

Euskal Autonomia Erkidegoa
MEMORIA
Sozioekonomikoa 2020

Consejo Económico
y Social Vasco
Euskadiko Ekonomia eta Gizarte
Arazoetarako Batzordea

Gran Vía 81, 7 - 48011 Bilbao

Tlf: 944792150 - cesegab@cesegab.com

 www.cesegab.com -   @cesegab

INDIZEA MSE 2020

I. KAPITULUA

DEMOGRAFÍA EAEN

1

1. OINARRIZKO ADIERAZLE DEMOGRAFIKOEN BILAKAERA	5
1.1. BIZTANLERIAREN MUGIMENDU NATURALA	5
1.1.1. Jaiotzak	5
1.1.2. Heriotzak	7
1.1.3. COVID-19aren inpaktu demografikoa	8
1.2. MIGRAZIO-MUGIMENDUAK	16
1.2.1. Migrazio-mugimenduen estatistika	16
1.3. EZKONTZA TASA	19
1.3.1. Ezkontzak	19
1.3.2. Ezkontza desagiteak	19
2. LA IMMIGRAZIOA EAE-N	21
2.1. TESTUINGURUA: IMMIGRAZIOA EUOPAR BATASUNEAN	21
2.2. IMMIGRAZIOAREN INPAKTUA EAEKO DINAMIKA DEMOGRAFIKOAN	22
2.3. PERCEPCIÓN SOCIAL DE LA INMIGRACIÓN: BARÓMETRO 2020	25
3. IMMIGRAZIOAREN PERTZEPZIO SOZIALA: IKUSPEGI 2020 BAROMETROA	29

II. KAPITULUA

EKONOMIA EAEN

33

1. KANPOALDEKO INGURUNE EKONOMIKOA	37
1.1. FAKTORE EKONOMIKO NAGUSIAK	35
1.2. EUROPAR BATASUNA. EUROGUNEAK	37
1.3. ESPAINIAKO EKONOMIA	40
1.3.1. Espainako ekonomia	40
1.3.2. Autonomia Erkidegoak	43
2. EAEko ABAGUNE EKONOMIKOA	45
2.1. BILAKAERA OROKORRA	45
2.2. BARNE-ESKARIAREN AGREGATUAK	48
2.3. ESKAINTZAREN AGREGATUA	49
2.4. KANPO-ESKARIA	50
2.5. ATZERRIKO INBERTSIOA	53
2.5.1. Atzerriko inbertsioa EAEn	54
2.5.2. Euskal inbertsioa atzerrian	57
2.6. PREZIOAK, KOSTUAK ETA ERRENTAK	59
2.6.1. Prezioak kontsumitzaileentzat	59
2.6.2. Errentaren banaketa funtzionala, laneko kostuak eta produktibitatea	61
2.7. ERRENTA PERTSONALA SEXUEN ETA ERRENTA SEGMENTUEN ARABERA.	
2018KO DATUA	62
3. EKOIZPEN SEKTOREAK	66
3.1. EGITURA ETA DEMOGRAFIA ENPRESARIALA	66
3.1.1. Enpresa egitura EAEn	66
3.1.2. Enpresen demografia	70
3.1.3. Gizarte Segurantzaren izena emandako enpresak	71
3.2. EAEko EKOIZPEN EGITURA	73
3.3. LEHEN SEKTOREA	75
3.4. INDUSTRIA	75
3.4.1. Industria-sektorearen bilakaera orokorra	75
3.4.2. Industri Produkzio Indizea eta Industriako Prezioen Indizea. 2020	76
3.4.3. Industria estatistikaren emaitza nagusiak. 2019ko datuak	79
3.5. ERAIKUNTZA	82
3.5.1. Eraikuntzaren sektorearen bilakaera	82
3.5.2. Eraikuntza Kostuen Indizea	83
3.6. ZERBITZUAK	83
3.6.1. Zerbitzuen sektorearen bilakaera orokorra	83
3.6.2. Zerbitzuen sektoreko adar nagusiak EAEn	85
3.6.3. Merkataritza	86
3.6.4. Ostalaritza eta turismoa	89
3.6.5. Finantza sektorea	92

4. SEKTORE PUBLIKOA	96
4.1. DIRU-SARRERAK	96
4.2. GASTUAK	100
4.3. AURREKONTU SALDOA	102
4.4. SEKTORE PUBLIKOAREN ZORPETZEA	103
4.5. ERAKUNDEETAKO TRANSFERENTZIAK	104
4.6. ENPLEGUA ADMINISTRAZIO PUBLIKOETAN	107
5. PRODUKZIO AZPIEGITURAK	109
5.1. GARRAIOA: AZPIEGITURAK ETA TRAFIKOA	109
5.1.1. Estatuko entitate publikoen ingeniari-tza zibilean egindako esleipenak	110
5.1.2. Errepide bidezko garraioa	111
5.1.3. Trenbide bidezko garraioa	113
5.1.4. Aire bidezko trafikoa	118
5.1.5. Portu trafikoa	119
5.1.6. Plataforma logistikoak EAEn	120
5.2. ENERGIA: EKOIZPENA ETA KONTSUMOA	121
6. ZIENTZIA, TEKNOLOGIA ETA BERRIKUNTZA	125
6.1. I+G+b jarduerak	125
6.1.1. I+G+b-ko Euskal Sistemaren adierazle nagusiak	125
6.1.2. I+G jarduerakde I+D	130
6.1.3. Berrikuntza jarduerak	132
6.1.4. EAE Europako Berrikuntza Adierazleen Panelean), 2020	135
6.1.5. Eusko Jaurlaritzako Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Planak (ZTBP)	139
6.2. INFORMAZIOAREN ETA KOMUNIKAZIOEN TEKNOLOGIAK	143
6.2.1. Internet erabiltzen duen EAEko populazio	143
6.2.2. EAEko enpresen eraldaketa digitala: 4.0 Industria	143
6.2.3. Telelana	145
6.2.4. EAEko enpresetako web guneetan ematen diren prestazioak	147
6.2.5. Merkataritza elektronikoa EAEn	147
6.2.6. Administrazio elektronikoa EAEn	148
7. GIZARTE EKONOMIAREN ESTATISTIKA EAE-N	152
7.1. ENPLEGUAREN BILAKAERA EMPLEO	153
7.2. EMAITZA EKONOMIKOAK	156
7.3. GIZARTE EKONOMIAREN BESTE FORMA BATZUK	158
7.4. KONPARAZIOA AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA	159
8. EKONOMIA EAEn: LABURPENAK ETA GOGOETAK	160

III. KAPITULUA

ENPLEGUA ETA LAN-HARREMANAK EAEN 177

1. JARDUERAREN, OKUPAZIOAREN ETA LANGABEZIAREN BILAKAERA	182
1.1. JARDUERA	182
1.2. OKUPAZIOA	185
1.2.1. Okupazioen datuak	185
1.2.2. Gizarte Segurantzako afiliazioa	189
1.3. LANGABEZIA	192
1.3.1. Langabeziaren datuak	192
1.3.2. LANBIDE-Euskal Enplegu Zerbitzua: Langabezia eta enplegu-eskatzaileak	195
2. KONTRATAZIOEN BILAKAERA, ALDI BATERAKO KONTRATUEN AMAIERA ETA IRAIZPENAK	202
2.1. KONTRATAZIOAREN EGOERA	202
2.2. KALERATZEEN ETA ERREGULAZIO ESPEDIENTEEN BILAKAERA	210
2.2.1. Kaleratzeak	210
2.2.2. Enplegua erregulatzeko espedienteakntes de Regulación de Empleo	211
2.2.3. Iraizpenen urteko bilakaera agregatua	216
3. LAN HARREMANAK	217
3.1. NEGOZIAZIO KOLEKTIBOA: SOLDATA IGOERA, LANALDIA ETA LAN ETA FAMILIA BIZITZA BATERATZEA	217
3.2. LAN GATAZKAK	219
3.3. LAN EGINDAKO DENBORA ETA LAN EGIN GABEKO DENBORA	221
3.4. TELELANA	224
4. SOLDATAK EAE-N	226
4.1. SOLDATA EGITURARI BURUZKO 2018KO INKESTAREN EMAITZAK	226
4.2. LAN KOSTUARI BURUZKO INKESTEN EMAITZAK	228
4.2.1. 2019ko lan-kostuei buruzko urteko inkesta	228
4.2.2. 2020ko laneko kostuen hiruhileko inkesta	229
4.3. 2018KO LANAREN PREZIOEN INDIZEAREN EMAITZAK (LPI)	231
4.4. SOLDATEN BANAKETA: 2019KO BAI-REN EMAITZAK	232
5. ENPLEGU POLITIKAK	234
5.1. ENPLEGU POLITIKA AKTIBOAK	234
5.1.1. 2017-2020 Enplegu Plana. 2019ko jarraipeneko txostena	234
5.1.2. LANBIDE-Euskal Enplegu Zerbitzuaren jardura	238
5.1.3. Enplegurako prestakuntza, landunei lehentasunez zuzendutakoa	239
5.2. ENPLEGU POLITIKA PASIBOAK	242
5.2.1. Langabeziako estaldura eta prestazioen jasotzaileak	242
5.2.2. Langabeziaren babeseko gastua eta diru-sarrera	245
5.3. DESGAITUEN ETA BAZTERTZEKO ARRISKUA DUTEN PERTSONEN ENPLEGAGARRITASUNERAKO ETA GIZARTERATZEKO ETA LANERATZEKO POLITIKAK	247
5.3.1. Ezinduen enplegu arrunta	247
5.3.2. Enplegurako zentro bereziak	248
5.3.3. Laneratze enpresak	249

6. LANEKO OSASUNA	252
6.1. LANEKO ISTRIPUEN ETA LANBIDE-GAIXOTASUNEN URTEKO BILAKAERA	252
6.2. COVID-19AREN ERAGINA LANEKO OSASUNEAN	254
7. EMPLEGUA ETA LAN HARREMANAK: LABURPENA ETA GOGOETAK	257

IV. KAPITULUA

BIZI-BALDINTZAK ETA GIZARTE BABESA EAEN 269

1. BIZI-BALDINTZAK	272
1.1. EAE-KO BIZI-BALDINTZAK EUROPA MAILAN: "AROE" TASA	273
1.1.1. Pobreziaren atalasearen azpitik dagoen biztanleria	275
1.1.2. Gabezia material larria	276
1.1.3. Lan intentsitate oso txikiko biztanleria	277
1.2. 2019KO BIZI-BALDINTZEN INKESTAREN EMAITZAK	277
1.2.1. Errenta	277
1.2.2. Gabezia materiala	278
1.3. POBREZIARI ETA GIZARTE DESBERDINTASUNEI BURUZKO INKESTAREN (PGDS) EMAITZAK	
2018: DESBERDINTASUN-ADIERAZLEAK	281
1.4. FAMILIAK ETA LANA, NORBERAREN BIZITZA ETA FAMILIA BATERATZEA	284
1.4.1. Bateratu beharrak	285
1.4.2. Familiei laguntzeko politika publikoak	290
1.5. EMAKUME ETA GIZONEN BERDINTASUNA EAE-N: GENERO-BERDINT. INDIZEA 2020	293
2. GIZARTE BABESA	297
2.1. GIZARTE BABESAREN KONTUA. 2019KO AURRERAPENA	298
2.2. GIZARTE SEGURANTZAREN PRESTAZIOAK	300
2.2.1. Transferitu gabeko kudeaketa duten prestazioak	300
2.2.2. Kudeaketa transferitua duten prestazioak: kotizazio gabeko prestazioak	304
2.3. POBREZIAREN ETA BAZTERKETAREN AURKAKO NEURRIAK EAE-N	305
2.3.1. Gizarteratzeko Plana 2017-2021. 2018-2019ko Jarraipen-txostena	305
2.3.2. Diru-sarrerak Bermatzeko Sistemako prestazioak	308
2.3.3. Bizitzeko gutxieneko diru-sarrera	314
2.3.4. Gizarteratzeko programak: hirugarren sektoreko jarduerak sustatzeko diru-laguntzak esku-hartze sozialaren eremuan	315
2.4. GIZARATE ZERBITZUEN EUSKAL SISTEMA	316
2.4.1. EUSTATen Gizarte Zerbitzuei eta Gizarte Ekintzari buruzko estatistikaren emaitzak	317
2.4.2. 39/2006 Legearen Mendetasunari Arreta Eskaintzeko Sistemaren (AMAS) emaitzak	319
2.4.3. COVID-19aren eragina Mendetasunaren Arretarako Sisteman (AMAS)	322
2.5. GIZARTE BERRIKUSPENEKO SISTEMA OSAGARRIAK EAE-N	323
2.5.1. Magnitude nagusiak	323
2.5.2. Zerga araubidea	327
3. BIZI BALDINTZAK ETA GIZARTE BABESA: LABURPENA ETAO GOOGETAK	329

V. KAPITULUA

BIZI KALITATEA EAEN

339

1. HEZKUNTZA ETA KULTURA	341
1.1. UNIBERTSITATETIK KANPOKO IRAKASKUNTZAK	341
1.1.1. Araubide orokorreko irakaskuntzetan matrikulatutako ikasleak	341
1.1.2. Batxilergoa: modalitateen arabera matrikulatutako ikasleak	341
1.1.3. Erdi mailako eta goi mailako Lanbide Heziketa: adar profesionalen arabera matrikulatutako ikasleak	343
1.2. UNIBERTSITATEKO IRAKASKUNTZAK	346
1.2.1. Unibertsitateko matrikulazioa	346
1.2.2. Unibertsitateko tituluak lortzea	346
1.3. HEZKUNTZA ADIERAZLEAK	349
1.3.1. Eskolaratze eta hezkuntza ingurune adierazleak	350
1.3.2. Hezkuntza finantzaketaren adierazleak	352
1.3.3. Hezkuntza emaitzen adierazleak	357
1.3.4. Unibertsitate adierazleak	365
1.4. KULTURA	371
1.4.1. Kultura ohiturak eta praktikak	371
1.4.2. Kultura enpresak eta enplegua	372
1.4.3. Kulturako gastu publikoa	373
1.4.4. Familiek kultura kontsumitzeko egiten duten gastua	374
1.5. EUSKARA: VI. INKESTA SOZIOLOGIKOA (2016)	376
2. INGURUMENAREN EGOERA	382
2.1. SARRERA. EKONOMIA LINEALETIK EKONOMIA ZIRKULARRERA	382
2.2. AIREAREN KALITATEA	382
2.2.1. Airearen kalitatea ebaluatzeko lurraldearen zonifikazioa	383
2.2.2. Airearen kalitatearen helburuak eta emaitzak. 2019	384
2.2.3. Airearen kalitatearen indizea eta jasagarritasun adierazlea 2019	386
2.3. KLIMA ALDAKETA. BEROTEGI EFEKTUKO GAS EMISIOAK. 2018	387
2.4. UR GEZA JASOTZEA ETA KONTSUMITZEA. 2018	392
2.5. HONDAKINAK SORTZEA ETA KUDEATZEA	394
2.5.1. Arriskutsuak ez diren hondakinen kudeaketa	393
2.5.2. Hiri hondakinen kudeaketa. 2018	395
2.5.3. Hondakin arriskutsuen kudeaketa. 2018	397
2.6. INGURUMEN BABESA ETA MANUFATURA INDUSTRIA. 2018	399
3. OSASUNA ETA OSASUN SISTEMA	401
3.1. OSASUN EGOERA	401
3.1.1. 3Koronabirusaren gaixotasuna. COVID-19	401

3.1.2	Bizi itxaropena (BI)	403
3.1.3	Hilkortasuna	405
3.2.	BIZITZA OSASUNGARRIRAKO OHITURAK ETA OSASUN MENTALA	408
3.3.	OSAKIDETZAREN LAGUNTZA JARDUERA	409
3.3.1.	Baliabideak erabiltzea: Batez besteko egonaldia eta txandakatzeko-indizea	409
3.3.2.	Itxarote zerrendak kanpoko kontsultetan eta kirurgia programatuan	410
3.4.	OSASUN ARRETA PRIBATUAREN ESTATISTIKA: ASEGURU LIBREKO ENTITATEAK	412
3.5.	OSASUN SISTEMAREN FINANTZAZIOA ETA GASTUA	414
3.5.1	EUSTATen Osasun kontua, 2019	414
3.5.2	Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailaren gastua	417
3.5.3	Osakidetzaen gastua	419
3.6.	EUSKO JAURLARITZAREN 2013-2020-RAKO OSASUN PLANAREN EBALUAZIO	420
4.	ETXEBIZITZA	421
4.1.	ETXEBIZITZA ESKAINTZA	421
4.1.1.	Salgai eta alokairuan dauden etxebizitzaren eskaintza eta prezioak: Eusko Jaurlaritzako Higiezinaren Eskaintzari buruzko Estatistika	423
4.1.2.	Alokairu araubidea: Eusko Jaurlaritzako Alokairu Libreko Estatistika (ALE)	425
4.1.3.	Etxebizitzaren salerosketa prezioen erkaketa, autonomia erkidegoen arabera (INE)	427
4.1.4.	Egoitzako alokairuko errenten konparaketa, autonomia erkidegoen arabera (Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agenda Ministerioa)	427
4.2.	ETXEBIZITZAK ERAIKITZEA	428
4.3.	ETXEBIZITZEN ESKARIA	430
4.3.1.	2019ko etxebizitza beharrak eta eskaria	430
4.3.2.	Familien finantza ahalegina	434
4.3.3.	Etxebiden (Euskal Etxebizitza Zerbitzuan) erregistratutako etxebizitza babestuen eskaria	435
4.4.	HIGIEZINEN ARLOKO JARDUERA: ETXEBIZITZEN SALEROSKETAK	438
4.5.	HIPOTEKA EGIKARITZEAK, BOTATZEAK ETA KALERATZEAK	439
4.5.1.	Hipoteka betearazpenak	439
4.5.2.	Botatzeak eta kaleratzeak	440
4.6.	ETXEBIZITZA HUTSAK ETA BIZILAGUNIK GABEAK: 2019-KO DATUAK	441
4.7.	ETXEBIZITZA POLITIKA	444
4.7.1.	Eusko Jaurlaritzaren etxebizitza politika	444
4.7.2.	Foru Aldundien etxebizitzarako politika fiskala	450
5.	BIZI BALDINTZAK EAEN: LABURPENEA ETA GOGOETAK	453

VI. KAPITULUA

ARAUGINTZA EAEN

473

VII. ARAUGINTZA

ERANSKINAK

481

1. COVID-19AREN ERAGINA EUSKADIN	482
1.1. EKONOMIA	483
1.2. LAN MERKATUA	494
1.3. ERAGIN DEMOGRAFIKOA ETA SOZIALA	502
2. GARAPEN JASANGARRIKO HELBURUAK EAE-N. EUSKADI BASQUE COUNTRY 2030 AGENDAREN JARRAIPENA	508
2.1. EUSKADI BASQUE COUNTRY 2030 AGENDAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK	510
2.2. BALANCE DE LA XI LEGISLATURA (2016-2020) CON RELACIÓN A LA AGENDA 2030 ELABORADO POR EL GOBIERNO VASCO	518
3. EUSKADIKO EKONOMIA SUSPERTZEKO ETA ENPLEGURAKO “BERPIZTU” PROGRAMA (2020-2024)	521
3.1. PROGRAMAREN ILDO OROKORRAK	521
3.2. 2020ko EMAITZAK ETA 2021erako AURREIKUSPENA	524
4. KONTSUMITZAILEEN ETA ERABILTZAILEEN DEFENTSA ETA BABESA 2020AN	526
4.1. GATAZKEN KONPONBIDEA	526
4.1.1. Erreklamazioak, kexak eta salaketak Euskadin	526
4.1.2. Zehapen-espedienteak	528
4.1.3. Kontsumoko arbitrajea	528
4.2. MERKATU-KONTROLA	530
4.2.1. Ikuskapen eta kontrol kanpainak	530
4.2.2. Elikadurakoak ez diren produktuen segurtasunaren gaineko kontrola	530
4.2.3. Jarduera ikuskatzaileak	531

DEFINIZIOEN GLOSARIOA

533

Tragikoa eta disruptiboa ezustean

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearen Memoria Sozioekonomikoa argitaratzea itxarotako gertaera bat da, kolektiboek eta interesdunek Euskal Autonomia Erkidegoko errealitate sozial eta ekonomikoari buruzko dokumentu oso, serio eta fidagarri bat izateko duten interesagatik. Gure azterlanak iturri fidagarriek argitaratutako datu ofizialak, estatistikak eta informazioak biltzen ditu, kontrastatu egiten ditu, eta, batez ere, interpretatu egiten ditu, denboran izan duten bilakaera testuinguruan kokatuz, aurrerapenak eta atzerakadak egiaztatuz, bilakaerak aurreratuz eta analisisian oharren eta gogoeten multzo bat txertatuz, zeintzuk aparteko balio erantsia baitute, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordea osatzen duten eragile sozial eta ekonomikoek egindako eztabaida bizi baten eta adostasunean amaitutako emaitza baitira.

Horrelako dokumentu bat argitaratzeak, beraz, poz berezia ematen digu. Oraingo honetan, ordea, 2020ko Memoria Sozioekonomikoaren edukiak sentimendu hori mindu egiten du. 2020. urtea urte tragikoa izan da, gizakiei dagokienez, eta disruptiboa, gizarteari eta ekonomiari dagokienez. SARS-CoV-2 pandemiaren balantzea ikaragarria izan da: bi milioi pertsona hil dira munduan eta ia ehun milioi kasu diagnostikatu dira. Gure autonomia erkidegoan 3.000 pertsonatik gora hil ziren gaixotasun horren ondorioz 2020an. Birusak, adinekoentzat bereziki kaltegarria denak, kolektibo hori kolpatu du, euskal gizartea bezalako zahartuta dagoen honetan. Tragediak adineko pertsonak eta ahulenak astindu ditu, eta denbora bat igaro beharko da oraindik eragin dituen ondorioak barneratzeko eta lasaitasunez ebaluatzeko, objektibotasun jakin bat lortzea ahalbidetuko digun distantzia batekin, memoria sozioekonomiko honetan adierazten dugun bezala.

Giza urradura mingarriarekin batera, osasun krisiak uzkurdura ekonomiko sakona eragin zuen 2020an planeta osoan, munduko BPGren % 3,3ko jaitsierarekin, Nazioarteko Diru Funtsaren arabera. Euskadin, beherakada % 9,5ekoa izan zen (Eustat), eta atzerakada latz horrek azken sei urteetako hazkunde iraunkorrari amaiera eman zion.

Hain epe laburrean izandako uzkurdura honen indarrak ez du aurrekaririk bake garai batean, ustekabeko eta bat-bateko izaeragatik. Hala eta guztiz ere, gure eremuan eta Europan hartutako politika ekonomikoen erantzunak, neurri egokiak hartuta, bat-batean azaldutako krisiaren ondorio hondamendienak arintzeko aukera eman dute. Jarduketa horiek, eta hartu beharreko beste batzuk, luzaroan jarraitu beharko dute, krisia erabat suspertu arte. Horretarako, ezinbestekoa da modu adimentsuan jardutea eta, adibidez, Next Generation funts europarrek emango dizkiguten aukerak aprobetxatzea, gure erkidegoan gainditu gabe dagoen trantsizio hirukoitza, teknologiko-digitala, energetiko-ingurumenekoa eta demografiko-soziala, bultzatuko duen estrategiak inplementatzeko.

Hala ere, ezer gutxirako balioko du ondo egiteak, ez bagara gai gure gizarte-babeseko sistema indartzeko eta gure bizi-baldintzen ongizatea neurtzen duten adierazle batzuen okertzea zuzentzeko; izan ere, horien atzerakadaz ohartarazi genuen 2019ko Memoria Sozioekonomikoan, ustekabeko pandemia gertatu baino lehen. Eta hori iritsitakoan, EAEko gizarte ezkutuak estaldurari eutsi zion 2020an, Europako herrialde nagusien mailan; hala ere, osasun-krisiak agerian utzi zituen errealitate eta erronka berriak, gure gizarte-babesaren sistema hobetzeko beharra agerian utzita. Horien artean, gure osasun-sisteman egitura sendoak eta nahikoak izatearen garrantzia, etorkizuneko antzerako krisien aurrean erantzun azkar eta eraginkorrak eman ahal izateko. Aurretiazko aurreikuspena egin behar da, eta horretarako, ezinbestekoa da pandemiak izan duen eragina sakon ebaluatzea pertsonen kalteberatasun mailaren arabera, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordeak dokumentu honetan proposatzen duen bezala.

Ez naiz luzatuko sektore eta eremu sozial eta ekonomiko desberdinek salbuespenezko egoera honetan aurre egin behar dieten erronkei buruz. Hori guztia zehaztuta eta arrazoituta dago Memoria honetan, EGABeko Batzordeko kideen eta Kontseiluaren zerbitzura dagoen pertsonalaren dedikazioaren eta ahaleginaren lan arretatsuaren emaitza. Guztiei eskerrik beroenak eman nahi dizkiet egindako lanagatik eta inplikazioagatik.

Emilia M. Málaga Pérez
Presidentea

I. KAPITULUA

Demografia EAEn

Kapitulu honetan EAEn populazioaren mugimendu naturalari buruzko adierazle demografikoen datu nagusiak eskaini ohi dira (jaiotzak eta heriotzak), baita migrazio mugimenduei eta ezkontza tasei buruzkoak ere (ezkontzak eta banaketak); hala, datu horien bilakaera estatu mailan eta Europar Batasunaren testuinguruan erregistratutako bilakaerarekin konparatzen da. Ondoren, Euskadin bizi den eta jatorri atzerriarra duen populazioari buruzko azken zifrak aurkeztu ohi dira (demografikoak eta pertzepzio sozialari dagozkionak, nagusiki).

Hala ere, 2020. urtearen inguruko analisi orok, nahitaez, COVID-19aren pandemiaren inpaktua aztertzeari erreparatu behar dio, bizitzaren esparru guztiei erasan baitzien. Memoria Sozioekonomikoaren lehen kapitulu honetan inpaktu demografikoaren zifrak aztertuko ditugu, eta, bereziki, oraindik ere mundu mailan pairatu behar dugun gaixotasun larri horren ondorioz EAEn izandako heriotzak aztertuko ditugu.

Lehenik eta behin, pandemia honek eragin duen giza kostua gogoratu behar dugu. 2020. urte hasieran lehenengo kasuak agertu zirenetik, birusa mundu zabalean hedatu da, eta kutsatutako eta zendutako pertsonak milioika zenbatzen dira. Aldi berean, birusa geldiaraziko duten txertoak azkar sortzeko ahalegin zientifiko eta ekonomiko handia egin da mundu mailan, eta 2020. urte amaieran bertan abiarazitako txertatze kanpainak itxaropen izugarri gisa aurkeztu dira, gutxienez mundu garatuan, hain zuzen ere aurrekaririk gabeko mundu mailako pandemia honen aurreko bizitzara itzuli ahal izateko itxaropen gisa.

Gure planetak 90 milioi COVID kasu diagnostikatu baino gehiagorekin eta ia 2 milioi hildakorekin itxi zuen 2020. urtea, artean pandemiaren hirugarren olatuari aurre egiten ari ginela. European, gaixotutakoak 30 milioi ziren ia, eta zendutakoak 600.000 baino gehiago. Espainian, agintariek 2,1 milioi lagun diagnostikatu (PCR) zenbatzen zituzten eta 52.000 hildako baino gehiago, baina oro har uste da zifra horiek benetako datuak baino askoz txikiagoak direla.

Euskadin, zeina Estatuan COVID-19k kaltetutako lehenengo erkidegoetako bat izan baitzen, 2021eko urtarrilaren 3rako (Osakidetzaren datuak) ia 119.703 pertsona kutsatuak zirela kalkulatu zen; horietatik 3.103 hil ziren. Gaixotutako pertsonetatik % 54 emakumeak izan dira, eta % 46 gizonak. Gainera, birusa bereziki kaltegarria izaten da adineko pertsonen artean, eta gurea gizarte zahartua da; hori dela eta, hilkortasun handia gertatu da adin aurreratuenetan, 80 eta 89 urte bitarteko gaixoen artean (100.000ko 0,18ko gorako hilkortasuna), bai eta 90 urtetik gorako gaixoen artean ere (100.000ko 0,26tik gorakoa).

Datu demografiko orokorretara itzuliz, Nazio Batuen arabera mundu mailako populazioak 7.700 milioiko langa gainditu zuen 2019an (2018. urtearekin alderatuta +% 1,3). Bestalde, EUROSTATen arabera Europar Batasuneko populazioa 447,7 milioi pertsonakoa da, 2020ko urtarrileko erreferentziarekin (514,7 milioi Erresuma Batua gehituz gero)¹, urtebete lehenago baino 900.000 pertsona gehiago. Milako 2ko hazkunde horri esker –milako 1,6 aurreko urtean–, 1960tik aurrera gertatzen ari den etengabeko hazkunde-joerari eutsi ahal izan zaio, orduan egungo Batasuneko biztanleria 354,5 milioi biztanlekoa baitzen. Datu positiboa, beste urte batez, immigrazioaren bilakaerari zor zaio; izan ere, hazkunde naturala edo begetatiboa

(jaiotzen eta heriotzen arteko aldea) negatiboa da, izan ere, 2012an eman zen lehen aldiz Batasunean (eta 2015etik aurrera Erresuma Batua barne hartzen badugu).EAEn, Biztanleen Udal Erroldak² emandako azken datuen

I.0.1. TAULA EAEko BIZTANLERIAREN EGUNGO BILAKAERA 2017-2020.						
	2017	2018	2019	2020	Ald. 19-20	19/20 (%)
ARABA	323.812	325.739	327.682	329.873	2.191	0,7
BIZKAIA	1.134.491	1.134.848	1.137.190	1.142.713	5.523	0,5
GIPUZKOA	708.979	710.281	713.007	716.552	3.545	0,5
EAE	2.167.282	2.170.868	2.177.879	2.189.138	11.259	0,5
<i>Iturria: EIN. Biztanleen Udal Errolda. Zifra ofizialak.</i>						

arabera, 2020ko urtarrileko erreferentziarekin, EAEko populazioak hazkunde arina izan du azken urtean, % 0,5 haziz (11.259 pertsonatan hazi da); orotara, 2.189.138 biztanle ditu. Lurralde historikoei buruzko datuen arabera, batez ere

¹ Erresuma Batua Europar Batasunaren parte izateari utzi zionez (2020ko urtarrilaren 31ko datarekin), Memoria honetan EUROSTATen jarraibideak jarraituko dira Batasunari dagozkion zifrak islatzean: aurkakoa esaten ez bada, EB aipatzerakoan EB-27 (Erresuma Batua gabe) esan nahiko da; nahasmendua sor badaiteke, EB-28 (2019ra arteko osaera) edo EB-27 (2020tik duen osaera) aipatuko ditugu.

² Udal errolda administrazio-erregistro bat da eta horren eraketa, mantentzea eta kudeaketa Espainian dauden 8.000 udal baino gehiagori dagokio. Datuen bidez frogatzen da herritarra benetan udalerrian bizi dela eta aipatu erroldako egiaztapenek izaera publikoa eta fede-emaila dute administrazioaren ondorio guztietarako.

Araban hazi da biztanleria (% 0,7, 2.191 biztanle), eta zertxobait gutxiago Bizkaian (% 0,5, 5.523 biztanle) eta Gipuzkoan (% 0,5, 3.545 biztanle).

Aurrerago ikusiko den moduan, 2020ko populazioaren zifrekin batera EAEn bizi eta atzerritar jatorria duen populazioaren % 10,9ren garrantzia ere aipatuko da; 2019ko urtarrilaren 1ean % 10 zen. Halaber, atzerritar jatorria duen populazioaren garrantzia berriz ere areagotu da estatuan % 15,2ra iritsi arte, 2019an baino 9 hamarren gehiago. Aurten ere, EAEko datua Espainiako batez bestekotik urrun dago; izan ere, erroldaren azken eguneraketaren ondoren, estatu mailan kolektibo horretan 7 milioi pertsona inguru daude.

1 OINARRIZKO ADIERAZLE DEMOGRAFIKOEN BILAKAERA

1.1 BIZTANLERIAREN MUGIMENDU NATURALA

2019. urterako behin-behineko datuek hazkunde natural (jaiotzen eta heriotzen arteko aldea) negatiboa agerrarazi dute EAEn, zazpigarren urtez jarraian, aurreko bederatzi urteetan bilakaera positiboa izan ondoren: aurtan 15.418 jaiotza erregistratu dira, aurreko urtean baino % 4,2 gutxiago, eta 21.560 heriotza, 2018an baino % 0,9 gutxiago. Horren ondorioz, hazkunde begetatiboa -6.142koa izan da, edo, bestela esanda, -2,8koa milako. 2019ko saldo negatiboa 2018koa baino handiagoa da, jaiotzen beherakada heriotzena baino handiagoa delako.

I.1.1. TAULA EAEko BIZTANLERIAREN MUGIMENDU NATURALA						
	BIZIRIK JAIKAK	TASA	HERIOTZAK	TASA	HAZKUNDE BEGETATIBOA	TASA
2012	20.533	9,4	20.281	9,3	252	0,1
2013	19.118	8,8	19.692	9,0	-574	-0,2
2014	19.378	8,9	20.157	9,3	-779	-0,4
2015	18.851	8,7	21.509	9,9	-2.658	-1,2
2016	18.240	8,4	21.223	9,8	-2.983	-1,4
2017	17.076	7,8	21.632	9,9	-4.556	-2,1
2018	16.090	7,4	21.745	10,0	-5.655	-2,6
2019*	15.418	7,0	21.560	9,8	-6.142	-2,8

(*) Behin-behineko datuak. Mila biztanleko tasak.
Iturria: EUSTAT. Jaiotzen eta Heriotzen Estatistika eta testuaren egileak egindakoa.

Ohikoa denez, joera desberdina da lurraldeak aintzakotzat hartuz gero: Bizkaiak 4.010 biztanle galdu zituen 2018an, eta 2019an 4.241 biztanle galdu zituen berriz ere behin-behineko datuen arabera. Bestalde, Arabak, 2018an 80 biztanle galdu ondoren, 172 galdu zituen, eta Gipuzkoak, berriz, 1.729ko saldo negatiboa izan zuen (2018an -1.565).

1.1.1 Jaiotzak

Jaiotzek hiru lurraldeetan egin dute behera: 2019an, EAEko batez besteko % 4,2ko beherakadaren aurrean, Araban 2.565 haur jaio ziren (2018arekin alderatuta -% 4,4), Bizkaian 7.720 haur (-% 2,8) eta Gipuzkoan, azkenik, 5.133 ume jaio ziren (-% 6,1).

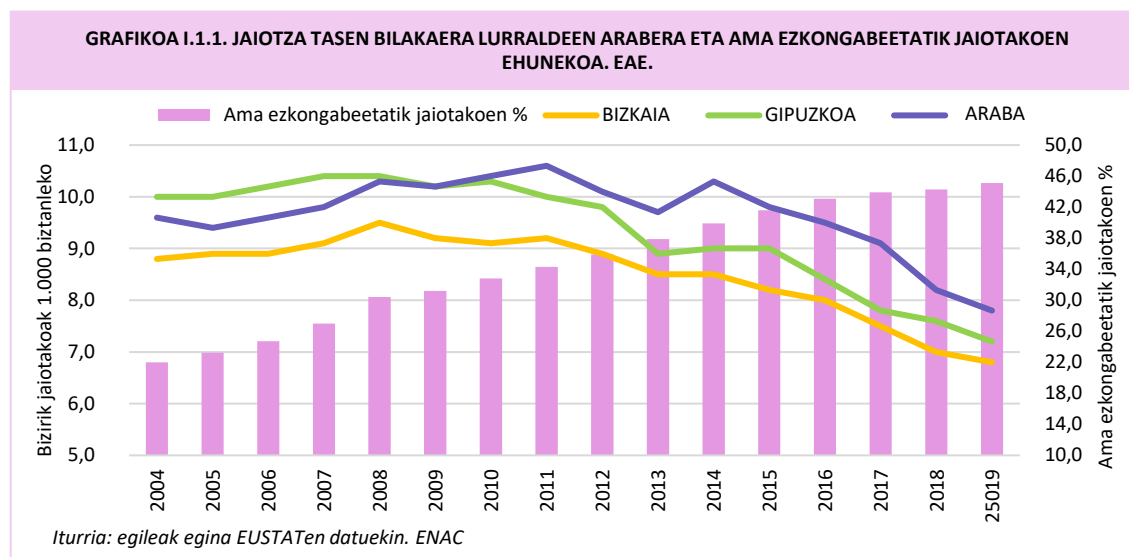
Emitza horiek EAE osorako ematen duten jaiotza tasa 7koa da milako (2018an 7,4). 1975ean ratio hori milako 19,1 zen eta estatuko batez bestekoaren gainera zegoen. Gaur egun, EAEk estatuko eta EBko batez bestekoak (milako 7,6 eta 9,5 EBn) baino txikiagoak dauzka. Lurraldeen arabera, Arabak milako 7,8ko jaiotzen ratioa dauka (hiru lurraldeen arteko altuena), Bizkaiak 6,8koa milako (baxuena) eta Gipuzkoak 7,2 milako.

Bestalde, EUROSTATEko datuen arabera 2019an 4,9 milioi jaiotza izan ziren EBn (9,5 mila biztanleko), aurreko lau urteetan baino 200.000 gutxiago. Jaiotza tasarik altuenak Irlanda (12,1 milako), Frantzia (11,2 milako) eta Suediakoa (11,1 milako) dira; baxuenak, berriz, Italian (7 milako), Espainian (7,6 milako) eta Grezian (7,8 milako).

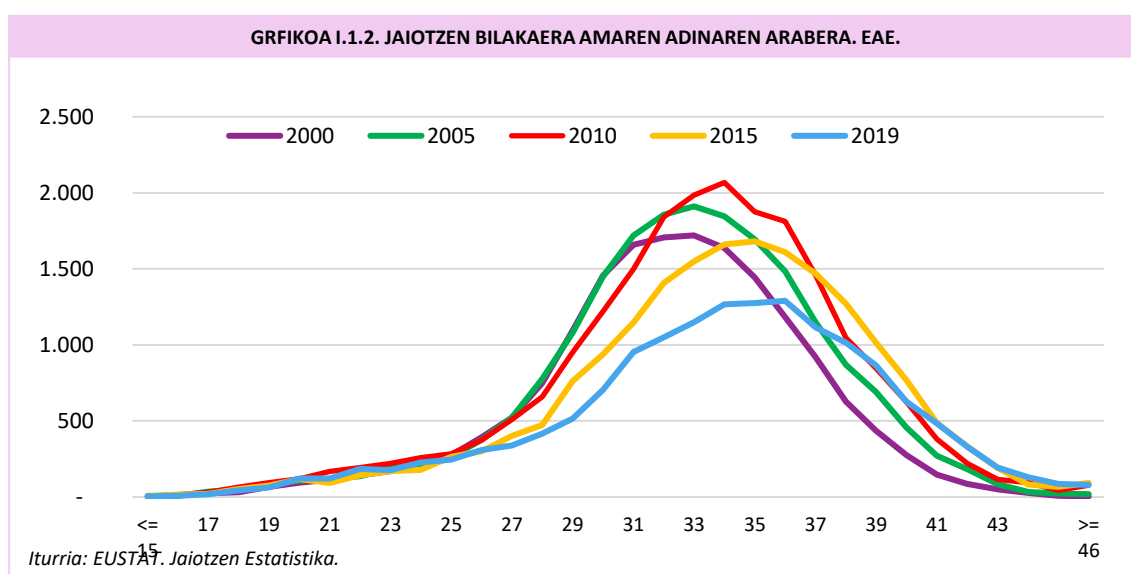
I.1.2. TAULA JAIOTZEN ETA HERIOTZEN TASA MILA BIZTANLEKO EBn. 1975 eta 2019 URTE ARTEKO KONPARAZIOA				
	JAIOTZAK		HERIOTZAK	
	1975	2019	1975	2019
EB	14,7	9,5	10,7	10,2
ALEMANIA	9,9	9,4	12,6	11,3
AUSTRIA	12,4	9,6	12,7	9,4
BELGIKA	12,2	10,1	12,2	9,5
BULGARIA	16,6	8,8	10,3	15,5
ZIPRE	16,3	10,9	9,8	6,8
DANIMARKA	14,2	10,5	10,1	9,3
ESLOVAKIA	20,6	10,5	9,5	9,8
ESLOVENIA	16,6	9,3	10,1	9,9
ESPAINIA	18,8	7,6	8,4	8,8
ESTONIA	14,9	10,6	11,6	11,6
FINLANDIA	13,9	8,3	9,3	9,8
FRANTZIA	14,1	11,2	10,6	9,1
KROAZIA	14,9	8,9	10,1	12,7
GREZIA	15,7	7,8	8,9	11,7
HERBEHEREAK	13,0	9,7	8,3	8,8
HUNGARIA	18,4	9,5	12,4	13,3
IRLANDA	21,1	12,1	10,4	6,3
ITALIA	14,9	7,0	10,0	10,5
LETONIA	14,2	9,8	12,2	14,5
LITUANIA	15,7	9,8	9,5	13,7
LUXENBURGO	11,1	10,0	12,2	6,9
MALTA	18,8	8,6	9,5	7,3
POLONIA	19,0	9,9	8,7	10,8
PORTUGAL	19,8	8,4	10,8	10,9
TXEKIAR ERREPUBLIKA	19,1	10,5	12,4	10,5
ERRUMANIA	19,6	9,6	9,3	13,4
SUEDIA	12,6	11,1	10,8	8,6
EAE	19,1	7,0	7,1	9,8
ERRESUMA BATUA	12,4	10,7	11,8	9,0

Iturriak: EUROSTAT eta EUSTAT.

Jaiotza tasak, bestalde, bilakaera desberdina dauka amaren nazionalitatea kontuan hartuz gero. Espainiako nazionalitatea daukaten amen artean jaiotzen kopuruak % 6,8 egin zuen behera Euskadin 2019an; ama atzerritarren kasuan % 3,5eko igoera egon zen. 2019an bizirik jaiotako 15.418 haurretatik 4.223k ama atzerritarra zeukaten, horrek jaiotzen % 27,4 hartzen du (2018an % 25,4), baina atzerriko nazionalitatea daukan populazioaren proportzioa, ikusi denez, askoz txikiagoa da. Jatorrizko herrialderik ohikoenak Maroko (843 ama), Kolonbia (325) eta Errumania (286) dira.

Beste urte batez ama ezkongabeetatik jaiotako haurren ehunekoak gora egiten duela nabarmendu behar dugu³. 2019an ezkontzetatik kanpo 6.946 haur jaio ziren; zifra horrek osoaren % 45,1 hartzen du (aurreko urtearen % 44,4), eta % 2,6ko beherakada izan da 2018ko datuarekin alderatuta. Gaur egungo datua duela hamar urtekoarekin alderatzen badugu (2009an % 31,2) ikus daiteke ama ezkongabeetatik jaiotako haurren ratioak nabarmen egin duela gora.

³ Ama ezkongabeengandik / ezkontzatik kanpoko amengandik izandako jaiotzek ez dakarte, ezinbestean, bikoterik eza, zeren eta ezkontzarik izan gabe eta ezkontzatik kanpora izan baitaiteke bikotea.

Herrialdeen arabera, ama ezkongabeetatik jaiotako haurren ehunekoak desberdinak dira EBn (2018ko datuak), Bulgaria eta Frantziako mailen artean, % 60 ingurukoa baita, eta Greziakoa (% 11,1) edo Kroaziakoa (% 20,7), baina kontuan hartu behar da estatu kide guztiek ez daukatela daturik. Batasuneko batez bestekoa 2014an (eskuragarri dagoen azken batezbestekoa) % 42koa zen, eta hortik kanpo, Islandiako proportzio handia nabarmendu behar da, 2018an jaiotako haurren % 70,5 ama ezkongabeetatik jaio baitzen. Espainian tasak gora egin zuen 2018an % 47,3 izateraino.

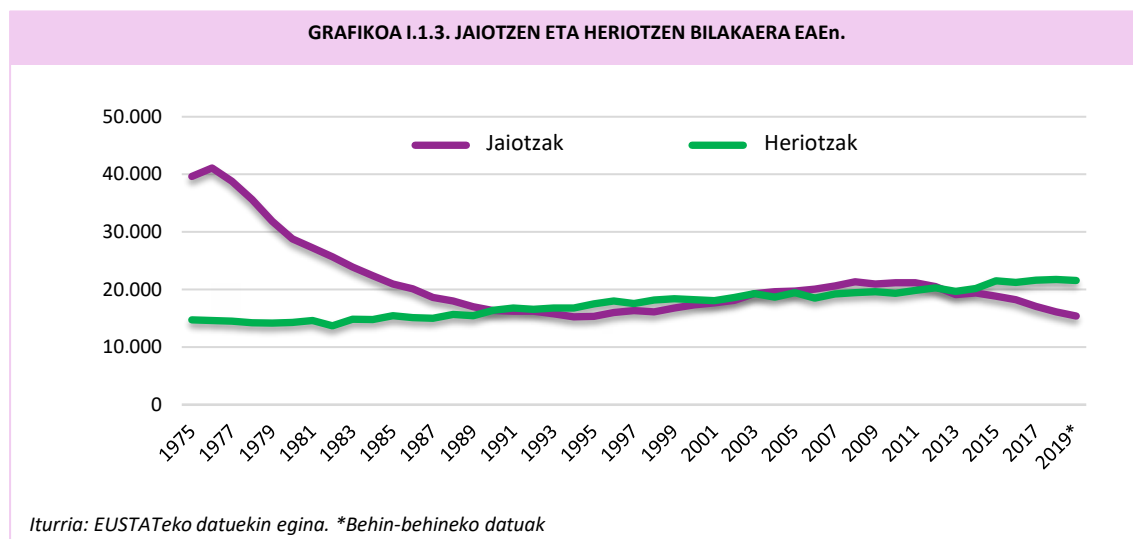
Azken urteetan jaiotza-tasa jaisteari mesede egin dion faktoreetako bat, jakina den bezala, amatasuna pixkanaka atzeratu izana da. Joera berdin mantendu da 2019an; hala, gure erkidegoan 30 urtetik gorakoak ziren seme-alabak izan dituzten emakumeen % 79,8. Talderik jendetsuena 30 eta 34 urte bitarteko emakumeena da, jaiotza guztien % 35,4 hartzen baitu.

Ondoren datoz 35 eta 39 urte arteko amatatik jaiotako haurren kopurua (% 34,1); 25 eta 29 urte artekoen multzo aski gainditzeko du (% 13). Ama nerabeak guztizkoaren %1,3 dira. Espainiar nazionalitateko amen batez besteko adina 34,3 urtekoa izan zen. Ama atzerritarrena, berriz, 30,7 urtekoa (33,3 emakume guztiak hartuta). Bidenabar, ama lehen aldiz izan direnen batez besteko adina 2019an 32,3 urtekoa izan zen.

Jaiotzetatik, 7.553 (% 49) lehenengo seme-alabak izan ziren, 5.876 (% 38,1) lehenago beste haur bat zeukan familietara iritsi ziren eta 1.989 haur familiako hirugarrenak edo ondorengoak izan ziren (osoaren % 12,9).

1.1.2 Heriotzak

EUSTATen Heriotzen Estatistikaren urteko zifrek agerian utzi dute 2019an EAEn 21.560 pertsona zendu zirela, aurreko urtean baino % 0,9 gutxiago; emakumeen eta gizonen arteko banaketa % 50 ingurukoa izan zen (10.756 gizon eta 10.804 emakume). 2019an izandako heriotzen % 29,3 tumoreen ondorioz izan zen. Jarraian, zirkulazio sistemako gaixotasunak etorri ziren, % 26,1ekin, eta, hirugarren lekuan, distantzia handiagora, arnas aparatuko gaixotasunak, %10ekin⁴. Lurraldeen arabera, 2.737 pertsona zendu ziren Araban (2018an baino -% 0,9), 11.961 Bizkaian (+% 0,1) eta 6.862 Gipuzkoan (-% 2,4 aurreko urtearekin alderatuta).

Europar Batasuneko zifrei dagokienez, 2019ko datuen arabera 5,25 milioi heriotza izan ziren; zifra hori aurreko urtekoa baino baxuagoa da 60.000 pertsonatan (heriotza tasa 10,2koa izan zen milako); hala, hazkunde begetatiboa edo

⁴ Memoria honetako "Osasuna eta osasun sistema" deritzon V.3. kapituluaren zehatz aztertzen dira euskal biztanleriaren heriotzaren kausak.

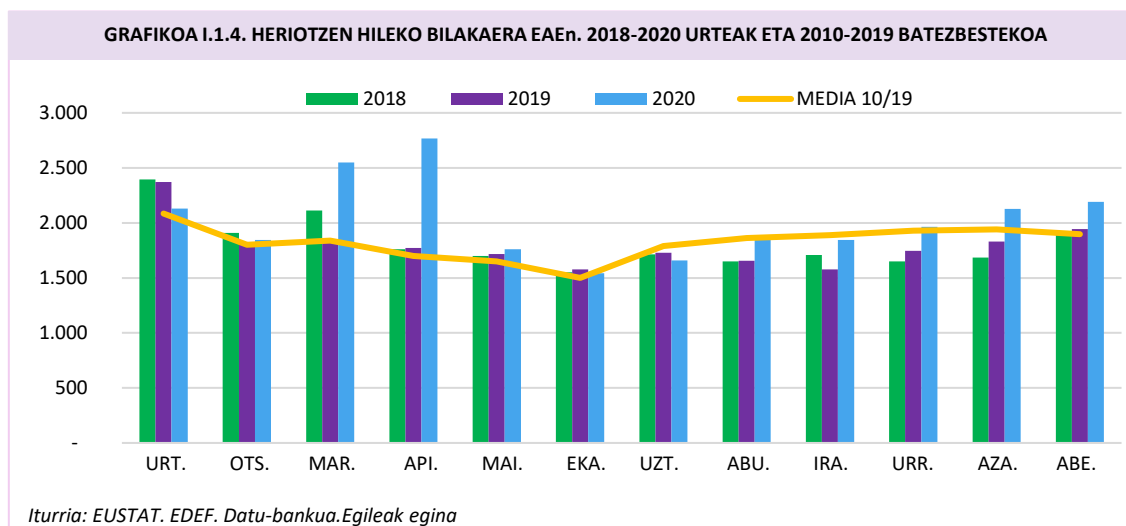
naturala (jaiotzak ken heriotzak) negatiboa izan zen Batasunean eta gutxi gorabehera -700.000 pertsonatan kalkulatu da (-0,7 milako).

Bestalde, Heriotzen Estatistikak azaldu duenez, heriotza tasa EAEn 2019an 9,8koa izan zen milako (2018an 10,0). Gure erkidegoan 2019an zendutako pertsonen batez besteko adina 80,8koa izen zen, 77,4 urtekoa gizonen kasuan eta 84,2koa emakumeen kasuan; emakumeek urte gehiago bizi dira. Hala, azken hamarkadan gure autonomiako bizi-esperantza gizonentzat 3,2 urte handitu da eta emakumeentzat, berriz, 2,7. Azkenik, EAEn 2019an jaiotako pertsonetatik 378 pertsonak 100 urte edo gehiago zituzten (2018an baino 16 gehiago), eta horietatik % 81,2 emakumeak ziren. 100 urte baino gehiagorekin hildako pertsonen ehunekoa, % 1,8, bikoiztu egin da azken hamarkadan.

1.1.3. COVID-19aren inpaktu demografikoa

EUSTATen Heriotzen Estatistika⁵

Heriotzen Estatistikaren behin-behineko datuen arabera, 2020an EAEn 24.237 pertsona hil ziren, 2019an baino % 12,4 gehiago. Hilabeteen arabera, martxoan eta apirilean izandako gorakada nabarmenak aipatu behar dira, datuak 2019ko hilabete berdinetan baino % 39,2 eta % 56,2 handiagoak izan baitziren; berriz ere iraileko eta azaroko igoerak nabarmendu behar dira (2019ko iraila eta azaroarekin alderatuta +% 16,9 eta +% 16,2) (I.1.4 grafikoa).

EUSTATEk heriotzak kausen arabera aztertzen ditu, eta honako hau ondorioztatu du COVID-19ari dagokionez:

- Lehen hiruhilekoan, COVID-19ak eragindako gehiegizko heriotzak 504ra iritsi ziren (guztia % 7,7), den-denak martxoan. Horietatik, 430 heriotza COVID-19 egiaztatuak eragin zituela ezarri da, eta beste 74 heriotza COVID-19 probableak eragindakoak; horrez gain, beste 17 heriotzetan COVID-19a heriotza kausa ziurtatuen artean izan zen, baina ez zen erabakigarria izan.
- Bigarren hiruhilekoan Euskadin 1.220 pertsona hil ziren COVID-19aren ondorioz, horrek esan nahi du heriotza guztien % 20,1; bi taldetan sailkatzen dira: 1.037 heriotza COVID-19 egiaztatuaren ondorioz eta 183 heriotza COVID-19 probablearen ondorioz. Horrez gain, beste 160 heriotzetan COVID-19a ziurtatutako heriotza kausen artean egon zen, baina ez zen erabakigarria izan.
- Hirugarren hiruhilekoan Euskadin 356 pertsona hil ziren COVID-19aren ondorioz, horrek heriotza guztien % 6,6 esan nahi du; bi taldetan sailkatzen dira: 330 heriotza COVID-19 egiaztatuaren ondorioz eta 26 heriotza COVID-19

⁵ Gogorarazi behar dugu memoria honen V.3. atalean ere aztertu dela COVID-19ak EAEko populazioaren osasunean izan duen inpaktua.

probablearen ondorioz. Horrez gain, beste 66 heriotzetan COVID-19a ziurtatutako heriotza kausen artean egon zen, baina ez zen erabakigarria izan.

- Laugarren hiruhilekoan 972 pertsona hil ziren COVID-19aren ondorioz (behin-behineko datuak), horrek heriotza guztien % 15,5 esan nahi du; bi taldetan sailkatzen dira: 941 heriotza COVID-19 egiaztatuaren ondorioz eta 31 heriotza COVID-19 probablearen ondorioz. Horrez gain, beste 66 heriotzetan COVID-19a ziurtatutako heriotza kausen artean egon zen, baina ez zen erabakigarria izan.

Laburbilduz, 2020an (behin-behineko datuak) Euskadin COVID-19aren ondoriozko 3.052 heriotza gertatu ziren (guztiaren % 12,6); horietatik 2.738 heriotzen kasuan berariazko analisiak egiaztatu zuen COVID-19ak eragin zuela, eta 314 kasutan COVID-19a probabletzat jo zen. Zentze horietatik gehienak martxoan (504) eta apirilean (1.047) gertatu ziren, murriztu ziren maiatzean (149), ekainean (24) eta uztailan (8), eta

berriro gehitu ziren abuztuan (93) eta irailean (255). Laugarren hiruhilekoak goranzko joerari eutsi zion, COVIDek eragindako 199, 415 eta 358 heriotzarekin urrian, azaroan eta abenduan, hurrenez hurren.

Lurraldez lurralde, COVID-19ak eragindako heriotzetatik, 1.602 Bizkaian gertatu ziren (% 52,5), 584 Araban (% 19,1) eta 866 Gipuzkoan (% 28,4). Hiriburuek dauzkate pandemia honek eragindako hildako kopururik handienak, 619 heriotza Bilbon, 489 Gasteizen eta 249 Donostian. 40.000 biztanle baino gehiago dituzten udalerrien artean eragin berezia jasan dute Barakaldok (158 hildako) eta Basaurik (98). Sexuari dagokionez, EUSTATen estatistikak erakusten du 2020an EAEn COVID-19agatik hildako 3.052 lagunetatik, HEren arabera, 1561 gizonak zirela eta 1.491 emakumeak (% 51,1 eta % 48,9, hurrenez hurren) eta, adinari dagokionez, talderik erasanak 80-89 urtekoak (1.398 hildako, guztien % 43,5), 90-99koak (863 hildako, % 28,3) eta 70-79koak (541, guztien % 17,7); haien ondoren, 60-69koak (196), 50-59koak (59), 100 eta gehiagokoak (38 heriotza) eta, azkenik, 21 hildako gertatu dira 50 urtetik beherako pertsonen artean.

Bestalde, Heriotzen Estatistikari esker pertsona horiek zein lekutan zendu ziren ere jakin dezakegu. COVID-19ak eragindako heriotza gehienak ospitaleetan gertatu ziren (2.177, guztien % 71,3), eta ondoren egoitza soziosanitarioetan (693 hildako, % 22,7), etxeetan (% 5,7) eta beste leku batzuetan (% 0,3).

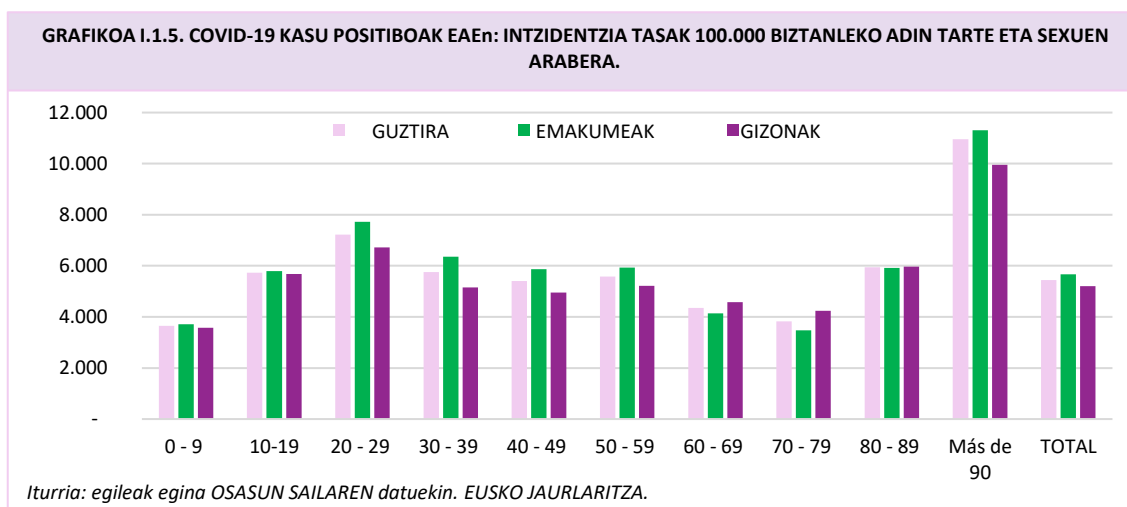
OSAKIDETZA/Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailaren buletinak

Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailaren asteroko txostenak iturri gisa hartuta, 2020ko martxotik 2021eko urtarrilaren 3ra COVID-19ak 119.703 kasu eragin zituen gure erkidegoan (positiboak PCR edo antigenoen testen bidez). Haietatik, % 54 emakume dira eta % 46 gizon. Adinaren arabera, positiboak herenetan banatzen dira, gutxi gora behera, 40 urtetik beherako, 40-60 urteko eta 60 urtetik gorako hiri adin-tarteen artean. Hala ere, erregistratutako heriotzak, 3.103, soilik 60 urtetik gorako pertsonen artean gertatu dira: heriotzen % 96,2 hartzen dute, eta % 89,3k 70 urte baino gehiago zituen.

I.1.3. TAULA COVID-19AK ERAGINDAKO HERIOTZAK EAEn, LURRALDEEN ETA 4.000 BIZTANLETIK GORAKO UDALERRIEN ARABERA 2020. BEHIN-BEHINEKO DATUAK.				
	GUZTIRA HERIOTZAK	COVID-19 EGIAZTATUA	COVID-19 PROBABLEA	GUZTIRA COVIDa
EAE, GUZTIRA	24.237	2.738	314	3.052
ARABA	3.264	528	56	584
BIZKAIA	13.237	1.421	181	1.602
GIPUZKOA	7.736	789	77	866
UDALERRIEN POPULAZIOA > 40.000 BIZT.				
BARAKALDO	1.271	132	26	158
BASAURI	552	86	12	98
BILBO	4.508	563	56	619
DONOSTIA	2.174	231	18	249
GETXO	436	41	5	46
IRUN	791	75	15	90
PORTUGALETE	642	41	5	47
ERRETERIA	584	38	5	43
SANTURTZI	549	47	7	54
GASTEIZ	2.438	451	38	489

Iturria: EUSTAT. Heriotzen Estatistika.

Adin tarte bakoitzean 100.000 biztanleko izandako eragina kontuan hartuz gero (I.1.5 grafikoa), eragina handia da 20 eta 29 urte arteko taldean (6.700tik gorakoa 100.000 biztanleko), 80 eta 89 urte arteko taldean eta, bereziki, 90 urtetik gorakoen taldean. Sexuari dagokionez, oro har intzidentzia handiagoa sumatzen da emakumeen artean.

Halere, heriotzen banaketa kontuan hartzen badugu, ugariagoak izan dira gizonen artean; izan ere, gizonen hilgarritasun-tasak handiagoak dira adin-talde guztietan. Batez besteko hilgarritasun-indizea 0,03koa da 100.000 biztanleko, 0,02 emakumeentzat eta 0,03 gizonentzat.

Adinaren arabera, tasak handitu egiten dira adinarekin, hilgarritasuna 100.000ko 0,18

baino handiagoa baita 80 urtetik aurrera (0,24raino laurogei urteko gizonen artean) eta 0,26 90 urte eta gehiagoko pertsonen artean (0,34 gizonen artean eta 0,24 emakumeen artean).

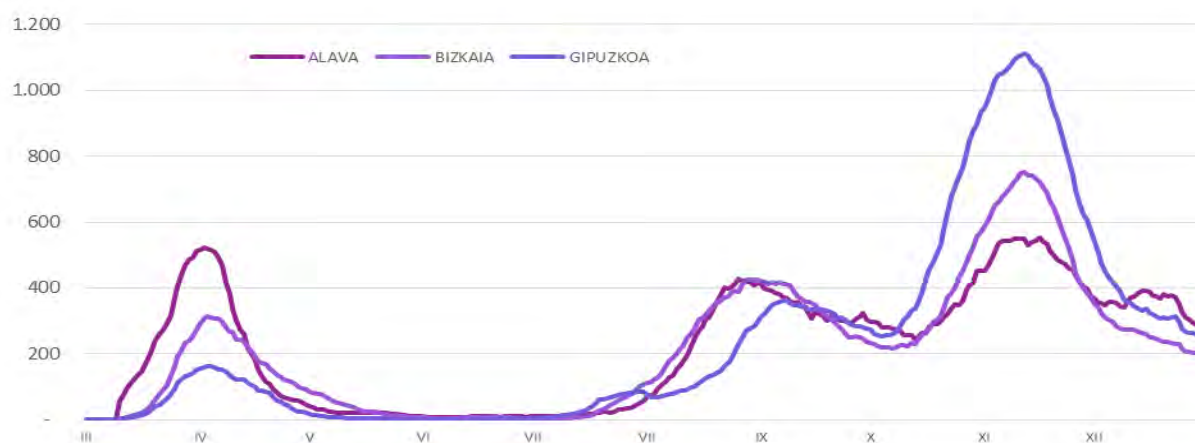
I.1.4. TAULA COVID-19AREN ERAGINA EAE-N. HERIOTZAK SEXUAREN ETA ADINAREN ARABERA. HILGARRITASUN-INDIZEAK 100.000 BIZTANLEKO ADIN TALDEEN ARABERA. 2020.						
	HERIOTZAK			HILGARRITASUN-INDIZEA		
	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK
0 - 9	1	0	1	0,00	0,00	0,00
10 - 19	0	0	0	0,00	0,00	0,00
20 - 29	2	1	1	0,00	0,00	0,00
30 - 39	10	4	6	0,00	0,00	0,00
40 - 49	28	10	18	0,00	0,00	0,00
50 - 59	61	28	33	0,00	0,00	0,00
60 - 69	215	56	159	0,02	0,01	0,03
70 - 79	557	174	383	0,07	0,04	0,09
80 - 89	1.302	635	667	0,18	0,14	0,24
90 ETA GEHIAGO	911	636	275	0,26	0,24	0,34
TARTETIK KANPO*	16	11	5	-	-	-
GUZTIRA	3.103	1.555	1.548	0,03	0,02	0,03

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. OSASUN SAILA. Egileak egina.
**Heriotza horietan ez da adina ageri.*

Jarraian, pandemiaren bilakaera bi grafikoren bidez adieraziko da, Eusko Jaurlaritzako Osasun Saila/Osakidetzako txostenak iturri gisa hartuz. Lehenik eta behin, I.1.6 grafikoa lurraldeen arabera 14 eguneko intzidentzia metatuaren bilakaera erakusten du: Azken 14 egunetan lurralde bakoitzean metatutako positiboak dira, 100.000 biztanleko (PCR test edo antigenoen azterketen arabera).

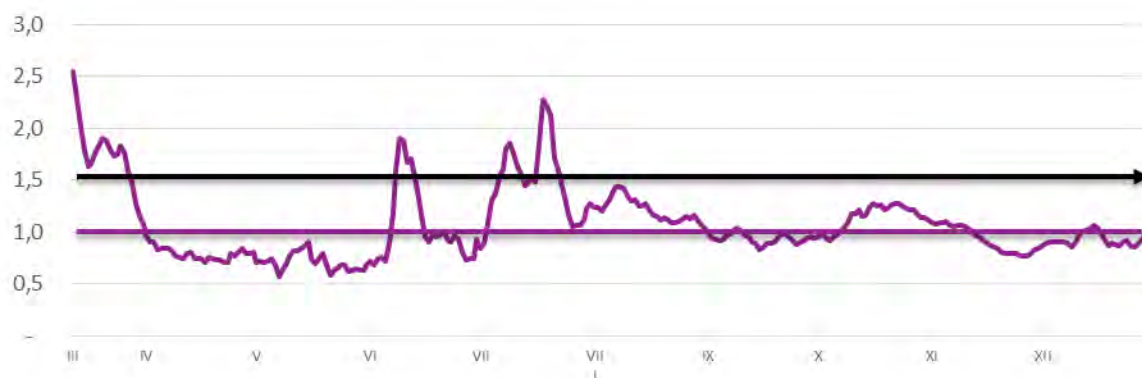
Egun bakoitzeko datua aurreko bi asteetako batez bestekoari dagokio; hala, oszilazio puntualen eragina arintzen da (esaterako, asteburuaren eragina). Argi eta garbi ikusten da martxoan eta apirilean intzidentzia handiena Araban gertatzen zela, eta neurri txikiagoan Bizkaian; Gipuzkoan, azkenik pandemiak askoz ere eragin txikiagoa izan du. Abuztuko eta iraileko igoerak, aldiz, askoz bilakaera antzekoagoa dauka hiru lurraldeetan. Azkenik, urritik erregistratutako okertzeak neurri handiagoan erasan dio Gipuzkoari, eta gutxiago Arabari; Bizkaian, aldiz, erregistratutako intzidentzia tarteko puntu batean egon da.

I.1.6. GRAFIKOA. KORONABIRUS POSITIBOEN BILAKAERA (PCR + ANTIGENOAK) 100.000 BIZTANLEKO EAEn (14 EGUNeko METATUA), 2020KO MARTXOTIK ABENDURA

Iturria.- OSAKIDETZA

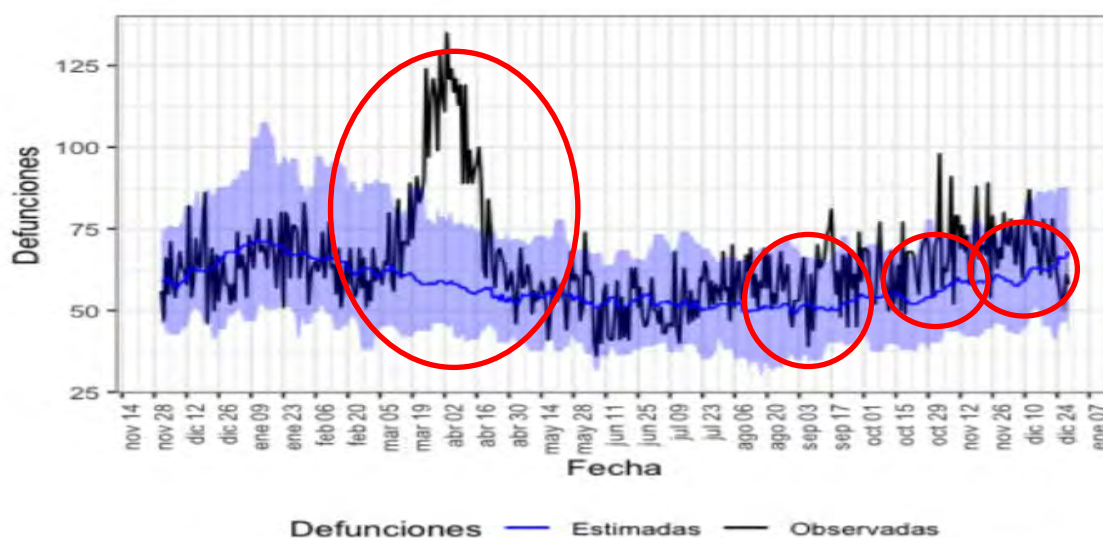
Bigarrenik, I.1.7 grafikoan RO erreprodukzio indizearen bilakaera ageri da; kasu primario bakoitzak eragiten dituen bigarren mailako kasu kopurua adierazten du (kutsatzeak). Adierazle honi esker, COVID-19 positiboa izan duen paziente bakoitzak zenbat pertsona kutsa ditzakeen jakin dezakegu, eta hedapen arrisku moderatua kalkulatu daiteke 1,5 arteko RO datuetarako eta kontrolatu gabeko hedapen arrisku handia 1,5etik gorako datuen kasuan. Grafikoan muturreko hedapen arriskuko zifrak ere ageri dira, martxokoak, baita ondorengo hedapen uneak ere; urtea bukatzean (data horretan RO datua 1,06 izan zen) igoera bat izan zen, 2021eko urtarrileko hedapen olatua aurreratuz.

I.1.7. GRAFIKOA. KORONABIRUSAREN RO ERREPRODUKZIO-INDIZEAREN BILAKAERA EAE-N 2020KO MARTXOTIK ABENDURA

Iturria.- OSAKIDETZA

Eguneko Hilkortasuna Monitorizatzeko Sistema (MoMo)

Zientzia eta Berrikuntza Ministerioaren mendeko Carlos III.a Osasun Institutuak kudeatzen du Eguneko Hilkortasuna Monitorizatzeko Sistema (MoMo) Espainian, Justizia Ministeriotik informatizatutako 3.929 erregistro zibiletatik egunero lortutako kausa guztien hilkortasun informazioa erabiliz; Espainiako populazioaren %93 hartzen du. Sistema horretatik abiatuta, gehiegizko hilkortasunaren kalkulua egiten du, espero zenarekin alderatuta, azken 10 urteetan neurtutako hilkortasunean oinarritutako batez besteko historikoen eredu murriztaileak oinarri hartuta. Horrek Estatuan COVID-19ak eragindako heriotzei buruzko hurbilketa bat egiten laguntzen digu.

I.1.8. GRAFIKOA. HILKORTASUNAREN BILAKAERA EAEn NEURTUTAKO ETA ESPEROTAKO KAUSA GUZTIENGATIK, 2019ko AZAROTIK 2020ko ABENDURA ARTE

Neurtutako heriotzak (beltzak) eta zenbatetsitako heriotzak (urdinak), % 99ko konfiantza tartearekin (tarte urdina).

Iturria: Carlos III.a Osasun Institutua

2020ko abenduaren 30era arteko datuekin osatutako txostenean ("Vigilancia de los excesos de mortalidad"), EAerako gehiegizko heriotzen lau aldi antzeman zituen 2020an; horiek aztertzea interesgarria da pandemian zendutako pertsonen profilari buruzko informazio garrantzitsua lortzen baita: pandemiaren hasierako egunetan, martxoaren 15etik maiatzaren 2ra, oso igoera argia ikusten da, eta bigarrena arinagoa izan zen, irailaren 10etik 20ra, hirugarren bat urriaren 20tik 30era, eta laugarrena azaroaren 10etik 16ra, azken biak neurri txikiagodunak.

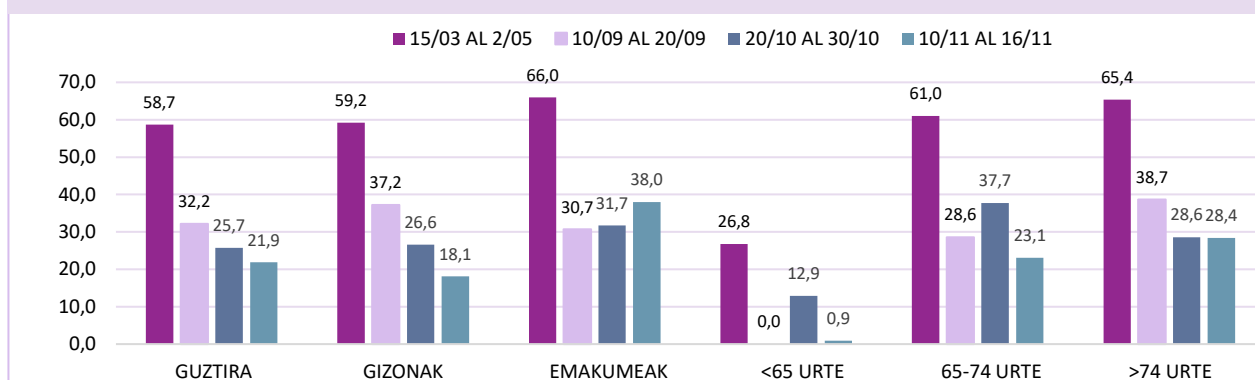
Lau aldi horietan 1.643, 179, 149 eta 91 gehiegizko heriotza izan zirela kalkulatzen da, hurrenez hurren (hortaz, pandemiaren aldi larri horietan 2.062 heriotza gehitu ziren); gehiegizko heriotza tasak esperotako zifrak baino % 58,7, %32,3, %25,6 eta %22,1 handiagoak izan ziren.

Sexuen arabera, lau alditatik hirutan (martxoan, urrian eta azaroan) gehiegizko tasa handiagoa izan zen emakumeen kasuan eta, logikoa denez, gora egin zuen adinarekin, nahiz eta desberdintasun txiki batzuk antzeman ziren ondorengo aldietako heriotzen profilean (I.1.9 grafikoa):

I.1.5. TAULA NEURTUTAKO ETA ZENBATETSITAKO HERIOTZAK SEXUAREN ETA ADIN TARTEEN ARABERA. 2020.					
		NEURTUTAKO HERIOTZAK	ZENBATETSITA KO HERIOTZAK	GEHIEGIZKO HERIOTZAK	GEHIEGIZKO HERIOTZAK (%)
03/15ETIK 05/02RA	GUZTIRA	4.441	2.798	1.643	58,7
	GIZONAK	2.196	1.379	817	59,2
	EMAKUMEAK	2.215	1.334	881	66,0
	< 65 URTE	430	339	91	26,8
	65-74 URTE	549	341	208	61,0
	> 74 URTE	3.462	2.092	1.370	65,5
09/10ETIK 09/20RA	GUZTIRA	733	554	179	32,3
	GIZONAK	378	276	102	37,0
	EMAKUMEAK	354	271	83	30,6
	< 65 URTE	73	76	-3	0,0
	65-74 URTE	99	77	22	28,6
	> 74 URTE	561	404	157	38,9
10/20TIK 10/30ERA	GUZTIRA	731	582	149	25,6
	GIZONAK	376	297	79	26,6
	EMAKUMEAK	352	267	85	31,8
	< 65 URTE	79	70	9	12,9
	65-74 URTE	106	77	29	37,7
	> 74 URTE	546	424	122	28,8
11/10ETIK 11/16RA	GUZTIRA	503	412	91	22,1
	GIZONAK	235	199	36	18,1
	EMAKUMEAK	268	194	74	38,1
	< 65 URTE	55	54	1	1,9
	65-74 URTE	64	52	12	23,1
	> 74 URTE	384	299	85	28,4

Iturria: CARLOS III.A OSASUN INSTITUTUA. MOMO.

I.1.9 GRAFIKOA. GEHIEGIZKO HERIOTZEN TASAK ESPEROTAKOAREKIN ALDERATUTA SEXUAREN ETA ADINAREN ARABERA 2020KO COVID-19AK ERAGINDAKO HERIOTZEN LAU PUNTU GORENETAN. EAE

Iturria: ISCIII. Egileak eaina

Populazio osoarentzat zein gizonezkoen kasuan gehiegizko hilkortasunak nabarmen egin zuen behera bigarren aldian lehenengoarekin erkatuta, eta gauza bera hirugarrenean eta laugarrenean; emakumeen kasuan, ostera, bigarren aldian ere behera egin zuen, baina harrezkero hazi egin zen hurrengo bi aldietan. Adinei dagokienez, intzidentzia nulua edo ia nulua da 65 urtetik beherako pertsonen kasuan bigarren eta laugarren pikoetan; bidenabar, 65 eta 74 urte artekoen taldearen eta 74 urtetik gorako taldearen arteko desberdintasunek murriztera egin zuten.

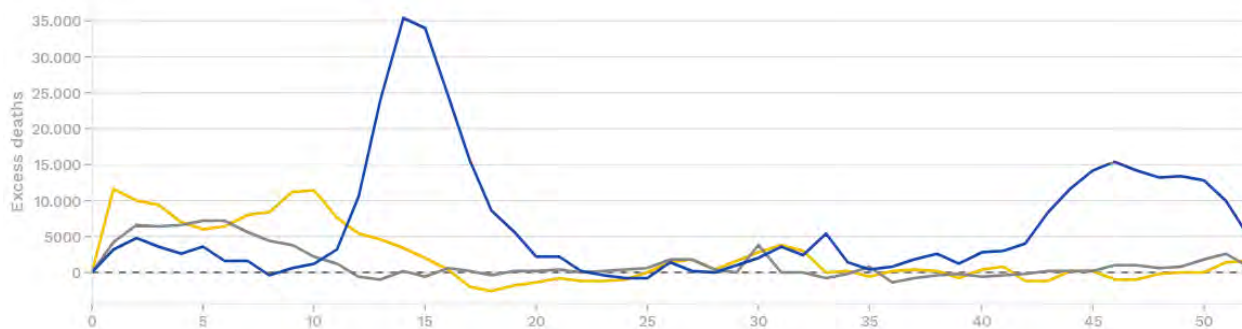
EUROMOMO

EBn, EUROMOMO gehiegizko heriotzaren monitoreak (EUROPEAN CENTRE FOR DISEASE PREVENTION AND CONTROL) EBko 27 herrialdeei buruzko informazioa biltzen du. I.1.10 grafikoa argi eta garbi ikusten dira pandemiaren bi olatu handiak, aurreko urteetako batez bestekoei dagokienez gehiegizko heriotzen bilakaerak ikusita: martxoa-maiatza (gehiagizko heriotzen piko nagusia 14. eta 15. asteetan izan zen, apirileko lehen hamabostaldian), eta urri erditik aurrera.

I.1.10. GRAFIKOA. GEHIEGIZKO HERIOTZEN ASTEROKO BILAKAERA EUROPAR BATASUNEAN 2020AN ZEHAR, AURREKO URTEETAKO BATEZBESTEKO OINARRI GISA HARTUTA

..... Baseline 2018 2019 2020

All ages

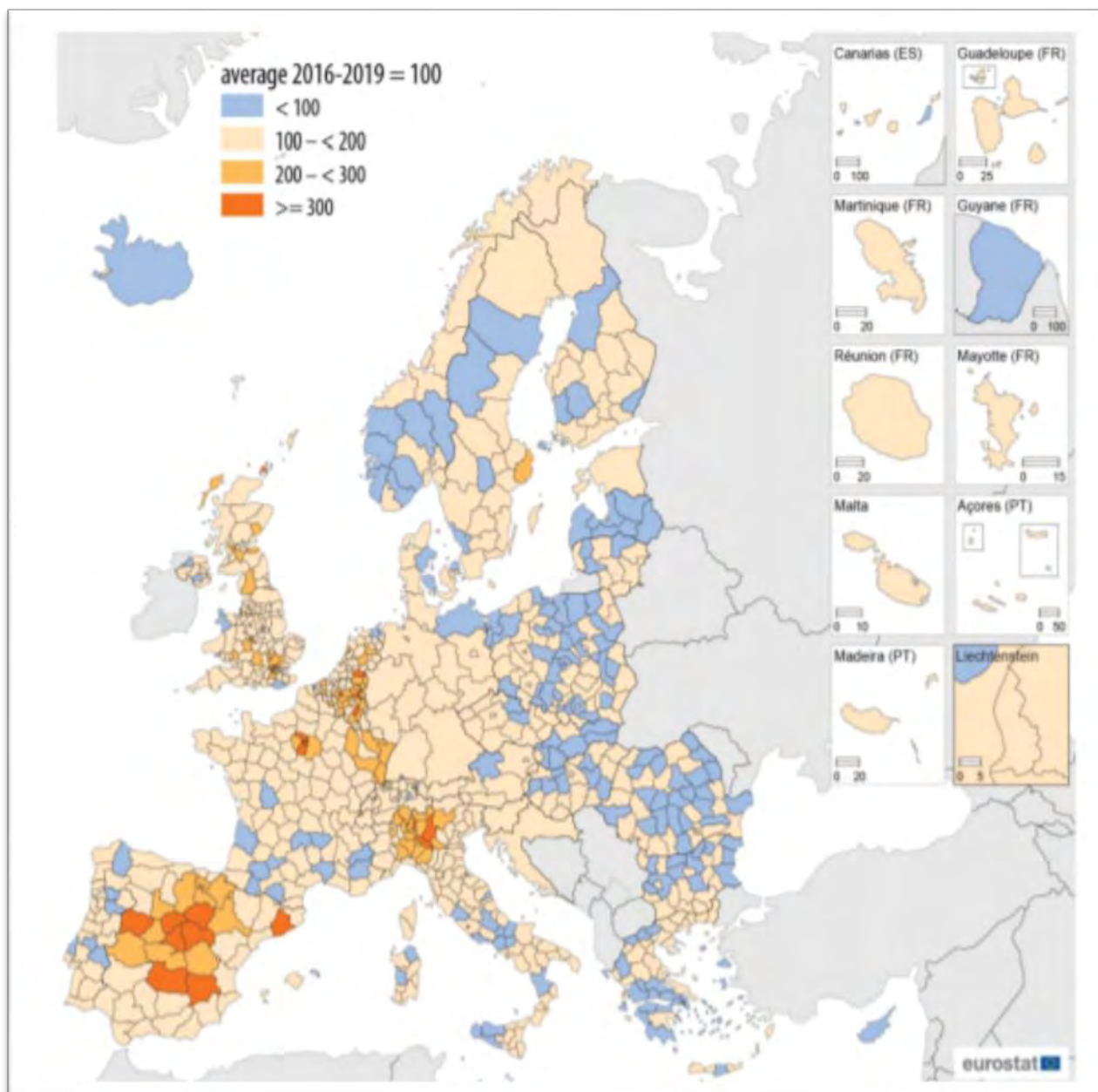

Iturria.- EUROMOMO

Eta, hain justu ere, atal hau bukatzeko, 2020ko 15. astea, apirilaren 6tik 12ra artekoa, hurrengo orriko mapan jaso da, pandemiaren lehen olatuaren inpaktuaren inguruan EUROSTATEk egindako txosten berritik hartutakoa.

Aurreko lau urteetako batez bestekoarekin erkatuta aste horretako gehiegizko heriotza tasari buruzko eskualdeko mapan ikus daiteke COVID-19aren lehen olatuak Espainia eta Italia gogor jo zituela; Batasunean (EB 27) ia 120.000 pertsona hil ziren (haietako 17.000 Espainian), aurreko lau urteetako batez bestekoa baino gehiago, EUROSTATEk baliatzen dituen datuen arabera.

I.1. MAPA GEHIEGIZKO HERIOTZA TASAK ESKUALDEKA EBn 2020KO 15. ASTEAN (APIRILAREN 6TIK 12RA), 2016-2019 BATEZ BESTEKOARI DAGOKIONEZ.

Iturria: EUROSTAT.

1.2 MIGRAZIO-MUGIMENDUAK

1.2.1 Migrazio-mugimenduen estatistika

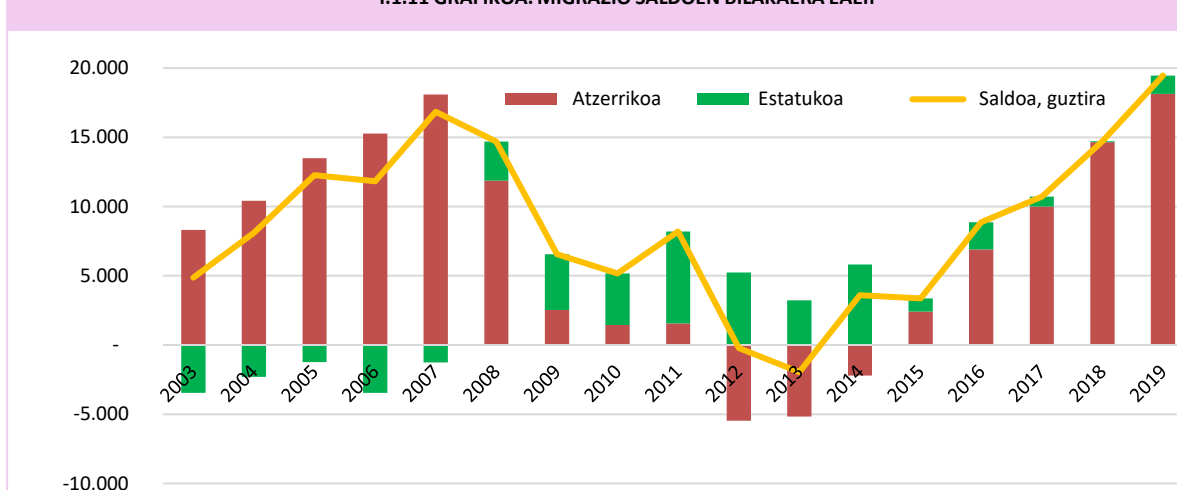
EUSTATen 2019ko Migrazio Mugimenduen Estatistikak (MME) 19.468 pertsonaren irabazia jaso zuen gure erkidegoan urte horretan (2018an baino % 32,2 gehiago, orduan 14.724 gehitu baitziren). Lurraldeen arabera, Bizkaiak 11.217 lagun gehiago ditu, Arabak 2.862 eta Gipuzkoak 5.389.

EAE eta gainerako autonomia erkidegoen artean dauden mugimenduei dagokienez, 2019. urteak 1.335 pertsonako saldo positiboa eman zuen, hau da, immigrazio gehiago jaso dira emigrazioak baino; saldo hori aurreko urtekoa baino askoz handiagoa da (82). Bestalde, atzerriko herrialdeekiko migrazio saldoa positiboa izan zen 18.133 pertsonatan; 2018an, aldiz, 14.642 izan ziren (+% 23,8).

I.1.6. TAULA MIGRAZIO-SALDOEN BILAKAERA EAE-N						
	ATZERRIARE KIKO	ESTATUKO GAINERAK O LURRALDE EKIKO	MIGRAZIO-SALDOA*			
			EAE	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA
2013	-5.176	3.220	-1.956	82	-3.426	1.388
2014	-2.207	5.809	3.602	1.326	81	2.195
2015	2.415	947	3.362	555	970	1.837
2016	6.897	1.974	8.871	1.474	4.320	3.077
2017	10.005	720	10.725	2.349	5.461	2.915
2018	14.642	82	14.724	2.870	7.019	4.835
2019	18.133	1.335	19.468	2.862	11.217	5.389

(*) Estatuarekiko eta atzerriko herrialdeekiko migrazio-saldoarekin batuketa.
Iturria: EUSTAT. "Migrazio Mugimenduen Estatistika".

I.1.11 GRAFIKOA. MIGRAZIO SALDOEN BILAKAERA EAEn

Iturria: EUSTAT. Migrazio Mugimenduen Estatistika.

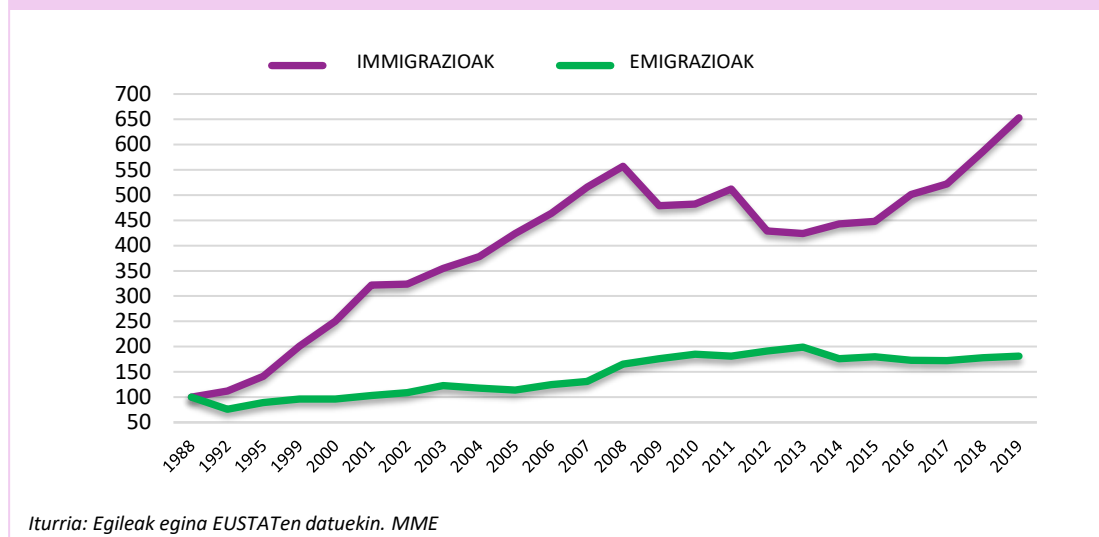
EAEn eta gainerako autonomia-erkidegoen artean izandako mugimenduei dagokienez, EUSTATen datuek erakusten dute, 90eko hamarkadan jaitsiera handia izan ondoren, nazioarteko migrazio-fluxuen saldo positiboa EEn datu positiboan egonkortu zela 2003tik hona, finkaturiko datuen arabera.

2019an, migrazio saldo positiboa 1,65 milioi pertsonakoa izan zen, (+0,22 milioi 2018. urtearekin alderatuta), eta migrazio tasa gordina milako 3,2koa izan zen EEn eta milako 3,6koa Eurogunean. Saldo positibo horren % 27,3 Espainiak hartu zuen, % 18,7 Alemaniak eta % 16,4 Erresuma Batuak. Horrez gain, bost herrialdek migrazio saldo negatiboak dituzte (Bulgaria, Frantzia, Lituania, Kroazia eta Errumania).

Bestalde, 2019an 240.324 pertsonak bizitoki aldaketaren bat egin zuten EAEn, aurreko urteko datu ia berdina da (zifra horrek EAEko % 10,9 hartzen du); hala, mugikortasunaren % 42,4n (101.925 joan-etorri) udalerrri berberaren barruan

gertatu zen. Erkidego barneko mugikortasunak (jatorria eta helmuga EAEko udalerrien artean) 53.255 mugimendu gehiago dakartza. Gainerakoa, 52.306 alditan, atzerriko immigrazioari lotuta egon dira (jatorria erkidegotik kanpo eta helburua EAE) -eta horietatik 30.821 atzeritik datoz- eta 32.838 kanpo emigrazioari lotuta (jatorria EAEn eta helburua bertatik kanpo), 12.688 alditan helburua atzerrian izanik (2018. urtearekin alderatuta +% 10,7).

I.1.12 GRAFIKOA. IMMIGRAZIOEN ETA EMIGRAZIOEN BILAKAERA EAEn INDIZE KOPURUETANOINARRI URTEA 188 = 100

Kanpoko edo Batasunetik kanpoko mugikortasun geografikoari dagokionez, horrek 2019an EAEko mila biztanletik ia 39ri erasan dio (Arabak milako 42,9, Bizkaian milako 38,2 eta Gipuzkoan milako 38,2); tasak nahiko murriztuak dira gainerako autonomia erkidegoekin konparatzen baditugu, besteetan, batez beste, mila biztanleko 45 pertsona mugitu baitira. Gainerako autonomia erkidegoetako migrazio mugimenduak kontuan hartuz gero ikusiko dugu gehienekiko EAEk migrazio saldo positiboa izan zuela; soilik laurekin izan zuen saldo negatiboa. Euskadiri immigrante gehien eman dizkioten erkidegoak, beharazko ordenan, izan ziren Madril, Gaztela eta Leon, Kantabria, Andaluzia eta Katalunia. Andaluziak ematen du migrazio-saldorik handiena, 481 lagun. Bestalde, EAerentzat erakargune izan diren erkidegoak, handitik txikira, Madril, Gaztela eta Leon, Kantabria, Katalunia eta Andaluzia izan ziren. Hau da, ia-ia berberak eta ordena berean. Bosten artean gure erkidegoa utzi zuten pertsonen % 60 hartu zuten, baina saldoak ez dute inolaz ere ez 150 pertsonako marka gainditu.

Bestalde, atzerriko nazionalitatea duten pertsonen immigrazioa 34.687 pertsonakoa izan zen 2019an; zifra horrek osoaren ia bi heren hartzen ditu. Pertsona horietatik 7.239 beste erkidego batzuetatik iritsi ziren, eta 27.448 zuzenean atzeritik. Atzeritarren emigrazioa, bestalde, 14.558 pertsonara arte hazi zen 2019an, guztiaren % 44.

Horrez gain, MMEk azaldu zuen immigranteen eta emigranteen batez besteko adina desberdina dela (32,8 eta 36,3 urte hurrenez hurren), nahiz eta bi kasuetan 21 eta 39 urte arteko pertsonen taldeak egiten dituen migrazioen erdiak; bidenabar, mugimenduak egiten dituen populazioaren sexua kontuan hartuz gero, immigranteen % 51 gizonak dira (% 49 emakumeak); emigrazioen kasuan % 53 dira gizonak eta % 47 emakumeak.

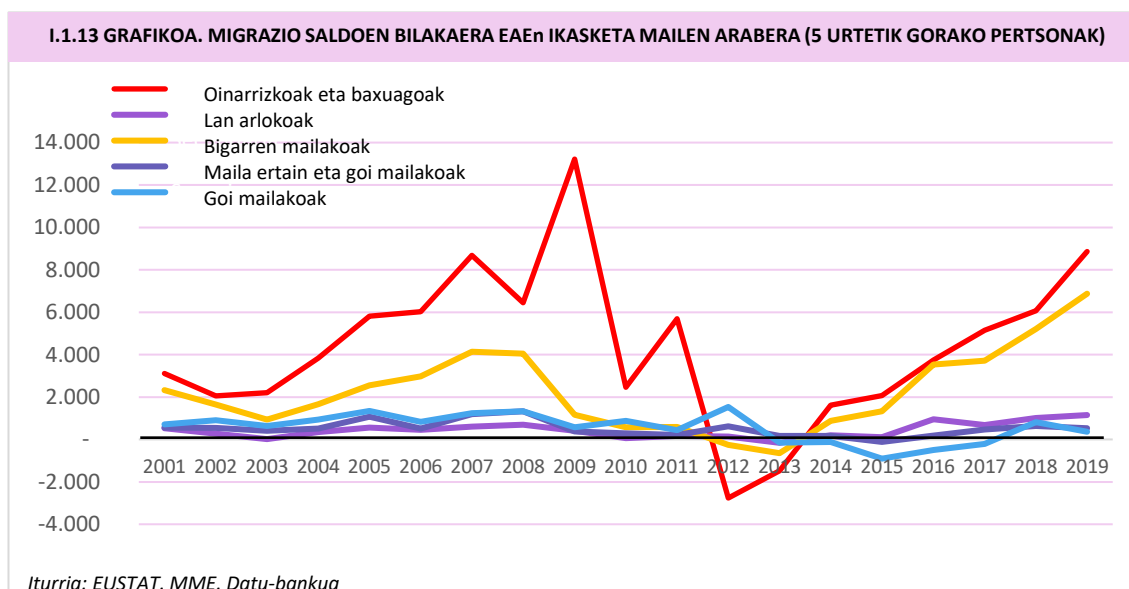
Pertsona migratzaileen titulazioari dagokionez, EUSTATEko estatistikak azaldu duenez EAEko migrazio saldoa 2019an positiboa izan zela (gure erkidegora immigrante gehiago erregistratu ziren aldi berean emigratu zuten pertsonak baino) ikasketa maila guztietan, ondoz ondoko bigarren urtez, bost urtez negatiboan egon ondoren (2013tik 2017ra) goi mailako titulazioetan (graduak, lizentziaturak, gradu ondokoak, masterrak, doktoretzak eta espezializazioa).

I.1.13 grafikoa ikus daitekeen moduan, aztertutako seriean zehar migrazio mugimenduen zati nabarmen bat oinarritzko ikasketak zituzten pertsonak egin zuten (bukatuta edo ez); horrez gain, bilakaera markatu zuen lerroa oso aldakorra zen eta ziklo ekonomikoaren arabera (saldo positibo altuak krisiaren aurreko urteetan eta beherakada nabarmenak gure ekonomiaren datu okerrearen urteetan).

I.1.7. TAULA GOI TITULAZIOA DUTEN PERTSONEN MIGRAZIO MUGIMENDUEN BILAKAERA ETA 5 URTETIK GORAKO POPULAZIO OSOAREKIKO KONPARAZIOA. EAE						
	GOI-MAILAKO IKASKETAK DITUZTEN HERRITARARRAK			5 URTEZ GORAKOAK GUZTIRA		
	IMMIGRAZIOA	EMIGRAZIOA	SALDOA	IMMIGRAZIOA	EMIGRAZIOA	SALDOA
2009	2.817	2.249	568	36.221	30.482	5.739
2010	2.814	1.963	851	36.345	32.091	4.254
2011	1.655	1.211	444	38.513	31.405	7.108
2012	5.463	3.930	1.533	32.358	33.080	-722
2013	3.736	3.886	-150	31.765	34.031	-2.266
2014	4.086	4.213	-127	33.101	30.384	2.717
2015	3.772	4.677	-905	33.655	31.178	2.477
2016	3.793	4.288	-495	37.650	29.722	7.928
2017	4.223	4.428	-205	39.490	29.686	9.804
2018	5.351	4.532	819	44.377	30.628	13.749
2019	5.123	4.758	365	49.538	31.200	18.338

Iturria: EUSTAT. "Migrazio Mugimenduen Estatistika". Egileek egina.

Saldoa zifra positiboetara itzuli da azken sei urteetan, bat etorritz migrazio mugimenduen joera orokorrarekin, populazio migratzaileen emaitzetan ikus den moduan. 2019an, aldeko migrazio-saldoaren % 48,3 izan dira. Eta, bigarren mailako ikasketak zituzten pertsonekin batera, taldearen % 85,8 hartuko luke.

Datu absolutuetan, 5 urtetik gorako pertsonen migrazio-saldoa +18.338 lagunekoa da, eta horietatik 6.067k oinarritzko ikasketak zituzten (osatuta zein osatu gabe), 5.211k bigarren mailakoak, 1.019k lanbide ikasketak, 633k erdi- eta goi-mailako ikasketak eta 819k unibertsitateko titulazioak zituzten (aurreko urtean, aldiz, -205ek).

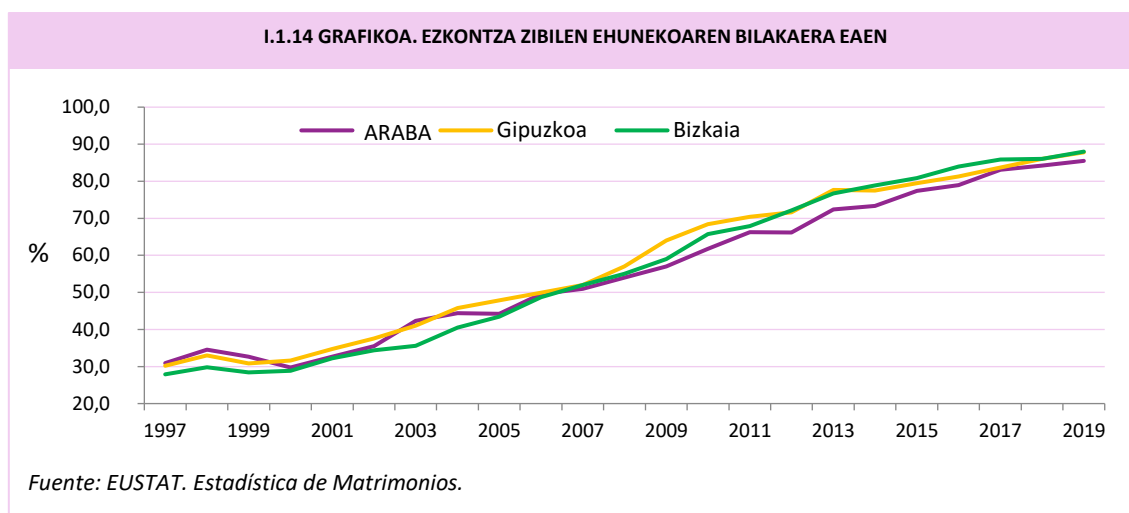
Azken urtean, goi-mailako tituladunen 4.758 emigrazio erregistratu ziren (5 urtetik gorakoaren emigrazioen % 15,3) eta 5.123 immigrazio (guztizkoaren % 10,3); ondorioz, +365 pertsonako saldoa izan zen, migrazio-saldo osoaren % 2 (2018an % 6ra iritsi zen).

Goi-mailako titulazioetan saldo positiboak zeuzkaten betidanik, baina beste ikasketa mailak baino txikiagoak dira. Hala ere, esan denez, bost urtez jarraian datu negatiboak izan zituzten (irteera gehiago sarrerak baino), halako moldez non 2013-2017 aldian, EAEk goi-mailako ikasketak dituzten 1.882 pertsona galdu baititu. 2018-2019 biurtekoan berreskuratzeak galera hori 698 pertsonara murriztu du (2013tik gaur arte). Eta 2009-2019 aldia kontuan hartuz gero, metatutako saldoa positiboa da, eta +2.698koa, migrazio-irabazi osoaren % 3,5.

1.3 EZKONTZA TASA

1.3.1 Ezkontzak

Ezkontzen Estatistikak osatzen du Biztanleriaren Mugimendu Naturala, heriotzen eta jaiotzen estatistikekin batera. EUSTATen datuen arabera, 2019an 7.471 bikote ezkondu ziren EAEn, 2018an baino % 3,7 gutxiago; horietatik 7.265 bikote sexu desberdinekoak izan ziren (-% 3,6), eta 206 sexu bereko pertsonen artekoak (% 1 egin dute behera), horietatik 120 emakumeen arteko ezkontzak izan ziren eta 86, berriz, gizonen artekoak.

Nabarmendu behar da azken urteetan sexu desberdineko pertsonen arteko batura zibilen proportzioak igoera izugarria izan duela; 1990an % 23 izatetik 2019an % 87,2 izatera hazi dira. Lurraldeen arabera, Bizkaian eta Gipuzkoan izan dute ezkontza zibilek garrantzia handiagoa (% 88 eta % 87,8, hurrenez hurren); ondoren dator Araba (% 85,5). Orotara, EAEn 2019an 6.333 ezkontza zibil ospatu ziren; ezkontza katolikoak 903 izan ziren, eta 29 ezkontza bestelako sinesmen erlijioetakoak.

Gainera, nabarmentzekoa da ezkontzeko adina atzeratzeko joerak dirauela. Izan ere, erreferentziako urtean, ezkondu ziren gizonetako ezkongabeen batez besteko adina 37,7 urte zen, eta emakumezkoena, berriz, 35,7. Azken 25 urteotan, ezkontideen batez besteko adinak 8,1 urte egin du gora, eta egonkor iraun du bien arteko urte biko aldeak. Eta, ezkondu aurreko egoera zibila kontuan hartuz, gizon ezkongabeak % 83,8, eta emakume ezkongabeak, berriz, % 84,7 izan ziren.

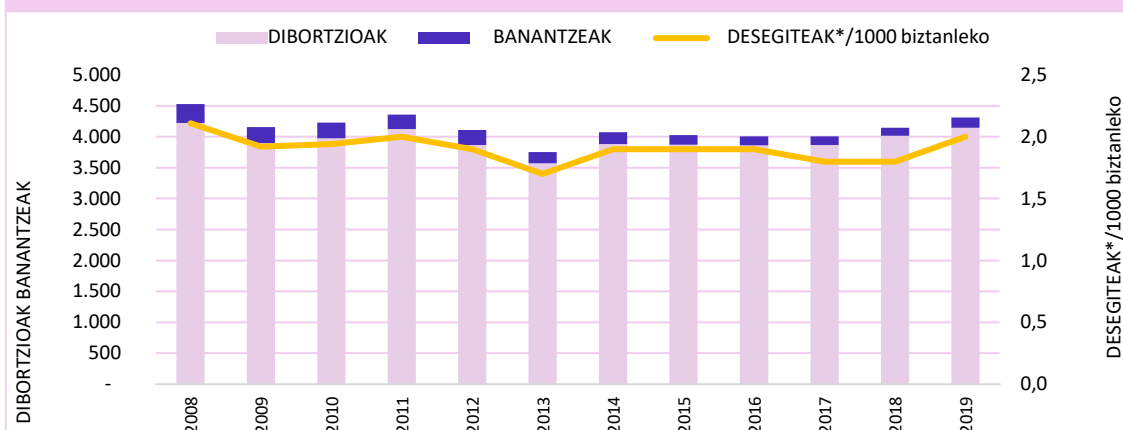
EAEko ezkontza tasa 2019an 3,2 ezkontzakoa izan da 1.000 biztanleko (2018an 3,3); ratioa estatu mailakoa baino baxuagoa da (3,5 milako 2019an), baita Europar Batasuneko batez bestekoa baino baxuagoa ere, 2017an 4,4koa izan baitzen mila biztanleko. Ezkontza tasarik handienak dituzten Europako herrialdeei dagokienez, 2018an Zipre (7,8) eta Errumania (7,4) izan ziren; ratorik baxuenak, berriz, Luxenburgo (3,1 ezkontza 1.000 biztanleko) eta Italia (3,2) izan ziren.

1.3.2 Ezkontza desagiteak

EIneko Ezeztatzen, Banantzeen eta Dibortzioen Estatistikaren arabera⁶, gure erkidegoan dibortzio eta banantzeen kopuruak gora egin du azken urtean (+% 7,4); estatu mailan, ordea, aurkakoa gertatu da, % 4,1 egin baitu behera. 2019an EAEn guztira 4.148 dibortzio eta 162 banantze egon ziren.

⁶ Ezeztatzen, Banantzeen eta Dibortzioen Estatistikak lehen auzialdiko epaitegiek, instrukzioko epaitegiek eta emakumeen aurkako indarkeriakoen emandako informazioa du oinarri, ezkontza lotura apurtzeko prozesuei dagokienez.

I.1.15 GRAFIKOA. HERIOTZA DESEGITEAK EAEN. BANANTZE ETA DIBORTZIOEN BILAKAERA

Iturria: EIN. Ezeztatzen, Banantzen eta Dibortzioen Estatistikaren
(*) Desegiteen barruan eliza bidezko ezeztatzeak ere badaude.

Ezeztatzei dagokienez, horrelako informazioa dugunetik batez beste 5ekoa da, 2019an 3ra iritsi da.

Orotara, erreferentziatzko urtean 4.314 ezkontza desegin ziren, 2018an baino % 7,4 gehiago; esan bezala, datu horrek esan nahi du mila biztanleko 2 bikote desegin zirela, estatu mailako batez bestekoaren parean dago. Bikoteak desegiteko tasa altuenak dituzten autonomia erkidegoak Valentzia eta Katalunia dira, mila biztanleko 2,3 eta 2,2, hurrenez hurren. Tasa txikienak, berriz, Melilla, Aragoi eta Gaztela eta Leonen daude (mila biztanleko 1,2, 1,6 eta 1,7 hurrenez hurren).

Nazioarteko konparazioei dagokienez, dibortzioen tasa gordina, azken bi urteetan, bi ingurukoa da mila biztanleko Europar Batasunan (2016an mila biztanleko 1,9, azken batez besteko ofiziala), barne hartuz Maltako mila biztanleko 0,7ko tasa eta Letonia eta Lituaniako mila biztanleko 3,1eko tasa (EUROSTATEko datuak, 2018ari buruzkoak).

Banatu edo dibortziazten diren pertsonen profilari dagokionez, NIEko datuek erakusten dutenez gehienak 40 eta 49 urte artekoak dira, gizonen zein emakumeen kasuan; emakumeen batez besteko adina 45,7 izan zen, eta gizonena, berriz, 48,1. Horrez gain, desegindako bikote ezkonduen batez besteko iraupena 16,7 urtekoa da, eta kasuen % 56,7tan ezkontideek seme-alabak dauzkate, kasuen % 44,8tan adin txikikoak.

I.1.8. TAULA EUROPAR BATASUNEKO EZKONTZA TASA. ADIERAZLE NAGUSIAK.

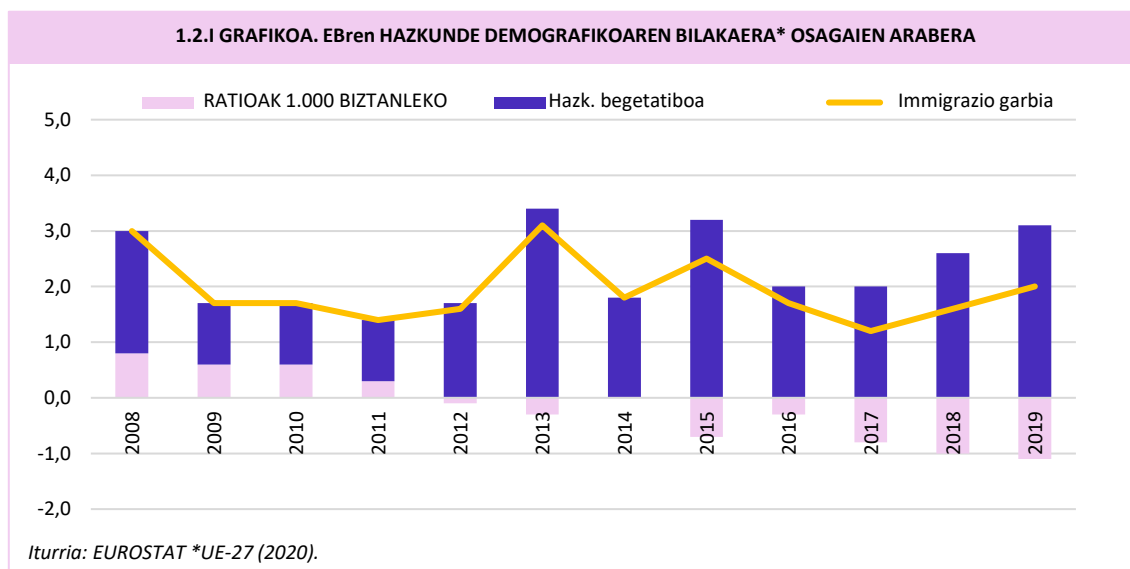
	EZKONTZAK 1.000 BIZTANLEKO			DIBORTZIOAK 1.000 BIZTANLEKO		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
EB	4,4	:	:	1,9	:	:
ALEMANIA	5,0	4,9	:	2,0	1,9	:
AUSTRIA	5,1	5,1	5,3	1,8	1,8	1,8
BELGIKA	3,9	3,9	:	2,1	2,0	:
BULGARIA	3,8	4,0	4,1	1,5	1,5	1,5
ZIPRE	7,5	6,8	7,8	2,3	2,2	:
DANIMARKA	5,4	5,5	5,6	3,0	2,6	2,6
ESLOVAKIA	5,5	5,8	5,7	1,7	1,8	1,8
ESLOVENIA	3,2	3,1	3,5	1,2	1,2	1,1
ESPAINIA	3,7	3,7	3,5	2,1	2,1	2,0
ESTONIA	4,8	4,9	5,0	2,5	2,5	2,4
FINLANDIA	4,5	4,8	4,3	2,5	2,4	2,4
FRANTZIA	3,5	3,5	:	1,9	:	:
GREZIA	4,6	4,7	4,4	1,0	1,8	:
KROAZIA	4,9	4,9	4,9	1,7	1,5	1,5
HERBEHEREAK	3,8	3,8	3,7	2,0	1,9	1,8
HUNGARIA	5,3	5,2	5,2	2,0	1,9	1,7
IRLANDA	4,8	4,6	4,3	0,7	0,7	:
ITALIA	3,4	3,2	3,2	1,6	1,5	1,5
LETONIA	6,6	6,8	6,8	3,1	3,1	3,1
LITUANIA	7,4	7,5	7,0	3,1	3,0	3,1
LUXENBURGO	3,2	3,2	3,1	2,1	2,0	2,0
MALTA	6,7	6,3	5,8	0,8	0,7	0,7
POLONIA	5,1	5,1	5,1	1,7	1,7	1,7
PORTUGAL	3,1	3,3	3,4	2,2	2,1	2,0
TXEKIAR ERREPUBLIKA	4,8	5,0	5,1	2,4	2,4	2,3
ERRUMANIA	6,8	7,3	7,4	1,5	1,6	1,6
SUEDIA	5,4	5,2	5,0	2,4	2,4	2,5
EAE	3,4	3,4	3,4	1,9	1,8	2,0
ERRESUMA BATUA	4,4	:	:	1,8	:	:

Iturriak: EUROSTAT, EUSTAT eta EIN.

2 IMMIGRAZIOA EAE-N

2.1 TESTUINGURUA: IMMIGRAZIOA EUOPAR BATASUNEAN

Nazioarteko migrazioak oso denbora laburrean garapen eta nazioarteko politikaren agendako gai erabakigarrietako bat bihurtu dira, eta gaur egungo gizarte eta ekonomia globalaren zeinuetako bat ere badira.

Aurreko atalean ikusi dugun moduan, Europar Batasuneko populazioa modu iraunkorrean hazi da azken urteetan (+1,1 milioi 2019an, milako 2) immigrazioari esker; izan ere, azken urte honetan hazkunde begetatiboa (jaiotzak ken heriotzak) negatiboa izan da (milako -1,1), eta migrazio saldoa, berriz, positiboa izan da (+3,1 milako). Hala, migrazio-mugimenduen arabera, beste urte batez, EBko herrialdeetako dinamika demografikoak.

Ikuspegi Eusko Jaurlaritzaren Immigrazioaren Euskal Behatokiak 2018ko abuztuko 70. buletinean azaldu zuenez, 2017an atzerriko jatorria izan (atzerrian jaiotakoa) eta EBn (28) bizi zen populazioa 57,3 milioikoa izan zen, populazio osoaren % 11,2. Lurraldeen arabera, Luxenburgok zeukan atzerritarren tasarik handiena (% 45,7), ondoren Ziprek (% 20,3) eta Austriak (% 18,8). Nolanahi ere, nabarmentzekoa da ezen, hiru herrialdeetako tasa handiak gorabehera, atzerritar guztien batura EB bizi diren atzerritarren % 3,7 besterik ez zela. Horrez gain, atzerritar jatorria zuten pertsonen % 73 bost herrialdetan batzen zen: Alemanian, Erresuma Batuan, Frantzian, Espainian eta Italian. Hain zuzen ere, Batasunean atzerriko jatorria zuten pertsonen % 20tik gora Alemanian bizi ziren⁷.

Euskadin, 2019ko azaroaren 30ean lehendakariak Migraziorako Euskal Itun Soziala aurkeztu zuen, migrazio fenomenoekin lotuta lan egiten duten gizarte erakunde gehienek eta euskal administrazioek sinatutakoa; zenbait mezu xenofobo zabaltzen ari ziren testuinguru hartan adostasun eta bateratze irudia eman nahi izan zen; hala ere, aitortu zenez, orain arte Euskadik modu bateratu eta solidarioan erantzun du migrazio erronkaren aurrean, erronka horren adierazpen desberdinetan. Itunaren titulua "Jaso nahiko genukeena eskaintzea" da, onartuz edozein pertsonari gerta dakiokela migratu beharra, eta migratzaileak izango bagina jaso nahiko genituzkeen duintasuneko baldintza unibertsalak definitu beharko genituzkeela, orain bertan behar dutenei horixe eskaini ahal izateko⁸.

⁷ Xehetasun gehiago jasotzeko jo 2019ko Memoria Sozioekonomikora.

⁸ Itun horri buruzko informazio gehiago edukitzeko 2019ko Memoria Sozioekonomikora eta Eusko Jaurlaritzaren webgunera jo behar da: https://bideoak2.euskadi.eus/2019/11/30/news_58860/Anexo_1_PACTO_ITUNA.PDF

2.2 IMMIGRAZIOAREN INPAKTUA EAeko DINAMIKA DEMOGRAFIKOAN

1.2.2 GRAFIKOA. ATZERRIKO JATORRIDUN POPULAZIOAREN URTE ARTEKO HAZKUNDE ABSOLUTUA EAEn 1999-2020

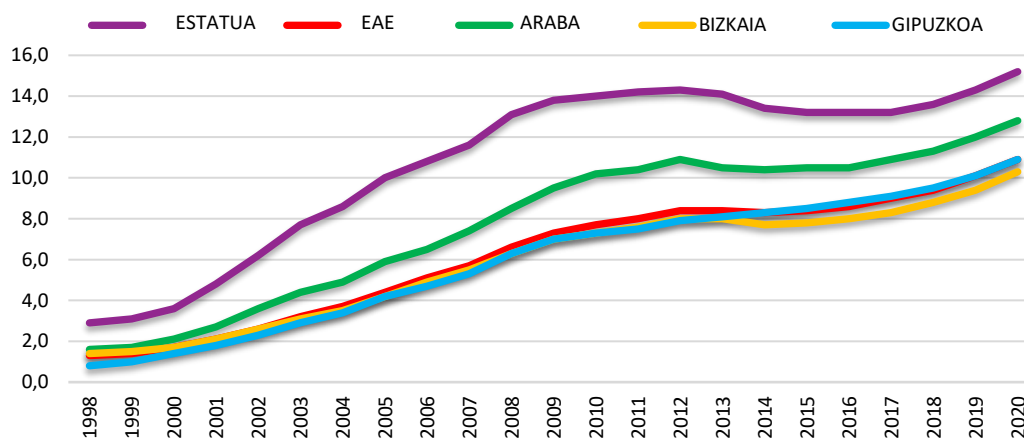

Iturria: IKUSPEGI, EINren datuekin

Udal erroldaren datuen arabera, 2020ko urtarrilaren 1ean EAEn bizi ziren jatorri atzerritarrek populazioa 241.193 pertsonakoa zen, eta seigarren urtez jarraian gora egin du 19.201 pertsonatan (+% 8,6), 2013-14 urteetan atzerakada arina izan ondoren, eta 90eko hamarkadaren amaieran hasitako etorrera handiko garaia ondoren.

Atzeritar kopururik handiena Bizkaian bizi da (119.331, guztiaren % 49,5), 2019an baino % 10,2 gehiago, eta atzetik datoz Gipuzkoa, 79.245 erroldaturekin (+% 8,1) eta Araba, 42.617 erroldaturekin (+% 7,1). Horrenbestez, beste urte batez areagotu egin da atzerriko jatorria duen populazioa hiru lurraldetan.

1.2.3 GRAFIKOA. ATZERRIKO JATORRIA DUEN POPULAZIOAREN EHUNekoAREN BILAKAERA ESTATUAN ETA EAEn

Iturria: IKUSPEGI, EINeko datuekin

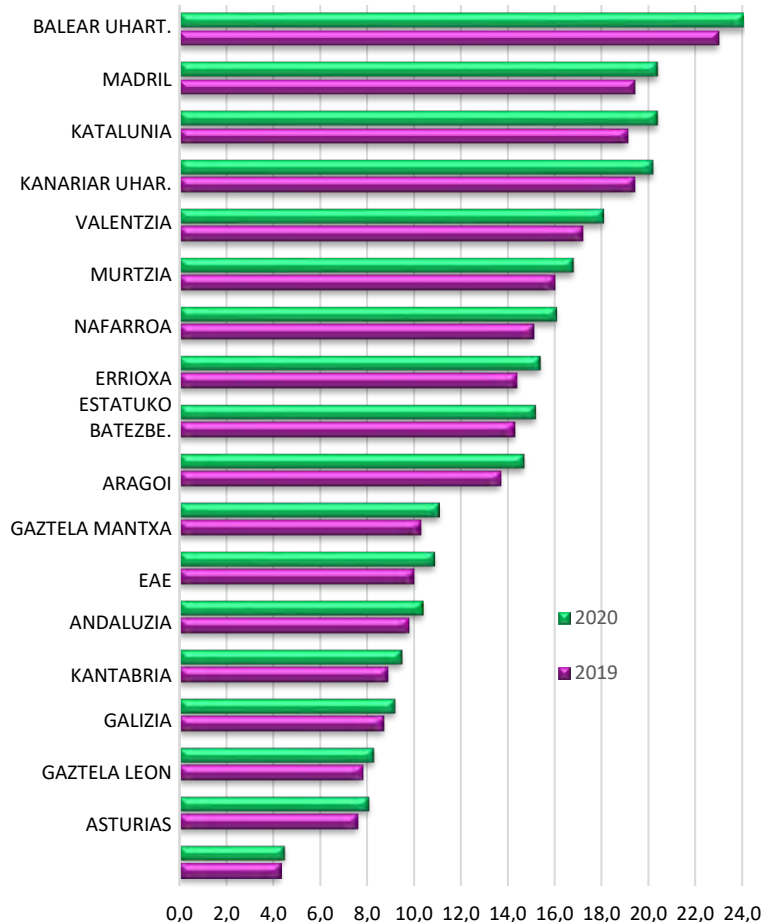
2020ko urtarrilean atzerriko jatorria zeukaten 241.193 pertsona erroldatuek, esan dugun bezala, populazioaren % 10,9 hartzen zuten, 2019an baino 8 hamarren gehiago; estatuan, berriz, 2020ko ratioa (% 15,2) 9 hamarretan hazi zen, hirugarren urtez, hiru urtez zero hazkundea izan ondoren (2015 eta 2017 artean).

Ikuspegi Eusko Jaurlaritzaren Immigrazioaren Euskal Behatokiak errolda datuen aurrerapenen inguruan egindako analisian, 2020ko maiatzekoa, 76. alea, agerian jarri zen Euskadin, beste autonomia erkidegoen testuinguruan, atzerriko jatorria duen populazioak duen garrantzia Gaztela Mantxako (% 11,1) edo Andaluziakoaren (% 10,4) parekoa dela.

Kontuan hartu beharreko beste alderdi bat jatorri atzerritarra duen populazioak gure erkidegoaren dinamika demografikoan duen inpaktua da: 1998tik 2020ra EAEko populazioak 125.319 biztanletan egin du gora; igoera hori jatorri atzerritarra duten biztanleak iristeari esker gertatu zen, denbora tarte horretan 219.029 pertsonatan egin baitzuen gora. Aitzitik, denbora tarte berean bertako populazioak 93.710 pertsonatan egin zuen behera. Hortaz, Euskadin izandako biztanleriaren galerako dinamika iraultzea lortu du atzerritar jatorriko biztanleriak.

EAEko jatorri atzerritarra duen populazioa ia neurri berean banatzen da sexuari dagokionez: % 47,4 gizonak dira, eta %52,6 emakumeak, nahiz eta lurraldeen arabera desberdintasun arinak ikusten diren: Bizkaian emakumeen presentzia handiagoa da (% 53,3); Araban, ostera, bi sexuen araberrako oreka ia erabatekoa da, % 50ekoa. Alde hori gertatu da Bizkaian Latinoamerikako biztanle gehiago direlako (emakumeek pisu handiagoa dute), eta Araban afrikarrak dira nagusi: horietan gizonak dira nagusi.

I.2.4 GRAFIKOA. ATZERRIKO JATORRIA DUEN POPULAZIOAREN EHUNEKOA POPULAZIO OSOARI DAGOKIONEZ, ERKIDEGOETAN 2019-2020

Fuente: IKUSPEGI con datos de INE.

I.2.1. TAULA EAEko POPULAZIOAREN BILAKAERA 2010-2020: BERTAKO POPULAZIOA ETA ATZERRIKO JATORRIA DUENA. URTEKO ALDAKUNTZA TASA

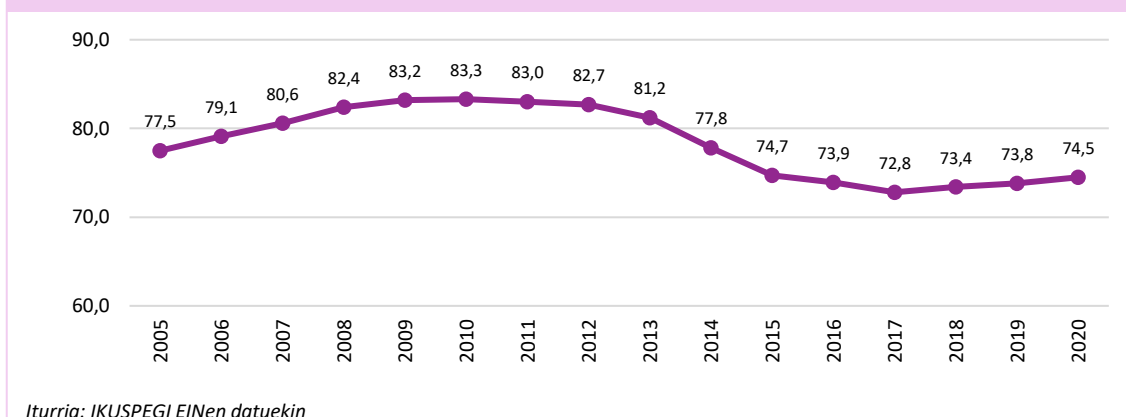
	POPULAZIOA, GUZTIRA	BERTAKO POPULAZIOA		JATORRI ATZERRITARRA DUEN POPULAZIOA		
		ABS.	ALDAKUNTZA (%)	ABS.	ALDAKUNTZA (%)	% POP. GUZTIRA
2010	2.178.339	2.010.957	-0,1	167.382	4,9	7,7
2011	2.184.606	2.009.567	-0,1	175.039	4,6	8,0
2012	2.193.093	2.009.321	0,0	183.772	5,0	8,4
2013	2.191.682	2.008.399	0,0	183.283	-0,3	8,4
2014	2.188.985	2.007.268	-0,1	181.717	-0,9	8,3
2015	2.189.257	2.005.060	-0,1	184.197	1,4	8,4
2016	2.189.534	2.000.938	-0,2	188.596	2,4	8,6
2017	2.194.158	1.997.569	-0,2	196.589	4,2	9,0
2018	2.199.088	1.992.558	-0,3	206.530	5,1	9,4
2019	2.207.776	1.985.784	-0,3	221.992	7,5	10,1
2020*	2.219.777	1.978.584	-0,4	241.193	8,6	10,9

Iturria: IKUSPEGI EInen datuen bidez.

* Behin-behineko datuak

Jatorri atzerritarra eta nazionalitate atzerritarra duten populazioak konparatuz gero, ikus daiteke nazionalitate atzerritarra daukan populazioa txikiagoa dela atzerrian jaiotakoena baino, eta egoera hori neurri handi batean zor zaie azken urteetan izandako nazionalizazioei. Gaur egun bi taldeen arteko aldea 61.000 pertsonatik gorakoa da; atzerriko nazionalitatea duen populazioa 2020ko urtarrilean 179.689 pertsonakoa zen, jatorri atzerritarra daukatenen % 74,5.

I.2.5 GRAFIKOA. ATZERRIKO POPULAZIOA EAEn: ATZERRIKO NAZIONALITATEA ETA ATZERRIANJAIOTAKO PERTSONEN ARTEKO LOTURA. EHUNEKOAK.

Horren haritik, IKUSPEGIK 2018ko azaroan plazaratutako Panorámica 71 argitalpenean “Nazionalizatzeko prozesuaren bilakaera EAEn” izenburupean nabarmendu zuenez, 2003 eta 2017 artean 44.000 nazionalizazio baino gehiago egin ziren Euskadin, eta bertan bizitzen etenik gabe bi urtez egon izana izan zela motibo nagusia tarte horretan. Hala ere, 2010etik, eta migrazio prozesua errotzearen ondorioz, arrazoi hori garrantzia galtzen hasi zen, eta beste batzuk agertzen hasi ziren, esaterako hamar urtez bertan bizitzea (ohikoa Afrikako jatorriko populazioari dagokionez) edo Espainian jaio izana⁹.

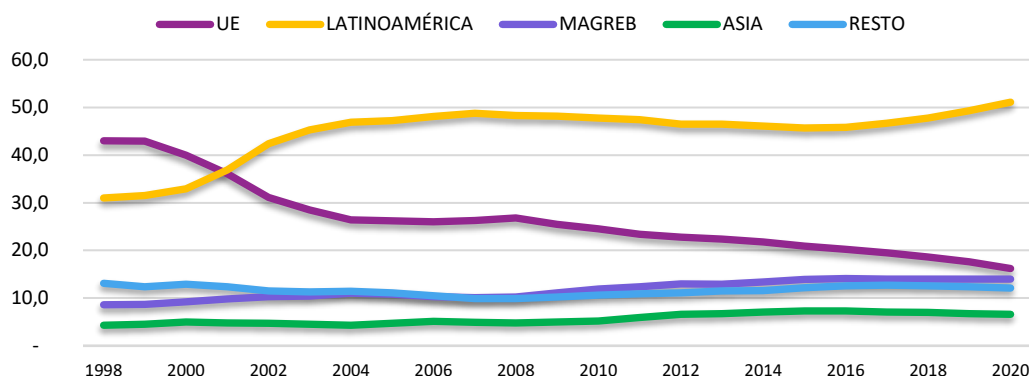
2017an, informazio hori lortu zen azken urtean, nazionalitatea lortu zutenen % 61,9k bi urte zeramatzaten hemen bizitzen, % 19k hamar urte eta % 10,9 Espainian jaiotakoak ziren, eta %6,8 Espainiako pertsona batekin ezkontzeari zegokion. Gainerakoak (% 1,4) jatorri espainoleko pertsonen alabak edo bilobak ziren gehien bat.

Bestalde, pertsona immigranteen jatorrizko nazionalitate eta eskualdearen arabera bilakaera aztertuz ikus daiteke osaera aldatu egin dela, baina arau argi bat ageri da: 2020an Latinoamerikako jatorria duen populazioa da oraindik nagusi (%51,1); ondoren datoz EBko beste herrialde batzuetatik iritsitakoak (%16,2), garrantzia galdu duen arren. Bestalde, jatorri afrikarren presentziak gora egin du 2003tik hona; hala, Magrebeko kasua nabarmentzen da (gaur egun % 14). Asiar jatorriko biztanleei dagokienez, presentzia txikia bada ere, gora egin du pixka bat.

Nazionalitateei dagokienez, hamar garrantzitsuenen artean daude, 2020an, Latinoamerikako zazpi (Kolonbia, Bolivia, Ekuador, Nikaragua, Brasil, Paraguai, Honduras eta Venezuela), Batasuneko bat (Errumania) eta Afrikako bat (Maroko). Hamar jatorri horien baturak atzerriko jatorria duen populazioaren %56,6 hartzen badu ere, 2008ra joz gero kontzentrazio hori handiagoa zen; hortaz, jatorrizko herrialde gehiago eta aniztasunaren presentzia handiagoa da gaur egun EAEn bizi diren jatorri atzerritako komunitatearen osaeran.

⁹ Oro har, lege 10 urtez bizi beharra dago nazionalitatea eskatzeko, eta errefuxiatu estatua duten pertsonak badira, 5 urtez. Bestalde, Latinoamerikako nazionalitate gehienek eta Andorra, Filipinak, Ekuatoreko Gineak, Portugalak edo sefardien komunitateko pertsonak nazionalitatea eskura dezakete etengabeko 2 urteko bizilekua izanez gero. Azkenik, Espainian jaiotako espainiarren zuzeneko ondorengoak direnak ere nazionalitatea eska dezakete urtebetez Espainian bizi ondoren.

GRÁFICO I.2.6. EVOLUCIÓN DEL PESO, EN PORCENTAJE, DE LAS PRINCIPALES ÁREAS DE PROCEDENCIA DE LA POBLACIÓN DE ORIGEN EXTRANJERO RESIDENTE EN LA CAPV

Fuente: Elaboración con datos de INE.

2020an, eta 2014tik etengabe, EAEn atzerriko nazionalitate nagusia marokoarra da; 2020an 27.303 erroldatu izan dira, eta EAEn atzerriko jatorria duten pertsona guztien % 11,3 hartu zuen. Bigarren tokian kolonbiarrak daude, guztizkoaren % 10,7.

I.2.2. TAULA EAEn BIZI DEN ATZERRITAR JATORRIKO POPULAZIOAREN JATORRIZKO HERRIALDE NAGUSIAK DATUAK LURRALDEKA 2020.

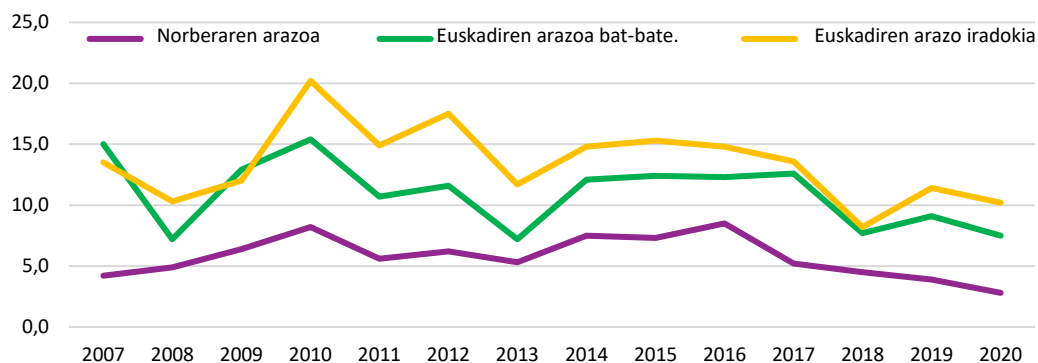
EAE			ARABA			BIZKAIA			GIPUZKOA		
	KOP.	%		KOP.	%		KOP.	%		KOP.	%
1. MAROKO	27.303	11,3	1. MAROKO	6.642	15,6	1. KOLONBIA	13.891	11,6	1. MAROKO	9.103	11,5
2. KOLONBIA	25.906	10,7	2. KOLONBIA	6.258	14,7	2. MAROKO	11.558	9,7	2. NIKARAGUA	7.215	9,1
3. ERRUMANIA	15.882	6,6	3. ALJERIA	2.281	5,4	3. BOLIVIA	9.764	8,2	3. KOLONBIA	5.757	7,3
4. NIKARAGUA	14.190	5,9	4. PAKISTAN	1.565	3,7	4. ERRUMANIA	9.448	7,9	4. ERRUMANIA	5.036	6,4
5. BOLIVIA	12.101	5,0	5. BRASIL	1.537	3,6	5. NIKARAGUA	6.583	5,5	5. HONDURAS	4.953	6,3
6. VENEZUELA	9.611	4,0	6. EKUADOR	1.513	3,6	6. VENEZUELA	5.985	5,0	6. EKUADOR	3.513	4,4
7. EKUADOR	8.869	3,7	7. PERU	1.497	3,5	7. PARAGUAI	5.803	4,9	7. PORTUGAL	3.233	4,1
8. PARAGUAI	7.766	3,2	8. PARAGUAI	1.463	3,4	8. EKUADOR	3.843	3,2	8. ARGENTINA	2.754	3,5
9. HONDURAS	7.698	3,2	9. NIGERIA	1.441	3,4	9. BRASIL	3.615	3,0	9. FRANTZIA	2.718	3,4
10. BRASIL	7.199	3,0	10. ERRUMANIA	1.398	3,3	10. TXINA	3.525	3,0	10. PAKISTAN	2.283	2,9
GUZTIRA 10	136.525	56,6	GUZTIRA 10	25.595	60,1	GUZTIRA 10	74.015	62,0	GUZTIRA 10	46.565	58,8
GAINERAKOAK	104.668	43,4	GAINERAKOAK	17.022	39,9	GAINERAKOAK	45.316	38,0	GAINERAKOAK	32.680	41,2
GUZTIRA	241.193	100,0	GUZTIRA	42.617	100,0	GUZTIRA	119.331	100,0	GUZTIRA	79.245	100,0

Iturria: IKUSPEGI EInen datuen bidez.

2.3 IMMIGRAZIOAREN PERTZEPZIO SOZIALA: IKUSPEGI 2020 BAROMETROA.

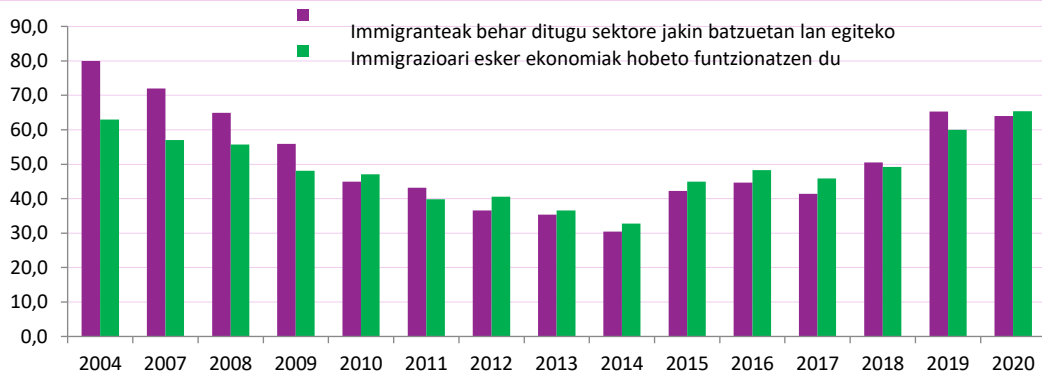
2020ko Ikuspegiren Barometroaren arabera, euskal populazioak ez du immigrazioa arazo gisa bizi. % 1,7k soilik aipatzen du berez EAEko lehen arazo gisa (% 2,4 2019an), eta aipamen guztiak % 7,7koak dira (% 9,1 2019an), gehienez hiru erantzun. Iradokiz gero, elkarrizketatutako populazioaren % 10,2k aipatu zuen; 2019an %11,4 izan ziren. Maila pertsonalean erasateari dagokionez, gehien aipatutako arazoak koronabirusa/osasun alerta (% 39,7) eta arazo ekonomikoak (%29,2) dira, eta immigrazioa hiru arazo nagusietako bat da soilik inkestatutako pertsonen % 2,8rentzat (% 0,2rentzat soilik lehen aipamen gisa hartuz gero).

Enpleguari dagokionez, immigrazioaren ikuspegi funtzionala lan merkatuari dagokionez nabarmen hazi da krisiaren ondorioz: 2004an % 80k uste zuen populazio immigrantea behar genuela sektore batzuetan lan egiteko; 2014an, berriz, % 30,4k pentsatzen du. Gorabehera batzuekin, 2015az geroztik, ordea, berriro hazi da ikuspegi utilitarista, 2020an % 64raino iritsi arte (-1,3 puntu 2019koaren aldean).

I.2.7 GRAFIKOA. IMMIGRAZIOA NORBERAREN EDO EUSKADIREN ARAZO GISA ANTZEMATEAREN BILAKAERA. BAIEZKO ERANTZUNAREN EHUNEKOA*. EAE.

Iturria: IKUSPEGI. Barometro 2020
Aipamenak guztira, gehienez hiru

Antzeko zerbait gertatu da bertakoek nahi ez dituzten lanpostuak hartzen dituzten populazio immigranteari esker ekonomiak hobeto funtzionatzen duela dioen esaldiarekin. 2014an esaldi horrekin ados zeudenak % 32,8 ziren (aztertutako aldiko ratorik baxuena), eta, zenbait oszilazio izan ondoren, 2020an %65,4ra igo zen (+5,4 puntu 2019arekin alderatuta); bi datu horiek argi azaltzen dute immigrazioaren pertzepzio positiboagoa edo ez horren positiboa ziklo ekonomikoarekin lotuta dagoela.

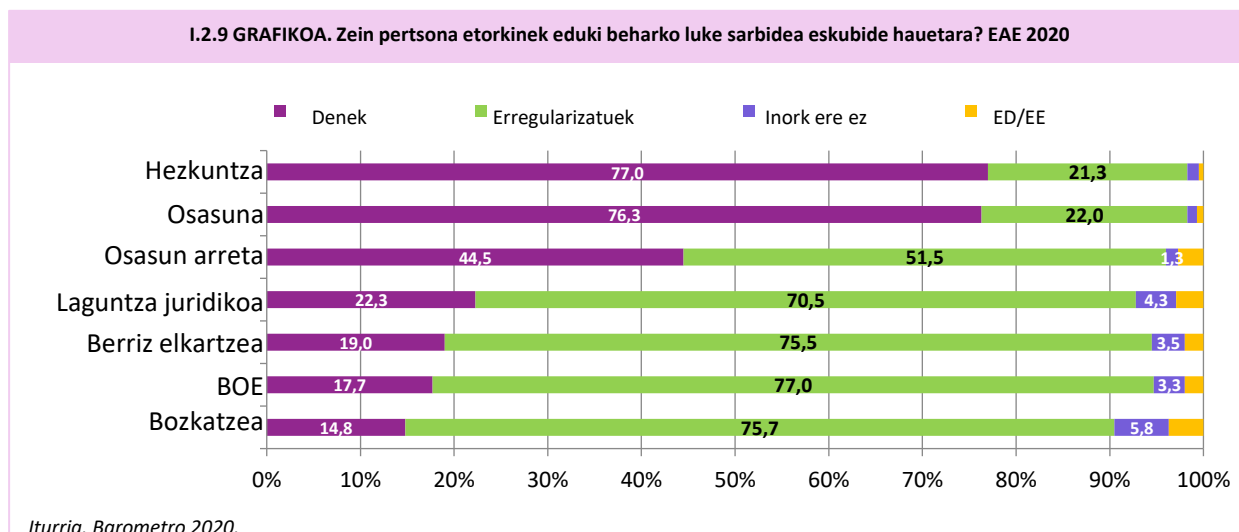
I.2.8 GRAFIKOA. IMMIGRAZIOAREN IKUSPEGI UTILITARISTA EAEn: AIPATUTAKO ADIERAZPENEKIN ADOS DAUDEN PERTSONEN EHUNEKOA

Iturria: IKUSPEGI. Barometro 2020

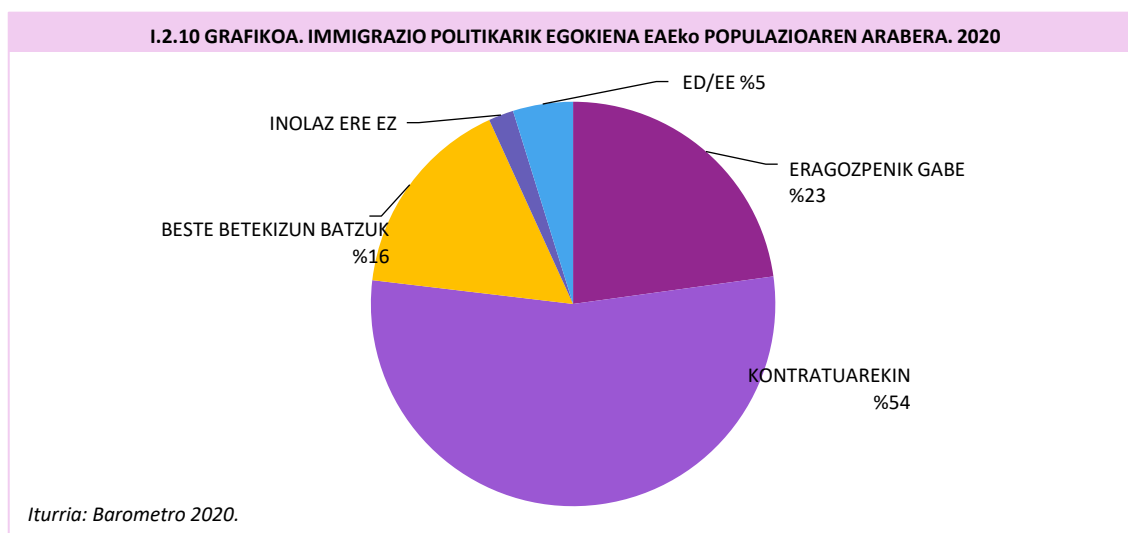
Bestalde, biztanleria autoktonoak eskubide eta zerbitzu jakin batzuk etorkinen eskura egoteari buruz duen iritzia eskubide edo zerbitzu motaren arabera aldatzen da. Euskal gizartearen gehiengoaren aburuz eskubide unibertsalak dira hezkuntza (% 77,0) eta osasun arreta (% 73,6); horrenbestez, pertsona immigrante guztiek eskubide horietara sarbide irekia izan behar lukete, egoera erregularrean dauden edo ez kontuan hartu gabe. Eta, 2020an COVID-19ak eragindako osasun larrialdiaren testuinguruan, euskal populazioaren % 91k uste du egoerarik larrienean dauden pertsonak zuzendutako laguntza lehenetsi behar dela, zein jatorri duten kontuan izan gabe. Bidenabar, % 5,7ren aburuz bertakoek lehenetasuna izan beharko lukete; azkenik, % 2,3k uste du soilik egoera erregularrean dauden atzerritarrak artatu behar direla.

Beste eskubide batzuek ari garenean (laguntza juridikoa, gizarte laguntzak, berrelkartzea, BOE edo bozkatzeko eskubidea), euskal biztanle gehienak murriztearen eta egoera administratibo erregularrean dauden pertsonak baino ezin eskuratzearen alde daude, I.2.9. grafikoan ikusten denez. Eta, berriz ere, gaur egungo testuinguruarekin lotuta,

koronabirusaren ondorio ekonomiko eta sozialak arintzeko abiarazitako neurriei dagokienez, elkarriketatutako pertsonen % 65 ados agertu da mundu guztiak laguntza horietara sarbide berdina izatearekin, % 16,7k uste du bertako herritarrek lehenetsi behar direla eta beste % 16,3 ados agertu da laguntza horiek atzerriko pertsoneri ere eskaintzeko, betiere egoera erregularizatua badaukate.

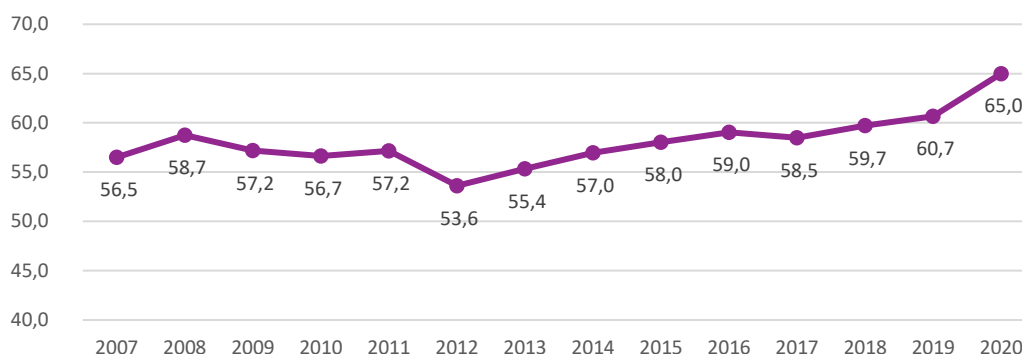
Immigrazio politikari dagokienez, euskal populazioaren % 22,8 ados agertu da 2020. urtean immigranteak sartzeko inolako eragozpen legalik ez jartzearekin (2019an % 20,1); horrekin batera, % 2 baliabide guztiekin debekatzearen alde agertu da (2019an % 1,7). Ehuneko handi bat (% 54) lan kontratu bat edukitzearen truke sartzan uztearen alde ageri da (1,1 puntutan egin du gora 2019. urtearekin alderatuta); % 16,3, ostera, lege betekizun guztiak betez gero sartzan uztearen alde agertu da (berriz elkartzea, ikasleak, errefuxiatuak...) (2019an % 20,4).

Azkenik, urteko inkestan jasotako datuetatik abiatuz, IKUSPEGIK euskal populazioak immigrazioarekiko duen tolerantziaren indizea osatzen du. 2020 Barometroak indize horretan eman duen datua 2019koa baino askoz handiagoa da (65 puntu, aurreko urtean 60,67 izan ziren); aztertutako aldiko altuena da. Bilakaera horri dagokionez, IKUSPEGIren txostenak ondorioztatzen du indize horretan lortutako emaitzak oso lotuta egon direla orain arte dinamika makroekonomikoekin, eta, beraz, hedapen ekonomikoko aldietan puntuazio altuagoak lortzen direla eta krisi-faseei atzerriar jatorriko pertsonetako konfiantza-galerak eta tolerantzia txikiagoa lotzen zaizkiela, eta lotura hori immigrazioaren eta kultura-aniztasunaren fase goiztiarretan dauden gizarteetan gertatzen dela.

Hala ere, COVID-19aren krisiak egoera berri bat ekarri du, eta lotura hori hautsi egin da; izan ere, aurtien ekonomiaren beherakadak ez du tolerantzia jaitsi, guztiz kontrakoa baizik.

I.2.11 GRAFIKOA. IMMIGRAZIOAREKIKO TOLERANTZIA INDIZEAREN BILAKAERA EAEn

Iturria: IKUSPEGI. Barometro 2020

DEMOGRAFIA EAEN: ITURRIAK

1. **EUROPEAN CENTRE FOR DISEASE PREVENTION AND CONTROL (ECDC) (2021):** EUROMOMO, Hilkortasunaren Monitore Europara. Datuak 2020.
2. **EUROSTAT (2020):** Estatistika demografikoak, 2019
3. **EUSTAT (2021):** Heriotzen Estatistika 2019 eta 2020 Aurrerapena.
4. **EUSTAT (2020):** Ezkontzen Estatistika (EE), 2019
5. **EUSTAT (2020):** Migrazio-mugimenduen estatistika (MME), 2019
6. **EUSTAT (2020):** Jaiotzen Estatistika (JE), 2019
7. **EUSKO JAURLARITZA. OSASUN SAILA (2021):** "Koronabirusaren Egoera Epidemiologikoa Euskadin" buletina, 2021eko urtarrilaren 3koa.
8. **EUSKO JAURLARITZA. LEHENDAKARITZA (2019).** Migraziorako Euskal Itun Soziala.
9. **IKUSPEGI (2018):** Atzerriko jatorriko biztanleak Europar Batasunean. 2017ko datuak. (70 panoramika, 2018ko abuztua)
10. **IKUSPEGI (2020):** Atzerriko biztanleriari buruzko azterketa. EINren mikrodatuekin eginikoa, 2020
11. **IKUSPEGI (2020):** Barometroa 2020. Inkesta propioa.
12. **ENI (2020):** Ezkontzen, banantzeen eta dibortzioen estatistika, 2019
13. **ENI (2020):** Biztanleen Udal Errolda. Datu ofizialak 2020ko urtarrilean.
14. **CARLOS III.A OSASUN INSTITUTUA (2021):** Hilkortasuna Monitorizatzeko Sistemaren (MoMo) eguneroko zifrak EAerako.
15. **OMS (2021):** COVID-19aren intzidentziaren zifra ofizialak.

3. LABURPENA ETA ONDORIOAK

3.1. LABURPENA

Memoria sozioekonomikoaren lehen kapitulu hau hasteko, gure herrialdeak eta planeta osoak pairatzen duten pandemiaren giza kostua gogorarazi behar dugu, are gehiago 2020ko demografia aztertuko dugula kontuan hartuta. Urte hasieran lehen kasuak agertu zirenetik, birusa mundu osora zabaltzen da eta kutsatutako eta hildako pertsonak milioitan zenbatzen dira. Aldi berean, mundu osoan birusa geldiaraz dezaketen txertoak azkar sortzeko eta 2020. urtearen amaieratik txertaketa-kanpainak abian jartzeko egindako ahalegin zientifiko eta ekonomiko handia, gutxienez mundu garatuan, aurrekaririk gabeko mundu-pandemia honen aurreko bizimodura itzultzeko itxaropena da.

Gure planetak 2020. urtea 90 milioi COVID kasu baino gehiagorekin amaitu zuen, eta ia 2 milioi pertsona hil ziren, pandemiaren hirugarren bolada bati aurre eginez. Europan, gaixoak 30 milioira hurbiltzen ziren, eta hildakoak 600.000 baino gehiago ziren. Espainian, agintariek 2,1 milioi pertsona diagnostikatu zituzten (PCR), eta 52.000 baino gehiago, berriz, hildakoak. Hala ere, oro har, zifra horiek benetako datuak baino askoz txikiagoak direla uste da.

Euskadin, Estatuan hasiera-hasieratik COVID-19ren eragina jasan zuen erkidegoetako batean, 119.703 pertsona kutsatu ziren 2021eko urtarrilaren 3rako (Osakidetzaaren datuak), eta horietatik 3.103 hil ziren. Gaixoen % 53,6 emakumeak dira eta % 46,4 gizonak. Gainera, birusa bereziki kaltegarria da adineko pertsonen artean, eta gurea gizarte zahartua da. Horrek hilgarritasun handia eragin du adin aurreratuenetan, 80 eta 89 urte bitarteko 100.000 biztanleko 0,18tik gorakoa baita, eta 90 urtetik gorako pertsonen kasuan, berriz, 100.000 biztanleko 0,26tik gorakoa.

EDEFen behin-behineko datuen arabera, 2020an 24.237 pertsona hil dira EAEn, 2019an baino % 12,4 gehiago. Hilabeteka, martxoko eta apirilko igoera handiak nabarmentzen dira, 2019ko hilabete berdinetan baino % 39,2 eta % 56,2 gehiago, hurrenez hurren, eta, berriz ere, igoera txikiagoekin, irailean eta azaroan (+% 16,9 eta +% 16,2, 2019ko irailarekin eta azaroarekin alderatuta). Eta, COVID-19 gisa baieztatutako heriotzak kontuan hartuta, 2020an (behin-behineko datuak), Euskadin 3.052 heriotza izan ziren gaixotasun horren ondorioz (gutzizkoaren % 12,6); horietatik 2.738 analisi espezifiko baten bidez egiaztatu ziren, eta 314 COVID-19 izan zitezkeen. Heriotza gehienak martxoan (504) eta apirilean (1.047) gertatu ziren, maiatzean (149), ekainean (24) eta uztailan (8) murriztu ziren, eta berriro gehitu ziren abuztuan (93) eta irailean (255). Lagarren hiruhilekoan goranzko joerari eutsi zaio, urrian, azaroan eta abenduan, hurrenez hurren, 199, 415 eta 358 heriotza izan baitira COVIDen ondorioz.

Memoria honetan aztertu ohi diren kopuruetara itzuliz, EAEn, 2020ko urtarrileko Biztanleen Udal Erroldatik emandako azken datuen arabera, EAEko biztanleria apur bat hazi da azken urtean, % 0,5 (11.259 biztanle gehiago) eta 2.189.138 biztanle ditu. Lurralde historikoei buruzko datuen arabera, batez ere Araban hazi da biztanleria (% 0,7, 2.191 biztanle), eta zertxobait gutxiago Bizkaian (% 0,5, 5.523 biztanle) eta Gipuzkoan (% 0,5, 3.545 biztanle).

Bestalde, EUROSTATen arabera, 447,7 milioi pertsona bizi dira Europar Batasunean, 2020ko urtarrilean (514,7 milioi, Erresuma Batuan), aurreko urtean baino 900.000 gehiago. Milako 2ko hazkunde horri esker –milako 1,6 aurreko urtean–, 1960tik aurrera gertatzen ari den etengabeko hazkunde-joerari eutsi ahal izan zaio, orduan egungo Batasuneko biztanleria 354,5 milioi biztanlekoa baitzen. Datu positiboa, beste urte batez, immigrazioaren bilakaerari zor zaio; izan ere, hazkunde naturala edo begetatiboa (jaiotzen eta heriotzen arteko aldea) negatiboa da, izan ere, 2012an eman zen lehen aldiz Batasunean (eta 2015etik aurrera Erresuma Batua barne hartzen badugu).

EAEn, berriz ere, 2019rako behin-behineko datuek adierazten dute hazkunde naturala (jaiotzen eta heriotzen arteko aldea) negatiboa izan dela EAEn zazpigarren urtez jarraian, bilakaera positiboa izan duten aurreko 9en ondoren: urte horretan 15.418 jaiotza gertatu dira, aurreko urtean baino % 4,2 gutxiago, eta 21.560 heriotza, 2018an baino % 0,9 gutxiago. Horren ondorioz, berezko hazkundea -6.142 izan da, hots, milako -2,8koa. 2019ko saldo negatiboa 2018koa baino handiagoa da, jaiotzen beherakada heriotzena baino handiagoa delako.

Bestalde, EUSTATen *"Migrazio-mugimenduen Estatistikak"*, 2019ari buruzkoak, 19.468 pertsona irabazi zituen urte horretan gure erkidegoan (2018an baino % 32,2 gehiago, urte horretan 14.724 irabazi baitzuten). Lurraldean arabera, Bizkaia 11.217 lagun gehiago ditu, Arabak 2.862 eta Gipuzkoak 5.389. Migratzaileen tituluari dagokionez, 2019ko saldoa positiboa da (gure erkidegora immigratzaile gehiago etorri dira, emigratzen duten pertsonak baino gehiago aldi horretan), ikasketa-maila guztietan, bigarren aldiz, aurreko bost urteetan negatiboa izan delako (2013tik 2017ra bitartean), goi-mailako titulazioetan (graduak, lizentziaturak, graduondokoak, masterrak, doktoregoak eta espezializazioak).

Migrazio-mugimenduen zati handi bat, kontsideraturiko seriean, oinarrizko ikasketak (beteak edo bete gabeak) dituzten pertsonen dagokie nagusiki eta, gainera, bilakaera markatzen duen lerroa oso aldakorra da, ziklo ekonomikoaren arabera. 2019an, aldeko migrazio-saldoaren % 48,3 izan dira. Eta bigarren mailako ikasketekin batera, taldearen % 85,8 izango lirateke. Datu absolutuetan, 5 urtetik gorako pertsonen migrazio-saldoa +18.338 lagunekoa da, eta horietatik 6.067k oinarrizko ikasketak zituzten (osatuta zein osatu gabe), 5.211k bigarren mailakoak, 1.019k lanbide ikasketak, 633k erdi- eta goi-mailako ikasketak eta 819k unibertsitateko titulazioak zituzten (aurreko urtean, aldiz, -205ek).

Azken urtean, goi-mailako tituludunen 4.758 emigrazio erregistratu ziren (5 urtetik gorakoen emigrazioen % 15,3) eta 5.123 immigrazio (guztizkoaren % 10,3); ondorioz, +365 pertsonako saldoa izan zen, migrazio-saldo osoaren % 2 (2018an % 6a iritsi zen). Goi-mailako titulazioetan saldo positiboak zeuzkaten betidanik, baina beste ikasketa mailak baino txikiagoak dira. Hala ere, esan denez, bost urtez jarraian datu negatiboak izan zituzten (irteera gehiago sarrerak baino), halako moldez non 2013-2017 aldian, EAEk goi-mailako ikasketak dituzten 1.882 pertsona galdu baititu. 2018-2019 biurtekoan berreskuratzeak galera hori 698 pertsonara murriztu du (2013tik gaur arte). Eta 2009-2019 aldia kontuan hartuz gero, metatutako saldoa positiboa da, eta +2.698koa, migrazio-irabazi osoaren % 3,5.

Immigrazioari dagokionez, Udal Erroldaren arabera, 2020. urtean 241.193 atzerritar bizi ziren EAEn. Sei urtez jarraian hazi da immigrazio, 19.201 pertsona gehiago (+% 8,6), 2013-2014 biurtekoan jaitsiera txikia izan ondoren eta 90eko hamarkadaren amaieran hasitako igoera nabarmeneko aldia igarota. 2020ko urtarrilaren erroldaturiko 241.193 atzerritarrek biztanleriaren % 10 dira, 2019an baino 86 hamarren gehiago. Estatuko 2020ko ratioa, % 15,2, berriz, 9 hamarren hazi da hirugarren urtez, hiru urtean zero hazkundea izan ondoren (2015. eta 2017. urteen artean). Bestalde, 2017an (azken datu ofiziala) atzerrian jaio ondoren EB bizi ziren 57,3 milioi lagun, biztanle guztien % 11,2 hain zuzen ere.

EAEn, herrialdeka, 2020an, lehenengo hamar garrantzitsuen artean zazpi Latinoamerikakoak dira (Kolonbia, Bolivia, Ekuador, Nikaragua, Brasil, Paraguai, Honduras eta Venezuela), bat komunitarioa (Errumania) eta bat afrikarra (Maroko). 2020an, eta etenik gabe 2014tik, marokoarra da atzerriko nazionalitate nagusia EAEn, 27.303 pertsona baitaude erroldatuta, EAEko atzerriko jatorriko pertsona guztien % 11,3. Bigarren tokian kolonbiarrak daude, guztizkoaren % 10,7.

Fenomeno horren pertzepzio sozialari dagokionez, IKUSPEGIk esan du euskaldunek ez dutela immigrazioa arazotzat hartzen. % 1,7k soilik aipatzen du berez EAEko lehen arazo gisa (% 2,4 2019an), eta aipamen guztiak % 7,7koak dira (% 9,1 2019an), gehienez hiru erantzun. Hala iradokitzen du elkarrizketaturikoen % 10,2k. 2019an, berriz, % 11,4k. Enpleguari dagokionez, immigrazioak lan-merkatuan duen ikuspegi funtzionalak nabarmen egin du okerrera krisiaren ondorioz: 2014an % 80k uste zuten atzerritarrek behar genituela zenbait sektoretan lan egiteko. 2014an, berriz, % 30,4 ziren. Gorabehera batzuekin, 2015az geroztik, ordea, berriz hazi da ikuspegi utilitarista, 2020an % 64raino iritsi arte (-1,3 puntu 2019koaren aldean). Antzeko zerbait gertatu da beste baieztapen batekin ere, hain zuzen etorkinek bertakoek nahi ez dituzten lanpostuak hartzen dituztela. 2014an, % 32,8 ados zegoen baieztapen horrekin (aztertutako serie osoko ratio txikiena), eta berriz ere, gorabehera batzuekin, 2019an % 65,4ra iritsi zen (+5,4 puntu 2019ko datuekin alderatuta). Datu horiek agerian uzten dute immigrazioaren pertzepzio positiboa ziklo ekonomikoari lotuta dagoela.

Azkenik, KUSPEGIk euskal biztanleriak immigrazioarekiko duen *"tolerantzia-indizea"* lantzen du, 2020an 2019an baino askoz ere balio handiagoa duena (65 puntu aurreko urtean 60,67 izan zen), serie historikoko altuena. Bilakaera horri dagokionez, IKUSPEGIren txostenak ondorioztatzen du indize horretan lortutako emaitzak oso lotuta egon direla orain arte dinamika makroekonomikoekin, eta, beraz, hedapen ekonomikoko aldietan puntuazio altuagoak lortzen direla eta krisi-faseei atzerritar jatorriko pertsonetikiko konfiantza-galerak eta tolerantzia txikiagoa lotzen zaizkiela, eta lotura hori immigrazioaren eta kultura-aniztasunaren fase goiztiarretan dauden gizarteetan gertatzen dela. Hala ere, COVID-19aren krisiak egoera berri bat ekarri du, eta lotura hori hautsi egin da; izan ere, aurten ekonomiaren beherakadak ez du tolerantzia jaitsi, guztiz kontrakoa baizik.

3.2. ONDORIOAK

Eragiten digun pandemiak demografiari edo beste edozein eremuri buruz 2020. urteari buruzko memoria sozioekonomiko honetan egiten dugun edozein gogoeta lausotzen du.

Horrela, bada, giza inpaktua eta gure bizitzako esparru guztietan duen inpaktua hain handia izaten ari da, ezen denbora bat igaro ondoren bakarrik izango baikara gai estatistikoki dituen ondorioak lasaitasunez ebaluatzeko, objektibotasun jakin bat ahalbidetzen duen distantzia batetik. Une honetan, esku artean darabiltzagun datuen gogortasuna aipatuko dugu, eta, beste behin ere, adineko pertsonak direla aurrekaririk gabeko egoera horren ondoriorik okerrenak jasan dituztenak, inoiz ez bezalako heriotza-mailarekin.

Ildo horretan, oso interesgarria izango litzateke epidemia horren eragina aztertzea, oro har, eta haren hilkortasuna, bereziki, kaltetutako pertsonen gizarte-zaugarritasunaren arabera. Hori oso garrantzitsua izango litzateke plangintzari begira, etorkizunean gerta litezkeen antzeko gertakarien aurrean.

Eta, urteko jarraipen-zifretara itzulita, beste urte batez, migrazio-saldo positiboari esker, hazkunde naturala (jaiotzak ken heriotzak) negatiboa izan da, eta biztanleriaren bolumenari eutsi zaio, bai gure erkidegoan, bai EB osoan.

Horri dagokionez, gogorarazi nahi dugu beharrezkoa dela migrazio-erronkari aurre egitea gure gizartearentzako hazkunde- eta aurrerapen-prozesu baten parte gisa, eta immigrazioak dakarren kultura-aniztasuna integratzen eta aprobetxatzen jakin duten herrialdeak direla, gaur egun, oparoenak, *"Immigrazioaren aldeko Itun Sozialak"* nabarmentzen duen bezala. Itun hori erabat sinatzen dugu, 2019ko Memorian adierazi genuen bezala.

Ildo horretan, pandemiak eta haren ondoriozko krisiak epe ertaineko migrazio-mugimenduetan izan ditzakeen ondorioez ohartarazi nahi dugu, eta pertsonen mugikortasunean eragin horiek iraunkorrak izango diren ala ez.

Bestalde, adierazi nahi dugu IKUSPEGIren 2020ko tolerantzia-indizearen bilakaera positiboak agerian uzten duela euskal gizarteak heldutasuna duela migrazio-prozesuari dagokionez, eta horrek poztzen gaituela, etorkinen ekarpenak guztion ongizaterako duen garrantzia ulertzen baitu.

Hala ere, immigrazioaren inpaktu positibo hori gorabehera, gure erkidegoak erronka demografiko handi bati aurre egiten jarraitzen du (jaiotza-tasa txikia eta biztanleriaren zahartze progresiboa), eta ezinbestekoa da demografia- eta migrazio-eredu orokor bat, politika publikoak zeharka eta modu koordinatuan bideratzea ahalbidetuko duena, gizarte- eta ekonomia-garapenerako funtsezko elementuak baitira.

II. KAPITULUA

Ekonomia EAEEn

1. KANPOALDEKO INGURUNE EKONOMIKOA

Ekonomia EAEn izena duen hirugarren kapituluko lehen atal honek hiru epigrafe izango ditu. Lehenik eta behin, munduko abagune ekonomikoa azaltzeko faktore ekonomiko nagusiak aztertuko dira, arlo ekonomiko nagusien arteko desberdintasunak aintzat hartuta. Bigarrenik, Eurogunearen egoera zehatza aztertuko da, baita EBrena eta estatu kide bakoitzarena ere (Per capita BPGd-a, BPG-aren egiazko hazkunde, langabezia-tasak, produktibitateak, inflazioa eta finantza publikoak). Azkenik, hirugarren epigrafeak, alde batetik, estatuko egoera ekonomikoa aztertzen du (egoera makroekonomikoa, ordainketa-balantza, agente publikoen gastua, zerga-bilketa eta Estatuak aintzatsitako betebeharrak), eta bestetik, autonomia erkidegoetan BPG-aren eta langabezia-tasen aldetik gertaturikoari buruzko ikuspegi laburra emango da.

1.1. FAKTORE EKONOMIKO NAGUSIAK¹

COVID-19aren pandemiaren larritasunak eta pandemiari aurre egiteko aplikatutako neurriek uzteko ekonomiko sakona eragin dute, historia garaikidean aurrekaririk ez duena abiadura eta sinkroniari dagokienez.

Otsailetik hasita birusa Txinatik mundu zabalera hedatu zen, eta modu sekuentzialean mundu mailako eremu geografikoetan kutsatze eta heriotza kopuruek azkar egin zuten gora; herrialde askotan, osasun sistemak zailtasun handiak izan zituzten sortutako laguntza beharriari modu egokian erantzuteko.

Kutsatzeen abiadura murrizteko agintek jardun ekonomikoaren zenbait esparru itxi zituzten, eta horrek uzteko gogor eta sakona eragin zuen jardueran, eskarian eta enpleguan; baldintza finantzarioetan tentsioak sortu eta konfiantza galtzearen ondorioz egoerak okerrera egin zuen.

NFDren kalkuluen arabera, mundu mailako BPGren beherakada, inguruabar errealean, % 3,3koa izan zen 2020an.

Produktu galerak bereziki nabarmenak izan dira turismotik eta lehengaiak esportatzetik bizi diren herrialdeetan, baita politikak aplikatze aldera jokatzeke tarte mugatua duten herrialdeetan ere.

II.1.1. TAULA ALDAGAI EKONOMIKO NAGUSIEN LABURPENA

	2019	2020
BPG (URTEKO EHUNEKO ALDAKUNTZA)		
MUNDU MAILAKOA	2,8	-3,3
EKONOMIA AURRERATUAK (1)	1,6	-4,7
AEB	2,2	-3,5
JAPONIA	0,3	-4,8
EUROGUNEAK	1,3	-6,6
BESTE EKONOMIA AURRERATU BATZUK	1,8	-4,2
HAZTEN ETA GARATZEN ARI DIREN EKONOMIAK	3,6	-2,2
HAZTEN ETA GARATZEN ARI DIREN EUROPAKO EKONOMIAK	2,4	-2,0
HAZTEN ETA GARATZEN ARI DIREN ASIako EKONOMIAK	5,3	-1,0
TXINA	5,8	2,3
INDIA	4,0	-8,0
ERRUSIA	2,0	-3,1
LATINOAMERIKA ETA KARIBEA	0,2	-7,0
BRASIL	1,4	-4,1
MEXIKO	-0,1	-8,2
EKIALDE HURBILA ETA ERDIALDEKO ASIA	1,4	-2,9
SAHARAZ HEGOALDEKO AFRIKA	3,2	-1,9
ONDASUN ETA ZERBITZUEN MUNDU MAILAKO MERKATARITZA	0,9	-8,5
<i>(ONDASUN ETA ZERBITZUEN MUNDU MAILAKO ESORTAZIO ETA INPORTAZIOEN URTEKO % ALDAKUNTZAREN BATEZ BESTEKOAK)</i>		
PREZIOAK KONTSUMITZAILEENTZAT		
EKONOMIA AURRERATUAK	1,4	0,7
HAZTEN ETA GARATZEN ARI DIREN EKONOMIAK	5,1	5,1
LEHENGAIEN PREZIOAK (\$ (ALD. ABENDUA-ABENDUA))		
ELIKAGAIK	-2,6	13,6
PRODUKTU INDUSTRIALAK	-9,3	38,1
PRODUKTU INDUSTRIALAK (EZ METALAK)	-13,6	22,8
PRODUKTU INDUSTRIALAK (METALAK)	-8,0	41,4
NORTH SEA BRENT PETROLIOAREN PREZIOA (\$/UPEL, ALD. ABEN.-ABEN.)	22,8	-27,3

(1) Ekonomia aurreratuak: AEB, Kanada, Japonia, Eurogunea, Erresuma Batua, Danimarka, Suedia, Norvegia, Zipre, orain dela gutxi industrializatu diren Asiako ekonomiak, Israel, Islandia, Australia eta Zeelanda Berria. Orain dela gutxi industrializatu diren Asiako ekonomiak: Hego Korea, Taiwan, Hong-Kong, Singapur.

(2) Bermerik gabeko maileguen egun baterako interes-tasa.

Iturria: NDF "Munduko ekonomiaren aurreikuspenak" (2012ko apirila) eta Ekonomia Ministerioa "Adierazle ekonomikoaren laburpena". Taulak eta Grafikak. 2021eko otsaila"

¹ Epigrafe honetan agertzen den informazioa hainbat iturritatik dator: Nazioarteko Diru Funtza, Europako Banku Zentrala, Espainiako Bankua eta Ekonomia eta Enpresa Ministerioa.

Ekonomia aurreratuetako BPGk % 4,7 egin zuen behera urte arteko inguruabarretan eta bolumenean; Eurogunean, esaterako, BPGk %6,6 egin zuen behera, Japonian %4,8 eta AEBetan, berriz, % 3,5.

Hazten eta garatzen ari diren merkatuetako ekonomietan beherakada % 2,2koa izan da; Europako hazten ari diren ekonomiek % 2 egin dute behera, eta Asiakoek, berriz, % 1 (Txina %2,3 hazi zen). Latinoamerikan eta Karibean beherakada % 7koa izan zen. Bestalde, Errusian beherakada % 3,1ekoa izan zen.

Merkataritza-trukeen atzerakada oso nabarmena izan da (-% 8,5). Ondasunen merkataritzak aldaketa oso larriak jasan ditu salgaien garraioa partzialki etetearen eta hornikuntza-kate globalen hausturaren ondorioz. Turismo zerbitzuen kasuan, kasu batzuetan fluxuak ia erabat eten ziren, mugak pertsonen mugimenduetarako itxi egin baitziren eta aire bidezko trafikoa ere bertan behera gelditu baitzen.

Prezioei dagokienez, herrialde aurreratuetan inflazio orokorra % 0,7koa izan da, urtetik urtera.

Brent upelaren prezioak behera egin du 2019ko abendutik 2020ko abendura, % 27,3 hain justu ere. Apirilean baliorik baxuena lortu zuen (15,1 \$/upel), eta maiatzetik gora egin du etengabe, abenduko 50,2 \$/upel preziora iritsi arte. Bestalde, elikagaien prezioek ere gora egin zuten 2019ko abendutik 2020ko abendura, % 13,6 hain justu ere; industria produktuak (ez-metalak) % 22,8, eta industria produktu metalek, berriz, % 41,4; datu hauek guztiak dolarretan daude neurtuta.

Testuinguru horretan, banku nagusiek likidezia eman zuten eta kreditua ematea babestu zuten. Aldi berean, agente fiskalek familiak eta enpresak arintzeko moduak bideratu zituzten, transferentziak eginez, soldata subsidioak eskainiz eta likidezia emanez. Neurri horiek babes sarearen beste alderdi batzuk osatu zituzten, tartean langabezia aseguru eta elikatzeko laguntzak. Herrialde askotan erregulatzaile finantzarioak kreditua etengabe hornitzea erraztu zuten, mota askotan neurriei esker. Oro har, inguruabar finantzarioak egokiak izan dira.

Europako Banku Zentralak, 2020an, ez zuen aldatu egun baterako esku hartzeko tasa eurogunean, eta % 0,00an eutsi zion urte osoan. Japoniako Bankuak, bestalde, 2019an itxi bezala eutsi zion 2020. urte osoan, hots, -% 0,10ean. Eta AEBko Erreserba Federalak behin jaitsi du (martxoan), % 1,75etik % 0,25era, eta hala mantendu zuen urte osoan zehar.

Euroguneako diru-merkatuko interes-tasei dagokienez (gordailuak), urteko batez besteko balioan epe guztietan berriz ere negatiboa izan zen. 2020ko lehen eta azken hiruhilekoaren arteko aldakuntza honako hau da: hilabeteko Euriborra -% 0,47tik -% 0,55era; hiru hileko Euriborra % 0,41etik -% 0,52ra; sei hileko Euriborra -% 0,35etik -% 0,51ra; eta urtebeteko Euriborra -% 0,27tik -% 0,48ra.

Bestalde, Euroguneako erakunde finantzarioak Europako Ekonomia eta Diru Batasunean bizi diren etxeei ematen dien interes-tasak, Espainiako Bankuaren Estatistika aldizkariaren arabera, 2019 eta 2020 artean, behera egin zuen kontsumorako kredituaren kasuan (% 7,91etik % 7,57era) zein etxebizitzarako kredituaren kasuan (%1,93etik % 1,67era).

Dibisen merkatuari dagokionez, euroaren balioa handitu egin da dolar estatubatuarraren, libra esterlinoaren eta yen japoniarraren aurrean. Zehazki esateko, dolarraren aldaketa erreal eraginkorraren tasa 1,217 \$/€ izan zen 2020ko abenduan, eta 2019ko abenduan, berriz, 1,111 \$/€ izan zen; horrek esan nahi du euroaren balio handitzearen ehunekoia % 9,5ekoa izan zela dolarrarekin erkatuz.

II.1.2. TAULA FINANTZA ETA DIRU BALDINTZAK

	2019	2020
Esku-hartzearen interes-tasa (denboraldiaren amaieran)		
EDB	0,00	0,00
AEB – funts federalen tasa objektiboa	1,75	0,25
Japonia – Call Money (1)	-0,10	-0,10
Erresuma Batua	0,75	0,10
Euroaren aldaketa-tasa (EUROAREN balio-irabaztearen (+) edo balio-galtzearen (-) %, abendua-abendua)		
Euroko dolarra	-2,4	9,5
Euroko libra esterlina	-5,6	7,0
Euroko yen japoniarra	-5,2	4,2
Burtsa: kotizazio-indizea (abendua-abendua ehuneko ald.)		
Dow Jones (New York)	22,3	7,2
Nikkei	18,2	16,0
Euro Stoxx zabala	23,0	-1,6
Ibex 35	11,8	-15,5
Iturria: Ekonomia eta Enpresa Ministerioa. "Adierazle ekonomikoaren laburpena. Taulak eta Grafikoak. 2020ko otsaila".		
(1) Japoniako esku-hartze tasa.		

Mundu mailako burtsa merkatuetan, Dow Jones zein Nikkei aurrera egin zuten 2019ko abendutik 2020ko abendura. Hain zuzen ere, +% 7,2 Down Jonesen kasuan +% 16 NIKKEIren kasuan. Bestalde, Euro Stoxx zabaldu eta IBEX35k behera egin zuen, % 1,6 eta % 15,5, hurrenez hurren.

1.2. EUROPAR BATASUNA. EUROGUNEA

Azaldutako moduan, Euroguneak beste eremu geografiko batzuk baino ahultasun handiagoa izan du. Eskuragarri dagoen informazioaren arabera, (NDF, urteko txostena eta Europako Banku Zentralaren Buletin Ekonomikoa eta Espainiako Bankuaren Buletin Ekonomikoa), 2020ko lehen erdian Euroguneako produktuak izandako aurrekaririk gabeko beherakadaren ondoren, hazkunde ekonomikoak indartsu egin zuten gora urteko hirugarren hiruhilekoan. Hala ere, azken datu ekonomikoek azaltzen dutenez jarduerak behera egin du 2020ko laugarren hiruhilekoan, pandemiaren agerraldiak izan direlako berriz ere eta, horrenbestez, pandemiari aurre egiteko neurriak indartu egin direlako. Oro har, Euroguneako produktuak 2020an % 6,6ko uzkurdua izan duela kalkulatzen da.

Krisiaren inpaktua, bidenabar, oso asimetrikoa izan da herrialdeen eta eremu geografiko handien arabera, batez ere desberdintasun ugari daudelako ekonomia bakoitzaren egitura produktiboan, pandemiaren bilakaera epidemiologikoetan eta horri eusteko aplikatutako neurrien tipologian.

II.1.3. taulako datuek erakusten dutenez, azken hiruhilekoetan hainbat herrialdetan ezarritako distantzia sozialeko neurriek eragin askoz handiagoa izan dute pertsonen arteko elkarrekintza maila altua duten zerbitzuen jardueretan —esaterako merkataritza, ostalaritza, garraioa eta aisialdia—, industrian, lehen sektorean edo sektore publikoari lotutako adarretan baino.

Enpleguari eusteko programei esker, lan merkatuaren bilakaera negatiboa arindu ahal izanda. Eskura ditugun datuek erakusten dutenez, enpleguak 2020. urte osoan zehar % 1,6 egin zuen behera.

Politika fiskaleko neurriek etxetan eta enpresetan laguntzen jarraitzen duten arren, kontsumitzaileek zuhurtziaz jarraitzen dute bai pandemia, bai pandemiak enpleguan eta irabazietan duen eragina.

II.1.3. TAULA EUROGUNEKO ADIERAZLE EKONOMIKO NAGUSIAK (urteko aldakuntza tasak)							
	2018	2019	2020	2020			
				I	II	III	IV
BPG MERKATUKO PREZIOEI DAGOKIENEZ	1,9	1,3	-6,6	-3,8	-1,6	12,5	-0,7
BARNE ESKARIA	1,9	1,9	-6,3	-3,4	-11,1	10,3	-0,7
GASTUA AZKEN KONTSUMO PRIBATUAN	1,5	1,3	-8,0	-4,4	-12,6	14,2	-3,3
GASTUA AZKEN KONTSUMO PUBLIKOAN	1,2	1,8	1,2	-0,2	-2,2	4,7	0,3
IOF finkoa	3,2	5,7	-8,2	-5,9	-16,1	13,8	1,9
KANPO ESKARIA							
ESPORTAZIOAK	3,6	2,5	-9,3	-3,8	-18,7	16,7	4,0
INPORTAZIOAK	3,7	3,9	-9,0	-2,9	-18,1	11,8	4,5
SEKTOREAK							
NEKAZARITZA	-0,2	1,0	-0,9	-2,1	0,2	0,5	0,4
INDUSTRIA	1,6	-0,9	-7,6	-3,8	-15,0	16,0	3,1
ERAIKUNTZA	2,4	3,0	-5,7	-3,5	-12,3	14,4	0,7
MERKATARITZA, GARRAIOA ETA ELIKADURA ZERBITZUAK	1,8	2,0	-13,2	-5,9	-25,9	-8,9	-13,0
INFORMAZIOA ETA KOMUNIKAZIOA	6,4	4,7	0,3	2,0	-4,6	2,2	0,7
FINANTZAK ETA ASEGURUAK	0,9	1,3	-1,1	-0,5	-3,1	-0,5	-0,7
HIGIEZINAK	1,3	1,5	-0,8	0,3	-2,5	0,0	-1,0
ZERBITZU PROFESIONALAK ETA ENPRESARIALAK	3,7	1,7	-8,9	-2,8	-17,7	-8,2	-7,4
ADMINISTRazio PUBLIKOA, HEZKUNTZA, OSASUNA ETA GIZARTE LANA	1,0	1,0	-2,4	-1,3	-7,8	0,4	-1,1
ARTEA, ENTRETENIMENDUA ETA BESTE ZERBITZU BATZUK	0,9	1,3	-17,9	-6,5	-29,0	-12,8	-23,5
GUZTIZKO ENPLEGUA (URTEEN ARTEKO ALDAKUNTZA-TASA)	1,6	1,2	-1,6	0,4	-2,9	-2,1	-1,9

Iturria: Europako Banku Zentrala. Buletin ekonomikoa (Issue 3/2021)

EBko herrialdeen multzoari gagozkiola, EUROSTATen arabera, hona hemen egoera.

Per capita BPGa, EAPen neurtua². Mailen arabera egiten da azterketa, ez bilakaeraren arabera, betiere EB-27ko batez bestekoa kontuan izanik (EB-27=100). Euroguneko³ batez besteko berdinak edo handiagoak dituzten herrialdeak (106) 2019an izan ziren: Luxenburgo (260), Irlanda (193), Danimarka (130), Herbehereak (128), Austria (126), Alemania (120), Suedia (119), Belgika (118) eta Finlandia (111). Frantzia batez bestekoaren balio bera izan du. Espainiak 100etik beherako balioa izan zuen (91).

BPGaren aldakuntza-tasa egiazko baldintzetan. 2020an beherakada % 6,1koa izan zen EB27an, eta % 6,6koa Eurogunean. Irlanda da aldakuntza-tasa positiboa erregistratu duen herrialde bakarra (% 3,4).

BPGn beherakadarik txikiak izan dituzten estatuak honako hauek dira: Lituania (-% 0,9), Luxenburgo (-% 1,3), Danimarka eta Polonia (biak -% 2,7), Finlandia eta Suedia (biak -% 2,8) eta Estonia (-% 2,9). Beherakadarik handienak izan dira Espainian (-% 10,8), Italian (-% 8,9), Grezian (-% 8,2), Frantzia (-% 8,1), Kroazian (-% 8) eta Portugalen (-% 7,6).

Langabezia-tasa. 2020en EB27n % 7,1koa izan da, eta Eurogunean % 7,8koa. Tasarik baxuenak izan dira Txekiar Errepublikan (% 2,6), Portugalen (% 3,2), Alemanian eta Austrian (biak % 3,8), eta Herbeheretan eta Maltan (biak % 4,3). Altuenak izan dira Grezian (% 16,3), Espainian (% 15,5), Zipren (% 9,2), Luxenburgoan (% 8,5), Lituania (% 8,1), Frantzia (% 8) eta Kroazian eta Suedian (biak % 7,8).

Kontsumorako Prezioen Indize Harmonizatuak (KPIH)⁴. Aipatu dugun moduan, Eurogunean KPIHk %0,3 egin du behera 2019ko abendutik 2020ko abendura. Espainiar estatuan beherakada % 0,6koa izan zen. Gaia sakonago aztertzeko, irakurleak kapitulu honetako “II.2. Koiuntura Ekonomikoa” atalera jo behar du.

Lan produktibitatea lan egindako ordu bakoitzeko Lan egindako ordu bakoitzeko lan produktibitatea ulertzen da eskulan unitate bakoitzeko produkzio modura (lan egindako ordu kopuru guztian neurtuta). Lan egindako ordu bakoitzeko lan produktibitatea neurtzeak ekonomian produktibitatearen bilakaeraren irudi hobea eskaintzen du, enplegatu bakoitzaren lan produktibitatea baino; izan ere, herrialde eta urteetan lanaldi osoko/lanaldi partzialeko lan indarra osatzean aldeak ezabatu egiten ditu.

Ondoren emango den analisisa mailaren arabera egin da, ez bilakaeraren arabera, betiere 27ko EBko batez bestekoa kontuan hartuta (EB27=100). 2019an, eskuratu ditugun azken datuen arabera, 19ko Euroguneko batez bestekoa 105,6 zen 100eko oinarrian. Hona hemen produktibitate handiena duten herrialdeak: Irlanda (195), Luxenburgo (162,2), Belgika (129,2), Danimarka (117,5), Frantzia (117,2), Austria (115,4) eta Suedia (111). Espainiak 98,7ko emaitza eman du, hau da, EB27ren batez bestekoaren azpitik.

² EAP: erosahaltenaren parekotasuna

³ Eurozona19: Alemania, Austria, Belgika, Zipre, Eslovakia, Eslovenia, Espainia, Estonia, Finlandia, Frantzia, Grezia, Irlanda, Italia, Lituania, Letonia, Luxenburgo, Malta, Herbehereak eta Portugal.

⁴ Kontsumoko Prezioen Indize Harmonizatuak (KPIH) Europar Batasuneko inflazioaren batez besteko komuna ematen du. Alderaketa homogeneo hauek lortzeko, KPIan biltzen diren eta haren %5 inguru hartzen duten kontsumoko partida jakin batzuk kanpoan utzi behar izan dira (horrela, adibidez, KPIHtik kanpo geratzen dira Osasun zerbitzuak, Irakaskuntza arautua, Sendagaiak eta diruz lagundutako farmaziako produktuak, eta abar).

II.1.4. TAULA EUOPAR BATASUNAREN BILAKAERA EKONOMIKOA

	Per capita BPG-a EAPen (1)		Egiazko BPGaren hazkuntza		Langabezia-tasa		Enplegu-tasa (20-64 urte)		Inflazioa (KPIH) (abendua- abendua- aldaketa)	Lan egindako ordu bakoitzeko produktibitatea (2)	
	2018	2019	2019	2020	2019	2020	2020	Helburua	2020	2018	2019
EB27 (2020tik)	100	100	1,6	-6,1	6,7	7,1	72,4	:	0,2	100,0	100,0
EB28 (2013-2020)	101	101	1,5	:	6,3	:	:	75	:	100,0	99,9
EUROGUNEAK (19)	107	106	1,3	-6,6	7,5	7,8	71,8	:	-0,3	106,3	105,6
BELGIKA	118	118	1,8	-6,3	5,4	5,6	70,0	73,2	0,4	129,7	129,2
BULGARIA	51	53	3,7	-4,2	4,2	5,1	73,4	76	0,0	47,5	48,8
TXEKIAR ERREPUBLIKA	92	93	2,3	-5,6	2,0	2,6	79,7	75	2,4	83,8	85,0
DANIMARKA	129	130	2,8	-2,7	5,0	5,6	77,8	80	0,4	116,6	117,5
ALEMANIA	123	120	0,6	-4,8	3,1	3,8	80,1	77	-0,7	105,4	103,2
ESTONIA	82	84	5,0	-2,9	4,4	6,8	78,8	76	-0,9	76,8	78,8
IRLANDA	191	193	5,6	3,4	5,0	5,7	73,4	69	-1,0	194,0	195,0
GREZIA	67	67	1,9	-8,2	17,3	16,3	61,1	70	-2,4	73,4	72,9
ESPAINIA	91	91	2,0	-10,8	14,1	15,5	65,7	74	-0,6	99,8	98,7
FRANTZIA	104	106	1,5	-8,1	8,4	8,0	71,4	75	0,0	115,2	117,2
KROAZIA	64	65	2,9	-8,0	8,1	7,8	71,9	62,9	-0,3	73,7	72,9
ITALIA	97	96	0,3	-8,9	6,6	7,5	66,9	67	-0,3	106,6	105,6
ZIPRE	91	90	3,1	-5,1	10,0	9,2	62,6	75	-0,8	85,3	83,3
LETONIA	69	69	2,0	-3,6	7,1	7,6	74,9	73	-0,5	68,6	68,6
LITUANIA	82	84	4,3	-0,9	6,3	8,1	77,0	72,8	-0,1	76,6	78,5
LUXENBURGO	261	260	2,3	-1,3	6,3	8,5	76,7	73	-0,3	164,1	162,2
HUNGARIA	71	73	4,6	-5,0	5,6	6,8	72,1	75	2,8	69,3	70,8
MALTA	99	100	5,5	-7,0	3,4	4,3	75,0	70	0,2	95,0	94,4
HERBEHEREAK	130	128	1,7	-3,7	3,6	4,3	77,4	80	0,9	110,3	108,3
AUSTRIA	128	126	1,4	-6,6	3,4	3,8	80,0	77	1,0	116,7	115,4
POLONIA	71	73	4,7	-2,7	4,5	5,4	75,5	71	3,4	76,9	79,9
PORTUGAL	78	79	2,5	-7,6	3,3	3,2	73,6	75	-0,3	75,9	77,0
ERRUMANIA	66	70	4,1	-3,9	6,5	6,9	74,7	70	1,8	68,5	72,9
ESLOVENIA	87	89	3,2	-5,5	3,9	5,0	70,8	75	-1,2	82,0	82,7
ESLOVAKIA	71	70	2,5	-4,8	4,5	5,0	75,6	72	1,6	73,6	73,0
FINLANDIA	112	111	1,3	-2,8	5,8	6,7	72,5	78	0,2	108,5	107,1
SUEDIA	120	119	1,4	-2,8	6,7	7,8	76,5	80	0,6	111,0	111,0

(1) EAPen. EB27= 00

(2) EAPen. Labour productivity per person employed and hour worked (EU27 2020=100)

Iturria: EUROSTAT.

Finantza publikoak

Koronabirusaren pandemian zehar izandako desazelerazio nabarmenaren eta erantzun fiskalen erantzunen emaitza gisa, kalkulatu da Euroguneko Administrazio Publikoen zorra BPGari dagokionez % 98koa izan zela 2020an, eta % 83,9koa 2019an.

Ratorik altuenak Grezian (% 205,6) Italian (% 155,8), Portugalen (% 133,6), Espainian (% 120), Zipren (% 118,2), Frantzia (% 115,7) eta Belgikan (% 114,1) izan dira, eta baxuenak Estonian (% 18,2), Luxenburgon (% 24,9), Bulgarian (% 25), Txekiar Errepublikan (% 38,1), Suedia (% 39,9) eta Danimarkan (% 42,2).

Defizitari dagokionez, Eurogunean gora egin zuen BPGren % 7,2 izan arte 2020an, 2019an % 0,6koa izanik.

Ratorik altuenak herrialde hauetan izan ziren: Espainia (% 11), Malta (% 10,1), Grezia (% 9,7) eta Italia (% 9,5); baxuenak, berriz, Danimarkan (% 1,1), Suedian (% 3,1), Bulgarian (% 3,4), Luxenburgon (% 4,1), Alemanian (% 4,2) eta Herbehereetan (% 4,3).

II.1.5. TAULA EB-KO FINANTZA PUBLIKOAK

	GOBERNUAREN ZOR PUBLIKOAREN % BPGri DAGOKIONEZ		% (-) DEFIZITA/ (+) SUPERABIT PUBLIKOA BPGren GAINEAN (MONETA NAZIOALETAN)	
	2019	2020	2019	2020
EB27(2020tik)	77,5	90,7	-0,5	-6,9
EUROGUNE (19)	83,9	98,0	-0,6	-7,2
BELGIKA	98,1	114,1	-1,9	-9,4
BULGARIA	20,2	25,0	2,1	-3,4
TXEKIAR ERREPUBLIKA	30,3	38,1	0,3	-6,2
DANIMARKA	33,3	42,2	3,8	-1,1
ALEMANIA	59,7	69,8	1,5	-4,2
ESTONIA	8,4	18,2	0,1	-4,9
IRLANDA	57,4	59,5	0,5	-5,0
GREZIA	180,5	205,6	1,1	-9,7
ESPAINIA	95,5	120,0	-2,9	-11,0
FRANTZIA	97,6	115,7	-3,1	-9,2
KROAZIA	72,8	88,7	0,3	-7,4
ITALIA	134,6	155,8	-1,6	-9,5
ZIPRE	94,0	118,2	1,5	-5,7
LETONIA	37,0	43,5	-0,6	-4,5
LITUANIA	35,9	47,3	0,5	-7,4
LUXENBURGO	22,0	24,9	2,4	-4,1
HUNGARIA	65,5	80,4	-2,1	-8,1
MALTA	42,0	54,3	0,4	-10,1
HERBEHEREAK	48,7	54,5	1,8	-4,3
AUSTRIA	70,5	83,9	0,6	-8,9
POLONIA	45,6	57,5	-0,7	-7,0
PORTUGAL	116,8	133,6	0,1	-5,7
ERRUMANIA	35,3	47,3	-4,4	-9,2
ESLOVENIA	65,6	80,8	0,4	-8,4
ESLOVAKIA	48,2	60,6	-1,3	-6,2
FINLANDIA	59,5	69,2	-0,9	-5,4
SUEDIA	35,0	39,9	0,6	-3,1

Iturria: EUROSTAT.

1.3. ESPAINIAKO EKONOMIA**1.3.1. Espainiako ekonomia**

Eskura dagoen informazioaren arabera (batez ere, EInen Hiruhilekoko Kontabilitate Nazionala eta Espainiako Bankuaren Buletin Ekonomikoa), itxialdi garaiko jardueraren beherakada handiagoa izan da Espainian Eurogune osoan baino, aplikatutako neurriak gogorrak izan direlako eta estatuaren egitura sektorialean elkarrekintza sozialaren eraginpean dauden jardueren garrantzia handiagoa dutelako. Hala, 2020. urtean BPGk urte arteko batez besteko % 10,8ko beherakada erreala izan zuen, Eurogunean baino 4,2 portzentaje puntu gehiago (-% 6,6). Eskari nazionalak 8,8 puntu kendu dizkio BPGren hazkundeari 2020an. Bestalde, kanpo eskariak 2 puntu kendu ditu.

DOBen lan egiten duen populazioak, Kontabilitate Nazionalaren arabera, % 7,5 egin du behera 2020. urtean. Bestalde, soldata duen populazioaren beherakada % 6,7koa izan zen.

EInren Populazio Aktiboaren Inkestaren datuek erakutsi dute langabezia tasa (16 urtetik gorakoak) % 14,2tik % 15,7ra igo zela 2019 eta 2020 artean; lehen eta hirugarren hiruhilekoen artean goranzko profila izan zuen.

II.1.6. TAULA ESTATUKO AGERTOKI MAKROEKONOMIKOA.

Urte arteko aldakuntza tasak. Kateatutako bolumena. Urtaroko eta egutegiko ondorioen datu zuzenduak.

	2019	2020	2019				2020			
			I. HH	II. HH	III. HH	IV. HH	I. HH	II. HH	III. HH	IV. HH
BARNE PRODUKTU GORDINA merkatuko prezioetan	2,0	-10,8	2,2	2,1	1,8	1,7	-4,3	-21,6	-8,6	-8,9
ESKARI NAZIONALA (*)	1,4	-8,8	2,1	0,9	1,5	1,0	-4,0	-18,4	-6,7	-6,2
Gastua azken kontsumoan	1,3	-8,2	1,3	0,9	1,4	1,4	-3,6	-17,4	-5,9	-5,8
Etxebizitzetako azken kontsumoaren gastua	0,9	-12,4	1,0	0,3	1,1	1,0	-6,1	-24,7	-9,3	-9,4
APetako azken kontsumoaren gastua	2,3	3,8	2,2	2,4	2,2	2,6	3,5	3,3	4,0	4,5
Kapitalaren eraketa gordina	2,0	-12,4	5,4	1,2	1,9	-0,3	-5,8	-24,9	-10,4	-8,8
Kapital finkoaren eraketa gordina (KFEG)	2,7	-11,4	5,7	1,3	2,8	0,9	-5,1	-24,3	-9,0	-7,2
KFEG Aktibo finko materialak	2,7	-13,3	7,0	1,2	2,6	0,1	-6,8	-27,9	-10,0	-8,3
Etxebizitzak eta bestelako eraikinak eta eraikuntzak	1,6	-14,0	5,3	2,7	0,9	-2,2	-6,3	-25,4	-12,5	-11,5
Makineria, ekipamendu ondasunak eta armamentu sistemak	4,4	-13,0	10,1	-0,9	5,4	3,6	-8,0	-33,3	-6,9	-4,2
Baliabide biologiko landuak	0,9	9,1	-2,4	0,3	1,3	4,4	5,1	7,6	11,2	12,2
KFEG. Aktibo finko immaterialak. Jabetza intelektualeko produktuak	2,6	-1,7	-0,2	2,1	3,7	5,0	3,6	-5,5	-3,7	-1,2
KANPO ESKARIA (*)	0,6	-2,0	0,1	1,2	0,3	0,7	-0,3	-3,2	-1,9	-2,7
Ondasun eta zerbitzuen esportazioak	2,3	-20,2	1,1	3,2	2,7	2,1	-5,8	-38,7	-19,8	-16,3
Ondasunen esportazioak	0,8	-8,9	-1,0	2,8	1,0	0,6	-2,9	-27,0	-5,1	-0,6
Zerbitzuen esportazioak	5,5	-43,7	5,8	4,1	6,6	5,5	-11,9	-63,7	-50,6	-48,5
Ondasun eta zerbitzuen inportazioak	0,7	-15,8	0,8	-0,1	2,0	0,3	-5,3	-32,6	-15,7	-9,4
Ondasunen inportazioak	-0,8	-12,1	-0,5	-2,0	0,7	-1,2	-4,7	-29,4	-10,2	-4,3
Zerbitzuen inportazioak	7,7	-31,0	6,8	8,8	8,0	7,0	-8,0	-46,3	-38,6	-30,5
ESKAITZA										
Nekazaritza, abeltzaintza, basozaintza eta arrantza	-2,3	5,3	0,7	-4,4	0,0	-5,3	1,0	7,6	4,6	8,2
Industria	1,7	-9,6	0,7	1,6	2,4	2,1	-5,4	-24,3	-5,0	-3,6
-Manufaktura-industria	1,2	-10,7	0,3	0,7	1,9	2,0	-6,2	-27,8	-5,4	-3,7
Eraikuntza	4,3	-14,5	6,8	5,8	3,2	1,7	-6,8	-28,3	-10,2	-12,7
Zerbitzuak	2,2	-11,1	2,5	2,4	1,9	2,2	-3,4	-21,5	-9,6	-10,0
- Merkataritza, garraioa eta ostalaritza	2,8	-24,4	3,0	2,6	2,7	2,8	-8,6	-44,7	-21,8	-22,3
- Informazioa eta komunikazioak	2,5	-7,6	3,6	1,8	1,9	2,6	-2,0	-12,9	-7,8	-7,8
- Finantza- eta aseguru-jarduerak	-0,1	3,3	2,3	0,1	-1,2	-1,3	-0,1	1,0	5,6	6,6
-Higiezinaren arloko jarduerak	2,6	-2,0	2,8	2,7	2,4	2,6	0,7	-6,1	-0,7	-2,0
-Jarduera profesionalak	4,6	-13,7	5,1	5,3	4,1	4,1	-2,7	-27,9	-13,2	-10,8
- Administrazio publikoa, osasuna eta hezkuntza	1,2	1,5	0,8	1,5	1,0	1,5	0,9	0,1	1,3	3,5
- Jarduera artistikoak, olgetakoak eta bestelako zerbitzuak	0,1	-24,9	-0,3	1,8	-1,2	0,2	-8,6	-38,8	-19,1	-33,0
Produktuen gaineko zerga garbiak	0,1	-12,9	0,7	0,2	0,0	-0,3	-8,9	-22,2	-9,0	-11,7
LAN MERKATUA										
Enplegua, dedikazio osoko baliokidetzak										
Okupatuak	2,3	-7,5	2,8	2,5	1,8	2,1	-0,6	-18,5	-5,6	-5,2
Soldatapekoak	2,6	-6,7	3,1	2,8	2,2	2,5	0,6	-16,5	-5,6	-5,3
16 urtekoen eta zaharragoen langabezia-tasa (BAI)	14,19	15,65	14,78	14,09	14,02	13,87	14,51	15,43	16,38	16,27

(*) Merkatuko prezioetako BPG-ari egindako ekarpena.

Iturria: EIN (Hiruhilekoko Kontabilitatea eta BAI) eta Espainiako Bankua. Espainia. Adierazle ekonomiko nagusiak

Ordainketaren balantzari dagokionez, 2020. urtean Espainiako ekonomiak berriz ere finantzaketa gaitasuna izan zuen⁵. Ekonomiaren finantzaketa gaitasun hori (superabitat) 12.421 milioi eurotan kokatu zen (2019an 30.625 milioi izan ziren), hau da, BPGren % 1,1, aurreko urtean % 2,5 izan zen.

Espainiako Administrazio Publikoek 123.072 milioi euroko defizitarekin amaitu zuten 2020. urtea, Kontabilitate Nazionalaren arabera neurtuta; 2019an 35.637 milioi eurokoa izan zen (behin-behineko datuak). Horrek esan nahi du 2019 eta 2020 artean BPGren % 2,9tik %11ra igaro zela.

Banakapena eginez, administrazio zentralak nahiz autonomia erkidegoak eta Gizarte Segurantzak defizitarekin itxi zituzten kontuak: %8,4, %0,2 eta %2,6 hurrenez hurren. Tokiko erakundeek, aldiz, % 0,3ko superabita izan zuten ekitaldi honetan.

II.1.7. TAULA ESPAINIAKO EKONOMIAREN ORDAINKETA-BALANTZA (euroak, milioitan)			
	2018 bb	2019 bb	2020
BPG bb	1204241	1244772	1121698
Finantziazio gaitasuna/premia	29.029	30.625	12.421
BPG-aren gainean (%)	2,4	2,5	1,1
Kontu korrontearen eta kapitalaren saldoa	29.034	30.788	12.421
Kontu korrontea	23.225	26.575	7.395
Ondasunak eta zerbitzuak	32.772	37.461	16.723
Errentak	-9.547	-10.886	-9.328
Kapital kontua	5.808	4.212	5.026
Finantza saldoa	33.244	24.863	14.619
Guztira, Espainiako Bankua salbu	47.493	10.050	96.093
Inbertsio zuzena	-13.346	9.966	10.938
Zorroko inbertsioa	15.238	-50.974	54.037
Bestelako inbertsioak	46.356	59.320	35.514
Finantza deribatu garbiak	-755	-8.262	-4.397
Espainiako Bankua	-14.249	14.814	-81.473
Erreserbak	2.182	674	-346
Eurosistemaren aurrean EB posizio garbia	-9.487	20.533	-102.273
Bestelakoak EB	-6.945	-6.394	21.146
bb: behin-behinekoa			
Iturria: Espainiako Bankua. "Adierazle ekonomikoak"			

II.1.8. TAULA SALDO PUBLIKOA AGENTEEN ARABERA (milioi euro)								
	euroak, milioitan				BPG-aren %			
	2017	2018	2019 bb	2020 bb	2017 bb	2018 bb	2019 bb	2020 bb
Administrazio publikoak gaitasu. (+)/beharri. (-)	-35138	-29.900	-35.637*	-123072	-3,0	-2,5	-2,9	-11,0
Finantzaketa EKNaren arabera								
Administrazio nagusia	-21066	-15.786	-16.241	-93.951	-1,8	-1,3	-1,3	-8,4
Autonomia erkidegoak	-4165	-3287	-7105	-2306	-0,4	-0,3	-0,6	-0,2
Tokiko korporazioak	6868	6483	3748	2870	0,6	0,5	0,3	0,3
Gizarte segurantzako administrazioak	-16775	-17310	-15859	-29685	-1,4	-1,4	-1,3	-2,6
bb: behin-behinekoa								
*Guztirako datua ez dator bat partiden baturarekin. Hala argitaratu du Espainiako Bankuak.								
Iturria: Espainiako Bankua. "Buletin Estatistikoa"								

Diru-sarrerak direla eta, zerga nagusietako zerga-bilketak, autonomia erkidegoen eta tokiko korporazioen partaidetza aintzat hartuta, % 8,7 egin zuen behera. Beherakada hori azaltzeko aipatu behar da zuzeneko zergen (-% 6,3) zein zeharkakoen (-% 11,5) bilketan beherakada izan dela. Horietako bakoitzean sakonduz ikusten da zuzeneko zergen kasuan, PFEZaren bilketak gora egin duela (% 1,2), eta behera egin dutela sozietateenak (-% 33,2) eta beste bi zergen bilketak (-% 9,3). Bestalde, zeharkako zergen kasuan, horietako bakoitzaren bilketak behera egin du: BEZarena % 11,5, bereziena % 12,1 eta "beste batzuk" partida % 9,6.

Bestalde, estatuak aitortutako betebeharrak % 28,5 hazi dira, partida guztien igoeren ondorioz, interesak salbu. Hazkunderik handiena transferentzia arruntetan gertatu da (+% 47,1). Distantziara datoz ondasun eta zerbitzuen erosketak (% 14), kapital transferentziak (% 9,6), inbertsioak (% 3,7) eta langileak (% 3,1).

⁵ Ekonomia sektoreek sortutako aurrezkiekin egindako inbertsioari aurre egiteko aski denean gertatzen da, eta kontu korrontearen balantza, kapitalekoa eta kanpoan bizi diren inbertsioak batuz kalkulatzen da.

II.1.9. TAULA ESTATUAREN ZERGA BILKETA (Autonomia Erkidegoek eta Tokiko Korporazioek PFEZ, BEZ eta zerga bereziei egindako ekarpena barne) (milioi euro)											
	Zuzeneko zergak				Zeharkako zergak				Guztira		
	Guztira	PFEZa	Sozietateen zerga	Beste batzuk	Guztira	BEZa	Bereziak	Beste batzuk	Estatua	AE eta TK	Guztira
2015	97.789	72.346	20.649	4.795	82.726	60.305	19.147	3.275	107.354	73.161	180.516
2016	98.854	72.416	21.678	4.760	86.122	62.845	19.866	3.410	104.915	80.061	184.976
2017	105.402	77.038	23.143	5.221	87.518	63.647	20.308	3.563	104.541	88.379	192.920
2018	113.363	82.859	24.838	5.667	94.278	70.177	20.528	3.573	115.287	92.354	207.641
2019	114.948	86.892	23.733	4.323	96.590	71.538	21.380	3.672	115.630	95.909	211.539
2020	107.750	87.972	15.858	3.921	85.445	63.337	18.790	3.318	90.545	102.650	193.196
Ald. 18-19	1,4	4,9	-4,4	-23,7	2,5	1,9	4,2	2,8	0,3	3,8	1,9
Ald. 19-20	-6,3	1,2	-33,2	-9,3	-11,5	-11,5	-12,1	-9,6	-21,7	7,0	-8,7

Iturria: Ekonomia Gaietako eta Eraldaketa Digitaleko Ministerioa Adierazle ekonomikoen laburpena. 2020ko otsaila

II.1.10. TAULA AURREKONTUA EGIKARITZEA ESTATUAK ONARTUTAKO BETEBEHARRAK (milioi euro)							
	Langileak*	Ondasunen eta zerbitzuen erosketak	Interesak	Transferentzia arruntak*	Kapital-transferentziak	Inbertsioak	Guztira
2015	16.088	3.511	31.745	91.291	9.730	5.281	157.645
2016	16.205	3.286	32.063	87.005	7.843	3.932	150.333
2017	15.966	3.472	30.325	85.379	8.241	5.603	148.987
2018	16.527	3.452	30.047	88.341	8.413	5.962	152.742
2019	17.301	4.020	29.055	92.481	7.642	5.732	156.231
2020	17.839	4.585	27.961	136.019	8.375	5.945	200.724
Ald. 18-19	4,7	16,5	-3,3	4,7	-9,2	-3,9	2,3
Ald. 19-20	3,1	14,0	-3,8	47,1	9,6	3,7	28,5

(*) 2014. urtean izandako aldatetarekiko datu homogeneizatuak. Estatuak ordaindutako pentsioak tratatu dira.

Iturria: Ekonomia Gaietako eta Eraldaketa Digitaleko Ministerioa Adierazle ekonomikoen laburpena. 2020ko otsaila

1.3.2. Autonomia Erkidegoak

BAIren datuen arabera, langabezia-tasa (16 eta 64 urte) estatu osoan % 15,7ra iritsi zen 2020an (2019an baino 1,5 puntu gehiago). 2019 eta 2020 artean langabezia-tasak autonomia erkidego guztietan egin du gora, Asturias, Ceuta eta Melilla salbu.

Bestalde, EINren Eskualde Kontabilitatearen datuek erakutsi dute Madrilgo Erkidegoak 2019an biztanleko BPG izendunen baliorik altuena erregistratu zuela, 35.913 eurokoa. Ondoren datoz EAE (34.142 euro), Nafarroa (32.141 euro) eta Katalunia (31.119 euro). Estatuko batez bestekoa 26.426 euro da.

Hona hemen bolumenari

II.1.11. TAULA AUTONOMIA ERKIDEGOETAKO BPG-AREN HAZKUNDEA, ENPLEGUA ETA LANGABEZIA-TASAK							
	LANGABEZIA-TASA (16-64 AÑOS)		BPG BOLUMEN ALDAKUNTZA		Per capita BPG-a		
	2019	2020	2018 bb	2019 A	BERRIKUSPEN ESTATISTIKOA 2019		
					2018 bb	2019A	Per capita €-a
					ESTATUA = 100	ESTATUA = 100	
GUZTIRA	14,2	15,7	2,4	2,0	100	100	26.426
ANDALUZIA	21,3	22,5	2,8	2,1	74,2	74,3	19.633
ARAGOI	10,1	11,8	2,6	1,4	108,7	108,7	28.727
ASTURIAS	14,4	14,3	1,5	1,2	88,1	88,2	23.299
BALEAR UH.	11,9	16,2	3,0	1,7	108,1	106,8	28.213
KANARIAK	20,6	22,8	2,3	1,7	81,3	80,4	21.244
KANTABRIA	10,4	12,3	2,1	1,4	91,8	92,3	24.383
GAZTELA ETA LEON	11,7	12,2	3,0	0,9	94,1	94,2	24.886
GAZTELA-MANTXA	16,3	17,8	3,3	1,5	79,4	79,5	21.004
KATALUNIA	11,1	12,7	2,2	1,8	118,4	117,8	31.119
VALENTZIAKO E.	14,2	16,3	2,1	2,1	87,7	87,8	23.206
EXTREMADURA	21,7	22,0	1,8	1,4	73,1	73,6	19.454
GALIZIA	11,9	12,2	2,0	1,8	89,8	90,3	23.873
MADRIL	10,7	12,5	3,0	2,6	136,2	135,9	35.913
MURTZIA	14,8	16,4	0,2	2,3	81,9	81,9	21.642
NAFARROA	8,3	10,1	1,8	2,5	120,4	121,6	32.141
EAE	9,2	9,6	2,0	1,8	128,7	129,2	34.142
ERRIOXA	10,0	10,9	1,9	1,4	106,6	106,7	28.200
CEUTA	26,0	24,8	1,9	0,6	78,6	79,1	20.903
MELILLA	27,1	24,1	2,2	1,0	72,6	72,7	19.211

P: behin-behinekoa A: aurrerapena.

Iturria: EIN. Eskualde-kontabilitatea eta BAI

dagokionez BPGaren hazkunderik handienak izan dituzten eskualdeak 2019an: Madril (% 2,6), Nafarroa (% 2,5), Murtzia (% 2,3), Andaluzia eta Valentziako E. (biak % 2,1ekin), Katalunia, Galizia eta EAE (bakoitza %2,8ko tasarekin). Estatuko batez bestekoa % 2koa izan zen.

ITURRIAK

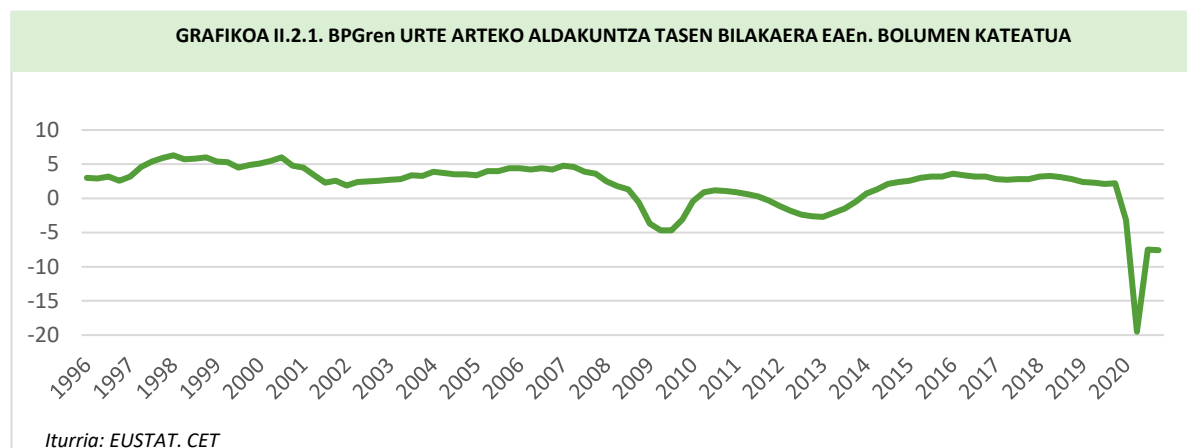
1. **NDF:** Munduko ekonomiari buruzko aurreikuspenak. 2021eko apirila. 2020ko datuak.
2. **EKONOMIA GAIETAKO ETA ERALDAKETA DIGITALEKO MINISTERIOA**
 - ✓ Adierazle ekonomikoen laburpena. 2021eko otsaila. 2020ko datuak.
 - ✓ Adierazle ekonomikoen laburpena. Taulak eta Grafikoak. 2021eko otsaila. 2020ko datuak.
3. **ESPAINIAKO BANKUA:**
 - ✓ Estatistikak 2020ko datuak.
 - ✓ Estatistika aldizkaria. 2020ko datuak.
 - ✓ Adierazle ekonomikoak. 2020ko datuak.
4. **EUROSTAT:** Datu-basea 2020.
5. **EUROPAKO BANKU ZENTRALA:**
 - ✓ Urteko txostena. 2021eko apirila.
 - ✓ Buletin ekonomikoa. 2021eko maiatza
6. **EIN:** Kontabilitate Nazionala. 2020.
7. **EIN:** Eskualde-kontabilitatea. 2019.
8. **EIN:** EPA. 2020.

2. EAEko ABAGUNE EKONOMIKOA

Epigrafe honetan zehar EAEko 2020ko abagune ekonomikoa aztertuko da. Lehenik eta behin, ekonomiaren bilakaera orokorra aztertuko da, eskaintzaren eta eskariaren ikuspuntutik. Jarraian, eskaria sakonago aztertuko da, barrukoa zein kanpoko. Hurrengo atalean, bosgarrena, atzerriko inbertsioei buruzkoa da, atzerriarrek gure erkidegoan eginiko inbertsioaren nahiz EAEk atzerrian eginiko inbertsioaren gainekoa. Seigarrenean kontsumo prezioak, errentaren banaketa funtzionala, lan kostuak eta produktibitatea aztertu dira. Eta, azken puntuan, errenta pertsonalak sexuaren eta errentako segmentuen arabera duen banaketa aztertu da.

2.1. BILAKAERA OROKORRA

COVID-19aren ondorioz 2020an zehar hartutako salbuespen neurriek jardura ekonomikoaren beherakada izugarria ekarri dute; horrek esan nahi du BGPK izan duen beherakadak ez duela estatistika serieetan aurrekaririk izan⁶, II.2.1 grafikoan ikusten den moduan.

Lehen itxialdia hasi zenetik (alarma egoera martxoaren 14an ezarri zenean) deseskalatzea hasi arteko aldiak zazpi aste hartzen ditu, eta horietatik soilik lehenengo biak dagozkio lehen hiruhilekoari; gainerakoak, berriz, bigarrenari dagozkio. Funtsezkoak ez diren jardueren etenaldiaren zatirik handiena, produktuaren beherakada nabarmenagoa izan zena, bigarren hiruhilekoan gertatu zen.

Maiatzean deseskalada prozesuari ekin zitzaion; kutsatzeak saihesteko egunerokoan murrizketak ezarri ziren arren, inflexio puntu bat ere izan zen prozesu hura, mugikortasuna berreskuratu genuelako eta murrizketarik gogorrenak arindu egin zirelako. Hala ere, udatik aurrera birusa hedatzeak joera hori zapuztu zuen. Hala, kutsatzeen bigarren olatuak neurri murriztaile berriak ekarri zituen, eta estatuak juridikoki indartu zituen, urriaren 25etik alarma egoera modu mugagabeaz ezarri, baita EAEn ere, Lehendakariaren urriaren 26ko 36/2020 Dekretua eta Lehendakariaren azaroaren 6ko 38/2020 Dekretua argitaratuz; besteak beste, udalerrriak perimetralki ixtea eta tabernak zein ostalaritza zerbitzuak ixtea ekarri zuen⁷. Murrizketa abenduko zubia igaro arte luzatu zen, eta une hartan udalerrriak irekitzea eta udalerrri artean mugikortasuna baimendu zen.

⁶Martxoaren 15ean indarrean sartu zen alarma-egoera, COVID-19ari aurre egiteko ezarritakoa, ekainaren 21era arte egon da indarrean. Gizartea konfinatuta eta jardura ekonomikoa ia erabat geldiarazita egon den hasierako aldi baten ondoren, apirilaren 14an deseskalatze-prozesua hasi zen, eta horri esker, jardura ekonomikoa pixkanaka itzuli egin da, eta bide horretan jarraitzen dugu gaur egun ere.

Egoera oso korapilatsuak zaildu egiten du zenbatespen ekonomiko ororen oinarri den informazioa biltzea, are gehiago sisteman adierazle batzuen iragarpena sartzen denean. Horregatik guztiagatik, zuhur aztertu behar dira EUSTATEk gure erkidegoko jardura ekonomikoari buruz aurkeztzen dituen zenbatespenak, non gizartearen konfinamendu-aldia jasotzen baita.

⁷Hoteletako eta beste ostatu batzuetako jantokiak salbu, bertan ostatu hartuta zeuden bezeroei zerbitzua emateko. Janaria soilik prestatu edo zerbitzatu ahal zen etxera eramateko edo alde zurretik hitzordua eskatuta bertan batzeko, gehienez 21:00ak arte.

EUSTATen Kontu ekonomikoen arabera, 2020. urtean BPGren balantzea % 9,5eko beherakadarekin itxi zen 2019arekin alderatuta (termino errealetan eta egutegiko ondorioak kenduta). Horren ondorioz, 2014. urtetik BPGk urtero hazteko izan duen joera iraunkorra hautsi egin zen salbuespeneko atzerakada horrekin; izan ere, 2009. urtean izandako BPGren % 4,1eko beherakada bikoiztu egin zen. Are zehatzago esateko, urte arteko terminoetan BPG % 3,2 murriztu zen 2020ko lehen hiruhilekoan, % 19,5 bigarreanean, % 7,5 hirugarreanean eta % 7,6 laugarreanean.

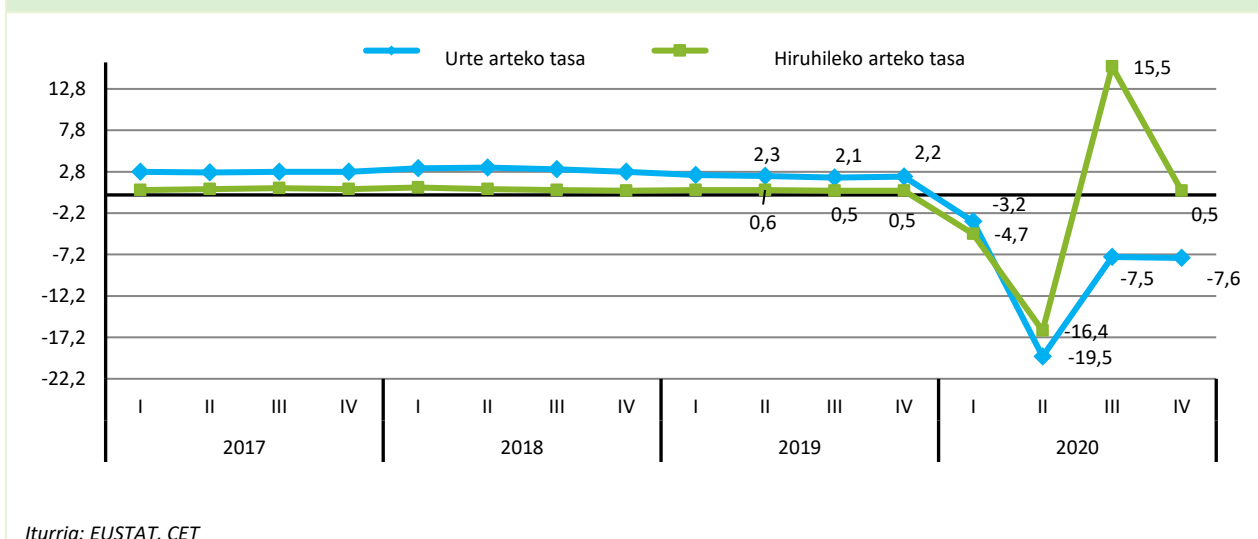
Lurralde historikoen arabera, 2020. urteko balantzea ixtean Araban % 9,5eko atzerakada izan da, Bizkaian % 9,6koa eta Gipuzkoan % 9,3koa, EUSTATen arabera.

EAEko BPG-aren urte arteko uzkuertzea Espainiako ekonomiarako kalkulaturakoa baino txikiagoa izan da; izan ere, % 11ko jaitsiera izatea aurreikusi da. Euroguneak (-% 6,6) eta EB27k (-% 6,2), berriz, portaera hobea izan dute.

Bestalde, termino arruntetan, EAEko BPGren balioa 79.834,4 milioi eurokoa izan zen, horrek esan nahi du % 9,6ko beherakada izan duela 2019. urtearekin alderatuta.

Aldi berean, 2020. urteko enpleguak, dedikazio osoko baliokidetzan neurtua, % 8,1 egin du atzera aurreko urtearekin alderatuta⁸.

GRAFIKOA II.2.2. EAEko BPG. ALDAKUNTZA TASAK BOLUMEN KATEATUAN. OINARRIA 2015.

Eusko Jaurlaritzako Ekonomia eta Ogasun Sailaren informazioaren arabera, *Euskal ekonomiaren termometroa*⁹ (II.2.3. grafikoa) 37. baliora jaitsi zen martxoan eta 27,5era 2020ko apirilean, eta beheranzko eremuan sartu zen bete-betean (< 50eko balioa). Maiatzetik aurrera, termometroa pauso txikiak ematen hasi zen suspertze-prozesuan, baina urri eta azaro artean okerrera egin zuen arinki. Abenduan berriz ere hobekuntza arina izan zuen, eta 40,7 balioan kokatu zen; horren ondorioz, oraindik beheranzko eremuan dago.

⁸ Kontuen Sistema Europarrak lanpostuen definiziotik kanpo utzi ditu aldi baterako lan egiten ez duten pertsonak baina lotura formala dutenak lanpostuarekin, itzultzeko dataren inguruko adostasun edo bermea izanik, aldi baterako enplegu erregulazioko espedienteekin gertatzen den moduan.

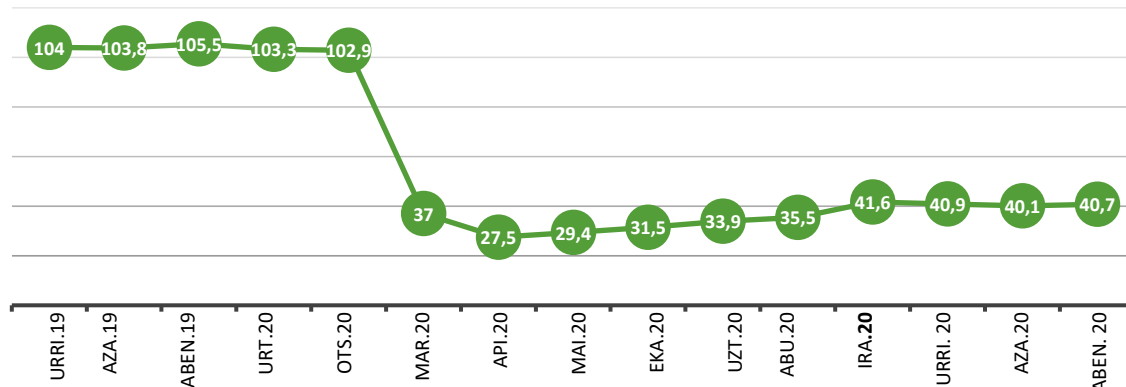
⁹ Eusko Jaurlaritzako Ogasun eta Ekonomia Sailak egin berri duen adierazle sintetiko bat da. EAEko BPG-arekin korrelazio handia duten hileko ehun aldagai inguru konbinatzen ditu. Serieak leundu egin dira, eta, beraz, haien ibilbidea aldagaiaren joeratzat har daiteke.

Beherakada: $x < 50$

Hazkunde arina: $50 < x < 100$

Hazkunde solidoa: $x > 100$

GRAFIKOA II.2.3. EAEko EKONOMIAREN TERMOMETROAREN HILEKO BILAKAERA

Iturria: Ekonomia eta Ogasun Saila. Eusko Jaurlaritzak

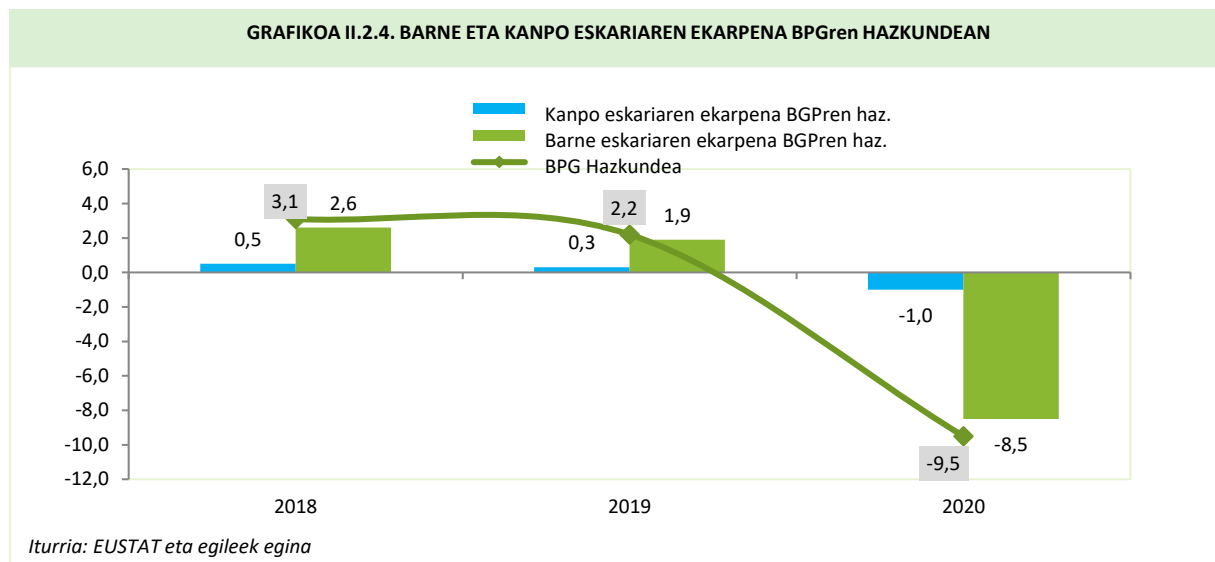
II.2.1. TAULA EAEKO AGERTOKI MAKROEKONOMIKOAREN BILAKAERA SEC 2010 OINARR. 2015
Urtetik urterako aldakuntza-tasa. Urtaroko eta egutegiko ondorioen datu zuzenduak

	2017	2018	2019	2020	I 2020	II 2020	III 2020	IV 2020
BPG ERREALA MERKATUKO PREZIOETAN	2,8	3,1	2,2	-9,5	-3,2	-19,5	-7,5	-7,6
ARABA	2,2	2,2	1,5	-9,5	-3,3	-20,2	-7,2	-7,3
BIZKAIA	3,0	3,0	2,3	-9,6	-3,2	-19,5	-7,7	-7,9
GIPUZKOA	2,8	3,7	2,6	-9,3	-3,1	-19,3	-7,4	-7,3
ESKARIA								
BARNE ESKARIA (HAZKUNDEA)	2,9	2,6	1,9	-8,5	-3,1	-17,2	-7,2	-6,4
GASTUA AZKEN KONTSUMOAN	3,1	3,0	1,8	-7,5	-3,0	-15,4	-5,9	-5,7
ETXEBIZITZETAKO AZKEN KONTSUMOAREN GASTUA eta ISFLSH	2,1	1,2	2,2	-10,7	-4,8	-20,3	-8,5	-9,1
ADMINISTRATIO PUBLIKOEN GASTUA AZKEN KONTSUMOAN	3,1	4,9	3,3	4,5	4,1	3,0	3,6	7,2
KAPITALAREN ERAKETA GORDINA (KEG)	3,6	5,0	3,3	-11,6	-3,6	-23,0	-11,4	-8,4
KFEGa EKIPO ONDASUNETAN	3,5	4,5	2,1	-13,3	-5,0	-30,1	-12,2	-5,9
GAINERAKO KEGa	3,6	5,2	4,0	-10,6	-2,8	-18,8	-10,9	-9,8
KANPO SALDOA								
ONDASUN ETA ZERBITZUEN ESPORTAZIOAK	2,9	3,2	2,2	-17,1	-7,5	-30,1	-15,5	-14,8
ESTATUKO GAINERAKO ERKIDEGOAK	4,8	2,7	0,4	-	-	-	-	-
ATZERRIA	2,6	3,3	1,4	-	-	-	-	-
ONDASUN ETA ZERBITZUEN INPORTAZIOAK	6,7	2,2	-0,3	-15,3	-7,2	-26,4	-14,8	-12,7
ESTATUKO GAINERAKO ERKIDEGOAK	5,0	2,8	0,4	-	-	-	-	-
ATZERRIA	1,3	1,7	1,3	-	-	-	-	-
ESKAINTZA								
LEHEN SEKTOREA	10,1	1,7	3,2	-9,3	3,5	-6,1	-7,2	-26,3
INDUSTRIA ETA ENERGIA	2,5	2,0	1,3	-11,8	-3,6	-26,7	-9,5	-7,2
MANUFATURA-INDUSTRIA	-	-	1,2	-12,2	-4,3	-27,8	-9,4	-7,0
ERAIKUNTZA	1,6	4,0	3,4	-9,5	-2,7	-17,9	-9,3	-8,2
ZERBITZUAK	2,9	3,1	2,5	-8,5	-2,8	-17,5	-6,5	-7,1
MERKATARITZA, OSTALARITZA ETA GARRAIOAK	4,1	4,3	2,6	-12,3	-4,2	-21,8	-10,2	-12,8
ADMINISTRATIO PUBLIKOA, HEZKUNTZA, OSASUNA ETA GIZARTE-ZERBITZUAK	2,2	1,8	2,3	1,0	1,2	0,7	1,1	1,0
GAINERAKO ZERBITZUAK	2,6	3,0	2,5	-11,0	-4,0	-24,2	-8,1	-7,5
OINARRIZKO PREZIOETAKO BALIO ERANTSIA GORDINA	2,8	2,9	2,3	-9,3	-3,0	-19,6	-7,4	-7,4
PRODUKTUEN GAINENAKO ZERGA GARBIAK	2,3	4,9	2,2	-10,4	-5,1	-18,4	-8,5	-9,6
BPG NOMINALA MERKATUKO PREZIOETAN	3,5	4,3	3,3	-9,6	-2,6	-19,9	-7,8	-7,9
LANPOSTU BALIOKIDEAK GUZTIRA								
NEKAZARITZA, ABELTZAINITZA ETA ARRANTZA	0,1	2,1	-1,9	-2,5	-1,4	-3,3	-0,9	-4,2
INDUSTRIA	2,9	1,7	0,9	-10,0	-3,4	-20,1	-8,9	-7,5
ERAIKUNTZA	-0,1	3,7	3,0	-6,5	-3,4	-14,3	-3,6	-4,8
ZERBITZUAK	2,1	2,3	1,6	-7,8	-2,7	-16,8	-5,7	-6,1
GUZTIRA	2,1	2,3	1,5	-8,1	-2,8	-17,2	-6,2	-6,3

(a) Aurrerapena. Iturria: EUSTAT. Kontu Ekonomikoak eta Hiruhilekoko Kontu Ekonomikoak (2021eko martxoa)

2.2. BARNE-ESKARIAREN AGREGATUAK

Barne eskariak % 8,5eko urte arteko atzerakada izan du. Beherakada hori BPG osorako kalkulutakoaren azpitik kokatu zen (-% 9,5), hortaz, Kanpo sektorearen ekarpena ere negatiboa izan da (ikusi II.2.4 grafikoa). Hala, Ondasun eta zerbitzuen esportazioek % 17,1 egin dute behera urte arteko inguruabarretan, inportazioek baino biziago, % 15,3ko uzkurdua izan baitute.

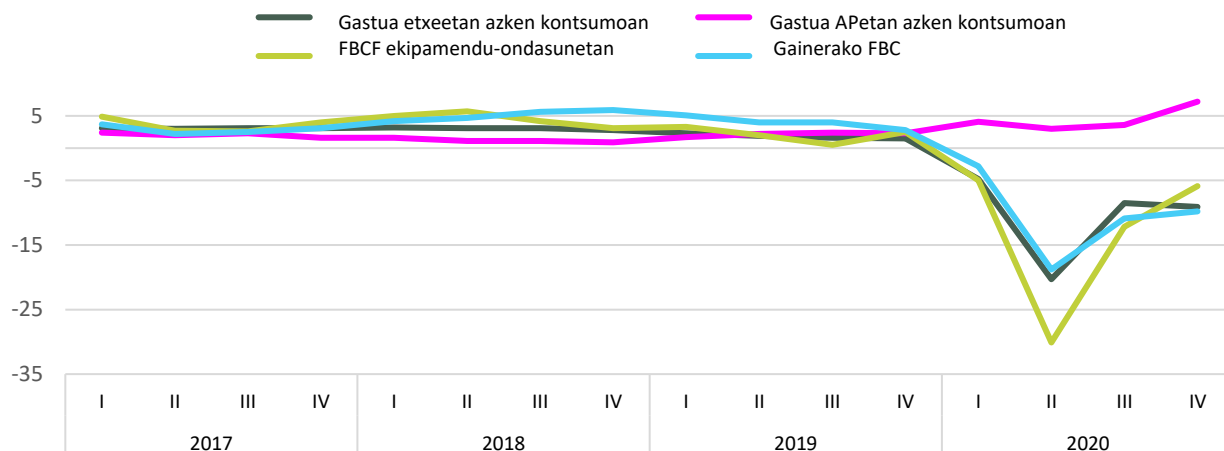
Barne eskariaren osagai handien bilakaera, Azken kontsumoko gastuan eta Kapitalaren eraketa gordina, negatiboa izan da, eta beherakadarik larrienak bigarren seihilekoan izan ziren (II.2.1. taula eta II.2.5 grafikoa). Hala ere, azken kontsumoko gastuaren kasuan, bi jokabide kontrajarri ikusten ditugu. Kontsumo pribatuko gastuak lau hiruhilekoetan aldakuntza tasa negatiboak izan ditu; gastuak kontsumo publikoan, berriz, aldakuntza positiboak izan ditu.

Zehazki, familien azken kontsumoko gastua eta Etxeen Zerbitzuko Irabazi Asmorik gabeko Erakundearen arlokoa (kontsumo pribatua) uzkurdu egin da Euskadin % 4,8 lehen hiruhilekoan, % 20,3 bigarrenean, % 8,5 hirugarrenean eta % 9,1 laugarren hiruhilekoan. Bestalde, administrazio publikoaren azken kontsumoko gastua (kontsumo publikoa) hazi egin da % 4,1 lehen hiruhilekoan, % 3 bigarrenean, % 3,6 hirugarrenean eta % 7,2 laugarren hiruhilekoan. Gastu publikoaren eta pribatuaren bilakaera bateratuaren ondorioz, azken kontsumoko gastua % 3 jaitsi da lehen hiruhilekoan, % 15,4 bigarrenean, % 5,9 hirugarrenean eta % 5,7 laugarren hiruhilekoan.

Kapitalaren eraketa gordinak (inbertsioa) behera egin du 2020ko lehen hiruhilekoan (-% 3,6), eta okerrera egin du bigarrenean (-% 23); ondoren, berreskuratzen hasi da, baina aldakuntza negatiboko tasei eutsi die (-% 11,4 hirugarren hiruhilekoan eta -% 8,4 laugarrenean). Ekipamendu-ondasunetan egindako inbertsioaren bilakaerak portaera negatibo nabarmena izan du: % 30,1eko jaitsiera-tasara iritsi zen bigarren hiruhilekoan. Kapitalaren Eraketa Gordinaren gainerakoan, eraikuntzaren sektorearen bilakaerari lotuago dagoena, urte arteko beherakada arinagoa izan da, baina honetan ere nabarmena.

Laburbilduz, eskariaren aldetik analisiak argi uzten du barne eskariaren beherakada % 8,5ekoa izan dela 2020. urtean. Administrazio publikoaren azken kontsumoaren gastua salbuetsita, barne eskariaren agregatu guztiek beherakadak izan dituzte.

**GRAFIKOA II.2.5. BARNE ESKARIKO AGREGATU MAKROEKONOMIKOEN BILAKAERA
URTE ARTEKO ALDAKUNTZA TASAK (BOLUMEN KATEATUTAK)**

Iturria: EUSTAT.

Azaldutakoarekin bat etorritik, inbertsio eta kontsumoaren adierazle koiunturalek ere erakusten dute, EUSTATen datuen arabera, aurreko urteko igoerarekin alderatuta beherakadak izan direla.

Hala, kontsumo pribatuko gastuaren aldakuntza tasak % 10,7 egin du behera; kontsumo ondasunen IPIak % 6,7; eta txikizkako merkataritzaren salmenta indizeak prezio jarraituetan % 4,9k egin du behera. Bestalde, hoteletan emandako gauek % 59,8 egin dute behera. Inbertsio adierazleei dagokienez, ekipamendu ondasunen Industria Produkzioko Indizeak % 12,6 egin du behera.

**II.2.2. TAULA BARNE ESKARIAREN ADIERAZLE BATZUEN BILAKAERA
(URTE ARTEKO ALDAKUNTZA TASA)**

	2018	2019 bb	2020 bb
KONTSUMO PUBLIKOKO ADIERAZLEAK			
ADMINISTRATIO PUBLIKOETAKO KONTSUMO GASTUA (HKEren arabera)	4,9	3,3	4,5
KONTSUMO PRIBATUAREN ADIERAZLEAK			
GASTUA KONTSUMO PRIBATUAN (HKEren arabera)	1,2	2,2	-10,7
KONTSUMO ONDASUNAK IPI (ABENDUA)	5,5	2,4	-6,7
TXIKIZKAKO MERKATARITZA SALMENTEN INDIZEA (P. arrunt.)	0,7	0,9	-4,9
BESTELAKOAK: HOTELETAN IGAROTAKO GAUAK	8,1	3,3	-59,8
INBERTSIOAREN ADIERAZLEAK			
EKIPAMENDU ONDASUNAK IPI (ABENDUA)	4,3	1,8	-12,6

bb: behin-behinekoa
Iturria: EUSTAT.

2.3. ESKAINTZAREN AGREGATUA

Konfinamenduak berak eragindako barne-eskariaren beherakadarekin, enpleguen galerarekin eta ziurgabetasunarekin batera, eskaintza murriztu egin da eta hornikuntza-kate batzuk eten egin dira, ekoizpen-jarduera ugari aldi baterako nahitaez gelditzearen ondorioz.

Jarraian, eskaintzaren aldetik bilakaeraren laburpena jaso da. Analisi zehatza memoria honen "II.3 Sektore Produktiboak" atalean bildu da.

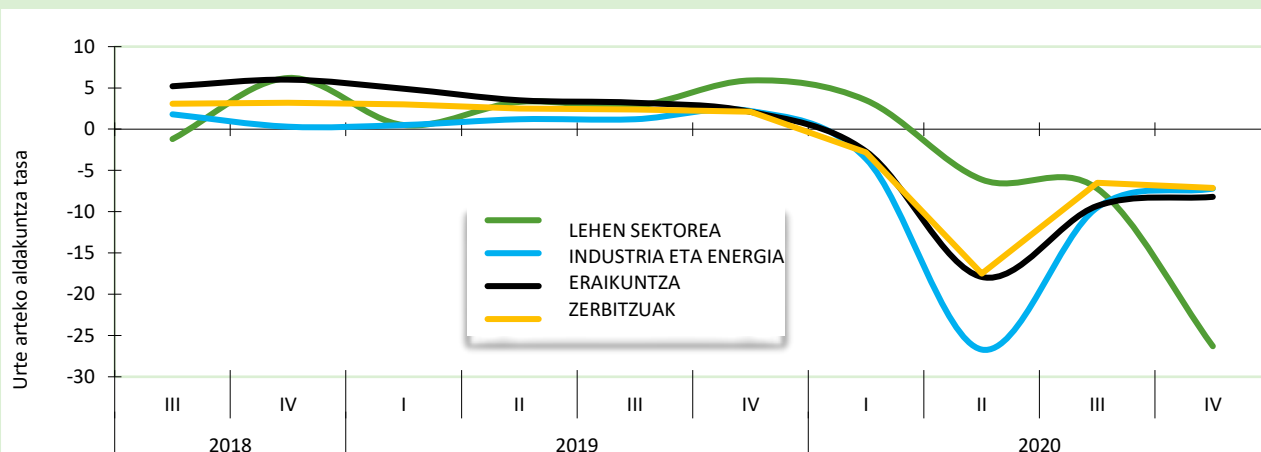
Urte arteko terminoetan, BEG industrialaren uzkurdura % 3,6koa izan da 2020ko lehen hiruhilekoan, % 26,7koa bigarrenean, % 9,5koa hirugarrenean eta % 7,2koa laugarrenean. Urteko balantzeak % 11,8ko uzkurdura izan zuen 2019 eta 2020 artean; aurreko aldian (2018-19) %1,3ko igoera izan zen.

Eraikuntzaren sektoreak % 2,7 egin du behera lehen hiruhilekoan, % 17,9 bigarrenean, % 9,3 hirugarrenean eta % 8,2 laugarren hiruhilekoan. Urteko balantzeak % 9,5eko uzkurdura izan zuen 2019 eta 2020 artean; aurreko aldian, oster, % 3,4ko igoera izan zen.

Zerbitzuen sektorearen kasuan, balio erantsian % 2,8ko beherakada izan zen lehen hiruhilekoan, %17,5eko bigarreanean, % 6,5ekoa hirugarreanean eta % 7,1ekoa laugarreanean. Hala ere, merkatu-zerbitzuak eta merkatukoak ez diren zerbitzuak bereizita, jokabide kontrajarririk daude, aurrerago “II.3 Sektore Produktiboak” atalean ikusiko dugun bezala. Urteko balantzeak % 8,5eko beherakada izan zuen, aurreko aldiaren % 2,5eko igoerarekin alderatuta.

Lehen sektorea, bestalde, funtsezko jardura gisa jo zen etxeko itxialdian, eta ez zuen horren beherakada nabarmenik izan lehenengo bi hiruhilekoetan; hala ere, azken bietan bai izan zituen.

GRÁFICO: II.2.6. EVOLUCIÓN DE LOS AGREGADOS DE OFERTA EN LA CAPV.
TASAS DE VARIACIÓN INTERANUAL DEL ÍNDICE DE VOLUMEN

Iturria: CET. Eustat

2.4. KANPO-ESKARIA

Merkataritza-trukeen atzerakada oso nabarmena izan da. Ondasunen merkataritzak aldaketa oso larriak jasan ditu salgaien garraioa partzialki etetearen eta hornikuntza-kate globalen hausturaren ondorioz. Zerbitzu turistikoaren kasuan, pertsonen mugimenduen mugak itxi diren eta aire-trafikoa eten den testuinguru batean, fluxuen etenaldia ia erabatekoa izan da kasu batzuetan.

Termino
nominaletan, “Kanpo
Merkataritzaren
Estatistikak”

(aduana-
erregistroetan
oinarritua)
eskaintzen dituen
atzeritarrekiko
ondasunen kanpo-
merkataritzari
buruzko behin-
behineko datuek
(Estatuko gainerako
lurraldeak ez ditu barne hartzen)

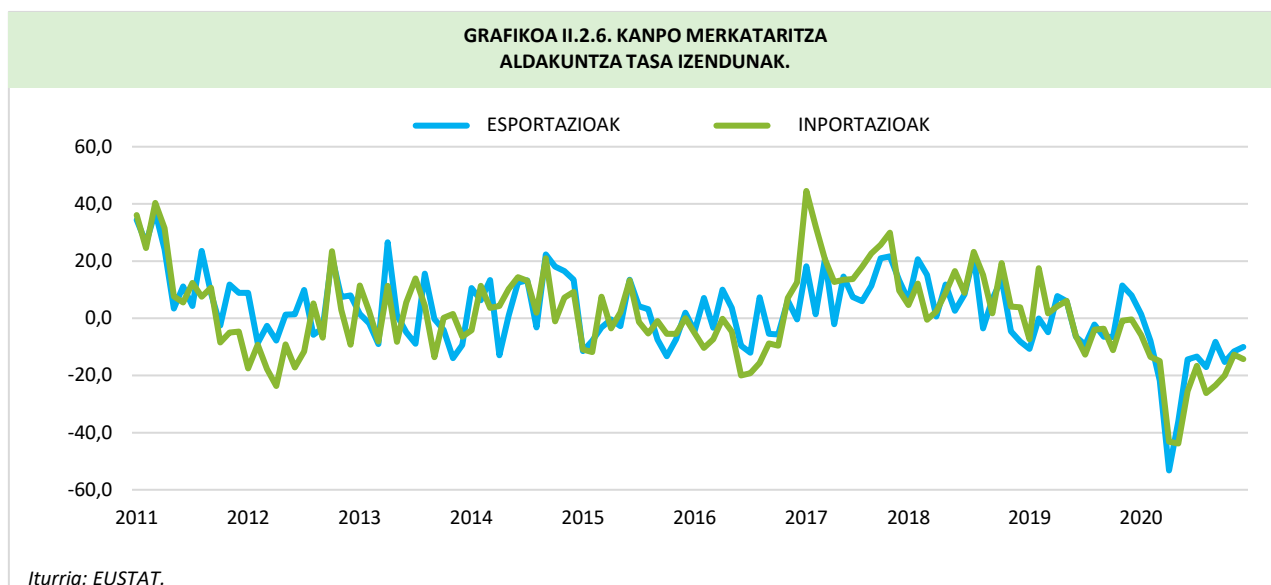
2.1.3. TAULA KANPO-MERKATARITZAREN HILEKO BILAKAERA EAEn. 2020

	ESPORTAZIOAK		INPORTAZIOAK		SALDOA milakoetan	ESTALDURA TASA
	EUROAK, MILAKA	AURREKO URTEKO ALDI BERAREKIKO ALDAKUNTZA	EUROAK, MILAKA	AURREKO URTEKO ALDI BERAREKIKO ALDAKUNTZA		
URTARRILA	1.968.561	1,4	1.573.842	-5,9	394.719	125,1
OTSAILA	1.902.315	-7,9	1.549.824	-13,6	352.492	122,7
MARTXOA	1.697.592	-21,8	1.440.665	-14,9	256.927	117,8
APIRILA	1.042.008	-53,2	985.942	-43,2	56.066	105,7
MAIATZA	1.560.278	-36,0	1.069.263	-43,8	491.014	145,9
EKAINA	1.890.628	-14,4	1.214.734	-25,5	675.895	155,6
UZTAILA	1.857.204	-13,4	1.339.218	-16,7	517.987	138,7
ABUZTUA	1.279.107	-17,1	1.095.827	-26,2	183.280	116,7
IRAILA	1.958.831	-8,2	1.245.423	-23,5	713.407	157,3
URRIA	2.001.253	-15,3	1.406.024	-20,0	595.230	142,3
AZAROA	2.068.484	-11,6	1.491.414	-12,7	577.070	138,7
ABENDUA	1.638.284	-10,0	1.292.750	-14,3	345.534	126,7
GUZTIRA 2020	20.864.546	-17,8	15.704.926	-21,9	5.159.620	132,9

Iturria: EUSTAT. Kanpoko Merkataritzako Estatistika. -ECOMEX.

(Estatuko gainerako lurraldeak ez ditu barne hartzen) kanpo-merkataritzaren beherakada berresten dute; beherakada horrek eragin

handiagoa izan du martxoan, apirilean eta maiatzetan. Esportazioen urte arteko jaitsiera % 21,8koa izan zen martxoan, % 53,2koa apirilean eta % 36koa maiatzetan. Inportazioen kasuan, jaitsiera-ratioak % 14,9koak izan ziren martxoan, % 43,2koak apirilean eta % 43,8koak maiatzetan.

2020. urtean esportazioek % 17,8 egin zuten behera (20.864,6 milioi eurotan kokatu ziren), ez-energetikoetan (osoaren % 95,4 hartzen dute) % 14,8ko beherakadarekin, eta energetikoetan % 50eko beherakadarekin.

EAEko esportazio ez-energetikoak muga zergazko sekzioen arabera aztertuz gero ikus daiteke ordezkagarrienetan (pisu handiagoa daukatenak) atzerakadak izan direla esportazioetan. Hala, ekipamendu ondasunetan, orotara esportatutako guztiaren % 49,2 hartzen dutenak (honako hauetan banatzen dira: makinak eta gailuak 4.434,8 M€ eta garraio materiala, 5.815,6 M€), esportazioak % 11,7 eta % 22,4 egin dute behera, hurrenez hurren. Metal komunak eta horien manufakturak, esportatutako guztiaren % 21,9 hartzen dutena, % 16,7ko beherakada izan dute. Bestalde, plastikoak eta kautxuak, esportatutako guztiaren % 7,2 hartzen dutena, -% 6,5 aldakuntza tasa izan dute.

Horrekin batera, inportazioek 2020. urtean % 21,9 egin zuten behera (15.704,9 milioi eurotan kokatu ziren), ez-energetikoetan (osoaren % 81,5 hartzen dute) % 13ko beherakadarekin, eta energetikoetan % 46,4ko beherakadarekin.

Esportazioen kasuan bezalaxe, inportazio ordezkagarrien kasuan (pisu handiena dutena) atzerakadak izan dituzte fluxuetan. Hala, ekipamendu ondasunetan, orotara inportatutako guztiaren % 28,4 hartzen dutenak (honako hauetan banatzen dira: makinak eta gailuak 3.333,5 M€ eta garraio materiala, 1.133 M€), inportazioak % 14,3 eta % 12,9 egin dute behera, hurrenez hurren. Metal komunak eta horien manufakturak, guztiaren % 21 hartzen dutena, % 18,9ko beherakada izan dute. Bestalde, produktu kimikoen kasuan, esportatutako guztiaren % 7,1 hartzen dutenak, -% 12,2ko aldakuntza tasa izan dute.

Lurraldeei dagokienez, EUSTATen arabera, kanpo merkataritzan beherakadarik handienak izan dituen lurraldea Bizkaia izan da, % 20ko beherakadarekin esportazioetan eta % 28,4koarekin inportazioetan; ondoren datoz Gipuzkoa, % 18,7ko eta % 15,3ko beherakadekin, hurrenez hurren, eta Araba (-% 14 eta -% 10,7).

Kanpo saldoak 2020an EAEn 5.159,6 milioi euroko superabita izan du. Ondasun eta produktu energetikoak eta ez-energetikoak bereizita, berriz ere ikusten da saldo energetikoa defizitarioa dela (-1.946,8 milioi euro). Bestalde, produktu ez-energetikoen kasuan superabita izan da berriz ere, 7.106,4 milioiokoa.

II.2.3. TAULA EAE-K ATZERRIAREKIN DUEN ONDASUN ETA ZERBITZUEN KANPO MERKATARITZA
 (milioi eurotan) (muga-zergako taldeen arabera sailkapena)

		EXPORTAZIOAK				IMPORTAZIOAK				SALDOA		
		2019 (bb)	2020 (bb)	% bert.	Aldakuntz a	2019 (bb)	2020 (bb)	% bert.	Aldakuntz a	2019 (bb)	2020 (bb)	
		EUROAK, MILIOITAN				EUROAK, MILIOITAN				EUROAK, MILIOITAN		
Guztira		25.396,9	20.864,5	100	-17,8	20.121,5	15.704,9	100,0	-21,9	5.275,5	5.159,6	
TARICen (KOMUNITATEKO TARIFA BATERATUA) ARANTZEL KAPITULUEN ARABERAKO SAILKAPENA												
Energia prod. (TARICen 27. kap.)		2.022,9	951,4	4,6	-53,0	5.408,8	2.898,2	18,5	-46,4	-3.385,9	-1.946,8	
Produktu ez-energe. (TARICeko gainerako kapituluak)		23.374,1	19.913,2	95,4	-14,8	14.712,7	12.806,7	81,5	-13,0	8.661,4	7.106,4	
ARANTZEL SEKZIOEN ARABERAKO SAILKAPENA												
		M€	M€	% bert.	Aldakuntz a	M€	M€	% bert.	Aldakuntz a	M€	M€	
1. Animalia bizidunak eta animalia-erreinuko produktuak	Nekazaritza ko produktuak	262,5	227,2	1,1	-13,5	427,5	372,1	2,4	-13,0	-165,0	-144,9	
		2. Landareen erreinuko produktuak	75,3	101,1	0,5	34,2	383,6	424,4	2,7	10,7	-308,2	-323,4
		3. Gantz eta olio mineral edo begetalak	77,0	156,8	0,8	103,6	145,6	185,0	1,2	27,1	-68,6	-28,2
		4. Elikagaien industrietako produktuak eta tabakoa	643,9	644,2	3,1	0,0	363,4	317,9	2,0	-12,5	280,5	326,3
5. Produktu eta mineral energetikoak*		2.111,9	1.023,9	4,9	-51,5	5.635,5	3.059,8	19,5	-45,7	-3.523,6	-2.035,9	
6. Produktu kimikoak		699,7	577,1	2,8	-17,5	1.267,5	1.113,3	7,1	-12,2	-567,8	-536,3	
7. Plastikoen eta kautxua		1.602,2	1.498,4	7,2	-6,5	916,1	814,7	5,2	-11,1	686,1	683,7	
8. Larruzalak, larruak, larrugintza eta horien enfabrikaturak		7,2	14,2	0,1	97,2	19,6	19,9	0,1	1,5	-12,4	-5,7	
9. Egurra, egur-ikatz, artelazkia eta horien enfabrikaturak		111,4	96,4	0,5	-13,5	97,4	78,8	0,5	-19,1	14,0	17,6	
10. Papera		639,7	573,2	2,7	-10,4	463,3	414,9	2,6	-10,5	176,4	158,4	
11. Ehungintzako gaiak eta horien enfabrikaturak		125,2	124,0	0,6	-1,0	278,8	302,4	1,9	8,5	-153,6	-178,5	
12. Oinetakoak eta jantzi-osagarriak		13,9	10,7	0,1	-23,0	66,7	59,8	0,4	-10,4	-52,8	-49,1	
13. Eraikuntzako materialak, zeramika eta beira		345,0	290,5	1,4	-15,8	169,0	158,5	1,0	-6,2	176,0	132,0	
14. Bitxigintza eta imitaziozko bitxiak		22,1	14,1	0,1	-36,2	46,9	43,0	0,3	-8,3	-24,9	-28,9	
15. Metal komunak eta horien enfabrikaturak		5.497,5	4.579,1	21,9	-16,7	4.066,3	3.299,7	21,0	-18,9	1.431,2	1.279,4	
16. Makinak eta gailuak	Ekipamendu -ondasunak	5.023,8	4.434,8	21,3	-11,7	3.887,8	3.333,5	21,2	-14,3	1.136,0	1.101,3	
17. Garraio materiala		7.490,1	5.815,6	27,9	-22,4	1.301,3	1.133,0	7,2	-12,9	6.188,9	4.682,6	
18. Optikoak eta doitasunezko tresnak eta aparatuak		217,5	191,8	0,9	-11,8	314,2	313,6	2,0	-0,2	-96,6	-121,8	
19. Armak eta munizioak, horien atalak eta osagarriak		99,6	102,0	0,5	2,4	44,3	34,7	0,2	-21,7	55,3	67,3	
20. Salgaiak eta era askotako produktuak		206,4	191,0	0,9	-7,5	209,4	186,6	1,2	-10,9	-3,0	4,3	
21. Artelanak, bildumak edo antzinako gauzak		17,9	4,7	0,0	-73,7	1,9	5,5	0,0	188,5	16,0	-0,8	
Sailkatu gabekak		107,1	193,9	0,9	81,1	15,6	33,8	0,2	116,4	91,5	160,1	

bb; behin-behinekoa

* Muga-zergen atalen arabera, 5. atala "Produktu eta mineral energetikoak"-da, eta bolumena ez dator bat TARIC kodeko 27. kapituluarekin.

Iturria: EUSTAT. Kanpoko Merkataritzako Estatistika.-ECOMEX.

Kanpo merkataritzari jatorri-helmugako lekuen arabera erreparatuz gero, esportazioen % 83,8 ELGAko herrialde batera bideratu da, eta inportazioen % 70,7 eremu horretatik iritsi da. Bestalde, esportazioen % 56,7 EB27ko herrialde batera bideratu da, eta inportazioen % 50,2 eremu horretatik iritsi da.

Herrialdeka, merkataritza bazkide nagusiak, esportazioen kasuan, izan dira Alemania (esportatutako guztiaren % 17,3, 2019arekin alderatuta % 6,1eko beherakadarekin), Frantzia (% 15,5, -% 17,5), AEB (% 6,5, -% 23,8), Erresuma Batua (% 6,4, -% 42,2) eta Italia (% 5,1, -% 9,4). Inportazioen kasuan, berriz, Alemania (inportatutako guztiaren % 16,3, % 14,9ko beherakadarekin), Frantzia (% 9,9, -% 11,8), Txina (% 7,9, -% 7), Italia (% 5,4, -% 11,3) eta Mexiko (% 4,1, -% 17,3). Bidenabar, Kazakhstanetik iritsitako inportazioen gorakada nabarmendu behar da, produktu mineralak erostearen ondorioz.

II.2.4. TAULA EAEKO ESPORTAZIOEN JOMUGA ETA INPORTAZIOEN JATORRIA MERKATARITZA-BAZKIDE NAGUSIAK (EUROAK, MILAKA)										
	ESPORTAZIOAK					INPORTAZIOAK				
	2019 bb	2020 bb	PISUA 2019	PISUA 2020	ALDAK. 2019-2020	2019 bb	2020 bb	PISUA 2019	PISUA 2020	ALDAK. 2019-2020
GUZTIRA	25.396.938	20.864.547	100	100	-17,8	20.121.458	15.704.927	100	100	-21,9
EB28	17.340.390		68,3			10.568.863		52,5		
EB27		11.836.153	0,0	56,7			7.877.088	0,0	50,2	
EUROGUNEAK	13.101.090	11.433.172	51,6	54,8	-12,7	8.756.904	7.491.670	43,5	47,7	-14,4
ELGA	20.949.466	17.483.305	82,5	83,8	-16,5	13.696.687	11.105.000	68,1	70,7	-18,9
ALEMANIA	3.839.995	3.607.354	15,1	17,3	-6,1	3.012.561	2.562.413	15,0	16,3	-14,9
AUSTRIA	284.002	250.900	1,1	1,2	-11,7	233.690	203.171	1,2	1,3	-13,1
BELGIKA	1.216.079	924.011	4,8	4,4	-24,0	553.198	356.335	2,7	2,3	-35,6
BRASIL	242.664	217.155	1,0	1,0	-10,5	193.605	247.122	1,0	1,6	27,6
TXINA	496.644	436.349	2,0	2,1	-12,1	1.336.432	1.242.996	6,6	7,9	-7,0
ESTATU BATUAK	1.789.241	1.362.538	7,0	6,5	-23,8	941.151	565.308	4,7	3,6	-39,9
FRANTZIA	3.916.829	3.232.933	15,4	15,5	-17,5	1.769.813	1.560.155	8,8	9,9	-11,8
IRLANDA	101.154	102.112	0,4	0,5	0,9	737.821	617.144	3,7	3,9	-16,4
ITALIA	1.177.750	1.067.472	4,6	5,1	-9,4	958.111	849.809	4,8	5,4	-11,3
KAZAKHSTAN	13.663	10.577	0,1	0,1	-22,6	409	183.523	0,0	1,2	
MAROKO	241.546	218.484	1,0	1,0	-9,5	37.820	28.340	0,2	0,2	-25,1
MEXIKO	493.802	436.662	1,9	2,1	-11,6	783.571	648.270	3,9	4,1	-17,3
NORVEGIA	236.452	225.916	0,9	1,1	-4,5	658.437	267.663	3,3	1,7	-59,3
HERBEHEREAK	967.374	786.136	3,8	3,8	-18,7	567.705	472.517	2,8	3,0	-16,8
POLONIA	582.064	514.591	2,3	2,5	-11,6	301.046	328.405	1,5	2,1	9,1
PORTUGAL	1.015.814	867.841	4,0	4,2	-14,6	436.124	410.972	2,2	2,6	-5,8
ERRESUMA BATUA	2.324.515	1.343.327	9,2	6,4	-42,2	633.732	507.285	3,1	3,2	-20,0
TXEKIAR ERREPUBLIKA	383.433	310.010	1,5	1,5	-19,1	211.677	152.989	1,1	1,0	-27,7
ERRUSIA	291.529	287.568	1,1	1,4	-1,4	1.142.954	571.899	5,7	3,6	-50,0
SUEDIA	298.515	272.463	1,2	1,3	-8,7	304.387	300.517	1,5	1,9	-1,3

bb; behin-behinekoa

Iturria: EUSTAT. Kanpoko Merkataritzako Estatistika.

2.5. ATZERRIKO INBERTSIOA

Industria, Merkataritza eta Turismo Ministerioko Kanpoko Inbertsioen Erregistroko datuen arabera¹⁰, 2020an EAEn kanpo inbertsioa 857,8 M€ izan zen, eta gure erkidegoarena atzerrian, berriz, 2.512 M€.

II.2.5. TAULA KONPARAZIOA ATZERRIKO INBERTSIOA EAEn* - EAEko INBERTSIOA ATZERRIAN (milaka euro) (Atzerriko baloreak edukitzeko enpresak deskontatuta)							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 bb
ATZERRIKO INBERTSIOA EAEn	1.414.606,1	834.758,1	2.126.799,5	2.691.308,0	916.754,8	325.966,4	857.775,8
EAEko INBERTSIOA ATZERRIAN	810.227,8	530.357,0	3.355.152,3	1.875.249,1	1.000.953,0	997.222,9	2.511.591,1

(*) Inbertsio gordina ABDE gabe.

bb: Behin-behineko datuak

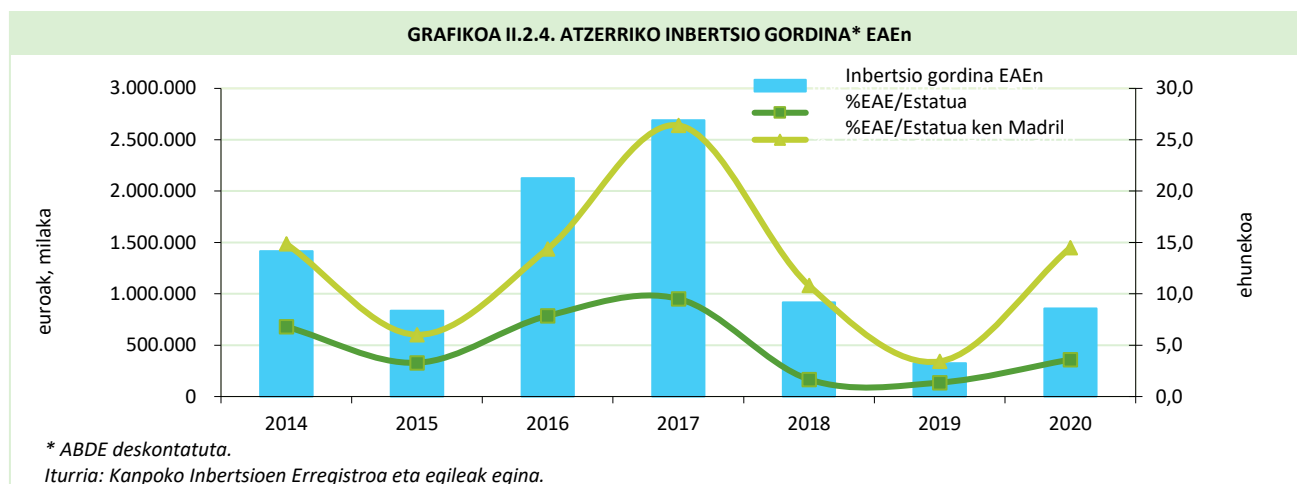
Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa. Industria, Merkataritza eta Turismo Ministerioa

¹⁰ Estatistika honetan estatuko inbertsioa atzerriko inbertsio modura hartzen da eta, horrenebestez, EBren eta ELGAren zifren barruan biltzen da.

2.5.1. Atzerriko inbertsioa EAEn

Datu-iturri beraren arabera, atzerriak EAEn eginiko inbertsioa areagotu egin zen 2019 eta 2020 bitartean, atzeritar balioak dituzten enpresak kenduta (ABDE)¹¹, % 163,1. Orotara, EAEk 2020an 857,8 M€ jaso ditu (2019an 326 M€ izan ziren).

Estatu osoan EAEk hartzen duen proportzioa % 1,4tik % 3,6ra igo da. Madrilgo Erkidegoak jasotzen duen inbertsioa kenduz gero, ehunekoa % 14,5ekoa da; 2019an % 3,4koa izan zen. Hala, 2020an EAEk inbertsioen bolumenen hirugarren posizioa izan du, Madril (17.910,4 M€ jasotzen ditu) eta Kataluniaren (2.966,9 milioi) atzetik.

II.2.6. TAULA ATZERRIKO INBERTSIO GORDINA* AUTONOMIA ERKIDEGOKO (milaka euro)							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 bb
GUZTIRA	20.821.307,0	25.361.041,2	27.063.483,0	28.277.925,2	54.906.191,8	24.006.902,8	23.823.552,1
ANDALUZIA	354.882,9	602.320,2	474.222,2	445.760,3	460.366,5	853.906,5	769.867,8
ARAGOI	113.779,4	79.162,7	37.838,6	193.062,4	335.268,1	102.799,8	22.758,6
KANTABRIA	11.206,6	8.950,3	20.351,9	1.391,8	185.790,0	5.881,8	19,9
GAZTELA ETA LEON	149.247,0	50.337,1	68.289,9	55.864,5	47.594,5	1.844.760,4	56.149,2
GAZTELA-MANTXA	129.958,8	54.338,4	107.816,7	183.801,7	243.140,0	96.623,1	59.960,4
KATALUNIA	3.064.398,9	5.494.843,1	8.272.123,3	3.431.116,3	4.326.365,1	3.838.692,2	2.966.845,0
CEUTA ETA MELILLA	3.727,2	16.335,5	619,3	479,8	65,1	2.565,0	1.343,0
MADRIL	11.304.082,2	11.489.492,3	12.276.980,0	18.083.672,5	46.423.879,9	14.490.715,3	17.910.353,4
VALENTZIA	825.602,2	261.700,3	174.230,4	1.207.029,2	973.231,5	768.286,6	324.288,9
EXTREMADURA	250.791,4	44.198,7	54.408,3	26.784,0	11.848,7	22.967,5	233.838,8
GALIZIA	57.627,5	86.640,3	107.721,3	46.626,2	65.452,6	723.008,5	80.426,1
BALEAR	291.953,0	341.064,9	587.635,5	323.209,2	139.334,5	286.567,0	103.238,2
UHARTEAK							
KANARIAR UHARTEAK	151.664,1	87.775,2	51.034,1	191.976,9	233.991,0	185.001,2	67.025,0
ERRIOXA	3.358,3	30.751,2	97.046,7	27.081,1	188.134,1	26.813,1	5.263,3
NAFARROA	28.681,2	45.582,8	838.952,3	37.506,6	197.330,3	125.123,8	119.872,7
EAE	1.414.606,1	834.758,1	2.126.799,5	2.691.308,0	916.754,8	325.966,4	857.775,8
ASTURIAS	487.174,1	1.510.230,8	292.504,7	31.710,4	11.889,4	125.139,0	48.908,7
MURTZIA	46.868,3	521.524,0	67.240,9	40.833,8	21.871,8	47.513,4	181.588,3
ESLEITU GABE	2.131.697,9	3.801.035,5	1.407.667,7	837.710,5	123.884,0	134.572,1	14.029,1

(*) Inbertsio osoa ABDE gabe. bb: behin-behineko datuak.
Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa. Industria, Merkataritza eta Turismo Ministerioa eta egileak egina

¹¹ ABDE: helburu sozialean jaso behar da espainiar lurraldean kokatuta ez dauden entitateen funts propioen balio ordezkarriak kudeatu eta administratzeko jardura, baliabide materialak zein giza baliabideak antolatuz. ABDE-en araubide fiskala dela medio, Euskadin kokatuta ez dauden sozietate partaidetuen dibidenduak tributaziotik salbuetsita daude, baita sozietate horien partaidetzak saltzearen ondoriozko errentak ere.

Sektoreen ikuspegitik, bereziki nabarmenak dira inbertsioaren guztizkoan duen pisuagatik honako hauetan eginikoak:

- Argindarraren hornidura, gasa, lurrina eta aire egokitua EAEn egindako inbertsioaren % 55,9 hartzen dute, eta Estatuak sektore horretan eginikoaren % 34,6.
- Metalgintza eta metalezko produktuen fabrikazioa: EAEn eginiko inbertsioaren % 18,7 eta Estatuan sektorearen eginikoaren % 30,6.
- Elikagaiak, edariak eta tabakoa: EAEn eginiko inbertsioaren % 11,7 eta Estatuan sektorearen eginikoaren % 6,7.

Lurralde ikuspegitik begiratzuz gero, inbertsioaren azken titularra bizi den herrialdea ELGAko herrialde batean kokatzen da kasuen % 98,1ean. Zehatzago esateko, % 83,1 EB14ko herrialde batetik dator, eta % 13,3 AEBetatik. EB14ko herrialdeen artean aurtan Frantzia nabarmendu behar da, EAEn 549 M€ inbertsioa eginez.

II.2.7. TAULA INBERTSIO GORDINA* EAEN ESTATUAK SEKTOREKA EGINDAKOAREN PARTAIDETZA (mila €)								
	EAE			Estatua 2020 bb	EAE banaketa	Estatu aren gaineko %	Aldakuntza EAE	
	2018	2019	2020 bb				% 18-19	% 19-20
A. Nekaz. Abeltza. Basog. eta arrantza	1.173,0	1.018,0	0,0	168.784,4	0,0	0,0	-13,2	-100,0
B. Erauzketa-industriak	0,0	22.625,8	0,0	19.943,9	0,0	0,0		-100,0
C. Elikagaiak, Edariak eta Tabakoa	158.391,7	1.700,0	100.075,9	1.503.964,0	11,7	6,7	-98,9	
C. Oihalen industria eta janzkien eraketarena	7.120,0	28,0	60,0	8.770,8	0,0	0,7	-99,6	114,3
C. Larruaren eta oinetakoen industria	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
C. Egurraren eta artelazkiaren industria, altzariak, saskigintza eta espartzugintza salbu.	3.767,3	0,0	0,0	33.310,8	0,0	0,0	-100,0	
C. Paper eta arte grafikoen industria	0,0	1.386,0	31.560,0	463.253,6	3,7	6,8		
C. Kokea lortzeko eta petrolioaren fintzeko fabrikak	0,0	0,0	0,0	1.014,4	0,0	0,0		
C. Ind. Kimikoak eta kautxu eta plastiko transf.	2.033,0	6.710,8	3,0	448.355,5	0,0	0,0	230,1	-100,0
C. Farmaziako prod. fabrik.	0,0	5.000,0	11.250,0	37.414,2	1,3	30,1		125,0
C. Metalurgia eta produktu metalikoen fabrik.	9.942,4	41.237,2	160.438,4	524.216,3	18,7	30,6	314,8	289,1
C. Prod. Informatikoen, elektronikoen eta optikoen fabrik.	1.047,0	0,5	13.002,0	16.724,9	1,5	77,7	-100,0	
C. Material eta ekipamendu elektrikoaren fabrik.	1.298,0	7.499,9	0,0	142.260,1	0,0	0,0	477,8	-100,0
C. BESG makineriaren eta ekipamenduaren fabrik.	2.016,0	7.301,7	4.697,4	45.474,3	0,5	10,3	262,2	-35,7
C. Ibilgailu motordunen eta bestelako garraio materialen fabrikazioa	537.475,0	1.372,0	0,0	110.924,0	0,0	0,0	-99,7	-100,0
C. Altzarien fabrik.	540,0	0,0	0,0	19.843,2	0,0	0,0	-100,0	
C. Bestelako manufakturak	1.022,5	0,0	2.403,0	63.376,0	0,3	3,8	-100,0	
C. Makineria instalaz. Konponk.	0,0	0,4	0,0	106,7	0,0	0,0		-100,0
D. Energia elektrikoaren, gasaren, lurrinaren eta aire girotuaren hornidura	0,0	0,0	479.154,7	1.383.750,5	55,9	34,6		
E. Ur hornidura, saneam. Jard., Hondakinen Kudeaketa eta kutsadura garbitzea.	0,0	0,0	0,0	39.650,0	0,0	0,0		
F. Eraikuntza	18.012,3	7.568,3	400,0	1.865.714,9	0,0	0,0	-58,0	-94,7
G. Handizkako merkataritza,	73.417,2	50.957,3	32.018,8	1.621.341,9	3,7	2,0	-30,6	-37,2

txikizkakoa, ibilgailu motordunen eta motorren konponketa.								
H. Garraioa eta biltegiatzea.	492,4	4.518,8	0,0	1.666.478,8	0,0	0,0	817,8	-100,0
I. Ostalaritza	496,0	3,0	3,0	118.507,3	0,0	0,0	-99,4	0,0
J. Informazioa eta Komunikazioak	2.056,4	89.890,7	8.346,0	5.427.250,0	1,0	0,2		-90,7
K. Finantza- eta aseguru-arloko jarduerak	40.771,0	9.727,0	250,2	5.525.753,8	0,0	0,0	-76,1	-97,4
L. Higiezin jarduerak	9,8	28.932,1	2.852,8	1.219.605,2	0,3	0,2		-90,1
M. Jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak	5.191,0	3.341,2	1.334,9	433.756,2	0,2	0,3	-35,6	-60,0
N. Jarduera administratiboak eta zerbitzu lagungarriak	47.060,4	25.350,0	3.005,0	386.392,0	0,4	0,8	-46,1	-88,1
O. Administrazio Publikoak eta defentsa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
P. Hezkuntza	0,0	0,0	0,0	159.565,6	0,0	0,0		
Q. Jarduera sanitarioak eta gizarte zerbitzuak	2.921,5	3.168,0	5.255,0	329.278,4	0,6	1,6	8,4	65,9
R. Arte, aisialdi eta entretenitzeko jarduerak	0,0	0,0	165,8	21.812,5	0,0	0,8		
S. Bestelako zerbitzuak	501,0	6.629,8	1.500,0	15.111,0	0,2	9,9		-77,4
T. Etxebizitzetako jarduerak	0,0	0,0	0,0	1.847,2	0,0	0,0		
U. Lurraldetik kanpoko erakunde eta antolamenduen jarduerak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Inbertsioa guztira	916.754,8	325.966,4	857.775,8	23.823.552,1	100,0	3,6	-64,4	163,1

(*) Inbertsio osoa ABDE gabe. b-b: behin-behineko datuak.

Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa. Industria, Merkataritza eta Turismo Ministerioa eta egileak egina

II.2.8. TAULA INBERTSIO GORDINA* EAEn ETA ESTATUAK HERRIALDEKA EGINDAKOAREN PARTAIDETZA (mila €)
(INBERTSIOAREN AZKEN TITULARRAREN EGOITZA HERRIALDEAREN ARABERA)

	EAE			ESTATUA	EAE BANAKETA	ESTATUA REN GAIKOKO %	ALDAKUNTZA (%) EAE	
	2018	2019	2020	2020	2020	2020	18-19	19-20
GUZTIRA	916.754,8	325.966,4	857.775,8	23.823.552,1	100,0	3,6	-64,4	163,1
ELGA	909.467,7	290.135,4	841.214,7	20.764.729,9	98,1	4,1	-68,1	189,9
EUROPA	345.968,5	245.129,1	723.087,9	15.379.846,3	84,3		-29,1	195,0
EB14	199.738,6	87.544,9	713.240,1	8.270.166,2	83,1	8,6	-56,2	714,7
EB27	204.858,5	87.547,9	713.740,1	8.342.419,8	83,2	8,6	-57,3	715,3
IPAR AMERIKA	400.231,8	32.740,2	114.496,6	4.127.234,1	13,3	2,8	-91,8	249,7
KANADA	0,0	0,0	0,0	265.785,2	0,0	0,0		
AEB	400.231,8	32.740,2	114.496,6	3.861.448,9	13,3	3,0	-91,8	249,7
LATINOAMERIKA	163.241,9	9.418,0	16.622,4	968.937,9	1,9	1,7	-94,2	76,5
ARGENTINA	0,0	8,2	85,0	300.496,9	0,0	0,0		940,3
BRASIL	3.111,7	5.276,3	60,0	9.209,4	0,0	0,7	69,6	-98,9
TXILE	895,8	0,0	0,0	13.800,9	0,0	0,0	-100,0	
MEXIKO	156.311,4	823,3	1.222,4	482.380,1	0,1	0,3	-99,5	48,5
ASIA ETA OZEANIA	7.309,6	38.679,1	3.569,0	3.249.201,7	0,4	0,1	429,2	-90,8
TXINA	1.000,0	25.750,0	0,0	955.941,0	0,0	0,0	2.475,0	-100,0
ARABIA EMIRERRI BATUAK	0,0	199,0	0,0	63.524,8	0,0	0,0		-100,0
INDIA	0,0	0,0	0,0	5.139,1	0,0	0,0		
JAPONIA	4.403,2	11.190,8	2.400,0	728.133,3	0,3	0,3	154,1	-78,6
AFRIKA	3,0	0,0	0,0	33.739,7	0,0	0,0	-100,0	
ZERGA PARADISUAK	0,0	0,0	0,0	80.384,8	0,0	0,0		
ERRESUMA BATUA	136.951,0	156.204,3	9.124,5	2.999.701,9	1,1	0,3	14,1	-94,2
ERRUSIA	0,0	0,0	0,0	8.196,2	0,0	0,0		

(*) Inbertsio gordina ABDE gabe.

bb: Behin-behineko datuak

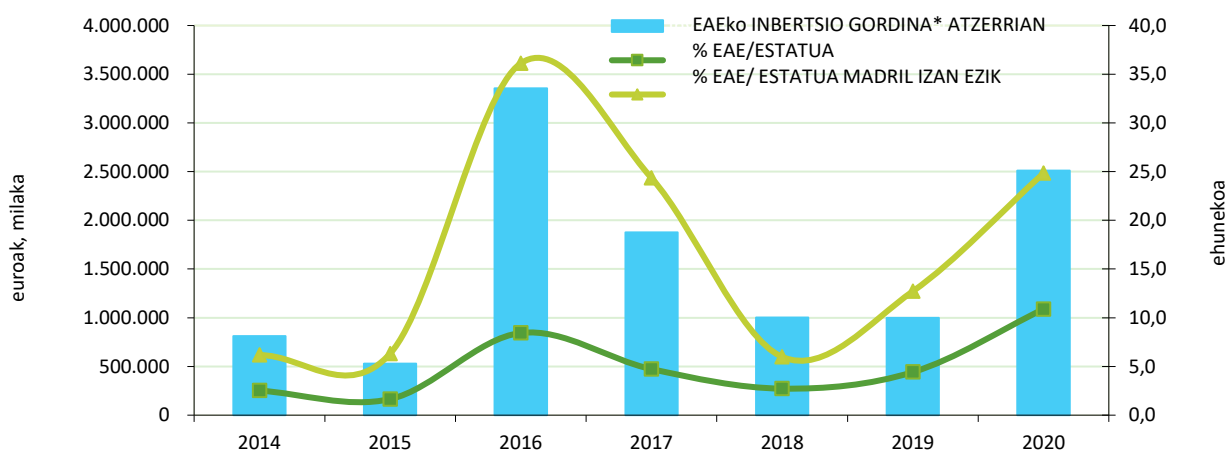
Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa. Industria, Merkataritza eta Turismo Ministerioa eta egileak egina

2.5.2. Euskal inbertsioa atzerrian

Atzerrian euskal inbertsioak, ABDE kenduta, % 151,9 egin du gora 2019. urtearekin alderatuta, eta 2020an 2.511,6 M€ kokatuta da.

EAEk atzerrian egindako inbertsioak estatuaren osoaren % 10,9 hartu du 2020an. Madrilgo Erkidegoak egiten duen inbertsioa kenduz gero, ehunekoa % 24,8ra igotzen da. Hala, EAE hirugarren posizioan dago autonomia erkidegoen rankingean atzerrian eginiko inbertsioan. Hauexek ditu aurretik: Madril (12.956 M€) eta Katalunia (3.562 milioi).

GRAFIKOA II.2.5. EAEko INBERTSIO GORDINA* ATZERRIAN

* ABDE deskontatuta.

Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa eta egileak egina.

II.2.9. TAULA ATZERRIKO INBERTSIO GORDINA* AUTONOMIA ERKIDEGOKO (milaka euro)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 bb
GUZTIRA	32.165.166,5	32.200.356,9	39.768.322,3	39.652.092,9	36.790.974,6	22.577.811,8	23.070.285,0
ANDALUZIA	1.802.106,0	634.358,9	97.665,5	88.807,4	57.978,4	382.602,0	17.796,2
ARAGOI	40.601,2	27.750,7	136.852,2	1.796,8	614.944,5	22.420,8	53.046,5
KANTABRIA	6.069.954,9	567.416,1	62.982,6	171.872,2	4.753.954,9	400.080,9	48.422,3
GAZTELA ETA LEON	53.435,4	184.769,2	267.245,7	132.892,3	77.517,2	880.354,5	95.182,4
GAZTELA-MANTXA	213,0	27.588,1	22.144,7	5.830,7	1.335,5	548,2	30.024,4
KATALUNIA	2.785.457,5	1.237.047,2	2.234.659,7	2.550.252,0	5.848.158,5	1.330.297,6	3.561.949,0
CEUTA ETA MELILLA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
MADRIL	19.013.324,1	23.809.312,7	30.479.423,2	31.949.139,4	20.063.181,3	14.734.409,4	12.956.089,1
VALENTZIA	575.607,6	2.886.981,0	249.783,9	1.236.776,9	1.273.038,7	196.407,9	415.501,8
EXTREMADURA	74,4	0,0	4.153,9	0,0	0,0	0,0	6.627,0
GALIZIA	454.792,2	1.262.656,7	1.480.098,9	687.267,5	1.810.912,3	2.181.546,2	1.768.771,1
BALEAR UHARTEAK	305.387,4	488.599,4	223.721,2	225.527,8	683.883,6	256.355,4	136.526,0
KANARIAR UHARTEAK	8.970,3	22.235,7	82.157,0	36.052,8	34.632,2	116,8	126.339,1
ERRIOXA	116,5	910,0	25,0	955,5	1.686,2	0,0	29.027,6
NAFARROA	33.547,3	20.395,2	89.297,0	109.317,4	93.479,3	11.227,2	6.231,8
EAE	810.227,8	530.357,0	3.355.152,3	1.875.249,1	1.000.953,0	997.222,9	2.511.591,1
ASTURIAS	196.952,0	499.422,6	980.263,9	559.825,1	442.434,5	1.147.594,2	1.279.565,3
MURTZIA	14.399,0	556,4	2.695,7	20.530,2	32.884,2	36.628,0	27.594,3

(*) Inbertsio gordina ABDE gabe.

bb: Behin-behineko datuak

Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa. INDUSTRIA, MERKATARITZA ETA TURISMO MINISTERIOA

Sektoreen aldetik, hauexek nabarmentzen dira:

- Argindarraren hornidura, gasa, lurrina eta aire egokitua: EAEren kanpo inbertsioaren % 46,3 hartzen dute, eta sektore honetan estatuak eginikoaren % 35,9.
- Motor bidezko ibilgailuak ekoiztea eta bestelako garraioko manufakturak: EAEko kanpoko inbertsioaren % 32,6 eta estatuak atzerrian sektore horretan eginikoaren % 86,7.
- Makineria instalatzea, konpontzea: EAEko kanpoko inbertsioaren % 7,5 da eta estatuak atzerrian sektore horretan eginiko guztia (% 100).

Lurraldeen arabera, EAEko inbertsioa ELGAko herrialdeetara bideratzen da kasuen % 95,9tan. EB14ko herrialde batera bideratzen da % 91,2 (batez ere Luxenburgo, eta neurri txikiagoan Eslovakia eta Italia), eta % 3,5 Asia eta Ozeaniara.

II.2.10. TAULA INBERTSIO GORDINA* EAEN ETA ESTATUAK ATZERRIAN SEKTOREKA EGINDAKOAREN PARTAIDETZA (mila €)

	EAE			Estatua 2020 bb	Banak. EAE	Estatuare n gaineko %	Aldakuntza EAE	
	2018	2019	2020 bb				% 18-19	% 19-20
A. Nekaz. Abeltza. Basog. eta arrantza	3.528,3	0,0	0,0	96.220,4	0,0	0,0	-100,0	
B. Erauzketa-industriak	44.292,3	245,4	0,0	1.296.629,9	0,0	0,0	-99,4	-100,0
C. Elikagaiak, Edariak eta Tabakoa	144.078,5	1.757,5	194,0	341.669,2	0,0	0,1	-98,8	-89,0
C. Oihalen industria eta janzkien eraketarena	0,0	0,0	0,0	128,0	0,0	0,0		
C. Larruaren eta oinetakoen industria	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
C. Egurraren eta artelazkiaren industria, altzariak, saskigintza eta espartzugintza salbu.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
C. Paper eta arte grafikoen industria	0,0	0,0	0,0	67.755,2	0,0	0,0		
C. Kokea lortzeko eta petrolioaren fintzeko fabrikak	0,0	0,0	0,0	3.647,7	0,0	0,0		
C. Ind. Kimikoak eta kautxu eta plastiko transf.	117.164,6	3.090,9	0,0	848.366,7	0,0	0,0	-97,4	-100,0
C. Farmaziako prod. fabrik.	0,0	0,0	29,6	1.786.327,2	0,0	0,0		
C. Metalurgia eta produktu metalikoen fabrik.	79.656,3	2.238,3	127.339,0	456.713,1	5,1	27,9	-97,2	
C. Prod. Informatikoen, elektronikoen eta optikoen fabrik.	1.995,2	441,1	0,0	3.605,0	0,0	0,0	-77,9	-100,0
C. Material eta ekipamendu elektrikoaren fabrik.	2.293,9	762,9	3.442,0	3.768,9	0,1	91,3	-66,7	351,2
C. BESE makineriaren eta ekipamenduaren fabrik.	63.969,0	463,0	3.606,9	155.621,9	0,1	2,3	-99,3	679,0
C. Ibilgailu motordunen eta bestelako garraio materialen fabrikazioa	350.411,1	719.873,6	817.612,5	943.376,4	32,6	86,7	105,4	13,6
C. Altxarien fabrik.	0,0	0,0	0,0	3.083,0	0,0	0,0		
C. Bestelako manufakturak	1.659,9	11.266,4	7.000,0	102.371,4	0,3	6,8	578,8	-37,9
C. Makineria instalaz. Konponk.	431,3	114.711,0	187.548,0	187.548,0	7,5	100,0		63,5
D. Energia elektrikoaren, gasaren, lurrinaren eta aire girotuaren hornidura	16.133,0	1.906,7	1.163.897,2	3.246.023,1	46,3	35,9	-88,2	60.942,8
E. Ur hornidura, saneam. Jard., Hondakinen Kudeaketa eta kutsadura garbitzea.	0,0	37.779,6	0,0	102.672,4	0,0	0,0		-100,0
F. Eraikuntza	603,8	1.832,4	8.462,6	486.391,4	0,3	1,7	203,5	361,8
G. Handizkako merkataritza, txikizkako, ibilgailu motordunen eta motorren konponketa.	7.227,5	8.694,5	15.636,5	2.864.449,7	0,6	0,5	20,3	79,8
H. Garraioa eta biltegiatzea.	10,0	0,0	0,0	2.449.380,9	0,0	0,0	-100,0	
I. Ostalaritza	0,0	0,0	2.601,6	187.892,5	0,1	1,4		
J. Informazioa eta komunikazioak	0,0	3.066,5	3.082,8	2.277.013,5	0,1	0,1		0,5
K. Finantza- eta aseguru-arloko jarduerak	97.994,5	36.491,7	133.679,3	4.705.184,6	5,3	2,8	-62,8	266,3
L. Higiezen jarduerak	0,0	1,3	12.807,0	207.525,7	0,5	6,2		
M. Jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak	69.488,9	52.600,4	24.652,0	72.976,2	1,0	33,8	-24,3	-53,1
N. Jarduera administratiboak eta zerbitzu	15,0	0,0	0,0	135.687,2	0,0	0,0	-100,0	

lagungarriak								
O. Administrazio Publikoa eta defentsa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
P. Hezkuntza	0,0	0,0	0,0	1.300,0	0,0	0,0		
Q. Jarduera sanitarioak eta gizarte zerbitzuetaoak	0,0	0,0	0,0	35.513,5	0,0	0,0		
R. Arte, aisialdi eta entretenitzeko jarduerak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
S. Bestelako zerbitzuak	0,0	0,0	0,0	1.442,4	0,0			
T. Etxebizitzetako jarduerak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
U. Lurraldetik kanpoko erakundeak eta antolamenduen jarduerak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Inbertsioa guztira	1.000.953,0	997.222,9	2.511.591,1	23.070.285,0	100,0	10,9	-0,4	151,9

(*) Inbertsio gordina ABDE gabe. bb: Behin-behineko datuak

Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa. Industria, Merkataritza eta Turismo Ministerioa eta egileak egina

II.2.11. TAULA INBERTSIO GORDINA* EAEN ETA ESTATUAK ATZERRIAN HERRIALDEKA EGINDAKOAREN PARTAIDETZA (mila €)
(INBERTSIOAREN BEREHALAKO HERRIALDEAREN ARABERA)

	EAE			ESTATUA	EAE BANAKETA	ESTATUA REN GAINEKO %	ALDAKUNTZA (%) EAE	
	2018	2019	2020	2020	2020	2020	18-19	19-20
GUZTIRA	1.000.953,0	997.222,9	2.511.591,1	23.070.285,0	100,0	10,9	-0,4	151,9
ELGA	545.663,6	893.461,0	2.407.576,8	19.445.371,1	95,9	12,4	63,7	169,5
EUROPA	531.703,0	568.836,2	2.395.405,8	13.396.740,6	95,4	17,9	7,0	321,1
EB14	126.297,3	536.954,1	2.290.466,9	11.189.679,6	91,2	20,5	325,2	326,6
EB27	412.886,9	541.350,9	2.394.097,5	11.363.189,0	95,3	21,1	31,1	342,2
IPAR AMERIKA	44.534,9	244.439,0	2.971,6	3.721.599,5	0,1	0,1	448,9	-98,8
KANADA	0,0	888,8	120,0	5.927,6	0,0	2,0		-86,5
AEB	44.534,9	243.550,2	2.851,6	3.715.672,0	0,1	0,1	446,9	-98,8
LATINOAMERIKA	287.002,0	116.946,9	21.271,0	3.911.082,0	0,8	0,5	-59,3	-81,8
ARGENTINA	8.687,9	2.942,9	0,0	105.962,6	0,0	0,0	-66,1	-100,0
BRASIL	2.721,6	18.997,0	71,0	899.291,9	0,0	0,0	598,0	-99,6
TXILE	385,5	0,0	15.200,0	406.436,6	0,6	3,7	-100,0	
MEXIKO	138.444,2	74.879,5	6.000,0	1.936.361,7	0,2	0,3	-45,9	-92,0
ASIA ETA OZEANIA	128.312,4	66.854,1	88.712,2	1.971.098,4	3,5	4,5	-47,9	32,7
TXINA	5.353,0	3.451,5	37.195,0	1.811.902,1	1,5	2,1	-35,5	977,6
ARABIA EMIRERRI BATUAK	0,0	10.309,1	0,0	0,0	0,0			-100,0
INDIA	84.698,1	463,0	26.258,9	66.342,7	1,0	39,6	-99,5	5571,5
JAPONIA	0,0	0,0	0,0	10.234,2	0,0	0,0		
AFRIKA	9.400,7	146,8	0,0	47.314,8	0,0	0,0	-98,4	-100,0
ZERGA PARADISUAK	1,0	0,0	3.230,6	29.012,4	0,1	11,1	-100,0	
ERRUSIA BATUA	101.513,7	22.308,2	1.308,2	1.948.333,5	0,1	0,1	-78,0	-94,1
ERRUSIA	431,3	0,0	0,0	103,5	0,0	0,0	-100,0	

(*) Inbertsio osoa ABDE gabe. bb: behin-behineko datuak.

Iturria: Kanpoko Inbertsioen Erregistroa. INDUSTRIA, MERKATARITZA ETA TURISMO MINISTERIOA. Egileak egina.

2.6. PREZIOAK, KOSTUAK ETA ERRENTAK

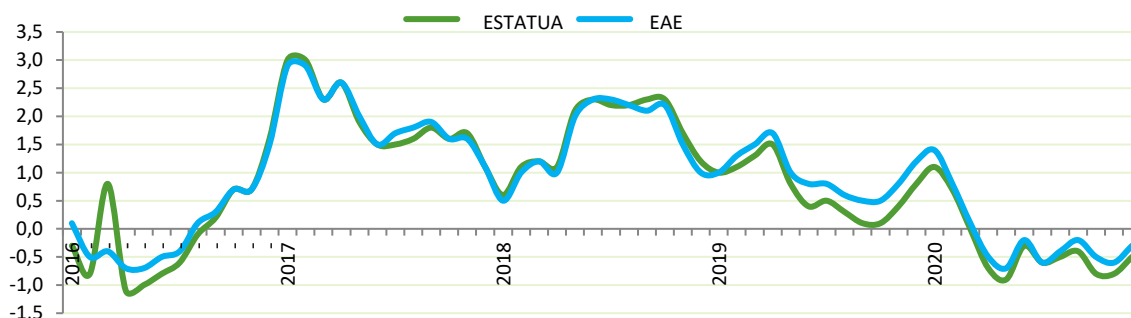
2.6.1. Prezioak kontsumitzaileentzat¹²

2020an kontsumo prezioak moderatu egin ziren. Hala, bederatzi hilabete negatiboan egon ondoren, 2020ko abenduko KPIren urte arteko tasa -% 0,3koa izan zen; hala, 2020. urte osoan urte arteko batez besteko tasa -% 0,1 izan zen. Pareko egoera aurkitzeko 2014. urtera egin behar da atzera, 2008ko krisitik ateratzen hasi ginen urtera, hain justu ere.

Hala, EAEko abenduko tasa estatukoa baino bi hamarren handiagoa izan zen (-% 0,5). Garraioa, Komunikazioak eta Aisialdia eta Kultura izan ziren inflazioa moderatzen gehien lagundu zuten taldeak, % 4,1, % 4 eta % 2,2ko beherakadekin, hurrenez hurren.

¹² Prezioen bilakaeran COVID-19aren ondorioak ere ikusi ziren. Itxialdia, itxiera perimetrala, mugak itxi, merkataritzari murrizketak ezarri eta ordutegiak murriztearen ondorioz kontsumo ohiturak erabat aldatu ziren. Hala ere, neurketa 2021etik aurrera hasi da pandemia agertoki berrira egokitzean, EINI dagokionez.

GRAFIKOA II.2.6. KONTSUMO PREZIOEN INDIZEA: URTE ARTEKO ALDAKUNTZA TASAK. OINARRIA 2016. EAE eta ESTATUA.

Iturria: EIN eta egileak egina.

II.2.12. TAULA. KONTSUMITZAILEENTZAT PREZIOEN INDIZEAK TALDE NAGUSIEN ARABERA OINARRIA 2016
URTE ARTEKO ALDAKUNTZA-TASAK.

	EAE			ESTATUA		
	2019	2020		2019	2020	
	ABENDU A	ABENDU A	URTEKO BATEZ BESTEKO A	ABENDU A	ABENDU A	URTEKO BATEZBESTEKO A
00 INDIZE OROKORRA	1,2	-0,3	-0,1	0,8	-0,5	-0,3
1. ELIKAGAI ETA EDARI EZ-ALKOHOLDUNAK	2,1	1,8	2,8	1,7	1,1	2,4
2. EDARI ALKOHOLDUNAK ETA TABAKOA	-0,2	-0,1	0,2	0,4	0,3	0,5
3. ARROPAK ETA OINETAKOAK	0,9	0,7	1,0	0,9	0,9	1,0
4. ETXEBIZITZA, URA, ELEKTRIZITATEA, GASA ETA BESTE ERREGAI BATZUK	-5,2	0,2	-3,3	-5,0	-0,1	-3,5
5. ALTZARIAK, ETXKO ARTIKULUAK ETA ETXEAREN MANTENTZE-LAN ARRUNTERAKO ARTIKULUAK	1,1	0,5	0,5	0,6	0,4	0,4
6. OSASUNA	1,3	0,1	0,5	0,5	0,5	0,4
7. GARRAIOA	5,7	-4,1	-3,6	4,0	-4,4	-3,8
8. KOMUNIKAZIOAK	0,7	-4,0	-1,1	0,7	-4,1	-1,2
9. AISIALDIA ETA KULTURA	0,6	-2,2	-1,1	0,1	-1,6	-0,6
10. IRAKASKUNTZA	1,4	0,4	1,1	0,9	-0,2	0,6
11. JATETXEAK ETA HOTELAK	1,8	1,0	1,2	2,0	0,3	1,1
12. BESTE ONDASUN ETA ZERBITZU BATZUK	1,5	0,8	0,9	1,4	1,2	1,4

Iturriak: Estatistika Institutu Nazionalea

Azpiko inflazioa¹³ da adierazlerik onena prezioen joera erakusteko, eta 2020ko abenduan +% 0,2koa izan zen. Talde horren barruan landutako elikagaien KPIk % 1 egin zuen gora, ondasun industrialenak % 0,1 eta zerbitzuena egonkor mantendu zen.

Energiaren prezioak izandako beherakadaren ondorioz, hondar inflazioak % 2,3 egin du behera.

II.2.13. TAULA. KONTSUMOKO PREZIOEN INDIZEAREN BANAKAPENA. OINARRIA 2011
URTE ARTEKO ALDAKUNTZA-TASAK. ABENDUA.

	2016	2017	2018	2019	2020
INFLAZIO OSOA (%100)	1,5	1,1	1,0	1,2	-0,3
AZPIKO INFLAZIOA (%82,6)	1,0	0,7	0,7	1,3	0,2
- LANDUTAKO ELIKAGAIEN KPIa (%14,1)	0,0	0,8	-0,1	1,3	1,0
- INDUSTRIAKO ONDASUNEN KPIa (% 26,6)	0,8	-0,5	-0,1	0,5	0,1
- ZERBITZUEN KPIa (% 41,9)	1,5	1,3	1,5	1,8	0,0
HONDAR INFLAZIOA (%17,4)	3,9	2,8	2,1	0,5	-2,3
- LANDU GABEKO ELIKAGAIEN KPI (% 6,8)	2,2	3,3	2,1	2,8	2,6
- ENERGIAREN KPIa (% 10,6)	5,1	2,3	2,1	-1,1	-5,7

Iturria: EUSKO JAURLARITZA, Koiuntura klik batean

¹³ Azpiko inflazioak kontsumo prezioen aldakortasuna erakusten du, inflazio osoak baino zehatzago. Kalkulatzeko produktu energetikoei eta landu gabeko elikagaii (frutak, barazkiak eta abar) dagokien zatia kendu egiten da, hondar inflazioa osatzen dutena.

Bestalde, Kontsumorako Prezioen Indize Harmonizatuaren ¹⁴ (KPIH) 2020ko abenduako datuek erakusten dutenez, estatutako % 0,6ko beherakada izan zen 2019ko abenduarekin erkatuta. EB27 osotasunean, berriz, prezioek % 0,2 egin zute gora, eta Eurogunean % 0,3 egin zuten behera; horrenbestez, gure autonomia erkidegoak UEMri dagokionez izan zuen aldea nulua izan zen.

II.2.14. TAULA KPIH URTE ARTEKO ALDAKUNTZA TASAK. OINARRIA 2015 (2015 = 100)					
	ABE. 2016	ABE. 2017	ABE. 2018	ABE. 2019	ABE. 2020
EB28 (2013- 2020)					
EB27(2020TIK)	0,2	1,7	1,9	1,5	0,2
EUROGUNEA	0,2	1,5	1,8	1,2	-0,3
ESPAINIA	-0,3	2,0	1,7	0,8	-0,6

Iturria: Eurostat. Harmonised Index of Consumer Prices (HICP) - monthly data

Produktibitatea EBrekin, Estatuarekin eta EBko estatuekin konparatzeko azterketen eta KPIHren gaineko informazio gehiago izateko, jo beza irakurleak kapitulu honetara: “II.1. Kanpoko Ingurune Ekonomikoa”.

2.6.2. Errentaren banaketa funtzionala, laneko kostuak eta produktibitatea

Gure ekonomian sortutako balio erantsia, hasieran, balio hori sortzeko lagungarriak izan diren ekoizpen-faktoreen artean banantzen da, honelaxe: soldatapeko lanaren ordainsaria, soldatapekoa ez den lanerako ustiapeneko soberakin garbia, kapital finkoko kontsumoa urtean zehar ekoizpen-ekipamenduan izandako balio-galeragatik eta, azkenik, herri administrazioari dagozkion ekoizpenarekin eta inportazioarekin (diru-laguntzenak, garbiak) loturiko zergak. Bigarren mailan, errenta hori pertsonen eta familien artean banantzen da ekoizpen-faktore horien eta jasotako errentetan duten jabetzaren partaidetzaren arabera.

Produktuaren banaketa funtzionalari dagokionez, 2019ko EUSTATen Kontu Ekonomikoetan eskuragarri dauden azken datuek erakutsi dute prezio arruntetan BPGren % 3,3ko igoera erreferentzia gisa hartuta (behin-behineko datuak), zerga garbiak % 3,8 egin zutela gora, soldatapeko pertsonen errentek % 3,5, kapital finkoaren kontsumoak % 3,6 eta ustiapeneko soberakin garbiak % 3,1.

Estatuko errenten bilakaeraren azterketak erakusten duenez (BPG %3,4 hazi zen 2019an prezio arruntetan), aurtan soldaten errentak proportzio handiagoan hazi dira, % 4,8; ustiapenaren soberakina eta errenta mistoa batuta, % 2,5eko igoera dugu; diru-laguntzen zerga garbiek (BPGan duten proportzioa EAEkoa baino pixka bat baxuagoa da, % 10,2 vs % 10,7) % 0,9 egin dute gora.

II.2.15. TAULA ERRENTAREN BANAKETA FUNTZIONALA EAEn eta ESTATUAN OINARRIA 2015										
	EUROAK, MILIOITAN				% BERTIKALA			%URTEKO ALDAKUNTZA		
	2016	2017	2018	2019 bb	2017	2018	2019 bb	16/17	17/18	18/19
EAE										
1. SOLDATAPEKO PERTSONEN ORDAINSARIAK	33.807	34.894	36.095	37.362	47,3	46,9	47,0	3,2	3,4	3,5
2. USTIAPENAREN SOBERAKIN GARBIA	22.675	23.719	24.869	25.648	32,2	32,3	32,3	4,6	4,8	3,1
3. KAPITAL FINKOAREN KONTSUMOA	7.279	7.435	7.764	8.044	10,1	10,1	10,1	2,1	4,4	3,6
4. DIRULAGUNTZEN ZERGA GARBIAK	7.478	7.650	8.160	8.471	10,4	10,6	10,7	2,3	6,7	3,8
BPG MERKATUKO PREZIOEI	71.239	73.697	76.888	79.525	100,0	100,0	100,0	3,5	4,3	3,3
ESTATUA										
1. SOLDATAPEKO PERTSONEN ORDAINSARIAK	503.724	523.665	544.873	571.008	45,1	45,2	45,9	4,0	4,0	4,8
2. + 3. USTIAPEN GORDINAREN SOBERAKINA / ERRENTA MISTO GORDINA*	495.819	518.424	533.187	546.449	44,6	44,3	43,9	4,6	2,8	2,5
4. DIRULAGUNTZEN ZERGA GARBIAK	114.297	119.778	126.181	127.315	10,3	10,5	10,2	4,8	5,3	0,9
BPG MERKATUKO PREZIOEI	1.113.840	1.161.867	1.204.241	1.244.772	100,0	100,0	100,0	4,3	3,6	3,4

bb: behin-behinekoa

Iturria: EUSTAT, Kontu Ekonomikoak, eta EIN Espainiako Kontabilitate Nazionala eta egileek egina.

* Ustiapenaren Soberakin Gordina edo Errenta Mistoa Gordina soberakin garbia gehi kapital finkoaren kontsumoa batzearen emaitza da. EAEn kasurako, EUSTATEk bi aldagaia ematen ditu; EINek ez du hala jotzen estatuari dagokionez.

¹⁴ Kontsumoko Prezioen Indize Harmonizatuak (KPIH) EBko inflazioaren batez besteko komuna ematen du, eta horri esker nazioarteko konparazioak egin daitezke. Europar Batasuneko kide bakoitzaren kontsumoen prezioen indize bakoitzaren alderdi metodologikorik garrantzitsuenak homogeneizatuz lortzen da, konparagarri egiteko.

Lan kostuei dagokienez, EINren Laneko Kostuen Hiruhileko Inkesta LKH1¹⁵ delakoak erakusten duenez, EAEn, %0,5 egin zuen gora enpresen laneko kostuak¹⁶ 2020ko laugarren hiruhilekoan 2019ko epealdi beraren aldean (estatuan %0,1 egin zuen behera), eta 3.273,2 euroan kokatzen da langileko eta hileko, hots, 520,9 euro gehiago estatuan baino.

Azkenik, lanaren itxurazko produktibitateari dagokionez¹⁷, kalkulatzeko dena BPGren bilakaeraren eta (EUSTATen HKEen arabera 2020an % 9,5 egin zuen behera) eta enpleguaren arteko lotura gisa, enplegua dedikazio osoko baliokidetzen lanpostuetan neurtuta (% 8,1 egin zuen behera), bada behera egin du, produkzioak enpleguak baino beherakada handiagoa izan duelako, % 1,4 termino errealetan 2020an¹⁸. Beherakada horren jatorria sektore guztietan gertatutako produktibitatearen beherakadan dago. Lehen sektorekoak % 6,8 egin du behera, industriarenak % 1,8, eraikuntzarenak % 3 eta zerbitzuenak % 0,7.

Lehiakortasuna neurtzeko adierazle nagusietako bat laneko produktibitatea da. EAEk Europako testuinguruan duen lehiapozizioa erkatzeko, laneko produktibitatea hartzen da aintzat, hain zuzen BPGaren (erosteko ahalmenaren parekidetasunaren arabera) eta enpleguaren arteko erlazioa den aldetik. Informazioa dagoenez gero, badu abantaila bat: erraza da konparaziozko analisiak egitea, baina kasu honetan, mailaren arabera egiten da analisisa, ez bilakaeraren arabera.

EUROSTAT eta EUSTATen arabera, EAEk 121eko indizea zuen adierazle horretan 2019an, eta, hortaz, EBko 27ko herrialdeen batez bestekoa baino % 21 handiagoa zen, % 22,3 estatuan baino eta % 15,7 Eurogunekoaren gainetik. Hortaz, lehiapozizio hobea du EAEk 27ko EBk, estatuak eta Eurogunek baino, laneko produktibitate handiagoa duelako.

II.2.16. TAULA LAN KOSTUEN BILAKAERA KOSTUA LANGILE ETA HILABETEKO (LAUGARREN HIRUHILEKOAK)

	EAE	ESTATUA
2017	3.114,6	2.668,8
2018	3.211,0	2.692,5
2019	3.258,0	2.755,2
2020	3.273,2	2.752,3
% 19/20	0,5	-0,1

Iturria: INE, Lan-kostuari buruzko hiruhileko inkesta

II.2.17. TAULA LANEKO ITXURAZKO PRODUKTIBITATE ERREALAREN BILAKAERA EAEn* (BOLUMEN KATEATUA)

	2017	2018	2019	2020*
GUZTIRA	0,7	0,8	0,7	-1,4
LEHEN SEKTOREA	10,0	-0,4	5,1	-6,8
INDUSTRIA	-0,4	0,3	0,4	-1,8
ERAIKUNTZA	1,7	0,3	0,4	-3,0
ZERBITZUAK	0,8	0,8	0,9	-0,7

Iturria: EUSTATeko Hiruhilekoko Kontu Ekonomikoak eta egileak egina

(*) Behin-behineko datuak.

II.2.18. TAULA LANEKO PRODUKTIBITATEA ENPLEGATUTAKO PERTSONA, HERRIALDE ETA URTE BAKOITZEKO (EB27=100) (EROSAHALMENAREN PAREKIDETASUNEAN)

	2017	2018	2019
EB27	100,0	100,0	100,0
EB28	100,2	100,0	99,9
EUROGUNEAK	106,8	106,3	105,3
ESPAINIA	101,9	99,8	98,7
EAE	123,3	122,2	121,0

Iturria: EUROSTAT (Labour productivity per person employed and hour worked) eta EUSTAT

2.7. ERRENTA PERTSONALA SEXUEN ETA ERRENTA SEGMENTUEN ARABERA. 2018KO DATUAK

EUSTATen Errenta pertsonalaren eta familiakoaren estatistikan eskura dauden azken datuen arabera, EAEn bizi diren 18 urte edo gehiagokoen batez besteko errenta pertsonalak (errenta osoa) % 1,8 egin zuen gora 2017 eta 2018 artean, 21.458 eurora iritsiz. % 60,4 lanaren errentetatik dator, 12.966 € batez beste (+% 2,2 aurreko urtearen aldean),

¹⁵ Inkesta hau oinarri hartuta, Lan Kostuaren Indize Harmonizatua lantzen da, hain zuzen ere EB osorako laneko kostuen neurri alderagarria.

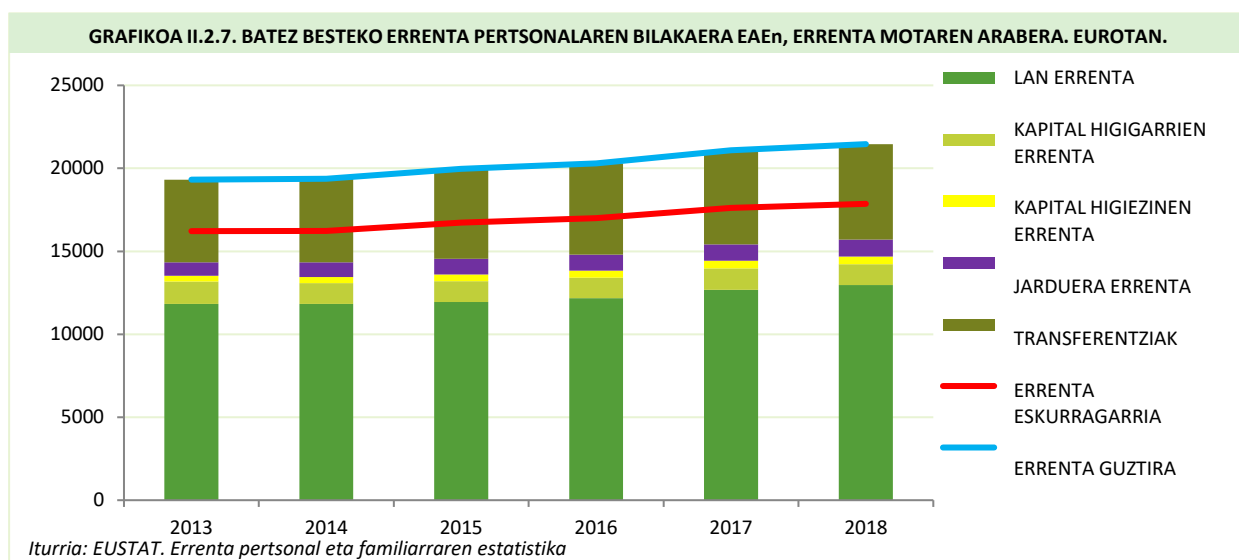
¹⁶ Industria, eraikuntza eta zerbitzuak (etxeen enplegatzaile jarduerak eta lurraldez kanpoko erakunde eta organismoen jarduerak izan ezik).

¹⁷ Produktibitatea kontzeptua ekoizpenaren eta ekoizpena lortzeko erabilitako baliabideen arteko erlazioan datza, eta garrantzitsua da ekonomiaren lehiakortasuna neurtzeko. Kontzeptu erraza da, baina bere kalkulua zaila, zeren eta askotariko faktore determinanteak baitaude (landunen gaitasuna, kapitaleko ondasunen zuzkidura, baliabideen erabilera eraginkorra eta beste faktore batzuekin uztartuta erabiltzea hala nola erakundearen ingurukoak, legearen ingurukoak, etab.). Horregatik, hurbilketa jotzen da lanaren itxurazko produktibitatearen kontzeptua erabiliz, hainbat ikuspegitatik neurtua.

¹⁸ Benetako produktibitatea bolumen kateatuko indizeetan, EUSTATen datuetatik abiatuz kalkulatu.

% 26,8 gizarte transferentzia edo prestazioetatik¹⁹, 5.747 € batez beste (+% 1,5), % 8 kapital higiezin zein higigarriaren errentetatik (1.717 €) eta % 4,8 ekonomia-jardueren errentetatik (1.029 €).

Sexuen arabera, gizonen eta emakumeen arteko banaketa ez da parekidea, eta genero arrakala argi geratu da. Hala, gizonek, batez beste (osoa), 26.930 euroko errenta jasotzen dute. Emakumeek, berriz, 16.416 € batez beste, hots, lehenbizikoek jasotzen duten errenta pertsonalak emakumeena 10.000 euro baino gehiagotan gainditzen du. Emakumeen eta gizonen errenta pertsonalen arteko alderik handiena, EUSTATen arabera, 65 eta 69 urte arteko pertsonen artean erregistratzen da, gizonen errentak 15.380 eurotan gainditzen baitu emakumeena.

Bestalde, errenta pertsonal eskuragarriaren batezbestekoak (kalkulatzen da errenta osoari kenduz errentaren gaineko zerga eta langileen kargurako kotizazio sozialak) gora egin du 2018an % 1,4, errenta osoa baino lau hamarren gutxiago, 17.860 eurora iritsiz; zifra horrek errenta osoaren % 83,2 hartzen du.

Aldeak ikusten dira lurraldeen artean. Hala, errenta pertsonala nahiz errenta pertsonal eskuragarria, zergen ondoren, handiagoak dira Gipuzkoan.

- Errenta pertsonala: Gipuzkoak 22.605 € eta Arabak eta Bizkaiak 20.978 € eta 20.886 € hurrenez hurren.
- Errenta pertsonal eskuragarria: Gipuzkoan 18.867 €, Araban eta Bizkaian 17.511 € eta 17.337 €, hurrenez hurren.

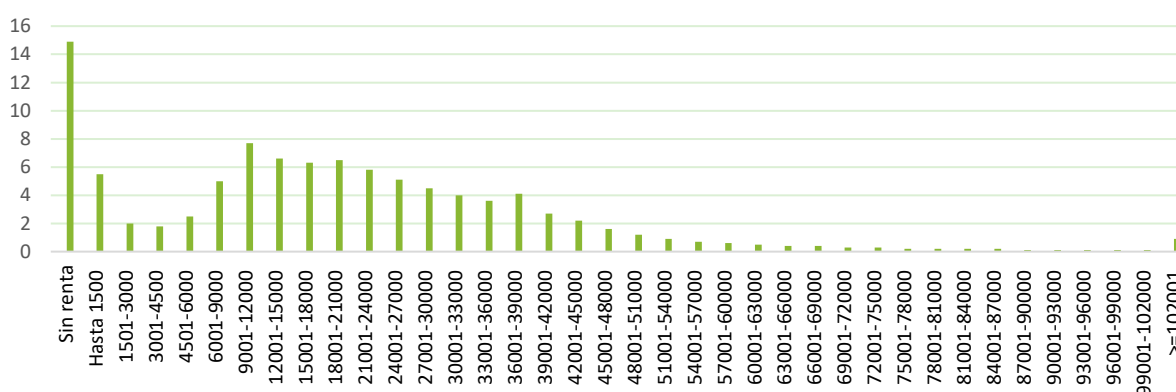
II.2.19. TAULA EAeko ERRENTA PERTSONAL BATEZBESTEKOA ERRENTA MOTAREN, LURRALDE HISTORIKOAREN ETA SEXUAREN ARABERA (EURO)										
	2016	2017	2018							ALD. 2017-18
	GUZTIRA	GUZTIRA	GUZTIRA	% BERTIKAL A	SEXUA		LURRALDE HISTORIKOA			
					GIZONAK	EMAKU MEAK	ARABA	BIZKAI	GIPUZKOA	
ERRENTA GUZTIRA	20.295	21.083	21.458	100,0	26.930	16.416	20.978	20.886	22.605	1,8
LAN ERRENTA	12.182	12.681	12.966	60,4	16.349	9.848	12.865	12.651	13.523	2,2
ERRENTA KAPITAL HIGIGARRIA	1.236	1.290	1.253	5,8	1.579	952	1.130	1.162	1.455	-2,9
ERRENTA KAPITAL HIGIEZINAK	425	454	464	2,2	440	485	436	406	569	2,2
JARDUERA EKONOMIKOEN ERRENTA	963	995	1.029	4,8	1.447	644	965	1.003	1.100	3,4
TRANSFERENTZIAK	5.489	5.662	5.747	26,8	7.115	4.487	5.582	5.663	5.958	1,5
ERRENTA ESKURAGARRIA	17.000	17.615	17.860	83,2	22.133	13.922	17.511	17.337	18.867	1,4
Iturria: EUSTAT. Errenta pertsonalaren eta familiakoaren estatistika.										

¹⁹ Pentsioak eta hartzeko pasiboak, langabezia-prestazio edo –subsidiok, ekintza terroristen ziozko prestazio publikoak, giza immunoeskasiaren birusak erasandakoek jasotako laguntzak eta ezintasun iraunkorren ziozko prestazioak eta Gizarte Segurantzaren ardurapeko seme-alaba bakoitzeko prestazioak.

Errentak populazioan duen banaketari dagokionez (errenta osoa), errenta motaren bat jasotzen duten 18 urte edo gehiagoko pertsonak 1,5 milioi baino gehixeago dira, hau da, % 85,1; bestalde, populazioaren % 14,9k ez zuen inolako diru sarrerarik izan 2018an. Horrez gain, 18 urte eta gehiagoko biztanleen % 59,7ren errenta pertsonala EAEko batezbestekoa baino baxuagoa da (21.458 €), baina kontuan hartu behar da talde horretan jasota daudela 2018an inolako errentarik jaso ez duten pertsonak (% 14,9); beste muturrean, aipatutako populazioaren % 10,6k batezbestekoa bikoizten duen errenta jasotzen du, hau da, 42.916 euro baino gehiago.

Aldi berean, biztanleen % 39,4k 12.000 eurotik beherako errenta pertsonala du, eta % 46k 15.000 euro baino gutxiagokoa (kasu bietan errentarik ez dutenen % 14,9 jaso da).

GRAFIKOA II.2.8. 18 URTE ETA GEHIAGOKO POPULAZIOA EAEn ERRENTA PERTSONALEKO ESTRATUEN ARABERA, 2018

Iturria: EUSTAT. Errenta pertsonal eta familiarren estatistika.

Erdibitzailea, populazioa bi zati berdinetan banatzen duen errenta zein den ezartzen duen adierazlea, 16.908 eurotan dago, hau da, 2018an adinez nagusia zen Euskadiko populazioaren erdiak urteko 16.908 euro baino gehiagoko batez besteko errenta pertsonala zuen, eta beste erdiak kopuru hori baino gutxiagoko errenta jasotzen zuen.

II.2.20. TAULA 18 URTE ETA HORTIK GORAKO POPULAZIOA EAEko ERRENTA PERTSONALAREN DEZILA DELA BIDE, SEXUEN ARABERA (%) 2018

	EHUNEKO BERTIKALAK			EHUNEKO HORIZONTALAK	
	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GIZONAK	EMAKUMEAK
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0	48,0	52,0
Dezil 2 (<=1.260 euro)	20,0	13,7	25,8	32,8	67,2
Dezil 3 (1.261-8.352 euro)	10,0	7,5	12,3	36,0	64,0
Dezil 4 (8.353-12.270 euro)	10,0	6,8	12,9	32,7	67,3
Dezil 5 (12.271-16.908 euro)	10,0	8,5	11,4	40,7	59,3
Dezil 6 (16.909-21.563 euro)	10,0	10,6	9,4	50,9	49,1
Dezil 7 (21.564-27.180 euro)	10,0	12,5	7,7	60,0	40,1
Dezil 8 (27.181-34.441 euro)	10,0	13,1	7,1	62,8	37,2
Dezil 9 (34.442-43.790 euro)	10,0	13,4	6,8	64,4	35,6
Dezil 10 (> 43.790 euro)	10,0	13,9	6,4	66,5	33,5

Iturria: EUSTAT. Errenta pertsonalaren eta familiakoaren estatistika.

Talde horretan (16.908 eurotik beherako errenten dezilak), dezil bakoitzean emakumeen ratioa gizonena baino handiagoa da, 2 dezilean % 67,2koa izanik (<1.260 euro); gizonak % 32,8 ziren. Bestalde, 18 urte eta gehiagoko populazioaren % 10k 43.790 eurotik gorako errenta jasotzen du; emakumeak % 33,5 dira, eta gizonen ratioa osatzen duen ehunekoa, berriz, % 66,5 da.

ITURRIAK

1. **ESPAINIAKO BANKUA.** Aldizkari estatistikoa. 2020.
2. **EUROSTAT.** Datu-basea 2020.
3. **EUROSTAT.** News release euroindicators.
4. **EUSTAT.** Hiruhileko Ekonomia Kontuak. 2020.
5. **EUSTAT.** Kontu ekonomikoak. 2019 (urtea n-2).
6. **EUSTAT.** Kanpoko Merkataritzako Estatistika.-ECOMEX. 2020.
7. **EUSTAT.** Errenta pertsonalaren eta familiakoaren estatistika EAEn. 2018.
8. **EUSKO JAURLARITZA.** EKONOMIA ETA OGASUN SAILA Koiuntura klik batean. 2021eko urtarrileko eta martxoko buletinak.
9. **EIN.** Espainiako Hiruhileko Nazio Kontabilitatea. 2019 (urtea n-2).
10. **EIN.** Espainiako Hiruhileko Nazio Kontabilitatea. 2020.
11. **EIN.** Laneko Kostuen Hiruhileko Inkesta. 2020.
12. **EIN.** Kontsumo prezioen indizea. 2020.
13. **INDUSTRIA, MERKATARITZA ETA TURISMO MINISTERIOA.** Kanpoko Inbertsioen Erregistroa. 2020.

3. EKOIZPEN SEKTOREAK

Ekonomia EAEn II. kapituluko hirugarren atalak sei epigrafe handi izango ditu. Lehenik eta behin, enpresen Egitura eta Demografia aztertuko da, eta horri esker, informazioa lortu ahal izango da enpresetatik, jarduera ekonomikoak egiten dituzten unitateak diren aldetik. Bigarren epigrafean EAEn ekoizpen egitura aurkeztuko da. Hirugarrenean lehen sektoreko zenbait magnitude bildu dira. Laugarren atalean, sakon aztertuko da industriaren sektorea, eta horretarako, Kontu Ekonomikoez gain, koiunturako beste adierazle batzuk erabiliko dira hala nola Industri Produkzioaren Indizea (IPI), Industri Prezioen Indizea (IPRI) eta EUSTATen Industria Estatistikako hainbat magnitude. Bosgarren puntuaren ardatza eraikuntzaren sektorearen azterketa da, honako hauen bidez: Kontu Ekonomikoak, Eraikuntzaren Koiuntura Indizea (EKI) eta Eraikuntzako Kostuen Indizea (EKOI). Eta azkenik, seigarren atalak zerbitzuen sektorearen analisia jasotzen du, merkataritza, ostalaritza eta turismo azpisektoreei eta finantza-sektoreari buruzko azterlan zehatzekin.

Merkataritzaren azpisektorearen kasuan, Txikizkako Merkataritza Indizearen (TMI) bilakaera aztertuko da, baita Saltoki handietako eta elikagai-kateetako merkataritza indizea ere. Ostalaritzari eta turismoari dagokienez, EUSTATen Establezimendu turistiko hartzaileen inkestako zenbait adierazle aztertuko dira. Eta, bukatzeko, azpisektore finantzarioaren analisia zenbait adierazle aztertuz egingo da, esaterako banku nagusien esku hartze tasak, interes tasak, kredituak eta hipotekak, deposituak, baita burtsa merkatuaren ikuspegi bat ere.

3.1. EGITURA ETA DEMOGRAFIA ENPRESARIALA

3.1.1. Enpresa egitura EAEn

EUSTATen “Jarduera Ekonomikoen Direktorioak (JEGID)” establezimendu eta enpresa guztien informazioa biltzen du, EAEn jarduera ekonomikoak egiten dituzten unitateak diren aldetik; jarduera ekonomikoko sektoreei buruzko oinarritzko informazio estrukturala ematen du, eta erreferentzia da sektoreko zentsuak eta inkestak egiteko; gainera, Erkidegoko establezimenduetako langileei buruzko azterketa ere ahalbidetzen du. Gaur egun, ez ditu biltzen etxeko langileei lana ematen dieten familien jarduerak, ezta lurraldez kanpoko erakundeak ere.

2020ko urtarrilaren 1ean JEGIDen datuen arabera, EAEn 153.971 enpresa²⁰ zeuden martxan, guztira 921.525 langile, halako moldez non batez besteko tamaina 6 enplegukoa den enpresako, goranzko joerarekin. 2019 eta 2020 artean enpresa kopuruak behera egin du 3.387 enpresatan (-% 2,2), eta enpleguak gora egin du laugarren urtez jarraian, azken urte honetan % 1,1.

50 langile edo gehiagoko enpresen ratioa guztien % 1,3koa da (2019an ere % 1,3), hau da, 2020 enpresa, 469.040 pertsonari lana ematen, guztia % 5,9 (2018an % 49,7 eta 2019an % 50,4). Aitzitik, 115.122 enpresa, kopuru osoaren % 74,8 (2019an % 75,4), ez da iristen 3 lanpostura eta enplegu osoaren % 15,1 bakarrik hartzen dute (2018an % 16,2 eta 2019an % 15,8). Egoitza soziala oraindik EAEn duten enpresa horien portzentajea % 97,7 da. Egoitza EAEn daukaten enpresetatik (149.720) % 51,9 Bizkaian daude, % 33,8 Gipuzkoan eta % 14,2 Araban. Enpresen kopuruak hiru lurraldeetan egin du behera: Araban % 1,5, Bizkaian % 2,1 eta Gipuzkoan %3.

²⁰ Enpresa: establezimenduen jarduerari legezko euskarria ematen dien unitate juridikoa, hau da, beregaineko lege-nortasuna duen edozein elkarte, erakunde, organismo, pertsona fisiko edo edozein erakunde publiko edo pribatu, zeinaren ardurapean eta zuzendaritzapean jarduerak egiten baitira 2012. urtetik EUSTATen estatistikak lehen sektoreko enpresak ere barne hartzen ditu.

II.3.1. TAULA ENPRESAK* EAEn EGOITZA ETA ENPLEGUAREN ARABERA

	1/1/2016	1/1/2017	1/1/2018	1/1/2019	1/1/2020	17-18 (%)	18-19 (%)	19-20 (%)
ENPRESAK GUZTIRA (EAE ETA ESTATUA)	158.436	158.086	156.528	157.358	153.971	-1,0	0,5	-2,2
EGOITZA EAEn	154.687	154.301	152.637	153.267	149.720	-1,1	0,4	-2,3
--ARABA	21.344	21.462	21.204	21.596	21.279	-1,2	1,8	-1,5
--BIZKAIA	80.118	79.911	79.118	79.454	77.770	-1,0	0,4	-2,1
--GIPUZKOA	53.225	52.928	52.315	52.217	50.671	-1,2	-0,2	-3,0
EGOITZA ESTATUKO GAINERAKOETAN	3.749	3.785	3.891	4.091	4.251	2,8	5,1	3,9
EGOITZA EAEn (%)	97,6	97,6	97,5	97,4	97,2			
EGOITZA ESTATUKO GAINERAKOETAN (%)	2,4	2,4	2,5	14,1	14,2			
ENPLEGUA GUZTIRA	854.114	874.241	889.853	911.267	921.525	1,8	2,4	1,1
-BATEZ BESTEKO NEURRIA	5,4	5,5	5,7	5,8	6,0			

*Etxeko langileen etxeko jarduerak salbuesten dira, baita ondasun eta zerbitzuen ekoizleak ere, norberak erabiltzeko badira, eta lurraldez gaindiko erakunde eta organismoetako jarduerak.

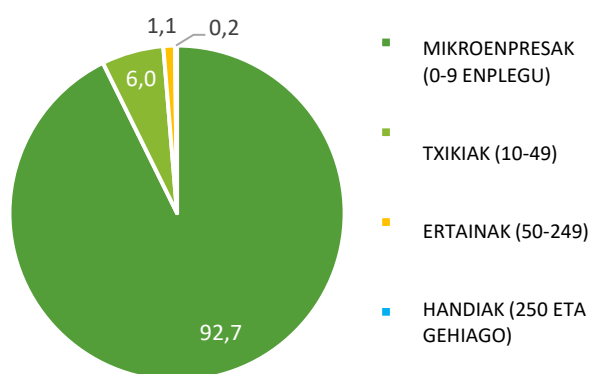
Iturria: EUSTAT, DIRAE

II.3.2 TAULA. EAeko ENPRESEN EGITURA ENPLEGUAREN ARABERA

	2019/1/1				2020/1/1				ALDAKUNTZA 2019-2020	
	ENPRESAK (A)		ENPLEGUA (B)		ENPRESAK (A)		ENPLEGUA (B)		ENPRESAK (A)	ENPLEGUA (B)
	n	%	n	%	n	%	n	%		
GUZTIRA	157.358	100	911.267	100	153.971	100	921.525	100	-2,2	1,1
=<2	118.600	75,4	144.199	15,8	115.122	74,8	139.406	15,1	-2,9	-3,3
3-5	20.255	12,9	74.478	8,2	19.940	13,0	73.425	8,0	-1,6	-1,4
6-9	7.522	4,8	53.833	5,9	7.672	5,0	54.913	6,0	2,0	2,0
10-14	3.551	2,3	41.349	4,5	3.617	2,3	42.235	4,6	1,9	2,1
15-19	1.950	1,2	32.645	3,6	1.955	1,3	32.833	3,6	0,3	0,6
20-49	3.499	2,2	105.726	11,6	3.645	2,4	109.673	11,9	4,2	3,7
50-99	1.067	0,7	74.135	8,1	1.075	0,7	74.728	8,1	0,7	0,8
100-249	611	0,4	94.817	10,4	644	0,4	99.975	10,8	5,4	5,4
250-499	172	0,1	58.456	6,4	175	0,1	60.649	6,6	1,7	3,8
>= 500	131	0,1	231.629	25,4	126	0,1	233.688	25,4	-3,8	0,9

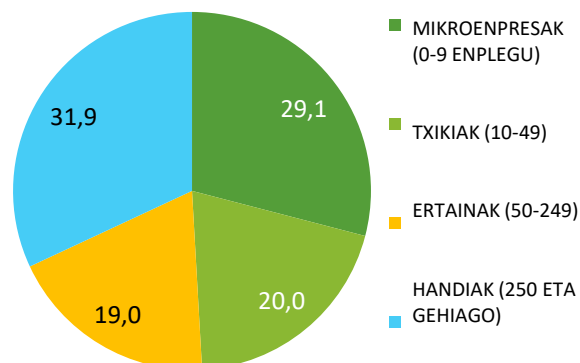
Iturria: EUSTAT, DIRAE

GRAFIKOA II.3.1. ENPRESEN BANAKETA ENPRESEN TAMAINAREN ARABERA, 2020

Iturria: EUSTAT

GRAFIKOA II.3.2. DISTRIBUCIÓN DEL EMPLEO SEGÚN TAMAÑO EMPRESARIAL, 2019

Iturria: EUSTAT

II.3.3 TAULAK erakutsi duen moduan, EB27n batez besteko tamaina 5,1 enplegukoa da enpresako (2018ko datuak), EAEn erregistratutakoa baino pixka bat baxuagoa (2019 hasieran 5,9). Batez besteko horietatik gora daude Alemania (11,6), Luxenburgoko (8,3), Danimarka (7,8), Austria (7,1), Kroazia (6,6).

II.3.4 TAULAK erakusten duen moduan, enpresa gehien dituzten jarduera ekonomikoak dira Handizkako eta txikizkako merkataritza; ibilgailuen eta motorren konponketa (%20,4, behera egin du %4,2); jarduera profesional zientifiko eta teknikoak (enpresen % 13,9, % 2,6ko beherakadarekin), eta Eraikuntza (%12,7, % 2,8ko beherakadarekin). Bigarrenik daude Ostalaritza (% 8,2, % 1,1eko beherakada), Manufaktura industria (% 6,6, % 2,2ko beherakada) eta Garraioa eta biltegiatzea (% 6,6, % 2,1eko beherakada).

II.3.3 TAULA. ENPRESEN BATEZ BESTEKO TAMAINA HANDIAGOKO EBko ESTATUAK				
	2015	2016	2017	2018
UE27	4,9	5,0	5,0	5,1
ALEMANIA	10,1	10,4	10,6	11,6
LUXEMBURGO	8,0	8,2	8,2	8,3
DANIMARKA	7,7	7,6	7,6	7,8
AUSTRIA	6,7	6,7	6,9	7,1
KROAZIA	6,8	6,8	6,9	6,6
LETONIA	5,7	5,5	5,6	5,8
BULGARIA	5,6	5,6	5,7	5,7
IRLANDA	5,3	5,5	5,4	5,6
ERRUMANIA	5,6	5,5	5,5	5,4
ZIPRE	4,3	4,4		5,2
FINLANDIA	5,0	5,0	5,0	5,0

Iturria: EUROSTAT

Bestalde, enplegu bolumen handiena hartzen duten jarduera ekonomikoak dira Manufaktura industria (% 19,3, % 0,2ko igoerarekin), Handizkako eta txikizkako merkataritza; ibilgailuen eta motorren konponketa (%14,1, % 0,7ko beherakadarekin) eta Osasun eta gizarte zerbitzuen jarduerak (%10,2, %5,1eko hazkundea). Bigarren talde honetan daude Administrazio publikoa, defentsa eta gizarte segurantzak (%8,3 eta % 1,5eko igoera), Administrazio jarduerak eta zerbitzu lagungarriak (%7,6 eta %2,1eko igoera), Ostalaritza (%6,9 eta %2,2ko igoera), jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak (%6,6 eta % 0,2ko igoera), eta Eraikuntza (%5,7 eta %1,7ko igoera).

Enpresako batez besteko tamaina, lehen ere aipatu dugun moduan, 6 enplegukoa da. Administrazio publikoa eta defentsa eta gizarte segurantzak alde batera utzita (174,1), enpresako batez besteko tamaina handiena ageri duten sektoreak hauek dira: Ur hornidura; saneamenduko, hondakinak kudeatzeko eta deskontaminazio jarduerak (23,8); manufaktura-industria (17,4), energia elektrikoaren, gasaren, lurrinaren eta aire egokituaren hornidura (15,4) eta administrazio-jarduerak eta laguntza-zerbitzuak (13,1).

Pertsona juridikoari²¹ dagokionez eta enpresa txikienak alde batera utzita (titularra pertsona fisikoa dutenak, batez beste 1,4 lagun enpresako), batez besteko tamaina 12,6 lagunekoa da (2019an 12, 2018an 11,8; hau da, goranzko joera du). Sozietate anonimoek batez beste 41,9 pertsonako lantaldeak dituzte eta kooperatibak 30,8koa. Pertsona fisikoen estaldura juridikoaren barruan egiten da EAEko enpresa jardueraren % 59,1, nahiz eta soilik enpleguaren % 14,2 baino ez duen hartzen. Horrenbestez, "pertsona juridikoen" estaldura juridikopean egiten den enpresa jardura enpresen % 40,9koa da eta enpresa horiek enpleguaren % 85,8 biltzen dute.

Pertsona fisikoak kontuan hartzen ez badira, enpresa jardueraren % 75,4 sozietate anonimoen eta erantzukizun mugatuko sozietateen artean banatzen da. Sozietate anonimoaren forma barruan % 8 (enpleguaren % 26,7rekin) eta % 67,4 erantzukizun mugatuko sozietatearen forma juridikoarekin (enpleguaren % 38,9rekin). Sozietate kooperatiboek enpresen % 2,8 eta enpleguaren % 6,8 hartzen dute.

²¹ Titularren edo enpresaren izaera juridikoa (IFK, IFZ, NAN), kategoriatan hauen arabera: pertsona fisikoak, sozietate anonimoak, erantzukizun mugatuko sozietateak, beste sozietate eta elkarte batzuk (ohiko elkarte kolektiboak, elkarte komanditarioak, elkarteak, gizarte zibila eta zehaztu gabeko beste sozietate mota batzuk), ondasun-erkidegoak, sozietate kooperatiboak eta beste forma juridiko batzuk (tokiko korporazioak, erakunde autonomoak edo antzekoak, erlijio-kongregazio edo -erakundeak eta estatuko eta autonomia-erkidegoetako organoak). Eustat (Metodologia, Definizioak).

II.3.4 TAULA. EAE-KO ENPRESA ETA ENPLEGU KOPURUAREN BILAKAERA, JARDUERA ADARRAREN ETA NORTASUN JURIDIKOAREN ARABERA

	ENPRESAK				ENPLEGUA				BATEZ BESTEKO ENPLEGUA	
	2019/1/1	2020/1/1	PISUA	ALD. 2019/20 (%)	2019/1/1	2020/1/1	PISUA	ALD. 2019/20 (%)	1/1/19	1/1/20
GUZTIRA	157.358	153.971	100,0	-2,2	911.267	921.525	100,0	1,1	5,8	6,0
A. NEKAZARITZA, ABELTZAINITZA, BASOGINTZA ETA ARRANTZA	6.418	6.152	4,0	-4,1	12.217	12.001	1,3	-1,8	1,9	2,0
B. ERAUZKETA INDUSTRIAK	42	39	0,0	-7,1	413	385	0,0	-6,8	9,8	9,9
C. MANUFATURA INDUSTRIA	10.468	10.234	6,6	-2,2	177.643	178.087	19,3	0,2	17,0	17,4
D. ARGINDARRAREN, GASAREN, LURRUNAREN ETA AIRE EGOKITUAREN HORNIDURA	121	131	0,1	8,3	1.961	2.011	0,2	2,5	16,2	15,4
E. UR HORNIDURA; SANEAMENDU JARDUERAK, HONDAKINEN KUDEAKETA ETA KUTSADURA EZABATZEA	256	253	0,2	-1,2	5.982	6.016	0,7	0,6	23,4	23,8
F. ERAIKUNTZA	20.155	19.596	12,7	-2,8	52.059	52.956	5,7	1,7	2,6	2,7
G. HANDIZKAKO ETA TXIKIZKAKO MERKATARITZA; IBILGAILUAK ETA MOTORRAK KONPONTZEA	32.808	31.436	20,4	-4,2	130.727	129.850	14,1	-0,7	4,0	4,1
H. GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	10.328	10.109	6,6	-2,1	42.610	43.206	4,7	1,4	4,1	4,3
I. OSTALARITZA	12.736	12.600	8,2	-1,1	61.810	63.144	6,9	2,2	4,9	5,0
J. INFORMAZIOA ETA KOMUNIKAZIOAK	3.294	3.334	2,2	1,2	22.127	22.660	2,5	2,4	6,7	6,8
K. FINANTZA ETA ASEGURU JARDUERAK	2.936	2.844	1,8	-3,1	17.773	17.032	1,8	-4,2	6,1	6,0
L. HIGIEZIN JARDUERAK	3.012	2.824	1,8	-6,2	5.155	5.044	0,5	-2,2	1,7	1,8
M. JARDUERA PROFESIONALAK, ZIENTIFIKOAK ETA TEKNIKOAK	21.890	21.328	13,9	-2,6	61.055	61.190	6,6	0,2	2,8	2,9
N. ADMINISTRAZIO-JARDUERAK ETA ZERBITZU OSAGARRIAK	5.346	5.366	3,5	0,4	68.619	70.042	7,6	2,1	12,8	13,1
O. ADMINISTRAZIO PUBLIKOAK ETA DEFENTSA: NAHITAEZKO GIZARTE SEGURANTZA	441	438	0,3	-0,7	75.089	76.240	8,3	1,5	170,3	174,1
P. HEZKUNTZA	5.153	5.205	3,4	1,0	46.710	47.353	5,1	1,4	9,1	9,1
Q. OSASUN JARDUERAK ETA GIZARTE ZERBITZUAK	9.240	9.276	6,0	0,4	89.650	94.203	10,2	5,1	9,7	10,2
R. ARTE JARDUERAK, AISIALDIKOAK ETA ENTRETENIMENDUKOAK	3.632	3.752	2,4	3,3	15.252	15.888	1,7	4,2	4,2	4,2
S. BESTE ZERBITZU BATZUK	9.082	9.054	5,9	-0,3	24.415	24.217	2,6	-0,8	2,7	2,7
PERTSONA FISIKOA	92.406	91.017	59,1	-1,5	132.646	130.699	14,2	-1,5	1,4	1,4
SOZietate ANONIMOAK	5.285	5.027	3,3	-4,9	211.569	210.882	22,9	-0,3	40,0	41,9
ERANTZUKIZUN MUGATUKO SOZietateA	43.799	42.438	27,6	-3,1	299.438	307.942	33,4	2,8	6,8	7,3
BESTE SOZietate ETA ELKARTE BATZUK	14.923	14.557	9,5	-2,5	129.024	130.451	14,2	1,1	8,6	9,0
• BESTE SOZietate BAT*	7.127	7.037	4,6	-1,3	56.887	58.776	6,4	3,3	8,0	8,4
• ONDASUNEN KOMUNITATEA	6.033	5.776	3,8	-4,3	18.621	18.040	2,0	-3,1	3,1	3,1
• SOZietate KOOPERATIBOA	1.763	1.744	1,1	-1,1	53.516	53.635	5,8	0,2	30,4	30,8
BESTE FORMA JURIDIKO BATZUK	945	932	0,6	-1,4	138.590	141.551	15,4	2,1	146,7	151,9
• TOKI ENTitateA	366	364	0,2	-0,5	28.628	29.958	3,3	4,6	78,2	82,3
• ERAKUNDE AUTONOMOA EDO PAREKOA. ERAKUNDE ERLIJIOSOA	534	524	0,3	-1,9	29.533	29.042	3,2	-1,7	55,3	55,4
• ESTATUKO ETA A. ERKIDEGOETAKO ADMINISTRAZIOEN ORGANOAK	45	44	0,0	-2,2	80.429	82.551	9,0	2,6	1787,3	1876,2

* (Erregular kolektiboa, komandita, elkarte, sozietate zibila eta definitu gabeko beste mota batzuk).

Iturria: EUSTAT, DIRAE

3.1.2. Enpresen demografia

Enpresa-txandakatzeari buruzko azterlana (altak, bajak eta saldoa) funtsezkoa da enpresen dinamismoari buruzko ezaugarriak ondorioztatzeko, hots, enpresa berriak sortzeko ahalmenari buruzkoak²².

EUSTATen “Enpresen sorrerari eta galerari buruzko estatistika”ri esker, sortzen eta denborarekin desagiten diren enpresen kopurua zenbatetsi daiteke. Informazio demografiko hori zuzenean lortzen da JEGIDetik, eta gainera, iraupenari eta galerari buruzko tasak ere lor daitezke.

2020ko urtarrilaren 1ean, EAEn enpresen kopurua murriztu egin da 14.445 enpresa berrik jarduera hasi dutelako eta 17.832 enpresek utzi dutelako euren jarduera. Horrela, saldo garbia -3.387 enpresakoa da. Beste alde batetik, enpresak sortzeko tasa gordina, dena delako urteko enpresa sortu berrien kopurua zati aurreko urtean zegoen enpresa-kopurua, % 9,4koa da; itxitako enpresa-tasa, aldiz, % 11,6koa izan zen.²³

II.3.5. TAULA. ENPRESEN ALTAK, BAJAK ETA SALDO GARBIA EAE BARRUAN

	2016/1/1	2017/1/1	2018/1/1	2019/1/1	2020/1/1
AURREKO URTEAN EXISTITZEN ZIREN ENPRESEN KOPURUA*	158.810	158.436	156.528	157.358	153.971
ALTAK	16.045	15.015	13.550	16.472	14.445
BAJAK	16.755	15.296	15.094	15.550	17.832
SALDO GARBIA	-710	-281	-1.544	922	-3.387
ENPRESEN SORRERAREN TASA GORDINA (%)	10,1	9,5	8,7	10,5	9,4
ENPRESEN HILKORTASUNAREN TASA GORDINA (%)	10,6	9,7	9,6	9,9	11,6

*Aurreko urtea ixtean eta hurrengoa hastean zenbatuak

Iturria: EUSTAT. Enpresen sorrerari eta galerari buruzko estatistika.

II.3.6 taulan 2015. urtearen hasieran alta eginda zeuden eta hurrengo bost urteetan jardunean aritu diren enpresen bilakaera dago jasoa. Egoitza EAEn daukatenei erreparatuz gero, 2015. urtean sortutako enpresen %44,1 (guztira 17.275) oraindik martxan daude bost urte igaro ondoren (7.612), eta % 55,9 berriz, desagertu egin dira (9.663). Enpleguan eragina negatiboa da, baina enpresa kopuruan baino arinagoa. Aurrera egitea lortu duten enpresetan dago hasierako lanpostuen % 76,1; hau da: lanpostuak galdu diren arren (lanpostu-kopurua 29.064tik 22.125ra igaro da), galera-portzentajea (-%23,9) enpresa-kopuruaren bilakaera baino txikiagoa da, argi eta garbi (-%55,9).

Lurralde historikoen arabera, Araban 2015ean alta emandako enpresen % 42,4k aktibo jarraitzen dute (hasierako lanpostuen % 76,8); Bizkaian % 44,8k (hasierako lanpostuen % 78,5) eta Gipuzkoan % 43,6k (hasierako lanpostuen % 71,9).

Gauzak horrela, 2015ean alta egindako enpresetan (egoitza EAEn), batez beste, 1,7 lagun zeuden lanean, eta gaur egun 2,9 lagun. EUSTATen datuen arabera, errotaziorik handiena Merkataritza, garraioa eta ostalaritza, Jarduera profesionalak eta lagungarriak eta Eraikuntza adarretan gertatzen dira. Demografia izaera juridikoaren arabera aztertzean pertsona fisikoaren formula bidez sortutako establezimenduak nabarmendu behar dira.

²² Kontuan hartu behar da jardueren alta eta bajako egoeren zati bat ondokoen ondorioz gertatzen direla: erregistroko aldaketa, izen-aldaketak, bategiteak, erosketa-eragiketak... Alta edo bajaren arrazoia ez baita jasotzen.

²³ En el caso de la tasa de mortandad, el cociente se calcula con las bajas.

II.3.6 TAULA. ENPRESAK ETA LANGILEAK ALTAS A 01/01/2015 ACTIVAS EN LOS CINCO AÑOS SIGUIENTES

	ALTAK 2015/01/01		AKTIBOAN									
			2016		2017		2018		2019		2020	
	ENPRESAK	ENPLEGUA	ENPRESAK	ENPLEGUA	ENPRESAK	ENPLEGUA	ENPRESAK	ENPLEGUA	ENPRESAK	ENPLEGUA	ENPRESAK	ENPLEGUA
GUZTIRA	17.690	31.491	14.951	30.501	12.477	31.596	10.533	29.940	9.212	28.942	7.827	26.724
EGOITZA EAEn	17.275	29.064	14.560	27.518	12.154	27.729	10.249	25.711	8.961	23.996	7.612	22.125
ARABA	2.576	4.243	2.109	3.935	1.769	4.029	1.492	3.701	1.285	3.501	1.092	3257
BIZKAIA	9.257	15.429	7.926	14.814	6.636	15.129	5.586	14.039	4.923	13.142	4.149	12118
GIPUZKOA	5.442	9.392	4.525	8.769	3.749	8.571	3.171	7.971	2.753	7.353	2.371	6750
BIZIRAUPEN TASA												
GUZTIRA	100	100	84,5	96,9	70,5	100,3	59,5	95,1	52,1	91,9	44,2	84,9
EGOITZA EAEn	100	100	84,3	94,7	70,4	95,4	59,3	88,5	51,9	82,6	44,1	76,1
ÁLAVA	100	100	81,9	92,7	68,7	95,0	57,9	87,2	49,9	82,5	42,4	76,8
BIZKAIA	100	100	85,6	96,0	71,7	98,1	60,3	91,0	53,2	85,2	44,8	78,5
GIPUZKOA	100	100	83,1	93,4	68,9	91,3	58,3	84,9	50,6	78,3	43,6	71,9

Iturria: EUSTAT. Enpresen sorrerari eta galerari buruzko estatistika.

3.1.3. Gizarte Segurantzaren izena emandako enpresak

Gizarte Segurantzaren inskribatutako enpresei buruzko datuek agerian uzten dute enpresa-sarearen suntsiketa handia gertatu dela 2020an.

Martxoan otsailean baino 1.768 enpresa gutxiago zeuden erregistratuta Gizarte Segurantzaren, itxialdiaren aurretik, eta apirilean martxoan baino 339 gutxiago. Maiatzean, 57.409 enpresa zeuden (apirilean erregistratutakoak, 56.786, baino 623 gehiago), baina maiatzetik aurrera joera aldatu egin da eta enpresa-kopurua jaisten hasi da abuztura arte.²⁴ Abuztutik urrira enpresa kopuruak gora egin zuen, eta azaroan berriz ere behera egin zuen; abenduan igoera arina izan zuen.

Hala, Euskadin aktiboan dauden enpresen kopurua abenduan 57.522koa izan zen; horrek esan nahi du otsaletik abendura 1.371 enpresa galdu zirela. Urte arteko inguruabarretan, 2019ko abendutik 2020ko abendura enpresen kopurua 1.436 enpresatan egin du behera (-% 2,4).

Osasun krisia hasi zenetik enpresa kopuruak are latzago murriztu da estatuan Euskadin baino. Horrela, 2019ko martxotik 2020ko martxora, enpresen kopuruaren jaitsiera % 3,7koa izan zen Euskadin, eta Estatuan, berriz, % 7,4koa; 2019ko apiriletik 2020ko apirilera, % 3,9koa Euskadin eta % 7,9koa Estatuan, eta 2019ko abendutik 2020ko abendura % 2,4koa Euskadin eta % 3,3koa Estatuan.

2.1.7. TAULA. GIZARTE SEGURANTZAREN IZENA EMANDAKO ENPRESAK

		EAE		ESTATUA	
		ENPRESA KOP.	URTE ARTEKO ALD.	ENPRESA KOP.	URTE ARTEKO ALD.
2019	URTARRILA	58.740	0,2	1.326.961	1,1
	OTSAILA	58.942	0,4	1.324.997	1,4
	MARTXOA	59.306	0,5	1.337.695	1,2
	APIRILA	59.095	0,2	1.338.348	0,8
	MAIATZA	59.406	0,0	1.344.083	0,7
	EKAINA	59.407	0,0	1.349.325	0,5
	UZTAILA	58.362	-0,1	1.328.629	0,2
	ABUZTUA	57.992	0,2	1.323.342	0,9
	IRAILA	58.800	-0,4	1.327.869	-0,6
	URRIA	58.883	-0,2	1.318.915	-0,1
	AZAROA	59.213	0,1	1.332.983	0,6
	ABENDUA	58.958	-0,5	1.340.415	-0,5
2020	URTARRILA	58.437	-0,5	1.318.325	-0,7
	OTSAILA	58.893	-0,1	1.324.427	0,0
	MARTXOA	57.125	-3,7	1.238.554	-7,4
	APIRILA	56.786	-3,9	1.233.187	-7,9
	MAIATZA	57.409	-3,4	1.259.417	-6,3
	EKAINA	57.346	-3,5	1.273.339	-5,6
	UZTAILA	57.234	-1,9	1.282.346	-3,5
	ABUZTUA	56.876	-1,9	1.276.979	-3,5
	IRAILA	57.778	-1,7	1.286.659	-3,1
	URRIA	57.954	-1,6	1.286.436	-2,5
	AZAROA	57.460	-3,0	1.287.803	-3,4
	ABENDUA	57.522	-2,4	1.295.656	-3,3

Iturria: INKLUSIO, GIZARTE SEGURANTZA ETA MIGRAZIO MINISTERIOA

²⁴ Abuztua enpresa-ehuna suntsitzen den hilabete bat izaten da

Jarduera sektoreei erreparatuta, 2020ko martxoan Gizarte Segurantzaren otsailean baino 1.434 enpresa gutxiago zeuden izena emanda zerbitzuen sektorean, 251 gutxiago eraikuntzan, 58 gutxiago industrian eta 25 gutxiago lehen sektorean. Apirilean martxoan baino 320 gutxiago zeuden zerbitzuen sektorean, 27 gutxiago eraikuntzan eta 34 gutxiago industrian.

2019ko abendutik 2020ko abendura enpresa kopuruen beherakada batez ere zerbitzuetan gertatu zen (-% 2,9), eta ondoren industrian (-% 1,5). Eraikuntzan urteko aldakuntza izan da, urteko balantzean 2 enpresa baino ez dituelako galdu.

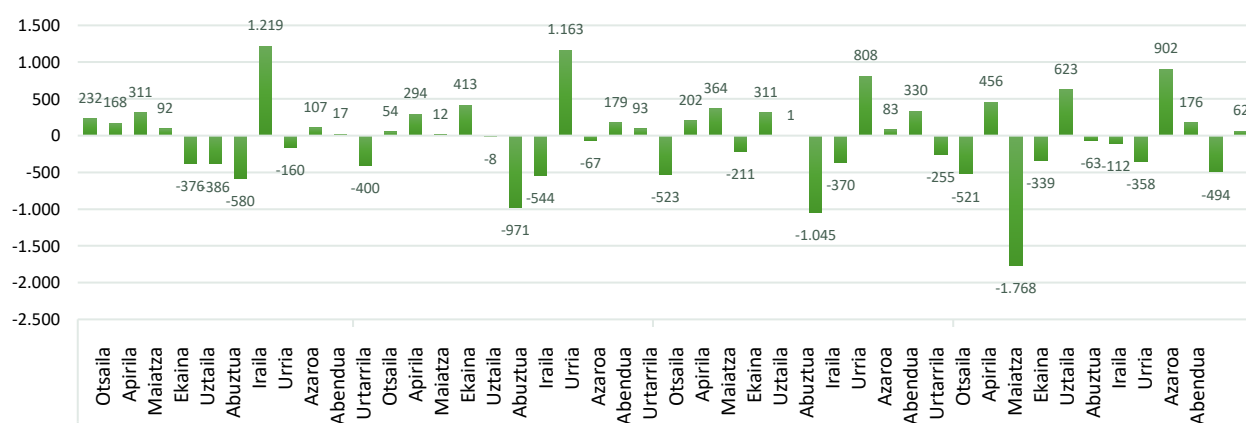
Azkenik, urtean zehar autonomoen kopurua 169.618ra iritsi zen, 2019an baino 1.348 gutxiago; horrek urte arteko % 0,8ko beherakada dakar.

2.1.8. TAULA. GIZARTE SEGURANTZAN IZENA EMANDAKO ENPRESAK, JARDUERA-SEKTOREAREN ARABERA, 2020, EAE.

	ENPRESA KOPURUA				
	GUZTIRA	LEHEN SEKTOREA	INDUSTRIA	ERAIKUNTZA	ZERBITZUA K
2019 ABENDUA	58.958	871	6.608	4.947	46.532
2020					
URTARRILA	58.437	890	6.588	5.007	45.952
OTSAILA	58.893	942	6.612	5.062	46.277
MARTXOA	57.125	917	6.554	4.811	44.843
APIRILA	56.786	959	6.520	4.784	44.523
MAIATZA	57.409	1.178	6.509	4.881	44.841
EKAINA	57.346	994	6.532	4.953	44.867
UZTAILA	57.234	944	6.517	4.944	44.829
ABUZTUA	56.876	894	6.496	4.883	44.603
IRAILA	57.778	1.308	6.473	4.969	45.028
URRIA	57.954	927	6.532	4.998	45.497
AZAROA	57.460	894	6.520	5.029	45.017
ABENDUA	57.522	876	6.511	4.945	45.190
ALDAKUNTZA% (ABENDUA 19- ABENDUA 20)	-2,4	0,6	-1,5	0,0	-2,9

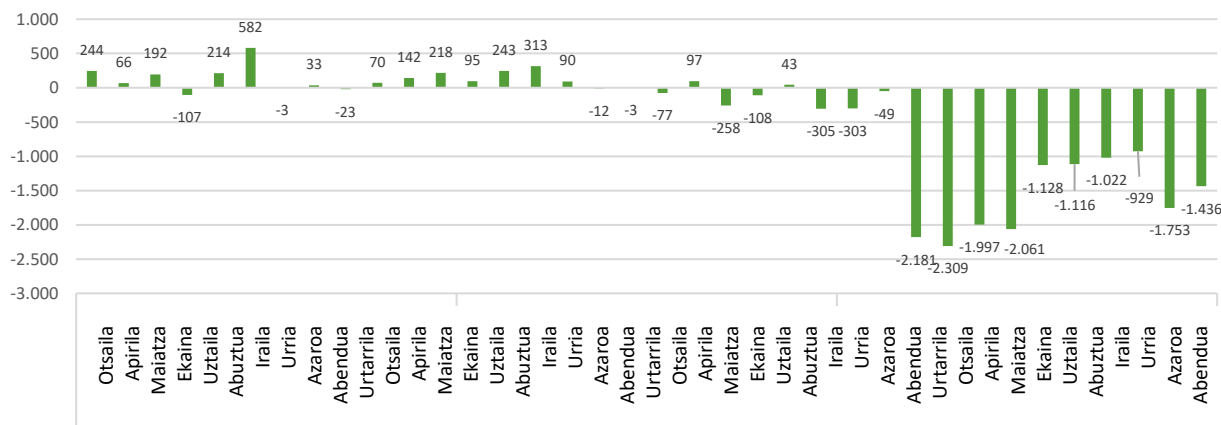
Iturria: INKLUSIO, GIZARTE SEGURANTZA ETA MIGRAZIO MINISTERIOA

GRAFIKOA II.3.3. GIZARTE SEGURANTZAN IZENA EMAN DUTEN ENPRESA KOPURUAREN ALDEA HILABETEZ HILABETE, EAE.

Iturria: LAN ETA GIZARTE EKONOMIAREN MINISTERIOA

GRAFIKOA II.3.4. GIZARTE SEGURANTZAN INSKRIBATUTAKO ENPRESEN KOPURUAN DAGOEN ALDEA, AURREKO URTEKO HIL BERAREN ALDEAN. EAE.

Iturria. LAN ETA GIZARTE EKONOMIAREN MINISTERIOA

3.2. EAEKO EKOIZPEN EGITURA

EUSTATEko Hiruhileko Kontu Ekonomikoen datuen arabera (2021eko martxoan argitaratuta), agregatu ekonomiko handi guztien kasuan behera egin dute bai BEGek inguruabar arruntetan, bai enpleguak; eta, oro har, EAEko ekonomiaren BPGk % 9,6 egin du behera inguruabar arruntetan eta enpleguak % 8,1 egin du behera (dedikazio osoko baliokidetzan neurtuta, DOB).

Egiturari dagokionez, 2020an lehen sektorearen BEG 501,4 M€ zen eta lanaldi osoko 12.206 lanpostu zituen; BPG guztiaren % 0,7 hartzen zuen prezio arruntetan, eta enplegu osoaren % 1,4 dedikazio osoko baliokidetzan. Industriaren sektorearen BEG 14.780,9 M€ eta 187.468 lanpostukoa da dedikazio osoko baliokidetzan, eta BPG osoaren % 20,6 hartzen zuen prezio arruntetan eta enplegu osoaren %20,9 dedikazio osoko baliokidetzan. Eraikuntzan 3.852,4 M€ eta 56.066 lanpostu dedikazio osoko baliokidetzan BPGren %5,4 hartuz eta enplegu osoaren % 6,3 DOBen. Eta zerbitzuen sektorean 45.566,9 M€ eta 639.578 lanpostu DOBen, BPG osoaren % 63,4 hartuz eta enplegu osoaren % 71,4 DOBen.

II.3.9. TAULA. ENPLEGUAREN ETA BEGaren BILAKAERA EAEn. AGREGATU MAKROEKONOMIKOAK

	2019				2020				ALDAK. (%)	
	BPG		ENPLEGUA		BPG		ENPLEGUA		BPG	ENPLEGUA
	EUROAK, MILAKA	% BERTIKAL	PERTSONAK	% BERTIKAL	EUROAK, MILAKA	% BERTIKAL	PERTSONAK	% BERTIKAL		
NEKAZARITZA, ABELTZAINNTZA ETA ARRANTZA	584.516	0,7	12.513	1,3	501.366	0,7	12.206	1,4	-14,2	-2,5
INDUSTRIA ETA ENERGIA	17.058.432	21,5	208.277	21,4	14.780.891	20,6	187.468	20,9	-13,4	-10,0
ERAIKUNTZA	4.233.679	5,3	59.972	6,2	3.852.410	5,4	56.066	6,3	-9,0	-6,5
ZERBITZUAK	49.544.164	62,4	693.872	71,2	45.566.900	63,4	639.578	71,4	-8,0	-7,8
OINARRIZKO PREZIOETAKO BALIO ERANTSI GORDINA	71.188.247	89,6			64.701.566	90,1			-9,1	
PRODUKTUEN GAINEKO ZERGA GARBIAK	8.024.726	10,1			7.132.846	9,9			-11,1	
BARNEKO PRODUKTU GORDINA merkatuko prezioetan	79.445.517	100,0	974.634	100,0	71.834.412	100,0	895.318	100,0	-9,6	-8,1

Iturria: EUSTAT, Hiruhilekoko Kontu Ekonomikoak. 2021eko martxoa

Kontu Ekonomikoen datuen arabera, ekoizpen eta enplegu inguruabarretan industriaren sektorearen barruko adar nagusiak dira Metalurgia eta produktu metalikoak (BPGren % 5,9 2019an eta enpleguaren % 7,4 % 2018an), Garraio materiala (%2,5 eta %2,1 hurrenez hurren) eta Makineria eta ekipoa (%2,2 eta %2,3, hurrenez hurren).

Zerbitzuen sektorearen barruan Merkataritza eta ibilgailuen konponketa (BPGren %9,5 eta enpleguaren %13,7), Ostalaritza (%5,1 eta %6,2), Hezkuntza (% 4,8 eta %7,5), Osasun jarduerak (%4,9 eta %5), Garraioa eta biltegiatzea (% 4,5 eta %4,7), Administrazio publikoa eta defentsa (%4,3 eta %5,9) eta Aholkularitza eta jardura teknikoak (%4,1 eta %4,7).

Higiezin eta finantza- eta aseguru-jarduerak nabarmentzen dira BPGd-ari egiten dioten ekarpenagatik, baina ez hainbeste enpleguari egiten dioten ekarpenagatik.

II.3.10 TAULA. EAEren EKOIZPEN-EGITURA: JARDUEREN PISUA BPGn ETA ENPLEGU GUZTIAN

		BPG 2019		ENPLEGUA 2018	
		MILAKA €	% BERTIKAL	MILAKA €	% BERTIKAL
LEHEN SEKTOREA	1. NEKAZARITZA, ABELTZAINNTZA ETA ARRANTZA	584.516	0,7	12.761	1,3
INDUSTRIA	2. ERAUZKETA INDUSTRIAK	41.407	0,1	427	0,0
	3. ELIKAGAIEN INDUSTRIAK, EDARIAK, TABAKOA	1.083.396	1,4	14.862	1,5
	4. EHUNGINTZA, EBAKETA, LARRUGINTZA ETA OINETAKOAK	106.531	0,1	2.298	0,2
	5. ZURA, PAPERETA ETA ARTE GRAFIKOAK	741.400	0,9	11.134	1,2
	6. KOKE-GAIKETA ETA PETROLIO-FINTZEA	363.730	0,5	927	0,1
	7. INDUSTRIA KIMIKOA 8. FARMAZIA PRODUKTUAK	598.825	0,8	4.933	0,5
	8. KAUTXUA, PLASTIKOAK ETA METALEZKOAK EZ DIREN BESTE PRODUKTU BATZUK	1.541.679	1,9	19.182	2,0
	9. METALURGIA ETA PRODUKTU METALIKOAK	4.679.124	5,9	70.745	7,4
	10. PRODUKTU INFORMATIKO ETA ELEKTRONIKOAK	514.046	0,6	7.067	0,7
	11. MATERIAL ETA EKIPIAMENDU ELEKTRIKOA	625.158	0,8	8.919	0,9
	12. MAKINAK ETA EKIPIAMENDUA	1.715.634	2,2	22.468	2,3
	13. GARRAIORAKO MATERIALA	2.021.802	2,5	20.082	2,1
	14. ALTZARIAK ETA BESTE MANUFATURA BATZUK	724.816	0,9	14.709	1,5
	15. ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA LURRUNA	1.829.978	2,3	2.331	0,2
	16. UR-HORNIDURA ETA SANEAMENDUA	470.906	0,6	6.291	0,7
ERAIKUNTZA	17. ERAIKUNTZA	4.233.679	5,3	58.205	6,1
SERVICIOS	18. MERKATARITZA; IBILGAILUEN KONPONKETA	7.547.297	9,5	131.905	13,7
	19. GARRAIOA ETA BILTEGIATZEA	3.551.891	4,5	44.672	4,7
	20. OSTALARITZA	4.018.326	5,1	59.175	6,2
	21. EDIZIOA, IRUDIA, IRRATIA ETA TELEBISTA	370.939	0,5	5.402	0,6
	22. TELEKOMUNIKAZIOAK	873.443	1,1	2.057	0,2
	23. INFORMATIKA	848.177	1,1	14.444	1,5
	24. FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	2.818.959	3,5	16.061	1,7
	25. HIGIEZIN JARDUERAK	8.293.354	10,4	5.538	0,6
	26. AHOLOKULARITZAK ETA BESTE JARDURA TEKNIKO BATZUK	3.239.579	4,1	45.513	4,7
	27. IKERKETA ETA GARAPENA	482.676	0,6	7.615	0,8
	28. BESTE JARDURA PROFESIONAL BATZUK	528.264	0,7	12.328	1,3
	29. ZERBITZU LAGUNGARRIAK	2.171.734	2,7	63.764	6,6
	30. ADMINISTRAZIO PUBLIKOA ETA DEFENTSA	3.453.646	4,3	56.505	5,9
	31. HEZKUNTZA	3.790.563	4,8	72.035	7,5
	32. OSASUN-JARDUERAK	3.857.148	4,9	48.379	5,0
	33. GIZARTE ZERBITZUEN ARLOKO JARDUERAK	758.661	1,0	28.830	3,0
	34. AISIALDI- ETA KULTURA-JARDUERAK	1.189.415	1,5	14.488	1,5
	35. BESTE ZERBITZU BATZUK	1.057.798	1,3	23.828	2,5
	36. ETXEETAKO JARDUERAK	692.294	0,9	30.516	3,2
	37. LURRALDEZ KANPOKO ERAKUNDEAK	-	0,0	-	0,0
BEGa OINARRIZKO PREZIOETAN		71.420.791	89,9		0,0
PRODUKTUEN GAINENKOTZ ZERGA GARBIAK		8.024.726	10,1		0,0
GUZTIRA		79.445.517	100,0	960.396	100,0

Iturria: EUSTAT. Kontu Ekonomikoak.

3.3. LEHEN SEKTOREA

2020an lehen sektoreko BEGen urte arteko aldakuntza errealak $-9,3\%$ da, 2019an erregistratutako $3,2\%$ hazkundearen aldean. Bestalde, enpleguak (DOBen neurtuta) $2,5\%$ egin du behera, eta aurreko urteko $1,9\%$ gehitu da.

II.3.11 TAULA. EAE: LEHEN SEKTOREKO ADIERAZLEAK				
	2017	2018	2019	2020
BPG PREZIO ARRUNTETAN (MILAKA)	634.699	603.464	584.516	501.366
ENPLEGUA DOBetan	12.502	12.761	12.513	12.206
BEG ALDAKUNTZA (ERREALA)	10,1	1,7	3,2	-9,3
ENPLEGUAREN ALDAKUNTZA	2,1	2,1	-1,9	-2,5
*Dedikazio osoaren baliokideak				
Iturria: EUSTAT, Hiruhileko Kontu Ekonomikoak. 2021eko martxoa				

3.4. INDUSTRIA

3.4.1. Industria-sektorearen bilakaera orokorra

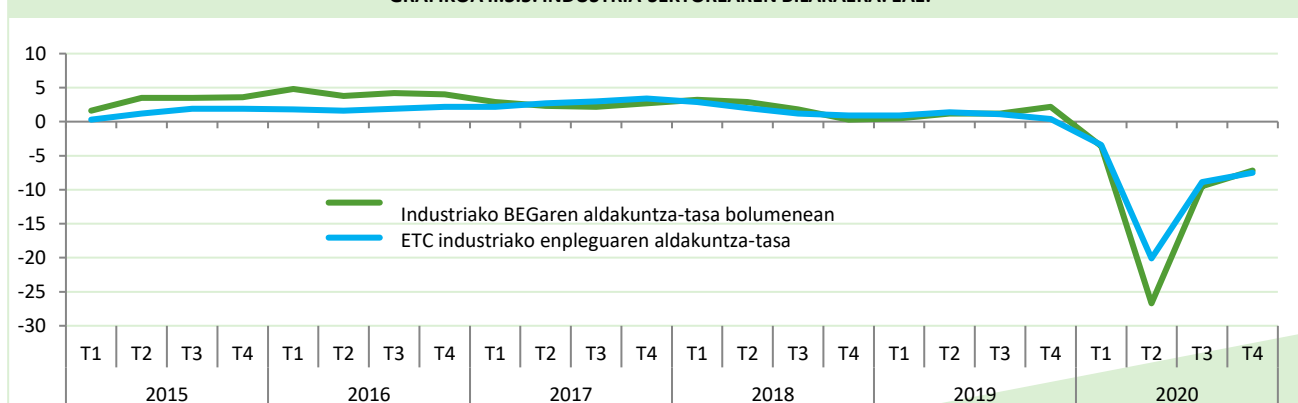
EUSTATEko Hiruhileko Kontu Ekonomikoen datuek erakusten dutenez, inguruabar errealetan industriako BEGek urte arteko $3,6\%$ beherakada izan zuen 2020ko lehen hiruhilekoan, $26,7\%$ ko bigarrenean, $9,5\%$ ko hirugarrenean eta $7,2\%$ ko laugarrenean. Hala, urte osoan industriako BEGen urte arteko aldakuntza errealak $11,8\%$ koa da, aurreko urteko $1,3\%$ ko igoerarekin alderatuta. Industria enpleguaren kasuan beherakada are handiagoa da ($-12,2\%$).

2.1.12. TAULA. INDUSTRIAREN SEKTOREKO ADIERAZLEAK EAE ⁿ					
	PREZIO ARRUNTEN BEGa (MILIOIAK)	BOLUMEN- INDIZE KATEATUA 2015KO OINARRIA	ENPLEGUA DOBetan	BEG ALDAKUNT ZA (ERREALA)	ENPLEGUA REN ALDAKUNT ZA
				URTE ARTEKO ALDAKUNTZA	
2019	17.058.432	110,4	208.277	1,3	0,9
2020	14.780.891	97,4	187.468	-11,8	-10,0
IV 2019	4.335.826	111,2	207.937	2,2	0,4
I 2020	4.068.661	105,7	200.608	-3,6	-3,4
II 2020	3.041.193	81,0	166.801	-26,7	-20,1
III 2020	3.794.085	99,9	190.021	-9,5	-8,9
IV 2020	3.876.950	103,1	192.440	-7,2	-7,5
*Dedikazio osoaren baliokideak					
Iturria: EUSTAT, Kontu Ekonomikoak. 2021eko martxoa					

EAEko industriako BEGaren urteko batez besteko beherakada hori Estatuko baino handiagoa da. Izan ere, EINEan arabera, $-9,6\%$ da Estatuan.

Enpleguari dagokionez, dedikazio osoko baliokidetzan neurtuta, urte artean behera egin du, $3,4\%$ 2020ko lehen hiruhilekoan, $20,1\%$ bigarrenean, $8,9\%$ hirugarrenean eta $7,5\%$ laugarrenean, CETen arabera. Urte osoarako 10% ko batez besteko beherakada erregistratu da aurreko urteko $0,9\%$ ko igoeraren aldean.

GRAFIKOA II.3.5. INDUSTRIA-SEKTOREAREN BILAKAERA. EAE.

Iturria: CET. EUSTAT

3.4.2. Industri Produkzioko Indizea eta Industriako Prezioen Indizea. 2020

EUSTATen Industria Produkzioko Indizea izaera koiunturala duen adierazlea da, eta industriako BEGen bolumenaren bilakaera neurtzen ahalegintzen da, faktoreei dagokienez.

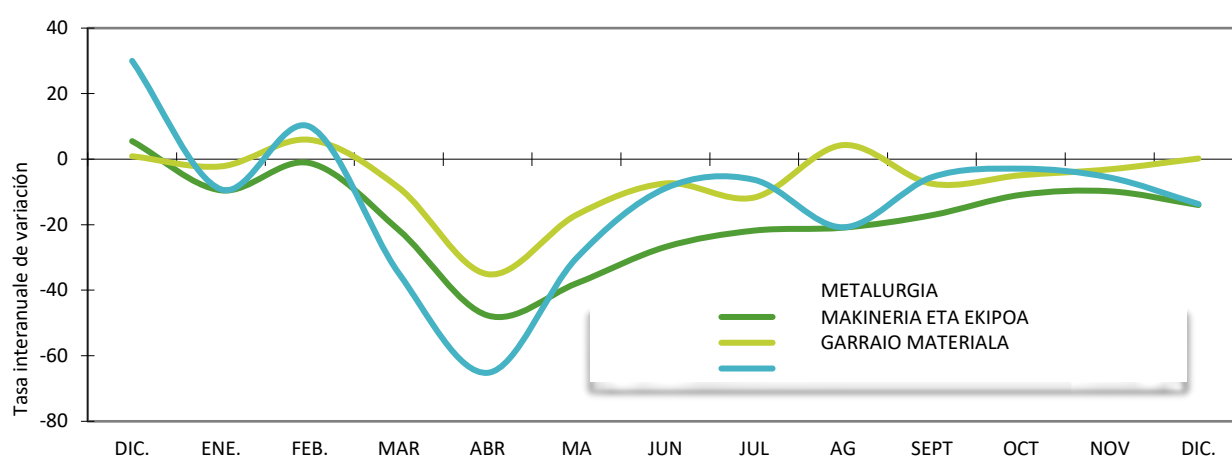
Urte arteko inguruabarretan (aurreko urteko hilabete berdinean neurtuta), industria ekoizpenak % 15,6 egin zuen behera 2020ko martxoan, % 38,8 apirilean, % 27,5 maiatzean, % 17,5 ekainean, % 12,2 uztailan, % 15,1 abuztuan eta gero beherakada arintzen hasi zen. Apirilean honako adar hauek izan zuten beherakadarik handiena: Garraio materiala (%65), Kautxua eta plastikoa (%54), Ehuna, jantzigintza, larrua eta oinetakoak (% 52,1), Metalurgia (% 47,6), Produktu informatikoak eta elektronikoak eta industria kimikoa (biek ekoizpenaren % 42,9 galdu zuten) (ikusi 2.1.15 taula).

2.1.13 TAULA. IPIA-REN BILAKAERA JARDUERA-ADARREN ARABERA, EAE-N
2015EKO OINARRIA. DATU ZUZENDUAK. URTE ARTEKO ALDAKUNTZA

	2019	2020											
	ABE.	URT.	OTS.	MAR	API.	MAI.	EKA.	UZT.	ABU.	IRA.	URR.	AZA.	ABE.
IPI	3,9	-2,7	1,5	-15,6	-38,8	-27,5	-17,5	-12,2	-15,1	-10,2	-7,3	-6,9	-7,3
02. ERAUZKETA INDUSTRIAK	-1	13,9	14	-27,5	-45,1	2,9	22,3	8,7	34,2	17,2	-9,3	5,6	-9
03. ELIKAGAIEN INDUSTRIAK, EDARIAK, TABAKOA	0	4,1	2,9	-2,7	-20,1	-17,6	-10,6	-8,1	-8,8	-2,9	-3,1	-8,8	-8,3
04. EHUNGINTZA, EBAKETA, LARRUGINTZA ETA OINETAKOAK	14,8	-7,5	-21	-33,6	-52,1	-48,5	-32,7	-23,8	-7	-20,2	4,2	-3,4	23,7
05. ZURA, PAPERA ETA ARTE GRAFIKOAK	-6,8	-5,2	-1,4	-2	-12,7	-13,4	-13,5	-3,5	-15,8	-8,7	-4,6	-3,1	4,9
06. KOKE-GAIK ETA PETROLIO-FINTZEA	-7,9	5,1	5,5	6,7	-25,2	-21,1	15,6	-9,5	-35,1	-41	-35,9	3,2	-31,5
07. INDUSTRIA KIMIKOA	-4,1	-1,9	-0,1	1,7	-42,9	-23	-23,6	-18,3	-15,2	4	3,6	5,6	5,6
08. FARMAZIAKO PRODUKTUAK	-2,7	27,4	2,9	39,4	-7,9	15,3	-7,9	38,6	-15,1	6,4	-16,3	2,3	42,5
09. KAUTXUA ETA PLASTIKOAK	-0,6	-2,9	4,7	-29,5	-54	-42,6	-21,5	-5,3	-11,8	0,5	0,7	1,8	2,5
10. METALURGIA	5	-9	-0,9	-22	-47,6	-37,3	-27,4	-21,9	-20,9	-17,7	-10,5	-10,4	-15
11. PRODUKTU INFORMATIKO ETA ELEKTRONIKOAK	-19	-6,2	-0,6	-13,4	-42,9	-25,2	-13,7	-1,3	-2	4,8	0,9	-14,9	6,9
12. MATERIAL ETA EKIPAMENDU ELEKTRIKOA	0,3	-0,8	10,4	-16,4	-34	-25,3	-12,5	-16	-0,9	-3,6	-3	-3,7	4
13. MAKINAK ETA EKIPAMENDUA	1,8	0,3	5,9	-9,8	-33,7	-17,3	-9,1	-9,8	2	-4,6	-3,6	-4,9	3
14. GARRAIORAKO MATERIALA	30,5	-9,4	9,7	-34,8	-65	-30,6	-8,5	-6,2	-20,8	-5,2	-3,3	-5,4	-13,4
15. ALTZARIAK ETA BESTE MANUFATURA BATZUK	0,5	5	3,7	-1,2	-25,6	-20,7	-5	-0,3	-15	-11,8	-5,7	-8,3	-2,1
16. ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA LURRUNA	9,1	10,1	1,6	2,2	-1,5	-12,4	-24,7	-17,1	-21,2	-20,1	-26	-14,6	-15,5
17. URA	8,6	-4,5	3	9,2	-7,1	-11	4,3	-4,9	16,9	3,3	-8,9	3,4	2,2

Iturria: EUSTAT, IPI. (maiatza 2021)

GRAFIKOA II.3.6. IPIren BILAKAERA INDUSTRIA ADAR NAGUSIETAN EAEn. URTE ARTEKO ALDAKUNTZA TASAK

Iturria: IPI. Eustat

IPIren urte arteko aldakuntza metatua 2020ko abenduan (zuzendutako datuekin eta 2015eko oinarriarekin) -%13,3 zen EAEn 2019ko abenduaren aldean. Aurreko aldian (2018ko abendua-2019ko abendua), berriz, % 1,6 izan zen. Lurralde historikoen arabera, Bizkaia % 16ko beherakada izan du, Arabak % 13,2koa eta Gipuzkoak % 10,6koa.

Ondasunen helmuga ekonomikoaren arabera²⁵, ikusi da bitarteko ondasunei eragin zaiela kalterik handiena. Hala, 2020ko abenduko balantzeak erakusten duenez, bitarteko ondasunen ekoizpenaren murrizketa % 15,4koa da 2019ko aldi berarekin alderatuta, ekipo-ondasunena % 12,5koa, kontsumo-ondasun iraunkorra % 13,3koa, kontsumo-ondasun ez iraunkorra % 5,1koa eta energiarena % 12koa.

II.3.14 TAULA. IPIren BILAKAERA EAEn LURRALDEEN ETA ONDASUNEN XEDE EKONOMIKOAREN ARABERA 2015EKO OINARRIA. DATU ZUZENDUAK. URTE ARTEKO IGOERA METATUA ABENDUKO DATUAK										
	EAE, GUZTIRA	LURRALDE HISTORIKOAK			ONDASUNEN XEDE EKONOMIKOA					
		ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	KONTSUMO-ONDASUNAK			EKIPAMEN DU- ONDASU- NAK	BITARTEKO ONDASUNAK	ENERGIA
					GUZTIRA	IRAUNKO- RRA	EZ- IRAUNKO- RRA			
2016-12	3,1	9,3	1,5	0,8	1,6	2,7	1,4	8,5	2,3	-3,6
2017-12	5,7	5,2	6,3	5,6	5,4	12,2	3,9	3,3	7,7	3
2018-12	2,2	-0,8	0,9	5,5	4,9	4	5,1	4,1	0,6	1,4
2019-12	1,6	-1,7	4,4	0,9	2,8	2,8	2,8	2	0,1	5,6
2020-12	-13,3	-13,2	-16	-10,6	-6,6	-13,3	-5,1	-12,5	-15,4	-12

Iturria: EUSTAT IPI (Datuak: 2021eko maiatza)

IPIren sektoreen arabarako analisiak erakusten du beherakadarik nabarmenenak honako hauetan gertatu direla: Ehuna, jantzigintza, larrua eta oinetakoak (-% 20,9), Metalurgia (- %20,1), Kokea lortzeko eta petrolio finitzeko fabrikak (- %15,9), Garraio materiala (-% 15,2), Kautxua eta plastikoa (- %13,5), Energia elektrikoa, gasa eta lurruna (- %12) eta Produktu informatikoak eta elektronikoak (-%9,9). Soilik Farmazia produktuek eta erauzketa industrien egin dute gora (+%10,1 eta +%2,3, hurrenez hurren).

2.1.13 TAULA. IPIA-REN BILAKAERA JARDUERA-ADARREN ARABERA, EAE-N 2015EKO OINARRIA. DATU ZUZENDUAK. URTE ARTEKO IGOERA METATUA ABENDUKO DATUAK					
	2016-12	2017-12	2018-12	2019-12	2020-12
IPI	3,1	5,7	2,2	1,6	-13,3
02. ERAUZKETA INDUSTRIAK	-18,9	-2,6	13,6	-2,5	2,3
03. ELIKAGAIEN INDUSTRIAK, EDARIAK, TABAKOA	0,9	5,9	7,2	0,1	-7,3
04. EHUNGINTZA, EBAKETA, LARRUGINTZA ETA OINETAKOAK	3	2,8	-7,7	2,2	-20,9
05. ZURA, PAPER A ETA ARTE GRAFIKOAK	0,4	1,5	0,5	3	-6,6
06. KOKE-GAIK ETA PETROLIO-FINTZEA	-0,5	2,3	9,7	-15,3	-15,9
07. INDUSTRIA KIMIKOA	1,6	7,2	0,6	-2,7	-9,6
08. FARMAZIAKO PRODUKTUAK	6,2	-2,4	2,5	27,5	10,1
09. KAUTXUA ETA PLASTIKOAK	4,7	8,7	0,1	1,8	-13,5
10. METALURGIA	1,9	8	0	0	-20,1
11. PRODUKTU INFORMATIKO ETA ELEKTRONIKOAK	-3,5	17,4	8,3	-3,4	-9,9
12. MATERIAL ETA EKIPAMENDU ELEKTRIKOA	-2,6	2,5	6,5	5,6	-9,4
13. MAKINAK ETA EKIPAMENDUA	2,3	0,4	4	1	-7,3
14. GARRAIORAKO MATERIALA	20,3	6,4	3,9	0,8	-15,2
15. ALTZARIAK ETA BESTE MANUFAKTURA BATZUK	6,3	3	3,3	3,9	-7,2
16. ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA LURRUNA	-5	3,7	-1,6	14,7	-12
17. URA	-1,1	-0,2	0,5	1,5	-0,1

Iturria: EUSTAT IPI (maiatza 2021)

EAEn hiru azpisektore industrialik garrantzitsuenek batez bestekoa baino beherakada handiagoak izan dituzte (- %13,3): Metalurgia -%20,1 eta Garraio materiala -%15,2. Bestalde, Makineria eta ekipoen IPIak % 7,3 egin du behera.

EUSTATen “*Industri Prezioen Indizea*” (IPRI) produktuak merkaturatzeko lehen urratsean industri prezioen bilakaeraren kointura-adierazlea da, hots, ekoizleak transakzioan benetako jasotako prezioena, zeharkako zergak eta

²⁵ Kontsumo-ondasun iraunkorren fabrikazioa: presente daude altzarien, etxeko gailuen edo produktu elektronikoaren fabrikazioa.

Kontsumo-ondasun ez-iraunkorren fabrikazioa: besteak beste, elikagaiak fabrikatzea, prozesatzea eta kontserbatzea, garbiketarako eta higienarako produktuak fabrikatzea eta jantziak egitea. Ekipo ondasunen fabrikazioa: ibilgailu motordunen fabrikazioa, tren makinak eta trenbide materialaren eraikuntza edo aeronautika edo ontzigintza eraikuntza. Bitarteko ondasunen fabrikazioa: metalurgiako eta metalezko produktuen fabrikazioko jarduerak, industria kimikoa eta kautxuko eta plastikozko produktuen fabrikazioa. Energia: jarduera aipagarrien artean energia elektrikoaren hornidura eta petrolio finketa daude.

diru-laguntza garbiak sartu barik (horrelakorik balego). Indize horrek %1,9 egin zuen behera gure Erkidegoan 2019ko abenduaren eta 2020ko abenduaren artean (oinarria 2015).

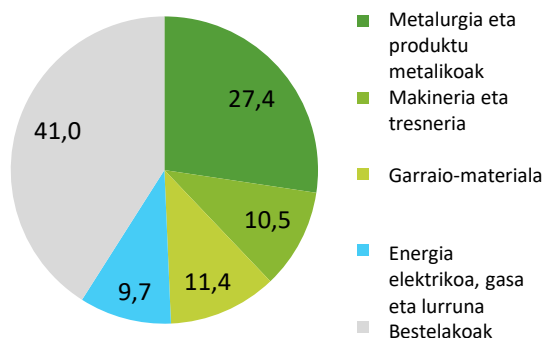
Beherakadak honako hauetan gertatu ziren: Kokea lortzeko eta petrolio fintzeko fabrikak (-%20,5), Ehuna, jantzigintza, larrua eta oinetakoak (-%4,2), Makinak eta ekipak (-%3,7), Egurra, papera eta arte grafikoak eta Energia elektrikoa, gasa eta lurruna (bakoitzak -%2,9) eta Altzariak eta bestelako manufaktura (-%0,2). Gainerako sektoreetan igoerak izan dira, eta honako hauek dira altuenak: Ura (+%4,8), Produktu informatiko eta elektronikoak (+%4,7), Garraio Materiala (+%3,2), Elikagaien industriak, edariak, tabakoa (+%3), Industria kimikoa eta Metalurgia eta produktu metalikoak (biek +%1,6), Material eta ekipamendu elektrikoa (+%1,5) eta Farmazia produktuak (+%1,3). Industria manufaktura berruan eta EAEko hiru industria azpisektore gakoetako bakoitzari erreparaturaz gero, ikus daiteke Garraio materialaren eta Metalurgia eta produktu metalikoen kasuan prezioek gora egin dute +%3,2 eta +%1,6; Makineria eta ekipoen kasuan %3,7 egin du behera.

Ondasunen helmuga ekonomikoen arabera, denek (energiak salbu, horren prezioek -%12,9 egin baitute behera), aldakuntza positiboak izan dituzte prezioetan. Igoerarik handiena kontsumo ondasun ez iraunkorren prezioetan egon da (+%3,3); ondoren etorri dira ondasun kontsumo iraunkorrak eta bitarteko ondasunak (biek +%0,9), eta ekipa ondasunak (+%0,6).

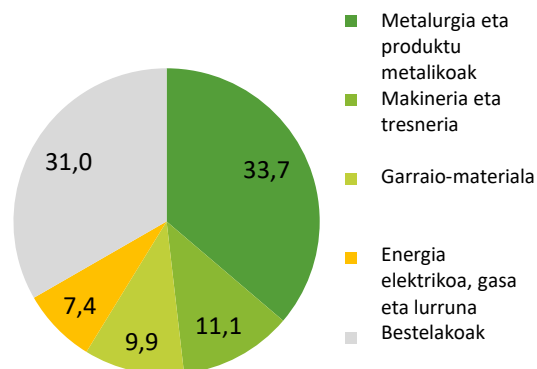
II.3.16 TAULA. EAEko IPRI ONDASUNEN XEDE EKONOMIKOAREN ETA JARDUERA SEKTOREAREN ARABERA 2015EKO OINARRIA. CNAE2009 (ALDAKUNTZA AURREKO ABENDUAREKIN ERKATUTA)						
	2015-12	2016-12	2017-12	2018-12	2019-12	2020-12
INDIZE OROKORRA	-1,6	0,2	2,4	1,3	1,7	-1,9
ONDASUNEN XEDE EKONOMIKOA						
KONTSUMO-ONDASUNAK	-1,1	2,2	-0,1	1,9	1,2	2,9
---KONTSUMO IRAUNKORREKO ONDASUNAK	-0,4	-0,6	2,4	-0,2	2	0,9
---KONTSUMO EZ-IRAUNKORREKO ONDASUNAK	-1,2	2,7	-0,5	2,2	1	3,3
EKIPAMENDU-ONDASUNAK	0,7	1,1	2,8	1,3	1,7	0,6
BITARTEKO ONDASUNAK	-1,9	-0,5	2,8	1,4	-0,2	0,9
ENERGIA	-4,9	1,4	2,7	1	7,1	-12,9
JARDUERA SEKTOREA						
ERAUZKETA-INDUSTRIAK	2,5	-1,1	-4,5	6,4	3,4	1,1
ERAUZKETA-INDUSTRIAK	2,5	-1,1	-4,5	6,4	3,4	1,1
MANUFATURA INDUSTRIA	-2,3	1,5	2,5	1	1,8	-1,8
ELIKAGAIEN INDUSTRIAK, EDARIAK, TABAKOA	-1,6	2,2	-0,1	1,8	0,7	3
EHUNGINTZA, EBAKETA, LARRUGINTZA ETA OINETAKOAK	5,1	1,3	-1	6,3	0,9	-4,2
ZURA, PAPER A ETA ARTE GRAFIKOAK	-0,1	-0,5	2,7	3,9	-0,8	-2,9
KOKE-GAIK ETA PETROLIO-FINTZEA	-11,7	11,8	2,9	-1,1	11,1	-20,5
INDUSTRIA KIMIKOA	-1,6	0,8	2,8	5,6	-1,2	1,6
FARMAZIAKO PRODUKTUAK	1,3	1,3	6,1	2,6	-1,4	1,3
KAUTXUA ETA PLASTIKOAK	0,7	-3,5	0,7	0,2	0,7	0,7
METALURGIA ETA PRODUKTU METALIKOAK	-3,5	-0,1	4,4	1,2	-0,7	1,6
PRODUKTU INFORMATIKO ETA ELEKTRONIKOAK	-2,3	2,3	1,8	-2,1	3	4,7
MATERIAL ETA EKIPAMENDU ELEKTRIKOA	-0,1	0,4	0,4	0,1	2,4	1,5
MAKINAK ETA EKIPAMENDUA	-0,1	0,9	3,2	2,1	0,7	-3,7
GARRAIORAKO MATERIALA	2	1,6	0,8	0,1	2,2	3,2
ALTZARIAK ETA BESTE MANUFATURA BATZUK	1	-0,5	3,1	1,5	2,3	-0,2
ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA LURRUNA	2,5	-7,4	2	2,8	1,3	-2,9
ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA LURRUNA	2,5	-7,4	2	2,8	1,3	-2,9
URA	-	3	2,3	3,2	0	4,8
URA	-	3	2,3	3,2	0	4,8
Iturria: EUSTAT IPI (Datuak: 2021eko maiatz)						

3.4.3. Industria estatistikaren emaitza nagusiak. 2019ko datuak.

II.3.17. TAULA. EAE: INDUSTRIA SEKTOREAREN MAGNITUDEAK SEKTOREKA											
		Banaketaren %a (Industria = 100) 2019					Aldakuntza 2018/19				
		BEG cf	Enplegua (pertsonak)	Inbertsioa	Negozioen zifra (salmenta garbia)	Zerga ondorengo emaitzak*	BEG cf	Enplegu a	Inbertsioa	Negozio en zifra	Zerga ondorengo emaitzak
Industria, guztira		100	100	100	100	100					
	Mila euro	15.295.361	207.004	2.054.087	59.903.623	2.160.188	1,4	0,3	2,8	-0,7	-10,0
B sekzioa	Erauzketa-industria	0,2	0,2	0,0	0,2	0,0	-6,2	-6,1	-100,4	-24,6	-56,3
C sekzioa. Manufaktu- ren industria	Elikagaien, edarien eta tabakoaren industria	6,4	7,4	7,9	8,0	10,4	1,9	0,1	10,5	-1,0	-1,8
	Ehuna, jantzigintza, larrua eta oinetakoak	0,6	1,2	0,1	0,4	1,0	-4,8	-6,9	3,5	1,8	-3,1
	Egurra, papera eta arte grafikoak	4,8	5,6	4,9	3,9	7,1	3,9	0,3	28,4	0,5	0,3
	Kokea lortzeko eta petrolioaren fintzeko fabrikak	1,8	0,5	6,3	9,7	6,6	-16,3	-3,1	73,9	-14,2	-18,9
	Industria kimikoa eta produktu farmazeutikoen fabrikazioa	3,5	2,3	3,0	2,9	9,1	4,4	-1,1	27,7	0,7	48,1
	Kautxua eta plastikoa	7,3	6,8	8,6	5,8	11,8	1,0	-0,4	77,4	1,6	1,7
	Metalezkoak ez diren bestelako produktu mineralak	2,4	2,4	2,4	1,7	2,0	3,8	1,6	50,1	1,2	-5,4
	*Metalurgia eta metalezko produktuak	27,4	33,7	29,7	24,3	13,7	-2,4	0,3	0,7	-3,5	-37,0
	Produktu informatiko eta elektronikoak eta optikoak	2,6	3,4	2,6	1,9	3,6	8,5	3,8	5,1	3,8	-6,4
	Material eta ekipa elektrikoak, etxeko tresna (elektrikoak)k barne	3,4	4,4	2,0	2,9	3,1	0,9	3,4	-6,8	-0,2	28,7
	Makinak eta ekipa	10,5	11,1	6,5	8,7	12,9	1,6	1,4	-28,2	1,3	-3,6
	Garraio-materiala	11,4	9,9	10,0	15,2	14,9	7,0	-1,0	-6,4	9,7	41,8
	Altzariak eta bestelako manufaktura	4,4	7,0	1,6	2,7	4,3	5,0	1,3	-13,7	7,3	10,3
D Sekzioa	Energia elektrikoak, gasa eta lurruna	9,7	1,0	9,0	9,6	-3,8	3,4	-11,5	-17,2	0,1	-172,5
E Sekzioa	Ur-horniketa eta saneamendua	3,5	3,2	5,2	2,0	3,4	4,8	1,1	-19,4	4,7	-3,7
*Operazio horien ustiapen eta finantza emaitza barne. Iturria: EUSTAT. Industriako estatistika											

GRAFIKOA II.3.7. INDUSTRIAKO BPGREN BANAKETA SEKTOREEN ARABERA. EAE, 2019

Iturria: EUSTAT

GRAFIKOA II.3.8. INDUSTRIAKO ENPLEGUAREN BANAKETA SEKTOREEN ARABERA. EAE, 2019

Iturria: EUSTAT

EAEko industriaren jokabidea 2019an (COVID-19aren aurretik) positiboa izan zen balio erantsiaren eta enpleguaren bilakaerari dagokionez. Enpleguaren kasuan, pertsona landunen kopuruak % 0,3 egin zuen gora; azken urteetako joera positiboari eutsi zitzaion, eta, hala, pertsona landunen kopuru osoa 207.004 pertsonakoa izan zen, bost urtez etengabe hazten egon ondoren. Pertsona landunen kopuru osotik emakumeak % 20,6 izan ziren, 10 urte lehenago baino ia bi puntu gehiago. Balio erantsia 15.295 milioi eurora iritsi zen, 2018an baino % 1,4 gehiago; baliorik altuena da 2009tik. Fakturazioa 59.904 milioi eurora iritsi zen prezio arruntetan 2019an, hamarkadako bigarren altuena izan zen, 2018koaren ondoren, % 0,7ko beherakada arin baten ostean.

Bestalde, inbertsioak % 2,8 egin zuen gora, eta eragiketa jarraituen emaitzek, zergen ondoren, % 10 egin zuten behera (zergen aurreko emaitza ken etekinen gaineko zerga).

Industria manufacturaren barruan eta EAEko hiru industria azpisektore gakoetako bakoitzari erreparatuz gero, honako hau ikus dezakegu:

EAEko industrian pisu gehien duen sektoreak, Metalurgia eta produktu metalikoaren sektoreak, industrian lan egiten duten langile guztien % 33,7 hartzen du. Lehen posizioan dago, halaber, salmentei (industria osoaren %24,3), zein balio erantsiari (guztiaren % 27,4) eta inbertsioari dagokienez (%29,7). Enplegua % 0,3 hazi zen 2018arekin alderatuta, baina salmentek zein balio erantsiak behera egin dute, %3,5 eta % 2,4, hurrenez hurren. Ondoren datoz, garrantziari dagokionez, Makineria eta ekipoa eta Garraio materiala.

- Garraio materialean langile guztien % 9,9 aritu ziren. Negozioen zifra % 9,7 igo ahal izan zuen, eta balio erantsia % 7,0. Bilakaera honi esker, urtea ixtean gure erkidegoko industria osoaren salmenten % 15,2 hartzen zuen, eta balio erantsiaren % 11,4.
- Makinaria eta ekipoen arloan EAEko industria osoko langile guztien % 11,1 aritu ziren, salmenten % 8,7 hartu zuen eta balio erantsiaren % 10,5, salmentek % 1,3 eta balio erantsiak % 1,6 hazi eta gero.

Aipatutako hiru sektoreek industriako langile guztien erdia baino gehiago hartzen dituzte, % 54,7, eta salmenten % 48,2 eta balio erantsiaren % 49,3 hartu zuten 2019an.

Maila teknologiko ertain eta altuko produktuen²⁶ protagonismoa etengabe hazi da urteetan zehar, 2019an salmenten % 31,7 hartzeraino, eta ehuneko pixka bat altuagoa, % 32,1, langileei zein sortutako balio erantsiari dagokienez. 2014an ehunekoak % 25,2koa zen salmentetan eta % 30 ingurukoa langile eta balio erantsian.

II.3.18. TAULA. BEG FAKTOREEN KOSTUAN ETA ENPLEGUA EAEKO INDUSTRIA MANUFATURA JARDUERAREN HIRU SEKTORE HANDIETAN						
	ENPLEGUA			BEG FAKTOREEN KOSTUA		
	2018	2019	ALD.	2018	2019	ALD.
METALURGIA ETA PRODUKTU METALIKOAK	69.535	69.738	0,3	4.286.150	4.185.179	-2,4
25/26 SIDERURGIA/BURDINAZKOAK EZ DIREN METALEN EKOIZPENA	9.799	9.753	-0,5	859.936	729.233	-15,2
27 METALEN GALDAKETA	6.963	6.963	0,0	408.150	429.968	5,3
28 ERAIKUNTZA METALIKOAK	9.951	10.016	0,7	450.927	486.801	8,0
29 FORJAKETA ETA ESTANPAZIOA	7.185	7.057	-1,8	470.593	467.685	-0,6
30 – INGENIARITZA MEKANIKOA	20.229	20.610	1,9	1.162.701	1.154.476	-0,7
31 METALEZKO ARTIKULUAK	15.408	15.339	-0,4	933.843	917.016	-1,8
MAKINAK ETA EKIPAMENDUA	22.681	23.008	1,4	1.584.086	1.609.467	1,6
35 ERABILERA OROKORREKO MAKINERIA	18.450	18.794	1,9	1.285.394	1.333.728	3,8
36 MAKINA-ERREMINTA	4.231	4.214	-0,4	298.692	275.739	-7,7
GARRAIORAKO MATERIALA	20.607	20.397	-1,0	1.633.953	1.748.857	7,0
37-IBILGAILU MOTORDUNAK FABRIKATZEA	13.153	12.806	-2,6	976.860	980.273	0,3
38 ONTZIGINTZA	636	460	-27,7	18.582	20.328	9,4
39-BESTELAKO GARRAIO-MATERIALA	6.818	7.131	4,6	638.511	748.256	17,2
Iturria: EUSTAT. Industriako estatistika						

II.3.19 TAULA. INDUSTRIAK EAE-N DUEN EDUKI TEKNOLOGIKOA ELGA-REN SEKTOREEN ARABERA. (GUZTIARI DAGOKIONEZ DUEN PISUA)						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
LANGILEAK						
GUZTIRA (KOPURUA)	192.387	194.458	198.141	203.497	206.349	207.004
MAILA TEKNOLOGIKO ALTUA	4,5	4,8	4,7	4,8	4,9	5,1
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAIN ALTUA	25,9	25,7	26,4	26,2	26,9	27,0
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAIN BAXUA	47,5	47,8	47,4	47,4	46,9	46,9
MAILA TEKNOLOGIKO BAXUA	17,3	17,3	17,0	16,9	16,8	16,6
SAILKATU GABE	4,7	4,4	4,5	4,6	4,5	4,4
BALIO ERANTSI GORDINA FAKTOREEN KOSTUAN						
GUZTIRA (KOPURUA)	13.101.641	13.542.946	14.154.616	14.443.320	15.084.027	15.295.361
MAILA TEKNOLOGIKO ALTUA	4,4	4,8	4,9	5,1	4,8	5,8
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAIN ALTUA	25,6	25,9	26,1	26,4	26,5	26,4
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAIN BAXUA	40,2	42,5	42,5	42,5	42,4	41,3
MAILA TEKNOLOGIKO BAXUA	13,9	13,5	13,1	13,4	13,1	13,2
SAILKATU GABE	15,9	13,4	13,5	12,6	13,1	13,4
SALMENTA GARBIAK						
GUZTIRA (EUROAK, MILAKA)	55.865.644	54.890.865	53.574.121	56.490.135	60.308.597	59.903.623
MAILA TEKNOLOGIKO ALTUA	3,3	3,5	4,0	4,2	4,0	4,6
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAIN ALTUA	22,0	23,5	26,3	26,3	26,0	27,1
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAIN BAXUA	45,4	43,6	41,9	43,5	44,8	43,0
MAILA TEKNOLOGIKO BAXUA	13,1	13,6	13,6	13,7	13,4	13,5
SAILKATU GABE	16,2	15,8	14,2	12,4	11,7	11,8
Iturria: EUSTAT. Industriako estatistika						

²⁶ EUSTATEk erabiltzen duen ELGAren sailkapenaren arabera, maila teknologiko handiak honako hauek barne hartzen ditu: 1. Produktu farmazeutikoen fabrikazioa, 2. Produktu informatikoak, elektronikoak eta optikoak, eta 3. Aeronautika eta espazio eraikuntza. Maila teknologiko ertain-handian honako hauek daude: 4. Industria kimikoa, 5. Arma eta munizioen fabrikazioa, 6. Material eta ekipo elektronikoaren fabrikazioa, Makineria eta ekipoen fabrikazioa, Ibilgailuen fabrikazioa, 7. Bestelako garraio materialen fabrikazioa, Ontzigintza eta Aeronautika eraikuntza izan ezik, eta 8. Tresna eta hornigai medikoen eta odontologikoen fabrikazioa. Maila ertain-baxuan hauek daude: 9. Euskarri grabatuen erreproduktzioa, 10. Kokea lortzea eta petrolioaren fintzea, 11. Kautxu eta plastikoen produktuak ekoiztea, eta metalak ez diren bestelako produktu mineralak ekoiztea. Metalurgia. 12. Produktu metalikoak ekoiztea, makineria, arma eta munizioa salbu, 13. Ontzigintza eta 14. Makineria eta ekipoak konpondu eta instalatzea. Maila baxuak honako hauek hartzen ditu: 15. Elikagaien, edarien eta tabakoaren industria. Ehuna, jantzigintza, larrua eta oinetakoak. Egurra, papera eta kortxoa, 16. Arte grafikoak 17. Altxariak ekoiztea 18. Beste industria manufaktura batzuk eta 19. Sailkatu gabek.

3.5. ERAIKUNTZ

3.5.1. Eraikuntzaren sektorearen bilakaera

Eraikuntzaren sektoreak, obrak etetearen ondorioz, urte arteko uzkurdu izan zuen termino errealean, egutegi efektuak kendu ondoren, hain zuzen ere 2020ko lehen hiruhilekoan %2,7, bigarrenean %17,9, hirugarrenean % 9,3 eta laugarrenean %8,2. Hala, urte osoan urte arteko aldakuntza % 9,5koa da, aurreko urteko % 3,4ko igoerarekin alderatuta.

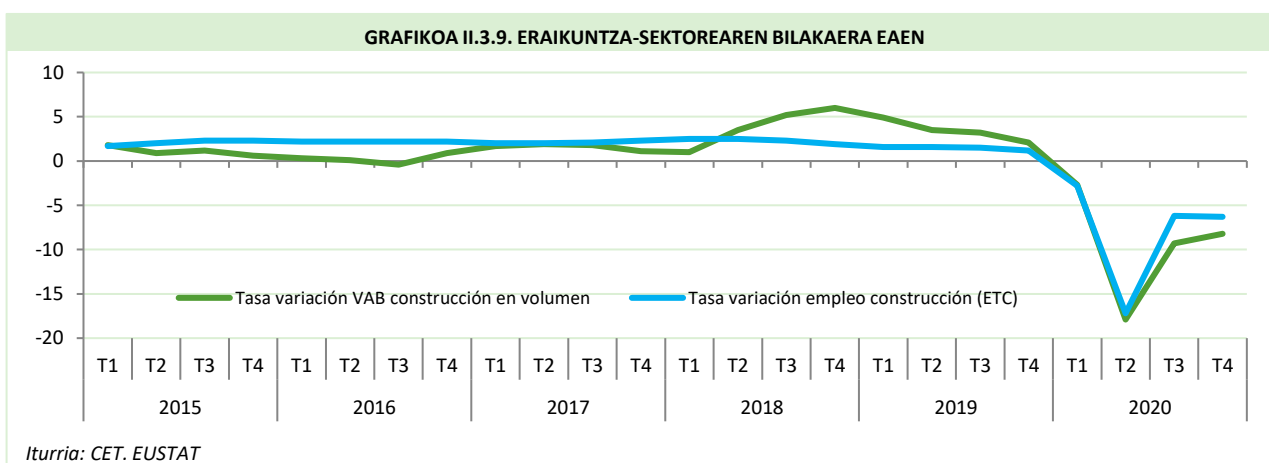
EAEko eraikuntzaren BEGaren urteko batez besteko beherakada hori Estatukoa baino txikiagoa da. Izan ere, EINen arabera, -%11,1 da Estatuan.

Enpleguari dagokionez, dedikazio osoko baliokidetzan neurtuta, urte artean behera egin du, % 3,4 2020ko lehen hiruhilekoan, % 14,3 bigarrenean, % 3,6 hirugarrenean eta % 4,8 laugarrenean, CETen arabera. Urte osorako %6,5eko batez besteko beherakada erregistratu da aurreko urteko % 3ko igoeraren aldean.

EUSTATen Eraikuntzaren Koiuntura Indizeari (EKI) ²⁷ buruzko urteko balantzeak, eraikuntzaren sektorean enpleguaren eta ekoizpenaren bilakaera kalkulatzeko duen adierazle koiunturalak, erakutsi du urte arteko murrizketa metatua %7,3koa izan zela, egutegiko efektuko termino homogeneoetan; eraikuntzaren kasuan % 7,5eko beherakada izan da, eta %6koa obra zibilean.

2.1.20 ADIERAZLEA. ERAIKUNTZAREN SEKTOREKO ADIERAZLEAK EAEn											
	HIRUHILEKOKO KONTU EKONOMIKOAK DATU ZUZENDUAK.					ERAIKUNTZAREN INDIZE KOIUNTURALA DATU ZUZENDUAK. EGUNEKO PREZIOAK.					
	PREZIO ARRUNTEN BEGa (MILIOIAK)	BOLUMEN- INDIZE KATEATUA 2015EKO OINARRIA	ENPLEGUA DOBetan	BEG ALDAKUNTZA (ERREALA)	ENPLEGU AREN ALDAKU NTZA	URTE ARTEKO ALDAKUNTZA			URTE ARTEKO ALDAKUNTZA METATUA.		
						GUZTIRA	ERAIKUN TZA	OBRA ZIBILA	GUZTI RA	ERAIKUN TZA	OBRA ZIBILA
2019	4.233.679	109,5	59.972	3,4	3,0	8,7	9,2	5,6	8,7	9,2	5,6
2020	3.852.410	99,0	56.066	-9,5	-6,5	-7,3	-7,5	-6,0	-7,3	-7,5	-6,0
IV 2019	1.076.207	110,6	60.390	2,1	1,8	9,0	8,6	12,0	8,7	9,2	5,6
I 2020	1.020.351	105,2	57.115	-2,7	-3,4	2,9	3,7	-2,9	2,9	3,7	-2,9
II 2020	866.837	89,4	51.265	-17,9	-14,3	-16,9	-17,0	-16,3	-7,4	-7,0	-10,0
III 2020	975.925	99,9	58.363	-9,3	-3,6	-9,3	-11,5	6,1	-8,0	-8,5	-4,7
IV 2020	989.297	101,6	57.520	-8,2	-4,8	-5,7	-5,1	-9,2	-7,3	-7,5	-6,0

*Dedikazio osoaren baliokideak
Iturria: EUSTAT, Kontu Ekonomikoak eta Eraikuntzaren Indize Koiunturala

3.5.2. Eraikuntza kostuen indizea

²⁷ Indize honek eraikuntza obra mota biak bereizten ditu: eraikinak egitea (eraikuntza iraunkor oro, bereizia edo independentea, etxebizitza familiar edo kolektiborako egiten dena, edo nekazaritzarako, industriadarako, zerbitzuak emateko edo, oro har, jarduera bat egiteko —eskolak, siloak, eta abar— egiten dena) eta obra zibila (azpiegitura obra oro, eraikinak egitea ez dena, kolektiboki edo publikoki erabiltzeko dena).

EUSTATen Eraikuntza Kostuen Indizeak Eraikuntza sektorearen kostu osoak izandako bilakaera aztertzen du, hala ulertuz bitarteko kontsumoen, langileen kostuen eta ustiapeneko soberakinaren batura. Bitarteko kontsumoen kostuaren indizearen eta eskulanaren kostuaren indizearen bilakaeraren bitartez kalkulatzen da.

2019ko abendutik 2020ko abendura, eraikuntzaren kostuak % 1 hazi dira; eskulanaren kostua % 1,8 hazi da eta lehengaien kostuak % 0,7.

II.3.21 TAULA. URTE ARTEKO ALDAKUNTZA TASA ERAIKUNTZAREN KOSTUETAN EAEn (ALDAKUNTZA AURREKO ABENDUARI DAGOKIONEZ)							
	KOSTUAK			LEHENGAIEN KOSTUA			ESKULANAREN KOSTUA
	GUZTIRA	ERAIKUNTZA	OBRA ZIBILA	GUZTIRA	ERAIKUNTZA	OBRA ZIBILA	
2015-12	0,3	0,3	0	0,2	0,3	-0,2	-
2016-12	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,7
2017-12	0,4	0,6	-0,7	0	0,4	-1,4	1,4
2018-12	2,4	2,2	3,6	2,6	2,3	4,2	1,8
2019-12	2,2	2	2,9	2,2	2	3,1	2,3
2020-12	1	1,3	-0,3	0,7	1,1	-1	1,8

Iturria: EUSTAT. ICCE

Eraikuntzaren eta obra zibilaren artean bereiziz ikusi da eraikuntzaren kostuek gora egin dutela (+%1,3), eta obra zibilarenak, berriz, behera egin dute (-%0,3).

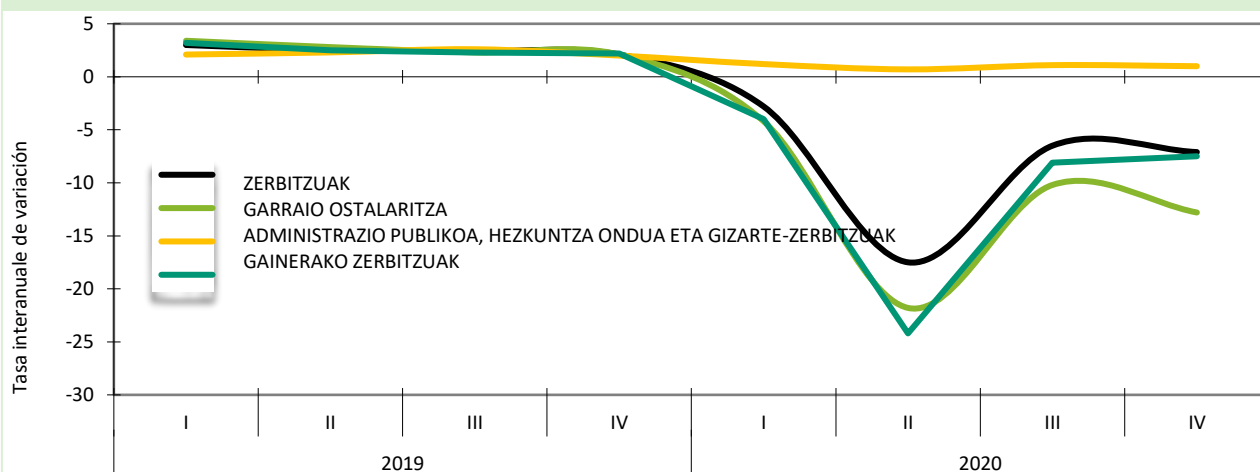
3.6. ZERBITZUAK

Martxoaren 14ko 463/2020 Errege Dekretuaren 10. artikulua eusteko neurriak ezarri zituen merkataritza jardueran, kultura ekipamenduetan, aisialdi jarduera eta establezimenduetan, ostalaritza eta jatetxe jardueretan eta beste batzuetan, eta zenbait establezimendu ixtea aurreikusi zuen. Bigarren kapituluaz azaldu dugun moduan (Koiuntura ekonomikoa), jarduera ez funtsezkoak bertan behera egon ziren denbora gehiena 2020ko bigarren hiruhilekoan izan zen, produktuaren beherakada nabarmenagoa izan zenean; hala ere, 2020an zenbait murrizketa aplikatu dira, sortutako agerraldien ondorioz.

3.6.1. Zerbitzuen sektorearen bilakaera orokorra

Hiruhileko Kontu Ekonomikoen arabera, zerbitzuen sektoreak, oro har, % 2,8ko uzkurdua izan du urte artean 2020ko lehen hiruhilekoan, %17,5ekoa bigarrenengan, %6,5ekoa hirugarrenengan eta %7,1ekoa laugarrenengan, egutegiko efektuak kendu ondoren. Datu horiek jarrera kontrajarriak ezkutatzan dituzte, zerbitzu publikoak edo pribatuak diren kontuan hartuta.

GRAFIKOA II.3.10. ZERBITZUEN SEKTOREKO BILAKAERA.
BOLUMEN-INDIZEAREN URTE ARTEKO ALDAKUNTZA-TASAK. EAE.

Iturria: CET. EUSTAT

Hala, administrazio publikoaren multzoak biltzen dituen jarduerak, hezkuntza, osasuna eta gizarte zerbitzuek, urte arteko %1,2ko igoerak izan dituzte 2020ko lehen hiruhilekoan, %0,7koa bigarrenean, %1,1koa hirugarrenean eta %1ekoa laugarrenean, pandemiari erantzun beharraren ondorioz. Urteko balantzeak % 1eko igoera erakusten du 2019 eta 2020 artean.

Aitzitik, jarduera pribatuek, bereziki merkataritza, garraio eta ostalaritza jarduerak, jarduera eten eta/edo murriztu egin zaienez, beherakada nabarmenak izan dituzte jardueran. Oro har, jarduera horiek urte arteko % 4,2ko jaitsiera izan dute 2020ko lehen hiruhilekoan, eta % 21,8koa bigarrenean, %10,2koa hirugarrenean eta %12,8koa laugarrenean. Izan ere, egoera berrira egokitzeko bete behar dituzten neurri zorrotzak agerian uzten ari dira kontsumo-profilak eta kontsumoaren eskaria nabarmen aldatzen ari direla. Urteko balantzeak % 12,3ko beherakada erakusten du 2019 eta 2020 artean.

Bestalde, gainerako zerbitzuen adarreko jarduerak ere (higiezinetakoa jarduerak, profesionalak, zientifikoak eta teknikoak, finantzarioak eta aseguruak) beherakada nabarmena izan du: % 4koa lehen hiruhilekoan eta % 24,2koa bigarrenean, %8,1koa hirugarrenean eta %7,5ekoa laugarrenean. Urteko balantzeak % 11ko beherakada erakusten du 2019 eta 2020 artean.

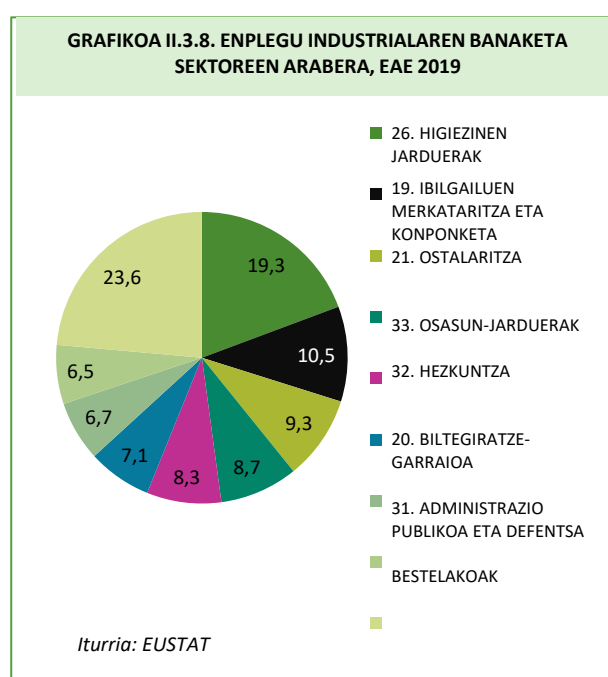
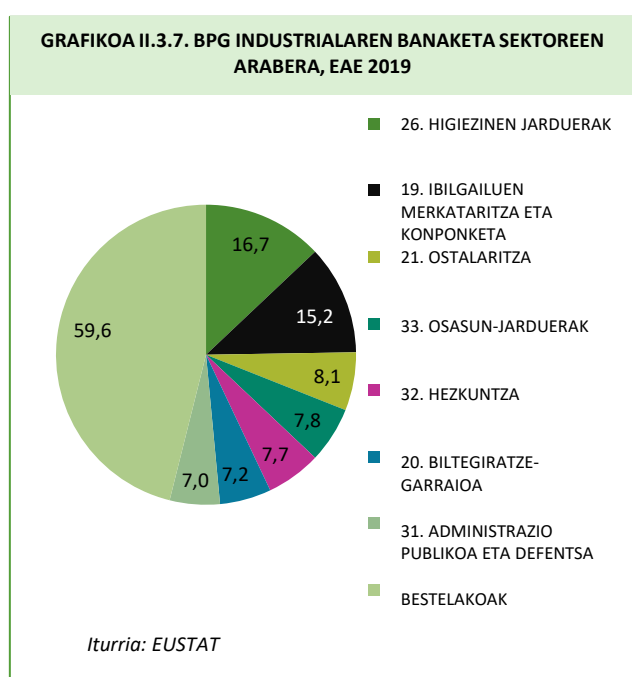
2.1.22 TAULA. ZERBITZU-SEKTOREAREN BILAKAERA. EAE							
	BEG EGUNEKO PREZIOAK	LANPOSTUAK (lanaldi osoaren baliokideak)	ZERBITZUEN BEGa BOLUMEN-INDIZEA URTE ARTEKO ALDAKUNTZA-TASAK. DATU ZUZENDUAK.				LANPOSTU- ALDAKUNTZA (lanaldi osoaren baliokideak)
			GUZTIRA	MERKATARITZA, OSTALARITZA ETA GARRAIOAK	AD. PUBLIKOA, HEZK., OSASUNA ETA GIZ. ZERB.	GAINERAKO ZERBITZUAK	
2019	49.544.164	693.872	2,5	2,6	2,3	2,5	1,6
2020	45.566.900	639.578	-8,5	-12,3	1,0	-11,0	-7,8
IV		697.323	2,1	2,1	2,1	2,2	1,5
2019	12.526.155						
I 2020	12.016.696	671.062	-2,8	-4,2	1,2	-4,0	-2,7
II 2020	10.238.964	576.678	-17,5	-21,8	0,7	-24,2	-16,8
III 2020	11.679.340	655.920	-6,5	-10,2	1,1	-8,1	-5,7
IV		654.652	-7,1	-12,8	1,0	-7,5	-6,1
2020	11.631.900						

Iturria: EUSTAT. 2021eko martxoa

3.6.2. Zerbitzuen sektoreko adar nagusiak EAEn

Zerbitzuen sektorearen barruan, berriz ere nabarmendu ziren Merkataritza eta ibilgailuen konponketa, BPGd-aren aldetik nahiz enpleguaren aldetik: Zerbitzuen sektoreko BPG arruntaren %15,2 izan da 2019an²⁸ eta sektoreko enpleguaren %19,5 (2018²⁹). BPG arruntaren terminoetan honako hauek ere nabarmendu behar dira: Higiezin jarduerak (sektorearen BPGren %16,7), Ibilgailuen konponketa eta merkataritza (%15,2), ostalaritza (%8,1), Osasun jarduerak (%7,8), Hezkuntza (%7,7), Garraioa eta biltegiatzea (%7,2) eta Administrazio publikoa eta defentsa (%7).

Eta enpleguaren aldetik hauek nabarmendu behar dira: Ibilgailuen konponketa eta merkataritza (%19,3), Hezkuntza (%10,5), Zerbitzu lagungarriak (%9,3), Ostalaritza (%8,7), Administrazio publikoa eta defentsa (%8,3), Osasun jarduerak (%7,1), Aholkularitza eta jardura teknikoak (%6,7) eta Garraioa eta biltegiatzea (%6,5).

2015 eta 2019 bitartean, BEGen urteko batez besteko aldakuntza-tasa zerbitzuen sektorean % 2,9koa izan da termino errealean. Hona hemen BPGd-aren hazkunderik handienak: Ostalaritza (+% 6,4, batez besteko urteko tasa), Jolas eta kultur jarduerak (% 5,2), Informatika (+% 4,5), Finantza eta aseguru jarduerak eta I+G (bi adarretan +% 3,9), Zerbitzu lagungarriak (+%3,8) eta Garraioa eta biltegiatzea (% 3,4).

Enpleguari dagokionez, 2014 eta 2018 artean hauek izan dituzte hazkunderik handienak: Gizarte zerbitzuen jarduerak (+%4,3, batez besteko urteko tasa), Aholkularitza eta jardura teknikoak eta Informatika (bi adarretan +%3,9), Zerbitzu lagungarriak (+%3,8), eta Aisialdi eta kultura jarduerak (+%3,7). Beherakadak ikusi dira Telekomunikazioetan (-%4,9) eta Finantza eta aseguru jardueretan (-%2,6).

Zerbitzuen sektoreko prezioen urteko batez besteko aldakuntza % 0,9koa izan zen 2015 eta 2019 bitartean.

²⁸ Azken datu eskuragarria

²⁹ Azken datu eskuragarria enpleguan: BPG terminoen datua baino bat gutxiago.

II.3.23 TAULA. ZERBITZUEN SEKTOREAREN EGITURA ETA BILAKAERA EAE-N

	BPG ARRUNTA (ZERBITZUEN SEKTOREKO BEGen %)			ENPLEGUA (ZERBITZUEN SEKTOREKO ENPLEGUAREN %)			BPG*	PREZIOAK	ENPLEGUA
	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2015-19	2014-18	
9. MERKATARITZA; IBILGAILUEN KONPONKETA	15,6	15,5	15,2	19,7	19,5	19,3	2,5	0,5	1,6
20. GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	7,2	7,3	7,2	6,6	6,5	6,5	3,4	0,8	2,8
21. OSTALARITZA	7,4	7,7	8,1	8,5	8,6	8,7	6,4	1,2	3,6
22. EDIZIOA, IRUDIA, IRRATIA ETA TELEBISTA	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8	-0,4	0,9	0,5
23. TELEKOMUNIKAZIOAK	1,9	1,9	1,8	0,3	0,3	0,3	0,3	-0,2	-4,9
24. INFORMATIKA	1,7	1,7	1,7	2,0	2,0	2,1	4,5	1,4	3,9
25. FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	5,6	5,6	5,7	2,6	2,4	2,4	3,9	0,1	-2,6
26. HIGIEZIN JARDUERAK	16,6	16,6	16,7	0,8	0,8	0,8	2,2	1,5	1,8
27. AHOLKULARITZAK ETA BESTE JARDUERA TEKNIKO BATZUK	6,6	6,5	6,5	6,4	6,6	6,7	2,3	1,3	3,9
28. IKERKETA ETA GARAPENA	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	3,9	1,0	2,3
29. BESTE JARDUERA PROFESIONAL BATZUK	1,1	1,1	1,1	1,8	1,8	1,8	2,5	0,9	3,1
30. ZERBITZU LAGUNGARRIAK	4,5	4,5	4,4	9,1	9,3	9,3	3,8	0,8	3,8
31. ADMINISTRAZIO PUBLIKOA ETA DEFENTSA	7,1	7,0	7,0	8,5	8,4	8,3	1,0	0,8	0,5
32. HEZKUNTZA	7,6	7,6	7,7	10,3	10,5	10,5	3,0	0,9	2,8
33. OSASUN-JARDUERAK	7,9	7,8	7,8	7,1	7,1	7,1	2,4	0,8	2,3
34. GIZARTE ZERBITZUEN ARLOKO JARDUERAK	1,5	1,5	1,5	4,0	4,1	4,2	2,5	1,2	4,3
35. AISIALDI- ETA KULTURA-JARDUERAK	2,3	2,4	2,4	2,1	2,1	2,1	5,2	0,7	3,7
36. BESTE ZERBITZU BATZUK	2,2	2,2	2,1	3,6	3,5	3,5	1,3	0,9	1,8
37. ETXEETAKO JARDUERAK	1,4	1,4	1,4	4,7	4,6	4,5	1,4	1,6	1,1
38. LURRALDEZ KANPOKO ERAKUNDEAK	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
ZERBITZUAK GUZTIRA (BPG MILAKA EURO ETA DEDIKAZIO OSOKO ENPLEGUA)	45.914.308	47.842.572	49.544.164	653.581	667.410	683.055	2,9	0,9	2,3
EKONOMIA GUZTIRA (BPG MILAKA EURO ETA DEDIKAZIO OSOKO ENPLEGUA)	73.697.375	76.888.235	79.445.517	919.453	938.892	960.396	2,9	0,9	4,7

* BPG erreala (bolumen kateatua).

Iturria: EUSTAT. Kontu Ekonomikoak.

3.6.3. Merkataritza

EUSTATen txikizkako merkataritzaren salmenta-indizearen bilakaera

EUSTATen "Txikizkako Merkataritza Indizea, (TMI)" EAEko txikizkako merkataritzaren sektoreko merkataritzako eta laneko koiunturaren bilakaeraren zuzeneko adierazlea da, eta informazioa jaso deneko bi aldagaien jokabidearen azterketan du oinarria: "salmentak" eta "landunak".

EUSTATen Txikizkako Merkataritzaren Salmenta Indizeko datuek erakusten dutenez, EAEko txikizkako merkataritzaren sektoreko salmentek behera egin zuten 2020ko lehen hiruhilekoan aurreko urteko hiruhileko berdinarekin erkatuta, egutegiko efektuak kendu ondoren eta prezio arruntei dagokienez, hain zuzen ere %3,6; bigarren hiruhilekoan beherakada areagotu egin zen -%16ra iritsiz, hirugarrenean %1,3ko igoera kalkulatu zen eta laugarrenean berriz ere behera egin zuen (-%1,6).

II.1.24 TAULA. TXIKIZKAKO MERKATARITZAREN SALMENTA-INDIZEAREN BILAKAERA EAE-N. URTE ARTEKO TASAK EGUTEGIAREN ERAGINAK ZUZENDUTA. PREZIO KONSTANTEAK											
	1. Indize orokorra EAE	Elikagaiak			Gainerako produktuak					Automozio orako erregaia	Indize orokorra zerbitzue gabe
		1.1. Guztira	1.1.1. Espezializatu	1.1.2. Espezializatu gabea, elikagaiak nagusi direla	1.2. Guztira	1.2.1. Pertsonaren ekipamenduan espezializatu	1.2.2. Etxerako ekipamenduan espezializatu	1.2.3. Bestelako kontsumo-ondasunetan espezializatu	1.2.4. Espezializatu gabea		
I-2019	1,9	1,4	-0,4	2,3	2,1	0	0,8	0,8	9,3	3	1,8
II-2019	0	1,8	0,4	2,5	-1,8	-2,6	-1,9	1,6	-2,1	1,5	-0,1
III-2019	1,5	2,5	2,3	2,6	0,6	-1,5	3	0,7	0,4	1,3	1,5
IV-2019	0,2	0,3	-0,9	0,9	-0,9	-4,7	3,3	-0,7	-0,2	7,8	-0,3
I-2020	-3,6	3,8	-2,9	6,9	-9,8	-6,8	-9,4	-14,4	-13,1	-5,5	-3,4
II-2020	-16	4,3	-8,4	10,7	-31,1	-32,5	-27,1	-32,6	-33,5	-34,1	-14,3
III 2020	1,3	1,5	-3	3,8	2,1	-1,6	10,6	1,9	-5,4	-4,7	1,8
IV 2020	-1,6	3,4	-5,2	7,6	-3,6	-14,7	11,2	3,6	-11,1	-17,7	-0,3

Iturria: EUSTAT, ICIIm.

2020. urteko balantzeak (hau da, urte arteko aldakuntza tasa metatua neurri gisa erabiliz, 2.1.25 taula) urte arteko beherakada erakutsi du, prezio finkoetan, %4,9koa 2019 eta 2020 artean.

Kalkuluen arabera, elikagaien salmentek %3 egin dute gora, gainerako produktuen txikizkako salmenta % 10,2 murriztu da eta ibilgailuetarako erregaiei salmentak % 15,5 egin du behera.

Elikaduraren txikizkako merkataritzaren barruan, elikaduran, edarietan eta tabakoan espezializatutako merkataritza (fruta-dendak, harategiak, arrandegiak eta abarrekoak bezalako establezimenduak) % 5,2 uzurtu da; txikizkako merkataritza ez-espezializatuak, berriz, % 7,1 egin du gora: nagusiki elikagaiak, edariak eta tabakoa dira igo direnak (nagusiki, supermerkatuak eta hipermerkatuak).

Gainerako produktuen txikizkako merkataritzan, salmenten beherakada orokorra izan da. Hartara, pertsonaren ekipamenduan (jantziak, oinetakoak eta farmazia-produktuak, adibidez) espezializatutako merkataritzak % 13,9 egin du behera, eta etxeko ekipamenduan (besteak beste, etxetresna elektrikoak, altzariak eta telekomunikazio-ekipoak) espezializatutakoak %2,7 egin du behera. Beste kontsumo-ondasun batzuetan (liburuak, papergintzako artikulak, jostailuak eta kirol-artikulak, adibidez) espezializatutako txikizkako merkataritza % 9,2 murriztu da, eta espezializatu gabea, non gainerako produktuak baitira nagusi (txikizkako beste saltoki batzuk, espezializatu gabeko establezimenduetan eta posta edo Internet bidezkoetan), % 15,7 jaitsi da.

II.3.25. TAULA. TXIKIZKAKO MERKATARITZAREN SALMENTA-INDIZEAREN BILAKAERA. URTE ARTEKO TASA METATUAK. EGUTEGIAREN ERAGINAK ZUZENDUTA. PREZIO KONSTANTEAK. EAE.														
	Indize orokorra EAE	Lurralde Historikoak			EAE									
		Araba	Bizkaia	Gipuzkoa	Elikagaiak			Gainerako produktuak				Automozio orako erregaia	Indize orokorra zerbitzugune gabe	
					Guztira	Espezializatua	Espezializatugabea	Guztira	Pertsonaren ekipamendua	Etxeko ekipamendua	Kontsumo beste ondasun batzuk			Espezializatugabea
2016	3,3	1,4	3,1	4,5	1,3	-1,4	2,9	5,4	2,1	15,2	5,5	-0,6	1,2	3,4
2017	1,7	-0,2	3,1	0,6	1,3	-0,9	2,5	2,9	0,2	8,8	5,4	-1,9	-3	2,1
2018	0,7	0,3	0,7	1	1	-1,6	2,4	0,2	0,3	0,4	-1,6	0,8	2,3	0,6
2019	0,9	2	-0,1	1,8	1,5	0,3	2	-0,1	-2,2	1,4	0,5	1,7	3,3	0,7
2020	-4,9	-1,2	-4,9	-6,6	3	-5,2	7,1	-10,2	-13,9	-2,7	-9,2	-15,7	-15,5	-4
Iturria: EUSTAT, ICIm.														

Iturria: EUSTAT, ICIIm.

EAEEn txikizkako merkataritza sektorean 2020an lan egin dutenen balantzeak %2,3ko beherakada izan du³⁰.

EUSTATen Txikizkako Merkataritzan lan egiten dutenen indizearen arabera, enpleguak gora egin du elikadura produktuen saltokietan (+%0,7), eta %4,6 egin du behera gainerako produktuen kasuan, eta %3,8 ibilgailuetarako erregeiaren kasuan.

II.3.26. TAULA. TXIKIZKAKO MERKATARITZAN LAN EGITEN DUTEN LANGILEEN INDIZEA EAE (URTE ARTEKO TASAK)

	INDIZE OROKORRA	ELIKAGAIK	GAINERAKO PRODUKTUAK	AUTOMOZIOZORAKO ERREGAIA
2016	4	4,2	4,3	-5,8
2017	2,3	3,7	1,4	1,9
2018	0,7	2,7	-0,8	0,3
2019	-0,1	0,5	-0,7	3,2
2020 bb	-2,3	0,7	-4,6	-3,8

bb: Behin-behinekoa
Iturria: EUSTAT, IClm

EUSTATen azalera handiko saltokietako eta elikadura-kateetako merkataritza-indizearen bilakaera

Orain EUSTATen "Saltoki handietako eta elikagai-kateetako merkataritza indizea" ³¹ aztertuko dugu. Saltoki handietako eta elikagai-kateetako merkataritzaren sektorearen salmenten bilakaera komertzialari eta langileei buruzko adierazlea da.³² EAEEn.

Adierazle horren arabera, 2020ko apirilean eta maiatzean, elikadurarekin lotuta ez dauden produktuen salmenten murrizketaren ondorioz, indize orokorrak, egutegiaren eraginak zuzendu ondoren eta prezio finkoetan, % 5,8ko eta %4,6ko urte arteko jaitsierak izan zituen, hurrenez hurren. Maiatzetik aurrera indizea berreskuratu egin da, baina beherakada izan du azaroan, alarma egoera berriz ezarri zenean.

II.1.27 TAULA. AZALERA HANDIKO SALTOKIETAKO ETA ELIKADURA-KATEETAKO MERKATARITZA-INDIZEA. EAE. URTE ARTEKO TASAK.

	EGUTEGIAREN ERAGINAK ZUZENDUTA. PREZIO KONSTANTEAK			LANGILEAK (URTARORIK GABEKO DATUAK)
	INDIZE OROKOR RRA	SALMENTAK		
		ELIKA GAIK	GAINERAKO PRODUKTUAK	
2020-URT.	-1,4	0,8	-4,8	1,5
2020-OTS.	6	6,7	4,6	1,5
2020-MAR.	0,5	17,6	-37	1,4
2020-API.	-5,8	20,1	-63,6	0,5
2020-MAI.	-4,6	10	-35,5	0,7
2020-EKA.	9	8,1	10,8	0,4
2020-UZT.	0,7	1,8	-1,1	0,4
2020-ABU.	4,2	3,2	6	-0,1
2020-IRA.	3,8	4,6	2,4	-1,4
2020-URRI.	6,2	6,5	5,5	1,2
2020-AZA.	-1,3	5,9	-14,2	-2
2020-ABE.	6,2	8,7	1,3	-1,6

Iturria: EUSTAT, Azalera handiko saltokietako eta elikadura-kateetako merkataritza-indizea.

2020. urteko balantzeak %2,8ko igoera erakutsi du. Azalera handiko saltokietako eta elikadura-kateetako elikagaien salmenten urtetik urterako igoera metatua %8,1ekoa izan da, eta gainerako artikuluen salmentak, berriz, % 9,5eko jaitsiera izan du, behin egutegiaren eraginak kenduta.

Enpleguak, bestalde, %0,2ko igoera metatua izan du 2019arekin erkatuta, 2018 eta 2019 artean izandako %1,6aren aldean.

³⁰ Indize koiuntural honetan eta beste indize ekonomiko batzuetan aintzat hartutako enplegatuen artean sartzen dira aldi baterako enplegu-erregulazioko espediente (ABEEE) bati atxikitako pertsonak, Europar Batasuneko Estatistika Bulegoak (Eurostat) Methodology of Short Term Business Statistics eskuliburuan jasotzen duen enpleguaren definizioari jarraituz.

³¹ 2015. urtetik aurrera aldaketak antzeman ziren kontsumitzaileen erosketen ohituretan saltoki handietan, kontsumitzailearengandik gertuago dauden bestelako banaketa moduei dagokienez; horrenbestez, EUSTATEk utzi egin zion Saltoki handietako merkataritza indizea hedatzeari eta horren ordez Saltoki handietako eta elikagai-kateetako merkataritza indizea prestatzen du.

³² Saltoki handi gisa hartzen da 2.500 m²-ko azalera edo handiagoa dutenak; bestalde, elikadura kate gisa hartzen dira gutxienez hiru lokal dituzten, azalera handiak barne, eta 100 langile baino gehiagoko enpresa guztiak. Informazioa lurralde historiko mailan hedatzen da 2015etik.

II.1.28 TAULA. AZALERA HANDIKO SALTOKIETAKO ETA ELIKADURA-KATEETAKO MERKATARITZA-INDIZEA. EAE. URTE ARTEKO TASAK.

	INDIZE OROKORRA PREZIO KONSTANTEAK	LH. INDIZE OROKORRA PREZIO KONSTANTEAK			SALMENTAK (PREZIO FINKOAK)		LANGILEAK
		ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	ELIKAGAIK	GAINERAKO PRODUKTUAK	
2016	2,3	0,5	3,4	1,4	2,3	1,8	3,3
2017	1,9	1,7	1,7	2,4	2	1,4	3
2018	2	-0,2	2	3	2,2	0,9	3,3
2019	1,4	1,5	1,6	1,1	1,7	0,8	1,6
2020 p	2,8	4	2,5	2,8	8,1	-9,5	0,2

bb: Behin-behinekoa

Iturria: EUSTAT, Azalera handiko saltokietako eta elikadura-kateetako merkataritza-indizea.

3.6.4. Ostalaritza eta turismoa

Martxoaren 19ko SND/257/2020 Aginduaren 1. artikulua ezarri zuen ez direla jendearentzat irekiko Estatuko edozein lekutan kokatutako hotel eta antzeko bizitoki, turismo-ostatu eta egonaldi laburreko beste ostatu batzuk, kanpinak, karabanentzako aparkalekuak eta antzeko beste establezimendu batzuk. 2. artikulua, bestalde, lehen apartatuan aurreikusitako turismo-establezimenduak jendearentzat irekitzeko aukera ematen zuen, baldin eta alarma-egoera deklaratzeko unean sasoiko bezeroak bazeuden modu egonkorrean ostatu hartuta, betiere establezimendu horietako okupatzaileek azpiegiturak badituzte beren bizitegi-espazioetan, premia biziko jarduerak egin ahal izateko, Osasun-krisiaren egoera kudeatzeko alarma-egoera deklaratu zuen martxoaren 14ko 463/2020 Errege Dekretuan ezarritako baldintzetan³³.

Alarma egoera bertan behera uzteak arnasa eman zion sektoreari, ondoz ondoko murrizketek eragin negatiboa izan dute jarduera hauetan.

EUSTATen Establezimendu turistiko hartzaileen inkestako datuek erakusten dute 2020ko martxoan EAEko 1.147 turismo-ostatu % 82,2 zeudela aktibo, baina apirilean ratioa % 9,5era jaitsi zela. Hau da, % 90,5 jendearentzat itxi zuten.

Maiatzaren 9ko SND/399/2020 Agindua aldarrikatu zenetik, zeinaren bidez ezartzen baita zein muga eta baldintzatan ireki ahal izango diren berriz irekitzea eten zuten establezimenduak, jarduera pixkanaka suspertzen joan da, baina modu apalean. Hala, maiatzean establezimenduen % 34,9 ireki zituzten, ekainean % 63,6 eta uztailean % 82,3; 2019an, berriz, % 92,1 eta % 93,6 egon ziren irekita, hurrenez hurren.

2.1.29. TAULA. JARDUERAREN BAT DUTEN ETA ITXITA DAUDEN
TURISMO-OSTATUEN HILEKO BILAKAERA EAE-N.

	AKT	ITXITA	GUZTIR A	% AKTIB. GUZTIAN
2020-MAR	943	204	1.147	82,2
2020-API	109	1037	1.146	9,5
2020-MAI	400	745	1.145	34,9
2020-EKAI	730	417	1.147	63,6
2020-UZT	949	204	1.153	82,3
2019-EKAI	1.031	88	1.119	92,1
2019-UZT	1.047	72	1.119	93,6

Iturria: EUSTAT, Establezimendu turistiko hartzaileen inkesta. Prentsa oharrak

Ostatu-mota bereiziz, honako hau esan dezakegu:

- Hotel-establezimenduak: 2020ko martxoan erregistratutako establezimendu guztien %85,9 zeuden zabalik, baina ratioak %9ra egin zuen behera apirilean, hau da %91 itxi egin zen. Maiatzean egoerak hobera egiteari ekin zion, eta %30,4 zeuden aktibo; irekiera udako hilabeteetan ere mantendu da (ekainean %60,2, uztailean %82,4 eta abuztuan %85,8). Hala ere, irailetik aurrera establezimenduek, berriz ere, instalazioak ixten hasi ziren.

³³ Ez da inola ere sartzen establezimendu medikalizatuen jardura.

2020. urtea (abenduan) hotel establezimenduen % 41,1 itxita zirela bukatu zen, eta 2019ko abenduan itxita izan ziren establezimenduak %12,2 izan ziren. Horrenbestez, joera negatiboak udako hilabeteetatik aurrera ere jarraitu zuen, eta ekainean izandako itxierak (%39,8) gaingitu egin ziren abenduan.

- Landetxeak: 2020ko martxoan 428 landetxeen % 76,9 zeuden irekita eta apirileko ratioa % 7,3ra jaitsi zen (hau da, % 92,7k itxi zuten). Maiatzean egoera aldatzen hasi zen, eta %39,1 egon ziren aktibo, ekainean %66,6, uztailen %81,4, abuztuan %83,9 eta irailean %84,6. Hala ere, hurrengo hilabeteen datuen joera aldatzen hasi zen.

Hala, 2020. urtea bukatzean landetxeen %30,7 zeuden itxita, eta aurreko urteko hilabete berdinean, berriz, datua %15,6koa zen. Nabarmendu behar da mota horretako ostatuen kasuan establezimendu ugari izan zirela zabalik, baina ez dute mugimendurik izan, mugikortasun murrizketei eta taldeka onartutako pertsona kopuruaren mugei dagokionez.

- Apartamentu turistikoak: 2020ko martxoan apartamentuen % 82 jardunean egon ziren; apirilean, berriz, ratioa % 22ra jaitsi zen, eta 2020ko uztailen berreskuratu eta % 88ra iritsi zen (2019ko uztailiko % 95,3aren azpitik). Landetxeetan bezala, ostatu mota hauek ere irekita egon dira, baina ez dute mugimendurik izan, mugikortasuneko mugen ondorioz.

II.1.30 TAULA. HOTEL ESTABLEZIMENDUEN, LANDETXEEN ETA APARTAMENTU TURISTIKOEN BILAKAERA EAEn

	HOTEL ESTABLEZIMENDUAK (EH) (% guztian)			LANDETXE (% guztian)		
	2020		2019	2020		2019
	AKT	ITXITA	ITXITA	AKT	ITXITA	ITXITA
2020-MA	85,9	14,1	10,5	76,9	23,1	17,5
2020-APIR	9	91,0	5,7	7,3	92,7	11,6
2020-MAIA	30,4	69,6	6,7	39,1	60,9	12,1
2020-EKAI	60,2	39,8	5,9	66,6	33,4	11,4
2020-UZT	82,4	17,6	5,4	81,4	18,6	8,3
2020-ABUZ	85,8	14,2	5,1	83,9	16,1	8,1
2020-IRAI	84,5	15,5	4,9	84,6	15,4	8,1
2020-URR	79,8	20,2	6,3	82	18,0	10,0
2020-AZA	61,6	38,4	10,6	71,4	28,6	13,5
2020-ABE	58,9	41,1	12,2	69,3	30,7	15,6

Iturria: EUSTAT, Establezimendu turistiko hartzaileen inkesta.

Jarraian plazako okupazio maila, sarrera eta ostatu gauen bilakaera aztertuko dugu.

II.1.31 taulan ikusten den moduan, urte osoan sarrerek, ostatu gauek eta batez besteko egonaldiak nabarmen egin dute behera 2019arekin alderatuta. Datu okerrenak apirilean eta maiatzean jaso ziren. Maiatzaren 9ko SND/399/2020 Agindua aldarrikatzearekin batera, egoera hobetzen hasi zen, baina pixka bat besterik ez, eta urtebete lehenagoko erregistroen aldean izandako jaitsierak nabarmenak ziren. Udazkenean mugikortasunari murrizketa berriak ezartzeak beste shock bat ekarri zuen turismo ostatuen sektorerara.

Hala, hotel establezimenduetan, urte osoan, sarrerek %60,7 egin dute behera 2019arekin alderatuta, eta ostatu gauek %59,8. 2019an baino 2.090.163 sarrera eta 4.201.875 ostatu gau gutxiago izan dira. Plazako okupazio maila %52tik %30era igaro da.

Errentagarritasun adierazleei dagokienez, EAEko hotelen eguneko batez besteko tarifa (ADR) 72,62 eurokoa izan da 2020an, 2019an baino %22,3 baxuagoa. Diru sarrerak gela eskuragarriko (RevPar), establezimenduen okupazio mailaren arabera dena, 29,79 eurokoa izan da 2020an, 2019an baino %53,4 gutxiago.

Landetxeetan ere beherakadak nabarmenak dira (-%59,2 sarreretan eta -%52,4 ostatu gauetan). Uztailean eta abuztuan hotel establezimenduek baino erregistro hobeak izan dituzte; hala ere, eta aipatu dugun moduan, bereziki kaltetu dira mugikortasun murrizketen eta talde bakoitzean onartutako pertsona kopuruaren ondorioz; hala, azaroan eta abenduan ez dute ia mugimendurik izan.

Apartamentu turistikoek, bestalde, aurreko establezimenduek baino erregistro hobeak dituzte. Hala, urte arteko beherakada sarreretan %49,4koa izan da, eta ostatu gauena %36,9koa. Izan ere, udako hilabeteetan izandako beherakaden ehunekoak txikiagoak dira beste turismo establezimenduen bi motekin konparatuz.

II.1.31 TAULA. SARRERAK, OSTATU GAUAK ETA OKUPAZIO MAILA EAEKO TURISMO OSTATUETAN, OSTATU MOTAREN ARABERA										
		HOTEL-ESTABLEZIMENDUAK			LANDETXEAK			APARTAMENTU TURISTIKOAK		
		SARRERAK	OSTATU GAUAK	PLAZA BAKOITZEKO OKUPAZIO-MAILA	SARRERAK	OSTATU GAUAK	PLAZA BAKOITZEKO OKUPAZIO-MAILA	SARRERAK	OSTATU GAUAK	PLAZA BAKOITZEKO OKUPAZIO-MAILA
2019		3.441.967	7.021.938	52,0	167.077	431.689	29,0	89.986	324.639	32,7
2020		1.351.804	2.820.063	30,0	68.184	205.389	19,0	45.520	204.966	22,5
ALDK. 2019 -2020		%	%	P.P.	%	%	P.P.	%	%	BB
URTEA		-60,7	-59,8	-22,0	-59,2	-52,4	-10,0	-49,4	-36,9	-10,2
HIL	MAR	-71,7	-66,0	-38,2	-73,8	-70,1	-6,5	-65,3	-44,5	-2,8
	API	-99,5	-97,6	-40,3	-98,5	-95,3	8,7	-93,0	-75,4	-15,4
	MAI	-97,4	-94,8	-65,2	-93,7	-85,0	-12,1	-87,3	-70,4	-14,6
	EKAI	nd	nd	-63,4	-68,4	-60,1	-11,6	-69,5	-62,5	-18,5
	UZT	-45,2	-50,8	-40,9	-34,5	-31,7	-11,6	-27,4	-30,0	-14,6
	ABUZZ	-39,2	-43,1	-37,4	-22,0	-29,6	-15,2	-20,8	-20,9	-13,7
	IRAIL	-59,0	-60,2	-55,4	-61,1	-56,7	-18,3	-45,4	-32,8	-12,9
	URR.	-63,1	-63,6	-57,4	-61,2	-53,9	-11,6	-51,4	-29,0	-10,0
	AZA.	-81,9	-79,2	-71,1	-93,1	-85,5	-13,9	-73,1	-36,4	-10,6
ABE.		-72,9	-74,1	-64,4	-91,2	-88,6	-18,6	-65,0	-26,0	-9,5
Iturria: EUSTAT. Establezimendu turistiko hartzaileen inkesta.										

Iturria: EUSTAT, Establezimendu turistiko hartzaileen inkesta.

3.6.5. Finantza sektorea

Ekonomia Gaietako eta Eraldaketa Digitaleko Ministerioaren 2021eko apirilko Adierazle Ekonomikoen Sintesian jasotako datuen arabera, eta II. Kapitulu honen lehen atalean azaldu den moduan, 2020an Europako Banku Zentralak ez zuen eguneko esku hartze tasa aldatu Eurogunean, eta urte osoan zehar %0an mantendu zuen. Japoniako Bankuak ere, bestalde, 2019an itxi bezala eutsi zion 2020. urte osoan, hots, -%0,10ean. Eta AEBetako Erreserba Federalak behin jaitsi zuen (martxoan), %1,75etik %0,25era, eta hala mantendu

zuen urte osoan. Euroguneke diru-merkatuko interes-tasei dagokienez, epe guztietan izan dira negatiboak, urteko batez bestekoan. 2020ko lehen hiruhilekoaren eta azken hiruhilekoaren arteko aldakuntza honako hau izan da: Hilabeteko Euriborra -%0,47tik -%0,55era; hiru hileko Euriborra -%0,41etik -%0,52ra; sei hileko Euriborra -%0,35etik -%0,51ra; eta urtebeteko Euriborra -%0,27tik -%0,48ra.

Finantza-erakundeetan jarritako gordailuei dagokienez, Espainiako Bankuaren “Aldizkari Estatistikoaren” datuen arabera, Herri-administrazioen jabetzapekoen guztizko saldoa 6.102 milioi eurokoa izan zen EAEn 2020 amaitzean. Kopuru horrek %27,1eko igoera ekarri zion urteko tasari, eta % 7,7 hartzen du Estatuko gordailuetan. Beste sektore egoiliar batzuetako gordailuen (BSE) balioa 85.759 milioi eurokoa izan zen, hau da, horien balioak % 4,4ko igoera izan zuen aurreko ekitaldikoaren aldean, eta % 6,4ko ratioa estatuko guztizkoaren gainean.

Beste sektore egoiliar batzuen gordailuak modalitate desberdinen arabera aztertzen baditugu (agerikoa, epera eta aktiboen aldi baterako lagapena), hauxe ikusiko dugu: % 80,6 ageriko gordailuak dira (% 76,2 2019an), % 11,3 eperako gordailuak eta % 1,4 aktiboen aldi baterako lagapenak (ALL). Ageriko gordailuek gora jarraitzen duten bitartean (+% 11,8), eperako gordailuek behera jarraitzen dute. Bilakaera azaltzeko gordailuen ordainsari baxua edo nulua aipatu behar da.

II.3.32 TAULA. MONETA-MERKATUKO ESKU-HARTZE MOTAK ETA INTERES-TASAK

	ESKU-HARTZE MOTA (*)				DIRUZKO MERKATUAREN EUROGUNEKO INTERES-TASAK. EURIBOR.			
	EDB	AEB	JAPONI A	ERRES UMA BATUA	HILAB ETERA	3 HILABE TERA	6 HILABE TERA	URTEB ETERA
2014	0,05	0,25	0,10	0,50	0,13	0,21	0,31	0,48
2015	0,05	0,50	0,10	0,50	-0,07	-0,02	0,05	0,17
2016	0,00	0,75	-0,10	0,25	-0,34	-0,26	-0,16	-0,03
2017	0,00	1,50	-0,10	0,50	-0,37	-0,33	-0,26	-0,15
2018	0,00	2,50	-0,10	0,50	-0,37	-0,32	-0,27	-0,17
2019	0,00	1,75	-0,10	0,75	-0,40	-0,35	-0,30	-0,22
2020	0,00	0,25	-0,10	0,10	-0,50	-0,42	-0,36	-0,30
Lehen hiruhileko 2020					-0,47	-0,41	-0,35	-0,27
Laugarren hiruhileko 2020					-0,55	-0,52	-0,51	-0,48
* Aldiaren amaierako datuak								
Iturria: Ekonomia Gaietako eta Eraldaketa Digitaleko Ministerioa								

II.3.34 TAULA. DIRUZKO FINANTZA-ERAKUNDEEK EUROGUNEKO SEKTORE EGOILIARREI APLIKATUTAKO INTERES-TASA ERAGIKETA BERRIAK

	ETXEEI (URTEKO TASA BALIOKIDEA)	
	KONTSUMORAKO KREDITUA	ETXEBIZITZA EROSTEA
2017	8,27	2,05
2018	8,31	2,24
2019	7,91	1,93
2020	7,57	1,67
Iturria: Espainiako Bankua, Aldizkari Estatistikoa		

II.3.33. TAULA. SEKTORE PRIBATUAK ETA ADMINISTRAZIO PUBLIKOEN GORDAILU-ENTITATEETAN DITUZTEN GORDAILUAK (XII-31ko SALDOAK)

	EUROAK, MILIOITAN					Banak.	ESTATUA	%, GUZTITIK ESTATUAN	ALDAKUNTZA (%)	
	2016	2017	2018	2019	2020				2018-19	2019-20
Guztira pribatua eta publikoa	76.117	79.661	81.517	86.935	91.862	100	1.409.286	6,5	6,6	5,7
Guztira sektore publikoa	2.902	3.226	4.407	4.800	6.102	6,6	79.416	7,7	8,9	27,1
Guztira sektore pribatua	73.216	76.435	77.110	82.135	85.759	93,4	1.329.870	6,4	6,5	4,4
Ageriko gordailuak	34.084	56.570	60.083	66.238	74.079	80,6	1.164.348	6,4	10,2	11,8
Eperako gordailuak	25.073	18.219	15.061	13.030	10.405	11,3	144.079	7,2	-13,5	-20,1
CTA		1.646	1.967	2.868	1.275	1,4	21.444	5,9	45,8	-55,5
Iturria: Espainiako Bankua. Buletin Estatistikoa.										

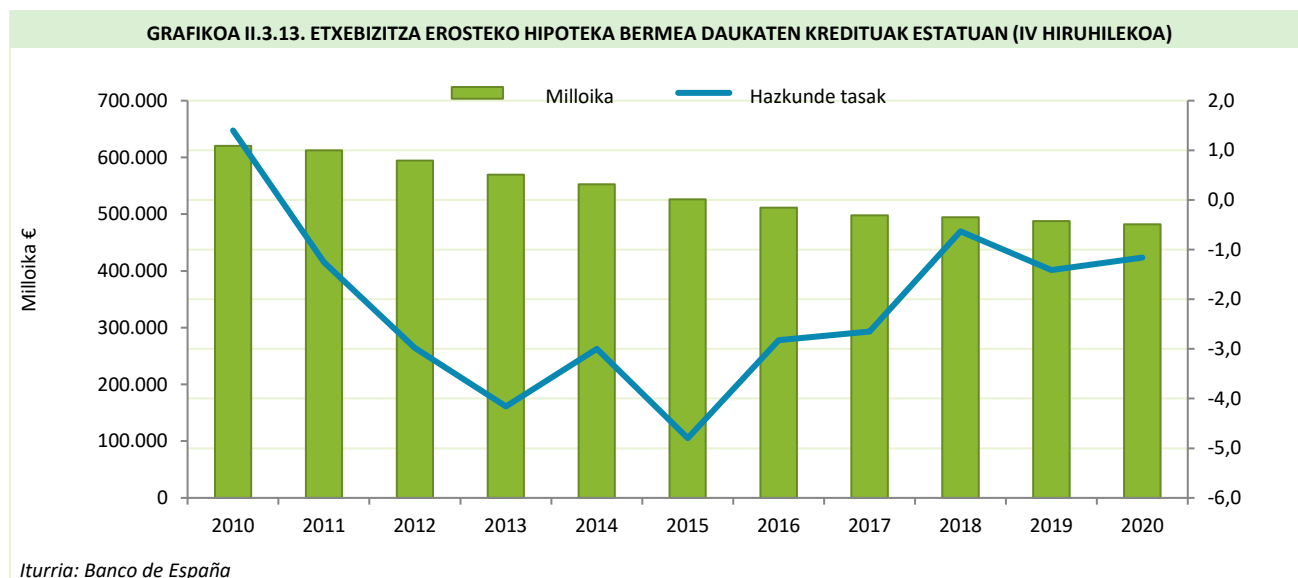
Euroguneko erakunde finantzarioak Europako Ekonomia eta Diru Batasunean bizi diren etxeei ematen dien interes-tasak, Espainiako Bankuaren Estatistika aldizkariaren arabera, 2019 eta 2020 artean, behera egin zuen kontsumorako kredituaren kasuan (% 7,91etik % 7,57era) zein etxebizitzarako kredituaren kasuan (%1,93etik % 1,67era).

Bestalde, gordailu-erakundeek EAEn emandako guztizko kredituaren saldo biziak gora egin du 2020an: 68.515 milioi eurotik 70.155 milioi eurora (+% 2,4). Igoera hori azaltzeko Administrazio Publikoei emandako kreditu saldoa neurri handiagoan igo delako (+%7); sektore pribatuari emandakoak ere gora egin du (guztiaren %88,4), baina neurri txikiagoan (+%1,8).

II.3.35 TAULA. KREDITU ENTITATEEK SEKTORE PUBLIKOARI ETA PRIBATUARI EMANDAKO KREDITUA (saldoak 12/31n).										
	MILIO EURO						BANAK, EAE 2020	ESTATUA 2020	% ESTATUAN	% ALD. 2019-20
	2015	2016	2017	2018	2019	2020				
Guztira	70.037	71.564	70.862	68.467	68.515	70.155	100,0	1.249.301	5,6	2,4
Adm. publikoa	6.636	6.997	6.612	7.148	7.618	8.150	11,6	74.357	11,0	7,0
Sektore Pribatua (BSE)	63.400	64.566	64.250	61.319	60.897	62.005	88,4	1.174.944	5,3	1,8

Iturria: Espainiako Bankua. Buletin Estatistikoa.

Kredituko saldoi dagokienez, beste sektore egoiliar batzuetan, etxebizitza eskuratzeko hipoteka-maileguarekin, Espainiako Bankuaren datuekin Estatu osoaren aldean (ez dago daturik Autonomia Erkidegoen mailan), hauxe dugu: magnitude honek berriz ere egin zuen behera 2019 eta 2020 bitartean, %1,2 hain zuzen (487.561 milioi eurotik 481.193 milioi eurora).

Bestalde, Jabetza, Merkataritza eta Ondasun Higigarrien Erregistratzaileen Espainiako Elkargoaren datuek, EINren "Hipoteken Estatistikan" argitaratutakoak, adierazi egiten dute EAEn eratutako hipoteka kopurua berriz ere hazi dela, %0,4, 2019 eta 2020 bitartean (behin-behineko datuen arabera). Hipotekatutako finka ganean emandako batez besteko zenbatekoa % 2,9 jaitsi da, 161.571 eurokoa izanda aurreko ekitaldiko 166.341 euroren aurrean. Hipoteka kopuruaren gorakada azaltzeko aipatu behar da landa finkeen gaineko hipotekak hazi direla (+%14,4); izan ere, hirikoak, hazi arren, neurri txikiagoan hazi dira (+%0,2)

Etxebizitzen gaineko hipoteken kopuruak %1,5 egin du gora, eta hipotekatutako etxebizitza bakoitzeko maileguan emandako batez besteko kopurua %2,2 hazi da, 144.198 eurotik 147.307 eurora.

II.3.36. TAULA. LANDA-FINKEN ETA HIRI-FINKEN HIPOTEKAK EAE-N

	2018			2019			2020 bb			ALD.		
	Kopurua	zenbatek (Mila€)	Batez besteko kop. (€)	Kopurua	zenbatek (Mila€)	Batez besteko kop. (€)	Kopurua	zenbatek (Mila€)	Batez besteko kop. (€)	Kopurua	zenbatek (Mila€)	Batez besteko kop. (€)
HIPOTEKAK GUZTIRA	24.502	4.094.353	167.103	25.737	4.281.108	166.341	25.838	4.174.679	161.571	0,4	-2,5	-2,9
Landa-finkak	363	60.686	167.179	411	70.778	172.209	470	75.209	160.019	14,4	6,3	-7,1
Hiri-finkak	24.139	4.033.667	167.102	25.326	4.210.330	166.245	25.368	4.099.470	161.600	0,2	-2,6	-2,8
Etxebizitzak	18.169	2.555.140	140.632	18.961	2.734.129	144.198	19.254	2.836.247	147.307	1,5	3,7	2,2
Orubeak	357	436.377	1.222.345	349	473.802	1.357.599	344	426.523	1.239.892	-1,4	-10,0	-8,7
Beste hiri finka batzuk	5.613	1.042.150	185.667	6.016	1.002.399	166.622	5.770	836.700	145.009	-4,1	-16,5	-13,0

bb: Behin-behinekoa

Iturria: EIN Hipoteken Estatistika (Jabetza, Merkataritza eta Ondasun Higigarrien Erregistratzaileen Espainiako Elkargoa).

Burtsari dagokionez, Espainiako Bankuaren "Estatistika Buletinaren" datuen arabera, IBEX-35 indizeak % 15,5 egin zuen behera 2019ko abendutik 2020ko abendura bitartean.

Madrilgo Burtsaren urteko batez besteko kapitalizazioa, 620.715 milioi euro orotara 2020an, % 12,5 jaitsi zen aurreko urtearen aldean, eta batez besteko kontratazio bolumena, 425.170 milioi euro 2020an, % 9,5 jaitsi zen.

II.3.37 TAULA. BALOREEN BIGARREN MAILAKO MERKATUA. MADRILGO BURTSA

	IBEX 35 Abendua	KAPITALIZAZIOA (sozietate egoiliarak, milioi euroak)	KONTRATAZIO- BOLUMENA (euroak, milioitan)
2016	9.352,1	667.764	651.389
2017	10.043,9	740.212	651.244
2018	8.539,9	630.628	587.203
2019	9.549,2	709.648	469.732
2020	8.073,7	620.715	425.170
Ald. 2019-20	-15,5	-12,5	-9,5

Iturria: Espainiako Bankua. Buletin Estatistikoa

Bestalde, Bilboko Burtsaren 2000an Indizeak 1.291,2 puntu izan zituen 2020ko abenduan, hau da, % 13,1 jaitsi zen aurreko urteko abenduko datuekin alderatuta.

Bilboko Burtsaren kontratazio-bolumena (erosketak eta salmentak), 2020an, 96.625,4 milioi eurokoa izan zen, hau da, % 9,7 hazi zen 2019aren aldean.

II.3.38 TAULA. BILBOKO BURTSA.

	Burtsa indizea XII/31n (oinarria: 2000, 1999/12/31n)	KONTRATAZIO- BOLUMENA (euroak, milioitan)
2016	1.486,2	109.248,1
2017	1.577,5	117.825,3
2018	1.330,1	112.921,6
2019	1.485,4	88.089,1
2020	1.291,2	96.625,4
Ald. 2019-20	-13,1	9,7

Iturria: Bilboko Burtza.

ITURRIAK

1. **ESPAINIAKO BANKUA.** Estatistika aldizkaria. 2020ko datuak.
2. **BILBOKO BURTSA** Datuen eskaera. 2020.
3. **EUROSTAT.** Datu-basea 2020.
4. **EUROSTAT.** *Construction production.* 2020.
5. **EUROSTAT.** . *Industrial production prices.* 2020.
6. **EUROSTAT.** . *Industrial production.* 2020.
7. **EUROSTAT.** . *Retail Trade.* 2020.
8. **EUSTAT.** Ekonomia Kontuak. 2020.
9. **EUSTAT.** Jarduera Ekonomikoen Gidazerrenda (JEGID). 2020.
10. **EUSTAT.** Establezimendu turistiko hartzaileen inkesta. 2020.
11. **EUSTAT.** Industria Estatistika 2019.
12. **EUSTAT.** Enpresen sorrerari eta galerari buruzko estatistika. 2020
13. **EUSTAT.** Eraikuntzaren Koiuntura Indizea 2020.
14. **EUSTAT.** Azalera handiko saltokietako eta elikadura-kateetako merkataritza-indizea. 2020, primer año.
15. **EUSTAT.** Eraikuntza kostuen indizea. 2020.
16. **EUSTAT.** Industriako Prezioen Indizea. 2020.
17. **EUSTAT.** Produkzio Industrialaren Indizea. 2020.
18. **EUSTAT.** Txikizkako merkataritzaren salmenten indizea. 2020.
19. **EIN.** Eskualde-kontabilitatea. 2020.
20. **EIN.** Hipoteken estatistika. 2020.
21. **EIN.** IPI. 2018.
22. **EKONOMIA ETA ERALDAKETA DIGITALEKO MINISTERIOA.** *Adierazle ekonomikoen laburpena.* Taulak eta Grafikoak. 2021eko otsaila. 2019ko datuak.

4. SEKTORE PUBLIKOA

COVID-19aren krisiak gogor jo ditu 2020an EAEko finantza publikoak, hurrengo orrietan ikusiko dugun moduan; izan ere, datoen lerroetan erreferentziazko urtean sektore publikoari dagozkion zifra nagusiak aurkeztuko dira, aurrekontuko saldo, diru sarrera eta gastu inguruabarretan, baita EAEko administrazio mailen arteko transferentzien eta zorpetzearen bilakaera ere, Eusko Jaurlaritzako Ekonomia eta Ogasun Sailak emandako informazioetik eta EUSTATen estatistiketatik abiatuz. Horrez gain, Administrazio Publikoen enpleguari buruzko azken atal bat ere jaso da.

Lehenik eta behin, nabarmendu behar dugu diru-sarrera publikoek % 4,8ko igoera izan dutela, aurreko ekitaldiko zero igoerarekin alderatuta, zorpetzea areagotzearen ondorioz (+% 156,5). Bestalde, Euskal Sektore Publikoko gastu guztiak % 2,1 murriztu dira (2019an +% 6,2).

Sarreraren eta gastuaren bilakaera horren ondorioz, aurrezki publikoak % 72,5 egin du behera (BPGaren % 0,7 izateraino), eta aldi berean 2019ko superabita defizit bihurtu da, 596,1 milioi eurokoa, 2020rako EAEn zenbatetsitako BPGaren %0,8.

Defizit hori BPGaren % 1,12ra igo da, 753 milioi euro (2019an superabita % 0,44koa izan zen) kontuan hartzen badugu Ogasun Ministerioi eskualde-administrazioen berrorekarako Plan Ekonomiko Finantzarioen ondoriozko defizitaren kalkulua (EAEko Administrazio Orokorraz gain, haren erakunde autonomoen, LANBIDEn eta Osakidetzaren zifrak ere aintzat hartu dira).³⁴ Horixe da erakunde komunitarioei dagokien erreferentzia, EBk ezarritako helburuen jarraipenean.

II.4.1. TAULA EAE-KO SEKTORE PUBLIKOA ERREFERENTZIAZKO ADIERAZLEAK.					
	ALDAK. % ZERGA ITUNDUENGATIKO BILKETA	ESPEN BPG-AREN GAINEKO AURREKONTU SALDOA		ESPEN* ZORPETZEA	
		AURREZKI GORDINA	SUPERABITA / DEFIZITA	ALDAK. %	BPG- AREN GAINEK O %
2016	+2,7	1,3	-0,03	+4,6	15,6
2017	+11,8	2,1	+0,6	+2,3	15,5
2018	+3,5	2,6	+1,1	-0,2	14,9
2019	+3,3	2,4	+0,9	-6,1	13,5
2020	-9,8	0,7	-0,8	+15,2	17,2

* Zor bizia epealdiaren amaieran.
Iturria: EUSTATen eta Eusko Jaurlaritzaren datuekin landutakoa.

Bestalde, EAEko sektore publiko osoaren (toki entitateak kontuan izan gabe) zorpetze garbia igo egin da. Urtearen amaieran, zor bizia 12.325,7 milioi eurokoa zen (2019arekin erkatuta +% 15,2).

4.1. DIRU SARRERAK

Eusko Jaurlaritzako Ekonomia eta Ogasun Sailaren "Aurrekontuaren Betearazpenari buruzko Estatistikako" datuen arabera, 2020an Eusko Jaurlaritzak eta hiru aldundiek likidatutako diru sarrera guztiak 18.156,9 milioi eurokoak izan ziren, eta aurreko urtearekin alderatuta % 4,8 egin zuten gora (2019an +% 0), eragiketa arrunten bilakaera negatiboa (zuzeneko zergen bilketak % 3,9 egin du behera, eta zeharkakoenak % 14,0; hala, ezin dute orekatu transferentzia arrunten igoera nabarmena, % 242,1 egin baitu gora) orekatu egiten delako finantza pasiboen %156,5eko igoera nabarmenarekin (zorpetze handiagoarekin lotuta). Bilakaera Eusko Jaurlaritzaren (+% 140,3) finantzetan zein foru aldundikoetan gertatu da (+% 274,5).

Diru-sarreraren igoerak ez du joera berdina izan administrazioetan; izan ere, Eusko Jaurlaritzaren kasuan % 5,9 egin zuen gora, eta foru aldundien kasuan, berriz, % 6,6 egin zuten behera, esan bezala agregatua +% 4,8 izanik.

Balantzea emate aldera, EAEko Sektore Publikoen sarrerek EAEko BPGarekiko duten portzentajea % 21,8koa zen 2019an, eta 3,5 puntu egin zuen gora 2020an % 25,3ra arte (behin-behineko datuak), BPGk nabarmen egin duelako behera.

³⁴ Ogasun Ministerioak kalkulatu duenez, defizit hori, 404 milioi (% 53,7) COVID-19aren pandemiaren ondoriozkoa da; pandemiari gabe EAEko defizita 349 milioi eurokoa izango zitekeen.

II.4.2. TAULA EUSKAL SEKTORE PUBLIKOAREN DIRU-SARREREN LIKIDAZIOA. EUROAK, MILAKOTAN

	2019			2020			ALD. % 2019/20		
	EJ	FA	ESP	EJ	FA	ESP	EJ	FA	ESP
Zuzeneko zergak	-	7.455.286	7.455.286	-	7.161.973	7.161.973	-	-3,9	-3,9
Zeharkako zergak	4.147	7.970.341	7.974.488	2.364	6.855.081	6.857.444	-43,0	-14,0	-14,0
Tasak eta bestelako diru-sarr.	179.812	269.906	449.718	138.540	224.510	363.050	-23,0	-16,8	-19,3
Transferentzia arruntak	10.499.214	276.868	283.328	9.943.131	306.456	969.219	-5,3	10,7	242,1
Ondare-sarrerak	3.397	3.749	7.146	26.950	3.713	30.663	693,3	-1,0	329,1
ERAGIKETA ARRUNTAK, GUZTIRA	10.686.570	15.976.149	16.169.965	10.110.985	14.551.732	15.382.348	-5,4	-8,9	-4,9
Inbertsio errealeen bester.	47	4.710	4.757	1	5.257	5.258	-97,3	11,6	10,5
Kapital-transferentziak	56.379	25.969	82.128	69.940	28.415	97.835	24,1	9,4	19,1
KAPITAL ERAGIKETAK, GUZTIRA	56.426	30.679	86.885	69.941	33.672	103.093	24,0	9,8	18,7
Aldak. Finantza-aktiboak	20.725	59.278	80.002	48.606	83.218	131.824	134,5	40,4	64,8
Ald. Finantza-pasiboak (Zorra)	870.696	119.388	990.084	2.092.610	447.052	2.539.662	140,3	274,5	156,5
SARRERA FINANT. GUZTIRA	891.421	178.666	1.070.086	2.141.216	530.270	2.671.486	140,2	196,8	149,7
DIRU SARRERAK, GUZTIRA	11.634.417	16.185.493	17.326.936	12.322.142	15.115.674	18.156.928	5,9	-6,6	4,8
SARREREN % / BPG-a	14,6	20,4	21,8	17,2	21,0	25,3			

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Aurrekontuaren Beteazapenari buruzko Estatistika.

Zerga itunduen ziozko bilketa 2020an:

II.4.3. TAULA FORU ALDUNDIAK: ITUNDUTAKO ZUZENKO ETA ZEHARKAKO ZERGENGATIKO DIRU-SARREREN LIKIDAZIOA EUROAK, MILAKA

	ARABA		BIZKAIA		GIPUZKOA		FA, GUZTIRA	
	ZUZENKOAK	ZEHARKAKOAK	ZUZENKOAK	ZEHARKAKOAK	ZUZENKOAK	ZEHARKAKOAK	ZUZENKOAK	ZEHARKAKOAK
2016	943.926	1.081.833	3.270.337	3.371.562	1.954.663	2.207.704	6.168.926	6.661.099
2017	1.028.748	1.265.395	3.513.024	3.919.666	2.074.124	2.566.173	6.615.897	7.751.233
2018	1.158.369	1.234.852	3.860.775	3.813.991	2.273.296	2.521.752	7.292.440	7.570.595
2019	1.146.601	1.293.223	3.919.587	4.009.178	2.340.954	2.650.369	7.407.142	7.952.770
2020	1.087.581	1.097.749	3.663.987	3.406.507	2.348.744	2.268.229	7.100.312	6.772.485
% 18/19	-1,0	4,7	1,5	5,1	3,0	5,1	1,6	5,0
% 19/20	-5,1	-15,1	-6,5	-15,0	0,3	-14,4	-4,1	-14,8

Iturria: Eusko Jaurlaritzaren datuekin landutakoa. Ekonomia eta Ogasun Saila.

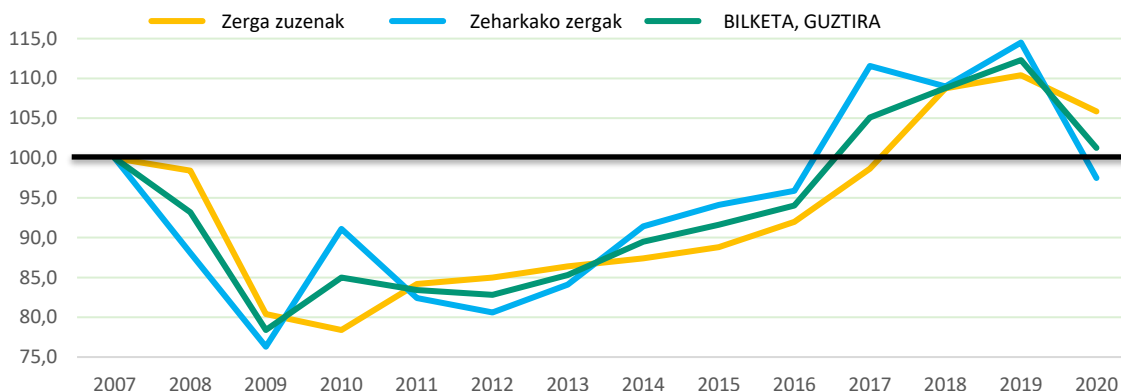
Zerga itunduen bilketak, zuzeneko eta zeharkako diru sarrerren zati handiena eta guztiaren % 90 baino gehiago hartzen duena, 2020. urterako 13.949,25 milioi euroko kopurua aurkeztu du; horrek esan nahi du aurreko ekitaldiarekin alderatuta % 9,8ko beherakada izan duela. Ekitaldiko azken tarteko berreskurapenari esker urriko aurreikuspenak hobetu egin ziren; izan ere, 2019ko zifrekin alderatuta % 13,6 galtzera iritsi zitekeen. Bilketa txikiagoa izan zen, batetik, jardura ekonomikoak beherakada nabarmena izan zuelako, eta, bigarrenik, foru ogasunek hainbat neurri onartu zituztelako ordainketak atzeratzea errazteko, enpresen zein pertsona autonomoen diruzaintza indartzeko pandemiak eragindako krisiaren aurrean.

Oro bat, portaera hobe ikusi da 2020an zuzeneko zergetan (-% 4,1, batez bestekoa baino gutxiago egin behera) zeharkakoena baino (+% 14,8). Bilakaera komuna da gure erkidegoko hiru lurraldetan; hala, hiruetan zeharkako zergen bilketak batez bestekoak baino portaera okerragoa izan du, zuzenekoetan beherakada txikiagoa izan da Bizkaian eta Araban (-% 5,1 eta -% 6,5 hurrenez hurren), eta igoera arina izan da Gipuzkoan (+% 0,3). Orotara, Bizkaian 7.122,1 milioi euro bildu ziren (2019an baino % 10,9 gutxiago), Gipuzkoan 4.634,9 (-% 7,7) eta Araban 2.192,3 milioi iritsi ziren (-% 10,5).

Zerga zuzenetan (-% 4,1, esan dugun moduan), datu txarrek PFEZari eragin diote gutxien, % 1,1eko beherakada arina izan duelako; izan ere, osagai nagusia, laneko errendimenduei dagozkien atxikipenak, ez dira murriztu eta, gainera, % 0,1 hazi dira enpleguak krisi honetan izan duen erresistentziaren ondorioz. Horrek lotura handia du ABEEK ukitutako langileak pixkanaka lanera itzultzearekin. Atal horren beste osagai handiaren (Sozietateen gaineko Zergak) bilakaerak krisiak enpresa mailan izan duen inpaktu larria berresten du; izan ere, % 20ko beherakada nabarmena izan du, galerak konpentsatzeko erraztasun ugari eskaini zaizkien arren.

Zeharkako zergen (-% 14,8) atalean, osagai nagusiek balio negatiboak izan dituzte, kontsumoaren beherakadarekin bat etorritik. Hala, BEZa, geroratzeak aplikatu diren arren, -% 14,3rekin itxi du urtea; serie historiko osoko beherakadarik handiena da.

GRAFIKOA II.4.1. ZERGA ITUNDUEN BILKETAREN BILAKAERA EAEn ZENBAKI INDIZEETAN OINARRI URTEA=2017

Iturria: GOBIERNO VASCO. Elaboración propia.

Azkenik, zerga berezietan ere beherakada nabarmenak izan dira (-% 17,1); hidrokarburoen beherakada nabarmendu behar da (-% 12,6), jarduera ekonomikoa eteteak eragin negatiboa izan baitzuen haiengan, eta petrolio gordinak 2020ko amaieran izan zituen prezioak 2019a ixtean baino baxuagoak izan ziren.

II.4.4. TAULA EAE-KO FORU ALDUNDIETAKO ZERGA ITUNDUETATIK BILDUTAKOA. (EUROAK, MILAKA)

	EAE 2019	2020				ALDAKUNT ZA (%) 18/19	ALDAKUNT ZA (%) 19/20
		AFA	BFA	GFA	EAE		
ZUZENEN ZERGAK	7.407.142	1.087.581	3.663.987	2.348.744	7.100.312	1,6	-4,1
PFEZa	5.713.671	859.541	2.875.265	1.915.418	5.650.225	5,7	-1,1
SOZIJATEEN GAINEKO ZERGA	1.303.792	171.027	587.004	284.518	1.042.548	-11,7	-20,0
EZ EGOILEEN ERRENTA GN. ZERGA	51.835	10.277	27.807	12.705	50.788	60,2	-2,0
OINORDETZAK ETA DOHAINTZAK	122.339	13.375	62.989	45.805	122.169	3,8	-0,1
ONDAREAREN GAINEKO ZERGA	167.643	24.893	80.500	71.804	177.197	-9,3	5,7
Kreditu entit. Gordailuen zerga	24.163	3.626	15.429	8.574	27.629	-1,6	14,3
Energia elektrikoaren ekoizpenaren gaineko zerga	23.698	4.841	14.994	9.921	29.756	-32,0	25,6
ZEHARKAKO ZERGAK	7.952.770	1.097.749	3.406.507	2.268.229	6.772.485	5,0	-14,8
BEZa	6.028.588	840.145	2.602.021	1.721.599	5.163.765	3,3	-14,3
- BEZa, berezko kudeaketa	4.129.679	575.107	1.781.169	1.178.491	3.534.767	1,7	-14,4
- BEZaren doiketa	1.898.909	265.038	820.852	543.108	1.628.998	6,9	-14,2
OEZ	162.760	20.540	65.036	54.897	140.473	1,7	-13,7
EJZ	47.502	5.695	15.687	14.449	35.831	1,1	-24,6
GARRAIOAREN Z.B.	28.131	2.427	7.882	5.754	16.063	7,9	-42,9
FABRIKAZIOAREN GAINEKO ZERGA BEREZIAK, GUZTIRA	1.600.391	215.905	668.683	442.427	1.327.015	12,6	-17,1
ASEGURUEN PRIMEN Z.	78.931	11.749	42.457	25.555	79.761	-0,3	1,1
TASAK ETA BESTELAKO DIRU-SARRERAK	109.675	6.986	51.561	17.905	76.905	-7,5	-30,3
JOKO TASAK	45.670	4.067	15.848	6.862	26.777	0,4	-41,4
ERREKARGUAK, BERANDUTZAK ETA ZEHAPENAK	64.005	2.920	35.713	11.043	49.676	-12,3	-22,4
ZERGA ITUNDUAK GUZTIRA	15.469.587	2.192.316	7.122.056	4.634.878	13.949.250	3,3	-9,8

Iturria: Ekonomia eta Ogasun Saila. EUSKO JAURLARITZA.

Horren ondorioz, zerga zuzenen bilketak 2020an osoaren % 50,9 hartu zuen, zeharkakoek, berriz, % 48,6 (% 0,5 tasak eta beste sarrera batzuenak). Aurreko ekitaldiarekin erkatuta, zerga zuzenek 9 portzentaje puntu irabazi dituzte, eta zeharkakoek galdu dituzte (2 hamarren salbu).

Bildutako bolumena 13.949,25 milioi eurokoa da. Zenbateko hori, behin-behineko datuen arabera, EAEko BPG arruntaren % 19,4 izan da 2020. urtean (2019an % 19,5). Bilketa horrek, % 9,8ko beherakada izan duen arren, laugarren urtez jarraian gainditu ditu 2007ko zifrak. Guztizko horretatik % 40,4 PFEZri dagokio, % 37 BEZari (kudeaketa propioa eta barne eragiketen eta aduanen ziozko doikuntzakoak), % 7,5 Sozietateen gaineko Zergari eta gainerako % 15,1 hainbat zerga bereziri.

II.4.5. TAULA ZERGA NAGUSIEN BILKETAREN BILAKAERA BPGren EHUNEKOETAN EAE				
	PFEZa	SOZIETATEEN Z.	BEZa	GUZTIRA
2010	6,1	1,5	6,8	17,6
2011	6,4	1,7	6,1	17,1
2012	6,6	1,7	6,1	17,3
2013	6,6	1,9	6,6	18,1
2014	6,6	1,7	7,2	18,6
2015	6,8	1,5	7,2	18,4
2016	6,8	1,4	7,0	18,2
2017	7,0	1,5	8,2	19,6
2018	7,1	1,9	7,6	19,6
2019	7,2	1,6	7,6	19,5
2020*	7,9	1,5	7,2	19,4

Iturria: Eusko Jaurlaritzaren eta EUSTATen datuekin landutakoa.
* Behin-behineko datuak.

II.4.6. TAULA EAE-KO FORU ALDUNDIETAKO ZERGA ITUNDUETATIK BILDUTAKOAREN BILAKAERAREN AZTERKETA: URTEKO BILAKAERA ETA 2007KO EMAITZEKIN KONPARAZIOA (OINARRI URTEA)									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ZENBATEKOA (EUROAK, MILAKOTAN)									
Zuzeneko zerg.	5.698.787	5.793.064	5.864.350	5.958.577	6.168.926	6.615.897	7.292.440	7.407.142	7.100.312
Zeharkako zerg.	5.599.729	5.845.450	6.351.443	6.538.776	6.661.099	7.751.233	7.570.595	7.952.770	6.772.485
Tasak eta beste	109.708	113.602	103.970	115.277	120.701	106.798	118.510	109.675	76.453
ZERGA BILKETA	11.408.224	11.752.116	12.319.763	12.612.630	12.950.926	14.473.928	14.981.545	15.469.587	13.949.250
URT. ALD. (%)									
Zuzeneko zerg.	1,0	1,7	1,2	1,6	3,5	7,2	10,2	1,6	-4,1
Zeharkako zerg.	-2,2	4,4	8,7	2,9	1,9	16,4	-2,3	5,0	-14,8
Tasak eta beste	-0,4	3,5	-8,5	10,9	4,7	-11,5	11,0	-7,5	-30,3
ZERGA BILKETA	-0,6	3,0	4,8	2,4	2,7	11,8	3,5	3,3	-9,8
(2007= 100)									
Zuzeneko zerg.	85,0	86,4	87,4	88,8	92,0	98,6	108,7	110,4	105,9
Zeharkako zerg.	80,6	84,1	91,4	94,1	95,9	111,6	109,0	114,5	97,5
Tasak eta beste	92,6	95,9	87,8	97,3	101,9	90,2	100,0	92,6	64,5
ZERGA BILKETA	82,8	85,3	89,5	91,6	94,0	105,1	108,8	112,3	101,3

II.4.7. TAULA GASTU FISKALAK EAEn ZERGA ITUNDUEN ARABERA. EUROAK, MILAKOTAN							
	2016	2017	2018				ALD. % 2017/18
			ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	EAE	
PFEZa	1.639.473	1.762.508	277.598	896.599	630.349	1.804.546	2,4
SOZIETATEEN Z.	317.614	394.356	72.483	223.750	151.888	448.121	13,6
ONDARE Z.	181.285	164.867	34.857	99.961	40.983	175.801	6,6
GUZTIRA ZUZENEK. Z.	2.138.372	2.321.732	384.938	1.220.310	823.220	2.428.468	4,6
BEZA	3.166.064	3.365.330	544.985	1.678.354	1.089.638	3.312.977	-1,6
OEEDZ	94.432	135.052	44.488	55.482	36.891	136.861	1,3
GARRAIOAREN Z.B.	3.905	4.124	450	1.425	2.498	4.373	6,0
FABRIKAZIOKO Z.B.	159.310	162.542	28.508	87.795	56.999	173.302	6,6
ELEKTRIZITATE Z.*	-	2.068	285	877	570	1.732	-16,2
ASEGURUEN PRIMEN Z.	23.422	24.496	4.146	13.176	8.397	25.718	5,0
GUZTIRA ZEHARKAKO Z.	3.447.133	3.693.612	622.862	1.837.109	1.194.992	3.654.963	-1,0
GUZTIRA	5.585.505	6.015.344	1.007.800	3.057.419	2.018.212	6.083.431	1,1

Iturria: ZERGA KOORDINAZIOKO ORGANOAN oinarrituta egina.
*2016tik aurrera, lehenago ekoizpeneko zerga berezien parte gisa hartzen zen.
Iturria: Ekonomia eta Ogasun Sailaren datuekin. EUSKO JAURLARITZA.

Sarreraren murrizpena dakarten partidei dagokienez, aurrekontuaren arabera 2018an gastu fiskala³⁵ -urte hori baita informazio xehea daukagun azken urtea-, (hau da, beren zergetan eta foru aldundien ekarpenetan kontabilizatutako zergetan eragina duten onura fiskalen zenbatekoak: salbuespenak, gastu kengarriak, murrizpenak, kenkariak, hobariak, diferimenduak eta abar izan daitezkeenak) 6.057,22 milioi eurotara iritsi da, aurreko urtean baino % 0,4 gehiago, hau

³⁵ Gastu fiskalaren kontzeptuak ez du ondo argitutako eta denek onartutako definiziorik ogasunaren doktrinaren barruan. Hala ere, gastu fiskalen aurrekontua honela defini dezakegu: zerga sarreraren murriztapenaren aurreikuspenaren zenbatekoa, politika ekonomiko eta sozialeko zenbait helburu lortzeko asmoz onura fiskalak aplikatzearen ondorioz. ELGAren definizioaren arabera, zergaren egitura "arruntaren" edozein desbiderapen dira gastu fiskalak. Arruntak eta erabilienak zerga oinarrian egindako murriztapenak eta kuotako kenkariak dira.

da, sarrera teorikoen %30,1 (aurrekontuan sartutako sarrerak eta gastu fiskalak). Gastu fiskalen % 43,9 (2.659,1 milioi) araudi autonomoko zerga itunduei dagozkien: PFEZa, Sozietateen gaineko Zerga, Ondarearen gaineko Zerga (Aberastasunaren eta Fortuna Handien Zerga Gipuzkoan) eta OEEJDZ.

4.2. GASTUAK

Eusko Jaurlaritzaren Ekonomia eta Ogasun Sailaren Aurrekontuaren Betearazpenari buruzko Estatistikaren arabera, EAEko Sektore Publikoaren (toki entitateak kontuan hartu gabe) gastu osoa 2020an 17.305,7 milioi eurokoa izan da, eta 2019. urtearekin alderatuta % 2,1 murriztu da; aurreko urtean +% 6,2 izan zen; hala, magnitude horrek EAEko BPGn duen ehunekoa 1,8 puntutan areagotu da, % 22,3tik % 24,1era, 2020rako behin-behineko datuekin.

Gastuak behera egin du bai Eusko Jaurlaritzan (-% 2,2) bai foru aldundietan (-% 8,2), eta agregatuaren aldakuntza -% 2,1ekoa izan da, zeren eta zenbait partida erakundeen artean konpentsatzen baitira (transferentzien zati bat, esate baterako).

II.4.8. TAULA EUSKAL SEKTORE PUBLIKOAREN GASTUEN LIKIDAZIOA. EUROAK, MILAKOTAN

	2019			2020			Ald. % 2019/20		
	EJ	F. Aldun.	ESP	EJ	F. Aldun.	ESP	EJ	F. Aldun.	ESP
Langile-gastuak	2.161.268	393.442	2.554.710	2.242.129	404.333	2.646.462	3,7	2,8	3,6
Funtzionamendu gastuak	3.702.055	604.118	4.306.174	3.958.282	609.925	4.568.207	6,9	1,0	6,1
Finantza gastuak (interesak)	178.698	34.443	213.141	146.018	33.048	179.066	-18,3	-4,1	-16,0
Transferentzia arruntak	3.486.252	14.193.096	7.186.595	3.685.860	13.057.594	7.463.086	5,7	-8,0	3,8
ERAGIKETA ARRUNTAK, GUZTIRA	9.528.273	15.225.100	14.260.620	10.032.289	14.104.900	14.856.820	5,3	-7,4	4,2
Inbertsio errealak	135.067	290.012	425.079	155.054	251.242	406.297	14,8	-13,4	-4,4
Kapital transferentziak	701.507	180.842	882.129	685.017	133.964	818.461	-2,4	-25,9	-7,2
KAPITAL ERAGIKETAK, GUZTIRA	836.575	470.854	1.307.208	840.071	385.206	1.224.757	0,4	-18,2	-6,3
Aldak. Finantza aktiboak	314.033	117.322	431.355	220.675	94.475	315.150	-29,7	-19,5	-26,9
Ald. Finantza-pasiboak (zor amortizatua)	1.359.776	319.724	1.679.500	686.639	222.372	909.011	-49,5	-30,4	-45,9
FINANTZA GASTUAK GUZTIRA	1.673.809	437.045	2.110.854	907.314	316.847	1.224.161	-45,8	-27,5	-42,0
GASTUA, GUZTIRA	12.038.657	16.132.999	17.678.682	11.779.674	14.806.953	17.305.739	-2,2	-8,2	-2,1
% LIKIDATUTAKO GASTUA / BPG-a	15,2	20,3	22,3	16,4	20,6	24,1			

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Aurrekontuaren Betearazpenari buruzko Estatistika.

Euskal Sektore Publiko osoko (tokiko erakundeak kanpoan utzita) gastu kapituluetak aldakuntzarik garrantzitsuenek zenbait alde erakusten dute aurreko urteetakoekin alderatuz gero.

Lehenik eta behin, langile gastuek aurreko urteetako joera positiboari eutsi diote, baina 2019an baino gutxiago hazi dira (+% 3,6, aurreko urtean baino bi puntu gutxiago), eta neurri txikiagoan aldundietan (+% 2,8) Jaurlaritzan (+% 3,7) baino; aldi berean, transferentzia arruntak egonkortu egin ziren (+% 3,8, 2019an baino 4 hamarren gehiago); Eusko Jaurlaritzaren kasuan % 5,7ko igoera nabarmena izan zuen, eta foru aldundien % 8ko beherakada konpentsatu zuen. Funtzionamendu gastuek (ondasun eta zerbitzuen erosketari dagokionez), bestalde, aurreko urteetako joerari eutsi diote, eta aurreko urtean baino proportzio handiagoan hazi dira (% 6,1 egin dute gora, aurreko urteko +% 4,9ren aldean).

Inbertsio errealei dagokienez, 2019an % 0,6 baino ez zirenak hazi, 2020an %4,4 egin dute behera, foru aldundien -% 13,4ko beherakadak eraginda; Eusko Jaurlaritzak, aldiz, % 14,8ko datu positiboari eutsi dio.

Bestalde, 2019an ez bezala, 2020an murriztu egin dira zorpetzearen ziozko gastuak, finantza pasiboen bilakaeraren ondorioz (zorren amortizazioa), % 45,9 egin baitute behera. Beherakada nabarmen hori aldundietan (-% 30,4)

zein Jaurlaritzan gertatu da, eta azken horretan aldakuntza ere negatiboa izan da, are neurri handiagoan (-% 49,5). Finantza-gastuek (interesak), azkenik, % 16 egin dute behera eta beste urte batez negatiboak dira Gobernuarentzat nahiz aldundientzat.

Bestalde, 2020ko EAEko aurrekontu orokorren betearazpeneko datuen arabera, likidazioaren behin-behineko datuekin abenduan (aitortutako betebeharrak), Eusko Jaurlaritzaren gastua % 2,2 murriztu zen 2019. urtearekin alderatuta; urte horretan % 6,4 egin zuen gora aurreko urtearekin alderatuta. Gastu bolumena aintzat hartuta, bi sail nagusiak Hezkuntza Saila (gastu osoaren % 25,9) eta Osasun Saila (% 34,9) dira oraindik. Abenduan aurrekontu likidazioa 11.779,7 milioi eurokoa da guztira, hau da, gure Erkidegoak urte horretan izan duen BPGaren % 16,4, behin-behineko datuen arabera.

II.4.9. TAULA EUSKO JAURLARITZAREN ETA FORU ALDUNDIEN GASTU BATERATUA URTEKO HAZKUNDE-TASAK INTERESEKO PARTIDETAN							
	LANGILEAK	FUNTZIONAMEN- DUA.	TRANSFERENTZ- IA ARRUNT.	INBERTSIO ERREALAK	ZORPETZEA	INTERESAK ZORRA	GUZTIRA
2011	-0,5	0,1	2,3	-13,2	72,9	70,9	-1,1
2012	-6,4	-2,2	-6,5	-12,1	1,7	22,3	-2,6
2013	4,3	-1,6	1,3	-9,6	8,3	9,4	-2,6
2014	1,3	2,7	3,4	-23,8	66,5	10,8	4,1
2015	2,0	1,1	3,9	-27,4	26,7	-12,8	1,9
2016	2,0	2,9	1,2	4,7	-11,6	-12,9	0,9
2017	2,5	2,4	7,3	-0,3	9,6	-8,1	5,3
2018	1,5	1,3	-1,4	7,1	63,4	-3,7	3,2
2019	5,6	4,9	3,4	0,6	13,2	-2,6	6,2
2020	3,6	6,1	3,8	-4,4	-45,9	-16,0	-2,1

Iturria: Eusko Jaurlaritzaren datuekin landutakoa. Ekonomia eta Ogasun Saila.

II.4.10. TAULA EUSKO JAURLARITZAREN GASTUAK SAILKA. EUROAK, MILAKA							
	EUROAK, MILAKA			2020 BANAK %	% 17/18	% 18/19	% 19/20****
	2018	AURREK. 2019*	2020**				
00 LEGEBILTZARRA	30.250	31.100	31.950	0,3	2,9	2,8	
01 JAURLARITZAKO LEHENDAKARITZA	83.863	85.206	79.818	0,7	5,6	1,6	
02 GOBERNANTZA PUBLIKOA ETA AUTOGOBERNUA	124.267	127.344	126.089	1,1	-12,4	2,5	
03 EKONOMIAREN GARAPEN ETA AZPIEGITURAK	809.607	760.285	402.441	3,4	-1,8	-6,1	
04 ENPLEGUA ETA GIZARTE POLITIKA SAILA	905.110	942.008	761.025	6,5	-5,0	4,1	
05 INGURUMENA, LURRALDE PLANGINTZA ETA ETXEBIZITZA	232.479	312.761	125.907	1,1	9,1	34,5	
06 EKONOMIA ETA OGASUNA	53.871	55.556	77.165	0,7	-39,4	3,1	
07 HEZKUNTZA	2.798.940	2.944.662	3.047.202	25,9	0,4	5,2	
08 OSASUNA	3.700.238	4.009.275	4.106.892	34,9	2,4	8,4	
09 TURISMOA, MERKATARITZA ETA KONTSUMOA	38.440	39.240	68.515	0,6	3,1	2,1	
10 KULTURA ETA HIZKUNTZA P.	258.228	268.236	277.265	2,4	3,9	3,9	
11 SEGURTASUNA	578.233	591.485	643.117	5,5	-2,0	2,3	
12 LAN ETA JUSTIZIA	199.108	219.365	144.828	1,2	3,7	10,2	
13 LAN ETA ENPLEGUA***			236.689	2,0			
14. EKONOMIAREN GARAPENA, JASANGARRITASUNA ETA INGURUMENA***			504.835	4,3			
15. LURRALDE PLANGINTZA, ETXEBIZITZA ETA GARRAIOA***			155.730	1,3			
16. BERDINTASUNA, JUSTIZIA ETA GIZARTE POLI.***			102.404	0,9			
51 LAN HARREMANEN KONTSEILUA	2.454	2.454	2.574	0,0	1,4	0,0	
52 EKONOMIA ETA GIZARTE ARAZOETARAKO BATZORDEA	1.390	1.390	1.458	0,0	2,0	0,0	
53 KOOPERATIBEN GOREN KONTSEILUA	942	942	1.051	0,0	1,4	0,0	
54 EUSKAL KONTU AUZITEGIA	7.519	7.519	7.926	0,1	1,4	0,0	
55 DATUAK BABESTEKO EUSKAL AGENTZIA	1.605	1.605	1.792	0,0	17,6	0,0	
90 ZOR PUBLIKOA	1.394.716	1.538.027	832.106	7,1	66,3	10,3	
95 ERAKUNDE KONPROMISOAK ETA BALIABIDEAK	97.286	100.197	40.897	0,3	-43,5	3,0	
GUZTIRA	11.317.546	12.038.657	11.779.674	100,0	4,6	6,4	-2,2
% BPG mp	14,7	16,7	16,4				

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. EAEko aurrekontu orokorren betearazpena.

**2019ko gastuen aurrekontuaren luzapena betearaztea.*

*** Aurrekontuaren likidazioa 2020ko abenduan. Aitortutako betebeharrak (2021 maiatz).*

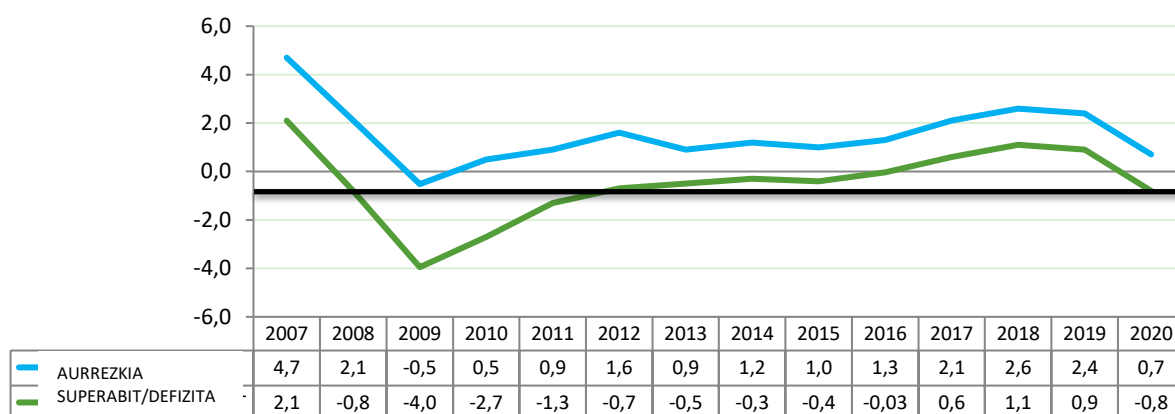
**** Sail berriak, 2020ko uztaileko legegintzaldi aldaketaren ondorioz.*

***** Sailen arabera gastua ezin da konparatu 2019 eta 2020 artean 2020an hasitako legegintzaldi berriaren ondorioz sailak eta funtzioak berrantolatu egin zirelako.*

4.3. AURREKONTU SALDOA

2020an EAEko Sektore Publikoaren (Jaurlaritza gehi foru aldundiak) sarrera arruntak %4,9 jaitsi ziren, eta izaera bereko gastuak %4,2 igo ziren; hortaz, % 72,5 jaitsi da aurrezki gordina, hau da, 525,5 milioi euro guztira. Zenbateko honek gure erkidegoko BPG-aren %0,7 hartzen du (behin-behineko datuak). Gainera, 596,1 milioi euroko defizit publikoa (finantziazio premia) erregistratu da (BPGaren %0,8); izan ere, gastu ez-finantzarioak (arruntak gehi kapitalekoak) izaera bereko diru-sarrerak baino handiagoa izan dira. Aurreko ekitaldian 689 milioi euroko superabita izan zen (BPGaren % 0,9);.

GRAFIKOA II.4.2. AURREZKI ETA SUPERABIT/DEFIZIT PUBLIKOEN BILAKAERA EAEn (GAITASUNA/FINANTZAKETA BEHARRIZANA) BPGren %

Iturria: Eusko Jaurlaritzako datuekin egina

Finantza-aldagaia sartuta, eta funtsean zorpetzeari esker, 596,1 milioi euroko defizit publikoa 1.292,2 milioi euroko aurrekontuko superabit bihurtu da, BPGaren % 1,8; 2019an, berriz, superabita 365,6 milioi eurokoa izan zen (+% 253,4).

II.4.11. TAULA EAEko SEKTORE PUBLIKOA: AURREKONTU-MAGNITUDE BATERATUAK. EUROAK, MILAKOTAN

	2018	2019	2020	% 18/19	% 19/20
1.- SARRERA ARRUNTAK	15.651.919	16.169.965	15.382.348	3,3	-4,9
2.- GASTU ARRUNTAK	13.689.051	14.260.620	14.856.820	4,2	4,2
2.1.- LANGILE GASTUAK	2.418.719	2.554.710	2.646.462	5,6	3,6
2.2.- FUNTZIONAMENDU GASTUAK	4.104.193	4.306.174	4.568.207	4,9	6,1
2.3.- FINANTZA GASTUAK	218.890	213.141	179.066	-2,6	-16,0
2.4.- TRANSFERENTZIA ARRUNTAK	6.947.249	7.186.595	7.463.086	3,4	3,8
3.- AURREZKI GORDINA (1-2)	1.962.867	1.909.346	525.528	-2,7	-72,5
4.- KAPITAL SARRERAK	138.332	86.885	103.093	-37,2	18,7
5.- KAPITAL GASTUAK	1.268.967	1.307.208	1.224.757	3,0	-6,3
5.1.- INBERTSIO ERREALAK	422.585	425.079	406.297	0,6	-4,4
5.2.- KAPITAL TRANSFERENTZIAK	864.382	882.129	818.461	2,1	-7,2
6.- FINANTZAZIO GAITASUNA (+) / BEHARRA (-) (3+4-5)	832.232	689.022	-596.136	-17,2	-
7.- FINANTZA AKTIBOEN ALDAKUNTZA GARBIA	-127.440	-351.352	-183.326	-	-
7.1.- FINANTZA AKTIBOEN ALDAKUNTZA. DIRU SARRERAK	83.417	80.002	131.824	-4,1	64,8
7.2.- FINANTZA AKTIBOEN ALDAKUNTZA. GASTUAK	210.857	431.355	315.150	104,6	-26,9
8.- FINANTZA PASIBOEN ALDAKUNTZA GARBIA	-25.554	-689.416	1.630.651	2.597,9	-
8.1.- FINANTZA PASIBOEN ALDAKUNTZA. DIRU SARRERAK	1.457.897	990.084	2.539.662	-32,1	156,5
8.2.- FINANTZA PASIBOEN ALDAKUNTZA. GASTUAK	1.483.450	1.679.500	909.011	13,2	-45,9
9.- AURREKONTU SUPERABITA / DEFIZITA (6+7+8)	679.239	-351.745	851.189	-	-
9.1.- ORDAINDU GABEKO OBLIGAZIOAK	1.249.736	1.304.860	1.232.434	4,4	-5,6
9.2.- KOBRATU GABEKO ESKUBIDEAK	703.428	587.495	791.464	-16,5	34,7
10.- AURREKONTU SUPERABITA / DEFIZITA, KUTXARI DAGOKIONEZ	1.225.547	365.619	1.292.159	-70,2	253,4

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Aurrekontuaren betearazpenari buruzko estatistika.

4.4. SEKTORE PUBLIKOAREN ZORPETZEA

Eusko Jaurlaritzaren Aurrekontuaren Betearazpenari buruzko Estatistikak azaldu zuenez, lehenik eta behin, EAEko sektore publiko osoaren (Eusko Jaurlaritza gehi foru aldundiak) zorpetze garbia areagotu egin da 2020an, bost urtez beherantz egin ondoren; hala, 1.630 milioi euroko kopurua gainditu du.

Zorpetze gordinak % 156,5eko gehikuntza izan du 2020an, 2.539,7 milioi eurora iritsiz. Horietatik 2.092,6 milioi Eusko Jaurlaritzari dagozkio (% 140,3, 2019arekin alderatuz gero) eta gainerako 447,1 milioiak foru aldundiei (+% 274,5).

II.4.12. TAULA EUSKO JAURLARITZAREN ETA FORU ALDUNDIEN ZORPETZEAREN BILAKAERA. (EUROAK, MILAKA)							
	ZORPETZE GORDINA		AMORTIZAZIOA	ZORPETZE GARBIA		ZOR BIZIA URTE AMAIERAN	
	(1)	ALDAKUNTZA REN %	(2)	(1)-(2)= (3)	ALDAKUNTZA REN %	GUZTIRA	ALDAKUNTZA REN %
EUSKO JAURLARITZA							
2017	975.047	-11,8	654.023	321.024	-39,9	9.432.945	3,6
2018	1.273.711	30,6	1.215.003	58.708	-81,7	9.491.653	0,6
2019	870.696	-31,6	1.359.776	-489.080	-	9.002.573	-5,2
2020	2.092.610	140,3	686.639	1.405.971	-	10.408.544	15,6
FORU ALDUNDIAK							
2017	187.288	-11,0	253.949	-66.661	45,9	1.931.079	-3,3
2018	184.186	-1,7	268.447	-84.261	26,4	1.846.818	-4,4
2019	119.388	-31,6	319.724	-200.336	137,8	1.646.482	-10,8
2020	447.052	274,5	222.372	224.680	-	1.871.162	13,6
EAEko SEKTORE PUBLIKOA, GUZTIRA							
2017	1.162.335	-11,7	907.972	254.363	-47,9	11.410.024	2,3
2018	1.457.897	25,4	1.483.450	-25.553	-	11.384.471	-0,2
2019	990.084	-32,1	1.679.500	-689.416	2.598,0	10.695.055	-6,1
2020	2.539.662	156,5	909.011	1.630.651	-	12.325.706	15,2

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Aurrekontuaren betearazpenari buruzko estatistika. Egileek egina.

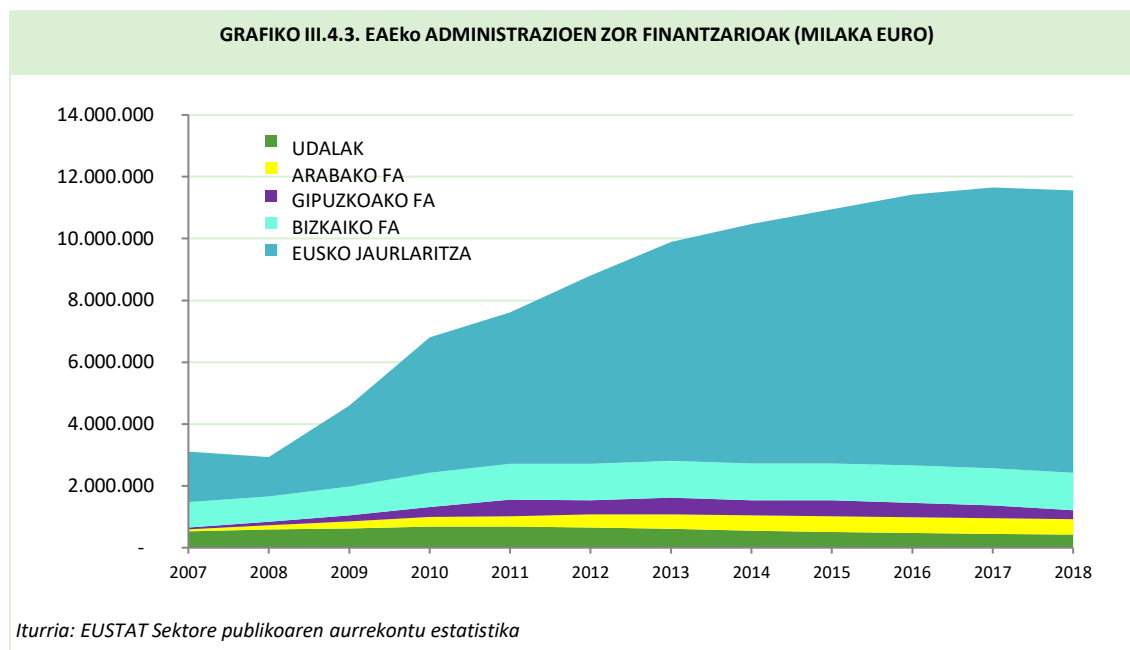
Zorpetze handiago horrekin batera, gainera, zorraren amortizazioa txikiagoa izan da (909 milioi euro, eta horietatik 689,6 Eusko Jaurlaritzari dagozkio) aurreko urteekin erkatuz gero. Hori dela-eta, zor bizia % 15,2 areagotu da ekitaldiaren bukaeran. Hala, Eusko Jaurlaritzak eta foru aldundiek 12.325,7 milioi euroko zorra izan zuten ekitaldiaren amaieran (BPG-aren % 17,2, behin-behineko datuen arabera, 2019ko % 13,5en aldean). Beste urte batez, zorrik handiena Eusko Jaurlaritzak dauka (osoaren % 84,4, aurreko urtean % 84,2).

Beste alde batetik, EUSTATen "Sektore Publikoaren aurrekontuko estatistika" (eskuragarri dagoen azken informazioa 2018koa da) txostenari esker foru aldundi bakoitzaren eta udal bakoitzaren zorpetze kopurua ezagut dezakegu, baita EAEko Administrazio osoarena ere (Jaurlaritza + Aldundiak + udalak), nolabaiteko atzerapenarekin bada ere.

Foru aldundiei dagokienez, 2018an 239,2 milioi euroko zorra jaulki zuten (aurreko ekitaldian baino % 0,5 gutxiago). Hauen artetik 55 milioi Arabako Foru Aldundiari dagozkio, 30 Gipuzkoakoari eta gainontzeko 154,2 milioiak Bizkaikoari. Horrez gain, 364,2 milioi euroko balioarekin amortizatzen dute, aurreko ekitaldian baino % 23,1 gehiago. Amortizatutako kopurutik 154,2 milioi Bizkaiko Foru Aldundiari dagozkio, 150,1 milioi Gipuzkoakoari eta gainerako 59,9 milioiak Arabako Foru Aldundiari. Aldundien zor bizia, 2.000 milioi, % 5,9 murriztu zen aurreko urtearekin alderatuta; hala, BPGrekiko lotura % 2,9 zen 2017an, eta 2018an, berriz, % 2,6.

EAEko udalei dagokienez, arestian aipatutako estatistikan oinarri harturik, badakigu 2018an 45,4 milioi euroko zorra jaulki zutela, eta 67,6 milioi euro amortizatu zutela. Beraz, ekitaldiaren amaieran, ordaindu gabeko zorra 22,2 milioi euro gutxitu zen eta 423,8 milioi eurokoa izan zen.

Hala, guztira hartuta, EAEko administrazio publiko guztiek (gobernuak, foru aldundiek eta udalek), 2018ko ekitaldian, 11.558,1 milioi euroko zor bizia izan zuten urtearen amaieran (hau da, 2017an baino % 0,8 gutxiago). Zenbateko hori aipatutako urteko BPG arruntaren % 15koa izan zen (2017n % 15,8koa izan zen).

Guztizko zorraren %79 Eusko Jaurlaritzari dagokio, %10,4 Bizkaiko Foru Aldundiari, %2,5 Gipuzkoako Aldundiari eta % 4,3 Araba Foru Aldundiari. Gainerakoa, 423,8 milioi euro, EAEko udaletako finantza zorrari dagokio, eta EAEko Administrazioen zorraren %3,7koa da (2017an % 3,8).

4.5. ERAKUNDEETAKO TRANSFERENTZIAK

EAEk bere jardura finantzatzeko sistema berezia dauka. Zergarik gehienak biltzeko gaitasuna du. Kupoa deritzonaren bidez EAEk jaso ez dituen eskumenetan, estatuaren gastuak ordaintzen laguntzen du. EAEren eskumenen banaketaren barruan, zerga-bilketa lurralde historiko bakoitzeko Foru Aldundiek egiten dute batez ere. Eusko Jaurlaritzaren finantzazioan laguntzen dute, ekarpenen bidez. Udalek ere zerga-bilketa egiten dute.

EAEko administrazio publikoek jasotzen dituzten baliabide propioez gain, Europar Batasunak eta estatuak zenbait funts ematen diete, arrazoi desberdinengatik: BEZaren bidez eta zerga berezien bidez bildutako dirua egokitzeko, foru aldundiek eta udalek zerga ez itunduetan duten partaidetzagatik, elkarrekiko, kiroleko eta ongintzako apustuetatik eta Estatuko Loteria eta Apustuen Erakunde Nazionaletik bildutako diruaren partaidetzagatik, eta estatu administrazioek eta erakunde autonomoek egiten akordioen ondorioz.

Lehenik eta behin, *Foru Aldundiek Eusko Jaurlaritzari egiten dizkioten ekarpenak* aipatu behar ditugu, bolumen handia baitute. Baliabideak banatzeko metodologia Ekarpenen Legean jasota dago. Hamabost egunean behin Foru Aldundiek biltzen dituzten zerga itunduetatik zein zati transferitu behar dioten Aldundiek Eusko Jaurlaritzari erabakitzen du legeak, gastu komunak ordaintzeko ekarpen gisa (horrela, Eusko Jaurlaritzak jasotzen dituen diru-sarreraren %90 baino gehiago ekarpen horietatik datoz).

II.4.13. TAULA FORU ALDUNDIEK EAE-KO ERAKUNDE KOMUNEI EGITEN DIZKIETEN EKARPENEN BILAKAERA (EUROAK, MILAKA)								
KONTZEPTUA	2015	2016	2017	2018	2019	2020	18/19ko ALD. %	19/20ko ALD. %
AP OROKORRA	7.987.883	8.224.923	8.134.577	9.366.098	9.633.564	8.561.419	2,9	-11,1
AP ESPEZIFIKOAK	451.723	509.580	1.698.393	631.329	738.100	656.394	16,9	-11,1
EAE, GUZTIRA	8.439.606	8.734.503	9.832.970	9.997.427	10.371.664	9.217.813	3,7	-11,1
AP ARABA	1.386.627	1.430.712	1.617.523	1.643.577	1.698.879	1.499.738	3,4	-11,7
AP BIZKAIA	4.265.377	4.423.152	4.981.382	5.035.704	5.228.356	4.644.856	3,8	-11,2
AP GIPUZKOA	2.787.602	2.880.639	3.234.064	3.318.146	3.444.429	3.073.219	3,8	-10,8
ARABAREN %	16,43	16,38	16,45	16,44	16,38	16,27		
BIZKAIAREN %	50,54	50,64	50,66	50,37	50,41	50,39		
GIPUZKOAREN %	33,03	32,98	32,89	33,19	33,21	33,34		

Iturria: Kupoaren eta Finantza-Ekarpenen Zuzendaritzan oinarrituta egina. Ekonomia eta Ogasun Saila. EUSKO JAURLARITZA.

Ekarpen horiek 9.217,8 milioi eurora iritsi ziren 2020an, 2019an baino % 11,1 gutxiago, eta hasieran aurrekontuan jasotako 10.437 milioiak baino 1.219,2 milioi gehiago.

II.4.14. TAULA EUSKO JAURLARITZAK LIKIDATUTAKO DIRU SARRERAK JATORRIAREN ARABERA (MILAKA EURO)								
	2015	2016	2017	2018	DIST. % 2018	16/17ko ALD. %	17/18ko ALD. %	
1. FORU ALDUNDIEN EKARPENAK	8.439.606	8.734.503	9.832.970	9.997.427	85,5	12,6	1,7	
. EKARPEN OROKORRAK	7.987.883	8.224.923	8.134.577	9.366.098	80,1	-1,1	15,1	
. BERARIAZKO EKARPENAK	451.723	509.580	1.698.393	631.329	5,4	233,3	-62,8	
2. ERAKUNDEEN BESTELAKO DIRU-SARRERAK	212.397	266.144	237.267	203.675	1,7	-10,9	-14,2	
. EUSKADIKO ERAKUNDEEN TRANSFERENTZIAK	618	2.725	3.500	518	0,0	28,4	-85,2	
. ESTATUAREN TRANSFERENTZIAK	143.543	157.453	143.134	107.726	0,9	-9,1	-24,7	
. EUROPAR BATASUNAREN FUNTSAK	68.236	105.966	90.633	95.431	0,8	-14,5	5,3	
- EGIF	1.005	9.296	1.479	788	0,0	-84,1	-46,7	
- EGEF	357	29.313	3.137	23.156	0,2	-89,3	638,2	
- LGENF	7.285	5.448	18.707	20.422	0,2	243,4	9,2	
- NBEUF	55.582	57.541	57.715	50.677	0,4	0,3	-12,2	
- ABFT (FEP)*	-	1.813	6.900	-	0,0	280,6	-	
- FEMP	-	-	2.438	-	0,0	-	-	
- BESTE FUNTS BATZUK	4.007	2.555	257	388	0,0	-89,9	51,0	
3. BESTE BALIABIDE BATZUK	1.450.309	1.405.625	1.194.227	1.489.928	12,7	-15,0	24,8	
- ZOR PUBLIKOA	1.163.018	1.106.042	975.047	1.273.711	10,9	-11,8	30,6	
- ZEHARKAKO ZERGAK	3.941	3.918	3.992	4.134	0,0	1,9	3,6	
- ONDAREKO SARRERAK	35.409	36.198	2.152	1.663	0,0	-94,1	-22,7	
- INBERTSIO ERREALEN BESTERENTZEAK	1.467	946	177	12.074	0,1	-81,3	6.721,5	
- BESTE TRANSFERENTZIA BATZUK	13.518	36.198	2.152	4.888	0,0	-94,1	127,1	
- FINANTZA AKTIBOEN ALDAKUNTZA	52.592	66.574	23.787	23.447	0,2	-64,3	-1,4	
- TASA ETA PREZIO PUBLIKOAK	180.367	181.564	178.022	170.011	1,5	-2,0	-4,5	
DIRU SARRERAK, GUZTIRA	10.102.312	10.406.271	11.264.484	11.691.031	100,0	8,2	3,8	

Iturria: ZERGAK KOORDINATZEKO ORGANOAK

** 2017ko urtarriletik ABFT (fep)* desagertu zen eta FEMP sortu zen.*

2007-2011 aldiko berrikuntzen artean³⁶, Finantza Publikoen Euskal Kontseiluak zenbait aldaketa ezarri zituen Aldundien ekarpenak zehazteko eta baliabideak banatzeko metodologian. Aldaketa horien artean, besteak beste, ondoko hauek nabarmendu behar ditugu: koefiziente bertikala % 70,44tik % 70,04ra jaitsi zen, toki erakundeentzako partaidetza areagotzeko; Foru Aldundien artean BEZagatik biltzen duten diruan doikuntza berria egin zen; eta Doikuntzako Fondo Orokorra sortu zen (lehen Elkartasun Fondoa zena), lurralde historikoentzako berme mekanismo gisa; EAEko erakundeentzako banatu beharreko baliabideetan lurralde historikoen zenbatekoa % 0,75 izatetik % 1 izatera igaro zen.

³⁶ 2/2007 Legea, martxoaren 23koa, Baliabideen banaketarako eta foru-aldundiek Euskal Autonomia Erkidegoaren aurrekontuak finantzatzekoak egin beharreko ekarpenak zehazteko 2007-2011 aldian aplikatuko den metodologiari buruzkoa. Memoria hau prestatzeko unean ere indarrean dago, ez baitu geroagoko beste batek ordeztu.

Bestalde, Europar Batasunaren funtsetatik datozen dirulaguntzak Europar Batasunak hartutako aurrekontu konpromisoen arabera gauzatzen dira. Dirulaguntza horien forma aurrerakinena edo behin betiko ordainketena izan daiteke, kasu bakoitzean araututa dagoenaren arabera. 2018an –informazioa dagoen azken urtea– % 5,3 igo ziren, aurreko ekitaldian %14,5 jaitsi ondoren, eta guztira 95,4 milioi euro izan ziren.

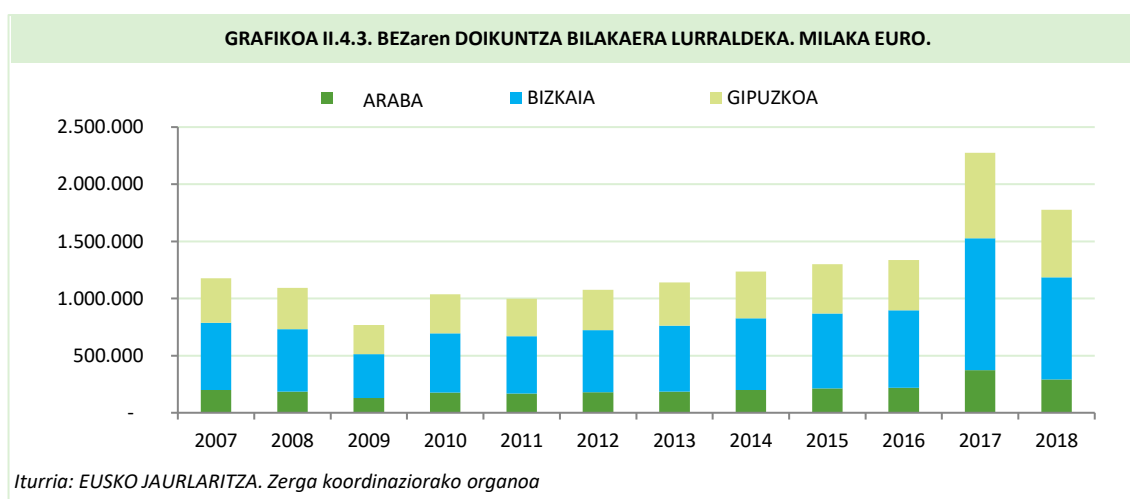
Partida nagusia Bermerako Nekazaritzako Europako Funtza da (2007. urtean sortua Landa Garapenerako Nekazaritzako Europako Funtzarekin batera, nekazaritzarako Europako laguntzak kudeatzeko), 50,7 milioi euroekin, guztizkoaren %53,1. Kopuru horri gehituz gero Landa Garapenerako Europako Nekazaritzako Funtseko 20,4 milioi euroak, orduan guztira 71,1 milioi dira, funts europarren % 74,5, erreferentziazko urtean nekazaritzaren sektorerara bideratu direnak.

Beste sail interesgarri bat *estatuarentzako kupo* da. Kupoaren zenbateko likidoa, Kupoaren Bost Urteko Legearen bidez urtero zehazten dena, 2020an (behin-behineko likidazioen arabera) 1.033,9 milioi eurokoa izan zen eta 2019aren aldean % 9,7 igo zen.

II.4.15. TAULA EAE-K ESTATUARI ORDAINDUTAKO KUPOAREN BILAKAERA. EUROAK, MILAKOTAN					
	2017	2018	2019	2020	ALD. % 19/20
SARTUTAKO KUPOA	867.834	1.028.790	1.021.640	1.107.908	8,4
KONPENTSAZIOAK*	-89.332	-82.226	-79.049	-73.947	-6,5
ORDAINDUTAKO KUPOA	778.502	946.564	942.591	1.033.961	9,7

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Ekonomia eta Ogasun Saila.
() Finantza konpentsazioak fabrikazioaren gaineko zerga bereziengatik.*

Amaitzeko, estatuari egiten zaizkion ordainketa horiek ez ezik, zenbait zenbateko ere jasotzen dira; horietatik nabarmenena *Balio Erantsiaren gaineko Zergaren doikuntza da, barne merkatuan eta inportazioetan* (azken hori estatuko Ogasunak soilik egiten du) egindako eragiketengatik. Doikuntza hori estatuko administrazioen eta EAEko administrazioaren arteko finantza-doikuntza da, zerga administrazioen artean zerga-bilketa teorikoak eta errealak egokitu beharra dagoelako, zerga administrazio horiek beren lurraldean jarduten baitute muga fiskalik gabeko espazio batean. Doikuntza horiei zerga bereziei dagozkienak erantsi zitzaizkien 1997. urtean. Zerga berezi horiek beharrezkoak dira honako honetatik ondorioztatutako distortsioa zuzentzeko: zerga horiek kargatzen dituzten produktuen behin betiko kontsumoa produktua fabrikatu den lurraldetik kanpo egiten da.

2018an, informazioa daukagun azken urtean, EAEn BEZaren doikuntza 1.776 milioi eurokoa izan zen; zifra hori % 48,3 jaitsi da 2017ari dagokionez, ekitaldi hartako igoera salbuespenezkoa izan zelako (2016. urtearekin alderatuta +% 70) aurreko ekitaldietan ingesatutako kopuruetan atxikipenak erregularizatzeagatik, kupoak kalkulatzeko desadostasunak zeudelako. Aduanetako eta barneko eragiketen ziozko bilketa horretako doikuntzak %50ean banantzen dira gutxi gorabehera. Lurralde banaketa urtero egiten da, koefiziente horizontalen arabera.

4.6. ENPLEGUA ADMINISTRAZIO PUBLIKOETAN

EAEko Administrazio Publikoek 139.885 enplegatu zeuzkaten 2020ko urtarilaren 1ean³⁷, EUSTATEko Administrazio Publikoen Direktorioaren arabera. Hau da, aurreko urtean baino %0,2 gehiago eta EAEn 2020ko lehen hiruhilekoan lan egiten zuten guztien %14,7 (2019ko ratio baino 2 hamarren gutxiago), BJAren okupazioari buruzko kopuruak kontuan hartuz gero. Datu horietan ez dira kontuan hartu estatuko administrazioaren eta Gizarte Segurantzako Sistemaren mendeko langileak, baina Lurralde Politika eta Funtzio Publikoko Ministerioak, 2020ko urtarileko estatistika buletinean, kalkulatu zuen estatuko Administrazio Publikotik EAEn lan egiten zuten pertsonak 10.366 zirela (4.919 estatuko Administrazio Nagusiaren zerbitzura eta 5.447 “beste batzuk” kategorian, tartean estatuko segurtasun kidegoetan). Zenbateko biak batzen baditugu, lanpostu publikoak, 2020 hastean, 150.251 inguru lirateke (aurreko urtean baino % 0,1 gehiago). Nolanahi ere, zenbatespen bat baino ez da zenbateko hori, erreferentzia data eta metodologia desberdinak erabili baitira³⁸.

EUSTATen kopuruak berriz ere aztertuta, 2020ko urtarilean ziren 139.885 enplegatu publikoetatik % 64,6 EAEko administrazioa zen, %19,4 tokiko erakundeetako, %8,4 foru aldundietako eta gainerako %7,5a unibertsitateko, fundazioetako eta beste erakunde publiko batzuetako.

II.4.16. TAULA URTARRILAREN 1EAN EAEKO ADMINISTRAZIOETAN ENPLEGATUTAKO LANGILEEN BILAKAERA								
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	% 18/19	% 19/20
EUSKO JAURLARITZA	82.458	85.389	86.405	88.137	90.875	90.374	3,1	-0,6
FORU ALDUNDIAK	10.427	10.623	10.842	11.037	11.523	11.708	4,4	1,6
TOKI ERAKUNDEAK	24.441	25.593	25.800	26.114	26.818	27.170	2,7	1,3
FUNDAZIOAK ETA ISAL*	2.377	2.515	2.594	2.754	3.304	3.555	20,0	7,6
BESTE ERAKUNDE PUBLIKO BATZUK	372	371	372	373	425	434	13,9	2,1
EHU	6.379	6.425	6.429	6.510	6.624	6.644	1,8	0,3
GUZTIRA	126.740	130.916	132.442	134.925	139.569	139.885	3,4	0,2
<i>Iturria: EUSTAT. Administrazio publikoen direktorioa.</i>								
<i>* Irabazi asmorik gabeko erakundeak.</i>								

2019ko urtarilarekin erkatuta, EAEko administrazioetan enplegua 316 pertsonatan hazi zen, % 0,2; ehunekoetan foru aldundietako bilakaera nabarmendu behar da, % 1,6ko igoera izan baitzuten (+185) eta tokiko entitateena, +% 1,3, (+352); Eusko Jaurlaritzak, berriz, % 0,6 galdu zuen (-501).

II.4.17. TAULA EAEko ADMINISTRAZIO PUBLIKOETAN ENPLEGATUTAKO LANGILEAK, ESPARRU ERREGULATZAILEAREN ARABERA. 2020.01.01EKO DATUAK					
	GUZTIRA	EUSKO JAURLARITZA ETA MENDEKO ERAKUNDEAK	FORU ALDUNDIAK ETA HORREN MENDEKO ERAKUNDEAK	TOKIKO ERAKUNDEAK ETA HORIEN MENDEKO ERAKUNDEAK	GAINERAKO ENTE PUBLIKOAK
GOI KARGUAK	1.342	311	208	659	164
FUNTZIONARIOAK	86.146	60.639	7.106	15.058	3.343
-FINKOAK	62.686	46.595	4.457	9.123	2.511
-BITARTEKOAK	23.460	14.044	2.649	5.935	832
LAN KONTRATUDUNAK	52.397	29.424	4.394	11.0453	7.126
-FINKOAK	17.965	7.313	2.274	5.443	2.935
-ALDI BATERAKOAK	34.432	22.111	2.120	6.010	4.191
GUZTIRA	139.885	90.374	11.708	27.170	10.633
<i>Iturria: EUSTAT. Administrazio publikoen direktorioa.</i>					

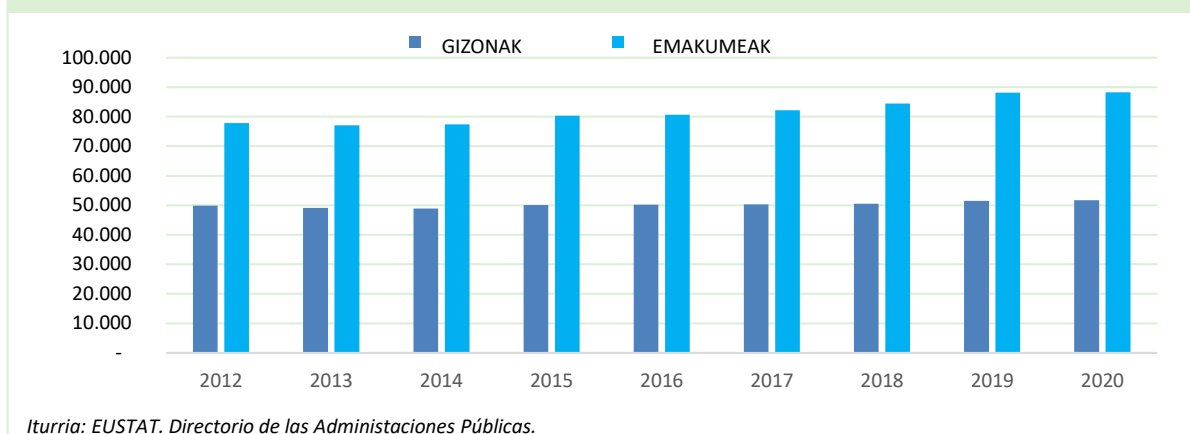
Bestalde, funtzionarioak langile guztien % 61,6 ziren, % 37,5 lan-itunpeko pertsonala zen, kasu bietan Osakidetzaren estatutuetako pertsonala barne; % 1 goi-mailako kargudunak ziren. Gainera, pertsonal finkoa (funtzionarioak, lan-itunpekoak eta estatutuetakoak) pertsonalaren %57,7 zen (2019an baino 2 hamarren gutxiago), % 16,8 bitarteko funtzionarioak ziren (+5 hamarren) eta % 24,6 aldi baterako pertsonala zen (-3 hamarren). Horrela, bitarteko eta aldi baterako kontratuak % 41,4ra igo ziren (aurreko urtean % 41,2).

³⁷ Lanaldi osoko langile landun baliokideak.

³⁸ Esaterako, Ministerioaren datuek egonkorra deritzon plantilla zenbatesten dute, 6 hiletik beherako aldi baterako kontratuak baztertuz.

Sexuari dagokionez, 2020ko urtarrilaren 1ean gizonak EAEko Administrazio Publikoetako langileen % 36,9 ziren, eta emakumeak % 63,1 (aurreko urteko ratio berdina). Emakumeen nagusitasun hori areagotu egin da azken urteetan: 2011tik emakumeen kopurua %12,3 hazi da eta gizonena, berriz, %1,8. Hala, emakumeek 2,3 portzentaje puntu irabazi dute guztiari dagokionez.

GRAFIKOA II.4.4. EAEko ADMINISTRAZIO PUBLIKOETAKO LANGILEEN BILAKAERA SEXUEN ARABERA.

ITURRIAK

1. **EUSTAT 2020** Administrazio publikoen direktorioa 1.1. 2020
2. **EUSTAT 2020** Sektore Publikoaren Aurrekontu Estatistika 2018
3. **EUSKO JAURLARITZA. EKONOMIA ETA OGASUN SAILA (2021)**. EAEko aurrekontu orokorren betearazpena 2020. 2020ko azaroan eguneratutako aurrekontua.
4. **EUSKO JAURLARITZA. EKONOMIA ETA OGASUN SAILA (2021)**. Aurrekontuaren Betearazpenari buruzko Estatistika. 2020ko IV. hiruhilekoa
5. **EUSKO JAURLARITZA. EKONOMIA ETA OGASUN SAILA (2020)**. Zergak Koordinatzeko Organoa. Euskal ogasunaren urteroko txosten integratua, 2018
6. **EUSKO JAURLARITZA. EKONOMIA ETA OGASUN SAILA (2021)**. Zerga itunduen bilketaren zifrak 2020ko abendua
7. **EUSKO JAURLARITZA. EKONOMIA ETA OGASUN SAILA (2021)**. Kupoari eta foru aldundien ekarpenei buruzko datuak. 2020
8. **OGASUN MINISTERIOA (2021)**. Autonomia erkidegoetako defizitaren zifrak. 2020ko itxierako datuak, 2021.03.29.
9. **LURRALDE POLITIKA ETA FUNTZIO PUBLIKOKO MINISTERIOA (2020)**. Administrazio publikoen zerbitzura dauden langileen estatistika buletina Urtarrila 2020

5. PRODUKZIO AZPIEGITURAK

Azpiegitura fisikoak oinarrizko elementua dira garapen ekonomikoa, ongizate orokorra eta edozein gizarteren kohesioa posible izan daitezen, eta herrialde baten ekonomia orokorraren jardunaren gainean eragin garrantzitsua dute. Zehazki, produktibitatea eta hazkundea areagotzen laguntzen dute.

Atal hau bi bloke handitan dago banatuta. Lehenbizikoa garraioari buruzkoa eta bigarrena energiaren ekoizpenaren eta kontsumoaren gainekoa. Garraioaren atalari dagokionez, lehenik eta behin, Estatuko erakunde publikoek (AENA, ADIF, PORTUAK eta RENFE) ingeniari-tza zibilean EAEn eginiko esleipenei buruzko datuak aztertuko dira eta, ondoren, errepideko garraioaren, trenbideko garraioaren, airetiko garraioaren eta itsasoko garraioaren gaineko hainbat adierazle aurkeztuko dira. Energiaren ekoizpenari eta kontsumoari buruzko atalean, barne kontsumo gordina edo energiaren eta azken kontsumoaren eskariaren bilakaera aztertuko da, baita energia primarioaren ekoizpenarena, energia intentsitatearena eta energiaren fakturarena ere.

5.1. GARRAIOA: AZPIEGITURAK ETA TRAFIKOA

Europako erakundeek Garraio Sare Transeuroparra diseinatu eta garatu nahi dute (RTE-T / TEN-T ingelesezko siglak), osatua eta integratua, estatu kide eta eskualde guztiak barne hartuko dituen eta oinarria jarriko duena garraibide guztiak modu orekatuan garatzeko, sareak Europarentzat duen balio erantsia ahal bezainbeste aprobetxatze aldera.

Europako Batzordeak ondorioztatu zuen RTE-T garatzeko modurik onena geruza bikoitzeko sistema zela; sare globalak eta oinarrizko sareak osatzen dute. **Sare globala** dagoeneko existitzen diren azpiegitura guztiek osatzen dute, Europar Batasuneko eskualde guztien irisgarritasun eta konektibitatea planifikatuz eta bermatuz; beranduenez 2050eko abenduaren 31rako egon behar du bukatuta.

Garraio Sare Transeuroparraren garapen helburuak lortzeko garrantzia estrategiko handiena daukaten sare globaleko atalek osatzen dute **oinarrizko sareak**; lotura estrategikoak ezarriko dituzte hiri nodo garrantzitsuenen eta bestelako nodoen artean, esaterako portuak, aireportuak eta mugak igarotzeko guneak. Sarearen bi ataletan garraibide eta interkonexio guztiak bilduko dira, interes komuneko proiektuak sortu ahal izateko garraio azpiegitura berriekin eta existitzen direnak modernizatuz garatzeko. Oinarrizko sareak 2030eko abenduaren 31erako bukatuta egon behar du.

Hala definitutako sarearen barruan oinarrizko sarearen **igarobide multimodalak** ezarri dira. Ez da sarearen hirugarren maila bat, baizik eta sustatzeko tresna bat, sare modu koordinatu eta efizientean garatzea lortzeko. Igarobide atlantikoaren eta mediterraneoaren zati bat Espainiatik pasatzen da.

Igarobide atlantikoak Europa erdigune eta hego-mendebaldeko eskualdeen arteko komunikazioak ezartzen ditu, Iberiar Penintsulako herriak (Algeciras, Sines, Lisboa, Leixões (Oporto), Galizia eta Bilbo) Frantzia mendebaldearekin, Paris eta Normandiarekin lotuz, baita ekialdearekin ere, Estrasburgo eta Mannheim.

Sarearen osaera	- Azpiegitura nodalak: Hiri nodoak, portuak, aireportuak eta salgaien terminal multimodalak (Rail-Road Terminals, RRT), Jarduera Logistikoaren Zonak, portu lehorrak eta bestelako plataforma logistikoak. - Azpiegitura linealak edo nodoen artean lotzekoak: trenak, errepideak, barneko bide nabigagarriak, itsasoko autobideak.
Sarearen osaera	- SARE GLOBALA edo osoa (COMPREHENSIVE Network) RTE-T sarearen kontzepturik zabalena da, interes komuneko elementu guztiek osatzen dutena. EBko eskualde guztien irisgarritasuna bermatzen du. Estatu kideek 2050erako bukatu beharko dute. - GINARRIZKO SAREA (CORE Network), Batasuneko garraio politikaren helburuak lortzeko garrantzia estrategikorik handiena daukaten sare globaleko elementuek osatzen dute, eta Batasuneko laguntzarekin egiteko jarduketa lehenetsiak dira. 2030erako bukatu behar da.

EAE, kokapen estrategikoagatik nahiz industria jarduera handiagatik, mota guztietako trafikoaren maila handienetakoa ageri duen Europako zona bat da. Errepide sare trinkoa, trenbideak, bi itsas portu handi eta hiru aireportu dira barruko trafikoan nahiz kanpokoan ageri diren beharrak estaltzen saiatzen direnak, egunetik egunera osatuagoak eta kalitate handiagoak diren zerbitzu batzuk eskainita.

II.5.1. TAULA RTE-T SAREAREN NODOAK EAEn	
OINARRIZKO SAREAREN HIRI NODOAK	Bilbo
PORTUAK	- Oinarrizko sarea: Bilbo - Sare globala: Bilbo eta Pasaia
ERREPIDE ETA TRENBIDEEN TERMINAL INTERMODALAK (PORTUETAN KOKATUTAKOZ GAIN)	- Oinarrizko RRT: Bilbo. - RRT Globala: Bilbao eta Gasteiz
AIREPORTUAK	- Oinarrizko sarea: Bilbo (nahiz eta ez duen erregistratzen Erregelamenduak 2030erako betekizunak betetzeko betebeharrak ezarritako trafiko bolumena) - Sare globala: Donostia eta Gasteiz

Iturria: Garraio Ministerioa

Ondoko taulan, gure erkidegoko Garraio Sarearen osaera ageri da, azpiegituraren titulartasuna eta operadorea kontuan izanik betiere.

II.5.2. TAULA GARRAIO SAREAREN OSAERA EAEn				
SISTEMA	AZPIEGITURA		ORGANO TITULARRA	ENTE/OPERADOREA
BIDE SISTEMA.	A-1	A-1 Iparraldeko autobia (Burgos-Armiñón)	Foru aldundiak	Garraioaren Zerbitzu Publikoaren emakidaduna / hura ematen duena
		AP-1 Gasteiz-Eibar (bidesaria)		
	A-8/AP-8	A-8: Kantauriko Autobia (Bizkaia-Kantabria probintziaren mugara arte)		
		AP-8: Kantauriko Autobidea (Irun-Bilbo, bidesaria)		
		Super Sur ere barne hartu da (honek ere bidesaria du)		
		AP-68 Euskadi-Aragoi Autobidea (PK zero, Bilbon, 77,5 kilometro arte, Araba eta Burgos arteko muga), bidesaria du		
		Artxandako tunelak (bidesaria)		
TRENBIDE SISTEMA	Errei anitzeko errepidea edo ohikoa	Bi autonomia erkidegoen arteko doana	Foru aldundiak	
		Eskualdekoa	Foru aldundiak	
		Hiri barrukoa	Udalak	
	Europa Barneko Sarea (Transeuroparra)		Estatua	ADIF ³⁹ (RENFE)
	Penintsulako Sarea			
	Sare metrikoa		EAE	EUSKOTREN ETS ⁴⁰
			Estatua	ADIF
PORTU SISTEMA	Metro/tranbia		EAE	Metro Bilbao, EUSKOTREN ETS
	Zubi Esekia		Bilboko Portuko Agintaritzak	Pribatua
PORTU SISTEMA	Interes Orokorreko Portuak: Bilbo eta Pasaia		Estatua	Portuko Agintaritzak
	Erkidegoko Portuak		EAE	EAE
AIRE SISTEMA	Interes Orokorreko Aireportuak: Gasteiz, Bilbo eta Donostia		Estatua	AENA
KABLE SISTEMA	Ilgogailuak eta funikularrak		EAE	Pribatuak Publikoak
GARRAIO SISTEMA INTERMODALA	Garraio eta Logistika Zentroak: CTV Gasteiz, ZAISA Irun (Gipuzkoa), APARCABISA (Bizkaia)		Partzuergo / entitate publikoak, pribatuak, mistoak	Operadore logistikoak

Iturria: Egileek egina.

³⁹ ADIF, Trenbide Azpiegituren Administrazioa, Garraio Ministerioaren menpeko enpresa-erakunde publikoa da. Trenbide azpiegituren administrazioa (trenbideak, geltokiak, salgaien terminalak, etab.), trenen zirkulazioaren kudeaketa, tren operadoreen ahalmenaren esleipena eta azpiegitura, geltokiak eta salgai terminalak erabiltzeagatik kanonak hartzen ditu bere gain. Trenbide jardueren gero eta espezializazio handiagoa dela eta Garraio Ministerioari atxikitako bi enpresa-erakunde publikotan banatu da ADIF: ADIF eta ADIF Abiadura Handia.

⁴⁰ ETS, Euskal Trenbide Sarea/Red Ferroviaria Vasca EAEn eskumeneko trenbide azpiegituren administrazioaz arduratzen den Eusko Jaurlaritzaren erakunde publikoa da. Haren xede nagusia Euskal Autonomia Erkidegoaren menpeko trenbide azpiegiturak eraikitzea, artatzea, kudeatzea eta administrazioa da, trena garraio sistema modernoa, eraginkorra eta iraunkorra izan dadin.

5.1.1. Estatuko entitate publikoen ingeniartza zibilean egindako esleipenak

Garraio Ministerioak argitaratutako datuen arabera, estatuko entitate publikoek (AENA, ADIF eta PORTUAK eta RENFE) ingeniartza zibilean EAEn egindako adjudikazioei dagokienez, AENA eta ADIFen kasuan beherakada izan da, eta gorakada izan da PORTUAK eta RENFE OPERADOREAREN kasuan, 2019 eta 2020 artean. Hala, AENAK EAEn ingeniartza zibilean egindako adjudikazioak 15,7 milioi eurotik 12 milioi eurora igaro ziren, ADIFenak 131,4tik 62,8ra, RENFE OPERADOREAREN 9,3tik 10.000 eurora, eta PORTUAK 10,1etik 16 milioira.

II.5.3. TAULA GARRAIO MINISTERIOAK, ORGANISMO PUBLIKOEN ETA ESTATUKO ENTITATE PUBLIKOEN EAEn ETA ESTATUAN EGINDAKO INGENIARTZA ZIBILEKO ADJUDIKAZIOAK (milaka euro)											
	EAE						ESTATUA			EAE/Estatua (%)	
	2016	2017	2018	2019	2020 bb	Alda. 2019-20	2018	2019	2020 bb	2019	2020 bb
MINISTERIOA, ORGANISMO AUTONOMOAK ETA ESTATUKO ENTITATE PUBLIKOAK	189.105	51.894	419.212	133.336	81.170	-39,1	1.723.051	3.691.459	1.436.992	3,6	5,6
ESTATUKO ENTITATE PUBLIKOAK	189.105	51.894	419.212	133.336	81.170	-39,1	1.206.475	3.040.438	1.002.928	4,4	8,1
AENA	4.363	20.680	10.391	15.647	12.036	-23,1	313.101	473.299	271.143	3,3	4,4
ADIF	73.388	16.560	400.873	131.424	62.836	-52,2	881.059	2.596.446	713.784	5,1	8,8
PORTUAK	114.661	42.205	11.911	10.128	15.955	57,5	258.124	65.709	269.726	15,4	5,9
RENFE OPERADOREA	1.907	1.218	408	9.334	10	-99,9	12.810	61.218	15.069	15,2	0,1

bb: behin-behineko

Iturria: Egileak egina, Garraio Ministerioaren datuetatik abiatuz.

5.1.2. Errepide bidezko garraioa

5.1.2.1. Errepide sarea

Errepideak honela sailkatzen dira, dituzten ezaugarriak direla medio: autobideak, autobiak, errei anitzeko errepideak eta errepide arruntak (37/2015 Legea, Errepideena).

- Autobideak ezaugarri hauek dituzten errepideak dira: mugakide diren jabetzetatik errepidera sarbiderik ez izatea; maila berean, beste ezein komunikabide edo bide-zor ez gurutzatzea, ez hark gurutzatua izatea, zirkulazioaren noranzko bakoitzak bere galtzada izatea, galtzada horiek banatuta daude, eta tartean, leku berezi batzuetan edo aldi baterako ez bada behinik behin, lur-zerrenda bat egon behar du, zirkulaziorako balio ez duena, edo, salbuespenezko kasuetan, beste nolabait bereizita egongo dira.
- Autobiak autobideen betebeharrak guztiak biltzen ez dituzten errepideak dira, baina galtzada berezituak dituzte zirkulazioaren noranzko bakoitzarentzat eta sarbide mugatuak alboan dituzten jabetzetara eta jabetzetatik; ez dute bidegurutzerik maila berean.
- Errei anitzeko errepideak, autobideak edo autobiak izan gabe, gutxienez bi errei dituzte zirkulazioaren noranzko bakoitzerako, beroriek bereizita edo zedarrituta direla; eduki ditzakete sarbideak edo maila bereko bidegurutzeak.
- Errepide arruntak, azkenik, autobideen, autobien, ez errei anitzeko errepideen ezaugarriak biltzen ez dituzten gainerako errepideak dira.

⁴¹.

⁴¹ Errepide hauen erreiak zenbatzerakoan, ez dira kontuan hartuko errei gehigarriak, itxarrotekoak, txirikordakoak, ez eta abiadura aldatzekoak ere.

Titulartasunari dagokionez, Espainiako Konstituzioak autonomia erkidego batetik baino gehiagotik igarotzen diren trenbide eta lur gaineko garraioen eskumen eskusiboa estatuari erreserbatu zion arren, irailaren 26ko 2769/1980 Errege Dekretu bidez errepide bidezko zerbitzu eta funtzioak EAEra eskualdatu ziren, eta abenduaren 3ko 174/2018 Dekretuaren bidez⁴², EAERI eskualdatutako zerbitzuak eta funtzioak handitu egin ziren; hala, Euskadi zeharkatzen duten errepide guztien titularrak EAEko erakundeak dira.

2018ko Estatistiken Urteko Txostenaren arabera, gure erkidegoko errepide sarea Europako sarerik trinkoenetakoa da, azalerako dentsitate handienetakoa baitu (0,58 km errepide km²-ko, Estatuaren ia bikoitza hain zuzen ere (0,33)⁴³), baina dentsitate txikiagoa du biztanleko (1,9 Km errepide 1.000 biztanleko, Estatuko 3,54 km errepide 1.000 biztanleko dentsitatearen aldean) eta %15 edukiera handiko errepideak dira; estatuan, berriz, % 10,4 dira. Edukiera handiko errepideen %39,7 bidesaria duten autobideak dira, eta estatuan berriz % 17,2 dira.

II.5.4. TAULA ERREPIDE SAREAREN INDIZEEN BILAKAERA

	EAE					ESTATUA	
	2014	2015	2016	2017	2018	2017	2018
ERREPIDE KM	4.169	4.178	4.180	4.161	4.147	165.686	165.624
BIZTANLEAK	2.188.985	2.189.257	2.189.534	2.194.158	2.199.088	46.572.132	46.722.980
SARE OSOA (km) / AZALERA	0,58	0,58	0,58	0,58	0,58	0,33	0,33
SARE OSOA (km) / 1.000 BIZTANLE	1,90	1,91	1,91	1,90	1,89	3,56	3,54

Iturria: Garraio Ministerioaren Urteko Estatistika Txostena 2018, 2019an argitaratua

II.5.5. TAULA ERREPIDE-SAREA BIDE-MOTAREN ETA ALDIAREN ARABERA. (Km)

	2014	2015	2016	2017	2018
ESTATUA					
ERREPIDE KM GUZTIRA	165.639	166.003	165.483	165.686	165.624
GALTZADA BAKARREKO ERREPIDEAK	148.934	148.982	148.375	148.523	148.396
EDUKIERA HANDIKO BIDEAK GUZTIRA	16.705	17.021	17.108	17.163	17.228
BIDESARIA DUTEN AUTOBIDEAK	3.020	3.040	3.039	3.039	2.957
AUTOBIAK	12.029	12.296	12.405	12.484	12.626
ERREI ANITZEKO ERREPIDEAK (1)	1.656	1.686	1.665	1.640	1.645
EAE					
ERREPIDE KM GUZTIRA	4.169	4.178	4.180	4.161	4.147
GALTZADA BAKARREKO ERREPIDEAK	3.567	3.561	3.556	3.537	3.522
EDUKIERA HANDIKO BIDEAK GUZTIRA	602	617	624	624	625
BIDESARIA DUTEN AUTOBIDEAK	243	255	255	255	248
AUTOBIAK	231	234	241	241	247
ERREI ANITZEKO ERREPIDEAK (1)	127	128	128	128	129

(1) 2015etik aurrera galtzada bikoitzeko errepideen definizioa aldatu zen, eta erre anitzeko errepide izena jaso zuten (37/2015 Legea, irailaren 29koa, errepideena). Edukiera handiko bideen barruan sartzen dira. Nazioarteko konparazio ondorioetarako soilik bidesaria daukaten autobideak, autobide libreak eta autobiak hartzen dira horrela.

Iturria: Garraio Ministerioaren Urteko Estatistika Txostena 2018, 2019an argitaratua

⁴² AP-68 autobidearen Bizkaiko eta Arabako tartea Eusko Jaurlaritzari eskualdatzea formalizatzea.

⁴³ Memoriaren edizio hau itxi den datan aurreko urteko txostenean aipatutako errepideei buruzko kapituluak ez da argitaratu.

5.1.2.2. Salgaien trafikoa

II.5.6. TAULA GARRAIATUTAKO TONAK, JOAN-ETORRI MOTAREN ARABERA, EAEn ABIAPUNTUA EDO HELMUGA BADUTE (milaka tona)									
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	% bertikala	Alda. 2019-20
GUZTIRA		91.024	91.691	97.157	95.738	102.051	93.902	100	-8,0
ESKUALDE BARRUKOA	GUZTIRA	41.109	42.464	43.859	44.490	45.954	42.995	45,8	-6,4
	UDALERRI BARRUKOA	8.528	7.229	7.830	7.953	5.305	7.623	8,1	43,7
	UDALERRI ARTEKOA	32.581	35.235	36.029	36.537	40.649	35.372	37,7	-13,0
ESKUALDE ARTEKOA	GUZTIRA	44.396	42.751	46.908	45.157	49.248	44.806	47,7	-9,0
	JASOTAKOA	23.674	22.219	24.119	23.717	24.828	21.589	23,0	-13,0
	BIDALITAKOA	20.722	20.532	22.789	21.440	24.420	23.218	24,7	-4,9
NAZIOARTEAN	GUZTIRA	5.519	6.477	6.390	6.092	6.849	6.101	6,5	-10,9
	JASOTAKOA	2.755	3.405	3.157	3.070	3.072	2.983	3,2	-2,9
	BIDALITAKOA	2.764	3.071	3.233	3.022	3.777	3.118	3,3	-17,4

Iturria: Garraio Ministerioa. Datu baseak

Garraio Ministerioaren datuek erakutsi dutenez, EAEn jatorria edo helmuga izan duten salgai garraiatuen bolumena 93,9 milioi tonakoa izan zen 2020an (igarotzeko nazioarteko trafikoa kenduta); horrek esan nahi du 2019arekin alderatuta % 8ko beherakada izan dela. Trafikoaren % 45,8 eskualde barrukoa da, % 47,7 eskualdeen artekoa eta % 6,5 nazioartekoa.

Beherakada hori azaltzeko esan behar da garraiatutako salgaien bolumenenean beherakada izan dela bai eskualde barruko joan-etorrietan (-%6,4), bai eskualde artekoetan (-% 9) bai nazioartean (-% 10,9); beherakadarik handienak azken bi urteetan erregistratu dira.

II.5.7 taulako datuek erakutsi duten moduan, trukeen bolumenik handiena, eskura dauden azken datuen arabera, Gaztela eta Leon, Nafarroa, Kantabria eta Kataluniako autonomia erkidegoekin egin dira berriz ere.

II.5.7. TAULA ERREPIDE BIDEZKO SALGAIEN JATORRIA ETA HELMUGA AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA (Milaka tona)				
	2018		2019	
	Helmuga EAE	Jatorria EAE	Helmuga EAE	Jatorria EAE
ANDALUZIA	742	597	548	666
ARAGOI	1.751	1.661	1.810	1.998
ASTURIAS	1.209	880	827	860
BALEAR UH.				
KANARIAK				
KANTABRIA	3.558	2.129	2.947	2.849
GAZTELA-MANTXA	717	757	951	695
GAZTELA ETA LEON	4.358	4.299	5.562	5.710
KATALUNIA	1.805	1.692	2.448	1.735
VALENTZIAKO E.	1.220	1.189	1.314	1.244
EXTREMADURA	173	64	138	53
GALIZIA	1.190	1.049	1.592	1.192
MADRIL	1.369	1.703	1.433	1.252
MURTZIA	130	218	167	277
NAFARROA	4.137	4.105	3.841	4.898
EAE (A)	44.490	44.490	45.954	45.954
ERRIOXA	1.358	1.103	1.245	973
CEUTA MELILLA	-			
GUZTIRA (B)	68.207	65.930	70.782	70.374
ESKUALDE ARTEKOA (B – A)	23.717	21.440	24.828	24.420

Iturria: Garraio Ministerioaren Urteko Estatistika Txostena 2019, 2020-21ean argitaratua
Taula honen eta aurrekoaren arteko aldeak biribiltzeagatik gertatu dira.

5.1.3. Trenbide bidezko garraioa

5.1.3.1. Trenbide sarea

Gaur egun, trenbide sareak zabalera iberiarreko (1.668 mm), zabalera estandarreko (1.435 mm) eta zabalera metrikoko (1.000 mm) lineak dauzka ⁴⁴. Zabalera estandarra da ohikoena, eta modu lehenetsian linea berri gehienetan aplikatzen da. Zabalera iberiarreko eta zabalera estandarren sareak konektatuta daude zabalera automatikoki aldatzeko sistemen bidez. Horrez gain, zabalera mistoa daukaten lineak ere badira (1.435/1.668 mm), hirugarren errearen sistema bidez.

Trafikoari dagokionez, sarearen zatirik handiena nagusiki trafiko mistoa daukaten lerroek osatzen dute (salgaiak eta bidaiariak).

Kudeaketa edo administrazio irizpideekin trenbide sistema sareetan bereiz daitezke⁴⁵. Zabalena eta trafiko gehien jasotzen duena Interes Orokorreko Trenbide Sareari (RFIG) dagokio, ADIFek administratutako sareak⁴⁶ (2013tik FEVE iraungia barne), estatuko portuen sareak eta Figueres-Perpignan (LFP Perthus) lerroek osatzen dutena.

Bigarren mailan erkidego mailako trenbide sareak daude, soilik autonomia erkidego jakin batetik igarotzen direnak. Bigarren maila horretan dago ETS, Euskal Trenbide Sarea.

Estatistiken urteko txostenaren arabera (2019), Garraio Ministerioak 2021ean argitaratutakoa, EAEko trenbide sareak 549,44 kilometro bide ditu. Haietatik, 517,43 elektrifikatuta daude, eta haietatik % 64,7 ADIFenak dira. Berak kudeatzen du distantzia ertaineko penintsularanzko eta ibilbide luzeko zerbitzuei lotutako azpiegitura eta Bizkaiko eta Gipuzkoako aldiriko zerbitzuak.

Gainerako % 35,3 ETSk kudeatzen du (Bilbo-Donostia-Hendaia linea barne). Linea luzeena Bilbo-Donostia da, 100 km baino gehiagorekin; bidenabar, Metro Bilbaoko 3. Linea, Txorierriko linea, Amorebieta-Bermeo adarra eta Donostia-Hendaia linea (Topo izenez ezagutzen dena) ere kudeatzen dira. Urolako adar zaharra ere ETSren ondarearen parte da; gaur egun Azpeitia eta Lasao tartean Burdinbidearen Euskal Museoko lurrin tren turistikoak baino ez du hortik zirkulatzen.

Hurrengo taulako datuek erakusten duten moduan, ETSk kudeatutako sarearen zatirik handiena elektrifikatuta dago; elektrifikatu gabea Urolako (Azpeitia – Lasao) trenari eta Larreinetako funikularrari dagokio.

II.5.9. TAULA TRENBIDE KMak EAE-N. 2019							
	LINEAREN LUZERA (KM)				ERRAILAREN ZABALERA (KM)		
	ELEKTRIFIKATU GABE	ELEKTRIFIKATUTA	BIDE BAKARRA	BIDE BIKOITZA	UIC	ZABALERA IBERIARRA	GAINERAKOAK*
GUZTIRA	32,01	517,43	254,43	295,01	0	301,65	247,80
ADIF	25,95	309,98	129,71	206,22	0	276,70	59,22
ADIF ABIADURA HANDIA	0	24,95	1,78	23,17	0	24,95	0
EUSKOTREN ETS	6,07	182,51	122,95	65,63	-	-	188,57

*Zabalera metrikoa, zabalera mistoa, yarda ingelesa eta bide industriaren zabalera barne hartzen ditu.

Iturria: Garraio Ministerioaren Urteko Estatistika Txostena 2019, 2021ean argitaratua.

⁴⁴ Errail zabaleko trenbideak dira zabalera estandarra baino zabalagoak direnak, zabalera iberiarra esaterako; errail estuak dira estandarra baino estuagoak direnak, esaterako zabalera metrikoa.

Zabalera metrikoko sareak Murtzia eta Kantauri itsasoko ertza igarotzen duten hiri arteko zenbait lineak osatzen dute, eta bidaiarien zein salgaien trenak ibiltzen dira, Cercedilla-Cotos linea madrildarrarekin batera, eskusiboki bidaiariena.

⁴⁵ Aipatu dugun moduan, EKK estatuari eman zion autonomia erkidego batetik baino gehiagotik igarotzen diren trenbideen gaineko eskumen eskusiboa.

⁴⁶ ADIF eta ADIF Abiadura Handia.

5.1.3.2. Hegoaldeko Trenbide Saihesbidea

2017ko martxoaren 15ean Eusko Jaurlaritzak akordio bat lortu zuen Espainiako Gobernuarekin Estatuko Administrazio Nagusiaren, Trenbide Azpiegituren Administrazioaren eta EAEko Administrazio Nagusiaren artean kolaborazio hitzarmen bat sinatzeko, azken horri Hegoaldeko Trenbide Saihesbidearen proiektua eta obrak egitea agintzeko. Ondoren, ekainaren 2an, Ministroen Kontseiluak onartu zuen Bilboko trenbide saihesbidea egitea EAERI agintzea, trenbide azpiegiturak garatzea bultzatzeko.

Agindu hori Eusko Jaurlaritzako Gobernu Kontseiluak ere berretsi zuen, eta barne hartzen du azterketak eta eraikuntza proiektuak idaztea, obrak kontratatzea eta egitea, eta desjabetze espedienteen administrazio kudeaketan kolaboratzea, baita obra zuzendaritzak eta bestelako zerbitzu motak egitea ere, Hegoaldeko Trenbide Saihesbideak behar dituenak. Jarduketak estatuko administrazio nagusiaren eta EAE arteko itun ekonomikoaren esparruan finantzatzeko dira (kupoa).

Konexio berriak Bilboko Portua Europarekin lotuko du, Sare Transeuroparraren bitartez, korridore atlantikoa horren parte baita. Portuak gaur egun ez daukan tren lotura horrek lehiakortasuna hobetzen lagunduko du.

Hala, salgaiak Ezkerraldean zirkulatzea ezabatuko da, 100.000 edukiontzi baino gehiago garraiatzen baitziren trenbidez eta 800.000 tona inguru tren osoan. Gaur egun egunero 19 zirkulazio daude, eta eskaria goranzkoa da.

Bidenabar, konexioak Ezkerraldeko eta Meatzaldeko biztanleen bizi kalitatea hobetuko du; izan ere, zerbitzuan jarri Ortuella, Trapaga, Santurtzi, Portugalete, Sestao eta Barakaldo udalerriak liberatu egingo dira gaur egun sareak jasaten duen salgaien trafikotik.

Obra osorako aurreikusitako aurrekontua 548,7 milioi eurokoa da; horietatik 464 milioiko kopurua gaur egun hitzarmenean ezarritako bi jardun faseetara bideratuko da, Serantes-Olabeaga tunelaren idazketa eta obra eta Barakaldo-Basauri tarteari dagokiona. Bi fase horiek Eusko Jaurlaritzak egingo ditu, eta gainerako 84,7 milioiak superegiturara bideratuko dira, Adifek zuzenean egingo duena.

5.1.3.3. Euskal Y

Abiadura Handiko Gasteiz/Bilbo/Donostia/Frantziako Muga linea berria EBren 3. Proiektu Lehenetsiko adar atlantikoaren parte da, eta Madril Valladolid/Gasteiz/Frantziako Muga lineari jarraipena ematen dio lurralde espainiarrean. Horrenbestez, Lisboa-Estrasburgo Igarobide Atlantikoan dago jasota, oinarritzko sarearen barruan, proiektu europarra izanik, baina baita herrialde mailako proiektu bat ere, EAEko hiriburuak lotuko baititu intercity zerbitzu batekin, eta EAE penintsulako gainerako lekuetara eta Frantziara gerturatuko du.

Bi adar berezik osatzen dute: Gasteiz-Bilbo, 90,8 km, eta Bergara-Donostia-Frantziako muga, 89,7 km-koa.

Gasteiz eta Bilbo arteko plataforma proiektuak idatzi eta egiteaz ADIF arduratu da. Horrez gain, Arrasate-Elorrio-Bergara trenbide guneari dagozkion tarteen plataforma proiektuak idatzi eta egin ditu.

2006ko apirilean, Estatuko Administrazio Nagusiak, Eusko Jaurilaritzak eta ADIFek kolaborazio hitzarmen bat sinatu zuten; horren bitartez, Eusko Jaurilaritzak, estatuko Aurrekontu Orokorren kargura, Gipuzkoako adarreko plataforma eraiki eta proiektuak idazteko ardura hartu zuen, Bergaran 9,00 puntu kilometrotik Irunera, hirira iristeko sarbidea barne (Donostia).

2017ko azaroaren 28an Eusko Jaurilaritzak kolaborazio hitzarmena aldatzea onartu zuen, baita agindua eguneratzea, EAEko eta estatuko administrazioen artean lortutako akordioaren emaitza gisa. Aldaketan Donostiako Geltokia sartu zen aginduan, gaur egungo Norteko geltokia, Ezkiokoa, Astigarragako geralekua eta Astigarraga-Oiartzun-Irun-Lezo tartea egikaritzea, baita segurtasuneko jarduketa berriak ere Bergara eta Lezo artean.

2006an sinatutako hitzarmena eta 2017koa bilduz; Gipuzkoako adarrean honako hau dago egiteke:

II.5.10. TAULA 2006AN SINATUTAKO HITZARMENAREN PARTE DIREN GIPUZKOAKO ADARREKO TARTEEN EGOERA				
	TARTEA	km	ADJUDIKAZIOA	HARRERA
1	Bergara-Bergara	3,16	2010/04/13	2016/06/30
2	Bergara-Antzuola	4,29	2011/03/02	2019/09/11
3	Antzuola-Ezkio/Itsaso. Mendebaldea	3,56	2010/12/23	2017/10/04
4	Antzuola-Ezkio/Itsaso. Ekialdea	3,40	2011/03/14	2016/11/17
5	Ezkio/Itsaso-Ezkio/Itsaso	2,84	2011/12/01	2014/02/02
6	Ezkio/Itsaso-Beasain	2,49	2010/11/15	2015/04/28
7	Beasain mendebaldea	1,87	2009/11/03	2012/09/25
8	Beasain ekialdea	2,16	2009/07/28	2012/04/18
9	Ordizia-Itsasondo	2,86	2007/12/04	2015/04/18
10	Legorreta	3,59	2009/10/20	2016/11/17
11	Tolosa	3,79	2009/10/13	2015/03/12
12	Tolosa-Hernialde	3,81	2010/11/29	2019/08/01
13	Hernialde-Zizurkil	5,87	2012/06/20	2019/08/01
14	Zizurkil-Andoain	4,97	2012/03/05	2016/06/30
15	Andoain-Urnieta	2,81	2010/12/24	2019/09/19
16	Urnieta-Hernani	5,25	2010/12/22	2018/11/22
17	Hernani-Astigarraga. I fasea	2,48	2011/12/02	2016/06/30
18	Hernani-Astigarraga. II fasea			
	Ergobia oinezkoen pasabidea		2019/01/10	2019/09/11
	Ergobia goi pasabidea		2019/02/21	
	Hernani-Astigarraga.		2019/07/18	
Iturria: Eusko Trenbide Sarea				

- ✓ Hernani-Astigarraga II. Faseko tartea; abiadura handia Donostiako ateetan utziko du. Lanak erritmo onean doaz.
- ✓ Astigarraga-Oiartzun-Lezo saihesbidea: Donostian sartuko ez diren tren eta pertsonentzat pentsatutako plataforma, baina ez da ezinbestekoa trenak zirkulatzeke. ADIFen linea arrunta erabili beharra saihestea ahalbidetuko du, Donostia eta Errenteriatik igarotzerakoan, eta horrekin soilik Lezo-Irun azken tartea lotuko du. Informazio azterketako unean dago.
- ✓ Donostiako geltoki berria, bertako obrak dagoeneko hasi dira.

Bestalde, Astigarraga-Behobia tarte zuzenak (abiadura handiko Bordele-muga linea frantses berria eraikitzen denean) eta Astigarraga-Oiartzun-Lezo saihesbidea Oiartzundik luzatzeak ez du oraindik datarik.

II.5.1. GRAFIKOA. EAEko ABIADURA HANDIKO LINEA BERRIA (EUSKAL Y)

Iturria: ADIF

II.5.2. GRAFIKOA. EAEko ABIADURA HANDIA (EUSKAL Y): GIPUZKOAKO ADARREAN EGITEKE DAUDEN TARTEAK

Iturria: ADIF

Hiriburuetara iristeko sarbideen egoera

Bilbo eta Gasteizko geltoki berrien eta sarbideen proiektuak informazio azterketaren alegazio tartearen ebazpen fasean daude. Bestalde, Donostiako geltoki berria eraikitze obrak dagoeneko martxan dira, 2020ko udatik.

- Donostia

Atotxa izango da EAEko hiriburuetan eraikiko den euskal Yren hiru geltokietako lehena, eta geltoki hori eraikitzea, esan bezala, erkidego mailako gobernuari dagokio, Ministerioak 2017an Gipuzkoako tartea egikaritzeko emandako agindua handitzearen ondorioz.

Aurkeztutako proposamenak bete egingo ditu beharrian funtzionalak eta arkitekturako zein hirigintzako betekizunak, eta trenbidea autobusen geltokiarekin eta Tabakalera-Egiarekin integratzea lortuko du Norteko geltokian.

- Bilbo.

Eusko Jaurlaritzak, Ministerioak eta Bilboko Udalak adostutako irtenbideak geltoki intermodal integratua aurreikusi du, konexio zuzena izanik Bilboko Metroarekin, 13 dartsenako autobusen aldageltokiarekin, 550 plazako aparkalekuarekin eta taxiatarako zonarekin.

Terminal berriari esker integrazio bikaina eta hiri eraldaketa egingo da, hiriko zabalgunek inguruarekin zein alde zaharrarekin. Bertan gaur egun Bilbora iristen diren aldirietako zein ibilbide luzeko zerbitzu guztiak bilduko dira, baita etorkizunean iritsiko diren abiadura handiko zerbitzuak ere.

Geltokia sekzio errektangular gisa konfiguratuko da, 80x25 m² dimentsioekin, gutxi gorabehera, eta erabat lurperatuta egongo da (hiru maila), gaur egungo ADIFeko bide lagungarrien azpian. Bide horiek erabat desagertuko dira obrak bukatu ondoren, eta, hala, erabateko iragazkortasuna ahalbidetuko da.

- Gasteiz.

Abiadura handia Gasteizera iristean gaur egungo Madril-Hendaia linea arruntaren tren pasabidea aprobetxatuko da, hiritik igarotzean, lur azpitik joateko hirigunean zehar Pedro Asua kalearen eta Salburuko Boulevardaren artean. Lur azpian joango diren 3.610 metroei esker 90.000 metro koadroko azalera liberatuko da, hiri erabileretarako.

Jarduketa hasiera Jundizko zentro logistikoaren alboan izango da, eta amaiera euskal Yaren hasieran, hain zuzen ere Arrazua/Ubarrundia-Legutio tartean, orotara 14,3 kilometro eginez. Horrez gain, azterketa eremuan Arkauten Iruñera joateko abiadura handiko etorkizuneko linearekin lotzeko lotura ere jaso da.

Geltoki berria gaur egungo eraikinaren egokitzapena izango da, eta horri bolumen berri gehigarri bat gehituko zaio, guztira 3.140 metro koadroko azalera batuz; lur azpian bi solairu izango ditu. Instalazioetan bi sarbide izango dira, bata orain dagoena eta bestea Unibertsitatearen pasealekutik. Higiezinak zenbait zerbitzu izango ditu, esaterako itxaron gunea, sarbideen kontrola, salmenten eta herritarrei arreta emateko eremua, komun publikoak zein merkataritza lokalak. Lur azpiko lehen solairura iristeko eskailera mekanikoak, finkoak zein igogailuak erabili ahalko dira, eta bertan abiadura handiko ontziratzeko gela eta aldirietara sartzeko eremua izango dira. Solairu horretan 400 plazako aparkalekua aurreikusi da. Lur azpiko bigarren solairuan hiru nasa daude (bi nagusi eta beste bat albo batean) eta zabalera estandarreko bost errail abiadura handirako, baita beste nasa bat ere, aldirietarako beste errail batekin, zabalera mistoko aldirietako bidetik bereizita (hiru hari).

5.1.4. Aire bidezko trafikoa

Osasun krisiaren eta estatu gehienek aplikatutako mugikortasun murrizketen ondorioz 2020an bizitako egoerak inaktu nabarmena izan du aire bidezko trafikoa.

Abiazio zibilaren datuen arabera, EAEko hiru aireportuetatik 2020an guztira 1,8 milioi bidaiari igaro ziren (% 93 Bilboko aireportutik); horrek esan nahi du 2019. urtearekin erkatuta % 71,6 egin duela behera. Bestalde, salgaien trafikoak % 1,1eko beherakada izan zuen, 64.718 Tm-tan kokatuz (% 99,4 Gasteizko aireportuan).

Bilboko aireportutik 2020an 1,7 milioi bidaiari igaro ziren; horrek esan nahi du 2019. urtearekin alderatuta % 71,4ko beherakada izan zuela. Salgaien trafikoarekin lotuta, bolumenak % 60,8 egin du behera.

Gasteizko aireportuak 2019 eta 2020 artean beherakada izan zuen salgaien trafikoa, baina soilik % 0,2koa, 64.334 Tm-tan geldituz⁴⁷. Hala, Gasteizko aireportuak laugarren posizioa hartzen du garraiatutako salgaien bolumenen araberrako aireportuen rankingean, eta aurretik ditu AS Madril-Barajas, Zaragoza eta Bartzelona-El Prat. Bestalde, bidaiarien mugimenduak % 74,1 egin du behera.

Donostiako aireportuan bidaiaren trafikoak % 73,8ko beherakada izan zuen 2019 eta 2020 artean.

II.5.10. TAULA AIREKO TRAFIKO ZIBILAREN BILAKAERA, KONTZEPTUAREN ETA AIREPORTUAREN ARABERA												
	EAE, GUZTIRA			Gasteiz			Bilbo			Donostia		
	Aireon-tziak	Pertsonak (mila-kotan)	Salgaiak (Tm)	Aireon-tziak	Pertsonak (mila-kotan)	Salgaiak (Tm)	Aire ontziak	Pertsonak (mila-kotan)	Salgaiak (Tm)	Aire ontziak	Pertsonak (mila-kotan)	Salgaiak (Tm)
2015	57.507	4.544	49.246	6.840	11	46.371	43.862	4.277	2.872	6.805	255	3
2016	58.747	4.889	55.114	6.692	37	52.135	45.105	4.588	2.974	6.950	264	5
2017	62.348	5.340	62.444	8.434	84	60.484	46.989	4.974	1.956	6.925	282	3
2018	66.136	5.900	63.379	9.755	141	62.156	49.966	5.470	1.216	6.415	289	7
2019	68.861	6.400	65.443	10.797	174	64.463	51.591	5.906	980	6.473	320	0,4
2020 bb	33.134	1.819	64.718	10.317	45	64.334	20.496	1.690	384	2321	84	0,02
Alda. (%) 2018-19	4,1	8,5	3,3	10,7	23,4	3,7	3,3	8,0	-19,4	0,9	10,7	-94,3
Alda. (%) 2019-20	-51,9	-71,6	-1,1	-4,4	-74,1	-0,2	-60,3	-71,4	-60,8	-64,1	-73,8	-95,0

bb: behin-behinekoa

Iturria: Garraio Ministerioa. Hegazkintza zibila

5.1.5. Portu trafikoa

Garraio Ministerioaren datuen arabera, 2019 eta 2020 bitartean, portuko trafikoak (salgaiak, hornidura eta arrantza) % 16,6 egin zuen behera Bilboko Portuan, eta guztira 29,7 milioi Tm izan ziren. Horietatik 21,8 milioi ontziratu gabe ziren, eta %83,2 (18,2 milioi Tm) likidoak ziren. Bestela esanda, garraiaturiko salgaien %61,2 ontziratu gabeko likidoak dira, gehienbat petrolioaren produktuak. Bestalde, 480 ontzi gutxiago dago, 2.818etik 2.338era igaroz, eta bidaiarien kopuruak ere behera egin du, kasu honetan % 71,6ra iritsiz; guztira 45.538 pertsona erregistratu dira.

Pasaiaiko portuak askoz kopuru txikiagoak biltzen ditu, eta horietan beherakada bat izan da salgaien trafikoaren aldetik (+%6,4), guztira 3 milioi Tm. Ontzien kopuruak behera egin du (87 gutxiago) eta 846koa izan da; bidaiarien kopuruak beherakada nabarmena izan du, 219tik 4ra.

⁴⁷ Gasteizko aireportuak H24 kalifikazioa berreskuratu zuen 2018ko apirilaren 25etik, eta eguneko 24 ordutan egiten du lan berriz ere.

II.5.11. TAULA ONTZIAK, BIDAIRIAK ETA ITSASOKO GARRAIOAK MUGITUTAKO SALGAIK, MOTAREN ARABERA SAILKATUTA

		2014	2015	2016	2017	2018 bb	2019	2020 bb	%	2019 eta 2020 arteko aldakuntza %
BILBO	PORTU TRAFIKOA GUZTIRA (milaka tona)	31.009	32.875	32.067	34.308	35.697	35.562	29.646	100,0	-16,6
	ONTZIRATU GABE LIKIDOAK	16.351	18.200	18.087	19.784	20.490	20.821	18.157	61,2	-12,8
	ONTZIRATU GABE SOLIDOAK	4.588	4.258	4.362	4.543	4.758	4.681	3.668	12,4	-21,6
	SALGAI OROKORR.	9.883	9.672	9.500	9.870	10.337	9.945	7.720	26,0	-22,4
	BESTE TRAFIKOA	187	475	119	112	112	115	101	0,3	-12,2
	ONTZIAK GUZTIRA (KOPURUA)	2.862	2.816	2.815	2.855	2.925	2.818	2.338		-17,0
	BIDAIRIAK GUZTIRA (KOPURUA)	161.242	165.522	190.626	186.546	200.631	160.544	45.538		-71,6
PASAIA	PORTU TRAFIKOA GUZTIRA (milaka tona)	3.503	3.794	3.458	2.974	3.139	3.245	3.037	100,0	-6,4
	ONTZIRATU GABE LIKIDOAK	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
	ONTZIRATU GABE SOLIDOAK	1.509	1.694	1.099	834	996	1.031	1.009	33,2	-2,1
	SALGAI OROKORR.	1.943	2.044	2.295	2.085	2.092	2.167	1.984	65,3	-8,4
	BESTE TRAFIKOA	51	55	61	55	50	47	43	1,4	-8,5
	ONTZIAK GUZTIRA (KOPURUA)	921	991	994	865	911	933	846	27,9	-9,3
	BIDAIRIAK GUZTIRA (KOPURUA)	0	0	758	813	1.394	219	4	0,1	-98,2

*: behin-behinekoa

Iturria: Garraio Ministerioa. Portuak

5.1.6. Plataforma logistikoak EAEn

EUROPLATFORMSen arabera, plataforma logistiko bat barrualdean zedarritutako zona bat da, eta bertan hainbat operadore logistikok salgaien banaketa eta logistikari lotutako jarduera guztiak egiten dituzte, estatu mailan zein nazioartean garraiatzeko. Hala, monomodalak edo multimodalak diren kontuan hartuz, honela sailka daitezke: Salgaien Zentro Integratua (SZI), Jarduera Logistikoaren Zonak (JLZ) eta portu lehorrak⁴⁸.

Hurrengo taulan EAEn daudenak azaldu dira, haien kokapena, tamaina eta titulartasuna deskribatuz.

II.5.12 TAULA. EAEn DAUDEN PLATAFORMA LOGISTIKOAK.

	KOKAPENA	AZALERA	TITULARTASUNA (AKZIODUNAK)
ARASUR PLATAFORMA LOGISTIKO INTERMODALA (RIBABELLOSA, ARABA)	Kokapen horretan hiru errepide garrantzitsu (N-1, A-68 eta A-1) eta hiru trenbide linea batzen dira: - Sarbideak AP-1, AP-68 eta A-1era - Tren ardatzek elkargunea ✓ Lisboa/Madril – Irun – París ✓ Madril – Bilbo ✓ Bartzelona – Bilbo - Forondako aireportua (20 km) - Bilboko Portua (65 km) - Astero Bilboko Portuarekin trenez lotuko dela iragarri dute (hala, Arasur portu lehor bilakatuko da). 2021eko udaberrian funtzionatzen egongo da.	200 ha-ko parke logistiko eta industriala.	Sozietate horretan parte hartzen dutenen artean daude Kutxabank, Arabako Foru Aldundia, Eusko Jaurlaritza, Erriberabeitiko Udala eta Merlin Parques Logísticos.
CTV GASTEIZKO GARRAIO ETA LOGISTIKAKO ZENTRO INTERMODALA (JUNDIZ, ARABA)	Gasteizko Jundiz Enpresa Parkean - Zuzenean A-68, A-1, N-1 eta N-240 errepideekin konektatzen duen saihebidetik 500 metrora. - Gasteiz (3 km) - Forondako aireportua (4 km) - ADIFeko karga terminalak kontaktu fisikoa du	718.141 metro koadro (120.000 m ² lurzati industrialetan, trenbide adararekin bagoi-kamioi sarbide bikoitza daukaten biltegiak)	Kutxabank, Arabako Foru Aldundia, Arabako Garapen Agentzia, Arabako Merkataritza Ganbera, Eusko Jaurlaritza, Gasteizko Industria Lurra, SA, GILSA; eta SEA

48

- Salgaien Zentro Integratua (SZI): modu bakarreko (errepidea) plataforma logistikoak, industria eta kontsumoko eremu bati zerbitzua ematen diote.
- Jarduera Logistikoaren Zonak (JLZ): portu eta edukiontzien terminaletatik gertu kokatuta daude, eta logistika intermodala eskaintzen dute, aire bidezko garraioarekin ere lotuta dagoena tren edo errepide bidez.
- Portu lehorrak: salgaien terminal intermodalen mota bat da, erreferentziazko zona baten barruan egon ohi da kokatuta, ongi komunikatua gertuen dauden portuekin konektatzeko trenbide edo errepide bidezko garraioz.

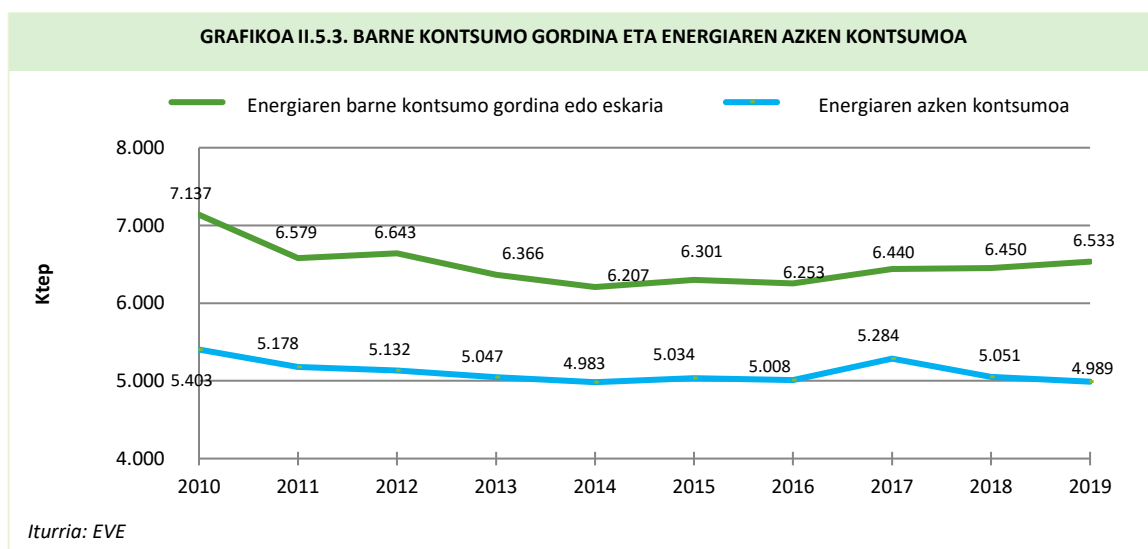
	CTVrekin		
ZAISA MUGAZ GAINDIKO PLATAFORMA LOGISTIKOA (IRUN, GIPUZKOA)	Irun hiri mugakidea ezinbesteko gunea da ardatz atlantikoan. • A-8 eta A-68 autobideen alboan • Gertu daude Hondarribia-Donostiako aireportua eta Biarritz-Parma, eta Pasaia Portua.	400.000 metro koadro	Publikoa ehuneko handi batean
APARCABISA BIZKAIKO GARRAIO ZENTROA (ZIERBENA, BIZKAIA)	• Oinez A-8/AP-8etik • Bilbotik 7 minutura • Bilboko aireportutik 5 minutura • Bilboko portutik 3 minutura.	312.560 metro koadro	Publikoa

Iturria: Egileak egina plataformen webguneetatik abiatuz

5.2. ENERGIA: EKOIZPENA ETA KONTSUMOA

Inportatutako energiaren eraldaketa EAEren jardura ekonomikoaren barruan pisu adierazgarria duen industria da, petrolioaren fintzeko eta energia elektrikoa sortzeko sektoreekin batera. Aldi berean, azken urteetan gas eta elektrizitateko azpiegitura berriek izandako sarrerak energiaren euskal eskaintza zabaltzea ekarri du.

Energia balantzeetan ezberdindu egiten da barne kontsumo gordinaren edo energia eskariaren eta amaierako kontsumoa. Energia eskaria edo barne kontsumo osoa, funtsean, lurraldean bertan sortutako lehen mailako energia gehi inportazioen, esportazioen eta galeren (garraioagatik, biltegiatzeagatik, banaketagatik...) arteko orekaren berdina da. Amaierako kontsumoa amaierako kontsumitzaileen sektoreetako kontsumoen batura da, hau da, industriaren, garraioaren, lehen sektorearen, zerbitzuen eta egoitzen kontsumoaren batura.

Euskadi Energia 2019. Datu energetikoak txostenean, Energiaren Euskal Erakundeak argitaratu eta 2020ko urrian eguneratutakoa, azaldu zen energiaren barne kontsumo gordinak (hau da, ekoiztutako energia gehi inportatutako energia ken esportatutakoa) edo energia primarioaren eskariak guztira gora egin zuela 2019an, % 1,3 hain zuzen ere, 6.533 Ktep-ra iritsiz.

Bestalde, energiaren azken kontsumoak % 1,2 egin zuen behera, (4.989 Ktep-ra iritsiz), eta beherakadak izan zituen sektore guztietan lehen sektorean salbu; egoitzakoak izan du beherakadarik handiena (-% 5,9). Garraioaren sektorea % 0,6 murriztu da, industria % 0,5 eta zerbitzuetakoa % 1,3. Lehen sektorean % 6,2 egin du gora.

II.5.13. TAULA EAEko BALANTZE ENERGETIKOA (Ktep)*

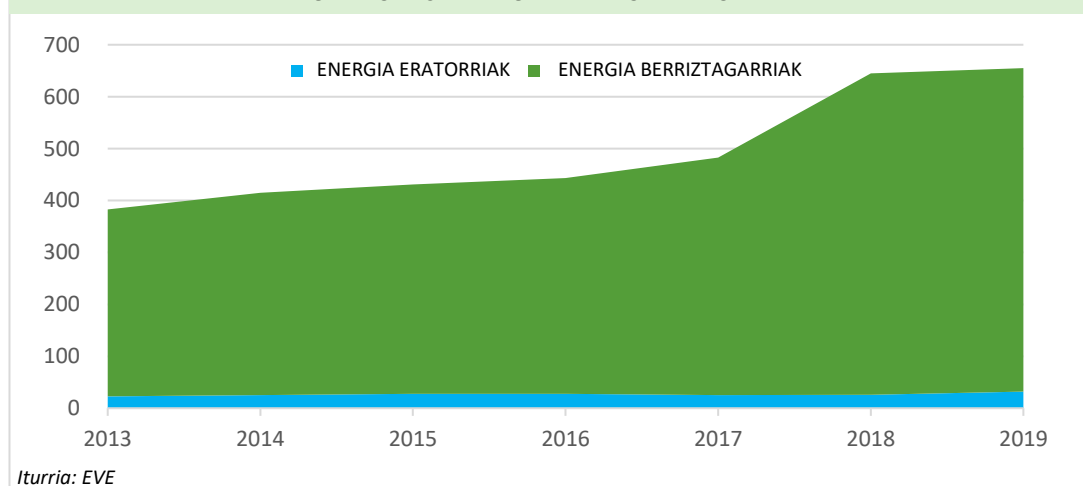
	2019							2018-19 ald.						
	Erregai solidoak	Petrolioak eta eratorriak	Gas naturala	Energia eratorriak	Energia berriztagarriak	Energia elektrikoa	Guztira	Erregai solidoak	Petrolioak eta eratorriak	Gas naturala	Energia eratorriak	Energia berriztagarriak	Energia elektrikoa	Guztira
ENERGIA PRIMARIOAREN EKOIZPENA	0	0	0	32	623	0	654				23,1	0,6		1,4
BARNE KONTSUMO GORDIN ESKURAGARRIA (ESKARIA)	23	2.855	2.394	32	604	625	6.533	-4,2	-1,4	20,9	23,1	0,0		1,3
ERALDAKETA SARRERAK	0	8.305	1198	12	129	0	9.644		-15,4	69,9	20,0	-2,3	-100,0	-9,6
ERALDAKETA IRTEERAK	0	8.175	93	1	0	674	8.943		-15,5		0,0		-46,1	-11,1
ENERGIAREN AZKEN KONTSUMOA	23	2.285	1.030	20	410	1.221	4.989	-4,2	-0,9	-2,9	25,0	3,8	71,7	-1,2
INDUSTRIA	23	128	682	19	209	693	1.753	-4,2	1319,0	-0,1	18,8	11,2	4520,0	-0,5
GARRAIOA	0	2.015	1	0	134	15	2.165		-98,3			-5,0	275,0	-0,6
NEKAZARITZA ETA ARANTZA	0	34	1	1	1	5	42		-21,2	0,0	0,0	0,0	-98,3	6,2
ZERBITZUAK	0	26	98	0	20	292	436		211,5	-3,0		5,3	29,8	-1,3
EGOITZAKOAK	0	81	249	0	46	216	593			-9,8		0,0		-5,9

* Biribiltzearen ondorioz, kasu batzuetan, guztirako datuen baturak ez dira zehatzak.

Iturria: EVE

Halaber, 2018 eta 2019 bitartean, energia primarioaren ekoizpena %1,4 hazi zen, hain zuzen ere 645 Ktep-etik 654 Ktep-era; eta ekoizpen horren oinarria, nagusiki, energia berriztagarriak izan ziren (iturri propio nagusia), hain zuzen ere % 0,6 hazita (616 Ktep-etik 623 Ktep-era).

GRAFIKOA II.5.4. ENERGIA PRIMARIOAREN EKOIZPENA

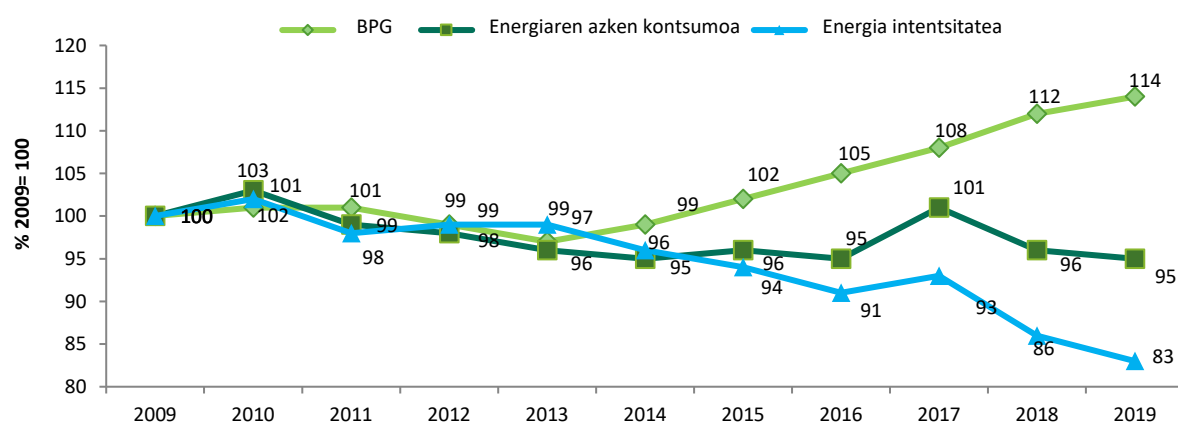

Energia primarioaren ekoizpen propioa txikia denez (654 Ktep), EAren energia-eskariaren (6.533 Ktep) % 10 baino ezin izan zen bete (barneko kontsumo gordina). Horren ondorioz, EAren kanpoko energiarekiko mendekotasuna % 90ean kokatzen zen, Estatukoa (%73,5) eta EB28koa (%54,6) baino handiagoa (datu biak 2018koak dira); izan ere, EB28ko herrialde guztietakoa baino kopuru handiagoa da hori, Luxenburgokoa izan ezik. Mendekotasun mailarik txikiena duten herrialdeak petrolio eta gas naturala (Erresuma Batua eta Danimarka), energia berriztagarriak (Herrialde Eskandinaviarrak) eta energia nuklearra (Frantzia eta Suedia) ekoizten dituztenak dira.

Iturri berriztagarrietan oinarritutako ekoizpenari esker (623 Ktep) azken kontsumoaren % 12,5i erantzun ahal izan zaio (4.989 Ktpe); hau da, energia berriztagarriek azken kontsumoan duten parte hartzearen ratioa gure erkidegoarentzat Euskadiko Energia Estrategia 2020 egitasmoan finkatutako %14ko helburutik 1,5 puntura dago⁴⁹.

Izan ere, energia motaren arabera amaierako kontsumoari dagokionez –oso interesgarria bera ingurumenaren ikuspegitik, energia mota bakoitzak inpaktu ezberdina daukalako– ikus daiteke petrolioia eta hartatik eratorritakoak direla oraindik ere kontsumo horren zati handiena, %45,8. Edonola ere, Ktep murriztapena eduki dute aurreko urtearen aldean, %0,9, hain zuzen ere. Ondoren argindarra (azken kontsumoaren % 24,5) eta gas naturala datoz (% 20,6). Oso urruti energia berriztagarriak, erregai solidoak (ikatz eta deribatuak) eta energia deribatuak daude (horien barruan, gehienbat, industri prozesuetatik edo energia eraldatzeko prozesuetatik (baterako sorkuntza, adibidez) berreskuraturiko beroa sartzen da).

GRAFIKOA II.5.5. ENERGIA INTENSITATEAREN BILAKAERA

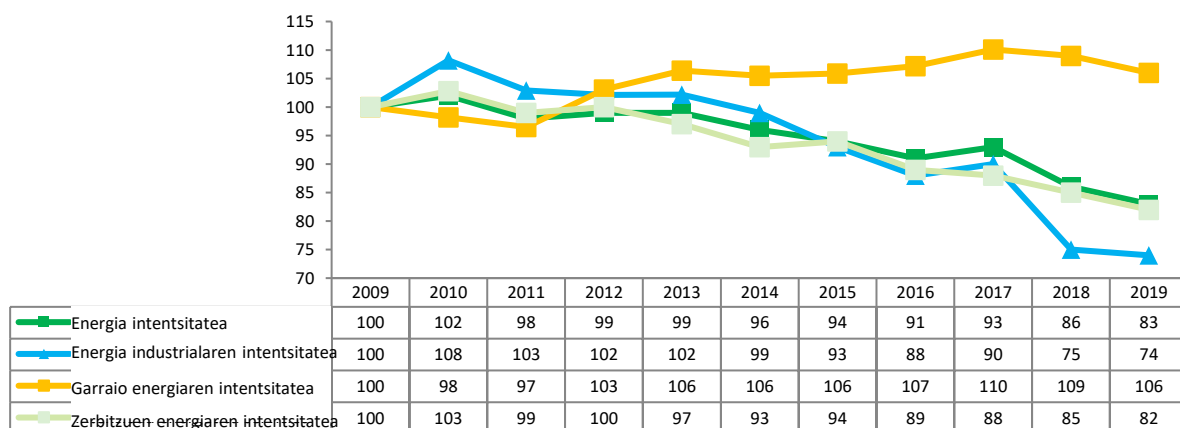

Iturria: EVE

Intentsitate energetikoari dagokionez (ekonomia baten efizientzia energetikoaren adierazlea, eta ktepe-en unitate kontsumo gisa neurtzen dena BPGren unitateko) ikus daiteke 2019an 2009an baino 17 puntu hobea izan zela (behera egin zuen) (II.5.5 eta II.5.6 grafikoak). 2018ari dagokionez, 3 portzentaje puntu hobetu zen, kontsumoak puntu bat egin baitzuen behera BPGn 2 puntuko igoeraren aldean.

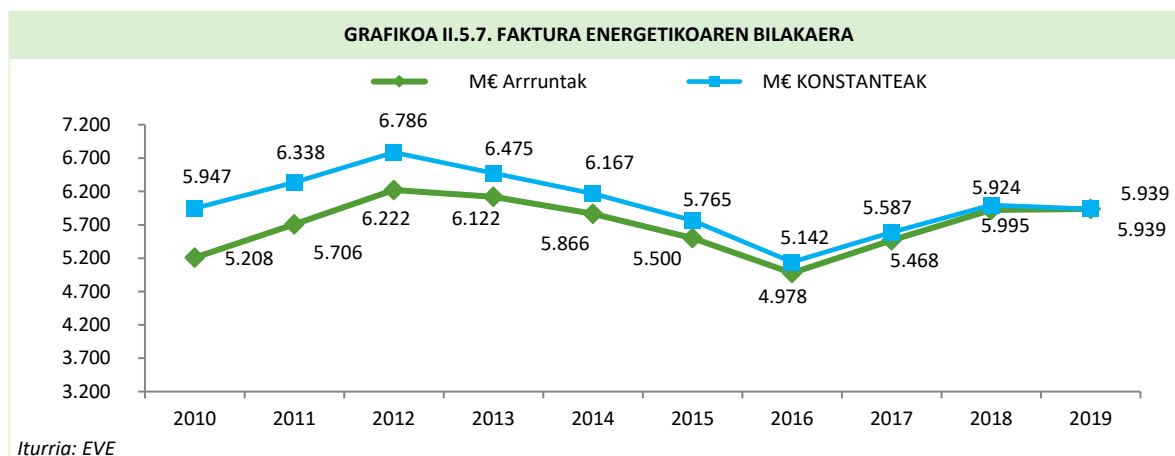
Sektoreen arabera, EVeren datuen arabera, zerbitzuen intentsitateak hobera egin zuen (behera egin zuen) 2018 eta 2019 artean, industrian zein garraio eta zerbitzuetan.

GRAFIKOA II.5.6. ENERGIA INTENSITATEAREN BILAKAERA SEKTOREEN ARABERA

Iturria: EVE

⁴⁹ Gogoratu behar dugu Europako Estrategia 2020an EBrako helburua %20 dela.

Faktura energetikoari dagokionez, 2019an ez da ia aldatu aurreko urtearekin alderatuta, eta 5.939 milioi eurotan kokatu zen. Kostu horretatik, %53 garraioaren sektoreari dagokio, %19 industriari, %15 bizitegien sektoreari, %12 zerbitzuen sektoreari eta %1 lehen sektoreari.

Petrolioaren deribatuak garraioaren fakturaren %91,9 dira. Industrian, argindarra fakturaren %68,8 da eta gas naturala, berriz, %28,9.

Egoitza sektorearen fakturak % 6,9 egin du behera 2019an. Etxeko fakturak % 7,4 egin du behera, 1.002 eurora iritsiz, eta biztanleko fakturak % 7,2 egin du behera, biztanleko 414 euroraino.

II.5.14. TAULA FAKTURA ENERGETIKOAREN ADIERAZLEAK EGOITZA SEKTOREAN

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
KONTSUMOA BIZTANLEKO (€ BIZTANLEKO)	363	394	440	432	408	421	370	395	446	414
KONTSUMOA ETXEKO (€ ETXEKO)	932	1.008	1.127	1.081	1.011	1.037	906	962	1.083	1.002

Iturria: EVE

ITURRIAK

1. APARCABISA Bizkaiko Garraio Zentroa. Webgunea
2. CTV Gasteizko garraio eta logistikako zentro intermodala Webgunea
3. EUSKO TRENBIDE SAREA. Webgunea
4. EEE. Euskadi Energia 2019. Datu energetikoak, 2020ko urrian eguneratuak.
5. GARRAIO MINISTERIOA. Urteko estatistika 2019. 2019an argitaratua. Urtero argitaratzen da.
6. GARRAIO MINISTERIOA. Hegazkintza zibila 2020ko datuak. Urtero argitaratzen da.
7. GARRAIO MINISTERIOA. Datu-basea 2019ko datuak. Urtero argitaratzen da.
8. GARRAIO MINISTERIOA. Portuak 2020ko datuak. Urtero argitaratzen da.
9. ARASUR plataforma logistikoko intermodala. Webgunea
10. ZAISA Mugaz gaindiko plataforma logistikoa. Webgunea

6. ZIENTZIA, TEKNOLOGIA ETA BERRIKUNTZA

Bigarren kapitulu hau bi bloke handitan dago banatuta; alde batetik, I+G+b jarduerak aztertzen dira eta bestetik Informazioaren eta Komunikazioen Teknologia (IKT).

I+G+b jardueren blokearen barruan, I+G+b-ko Euskal Sistemako adierazle nagusiak aztertzen dira, enpresa-sareko I+G jarduerak, Euskal Herriko Unibertsitatearenak eta berrikuntza jarduerak, baita Europako Berrikuntzako Adierazleen Paneleko zenbait adierazle ere. Eta azkenik, Eusko Jaurlaritzaren “Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Plana 2014-2020” (ZTBP) delakoaren jarraipena egiten da, EJK igorritako aginte-taula oinarri hartuta. ZTBP Euskadi 2030 berriaren lerro estrategiko eta ekonomikoak azaltzen dira.

Bestalde, IKTei buruzko multzoan enpresen eraldaketa digitalaren maila, telelana, enpresen webguneetan eskaintzen diren prestazioak, merkataritza elektronikoa (herritarrenak zein enpresenak) eta Administrazio Elektronikoa aztertzen dira.

6.1. I+G+B JARDUERAK

6.1.1. I+G+b-ko Euskal Sistemaren adierazle nagusiak

I+Gn egiten den gastua. EUSTATen Ikerketa Zientifiko eta Garapen Teknologikoko Jardueri buruzko Estatistikaren arabera, 2019an EAEn 1.481,4 milioi euro inbertitu ziren, aurreko urtean baino % 4,1 gehiago; horrek esan nahi du laugarren urtez jarraian hazteko balio positiboetan jarraitu zela (nahiz eta hazkundera aurreko urtekoa baino baxuagoa izan).

II.6.1. TAULA EAEko ZIENTZIARI ETA TEKNOLOGIARI BURUZKO ADIERAZLEAK										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
I+G GASTUAK										
GUZTIRA (M EURO)	1.360,3	1.366,2	1.372,9	1.316,8	1.289,8	1.273,2	1.290,9	1.363,2	1.423,4	1.481,4
URTEKO IGOERA (%)	6,2	0,4	0,5	-4,1	-2,1	-1,3	1,4	5,6	4,4	4,1
BPG-aren GAINEAN (%)	2,04	2,04	2,09	2,03	1,94	1,86	1,81	1,85	1,85	1,86
LANGILEAK (AOB)										
GUZTIRA	17.531,9	17.879,2	18.681,9	18.279,5	18.535,4	18.217,1	17.898,0	18.577,3	19.274,1	19.618,5
URTEKO IGOERA	5,0	2,0	4,5	-2,2	1,4	-1,7	-1,8	3,8	3,8	1,8
LANGILE IKERTZAILEAK (AOB)										
GUZTIRA	11.070,8	11.283,1	11.771,7	11.959,3	12.030,3	12.089,1	11.915,5	12.607,9	13.165,1	13.520,4
URTEKO IGOERA	6,6	1,9	4,3	1,6	0,6	0,5	-1,4	5,8	4,4	2,7

Iturria: EUSTAT. Ikerketa zientifikoko eta garapen teknologikoko jardueri buruzko estatistika.

I+G-ko gastua BPGarekiko (ahalegina). EUSTATen arabera, 2019an % 1,86an egon da (aurreko urtean % 1,85). Ratioa Eurogunekoa baino baxuagoa da (% 2,23), baita erreferentziazko herrialdeetan erregistratutakoa baino baxuagoa ere: Suedia (% 3,39), Austria (% 3,19), Alemania (% 3,17), Danimarka (% 2,96), Belgika (% 2,89), AEB (% 2,82), Finlandia (% 2,79), Norvegia (% 2,22) Frantzia (% 2,19) eta Herbehereak (% 2,16), EUROSTATEN DATUEN ARABERA.

II.6.2. TAULA I+G AHALEGINAREN BILAKAERA ETA EUROPA MAILAKO HELBURUAK HERRIALDEKA EREDU DIREN HERRIALDEAK, EB27, EUROGUNEA ETA EAE

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020KO HELBURUA
EAE- EUSTAT	2,03	1,94	1,86	1,81	1,85	1,85	1,86	
AEB	2,71	2,72	2,71	2,76	2,81	2,82	:	
JAPONIA	3,32	3,4	3,28	3,14	3,2	3,28	:	
HEGO KOREA	3,95	4,08	3,98	3,99	4,29	4,52	:	
SUEDIA	3,26	3,1	3,22	3,25	3,36	3,32	3,39	4
AUSTRIA	2,95	3,08	3,05	3,12	3,06	3,14	3,19	3,76
ALEMANIA	2,84	2,88	2,93	2,94	3,05	3,12	3,17	3
DANIMARKA	2,97	2,91	3,06	3,09	3,03	3,02	2,96	3
BELGIKA	2,33	2,37	2,43	2,52	2,67	2,67	2,89	3
FINLANDIA	3,27	3,15	2,87	2,72	2,73	2,76	2,79	3
EUROGUNEA- 19	2,12	2,14	2,15	2,14	2,18	2,21	2,23	
NORVEGIA	1,65	1,72	1,94	2,04	2,1	2,06	2,22	3
EB-27	2,1	2,11	2,13	2,12	2,16	2,18	2,2	3
FRANTZIA	2,24	2,23	2,27	2,22	2,2	2,2	2,19	3
HERBEHEREAK	2,16	2,17	2,15	2,15	2,18	2,14	2,16	3
ESPAINIA	1,28	1,24	1,22	1,19	1,21	1,24	1,25	2

Iturria: EUSTAT eta EUROSTAT.

EINEK EAERako I+G jardueri buruzko estatistikan erregistratutako ahalegina BPGren % 1,97koa izan zen 2019an. Estatuko batezbestekoa %1,25 da (2018an %1,24), eta, EAEz gain, autonomia-erkidego hauek dituzte ratio handienak: Madril (%1,71), Nafarroa (%1,67), eta Katalunia (%1,52).

Ikerketari eta berrikuntzari buruzko oinarritzko helburua EBn gastu publikoaren eta pribatuaren %3 lortzea da BPGaren portzentaje gisa UE Batasun osoari dagokiona. Hartara, helburu zehatzak finkatu dira herrialdeetarako, hots, BPGaren %0,5 eta %4 bitartean, kasuan kasuko estatu kidearen arabera. Espainiaren kasuan, 2020an lortu beharreko helburua % 2koa da. Horrenbestez, Espainiarako ezarritako helburu europarra lortzetik 0,14 hamarrenera dago gure erkidegoa EUSTATEN arabera, eta 3 ehundarrera, EINen arabera; helburutik gertuen dagoen erkidegoa da.

I+G gastua egikaritze-sektorearen arabera⁵⁰. I+G gastu gehien enpresetan egin zuten, %76,3 (1.129,6 milioi euro), hain zuzen ere; %17,1 (253,8 milioi euro) goi-mailako hezkuntzan, eta gainerakoa, %6,6 (98 milioi euro) administrazioaren mende dauden erakundeetan. Zifra horiek erakusten dute hiru sektoreetan gastua areagotu egin dela aurreko urtearekin erkatuta, % 4,6, % 2,7 eta % 1,6, hurrenez hurren.

Enpresa sektorea da oraindik ere gastu handiena egiten duena, eta, gainera, hazkunde arina izan du partaidetza ehunekoan (% 75,9tik % 76,3ra).

Gastu egitura hori ez dator bat estatuan dagoen batez bestekoarekin, non enpresek partaidetza txikiagoa baitute guztizkoarekiko eta handiagoa goi-mailako irakaskuntzaren sektoreak (% 56,1 eta % 26,6 hurrenez hurren). Administrazio publikoen partaidetza ratioa % 17koa da, eta gainerako % 0,3a irabazi asmorik gabeko erakunde pribatuen (IAGEP) sektoreari dagokio.

⁵⁰ Komeni da kontuan hartzea I+G arloko gastuaren zati handi bat Zentro Teknologikoen Sarearen bitartez bideratzen dela; izan ere, zentro horiek, haien izaera juridikoa dela eta, enpresa-sektorearen parte dira eragiketa estatistiko horretan.

II.6.3. TAULA BARNE GASTUAK I+Gn, DIZIPLINA ZIENTIFIKOAREN ETA EGIKARITZE SEKTOREAREN ARABERA, FUNTSEN JATORRIA KONTUAN HARTUTA (EUROAK, MILAKA)

	2019						% ALDAKUNTZA 2018-19					
	GUZTIRA	FUNTSEN JATORRIA					GUZTIRA	FUNTSEN JATORRIA				
		ADMIN.	GOI IRAKAS.	ENPR.	IAGEP	ATZERR.		ADMIN.	GOI IRAKAS.	ENPR.	IAGEP	ATZERR.
GUZTIRA	1.481.404	500.810	45.626	798.725	7.817	128.427	4,1	6,3	-0,3	3,5	15,1	0,5
EGIKARITZE SEKTOREA												
ENPRESAK ETA IAGEP	1.129.601	236.440	2.592	780.864	2.600	107.104	4,6	9,6	-22,9	3,2	91,9	4,5
ADMINISTRATIO PUBLIKOA	98.002	87.888	120	4.946	2.390	2.657	1,6	3,1	-37,2	3,7	31,5	-40,3
GOI IRAKAS.	253.801	176.482	42.913	12.914	2.826	18.665	2,7	3,8	1,6	23,4	-21,9	-10,4
ZIENTZIA DIZIPLINA												
ZIENTZIA ZEHATZAK ETA NATURALAK	108.812	75.903	5.377	15.848	1.161	10.523	-0,5	0,3	19,7	1,2	-35,7	-10,1
INGENIARITZA ETA TEKNOLOGIA	1.057.224	235.497	24.485	702.468	1.326	93.449	4,6	11,7	-5,3	2,8	27,7	4,0
MEDIKUNTZA ZIENTZIAK (FARMAZIA BARNE)	170.996	98.249	1.840	56.046	3.598	11.262	6,9	6,3	5,1	7,2	32,8	4,2
NEKAZARITZA ZIENTZIAK (ABELTZAINZA, BASOGINTZA ETA ARRANTZA BARNE)	41.870	24.455	663	9.972	150	6.630	-8,9	-11,6	1,7	6,4	154,2	-19,1
GIZARTE ZIENTZIAK ETA HUMANITATEAK	102.501	66.706	13.261	14.390	1.582	6.563	5,4	3,4	1,8	26,8	34,2	-9,5

Iturria: EUSTAT. Ikerketa zientifikoko eta garapen teknologikoko jardueri buruzko estatistika.

I+G gastuaren finantzaketa (gastua, funtsen jatorriaren arabera). Finantzaketa publikoa da gehien hazi dena, 2018arekin erkatuta % 6,3, 500,8 milioira iritsiz. Finantzaketa pribatuak, bestalde, % 3,5 egin du gora, 798,7 milioi eurora iritsiz.

II.6.4. TAULA SEKTORE PRIBATUAK ETA SEKTORE PUBLIKOAK FINANTZATUTAKO I+G GASTUA (GASTU GUZTIAREKIKO EHUNEKOAK*)

	SEKTORE PRIBATUAK FINANTZATUA					ADMINISTRATIO PUBLIKOAK FINANTZATUA				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
EAE (EUSTAT)	55,7	55,7	54,7	54,2	53,9	33,4	33,5	33,6	33,1	33,8
ESTATUA (EIN)	45,8	46,7	47,7	49,5	49,1	40,9	40,0	38,9	37,6	37,9
EUROGUNE A (EUROSTAT)	57,4	58,3	59,5	59,6	nd	31,8	30,9	29,8	29,7	nd

** Guztira ez dira 100 beste finantzazio iturri batzuk ere badaudelako*

Iturria: EUSTAT, INE, EUROSTAT

Sektore pribatuak gastuaren finantzaketan duen partaidetza % 53,9koa da, Europa mailako helburutik 12,1 puntura (I+Gen gastu osoaren % 66 funts pribatuekin finantzatzea). Bestalde, administratio publikoak gastuaren % 33,8 finantzatzen du; erkidego mailako administratioaren ekarpena da nagusi; aurreko urtearekin erkatuta % 8,2 egin du gora eta administratio publikoak finantzatutako guztiaren % 81,5 hartu zuen 2019an. Bestalde, estatu mailako administratioaren partaidetza finantzatutako guztiaren % 13,8koa izan da. Azkenik, tokiko erakundeek eta aldundiek % 4,7rekin hartu zuten parte, eta ekarpen horrek ere behera egin zuen, -% 3,4, aurreko urtearekin erkatuta.

Estatuan, 2019an, EINen arabera, sektore pribatuak gastuaren % 49,1 finantzatzen du (% 66ko Europako helburuaren 16,9 puntu azpitik) eta administratio publikoak % 37,9. Eurogunean, EUROSTATen arabera, 2018an %59,6 eta %29,7 dira ehunekoak hurrenez hurren.

Herrialde hauetan I+G arloko gastuaren finantzaketa pribatuaren ratioa oso handia izan zen 2018an: Japonia (% 79,1), Txina, Hong Kong salbu (% 76,6), Hego Korea (% 76,6), Suitza (2017an % 68,6), Alemania (% 66), Belgika (2017an % 63,5), Eslovenia (% 62,6), AEB (% 62,4), Suedia (% 60,8) eta Danimarka (2017an % 58,5).

Kontuan hartzen badugu EAEko BPG 2018an 76.888,2 milioi eurokoa izan zela, sektore pribatuak finantzatzeko I+G arloko gastua (798,7 milioi euro, esan bezala) BPGren %1,03 izan da. Europako 2020. urterako helburua % 2 da. Aldiz, administrazio publikoak finantzatzen duen I+G gastua (500,8 milioi euro) EAEko BPGren %0,65 da. Europako helburua % 1 da.

I+G arloko gastua diziplina zientifikoaren arabera. Ingeniaritza eta teknologia nagusitu dira berriz ere (gastu osoaren % 71,4), eta ondoren datoz, alde handiarekin, medikuntza zientziak (gastu osoaren %11,5), zientzia zehatzak (% 7,3) eta gizarte zientziak (% 6,9). Bestalde, nekazaritza arlokoak %2,8 hartzen du.

Funtsen jatorriaren arabera, ingeniaritza ikerkuntza nagusiki enpresa sektoreak finantzatzen du oraindik ere, partaidetza publikoak gora egin duen arren. Hala, % 66,4 enpresek finantzatu dute, eta % 22,3 sektore publikoak (2018an % 67,6 eta % 20,9 hurrenez hurren). Zientzia zehatzetan, medikuntza zientzietan, nekazaritza zientzietan eta gizarte zientzietan kontrako gertatzen da, administrazioak gastuaren % 69,8, % 57,5, % 58,4 eta % 65,1 finantzatzen baitu hurrenez hurren.

I+G-ko langileak (aritze osoko baliokidetzan neurtua (AOB)). EUSTATen datuen arabera, 19.618,5 pertsona dira, hots, aurreko urtean baino %1,8 gehiago.

Egikaritze sektoreen arabera, 13.915,4 langile enpresetan daude (langile guztien %70,9), 4.400 goi-mailako irakaskuntzan (% 22,4) eta 1.303,1 administrazio publikoan (% 6,6).

Lanbideari dagokionez (ikertzaileak, teknikariak eta laguntzaileak), % 68,9 ikertzaileak dira, % 23,7 teknikariak eta % 7,4 laguntzaileak. Dena den, sektore guztietan ez da berdin gertatzen: goi-mailako irakaskuntzan, esate baterako, ikertzaileen ratioa % 86,2 da.

Ikertzaileen kopurua zenbaki absolutu zein erlatiboetan handitu da. Zenbaki absolutuetan % 2,7 igo da (ikusi II.6.5. taula). Bestalde, ikertzaileen ehunekoa I+G-ko langile guztien artean handitu egin da, % 68,3tik % 68,9ra.

Sexuen araberako analisiak agerian utzi du jarduera horietan lanean dauden langileen % 36,6 baino ez direla emakumeak (2018an baino 7 portzentaje hamarren gehiago, 2010ean baino 3,2 puntu gehiago eta 2005ean baino 4,9 gehiago).

I+Gren egikaritze sektorea kontuan hartuz, ikusi da enpresen sektorean eta goi irakaskuntzen sektorean emakumeen presentzia nabarmenagoa dela kuantitatiboki, 4.316,3 eta 2.152,1 emakume, hurrenez hurren; Administrazio Publikoaren sektorean, berriz, emakumeak 715,4 dira. Hala ere, Administrazio Publikoan, termino erlatiboetan, emakumeak % 54,9 dira; goi mailako irakaskuntzan, berriz, % 48,9, eta enpresen sektorean % 31.

II.6.5 TAULA I+G LANGILEAK (AOB) EGIKARITZE SEKTOREETAN LANPOSTUAREN ARABERA

	GUZTIRA		EMAKUMEAK		IKERTZAILEAK		LANGILE TEKNIKOAK		LAGUNTZAILEAK	
	2018	2019	2018	2019	2019					
					n	Kopuru oso horizontala ren %	n	Kopuru oso horizontala ren %	n	Kopuru oso horizontala ren %
GUZTIRA	19.274,1	19.618,5	6.923,8	7.183,8	13.520,4	68,9	4.654,9	23,7	1.443,9	7,4
ENPRESAK ETA IAGEP	13.677,5	13.915,4	4.108,2	4.316,3	9.045,8	65,0	3.805,9	27,4	1.064,2	7,6
ADMINISTRATIO PUBLIKOA	1.308,8	1.303,1	705,9	715,4	681,0	52,3	507,4	38,9	114,8	8,8
GOI IRAKAS.	4.287,8	4.400,0	2.109,7	2.152,1	3.793,6	86,2	341,6	7,8	264,9	6,0
Iturria: EUSTAT. I+G jardueren buruzko estatistika.										

Iturria: EUSTAT, I+G jardueren buruzko estatistika.

Aktibo intelektualak

Geroago sakonago aztertuko den *Berrikuntzako adierazleen panela*, IUS deritzonak dakarren informazioan oinarrituta aurkeztuko dugu adierazle honen azterketa.

Datuek erakusten dutenez, gure erkidegoak 0,50eko balioa lortu du Berrikuntzako adierazle sintetikoan, 2020; estatuaren gainetik dago (0,43), EB27tik gertu (0,51) eta “berrikuntza handiko herrialdeak” taldearen mailan.

IUSen “Aktibo intelektualak” dimentsioak berrikuntza prozesuetan etekin gisa sortutako jabetza intelektualeko eskubide moduak biltzen ditu, eta 0,29 da adierazlea, EB27ko batez bestekoaren (0,50) eta are estatukoaren (0,37) azpitik.

Izan ere, beste lurralde eremuekin erkatuta, hauxe ondoriozta daiteke: 1,25 adierazlea duela EAEk BPGko bilioi bakoitzeko EEP⁵¹ patenteen eskarrietan (EAP eurotan), 5,77 adierazlea BPGko bilioi bakoitzeko EBko merkataritza-marketan (EAP eurotan) eta 1,55ekoa PGBko bilioi bakoitzeko (EAP eurotan) EBko diseinuetan. Beraz, EB27ko batez bestekoen azpitik dago (3,39 / 8,21 / 4,05) eta urruti erreferentziako herrialdeetatik; estatu mailako batez bestekoen azpitik dago.

Historikoki aztertuta, EAEk I+G jardueretan inbertsio handiak egin dituen bitartean, dirudienez, zailtasunak dauzka inbertsio hori emaitzetara eramateko, aktibo intelektualen adierazleak baxuak izan direlako; horrek efizientzia edo produktibitate txikiagoa erakusten du.

II.6.6. TAULA AKTIBO INTELEKTUALEN ADIERAZLEAK IUS 2020ean						
		IUS 2019 RANKINGA	AKTIBO INTELEKTUALAK			
			ADIERAZLE KONPOSATUA	EEP PATENTEEN ESKABIDEAK BPG-ko BILIOI BAKOITZEKO (EAP)	EBko MARKA KOMERTZIALAK BPG-ko BILIOI BAKOITZEKO (EAP)	EBren DISEINUAK BPG-KO BILIOI BAKOITZEKO (EAP)
1	SUEDIA	0,71	0,65	8,65	10,94	4,06
2	FINLANDIA	0,71	0,63	7,57	11,06	3,80
3	DANIMARKA	0,68	0,73	5,96	11,88	7,42
4	HERBEHEREAK	0,65	0,56	4,67	9,57	4,25
5	LUXENBURGO	0,64	0,75	1,66	30,97	7,66
6	BELGIKA	0,61	0,43	2,98	7,96	2,74
7	ALEMANIA	0,61	0,64	6,15	9,34	5,49
8	AUSTRIA	0,60	0,67	4,60	13,18	6,29
9	IRLANDA	0,57	0,28	1,68	4,53	1,44
10	FRANTZIA	0,53	0,42	3,49	6,04	2,67
	UE-27	0,51	0,50	3,39	8,21	4,05
	EAE	0,50	0,29	1,25	5,77	1,55
11	ESTONIA	0,50	0,60	1,53	22,97	4,56
12	PORTUGAL	0,49	0,38	0,84	8,51	3,57
13	ZIPRE	0,45	0,52	0,53	38,33	2,95
14	ESPAINIA	0,43	0,37	1,27	8,85	2,62
15	ESLOVENIA	0,43	0,43	2,38	10,95	2,25
16	TXEKIAR ERREPUBLIKA	0,43	0,27	0,70	5,35	2,30
17	MALTA	0,43	0,68	1,34	49,56	6,21
18	ITALIA	0,42	0,51	2,00	8,70	5,71
19	LITUANIA	0,40	0,28	0,50	8,81	1,34
20	GREZIA	0,39	0,21	0,54	5,28	0,76
21	ESLOVAKIA	0,34	0,21	0,51	4,48	1,36
22	HUNGARIA	0,34	0,24	1,10	4,27	1,06
23	LETONIA	0,32	0,31	0,78	8,76	1,79
24	POLONIA	0,30	0,35	0,43	5,34	5,09
25	KROAZIA	0,30	0,17	0,45	4,30	0,52
26	BULGARIA	0,23	0,41	0,50	9,00	5,16
27	ERRUMANIA	0,16	0,13	0,19	2,59	1,02

Oharra: Letra lodiz adierazitako datuak 2019koak edo lehenagokoak dira.
Iturria: EUSTAT Berrikuntzako adierazleen panela

II.6.7. TAULA I+G AHALEGINA ETA AKTIBO INTELEKTUALEN ADIERAZLEAK EAE 2010-2018								
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
AHALEGINA I+Gn (BPGren GAINEKO GASTUA)	2,09	2,03	1,94	1,86	1,81	1,85	1,85	1,86
EEP PATENTEEN ESKABIDEAK BPG-KO BILIOI BAKOITZEKO (EAP EUROTAN)	1,60	1,69	1,49	1,55	1,49	1,25		
EBren MARKA KOMERTZIALAK BPG-KO BILIOI BAKOITZEKO (EAP EUROTAN)	7,37	6,46	5,88	6,11	6,16	6,38	5,94	5,77
EBren DISEINUAK BPG-KO BILIOI BAKOITZEKO (EAP EUROTAN)	2,22	2,28	1,57	1,24	1,72	1,98	1,65	1,55

Oharra: Europako IUS 2020 eraikitzean letra lodiz ageri diren datuak erabili dira.
Iturria: EUSTAT. Berrikuntzako adierazleen panela.

⁵¹ Patenteen gaineko Lankidetzat Ituna.

6.1.2. I+G jarduerak

a) Euskal Autonomia Erkidegoko enpresen sektoreko I+G jarduerak, ZTEseko zentro teknologikoak alde batera utzita

EUSTATen datuen arabera, 2019an I+G jarduerak egin zituzten enpresen kopurua (kontuan hartu gabe Zientzia eta Teknologiaren Euskal Sareko zentro teknologikoak) 1.313 izan zen (horrek esan nahi du 2018arekin erkatuta % 1,6ko beherakada izan zela); enpresa horietatik 534 industriaren sektorekoak dira (2018an baino 73 gutxiago, -% 12), 731 zerbitzuen sektorekoak (57 gehiago, +% 8,5), 36 eraikuntzakoak (5 gutxiago, -% 12,2) eta 12 lehen sektorekoak (aurreko urteko kopuru bera). Bestalde, enpresek jarduera horietan egindako gastu osoa ere igo da 2018 eta 2019 artean, % 2,9 zehazki, 878.518 mila euroraino.

II.6.8. TAULA I+G ARLOKO ENPRESA ETA BARNE GASTUAK KOPURUAREN BILAKAERA (ZTEseko ZTak gabe)

	GUZTIRA		NEKAZARITZA, ABELTZAINZA, ARRANTZA, ERAUKETA-INDUSTRIAK ETA ENERGIA		INDUSTRIA		ERAIKUNTZA		ZERBITZUAK	
	Enpresa kopurua, guztira	Gastua (mila eurotan)	Enpresa kopurua, guztira	Gastua (mila eurotan)	Enpresa kopurua, guztira	Gastua (mila eurotan)	Enpresa kopurua, guztira	Gastua (mila eurotan)	Enpresa kopurua, guztira	Gastua (mila eurotan)
2014	1.612	780.219	18	20.060	763	406.190	48	8.674	783	345.295
2015	1.502	759.655	18	19.533	718	380.397	48	14.045	718	345.680
2016	1.254	761.561	13	21.785	577	376.978	26	7.154	638	355.644
2017	1.312	799.792	13	22.825	600	411.694	36	8.932	663	356.341
2018	1.334	853.873	12	18.819	607	401.200	41	10.672	674	423.182
2019	1.313	878.518	12	14.371	534	418.864	36	10.873	731	434.410
Ald. % 18-19	-1,6	2,9	0,0	-23,6	-12,0	4,4	-12,2	1,9	8,5	2,7
18-19 aldea	-21	+24.645	0	-4.448	-73	+17.664	-5	+201	+57	+11.228

Iturria: EUSTAT.

Horrelako jardueretan lanaldi osoan lanean ari diren langileei dagokienez, 10.820,1 langiletik 10.953,6 langilera igo da AOBen. Langile horiek gehienak industrian eta zerbitzuetan daude bilduta: % 47,1 industrian (4.517,2 AOBen) eta % 55,5 (6.079,1 AOBen) zerbitzuetan.

10.953,6 pertsonako kopuru horrek enpresen sektoreko enplegu osoaren (AOB) % 1,2 hartzen du (sareko zentro teknologikorik gabe); ratio hori egonkor mantendu da 2018. urtearekin alderatuta. Adar handietan banatuta ikus daiteke industriako enplegu osotik I+G jardueretan % 2,5 ari dela (2018an % 2,6). Zerbitzuen sektorean egonkor iraun du ratioak eta % 0,8tik % 0,9ra igo da; eraikuntzan % 0,3an mantendu da.

II.6.9. TAULA I+G ARLOKO LANGILE KOPURUAREN BILAKAERA (ZTEseko ZTak gabe)

	2016		2017		2018		2019	
	Guztira	Sektorearen enplegu osoaren gaineko %	Guztira	Sektorearen enplegu osoaren gaineko %	Guztira	Sektorearen enplegu osoaren gaineko %	Guztira	Sektorearen enplegu osoaren gaineko %
GUZTIRA	9.857,3	1,1	10.265,6	1,1	10.820,1	1,2	10.953,6	1,2
NEKAZARITZA, ABELTZAINZA, ARRANTZA, ERAUKETA INDUSTRIAK ETA ENERGIA	269,0	1,7	333,6	2,1	304,6	1,9	203,1	1,3
INDUSTRIA	4.482,4	2,6	4.565,0	2,6	4.722,1	2,6	4.517,2	2,5
ERAIKUNTZA	110,1	0,2	138,7	0,3	161,0	0,3	154,2	0,3
ZERBITZUAK	4.995,8	0,8	5.228,3	0,8	5.632,4	0,8	6.079,1	0,9

Iturria: EUSTAT.

I+G⁵² jardueren adarra eta beste enpresa jarduera batzuk alde batera utzita, I+G jardueretan langile gehien dauzkaten sektoreak hauek dira: bestelako makineria % 8,4rekin, jarduera informatikoak % 7,3, garraio materiala % 7,1 eta artikulua metalikoak % 4,8. Bigarren taldean makina erreminta, material elektrikoa eta zehaztasun materiala dago. Horren harira, antzeman dugu euskal enpresek I+G gastuak beren funtsekin finantzatzen jarraitzen dutela, neurri handi batean.

Azkenik, nabarmentzekoa da I+G egiten duten euskal enpresen batez besteko tamaina handia; izan ere, 77 lanpostuko mailan kokatzen dira, euskal enpresen batez besteko tamaina baino askoz gehiago (6 lanpostuko batez bestekoa da), memoria honetako Ekonomia EAEn II. Kapituluan jaso den moduan, "Sektore produktiboak" atalean.

II.6.10. TAULA ENPRESA SEKTOREKO ADIERAZLEAK (ZTEseko ZTak gabe) JARDUERA ADARREN ARABERA. I+G 2019							
	ENPRESA KOP.	BATEZ BESTEKO ENPLEGUA	LANGILEAK AOB	BARNE GASTUA	FUNTS PROPIOEN %	KANPOKO FUNTSEN %	ENPLEGUA EAEn, GUZTIRA
GUZTIRA	1.313	77	10.953,6	878.518	73,7	26,3	921.525
NEKAZARITZA, ABELTZAINITZA, ARARRANTZA, ERAUZKETA INDUSTRIAK ETA ENERGIA	12	128	203,1	14.371	94,1	5,9	15.807
INDUSTRIA	534	119	4.517,2	418.864	84,4	15,6	179.756
KIMIKOA ETA PETROLIO-FINTZEA	40	75	254,7	21.655	89,2	10,8	5.378
M-B KAUTXUA ETA PLASTIKOA	32	132	193,0	15.828	78,7	21,3	13.391
M-B INDUSTRIA EZ-METALIKOA	15	84	56,0	4.436	81,0	19,0	3.975
M-B METALURGIA	28	271	162,2	20.245	69,2	30,8	16.268
M-B METALEZKO ARTIKULUAK	114	84	527,4	44.525	80,1	19,9	43.279
M-A MAKINA ERREMINTA	31	96	387,2	23.077	74,4	25,6	3.587
M-A ETXeko APARATUAK	1	482	23,0	1.979	91,0	9,0	745
M-A BESTELAKO MAKINERIA	88	106	915,2	77.817	86,9	13,1	24.711
M-A MATERIAL ELEKTRIKOA	36	114	349,1	29.470	79,9	20,1	7.861
A MATERIAL ELEKTRONIKOA	23	77	318,9	22.829	81,4	18,6	4.693
A ZEHAZTAPEN MATERIALA	31	47	369,8	30.264	75,5	24,5	3.344
M-A GARRAIORAKO MATERIALA	23	589	772,9	113.143	93,1	6,9	20.093
BESTELAKO MANUFATURAK	72	56	187,8	13.596	85,8	14,2	32.431
ERAIKUNTZA	36	50	154,2	10.873	68,8	31,2	53.316
ZERBITZUAK	731	47	6.079,1	434.410	62,8	37,2	672.646
A JARDUERA INFORMATIKOAK	117	42	801,2	43.156	69,0	31,0	15.996
A I+G JARDUERAK	113	24	2.081,0	184.692	54,9	45,1	7.785
BESTE ENPRESA JARDUERA BATZUK	188	44	1.192,5	80.384	73,1	26,9	64.448
BESTE ZERBITZU BATZUK	313	60	2.004,4	126.178	65,7	34,3	584.417

Iturria: EUSTAT.

b) Ikerkuntza Euskal Herriko Unibertsitatean (UPV- EHU)

Epigrafe honetan EHUKo ikerkuntzaren emaitzak aztertuko dira.

Irakurritako doktoretza tesien kopuruak gora egin zuen 2019an 2018arekin alderatuta; guztira 387 izan ziren. Gehienak zientzia esperimentaletakoak izan ziren (guztien % 31); ondoren datoz Gizarte eta Lege Zientzietakoak (% 22) eta Ingeniaritza eta Arkitekturakoak (% 20,9).

⁵² Jarduera nagusizat I+G jarduerak (ingeniaritza eta aholkularitza teknologikoa) dituzten enpresak barne hartu dira, beraz, gainerakoek ez bezalako profil eta finantziarioak dituzten enpresak.

II.6.11. TAULA IRAKURRITAKO DOKTORETZA TESIAK

	GUZTIRA	ZIENTZIA ESPERIMENTALAK	INGENIARITZA ETA ARKITEKTURA	OSASUN ZIENTZIAK	GIZARTE ETA LEGE ZIENTZIAK	ARTEA ETA HUMANITATEAK
2015	410	111	82	62	82	73
2016	525	126	70	88	123	104
2017	624	156	139	98	123	108
2018	334	109	58	68	70	29
2019	387	120	81	63	85	38

Iturria: UPV/EHU. Ikerketa eta Ikerketetako emaitzak (urtarrila 2020)

Argitalpen zientifikoen kopurua 3.491 zifrara iritsi zen Web of Sciences (WoS) datu basean, eta 3.398 Scopus datu basean, 2019an.

Patenteei dagokienez, emaitzek igoera adierazgarria izan dute 2015ean 42 izatetik 2019an 82 izatera igo baitziren. Patenteak ezin daitezke bereizi zientziaren arloen arabera, zeren eta ez baitira zientziaren arloaren arabera sailkatzen, PNSren arabera baizik (Patenteen Nazioarteko Sailkapena). Hori dela-eta, patente bat jakintzaren hainbat arlotan aplika daiteke (9 mota), eta horiek ez datoz bat oinarritzko 5 jakintza arloekin.

II.6.12. TAULA ARGITALPENAK ETA PATENTE ERREGISTRATUAK

	INDEXATUTAKO ARGITALPEN ZIENTIFIKOEN KOPURUA		PATENTEAK						
	WoS	Scopus	ESPAINIARR AK	EUROPARR AK	EEP** (BERRIAK ETA LUZAPENAK)	AEB	JAPONIARR AK	BESTE BATZUK	GUZTIRA
2015	3.051	3.105	8	4	5	8	3	14	42
2016	3.123	3.250	10	9	5	3	1	7	35
2017	3.187	3.308	9	7	8	3	0	19	46
2018	3.421	3.415	8	17	11	8	3	13	60
2019	3.491	3.398	12	12	14	4	2	38	82

Iturria: UPV/EHU. Ikerketa eta Ikerketetako emaitzak.

6.1.3. Berrikuntza jarduerak

a) Enpresa berritzaileak

EUSTATen “Berrikuntzari buruzko galdeketa”, beste aldagai batzuen artean, enpresa berritzaileen ehunekoa zenbatzen da, baita jarduera berritzaileetan egindako gastuaren zenbatekoa eta jardueretan duen banaketa ere, horren finantzaketa publikoa eta jarduera berritzaileak egin ahal izateko lankidetzak.

Berrikuntzari buruzko galdeketa Osloko Eskuliburuaren 2018ko bertsio berriarekin egiten da 2018tik. Horrek esan nahi du urte horretatik haustura bat egon dela, aldaketa metodologikoaren ondorioz. Horregatik, datuak ezin dira konparatu aurreko urteetan argitaratutako datuekin.

Aipatutako inkestako datuen arabera, 2019an EAEn enpresen % 18,2 berritzaileak izan dira, 2018an baino 0,9 portzentaje puntu gehiago. Berrikuntza motaren arabera bereiziz, enpresen % 10,3k produktuaren berrikuntza egiten dute, eta prozesuarena % 15,8k.

10 langile eta gehiagoren enpresak baino ez baditugu kontuan hartzen (horrek EINekin konparatzeko aukera ematen digu, azken horrek ez baitu informaziorik ematen 10 langile baino gutxiagoko enpresen kasuan), enpresa berritzaileen ehunekoa % 30,8ra igotzen da, 2018an baino 0,7 portzentaje puntu gehiago. Berrikuntza motaren arabera bereiziz, enpresen % 21,3k produktuaren berrikuntza egiten du, eta prozesuarena % 27,3k.

II.6.13. TAULA JARDUERA BERRITZAILEAK* GAUZATZEN DITUZTEN ENPRESEN PORTZENTAJEAREN BILAKAERA (EAEko ENPRESA GUZTIEN ALDEAN)						
	2013-15	2014-16	2015-17	HAUSTURA SERIEAN, ALDAKETA METODOLOGIKOE N ONDORIOZ	2016-18	2017-19
ENPRESAK GUZTIRA	16,4	16,4	16,0		17,3	18,2
HAMAR LANPOSTU ETA GEHIAGOKO ENPRESAK (EINeko ETA EUROSTATEKO DATUEKIN ALDERATZEKO)	34,6	34,0	36,2		30,1	30,8

**Martxan dauden edo huts egin duten berrikuntzakoak ez dira jaso
Iturria: EUSTAT. Berrikuntzari buruzko galdeketa*

EINeko datuen arabera, estatuan 10 langile edo gehiagoko enpresen % 20,8 dira berritzaileak. Enpresa berritzaileen ehunekorik handienak izan dituzten autonomia erkidegoak 2017-19 aldian izan ziren EAE (EINen arabera % 25,2ko ratioarekin), Aragoi (% 24,9) eta Katalunia (% 24,2).

Lurralde historikoen arabera bereiziz eta EUSTATen estatistika erabiliz, Araban 10 langile edo gehiagoko enpresen % 30,3 dira berritzaileak, Bizkaian % 30,5 eta Gipuzkoan % 31,6.

Sektoreka, 10 langile eta gehiagoko industria enpresen % 46,1, zerbitzu establezimenduen % 26,5 eta eraikuntza enpresen % 22,3 dira berritzaileak.

Jardueren azpisektoreen arabera honako hauek nabarmendu behar dira: makineria eta ekipoa (10 langile edo gehiagoko enpresen % 68,4), produktu informatikoak eta elektronikoak, eta material eta ekipo elektrikoak (% 67,4), energia elektrikoak, gasa eta lurruna (% 67,3), industria kimikoa eta produktu farmazeutikoak (% 66,2), kautxuak eta plastikoa (% 54,2) eta garraio materiala (% 50,6). Zerbitzuetan: osasun jarduerak (% 63,1), finantza eta aseguru jarduerak (% 61,3), telekomunikazioak, informatika eta hedabideak (% 53,8), agentziak eta turismo operadoreak (% 46,7), eta I+G, aholkularitza eta beste jarduera profesional eta tekniko batzuk (% 43,5).

II.6.14. TAULA EAEn BERRIKUNTZA EGITEN DUTEN 10 LANGILE ETA GEHIAGOKO ENPRESEN EHUNEKOA (PRODUKTUKOAK ETA PROZESUKOAK, MARTXAN DAUDENAK ETA HUTS EGIN DUTENAK KANPO), LURRALDEKA ETA JARDUERA ADARRAREN ARABERA		
	2016-18	2017-19
GUZTIRA	30,1	30,8
ARABA	32,6	30,3
BIZKAIA	28,4	30,5
GIPUZKOA	31,4	31,6
INDUSTRIA	38,6	46,1
ERAUZKETA INDUSTRIAK, KOKE-GAIKAK ETA PETROLIO-FINTZEA	17,3	20,8
ELIKAGAIEN INDUSTRIAK, EDARIAK, TABAKOAK	27,7	25,4
EHUNGINTZA, EBAKETA, LARRUGINTZA ETA OINETAKOAK	33,5	41,9
ZURA, PAPERAK ETA ARTE GRAFIKOAK	27,6	27,8
INDUSTRIA KIMIKOA ETA PRODUKTU FARMAZEUTIKOAK	57,2	66,2
KAUTXUA ETA PLASTIKOAK	51,9	54,2
METALURGIA ETA PRODUKTU METALIKOAK	27,7	41,6
PRODUKTU INFORMATIKOAK ETA ELEKTRONIKOAK. MATERIAL ETA EKIPAMENDU ELEKTRIKOAK	72,0	67,4
MAKINAK ETA EKIPAMENDUA	55,1	68,4
GARRAIORAKO MATERIALA	53,2	50,6
ALTZARIAK ETA BESTE MANUFATURA BATZUK	43,2	45,4
ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA LURRUNA	50,8	67,3
UR HORNIDURA ETA SANEAMENDUA	30,7	37,9
ERAIKUNTZA	22,5	22,3
ZERBITZUAK	27,9	26,5
MERKATARITZA ETA IBILGAILUEN KONPONKETA	18,8	21,9
GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	21,0	15,4
OSTALARITZA	18,0	12,4
TELEKOMUNIKAZIOAK, INFORMATIKA ETA HEDABIDEAK	54,6	53,8
FINANTZA ETA ASEGURU JARDUERAK	68,1	61,3
HIGIEZIN JARDUERAK	35,6	27,5
I+G, AHOALKULARITZA ETA BESTE JARDUERA PROFESIONAL ETA TEKNIKO BATZUK	41,9	43,5
ZERBITZU LAGUNGARRIAK	10,7	9,6
BIDAIA AGENTZIAK ETA TURISMO OPERADOREAK	31,1	46,7
HEZKUNTZA	29,6	28,1
OSASUN JARDUERAK	67,1	63,1
GIZARTE, AISIA ETA KULTURA JARDUERAK ETA BESTE JARDUERA BATZUK	23,4	19

Iturria: EUSTAT. Berrikuntzari buruzko galdeketa

b) Gastua jarduera berritzaileetan

2019an jarduera berritzaileetan egindako gastua 2.894,7 milioi eurora iritsi zen (+% 2,4); BPGren %3,6 hartu zuen. Gastu horren zatirik handiena barne I+Gk hartu du (% 51,2), BPGren % 1,87 hartuz.

Hamar langile eta gehiago dituzten enpresetara mugatuz, ikusi dugu gastua 2.449,3 milioi eurora iritsi dela, BPGren % 3,08 hartuz. Gastu horren zatirik handiena barne I+Gk hartu du (BPGren % 1,76).

II.6.15. TAULA BERRIKUNTZA TEKNOLOGIKOKO JARDUERETARAKO GASTUAK, BPGri DAGOKIONEZ. EAE				
ENPRESAK GUZTIRA			>= 10 LANGILE	
	2018	2019	2018	2019
GASTUA, GUZTIRA	2828,0	2.894,7	2.375,6	2.449,3
% BPGri dagokionez	3,7	3,64	3,1	3,08
BARNE I+G	1,9	1,87	1,7	1,76
KANPO I+G	0,6	0,56	0,5	0,44
BESTE BERRIKUNTZA JARDUERA BATZUK	1,2	1,22	0,9	0,88

Iturria: EUSTAT. Berrikuntzari buruzko galdeketa

Lurraldeen arabera, gastu ratorik handiena Bizkaian izan da (% 50,9), eta atzetik datoz Gipuzkoa (% 32,5) eta Araba (% 16,6).

Industria barruan, jardueren sektoreen arabera eta 10 langile eta gehiagoko enpresen artean gastua, aurreko urteetan bezala, honako atal hauetan egon da: garraioko materiala, gastuaren % 12,9, metalgintza eta metalezko artikulak, % 6,5; produktu informatiko eta elektronikoak; materiala eta ekipamendu elektrikoa (% 6,1) eta makineria eta ekipamendua (% 5,7).

Bestalde, zerbitzuen sektorean honako hauek nabarmendu behar dira: I+G, aholkularitza eta beste jarduera profesional eta tekniko batzuk, gastuaren % 27,5, hezkuntza % 9, osasun jarduerak % 6,9, eta telekomunikazioak, informatika eta hedabideak, % 6.

10 langile edo gehiagoko enpresen % 61,4k uste du badirela berrikuntza oztopatzen duten faktore batzuk. Hauek dira, besteak beste: “enpresaren barruan beste lehentasun batzuk daude”, “kostu handiegia”, “merkatuan lehia handiegia” dago, “laguntza edo dirulaguntza publikoak lortzeko zailtasunak”, “finantzaketa falta enpresa barruan” eta “finantzaketa falta kanpoko iturri pribatuetatik”.

II.6.16. TAULA BERRIKUNTZA TEKNOLOGIKOKO JARDUERETARAKO GASTUAK, JARDUERA SEKTOREEN ARABERA. 10 LANPOSTU ETA GEHIAGOKO ENPRESAK. EAE				
	2018		2019	
	Mila euro	%	Mila euro	%
GUZTIRA (MILIOI EUROAN)	2.375,6	100,0	2.449,3	100,0
ARABA	390,9	16,5	405,4	16,6
BIZKAIA	1.210,2	50,9	1.247,6	50,9
GIPUZKOA	774,5	32,6	796,3	32,5
INDUSTRIA	1.078,5	45,4	1.019,9	41,6
ERAUZKETA INDUSTRIAK, KOKE GAIK ETA PETROLIO FINTZEA	10,0	0,4	9,2	0,4
ELIKAGAIEN INDUSTRIAK, EDARIAK, TABAKOA	12,0	0,5	17,9	0,7
EHUNGINTZA, EBAKETA, LARRUGINTZA ETA OINETAKOAK	1,6	0,1	2,3	0,1
ZURA, PAPERETA ETA ARTE GRAFIKOAK	23,3	1,0	9,4	0,4
INDUSTRIA KIMIKOA ETA PRODUKTU FARMAZEUTIKOAK	39,1	1,6	29,7	1,2
KAUTXUA ETA PLASTIKOAK	83,3	3,5	104,2	4,3
METALURGIA ETA PRODUKTU METALIKOAK	190,5	8,0	159,1	6,5
PRODUKTU INFORMATIKOAK ETA ELEKTRONIKOAK. MATERIAL ETA EKIPIAMENDU ELEKT.	140,6	5,9	148,9	6,1
MAKINAK ETA EKIPIAMENDUA	120,2	5,1	139,1	5,7
GARRAIORAKO MATERIALA	392,1	16,5	315,1	12,9
ALTZARIAK ETA BESTE MANUFATURA BATZUK	19,9	0,8	34,8	1,4
ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA LURRUNA	37,5	1,6	42,3	1,7
UR-HORNIDURA ETA SANEAMENDUA	8,3	0,3	7,9	0,3
ERAIKUNTZA	27,3	1,1	26,0	1,1
ZERBITZUAK	1.269,8	53,5	1.403,4	57,3
MERKATARITZA ETA IBILGAILUEN KONPONKETA	27,3	1,2	97,8	4,0
GARRAIOA ETA BILTEGIARATZEA	7,4	0,3	11,6	0,5
OSTALARITZA	0,3	0,0	0,8	0,0
TELEKOMUNIKAZIOAK, INFORMATIKA ETA HEDABIDEAK	109,1	4,6	146,9	6,0
FINANTZA ETA ASEGURU JARDUERAK	53,7	2,3	62,6	2,6
HIGIEZIN JARDUERAK	0,2	0,0	0,2	0,0
I+G, AHOULKULARITZA ETA BESTE JARDUERA PROFESIONAL ETA TEKNIKO BATZUK	662,2	27,9	674,5	27,5
ZERBITZU LAGUNGARRIAK	0,9	0,0	1,8	0,1
BIDAIA AGENTZIAK ETA TURISMO OPERADOREAK	2,5	0,1	0,1	0,0
HEZKUNTZA	213,7	9,0	220,9	9,0
OSASUN JARDUERAK	180,7	7,6	169,2	6,9
GIZARTE-, AISIA- ETA KULTURA-JARDUERAK ETA BESTE JARDUERA BATZUK	11,8	0,5	17,0	0,7

Iturria: EUSTAT. Berrikuntzari buruzko galdeketa

Enpresa berritzaileek laguntzak jaso ahal dituzte, horrelako jarduerak egiteko, erakunde publiko baten edo gehiagoren finantzaketa publikoari esker. Hala, 10 lanpostu eta gehiagoko enpresetan, %53,5ek laguntzak jasotzen ditu, eta Eusko Jaurlaritzak da gehien finantzatzen duena, hain zuzen ere berrikuntzako jardueretan gastuak dituzten tamaina horretako enpresen %41,8ri. Foru aldundiek eta tokiko erakundeek % 23 eta % 9,5eko finantzaketa eskaintzen dute, hurrenez hurren; Estatuko Administrazioetik datorren finantzaketa 10 langile eta gehiagoko enpresen % 19,8ra iristen da. Bestalde, Horizonte 2020 programaren bidez EBk % 10,2ri ematen die laguntza, eta bestelako finantzaketaren bidez % 7,7ri.

6.1.4. EAE Europako Berrikuntza Adierazleen Panelean

6.1.4.1. EAE Europako Berrikuntza Adierazleen Panelean - European Innovation Scoreboard (RIS), 2020

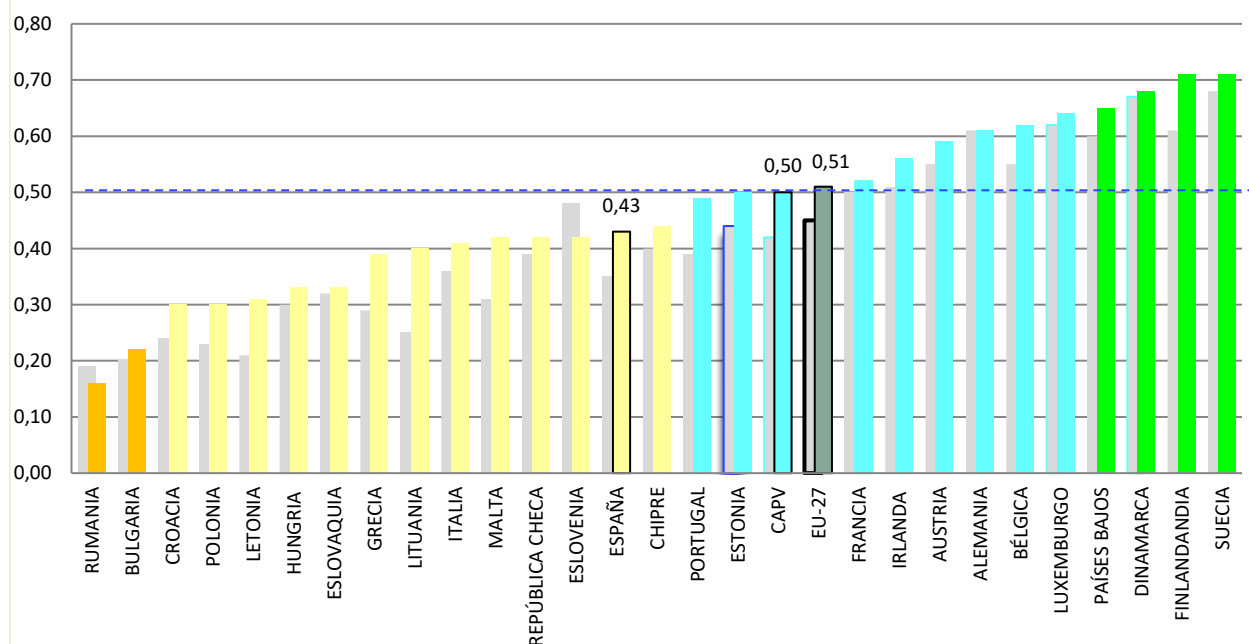
Europako Berrikuntza Adierazleen Panela herrialdeen ekonomiek berrikuntza jarduerak egiteko zenbaterainoko gaitasuna duten eta zenbateraino garatzen dituzten neurtzen saiatzen da. Etengabe berrikusten den adierazleen panela da, batzuetan adierazleak eta horiek kalkulatzeko formulak berrikusiz, eta beste batzuetan herrialdeetako daturik eguneratuenak gehitzen direlako, eta horrek urtero serie osoa berriz kalkulatzea dakarrelako.

Estatu kideak lau multzotan banatzen dira, emaitzen adierazleen batez besteko balioen arabera (berrikuntzaren adierazle sintetikoa).

- Lehenbizikoan, “berrikuntzako herrialde liderrak” deritzonean, Europako batez bestekoaren %125etik gorako puntuazioa lortzen duten herrialdeak daude. Suedia (berrikuntzako adierazle sintetikoa, 0,71), Finlandia (0,71), Danimarka (0,68), Herbehereak (0,65) eta Luxenburgoko (0,64) dira; hala ere, Europako lehen tokia Suitzari dagokio (0,83).
 - Bigarren taldea, “berrikuntza handiko herrialdeak”, Europako batez bestekoaren % 95 eta % 125 bitarteko puntuazioa lortzen duten herrialdeek osatzen dute. Beheranzko ordenan egongo lirateke Belgika, Alemania, Austria, Irlanda, Frantzia, Estonia eta Portugal, 0,61 eta 0,49 arteko puntuazioekin.
- Euskadi talde horretan dago, EB27ko batez bestekoaren (0,51) parekoa den balioa baitu, 0,50. Hain zuzen ere, gure erkidegoa Frantzia eta Estonia artean dago, EB27ko batez bestekoaren % 99,1 lortuz.
- Hirugarren taldean, “berrikuntza moderatua daukaten herrialdeak” (batez bestekoaren % 50 eta % 90 artean), daude Zipre, Espainia, Eslovenia, Txekiar Errepublikak, Malta, Italia, Lituania, Grezia eta beste bost herrialde, Zipreko 0,45 eta Polonia eta Greziako 0,30eko puntuazioen arteko puntuazioekin. Espainia 0,43 puntu.
 - Eta “berrikuntza txikiko herrialdeak” deritzon laugarren taldean (Europako batez bestekoaren % 50etik behera), Bulgaria eta Errumania daude.

Bukatzeko, EAE 0,50eko balioarekin Espainiaren gainetik dago (0,43), eta EB27ko datutik ehunen bat beherago (0,51).

GRAFIKOA II.6.1. BERRIKUNTZA ADIERAZLEEN PANEL EUROPARRA 2020AN. EAE eta EB27

Iturria.- EUSTAT. Europako Innazio Adierazleen Panela EIS-Europako Batzordea.

Oharra.- Koloreztaturako kodumnak 2019ko balioei dagozkie, eta grisekoak 2012koa, EIS 2020ren arabera kalkulaturik.

Europako Berrikuntza Adierazleen Panela lau bloke nagusitan (Esparru baldintzak, Inbertsioak, Berrikuntzako jarduerak eta Eraginak) eta 10 dimentsiotan dago egituratuta, guztira 27 adierazle.

a) **Esparru baldintzen atalean** enpresatik kanpoko berrikuntzan emaitzaren motor nagusiak neurtzen dira, eta hiru dimentsio hartzen ditu: giza baliabideak, ikerkuntza sistema erakargarriak eta berrikuntzarako ingurune egokia.

b) **Inbertsioen atalean** ikerkuntza eta berrikuntzarako inbertsio publiko eta pribatua neurtzen du, eta bi dimentsio hartzen ditu: finantzaketa eta laguntza, eta enpresetarako inbertsioak.

c) **Berrikuntza jardueretan** enpresa mailan egiten diren berrikuntza ahaleginak neurtzen dira, hiru dimentsiotan multzokatuta: berritzaileak, loturak eta aktibo intelektualak.

d) **Eraginen atalak** jarduera berritzaileek enpresetan dituzten ondorioak biltzen ditu, bi dimentsiotan: eraginak eta enpleguan eta eraginak salmentetan.

ESPARRU BALDINTZEN multzoan EAEk 0,60ko puntuazioa lortu du, EB27k 0,45; horrez gain, gure erkidegoak Europako batez bestekoa gaintzen du hiru dimentsiotan: giza baliabideak, ikerkuntza sistema erakargarriak eta berrikuntzarako ingurune egokia.

II.6.17. TAULA EUROPAKO BERRIKUNTZA ADIERAZLEEN PANELA 2020. 4 BLOKE ETA 10 DIMENTSIO ADIERAZLE KONPOSATUAK.

	EB27	EAE	ESTATUA
EIS 2020	0,51	0,50	0,43
ESPARRU BALDINTZAK	0,45	0,60	0,54
GIZA BALIABIDEAK	0,42	0,65	0,65
IKERKUNTZA SISTEMA ERAKARGARRIAK	0,42	0,59	0,39
BERRIKUNTZARAKO INGURUNE EGOKIA	0,53	0,54	0,60
INBERTSIOAK	0,56	0,42	0,39
FINANTZAKETA ETA LAGUNTZA	0,57	0,27	0,44
ENPRESEN INBERTSIOA	0,56	0,51	0,36
BERRIKUNTZA JARDUERAK	0,49	0,40	0,30
BERRITZAILEAK	0,53	0,46	0,24
LOTURAK	0,45	0,47	0,29
AKTIBO INTELEKTUALAK	0,50	0,29	0,37
ERAGINAK	0,58	0,60	0,53
ERAGINAK ENPLEGUAN	0,48	0,55	0,51
ERAGINAK SALMENTETAN	0,65	0,63	0,55

Iturria: EUSTAT eta Europako Batzordea

- “Giza baliabideetan”, berrikuntzarako elementu gako gisa kualifikazio altuko eta prestatutako lan indarraren eskuragarritasuna neurtzen duen dimentsioan, osatzen duten hiru adierazleetatik bi nabarmendu behar dira Europako batez bestekoarekin alderatuta: 25 eta 34 urte arteko graduatu doktore berrien adierazlea 3,47ra iritsi da milako Euskadin, eta EB27n, berriz, 1,94koa da milako; Goi hezkuntza daukaten 25 eta 34 urte arteko populazioaren ehunekoa % 50,4ra iritsi da, eta Batasuneko batez bestekoa, berriz, % 39,2koa da. Dimentsio horretako hirugarren adierazlea da Etengabe ikasten parte hartzen duten 25 eta 64 urte arteko populazioaren ehunekoa, eta erkidegoan lortutako balioa, % 8,5, EB27koa baino baxuagoa da (% 10,6).
- Ikerkuntza sistema erakargarrien dimentsioak sare zientifikoaren nazioarteko lehiakortasuna neurtzen du; hiru adierazlek osatzen dute eta hiruetan Euskadi EB27ren gainetik ageri da. Hala, nazioarteko koargitalpen zientifikoak milioi biztanleko 1.634 izan da EAEn, eta EB27n, aldiz, 1.093; nazioartean gehien aipatutako argitalpen zientifikoaren ehunekoa (bikaintzat jotakoak), Euskadin % 10,2koa izan da, eta EB27n, berriz, % 10; azkenik, bertako doktore guztiekiko atzerriko doktoreen ehunekoa Euskadin % 33,7koa izan da, eta EB27n % 17,8koa.
- Aztertutako lehen multzo honen hirugarren dimentsioa Berrikuntzarako ingurune egokiarena da, eta abiadura handiko banda zabaleko sareen ezarpena eta Lehiakortasunak bultzaturiko ekintzailletza neurtzen du. Bi adierazle biltzen ditu, eta Euskadi Banda zabalaren sarreran nabarmentzen da % 34rekin, EB27ren kasuan berriz datua % 23koa da. Adierazle honen bilakaera bereziki nabarmena da; izan ere, 2012an % 6,4koa zen, EB27n % 10ekoa zenean. Hala ere, lehiakortasunak bultzaturiko ekintzailletzan (motibazio indizea), EB27k gainditu egiten gaitu: 3,57, eta Euskadin, 1,93.

ERAGINEN multzoan ere Europako batez bestekoa baino puntuazio hobea lortu zen (0,60 vs 0,58 puntu). Hala ere, “Eraginak enpleguan” dimentsioan EAEko puntuazioa Europako batez bestekoa baino altuagoa den bitartean (0,55 vs 0,48), Eraginak salmentetan dimentsioan gure erkidegoaren puntuazioa EB27ko batez bestekoa baino baxuagoa da (0,63 vs 0,65).

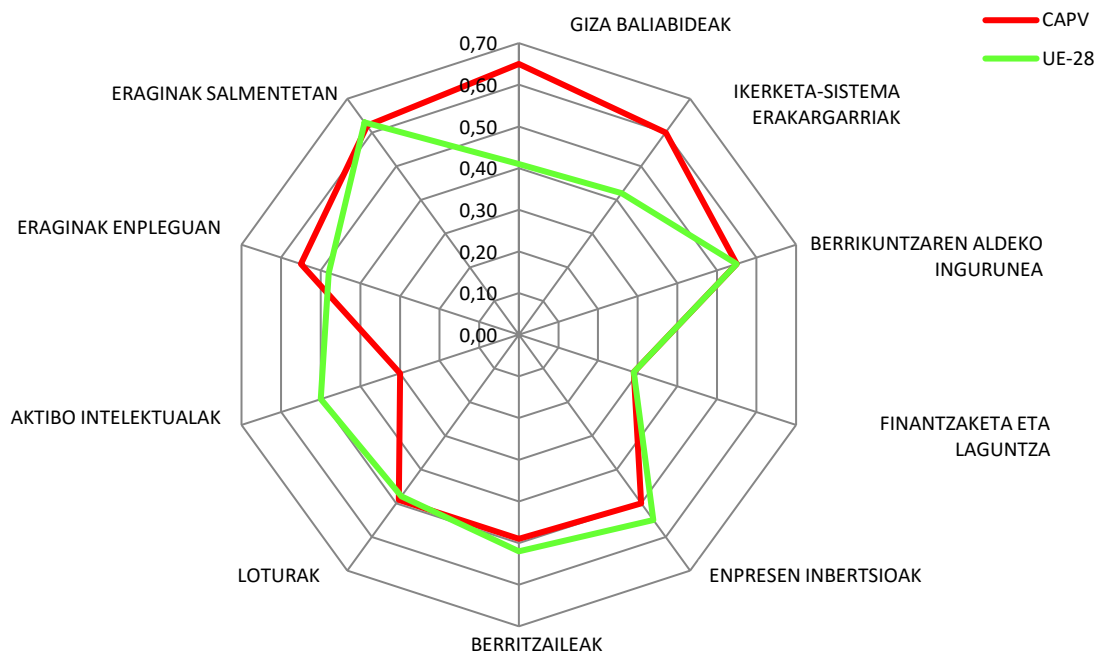
- Lehen dimentsioan (Eraginak enpleguan), berrikuntzak enpleguan izandako arrakasta ekonomikoa jaso da, eta bi adierazle ditu: enplegua ezagutza intentsiboko jardueretan enplegu osoaren % gisa, eta Euskadiren kasuan %12,4 eta EB27ren kasuan % 13,7 da; eta sektore berritzaileetako hazkunde azkarreko enpresen enplegua, non Euskadik, % 6,7rekin, EB27 gainditzen duen (%5,2).
- Bigarrenak (Eraginak salmentetan), berrikuntza jardueren ondoriozko salmentetan izandako arrakasta ekonomikoa ebaluatzen da, eta hiru adierazle biltzen ditu: teknologia ertain eta altuko produktuen esportazioak produktuen esportazio guztien % gisa, % 55,4koa da Euskadin eta % 57,1ekoa EB27n, ezagutza maila altuko zerbitzuen esportazioak zerbitzuen esportazio guztien % gisa, % 39,6 gure erkidegoan eta % 68,4koa EB27n, eta enpresa eta merkaturako produktu berrien salmenta eta negozio zifraren % gisa; Euskadiko datua (% 19,1) azken horretan altuagoa da EB27koa baino (% 12,5).

Adierazleen panela osatzen duten beste bi multzoak INBERTSIOAK eta BERRIKUNTZA JARDUERAK dira, eta Euskadik Europako batez bestekoa baino puntuazio baxuagoa lortu du. INBERTSIOETAN 0,42 vs 0,56; eta BERRIKUNTZA JARDUEREN MULTZOAN 0,40 vs 0,49.

Ikerkuntza eta berrikuntzako inbertsio publiko eta pribatua neurtzen duen INBERTSIOEN multzoaren barruan “Finantzaketa eta laguntza” dimentsioak puntuazio baxuagoa erregistratu du Euskadin estatu mailan eta EBn baino (0,27 eta estatu mailan 0,44 eta 0,57 EB27n); bestalde, “Inbertsioak enpresetan” dimentsioan Euskadiko puntuazioa altuagoa da estatukoa baino (0,51 vs 0,36), baina EB27koa baino baxuagoa (0,56).

Hala ere, BERRIKUNTZARAKO JARDUERAK multzoan Euskadi EB27ren aurretik ageri da hiru dimentsioetako batean. “Loturak” dimentsioari buruz ari gara, enpresa berritzaileen arteko kolaborazioa eta sektore publikoarekiko kolaborazio esfortzuak neurtzen dituen; kasu horretan, EAEk 0,47 puntu lortu ditu, eta EB27k, berriz, 0,45.

GRAFIKOA II.6.2. DIMENSIONES DE LA INNOVACIÓN EN LA CAPV Y EN LA UE28. PANEL INDICADORES DE INNOVACIÓN EUROPEO (EIS 2020)

Iturria: EUSTAT. Panel europeo de indicadores de innovación EIS-y comisión europea

6.1.4.2. EAE Eskualdeetako Berrikuntza Adierazleen Panelean - Regional Innovation Scoreboard (RIS), 2019

Panel hau bi urterik behin argitaratzen denez, irakurleak 2019ko Memoriara jo behar du.

6.1.5. Eusko Jaurlaritzako Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Planak (ZTBP)

6.1.5.1. Euskadi ZTBPre jarraipena 2014-2020

Planaren inplementazio-maila zehazteko, ondoren agertuko den agente-taula osatzen du Eusko Jaurlaritzak (Lehendakaritza. Euskadi ZTBPre Balantzea 2014-2020, 2019an).

II.6.18. TAULA EUSKADI ZTBPre BALANTZEA 2014-2020									
HELBURU OPERATIBOAK	ADIERAZLEA	ITURRIA	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 HELBURUA
1. I+G+b arloko bitartekoak eta inbertsioak espezializazio-eremuetan biltzea.	ZT multifokalizatuen ikerkuntzaren % eta RIS3 lehentasun estrategikoekin lerrokatutako CICak (1)	Eusko Jaurlaritza/ SPRI	% 94,52	% 93,8 7	% 94,84	% 95,62	% 97,1	% 98,0	% 90
2. Oinarritzko ikerketa eta garapen esperimentalak sustatzea.	I+G+b jardueren mixa (% Oinarritzko inb./ % Inb. industrialak/ % Garapen esp.)	Eustat	15/44/41	17/44/39	16/44/39	15/42/43	16/41/43	15/42/42	15/30/55
3. Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren Sistema emaitzetara bideratzea.	Indexatutako argitalpen zientifikoak (Scopus)	Ikerbasque	5.669	5.649	5.962	6.092	6.264	6.657	7.500
	Indexatutako argitalpen ehunekoa lehenengo kuartilean (Scopus eta Scimago Journal Rank)	Ikerbasque	% 54,6	% 56,4	% 57,7	% 56,9	% 59,0	% 59,3	% 55
	EPO patenteen eskaerak (2)	Patenteen Europako Bulegoa	195	192	209	212	220	194	270
	Produktu berrien salmentaren % fakturazioan	Eustat	% 14,87	% 18,96	% 18,50	% 19,06	% 14,9 ⁽³⁾	N/D	% 15
4. I+G+ban nazioarteko funts gehiago lortzea	I+G+b arloko atzerriko finantzaketaren %	Eustat	% 7,7	% 7,8	% 7,4	% 8,40	% 8,98	% 8,67	% 8
EAEk H2020 programan parte hartzea sustatzea	EAEko finantzaketa esparru-programako funtsetan (%/ milioi euro)	Innobasque	% 1,67	% 1,28	% 1,14	% 1,30	% 1,1	% 1,3	% 1,00
			139,08	103,41	95,73	116,52	107,27	112,13	805 H2020
I+G+B arloan nazioarteko erakunde pribatuen inbertsioa erakartzea	Nazioarteko urteko finantzaketa pribatua	Eustat	20 M€	15 M€	12 M€	14 M€	19,3 M€	16,3 M€	18 M€
5. Enpresa berritzaileen kopurua handitzea	Hamar lanpostu baino gehiagoko enpresa berritzaileak guztien aldean (4)	Eustat	% 45,50	% 45,60	% 44,1	% 44,2	% 40,7 ⁽³⁾	N/D	%50
6. Langile ikerlarien prestakuntza hobetzea	Doktoreen ehunekoa pertsona ikertzaile guztiei dagokienez	Eustat	% 29,4	% 30,4	% 31,0	% 32,4	% 31,2	% 30,9	% 35
	Doktoreen ehunekoa enpresetako ikertzaile guztiaren aldean	Eustat	% 7,4	% 8,7	% 8,1	% 10,4	% 8,6	% 8,9	% 10
I+G INBERTSIOAK		Iturria	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020rako xedea
I+G+ arloko gastuak guztira (milioi eurotan)		Eustat	1290	1.273	1.291	1.363	1.423	1.481	1.909 M€
I+G arloko gastua finantzaketa iturrien arabera (milioi euro)	Administrazio publikoak eta goi irakaskuntza	Eustat	459	465	476	503	523	554	590 M€
	Enpresen finantzaketa pribatua	Eustat	732	708	720	746	772	799	1.167 M€
	Kanpo finantzaketa (Europakoa eta nazioartekoa)	Eustat	99	100	95	114	128	128	152 M€

AURREIKUSITAKO INBERTSIOAK 2014-2019 (Iturria ZTBP, datua milioi eurotan)	INBERTSIO ERREALAK 2014-2019 (Iturria Eustat, datua milioi eurotan)
GUZTIRA: 9.191	GUZTIRA: 8.122 (% 88,4)
Fin. publikoa (tokikoa + eskualdekoa + estatu mailakoa): 3.088	Finantzaketa publikoa (tokikoa + eskualdekoa + estatu mailakoa): 2.980 (% 97)
[Finantzaketa Eusko Jaurlaritza: 2304]	[Finantzaketa Eusko Jaurlaritza: 2.442 (% 106)]
Enpresa finantzaketa: 5.442	Enpresa finantzaketa: 4.477 (% 82)
Nazioarteko finantzaketa: 662	Nazioarteko finantzaketa: 664 (% 100)

(1) Jatorrian adierazleak erreferentzia egiten zion Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren Euskal Sarearen espezializazioari. Zailtasunak eta horren inguruko informazio zehatzik eza ikusita, ZT multifokalizatu eta CECenak xedatu dira, urtero Emaitek programatik biltzen direnak.

(2) Jatorrian adierazleak erreferentzia egiten zion EPO eta EEP patenteen eskaerei. ELGAn EEP eskaeren inguruan eskuragarri dagoen informazioa zaharra denez (2015era arte gaur egun arte bakarrik iristen da), soilik EPO patenteen eskaerei buruzko informazioa jasotzea erabaki da.

(3) Aldaketa metodologikoa berrikuntzari buruzko galdeketa 2018tik; horrek esan nahi du azken urte horretako balioak ezin direla konparatu serie historikoko aurreko urteko datuekin.

(4) Batzorde Zientifiko Aholkulariaren gomendioz, I+G egiten duten enpresen kopurua adierazle gehigarri gisa txertatu zen, baina EUSTATEk 2016an sartutako aldaketa metodologikoei adierazle hori alde batera uztea gomendatu zuten, serie historikoa hautsi egin zelako.

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Lehendakaritza

Koloreak: EGABen egileak egina.

Zifra horietatik Batzorde honek honako ondorio hauek atera ditu:

- Helburuak hauexetan lortu dira: ikerketa ehunekoak ZT multifokalizatueta eta RIS3ko lehentasunekin lerrokatutako CECetan, indexatutako argitalpen ehunekoa lehenengo kuartilean, produktu berrien salmentaren ehunekoa fakturazioan, I+G+b arloko atzerriko finantzaketa ehunekoa eta EAEko finantzaketa ehunekoa esparru programako funts guztiari dagokionez.
- Helbururantz aurrera egin da honako hauetan: argitalpen zientifiko indexatuak eta doktoreen ehunekoa enpresetako langile ikertzaile guztiei dagokienez.
- Bide luzea dago egiteko 2020ko helburuekiko honako hauetan: EPO patenteen eskaerak, 10 langile baino gehiagoko enpresa berritzaileen ehunekoa guztiaren aldean, eta doktoreen ehunekoa langile ikertzaile guztiaren aldean.
- Nazioarteko urteko finantzaketa pribatuan okerrera egin da 2019an 2018arekin erkatuta, eta helburutik urruntzen ari gara.
- Zalantzak sortzen dira ea egoki aurreratzen den I+G+b-ko jardueren Mix-erantz (oinarrizko ikerkuntzaren %/industriako ikerkuntzaren %/garapen esperimentalaren %).

I+G inbertsioei dagokienez (gastua I+G arloan), goranzko joera ikusten bada ere, bidea dago egiteko helburuak lortzeki begira.

Bidenabar, 2014-2019 aldian inbertsio aurreikuspenak egiteari dagokionez, % 97ra iritsi da finantzaketa publikoari dagokionez, %106ra Eusko Jaurlaritzaren finantzaketa, % 82 enpresa finantzaketa eta % 100 nazioarteko finantzaketa.

6.1.5.2. Euskadiko ZTBP 2030 berriaren oinarritzko linea estrategikoak eta ekonomikoak

Euskadiko ZTBP 2020k hainbat espezializazio adimendunen arlo bereizi zituen oinarritzat hartuz RIS3 espezializazio adimenduneko prozesuaren irizpide eta metodologia europarrak aplikatzea.

Prozesu eta metodologia europarrekin bat etorritik, RIS3 Euskadi estrategia berriaren oinarriak osatzen dituzten espezializazio adimenduen arloak berrikusi dira eta, horrenbestez, baita ZTBO ere, 2030eko horizontearekin.

Espezializazio adimendun horren arloak berrikustean joera global handiek eragin izugarria izan dute, Euskadin eragin handiagoa izango baitute; trantsizio hirukoitza eragingo dute, teknologiko-digitala, energetiko-ingurumenekoa eta demografiko eta soziala.

Testuinguru horretan eta abiapuntutzat hartuz *Horizonte Europa* Ikerketa eta Berrikuntzarako Esparru Programa, Euskadi ZTBP 2030 honela planteatu da:

- Hiru zutabe estrategiko eta elementu nagusi bat: talentua.
 - Lehen zutabea. Bikaintasun zientifikoa: oinarri zientifikoa eta ezagutza sortzea hobetzea du helburu, bikaintasuneko ikerkuntza jardueraren ondorioz, baita gaitasun eta trebezia tekniko eta zientifikoak areagotzea ere.
 - Bigarren zutabea. Lidergo teknologiko industrial: Euskadin lidergo teknologiko industrial finkatzea lortu nahi du, eta euskal gizartearen erronkei aurre egiten laguntzen duen ikerkuntza babestea, inbertsioek ikerkuntzan eta garapen teknologikoan duten eragina eta emaitzak hobetuz.
 - Hirugarren zutabea. Berrikuntza irekia: Berrikuntza lankidetzan sustatzea du helburu, izaera teknologikoduna zein bestelako izaera duena, enpresa txiki eta ertainei arreta berezia jarritz.
 - Talentua: Pertsonak egiten dute ikerkuntza eta berrikuntza eta, horrenbestez, pertsonen talentua behar dugu aurreko elementuak erabat garatzeko eta zutabe estrategiko gisa duten funtzioa betetzeko, plan horretarako ezarritako helburuak lortzen lagunduz.
- Lau helburu operatibo:
 - 1. helburua: Euskal I+G+b emaitzetara ahal bezainbeste bideratzea
 - 2. helburua: I+G eta berrikuntza jarduerak enpresetan sustatzea, bereziki enpresa txiki eta ertainetan.
 - 3. helburua: Euskal I+G+b nazioartekotzea indartzea.
 - 4. helburua: Ikerkuntza talentua bultzatzea, bereziki emakumeen artean.

RIS3 Euskadi strategiak 2030 horizontean eratzen dituen espezializazio arloak berrikustearen ondorioz, aurreko RIS3 Euskadi strategiak bilakaera izango du. Hala, lehentasun estrategikoekin modu osagarrian, aurreko ZTBO Euskadi 2020n definitutako aukera lurraldeei jarraipena ematea proposatzen da, definizioa egokituz azken urteetan izandako bilakaera jasotze aldera. Horrekin batera, modu paraleloan, Horizonte Europa misioekin, Lankidetzan Oinarritutako Ekimen Bultzatzaileak deitutakoak txertatu dira. Horrez gain, Oinarritzko Teknologien Mapa ere definitu da, zeharkakoa RIS3en definitutako espezializazio arlo guztietan.

- Lehentasun estrategikoak:
 - industria adimenduna Helburua informazioaren eta prozesuen digitalizazioaren onura guztiak aprobetxatzea da, negozioen eredia eta enpresen antolaketa eta estrategia eraldatuz, bezeroengana are modu indartsuagoan bideratzeko. Ikerkuntzak eta digitalizazioak, hortaz, tresna ezin hobea osatuko dute produktu eta irtenbide berriak garatzeko, balio erantsi handiagoa eman eta euskal industriaren lehiakortasun posizioa hobetzeko.

- Energia garbiagoak Ingurumen jasagarritasunean eta karbono baxuko euskal ekonomiarantz jotzeko trantsizioan aurrera egin nahi da. Helburua da Euskadi Europa mailako erreferentziatzko lurralde bihurtzea, industria eta teknologia ekimen berriak garatzeko energiaren esparru jakin batzuetan. Estrategiak zortzi balio kate garatzea lehenetsi du: Olatuen energia, eolikoa, eguzki termoelektrikoa, eguzki-instalazio fotovoltaiakoa, Oil&Gas, sare elektrikoak, energia efizientzia eta mugikortasun elektrikoak. Baita bost teknologia erraztaile nabarmen ere: Biltegitratzea, potentzia elektronika, materialak, ekonomia zirkularra eta digitalizazioa.
 - Osasun pertsonalizatua Etorkizunera begira aurreikusi da datu klinikoaren kopurua izugarria izango dela; horri gehitu behar zaizkio adimen artifizialean, edizio genetikoan edo big datan izandako aurrerapenak, eta horrek guztiak diagnostiko eta tratamendu ia pertsonalizatuak eskaini ahal izatea ekarriko du. Eta are garrantzitsuagoa dena, prebentzioan eta osasunaren hobekuntza integratzen aurrera egingo dugu, konektatutako gailu berrien bitartez, pertsonen erantzukidetasuna eta ahalduntzea bultzatuko duten gailuak, hain justu ere.
- Aukera lurraldeak:
 - Elikadura osasungarria kalitatezko elikagaiak garatzera bideratuta, zahartze osasungarria izateko eta, aldi berean, nekazaritzako elikagaien industriak EAEko ekonomian duen garrantzia indartzeko.
 - *Ekoberrikuntza* irtenbide eta teknologia berrien I+G bultzatzeko, enpresei laguntza emateko ingurumen aztarna eta karbono aztarna murriz dezaten.
 - Hiri jasagarriak, hiri agenda berri baten esparruan eta berroneratze integratzen proiektuen bidez berrikuntzarekin heldu ahal izateko ingurumen, gizarte, ekonomia eta teknologia izaera izango duten erronka estrategiko nagusiei.
 - Euskadi sortzailea, kultura eta sorkuntza industrien sektorea bultzatuz.
- Zeharkako ekimen bultzatzaileak: ekimen horien helburua da RIS3 Euskadi estrategiaren eta erronka nagusien artean integrazio handiagoa lortzea.
 - Zahartze osasungarria Osasun fisiko, mental eta sozialerako aukerak hobetzeko prozesu gisa definitzen da, jende nagusiak gizartean modu aktiboan parte hartzea posible egingo duena.
 - Mugikortasun elektrikoak.
 - Ekonomia zirkularra.
- Oinarritzko teknologien mapa: bertan identifikatzen dira RIS3n definitutako espezializazio arloetara zeharka lotutako oinarritzko teknologiak. Honako taula honetan jaso ditugu:

II.6.19. TAULA OINARRIZKO TEKNOLOGIEN MAPA

TEKNOLOGIA DIGITALAK EDO BIRTUALAK	TEKNOLOGIA FISIKOAK, BIOLOGIKOAK, KIMIKOAK EDO MATERIALAK
• Adimen artifiziala eta Big Data/Datuen zientzia Algoritmo igarleak eta erabakiak hartzeko, Machine learning, Data Analytics, ikuspegi artifiziala. Digital Twin. • Gauzen Internet eta 5G Teknologia IoT konektibitatea, Digital platforms, Cloud computing. • Zibersegurtasuna BlockChain, produktuaren zibersegurtasuna, sarearen zibersegurtasuna. • Sistema ziberfisikoak Kontrol algoritmoak, eragingailuak, elektronika txertatua, sentorikoa eta biosentorikoa	• Materialak eta prozesuak Material aurreratuak eta funtzionalak, 3D inpresioa, fabrikazio prozesuak, robotika eta mikroelettronika. • Energia biltegitratzea Teknologia berriak IonLitiotik harago, hidrogenoa biltegitratzea eta power to gas, sistema hibridoak. • Potentzia elektronika • Bioteknologiak eta genetika • Sistemen biologia, kimika biologikoa, teranostika, terapia zelularrak. • Nanoteknologiak

Iturria: ZTBP Euskadi 2030

ZTBP 2030ren I+G inbertsioen bilakaera aurreikusia finantzaketa iturrien arabera atxikitako laukian ikus daiteke.

ZTBP Euskadi 2030ren ezarpen aldi osorako 2021-2030ean I+G inbertsio guztien bolumena 20.000 milioi eurora iritsiko litzateke.

II.6.19. TAULA BIS. ZTBP 2030ren I+G INBERTSIOAREN BILAKAERA AURREIKUSIA FINANTZAKETA ITURRIEN ARABERA (MILIOI EURO)			
	2020	2025	2030
BPG izenduna	82.426	93.257	105.512
I+G INBERTSIOAK	1.562	1.990	2.539
FINANTZAKETA PUBLIKOA	582	764	1.006
EUSKO JAURLARITZA	486	650	870
FORU ALDUNDIAK	24	29	34
ESTATUKO ADMINISTRAZIO NAGUS.	72	86	102
ENPRESEN FINANTZAKETA	830	1.034	1.289
NAZIOARTEKO FINANTZAKETA	150	191	244
I+G GASTUA / BPG	% 1,89	% 2,13	% 2,41
Iturria: ZTBP Euskadi 2030			

6.2. INFORMAZIOAREN ETA KOMUNIKAZIOEN TEKNOLOGIAK

EUSTATen Informazioaren Gizarteari buruzko inkesta. Familiak eta Informazioaren Gizarteari buruzko inkesta. Enpresak inkestek agerian utzi dute informazioaren eta komunikazioaren teknologien (IKT) ezarpena oso hedatuta dagoela populazioaren artean zein EAEko enpresa sarean; eta bereziki interesgarria da IKTek eskaintzen dituzten aukerak aztertzea, erabiltzeari dagokionez; izan ere, gaur egun gure denboraren zati handi bat on line igarotzen dugu, eta gizarte digital bihurtu gara; horrekin batera, enpresek ere ingurune digital batean egiten dute lan.

6.2.1. Internet erabiltzen duen EAEko populazioa

2020ko lehen hiruhilekoan, Informazioaren Gizarteari buruzko inkesta. Familiak inkestaren arabera, EAEko 15 urte eta gehiagoko populaziotik % 82,6 Interneteko erabiltzailea da (2019ko ratioa baino 2,4 puntu gehiago). Komunikazioari eta informaziora sarbidea izateari lotutako zerbitzuak dira gehien erabiltzen direnak. Ohikoenen artean honako hauek daude: mezu elektronikoak jasotzea edo bidaltzea (% 81,4), albisteak, egunkariak edo gaurkotasuneko aldizkariak irakurtzea (% 77,5) eta ondasun eta zerbitzuei buruzko informazioa bilatzea (% 67,1).

WhatsApp eta telefono mugikorretarako beste aplikazio batzuk dira populazio erabiltzaileak gehien erabiltzen dituenak, adina, sexua edo jarduerarekiko harremana edozein dela ere, beti % 93tik gora. 65 urte eta gehiagoko pertsonak dira aplikazio horiek gutxien erabiltzen dituztenak (erabiltzaileen % 93,5); horrek adin horretako populazioaren % 39,3 hartzen du, aurreko urtean baino 5,4 portzentaje puntu gehiago.

6.2.2. EAEko enpresen eraldaketa digitala: 4.0 Industria

Enpresen eraldaketa digitala ebaluatzeko, 4.0 industria deitutakoa, EUSTATen *Informazioaren gizarteari buruzko inkesta*, IGI Enpresak⁵³ inkestak bederatzi adierazle erabiltzen ditu. Honako hauek dira: sare sozialak enpresaren xedeetarako erabiltzea, "hodeiko" zerbitzu informatikoak erabiltzea, zerbitzu mugikorrek erabiltzea, gauzen interneta (IoT) erabiltzea, zibersegurtasuneko jarduerak, makrodatuen analisia (big data), adimen artifizialeko sistemak erabiltzea, 3D inprimagailuak erabiltzea eta robotikaren erabilera.

⁵³ EUSTATen Informazioaren Gizarteari buruzko inkesta. Familiak eta Informazioaren gizarteari buruzko inkesta, IGI Enpresak inkestetan urteko lehen hiruhilekoan biltzen da informazioa.

II.6.20. TAULA EAEko ESTABLEZIMENDUEN 4.0 INDUSTRIAKO ADIERAZLEAK ENPLEGU ESTRATUAREN ETA JARDUERA ADARRAREN ARABERA. LEHEN HIRUHILEKOA

	ESTABLEZIMENDU GUZTIEN %		10 LANGILE EDO GEHIAGOKO ESTABLEZIMENDUEN %							
			GUZTIRA		INDUSTRIA		ERAIKUNTZA		ZERBITZUAK	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
SARE SOZIALAK ENPRESA HELBURUETARAKO ERABILTZEA	51,6	51,3	66,0	68,3	51,6	49,6	35,3	38,5	72,9	76,4
"HODEIKO" ZERBITZU INFORMATIKOAK ERABILTZEA (CLOUD COMPUTING)	20,3	21,9	36,3	44,0	35,1	40,1	36,5	29,9	36,6	46,2
ZERBITZU MUGIKORRAK ERABILTZEA	26,1	29,0	35,4	42,4	29,1	31,9	27,2	34,9	38,0	46,1
GAUZEN INTERNETA (IOT) ERABILTZEA	9,8	12,7	17,3	19,5	15,5	14,1	16,9	15,3	17,9	21,5
ZIBERSEGURTASUNEO JARDUERAK	18,5	19,6	42,8	41,9	35,8	33,7	25,8	11,0	46,3	46,8
MAKRODATUEN ANALISIA (BIG DATA)	12,0	12,5	22,1	22,2	14,5	13,0	9,0	10,2	25,5	26,0
ADIMEN ARTIFIZIALEKO SISTEMAK ERABILTZEA	3,0	3,0	4,9	6,0	1,8	1,5	0,0	7,3	6,2	7,3
3D INPRIMAGAILUAK ERABILTZEA	2,7	2,7	8,2	8,8	11,7	12,8	0,1	0,2	7,7	8,3
ROBOTIKAREN ERABILERA	2,6	2,7	12,1	11,7	23,5	23,3	7,0	0,3	8,8	8,9

Unitatea: establezimendu guztiekiko ehunekoa

Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta, IGI enpresak.

2020an sare sozialak enpresa helburuetarako erabili dituzten establezimenduen ehunekoa guztien % 51,3ra iritsi da, eta 10 langile edo gehiagokoen % 68,3ra; adierazlerik esanguratsuena da, enpresaren tamaina edozein dela ere.

Hala ere, gainerako adierazleen kasuan, erabilera rankingean desberdintasunak antzeman dira enpresa tamainaren arabera. Hala, 10 langile edo gehiagoko establezimenduen kasuan, aldaketa prozesu hauek azkarren ezartzen ari direnak, honako hauek dira datuak: cloud computing (% 44), zerbitzu mugikorrak erabiltzea (% 42,4), zibersegurtasuneko jarduerak (% 41,9), big data analisia (% 22,2), interkonektatutako gailuak erabiltzea, Internet bidez monitorizatu edo urrutitik kontrolatu daitezkeenak (gauzen interneta -IoT- %19,5) eta robotika (% 11,7). 3D inprimagailuak erabiltzea (% 8,8) eta adimen artifizialeko sistemak erabiltzea (% 6) urrutiago daude.

Komeni da gogoan hartzea cloud-computing ratioa, zerbitzu mota horri esker (establezimenduen % 44k ordaindu egiten du) posible delako enpresa baten zerbitzu edo informazioa sarbidea izatea, edozein tokitan kokatutako edozein gailutik Internet konexio baten bitartez.

Establezimendu multzoari buruz ari garenean erabilerarik esanguratsuenak honako hauek dira: zerbitzu mugikorrak erabiltzea (establezimendu guztien % 29), cloud computing (% 21,9), zibersegurtasuneko jarduerak (guztiaren % 19,6), IoT (establezimenduen % 12,7), eta big data analisia (% 12,5). Urrunago daude adimen artifizialeko sistemak erabiltzea (establezimenduen % 3), 3D inprimagailuak erabiltzea (establezimenduen % 2,7) eta robotikaren erabilera (% 2,7).

Bestalde, enpresa guztien % 85,7k segurtasun informatikoko neurriren bat dauka; aurreko urtean baino 3,8 puntu handiagoa da datua. Neurri horien artean nabarmendu behar dira (% 50etik gora) softwarea eguneratua izatea (% 78,9), pasahitza segurua izatea (% 77,2) eta kanpo backupak (% 57,8). 10 langile edo gehiagoko langileen kasuan ehuneko horiek guztiak altuagoak dira, eta segurtasun informatikoko neurriren bat erabiltzen duten enpresen datu hori % 97,1era iristen da.

Orain EAEko egoera estatukoarekin erkatuko dugu arlo horretan. Horretarako EInk 2020ko lehen hiruhilekoari buruz argitaratutako Enpresetako IKTen eta merkataritza elektronikoaren erabilerari buruzko inkestako datuak erabiliko ditugu.

Euskadin IKTen espezialistak erabiltzen dituzten enpresen ratioa handiagoa da estatukoa baino (% 19 vs % 18,4) eta autonomia erkidegoen rankingean altuenen artean dago; aurretik ditu Madril (% 27,9), Katalunia (% 21,1), Nafarroa (% 19,3) eta Ceuta (% 19,2). Internet bidez cloud computing zerbitzuren bat erosten duten enpresen ratioa ere estatu mailakoa baino altuagoa da (% 31 vs % 28,2), eta autonomia erkidegoen rankingean hirugarren posizioan dago, Madril (% 38,5) eta Kataluniaren atzetik (% 35,1). Aldi berean, 3D inpresioa daukaten enpresen ratioa estatu mailako batez bestekoa baino altuagoa da (% 5,6 vs % 5), eta rankingean altuenen artean dago, aurretik ditu Katalunia (% 6,8), Nafarroa (% 6,6), Ceuta (% 6,5), Asturias (% 6,3) eta Madril (% 6).

Hala ere, enpresarako datu iturri handiak (Big Data) aztertu zituzten enpresen ratioa, langileekin edo kanpo enpresa baten bitartez, eta interkonektatutako gailuak erabiltzen dituzten enpresen ratioa, Internet bidez monitorizatu edo urrutitik kontrolatu daitezkeenak (IoT), estatuko batez bestekotik behera daude. Lehen kasuan, EAEko ratioa % 7,5koa da, eta batez bestekoa, berriz, % 8,5koa; bigarren kasuan Euskadiko ratioa % 15,7koa da, eta batez bestekoa, berriz % 16,8koa.

II.6.21. TAULA IKTen ERABILERA ENPRESAREN EGOITZA SOZIALA DAGOEN AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA 2020ko LEHEN HIRUHILEKOA (10 LANGILE EDO GEHIAGOKO ENPRESAK)					
	IKT espezialistak erabiltzen dituzten enpresen %	Internet bidez erabilitako cloud computing zerbitzuren bat erosten duten enpresen % (1)	Enpresarako datu iturri handiak (Big Data) aztertu zituzten enpresen %, langileekin edo kanpo enpresa baten bitartez	Interkonektatutako gailuak erabiltzen dituzten enpresen %, Internet bidez monitorizatu edo urrutitik kontrolatu daitezkeenak (IoT)	3D inpresioa daukaten enpresen %
ANDALUZIA	14,1	19,6	7,4	14,8	3,1
ARAGOI	18,5	22,5	7,9	15,9	5,2
ASTURIAS	12,3	24,4	5,8	14,4	6,3
BALEAR UH.	10,5	23,3	9,3	14,0	1,9
KANARIAK	13,4	25,3	5,0	12,1	1,4
KANTABRIA	12,5	20,0	4,6	19,7	5,1
GAZTELA ETA LEON	13,3	23,1	6,2	18,3	4,7
GAZTELA-MANTXA	12,3	19,5	9,6	17,9	3,3
KATALUNIA	21,1	35,1	7,6	18,4	6,8
VALENTZIA	16,2	28,0	9,2	17,3	4,9
EXTREMADURA	11,9	15,4	7,6	21,6	4,0
GALIZIA	14,5	21,0	9,2	16,7	4,5
MADRIL	27,9	38,5	12,1	17,4	6,0
MURTZIA	14,4	16,0	6,4	16,2	3,7
NAFARROA	19,3	28,7	8,1	23,3	6,6
EAE	19,0	31,0	7,5	15,7	5,6
ERRIOXA	17,2	17,1	5,8	10,0	4,0
CEUTA	19,2	31,0	3,5	15,0	6,5
MELILLA	15,8	7,1	7,6	12,9	0,7
ESTATUA	18,4	28,2	8,5	16,8	5,0

(1) Internet konexioa daukaten enpresa guztiekiko ehunekoa

Iturria: EIN. Enpresetan merkataritza elektronikoa eta IKTen erabilerari buruzko inkesta

6.2.3. TELELANA

2020ko Informazioaren Gizarteari buruzko inkesta. Enpresak inkestako datuen arabera, EAEko enpresetan IKTen erabiltzaileen ehunekoa guztien % 74,7ra iritsi zen (2019an % 73,1) eta % 10,9 IKT sistemetako langile espezializatuak ziren (2019an % 11). Horrez gain, % 33,5ek (2019an % 32,7) urrutiko konexioa zeukan lanean erabiltzeko gailu eramangarri batetik; hala, enpresaren kokapen fisikotik kanpo lan egiteko aukera zeukaten.

Lurraldeen arabera aztertuz gero ikus daiteke Gipuzkoa zela urrutiko konexioa zeukaten langileen proportziorik handiena zeukan lurraldea (langile guztien % 35,5). Bizkaian ehuneko hori pixka bat baxuagoa izan da (% 33,2), eta are txikiagoa Araban (% 30).

Urrutiko konexioaren ezarpena ere desberdina da establezimenduko jarduera ekonomikoaren sektorea kontuan hartuz. Eraikuntzan langileen % 40,8k izan dute urrutiko konexioa, eta zerbitzuen sektorean, berriz, ratioa % 34,7koa izan da; sektore industrialean konexio mota hau lau langiletik batek izan du (% 27,1).

Batez beste, langileen % 5,4k (2019an % 3,9) enpresako lokaletatik kanpo egiten zuen lan gutxienez lanaldiko heren batez, ohikotasunez; horretarako, sare telematikoak erabiltzen zituzten IKT sistemekin konektatzeko. Lanaren

Nazioarteko Erakundearen argitalpen berrietan jasotako terminologiari jarraituz eta oinarritzat hartuz Urrutiko lanari buruzko irailaren 22ko 28/2020 Errege Dekretu Legegilearen 2. artikulua,⁵⁴, % 3,9 telelangile gisa har daiteke.

Gogorarazi behar dugu informazioa batez ere urteko lehen hiruhilekoan jaso zela; hortaz, COVID-19ak izan ahal duen eragina, urrutiko konexio bidez sartzeari eta telelanaren modalitateari dagokionez, soilik partzialki jaso da.

Lurralde historikoen arabera, 2019an ez bezala, Bizkaian erregistratu da ratorik handiena, eta ez Gipuzkoan. Hala, Bizkaiko ratioa langileen % 6koa izan da, Gipuzkoakoa % 5,2koa eta Arabakoa, berriz, % 4koa.

Telelanaren eragina jardueraren sektorearen arabera aztertuz gero ikus daiteke telelanak industriaren sektorean duela eraginik txikiena (2020an % 2,6 eta 2019an % 2,2). Datuak lehen hiruhilekoan bildu diren arren, datuek COVID-19aren inpaktua argi utzi dute; zerbitzuen sektoreko ratioa % 4,2tik % 6,3ra igo da; eraikuntzaren sektorean, aldiz, joera justu aurkakoa da, eta % 6,3tik % 3,6ra jaitsi da.

II.6.22. TAULA EAEn IKTei LOTUTA ENPLEGATUTAKO LANGILEAK LURRALDEKA ETA JARDUERA SEKTOREAREN ARABERA LEHEN HIRUHILEKOA								
	IKT ERABILTZAILEAK		IKT ESPEZIALISTAK		URRUTIKO KONEXIOA DAUKATEN LANGILEAK		ENPRESAREN LOKALETATIK KANPO LAN EGITEN DUTEN LANGILEAK (TELELANGILEAK)	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
EAE	73,1	74,7	11,0	10,9	32,7	33,5	3,9	5,4
ARABA	75,6	76,9	9,6	8,9	29,2	30,0	3,2	4,0
BIZKAIA	72,1	73,2	11,0	11,5	32,5	33,2	3,8	6,0
GIPUZKOA	73,2	75,8	11,7	11,1	34,7	35,5	4,5	5,2
SEKTOREAK								
INDUSTRIA	61,5	63,6	5,8	5,9	25,6	27,1	2,2	2,6
ERAIKUNTZA	58,5	59,1	9,6	9,0	37,4	40,8	6,3	3,6
ZERBITZUAK	77,4	78,9	12,5	12,5	34,3	34,7	4,2	6,3

Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta, IGI enpresak.

⁵⁴ "Informazio eta komunikazioen teknologietako (IKT) eta finantza zerbitzuetako langileentzat telelanak dakartzan zailtasunak eta aukerak", LANE, 2016, 6. orria, 21. puntua. "Telelangileak da bere lanpostuarekin lotutako lanak egiteko gutxienez hilean behin establezimendu nagusitik kanpo lan egin eta IKTak erabiltzen dituen soldatapeko pertsona oro."

Urrutiko lanari buruzko irailaren 22ko 28/2020 Errege Dekretu Legegilean urrutiko lana horrela definitu zen: a) "urrutiko lana" lana antolatze edo lan jarduerak egiteko modu bat da; lana langilearen etxetik edo langileak aukeratutako lekutik egiten da, lanaldi osoan zein zati batean, ohikotasunez; eta b) "telelana" nagusiki edo eskusiboki baliabide eta sistema informatiko, telematiko eta telekomunikazioko sistemak erabiliz egiten den urrutiko lana da.

6.2.4. EAEko enpresetako web guneeetan ematen diren prestazioak

Enpresak gero eta kontzienteago dira Interneten web-orria edukitzeak duen garrantziaz.

Enpresen orrietan honako hauek aurki ditzakegu: enpresari berari buruzko informazio orokorra, eskaintzen dituzten produktu eta zerbitzuen zerrenda, informazioaren pribatutasun adierazpena, enplegu eskaintzak eta salmenta osteko zerbitzuak, eta abar.

EUSTATen arabera, 2020an sarean presentzia daukaten enpresak guztien % 54,2 dira; 10 langile edo gehiagoko enpresen kasuan, berriz, kopurua % 92,6koa da (2019az erkatuta +0,3 pp).

10 langile edo gehiagoko enpresen webguneeetan eskaintzen diren prestazio ohikoenak aztertuz gero, 2020an ohikoenak hauek izan dira (aurreko urteen antzera): enpresari buruzko informazio orokorra (webgunea daukaten 10 langile edo gehiagoko enpresen % 99,8), informazioaren pribatutasunaren adierazpena (% 79,2), ondasun eta zerbitzuen katalogoa edo zerrenda (% 64,3).

Ondoren, ehuneko txikiagoarekin bada ere, honako enpresa hauek daude: hedabide sozialetako profiletara estekak dituztenak (% 54,5), enplegu eskaintzak argitaratzen dituztenak (% 42,6) eta on-line eskariak edo erreserbak jasotzea ahalbidetzen dutenak (% 24,5).

Ondoren datoz salmenta osteko zerbitzuak, desgaitasuna duten pertsonentzat irisgarritasuna eskaintzen dutenak, edukiak ohiko erabiltzaileentzat pertsonalizatzea, produktuak edo zerbitzuak zuzenean ordaintzea eta eskaeren jarraipena egitea.

II.6.23. TAULA EAEn WEBGUNEA DAUKATEN ESTABLEZIMENDUEN WEBGUNEEEN PRESTAZIOAK ENPLEGU ESTRATUAREN ARABERA (WEBGUNEA DAUKATEN 10 LANGILE ETA GEHIAGOKO ESTABLEZIMENDUEN %) LEHEN HIRUHILEKOA			
	2018	2019	2020
WEBGUNEEAREN ESKURAGARRITASUNA	92,0	92,3	92,6
ENPRESARI BURUZKO INFORMAZIO OROKORRA	99,4	99,2	99,8
PRODUKTUEN KATALOGOA EDO PREZIOEN ZERRENDA	66,3	64,5	64,3
ESKAERAK EDO ERRESERBAK ON LINE JASOTZEA	28,8	26,7	24,5
PRODUKTUAK EDO ZERBITZUAK ZUZENEAN ORDAINZEA	19,4	16,9	17,6
ESKAEREN JARRAIPENA	18,0	15,4	13,7
SALMENTA ONDORENGO ZERBITZUA	25,6	23,3	24,2
ENPRESEN PROFILETARA LOTURAK, SARE SOZIALETAN	54,2	54,7	54,5
INFORMAZIOAREN PRIBATUTASUN ADIERAZPENA	76,8	78,0	79,2
ENPLEGU ESKAINTZEI BURUZKO INFORMAZIOA	44,9	42,2	42,6
EDUKIAK OHIKO ERABILTZAILEENTZAT PERTSONALIZATZEA	20,5	17,3	17,0
IRISGARritasuna DESGAITASUNA DUTEN PERTSONENTZAT (AA ZIURTAGIRIA EDO GORAGOKOA)	24,4	22,8	21,8
PRODUKTUAK DISEINATU EDO PERTSONALIZATZEKO AUKERA	8,4	7,9	6,7

Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta, IGI enpresak.

6.2.5. Merkataritza elektronikoa EAEn

6.2.5.1. Populazioa

EUSTATen datuen arabera, 2020ko lehen hiruhilekoan 15 urte eta goragoko EAEko populazioaren % 45,2k ondasunak eta zerbitzuak Internetetik erosi zituen; 2019an baino 4,1 puntu gehiago. Interneteko erabiltzaileei dagokienez % 54,8 hartzen du.

Sexuen arabera banatuz, Internet erabiltzen duten emakumeek gizonen baino gehiagotan erosten dituzte arropa eta kirol material (+6,1 puntu), etxerako ondasunak (+5,7), bidaietarako zerbitzuak, garraio publikoko txartelak, autoen alokairua (+4,4 puntu). Gizonen, berriz, emakumeek baino gehiago erosten dituzte ekipamendu elektronikoa (+17,9 puntu), ekipamendu informatikoa (+13,1 puntu) eta ordenagailu edo kontsoletako jokoak eta jokoaren eguneraketak (+7,2 puntu).

6.2.5.2. Enpresak

EUSTATen Informazioaren Gizarteari buruzko inkestako datuen arabera, 2019an EAEn merkataritza elektronikoa egiten zuten establezimenduen ehunekoa guztiaren % 27,1 zen, 44.000 establezimendura iritsiz; establezimendu

horietan prozedura horren bidez egindako salmentak eta erosketak % 43,7 eta % 38,4koak zirela kalkulatu da, hurrenez hurren; horrek esan nahi du urtebete lehenagoko ratioekin erkatuta datuek gora egin dutela (% 40,6 eta % 36,4, hurrenez hurren).

Hala, EAEn merkataritza elektronikoa zifra ekonomikoek berriz ere gora egin dute aurreko urtearekin erkatuta. Hala, sortutako negozio-bolumenak, sarean bidez edo bestelako sistema elektronikoen bidez (EDI, datu elektronikoen trukea, etab.), % 12,4 egin zuen gora salmenta elektronikoei dagokienez, eta orotara 21.521,6 M€ dira, eta % 12,7 erosketen aldetik, guztira 15.851,3 milioi euro.

Bestalde, 2019an establezimenduen %27,1ek egin zituen merkataritza elektronikoko eragiketak (ehuneko hori aurreko urtekoa baino 0,8 puntu handiagoa da). Igoera hori batez ere gertatu da elektronikoki erosten dutenen ehunekoak gora egin duelako, aurreko urtean baino 0,6 puntu handiagoa da; gaur egun establezimendu guztien % 24,7 hartzen du; izan ere, salmentak elektronikoki egiten dituztenen proportzioak ia berdin jarraitzen du, % 0,1 puntu handiagoa; orain guztiaren % 7,0koa da.

Zenbaki horiek aldatu egiten dira establezimenduen tamaina kontuan hartuz gero. Hala, 10 langile edo gehiago dituzten establezimenduetatik %33,2k merkataritza elektronikoa egiten du, aurreko urtean baino 1,6 puntu gehiago. Segmentu horretan erosketak elektronikoki egiten dituztenak ere gehiago dira, % 28,3, eta salmentak hala egiten dituztenek pisu txikiagoa daukate, % 13,8, erosten dutenek (1,3 puntu) zein, neurri txikiagoan, saltzen dutenek (0,7 puntu) gora egin ondoren.

EUROSTATen arabera, 2019an on-line (gutxienez aurrekontuaren % 1) saldu zuten (Internet bidez, EDI edo beste sare batzuk erabiliz) eta 10 langile edo gehiago dituzten enpresen ehunekoak (finantza sektorerik gabe) % 17koa izan zen EB27n eta % 18koa Eurogunean. Eta on line erosi zuten enpresen ehunekoak (eskarien % 1 gutxienez) % 44ra iritsi zen EB27n eta % 46ra Eurogunean.

II.6.24. TAULA EROSKETAK ETA SALMENTAK ENPLEGU ESTRATUEN ARABERA (MILIOI €)
(DATUAK ABENDUAREN 31N)

	EROSKETAK					SALMENTAK				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Guztira	10.518,0	11.581,3	12.758,8	14.065,9	15.851,3	13.732,6	15.341,0	17.274,1	19.142,9	21.521,6
Enplegu estratuak										
0-9	3.347,8	3.863,6	3.949,7	4.101,3	4.780,6	2.523,8	2.798,7	3.044,4	3.192,9	3.586,2
10 eta gehiago	7.170,2	7.717,7	8.809,1	9.964,7	11.070,6	11.208,8	12.542,3	14.229,7	15.950,0	17.935,5

Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta, IGI enpresak.

II.6.25. TAULA MERKATARITZA ELEKTRONIKOA EGITEN DUTEN ESTABLEZIMENDUEN (ENPRESAK EB28N ETA EUROGUNEAN) BILAKAERA (%)
(DATUAK ABENDUAREN 31N)

	EAEko ESTABLEZIMENDUAK, GUZTIRA					10 LANGILE EDO GEHIAGOKOAK										
						EAE					EB27**			EUROGUNE**		
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	17	18	19	17	18	19
Merkataritza Elektronik	26,4	26,0	25,1	26,3	27,1	30,0	29,7	29,0	31,6	33,2						
Erosketak	23,9	24,0	23,0	24,1	24,7	25,3	25,8	25,1	27,0	28,3	40	44		43	46	
Salmentak	6,5	6,5	6,8	6,9	7,0	11,4	11,9	12,6	13,1	13,8	17	17	17	17	17	18
Erosketen % *	31,3	33,3	36,2	36,4	38,4	31,0	30,7	32,4	33,1	32,9						
Salmenten % *	39,8	35,1	41,4	40,6	43,7	42,6	42,1	43,2	45,9	44,2						

* Merkataritza elektronikoa aritzen diren establezimenduetan, erosketak eta salmentak guztiekiko erosketak eta salmentak elektronikoen batez besteko ehunekoak.

** (gutxienez % 1). Finantza sektorerik gabe

Iturria: EUSTAT. ESI-enpresak, EUROSTAT (e-commerce) eta egileak egina

6.2.6. Administrazio elektronikoa EAEn

Informazioaren Gizarteari buruzko Inkesta Administrazioan. ESI-Administrazioa inkestak 2009tik aurrera urteko lehen hiruhilekoan biltzen du informazioa eta, hortaz, erabilerari dagokion aldia aurreko urteko azken hiruhilekoa da. Kasu guztietan galdeketa urtea utzi da. 2015etik aurrera azken 12 hilabeteak erabiltzea eskatu da.

Eskaria: Administrazio elektronikoa erabiltzen duten enpresak

Administrazio elektronikoa erabiltzeak esan nahi du administrazio publikoen atarietan informazioa bilatu dutela, formularioak jaitsi eta/edo bidali dituztela edo izapide edo prozedura bat administrazio elektronikoa medio bideratu dutela oso-osorik.

EUSTATEk argitaraturiko azken datuen arabera, enpresen multzoan (Interneteko konexiorik ez duten enpresak barne), enpresa guztien % 93,5ek egiten zituen izapide elektronikoak administrazio publikoekin 2020. urtean, eta 10 langile edo gehiago dituzten enpresen % 96,7k.

Gogoratu behar dugu 39/2015 Legearen 14. artikulua (ondo ondo atzerapenen ondoren) indarrean sartu zenetik enpresek administrazio publikoekin elektronikoki harremanetzeko betebeharra dutela.

II.6.26. TAULA ADMINISTRAZIO ELEKTRONIKOA ERABILI DUTEN ESTABLEZIMENDUAK (ESTABLEZIMENDU GUZTIEN %)					
	2016	2017	2018	2019	2020
ESTABLEZIMENDUAK, GUZTIRA	71,8	87,8	91,0	93,0	93,5
10 LANGILE EDO GEHIAGOKO ESTABLEZIMENDUAK	89,9	94,6	96,0	95,7	96,7
<i>Lehen sektoreko eta etxeko zerbitzuko enpresak eta lurraldez kanpoko erakundeak ez dira jaso. Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta Administrazioan, ESI-administrazioa.</i>					

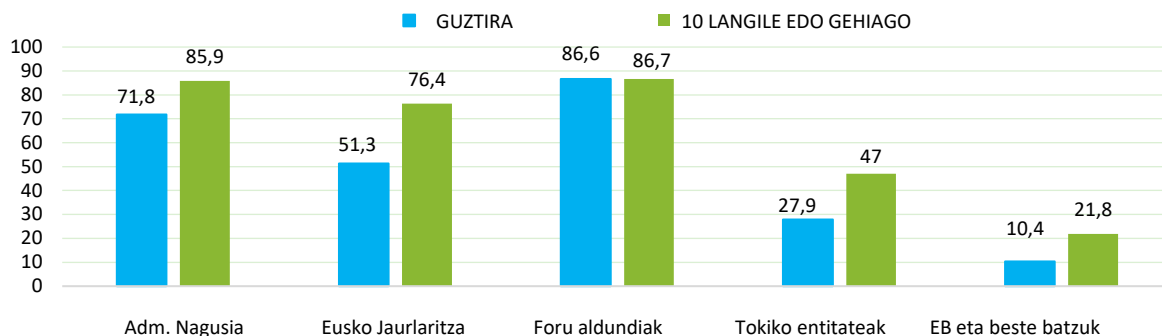
Izapidetze zuzena izan daiteke, hirugarrenen bitartez (aholkularitza-enpresak...) edo bi prozedurok erabiliz. EUSTATEN arabera, enpresen % 51,8k egiten ditu izapideak zuzenean, eta %73,9 da hirugarrenen bitartez izapideak egiten dituzten enpresen portzentajea (horietako zenbaitek zuzenean ere egin ditzakete). Bestalde, 10 langile edo gehiago dituzten enpresek, handiagoak direnez bitarteko gehiago izanik, neurri handiagoan egiten dituzten izapideak zuzenean. Hala, hauexek dira portzentajeak, hurrenez hurren: % 84 eta % 57,8.

Enpresek administrazioarekin egiten duten izapidetze motari dagokionez, nabarmentzekoak dira hauexek establezimendu guztietan: BEZ aitortpenak (guztiaren % 79,4), informazioa lortzea (% 68,2), inprimakiak eta formularioak lortzea (% 64,7), langileen gizarte kotizazioak aitortzea (% 64,6), Sozietateen gaineko Zerga aitortzea (% 61) eta zerga eta inprimakiak beteta itzultzea (% 56,8). 10 langile edo gehiagoko establezimenduei gagozkiolarik, hauexek nabarmentzen dira: informazioa eskuratzea (tamaina horretako establezimenduen % 88,2), inprimakiak eta formularioak eskuratzea (% 83,9), inprimakiak eta formularioak beteta itzultzea (% 79,8), langileen kotizazio sozialak aitortzea (% 79,7) eta BEZa aitortzea (% 77,9).

II.6.27. TAULA EAEko ESTABLEZIMENDUETAN ADMINISTRAZIO PUBLIKOAREKIKO IZAPIDE ELEKTRONIKOAK, EGINDAKO IZAPIDEAREN, ALDIAREN ETA TAMAINAREN ARABERA (establezimenduen %)						
	ESTABLEZIMENDU GUZTIAK			10 LANGILE BAINO GEHIAGOKO ESTABLEZIMENDUAK		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
IZAPIDE ELEKTRONIKOAK ADMINISTRAZIOAREKIN	91	93	93,5	96	95,7	96,7
ZUZENEAN	46	48,9	51,8	84,2	80,6	84
HIRUGARRENEN BITARTEZ (AHOLKULARITZA ENPRESAK)	71,5	73,4	73,9	52,9	55,8	57,8
IZAPIDE MOTA						
INFORMAZIOA ESKURATZEA	66,5	70	68,2	87,3	87	88,2
INPRIMAKIAK ETA FORMULARIOAK LORTZEA	65,1	67,4	64,7	84,5	85,5	83,9
INPRIMAKIAK ETA FORMULARIOAK BETETA ITZULTZEA	55,4	57,5	56,8	80,2	78,9	79,8
ADMINISTRAZIO PROZEDURA BAT OSORIK ELEKTRONIKOKI IZAPIDETZEA	50,3	55,2	52,1	71,2	72,6	75,5
LIZITAZIO ELEKTRONIKOKO SISTEMA BATEAN PROPOSAMENAK AURKEZTEA (E-PROCUREMENT)	15,8	17,3	19,3	24,3	29,4	30,3
LANGILEEN GIZARTE KOTIZAZIOAK AITORTZEA	57,5	61,1	64,6	75,4	77	79,7
SOZIEATEEN GAINEKO ZERGA AITORTZEA	57,1	56,9	61	72	72,2	75,7
BALIO ERANTSIAREN GAINEKO ZERGA AITORTZEA (BEZ)	73,3	74,4	79,4	75,6	76,2	77,9
ZERGA BEREZIAK EDO ADUANA ESKUBIDEAK AITORTZEA	11,6	12,7	11,5	28,6	27,5	26,7
BESTE ZERBITZU EDO IZAPIDE BATZUK	7,5	10,3	11,4	7,8	6,3	8,2
<i>Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta Administrazioan, ESI Administrazioa.</i>						

Euskal enpresek izapide horiek zein administrazioekin egiten duten galdetuta, Foru Aldundiak (% 86,6) eta Administrazio Zentrala (% 71,8) nabarmentzen dira, eta zerga nagusien gaineko eskumenek dute eragina portzentaje horietan. Ondoren, Eusko Jaurlaritza ageri da (% 51,3), eta gero tokiko erakundeak (% 27,9) eta Europar Batasuna eta beste batzuk (% 10,4). Portzentaje horiek, beste behin, handiagoak dira soilik 10 langile edo gehiago dituzten enpresak hartzen badira kontuan. Tamaina horretan, foru aldundiak nabarmentzen dira, zeinekin bitarteko elektronikoak erabiltzen dituzten tamaina horretako enpresen % 86,7k. Jarraian hauexek ageri dira: Administrazio Zentrala (% 85,9), Eusko Jaurlaritza (% 76,4), tokiko erakundeak (% 47) eta, azkenik Europar Batasunarekin eta beste batzuekin (% 21,8).

GRAFIKOA II.6.3. IZAPIDEAK ADMINISTRAZIO PUBLIKOekin EAEko ESTABLEZIMENDUETAN (INTERNET KONEXIOAREKIN EDO GABE), ESTABLEZIMENDUAREN TAMAINAREN ARABERA (establezimenduen %) 2020

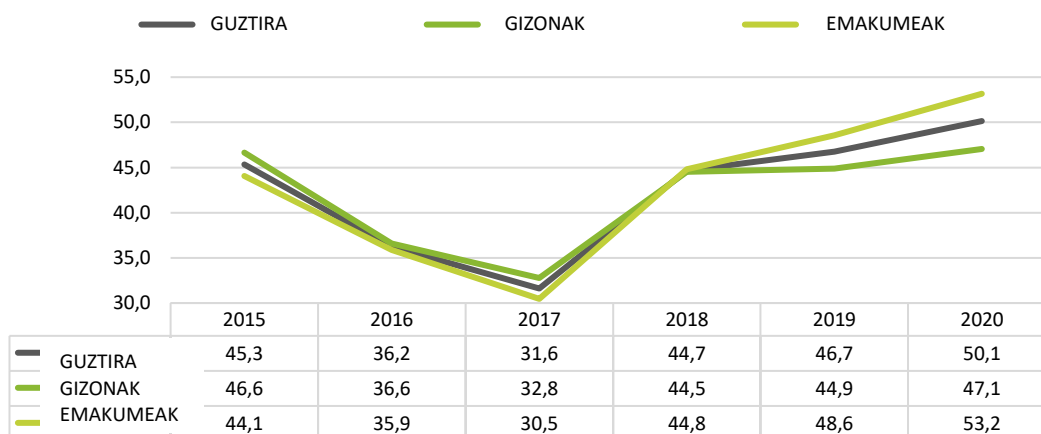

Iturria: EUSTAT. ESI-Administración.

Eskaria: Administrazio elektronikoa erabiltzen duten enpresak

EUSTATen Informazioaren gizarteari buruzko inkesta-Familiak inkestaren 2020ko datuen arabera⁵⁵, EAEko 16 eta 74 urte arteko populazioaren % 50,1ek Administrazio elektronikoa erabili du; horrek esan nahi du administrazio publikoen atarietan informazioa lortu dutela, inprimakiak deskargatu eta/edo elektronikoki bidali dituztela edo izapide edo prozedura bat osorik teleizapidetu dutela.

GRAFIKOA II.6.4. ADMINISTRAZIO PUBLIKOEA ERABILI DUEN 16-74 URTEKO POPULAZIOA EAEn SEXUAREN ARABERA (%)

Iturria: EUSTAT. Informazioen gizarteari familietan inkesta

⁵⁵ 2009tik aurrera urteko lehen hiruhilekoan biltzen da informazioa eta, hortaz, erabilerari dagokion aldia aurreko urteko azken hiruhilekoa da. 2015etik aurrera azken 12 hilabeteak erabiltzea eskatu da.

Generoaren arabera bereiziz, emakumeen ratioak (% 53,2) gizonezkoena (% 47,1) gainditzen du 6,1 puntutan.

Eskaintza elektroniko publikoa

Eusko Jaurlaritzaren Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailak bost urtean behin egiten duen Zerbitzu Publiko Elektronikoen Estatistikaren helburuen artean dago EAEko erakunde unitate publiko guztien zerbitzu elektronikoen eskaintza eta haien ezaugarriak ezagutzea.

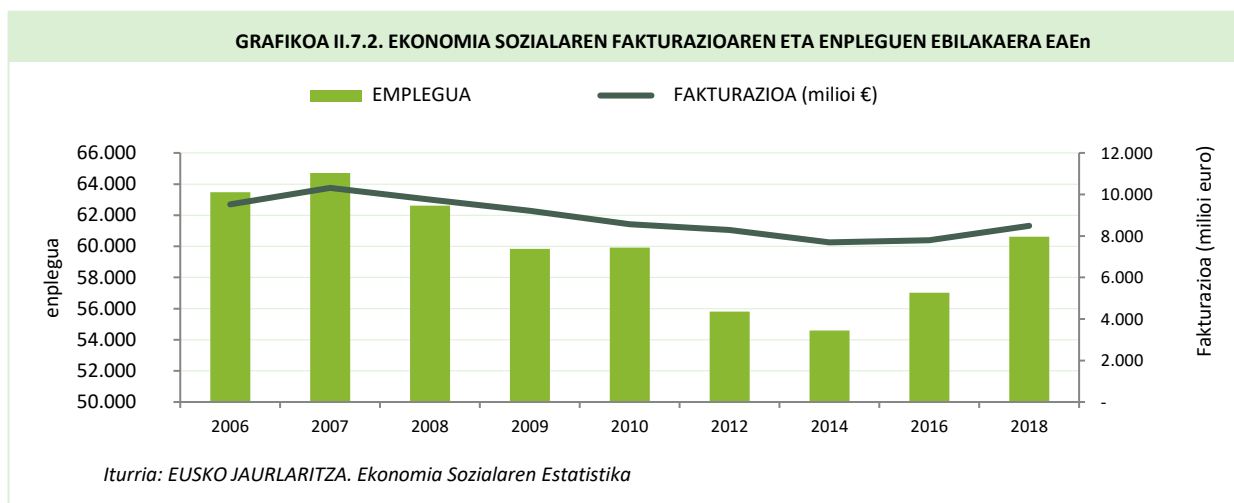
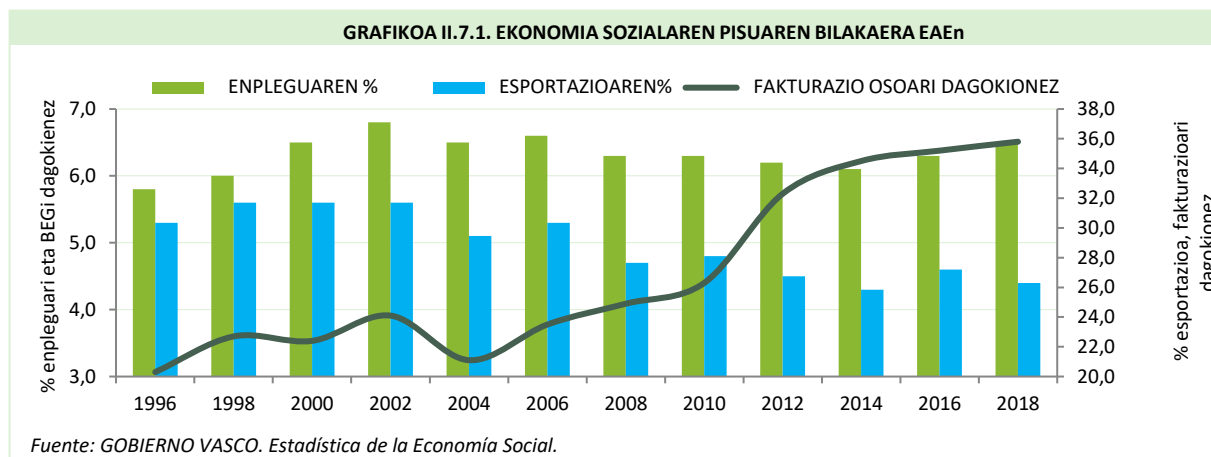
Azken datuek, 2016koek, erakutsi zuten EAEko erakunde publikoek eskainitako prozeduren eta izapideen % 66,8 bitarteko elektronikoak erabiliz egin daitekeela (osorik). 2010ean % 27,3 zen. Argibide gehiago nahi izanez gero, jo beza irakurleak 2018ko gure Memoriara.

ITURRIAK:

1. **EUROSTAT.** Digital Economy and Society. 2019 datu basea.
2. **EUROSTAT.** Science and Technology. 2019 datu basea.
3. **EUSTAT.** Berrikuntzari buruzko galdeketa. 201-2019ko aldia.
4. **EUSTAT.** Informazioaren gizarteari buruzko inkesta. Administrazioa 2020.
5. **EUSTAT.** Informazioaren gizarteari buruzko inkesta. Enpresak 2020.
6. **EUSTAT.** Informazioaren gizarteari buruzko inkesta. Familiak 2020.
7. **EUSTAT.** Ikerketa Zientifiko eta Garapen Teknologikoko Jardueri buruzko Estatistika. 2019.
8. **EUSTAT.** Berrikuntzako adierazleen panel europarra. IUS 2020
9. **EUSTAT.** Enpresen I+G jardueri buruzko eskaera. 2019.
10. **EUSKO JAURLARITZA. LEHENDAKARITZA** Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako 2030 Plan berriaren oinarritzko linea estrategiko eta ekonomikoak.
11. **EUSKO JAURLARITZA. LEHENDAKARITZA** Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Planaren jarraipena 2014-2020.
12. **EIN.** Enpresetan merkataritza elektronikoari eta IKTen erabilerari buruzko inkesta 2020ko lehen hiruhilekoa.
13. **EIN.** Enpresetan berrikuntzari buruzko inkesta. 2019.
14. **EIN.** I+G jardueri buruzko estatistika. 2019.

7. GIZARTE EKONOMIAREN ESTATISTIKA⁵⁶ EAE-N

Kontabilitate Nazionalak, Ekonomia Sozialaren barruan, bi multzo handi bereizten ditu: a) merkatukoa edo enpresariala eta b) merkatukoak ez diren produktuen, “hirugarren sektorea” deitzen dena. Sailkapena oso erabilgarria da estatistikak egiteko eta jardura ekonomikoaren analisiak egiteko orduan, gaur egun indarrean dauden kontabilitate nazionalen sistemekin bat etorritik.

Horrela, merkatu edo enpresako gizarte ekonomia, funtsean, kooperatibek eta lan sozietateek eta mutuek osatuko lukete. Bestalde, merkatukoa ez den gizarte ekonomia batez ere elkarteek eta fundazioek osatzen dute. Beste forma juridiko batzuk dauzkaten erakundeak ere egon litezke. Kontabilitate nazionalen ezarritako irizpideen arabera,

⁵⁶ Gizarte Ekonomiari buruzko martxoaren 29ko 5/2011 Estatu Legea mugarria izan da. Haren arabera, gizarte ekonomiaren erakunde dira “kooperatibak, mutualitateak, fundazioak eta jardura ekonomikoa garatzen duten elkarteak, lan sozietateak, gizarteratzeko enpresak, enplegu zentro bereziak, arrantzaileen kofradiak, eraldaketako nekazaritza sozietateak”, eta baita jardura ekonomikoa eta enpresakoa egiten duten erakundeak ere, betiere, haien funtzionamenduak arauaren 4. artikuluan bildutako printzipio multzoari erantzuten badie. Printzipio horiek honakoak dira:

- Pertsonak eta gizarte-xedea gailendu egingo zaizkio kapitalari; horretarako, kudeaketa autonomo eta gardena, demokratikoa eta partaidea egingo da, eta erabakiak hartzerakoan pertsonak eta horiek erakundeari eskaini dizkioten lana edo zerbitzuak zein gizarte-xedea gehiago hartuko dira kontuan sozietatearen kapitalari egindako ekarpenak baino.
- Jardura ekonomikoaren bidez lortutako emaitzak batez ere egindako lana eta zerbitzua zein bazkide edo kideek egindako jardura kontuan hartuta aplikatzea, edo erakundearen gizarte-xedean aplikatzea.
- Erakunde barruko eta gizartearekiko elkartasuna sustatzea, tokiko garapenarekiko, gizon eta emakumeen arteko aukera berdintasunarekiko, gizarte-kohesioarekiko, gizarte-bazterkeria jasateko arriskua duten pertsonen gizarteratzearekiko, kalitatezko enplegu egonkorra sortzearekiko, bizitza pertsonala, familiarra eta lanekoa bat egitearekiko eta iraunkortasunarekiko konpromisoa bultzatze aldera.
- Botere publikoekiko mendekotasunik eza.

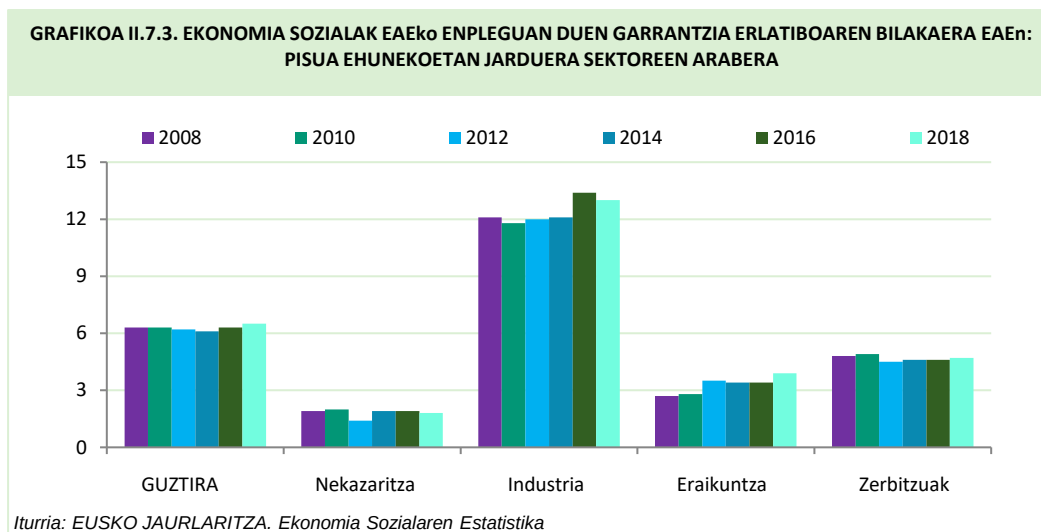
merkatuz kanpoko ekoizleak diren gizarte-ekonomiako erakundeek osatzen dute, hau da, beren ekoizpena batez ere dohainik edo prezio ekonomikoki ez-esanguratsuetan hornitzen dituzten erakundeek osatzen dute.

EAEn, *Gizarte Ekonomiaren estatistikako* azken datu finkatuen arabera, 2017-2018 biurtekoari dagozkionak, gizarte ekonomia guztira 2.531 enpresak osatzen dute, EAEn 3.337 establezimendu dauzkatenak. Aipatutako denboraldian 60.609 pertsonari lan eman zieten (erkidegoko lanpostuen % 6,5) eta 3.016,7 milioi euroko Balio Erantsi Gordina (BEG) sortu zuten (euskal ekonomiaren BEGaren %4,4).

Jarraian estatistika eragiketa horren emaitzen txostenetik lortutako zifra nagusiak aurkeztuko dira, Eusko Jaurlaritzako Lan eta Enplegu Sailak egindakoak; ondoren, ekonomia sozialeko enpleguaren inguruko konparazio laburra egingo da, autonomia erkidegoen arabera, Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioaren 2020ko datuekin.

7.1. ENPLEGUAREN BILAKAERA

2016 eta 2018 artean, EAEko kooperatiba eta lan sozietateetako enpleguak nabarmen egin zuen gora (+% 6,3); horri esker, aurreko biurtekoan hasitako berreskurapen zikloa finkatu ahal izan da (% 4,5 hazi baitzen orduan); hala, 2014tik, guztira urteko 6.000 enplegu berreskuratu dira. Bilakaera on hau, % 6,3koa, dinamikoagoa da EAEko enpleguarena baino (+% 3,5), eta 2018an 60.609 enplegura iristea ahalbidetu du (enplegu guztiaren % 6,5).

EAEko enplegu osoarekiko % 6,5eko ratioak gainditu egiten ditu 2008ko eta 2010eko mailak, eta 2004an markatutako % 6,6ra gerturatzeko da, baita 2002an lortutako ordezkari mailarik gorenera ere (% 6,8).

Ikuspegi sektorialetik, zifra absolutuetan, zerbitzuen sektorean 31.697 langile zeuden 2018an (+%5,8); hala ere, eraikuntza da, 1.944 enplegurekin, enplegua sortzeari dagokionez dinamismo handiena izan duen sektorea (+% 20,1, batez bestekoa +% 6,3 izan da). Industria, bestalde, % 6,1 hazi da.

II.7.1. TAULA ENPLEGUAREN BANAKETA SEKTORIALA EKONOMIA SOZIALEAN EAE BILAKAERA 2016-2018.					
	2016		2018		Ald. % 2016-18
	ABS.	% BERT.	ABS.	% BERT.	
LEHEN SEKTOREA	186	0,3	190	0,3	2,2
INDUSTRIA	25.240	44,3	26.779	44,2	6,1
ERAIKUNTZA	1.619	2,8	1.944	3,2	20,1
ZERBITZUAK	29.973	52,6	31.697	52,3	5,8
GUZTIRA	57.018	100,0	60.609	100,0	6,3

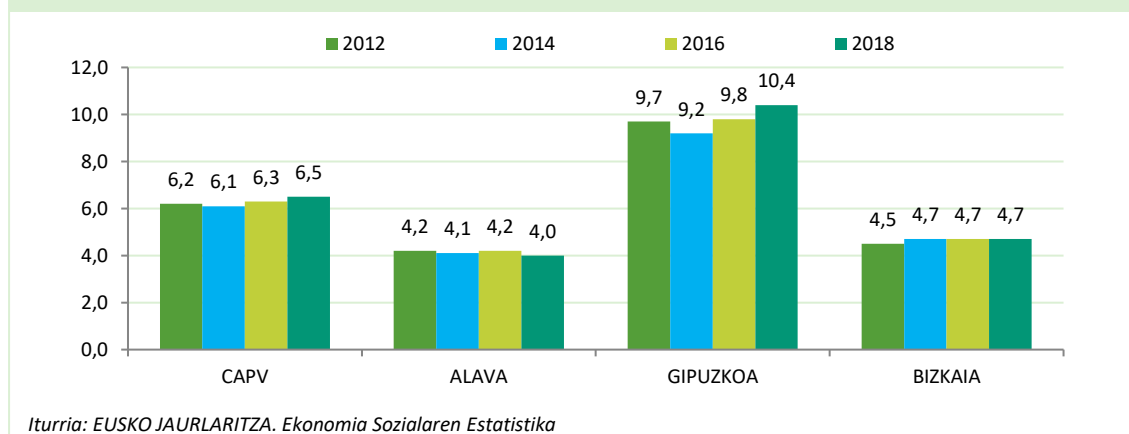
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. *Gizarte-ekonomiaren estatistika.*

EAEko ekonomiari eragiten dion tertziarizazioa ekonomia sozialaren sektorean ere gertatu da. Hala, 2008an hirugarren sektoreko enpleguaren pisu erlatiboak (% 51,1) lehen aldiz gaingitu zuen industriarena (% 46,4), eta joera hori indartu egin da; hala, 2018an hirugarren sektoreko enpleguak ekonomia sozialaren enplegu osoaren % 52,3 hartzen du, neurri handi batean merkataritzaren adarrari (9.547 enplegu) eta hezkuntza arloari lotuta (9.180 enplegu).

Bestalde, industriaren sektoreak +1.539 enpleguko igoera garbia izan du, eta EAEko gizarte ekonomiako enpleguen % 44,2 hartzen du; baina 2018an zeuzkan 26.000 enplegu baino gehiago oraindik urrun daude 2006an lortu zuen maximotik (32.250). 2018an enplegu kooperatibo industrialaren % 70 baino gehiago horrek lotura izan zuen metalurgia, makina erreminta eta/edo ekipo mekanikoak ekoiztearekin.

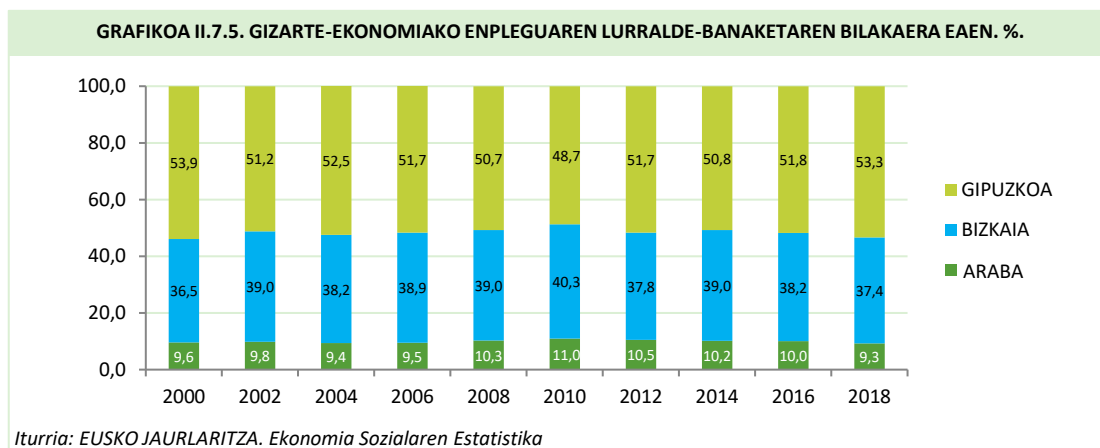
Hala, industriak gizarte ekonomian duen garrantzia erlatiboak argi ikusten da; izan ere, aipatutako enpleguaren % 44,2ko pisuak bikoiztu egiten du EAEko enplegu guztien % 22. Zerbitzuen sektorean justu kontrakoa gertatzen da; izan ere, gizarte ekonomian enpleguan duen pisua % 52,3koa da, eta EAEko enplegu osoari dagokionez, berriz, % 71,5koa.

GRAFIKOA II.7.4. GIZARTE-EKONOMIAK EAEKO ENPLEGUAN DUEN GARRANTZI ERLATIBOA, LURRALDEKA. ENPLEGUAREN GUZTIZKOAREN GAIKEKO EHUNEKOAK.

Lurraldeen ikuspegitik, hiru lurralde historikoetan gizarte ekonomiari lotutako enplegua hazi egin da azken bi urteetan. Gipuzkoako berreskurapena nabarmendu behar da, 2018an guztira 32.303 enplegu izanik % 9,4ko igoera izan du 2016arekin erkatuta, +2.766 enplegutik kokatuz. Bultzada honetan lagundu dute bai industriaren (+1.438 enplegu), bai zerbitzuen sektorearen dinamismoak (+1.145). Bizkaiak, 22.641 enplegurekin, % 3,8ko igoera izan du (% 6,3ko batez bestekoaren azpitik); Araban, berriz, 5.665 enplegurekin, okupazio zifrek behera egin dute % 0,2, 2016arekin alderatuta.

Pisu erlatiboari dagokionez, Gipuzkoak konparazio bilakaera hobea izan du. Lurralde horretan, gizarte ekonomiaren enpleguaren pisua populazio landun osoari dagokionez hazi egin da %10,4ra (2016an % 9,8). Bizkaiko eta Arabako pisu erlatiboak askoz maila baxuagoetan daude: % 4,7 eta 4 hurrenez hurren; ia 2016ko datuen berdinak dira. Horren ondorioz, 2018an Gipuzkoa berretsi egin da gizarte ekonomiaren presentziarik handiena duen lurralde gisa; izan ere, enplegu horren % 53,3 hartzen du, 2016an baino puntu erdi gehiago. Bigarrenik Bizkaia dago, pisuaren % 37,4rekin, eta Araba, gizarte ekonomiaren enpleguaren % 9,3rekin.

Kontratazio motari dagokionez, Eusko Jaurlaritzako txostenak nabarmendu du EAEko gizarte ekonomiaren bereizgarrietako bat sozietate enplegua dela. Zifretan, 2018an EAEko gizarte ekonomiak 36.491 bazkide zituen (% 90 inguru bazkide kooperatibistak dira), eta EAEko gizarte ekonomiaren enplegu osoaren % 60,2 hartzen dute. Bestalde, soldatapeko enpleguan urteko 24.118 enplegu daude; horietatik 12.808 finkoak dira eta 11.310, aldiz, behin-behinekoak.

Sozietate kolektiboak beheranzko joera du soldatapeko kolektiboaren pisu handiagoaren alde: azken biurtekoan zifra osoa gelditu egin da (% 0,1 egin du behera guztira, +% 0,9 kooperatiben kasuan eta -% 8 lan sozietateen artean); 2014-2016 biurtekoan aurreikusi zen beherakada arina, orduan % 0,3 baino ez baitzen hazi. Horrek esan nahi du sozietate enpleguaren pisuak behera egin duela lantaldeekin oro har erkatuta; hala, hamarkada batean ia 7 puntu galdu ditu, eta 2008an % 66,8 izatetik 2018an % 60,8ra igaro da.

II.7.2. TAULA GIZARTE EKONOMIAKO LANPOSTUEN BILAKAERA FORMA JURIDIKOAREN ARABERA EAEn. 2016-2018					
	2016		2018		ALD. % 2016-18
	LANPOSTUAK	%	LANPOSTUAK	%	
KOOPERATIBAK	49.883	87,5	53.390	88,1	7,0
LAN SOZIETATEAK	7.136	12,5	7.219	11,9	1,2
-LSA	2.848	5,0	3.029	5,0	6,4
-EMLS	4.288	7,5	4.190	6,9	-2,3
GUZTIRA	57.018	100,0	60.609	100,0	6,3

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Gizarte-ekonomiaren estatistika.

Forma juridikoari dagokionez, 2018ko Gizarte Ekonomiaren Estatistikak erakutsi du gizarte ekonomiaren enpleguaren igoera azken biurtekoan kooperatiben bilakaera onak ekarri duela (+%7, eta aurreko biurtekoan +% 5,4, 53.390 enpleguek EAEko gizarte ekonomiaren enpleguaren % 88 pasatxo hartu zuten 2018an); hala, forma juridiko horrek 3.507 enplegu urtekoen saldo positiboa ekarri du, azken biurtekoan sortutako enplegu garbiaren % 98, hain justu ere.

II.7.3. TAULA EAEko GIZARTE EKONOMIAREN BILAKAERA. ALDAGAI BATZUEN ALDAKUNTZA (EHUNEKOETAN) 2006-2019.					
	ENPLEGU A	ESTABLEZIME NDUAK	FAKTURAZ IOA	ETEKINAK	ESPORTAZIOAK
2006/08	-1,4	-3,6	2,4	-52,9	:
2008/10	-4,3	0,4	-12,2	-59,8	-7,2
2010/12	-6,9	2,7	-3,3	-20,5	18,8
2012/14	-2,2	1,6	-7,1	16,2	-0,7
2014/16	4,5	2,1	1,4	449,8	3,5
2016/18	6,3	4,5	8,8	-18,0	10,6
2018/19*	-0,5	:	2,7	:	:

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Gizarte-ekonomiaren estatistika. Egileek egina.
* Datuen aurrerapena. Sektorearen aurreikuspenak.

Lan Sozietate Anonimoak, bestalde, bide onean daude, baina emaitzak askoz xumeagoak dira: +% 6,4 azken biurtekoan (+181 lanpostu). Forma juridiko honek oso modu argian galdu ditu enpleguak 2008tik; urte horren 7.451 enplegu zituen, eta 2018an 3.029. Bestalde, sozietate mugatuak biurteko honetan enpleguaren % 2,3 galdu dute (-98 enplegu); 2016ra arte, ordea, joera positiboa zeukaten. 2012 eta 2014 artean +% 6,8 eta 2014 eta 2016 artean +% 5.

Enpresa dimentsioari dagokionez, gizarte ekonomiaren enpleguaren dinamika positiboa, neurri handi batean, tamaina handiko enpresen berreskurapenarekin dago lotuta: 500 langiletik gorako enpresak, aurreko biurtekoan enpleguaren % 5,5 irabazia zutenak, azken honetan % 13,9 hazi dira; hala, 2016an gizarte ekonomiaren enpleguaren % 38,1 hartzetik 2018an % 40,8ra igaro dira. Azaldutakoa enpresa testuinguru positibo batean kokatu behar da, establezimenduen kopuruak % 5 gora egin duen testuinguruan, alegia.

Ildo beretik, 51 eta 200 enplegu arteko enpresa ertainek, establezimenduen agertoki egonkortu batean (% 2 baino ez da hazi), enplegu zifrek ere gora egin dute (+% 8,1), modu agregatuan orotara 1.021 enplegu hartuz. Bestalde, 5 enplegu baino gutxiagoko mikroenpresek enpresa establezimenduen % 43 hartzen dute, eta EAEko gizarte ekonomiaren enpleguaren % 7,2 baino ez dute hartzen; bilakaeran, mikroenpresa horiek gorako dinamika daukate establezimenduen kopuruari dagokionez (+% 13,4 azken biurtekoan eta +% 14,5 aurrekoan), eta azken urteetan, aldi berean, haztea lortu dute, enpleguari dagokionez, erritmo txikiagoan izan arren: 2016 eta 2018 artean +% 4,7, eta 2014-2016 artean -% 0,4 hobe-tuz.

II.7.4. TAULA EAEko GIZARTE EKONOMIAKO ENPRESEN ENPLEGU KOPURUAREN BILAKAERA DIMENTSIOAREN ARABERA 2016-2018.

	2016	2018	ALD. % 2016-18
GEHIENEZ 5 ENPLEGU	4.193	4.391	4,7
6-15	4.499	4.239	-5,8
16-50	5.875	6.032	2,7
51-100	6.176	6.761	9,5
101-200	6.466	6.902	6,7
201-500	8.071	7.531	-6,7
500 ENPLEGU BAINO GEHIAKO	21.737	24.751	13,9
GUZTIRA	57.018	60.609	6,3
<i>Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Gizarte-ekonomiaren estatistika</i>			

7.2. EMAITZA EKONOMIKOAK

Enpresa establezimendu berriak irekitzeko dinamika honetan (+% 3,2), azken biurtekoan +102 establezimenduren saldo garbia uzten duena, EAEko gizarte ekonomiak, guztira 2.531 enpresa (+% 3,1) eta 3.337 establezimendurekin, 1994an hasitako eragiketa estatistika honen serie historikoaren puntu gorena lortu du.

Enpresa hauen negozio bolumena (fakturazioa) 8.500 milioi eurora gerturatzen da; maila hori ez da 2006ko zifretara iristen (9.500 milioi), ezta 2008koetara (9.700 milioi euro), baina duela bost urteko fakturazio mailetara eramaten gaitu berriz ere, eta azken biurtekoan % 8,8 hazi da. Sektoreei dagokienez, bilakaera honek zenbait desberdintasun ditu: industriaren sektorean fakturazioak % 12,7ko bultzada izan du (2014-2016 biurtekoko % 5,2 gaindituz); hirugarren sektorea %3,3 hazi da, eta aurreko biurteko beheakada moztea lortu du (- % 3,7). Bidenabar, eraikuntzak bultzada gogorra izan du enpleguan eta negozio bolumenean; aurreko biurtekoan % 12 hazi da, eta jarduera handitzen jarraitzen du % 9,2ko erritmoan 2016 eta 2018 artean.

Etekiniei dagokienez, EAEko gizarte ekonomiaren kontuek 2018ko ekitaldian 416 milioi euroko etekinak izan dituzte (horietatik 213, % 51,2, 500 langiletik gorako enpresei lotuta daude); etekin horiek 2016koak baino baxuagoak dira (- % 18), baina krisi aurreko emaitza izendunen mailetan daude.

Bilakaera positiboa gizarte ekonomiak sortutako BEGen ere ikusten da, 2018an 3.016,7 milioi eurora iritsi zen (+% 3,6, aurreko urtekoa, berriz, +% 11,3 izan zen); horietatik erdia baino gehixeago industriarekin dago lotuta (% 52,7), eta % 44,7 zerbitzuen sektorearekin. Bilakaerari dagokionez, industriaren BEGa % 6,6 hazi da 2016arekin erkatuta (aurreko biurtekoan +% 11,7); zerbitzuen kasuan % 0,2 egin du behera, 2012-2014 biurtekoan igoera nabarmena izan ondoren (+% 10).

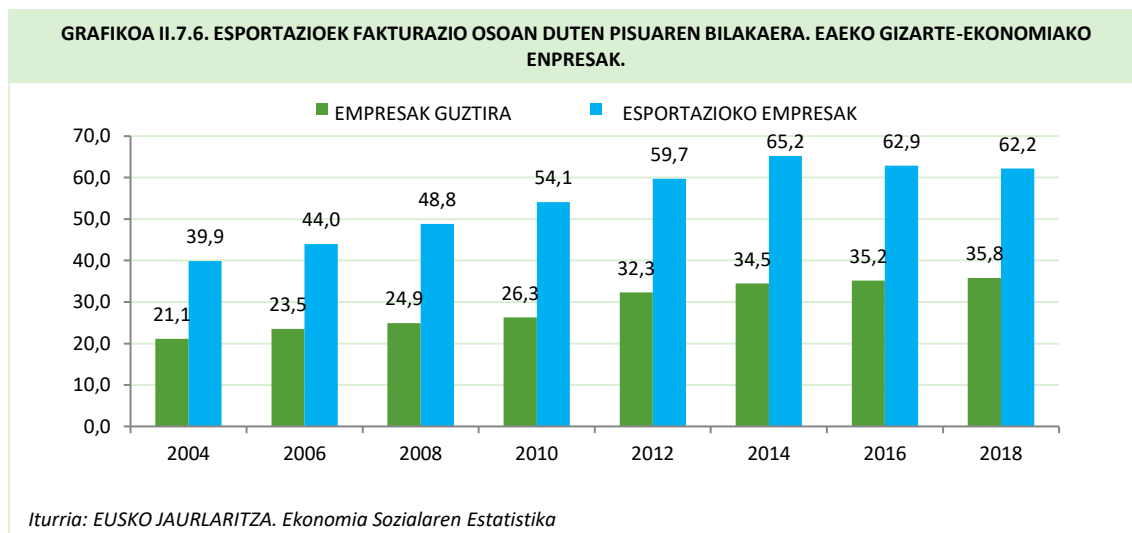
II.7.5. TAULA EAEko GIZARTE EKONOMIAREN BEGaren BILAKAERA 2016-2018 BIURTEKOAN. BILAKAERA SEKTORIALA BALIO ABSOLUTUAK PREZIO ARRUNTETAN EUROAK, MILAKA

	2016			2018		
	ABS.	% BERTIKALA	% PARTAI. SEKTORIALA*	ABS.	% BERTIKALA	% PARTAI. SEKTORIALA*
LEHEN SEKTOREA	4522	0,2	:	4.882	0,2	:
INDUSTRIA	1.490.118	51,2	9,7	1.588.913	52,7	9,5
ERAIKUNTZA	66.652	2,3	1,8	75.645	2,5	1,9
ZERBITZUAK	1.350.368	46,4	3,1	1.347.295	44,7	2,8
GUZTIRA	2.911.659	100,0	4,6	3.016.735	100,0	4,4

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. GIZARTE EKONOMIAREN ESTATISTIKA

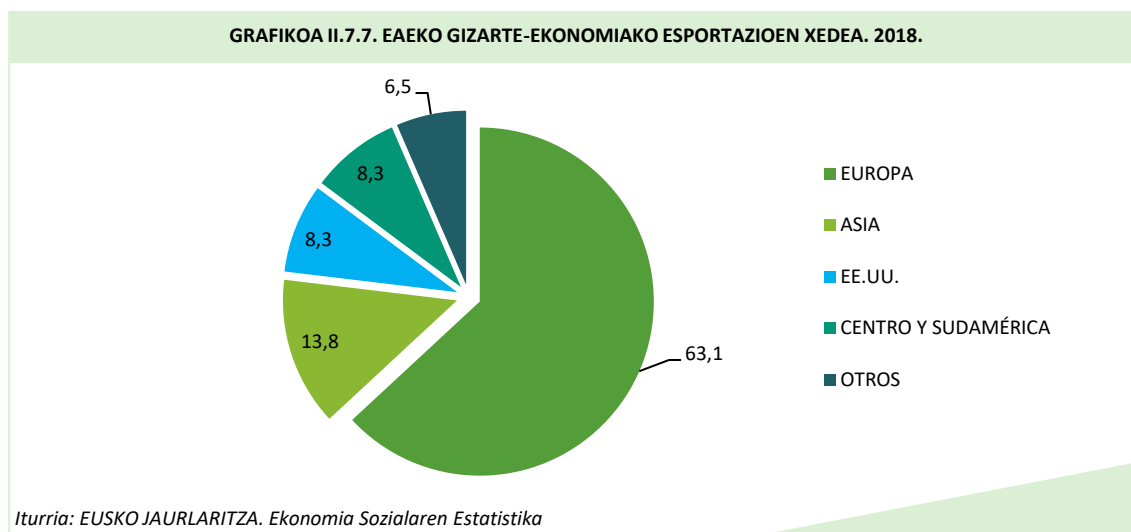
** EAEko sektore osoaren gaineko partaidetza. EUSTATEko Kontu Ekonomikoen datuak 2018.*

Gizarte ekonomiaren BEGen izandako bilakaera (+% 3,6) EAEko ekonomia osoa baino txikiagoa da, eta horren BPG % 7,8 igo zen 2016 eta 2018 artean (prezio arruntak); horren ondorioz, gizarte ekonomiak EAEko BPGn egiten duen ekarpena txikiagoa da. Hala, ekarpena % 4,6tik 4,4ra igaro da, 2010ean lortutako % 4,8tik behera. Sektoreen arabera, bilakaera hori argi dago industrian, sektore ordezkartza % 9,7tik 9,5era igaro dena (kasu horretan ere 2010ean eta 2012an izandako % 9,9 inguruko zifren azpitik) zein zerbitzuetan, % 3,1etik 2,8ra igaro zena.

Esportazioei dagokienez, Eusko Jaurlaritzaren txostenak nabarmendu zuen EAEko gizarte ekonomiaren esportazioen bolumena 2018an 3.037 milioi eurokoa izan zela, 2016an baino % 10,6 handiagoa. Igoera hori fakturazioa baino handiagoa denez (% 8,8), kanpoan salmenten partaidetza fakturatutako euro guztiei dagokienez % 35,8koa izan zen, 2016an baino 6 hamarren gehiago.

Enpresa esportatzaileen fakturazioaren ganean kanpo merkatuen salmenten protagonismoa % 62,2ra iritsi da 2018an, hau da, enpresa esportatzaileen kolektibo horren salmenten % 62 (eta horrek, aldi berean, EAEko gizarte ekonomia osoaren negozio bolumenaren % 56 fakturatzen du) EAEko eta estatuko mugetatik kanpo egiten da. Nolanahi ere, testuinguruan kokatu behar da EAEko esportazioek gora egin zutela aldi berean, % 18 tasa nabarmen batera; hala, esportazio horiek % 3 inguruko beherakada izan zuten 2014-2016 aldian, EUSTATen Kanpoko Merkataritzako Estatistika erreferentzia iturri gisa hartuta.

Helmuga geografikoen arabera, Europako merkatuek esportazioen % 63 pasatxo hartzen dute, eta aurreko biurtekoetan baino erritmo handiagoan, gorako joera jarraitzen dute, % 10,2ko hazkundea ezarriz. Esportazio horien atzetik datoz, fakturazioko bolumen inguruabarretan, bigarren merkatu gisa Asiakoa (esportazioen % 13,8 hartuz, aurreko aldiarekin erkatuta % 8,5 gehiago), Estatu Batuetakoa (gorantz doan merkatua 12ko igoerekin azken bi biurtekoetan), Erdiko Amerika eta Hego Amerikakoa (azken bi biurtekoetan % 9 inguru egin du gora), biak % 8,3ok pisuarekin esportazio bolumen osoari dagokionez.

II.7.6. TAULA GIZARTE EKONOMIAKO ESPORTAZIOEN BILAKAERA ZONAKA ZIFRA ABSOLUTUAK MILAKA EUROTAN ETA PARTAIDETZA 2016-2018.					
	2016		2018		Ald. % 2016-18
	ABS.	% BERT.	ABS.	% BERT.	
EUROPA	1.740.434	63,4	1.917.403	63,1	10,2
ASIA	385.066	14,0	417.673	13,8	8,5
AEB	226.195	8,2	253.097	8,3	11,9
ERTAMERIKA ETA HEGO AMERIKA	232.294	8,5	251.980	8,3	8,5
BESTE BATZUK	162.572	5,9	196.970	6,5	21,2
GUZTIRA	2.746.561	100,0	3.037.123	100,0	10,6

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Gizarte-ekonomiaren estatistika.

Azkenik, inbertsioen kapituluari dagokionez, 2017 eta 2018 artean egindako inbertsio ahalegina 306,4 milioi eurotan jarri da (aurreko biurtekoan baino -% 3,3); horietatik % 77,2 ibilgetu materialean egindako inbertsioei dagokie, eta inbertsioen % 68,4 industria sektorean egin dira.

7.3. GIZARTE EKONOMIAREN BESTE FORMA BATZUK

Eusko Jaurlaritzaren Gizarte ekonomiaren estatistikak estatistikako eragiketa horren gune tradizionala analisatzen du (kooperatibak eta laneko sozietateak), eragiketan sartu ez diren erakundeek zifra batzuekin, baina beren beregi aipatzen dira 2011ko Gizarte-ekonomiaren Legean. Fundazioak eta elkarteak, enplegurako zentro bereziak, laneratze enpresak, BGAEak, arrantzale-kofradiak eta eraldaketako nekazaritzako sozietateak dira.

II.7.7. TAULA GIZARTE-EKONOMIAREN BESTE FORMA BATZUK EAEN: DATU NAGUSIAK 2014-18.								
	2014		2016		2018		ALD. % 2016-18	
	KOPURUA	ENPLEGU ORDAINDUA	KOPURUA	ENPLEGU ORDAINDUA	KOPURUA	ENPLEGU ORDAINDUA	KOPURUA	ENPLEGU ORDAINDUA
1. FUNDAZIOAK	619	10.482	608	11.811	606	13.045	-0,3	10,4
2. ELKARTEAK	184	3.593	239	3.704	254	4.103	6,3	10,8
3. ENPLEGU ZENTRO BEREZIAK	42	7.920	40	9.047	37	9.986	-7,5	10,4
4. LANERATZE ENPRESAK*	76	846	65	924	43	719	:	:
5. BGAE	179	239	165	79	155	74	-6,1	-6,3
6. ARRANTZALE-KOFRADIAK	15	63	15	62	14	91	-6,7	46,8
7. ERALDAKETAKO NEKAZARITZA SOZ.	87	95	79	170	84	233	6,3	37,1
GUZTIRA	1.201	23.238	1.211	25.797	1.193	28.251	-1,5	9,5

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Gizarte-ekonomiaren estatistika.

*Gizarte-ekonomiaren estatistikaren edizio honetan Lanbideren erregistroan inskribatutako laneratze enpresak baino ez dira jaso; hortaz, ezin dira aurreko datuekin konparatu.

2018rako zenbatespenean, aztertutako sei kategorien multzo agregatuak 1.193 erakunde biltzen ditu EAEn, honelaxe: 606 fundazio, 254 elkarte, 37 enplegu-zentro berezi, 43 laneratze enpresa, 155 BGAE, 14 arrantzale-kofradia eta eraldaketako 84 nekazaritza-sozietatea. Entitate horiek erreferentziazko urtean zeukaten enplegu ordainduko bolumena 28.251 enpleguko izan zen, 2016an baino 2.454 gehiago, eta boluntarioen partaidetza oso garrantzitsua zen, batez ere fundazioetan eta elkarteetan; kolektibo horrek 25.000 pertsonako muga gainditu zuen 2018an.

7.4. KONPARAZIOA AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA

Azkenik, eta gainerako autonomia erkidegoekin alderatuta gizarte-ekonomiak gure erkidegoan duen garrantzia jakiteko xedez, sozietate kooperatiboetako eta lan sozietateetako langileen eta enpresen zifrak aurkezten dira, Lana eta Ekonomia Ministerioaren datuak oinarri hartuta (jakin dakigu EAEko kopuruak ez datozela bat Gizarte-ekonomiaren Kontuetako Estatistikan aurkeztutakoekin).

Iturri horren arabera, EAEn 2020an Gizarte Segurantzaren alta eman zuten 2.127 enpresa zeuden (datuak ekainaren 30ean, eskura dauden azkenak); hala, laugarren posizioan dago (2018ko posizio berbera) sozietate kooperatibo eta lan sozietate gehien dituzten autonomia erkidegoen zerrendan (2018arekin alderatuta - % 3,8, estatuko batez bestekoa -% 13,2).

Sozietate kooperatiboetan eta lan sozietateetan lan egiten duten langileen kopuruaren arabera garrantzia neurtuz gero, aldiz, EAE estatuko bigarren autonomia erkidegoa da Andaluziaren (65.778) atzetik (62.524 langile EAEn, bi urte lehenago baino % 3,5, eta estatuko batez bestekoa -%8,2).

II.7.8. TAULA SOZIEKATE KOOPERATIBOAK ETA LAN-SOZIEKATEAK: GIZARTE SEGURANTZAN ALTAN DIREN ENPRESEN ETA LANGILEEN KOPURUA (2. HIRUHILEKOA)						
	ENPRESAK			LANGILE KOPURUA		
	2016	2018	2020	2016	2018	2020
ANDALUZIA	6231	5.903	5.460	58.253	62.907	65.778
ARAGOI	1018	1.062	814	10.414	11.650	8.585
ASTURIAS	584	530	479	4.905	4.800	24.518
BALEAR UH.	275	262	227	2.721	2.758	2.206
KANARIAK	540	509	426	6.241	6.234	5.597
KANTABRIA	192	196	191	2.179	2.164	1.933
GAZTELA-MANTXA	2.248	2.109	1.746	16.783	16.477	13.779
GAZTELA ETA LEON	1.790	1.730	1.519	12.133	12.544	10.575
KATALUNIA	5.106	5.056	3.691	51.570	54.406	42.653
VALENTZIA	3.240	3.147	2.767	42.570	44.007	45.045
EXTREMADURA	884	816	783	9.219	8.927	8.410
GALIZIA	1.437	1.382	1.152	11.894	12.282	10.079
MADRIL	1.908	1.821	1.627	22.673	24.326	21.684
MURTZIA	2.096	2.068	1.951	24.175	26.230	22.874
NAFARROA	710	769	706	10.494	12.019	10.755
EAE	2.197	2.212	2.127	60.100	64.765	62.524
ERRIOXA	168	170	136	1.814	1.865	1.095
CEUTA	11	18	18	238	207	188
MELILLA	13	17	16	218	241	243
GUZTIRA	30.648	29.777	25.836	348.594	368.809	338.521

Iturria: LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA.

ITURRIAK

1. **EUSKO JAURLARITZAKO LAN ETA ENPLEGU SAILA** Gizarte-ekonomiaren estatistika, 2018 (aurrerapen 2019).
2. **LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA:** Aurrerapena. Gizarte ekonomiako enpresen eta Gizarte Segurantzaren inskribatutako langileen egoeraren laburpena. 2020ko II. Hiruhilekoko datuak.

8. EKONOMIA EAEN: LABURPENAK ETA GOGOETAK

8.1. LABURPENA

COVID-19aren pandemiaren larritasunak eta pandemiari eusteko sartutako neurriek kontrakzio ekonomiko sakona eragin dute, eta horrek ez du aurrekari historikorik abiadurari eta sinkronikotasunari dagokienez.

Nazioarteko Diru Funtsaren kalkuluen arabera, munduko BPGren jaitsiera % 3,3koa izan zen 2020an. Ekonomia aurreratuen BPG % 4,7 jaitsi da, euroguneko BPG % 6,6 jaitsi da, Japoniakoa % 4,8 eta AEBkoa % 3,5. Hazten ari diren eta garatzen ari diren merkatuetako ekonomietan, jaitsiera % 2,2koa izan da, Europako ekonomia berriak % 2 jaitsi dira eta Asiakoak % 1 (Txina % 2,3 hazi zen). Latinoamerikak eta Karibek % 7ko beherakada izan dute. Bestalde, Errusiak % 3,1 egin du behera.

Mundu mailako merkataritza-trukeen beherakada ere oso nabarmena izan da (-% 8,5). Ondasunen merkataritzak aldaketa oso larriak jasan ditu salgaien garraioa partzialki etetearen eta hornikuntza-kate globalen hausturaren ondorioz. Zerbitzu turistikoaren kasuan, fluxuen etenaldia ia erabatekoa izan da kasu batzuetan, pertsonen mugimenduei mugak itxi eta aire-trafikoa eteten den testuinguru batean.

Prezioei dagokienez, herrialde aurreratuetan inflazioa % 0,7koa izan da urte batetik bestera. Brent upelaren prezioa % 27,3 jaitsi zen 2019ko abendutik 2020ko abendura. Apirilean baliorik baxuena lortu zuen (15,1 \$/ upel) eta maiatzetik aurrera eskalatzen hasi zen, abenduko 50,2 \$/ upel. Bestalde, elikagaien prezioak % 13,6 hazi ziren 2019ko abendutik 2020ko abendura bitartean, metalikoak ez diren produktu industrialenak % 22,8 eta metalikoak ez diren produktu industrialenak % 41,4 (dolarretan neurtutako datuak).

Testuinguru horretan, banku zentralek berehala hornitu zuten likidezia eta kreditua ematea babestu zuten. Agintari fiskalek arintzea bideratu zuten etxe eta enpresetara transferentzien, soldata-subsidioen eta likidezia-injekzioen bidez. Neurri horiek babes-sarearen beste alderdi batzuk osatu zituzten, hala nola langabezia-asegurua eta nutriziorako laguntza.

Europako Banku Zentralak, 2020an, ez zuen aldatu egun baterako esku hartzeko tasa eurogunean, eta % 0,00an eutsi zion urte osoan. Japoniako Bankuak, bere aldetik, 2020. urte osoan mantendu zuen, 2019an itxi zuen bezala, hau da, % -0,10ean. AEBetako Erreserba Federalak behera egin zuen behin (martxoan), % 1,75etik % 0,25era, eta halaxe mantendu zuen urte osoan.

Euroguneko moneta-merkatuaren interes-tasei dagokienez (gordailuak), berriz ere negatiboak dira urteko batez bestekoan, epe guztietan. 2020ko lehen hiruhilekoaren eta azkenaren arteko aldaketa honako hau da: hilabeterako Euriborra % -0,47tik % -0,55era igaro da; 3 hilabeterako Euriborra % -0,41etik % -0,52ra; sei hilabeterako Euriborra % -0,35etik % -0,51ra; eta urtebeterako Euriborra % -0,27tik % -0,48ra.

Bestalde, Espainiako Bankuaren "Estatistika Buletinak" 2019tik 2020ra bitartean emandako datuen arabera, euroguneko finantza-erakundeek EBU**n** bizi diren familiei ematen dieten interes-tasak behera egin du, bai kontsumorako kredituetan (% 7,91etik % 7,57ra), bai etxebizitzarako kredituetan (% 1,93tik % 1,67ra).

Dibisen merkatuari dagokionez, euroa dolar estatubatuarren, libera esterlinaren eta yen japoniarraren aurrean antzematen da. Zehazki, dolarraren benetako kanbio-tasa 1,217 \$/ € izan zen 2020ko abenduan, eta 2019ko abenduan, berriz, 1,111 \$/ €.

Horrek esan nahi du euroak dolarraren aldean duen balioespen-ehunekoa % 9,5 dela. Munduko burtsa-merkatuetan, Dow Jonesek eta Nikkeik aurrera egin zuten 2019ko abendutik 2020ko abendura bitartean. Zehazki, Dow Jonesek % 7,2 eta NIKKEIk % 16. Bestalde, Euro Stoxx zabalak eta IBEX35ek % 1,6 eta % 15,5 egin dute behera, hurrenez hurren.

Eurogunea, esan dugun bezala, beste eremu geografiko batzuk baino ahulagoa da. Krisiaren eragina ere oso asimetrikoa izan da herrialdeka eta eremu geografiko handitan, batez ere ekonomia bakoitzaren ekoizpen-egituran, pandemiaren bilakaera epidemiologikoan eta hura geldiarazteko hedatutako neurrien tipologian dauden alde onduz.

Azken hiruhilekoen zati handi batean herrialde askotan ezarri diren gizarte-urruntzerako neurriek askoz ere eragin handiagoa izan dute elkarrekin pertsonal handia behar duten zerbitzuen jardueran —hala nola merkataritza, ostalaritza, garraioa eta aisia—, industrian, lehen sektorean edo sektore publikoarekin lotutako adarretan baino.

Enpleguari eusteko programei esker, lan-merkatuaren bilakaera negatiboa leundu egin da. Eskuragarri dauden datuen arabera, enplegua % 1,6 jaitsi zen 2020. urte osoan.

Inflazio orokorra % 0,3 jaitsi zen 2019ko abendutik 2020ko abendura.

Koronabirusaren pandemian izandako dezelerazio ekonomikoaren eta politika fiskalen erantzunaren ondorioz, euroguneko administrazio publikoek BPGren gainean zuten zorra % 98koa izan zen 2020an, eta 2019an, berriz, % 83,9koa. Ratio handienak Grezian (% 205,6), Italian (% 155,8), Portugalen (% 133,6), Espainian (% 120), Zipren (% 118,2), Frantzia (% 115,7) eta Belgikan (% 114,1) ageri dira, eta txikiak Estonian (% 18,2), Luxenburgon (% 24,9), Bulgarian (% 25), Txekiar Errepublikan (% 38,1), Suedian (% 39,9) eta Danimarkan (% 42,2).

Defizitari dagokionez, eurogunean 2020ko BPGren % 7,2ra igo da, 2019ko % 0,6tik. Ratio handienak Espainian (% 11), Maltan (% 10,1), Grezian (% 9,7) eta Italian (% 9,5) daude, eta txikiak Danimarkan (% 1,1), Suedian (% 3,1), Bulgarian (% 3,4), Luxenburgon (% 4,1), Alemanian (% 4,2) eta Herbehereetan (% 4,3).

Espainiako ekonomiari erreparatzen badiogu, konfinamendu-aldiko jardueraren beherakada handiagoa izan da Espainian euroaren eremu osoarekin alderatuta, aplikatutako neurriak zorrotzagoak direlako eta Estatuko sektore-egituraren interakzio sozialerako arrisku handiena duten jarduerak pisu handiagoa dutelako. Hala, 2020an BPGk % 10,8ko urte arteko jaitsiera erreala izan zuen, eurogunean baino 4,2 puntu handiagoa (-% 6,6). Eskari nazionalak 8,8 puntu kentzen dizkio 2020ko BPGren hazkundeari. Bestalde, kanpoko eskariak 2 puntu kendu ditu.

Kontabilitate Nazionalaren arabera, ETCn lan egiten duen biztanleria % 7,5 jaitsi da 2020an. Bestalde, soldatapekoen beherakada % 6,7koa izan da. EInen Biztanleria Aktiboaren Inkestaren (Biztanleria Aktiboaren Inkesta) datuen arabera, langabezia-tasa (16 urtetik gorakoak) % 14,2tik % 15,7ra igo zen 2019tik 2020ra, eta goranzko joera izan zuen lehen hiruhilekoaren eta hirugarrenaren artean.

Ordainketa-balantzari dagokionez, 2020an Espainiako ekonomiak finantzaketa-gaitasuna erregistratu zuen⁵⁷. Finantzaketa ahalmen hori (superabita) 12.421 milioi eurokoa izan zen (2019ko 30.625 milioien aldean), hau da, BPGren % 1,1, aurreko urteko % 2,5aren aurrean.

Estatuko Administrazio Publikoek 2020. urtea 123.072 milioi euroko defizitarekin amaitu zuten, Kontabilitate Nazionalan neurtuta; 2019an, berriz, 35.637 milioi eurokoa izan zen (behin-behineko datuak), hau da, BPGren % 2,9ko ratioetik % 11ra igaro da 2019 eta 2020 bitartean.

Administrazio Zentralak, Autonomia Erkidegoek eta Gizarte Segurantzak defizita izan zuten, % 8,4, % 0,2 eta % 2,6, hurrenez hurren. Tokiko Korporazioek, aldiz, % 0,3ko superabita izan zuten ekitaldi honetan.

Diru-sarrerei dagokienez, zerga nagusietan bildutako dirua, autonomia-erkidegoen eta toki-korporazioen partaidetza barne, % 8,7 jaitsi da. Jaitsiera horren arrazoia zerga zuzenen (-% 6,3) eta zeharkakoen (-% 11,5) bilketaren

⁵⁷ *Ekonomiaren sektoreek sortutako aurrezpena egindako inbertsioari aurre egiteko nahikoa denean sortzen da, eta Kontu korronteko balantzaren saldoak, kapital-balantza eta kanpoko egoiliarren inbertsioak batuz kalkulatu da.*

jaitsiera da. Bestalde, Estatuak onartutako obligazioak % 28,5 hazi ziren, partida guztien igoeraren ondorioz, interesak izan ezik.

Orain, **EAEko ekonomiaren bilakaera** azalduko dugu.

Eustaten Kontu Ekonomikoek erakusten dutenez, EAEko ekonomiak % 9,5eko beherakada izan zuen 2020. urte osoan. Ondorioz, 2014. urtetik aurrera BPG urtero modu iraunkorrean hazteko joera eten egin da aparteko atzerakada horrekin, izan ere, 2009. urtean BPG % 4,1 jaitsi zen. Uzkurtze hori Espainiako ekonomiari dagokiona (-% 10,8) baino txikiagoa da, baina eurogunekoa (-% 6,6) eta EB27koa (-% 6,2) baino handiagoa.

Eusko Jaurlaritzako Ekonomia eta Ogasun Sailaren informazioaren arabera, euskal ekonomiaren termometroak 37. baliora egin zuen behera martxoan, eta 27,5era 2020ko apirilean, eta beheranzko eremuan sartu zen bete-betean (< 50eko balioa). Maiatzetik aurrera, termometroak pauso txikiak eman zituen suspertze-prozesuan, baina urria eta azaroa bitartean okerrera egin zuen apur bat. Abenduan hobera egin zuen berriro, eta 40,7 balioan kokatu zen; ondorioz, oraindik beheranzko eremuan dago.

Barne Eskerak % 8,5eko beherakada izan du urte batetik bestera. Beherakada hori BPG osorako aurreikusitakoa baino txikiagoa izan da (-% 9,5), eta, beraz, kanpo-sektorearen ekarpena ere negatiboa izan da.

Barne-eskariaren, azken kontsumoko gastuaren eta kapital-prestakuntza gordinaren osagai handien bilakaera negatiboa izan da, eta bigarren hiruhilekoan izan dira jaitsiera handienak. Hala ere, azken kontsumoko gastuaren kasuan, bi jokabide kontrajarri ikusten ditugu. Kontsumo pribatuko gastuak aldakuntza-tasa negatiboak izan ditu lau hiruhilekoetan, baina kontsumo publikoko gastuak aldakuntza positiboak izan ditu. Gastu publikoaren eta pribatuaren bilakaera bateratuaren ondorioz, azken kontsumoko gastua % 3 jaitsi da lehen hiruhilekoan, % 15,4 bigarreanean, % 5,9 hirugarrenean eta % 5,7 laugarrenean.

Kapital-prestakuntza gordinak (Inbertsioa) beherakada izan du 2020ko lehen hiruhilekoan (-% 3,6), bigarreanean areagotu egin da (-% 23) eta gero suspertzen hasi da, nahiz eta aldakuntza-tasa negatiboetan jarraitzen duen (-% 11,4 hirugarren hiruhilekoan eta -% 8,4 laugarrenean).

Kanpo-sektorearen bilakaeran, "Kanpo Merkataritzaren Estatistikak" (aduana-erregistroetan oinarritua) eskaintzen dituen atzerriarekiko ondasunen kanpo-merkataritzari buruzko behin-behineko datuek (Estatuko gainerako lurraldeak ez ditu barne hartzen) berretsi egiten dute kanpo-merkataritzaren beherakada, intzidentzia handiagoarekin, martxoan, apirilean eta maiatzetan. Esportazioen urte arteko jaitsiera % 21,8koa izan zen martxoan, % 53,2koa apirilean eta % 36koa maiatzetan. Inportazioen kasuan, jaitsiera-ratioak % 14,9koak izan ziren martxoan, % 43,2koak apirilean eta % 43,8koak maiatzetan.

2020. urte osoan esportazioak % 17,8 jaitsi ziren 2020an, energetikoak ez zirenak % 14,8 jaitsi ziren (guztizkoaren % 95,4) eta energetikoak % 53. Aldi berean, inportazioak % 21,9 jaitsi dira, energetikoak ez direnak (% 81,5) % 13 jaitsi dira eta energetikoak % 46,4.

2020ko kanpo-saldoak 5.159,6 milioi euroko superabita izan zuen. Ondasun eta produktu energetikoak eta ez-energetikoak bereizita, berriz ere ikusten da saldo energetikoa defizitariora dela (-1.946,8 m €). Produktu ez-energetikoen superabita, berriz, 7.106,4 milioikoa da.

Eskaintzaren ikuspegitik, etxeko konfinamenduan funtsezko jardueratzat hartu zen lehen sektoreak ez du hain beherakada handirik izan lehen bi hiruhilekoetan; hala ere, azken bietan bai.

Urtetik urterako datuei erreparatuta, BEG industrialaren uzkurdua % 3,6koa izan da 2020ko lehen hiruhilekoan, % 26,7koa bigarrenean, % 9,5koa hirugarrenean eta % 7,2koa laugarrenean. Urteko balantzeak % 11,8ko murrizketa erakusten du 2019 eta 2020 artean. Industria Ekoizpenaren Indizearen urtetik urterako aldakuntza metatua, 2020ko abenduan (datu zuzenduekin eta 2015eko oinarriarekin), 2019ko abenduarekin alderatuta, % -13,3koa da EAE osoan.

Maila teknologiko ertain eta altuko produktuen protagonismoa⁵⁸ etengabe hazi da urteetan zehar, 2019ko salmenten % 31,7 bereganatzeraino, eta portzentaje handixeagoa, % 32,1, bai langile landunei dagokienez, bai sortutako balio erantsiari dagokienez. 2014an, ehunekoak % 25,2 ziren salmentetan, eta % 30 inguru landunetan eta balio erantsietan.

Eraikuntza sektoreak % 2,7 egin du behera 2020ko lehen hiruhilekoan, % 17,9 bigarrenean, % 9,3 eta % 8,2 laugarrenean. Urteko balantzeak % 9,5eko murrizketa erakusten du 2019tik 2020ra. Eraikuntzaren koiunturaren indizeari buruzko urteko balantzeak erakusten duenez, urte arteko murrizketa metatua % 7,3koa izan da, lan-egutegiaren termino homogeneoetan, % 7,5koa eraikuntzan eta % 6koa obra zibilean.

Zerbitzuen sektorean, oro har, % 2,8 jaitsi da balio erantsia 2020ko lehen hiruhilekoan, % 17,5 bigarrenean, % 6,5 hirugarrenean eta % 7,1 laugarrenean. Urteko balantzeak % 8,5eko beherakada izan du. Hala ere, merkatu-zerbitzuak eta merkatukoak ez diren zerbitzuak bereizita, jokabide kontrajarriak daude.

Hala, Administrazio publikoa, hezkuntza, osasuna eta gizarte zerbitzuak barne hartzen dituzten jarduerak % 1,2ko hazkundera izan dute 2020ko lehen hiruhilekoan, % 0,7koa bigarrenean, % 1,1koa hirugarrenean eta % 1koa laugarrenean pandemiari erantzuteko beharragatik. Urteko balantzeak % 1eko igoera erakusten du 2019tik 2020ra.

Aitzitik, jarduera pribatuek, bereziki merkataritza-, garraio- eta ostalaritza-jarduerak, beren jardura geldiarazi eta/edo murriztu baitute, beherakada handiak izan dituzte beren jardueran. Oro har, jardura horiek % 4,2 egin dute behera 2020ko lehen hiruhilekoan, % 21,8 bigarrenean, % 10,2 hirugarrenean eta % 12,8 laugarrenean. Urteko balantzeak % 12,3ko jaitsiera erakusten du 2019 eta 2020 artean.

Hala, hoteletan, 2020an, sarrerak % 60,7 jaitsi dira 2019ko datuekin alderatuta, eta ostatu-gauak, berriz, % 59,8. 2019an baino 2.090.163 sarrera eta 4.201.875 ostatu-gau gutxiago izango dira. Eskainitako plazen arabera okupazio-maila % 52tik % 30era jaitsi da. Errentagarritasun-adierazleei dagokienez, EAEko hotelen eguneko batez besteko tarifa (ADR) 72,62 eurokoa izan da 2020an, 2019an baino % 22,3 txikiagoa. Gelaren arabera diru-sarrerak (RevPar), establezimenduen okupazio-mailaren arabera, 2020rako 29,79 eurokoak izan dira, 2019an baino % 53,4 gutxiago.

Landa-ostatuetan ere jaitsiera handiak izan dira (-% 59,2 sarreretan eta -% 52,4 ostatu-gauetan). Uztailen eta abuztuan ostatu horiek hotel-establezimenduek baino erregistro hobeak izan zituzten; hala ere, mugikortasun-murrizketek eta talde bakoitzeko baimendutako pertsona-kopuruaren mugek bereziki eragin diete; beraz, azaroan eta abenduan ez da ia mugimendurik izan.

Apartamentu turistikoek, bestalde, aurreko establezimenduek baino erregistro hobeak dituzte. Hala, sarreren urte arteko jaitsiera % 49,4koa da, eta ostatu-gauena, % 36,9koa. Hori azaltzen da udako hilabeteetan beherakada txikiagoa izan dutelako, beste bi establezimendu turistiko motekin alderatuta.

Bestalde, gainerako zerbitzuen adarrean sartzen diren jarduerak ere (higiezinak, profesionalak, zientifikoak eta teknikoak, finantzarioak eta aseguruak) beherakada nabarmena izan dute: % 4 2020ko lehen hiruhilekoan, % 24,2

⁵⁸ ELGAren sailkapenaren arabera (EUSTATEk erabiltzen duena), maila teknologiko altuak honakoak jasotzen ditu: 1. Produktu farmazeutikoaren fabrikazioa, 2. Produktu informatiko, elektroniko eta optikoen fabrikazioa, eta 3. Eraikuntza aeronautikoa eta espaziala. Erdi-goi-goian 4 daude. Industria kimikoa, 5. Armen eta munizioen fabrikazioa, 6. Material eta ekipa elektronikoaren fabrikazioa, makinen eta ekipoen fabrikazioa, ibilgailuen fabrikazioa, 7. Garraiorako beste material batzuen fabrikazioa, ontzizintza eta eraikuntza aeronautikoa izan ezik, eta 8. Tresna eta hornidura mediko eta odontologikoen fabrikazioa. Ertaina-baxuak 9 barne hartzen ditu. Euskari grabatuaren erreproduktzioa, 10. Koke-lantegiak eta petrolioaren fintzea, 11. Kautxuko produktuen eta plastikoen fabrikazioa, metalezkoak ez diren beste produktu mineral batzuen fabrikazioa. Metalurgia, 12. Metalezko produktuen fabrikazioa, makineria, armak eta munizioak izan ezik, 13. Ontzizintza, eta 14. Makineria eta tresneria konpontzea eta instalatzea. Baxuak 15 hartzen ditu. Elikagaien, edarien, tabakoaren, ehungintzaren eta jantzizintzaren industria. Larruaren eta oinetakoaren industria. Zuraren, paperaren eta kortxoaren industria, 16. Arte grafikoak, 17. Altzarien fabrikazioa, 18. Beste manufaktura-industria batzuk; eta 19. Sailkatu gabe.

bigarrenen, % 8,1 hirugarrenen eta % 7,5 laugarrenen. Urteko balantzeak % 11ko jaitsiera erakusten du 2019 eta 2020 artean.

Finantza-sektoreari dagokionez, Espainiako Bankuaren datuen arabera, administrazio publikoen titulartasunekoak diren gordailuen saldo osoa EAEn kokatu zen, 2020ko itxieran, 6.102 milioi euro. Horrek esan nahi du urtean % 27,1eko igoera izan zela, eta Estatuko gordailuen % 7,7 dira. Beste sektore egoiliar batzuetako gordailuak 85.759 milioi eurokoak izan ziren, hau da, % 4,4 igo ziren aurreko urtearekin alderatuta, eta Estatuko guztizkoaren gaineko ratioa % 6,4koa izan zen. Beste sektore egoiliar batzuetako gordailuak beren modalitateen arabera aztertzen baditugu (ikusmena, epea eta aktiboen aldi baterako lagapena), ikusiko dugu % 80,6 ageriko gordailuak direla (% 76,2 2019an), % 11,3 eperako gordailuak eta % 1,4 AABLei dagozkiela. Ageriko gordailuek gora jarraitzen duten bitartean (+% 11,8), eperako gordailuek behera jarraitzen dute. Bilakaera hori azaltzen du gordailuen ordainketa eskasak edo baliogabeak.

Hala, moneta-merkatuko interes-tasak eurogunean (gordailuak) negatiboak dira berriro, urteko batez bestekoan, epe guztietan.

Bestalde, EAEko gordailu-erakundeek emandako kreditu osoaren saldo biziak gora egin du 2020an, 68.515 milioi eurotik 70.155 milioi eurora (+% 2,4). Igoera horren arrazoi nagusia da administrazio publikoei emandako kredituaren saldoak gora egin duela (+% 7), baina sektore pribatuari emandakoak ere gora egin du (guztizkoaren % 88,4), baina gutxiago (+% 1,8).

Bestalde, Bilbo 2000 Burtsako Indizea 1.291,2 puntutan kokatu zen 2020ko abenduan, hau da, % 13,1 jaitsi zen aurreko urteko abenduarekin alderatuta. Bilboko burtsaren kontratazio bolumena (erosketak eta salmentak) 96.625,4 milioi eurokoa izan zen 2020an, hau da, 2019an baino % 9,7 gehiago.

Enpleguak, lanaldi osoko lanpostuetan neurtuta, % 8,1 egin du behera aurreko urtearekin alderatuta.

Inflazioari dagokionez, 2020an kontsumo-prezioak apaldu egin ziren. Hala, bederatzi hilabetez negatiboan kateatu ostean, 2020ko abenduko KPIren urte arteko tasa % -0,3koa izan zen, baina 2020an urteko batez besteko tasa % -0,1koa izan zen. Antzeko egoera bat aurkitzeko 2014ra jo behar da, urte horretan hasi baitzen ateratzen 2008ko krisitik. Horrela, EAEko 2020ko abenduko tasa Estatukoa baino bi hamarren handiagoa da (- % 0,5). Garraioa, Komunikazioak eta Aisia eta Kultura izan ziren inflazioa moteltzen gehien lagundu zuten taldeak, % 4,1, % 4 eta % 2,2ko jaitsierekin, hurrenez hurren.

Estatistikako Institutu Nazionalaren "lan Kostuari buruzko Hiru hileroko Inkesta, ETCL" delakoaren datuen arabera, EAEn dagokionez, enpresen lan-kostuak⁵⁹ % 0,5 egin du gora 2020ko laugarren hiruhilekoan 2019ko aldi berarekin alderatuta (Estatuan % 0,1 murriztu da), eta 3.273,2 eurokoa da langile eta hilabete bakoitzeko, hau da, Estatuan baino 520,9 euro gehiago.

Lanaren itxurazko produktibitateari dagokionez, % 1,4ko beherakada izan zuen 2020an. Mailari eta bilakaerari buruzko analisiak erakusten du EAE, 2019an, 121eko indizearekin, EB27ko batez bestekoa baino % 21 gorago dagoela, Estatukoa baino % 22,3 gorago eta euroguneak baino % 15,7 gorago; horrek esan nahi du EAEk EB27koa, Estatukoa eta euroguneak baino posizio lehiakorragoa duela, lan-produktibitate handiagoa duelako.

Batez besteko errenta pertsonalak (zergen aurretik), EUSTATen "Errenta pertsonal eta familiarren estatistika"ren arabera, % 1,8 egin du gora 2017 eta 2018 artean, eta 21.458 euroraino iritsi da. % 60,4 lanaren errentetatik dator, 12.966 € batez beste (+% 2, aurreko urtearen aldean), % 26,8 gizarte transferentzia edo prestazioetatik⁶⁰, 5.747 € batez beste (+% 1,5), % 8 kapital higiezin zein higigarriaren errentetatik (1.717 €) eta % 4,7 ekonomia-jardueren errentetatik (1.029 €).

⁵⁹ Industria, eraikuntza eta zerbitzuak (etxeko unitateen eta lurraldez kanpoko erakunde eta organismoen jarduerak izan ezik).

⁶⁰ Pentsioak eta hartzeko pasiboak, langabezia-prestazioak edo -subsidiok, terrorismo-ekintzengatik prestazio publikoak, giza immunoeskasiaren birusa dutenak jasotako laguntzak, ezintasun iraunkorragatik prestazioak eta ardurapeko seme-alabengatik Gizarte Segurantzaren prestazioak.

Sexuaren arabera, gizonen eta emakumeen arteko banaketa desberdina da, eta agerian geratzen da dagoen genero-aldea. Hala, gizonek 26.930 euroko batez besteko errenta (guztira) lortzen dute, eta emakumeek 16.416 eurokoa.

Errentaren banaketari dagokionez (errenta osoa), 18 urte eta gehiagoko biztanle egoiliarren % 59,7k EAEko batez bestekoa baino errenta pertsonal txikiagoa du (21.458 €), baina kontuan hartu behar da talde horretan 2018an inolako errentarik jaso ez duten pertsonak daudela (% 14,9); kontrako muturrean, biztanleriaren % 10,6k du errenta hori, hau da, 42.916 euro baino zertxobait gehiago.

Aldi berean, biztanleen % 40,3k 12.000 eurotik beherako errenta pertsonala dute, eta % 47,1k 15.000 baino gutxiagokoa (kasu bietan errentarik ez dutenen % 12,9).

Bestalde, Kanpo Inbertsioen Erregistroaren datuen arabera, atzerriko inbertsioa % 163,1 hazi da EAEn 2019tik 2020ra bitartean, ABEEak kenduta. Guztira, EAEk 857,8 milioi euro jaso ditu 2020an (2019an 326 milioi euro izan ziren). Hala, 2020an EAE hirugarren postuan dago inbertsioen bolumenari dagokionez, Madrilen (17.910,4 milioi euro) eta Kataluniaren (2.966,9 milioi euro) atzetik.

Sektoreen ikuspegitik, bereziki nabarmenak dira inbertsioaren guztizkoan duen pisuagatik honako hauetan eginikoak: Energia elektrikoaren, gasaren, lurrunaren eta aire girotuaren hornidura, metalurgia eta produktu metalikoen fabrikazioa, eta elikadura, edariak eta tabakoa. Lurralde ikuspegitik begiratuz gero, inbertsioaren azken titularra bizi den herrialdea ELGAko herrialde batean kokatzen da kasuen % 98,1etan. Zehazki, % 83,1 EBko herrialde batetik datoz, eta % 13,3 AEBtik. EB14ko herrialdeen artean, Frantzia nabarmentzen da aurten, 549 milioi euroko inbertsioa egin baitu EAEn.

Bestalde, EAEk atzerrian egindako inbertsioa, ABEEak kenduta, % 151,9 hazi da 2019. urtearekin alderatuta, eta 2.511,6 milioi eurokoa izan da 2020an. Hala, EAE hirugarren postuan dago autonomia-erkidegoen sailkapenean, atzerrian egindako inbertsioagatik, Madrilen eta Kataluniaren atzetik. Sektoreen aldetik, hauexek nabarmentzen dira energia elektrikoaren, gasaren, lurrunaren eta aire girotuaren hornidura, ibilgailu motordunen eta garraioaren beste manufaktura batzuen fabrikazioa, eta konponketa, makineriaren instalazioa. Lurraldearen ikuspegitik, EAEko inbertsioa ELGAko herrialde batera bideratzen da kasuen % 95,9an. % 91,2k EBko herrialdeak ditu jomuga (batez ere Luxenburgo, eta neurri txikiagoan Eslovakia eta Italia), eta % 3,5 Asiara eta Ozeaniara doa.

EUSTATen Jarduera Ekonomikoen Direktorioko (JEGID) azken datuek, 2020ko urtarilekoak, EAEko 153.971 enpresa aktibo zenbatu dituzte, 921.525 pertsonari lana ematen dietenak; beraz, batez besteko tamaina 6 enplegukoa da enpresa bakoitzeko, eta goranzko joera izan du.

EB28ko batez besteko tamaina 5,1 enplegukoa da enpresa bakoitzeko (2018ko datuak), EAEn erregistratutakoa baino pixka bat txikiagoa (5,8 2019ko hasieran). Batez besteko horien gainetik daude Alemania (11,6 lanpostu), Luxenburgo (8,3), Danimarka (7,8), Austria (7,1), Kroazia (6,6).

Gizarte Segurantzaren inskribatutako enpresei buruzko datuek agerian uzten dute 2020an enpresa-sarea asko suntsitu dela. Hala, Euskadiko enpresa aktiboen kopurua 57.522koa izango da abenduan, hau da, otsailetik abendura 1.371 enpresa galdu ziren. Urte arteko datuen arabera, 2019ko abendutik 2020ko abendura 1.436 enpresa gutxiago izan ziren (-% 2,4). Osasun-krisia hasi zenetik, enpresen kopurua gehiago murriztu da Estatuan Euskadin baino.

EAEko sektore publikoari dagokionez, lehenik eta behin, Eusko Jaurlaritzako Ekonomia eta Ogasun Sailaren "Aurrekontuak Betearazteko Estatistikaren" arabera, 2020an Eusko Jaurlaritzak eta hiru foru-aldundiek 18.156,9 milioi euro likidatu zituzten guztira, eta aurreko urtearekin alderatuta, % 4,8ko igoera izan dute (% 0 igo dira 2019an), eragiketa arrunten bilakaera negatiboa (zuzeneko zergen bidezko diru-bilketa % 3,9 jaitsi da eta zeharkakoak % 14,0, beraz, ezin dute konpentsatu transferentzia arrunten igoera handia (% 242,1 hazi dira), finantza-pasiboen % 156,5eko igoerarekin orekatzen delako (zorpetze handiagoarekin lotuta). Bilakaera hori Eusko Jaurlaritzaren (+% 140,3) eta Foru Aldundien (+% 274,5) finantzetan gertatu da.

Diru-sarreraren igoerak ez du joera bera izan administrazioetan; izan ere, Eusko Jaurlaritzaren kasuan % 5,9 egin du gora, eta Foru Aldundien kasuan, berriz, % 6,6 egin du behera, eta agregatua, esan bezala, % +4,8koa izan da. Balantze gisa, Euskal Sektore Publikoak Euskal Autonomia Erkidegoko BPGd-aren gainean izan dituen diru-sarrerak – 2019an % 21,8 izan zen– 3,5 puntu igo dira 2020an, % 25,3ra arte (behin-behineko datuak); izan ere, BPG nabarmen jaitsi da, eta diru-sarrera publikoak mantendu egin dira.

Zerga itunduek zuzeneko eta zeharkako diru-sarrera gehienak osatzen dituzte, eta guztizkoaren % 90 baino gehiago, eta 2020rako 13.949,25 milioi euro bildu dituzte, hau da, aurreko ekitaldiarekin alderatuta, % 9,8 gutxiago. Ekitaldiaren azken zatian susperraldiak urriko aurreikuspenak hobetzea eragin zuen; izan ere, 2019ko datuekin alderatuta, % 13,6 ere gal daiteke. Oro har, 2020an zuzeneko zergen portaera hobeia izan da (-% 4,1, batez bestekoa baino gutxiago) zeharkakoena baino (-% 14,8).

Guztira, 13.949,25 milioi euro bildu dira, hau da, 2020an EAEko BPGd arruntaren % 19,4, behin-behineko datuen arabera (% 19,5 2019an). Bilketa horrek, % 9,8ko beherakada izan arren, laugarren urtez jarraian gainditu ditu 2007ko zifrak. Guztizkoaren % 40,4 PFEZari dagokio, % 37 BEZari (kudeaketa propioarena eta barne eragiketarako eta aduanetako doikuntzena), % 7,5 Sozietateen gaineko Zergari eta gainerako % 15,1 zerga bereziei.

Bestalde, Euskal Sektore Publikoaren gastu osoa (toki-erakundeak kontuan hartu gabe) 17.305,7 milioi eurokoa izan da 2020an, eta % 2,1 murriztu da 2019ko datuekin alderatuta, aurreko urteko +% 6,2aren aldean; hala, EAEko BPGren gaineko magnitude horren ehunekoa 1,8 puntu handitu da, % 22,3tik % 24,1era, 2020rako behin-behineko datuekin. Gastuaren beherakada Eusko Jaurlaritzan (-% 2,2) eta Foru Aldundietan (-% 8,2) gertatu da, eta agregatuaren aldaketa - % 2,1ekoa izan da, partida batzuk erakundeen artean konpentsatzen direlako (transferentzien zati bat, adibidez).

Euskal Sektore Publiko osoko (tokiko erakundeak kanpoan utzita) gastu kapituluetak aldakuntzarik garrantzitsuenek zenbait alde erakusten dute aurreko urteetakoekin alderatuz gero. Lehenik eta behin, langile-gastuek aurreko urteetako joera positiboari eutsi diote, 2019an baino gutxiago hazi badira ere (+% 3,6, aurreko urtean baino bi puntu gutxiago), eta proportzio txikiagoan aldundietan (+% 2,8) Gobernuan baino (+% 3,7); aldi berean, transferentzia arruntak finkatu dira (+% 3,8, 2019an baino 4 hamarren gehiago), eta % 5,7 igo da Eusko Jaurlaritzaren % 8arekin alderatuta.

Funtzionamendu-gastuek (ondasunak eta zerbitzuak erosteari buruzkoak), bestalde, aurreko urteetako joerari eutsi diote, eta aurreko ekitaldian baino proportzio handiagoan hazi dira (% 6,1 igo dira, aurreko urteko +% 4,9aren aldean). Inbertsio errealei dagokionez, 2019an % 0,6 baino ez ziren hazi, eta 2020an % 4,4 jaitsi ziren, Foru Aldundien -% 13,4ko beherakadaren ondorioz, Eusko Jaurlaritzak % 14,8ko positiboari eutsi baitio.

Eusko Jaurlaritzaren gastuari erreparatuz gero, 2020ko "EAEko Aurrekontu Orokorren gauzatzeari" buruzko datuen arabera, abenduko likidazioaren behin-behineko datuekin (aitortutako obligazioak), Eusko Jaurlaritzaren gastua % 2,2 murriztu da 2019ko datuekin alderatuta, urte horretan % 6,4 igo baitzen aurreko urtearekin alderatuta. Gastu bolumenagatik, bi sail nagusiak Hezkuntza (% 25,9) eta Osasuna (% 34,9) dira. Abenduko aurrekontuen likidazioa 11.779,7 milioi eurokoa da, hau da, gure erkidegoaren BPGren % 16,4, behin-behineko datuen arabera.

Bestalde, 2019an Euskal Sektore Publikoaren (Jaurlaritza eta foru-aldundiak) diru-sarrera arruntak % 4,9 jaitsi dira, eta izaera bereko gastuak, berriz, % 4,2. Horren ondorioz, aurrezki gordina % 72,5 jaitsi da, 525,5 milioi euroraino. Zenbateko hori gure Erkidegoko BPGren % 0,7 da (behin-behineko datuak). Gainera, 596,1 milioi euroko (BPGren % 0,8) defizit publikoa erregistratu da, gastu ez-finantzarioak (kapital korrante gehiago) handiagoak direlako diru-sarrera berdinak baino. Aurreko ekitaldian 689 milioi euroko superabita izan zen (BPGren % 0,9).

Eusko Jaurlaritzaren Aurrekontuen Betearazpenari buruzko Estatistikaren arabera, halaber, EAEko sektore publiko osoaren zorpetze garbia (Eusko Jaurlaritza eta foru-aldundiak) handitu egin da 2020an, bost ekitalditan behera egin ondoren, eta 1.630 milioi eurotik gorakoa izan da. Zorpetze gordina % 156,5 hazi da 2020an, 2.539,7 milioi euro, horietatik 2.092,6 milioi Eusko Jaurlaritzari dagozkio (2019ko datuekin alderatuta, % 140,3ko igoera), eta gainerako 447,1 milioiak Foru Aldundiei dagozkie (% 274,5).

Zorpetzearen igoera horrekin batera, gainera, zorraren amortizazioa txikiagoa izan da aurreko urteekin alderatuz gero (909 milioi euro, horietatik 689,6 Eusko Jaurlaritzari dagozkio), eta, ondorioz, zor bizia % 15,2 handitu da ekitaldiaren amaieran. Hala, ekitaldiaren amaieran, Eusko Jaurlaritzak eta Foru Aldundiek 12.325,7 milioi euroko zorra aurkeztu dute (BPGren % 17,2, behin-behineko datuen arabera; 2019an, berriz, % 13,5). Aurten ere, zorraren zatirik handiena Eusko Jaurlaritzari dagokio (% 84,4), aurreko urtean baino % 84,2 gehiago.

Eta, azkenik, enplegu publikoari dagokionez, euskal administrazio publikoek 139.885 langile zituzten 2020ko urtarilaren 1ean⁶¹, EUSTATen "Administrazio Publikoen Direktorioko" datuen arabera. Kopuru hori aurreko urtean baino % 0,2 handiagoa da, eta 2020ko lehen hiruhilekoan EAEn okupatutako langile guztien % 14,7 (2019an baino 2 hamarren gutxiago), BJAREN okupazio-zifrak kontuan hartuta. Datu horiek ez dituzte kontuan hartzen Estatuko Administrazioaren eta Gizarte Segurantzaren Sistemaren mendeko langileak, baina Lurralde Politikako eta Funtzio Publikoko Ministerioak, 2020ko urtarileko estatistika-buletinean, kalkulatu zuen Euskadiko Estatuko Administrazio Publikoko langileak 10.366 zirela data horretan (4.919 Estatuko Administrazio Orokorraren zerbitzura eta 5.447 "beste batzuk" kategorian, Estatuko segurtasun-indarrak eta -kidegoak barne). Zenbateko biak batzen baditugu, lanpostu publikoak, 2020a hastean, 150.251 inguru lirateke (aurreko urtean baino % 0,1 gehiago). Nolanahi ere, zenbatespen bat baino ez da zenbateko hori, erreferentzia-data eta metodologia desberdinak erabili baitira⁶².

EUSTATen kopuruak berriz ere aztertuta, 2020ko urtarilean ziren 139.885 enplegatu publikoetatik %64,6 EAEko administrazioakoa zen, %19,6 tokiko erakundeetakoa, %8,4 foru aldundietakoa eta gainerako %7,5a unibertsitatekoa, fundazioetakoa eta beste erakunde publiko batzuetakoa. Bestalde, funtzionarioak langile guztien %61,6 ziren, %37,5 lan-itunpeko pertsonala zen, kasu bietan Osakidetzaren estatutueta pertsonala barne; %1 goi-mailako kargudunak ziren. Gainera, langile finkoak (funtzionarioak, lan-kontratudunak eta estatutupekoak) langileen % 57,7 ziren (-2 hamarren 2019ko datuekin alderatuta), % 16,8 funtzionarioak eta bitarteko funtzionarioak (+5 hamarren) eta % 24,6 aldi baterako lan-kontratudun langileak (-3 hamarren). Horrela, behin-behinekotasun eta aldi-berekotasun maila % 41,4koa da (% 41,2 aurreko urtean).

⁶¹ Lanaldi osoko pertsonala.

⁶² Ministerioaren datuek, adibidez, egonkor deritzon plantilla zenbatesten dute, 6 hilabete baino gutxiagoko aldi baterako kontratuak alde batera utzita.

Ekoizpen-azpiegiturei dagokienez, eta, zehazki, garraioari dagokienez, Estatuko erakunde publikoek (AENA, ADIF eta PUERTOS eta RENFE) ingeniaritza zibilean egindako esleipenei buruzko EAEko datuek erakusten dute AENA eta ADIFen murrizketak eta PUERTOS eta RENFE operadoreen igoerak izan direla 2019tik 2020ra bitartean. AENArenek 15,7 milioi eurotik 12 milioi eurora igaro ziren; ADIFenak, 131,4 milioitik 62,8 milioira; RENFER operadorearenak, 9,3 eurotik 10.000 eurora; eta PORTUENAK, 10,1 milioitik 16 milioira.

Garraio-azpiegiturei dagokienez, azpimarratu behar da EAEko errepide-sarea, 2018ko datuekin, edukiera handiko bideek osatzen dutela % 15 baino gehiago, eta Estatuan, berriz, % 10,4; bidesari-autobideak edukiera handiko errepideen % 39,7 dira, eta Estatuan, berriz, % 17,2.

Salgaien garraioari dagokienez, truke kopururik handiena Gaztela eta Leon, Nafarroa, Kantabria eta Kataluniako erkidegoetan egiten da.

Trenbide azpiegiturari dagokienez, 2019ko datuekin, EAEko sarea 549,44 kilometro burdinbidek osatzen dute. Haietatik, 517,43 elektrifikatuta daude, eta haietatik % 64,7 ADIFenak dira. Berak kudeatzen du distantzia ertaineko penintsularanzko eta ibilbide luzeko zerbitzuei lotutako azpiegitura eta Bizkaiko eta Gipuzkoako aldiriko zerbitzuak. Gainerako % 35,3 Euskal Trenbide Sarea-ETSk kudeatzen du (Bilbo-Donostia-Hendaia linea barne).

Euskal Yari dagokienez, 2006an eta 2017an sinatutako hitzarmena bilduta, Gipuzkoako adarrean honako hauek geratuko lirateke osatzeke:

- ✓ Hernani-Astigarraga tartea, II. fasea, abiadura handia Donostiako ateetan utziko duena. Bere lanak erritmo onean doaz.

- ✓ Astigarraga-Oiartzun-Lezoko zatia: Donostian sartzen ez diren baina trenak ibiltzeko funtsezkoa ez den trenentzako plataforma. Aukera emango du ADIFen linea konbentzionala ez erabiltzeko Donostiatik eta erreteriatik igarotzean, eta Lezo-Irun azken zatian soilik lotzeko. Informazio-azterketan dago.

- ✓ Donostiako geltoki berria, zeinaren lanak hasi baitira.

Bestalde, Astigarraga-Behobia zuzeneko zatiak (Frantziako abiadura handiko linea berria (Bordele-muga) eta Oiartzundik Astigarraga-Oiartzun-Lezo saihesbidearen luzapenak ez dute oraindik datarik.

Azkenik, Gasteizen eta Bilbon trenbidearen sarrerari dagozkion zatiak ere bete gabe geratuko lirateke.

Bestalde, abiazio zibileko datuen arabera, EAEko hiru aireportuetatik 1,8 milioi bidaiari igaro ziren 2020an (% 93 Bilboko aireportutik), hau da, 2019ko datuekin alderatuta, % 71,6 gutxiago. Bestalde, salgaien trafikoaren jaitsiera % 1,1ekoa izan zen, 64.718 tonakoa (% 99,4 Gasteizko aireportuan erregistratu da). Aireportuen artean, Bilboko aireportuan salgaien trafikoa % 60,8 jaitsi da, eta Gasteizkoan, berriz, % 0,2.

Portuko trafikoari dagokienez (merkantziak, hornidura eta arrantza), 2019tik 2020ra Bilboko Portuak % 16,6 egin zuen behera. Pasaiko portuan, berriz, salgaien trafikoa % 6,4 jaitsi zen.

Energiari dagokienez, *Euskadi Energia 2019. Datu energetikoak* txostenak, EEK 2020an argitaratutakoak, erakusten duenez, energia primarioaren edo energiaren barne-kontsumo gordinaren (gehien inportatutako energia gehi esportatua) eskari osoa % 1,3 hazi zen 2019an, eta 6.533 ktepekoa izan zen. Bestalde, energiaren azken kontsumoa % 1,2 jaitsi da (4.989 ktep), lehen sektorean izan ezik.

Lehen mailako energiaren ekoizpena % 1,4 hazi zen, 645 Ktep izatetik 654 Ktep izatera igaroz: ekoizpen hori, nagusiki, energia berriztagarrietan oinarritu zen (berezko iturri nagusia), hauek % 0,6 gehitu zirelarik (616 Ktep-etik 623 Ktep-era). Lehen mailako energiaren berezko ekoizpen eskasak EAEko energia-eskariaren (barne-kontsumo gordina) % 10 soilik asetzea ahalbidetu zuen. Ondorioz, EAEn kanpo-mendekotasun energetikoa % 90ekoa izan zen, Estatuan zegoena (% 73,5) eta EB28ko batez bestekoa (% 54,6) baino handiagoa (bi datuak 2018koak dira); eta, izatez, EB-28ko herrialde guztietakoak baino handiagoa, Luxenburgokoak izan ezik.

Iturri berriztagarrietan oinarritutako ekoizpenak (623 Ktep) azken kontsumoaren % 12,5 asetzea ahalbidetu zuen (4.989 kteps); hau da, energia berriztagarriek azken kontsumoan duten partaidetza-ratioa Euskadiko 2020rako Energia Estrategian (3E2020) gure erkidegoarentzat ezarritako % 14ko helburutik 1,5 puntura dago⁶³.

Intentsitate energetikoari dagokionez (ekonomia baten eraginkortasun energetikoaren adierazlea, BPGren unitateko Ktepen azken kontsumoa bezala neurtzen dena), 2019. urtean 2009. urtekoa baino 17 puntu hobea (txikiagoa) izan zen. 2018. urtearekin alderatuta, ehuneko 3 puntu hobetu da. Sektoreka, zerbitzuen intentsitateak hobera egin zuen (murritzuta egin zen) 2018 eta 2019 artean, bai industrian, bai garraioan eta zerbitzuetan.

Faktura energetikoari dagokionez, 2019an ia ez da aldatu aurreko urtearekin alderatuta, eta 5.939 milioi eurokoa da. Kostu horretatik, % 53 garraio sektoreari dagozkio, % 19 industriari, % 15 etxebizitzetara, % 12 zerbitzuetara eta % 1 lehen sektoreari. Etxebizitza sektorearen faktura % 6,9 jaitsi da 2019an. Etxeko fakturak % 7,4 egin du behera, 1.002 eurora iritsiz, eta biztanleko fakturak % 7,2 egin du behera, 414 eurora arte.

I+G+b jardueren dagokionez, 2019an, EAEn, EUSTATen arabera, 1.481,4 M€ inbertitu ziren I+Gn (+% 4,1 2018aren aldean) eta, beraz, ondoz ondoko laugarren urtez hazkundeak balio positiboetan jarraitu zuen. Esfortzuari dagokionez, BPGren % 1,86 da (% 1,85 aurreko urtean). Estatistikako Institutu Nazionalak EAEn erregistratutako ratioa % 1,97 izan zen; beraz, gure erkidegoa Estatuko batez bestekoaren gainetik dago (% 1,25).

Iturria edozein delarik, eurogunean izandakoa baino txikiagoa da esfortzua, % 2,23 eta arlo horretako erreferentziako herrialdeen azpitik: Suedia (% 3,39), Austria (% 3,19), Alemania (% 3,17), Danimarka (% 2,96), Belgika (% 2,89), Finlandia (% 2,79), Norvegia (% 2,22), Frantzia (% 2,19) eta Herbehereak (% 2,16), EUROSTATen datuen arabera.

Gastuaren exekuzioari dagokionez, % 76,3 enpresek⁶⁴ egin zuten, % 17,1 Goi Mailako Irakaskuntzak eta gainerako % 6,6 Administrazioaren mendeko erakundeak. Egitura hori ez dator bat Estatuan dagoenarekin, bertan ehunekoak % 56,1, % 26,6 eta % 17 baitira. Horrela, enpresa-sektoreak jarraitzen du gasturik handiena gauzatzen, eta, gainera, haren pisua 4 hamarren igotzen da 2018. urtearekin alderatuta.

Gastu horren finantzaketari dagokionez, sektore pribatuaren partaidetza % 53,9koa da, 2020rako Europako helburutik 12,1 puntura (I+Gko gastu osoaren % 66 funts pribatuekin finantzatzeara). Administrazio Publikoak gastuaren % 33,8 finantzatzeko du. Eurogunean, EUROSTATen 2018ko datuen arabera, ehunekoak % 59,6 eta % 29,7 dira. Herrialde hauetan I+G arloko gastuaren finantzaketa pribatuaren ratioa oso handia izan da 2018an: Japonia (% 79,1), Txina, Hong Kong izan ezik (% 76,6), Hego Korea (% 76,6), Suitza (% 68,6), Alemania (% 66), Belgika (% 63,5, 2017an), Eslovenia (% 62,6), AEB (% 62,4), Suedia (% 60,8) eta Danimarka (% 58,5 2017an).

Horrela, sektore pribatuak eta publikoak finantzatzeko I+G barne produktu gordinaren % 1,03 eta % 0,65 dira, hurrenez hurren. 2020rako Europako helburuak % 2 eta % 1 dira.

DOBko I+G jardueretan diharduten langileak (19.618,5 pertsona) % 1,8 hazi dira 2018. urtearekin alderatuta. Sexuaren arabera azterketak agerian uzten du jarduera horietan lan egiten duten langile guztien % 36,6 soilik direla emakumeak.

⁶³ Gogora dezagun 2020rako Europako Estrategian Europar Batasunaren helburua % 20 dela.

⁶⁴ Kontuan hartu behar da I+G arloko gastuaren zati handi bat Teknologia Zentroen Sarearen bidez bideratzen dela, estatistika-eragiketa honetan enpresa-sektorearen zati gisa sartuta, bere izaera juridikoa dela eta.

Okupazioa kontuan hartuta (ikertzaileak, teknikariak edo laguntzaileak), % 68,9 ikertzaileak dira, % 23,7 teknikariak eta % 7,4 laguntzaileak; hala ere, ehuneko horiek desberdinak dira gauzatze-sektorearen arabera, eta ikertzaileen ratioa guztizkoaren % 86,2 da goi-mailako irakaskuntzaren kasuan.

Orain, enpresaren sektoreko I+G-ko adierazleak aztertuko ditugu, betiere Zientzia eta Teknologiako Euskal Sareko zentroak alde batera utzita. Lehenik eta behin, 2019an I+Gko jarduerak egin zituzten enpresen kopurua (Sareko zentro teknologikoak kontuan hartu gabe) 1.313 izan zen, hau da, 2018an baino % 1,6 gutxiago. Horietatik 534 industria sektorekoak dira (2018an baino 72 gutxiago, -% 12), 731 zerbitzuen sektorekoak (57 gehiago, +% 8,5), 36 eraikuntzakoak (5 gutxiago, -% 12,2) eta 12 lehen sektorekoak (aurreko urtean bezala).

Jarduera horietan dedikazio osoko enplegatuei dagokienez, 10.820,1etik 10.953,6ra igo da, hau da, enpresa-sektoreko (ZTESko zentro teknologikorik gabe) enplegu osoaren % 1,2 osatzen dute, eta ratio horrek egonkor jarraitzen du 2018. urtearekin alderatuta. Adar handien arabera bereizita, industriako enplegu osoaren % 2,5 I+G jardueretara bideratzen da (% 2,6 aurreko urtean). Zerbitzuen sektoreko ratioa % 0,8tik % 0,9ra igo da eta eraikuntzan % 0,3an mantendu da.

Enpresek jarduera horietan egindako gastua ere igo egin da 2018 eta 2019 bitartean, % 2,9 hain zuzen ere, 878.518 mila eurora iritsiz.

Testuinguru horretan, nabarmentzekoa da I+G egiten duten euskal enpresen batez besteko tamaina handia; izan ere, 77 langile dira, euskal enpresaren multzoaren batez besteko tamaina baino askoz handiagoa (6 lagunekoa).

Enpresen berrikuntza-jarduerari dagokienez, EAEn, 2019an, EUSTATEN datuen arabera, 10 enplegu eta gehiagoko enpresen % 30,8 dira berritzaileak, 2018an baino % 0,7 gehiago. Ikuspuntu sektorial batetik, berritzaileak dira 10 enplegu eta gehiagoko industria-enpresen % 46,1, zerbitzuetaen % 26,5 eta eraikuntzako % 22,3 25,2 %

EINren datuen arabera, EAEn 10 enplegu edo gehiagoko enpresen % 25,2 dira berritzaileak, Estatuko batez bestekoa baino ratio handiagoa (% 20,8). Autonomia-erkidegoen rankingean, EAE lehena da, eta ondoren doaz Aragoi (% 24,9) eta Katalunia (% 24,2).

Eustaten datuen arabera, jarduera berritzaileetan egindako gastua 2.894,7 milioi eurokoa da (+% 2,4), hau da, BPGren % 3,6. Gastu horretatik, gehiena barne I+G-ari dagokio. Sektoreka eta 10 enplegu edo gehiagoko enpresen artean, gastua honela kontzentratzen da: industrian, garraio-materiala (gastuaren % 12,9), metalurgia eta metalezko gaiak (% 6,5); produktu informatikoak eta elektronikoak; material eta ekipo elektrikoa (% 6,1) eta makineria eta tresneria (% 5,7). Zerbitzuen sektorean: I+G, aholkularitzak eta bestelako jarduera profesional eta teknikoak (gastuaren % 27,5), hezkuntza (% 9), osasun jarduerak (% 6,9) eta telekomunikazioak (% 6), informatika eta komunikabideak (% 6).

10 enplegu edo gehiago dituztenen % 61,4k uste du berrikuntza zailtzen duten faktore jakin batzuk daudela. Hauek dira, besteak beste: "Enpresaren barruan beste lehentasun batzuk daude", "Kostu handiegia", "Merkatuan lehia handiegia dago", "Laguntza edo dirulaguntza publikoak lortzeko zailtasunak", "Enpresaren barruan finantzazio falta dago" eta "kanpoko iturri pribatuen finantzazio falta".

"Europako Berrikuntzaren Adierazleen panelak (EIS) 2020" erakusten du EAE berriz ere "berrikuntza handiko herrialdeak" taldearen barruan kokatzen dela. Zehazki, sintesi-adierazleak 0,50eko balioa du, estatuaren gainetik (0,43), baina 27ko EBN baino ehunen bat azpitik (0,51).

Hala ere, berrikuntza-prozesuetan errendimendu gisa sortutako jabetza intelektualeko eskubideen formak atzematen dituen IUSaren "aktibo intelektualak" dimentsioan, adierazlea EB27ko (0,50) eta are Estatukoaren (0,37) batez bestekoaren azpitik dago.

Esan bezala, ikuspegi historikoko azterketak erakusten duenez, EAEk I+G jardueretan inbertsioa egin duen arren, badirudi zailtasunak dituela inbertsio hori emaitzetara eramateko orduan; izan ere, aktibo intelektualen adierazleak baxu mantendu dira, eta horrek eraginkortasun edo produktibitate txikiagoa erakusten du.

Ildo horretan, aipatu behar dugu ZTBP Euskadi 2030 berriak lau helburu operatibo planteatzen dituela, eta horien artean, hain zuzen ere, "Euskal I+G+b emaitzetara ahalik eta gehien bideratzea" dagoela. Gainerako helburuak hauek dira: enpresetan I+Gko eta berrikuntzako jarduera sustatzea, batez ere ETEetan; euskal I+G+b nazioartekotzea bultzatzea; eta talentu ikertzailea sustatzea, batez ere emakumeen artean.

Informazioaren eta Komunikazioen Teknologiai dagokienez, Eustaten Informazioaren Gizarteari buruzko Inkestak (ESI enpresak) bederatzi adierazle erabiltzen ditu enpresen eraldaketa digitala aztertzeko (4.0 industria)⁶⁵. 2020an⁶⁶, sare sozialak enpresa-helburuetarako erabiltzen dituzten 10 enplegu edo gehiagoko establezimenduen ehunekoa % 68,3koa da, eta adierazlerik adierazgarriena da. Ondoren, cloud computing-a (% 44), zerbitzu mugikorren erabilera (% 42,4) eta ziber-segurtasuneko jarduerak (% 41,9) agertzen dira. Ondoren, big data azterketa (% 22,2), IoT (% 19,5) eta robotika (% 11,7). Urrunago daude 3D inprimagailuen erabilera (% 8,8) eta adimen artifizialeko sistemen erabilera (% 6).

Komeni da cloud-computing ratioa kontuan hartzea, zerbitzu mota horrek enpresa baten informaziorako edo zerbitzuertarako sarbidea ahalbidetzen baitu, Internetarako konexio baten bidez, edozein lekutan kokatutako edozein gailutatik.

Bestalde, 10 langile edo gehiagoko enpresen % 91,7k segurtasun informatikoko neurriren bat du, aurreko urtean baino 3,8 puntu gehiago. Neurri horien artean daude, % 50etik gora, software eguneratua izatea (% 78,9), pasahitz segurua (% 77,2) eta kanpoko backupak (% 57,8).

Orain, EAEren egoera eta Estatuarena alderatuko ditugu, aztergai dugun arloan. Horretarako, EINK argitaratutako "IKTen erabilerari eta merkataritza elektronikoari buruzko inkestako" datuak (2020ko lehen hiru hilekokoak) erabiliko ditugu. EAEk Estatuko batez bestekoa baino ratio handiagoak ditu IKT espezialistak erabiltzen dituzten enpresetan, hodeiko konputazio-soluzioak erosten dituzten enpresetan (cloud computing) eta 3D inprimaketa duten enpresetan. Hala ere, datu-iturri handiak aztertu zituzten enpresen ratioa (Big Data) eta Internet bidez urrutitik monitorizatu edo kontrolatu daitezkeen gailu interkonektatuak erabili zituzten enpresena (IoT) Estatuko batez bestekoaren azpitik daude.

Telelanari dagokionez, EUSTATen arabera, langileen % 5,4k (% 3,9 2019an) enpresako lokaletatik kanpo lan egiten zuen, lanaldiaren heren bat gutxienez erregulartasunez, eta horretarako sare telematikoa erabiltzen zituen IKT sistemekin konektatzeko. Telelanaren intzidentziak, jarduera-sektorearen arabera, agerian uzten du industrian inpaktu txikiagoa duela (% 2,6 2020an eta % 2,2 2019an).

Transakzio elektronikoei dagokienez, EUSTATen datuen arabera, 2020ko lehen hiru hilekoan 15 urte eta gehiagoko euskal herritarren % 45,2k erosi ditu ondasunak eta zerbitzuak Internet bidez, 2019an baino % 4,1 gehiago. Internet erabiltzen duen biztanleriari dagokionez, % 54,8 da. Sexuaren arabera bereizita, Internet erabiltzen duten emakumeek gizonek baino kirol-material eta arropa gehiago erosten dute (+ehuneko 6,1 puntu), baita etxerako ondasunak (+5,7) eta bidaietarako zerbitzuak ere (garraio publikoko txartelak, autoaren alokairua). Gizonek, berriz, emakumeek baino ekipamendu elektronikoa (+17,9 puntu), informatika-ekipamendu (+13,1 puntu) eta ordenagailu- edo bideokontsola-joko eta horien eguneratzeak (+7,2 puntu) gehiago erosten dituzte.

⁶⁵ Hauek dira: sare sozialak enpresa-helburuetarako erabiltzea, "Hodeian" zerbitzu informatikoak erabiltzea, zerbitzu mugikorrek erabiltzea, gauzen Internet erabiltzea (IoT), zibersegurtasun-jarduerak, makrodatuen analisia (big data), adimen artifizialeko sistemak erabiltzea, 3D inprimagailuak erabiltzea eta robotika erabiltzea.

⁶⁶ Aipatu behar da informazio-bilketa, batez ere, urteko lehen hiru hilekoan egiten dela, eta, beraz, COVID-19ak urrutiko konexioaren bidezko sarbidean eta telelanaren modalitatean izan dezakeen eragina zati batean baino ez dela islatu.

EUSTATen eta EUROSTATen datuen arabera⁶⁷, online erosi edo saldu zuten 10 enplegu edo gehiagoko enpresen ehunekoa (finantza-sektorerik gabe) handiagoa da EB27an eta eurogunean EAEn baino.

EUSTATen arabera, erosketa elektronikoak egiten dituzten 10 enplegu edo gehiagoko enpresen ehunekoa % 28,3 da, eta salmentak egiten dituztenena % 13,8, 2019an. Eta enpresen % 45ek erosi zuten on line (eskarien % 1 gutxienez) 27ko EBn eta % 46k eurogunean.

Administrazio elektronikoaren erabilera aztertuko dugu orain.

Gogora ekarri behar dugu, 39/2015 Legearen 14. artikuluaen arabera, enpresek nahitaez izan behar dituzte harreman elektronikoak administrazio publikoekin.

EUSTATen arabera, enpresa-sare osoan (Internetarako konexiorik ez duten enpresak barne), 2020an, Administrazio Publikoarekin izapide elektronikoak egiten dituzten enpresen ehunekoa enpresa guztien % 93,5 da, eta 10 enplegu edo gehiagoko enpresen % 96,7.

Izapidetze zuzena izan daiteke, hirugarrenen bitartez (aholkularitza-enpresak...) edo bi prozedurok erabiliz. Datuek erakusten dutenez, 10 langile edo gehiago dituzten enpresek, baliabide gehiago dituztenez, izapide gehiago egiten dituzte zuzenean.

Enpresek administrazioarekin egiten duten izapidetze motari dagokionez, nabarmentzekoak dira hauexek establezimendu guztietan: BEZa aitortzea (guztizkoaren % 79,4), informazioa lortzea (% 68,2), inprimakiak eta formularioak lortzea (% 64,7), langileen kotizazio sozialak aitortzea (% 64,6), sozietateen gaineko zerga aitortzea (% 61) eta betetako zergak eta formularioak itzultzea (% 56,8). 10 langile edo gehiagoko establezimenduei gagozkiolarik, hauexek nabarmentzen dira: informazioa lortzea (tamaina horretako establezimenduen % 88,2), inprimakiak eta formularioak lortzea (% 83,9), betetako inprimakiak eta formularioak itzultzea (% 79,8), langileen kotizazio sozialak aitortzea (% 79,7) eta BEZa aitortzea (% 77,9).

Izapide horiek elektronikoki zein administrazioarekin egiten dituzten aztertuta, euskal enpresek foru-aldundiak (% 86,6) eta Administrazio Zentrala (% 71,8) nabarmentzen dituzte, eta ehuneko horietan eragina dute zerga nagusien gainean dituzten eskumenek. Ondoren, Eusko Jaurlaritza (% 51,3), tokiko erakundeak (% 27,9), Europar Batasuna eta beste batzuk (% 10,4) daude. Portzentaje horiek, beste behin, handiagoak dira soilik 10 langile edo gehiago dituzten enpresak hartzen badira kontuan. Tamaina horretan, lehenik eta behin, tamaina horretako enpresen % 86,7k dute elkarreragin elektronikoa foru-aldundiekin. Ondoren, Administrazio Zentrala (% 85,9), Eusko Jaurlaritza (% 76,4), toki-erakundeak (% 47) eta EB (% 21,8) daude.

8.2. GOGOETAK

COVID-19aren pandemiak krisi sanitario, sozial eta ekonomikoa eragin du mundu osoan, eta krisi horrek ez du aurrekaririk garai modernoetan. Urruntze sozialeko neurriek pertsonen mugikortasuna eta jarduera murriztea ekarri dute bake-garaian sortu ez diren sektore jakin batzuetan.

⁶⁷ Datuak azterketa-unitatean (enpresa eta establezimendua) dagoen aldearekin zuzenean aldera badaitezke ere, gutxi gorabeherako ikuspegia ematen dute.

Mundu mailan gertatutakoaren ildotik, pandemia aurrekaririk gabeko disrupzioa izan da euskal jarduera ekonomikoan. Egungo krisia nabarmentzen da denbora laburrean jarduera ekonomikoak izan duen intentsitateagatik.

Eskaintzaren aldetik, pandemiaren inpaktuak heterogeneotasun nabarmena du; izan ere, eusteko neurriek eragin berezia izan dute interakzio pertsonalekiko eta gastu pribatuko erabakiekiko mendekotasun handiena duten sektore ekonomikoetan. Beraz, arreta berezia jarri behar da bereziki kaltetutako sektore, enpresa eta langile horiei pandemiak eragindako egoera zailetik irteteko laguntza espezifikoak emateko.

Pandemiaren eragin ekonomikoa askoz okerragoa izan zitekeen politika ekonomikoaren erantzunik gabe. Politika-neurri ugari hedatzeari esker, krisiaren ondorio kaltegarriak arindu ahal izan dira enpresa- eta enplegu-jardueretan. Hala ere, osasun-krisiak planteatzen dituen erronken izaera aldakorra dela eta, agintari ekonomikoek beren jarduerak egokitu behar izan dituzte, eta hori egiten jarraitu beharko dute krisia behin betiko atzean utzi arte.

EAEko sektore publikoari dagokionez, Kontseilu honek nabarmentzen du, lehenik eta behin, aurre egin behar diogun krisi ekonomiko eta sozial larriak eten egin duela 2017tik gertatzen ari zen finantza publikoen berreskuratze-bidea, bilketaren bilakaera positiboari esker, azken urte honetan behera egin baitu orain arte ikusi ez diren ratio negatiboekin.

Era berean, azpimarratu nahi dugu, krisiak dakartzan erronken aurrean, sektore publikoak eten egin behar izan duela azken ekitaldietako zorpetzea murrizteko prozesua, eta nabarmen handitu. Pandemiaren egungo testuinguruan, gure ustez, zerga- eta aurrekontu-politikak funtsezko zerbitzu publikoak hobetzean jarri behar du arreta, batez ere osasuna eta gizarte-zerbitzuak, baina baita hezkuntza eta, jakina, ikerketa ere.

Gainera, inbertsio errealak funtsezkoak dira herrialdearen garapenerako, eta aurreko krisiaren ikur negatiboa berreskuratu dute. Horregatik, aurrekontu-ahalegin handia eta jarraitua egin beharko da etorkizunean inbertsio-maila onargarriei eusteko.

Eta, ildo horretan, uste dugu "next Generation" funts europarren aukera baliatu behar dela, funtsezko zerbitzuak eta sektore publikoaren nahiz pribatuaren inbertsioa indartzeko.

Bestalde, enplegu publikoari dagokionez, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearen ustez, beste urte batez errepikatu behar da euskal administrazio publikoen bitartekotasun- eta behin-behinekotasun-maila, % 41,4koa, hain zuzen ere, eta azkar zuzendu behar da, dauden eragozpenak gainditu ondoren. Gainera, eta sortutako Europako araudiaren eta jurisprudentziaren arabera, enplegu publikoa egokitzeko prozesuak abiarazi behar dira, egoera horrekin amaitzeko.

Garraio-azpiegiturei dagokienez, hiru puntu nabarmendu nahi ditugu: lehenik eta behin, Estatuko batez bestekoarekin alderatuta, gure erkidegoan bidesari gisa erabiltzen diren edukiera handiko bideen proportzio handiagoa; bigarrenik, egun dagoen azpiegitura-eskaintza zabala eta, trenari dagokionez, euskal Y-arekin handituko dena. Horrek lurreko garraioko salgaiak eskualdatzeko aukera emango du, eta, aldi berean, garraio-sare koordinatu eta konbinatu bat egituratzeko beharra eskatuko du; eta, azkenik, baina ez garrantzi gutxiagokoa, Gasteizko aireportuan salgaien trafiko-bolumenari eustea eragingo du, sektore ekonomiko gehienetan jarduera-murrizketak eta -jaitsierak dituen urte batean, eta horrek gure Erkidegoan dagoen masa kritikoaren ideia bat ematen du, gero eta pisu handiagoa hartzen ari den merkatu globalari dagokionez.

Energiari dagokionez, kezkatzeko moduko alderdi bat nabarmentzen dugu, zehazki, gure erkidegoaren kanpoko energia-mendekotasun handiarekin eta energia berriztagarrietan oinarritutako ekoizpen txikiarekin zerikusia duena. Ildo horretan, uste dugu beharrezkoa dela Euskadin energia mota horren ekoizpenari beste bultzada bat ematea, eta are gehiago Europako funtsek energia hori garatzeko izan dezaketen aukera kontuan hartzen bada.

Zientziari, teknologiarri eta berrikuntzari dagokionez, I+G jardueretan egindako gastua laugarren urtez jarraian kopuru absolututan hazi bada ere, ahaleginari dagokionez, Europako % 3ko helburutik urrun gaude oraindik. Gogorarazi nahi dugu helburu zehatzak ezarri direla estatu kideentzat, 2020an lortu beharreko BPGren % 0,5etik % 4ra, Espainiaren kasuan % 2ra. Eta ezin dugu ahaztu ahalegin publikoari eta pribatuari Europako helburuetara iristeko bidea geratzen zaiela: BPGren % 1 eta % 2, hurrenez hurren.

Hala ere, pandemiak izan ditzakeen ondorio positibo urrietako bat da kontzientziazio sozial handiagoa izatea zientziara eta I+G+Ba bideratutako funtsak igotzeko beharrari buruz, eta horrek ingurune egokia eratzen du horrelako jardueri lehentasun handiagoa emateko eta azkarrago aurrera egiteko.

Berriz azpimarratu nahi dugu, EAE I+G jardueretan inbertsio garrantzitsua egiten ari bada ere, dirudienez, zailtasunak dauzkala inbertsio hori emaitzetara eramateko; izan ere, aktibo intelektualen adierazleak baxu egon dira. Eta aktibo intelektualei dagokionez (patenteak eta baliagarritasun-modeloak), gure ustez areagotu behar dira jarduketak enpresek –txikiek eta ertainek batez ere- mekanismo horiek, euren inbertsioak blindatzeko eskaintzen dituzten abantailak eta neurri horiek izapidetzeko laguntzak daudela ezagut ditzaten, lizentzien salmentagatik sarrera iturri izan eta beste merkatu batzuetan sartzea ahalbidetu baitiezaiekete. Ildo horretan, bat gatz 2030 ZTBP berriaren helburu operatiboetako bat, hain zuzen ere, "Euskal I+G+b emaitzetara ahalik eta gehien bideratzea" izatearekin.

Komeni da azpimarratzea enpresetan berrikuntza oztokatzen duten faktoreak arindu behar direla, batez ere ekonomikoak eta aldaketarako errezeloak (I+Gk dakartzan arriskuak bere gain hartzeagatik), bai eta I+G arloan egindako inbertsioa emaitzetara eramatea zailtzen dutenak ere. Oztopo horiek kentzen ez badira, I+G arloan dinamismoa galtzeko benetako arriskua dago.

Hori dela eta, besteak beste, beharrezkoa da enpresa txiki eta ertainak sensibilizatzea eta orientatzea datozen aldaketa eta trantsizioen saihestezintasunari buruz. Aldaketa horien ondorioz, ezinbestekoa izango da horietara egokitzea, eta enpresek, tamaina edozein izanda ere, beren egunerokotasunean I+G eta berrikuntza txertatu beharko dituzte, etorkizuna ziurtatu nahi badute behintzat.

Laburbilduz, Espainiako eskualdeen artean I+G arloan dugun lidergoari eusten diogula eta trantsizio digitalak gure ekonomiaren lehiakortasuna eta gure gizartearen ongizatea hobetu ditzaketan aukera berrien aurrean jartzen gaituela egiaztatzea atsegin dugun arren, ezin dugu alde batera utzi gure enpresek eta, bereziki, ETEek hobekuntza-aukera zabala dutela arlo horretan (zibersegurtasuna, adimen artifiziala, robotikaren erabilera, besteak beste). Horregatik, beharrezkoa da esparru horietako politika publikoen garapenean sakontzea, funtsezkoak baitira euskal industria-sarearen lehiakortasunerako.

Hala, EAEk Estatuko batez bestekoa baino ratio handiagoak ditu 10 enplegu edo gehiagoko enpresetan, IKT espezialistak erabiltzen dituztenean, hodeian konputazio-soluzioak erosten dituztenean (cloud computing), eta 3D inprimaketa duten enpresetan. Hala ere, datu-iturri handiak aztertu zituzten enpresen ratioa (Big Data) eta Internet bidez urrutitik monitorizatu edo kontrolatu daitezkeen gailu interkonektatuak erabili zituzten enpresena (IoT) Estatuko batez bestekoaren azpitik daude, eta beharrezkoa da ahalegin publiko eta pribatuak areagotzea tresna horiek euskal enpresetan txertatzeko.

Merkataritza elektronikoari dagokionez, nabarmen hazi da eta funtsezko kanala da jarduerari eusteko, bizi izandako mugikortasuna murrizteko inguruabarren aurrean, adibidez. Gure ustez, euskal enpresek Europako izen bereko enpresek baino gutxiago aprobetxatzen dute bide horretatik erosketak eta salmentak, eta horrek esan nahi du aukerak galtzen ari direla gero eta gehiago haziko den merkataritza-tresna batean. Era berean, Gasteizko aireportuaren

inguruan sortzen ari den nodo logistikotik erator daitezkeen sinergiak gehitu behar dira, bai eta gure erkidegoak Europa Barneko Garraio Sarearen Oinarrizko Sarearen Korridore Atlantikoan izan behar duen eginkizuna ere.

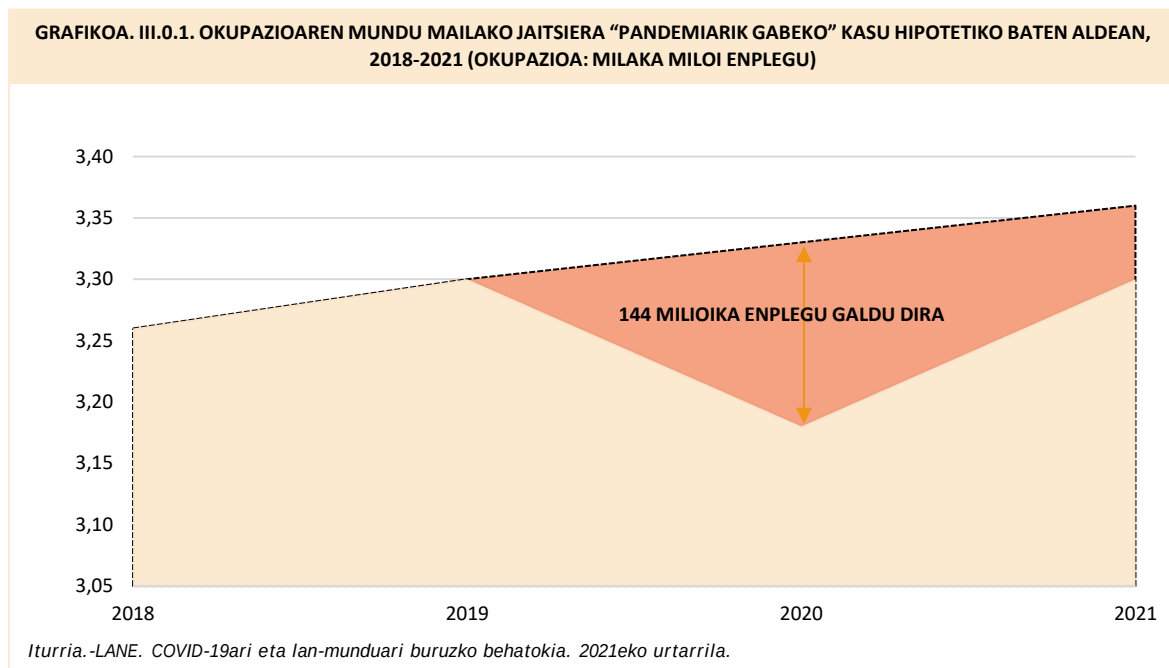
Bestalde, gure ustez, "Next Generation" funts europarren erabilgarritasunak aukera ematen du trantsizio teknologiko-digital, energetiko-ingurumeneko eta demografiko eta sozial hirukoitza bultzatuko duen herrialde-estrategia bat bultzatzeko, eta beharrezkoa da ahalegin berritzaile disruptiboa areagotzea gizarte-berrikuntzarekin koordinatuta. Horrela, euskal ekonomiak eta gizarteak nazioartean duten lehiakortasun-posizionamendua hobetuko da.

III. KAPITULUA

Enplegua eta lan-harremanak EAEn

EAEko Memoria Sozioekonomikoaren bigarren kapitulu honetan enpleguaren alderdi bakoitzaren (okupazioa, langabezia, lan-merkatuko sarrerak eta irteerak, soldatak, lan-osasuna, politika aktiboak eta pasiboak...) urteko bilakaeraren eta EAEko lan-harremanei buruzko jarraipen bat eskaintzen da. Zalantzarik gabe, COVID-19aren eragina, beste askotan bezala, hain izan da handia 2020an, ezen memoria honek aztertzen dituen denbora-sailen haustura etengabea den eta maiz azalpen handirik gabea, bai denbora-ikuspegi askirik ez dagoelako, bai pandemiaren bilakaerari buruzko ziurgabetasuna dagoelako.

LANEren behatokiaren 2021eko urtarrileko "COVID-19a eta lan-mundua" txostenak egiaztatzen duenez, mundu osoko lan-merkatuek jasan zuten eragin larria 2020an, historian aurrekaririk ez duen modu batean. Hona maila globalean azpimarratu nahi ditugun aurkikuntza batzuk, EAEko langabeziari buruzko kapitulu hau testuinguruan jartzeko:

- LANEk kalkulatzen, mundu mailan eta 2019aren aldean lan-orduen % 8,8 galdu direla, lanaldi osoko 255 milioi enpleguren parekoa. Galera hori, gutxi gorabehera, 2009ko munduko finantza-krisialdian erregistratutakoa halako lau da, eta bereziki handia izan da Latinoamerikan eta Kariben, hegoaldeko Europan eta hegoaldeko Asian.
- Iaz, mundu mailan, aurrekaririk gabe murriztu da okupazioa; LANEk 114 milioi lanpostu izan direla kalkulatu du (-% 4,3), eta zenbateko hori 144 milioiraino igotzen da egungo egoera "pandemiarik gabeko" kasu hipotetiko batekin alderatzen badugu (ikus III.0.1 grafikoa). Zenbaki erlatiboetan, jaitsiera hori handiagoa izan da emakumeen artean (-% 5) gizonen artean (-% 3,9) baino, eta handiagoa, era berean, langile gazteen artean (-% 8,7).

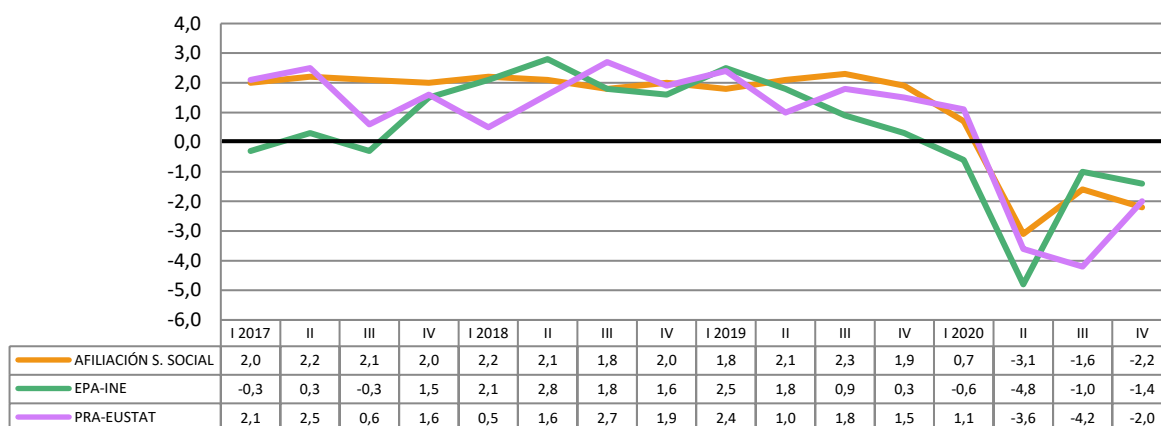
Okupazioaren jaitsiera horren ondorioz gehiago handitu da lan-indarretik irten diren pertsonen kopurua, langabeen kopurua baino. Bestela esanda, gehiago hazi da inaktibitatea langabezia baino. Lan-indarretik irtendakoak mundu mailako okupazioaren murrizketaren % 71 dira, 81 milioi lagun igoera, eta horrek 2,2 puntu murriztu du mundu mailako jardura-tasa, % 58,7raino. Mundu mailako langabe kopurua 33 milioitan handitu da eta langabezia-tasa 1,1 puntu igo da, % 6,5eraino.

- Bestalde, kalkulatzen da 2020an lanetik datozen diru-sarrerak (diru-sarrera horiek bermatzeko hartutako laguntza neurriak kontuan hartu gabe) % 8,3 jaitsi dira, hots, AEBko 3.700 milioi dolar, munduko BPGd-aren % 4,4 gutxi gorabehera.
- Herrialdeetako biztanleria aktiboari buruzko inkesten emaitzek, azkenik, agerian uzten dute sektore kaltetuenetako (bereziki, ostalaritza eta jatetxe zerbitzuak, artea eta kultura, txikizkako merkataritza eta eraikuntza) enplegu galera orokorraren eta kualifikazio handia behar duten zerbitzugintza sektore batzuetako (bereziki, IKTak, finantzak eta aseguruak) hazkundearen artean gertatzen den kontraste handia. Gainera, aurreikusten da kontraste horrek desberdintasun handiagoak ekarriko dituela, bai herrialdeen barruan, bai haien artean.

EAEko enpleguak 2020an izandako bilakaeraren zifra nagusiak eskaintzen dira hemen, bai urtetik urterako datuetan, bai, garrantzitsua iritzi diogunean, hileko eta hiruhilekoko datuetan, COVID-19ak lan-merkatuan izandako eragina xeheago ikusteko. Lehenik eta behin, jardueraren, okupazioaren eta langabeziaren bilakaera aztertuko da, baita gure erkidegoak Europa mailan aldagai horiekiko duen egoera erlatiboa ere. Jarraian, lan-merkatuaren sarreraren eta irteeren balantzea eskainiko da (uzkurdurak, aldi baterako kontratuen amaiera eta irazpenak), baita azken urtean gure erkidegoan izan diren laneko harremanen balantzea ere, eta soldatei buruzko zifrekin jarraituko da Estatu mailarekin alderatuta.

Bigarren zatiaren ardatza enplegu politikak dira: politika aktiboak, langabeek lana eskuratzea lortzeko eta landunen enpleguari eusteko eta lanbidean promozionatu ahal izateko; politika pasiboak, berriz, langabeen babes ekonomikora bideratuta, eta bazterketa arriskuan daudelako edo ezintasunaren bat dutelako arreta berezia behar duten pertsonentzako bestelako politika guztiak. Kapituluaren amaieran, Euskadin erreferentziako urtean lan osasunak eman dituen kopuru nagusiak ageri dira.

GRAFIKOA III.0.2. ENPLEGUAREN BILAKAERA-ADIERAZLEAK EAE-N: URTETIK URTERAKO HIRUHILEKOKO ALDAKUNTZA-TASAK.

Iturria: EUSTATen, EINren eta Gizarte Segurantzaren datuekin egina.

Hamabost urtez lanpostuak sortu ondoren, EAEko lan-merkatuan okupazio zifren jaitsiera aldiaren murgildu zen EAE. Ondorioz, 100.000 lanpostu galdu ziren, guztizkoaren % 10. 2014an tasa positiboak hautematen hasi ziren berrito, eta joera horrek 2019a arte iraun zuen. Urte horren amaieran -laugarren hiruhilekoan- BJaren ratioa +% 1,5ekoa zen (datu berrikusia), eta afiliazioak, bestalde, zifra apur bat handiagoak erakusten zituen (+% 1,9, bai azken lau hiruhilekoak, bai abendutik abendura alderatuta). Bestalde, BAIK okupazioaren igoera txikiagoa kalkulatzen zuen, % 0,3, 2018ko laugarren hiruhilekoaren aldean.

2020an, 2019an sumatzen zen moteltzearen eta, batez ere, eragiten ari zaigun pandemiaren ondorioz, lan-merkatuak okupazioaren jaitsiera handi bat jasan du: urte horren amaieran -laugarren hilekoan- BJAren ratioa % 2koa zen eta afiliazioak zifra apur bat handiagoak erakusten ditu (-% 2,2, bai azken lau hiruhilekoak, bai abendutik abendura alderatuta). Bestalde, BAIk okupazioaren galera txikiagoa kalkulatzeko, % 1,4 2019ko laugarren hiruhilekoaren aldean.

Orobat, kapitulu honetako 2. puntuan ikusiko denez, sei urtez bilakaera positiboa izan ondoren, lan-kontratazioa amildu egin da azken urtean (-% 30,2, 2019ko +% 0,7aren aldean). Azkenik, LANBIDEn erregistratutako langabeen kopurua, ondoz ondoko ia sei urtez jaitsi ondoren, igo egin da 2020aren amaierarako, +% 13,2 urtetik urtera. Bilakaera horren ondorioz, 2020ko abenduan ia 130.000 lagun daude langabezian ia, eta kopuru hori hurbil dago BJAk bere metodologia aldatu ostean zenbatetsi duenetik. Askoz handiagoa litzateke, bestalde, enpresek ABEEE-ei heldzerik izan ez balute, tresna horri esker enpleguari eustea lehenetsi ahal izan baita kontratuak azkentzearen aurretik.

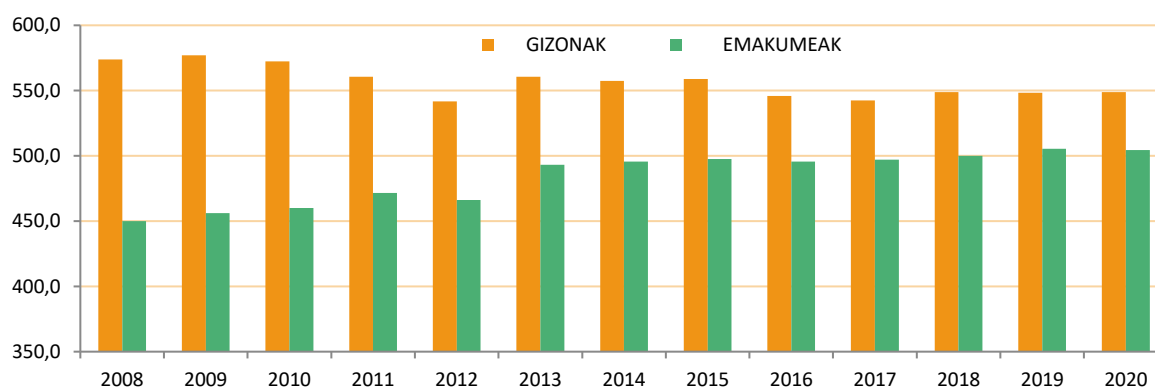
1. JARDUERAREN, OKUPAZIOAREN ETA LANGABEZIAREN BILAKAERA

Atal honetan, gehienbat EUSTATen BJaren, LANBIDEn, EUROSTATen eta EEZPren datuak erabili dira nazioarteko erkaketak egiteko eta Gizarte Segurantzakoak afiliazioari buruzko informaziorako. Halaber, garrantzizkotzat jotzen diren lan-merkatuko adierazleei buruz iturri horietan informaziorik izan ez denean, EINren EPAr jo dugu. Azkenik, ez dira kontuan hartzen EUSTATen Hileko Ekonomia Kontuetako (HEK) enpleguari buruzko datuak. Hori begiratzeko, memoria honen II. kapitulura ("EAEko ekonomia") jo.

1.1. JARDUERA

EUSTATen "Biztanleria jardueraren arabera sailkatzeko inkestaren" (BJA) datuen arabera¹, EAEko biztanleria aktiboa 2020. urtearen amaieran 1.053.200 pertsonakoa zen, eta horietatik, % 52,1, gizonak ziren (548.800) eta % 47,9, emakumeak (504.400). Bi hamarkada lehenago, 2000. urtean, sexuaren arabera banaketa 60/40 zen. Beraz, argi geratu da lan-merkatuan dagoen emakume kopurua handitu dela.

GRAFIKOA III.1.1. EAE-KO BIZTANLERIA AKTIBOAREN BILAKAERA SEXUAREN ARABERA. IV. HIRUHILEKOAK. (MILATAN)

Iturria: BJA Datu bankua.

Gizonen biztanleria aktiboa nabarmen jaitsi zen 2008 eta 2012 bitartean, noiz-eta enplegurako aukerarik ezagatik lanerako adinean zeuden langabeen zati handi bat zuzenean joan zenean langabeziara. Emakumeek, aldiz, 2011 arte jarraitu zuten lan-merkatu sartzan, eta 2012az geroztik berriro jaitsi da aktiboen kopurua. Bi bilakaerek bat eginda, biztanleria aktiboa 2011 arte hazi zen Euskadin. 2012tik 2017ra bitartean biztanleria aktiboa pixkanaka murriztu zen, zenbait intentsitaterekin. 2018ak % 0,9ko igoera izan zuen berriro eta, azkenik, 2019ak % 0,4ko igoera; hala, zenbaki absolutuetan 4.700 aktibo irabazi ziren (datu berrikusiak).

2020ak biztanleria aktibo apur bat galdu du, 500 lagun (% 0eko tasarekin) eta bilakaera desberdina izan du sexuaren arabera: emakume aktiboak % 0,2 gutxiago dira (-1.000 zenbaki absolutuetan), eta gizonak, aldiz, % 0,1 gehiago, hau da, +400 lagun². Horren ondorioz, emakumeek EAEko lan-merkatuan duten partaidetza hamarren batean jaitsi zen, pertsona aktibo guztien % 48tik % 47,9ra. Halaber, bilakaera demografikoaren eta jarduera mailen ondorioz, azken urtean % 1,4 igo da pertsona inaktiboen kopurua 818.000 lagun izan arte, 2019ko amaieran baino 11.000 gehiago.

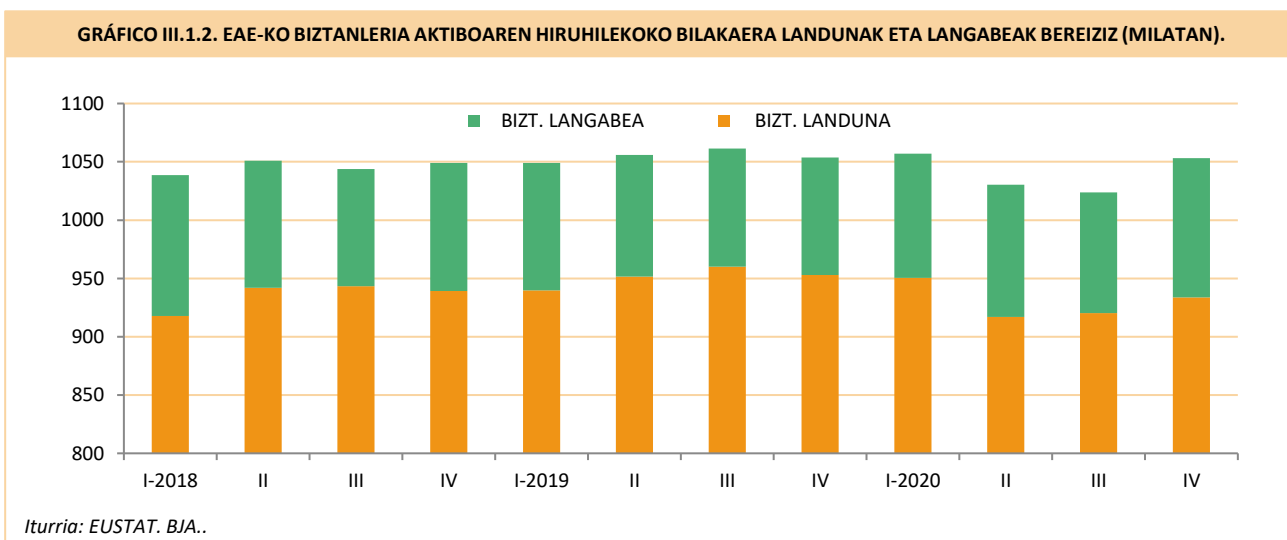
¹ EUSTATen BJaren 2015eko metodologiaren arabera, hiru datu lortzen dira hiruhileko bakoitzerako. Aurtengo datuak "behin-behinekoak" dira, eta aurreko urteko urtarilaren 1eko behin betiko biztanleria kontuan hartuz kalkulatu dira. Aurreko urteko datuak, urte horretako urtarilaren 1ean egindako aurreikuspenarekin "berrikusi" dira. Bestalde, aurreko urteetako datuak, "behin betikoak" dira, behin betiko biztanlerian oinarritzen direlako. Horiek guztiak aldatu egiten dira urte bakoitzaren lehen hiruhilekoan aldatzen direnekin. Informazio gehiagorako, [EUSTATen weberra](#) jo daiteke.

² Sexuaren arabera aldaketan batura maiz ez dator bat saldo osoarekin, datuak milaka adierazita daudelako, eta BJAk datuak biribiltzen dituelako.

III.1.1. KOADROA. EAE-KO BIZTANLERIA AKTIBOAREN ETA INAKTIBOAREN HIRUHILEKOKO BILAKAERA. MILAKA.								
	AKTIBOA			INAKTIBOA				
	GUZTIRA	LANDUNA	LANGABEA	GUZTIRA	EZ DU BILATZEN	EZ DU KUDEAKETA AKTIBORIK EGITEN	EZ DAGO BALIAGARRI	EZ DAGO BALIAGARRI ETA EZ DU KUDEAKETARIK EGITEN
I-2018	1.038,6	917,7	120,9	803,1	795,0	3,8	3,1	1,2
II	1.051,0	941,9	109,1	790,2	784,9	2,5	2,4	0,4
III	1.043,8	943,3	100,5	799,2	791,7	3,4	3,0	1,2
IV	1.049,0	939,1	110,0	795,5	789,3	2,4	2,3	1,6
I-2019	1.048,9	939,7	109,3	799,8	782,4	6,9	7,9	2,6
II	1.055,8	951,7	104,2	797,5	782,0	7,1	6,3	2,1
III	1.061,4	960,1	101,3	796,3	781,0	6,7	5,7	2,9
IV	1.053,7	953,0	100,8	807,0	789,5	9,3	5,5	2,8
I-2020	1.056,9	950,5	106,4	806,6	787,2	6,9	8,8	3,8
II	1.030,2	917,0	113,3	836,0	806,4	15,5	11,3	2,7
III	10.23,9	920,2	103,7	846,4	814,0	10,3	16,9	5,1
IV	1.053,2	933,6	119,6	818,0	807,7	5,0	4,1	1,1

Iturria: EUSTAT. BJA. Datu bankua.

Biztanleria aktiboaren eta inaktiboaren hiruhilekoko bilakaera eta lan bilaketaren ezaugarriak aztertuta (III.1.1 koadroa), BJAk 2020ko II. eta III. hiruhilekoetan, pandemiaren eta konfinamenduaren ondorioz, igoera handi bat ikusi du lanik bilatzen ez zuten pertsona inaktiboaren kopuruan, hirugarrenean 814.000ra iritsi arte; lan egiteko baliagarri ez zeudela adierazten zutenak ere igo ziren, 16.900raino. Laugarren hiruhilekoan nabarmen jaisten dira kategoria biak; izan ere, “ez dago baliagarri” kategoria 2019ko laugarren hiruhilekoan baino murriztagoa da.

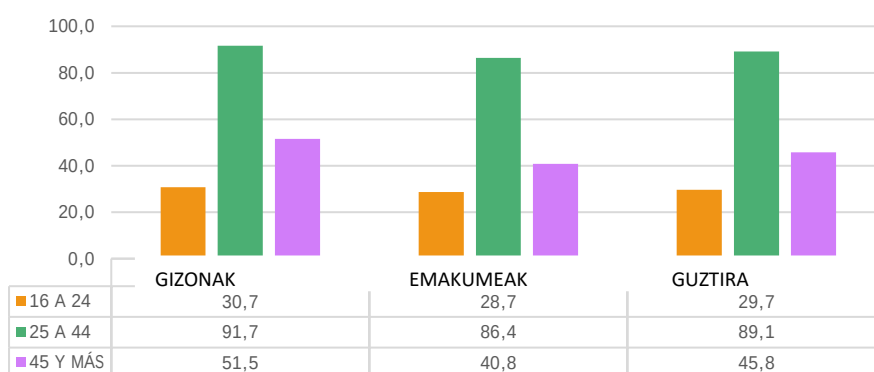
Gure urteko analisisira itzulita, EAEko jarduera-tasa orokorra % 56,3 zen 2020. urtea bukatzean (2019an baino 3 hamarren gutxiago), eta emakumeak % 51,9 ziren (209an baino 4 hamarren gutxiago). Gizonezkoen biztanleria, berriz, % 61,1eraino jaitsi zen (2 hamarren gutxiago). EBn, 2020ko laugarren hiruhilekoaren batezbestekoa % 73,3koa da (% 78,6 gizonen kasuan; % 68,1, emakumeenean), aurreko urtean baino 2 hamarren gutxiago.

III.1.2. KOADROA. JARDUERA TASAREN BILAKAERA EAE-N, SEXUAREN ETA ADIN TALDEEN ARABERA. IV. HIRUHILEKOAK.								
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
GUZTIRA		57,5	57,7	56,8	56,6	56,9	56,6	56,3
SEXUA	GIZONAK	63,2	63,3	61,8	61,3	62,0	61,3	61,1
	EMAKUMEAK	52,3	52,4	52,1	52,0	52,2	52,3	51,9
ADINA	16 - 24	28,6	28,4	25,4	23,0	28,7	25,7	29,7
	25 - 44	91,6	90,4	89,3	89,7	90,4	90,7	89,1
	45 - 64	42,6	44,2	44,5	44,8	45,2	45,5	45,8

Iturria: EUSTAT. BJA. Datu bankua. 2019ko datu berrikusiak.

Jarduera-tasek bilakaera desberdina izan dute adin-taldean arabera: Aurreko urtearen aldean, beraz, 4 puntutan igo da 25 urtetik beherakoaren artean (% 29,7raino, EBn batezbestekoa baino 7,7 puntu txikiagoa dena, 2020ko laugarren hiruhilekoan % 37,4an kokatu dena). Bestalde, 25-44 adin-taldean 1,6 puntu jaitsi da (% 89,1), eta 3 hamarren 44 urtetik gorakoetan, % 45,8raino. Aurreko krisiaren hasierari dagokionez, gazteen jarduera-tasa 1,9 puntutan murriztu da (2008an % 31,6 zen), eta 25-44 adin-taldean 7,4 puntu handitu da (% 81,7 2008an); 8,2 puntu, berriz, 44 urtetik gorakoetan (% 37,6 2008an).

GRAFIKOA III.1.3. JARDUERA TASAK EAE-N, SEXUAREN ETA ADIN TALDEEN ARABERA. 2020KO IV. HIRUHILEKOAK.

Iturria: EUSTAT. PRA.

Sexuaren eta adinaren arabera datuak kontuan hartzen badira (III.1.3. grafikoa), gazteen artean, emakumeen jarduera-tasa gizonena baino 2 puntu txikiagoa da: % 28,7 eta % 30,7 hurrenez hurren. Tarteko adin-taldean (25-44 urte), bi sexuen arteko aldea handiagoa da: 5,3 puntu handiagoa gizonentzat emakumeentzat baino (% 91,7 eta % 86,4, hurrenez hurren) Bestalde, 45 urteko eta hortik gorako pertsonen kasuan, sexuen arteko alde hori askoz ere handiagoa da: % 51,5 gizonen jarduera-tasa, emakumeen % 40,8ko tasaren aldean (10,7 puntuko arrakala sexuen artean).

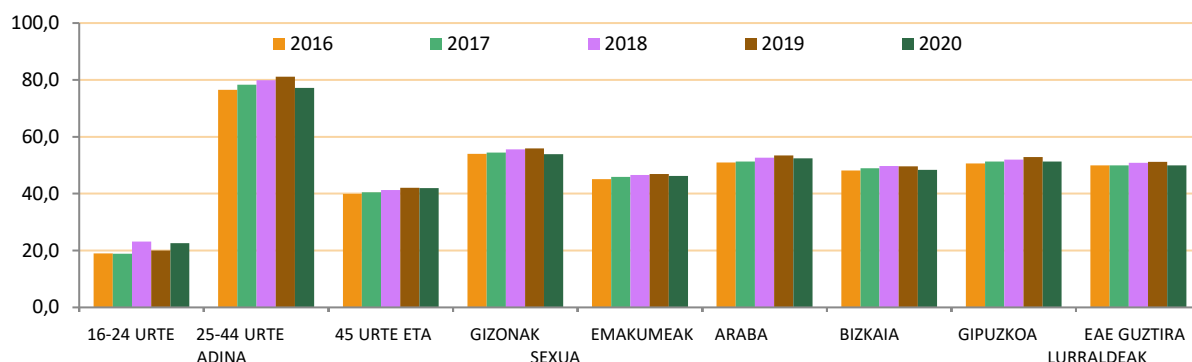
Azkenik, balioespenen arabera, 2020ko laugarren hiruhilekoan, 901.100 etxe inguru daude Euskadin, eta horietatik, 606.700ek pertsona aktiboren bat dute (% 67,3), eta % 32,7k ez dute pertsona aktiborik (294.500). Halaber, 517.700 etxetan, pertsona horien guztien erdiak baino gehiago lanean ari ziren (% 57,5), eta pertsona guztiak lanean ari ziren etxeak guztien % 4 ziren, 36.400 lagun.

1.2. OKUPAZIOA

1.2.1. Okupazioaren datuak

BJAren datuek erakusten dutenez, gure Erkidegoan 2020an enpleguan izandako bilakaeran okupazio edo enplegu tasa³ % 49,9an kokatu zen urte amaieran (% 53,9, gizonen kasuan, eta % 46,2, emakumeenean), aurreko urtean baino 1,3 puntu gehiago.

GRAFIKOA III.1.4. OKUPAZIO TASA EAE-N, SEXUAREN ETA ADINAREN ETA LURRALDEAREN ARABERA.

Iturria: EUSTAT. PRA.

Lurraldeka, tasarik handiena Arabakoa da (% 52,4, eta horrez gain, puntu bat galdu du azken urtean). Haren atzetik, Gipuzkoa dago, % 51,3rekin (-1,6 puntu), eta azkenik, Bizkaiak dauka ratorik murritziena, % 48,4. Horrez gain, 1,2 hamarren galdu du 2019ko laugarren hiruhilekoaren aldean.

Bestalde, Europako Batzordeak 2020. urterako duen xedea da 20 eta 64 urte arteko pertsonen okupazio-tasa (EUSTATen datuak baino nabarmen handiagoak direnak, 16 urtetik gora pertsona guztientzat kalkulatzeko direnak) % 75 izatea. 2020an EBko batez bestekoa % 72,4 da (% 78,1 gizonentzat eta % 66,8 emakumeentzat). 2019aren aldean, ratio hori 7 hamarren murritu da (eta, sexuaren arabera, -0,9 puntu gizonen kasuan, eta -0,5 emakumeen kasuan). EAEn, 2020rako behin-behineko datuekin, 20 eta 64 urte arteko okupazio-tasa % 70,7 da (2019an baino 1,9 puntu gutxiago); ratio hori % 74,1 da gizonentzat (-2,7 puntu) eta % 67,3 emakumeentzat (aurreko urtean baino 1,2 puntu gutxiago)⁴.

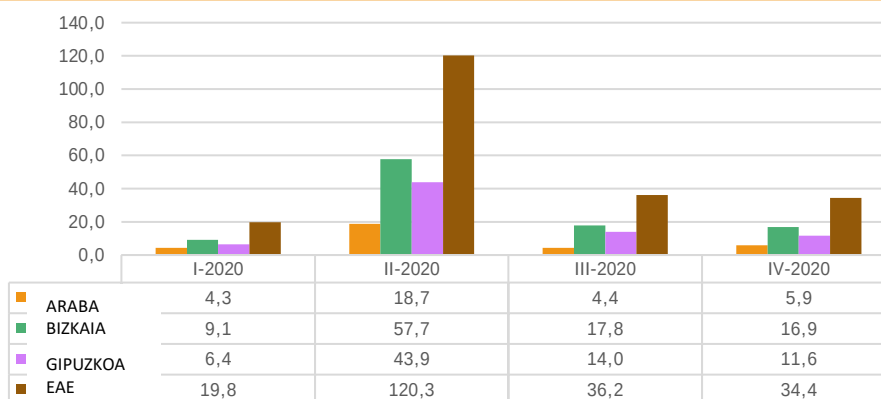
Azken urtean, 2019ko abendutik 2020ko abendura bitartean (IV. hiruhilekoak), Euskadin enplegua % 2 jaitzi da (19.400 langile gutxiago), aurreko urtean % 1,5 igo ondoren (datu berrikusiak); emakume landunak 4.400 gutxiago dira (galeraren % 22,7) eta gizonak 15.000 gutxiago (% 77,3). Ondorioz, urtea 933.600 landunekin amaitzen da, 484.500 gizon dira eta 449.100 emakume (% 51,9 eta 48,1, hurrenez hurren).

Hala ere, 2020ko okupazio zifrak baliabide batzuk masiboki erabili izanak baldintzatu ditu, hala nola ABEEak, zeinak jardura aldatzen dute baina ez derrigorrez biztanleriak harekiko duen egoera⁵. Izan ere, ABEEen dauden eta erreferentziako astean lan egin ez zuten pertsona gehienak landunak dira oraindik (% 98,5), 3 hilabete baino lehenago euren lanera itzultzea aurreikusita dutelako edo euren soldataren % 50 baino gehiago kobratzen jarraitzen dutelako.

³ Bestelakorik ez bada esaten, okupazio-tasak 16 urtetik gorakoentzat dira, goitik adin-mugarik zehaztu gabe.

⁴ Iturria: EUSTAT. Europako adierazleak, 2020.

⁵ ABEEak kapitulu honetako 2.2 puntuan aztertu dira berariaz.

GRAFIKOA III.1.5. ENPLEGU JARRAITUA DUEN ETA ABEEE-N DAGOEN BIZTANLERIA LANDUNAREN (MILATAN) HIRUHILEKOKO BILAKAERA LURRALDEKA.

Iturria: EUSTAT. PRA.

Ildo horretatik, BJAk kalkulatzen du 2020ko laugarren hiruhilekoan 34.400 landun zeudela ABEEEn EAEn; haietatik, 5.900 Araban, 16.900 Bizkaian eta 11.600 Gipuzkoan. Zifra horiek bigarren hiruhilekoan gertatutakoak baino askoz txikiagoak dira, orduan 120.000 lagun baino gehiago baitzeuden egoera horretan (ikus III.1.5. grafikoa).

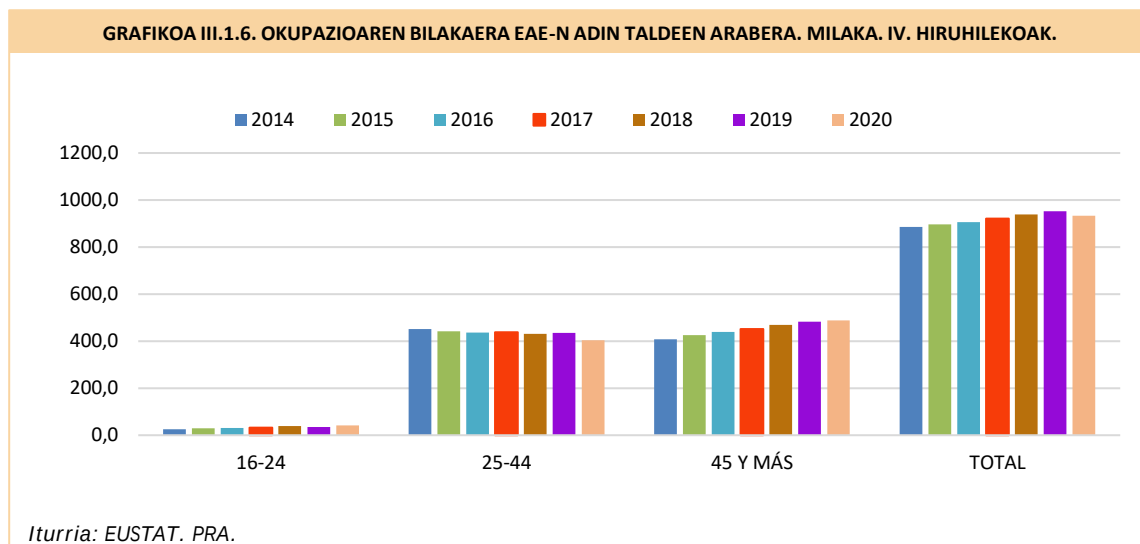
Kapitulu honen analisi tradizionalera itzulita, laugarren hiruhilekoak alderatuta, azken urtean enpleguaren jaitiera zerbitzuen sektorean gertatu da batez ere, 15.600 enplegu galduta (-% 2,3), okupazio-galera osoaren % 80,4. Gainerako sektoreek, eraikuntzak izan ezik, zeinaren langile kopurua ez baita aldatu (49.500), zero hazkundera izanda, bilakaera negatiboak izan dituzte, baina txikiagoak. Industriak 2.100 lanpostu galdu zituen 2019an (-% 1), eta 3.300 galdu ditu 2020an, -%1,6ko tasarekin, gizonezkoen enpleguaren datu negatiboaren (-% 2,7) eta emakumezkoen datu positiboaren (+% 2,3) agregatu gisa, kontuan hartuz, 2020an artean, industrian enpleguaren % 77,5 gizonezkoena dela.

III.1.3. KOADROA. OKUPAZIOAREN BILAKAERA EAE-N, SEXUAREN ETA SEKTOREEN ARABERA. IV HIRUHILEKOAK.

		BATEZ BESTE (MILAKOTAN)				IGOERA (MILAKOTAN)		URTETIK URTERAKO ALDAKUNTZA TASA (%)	
		2017	2018	2019	2020	18-19	19-20	18/19	19/20
GIZONAK	LEHEN SEKTOREA	7,6	7,8	6,9	7,1	-0,9	0,2	-11,5	2,9
	INDUSTRIA	159,3	161,8	158,8	154,5	-3,0	-4,3	-1,9	-2,7
	ERAIKUNTZA	43,8	45,9	43,8	42,5	-2,1	-1,3	-4,6	-3,0
	ZERBITZUAK	271,7	276,7	289,9	280,4	13,2	-9,5	4,8	-3,3
	GUZTIRA	482,3	492,2	499,5	484,5	7,3	-15,0	1,5	-3,0
EMAKUMEAK	LEHEN SEKTOREA	2,5	2,6	1,6	0,8	-1,0	-0,8	-38,5	-50,0
	INDUSTRIA	40,9	42,9	43,8	44,8	0,9	1,0	2,1	2,3
	ERAIKUNTZA	5,5	5,1	5,6	7,1	0,5	1,5	9,8	26,8
	ZERBITZUAK	389,9	396,2	402,5	396,4	6,3	-6,1	1,6	-1,5
	GUZTIRA	438,9	446,8	453,5	449,1	6,7	-4,4	1,5	-1,0
GUZTIRA	LEHEN SEKTOREA	10,1	10,4	8,5	8,0	-1,9	-0,5	-18,3	-5,9
	INDUSTRIA	200,2	204,7	202,6	199,3	-2,1	-3,3	-1,0	-1,6
	ERAIKUNTZA	49,3	51,0	49,5	49,5	-1,5	0,0	-2,9	0,0
	ZERBITZUAK	661,6	673,0	692,4	676,8	19,4	-15,6	2,9	-2,3
	GUZTIRA	921,2	939,1	953,0	933,6	13,9	-19,4	1,5	-2,0

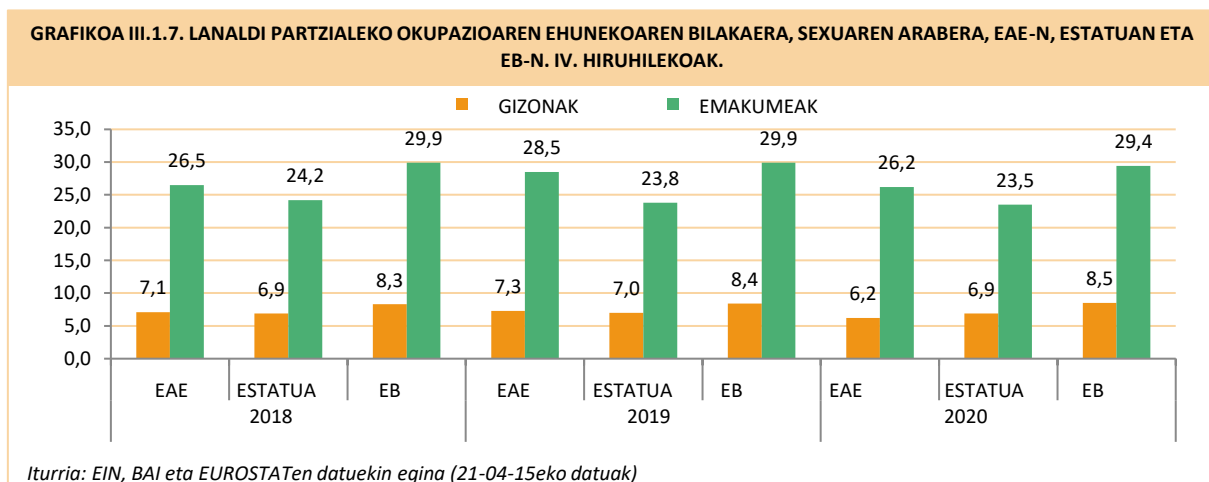
Iturria: EUSTAT. "BJA". Datu bankua.

Adinen arabera, 25 urtetik beherakoen enplegua % 14,4 igo da azken urtean (+6.500 enplegu); beraz, enpleguan duten partaidetza % 3,7tik % 4,5era igaro da. 25-44 urteko pertsonen enpleguak, aldiz, murriztu egin dira, eta -% 2ko batez bestekoaren gaineratik, gainera: -% 7,1 (-30.800 enplegu) eta, hala, okupazioaren % 43,3 dira (azken urtean 2,3 jaitsi dira guztizko enpleguaren gainean). 45 urtetik gorako pertsonen okupazioa, aldiz, % 1 igo da (+5.000 langile), eta guztizko enpleguaren % 52,2 izatera igaro da, 2019an baino 1,5 puntu gehiago.

Lanaldi motari dagokionez, lanaldi partzialeko enplegu-ratioa EAEn, 2020ko laugarren hiruhilekoan, % 15,8 da, eta Estatuko batez bestekoa, aldiz, % 14,5 (% 14,3 EUROSTATen arabera). Gure erkidegoan nahiz Estatu osoan, alde nabarmena antzematen da sexuen arabera: EAEko lanaldi partzialeko enplegu-tasa laurden bat baino handiagoa da emakumeen artean (% 26,2), eta gizonena % 6,2koa da. Espainian (batez beste), berriz, emakumeen ratioa % 23,5koa da, eta gizonena, aldiz, % 6,9koa.

Lanaldi partzialeko tasa nabarmen jaitsi da Euskadin azken urtean (-1,7 puntu batez beste eta emakumeen artean oso bereziki: -1,1 puntu gizonak eta 2,3 emakumeak), eta estatuko batez bestekoan, aldiz, lanaldi partzialeko enplegua hamarren bat gizonentzat eta 3 emakumeen artean.

EBn, lanaldi partzialeko batez besteko tasa 2020an (IV. hiruilekoaren datuak) % 18,1 izan zen (% 21,3 eurogunean): herrialde batzuetan oso tasa txikia da (% 1,6 Bulgarian, % 4,4 Hungarian eta Eslovakian eta % 4,8 Kroazian). Beste batzuetan, % 20 gaititu da, esaterako, Suedian (% 22,3) Danimarkan (% 23,1), Belgikan (% 24,1), Alemanian (% 26,8) edo Austrian (% 27,5), eta bereziki Herbehereetan (% 51,2).

Gainera, EBko herrialde guztietan, EAEn bezala, emakumeen lanaldi partziala gizonetakoena baino askoz handiagoa da (batez beste %29,4, gizonetako % 8,5en aldean), eta % 40 gaititzen da hiru herrialdeetan: Belgikan, Austrian eta Herbehereetan.

Behin-behinekotasun maila dagokionez, 2020ko laugarren hiruilekoan aldi baterako lan-kontratua zuten soldatapeko pertsonen portzentajea Euskadin % 22,6 zen, aurreko urtean baino 1,4 puntu gutxiago. Estatuko batez bestekoa, berriz, % 24,6 zen (% 24,7 EUROSTATen arabera), 1,5 puntuko jaitsierarekin.

Sexuaren arabera, % 26ko tasa da Euskadin emakumeentzat, gizonetako tasa baino 6,8 puntu handiagoa. Alde hori 1,4 puntu handitu da azken urtean, emakumeen aldi baterako enpleguaren proportzioa 7 hamarren jaitsi da, eta gizonen artean, 2,1 puntu, batez bestekoa baino gehiago.

% 20tik gorako aldi baterakotasun maila horiek, EBn, Espainian baino ez dira gertatzen, eta haren atzetik daude Herbehereak, Polonia eta Portugal, % 18etik hurbil hirurak. Europar Batasun osoan batez bestekoa % 13,6 da (% 12,8 gizonentzat eta % 14,4 emakumeentzat) eta % 14,5 eurogunean (% 13,7 eta % 15,3 gizonak eta emakumeak, hurrenez hurren), EUROSTATen 2020ko laugarren hiruilekorako datuekin.

III.1.4. KOADROA. ENPLEGU ADIERAZLEAK EB-N. IV. HIRUHILEKOAK.						
	L. PARTZIALEKO ENPLEGUAREN %			ALDI BATERAKO ENPLEGUAREN %		
	2019	2020	19-20*	2019	2020	19-20*
EB 27	18,3	18,1	-0,2	14,8	13,6	-1,2
EUROGUNEAK	21,4	21,3	-0,1	15,7	14,5	-1,2
BELGIKA	25,1	24,1	-1,0	11,0	10,0	-1,0
BULGARIA	1,7	1,6	-0,1	4,1	3,2	-0,9
TXEKIAR E.	6,1	5,5	-0,6	7,6	7,2	-0,4
DANIMARKA	23,9	23,1	-0,8	10,8	10,5	-0,3
ALEMANIA	26,8	:	:	12,3	:	:
ESTONIA	11,7	12,8	1,1	3,1	2,9	-0,2
IRLANDA	20,0	17,8	-2,2	10,0	9,1	-0,9
GREZIA	9,4	7,7	-1,7	12,4	9,6	-2,8
ESPAINIA	14,6	14,3	-0,3	26,2	24,7	-1,5
FRANTZIA	17,6	16,8	-0,8	16,2	15,3	-0,9
KROAZIA	4,3	4,8	0,5	17,8	15,5	-2,3
ITALIA	18,9	18,1	-0,8	17,3	15,5	-1,8
ZIPRE	10,2	10,3	0,1	14,1	13,1	-1,0
LETONIA	8,6	9,2	0,6	3,3	3,0	-0,3
LITUANIA	6,0	6,1	0,1	1,1	1,1	0,0
LUXEBURG	16,7	17,6	0,9	8,7	8,0	-0,7
HUNGARIA	4,2	4,4	0,2	6,2	5,6	-0,6
MALTA	12,8	11,0	-1,8	10,0	9,3	-0,7
HERBEHEREAK	50,2	51,2	1,0	19,2	17,9	-1,3
AUSTRIA	27,3	27,5	0,2	8,1	8,1	0,0
POLONIA	5,9	5,6	-0,3	20,5	17,6	-2,9
PORTUGAL	8,0	7,3	-0,7	20,4	17,6	-2,8
ERRUMANIA	5,9	5,4	-0,5	1,4	1,1	-0,3
ESLOVENIA	8,2	8,2	0,0	12,8	9,7	-3,1
ESLOVAKIA	4,7	4,4	-0,3	8,2	5,8	-2,4
FINLANDIA	16,0	15,7	-0,3	14,2	13,7	-0,5
SUEDIA	23,4	22,4	-1,0	15,3	14,5	-0,8
EAE	17,5	15,8	-1,7	24,0	22,6	-1,4
ERRESUMA BATUA	24,1	:	:	5,0	:	:

Iturria: EUROSTATen (21/04/15eko datuak) eta EINren datuekin guk geuk egina.

*Aldaketa ehuneko puntuetan.

III.1.5. KOADROA. ALDI BATERAKO KONTRATUA DUTEN SOLDATAPEKO BIZTANLEEN EHUNEKOAK, SEXUAREN ARABERA. IV. HIRUHILEKOAK.						
		2018	2019	2020	ALD. 18-19	ALD. 19-20
EAE	GUZTIRA	26,5	24,0	22,6	-2,5	-1,4
	GIZONAK	24,0	21,3	19,2	-2,7	-2,1
	EMAKUMEAK	29,2	26,7	26,0	-2,5	-0,7
ESPAINIA	GUZTIRA	26,9	26,1	24,6	-0,8	-1,5
	GIZONAK	26,2	24,9	22,8	-1,3	-2,1
	EMAKUMEAK	27,6	27,4	26,6	-0,2	-0,8
EB 27	GUZTIRA	15,4	14,8	13,6	-0,6	-1,2
	GIZONAK	14,8	14,3	12,8	-0,5	-1,5
	EMAKUMEAK	16,0	15,4	14,4	-0,6	-1,0

Iturria: EUROSTATen (21/04/15eko datuak) eta EINren (BAI) datuekin guk geuk egina.

Sektore pribatuko eta sektore publikoko soldatapekoen behin-behinekotasun tasak alderatuta ikusten denez, alde nabarmena dago Estatuko kopuruaren eta EAEkoaren artean. EAEn, nabarmen handiagoa da aldi baterakotasun tasa sektore publikoan sektore pribatuan baino, eta alde horri eusten zaio, zenbait gorabeherarekin, azken hamarkadan baino denbora luzeagoan.

2019ko laugarren hiruhilekoan, sektore publikoko aldi baterakotasun tasa EAEn % 40,2 izan zen sektore pribatuaren % 18,4ren aldean. Horrenbestez, 21,8 puntu daude sektore publikoaren alde. Estatuko batez bestekoan, aldiz, % 29,9ko eta % 23,2ko ratioak ziren hurrenez hurren, eta, beraz, 6,7 puntu positiboko aldea dago.

III.1.6. KOADROA. SEKTORE PUBLIKOAN ETA PRIBATUAN ALDI BATERAKO KONTRATUA DUTEN SOLDATAPEKO BIZTANLEEN EHUNEKOAREN BILAKAERA. EAE-ESTATUA KONPARAZIOA. IV. HIRUHILEKOAK.						
	GUZTIRA		SEKTORE PRIBATUA		SEKTORE PUBLIKOA	
	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA
2015	23,9	25,7	21,8	26,6	33,1	21,9
2016	23,4	26,5	21,8	27,4	31,5	22,8
2017	26,1	26,7	24,2	27,3	34,6	24,1
2018	26,5	26,9	24,3	27,0	35,6	26,3
2019	24,0	26,1	20,5	25,7	39,1	27,8
2020	22,6	24,6	18,4	23,2	40,2	29,9
ALD. 18-19	-2,5	-0,8	-3,8	-1,3	3,5	1,5
19-20 ALDAKUNTZA	-1,4	-1,5	-2,1	-2,5	1,1	2,1

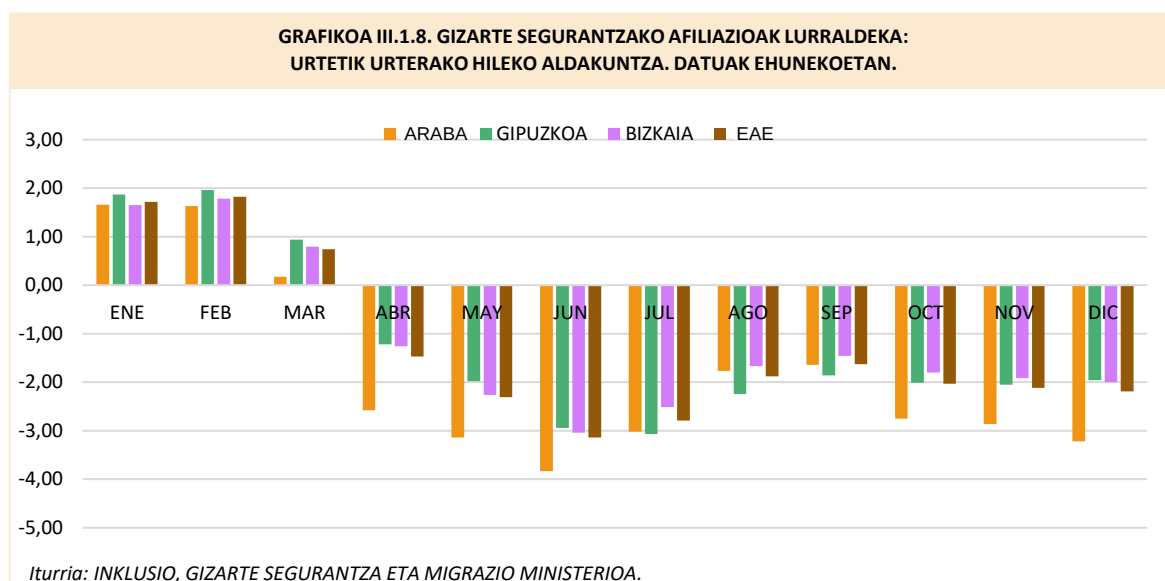
Iturria: EIN. BAI.

1.2.2. Gizarte Segurantzako afiliazioa

EAEk 980.592 afiliatu zituen guztira 2019an (abenduko batez besteko datua), aurreko urtean baino % 1,9 gehiago.

Pandemiaren ondorioz, altan afiliatutako pertsonen bolumena jaisten hasi zein apirilaz geroztik, apur bat hasieran (-% 1,5 urterik urterako tasan), eta jaitsierarik handiena ekainean gertatu zen (-% 3,1), tasak gero eta txikiagoak izateko iraila arte; orduan % 1,6 jaitsi zen. Jaitsiera-tasak murrizteaz gain, komeni da adieraztea beherakadak une oro aurreko krisaldietan izandakoak baino txikiagoak izan direla: -% 4,3 2009ko uztailean eta -% 4 2013ko otsailean. Aipatu denez, aldea ABEEE-en erabilerak ekarri du (arestian aurreratu bezala, kapitulu honetako 2.2 puntuan aztertuta), eta langileek enpresei lotuta irauteko balio izan du, eta ez langabe gisa. 2020ko hirugarren hiruhilekoak, aldiz, jaitsiera-tasa gero eta handiagoak izan ditu berriro: -% 2 urrian, -% 2,1 azaroan eta -% 2,2 abenduan.

Lurraldeka, afiliazioaren jaitsierarik handienak, ehunekotan, Araban gertatu dira, bai apiriletik ekainera bitartean (-% 4ra iritsi da ia ekainean), bai urritik abendura bitartean (urtea -% 3,2rekin amaitu da; Bizkaian eta Gipuzkoan, aldiz, -% 2rekin) (ikus III.1.8 grafikoa).

Urteko eboluzioaren analisi tradizionalera itzulita (abendutik abendura), Gizarte Segurantzari kotizatzen dioten pertsonen batez besteko kopurua (alta egoeran dauden afiliatuak) 2020ko abenduan 959.132 lagunekoa zen Euskadin; haietatik % 48 emakumeak dira (2019ko abenduan baino 2 hamarren gehiago) eta % 52 gizonak. Esanenez, % 2,2 egin du behera aurreko urteko hila beraren aldean (-% 1,9 batez beste Estatuan), eta guztira 21.460 afiliatu gutxiago daude alta emanda, ondoz ondoko 6 urtez bilakaera positiboak izan ondoren.

Lurraldeka, esanenez, Arabak izan du bilakaerarik okerrera (-% 3,2), altako 5.208 afiliatu galdua; Bizkaia eta Gipuzkoa, aldiz, batez bestekoa baino gutxiago jaitsi dira, % 2, 2019ko abenduaren aldean 9.829 eta 6.423 afiliazio galdua, hurrenez hurren. Azken urte horretan, EAE afiliatuen kopuruan jaitsiera erlatiborik handiena duen laugarren autonomia erkidegoa da. Kanariar Uharteei dagokie jaitsierarik handiena (-% 5,5), eta Gaztela-Mantxa eta Murtzia dira, berriz, bilakaera positiboa izan duten azken bi erkidegoak, +% 0,5 eta +% 0,4, hurrenez hurren.

Sexuaren arabera, emakumeen afiliazioak portaera hobeia izan du, % 1,9 jaitsi bat da, gizonena % 2,5 jaitsi den bitartean. Horrenbestez, 12.729 gizonetako afiliatu gutxiago daude Gizarte Segurantzari (% 59,3ko igoera guztira), eta 8.730 emakume gutxiago (% 40,7) (ikusi 4. orri-oina).

III.1.7. KOADROA. GIZARTE SEGURANTZAKO kotizatzaileak*, LURRALDEAREN ETA SEXUAREN ARABERA ⁶ . Abenduko BATEZ BESTEKO datuak.										
		ABENDUKO BATEZ BESTEKO DATUAK					18-19 ALDAKUNTZA		19-20 ALDAKUNTZA	
		2016	2017	2018	2019	2020	Abs.	%	Abs.	%
ARABA	GIZONAK	83.091	85.743	86.418	87.466	84.524	1.048	1,2	-2.942	-3,4
	EMAKUMEAK	68.663	70.568	72.258	74.028	71.762	1.770	2,4	-2.266	-3,1
	GUZTIRA	151.755	156.311	158.676	161.494	156.286	2.818	1,8	-5.208	-3,2
GIPUZKOA	GIZONAK	164.242	167.374	170.784	172.561	168.064	1.777	1,0	-4.497	-2,6
	EMAKUMEAK	143.864	147.435	150.732	155.155	153.228	4.423	2,9	-1.927	-1,2
	GUZTIRA	308.108	314.809	321.516	327.716	321.293	6.200	1,9	-6.423	-2,0
BIZKAIA	GIZONAK	242.100	245.332	249.422	251.749	246.458	2.327	0,9	-5.291	-2,1
	EMAKUMEAK	223.324	227.535	232.490	239.632	235.094	7.142	3,1	-4.538	-1,9
	GUZTIRA	465.427	472.867	481.912	491.382	481.553	9.470	2,0	-9.829	-2,0
EAE, GUZTIRA	GIZONAK	489.433	498.442	506.624	511.776	499.047	5.152	1,0	-12.729	-2,5
	EMAKUMEAK	435.852	445.538	455.480	468.815	460.085	13.335	2,9	-8.730	-1,9
	GUZTIRA	925.291	943.987	962.104	980.592	959.132	18.488	1,9	-21.460	-2,2
Iturria: Inklusio, Gizarte Segurantzak eta Mirazio Ministerioaren datuekin eadadakoak.										

Iturria: Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioaren datuekin egindakoa.

Araubidearen arabera, 10 afiliatuetatik, 8 (% 81,9) alta-egoeran zeuden 2020ko abenduan, Araubide Orokorrean. Guztizko datuek baino bilakaera okerragoa izan du, % 2,6 jaitsi baita, batez-bestekoaren -% 2,2ren aldean. Bigarrenik, afiliazioaren % 17,8 langile autonomoei dagokie; haien zifra % 0,8 jaitsi da (hori dela-eta 4 hamarren irabazi du haren pisuak afiliazioan). Azkenik, itsasoko afiliazioaren araubideak kopuru osoaren % 0,3 barne hartzen du (-% 0,7, aurreko urtearen aldean).

III.1.8. KODROA. GIZARTE SEGURANTZAKO AFILAZIOA EAE-N, ARAUBIDE ETA LURRALDEEN ARABERA.									
ABENDUKO BILAKAERA 2018-2020.									
		2018	2019	2020				Ald. % 18/19	Ald. % 19/20
				ARABA	GIPUZKOA	BIZKAIA	EAE		
ARAUBIDE OROKORRA	OROKORRA	754.441	775.296	132.289	244.909	378.811	756.010	2,8	-2,5
	NEKAZARITZAREN SISTEMA BEREZIA	2.171	2.149	740	493	885	2.118	-1,0	-1,4
	ETXEKO LANGILEEN SISTEMA BEREZIA	29.404	28.640	2.906	9.525	15.440	27.872	-2,6	-2,7
	GUZTIRA	786.016	806.085	135.935	254.927	395.137	785.999	2,6	-2,5
AUTONOMOAK		172.486	170.967	20.352	65.716	83.551	169.618	-0,9	-0,8
ITSASOA		3.602	3.541	0	650	2.865	3.515	-1,7	-0,7
G.S. SISTEMA, GUZTIRA		962.104	980.592	156.286	321.293	481.553	959.132	1,9	-2,2

Iturria: Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioa. GSDN. Guk geuk egin dugu.

Oharra: Ikus 6. orri-oina.

⁶ Guztizkoa, batzuetan, ez dator bat gizon eta emakumeen baturarekin, zenbait erregistrotan ez delako jasotzen afiliatuaren sexua.

Eta, Araubide Orokorreko kontratu-motaren arabera (nekazaritzako eta etxeko kontratu bereziak alde batera utzita), afiliazioaren beherakada handiena aldi baterako langileen artean gertatu da (-% 8,1 2019ko abenduaren aldean), lanaldi partzialeko langileen artean bereziki (-% 13,7), baina baita lanaldi osoa (-% 4,5) dutenen artean ere.

Kontratu mugagabea dutenen altako afiliazioa, bestalde, % 0,4 igo da; lanaldi osoko mugagabea igo da (+% 0,6), baina lanaldi partzialekoa jaitsi (-% 0,8).

Jarduera-sektore handien arabera, lehen sektoreak % 0,5 egin du behera, eta eutsi egin dio altako afiliatuen guztizko kopuruarekiko pisuari (% 1,2). Bestalde, industria, % 3,5 jaitsi da, -% 2,2ko batez bestekoaren gainera, eta afiliazioaren gainean duen pisua % 18,5eraino murriztu da (-2 hamarren). Eraikuntza batez bestekoaren azpitik jaitsi da, % 0,8, eta afiliazioaren % 5,9 dauka (hamarren bat gehiago).

III.1.9. KOADROA. GIZARTE SEGURANTZAKO AFILIAZIOA, KONTRATU-MOTAREN ARABERA (ARAUBIDE OROKORRA) EAE-N. Batez besteko DATUAK, 2018-2020ko ABENDUKO HILABETAK.					
	ABE. 2018	ABE. 2019	ABE. 2020	18/19ko ald. %	19/20ko ald. %
MUGAGABEA, LANALDI OSOA	375.099	385.969	388.385	2,9	0,6
MUGAGABEA, L. PARTZIALA	71.979	73.789	73.216	2,5	-0,8
MUGAGABEAK, GUZTIRA	447.078	459.758	461.601	2,8	0,4
ALDIZKAKO LANGILE FINKOAK	12.625	13.446	12.890	6,5	-4,1
BEHIN-BEHINEKO LANGILEAK, L. OSOA	138.711	138.297	132.049	-0,3	-4,5
BEHIN-BEHINEKO LANGILEAK, LANALDI PARTZIALA	87.682	86.597	74.726	-1,2	-13,7
BEHIN-BEHINEKOAK, GUZTIRA	226.393	224.894	206.775	-0,7	-8,1
BESTERIK*	68.346	77.197	74.744	13,0	-3,2
GUZTIRA	754.441	775.296	756.010	2,8	-2,5

*Iturria: Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioa. GSDN. Guk geuk egin dugu.
Kontraturik gabeko afiliatuak, funtzionarioak, profesionalak ez diren zaintzaileak, prestakuntza-programak eta enpresako lanekoak ez diren praktikak, eta akatsengatik edo omisioagatik fitxategian kontratu-motarik ez dutenak. Oharra: ikus kapitulu honetako 6. orri-oina.

III. 1.10. KOADROA. GIZARTE SEGURANTZAKO AFILIAZIOAREN bilakaera, PRODUKZIO ADARREN ARABERA. ABENDUKO batez besteko DATUAK.						
	2018	2019	2020	ALD. % 18/19	19/20 ALD. %	ALD. ABS. 19-20
LEHEN SEKTOREA, GUZTIRA	11.980	11.781	11.722	-1,7	-0,5	-59
NEKAZARITZA, ABELTZAINZA, BASOGINTZA, ARRANTZA*	9.809	9.632	9.604	-1,8	-0,3	-28
NEKAZARITZAKO SISTEMA BEREZIA	2.171	2.149	2.118	-1,0	-1,4	-31
INDUSTRIA GUZTIRA	183.531	183.437	176.969	-0,1	-3,5	-6.468
ERAUZKETA-INDUSTRIAK	552	566	552	2,5	-2,5	-14
MANUFATURA-INDUSTRIA	175.187	175.063	168.494	-0,1	-3,8	-6.569
ENERGIA ELEKTRIKOAREN, GASAREN, LURRUNAREN HORNIKUNTZA	1.794	1.502	1.577	-16,3	5,0	75
URAREN HORNIKUNTZA, HONDAKINEN KUDEAKETA	5.998	6.306	6.346	5,1	0,6	40
ERAIKUNTZA	56.084	57.092	56.624	1,8	-0,8	-468
ZERBITZUAK, GUZTIRA	710.509	728.282	713.817	2,5	-2,0	-14.465
MERKATARITZA ETA KONPONKETAK	139.289	138.906	136.136	-0,3	-2,0	-2.770
GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	42.089	43.145	42.621	2,5	-1,2	-524
OSTALARITZA	66.385	68.088	61.007	2,6	-10,4	-7.081
INFORMAZIOA ETA KOMUNIKAZIOAK	22.769	23.275	23.571	2,2	1,3	296
FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	18.027	17.795	17.352	-1,3	-2,5	-443
HIGIEZINEN ALORREKO JARDUERAK	3.985	4.157	4.132	4,3	-0,6	-25
PROFESIONALAK, ZIENTIFIKOAK ETA TEKNIKOAK	56.081	57.301	57.009	2,2	-0,5	-292
ADMINISTRAZIO-JARDUERAK	66.795	66.735	66.784	-0,1	0,1	49
ADMINISTRAZIO PUBLIKOA	48.159	49.243	48.530	2,3	-1,4	-713
HEZKUNTZA	73.837	75.999	75.349	2,9	-0,9	-650
OSASUN-JARDUERAK ETA GIZARTE-ZERBITZUETAKO JARDUERAK	97.170	107.646	110.636	10,8	2,8	2.990
JARDUERA ARTISTIKOAK, JOLASERAKO ETA ENTRETENIMENDURAKO JARDUERAK	16.618	17.517	15.626	5,4	-10,8	-1.891
BESTE ZERBITZU BATZUK	28.740	28.709	26.131	-0,1	-9,0	-2.578
LANGILEEN ENPLEGATZAILE GISAKO ETXEA	1.104	1.069	1.004	-3,2	-6,1	-65
LURRALDEEZ KANPOKO ERAKUNDEAK ETA ORGANISMOAK	56	57	57	1,8	0,0	0
ETXEKO LANGILEAK	29.405	28.640	27.872	-2,6	-2,7	-768
GUZTIRA	962.104	980.592	959.132	1,9	-2,2	-21.460

*Iturria: Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioa. GSDN. Guk geuk egin dugu.
* Its. Araub. Ber. afiliazioa barne hartzen du.*

Azkenik, zerbitzuen sektoreak batezbestekoa baino apur bat portaera hobea izan du, % 2 jaitsi baita. Bestalde, alta egoeran dagoen afiliazioa % 74,5eraino handitu da (+2 hamarren).

Adar produktiboei dagokienez⁷, bilakaera bereziki negatiboa izan dute Arte, aisialdi eta entretenitzeko jarduerak (-% 10,8, 1.891 afiliatu galduta) eta Ostalaritzak (-% 10,4), 7.000 afiliatu baino gehiago galduta (izan ere, afiliazioaren jaitsiera osoaren % 33 da). Gero, esanguratsuak dira, halaber, altako afiliazioak etxeko langileen enplegatzaileen (-% 6,1) eta Manufaktura-industriaren (-% 3,8) adarretan izandako jaitsierak. Jaitsiera horrek garrantzi berezia du, jarduera horrek gure ekoizpen sisteman duen pisua dela-eta (alta egoerako 6.569 afiliazio galdu ditu, jaitsiera osoaren % 30,6, eta guztizkoaren gainean duen pisua % 17,6 da). Kontrako zentzuan, afiliazioa handitu dute Energia-hornidurak, Osasun eta gizarte-zerbitzuetako jarduerak eta Informazioak eta komunikazioek, +% 5, +% 2,8 eta +% 2,3ko tasekin, hurrenez hurren, 2019ko abenduaren aldean.

Azkenik, atzerritar kotizatzaileen kopurua (2020ko abenduan Euskadiko afiliatu guztien % 7,2 dira, aurreko urtean baino hamarren bat gehiago) % 1 jaitsi da azken urtean. Bilakaera negatiboa da bi sexuetan: gizonen artean % 0,5 jaitsi da, eta emakumeen artean, bestalde, % 1,7. Gainera, bilakaera desberdina da atzerritar horien jatorriaren arabera; izan ere, EBko beste herrialdeetatik datozenen artean afiliazioa % 7,7 murriztu da, eta Batasunetik kanpokoen artean joera positiboa da, % 1,9 igo baita, bai gizonen (+% 2,8), bai emakumeen (+% 1) artean.

III.1.11. KOADROA. GIZARTE SEGURANTZAKO KOTIZATZAILE ATZERRITARRAK, JATORRIAREN ETA SEXUAREN ARABERA.									
ABENDUKO BATEZBESTEKOA.									
		ABENDUKO KOTIZATZAILEAK				18/19 ALDAKUNTZA		19/20 ALDAKUNTZA	
		2017	2018	2019	2020	ABS.	%	ABS.	%
EUROPAR BATASUNA	GIZONAK	11.589	12.388	13.120	12.241	732	5,9	-879	-6,7
	EMAKUMEAK	7.517	7.908	8.272	7.503	364	4,6	-769	-9,3
	GUZTIRA	19.106	20.296	21.391	19.744	1.095	5,4	-1.647	-7,7
BESTELAK OAK	GIZONAK	19.713	22.328	24.990	25.693	2.662	11,9	703	2,8
	EMAKUMEAK	18.662	20.587	22.989	23.218	2.402	11,7	229	1,0
	GUZTIRA	38.375	42.915	47.979	48.911	5.064	11,8	932	1,9
GUZTIRA	GIZONAK	31.302	34.716	38.110	37.934	3.394	9,8	-176	-0,5
	EMAKUMEAK	26.179	28.495	31.260	30.721	2.765	9,7	-539	-1,7
	GUZTIRA	57.481	63.210	69.371	68.655	6.161	9,7	-716	-1,0

Iturria: Inklusio, Gizarte Segurantzak eta Migrazio Ministerioaren datuekin egindakoa.

1.3. LANGABEZIA

1.3.1. Langabeziaren datuak

EAEn 2020. urtean lan-merkatuak izandako bilakaeraren emaitza gisa, BJAREN langabezia-tasa orokorra % 11,4koa izan da urtearen amaieran⁸ (laugarren hiru hilabeteak), aurreko urtean baino 1,8 puntu handiagoa. Beraz, Europar Batasunaren batez bestekoa gainditu da (EBn % 7,4koa izan da eta Eurogunean % 8,2koa)⁹.

Sexuaren arabera, emakumeen langabezia-tasa gizonena baino txikiagoa da (% 11,0 eta % 11,7, hurrenez hurren). Bestalde, adin-taldeen arabera, 25 urtetik beherako gazteengan izan du eraginik handiena (% 24,2), eta 45 urteko eta hortik gorakoengan txikiena (% 8,3). 2019ko amaieraren aldean (datu berrikusiak)m langabeziaren eragina sexu bietan eta adin-talde guztietan areagotu da, halako moldez non gazteen langabezia-tasa 2 puntu igo eta, esan bezala, % 24,2n kokatzen da, tarteko taldean langabezia 2,7 puntu igo da % 13,3raino eta 45 urtez gorako pertsonen artean ratioa 8 hamarren igo da % 8,3raino, esan bezala.

⁷ Hiruhilabetekoko kontu ekonomikoek (CET) informazio osagarria ematen dute ekoizpenaren eta enpleguaren bilakaerari buruz ekoizpen adarren arabera. Ikus memoria honen II. kapituluak ("EAEko ekonomia").

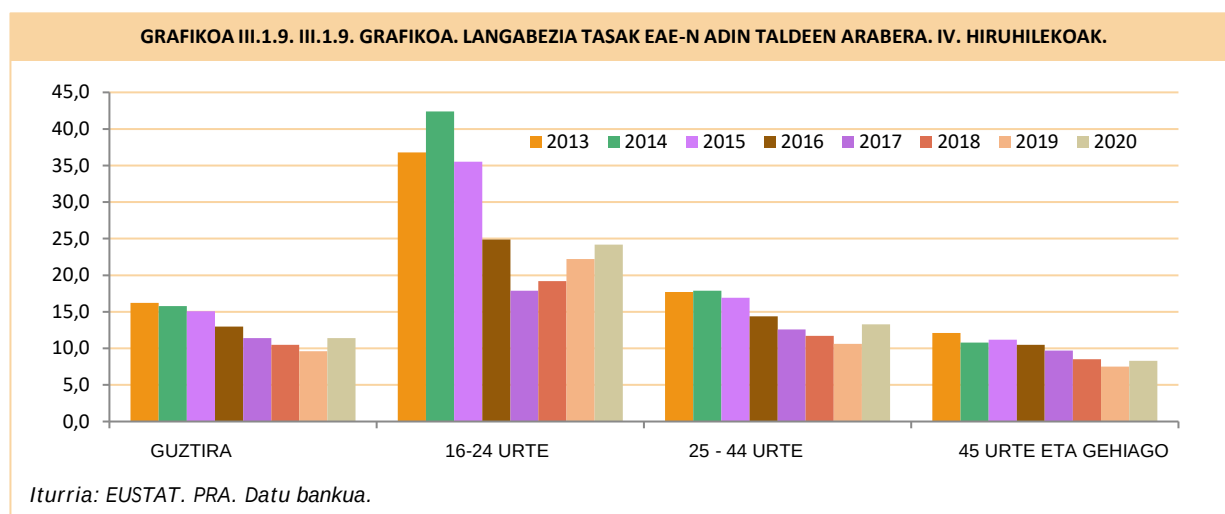
⁸ Ikusi kapitulu honen 1. orri-oina.

⁹ Memoria honen II. kapituluak ("EAEko ekonomia") langabeziak Estatuan izan duen bilakaerari buruzko informazioa ematen du, autonomia-erkidegoen datuak kontuan hartuz.

III.1.12. KOADROA. LANGABEAK EAE-N. ALDAGAI NAGUSIEN BILAKAERA. MILAKOTAN (IV. HIRUHILEKOAK)													
	PERTSONA KOPURUA (MILAKOTAN)				ALDEA (MILAKOTAN)			ALDAKUNTZAREN %			LANGABEZIA-TASA		
	2017	2018	2019	2020	17-18	18-19	19-20	17/18	18/19	19/20	2018	2019	2020
GUZTIRA	118,5	110,0	100,8	119,6	-8,5	-9,2	18,8	-7,2	-8,4	18,7	10,5	9,6	11,4
GIZONAK	60,2	56,7	48,9	64,3	-3,5	-7,8	15,4	-5,8	-13,8	31,5	10,3	8,9	11,7
EMAKUMEAK	58,3	53,3	51,9	55,3	-5,0	-1,4	3,4	-8,6	-2,6	6,6	10,6	10,3	11,0
ADINA: 16-24	6,9	9,4	10,1	13,4	2,5	0,7	3,3	36,2	7,4	32,7	19,2	22,2	24,2
ADINA: 25-44	63,3	57,0	51,7	61,8	-6,3	-5,3	10,1	-10,0	-9,3	19,5	11,7	10,6	13,3
ADINA: +45	48,3	43,5	39,0	44,4	-4,8	-4,5	5,4	-9,9	-10,3	13,8	8,5	7,5	8,3

Iturria: EUSTAT, "BJA". Datu bankua.

Europar Batasunean, oso zabala da langabeziaren balio-sorta. Kopuru handietatik, adibidez, Grezian (% 16,4) eta Espainian (% 16,3), % 3-4 inguruko ratio txikitara, esaterako Txekiar Errepublikan, Hungarian eta Herbeheretan. Portugalek, Finlandiak eta Estoniak EBko batez bestekoaren inguruko langabezia-tasak dituzte (% 7,4 laugarren hiruhilekoan). AEBk % 6,7ko langabezia-tasarekin bukatu zen 2020. urtea, eta Japoniak, berriz, % 2,9rekin, zenbait adibide aipatzearren.

2020an gora egin du langabeen kopuruak, ondoz ondoko sei urtez jaitsi ondoren. Zehazki, eginiko zenbatespenen arabera, 2020ko amaieran 119.600 langabe zeuden, aurreko urtean baino % 18,7 gehiago (+18.800 lagun, horietatik % 81,9 gizonezkoak eta % 18,1 emakumeak).

Langabezia % 31,5 igo da gizonen artean eta % 6,6 baino ez emakumeen artean. Horren ondorioz, urte amaieran sexuaren arabera langabezia-tasetan, jadanik esan denez, 7 hamarreneko aldea egon da, gizonen kasuan % 11,7koak izan direlako; emakumeen kasuan, berriz, % 11koak. Adinen arabera, langabeen kopurua talderik gazteenean igo da gehien (+% 32,7, hots, 3.300 lagun gehiago), % 19,5 25-44 urteetan (+10.100), baita 45 urtez gorakoen artean, gutxiago bada ere (+% 13,8, 5.400 lagun gehiago).

Horren ondorioz, gazteen langabezia-tasa handitu da, jadanik esan denez, beste taldeetan baino proportzio handiagoan, eta % 24,2ra iritsi da. EBN, gazteen langabezia-tasa % 16,9an kokatu da 2020aren amaieran, Europar Batasun osoan, eta % 17,5ean eurogunean, % 35 inguruko balioekin, besteak beste, Grezian eta Espainian (% 35,3 eta % 40,1 hurrenez hurren). Beste muturrean, % 9ren inguruan daude Herbehereak eta Austria (% 9,4 bietan).

III.1.31. KOADROA. EB-KO LANGABEZIA: ADIERAZLE NAGUSIAK. IV. hiruhilekoak.

	LANGABEZIA TASA OROKORRA			GIZONAK			EMAKUMEAK			GAZTEEN (< 25 URTE) LANGABEZIA-TASA			IRAUPEN LUZEKO LANGABEZIA % (> 1 URTE)		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
EB 27	7,2	6,7	7,4	6,8	6,4	7,1	7,5	7,0	7,7	15,6	14,8	16,9	43,7	41,6	38,0
EUROGUNEAK	7,9	7,5	8,2	7,5	7,2	7,9	8,4	7,9	8,5	16,3	15,5	17,5	45,6	43,6	40,2
BELGIKA	5,7	5,2	5,8	6,1	5,7	6,1	5,2	4,6	5,5	12,2	14,6	15,9	47,5	42,7	46,5
BULGARIA	4,7	4,1	5,3	5,0	4,4	5,4	4,3	3,8	5,2	9,9	9,1	14,1	62,0	53,2	49,0
TXEKIAR E.	2,0	2,1	3,1	1,6	1,8	2,5	2,6	2,4	3,8	5,9	5,3	9,6	31,3	28,6	21,8
DANIMARKA	5,1	5,1	5,9	5,0	4,8	5,7	5,1	5,3	6,1	9,4	9,6	11,8	20,2	18,9	17,4
ALEMANIA	3,2	3,1	:	3,5	3,5	:	2,8	2,7	:	5,2	5,1	:	42,0	36,7	:
ESTONIA	4,4	4,2	7,6	3,8	3,8	7,9	5,0	4,7	7,3	10,4	8,5	21,6	18,5	17,0	18,3
IRLANDA	5,4	4,6	5,9	5,4	4,8	6,1	5,4	4,3	5,6	12,0	9,6	13,8	39,7	36,6	26,7
GREZIA	18,7	16,9	16,4	14,7	14,0	13,4	23,7	20,7	20,1	40,0	34,0	35,3	69,3	71,8	66,1
ESPAINIA	14,5	13,9	16,3	12,9	12,3	14,3	16,3	15,6	18,5	33,5	30,5	40,1	39,7	37,0	35,5
FRANTZIA	9,0	8,5	8,3	8,9	8,6	8,4	9,1	8,3	8,2	20,4	21,1	19,6	41,3	39,4	39,2
KROAZIA	8,6	7,3	9,2	7,9	7,4	9,8	9,4	7,1	8,6	24,8	21,6	22,0	37,2	32,7	31,0
ITALIA	10,8	10,1	9,7	10,0	8,9	9,1	12,0	11,7	10,5	34,1	29,4	31,0	56,2	56,6	54,4
ZIPRE	7,6	6,5	8,2	7,6	6,0	8,6	7,7	7,1	7,8	20,6	16,0	19,9	32,1	30,4	29,6
LETONIA	6,9	6,2	8,2	7,5	6,5	8,8	6,3	5,8	7,6	12,0	10,1	11,3	43,4	30,7	27,3
LITUANIA	6,0	6,6	9,4	6,5	7,6	10,0	5,5	5,6	8,7	11,1	14,3	19,2	29,2	32,5	27,3
LUXEMBURG	5,3	5,8	6,6	5,1	5,7	5,8	5,5	5,9	7,5	14,3	16,4	25,7	23,0	19,0	29,1
HUNGARIA	3,6	3,4	4,2	3,5	3,2	4,0	3,7	3,5	4,5	10,1	12,2	11,5	36,1	27,4	30,3
MALTA	3,6	3,6	4,4	3,7	3,4	4,4	3,4	3,9	4,5	9,4	8,9	10,7	48,2	44,4	25,7
HERBEHEREAK	3,5	3,3	4,0	3,4	3,4	3,9	3,6	3,2	4,3	6,6	6,9	9,4	35,1	28,7	24,4
AUSTRIA	4,6	4,2	5,5	4,9	4,3	5,6	4,4	4,1	5,5	8,7	8,3	9,4	25,9	25,5	27,1
POLONIA	3,8	2,9	3,2	3,7	2,7	3,1	4,0	3,2	3,2	12,4	7,9	12,8	26,9	22,9	21,0
PORTUGAL	6,8	6,9	7,5	6,1	6,2	7,3	7,4	7,7	7,6	19,9	19,5	24,3	40,6	41,6	34,6
ERRUMANIA	4,1	4,0	5,4	4,6	4,6	5,5	3,5	3,3	5,3	16,3	18,5	17,1	46,5	40,5	32,4
ESLOVENIA	4,3	4,0	5,1	4,0	3,6	4,6	4,8	4,6	5,7	7,3	8,7	15,2	39,3	43,2	29,4
ESLOVAKIA	6,1	5,7	7,0	5,5	5,4	6,4	6,7	6,1	7,8	13,6	17,1	20,8	60,8	58,8	45,2
FINLANDIA	6,0	6,2	7,6	6,4	6,7	7,9	5,6	5,6	7,2	12,2	13,9	18,4	24,0	20,6	18,5
SUEDIA	5,9	6,5	8,1	6,1	6,5	8,2	5,7	6,5	8,1	16,1	17,1	20,4	15,5	16,5	15,2
EAE (EUSTAT)	10,5	9,6	11,4	10,3	8,9	11,7	10,6	10,3	11,0	19,2	22,2	24,2	:	:	:
EAE (EIN)	9,6	9,1	10,0	9,2	8,6	8,6	10,0	9,6	11,4	23,1	25,5	35,7	:	:	:
ERRRESUMA BATUA	3,8	3,7	:	3,9	3,8	:	3,7	3,5	:	11,1	10,8	:	26,6	22,9	:

Iturria: EUROSTATen (21/04/15eko datuak), EINren eta EUSTATen datuekin guk geuk egina.

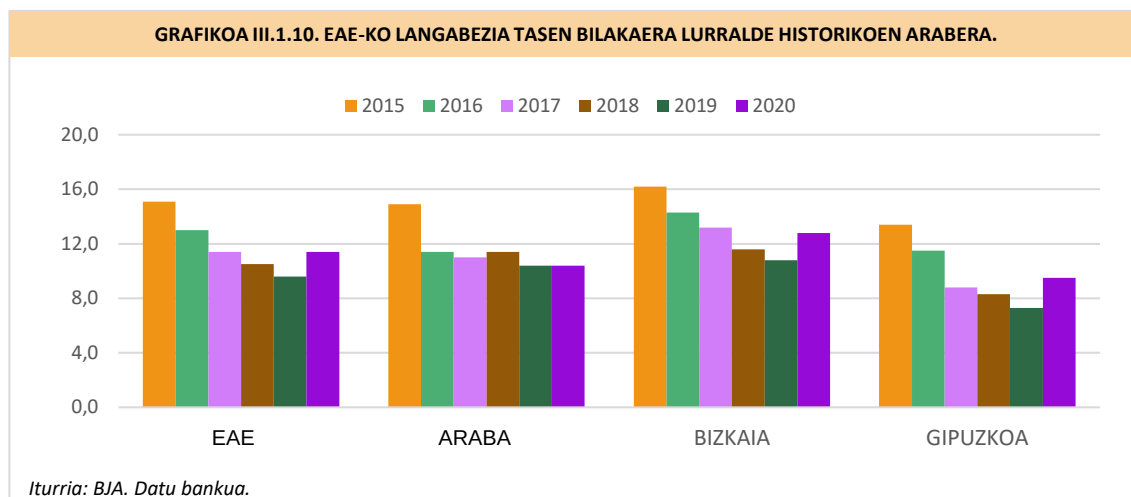
III.1.14. KOADROA. LANGABEEN BILAKAERA EAE-N, SEXUAREN ETA SEKTOREEN ARABERA. IV. HIRUHILEKOAK.

		BATEZ BESTE (MILAKOTAN)				ALDAKUNTZA (MILAKOTAN)			URTETIK URTERAKO ALDAKUNTZA-TASA (%)		
		2017	2018	2019	2020	17-18	18-19	19-20	17/18	18/19	19/20
GIZONAK	LEHEN SEKTOREA	1,1	1,3	1,2	1,1	0,2	-0,1	-0,1	18,2	-7,7	-8,3
	INDUSTRIA	13,5	11,5	10,8	15,3	-2,0	-0,7	4,5	-14,8	-6,1	41,7
	ERAIKUNTZA	10,5	9,7	8,8	10,0	-0,8	-0,9	1,2	-7,6	-9,3	13,6
	ZERBITZUAK	31,4	29,6	24,2	33,0	-1,8	-5,4	8,8	-5,7	-18,2	36,4
	1. ENPLEGUAREN BILA	3,7	4,6	3,9	4,9	0,9	-0,7	1,0	24,3	-15,2	25,6
	GUZTIRA	60,2	56,7	48,9	51,9	-3,5	-7,8	3,0	-5,8	-13,8	6,1
EMAKUMEAK	LEHEN SEKTOREA	0,4	0,0	0,4	0,1	-0,4	0,4	-0,3	-100,0	400,0	-75,0
	INDUSTRIA	3,5	5,7	5,3	4,2	2,2	-0,4	-1,1	62,9	-7,0	-20,8
	ERAIKUNTZA	1,8	1,0	0,4	1,0	-0,8	-0,6	0,6	-44,4	-60,0	150,0
	ZERBITZUAK	47,2	40,7	42,1	43,1	-6,5	1,4	1,0	-13,8	3,4	2,4
	1. ENPLEGUAREN BILA	5,4	5,8	3,7	7,0	0,4	-2,1	3,3	7,4	-36,2	89,2
	GUZTIRA	58,3	53,3	51,9	55,3	-5,0	-1,4	3,4	-8,6	-2,6	6,6
GUZTIRA	LEHEN SEKTOREA	1,5	1,3	1,6	1,2	-0,2	0,3	-0,4	-13,3	23,1	-25,0
	INDUSTRIA	17,0	17,2	16,1	19,5	0,2	-1,1	3,4	1,2	-6,4	21,1
	ERAIKUNTZA	12,3	10,7	9,2	11,0	-1,6	-1,5	1,8	-13,0	-14,0	19,6
	ZERBITZUAK	78,6	70,3	66,3	76,0	-8,3	-4,0	9,7	-10,6	-5,7	14,6
	1. ENPLEGUAREN BILA	9,1	10,4	7,6	11,9	1,3	-2,8	4,3	14,3	-26,9	56,6
	GUZTIRA	118,5	110,0	100,8	119,6	-8,5	-9,2	18,8	-7,2	-8,4	18,7

Iturria: EUSTAT. "Biztanleria jardueraren arabera sailkatzeko inkesta". Datu bankua.

Sektoreka, 2020ko laugarren hiruhilekoan langabeen % 63,5 zerbitzuen sektorekoak dira; bertan, langabezia % 14,6 igo da (+9.700 lagun, % 90,7 gizonak). Bestalde, industriak 2020a amaitzean langabezia guztiaren % 16,3 dauka, eta % 21,1 igo da (+3.400 lagun), sektoreko emakume langabeen kopuruaren jaitsieraren (-1.100) eta gizon langabeen kopuruaren igoeraren (+4.500) ondorioz. Eraikuntzan, berriz, % 19,6 igo da langabeen kopurua (+1.800 lagun garbi).

Azkenik, lehen lanaren bila dabiltzanak 4.300 lagun gehiago izan dira (+% 56,6), batez bete 11.900 hiruhilekoan. Horietatik % 58,8 emakumeak eta % 41,2 gizonak.

Lurraldeka, Bizkaiak eta Gipuzkoak okerrera egin dute, Arabak ez bezala. Gipuzkoan langabezia-tasarik txikiena egon da 2020ko laugarren hiruhilekoan, % 9,5, 2019aren aldean 2,2 puntu igo arren; Bizkaian, berriz, handiena gertatu da (% 12,8), eta azken urtean ere igo egin da (+2 puntu). Araban, berriz, langabezia-tasa ez da aldatu, % 10,4, EAEko ratioaren (% 11,4) azpitik, beraz.

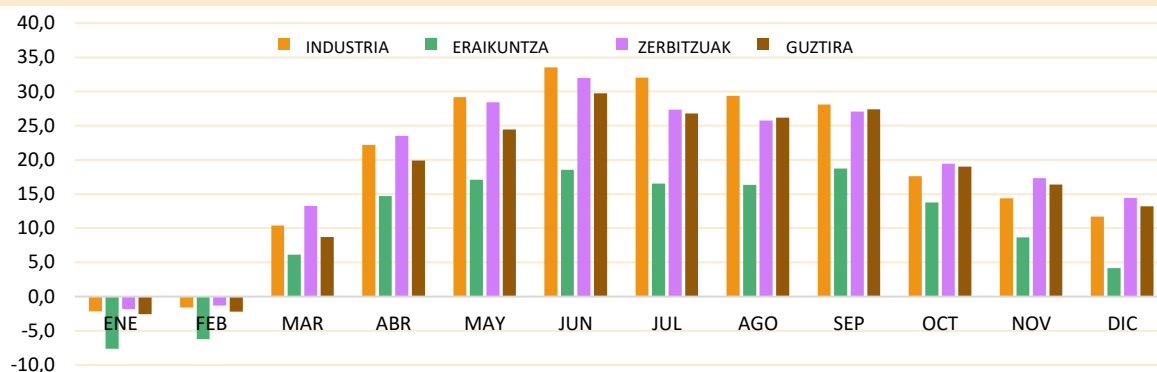
1.3.2. LANBIDE-Euskal Enplegu Zerbitzua: Langabezia eta enplegu-eskatzailleak

Gure erkidegoak 2019aren amaieran 114.162 langabe zeuzkan (abenduko batez besteko datua), 2018ko abenduan baino % 4,6 gutxiago.

Pandemiaren eta jarduera ekonomikoaren gelditzearen ondorioz (2020ko martxoan hasi zen), hilabete horren amaieran langabeziak gora egin zuen, eta urte arteko saldoa % 8,7koa izan zen. Hurrengo hiletan urtetik urterako ratioak gero eta handiagoak dira sektore guztietan, ekaina arte; hil horretan 144.000 langabe baino gehiago zeuden erregistratuta, eta urtetik urterako hazkunde tasa % 29,7 izan zen. Harrezkero, irailean igoera txiki bat egonda, gero eta txikiagoak izan dira, abenduan guztira 129.240 langabe erregistratu arte, 2019ko abenduan baino % 13,2 gehiago (+15.078 lagun).

Sektoreka, guztiak aipatu bezala bilakatu arren (ikus III.1.11 grafikoa), eraikuntzan igo da langabezia gehien (+% 4,2rekin amaitu du urtea), eta industriaren eta zerbitzuen bilakaera batez bestekotik hurbil ibili da, lehenengoa askoz hobeto azken hiruhilekoan (urtea urtetik urterako % 11,7 eta % 14,4ko tasekin amaitu dute, hurrenez hurren)

GRAFIKOA III.1.11. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LANGABEZIA SEKTOREKA.URTEKIK URTERAKO HILEKO ALDAKUNTZA 2019-2020.DATUAK %ETAN.

Iturria: INKLUSIO, GIZARTE SEGURANTZA ETA MIGRAZIO MINISTERIOA

Urteko bilakaeraren analisi tradizionalera itzulita (abendutik abendura), 2020. urtearen bukaeran, BIAK zenbatetsitako antzeko zifrak bildu zituen LANBIDEK langabeziaren inguruan, estatistika-eragiketa horretan berriki sartu ziren metodologia aldaketaren ondoren.

Esanenez, LANBIDEn 129.240 langabe daude erregistratuta, 2019an baino 15.078 gehiago (aurreko urtean baino % 13,2 gehiago, Estatuko batez bestekoa baino % 22,9 gehiago, bertan 3,8 milioi langabe erregistratuta); EUSTATen biztanleria jardueraren arabera sailkatzeko inkestak, aldiz, 119.600 zenbatetsi du urteko laugarren hiruhilekoan, aurreko puntuan ikusienez.

Lurraldeka, Araban igo da gehien urtetik urterako saldoa, % 16,1 (3.005 lagun gehiago eta 21.727 langabe urtea amaitzean); ondoen dator Gipuzkoa, % 13,6ko igoerarekin (+4.110 eta 34.433 langabe); Bizkaia, azkenik, igoerarik txikiena izan du, % 12,2 (+7.963 eta 73.080 langabe urtea amaitzean).

III.1.15. KOADROA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LANGABEAK, ADINAREN ETA SEXUAREN ARABERA. ABENDUko hilabeteak

		ABENDUKO LANGABEAK					18-19 ALDAKUNTZA		19-20 ALDAKUNTZA	
		2016	2017	2018	2019	2020	ABS.	%	ABS.	%
< 25 URTE	GIZONAK	4.186	3.482	3.789	4.161	5.730	372	9,8	1.569	37,7
	EMAKUMEAK	3.996	3.591	3.650	3.718	4.978	68	1,9	1.260	33,9
	GUZTIRA	8.182	7.073	7.439	7.879	10.708	440	5,9	2.829	35,9
25 - 44 URTE	GIZONAK	28.525	25.072	22.374	21.035	24.309	-1.339	-6,0	3.274	15,6
	EMAKUMEAK	34.400	32.555	29.410	27.045	33.430	-2.365	-8,0	6.385	23,6
	GUZTIRA	62.925	57.627	51.784	48.080	57.739	-3.704	-7,2	9.659	20,1
45 URTE ETA HORTIK GORAKOAK	GIZONAK	29.642	28.182	26.854	25.972	28.859	-882	-3,3	2.887	11,1
	EMAKUMEAK	35.424	34.661	33.592	32.231	31.934	-1.361	-4,1	-297	-0,9
	GUZTIRA	65.066	62.847	60.446	58.203	60.793	-2.243	-3,7	2.590	4,4
GUZTIRA	GIZONAK	62.353	56.740	53.017	51.168	58.898	-1.849	-3,5	7.730	15,1
	EMAKUMEAK	73.820	70.807	66.652	62.994	70.342	-3.658	-5,5	7.348	11,7
	GUZTIRA	136.173	127.547	119.669	114.162	129.240	-5.507	-4,6	15.078	13,2

Iturria: EEZPren datuekin egindakoa.

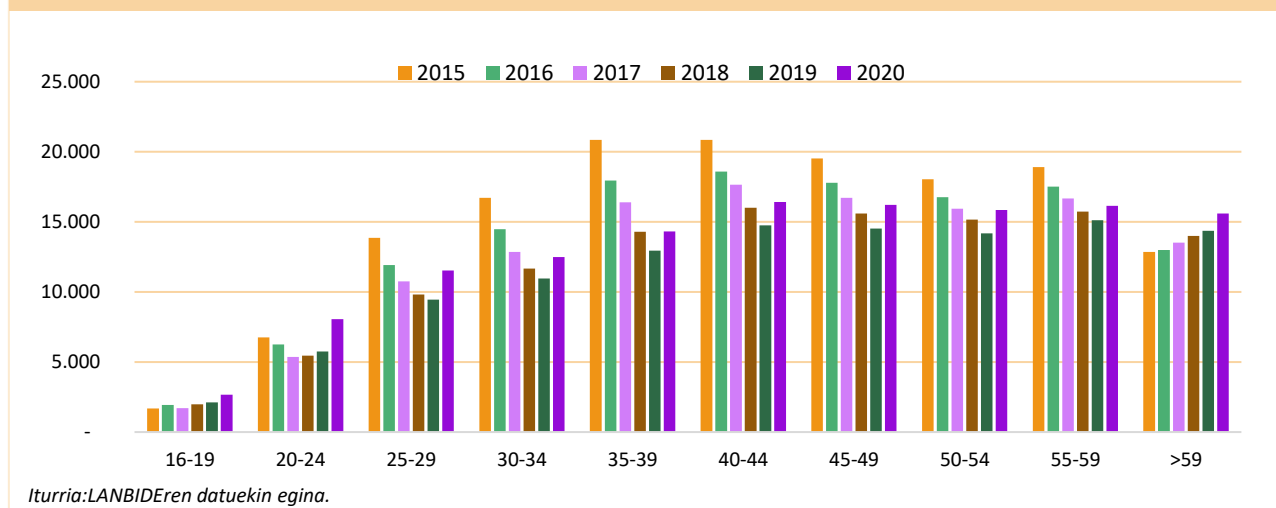
Ondoz ondoko zazpi saldo negatiboren ondoren langabezia igo den lehen urtea da eta, gainera, langabezia sexu bietan igo da: gizonen artean igo da batez ere (+% 15,5) eta apur bat gutxiago emakumeen artean (+% 11,7), gizonak +% 13,2ko batez bestekoaren gainetik. Bilakaera horren ondorioz, langabeen % 54,4 emakumeak dira (2019an baino 8 hamarren gutxiago).

Adinei dagokienez, talde guztietan hazi da langabezia, 45 urte eta gehiagoko emakumeen kasuan izan ezik, jaitsiera oso txikia izan baitute, III.1.15 koadroan ikusten denez. Igoera biziagoa izan da 25 urtetik beherakoen artean (+% 35,9), batez ere gizonezkoetan (+% 37,7, eta talde horretako emakumeen +% 33,9), baina kontuan hartu behar da hazkunde

horrek, talde txikia dela-eta, 2.829 lagun gehiago izan dituela (igoera osoaren % 18,8), horietatik 1.569 gizonak, eta gehienak 20 eta 24 urte artekoak.

Hurrengo adin-taldean, 25-44 urtekoan, batez bestekoa baino gehiago igo da langabeen kopurua (+% 20,1), batez ere emakumeen langabeziaren ondorioz (+% 23,6), eta gizonen artean % 15,6 igo da. Azkenik, 44 urtez gorako pertsonen artean langabezia batez bestekoa baino gutxiago hazi da (+% 4,4), gizonen langabeziaren bilakaeraren ondorioz (+% 11,1), aipatu denez, emakumeena % 0,9 jaitsi baita.

GRAFIKOA III.1.12. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LANGABETUEN BANAKETAREN BILAKAERA ADINAREN ARABERA. ABENDUKO HILABETEA.

Ikasketa-mailei dagokienez, langabezia maila guztietan igo da 2019ko abenduaren aldean (aurreko lau urteetan gertatutakoaren kontra). Igoerarik handienak, batez bestekoaren gainetik, ikasketarik ez duten (+% 25,7) eta lanbide ikasketa orokorrak (+% 14,4) zein goi-mailakoak (+% 21,4) dituzten pertsonen artean gertatu dira. Bigarren hezkuntza ondoko bigarren eta hirugarren mailako ikasketentzat ere langabezia +% 13,2ko batez bestekoaren gainetik igo da (+% 18,4), eta lehen hezkuntzako, hezkuntza orokorreko bigarreneko eta lehen zikloko goi-mailako hezkuntzako ikasketak dituzten pertsonen langabezia, aldiz, batez bestekoaren azpitik igo da (+% 8,3, +% 9,7 eta +% 9, hurrenez hurren).

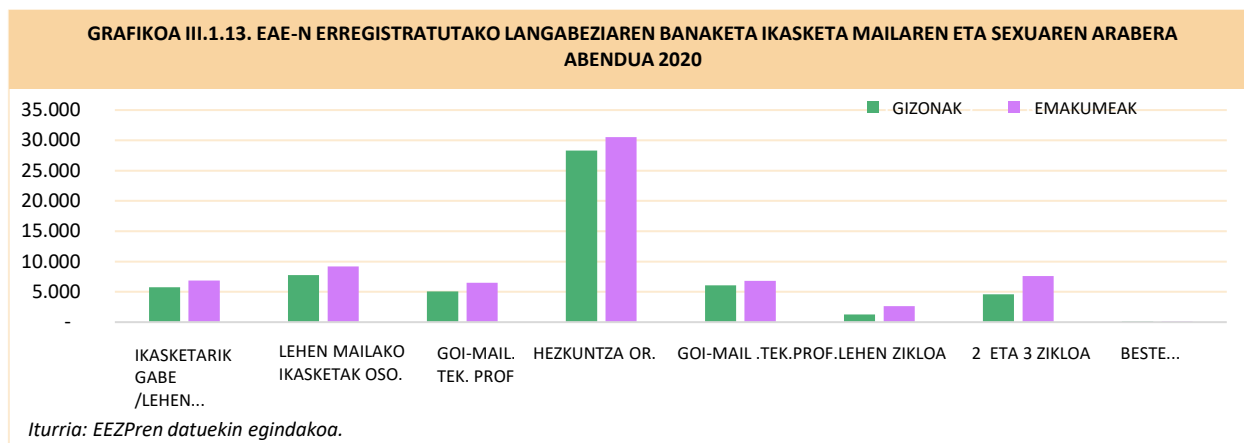
III.1.16. KOADROA. EAE-KO LANGABEAK IKASKETA MAILAREN ARABERA. ABENDUKO HILABETEA.

		ABENDUKO LANGABEAK					19-20 ALDAKUNTZA	
		2017	2018	2019	2020	% 2020	ABS.	%
LEHENIK.	IKASKETARIK GABE, ETA LEH. MAILAKOAK AMAITU GABE	10.686	10.356	10.050	12.634	9,8	2.584	25,7
	OSORIK AMAITUTA	17.222	16.348	15.677	16.976	13,1	1.299	8,3
BIGARRENIK	LANBIDE HEZIKETA	10.819	10.419	10.110	11.567	9,0	1.457	14,4
	HEZKUNTZA OROKORRA	61.891	57.329	53.643	58.844	45,5	5.201	9,7
BIG. HEZK. OSTEKOAK	GOI M. TEK. PROF.	11.340	10.872	10.620	12.890	10,0	2.270	21,4
	LEHEN ZIKLOA	4.432	3.828	3.587	3.910	3,0	323	9,0
	BIGARREN ETA HIRUGARREN ZIKLOA	10.960	10.331	10.293	12.189	9,4	1.896	18,4
	BESTELAKOAK	197	191	182	230	0,2	48	26,4
GUZTIRA		127.547	119.674	114.162	129.240	100,0	15.078	13,2

Iturria: EEZPren datuekin egindakoa.

Aurreko urteetan bezala, bilakaera oso antzekoa da bi sexuetan. Titulazio-taldean arabera, erregistraturiko langabeen % 45,5ek hezkuntza orokorreko bigarren mailako ikasketak zituzten 2020ko abenduan, eta emakumeen artean txikiagoa da pisu hori (emakume langabeen % 43,4; gizonen kopurua, berriz, handiagoa da, % 48,1). Kopuru absolutuetan, emakumeen taldea handiagoa da, ordea (70.342 emakume eta 58.898 gizon). Izan ere, emakume langabeak ugariagoak dira ikasketa maila guztietan gizonak baino (ikusi III.1.13 grafikoa), eta goranzko joera izan da horietan guztietan, arestian esan dugun legez, eta halaxe gertatu da sexu bietan.

Halaber, ikusten da 10 langabetik 7 ia (% 67,9, ikus III.1.6 koadroa) kualifikazio urrikotzat jo daitezkeela (lehen hezkuntzako edo hezkuntza orokorreko bigarreneko ikasketekin). Informazio hori ez badaukagu ere, interesgarria litzateke ikasketa-mailaren arabera erregistratutako langabezia zifrak langabezia emandako denboraren zifrekin gurutzatuta ezagutzea.

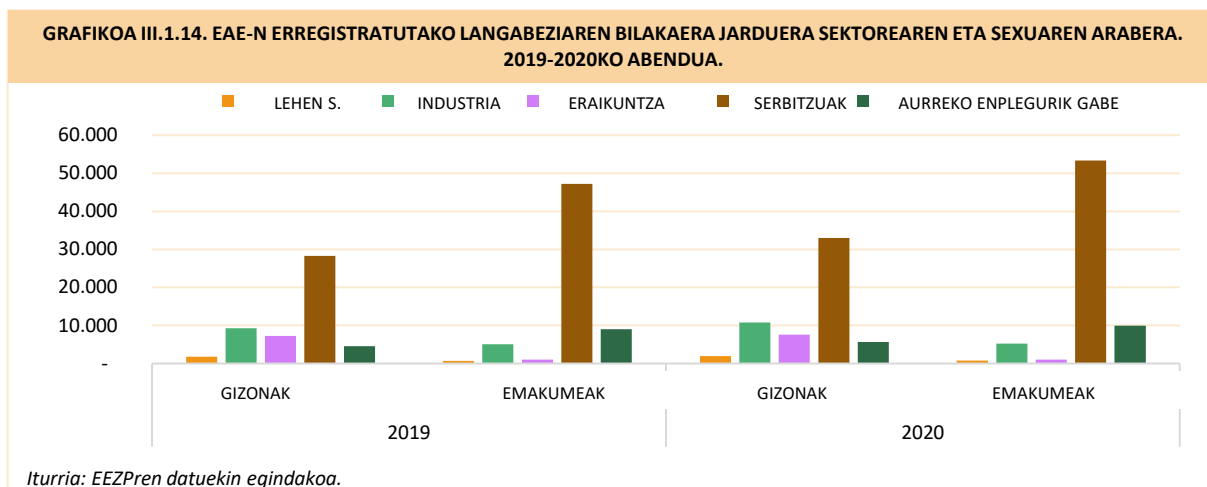
Aurreko lan-esperientziarekin izen emandako langabeen jarduerari dagokionez, EEZPk emandako datuek erakusten dute 2020ko abenduan jarduera-atal guztietan igo dela erregistratutako langabeen kopurua 2019ko abenduaren aldean, salbuespen bakar bat izanda: Energia-hornidura (-% 5,4). Gainera, enpleguan (eta langabezia) pisu handia duten zenbat ataletan langabezia tasa bereziki handiekin igo da. Lehenik, ostalaritzak langabezia % 11 pilatzen du, eta % 22,6 igo da (batez besteko +% 13,2ren aldean). Bigarrenik, Merkataritzak eta konponketek erregistratutako langabezia % 14,1 pilatzen dute eta haietan langabezia % 12 igo da, batez bestekoa baino apur bat gutxiago. Hirugarrenik, Administrazio-jarduerak erregistratutako langabezia % 13,8 pilatzen dute, eta % 14,6 igo dira. Manufaktura-industriak, bestalde, erregistratutako langabezia % 11,8 pilatzen du (% 17,2 gizonen artean), eta % 11,8 igo da.

III.1.17. KOADROA. EAE-KO LANGABEZIA, SEXUAREN ETA JARDUERAREN ARABERA (CNAE 2009). ABENDUKO HILABETEAK.

	2019	2020KO LANGABEAK				% 18/19	% 19/20
		GIZONAK	EMAKUMEA	GUZTIRA	% BERT.		
NEKAZARITZA, ABELTZAINZA, BASOGINTZA, ARRANTZA	2.509	1.949	765	2.714	2,1	-7,9	8,2
ERAUZKETA-INDUSTRIAK	59	43	21	64	0,0	-14,5	8,5
MANUFATURA-INDUSTRIA	13.616	10.150	5.070	15.220	11,8	-4,8	11,8
ENERGIA ELEKTRIKOAREN, GASAREN, LURRUNAREN HORNIKUNTZA	56	40	13	53	0,0	-16,4	-5,4
URAREN HORNIKUNTZA, HONDAKINEN KUDEAKETA	595	522	143	665	0,5	-6,7	11,8
ERAIKUNTZA	8.295	7.595	1.047	8.642	6,7	-8,4	4,2
MERKATARITZA ETA KONPONKETAK	16.217	6.182	11.977	18.159	14,1	-4,7	12,0
GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	2.923	2.431	987	3.418	2,6	-2,9	16,9
OSTALARITZA	11.632	5.156	9.104	14.260	11,0	-3,5	22,6
INFORMAZIOA ETA KOMUNIKAZIOAK	2.021	1.231	1.139	2.370	1,8	-1,8	17,3
FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	893	365	583	948	0,7	15,8	6,2
HIGIEZINEN ALORREKO JARDUERAK	382	125	283	408	0,3	-9,0	6,8
PROFESIONALAK, ZIENTIFIKOAK ETA TEKNIKOAK	5.693	2.336	3.863	6.199	4,8	-7,6	8,9
ADMINISTRATZIO-JARDUERAK	15.542	8.570	9.236	17.806	13,8	-4,5	14,6
ADMINISTRATZIO PUBLIKOA	3.133	1.548	1.633	3.181	2,5	-8,3	1,5
HEZKUNTZA	3.001	1.049	2.495	3.544	2,7	1,8	18,1
OSASUN-JARDUERAK ETA GIZARTE-ZERBITZUETAKO JARDUERAK	5.267	1.146	4.555	5.701	4,4	-0,9	8,2
JARDUERA ARTISTIKOAK, JOLASERAKO ETA ENTRETENIMENDURAKO JARDUERAK	1.992	1.260	1.173	2.433	1,9	-2,5	22,1
BESTE ZERBITZU BATZUK	3.186	1.072	2.734	3.806	2,9	-8,0	19,5
LANGILEEN ENPLEGATZAILE GISAKO ETXEAK	3.544	496	3.575	4.071	3,1	-3,5	14,9
LURRALDEEZ KANPOKO ERAKUNDEAK ETA ORGANISMOAK	31	16	21	37	0,0	-6,1	19,4
AURREKO ENPLEGURIK GABE	13.575	5.616	9.925	15.541	12,0	-4,1	14,5
GUZTIRA	114.162	58.898	70.342	129.240	100,0	-4,6	13,2

Iturria: EEZPren datuekin egindakoa.

Sektore handien arabera, zerbitzuetan emakumeen langabeziaren % 75,9 biltzen da, eta sektore horri, haren langabeziaren % 83,8ko igoera dagokio (6.154 emakume langabe gehiago sektore honetan). Industrian eta eraikuntzan, bestalde, gizonen presentzia askoz handiagoa da (% 18,3 eta % 12,9 sexu horrentzat), langabezia gertatzen den bezala.

Aurreko lanik ez duten inskribaturiko langabeak guztizkoaren % 12 ziren 2020ko abenduan (% 11,9 2019an), eta batez bestekoa baino gutxiago murriztu da, % 4,5. Talde horretan, emakumeen presentzia nabarmentzen da; izan ere, kategoria horretan inskribaturiko 15.541 pertsonen % 63,0 dira (% 66,3 2019ko abenduan).

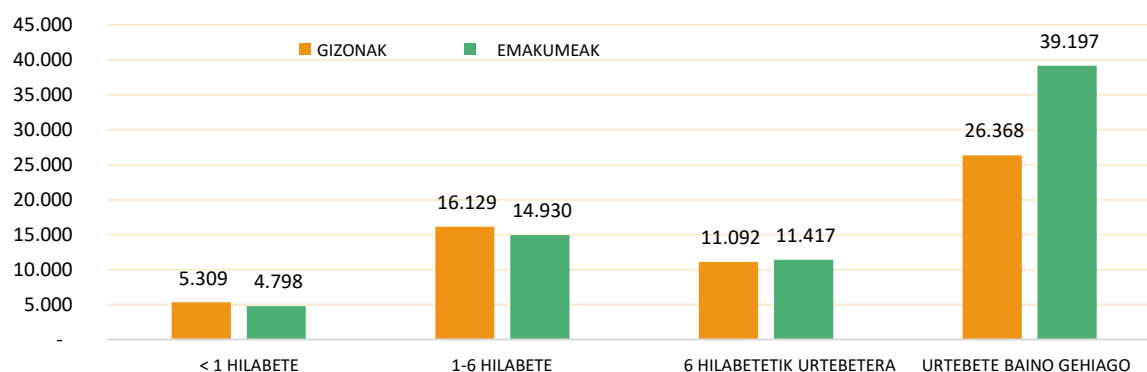
Langabezia emandako denbora kontuan hartzen badugu, 2020an murriztu da langabezia 6 hilabete baino gutxiago emandako pertsonen kopurua (-% 6,1), bai emakumeen bai gizonen artean (-% 6,3 emakumeak eta -% 5,9 gizonak), eta bereziki gehitu dira langabezia 6 hilabetetik urtebetara bitartean eman dutenak (+% 40,1 guztira, +% 53,7 gizonak eta apur bat gutxiago emakumeak, +% 28,9). Luzaroko langabezia ere, urte bat baino gehiago dirauena, sexu bietan igo da, eta nabarmen, batez bestekoaren gainetik (+% 20,8 guztira, +% 24,5 gizonentzat eta +% 18,5 emakumeentzat).

III.1.18. KOADROA. EAE-KO LANGABEAK, LANGABEZIAREN IRAUPENAREN ETA SEXUAREN ARABERA. ABENDUKO HILABETAK								
		ERREGISTRATUTAKO LANGABEAK					ALDAKUNTZA (%)	
		2016	2017	2018	2019	2020	2018/19	2019/20
< 6 HILABETE	GIZONAK	24.250	22.220	22.499	22.772	21.438	1,2	-5,9
	EMAKUMEAK	22.445	21.465	21.419	21.057	19.728	-1,7	-6,3
	GUZTIRA	46.695	43.685	43.918	43.829	41.166	-0,2	-6,1
6 HILABETE - URTEBETE	GIZONAK	8.414	7.793	7.206	7.215	11.092	0,1	53,7
	EMAKUMEAK	9.684	9.521	8.458	8.855	11.417	4,7	28,9
	GUZTIRA	18.098	17.314	15.664	16.070	22.509	2,6	40,1
> 75 urte	GIZONAK	29.689	26.727	23.316	21.181	26.368	-9,2	24,5
	EMAKUMEAK	41.691	39.821	36.776	33.082	39.197	-10,0	18,5
	GUZTIRA	71.380	66.548	60.092	54.263	65.565	-9,7	20,8
GUZTIRA	GIZONAK	62.353	56.740	53.021	51.168	58.898	-3,5	15,1
	EMAKUMEAK	73.820	70.807	66.653	62.994	70.342	-5,5	11,7
	GUZTIRA	136.173	127.547	119.674	114.162	129.240	-4,6	13,2

Iturria: EEZPren datuekin egindakoa.

Hala, luzaroko langabeen ehunekoa, langabe guztien aldean, % 50,7raino igo da 2020ko abenduan (% 45,1 Estatu osoan), 2019ko abenduan baino 3,2 puntu gutxiago. Ratio hori % 44,8koa da gizonen artean (3,4 puntu gehiago) eta % 55,7koa emakumeen artean (+3,2 puntu).

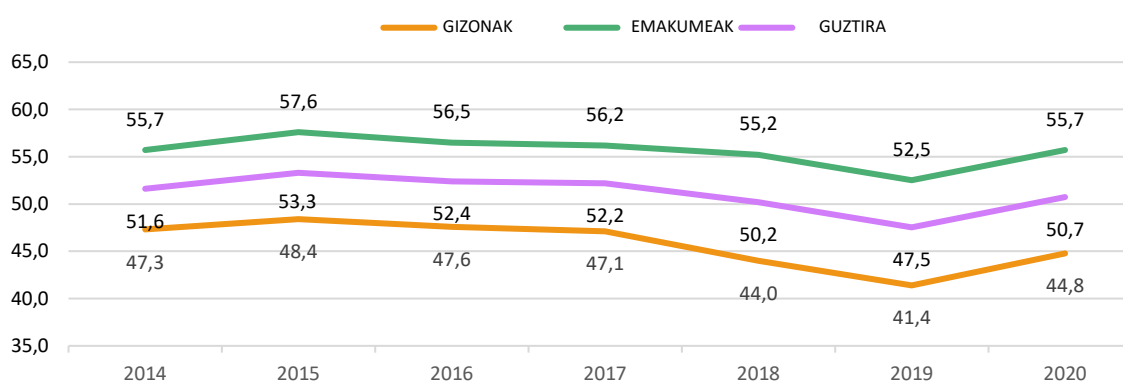
GRAFIKOA III.1.15. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LANGABEZIA: BANAKETA IRAUPENAREN ETA SEXUAREN ARABERA 2020. ABENDUA.

Iturria: EEZP. Guk geuk egin dugu.

Bi sexuen arteko diferentzia, beraz, 11 puntukoa zen 2020ko abenduan, eta hamarren bat txikiagotu da azken urtean.

GRAFIKOA III.1.16. LUZAROKO LANGABEZIA TASA EAE-N. BILAKAERA SEXUAREN ARABERA. ABENDUKO HILABETEAK.

Iturria: EEZP. Guk geuk egin dugu.

* Langabezian urte bat baino gehiago daramaten langabeen ehunekoa.

Bestalde, lan-eskatzailen kopurua guztira, langabeak eta ez-langabeak batuta, oso nabarmen igo da azken urtean (+% 61,3; 2019an, aldiz, +% 3,1); izan ere, igoera handia izan du teknikoki langabezian ez dauden enplegu-eskatzailen kopurua¹⁰ (+% 94,7), enplegu-eskatzaille langabeen igoeraren oso gainetik (+% 13,2).

Enplegu-eskatzailen kopurua igo da, guztira, % 61,3, arestian esan denez, eta 2020ko abenduan 449.453 ziren guztira, 2019ko abenduan baino 170.842 gehiago. Igoera horren zio nagusia gizonen enplegu-eskariaren bilakaera da; izan ere, % 83,8 igo da, baina emakumeen artean ere igo da nabarmen, % 44,8. Estatu mailan, guztizko enplegu-eskaria % 64,1 handitu da, 7,3 milioi lagun baino gehiago izan arte (+% 0,2 2019an).

Alabaina, 2020ko BJAren arabera (IV. hiruilekoa), langabeen % 31,7 ez zeuden erregistraturik langabe gisa LANBIDEn (37.000 lagun inguru) (% 32,2 2019an).

¹⁰ Enplegu-eskatzailen kopuru osoa erregistratutako langabeek osatzen dute (2019ko abenduan EAEko enplegu-eskatzaille guztien % 41a zirenak), gehi beste enplegu bat eta beste egoera batzuk nahi dituzten landunek, hala nola enplegurik ez duten baina baldintza bereziak eta jardun mugatua (etxean bakarrik, atzerrian telelana eta abar) duten eskatzailleak.

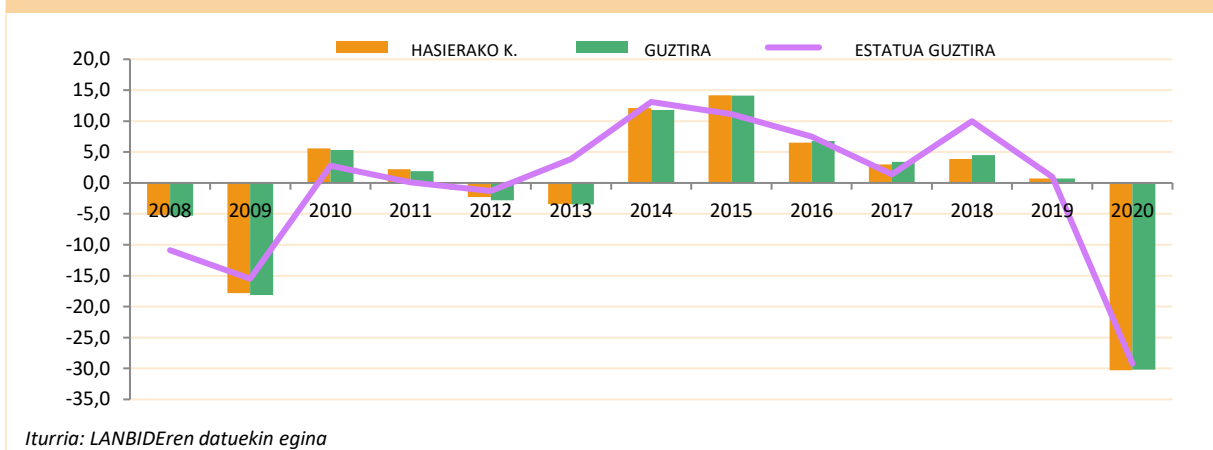
III.1.19. KOADROA. ENPLEGU-ESKARIAREN BILAKAERA EAE-N, SEXUAREN ETA LAN EGOERAREN ARABERA. ABENDUKO HILABETEAK								
		2016	2017	2018	2019	2020	ALDAKUNTZA (%)	
							18/19	19/20
LANGABEAK	GIZONAK	62.353	56.740	53.021	51.167	58.898	-3,5	15,1
	EMAKUMEAK	73.820	70.807	66.653	62.992	70.342	-5,5	11,7
	GUZTIRA	136.173	127.547	119.674	114.159	129.240	-4,6	13,2
EZ LANGABEAK	GIZONAK	56.143	63.218	62.803	66.755	157.801	6,3	136,4
	EMAKUMEAK	73.779	84.352	87.769	97.697	162.412	11,3	66,2
	GUZTIRA	129.922	147.570	150.572	164.452	320.213	9,2	94,7
GUZTIRA	GIZONAK	118.496	119.958	115.824	117.922	216.699	1,8	83,8
	EMAKUMEAK	147.599	155.159	154.422	160.689	232.754	4,1	44,8
	GUZTIRA	266.095	275.117	270.246	278.611	449.453	3,1	61,3
Iturria: EEZPren datuekin egindakoa.								

2. KONTRATAZIOEN BILAKAERA, ALDI BATERAKO KONTRATUEN AMAIERA ETA IRAIZPENAK

2.1. KONTRATAZIOAREN EGOERA

Kontratazioa nabarmen jaitsi da Euskadin 2020an aurreko urtearen aldean (-% 30,2 guztizko kontratazioa eta -% 30,3 hasierako kontratuen kopurua, guztien % 96,7 izanda), 2014-2019 aldiko bilakaera positiboa hautsita; azken urte horretan igoera oso txikia izan zen, % 0,7koa. Azken urteko jaitsiera hori Estatu osoan gertatutakoa bezalakoa da ia, bertan kontratazioa % 29,2 murriztu baita.

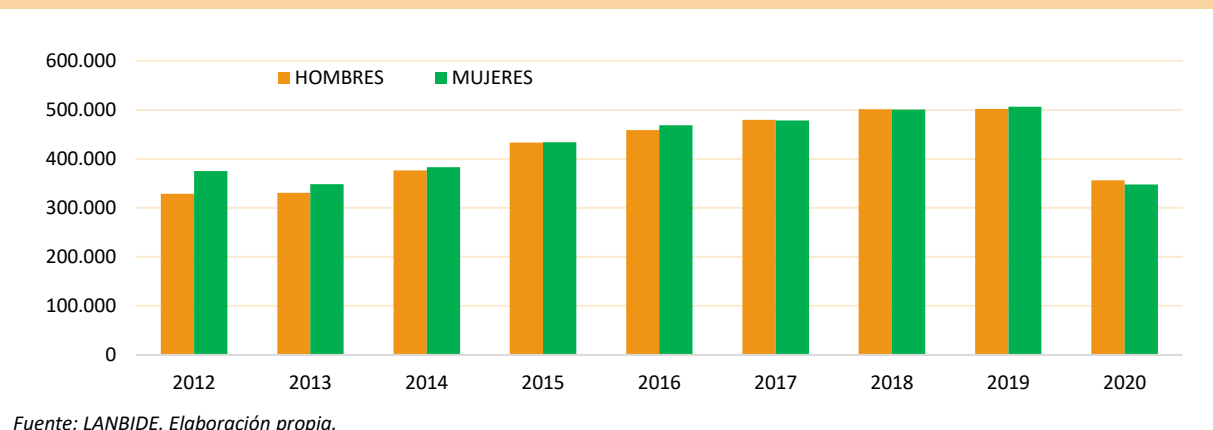
GRAFIKOA III.2.1. LAN-KONTRATUEN URTEKO ALDAKUNTZA (%TAN) EAE-N: HASIERAKO KONTRATUAK ETA GUZTIZKOA. ESTATUKO GUZTIZKOAREKIN ALDERATUTA.

Guztira, 703.355 lan-kontratu erregistratu dira 2020an gure erkidegoan EEZPn (berriak zein aldatutakoak). Kontratu horiek antzera banatu dira gizon eta emakumeen artean, ia % 50ean (ikus III.2.2. grafikoa). Hala ere, kontratatutako pertsonen % 52,1 izan ziren gizonak (aurrera, urtean sinatutako batez besteko kontratu kopurua aztertuko da - txandakatzea- eta sexuaren arabera). Aurreko urtearen aldean, emakumeen kontratazioa gizonena baino apur bat gehiago jaitsi da (-% 31,4 eta -% 29,1, hurrenez hurren).

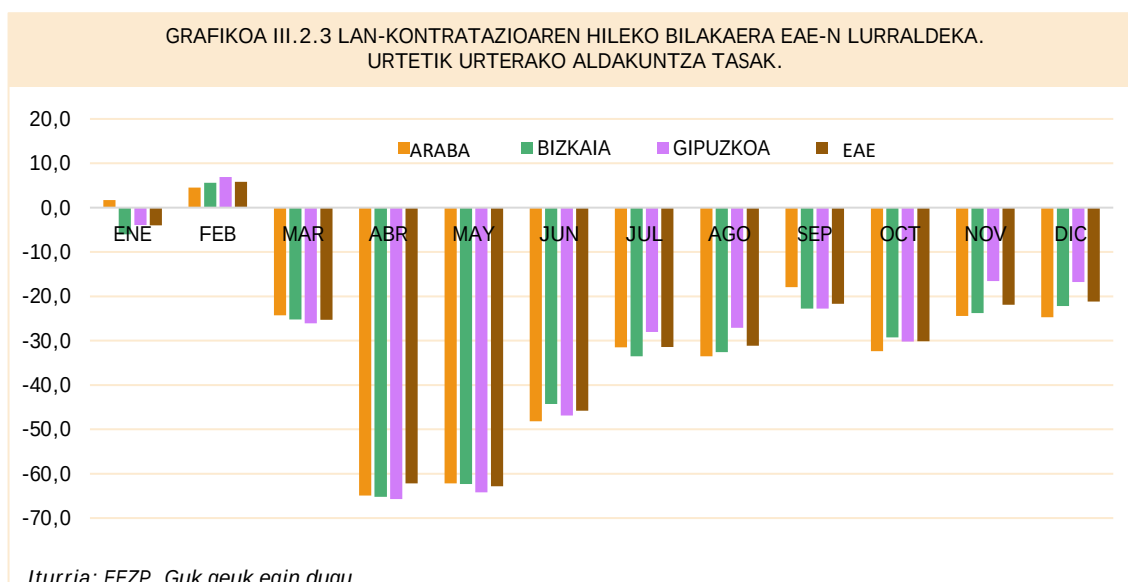
Lurraldeetako bilakaeran ez dago alde aipagarririk; Araba eta Bizkaia batez bestekoaren apur bat gainera jaitsi dira, -% 30,8 eta -% 30,6, hurrenez hurren, eta Gipuzkoan jaitsiera apur bat txikiagoa da: -% 29,3. Banaketari dagokionez, Bizkaian kontratuen % 51,4 sinatu ziren (361.448), % 29,5 Gipuzkoan (207.769) eta gainerako % 19,1 Araban (134.138). Estatuan, berriz, 15,9 milioi kontratu erregistratu ziren 2020an, 2019an baino 6,6 gehiago (-% 29,2).

GRAFIKOA III.2.2. KONTRATAZIOA EAE-N: KONTRATU KOPURUAREN BILAKAERA SEXUAREN ARABERA.

2020an, COVID-19aren pandemiak lan-merkatuan eragin handia izan duenez, interesgarria da gure erkidegoan kontratazioaren hileko bilakaera aztertzea (III.2.3 grafikoa).

Urtarrilean kontratuen % 4 galdu ziren aurreko urteko hilabete berarekin alderatuta, eta otsailak tasa positiboak izan zituen (+% 5,8). Pandemia eta ondorengo konfinamendua ezartzean, martxoaren erdialdera, hasi zen kontratazioa jaisten, halako moldez non, lehenengo bi asteetan igo arren, urtetik urterako hileko saldoa -% 25,3 izan baitzen, eta ondorengo bi hiletan, apirilean eta maiatzetan, jaitsierak % 60tik gorakoak izan ziren.

Ekainean ratio negatibo gero eta txikiagoko aldi bat hasi zen, urrian egoera okertu arren, eta, hala, Euskadik kontratazioaren % 21,2eko jaitsierarekin amaitu du 2020a, 2019ko abenduaren aldean. Bilakaera horren ondorioz, urteko kontratazioaren jaitsiera, esan denez, % 30,2koa izan da, hots, aurreko urtean baino 304.820 kontratu gutxiago.

Urteko datuetara itzulita, 2019-2020 artean sektore guztiek izan dituzte jaitsiera handiak, eta hirugarren sektoreak izan du bilakaerarik txarrena, batez beste baino gehiago jaitsita (-% 31,8); hori dela-eta, guztizkoan duen pisua 1,7 puntu jaitsi da % 78,2raino. Eraikuntza, bestalde, % 17,3 jaitsi da eta bere pisua % 3,4tik % 4ra igo du. Industriaren sektorean kontratazioa % 27,2 jaitsi da (haren pisua % 14,9tik % 15,6ra igo da) eta, azkenik, lehen sektorea jaitsi da gutxien: haren kontratuak % 11,5 jaitsi dira guztien % 2,2 izan arte (+0,5 puntu).

III.2.1. KOADROA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LAN KONTRATUEN BILAKAERA, SEXUAREN ETA JARDUERA SEKTOREAREN ARABERA									
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	% 18/19	% 19/20
GUZTIRA	759.149	867.255	926.599	958.100	1.001.181	1.008.175	703.355	0,7	-30,2
GIZONAK	376.235	433.438	458.363	479.693	500.925	502.030	356.019	0,2	-29,1
EMAKUMEAK	382.914	433.817	468.236	478.407	500.256	506.145	347.336	1,2	-31,4
LEHEN SEKTOREA	18.289	17.890	18.563	16.738	18.456	17.618	15.598	-4,5	-11,5
INDUSTRIA	111.814	140.145	147.712	149.237	155.153	150.691	109.719	-2,9	-27,2
ERAIKUNTZA	34.186	34.434	34.069	34.808	35.560	34.049	28.146	-4,3	-17,3
ZERBITZUAK	594.860	674.786	726.255	757.317	792.012	805.817	549.892	1,7	-31,8

Iturria: LANBIDE. Guk geuk egin dugu.

Jarduera-atalen arabera, denek izan dute bilakaera negatiboa, Erauzketa industrietan izan ezik (+% 0,9 2019aren aldean), guztizkoan duen pisua oso txikia bada ere (115 kontratazio). COVID-19ak jardueraren osoan izan duen eragin handia dela-eta, nabarmen handiagoa haietako batzuetan, bereziki larria da Ostalaritzan kontratazioak izan duen jaitsiera (-% 61,2), guztizkoan duen pisua, jaitsieraren ondoren ere, % 9,4koa baita (2019ko kontratazioen % 17). Bigarrenik, Arte, aisialdi eta entretenitzeko jardueren kontratazioak % 53,7 jaitsi dira, baina haien pisua nahiko txikiagoa

da (kontratuen % 3). Rankingaren beste muturrean, gutxien jaitsi diren jarduerak Energia-hornidura (-% 7,5), Langileen enplegatzaile gisako etxeak (-% 8) eta lehen sektorea orotara izan dira; haietan kontratazioak % 11,5 jaitsi dira.

Hala eta guztiz ere, hauek dira 2020an gehien kontratatu diren jarduerak: Manufaktura-industria (kontratuen % 14,8, nabarmen jaitsita, % 27,8), Osasun eta gizarte-zerbitzuetako jarduerak (kontratuen % 14,7, % 11,6 jaitsita 2019aren aldean), Merkataritza (kontratuen % 13,2, % 13,8 jaitsita) eta Administrazio jarduerak, haien artean ABLEak (kontratuen % 11,1, % 28,2 jaitsita). Beraz, egiaztatzen da denak jaitsi direla batez bestekoa baino gutxiago eta, beraz guztizkoan duten pisua handitu dute.

III.2.2. KOADROA. KONTRATAZIOA EAE-N, SEXUAREN ETA JARDUERA ATALAREN ARABERA (CNAE 2009)								
	2019	2020KO KONTRATUAK				ALD. % 18/19	ALD. % 19/20	
		GIZONAK	EMAKUME AK	GUZTIRA	% BERT.			
NEKAZARITZA, ABELTZAINITZA, BASOGINTZA, ARRANTZA	17.618	14.004	1.594	15.598	2,2	-4,5	-11,5	
ERAUZKETA-INDUSTRIAK	114	90	25	115	0,0	-13,0	0,9	
MANUFAKTURA-INDUSTRIA	144.172	78.555	25.565	104.120	14,8	-3,1	-27,8	
ENERGIA ELEKTRIKOAREN, GASAREN, LURRUNAREN HORNIKUNTZA	146	88	47	135	0,0	-2,0	-7,5	
URAREN HORNIKUNTZA, HONDAKINEN KUDEAKETA	6.259	4.811	538	5.349	0,8	3,3	-14,5	
ERAIKUNTZA	34.049	26.395	1.751	28.146	4,0	-4,2	-17,3	
HANDIZKAKO ETA TXIKIZKAKO MERKATARITZA; KONPONKETAK...	107.493	38.678	53.933	92.611	13,2	-2,7	-13,8	
GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	82.453	58.074	12.113	70.187	10,0	10,4	-14,9	
OSTALARITZA	171.383	24.667	41.785	66.452	9,4	6,0	-61,2	
INFORMAZIOA ETA KOMUNIKAZIOAK	30.441	13.693	8.828	22.521	3,2	4,3	-26,0	
FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	4.338	1.197	2.030	3.227	0,5	-3,5	-25,6	
HIGIEZINEN ALORREKO JARDUERAK	1.389	330	641	971	0,1	2,7	-30,1	
PROFESIONALAK, ZIENTIFIKOAK ETA TEKNIKOAK	33.808	9.237	11.633	20.870	3,0	2,3	-38,3	
ADMINISTRAZIO-JARDUERAK	108.392	32.253	45.530	77.783	11,1	-8,1	-28,2	
ADMINISTRAZIO PUBLIKOA	14.395	4.381	5.585	9.966	1,4	8,5	-30,8	
HEZKUNTZA	51.030	10.228	23.004	33.232	4,7	7,3	-34,9	
OSASUN-JARDUERAK ETA GIZARTE-ZERBITZUETAKO JARDUERAK	117.203	21.395	82.252	103.647	14,7	2,1	-11,6	
JARDUERA ARTISTIKOAK, JOLASERAKO ETA ENTRETENIMENDURAKO JARDUERAK	45.069	12.423	8.439	20.862	3,0	0,5	-53,7	
BESTE ZERBITZU BATZUK	20.966	4.449	7.146	11.595	1,6	-0,6	-44,7	
LANGILEEN ENPLEGATZAILE GISAKO ETXEAK	17.218	1.017	14.828	15.845	2,3	-0,1	-8,0	
LURRALDEEZ KANPOKO ERAKUNDEAK ETA ORG.	239	52	71	123	0,0	-9,8	-48,5	
GUZTIRA	1.008.175	356.017	347.338	703.355	100,0	0,7	-30,2	

Iturria: LANBIDE. Guk geuk egin dugu.

Aurreko urteetan bezala, sexuaren arabera aldeak ikusten dira, zeren eta manufaktura-industriak biltzen baitu gizonen izenpeturiko kontratuen % 22,1 (2019an baino hamarren bat gehiago). Emakumeen artean, berriz, osasun jarduerak eta merkataritza dira pisurik handiena biltzen duten jarduerak-atalak (bien artean kontratuen % 39,2).

Bestalde, 2020an 245.475 lagun kontratatu dira guztira (2019an baino % 21 gutxiago). Zenbateko hori erregistratutako kontratuen kopurua (703.355) baino txikiagoa da (-% 30,2), EEZPk emandako datuen arabera. LANBIDEk informazioa ematen du adinaren eta ikasketa-mailaren arabera duen banaketari buruz¹¹.

Pertsona horietatik gehienak, gizon zein emakume, 35-54 adin-tartekoak dira (% 44,4), 35-44 urteren (guztien % 24,5) eta 45-54 urteren (% 19,9) artean banatuta. 25-34 urte artean ere kopuru esanguratsua osatzen dute kontratua sinatu dutenek, % 28,3, eta 25 urtez azpikoak, aldiz, % 18,5 dira, 2019an (% 20,1) baino ratio txikiagoa, baina biztanleria aktiboan duten pisua baino handiagoa oraindik, % 5 baitira (2020ko batez besteko datua). 2019aren aldean egondako bilakaerari dagokionez, bi sexueta portaera nahiko antzekoa izanik, gutxien jaitsi diren adin-taldeak (guztiekin baitituzte bilakaera negatiboak) nagusiak dira, 45 urtez gorakoak (-% 18,1 45-54 urtekoak eta -% 14,5 54 urtez gorakoak); 25 urtez azpikoak kontratazioak, aldiz, gehiago jaitsi dira (-% 27).

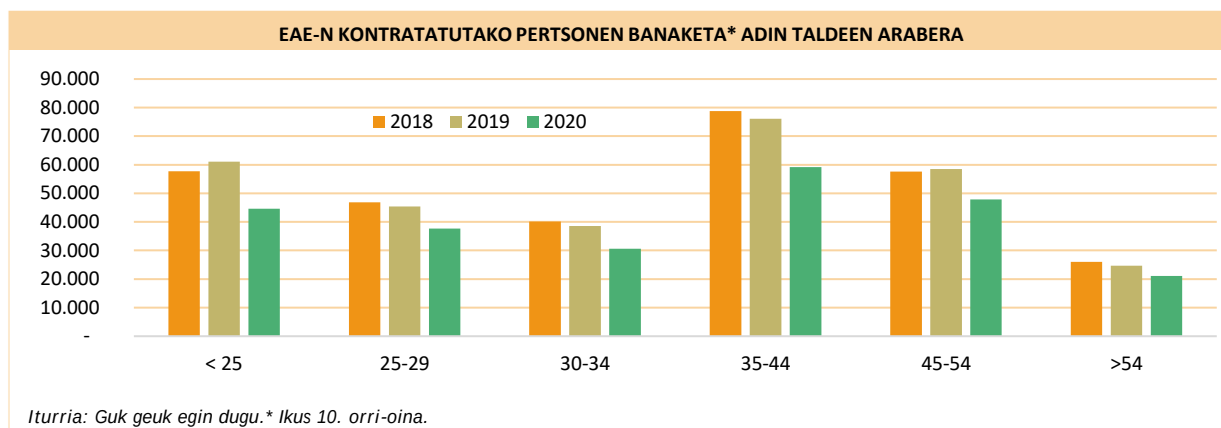
¹¹ LANBIDEk 241.092 pertsona kontrataturi buruzko informazioa ematen du, hemen aurkeztu dena (banaketa adinaren eta ikasketa-mailaren arabera), eta kopuru hori EEZPk emandakoa (245.475) baino txikiagoa da.

III.2.3. KOADROA. EAE-N KONTRATATUTAKO PERTSONAK*: SEXUAREN, ADINAREN ETA IKASKETA MAILAREN ARABERAKO BANAKETA. 2020.

		2020AN KONTRATATUTAKO PERTSONAK			2020AN KONTRATATUTAKO PERTSONEN %			HAZK. % 2019/20		
		GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA
ADINA	< 25	23.799	20.816	44.615	19,0	18,0	18,5	-26,4	-27,7	-27,0
	25 – 29	19.496	18.154	37.650	15,6	15,7	15,6	-17,8	-16,2	-17,1
	30 – 34	15.965	14.678	30.643	12,8	12,7	12,7	-22,1	-18,5	-20,4
	35 – 44	31.302	27.861	59.163	25,0	24,0	24,5	-22,9	-21,5	-22,3
	45 – 54	23.830	24.058	47.888	19,0	20,8	19,9	-19,9	-16,3	-18,1
	> 54	10.821	10.312	21.133	8,6	8,9	8,8	-17,0	-11,7	-14,5
IKASKETA MAILA	DBH ARTE	60.159	46.459	106.618	48,0	40,1	44,2	-21,0	-20,2	-20,7
	BATXILERGOA	24.145	24.556	48.701	19,3	21,2	20,2	-25,6	-23,8	-24,7
	LH	20.723	17.447	38.170	16,6	15,1	15,8	-23,4	-18,0	-21,0
	UNIBERTS. IK.	20.061	25.842	45.903	16,0	22,3	19,0	-16,7	-15,1	-15,8
	EZEZAGUNA	125	1.575	1.700	0,1	1,1	0,7	-20,9	-28,3	-27,8
GUZTIRA		125.213	115.879	241.092	100,0	100,0	100,0	-21,7	-19,7	-20,8

Iturria: LANBIDE. Guk geuk egin dugu.
Ikus 10. orri-oina.

Kontratututako pertsonak ikasketa-mailaren arabera banatzeari dagokionez, % 44,2k nahitaezko edo hortik beherako ikasketak dituzte. Proportzio hori handiagoa da gizonen artean (kontratututakoen % 48), eta zertxobait txikiagoa emakumeen artean (% 40,1). Bestalde, kontratuen % 20,2 Batxilergoa duten pertsonen dagozkie. Ondoren, % 14,8 ikasketa profesionalak dituzten pertsonak dira (antzeko proportzioa bi sexuetan) eta % 10ek unibertsitate ikasketak dituzte. 2019ko bilakaeraren aldean, ikasketa-maila guztiak jaitsi dira; gehien jaitsi dena batxilergoa da (- % 24,7) eta unibertsitate-ikasketak jaitsi dira gutxien (-% 15,8).

Lanaldi-motari dagokionez, mota guztietan eta bi sexuetan izan da bilakaera negatiboa. EAEn 268.907 dira lanaldi partzialeko kontratuak (-% 33,7 2019aren aldean, kontratu guztiak baino gehiago murriztu dira, beraz), kontratu guztien % 38,2 (2 ehuneko puntu gutxiago 2019aren aldean).

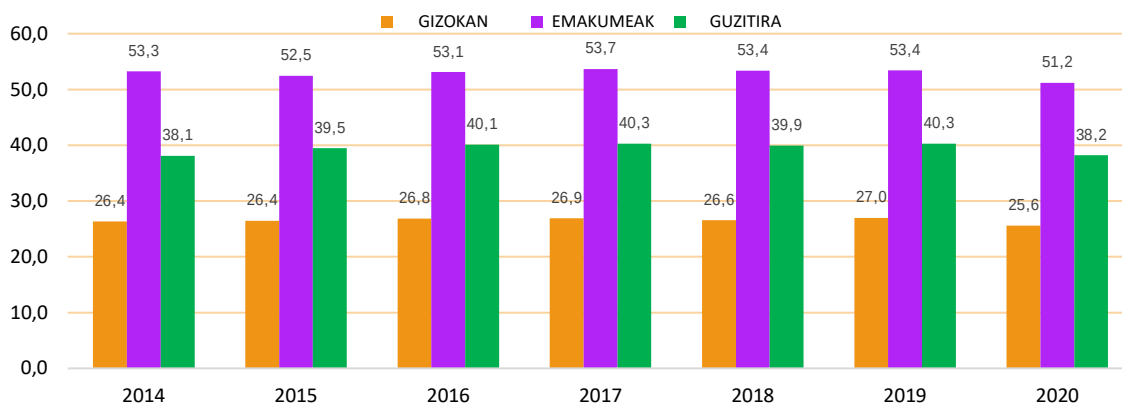
III.2.4. KOADROA. EAE-N EGONDAKO LAN KONTRATUEN BILAKAERA LANALDI ETA SEXUAREN ARABERA		2016	2017	2018	2019	2020	% 18/19	% 19/20
LANALDI PARTZIALA	GIZONAK	123.025	128.959	133.023	135.479	91.181	1,8	-32,7
	EMAKUMEAK	248.707	256.813	266.899	270.460	177.726	1,3	-34,3
	GUZTIRA	371.732	385.772	399.922	405.939	268.907	1,5	-33,8
LANALDI OSOA	GIZONAK	334.205	349.576	366.614	364.729	263.845	-0,5	-27,7
	EMAKUMEAK	218.170	220.230	231.623	233.174	168.175	0,7	-27,9
	GUZTIRA	552.375	569.806	598.237	598.233	432.020	-0,1	-27,8
LANALDI FINKO ETENA	GIZONAK	1.133	1.158	1.288	1.827	993	41,8	-45,6
	EMAKUMEAK	1.359	1.364	1.734	2.506	1.435	44,5	-42,7
	GUZTIRA	2.492	2.522	3.022	4.333	2.428	43,4	-44,0
GUZTIRA	GIZONAK	458.363	479.693	500.925	502.032	356.017	0,2	-29,1
	EMAKUMEAK	468.236	478.407	500.256	506.143	347.338	1,2	-31,4
	GUZTIRA	926.599	958.100	1.001.181	1.008.175	703.355	0,7	-30,2

Iturria: EEZP. Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioa.

Lanaldi osoko kontratuak, bestalde, 432.020 dira, aurreko urtean baino % 27,8 gutxiago (eta guztien % 61,4 dira). Bi kasuetan, sexuaren arabera bilakaera berdina izan dute ia (ikus III.2.4 koadroa). Kontratuen gainerako % 0,4 lanaldi finko eteneko 2.428 kontratuei dagokie.

Sexuaren arabera, oso desberdina da lanaldi partzialeko kontratazioaren pisua, zeren eta emakumeek sinaturiko kontratuen erdia baino gehiago baita (% 51,2 2020an, aurreko urtean baino 2,3 puntu gutxiago), gizonen izenpeturiko kontratuen % 25,6ren aldean (aurreko urtean baino 1,4 puntu gutxiago). Hala, 2020. urtean emakumeek sinatu zituzten lanaldi partzialeko kontratuen % 66,1 (% 66,6 2019an).

GRAFIKOA III.2.5. LANALDI PARTZIALEKO KONTRATUEN EHUNENKOAEN BILAKAERA EAE-N SEXUAREN ARABERA.

Iturria: EEZP. Guk geuk egin dugu.

Iraupenari dagokionez, sinatutako kontratu gehienek, aldi baterakoak izaten jarraitzen dute (kontratu guztien % 91,5), 643.907 izanda,

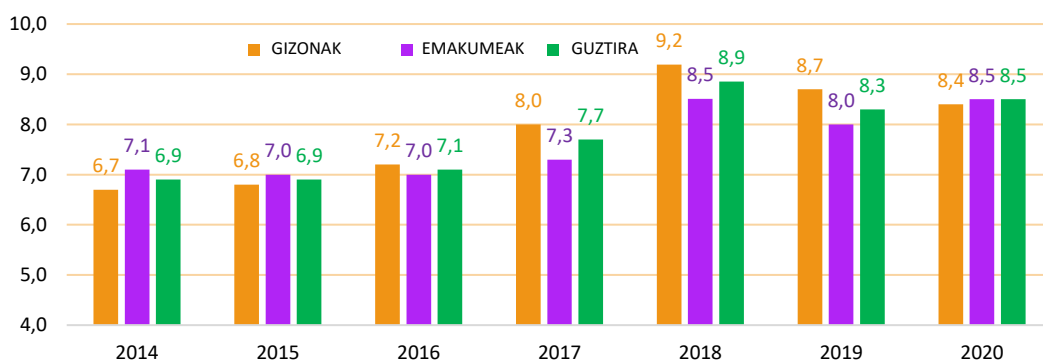
2019an baino % 30,3 gutxiago. Bestalde, 59.448 mugagabe sinatu ziren, aurreko urtean baino % 29,2 gutxiago. Horrenbestez, kontratu guztien % 8,5 (2019an baino 2 hamarren gutxiago eta 2018an baino 4 gutxiago; 2008tik ratorik

III.2.5. KOADROA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LAN KONTRATUEN BILAKAERA, IRAUPENAREN ETA SEXUAREN ARABERA

		2016	2017	2018	2019	2020	% 18/19	% 19/20
MUGATUAK	GIZONAK	32.941	38.202	46.057	43.483	29.917	-5,6	-31,2
	EMAKUMEAK	32.589	35.126	42.568	40.448	29.531	-5,0	-27,0
	GUZTIRA	65.530	73.328	88.625	83.931	59.448	-5,3	-29,2
ALDI BATERAKOAK	GIZONAK	425.422	441.491	454.868	458.549	326.100	0,8	-28,9
	EMAKUMEAK	435.647	443.281	457.688	465.695	317.807	1,7	-31,8
	GUZTIRA	861.069	884.772	912.556	924.244	643.907	1,3	-30,3
GUZTIRA	GIZONAK	458.363	479.693	500.925	502.032	356.017	0,2	-29,1
	EMAKUMEAK	468.236	478.407	500.256	506.143	347.338	1,2	-31,4
	GUZTIRA	926.599	958.100	1.001.181	1.008.175	703.355	0,7	-30,2

Iturria: EEZPren datuekin egindakoa. Kontratuen estatistikak.

GRAFIKOA III.2.6. KONTRATU MUGAGABEEN EHUNENKOAEN BILAKAERA EAE-N SEXUAREN ARABERA

Iturria: EEZP. Guk geuk egin dugu.

handiena gertatu zen urte horretan).

Kontratu mugagabeen eta aldi baterakoen bilakaera horiek ez daukate alde handirik sexuaren arabera (nabarmendu behar da bakarrik emakumeen aldi baterako kontratazioa gizonena baino gehiago jaitsi dela), eta kontratu mugagabeen pisua aurreko berdina da ia sexu bietan (% 8,4 gizonentzat eta % 8,5 emakumeentzat, batez bestekoa bezala).

Aldi baterako kontratu motei dagokienez, erdiak, % 50,1, ekoizpenaren inguruabarren ziozko behin-behineko kontratuak dira, 2019an baino % 31,5 gutxiago. Bigarren tokian daude obra edo zerbitzuko kontratuak (guztien % 27,8, eta aurreko urtean baino % 34,3 gutxiago), eta ondoren datoz bitarteko kontratuak (% 20,6, eta aurreko urtean baino % 21,1 gutxiago). Hiru kontratu mota horiek batuta, aldi baterako kontratuen % 98,5 osatzen dute (% 98,7 2019. urtean). Nahiz eta aldi baterako kontratuak % 50ean banatzen diren ia gizonen eta emakumeen artean (gizonek % 50,6 sinatzen dituzte eta emakumeek % 49,4), emakumeen presentzia bereziki nabarmena da bitarteko kontratuetan, emakumeek sinatu baitzituzten kontratu horien % 70,4. Emakumeen presentzia askoz txikiagoa zen, aldiz, obra edo zerbitzu kontratuetan (%38) eta berdintasun apur bat handiagoa dago ekoizpenaren inguruabarren ziozko kontratuetan (guztizkoaren % 47,3).

Aldi baterako kontratuen lanaldi motari dagokionez, lanaldi partzialaren batez besteko pisua % 38,6 zen (% 40,9 2019an), eta ez zen desbideratze handirik antzematen aipaturiko aldi baterako hiru kontratu mota horien artean.

III.2.6. KOADROA. EAE-N 2020AN SINATUTAKO ALDI BATERAKO KONTRATUEN BANAKETA, MOTAREN, SEXUAREN ETA LANALDI MOTAREN ARABERA						
	GUZTIRA		GIZONAK	EMAKUMEAK	LANALDI OSOA	LANALDI PARTZ.
	ABS.	% BERTIK.				
OBRA EDO ZERBITZUA	179.023	27,8	111.031	67.992	114.998	64.025
EKOIZPENAREN GORABEHERAK	322.650	50,1	169.986	152.664	193.910	128.740
BITARTEKO KONTRATUA	132.827	20,6	39.316	93.511	80.537	52.290
DESGAITUAK	808	0,1	500	308	610	198
TXANDAKOA	571	0,1	269	302	321	250
ERRETIRO PARTZIALA	2.148	0,3	1.489	659	-	2.148
64 URTEREkin ERRETIROAGATIK ORDEZKATZEA	81	0,0	31	50	81	-
PRAKTIKALDIA	3.960	0,6	2.366	1.594	3.096	864
PRESTAKUNTZA	609	0,1	429	180	609	-
DOKTOREGO AURREKO IKERTZAILEA PRESTATZEN	382	0,1	199	183	382	-
BESTELAKOAK	848	0,1	484	364	562	286
GUZTIRA	643.907	100,0	326.100	317.807	395.106	248.801

Iturria: EEZPren datuekin egindakoa. 2020ko kontratuen estatistika.

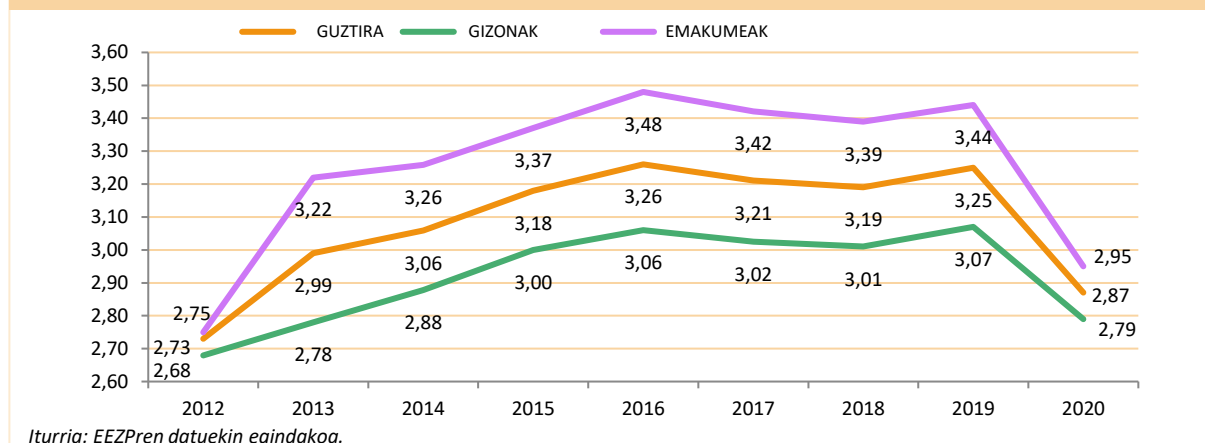
Aldi baterako kontratazioak duen pisu handia dela-eta, kontratatutako pertsonen proportzio handi bat hainbat alditan kontratatu dira urtean. Hala, esan denez, 2020an kontratatutako pertsonak, 245.475 (2019an baino % 21 gutxiago) erregistratutako kontratu guztiak baino askoz gutxiago dira, 703.355 baitira (-% 30,2). Horrez gain, 2020an kontratatutako pertsonen % 52,1 gizonak izan ziren; emakumeak, aldiz, % 47,9 (% 53,3 eta % 46,7 hurrenez hurren 2019an).

Zifra horiek kontuan hartuz, *laneko txandakatze-indizea* kalkulatzeko da (sinatutako kontratu kopuruaren eta kontratatutako pertsona kopuruaren arteko zatidura), emakumeentzat handiagoa izan dena aztertutako sail guztian.

Txandakatzeak gora egin zuen 2019an, 2017. eta 2018. urteen aldean, bai gizonen, bai emakumeen artean, kontratu kopuruak (zenbakitzailea) gora egin zuelako eta kontratatutako pertsonen kopurua (izendatzailea) murriztu zelako. 2020an, aldiz, txandakatzea nabarmen murriztu da bi sexuetan, kontratazioaren jaitsiera handiaren ondorioz; izan ere, kontratatutako pertsonen kopurua baino 10 puntu gehiago jaitsi da ia (ikusita denez, kontratuak % 30,2 murriztu dira eta pertsona kontratatutakoak % 21 EEZPk emandako datuekin): ratio osoa 2,87 da kontratatutako pertsonak (2019an baino 38 ehunen gutxiago).

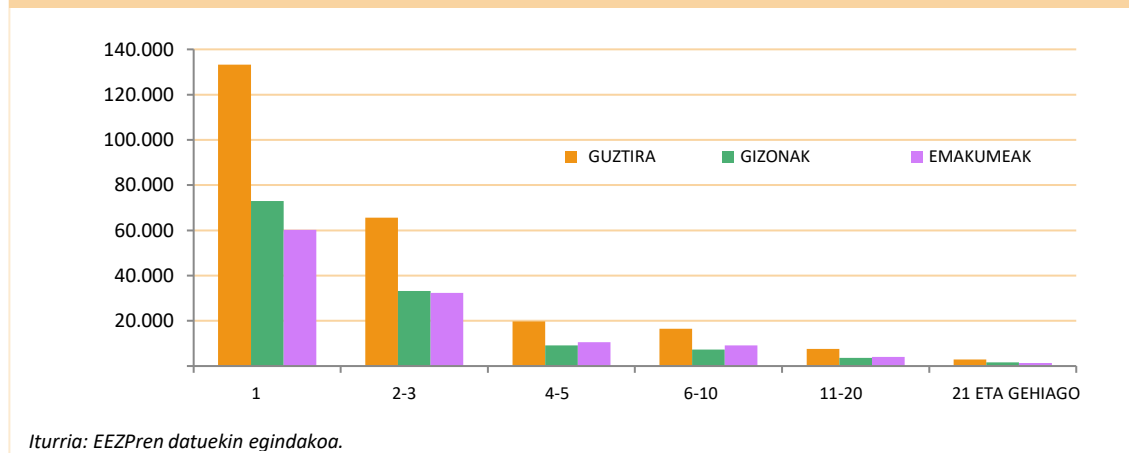
Emakumeen datua 2,95 kontratukoa da (-49 ehunen), eta gizonena, 2,79 (-28 ehunen). Horrenbestez, bi sexuen arteko aldea nabarmen murriztu da (16 ehunen, aurreko urteko 37ren aldean).

GRAFIKOA III.2.7. LAN-TXANDAKATZEAREN BILAKAERA (BATEZ BESTEKO KONTRATU KOPURUA KONTRATATUTAKO PERTSONAKO) SEXUAREN ARABERA EAE-N.

Lan-txandaketa hori islatzeko beste modu bat da 2020an kontratatutako pertsonen erdiak baino zertxobait gehiagok urtean kontratu bana izan zutela azpimarratzea da (guztien % 54,3, % 57,1 gizonen artean eta % 51,2 emakumeen artean), % 26,7k 2 edo 3 lan-kontratu izan zituzten, % 17,9k 4-20 kontratu bitartean sinatu zituzten eta gainerako % 1,1ek 20 kontratu baino gehiago sinatu zituzten urtean. Banaketa antzekoa da sexuen arabera, hala ere, esan bezala, emakume gehiago dago urtean zehar sinatutako kontratu kopururik handieneko kategorietan (txandakatze handiagoa).

GRAFIKOA III.2.8. EAE-N KONTRATATUTAKO PERTSONEN BANAKETA SEXUAREN ETA KONTRATU KOPURUAREN ARABERA.. 2020.

Aldi baterako kontratuen batez besteko iraupena, bestalde, 48 egunekoa da 2020an (2019an baino 4 gehiago), eta Estatu osoan baino 5 gutxiago, bertan ere azken urtean 4 igota. Kontratu motaren arabera, laburrenak behin-behinekoak dira (30 egun batez beste, 2019an baino 1 gehiago), eta ondoren datoz ekoizpenaren inguruabarren ziozko behin-behinekoak, batez beste 36 egunekoa (2019an bezala). Sexuaren arabera, batez beste, gizonak sinatutako aldi baterako kontratuak egun gehiago irauten dute emakumeek sinatutakoek baino (50 egun eta 45 egun, hurrenez hurren). Alde hori ez da gertatzen Estatu osoan; bertan emakumeek sinatutako aldi baterako kontratuak, batez beste, gizonenak baino bi egun gehiago irauten dute (54 egun eta 52 egun, hurrenez hurren).

III.2.7. KOADROA. EAE-N SINATUTAKO ALDI BATERAKO KONTRATU MUGATUEN BATEZ BESTEKO IRAUPENA (EGUNAK)

	2018			2019			2020		
	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA
ERRETIRO PARTZIALA	1.256	1.301	1.271	1.181	1.183	1.181	1.146	1.090	1.129
TXANDAKOA	1.162	1.211	1.187	899	950	924	914	932	923
DOKTORETZA AURREKO IKERLARIA PRESTAKUNTZAN	..	..	..	793	801	797	621	657	638
ALDI BAT. DESGAITUAK	381	381	381	379	376	378	375	369	372
PRESTAKUNTZA	370	402	380	364	364	364	351	374	358
AURRETIKO ERRET. ORDEZKATZEA	360	360	360	360	372	367	360	360	360
PRAKTIKALDIA	260	266	263	266	274	269	264	275	269
OBRA EDO ZERBITZUA	49	46	48	48	48	48	61	68	64
EKOIZPENAREN INGURUABARREN ZIOZKO BEHIN-BEHINEKOA	36	34	35	37	35	36	36	36	36
BITARTEKO KONTRATUA	27	26	26	30	28	29	30	30	30
BESTELAKOAK	263	303	280	374	322	351	334	343	338
EAE, GUZTIRA	57	46	52	48	41	44	50	45	48
ESTATUA GUZTIRA	52	52	52	49	49	49	52	54	53

Iturria: EEZPren datuekin egindakoa.

EAEn 2020an izandako kontratazioa kontratuen iraupenaren eta lanaldi motaren arabera aztertuta, bi aldagaiak gurutza daitezke haxe egiaztatzeko: sinaturiko 703.355 kontratuetatik erdia baino gehiago, % 56,2 (% 54,2 2019an) lanaldi osorako aldi baterako kontratuak izan ziren, eta modalitate hori % 27,7 jaitsi zen 2019aren aldean (guztizkoen - % 30,2ren aldean). Horren atzetik lanaldi partzialeko aldi baterako kontratuak daude, guztizkoaren % 35,4 (% 37,5 2019an), % 34,1 jaitsi direnak. Hirugarren tokian dago lanaldi osoko kontratazio mugagabea, % 5,2 dena (hamarren 1 gehiago), eta % 28,5 murriztu da. Laugarren tokian, lanaldi partzialeko kontratazio mugagabea, % 2,9an kokatu da (% 2,8 2019an), eta % 28,2 jaitsi da. Bestalde, lanaldi finko eteneko kontratuak % 0,4 dira, 2019ko ratio bera. Azkenik, mugagabe bihurtutako aldi baterako kontratuak kontratu guztien % 3,3 izan ziren (% 3,2 2019an), % 29,4ko jaitsierarekin.

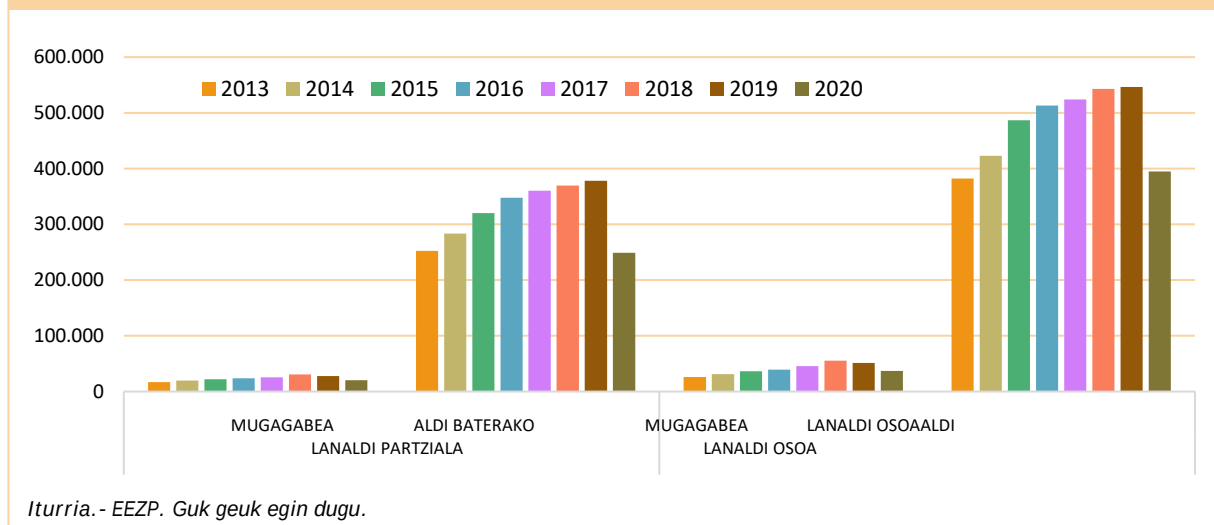
III.2.8. KOADROA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LAN KONTRATUAK: LANALDI MOTAREN ETA IRAUPENAREN ARABERAKO DATUAK, ETA BESTE DATU INTERESGARRI BATZUK

		2015	2016	2017	2018	2019	2020	% 18/19	% 19/20
LANALDI PARTZIALA	MUGAGABEA	21.827	23.780	25.292	30.416	27.995	20.106	-8,0	-28,2
	ALDI BATERAKO	320.392	347.952	360.480	369.506	377.614	248.801	2,2	-34,1
	GUZTIRA	342.219	371.732	385.772	399.922	405.609	268.907	1,4	-33,7
LANALDI OSOA	MUGAGABEA	36.170	39.258	45.514	55.187	51.603	36.914	-6,5	-28,5
	ALDI BATERAKO	486.826	513.117	524.292	543.050	546.630	395.106	0,7	-27,7
	GUZTIRA	522.996	552.375	569.806	598.237	598.233	432.020	-0,1	-27,8
LANALDI FINKO ETENA	MUGAGABEA	2.040	2.492	2.522	3.022	4.333	2.428	43,4	-44,0
KONTRATUAK GUZTIRA		867.255	926.599	958.100	1.001.181	1.008.175	703.355	0,7	-30,2
HASIERAKO KONTRATUAK		850.108	905.528	932.989	969.338	975.677	680.409	0,7	-30,3
ALDAKETAK		17.147	21.071	25.111	31.843	32.498	22.946	2,1	-29,4
LANALDI PARTZIALEKO TASA		39,5	40,1	40,3	40,0	40,2	38,2	0,5	-5,0
ATZERRITARREI EGINDAKO KONTRATUAK		84.787	93.887	103.574	126.658	140.355	104.693	10,8	-25,4

Iturria: EEZP. Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioa. Guk geuk egin dugu.

EEZPren datuek agerian uzten dutenez, azkenik, gure erkidegoan 2020an sinaturiko lan-kontratu guztietatik 104.693 atzerritarrek izenpetu zituzten, hots, guztizkoaren % 43,9k (% 13,9k 2019an) eta 2019an baino % 25,4 gutxiago. Horrenbestez, kontratazioaren bilakaera, negatiboa izanda, guztizkoa baino gutxiago jaitsi da. Atzerritarrek sinatutako kontratuetatik, % 57,7 gizonenak dira (% 58 2019an) eta % 42,3 emakumeenak. Kontratu horietatik, % 69,1 hirugarren sektorekoak dira, % 13,5, industriakoak, % 9,6, lehen sektorekoak, eta % 7,8, eraikuntzakoak.

GRAFIKOA III.2.9. EAE-N SINATUTAKO LAN-KONTRATUEN BILAKAERA IRAUPENAREN ETA LANALDI MOTAREN ARABERA

2.2. KALERATZEEN ETA ERREGULAZIO ESPEDIENTEEN BILAKAERA

Erregistraturiko kaleratze indibidualak autonomia erkidegoko lan-administrazioako agintaritzak eskudunaren aurrean (Eusko Jaurlaritzako Lan eta Enplegu Sailaren ordezkariarekin) egindako adiskidetzaren ondorioz eta bi aldeak ados egonik egin direla, baita Lan arloko Epaitegien bidez izapidetutakoak ere; kaleratze horiek Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioari jakinarazten zaizkio.

Bestalde, kaleratze kolektiboak dira enpresak erabakitakoak (langileen legeko ordezkariak erabakita, edo erabaki gabe), aldi jakin bat, aldi osoa eta lege ezarritako lan-kontratu kopuru edo ehuneko jakin bat iraungitzeko, arrazoi ekonomikoengatik, teknikoengatik, antolaketa- edo ekoizpen-arrazoiengatik, iraungitzeko enplegu-erregulazioeko espediente (EEE) baten bidez.

2.2.1. Kaleratzeak¹²

Lehenik eta behin, Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioaren “Lan-estatistikak” direlakoetan, 2020an orotara 4.672 langile zeuden bitartekaritza, arbitraje eta adiskidetze (BAA) gaien eraginpean, eta aldean artean hala adostuta ebatzi ziren (behin-behineko datua), 2019an baino % 21,9 gutxiago. Horren ondorioz, batez beste 17.266,20 euroko kalte-ordaina izan da langileko (2019an baino % 11,3 gehiago).

Orobat, beste 5.470 langileri eragin zieten lan-arloko epaitegien bidez izapidetutako kaleratzeak (lan-arloko gai judizialak, LGJ), aurreko urtean baino % 18,2 gehiago, eta adostutako kopuruak, batez beste, 6.150 eurokoak izan ziren, 2019an baino % 1 gehiago. Guztira, kaleratze horiek 10.142 langileri eragin zieten (2019an baino % 4,4 gutxiago), eta 114,3 milioi euroko kalte-ordainak mobilizatu zituzten 2019an baino % 21 gutxiago.

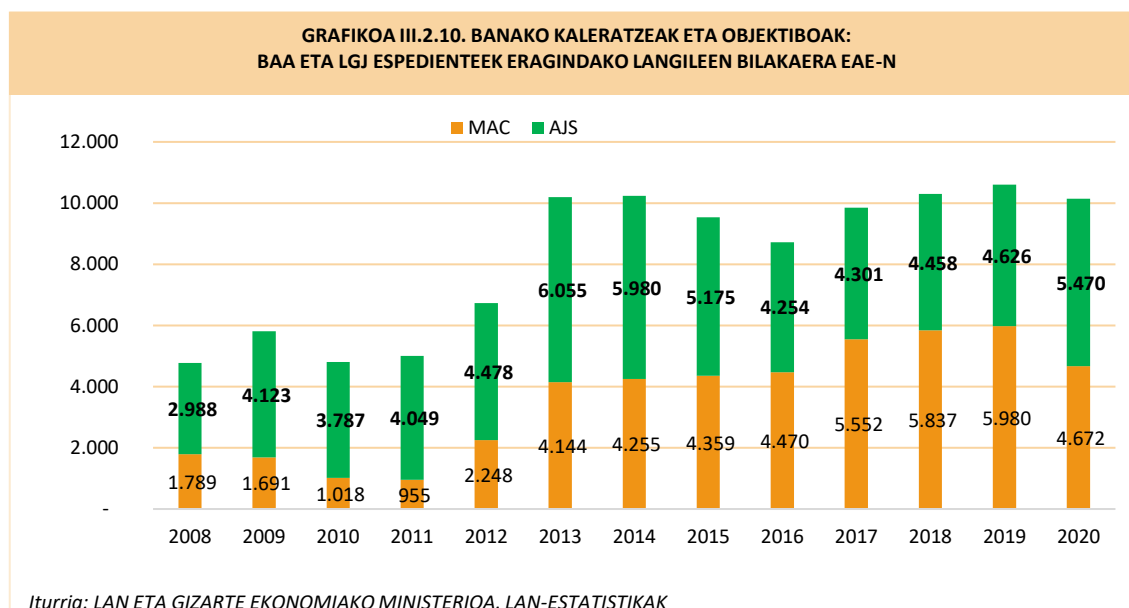
¹² Banakako kaleratzeak diziplinazko arrazoiak edo arrazoi objektiboak izan dezake. Kaleratze objektiboaren kasuan, arrazoiak enpresaren eragiten badu, zenbait langilerengan izan dezake eragina, hala ere, kopuruak ez inoiz heltzen kalera kolektiboaren tarteetara. Informazio gehiagorako, irakurri dagokion glosarioa memoria honen barruan.

III.2.9. KOADROA. BANAKAKO KALERATZEEN ETA KALERATZE OBJEKTIBOEN BILAKAERA EAE-N. (LAN MINISTERIOA)					
	BALIO ABSOLUTUAK			ALDAKUNTZAREN %	
	2018	2019	2020	2018/19	2019/20
ERAGINDAKO LANGILEAK					
BITARTEKOTZA, ARBITRAJEA ETA ADISKIDETZEA (BAA)*	5.837	5.980	4.672	2,4	-21,9
LAN-ARLOKO GAI JUDIZIALAK (LGJ)	4.458	4.626	5.470	3,8	18,2
GUZTIRA	10.295	10.606	10.142	3,0	-4,4
ABENIKOAREKIN EGINDAKO ADISKIDETZE EKITALDIETAN ERABAKITAKO KOPURUAK:					
ZENBATEKOA GUZTIRA (MILAKA €)					
BITARTEKOTZA, ARBITRAJEA ETA ADISKIDETZEA*	102.760	116.463	80.668	13,3	-30,7
LAN-ARLOKO GAI JUDIZIALAK	25.064	28.171	33.641	12,4	19,4
GUZTIRA	127.824	144.634	114.309	13,2	-21,0
BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA (€)					
BITARTEKOTZA, ARBITRAJEA ETA ADISKIDETZEA*	17.604,9	19.475,4	17.266,2	10,6	-11,3
LAN-ARLOKO GAI JUDIZIALAK	5.622,3	6.089,7	6.150,0	8,3	1,0

Iturria: LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA. LAN-ESTATISTIKAK

* 2020ko datuak behin-behinekoak dira.

Denboraren ikuspegitik, 2018-2020 hirurtekoak 2013-2014 biurtekoaren zifra handiak berreskuratu ditu, urtean eragindako 10.000 langileak gaituz berriro.

2.2.2. Enplegua erregulatzeko espedienteak

Eee-en urteko bilakaera

2012ko otsailean indarrean sartu zen lan erreformak taldeko irazpenetarako administrazio baimenaren behar historikoa ezabatu zuela. Horrenbestez, ordutik aurrera enpresak berez erabakitzen du, langileen ordezkariak ados egonda edo ados egon gabe, eta nahitaezko kontsulta-aldiaren ondoren, lan agintaritzari taldeko irazpena gauzatzeko erabakia jakinarazi besterik ez du egin behar. Kasu berezi gisa, ezinbesteko irazpenei dagokienez, oraindik lan agintaritzak egiaztatu behar du zirkunstantzia hori egon badagoela, enpresak irazpen horiek gauzatu ditzan. Nolanahi ere, kontuan izan behar arlo publiko honi buruz emandako estatistiketan ez direla biltzen izandako irazpen guztiak,

zeren eta ez baititu jasotzen arrazoi ekonomikoak, teknikoak, antolakuntzakoak edo ekoizpenekoak direla-eta izandako irazpenak, noiz-eta irazpen kolektibo gisa ezarritakoa baino langile kopuru txikiago bati eragiten dietenean¹³.

Eusko Jaurlaritzako Lan eta Enplegu Sailak EAEn izandako EEE-ei buruzko estatistikak argitaratzen ditu, eta 2020an 30.558 espediente izan ditu (173 izan zituen 2019an), eta 208.795 langileri eragin die (+% 8.425,7), % 56,2, gizonak (% 73,8 2019an).

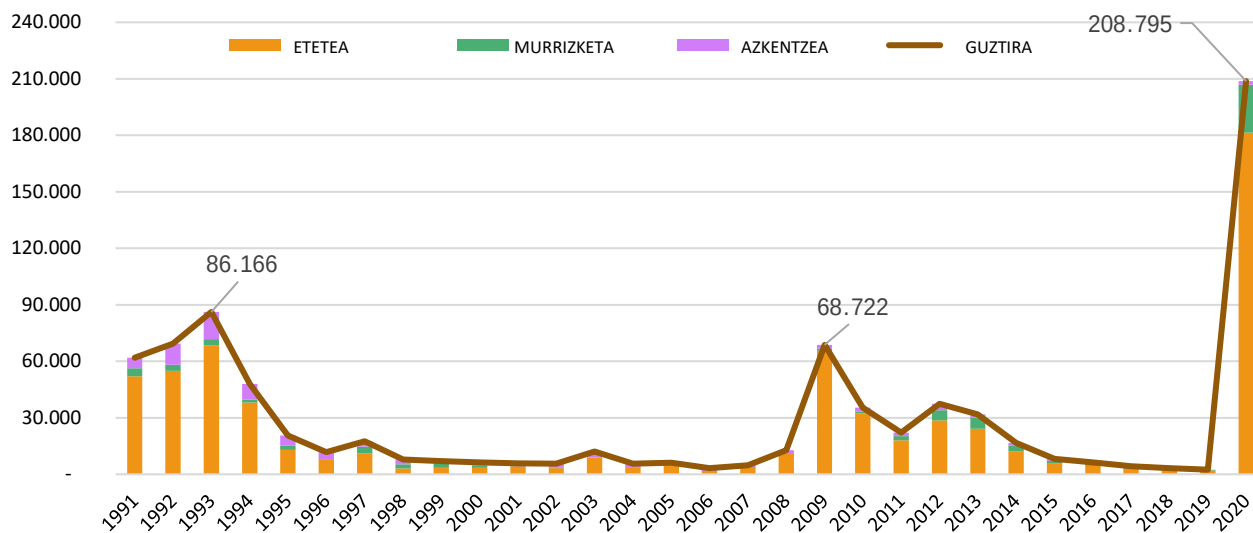
Espediente motaren arabera, eragindako langileen % 86,9 aldi baterako etete espedienteengatik dira (2019an baino % 9.289 gehiago), % 12,1, lanaldia murrizteko (+% 11.490,9), eta gainerako % 1 iraungitze EEErengatik (aurreko urtean baino % 546,8 gehiago). Azken horiek, azkentze edo kaleratze kolektiboko EEE-ek, beraz, 1.921 langileri eragiten diete.

Horren ondorioz, ABEEE.n, aldi baterako etete espedienteen edo lanaldia murriztekoen 2020ko bilakaera berariaz aztertzen da hurrengo puntuan, eta 2020an, guztira, 206.874 langileri eragingo zieten, EEEk eragindako kolektibo osoari ia (% 99), 2019an 2.152ri eragin zielarik. Horrexegatik hemen egiten den EEE-en urteko zenbatekoen analisia aztertzen ari garen urtean hain garrantzitsuak izan diren ABEEEE-ei berariaz aplikatu behar zaie.

III.2.10. KOADROA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO ENPLEGUA ERREGULATZEKO ESPEDIENTEAK: ERAGINDAKO LANGILE KOPURUA (EUSKO JAURLARITZA)					
	ESPEDIENTEAK	ERAGINDAKO LANGILEAK			
		GUZTIRA	MURRIZKETA	ETETEA	AZKENTZEA
2015	695	8.108	1.530	5.718	860
2016	446	6.283	1.172	4.473	638
2017	266	4.342	481	2.864	997
2018	187	3.187	355	2.299	533
2019	173	2.449	219	1.933	297
2020	30.558	208.795	25.384	181.490	1.921
18/19ko ald. %	-7,5	-23,2	-38,3	-15,9	-44,3
19/20ko ald. %	17.563,6	8.425,7	11.490,9	9.289,0	546,8

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Lan eta Enplegu Saila.

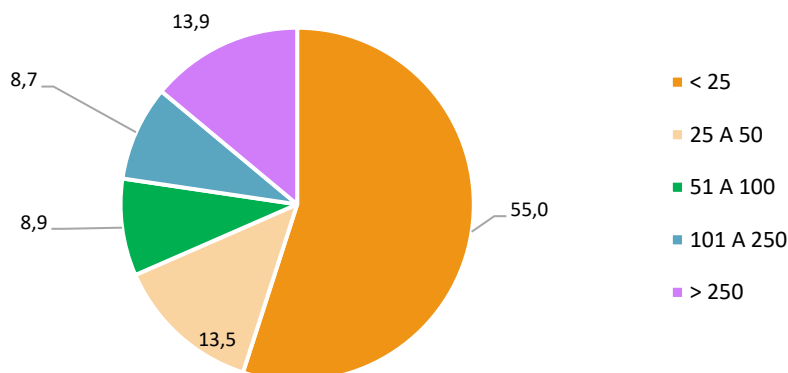
GRAFIKOA III.2.11. EEE-EN BILAKAERA HISTORIKOA EAE-N, MOTAREN ARABERA*

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Lan eta Enplegu Saila. * ABEEEEak etete- eta murrizketa-espeditenteen baturari dagozkio.

¹³ Taldeko irazpentzat jotzen da hark 5 langiletik gorako langileria osoari eragiten dionean, enpresa jarduera erabat amaitzearen ondorioz edo, laurogeita hamar eguneko epean, 100 langiletik beherako enpresetan gutxienez 10 soldatapekori, langileen % 10i 100 eta 300 langile arteko enpresetan edo 30 soldatapekori 300 langiletik gorako enpresetan (Langileen Estatutuaren Legeko 51. artikulua). Ez badira atalase horiek lortzen, kaleratze objektibo bat dela hartuko da (52. art.).

GRAFIKOA III.2.12. EEE-K ERAGINDAKO LANGILEEN BANAKETA EAE-N ENPRESAREN TAMAINAREN ARABERA.

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Guk geuk egin dugu.

Enpresa motaren arabera, eraginpeko langileen % 22,43k sozietate anonimoetan egiten du lan, % 54,1ek sozietate mugatuetan eta gainerako % 22,3k beste sozietate modu batzuetan. Dimentsioari dagokionez, % 55 25 langile baino gutxiagoko enpresetakoak dira (% 31,0 2019an), eta % 13,9k 250 langile baino gehiagoko enpresei eragin diete (ez zen espedienterik erregistratzen 2019an). Katetoria bien artean, % 13,5 25-50 langileko enpresei dagozkie, % 8,9 51-100 langilekoei eta gainerako % 8,7 101-250 artekoei.

Lurraldeka, Arabak erregistratzen du eragindako langileen gehikuntzarik handiena (+% 11.754,8), 43.270ra iritsi arte, aurreko urtean % 73,2 jaitsi ondoren. Gipuzkoan, bestalde, eragindako 70.038 pertsona erregistratzen dira eta Bizkaian 95.487. Guztizkoa, gainera, honela banatu da: % 20,7Arabak, % 33,5 Gipuzkoan eta % 45,8 Bizkaian.

Zioei dagokionez, 2020an ezinbesteko kasuak EEEK eragindako pertsonen % 71,4 biltzen ditu, eta ondoren eskariaren edo ekoizpenaren murrizketak % 24,7. % 3,2 ekonomia edo finantza arazoaren ondorio dira eta % 0,7, azkenik, zio tekniko edo antolakuntzakoaren ondorio. Eta, jarduera-sektoreei dagokionez, Euskadin industria-sektorean proposatzen da da EEE gehien tradizioz, bai espediente-kopurua, bai eragindako langileak kontuan hartuz. 2020an, aldiz, espedienteen % 67,1 zerbitzuen sektoreari dagozkio (% 38,2 ostalaritzari zehazki). Hurrengo garrantzitsuena industria sektorea da, EEE-en % 29,7rekin, eta % 3 eraikuntzari dagozkio.

III.2.11. KOADROA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO ENPLEGUA ERREGULATZEKO ESPEDIENTEAK: ERAGINDAKO LANGILEAK LURRALDEKA (EUSKO JAURLARITZA)				
	ARABA	GIPUZKOA	BIZKAIA	EAE
2015	2.181	2.691	3.236	8.108
2016	2.099	1.746	2.438	6.283
2017	1.330	1.188	1.824	4.342
2018	1.364	565	1.258	3.187
2019	365	845	1.239	2.449
2020	43.270	70.038	95.487	208.795
18/19ko ald. %	-73,2	49,6	-1,5	-23,2
19/20ko ald. %	11.754,8	8.188,5	7.606,8	8.425,7

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Lan eta Enplegu Saila.

Orobat, Eusko Jaurlaritzaren estatistikari esker alderdien arteko akordioa duten espedienteek eragindako langileen proportzioa ezagut daiteke: 2020an, EEE batek eragindako langileen % 46ri alderdiek itundutako espedienteek eragin zieten¹⁴; 2019an, aldiz, % 47,7 ziren (batez beste % 95,2 Estatuan Lan Ministerioaren arabera). Akordioaren proportzio horretan aldeak daude EEE motaren arabera. Hala, etenaldi espedienteetan % 45,6 izan zen, % 47,7 murriztapen espedienteetan eta % 45,2, iraizpen kolektiboetan.

¹⁴ Ratio horretatik kanpo utzi dira ezinbesteko kasuko espedienteak; 2020an, ikusi denez, halakoak dira gehienak (eragindako pertsonen % 71,4).

ABEEEak

2020an, aldi baterako enplegu-erregulazioko espedientei (ABEEE) esker, enpresek langileen lanaldia murriztu edo lan-kontratuak eten ahal izan dituzte. Martxoaren 17ko 8/2020 Errege Lege Dekretuak, COVID-19aren eragin ekonomiko eta sozialari aurre egiteko premiazko neurri bereziei buruzkoak, ondorio horiek COVID-19aren krisiak eta hari eusteko neurriek eragindako zailtasunen ezinbesteko kasu gisa katalogatu zituen. Enpresek masiboki eskuratu dute neurri hori eta, horri esker, pandemiak eragindako egungo koiunturazko egoerak enpleguan eragin negatiboa izatea saihestu ahal izan da, lehentasuna emanez enpleguari eusteari kontratuak azkentzearen gainetik.

8/2020 Errege Lege-dekretuak espezialitateak gehitu zizkion Langileen Estatutuan jasotako ABEEE-en araubideari eta, besteak beste, araubide orokorrarena baino prozedura bizkor eta azkarrago bat eratu zuen. Gainera, Gizarte Segurantzaren Diruzaintza Nagusiak enpresa-kuota ordaintzetik salbuetsi zituen enpresak, bai eta bilketa bateratuko kontzeptuengatik kuotetatik ere, osorik edo % 75ean, baldin eta enpresak 50 langile edo gehiago baditu eta, betiere, enpleguari eusteko konpromisoa hartzen badu.

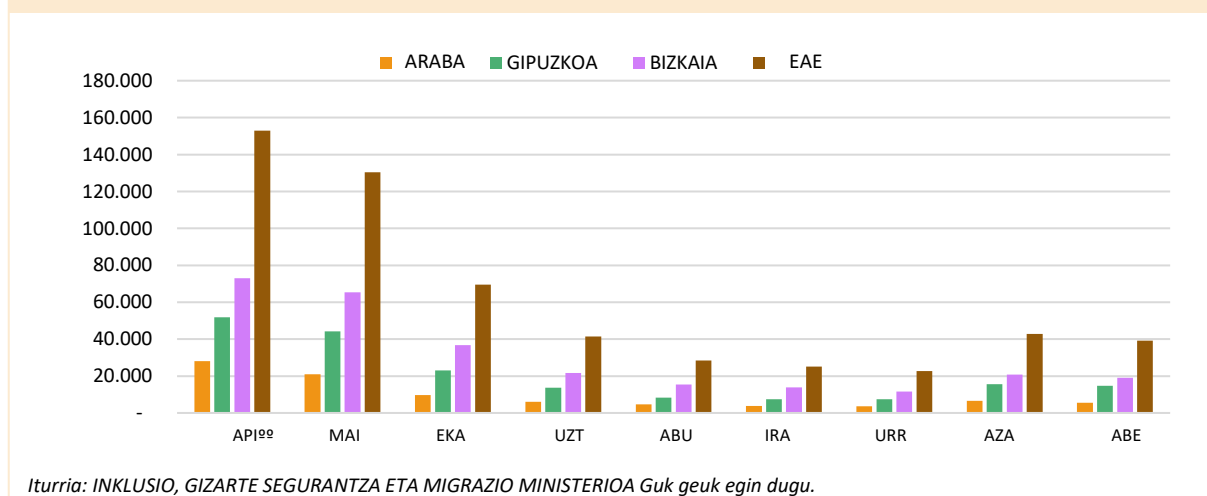
Orobat, arau horrek eragindako langileen estaldura indartu zuen, eta langabeziaren ziozko kotizaziopeko prestazioa jasotzeko eskubidea aitortu zien, horretarako behar den gutxieneko okupazio kotizatuko aldirik izan ez arren. Gainera, prestazio hori jasotzen den denbora ez da kontuan hartzen prestazioa jasotzeko ezarritako gehieneko aldiak kontsumitzeko.

Hasiera batean neurri horiek ekainaren 21ean amaitu zen alarma-egoerarako pentsatuta, ondoz ondoko luzapenek indarrean eutsi diete, memoria hau egiteko datan.

ABEEEak ahalegin eskerga eskatzen ari zaizkio Estatuari aurrekontuan; zenbatetsi duenez, 2020ko abendua arte ABEEEak finantzatzeko 16.000 milioi euro ordaindu zuen, baina laguntza horiei antzeko kopuru bat gehitu behar zaio kotizazioen salbuespenetan eta autonomoentzako laguntzetan, fakturan 30.000 milioira iritsi arte, behin-behineko datuen arabera. EAEn, kalkulatu da 469 milioi euro erabili direla ABEEE prestazioetarako eta 227,8 milioi autonomoei laguntzeko (2021eko otsaileko prentsa-oharraren datuen arabera).

Aurreko puntuan ikusienez, Eusko Jaurlaritzaren datuek erakusten dute 2020an **ABEEE-ek EAEn 206.874 langileri eragin zietela guztira**, EEEk eragindako kolektibo osoari ia (% 99); 2019an, aldiz, 2.152ri eragin zieten.

GRAFIKOA III.2.13. EAE-N ABEEE-K ERASANDAKO LANGILEEN BILAKAERA, LURRALDEKA. 2020ko APIRILETIK ABENDURA.

Gizarte Segurantzaren estatistikei esker **hilero ABEEEn egon diren langileen** zifren jarraipena egin daiteke. Haren hileko afiliazio buletinak apirilean hasi ziren datu horiek jasotzen. Hilabete horretan, EAEn eragindako 152.872 langile erregistratu ziren, eta horietatik % 90,3 ezinbesteko kasuarengatiko espedienteetan zeuden. Zenbateko hori ia % 50ean banatzen zen gizonen eta emakumeen artean. Lurraldeka, % 18,4 Arabakoak dira, % 33,9 Gipuzkoakoak eta gainerako % 47,7 Bizkaikoak.

Hileko sailean hori da zifrarik handiena eta, harrezkero, hiletik hilera jaitsi zen urria arte. Orduan ABEEE-ek eragindako 22.749 lagun zenbatu ziren, irailean baino % 9,2 gutxiago eta apirilean baino % 85,1 gutxiago. Beherakada hori antzeko intentsitateekin gertatu da hiru lurraldeetan. Azaroan berriro igo zen EEEEn zeuden langileen kopurua, abenduan 39.183 izan arte (% 46,7 gizonak eta % 53,3 emakumeak). Lurraldeka, % 14,1 Arabakoak dira, % 37,5 Gipuzkoakoak eta gainerako % 48,4 Bizkaikoak. Lehenengo hilen aldean, ezinbesteko kasuaren pisua ozta-ozta iristen da langileen % 18,8 izatera.

III.2.14. KOADROA. ABEEE BIDEZKO KONTIZAZIOPEKO PRESTAZIOAK EAE-N, MOTAREN ETA SEXUAREN ARABERA. HILEKO BATEZ BESTEKO DATUAK.

2020KO APIRILETIK ABENDURA

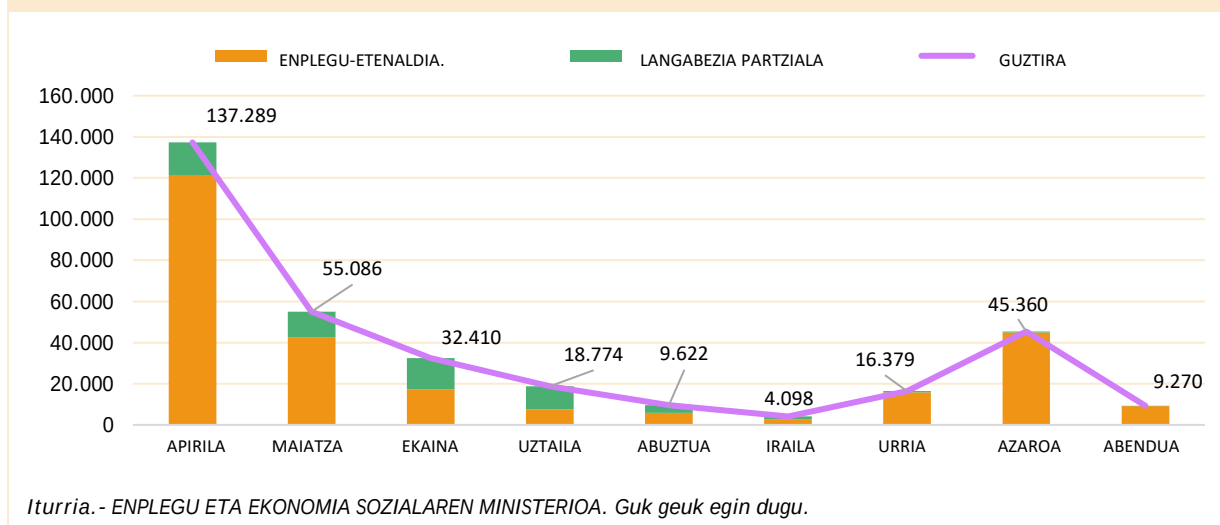
	BI SEXUAK			GIZONAK			EMAKUMEAK		
	ENPLEGU-ETETEA	LANGABEZIA PARTZIALA	GUZTIRA	ENPLEGU-ETETEA	LANGABEZIA PARTZIALA	GUZTIRA	ENPLEGU-ETETEA	LANGABEZIA PARTZIALA	GUZTIRA
APIRILA	97.189	13.334	110.523	46.920	7.590	54.510	50.269	5.744	56.013
MAIATZA	84.461	18.975	103.436	39.314	10.550	49.864	45.147	8.425	53.572
EKAINA	42.899	17.377	60.276	19.320	9.419	28.739	23.579	7.958	31.537
UZTAILA	21.735	13.425	35.160	10.125	6.947	17.072	11.610	6.478	18.088
ABUZTUA	17.460	9.911	27.371	8.160	5.135	13.295	9.300	4.776	14.076
IRAILA	12.103	6.991	19.094	5.403	3.594	8.997	6.700	3.397	10.097
URRIA*	10.452	0	10.452	5.347	0	5.347	5.105	0	5.105
AZAROA	16.014	0	16.014	7.300	0	7.300	8.714	0	8.714
ABENDUA	5.404	0	5.404	2.446	0	2.446	2.958	0	2.958

Iturria: ENPLEGU ETA EKONOMIA SOZIALAREN MINISTERIOA.

*Urrian lanaldia murrizteko espedienteak etenaldiko ABEEE bihurtu ziren, murriztapen ehunkoa etenaldi egun osoekin parekatuz. 30/2020 ELD, irailaren 29koa, enplegua babesteko gizarte neurriak buruzkoa.

Pertsona horiek jasotako kotizaziopeko prestazioen kopuruari dagokionez, apirilean (hileko batez besteko datu) erregistratu da Euskadin prestazio horien kopururik handiena, 110.523, berriz ere % 50ean banatuta gizonen eta emakumeen artean; haietatik, 97.189 (% 87,9) enplegu-etenaldiko prestazioei zegozkien eta 13.334 (% 12,1) langabezia partzialari.

GRAFIKOA III.2.14. ABEEE-RENGATIKO KOTIZAZIOPEKO PRESTAZIOAK EAE-N: HILEKO HASIERAKO ALTAK ESPEDIENTE MOTAREN ARABERA. 2020.

Gutzizko datuekin bezala, zifra horiek pixkanaka murriztu ziren harrezkero, bi sexuetan eta bi prestazio motetan, urria arte; hil horretan prestazioak guztira, 10.452 hasierako kopurua baino % 90,5 gutxiago dira. Hil horretan aldaketa bat gertatu zen araudian eta lanaldia murrizteko espedienteak etenaldiko ABEEE bihurtu ziren, murriztapen ehunekoa etenaldi egun osoekin parekatuz (30/2020 ELD, irailaren 29koa, enplegua babesteko gizarte neurriei buruzkoa). Azaroan gorakada bat gertatu zen, 16.014 prestazioraino, eta urtea 5.404 prestazioraino amaitu zen, 2.446 gizonentzat eta 2.958 emakumeentzat (% 45,3 eta % 54,7, hurrenez hurren).

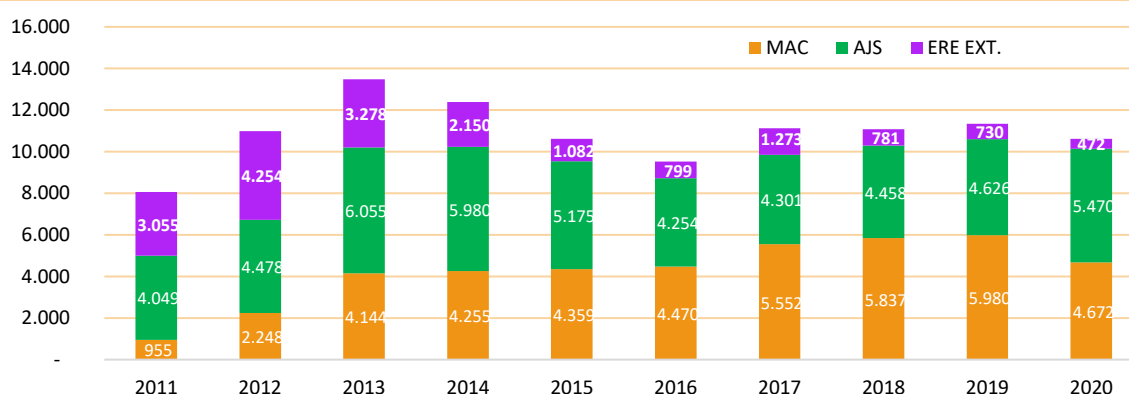
Eta, prestazio horien hasierako alten hileko kopuruari erreparatuta, zifrak apirilean erregistratuko 137.289etatik iraileko 4.098ra jaisten dira, azaroan 45.360rako igotzeko eta urtea 9.270 altarekin amaitzeko. Hala, agerian geratzen da ABEEE-ek eragindako pertsonak haien babes-mekanismoetatik pixkanaka irteteko prozesua.

2.2.3. Iraizpenen urteko bilakaera agregatua

Laburbilduz, 2020an banako kaleratzeek eta azkentzeko EEE-ek eragindako langileen agregatua aztertuta, Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioa iturri hartuta (Ministerioak zenbatutako 10.142 kaleratze, ikusi denez, gehi 472 azkentzeko EEE), % 6,4ko jaitsiera sumatzen da, aurreko urtean 2018aren aldean % 2,3 igo ondoren.

Guztira, 10.614 langileri eragin die, eta azkentzeko EEEk eragindako pertsona kopurua murriztu da bereziki (-% 35,3) eta gutxiago BAA kontuek eragindakoena (-% 21,9). LGJk eragindakoak, bestalde, % 18,2 gehitu dira. Alabaina, EEEn eraginpeko langileen % 4,4 besterik ez dira, eta krisiaren hasierako urteetan iraizpenen zati handia ziren. Bestalde, BAA kontuek eragindakoak % 44 izan dira, eta LGJk eragindakoak, berriz, kaleratzeen % 51,5.

GRAFIKOA III.2.15. KALERATZEAK EAE-N: BILAKAERA MOTAREN ARABERA

Iturria: LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA. LAN-ESTATISTIKAK. Guk geuk egin dugu.

BAA: Bitartekotza, arbitrajea eta adiskidetzea.

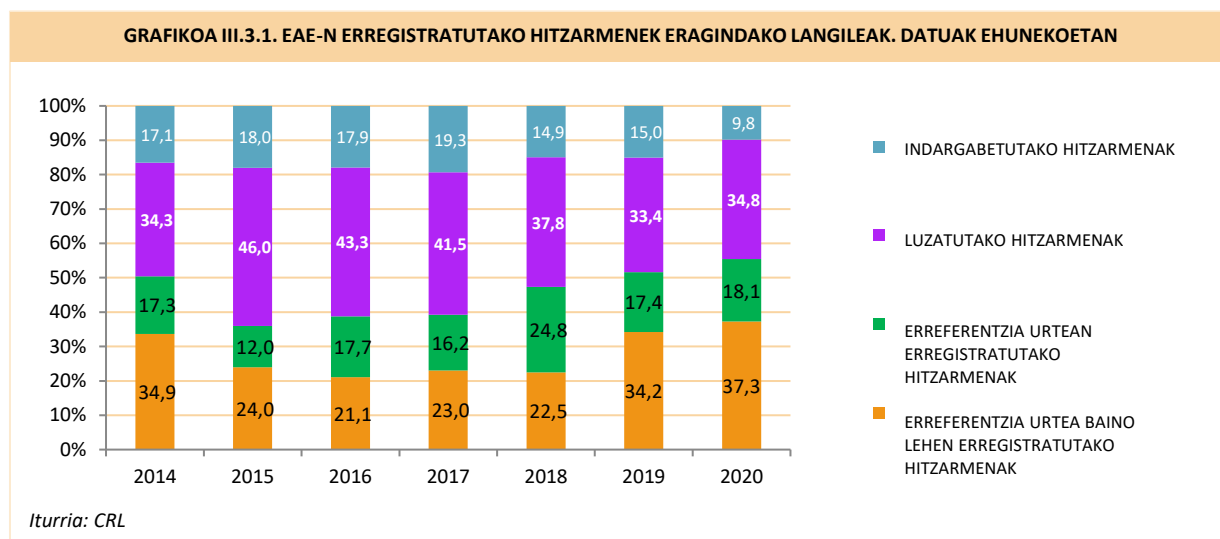
LGJ: Lan-arloko gai judizialak Azk.

EEE: Azkentzeko enplegua erregulatze espedienteak (kaleratze kolektiboak)

3. LAN HARREMANAK

3.1. NEGOZIAZIO KOLEKTIBOA: SOLDATA IGOERA, LANALDIA ETA LAN ETA FAMILIA BIZITZA BATERATZEA

LHKren 2020ko “Gizarte-laneko egoera Euskadin” txostenaren arabera, langileen % 37,3k indarreko hitzarmenarekin hasi zuten urte hori. % 47,4k, berriz, berritzeke zegoen hitzarmen luzatua zuten, eta % 15,3k indarrrik gabeko kontratua zuten. Negoziazio kolektiboaren estaldura, beraz, langileen % 84,7rengana heltzen zen (aurreko urtean baino 3,2 puntu gehiago).

2020a amaitzean hau da egoera: langileen % 55,4k indarreko hitzarmena zuten (% 18,1ek urtean erregistraturiko hitzarmenekin eta % 37,3k aurreko urteetan sinaturikoekin); % 34,8k luzatzeko zuten, berritzeke, eta gainerako % 9,8k hitzarmen agortua zeukaten (horrenbestez, egiteko zeuden hitzarmenen % 44,6). Horrenbestez, 2020. urtearen amaieran, negoziazio kolektiboaren estaldura-maila % 90,2koa izan zen (2019an baino 5,2 puntu gehiago). Bere txostenean LHK-k azaltzen du COVID-19a agertu ondoren negoziazio kolektiboak aurrera egiteko erritmoan nolabaiteko moteltzea sumatu arren, Gipuzkoa eta Bizkaiko industria siderometalurgikoaren sektoreko hitzarmenetan lortutako akordioak, guztira 70.000 lagun baino gehiago babestuta, erabakigarriak izan direla urtea amaitzean hitzarmenak eguneratuta dituzten langileak 335.122 izan daitezen (% 55,4).

Sexuaren araberako estaldurari dagokionez, bi hitzarmen horietan lortutako akordioei esker -haietan gizonak langileen % 83 dira ia-, 2020a amaitzean hitzarmenak indarrean dituzten gizonen proportzioa (% 62,1) emakumeena (% 47) baino handiagoa da argi eta garbi; 2019an, aldiz, ratioak askoz hurbilago zeuden, eta handiagoa zen emakumeentzat (% 52,7 emakumeak eta % 50,6 gizonak).

2020. urtean 193 hitzarmen erregistratu ziren Euskadin, 2019an baino % 33,2 gutxiago. Horrek, 109.648 pertsonak bere lan-baldintzak berritzea ekarri du (langileen % 18,1, esan denez), aurreko urtean baino % 5,9 gehiago. EAEren barruan, erregistratutako akordio kopurua Estatuan baino handiagoa izan zen (133 hitzarmen, 3 sektorekoak, eta 130, enpresakoak), EAEen eragina izanda (60 hitzarmen erregistratuta), eta, aldi berean, lehenengoek estalitako langile kopurua handiagoa izan zen (85.543 pertsona; Estatu eremuan, aldiz, 24.105 hitzarmen).

III.3.1. KOADROA. SINATUTAKO HITZARMENEN BILAKAERA ETA ERAGINDAKO LANGILEAK EAEEN

	SINATUTAKO HITZARMENAK	ERAGINDAKO LANGILEAK
2017	304	95.787
2018	317	146.294
2019	289	103.536
2020	193	109.648
% 18/19	-8,8	-29,2
% 19/20	-33,2	5,9

Iturria: LHK.

Horren ondorioz, 2020a III.3.2 koadroan erakusten diren zifrekin amaitu da: indarreko 659 hitzarmen, 335.122 langile orotara, eta beste 681 hitzarmen luzatu (eraginpeko 210.619 langile) eta 34 hitzarmen agortu, orotara eraginpeko 59.243 langile.

Enpresa-hitzarmenek babestutako langileen % 56,8k 2020an amaitu zituzten beren hitzarmenak eguneratuta, sektoreko hitzarmenen % 54,9ren aurrean. Gainera, eremu sektorialean pilatzen dira hitzarmen agortuak dituzten langile gehienak (% 12,8).

iii.3.2. KOADROA. HITZARMEN KOLEKTIBOAK ETA EAE-N ERAGINDAKO LANGILEAK 2020/12/31n, EGOERAREN ARABERA								
	INDARREKOAK		LUZATUTAKOAK		ERORITAKOAK*		GUZTIRA	
	HITZ.	LANG.	HITZ.	LANG.	HITZ.	LANG.	HITZ.	LANG.
GUZTIRA (1 + 2)	659	335.122	681	210.619	34	59.243	1.374	604.984
1. EAE-N ERREGISTRATUTAKOAK	463	224.792	526	155.830	29	58.215	1.018	438.837
- ARABA	104	26.673	86	19.511	4	16.233	194	62.417
- BIZKAIA	215	124.923	240	55.350	13	15.503	468	195.776
- GIPUZKOA	136	65.211	167	45.671	12	26.479	315	137.361
- LURRALDE ARTEAN	8	7.985	33	35.298	0	0	41	43.283
2. ESTATUKO EREMUA	196	110.330	155	54.789	5	1.028	356	166.147

Iturria: LHKren datuekin egindakoa.
** Hitzarmena indargabetuta duten, eta babesten duten goragoko esparru bateko hitzarmenik ez duten langileak*

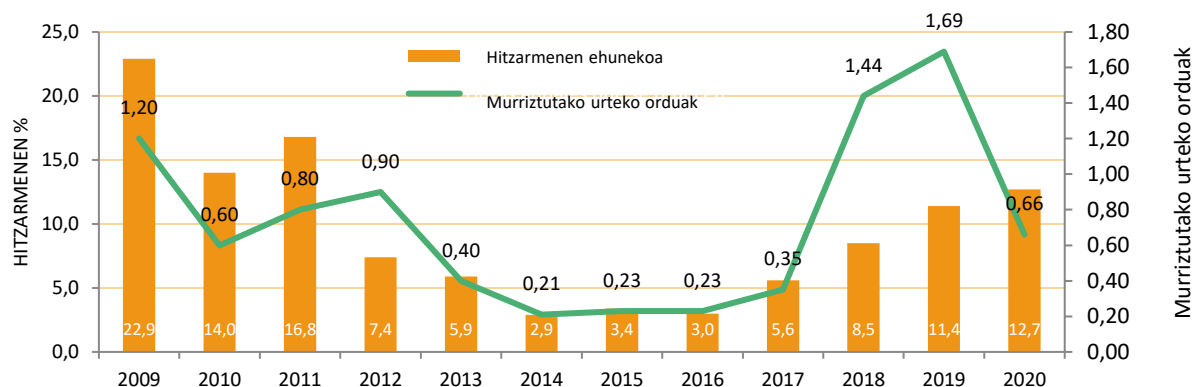
Bestalde, 2020rako EAEko indarreko hitzarmenetan itundutako batez besteko soldata igoera % 1,69 da EAEn, Estatuko igoera baino pixka bat txikiagoa (% 1,89 da Estatuan). Bestalde, EAEn negoziaturiko hitzarmenen batez besteko igoera, EAEn eragina duten estatu mailakoak alde batera utzita, % 1,55 da, 2019an baino txikiagoa (% 1,74).

Horrez gain, 2020an, aurreko ekitaldiaren aurrean lanaldiaren murrizketa ekartzen duten hitzarmenen proportzioa handitu egin da aurreko urteetako indarreko hitzarmenekin alderatzen baditugu, izan ere, hitzarmen horien % 12,7k murriztu dute (% 11,4k 2019an). Ratio horiek, 2009an lanaldia murrizten zuten hitzarmenen % 22,9tik oso urruti jarraitzen dute.

III.3.3. KOADROA. EAE-N ERABAKITAKO SOLDATA IGOEREN BILAKAERA				
	2017	2018	2019	2020
ARABA	1,55	1,94	1,81	1,71
BIZKAIA	1,55	2,00	1,70	1,74
GIPUZKOA	1,67	1,70	1,62	1,13
LURRALDE ARTEKOAK	1,34	1,53	2,30	1,96
EAE-N ERREGISTRATURIKOAK	1,57	1,91	1,74	1,55
ESTATUA	1,37	1,78	2,39	1,96
EAE, GUZTIRA	1,48	1,86	2,00	1,69

Iturria: LHK.

GRÁFICO III.3.2. LANALDIA NEGOTIAZIO KOLEKTIBOAREN BIDEZ MURRIZTEA EAE-N: EAE-N MURRIZTEN DUTEN APLIKATU BEHARREKO HITZARMENEN EHUNEKOA ETA MURRIZTUTAKO URTEKO ORDUAK.

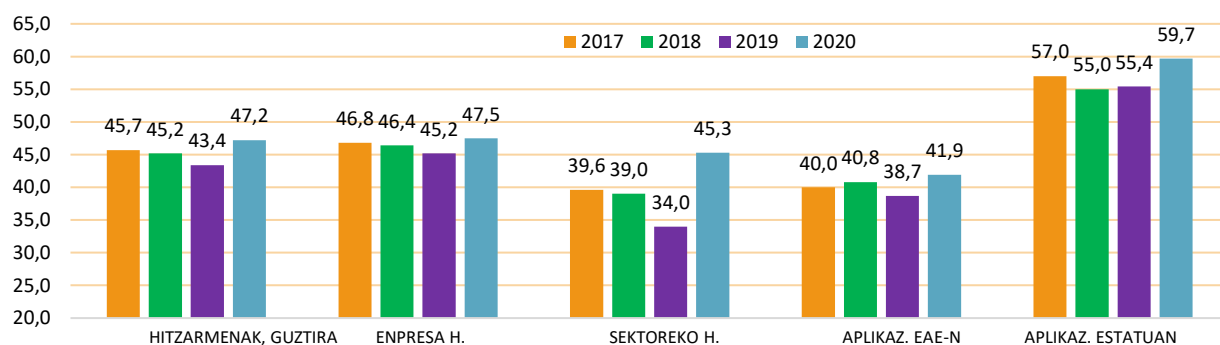

Iturria: LHK. Guk geuk egin dugu.

EAEn eragina duten berrituriko hitzarmenetan, urteko 0,66 orduko murriztapena lortu da batez beste (-1,69 aurreko urtean), eta 0,92 ordu dira soilik EAEn erregistraturiko hitzarmenak hartzen badira kontuan; 0,13 baino ez EAEn eragina duten estatuko eremukoena. Ondorioz, hitzarmenetan 2020rako itundutako (indarrekoak nahiz luzatuak) batez besteko lanaldia 1.708 ordukoa izan zen EAEn (1.753 ordu batez beste Estatuan), 1.693 ordukoa EAEn erregistraturiko hitzarmenetan eta 1.753 ordukoa EAEn eragina duten Estatuan erregistraturiko hitzarmenetan.

Halaber, LHKren txostenari esker jakin daiteke, EAEn, 2020ko abenduaren 31n indarrean zeuden hitzarmen kolektiboetatik, zeinek barne hartzen dituzten lan eta familia bizitza bateratzeko neurriak: 311 dira guztira, guztien % 47,2 (% 43,4 2019an). Hitzarmen horietako gehienetan bildutako neurriek edoskitzarorako eskubidea lanaldi osoetan metatzeko aukerarekin dute zerikusia, baita indarreko legerian ezarrita dauden eta familiaren edo norberaren inguruabarren zioz ordaindutako zenbait baimenekin ere. Indarreko enpresa-hitzarmenetatik, % 47,5ek bateragarri egiteko neurriak txertatzen dituzte; sektorekoetan, berriz, % 45,3 dira. Lurraldeka, EAEn negoziatutakoetan, % 41,9k mota horretako neurriak erregulatzen dituzte; Estatuan negoziatutakoetan, berriz, ratioa % 59,7koa da. Kasu honetan, tamaina handiko enpresen hitzarmenak, edo estatu mailako sektoreko hitzarmenak dira, Estatuan eragindako langile kopuru handiarekin.

GRÁFICO III.3.3. EAE-N INDARREAN DAUDEN ETA KONTZILIAZIO NEURRIAK EZARTZEN DITUZTEN HITZARMENEN EHUNEKOA, MOTAREN ETA APLIKAZIO EREMUAREN ARABERA

Iturria. CRL. LHK. Guk geuk egin dugu..

Azkenik, 2019an (eskuragarri dagoen azken datua), Euskadin indarrean zeuden enpresa-hitzarmen kolektiboek kopurua 179 zen (berdintasun-planak dituztenak), eta 44.177 langileei eragiten zieten. Horrek esan nahi du indarreko enpresa-hitzarmenen % 28,4k, eta mota horretako hitzarmen motari atxikita dauden langileen % 51,6k berdintasun-planak zituztela. Tamaina handiko enpresek, legez, hitzarmen horiek izan behar dituzte, eta horiek dira hain zuzen mota horretako planak barne hartzen dituztenak beren hitzarmen kolektiboetan.

3.2. LAN-GATAZKAK

Eusko Jaurlaritzako Lan eta Enplegu Sailaren informazioaren arabera, 2020an, COVID-19aren pandemiak ekonomia-jardueran sortutako murrizketa handiarekin batera, gure erkidegoan nabarmen murriztu dira greben kopurua, eragindako langileena eta gatazka horien ondorioz lan egin gabeko lanaldiena.

EAEn 2020an 190 greba erregistratu dira, 25.642 langilek parte hartu dute eta guztira lan egin gabeko 59.741 lanaldi sortu dituzte; zifra horiek ikusita, beraz, 2019an grebak % 38,3 gutxiago izan dira, partaideak % 67,9 gutxiago eta lan egin gabeko lanaldiak % 84,8 gutxiago. Datu horri buruz gogoratu behar da 2019an lan egin gabeko lanaldien kopuru handiaren zi nagusia sektoreko zenbait gatazkaren eragina izan zela; haien artean egon ziren EAeko gizarte ekimeneko ikastetxeak, Bizkaiko bulegoak eta Bizkaiko industria siderometalurgikoa.

Datu horiekin, partaide kopurua grebako 135 langilekoa izan da (-% 48 2019aren aldean), lan egin gabeko egun kopurua, 314 (-% 75,3), eta lan egin gabeko ordu kopurua greban egondako langileko, 19 (-% 52,5, 2019. urtearen aldean).

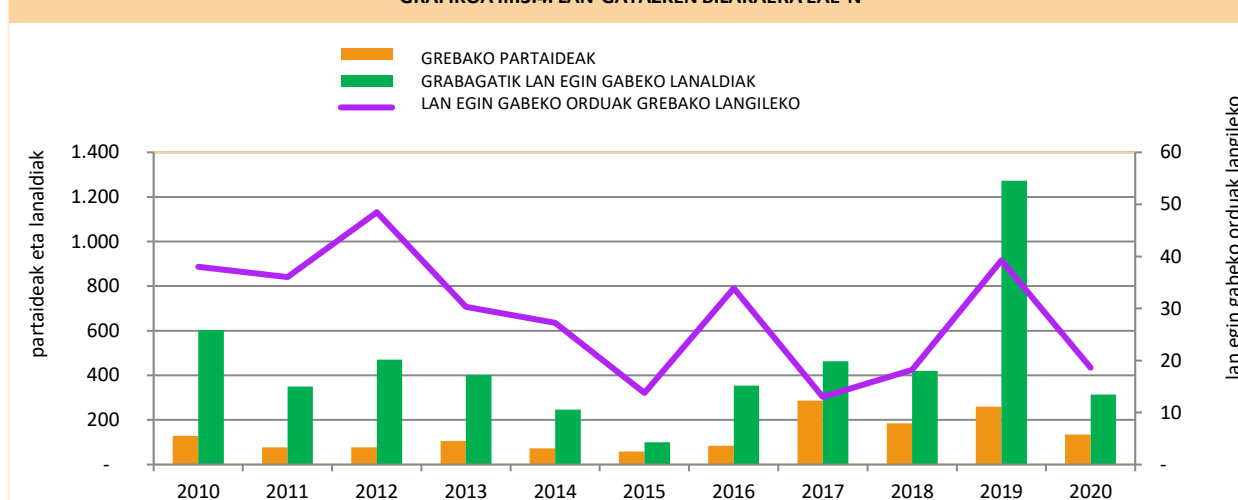
III.3.4. KOADROA. LAN-GATAZKAK EAE-N: ADIERAZLE NAGUSIEN BILAKAERA

	GREBAK	PARTAIDEAK	LAN EGIN GABEKO EGUNAK	PARTAIDEAK GREBAKO	LAN EGIN GABEKO EGUNAK GREBAKO	LAN EGIN GABEKO ORDUAK GREBAN EGONDAKO LANGILEKO
2016	164	13.735	58.152	84	355	34
2017	208	59.485	96.371	286	463	13
2018	264	48.696	110.838	184	420	18
2019	308	79.860	391.830	259	1.272	39
2020	190	25.642	59.741	135	314	19
18/19ko ald. %	16,7	64,0	253,5	40,8	203,0	115,6
19/20ko ald. %	-38,3	-67,9	-84,8	-48,0	-75,3	-52,5

Iturria: EUSKO JAURLARITZAKO datuekin guk geuk egina. Lan eta Enplegu Saila.

Sektoreen arabera, zerbitzuetan bildu zen greba kopururik handiena, 116 (guztien % 61,1), eraginpeko 18.431 langile orotara (% 71,9) eta lan egin gabeko lanaldi kopururik handiena: 1.574 (% 74,2). Industria, bere aldetik, bigarren tokian dago, 70 grebarekin (guztien % 36,8), eragindako langileen % 28rekin (7.168) eta lan egin gabeko lanaldien % 37,1ekin (22.135). Eraikuntzan 3 greba erregistratu ziren, eta bat lehen sektorean.

GRAFIKOA III.3.4. LAN-GATAZKEN BILAKAERA EAE-N

Iturria: LHKren eta EUSKO JAURLARITZAREN datuekin egina.

Aurreko urteetan bezala, negoziazio kolektiboa nabarmentzen da lehenengo gatazka zio gisa, greben % 76,6rekin eta eragindako langileen % 82,3rekin, baita lan egin gabeko lanaldiei dagokienez ere (guztien % 78).

Lurraldeka, Gipuzkoak pilatu zuen greba gehien (91), 25.642 partaiderekin eta lan egin gabeko 59.741 lanaldirekin. Araban, 41 greba egon ziren, 6.090 partaide eta lan egin gabeko 9.079 lanaldirekin. Bizkaian, berriz, 58 greba izan ziren, 12.348 partaide eta lan egin gabeko 30.167 lanaldirekin.

Estatu osoan, 2020rako behin-behineko datuekin, murriztu dira, bai partaide kopurua, % 42,7 (151.000 baino zertxobait gehiago; 2019an, aldiz, 264.000 baino gehiago ziren), bai lan egin gabeko lanaldiak (-% 37), 540.578ra iritsita.

3.3. LAN EGINDAKO DENBORA ETA LAN EGIN GABEKO DENBORA

Baliagarria da langileek benetan eginiko lan egunak eta enpresarekin hitzarturikoarekin duen erlazioa zein den jakitea, baita lan egin gabeko egunak eta kasuen banakapena ere. EINK, “*Lan Kostuen Hiruhileko Inkesta*”, informazio zabala ematen du horren inguruan, eta horri esker, jarraipena egin daiteke denboran, kopuru absolutuetan (lan egindako eta lan egin gabeko orduen kopuruaren bilakaera) nahiz estatu mailako kopuru erlatiboetan (lan egin gabeko orduen banaketa), eta xehetasun maila txikiagoarekin, autonomia erkidegoka.

Hona hemen aintzat harturiko aldagai nagusiak (xehetasun handiagoa nahi bada, begiratu Memoria honetako glosarioa, amaieran):

- Benetako orduak: benetan lan egindako orduak dira. Hitzartutako orduen (hitzarmenen, hitzezko akordioaren edo banako kontratuaren bidez ezarritakoak) eta aparteko orduen edota ordu osagarrien batura da, ken lan egin gabeko orduak (horietatik aparte gelditzen dira lantokian galdutako orduak, benetan lan egindako ordutzat hartzen baitira)., Kopuru erlatiboetan, hitzartutako orduen gaineko proportzioa aztertzen da.
- Lan egin gabeko orduak: ordaindutakoak (oporrak, jaiak, aldi baterako ezintasuna, amatasunaren ziozko baimena eta antzekoak, aparteko orduak konpentsazioaren ziozko atsedenaldiak, sindikatu-ordezkaritzako orduak, azterketak, medikuaren kontsultara joatea...) edo ordaindu gabeak izan daitezke (lan-gatazka, ugazaben itxiera, legezko zaintza –zaintzarako lanaldi murrizketak-, etab.). Kopuru erlatiboetan, benetan lan egindako orduen gaineko proportzioa aztertzen da.

Lehenik, Estatu osoan lan egindako eta lan egin gabeko orduen xehetasuna aurkezten da, 2017-2020 aldiko urteko batez besteko zifrak kontuan hartuta. 2020an Estatuko langileek, batez beste, 118,10 ordu lan egin zuten hilean, 2019an baino % 8 gutxiago; jaitsierak ez dauka aurrekaririk, pandemia eta berak jardueran izandako eragina direla-eta. Lan egindako ordu horiek (benetako orduak) enpresarekin itundutakoen % 78,7 dira (hitzarmen bidez, kontratuak, etab.); ratio hori 2019koa baino 7,2 puntu txikiagoa da.

III.3.5. KOADROA. LAN EGINDAKO ETA LAN EGIN GABEKO DENBORA BANAKAPENAREN BILAKAERA ESTATUAN ORDU KOPURUA, LANGILEKO ETA HILEKO. URTEKO BATEZ BESTEKOAK							
	2017	2018	2019	2020		ALD. % 2018-19	2019/20 ALD. %
				ABS.	% BERT.		
1. HITZARTUTAKO ORDUAK	149,58	149,45	149,48	150,08	127,1	0,0	0,4
2. ORDAINDUTAKO ORDUAK	150,00	149,85	149,90	150,33	127,3	0,0	0,3
3. BENETAKO ORDUAK	128,93	128,73	128,33	118,10	100,0	-0,3	-8,0
4. LAN EGIN GABEKO ORDUAK	21,35	21,45	21,93	32,58	27,6	2,2	48,6
- LAN EGIN GABEKO ORDUAK ETA ORDAINDUTAKOAK	21,08	21,15	21,58	32,25	27,3	2,0	49,4
Oporrak	7,63	7,83	7,93	7,18	6,1	1,3	-9,5
Jaiegunak	6,85	6,48	6,43	6,43	5,4	-0,8	0,0
ABE	4,85	5,18	5,60	6,68	5,7	8,1	19,3
Amatasuna	0,93	0,90	0,88	0,93	0,8	-2,2	5,7
Ordaindutako baimenak*	0,45	0,48	0,48	0,80	0,7	0,0	66,7
Arrazoi tekniko edo ekonomikoak	0,10	0,10	0,08	10,00	8,5	-20,0	12.400,0
Aparteko orduen konpentsazioa	0,08	0,05	0,08	0,05	0,0	60,0	-37,5
Lantokian galdutako orduak**	0,0	0,00	0,00	0,03	0,0	-	-
Beste batzuk	0,28	0,23	0,20	0,15	0,1	-13,0	-25,0
- LAN EGIN GABEKO ORDUAK ETA ORDAINDU GABEKOAK	0,30	0,30	0,30	0,33	0,3	0,0	10,0
Lan-gatazkak	0,0	0,00	0,00	0,00	0,0	-	-
Beste batzuk	0,28	0,30	0,30	0,33	0,3	0,0	10,0
5. APARTEKO ORDUAK	0,65	0,68	0,73	0,55	0,5	7,4	-24,7
BENETAKO / HITZARTUTAKO ORDUEN %	86,2	86,1	85,9	78,7			
% LAN EGIN GABEKO / BENETAKO ORDUEN %	16,6	16,7	17,1	27,6			

Iturria: EIN. Laneko Kostuen Hiruhilekoko Inkesta. Guk geuk egin dugu.
**Sindikatu ordezkatzea, azterketak, medikuaren kontsultak, eta abar.*
*** Lege ondorioetarako, lan egindako ordutzat hartzen dira.*

Horrez gain, batez beste lan egin gabeko 32,58 ordu zenbatetsi dira langileko eta hileko, horietatik 32,25 (% 997) ordaindutakoak izan ziren. Lan egin gabeko orduak % 48,6 handitu dira azken urtean.

Lan egin gabeko ordu horien barruan, kategoria nagusia (ikus xehetasuna III.3.5 koadroan), 2020an, zio tekniko ekonomikoetako dagokie (10 ordu hilean langileko urteko batez bestekoan, baina 22 ordu baino gehiago urteko bigarren hiru hilekoan). Zio horiek lehen postutik kendu dituzte oporrak (7,18 ordu), jaiak (6,43) eta gaixotasunagatik lan egin gabeko orduak (ABE), 6,68 ordutan zenbatesten direnak langileko eta hileko. Lau kategorien artean, lan egin gabeko orduen % 93 dira eta benetan lan egindako orduen % 25,6. Zenbaki erlatibotan, lan egin gabeko orduak 2020an, benetako orduen % 27,6 dira (lan egindakoak), 2019an baino 10,5 puntu gehiago.

Bigarrenik, autonomien arteko erkaketa ageri da, baina horien gaineko lan egin gabeko orduen xehetasunik ez dugu. Benetan lan egindako orduak hitzarturiko orduen gainean eta lan egin gabeko orduak benetan lan egindako orduen gainean izan dituzten ratioak kalkulatu dira 2017tik 2020rako urteetan, baina horien interpretazio zehatzagoa egiteko, beste aldagai batzuk aztertu beharko lirateke hala nola ekoizpenaren egitura edo lanaldi partzialaren pisua (Memoria honen helburuetatik harago doaz).

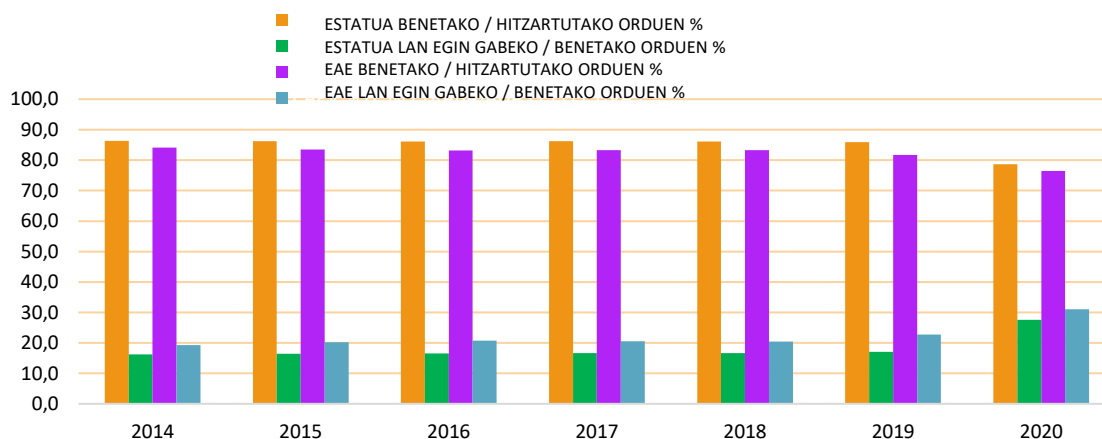
2020 ezohiko honetan, itunduen gaineko benetako (lan egindako) orduen ehunekorik handiena Extremadurari dagokio (% 81,7), eta txikiak Kanariar eta Balear Uharteetako (% 71,6 eta % 73,3, hurrenez hurren). EAEk % 76,5eko ratioa dauka, 2019an baino bi puntu gutxiago. Ikusi denez, Estatuko batezbestekoa % 78,7koa da. Lan egin gabeko orduetako dagokienez, benetakoen gaineko proportzioa Kanariar Uharteetako % 39,9ren eta Extremadurako % 22,8ren

III.3.6. KOADROA. LAN EGINDAKO ETA LAN EGIN GABEKO ORDUAK, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA: ALDAGAI ERLATIBOEN BILAKAERA

	BENETAKO ORDUEN %, HITZARTUTAKOEN GAIANEAN				LAN EGIN GABEKO ORDUEN %, BENETAKO ORDUEN GAIANEAN			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
ESTATUKO BATEZBESTEKOA	86,2	86,1	85,9	78,7	16,6	16,7	17,7	27,6
ANDALUZIA	87,2	87,2	87,1	80,3	15,1	15,2	15,3	24,9
ARAGOI	85,5	85,2	84,8	79,1	17,6	18,1	18,8	27,0
ASTURIAS	85,3	85,1	84,9	78,5	17,8	18,0	18,4	27,9
BALEAR UHARTEAK	88,6	88,8	88,8	73,3	13,4	13,1	13,0	36,8
KANARIAR UH.	86,8	86,1	85,8	71,6	15,5	16,6	17,0	39,9
KANTABRIA	86,7	86,3	86,0	79,7	15,7	16,3	16,7	25,8
GAZTELA ETA LEON	85,1	84,8	85,2	79,3	17,9	18,3	17,8	26,5
GAZTELA-MANTXA	86,9	86,6	86,3	81,1	15,6	16,0	16,4	23,8
KATALUNIA	85,8	85,9	85,3	77,4	17,2	17,1	18,0	29,9
VALENTZIAKO E.	86,5	86,4	86,3	79,3	16,1	16,4	16,5	26,7
EXTREMADURA	86,4	86,2	86,1	81,7	16,0	16,3	16,4	22,8
GALIZIA	85,9	85,9	85,2	79,7	16,9	16,9	18,0	26,0
MADRIL	86,5	86,5	86,6	80,0	16,1	16,1	16,0	25,4
MURTZIA	85,7	85,5	85,1	79,9	17,1	17,5	18,0	25,8
NAFARROA	84,9	84,3	84,3	79,0	18,6	19,3	19,4	27,1
EAE	83,3	83,3	81,7	76,5	20,5	20,4	22,7	31,0
ERRIOXA	85,4	85,6	85,8	79,8	17,5	17,3	17,2	25,8

ITURRIA: EIN. LKHI. Guk geuk egin.

GRAFIKOA III.3.5. LAN EGINDAKO ETA LAN EGIN GABEKO ORDUAK: RATIO ESANGURATSUEN ESTATUA-EAE KONPARAZIOA

Iturria: - EIN. LKHI. Guk geuk egin dugu.

artean dago. EAEk % 31 dauka (2019ko batezbestekoa baino 8,3 puntu gehiago), Estatuko batezbestekoaren gainetik (% 27,6).

Hirugarrenez, EAEko kopuru absolutuen bilakaera aurkeztuko dugu (III.3.7. koadroa). 2020an, batez beste, enpresen eta langileen artean 146,88 ordu itundu ziren hilean, 2019an baino % 0,4 gutxiago. Ordu horietatik, 112,43 guztira (2019an baino % 6,8 gutxiago), % 76,5, ikusi denez, benetan lan egindakoak izan ziren; ratio hori nabarmen murriztu da azken urtean. Halaber, lan egin gabeko orduak 34,85 izan dira 2020an langile eta hilabete bakoitzeko, hots, 2019an baino % 27,4 gehiago, eta benetan lan egindako orduen % 31.

Itunduen gainera benetako orduen eta benetako gainera lan egin gabeko orduen ratioek alde batzuk daukate EAEren eta Estatuko batezbestekoaren artean, III.3.5 grafikoan ikusten denez: benetan lan egindako orduek hitzarturiko orduen gainera duten pisua oso txikia da EAEn serie osoan, eta lan egin gabeko orduek pisu handiagoa dute benetan lan egindako orduen aldean, baina bietan azken urteko bilakaerak noranzko berean jarraitu du.

Halaber, 2020 honetan, interesgarria da aztertzea lan-denboraren eta lan egin gabeko denboraren hiru hilekoko bilakaera aztertzea, pandemiak eta konfinamenduak urte osoan, eta bereziki bigarren hiru hilekoan, aldagai horietan izan duten eragina dela-eta.

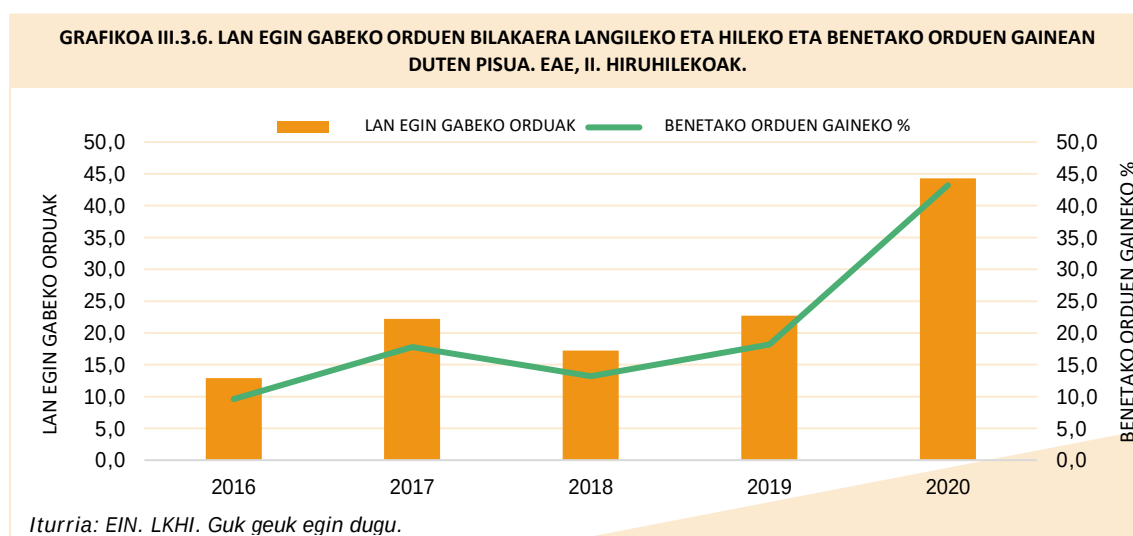
III.3.7. KOADROA. LAN EGINDAKO ETA LAN EGIN GABEKO DENBORA. ALDAGAIEN BILAKAERA EAE-N. ORDU KOPURUA, LANGILEKO ETA HILEKO. URTEKO BATEZ BESTEKOAK						
	2017	2018	2019	2020	ALD. % 2018/19	ALD. % 2019/20
1. HITZARTUTAKO ORDUAK	147,00	147,40	147,50	146,88	0,1	-0,4
2. ORDAINDUTAKO ORDUAK	146,70	147,00	146,98	146,53	0,0	-0,3
3. BENETAKO ORDUAK	122,43	122,83	120,68	112,43	-1,8	-6,8
4. LAN EGIN GABEKO ORDUAK	25,10	25,08	27,35	34,85	9,1	27,4
5. APARTEKO ORDUAK	0,53	0,45	0,55	0,38	22,2	-30,9
BENETAKO / HITZARTUTAKO ORDUEN %	83,3	83,3	81,7	76,5		
% LAN EGIN GABEKO / BENETAKO ORDUEN %	20,5	20,4	22,7	31,0		

Iturria: EIN. Laneko Kostuen Hiruhilekoko Inkesta. Guk geuk egin dugu.

III.3.8. KOADROA. EAE-KO LAN-DENBORAREN HIRUHILEKOKO BILAKAERA. ORDUAK LANGILEKO ETA HILEKO.						
	ORDUAK ORDAINDUTAKO	BENETAKO ORDUAK	ITUNDUTA KO ORDUAK	APARTEKO ORDUAK	LAN EGIN GABEKO ORDUAK	LAN EGIN GABEKO ORDUAK/BENETAKO ORDUAK (%)
I-2018	145,8	126,9	146,2	0,4	19,8	15,6
II	146,5	130,3	147,0	0,5	17,2	13,2
III	148,8	109,7	149,1	0,4	39,9	36,4
IV	146,9	124,4	147,3	0,5	23,4	18,8
I-2019	145,4	129,1	146,1	0,5	17,5	13,6
II	146,0	124,5	146,6	0,6	22,7	18,2
III	149,7	105,4	150,0	0,6	45,1	42,8
IV	146,8	123,7	147,3	0,5	24,1	19,5
I-2020	144,9	123,8	145,3	0,4	22,0	17,8
II	146,3	102,6	146,7	0,2	44,3	43,2
III	148,6	104,7	148,9	0,4	44,6	42,6
IV	146,3	118,6	146,6	0,5	28,5	24,0

Iturria: EIN. LKHI.

Oharra: Benetako orduak = Itundutako orduak + aparteko orduak - lan egin gabeko orduak

2020ko bigarren hiruhilekoan (hor biltzen dira COVID-19aren pandemiaren ondoriozko egoera-alarmaren eta konfinamenduaren ezarpenak eragindako egun gehienak) EAEko biztanleria landunak, batez beste, benetako 102,6 lanordu egin zuen hilero; aurreko urteko hiruhileko berean baino % 17,6 gutxiago. Zifra horren banantzeak (gogora dezagun benetako orduak itundutakoak gehi aparteko orduak ken lan egin gabeko orduak direla) erakusten du itundutako orduak ez zirela ia aldatu (+% 0,1 urtetik urterako tasan), eta aparteko orduak, aldiz, 0,2 guztira, % 66,7 murriztu zirela eta lan egin gabeko orduak, 44,3 ordu hilean langileko, 2019ko II. hiruhilekoan baino % 95,2 gehiago izan zirela. Horrela, lan egin gabeko ehunekoa, benetako orduen aldean, % 43,2 izan zen (urtebete lehenago halako bi ia), ratio oso handia, apiriletik ekainera bitartean gertatu ziren konfinamenduaren eta jardueraren jaitsiera islatzen duena (ikus III.3.6 grafikoa).

Hirugarren eta laugarren hiruhilekoetan benetako orduak jaisten jarraitu zuten urtetik urterako tasetan, baina proportzio askoz txikiagoan (-% 0,7 eta -% 4,1, hurrenez hurren), eta hala urtea benetako 118,6 ordurekin amaitu zen langileko eta hileko. Bestalde, lan egin gabeko orduak, hirugarren hiruhilekoan 2019koen antzekoak izan ondoren ia (lan egin gabeko 44,6 ordi, 2019an baino % 1,1 gutxiago), laugarrenean 28,5 ordura iritsi ziren langileko eta hileko, aurreko urteko hiruhileko berean baino % 18,3 gehiago, igoera nabarmena. Ondorioz, 2020ko azken hiruhileko horretan benetako orduen gainean duten pisua % 24raino iritsi zen, 2019ko laugarren hiruhilekoan % 19,5koa zelarik.

Amaitzeko, EINren BAIRi esker, badakigu zein den egindako aparteko orduen banantzea, Estatu osoan, ordaindutako eta ordaindu gabeko ordutan. 2020an, Estatuko soldatapeko guztiek, batez beste, 6.138.100 aparteko ordu egin zuten asteen, 2019an baino % 6,3 gehiago. Haietatik, 3.247.500 ordainduak izan ziren, aurreko urtean baino % 1,4 gehiago. Ordaindutako ordu horiek, aparteko ordu guztien %52,9 dira (% 55,4 2019an).

3.4. TELELANA¹⁵

2020an lan-merkatuan pandemiaren ondorioz gertatutako gertakarietako bat, enpleguaren jaitsieraz gain, telelanaren zabalkundea izan da, baina une honetan ez dakigu zein neurritan bizkortu den haren behin betiko ezarpena. Era oso garrantzitsuan urteko lehen hiletan alarma-egoera eta konfinamendua ezarri ondoren eta ez beti baldintza tekniko egokietan eta ondo antolatuta, telelanak duela gutxi ezinezkoak izango ziren jarduera eta enplegu mailai eustea ahalbidetu die enpresa askori.

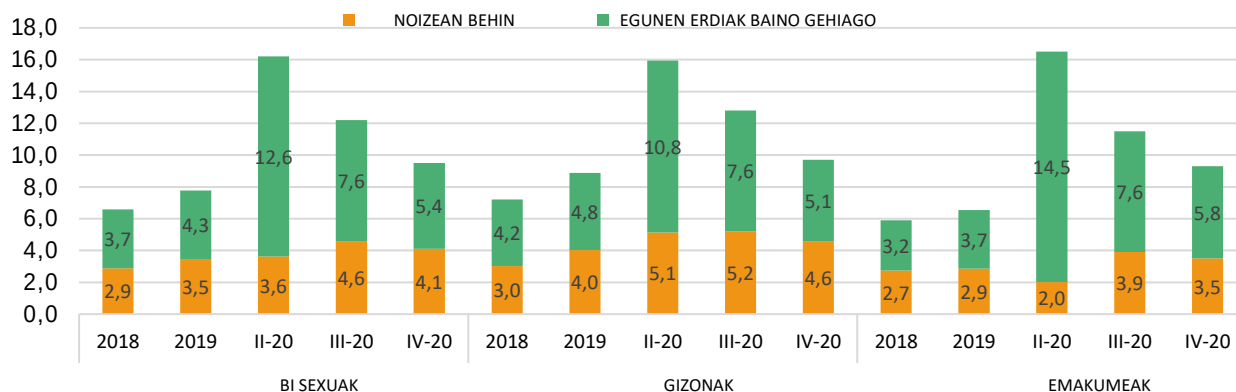
EINren BAIk 2020ko bigarren hiruhilekoaz geroztik *norberaren etxeko lanari* buruzko galderak gehitu ditu bere galdetegietan (aldagai horren urteko emaitzak baino ez zituen argitaratzen normalean, azpilaginaren aldagaien barruan), eta horrela gertakari hori kuantifikatu eta urte osoan izandako bilakaera ikus dezakegu, eta COVID-19aren aurreko egoerarekin alderatu.

Inkesta horrek erakusten du, lehenik, 2020ko bigarren hiruhilekoan (aldi horrek jasotzen ditu konfinamendu egun gehienak), EAEko 32.700 lagunek noizean behin lan egin zutela euren etxeetatik, hau da, landunen % 3,6k, 2019ko zifra bera ia. Baina, gainera, beste 113.100 lagunek, % 12,6k, erreferentziako asteko egunen erdietan baino gehiago lan egin zuten etxean, 2019an zutenak % 4,3 ziren bitartean. Horren ondorioz, 145.800 lagunek, landunen % 16,2k, etxetik lan egin zuten aurreko urtekoak halako bi baino gehiago. Sexuaren arabera, emakumeen tasa gizonena baino altuagoa da (% 16,5 eta % 15,9, hurrenez hurren), baina aurreko urtean telelanaren tasa altuagoa zuten gizonen (% 8,9 gizonak ziren eta % 6,6 emakumeak).

¹⁵ Memoria honen II.6 kapituluak -"Zientzia, teknologia eta berrikuntza"- enpresek egindako telelanaren erabilera ere aztertzen du ikuspuntu teknologikotik, beste eragiketa estatistiko baten bidez (EUSTATen Informazioaren gizarteari buruzko inkesta) eta, beraz, haren emaitzek eta haien interpretazioak ez dute zertan bat etorri.

Hirugarren hiruhilekoan, langileen zati handi bat beren lanpostuetara itzultzean, etxetik lan egiteari buruzko tasa orokorrak 4 puntu jaitsi dira, aipatutako % 16,2tik % 12,2ra, eta, gainera, osaera aldatu egin da; izan ere, noizbehinka telelana egiten dutenen ehunekoa handitu da (% 3,6tik % 4,6ra), eta telelanaren tasa asteko egunen erdia baino gehiago murriztu da (% 12,6tik % 7,6ra). Aldaketa hori bi sexuetan gertatzen da, baina emakumeen artean intentsitate handiagoarekin, eta horien kasuan, noizbehinkako telelanak ia bi puntu egin du gora.

GRAFIKOA III.3.7. ERREFERENTZIAKO ASTEAN FAMILIAREN ETxean LAN EGIN ZUTEN EAE-KO LANDUNEN EHUNEKOAREN BILAKAERA, SEXUAREN ETA MAIZTASUNAREN ARABERA.

Iturria: EIN. BAI.

Azkenik, laugarren hiruhilekoan telelan-tasak, noizbehinkakoenak zein ohikoenak, berriro jaitsi ziren. Ratioa, guztira, landunen % 9,5ean geratu da (% 9,7 gizonentzat eta % 9,3 emakumeentzat eta, beraz, ia guztiz desagertu da genero-arrakala).

EAEko datuak Estatuko batez bestekoarekin alderatuta, gure erkidegoan gutxiago erabiltzen da telelana eta, gainera, alde hori handitu egin da 2020an. Dena dela, alde horien interpretazio zuzena egiteko, zenbait aldagai aztertu behar lirateke, hala nola egitura produktiboa, eta gainera kontuan hartu Estatuko batez bestekoak era askotako errealitateak eta datuak jasotzen dituela.

2020ko bigarren hiruhilekoan, pandemia eta konfinamendua hastearekin batera, Estatuan 3,5 milioi pertsona baino gehiago baliatu ziren telelanaz, guztien % 19,1ek; eta EAEn, berriz, % 16,2 izan ziren. Hirugarrenean, Estatuko telelan-tasa % 14,5era jaitsi zen (-4,6 puntu), eta haren osaketak izandako aldaketa EAEkoaren berdina izan zen: igo zen noizbehinkako telelana eta murriztu ohikoena. Gainera, murriztu egin da Estatua-EAE arrakala, 2020ko bigarren hiruhilekoan 2,9 puntukoa izatetik hirugarrenean 2,3 puntukoa izatera igaro baita.

Amaitzeko, laugarren hiruhilekoan telelanaren erabilera egonkortu egin zen Estatuan (izan ere, bi hamarren igo zen, noizbehinkako erabilera areagotzeki esker), eta, ikusi denez, Euskadin, aldiz, jaisten jarraitu zuen eta, beraz, bien arteko aldea 2,9 puntu handitu zen, ehuneko 5,2 puntura iritsi arte.

III.3.9. KOADROA. ERREFERENTZIAKO ASTEAN TELELANA EGIN ZUTEN BIZTANLERIA LANDUNAREN EHUNEKOA. EAE ETA ESTATUA.

	EAE			ESTATUA		
	NOIZEAN BEHIN	EGUNEN ERDIAK BAINO GEHIAGO	GUZTIRA	NOIZEAN BEHIN	EGUNEN ERDIAK BAINO GEHIAGO	GUZTIRA
2015	3,0	3,1	6,2	2,9	3,6	6,4
2016	3,2	2,9	6,1	2,9	3,5	6,4
2017	3,1	3,3	6,4	3,0	4,3	7,3
2018	2,9	3,7	6,6	3,2	4,8	8,0
2019	3,5	4,3	7,8	3,5	4,8	8,3
II-2020	3,6	12,6	16,2	2,9	16,2	19,1
III-2020	4,6	7,6	12,2	4,2	10,3	14,5
IV-2020	4,1	5,4	9,5	4,8	9,9	14,7

Iturria: EIN. BAI.

4. SOLDATAK EAE-N

4.1. SOLDATA EGITURARI BURUZKO 2018KO INKESTAREN EMAITZAK

III.4.1. KOADROA. LANGILE BAKOITZAREN URTEKO BATEZ BESTEKO IRABAZIAK (EUROTAN). 2017-2018.

	GUZTIRA 2017	2018			2017/18 ALDAKUNTZA %			GENERO- ARRAKALAREN %	
		GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	2017	2018
ESTATUKO BATEZBESTEKOAK	23.647	24.009	26.738	21.012	1,5	1,3	2,0	21,9	21,4
ANDALUZIA	21.404	21.806	24.713	18.672	1,9	2,2	2,1	24,4	24,4
ARAGOI	23.040	23.532	26.641	20.074	2,1	2,9	2,0	24,0	24,6
ASTURIAS	23.610	23.915	27.913	19.745	1,3	0,2	1,6	30,2	29,3
BALEAR UHARTEAK	22.036	22.801	24.438	21.086	3,5	3,8	3,0	13,1	13,7
KANARIAR UH.	20.185	20.763	22.334	19.051	2,9	4,9	0,7	11,1	14,7
KANTABRIA	22.390	22.555	25.349	19.630	0,7	0,4	3,2	24,7	22,6
GAZTELA ETA LEON	21.847	22.035	24.714	19.057	0,9	-0,3	1,4	24,2	22,9
GAZTELA-MANTXA	21.033	21.756	23.960	19.089	3,4	3,5	4,2	20,9	20,3
KATALUNIA	25.180	25.553	28.640	22.290	1,5	1,1	2,2	23,0	22,2
VALENTZIAKO E.	21.362	22.121	24.537	19.236	3,6	2,8	3,8	22,4	21,6
EXTREMADURA	19.672	19.948	21.795	17.973	1,4	1,0	1,4	17,9	17,5
GALIZIA	21.606	22.245	24.827	19.543	3,0	2,1	3,8	22,6	21,3
MADRIL	27.089	27.011	29.816	23.926	-0,3	-0,3	-0,4	19,7	19,8
MURTZIA	21.309	21.511	23.670	18.599	0,9	-1,4	3,0	24,8	21,4
NAFARROA	26.330	26.365	29.546	22.698	0,1	-0,5	3,6	26,3	23,2
EAE	28.204	28.471	31.970	24.757	0,9	1,1	2,4	23,6	22,6
ERRIOXA	22.234	22.641	25.593	19.771	1,8	3,1	2,2	22,0	22,7

Iturria: EIN. 2018KO SEI.

EINren Soldaten Egituraren Urteko Inkestaren arabera¹⁶, langile bakoitzeko urteko batez besteko irabazia 2018an (azken datua) EAEn 28.471€ zen, hots, % 0,9ko igoera aurreko urtearekiko (+% 2,6 2016. eta 2017. urteen artean). Kopuru hori Estatuko batezbestekoa baino % 18,6 handiagoa da denboraldi berean, eta autonomia erkidegoen zerrendako lehenengoa da; ondoren Madril eta Nafarroa daude. Hiru erkidego horiek, Kataluniarekin batera, Estatuko batez bestekoa baino urteko batez besteko irabazi handiagoa dute aipaturiko datan. Gainerakoak, berriz, batez bestekoa baino soldata txikiagoa du. Extremadurak, Kanariar Uharteek eta Murtziak zituzten soldatarik txikiak.

Sexuen araberako soldaten aldeari dagokionez, emakumeen batez besteko soldata txikiagoa zen gizonezkoena bainoa autonomia erkidego guztietan 2018an, hala ere aldea desberdina da batzuen eta besteen artean. Enpleguak eta okupazioak erkidego bakoitzean duten egitura desberdina funtsezko faktorea da aldakortasun hori azaltzeko. Batez beste, emakumeen soldata gizonen soldataren % 78,6 zen, % 21,4ko arrakala, beraz (aurreko urtean baino 0,5 puntu gutxiago). Balear Uharteek izan zuten genero-arrakalarik txikiena, eta ondoren Kanariar Uharteek eta Extremadurak, eta Asturiasek, aldiz, alderik handiena izan zuen, eta ondoren Aragoi eta Andaluziak. EAEn, 2018an emakumeen soldataren ratioa, batez beste, gizonenaren % 77,4 zen (% 22,6ko arrakala, 2017an baino puntu bat gutxiago). Kopuru absolutuetan, EAEn, gizonen batez besteko soldata 2018an 31.970€ zen (2017an baino % 1,1 gehiago), eta emakumeena 24.757 € (+% 2,4).

Kontratu erlazio motaren araberako soldatei dagokienez, urteko soldata gordina % 44,3 handiagoa zen batez beste 2018an kontratu mugagabea zuten langileentzat aldi baterako kontratuekin lan egiten zuten langileentzat baino. Alde hori, gainera, askoz handiagoa zen gizonen artean (% 57,9) emakumeen artean baino (% 26,9), eta alde hori Estatu mailan ere gertatzen da.

¹⁶EINren "Soldata-egituraren urteko Inkestak" autonomia erkidegoetako datuak ematen ditu, beste aldagai batzuen artean, sexuaren eta lanbidearen araberako soldatei buruz. Ordura arte lau urterik behin baino ez zen lortzen horren inguruko informazioa soldata-egituraren inkesten bidez, hain zuzen ere, eta gainera, 10 langile edo gehiagoko enpresei buruzkoa baino ez zen. Inkesta horrek hainbat iturritako administrazio-erregistroak erabiltzen ditu, hala nola, Gizarte Segurantzza edo Zerga Agentziak, baita EINren beraren lan-kostuari buruzko hiruhilekoko inkestako informazioaren zati bat ere, eta soldaten alderirik egiturazkoenak aztertzea ahalbidetzen du. EMAITZETAN erabiltzen diren soldaten kontzeptuak balio gordinetan daude, hau da, PFEZren konturako atxikipena edo langileak Gizarte Segurantzarako kotizazioak egin gabe.

III.4.2. KOADROA. URTEKO BATEZ BESTEKO IRABAZIA EAE-N ETA ESTATUAN, SEXUAREN ETA KONTRATU-MOTAREN ARABERA. 2017-2018. EURO.

	BI SEXUAK			EMAKUMEAK			GIZONAK		
	2017	2018	ALD. %	2017	2018	ALD. %	2017	2018	ALD. %
EAE									
GUZTIRA	28.204	28.471	0,9	24.166	24.757	2,4	31.619	31.970	1,1
IRAUPEN MUGAGABEA	29.733	30.612	3,0	25.025	26.140	4,5	33.774	34.598	2,4
IRAUPEN JAKINA	21.071	21.218	0,7	19.967	20.604	3,2	21.941	21.916	-0,1
MUGAGAB./IRAUP. JAKINA %	41,1	44,3		25,3	26,9		53,9	57,9	
ESTATUA									
GUZTIRA	23.647	24.009	1,5	20.608	21.012	2,0	26.392	26.739	1,3
IRAUPEN MUGAGABEA	25.085	25.776	2,8	21.610	22.210	2,8	28.231	28.988	2,7
IRAUPEN JAKINA	17.034	18.056	6,0	15.972	17.069	6,9	17.983	18.987	5,6
MUGAGAB./IRAUP. JAKINA %	47,3	42,8		35,3	30,1		57,0	52,7	

Iturria: EIN. Soldaten egiturari buruzko inkesta.

Bestalde, inkestari esker, lanordu arrunteko irabazia jakin daiteke¹⁷, ezinbestekoa dena lanaldi desberdinak dituzten langileak berdintasunez aztertzeko. 2018an, EAEn, orduko irabazi hori 18,87 eurokoa izan zen, 2017an baino % 2,1 gehiago. Orduko irabazia, urteko batezbestekoa bezala, handiena da autonomia-erkidegoetan (eta Estatuko batezbestekoa baino % 21,4 handiagoa, orduko 15,54 dena). Atzetik, Nafarroa eta Madril daude. Beste muturrean Kanariar Uharteak eta Extremadura daude.

III.4.3. KOADROA. LANORDU ARRUNTEKO BATEZ BESTEKO IRABAZIA SEXUAREN ARABERA (EURO). 2017-2018.

	GUZTIRA 2017	2018			2017/18 ALDAKUNTZA %			GENERO-ARRAKALAREN %	
		GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	2017	2018
ESTATUKO BATEZBESTEKOAK	15,13	15,54	16,52	14,36	2,7	2,6	3,1	13,5	13,1
ANDALUZIA	13,94	14,48	15,45	13,29	3,9	3,9	4,2	14,3	14,0
ARAGOI	14,79	15,29	16,40	13,90	3,4	3,6	3,7	15,3	15,2
ASTURIAS	15,23	15,64	17,32	13,69	2,7	1,2	4,0	23,1	21,0
BALEAR UHARTEAK	14,16	14,87	15,28	14,40	5,0	5,5	4,4	4,8	5,8
KANARIAR UH.	12,49	12,94	13,43	12,36	3,6	4,9	2,1	5,4	8,0
KANTABRIA	14,25	14,42	15,51	13,17	1,2	1,6	2,1	15,5	15,1
GAZTELA ETA LEON	14,14	14,33	15,26	13,17	1,3	0,7	1,7	14,5	13,7
GAZTELA-MANTXA	13,49	14,09	14,58	13,41	4,4	3,8	5,8	9,8	8,0
KATALUNIA	16,06	16,52	17,85	15,00	2,9	3,1	2,9	15,8	16,0
VALENTZIAKO E.	13,92	14,38	15,25	13,23	3,3	3,0	3,3	13,4	13,2
EXTREMADURA	12,93	13,21	13,35	13,03	2,2	1,3	3,2	4,2	2,4
GALIZIA	13,71	14,23	15,12	13,19	3,8	3,2	4,4	13,8	12,8
MADRIL	16,87	17,13	18,23	15,82	1,5	1,5	1,5	13,2	13,2
MURTZIA	13,67	13,85	14,36	13,05	1,3	-1,0	4,4	13,9	9,1
NAFARROA	17,31	17,38	18,59	15,83	0,4	-0,1	2,8	17,2	14,8
EAE	18,48	18,87	19,95	17,57	2,1	2,0	3,1	12,8	11,9
ERRIOXA	14,38	14,62	15,76	13,39	1,7	3,9	0,1	11,8	15,0

Iturria: EIN. 2018KO SEI.

Sexuaren arabera, EAEko emakumeen orduko batez besteko irabazia 2018an 17,57 euro zen (2017an baino % 3,1 gehiago). Bestalde, gizonen kasuan, irabazi hori 19,95 euro arte handitu da (+% 2). Sexuaren aldeko alde hori Estatuko erkidego guztietan gertatu da, eta horrek ekartzen du emakumeek orduko Euskadin gizonen % 88,1 kobratu zutela, hau da, orduko irabazia % 11,9 txikiagoa izan zen. Arrakala hori 9 hamarren murriztu da azken urtean.

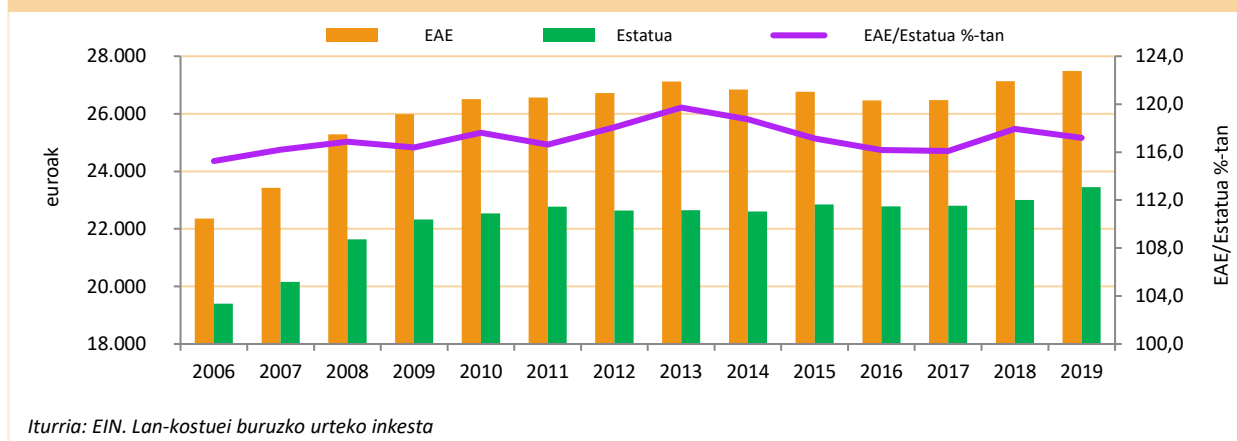
¹⁷ Orduko irabazia urteko irabazi gisa zenbatetsi da, erreferentziako urtean lan egindako ordukin zatituz. Informazio-iturri nagusia, Lan-kostuaren hiruhileko inkestaren (LKH) langileko hitzartutako orduak dira, hala ere, Gizarte Segurantzaren datu-baseetan eskuragarri dagoen informazioarekin osatuta; bereziki lanaldi partzialeko langileei dagokienez.

4.2. LAN KOSTUARI BURUZKO INKESTEN EMAITZAK

4.2.1. 2019ko lan-kostuei buruzko urteko inkesta

Langileen soldatei hurbiltzen zaion EINren beste estatistika bat "Lan-kostuei buruzko inkesta" da. Urtero egiten da eta lanaren eta bere osagaien faktorearen kostuaren urteko maila ezagutzeko aukera ematen du. Horien artean, "lansarien eta soldaten" partidak besteren konturako langileei diruz zein gauzaz emandako ordainsari guztiak hartzen ditu barne. Soldata-egituraren Inkestaren kasuan bezala, zenbatekoak gordinak dira, hau da, atxikipenak edo langileak Gizarte Segurantzarako kotizazioak egin aurrekoak.

GRAFIKOA III.4.1. LAN-KOSTUAREN "SOLDATAK ETA ORDAINSARIAK" PARTIDAREN ZENBATEKOA LANGILEKO ETA URTEKO. EAE-ESTATUA KONPARAZIOA.

2019ko lan-kostuei buruzko inkestaren arabera, lan-kostu gordina langileko, EAEn, 36,838 € zen (2018an baino % 1,9 gehiago). Horietatik, % 73,2, "lansariak eta soldatak" delakoari zegokion, hau da, 27.484€ (% 1,3ko igoera aurreko urtearen aldean). Gainerako % 26,8 hauexen baturari dagokio: nahitaezko kotizazioak (% 23,81), borondatezkoak (% 0,93), zuzeneko gizarte prestazioak (% 0,96) eta gainontzeko % 1,09 beste partida batzuei hala nola gizarte gastuei, kalte-ordainei, etab.

III.4.4. KOADROA. LAN KOSTUA LANGILEKO ETA URTEKO. AUTONOMIA ERKIDEGOAREN ARABERAKO DATUAK. 2018-2019

	2018			2019			2018-2019 alda. %	
	KOSTU GORDINA	SOLDATAK	SOLDATAK GUZTIRA %	KOSTU GORDINA	SOLDATAK	SOLDATAK GUZTIRA %	KOSTU GORDINA	SOLDATAK
ESTATUA	31.086	23.003	74,0	31.835	23.450	73,66	2,4	1,9
ANDALUZIA	27.373	20.062	73,3	28.088	20.482	72,92	2,6	2,1
ARAGOI	29.658	21.830	73,6	30.787	22.617	73,46	3,8	3,6
ASTURIAS	31.565	23.442	74,3	32.526	24.150	74,25	3,0	3,0
BALEAR UHARTEAK	30.251	22.394	74,0	30.710	22.491	73,24	1,5	0,4
KANARIAR UH.	26.680	19.499	73,1	27.131	19.726	72,71	1,7	1,2
KANTABRIA	29.889	22.064	73,8	30.606	22.559	73,71	2,4	2,2
GAZTELA ETA LEON	28.199	20.629	73,2	28.702	21.020	73,24	1,8	1,9
GAZTELA-MANTXA	27.558	20.136	73,1	28.040	20.424	72,84	1,7	1,4
KATALUNIA	33.097	24.593	74,3	34.015	25.127	73,87	2,8	2,2
VALENTZIAKO E.	27.699	20.459	74,0	28.359	20.777	73,26	2,4	1,6
EXTREMADURA	25.390	18.670	73,5	26.212	19.195	73,23	3,2	2,8
GALIZIA	27.990	20.470	73,1	29.041	21.173	72,91	3,8	3,4
MADRIL	36.750	27.560	75,0	37.473	28.044	74,84	2,0	1,8
MURTZIA	27.315	20.208	74,0	27.770	20.360	73,32	1,7	0,7
NAFARROA	33.859	24.991	73,8	34.642	25.474	73,54	2,3	1,9
EAE	36.838	27.127	73,6	37.543	27.484	73,21	1,9	1,3
ERRIOXA	28.272	20.782	73,5	29.028	21.286	73,33	2,7	2,4

Iturria: EIN. Lan-kostuei buruzko urteko inkesta.

Batez besteko soldata hori Estatuko batez bestekoa baino % 17,2 handiagoa izan zen aipatutako urtean, eta, Madrilgo Erkidegoarekin batera, autonomia erkidegoen artean kopuru handiena da. "Lansariak eta soldatak" kontu-sail hori etengabe handitu zen Euskadin, 2002 eta 2013. urteen artean, baina harrezkero eta 2017ra arte % 2,4 murriztu da. Harrezkero, aldiz, goranzko bidera itzuli da (ikus III. 4.1 grafikoa).

4.2.2. 2020ko laneko kostuen hiruhileko inkesta

Deskribatutako urteko inkestaz gain, EINK "Laneko kostuen hiruhileko inkesta" (LKHI) ere egiten du, EUROSTATen lan-kostu bateratuaren indizea egiteko funtsezko iturria dena, Europako Banku Zentralak Europar Batasuneko herrialdeen arteko konbergentzia prozesuaren jarraipena egiteko eskatutako "euroadierazle" direlakoetako bat delako. Halaber, Inkesta horrek, lan egindako eta lan egin gabeko denborari (ikusi kapitulu honen 3.3. atala) eta lan-kostuei buruzko informazioa ematen du, lan egindako pertsonako eta hileko (soldaten kontu-sailaren osoa antzekoa da, Urteko inkestan oinarrituz¹⁸), eta baita lan egindako benetako orduko ere.

Lan-kostuak, enpresak benetako lanordu baten ordaindu behar duen kostua neurtzen du, kopuru garbitan adierazita, eta lan-kostu osoa eta soldata-kostua bereiz daitezke (kostu osoaren % 75-76 ingurukoa dena; ratioa oso egonkorra da denboran eta autonomia-erkidegoaren arabera), langileei egindako ordainketak barne hartzen dituen, eskudirutan edo gauzaz, besteren konturako lan-zerbitzuen emate profesionalarengatik, ordainketa modua edozein dela, eta lan gisa kontuan hartzen diren atsedendialdiak¹⁹.

Lehenik, puntu onetan LKHiren 2019-2020 bilakaera (laugarren hiruhilekoak) aztertuko dugu, memoria honetan egin ohi denez. Ondoren, 2020ko hiruhilekoko bilakaerari erreparatuko diogu, ezohiko urte honetan interesgarria baita, erasaten digun pandemiaren eta lan-merkatuan izan duen inpaktuaren eragin handia izan duelako.

III.4.5. KOADROA. LAN KOSTUAREN ETA SOLDATA KOSTUAREN BILAKAERA, ORDUKO, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA. €. IV. HIRUHILEKOAK.										
	LAN KOSTUA			SOLDATA KOSTUA			18/19 ALD. %		ALD. % 19/20	
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	LK	SK	LK	SK
ESTATUA	21,14	21,56	22,66	16,01	16,24	16,97	2,0	1,4	5,1	4,5
ANDALUZIA	18,64	19,11	20,40	13,94	14,22	15,15	2,5	2,0	6,8	6,5
ARAGOI	20,82	21,97	22,56	15,69	16,53	16,92	5,5	5,4	2,7	2,4
ASTURIAS	22,02	22,87	24,67	16,61	17,32	18,42	3,9	4,3	7,9	6,4
BALEAR UHARTEAK	20,70	21,03	21,45	15,61	15,76	16,00	1,6	1,0	2,0	1,5
KANARIAR UH.	17,54	17,68	19,01	13,13	13,08	13,86	0,8	-0,4	7,5	6,0
KANTABRIA	20,27	21,09	21,98	15,31	15,94	16,50	4,0	4,1	4,2	3,5
GAZTELA ETA LEON	19,43	19,81	21,64	14,60	14,79	16,25	2,0	1,3	9,2	9,9
GAZTELA-MANTXA	18,95	19,11	19,54	14,13	14,16	14,37	0,8	0,2	2,3	1,5
KATALUNIA	22,52	23,31	23,86	17,09	17,64	17,89	3,5	3,2	2,4	1,4
VALENTZIAKO E.	19,01	19,18	19,84	14,28	14,28	14,75	0,9	0,0	3,4	3,3
EXTREMADURA	17,97	18,73	18,82	13,60	14,02	14,05	4,2	3,1	0,5	0,2
GALIZIA	18,95	19,75	20,41	14,23	14,78	15,20	4,2	3,9	3,3	2,8
MADRIL	24,19	24,10	26,02	18,63	18,47	19,79	-0,4	-0,9	8,0	7,1
MURTZIA	18,94	19,17	20,62	14,28	14,36	15,46	1,2	0,6	7,6	7,7
NAFARROA	24,06	25,01	25,94	18,29	18,91	19,52	3,9	3,4	3,7	3,2
EAE	25,82	26,34	27,60	19,61	19,76	20,61	2,0	0,8	4,8	4,3
ERRIOXA	19,47	20,40	20,72	14,74	15,39	15,55	4,8	4,4	1,6	1,0

Iturria: EINK: Laneko Kostuen Hiruhileko Inkesta.

Zehazki, lan-kostuen hiruhileko inkestaren arabera, 2020ko laugarren hiruhilekoan, lanorduko lan-kostua EAEn 27,60 zen, aurreko urtean baino % 4,8 gehiago, eta Estatuko batezbestekoa baino % 21,8 handiagoa, nahiz eta aldi berean % 5,1 handitu.

¹⁸ Lan-kostuei buruzko urteko inkestak (LKUI), hilero nominetan jasotzen ez diren soldatek kontu-sail batzuei buruzko datuekin osatzen da. Ez da jasotzen hain zuzen mugaeguna hilabete baino handiagoa delako (aurrezki-planak, gauzazko ordainketak, borondatezko kotizazioak eta abar). Zenbatespenen arabera, LKHik lan-kostu osoaren % 98,4 barne hartzen du, eta horregatik ez dator bat bi inkesten emaitzak, antzekoak badira ere.

¹⁹ Xehetasun gehiagorako, Terminoen glosariara jo daiteke, memoria honen amaieran.

Bestalde, benetako lanorduko lan-kostua 20,61 euro zen EAEn 2020ko laugarren hiruhilekoan (lan-kostu osoaren % 74,7), aurreko urtean baino % 4,3 gehiago. Horrez gain, zenbateko hori, eta gauza bera gertatzen da lan-kostu osoarekin, autonomia-erkidegoetako handiena da. Atzetik, Madril eta Nafarroa daude. Bestalde, Estatuko batezbestekoa baino % 21,4 handiagoa da (16,97 euro). Beste muturrean, Kanariar Uharteak ez dira iristen 14 eurora lan egindako orduko (13,86 euro lan egindako orduko), eta Extremadura doi-doi iristen da (14,02 €).

Bigarrenik, III.4.6 koadroak lan- eta soldata-kostuen hiruhilekoko bilakaera erakusten du, bai hileko bai benetako lanorduko, urtetik urterik urterako tasetan.

2020ko lehenengo hiruhilekoan, azken egunetan alarma-egoera ezartzeak eragin argia izan zuen lan-kostuen bilakaeran. Hala, benetako orduko kostua langileko kostuaren gainetik igo zen (% 6,5 eta % 2,1, hurrenez hurren), benetan lan egindako ordu kopurua % 4,1 murriztu baitzen. Bigarreanean, lan-kostuen sail historikoko jaitsierarik handiena erregistratzen da (-% 6,3 kostu osoa eta -% 8,4 soldata.kostua, hileko datuetan), zenbait ekonomia-jarduera aldi baterako etetearen ondorioz, apirilean eta maiatzean batez ere. Aldi baterako itxiera horien ondorioz, ABEEE-ek langile askori eragin zieten, eta haiei ez zieten ordaindu soldatekin, EEZPren prestazioekin baizik. Lan egindako orduko lan-kostuari dagokionez, aldiz, igoera nabarmen bat erregistratzen da, % 13,6koa, benetan lan egindako orduetako jaitsieraren ondorioz; izan ere, langileko eta benetako lanaldiko hileko 124 ordutik ia, lehen hiruhilekoan, bigarreanean 102 ordu baino zertxobait izatera igaro ziren (lan egindako orduen bilakaerari buruzko xehetasun gehiagorako, jo kapitulu honetako 3.3 puntura).

2020ko hirugarren hiruhilekoan soldatapeko eta lan egindako orduko ordainsariaren hazkundeak erregistratutako balioek zenbait noranzko hartu zituzten, baina arindu egin ziren aldeak. Hala, lehenengoaren tasa -% 0,7raino jaitsi zen, eta orduko kostu osoa, aldiz, % 0,1 igo zen.

Azkenik, laugarren hiruhilekoan lan-kostu osoak eremu negatiboa utzi zuen (+% 0,5), ABEEEn zeuden langile asko enpresetara itzuli baitziren pixkanaka; hala, espediente horiek lan-kostuak arintzeko izandako eragina aurreko hiruhilekoetan baino urriagoa izan zen. Bestalde, orduko lan-kostuak igotzen jarraitu zuen eta gorakada bat erregistratu zuen (+% 4,8, hirugarren hiruhilekoko +% 0,1en aldean), eta, hala, urtetik urterako igoerak kateatu ziren hamar hilabetez. Zehazki, azken hiruhileko horretan langileko eta hileko 2019ko aldi berean baino 5 ordu inguru gutxiago lan egin ziren, baina jaitsiera bigarren hiruhilekoan baino askoz neurritsuagoa izan zen.

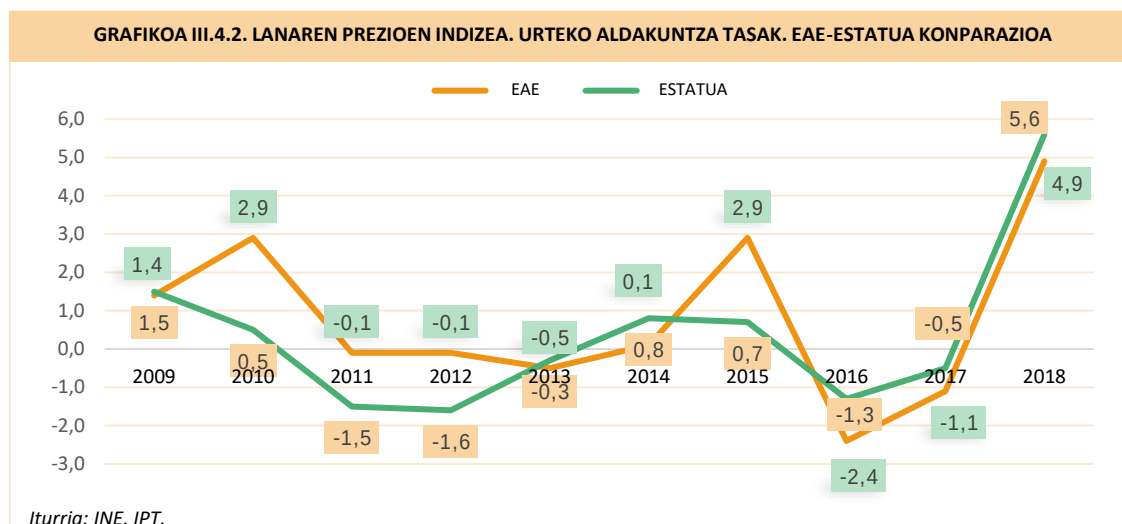
III.4.6. KOADROA. LAN- ETA SOLDATA- KOSTUAK EAE-N: HILEKO KOSTUAREN ETA LAN EGINDAKO ORDUKO KOSTUAREN URTETIK URTERAKO ALDAKUNTZA TASAK. DATUAK EHUNEKOETAN.

	HILEKO KOSTUAK		LAN EGINDAKO ORDUKO KOSTUAK	
	LAN KOSTUA	SOLDATA KOSTUA	LAN KOSTUA	SOLDATA KOSTUA
I-2019	1,7	1,5	0,0	-0,2
II	2,8	3,2	7,5	8,0
III	1,4	0,8	5,5	5,0
IV	1,5	0,2	2,0	0,8
I-2020	2,1	1,8	6,5	6,2
II	-6,3	-8,4	13,6	11,0
III	-0,7	-0,8	0,1	-0,1
IV	0,5	0,0	4,8	4,3

Iturria: EIN. LKHI. Guk geuk egin dugu.

4.3. 2018KO LANAREN PREZIOEN INDIZEAREN EMAITZAK (LPI)

EINren "Lanaren prezioen indizeak" (LPI) lan-eskuak denboran duen prezioaren aldaketa neurtzen du, soil-soilik lan-merkatuaren prezioen ondorioz, hots, neurri hori ez dago eginiko lanaren kalitatearen eta kantitatearen aldaketen eraginpean (esaterako, lan-indarraren eraketaren aldaketengatik, soldatapeko pertsonen ezaugarrien aldaketengatik, etab.), hau da, eraketa-efektua deskontaturik²⁰.

Kontsumo eta zerbitzu ondasunen "oinarrizko otzara" estandarizatua neurtzen duen kontsumorako prezioen indizeak bezala (KPI), lanpostuen "oinarrizko otzara" estandarizatuaren prezioaren aldaketak neurtzen ditu LPIk²¹.

LPI +%4,9 igo zen 2017 eta 2018 urte bitartean EAEn (eskuratu dugun azken datua). Estatuko batez besteko aldakuntza, berriz, +%5,6 izan da.

Daukagun denbora-sailaren bilakaera (2008-2018) aztertzen badugu, indize-zenbakiak islatzen dutenez, 2008tik (oinarri urtea) 2018ra bitartean erregistratutako igoera %3,9koa da: EAEko datua 2018rako 103,9 da, eta Estatuko batez bestekoa, aldiz, 105,3; horrek adierazten du aldi berean soldatak %5,3 igo direla.

III.4.7. KOADROA. LANAREN PREZIOEN INDIZEA. AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERAKO DATUAK, URTEKO ALDAKUNTZA-TASA. 2013-2018.

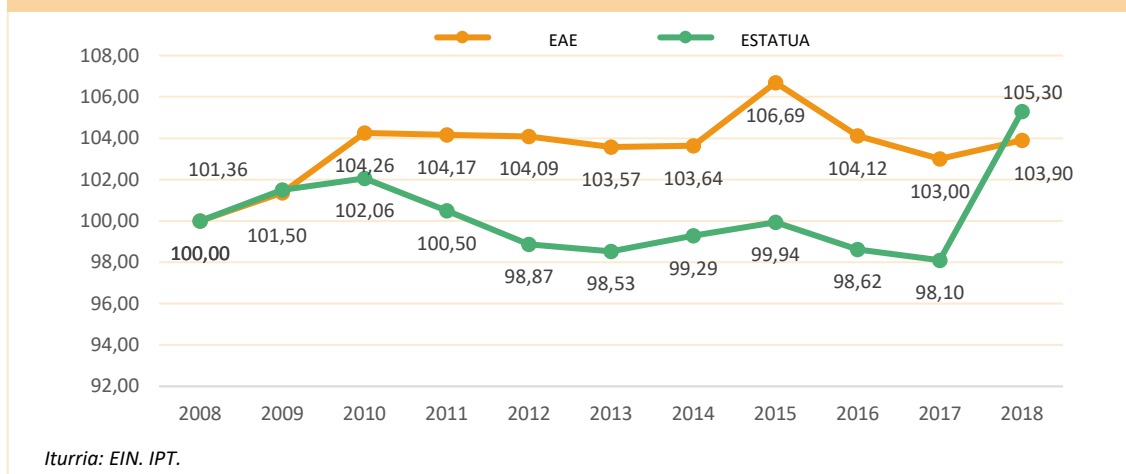
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ESTATUA	-0,3	0,8	0,7	-1,3	-0,5	5,6
ANDALUZIA	-1,0	1,2	1,6	-1,0	-0,9	5,2
ARAGOI	-0,4	1,8	-0,4	-0,9	0,1	4,9
ASTURIAS	-2,8	1,6	1,9	-1,8	0,6	4,2
BALEAR UHARTEAK	-0,6	3,4	-0,5	-0,9	-1,4	5,4
KANARIAR UH.	1,6	-1,8	0,6	-2,0	0,1	6,0
KANTABRIA	-2,7	3,0	0,7	-1,3	1,1	3,1
GAZTELA ETA LEON	-0,6	-1,8	2,1	-0,3	-0,8	5,3
GAZTELA-MANTXA	1,1	0,4	-0,6	-2,2	-1,5	7,8
KATALUNIA	-0,5	0,0	1,7	-1,5	0,1	5,9
VALENTZIAKO E.	-0,4	0,7	1,5	-1,2	-0,9	6,3
EXTREMADURA	0,1	-4,1	0,3	0,6	-1,3	6,7
GALIZIA	-0,9	0,8	2,5	-1,3	0,8	5,2
MADRIL	0,4	2,3	-2,4	-1,4	-1,1	5,7
MURTZIA	-2,0	1,9	-0,8	-1,0	0,4	4,8
NAFARROA	1,8	-1,5	2,5	0,4	-0,2	3,9
EAE	-0,5	0,1	2,9	-2,4	-1,1	4,9
ERRIOXA	-2,8	3,4	1,9	-1,0	-1,6	4,8

Iturria: EIN: Lanaren prezioen indizea 2008ko oinarria.

²⁰ Gaur egun, Espainian LKHI, LKUI eta EES inkestetatik jasotako informazioan, lan- eta soldata-kostuaren batez besteko emaitzak besterik ez dira adierazten, langileko. Horrela, kostuaren aldakuntza zein enpleguren konposizioan gertatutako aldaketak barne hartzen dituzte.

²¹ Informazio gehiagorako, eragiketa estatistiko honen Metodologiara jo daiteke:

http://www.ine.es/dynqs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736177027&menu=metodologia&idp=1254735976596

GRAFIKOA III.4.3. LPI: URTEKO HAZKUNDEA 2008AREN ALDEAN (OINARRI URTEA). EAE-REN ETA ESTATUKO BATEZBESTEKOAREN ARTEKO KONPARAZIOA.

4.4. SOLDATEN BANAKETA: 2019KO BAI-REN EMAITZAK

Analisirako eremu zabal horren barruan, EINren “Biztanleria Aktiboaren Inkestak” (BAI) familiaren “enplegu nagusiaren soldata” aldagai kodetzen du deziletan, eta informazio hori biltzeko, informazioa ematen duten etxeekin loturiko administrazio-erregistroak erabiltzen ditu. Soldata horren barruan, laneko errentaren gaineko zergaren konturako atxikipenak eta langileak gizarte segurantzako sistemei eginiko nahitaezko kotizazioak daude, baita aparteko pagei, aparteko orduei eta beste osagarri batzuei dagozkien hainbanaketak ere. Kontuan hartu behar da etxeetako soldaten aldagai hori ezin izan daitekeela esanguratsua, kopuru absolutuetan, zeren eta etxe bakoitzeko bat baizik ez baitu erregistratzen. Hala ere, soldata-masak gure gizartean konparaziozko datuetan duen banaketari buruzko informazioa ematen du dezilen arabera kodetzeak.

Horretarako, jasotako soldaten zenbatekoaren arabera antolatzen da soldatapeko pertsonen lagina estatu mailan, eta ondoren 10 talde berdinetan zatitzen da, hots, langileen % 10ekin haietako bakoitzean. Eginiko zenbatespenen arabera, soldatapeko 16,2 milioi lagun zeuden 2018an eta, beraz, dezil bakoitzak soldatapeko 1,6 milioi lagun biltzen ditu gutxi gorabehera. Horrez gain, batez bestekoak (taldearen batez besteko soldata) eta hura mugatzen duten beheragoko eta goragoko soldatek zehaztu dute dezil bakoitza. Hainbat urtetako magnitudeak alderatuz gero, kontuan hartu behar da dezil bakoitzaren mugak urte bakoitzeko informazioaren arabera zenbatesten direla.

Estatistika-eragiketa horri esker, soldatapekoek Estaturako definituriko soldaten dezil bakoitzean EAEn duten pisua jakin ahal izango dugu, hots, gure Erkidegoak Estaturako eginiko banaketa perfektuarekiko duen presentzia erlatiboa eta, era berean, gainerako autonomia erkidegoekiko²².

Lehendabizi, nabarmen dezakegu, 2019. urtean, barne hartzen duen sail guztian bezala, salbuespen txikiekin, euskal soldatuen parte-hartzea 1 eta 5 arteko deziletan baino % 10 txikiagoa dela, hau da, soldatarik baxuenetan. 6 eta 10 arteko deziletan (% 10,4 eta % 16,3 hurrenez hurren), berriz, handiagoa da. Bestela esanda, Estatuko soldaten % 50eko teorikorik handienak EAEko soldatapekoen % 65,8 biltzen ditu. Estatuko bigarren ratorik handiena da, Nafarroakoaren ondoren (% 66,2) eta, ondoren, Katalunia (% 57,3) dago, Ceuta eta Melilla ezohikoak kanpoan uzten badira. Beste muturrean, 1etik 3ra arteko dezilek (soldatarik txikienak) EAEko soldatapekoen % 21,7 biltzen dituzte % 30 teorikoaren

²² Ez dugu kontuan hartuko, ordea, zenbatekoei buruzko informazioa, izan ere, familien soldata guztiak ez dituenek barne hartzen (nagusia bakarrik), ez da errealitatearen adierazgarria.

aldean, eta horixe da autonomia erkidego guztietako bigarren txikiena, Nafarroaren atzetik (% 19,5) berriro, eta beste autonomia-erkidego batzuk, aldiz, % 40ren inguruan dabilta, hala nola Extremadura edo Andaluzia.

III.4.8. KOADROA. SOLDATAKOEN EHUNEKOA, ESTATURAKO FINKATUTAKO SOLDATEN DEZILEKO. AUTONOMIA ERKIDEGOAREN ARABERAKO DATUAK. 2019.											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	GUZTIRA
ESTATUA	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	100,0
ANDALUZIA	12,1	12,8	12,4	10,7	10,5	9,5	8,2	8,4	8,8	6,7	100,0
ARAGOI	8,2	7,2	9,6	9,5	11,0	12,9	11,8	12,0	10,1	7,8	100,0
ASTURIAS	11,2	7,3	7,2	10,3	6,9	10,1	11,7	11,8	11,4	12,0	100,0
BALEAR UHARTEAK	7,4	9,3	9,7	10,0	13,8	13,8	10,6	10,7	7,6	7,2	100,0
KANARIAR UH.	10,6	15,0	12,7	12,4	11,9	10,2	6,3	7,1	7,1	6,8	100,0
KANTABRIA	9,2	10,6	10,8	10,3	8,5	11,1	8,5	9,1	12,0	9,9	100,0
GAZTELA ETA LEON	10,9	8,9	10,1	12,1	10,1	9,7	9,7	10,6	10,6	7,2	100,0
GAZTELA-MANTXA	10,4	7,9	11,8	11,9	12,6	9,4	10,5	8,8	8,9	7,7	100,0
KATALUNIA	9,0	8,9	7,1	8,4	9,3	9,9	11,5	11,9	11,4	12,6	100,0
VALENTZIAKO E.	12,0	9,4	10,0	11,9	11,6	9,5	10,8	9,2	7,6	8,1	100,0
EXTREMADURA	13,4	12,9	14,8	11,7	9,1	8,5	7,4	8,5	9,3	4,5	100,0
GALIZIA	10,5	9,3	11,5	11,3	10,3	11,9	8,7	9,2	8,6	8,6	100,0
MADRIL	7,8	10,0	9,7	9,1	8,7	9,2	10,2	10,6	10,9	13,8	100,0
MURTZIA	13,0	11,8	13,5	10,1	11,4	9,4	7,7	6,5	8,8	7,7	100,0
NAFARROA	7,5	5,9	6,1	7,5	6,7	10,9	14,4	14,6	14,0	12,3	100,0
EAE	8,1	7,2	6,4	5,7	6,8	10,4	12,1	11,4	15,6	16,3	100,0
ERRIOXA	8,6	8,9	9,1	9,8	11,7	11,8	12,8	9,5	8,9	8,9	100,0
CEUTA	8,1	8,5	11,1	8,6	4,7	10,9	4,0	5,0	17,6	21,4	100,0
MELILLA	7,0	11,5	9,1	5,4	4,6	8,4	11,0	10,1	12,2	20,7	100,0

Iturria: EIN: Biztanleria Aktiboaren inkesta.

Azken finean, BAiren emaitzetatik ondorioztatzen denez, dezilik handienetara desbideratzen da soldaten banaketa EAEn estatuko batezbestekoarekiko, zeren eta soldatapekorik gehienak banaketaren eskuineko aldean baitaude kokatuta.

Denborari erreparatuta, soldaten banaketa erlatibo horrek egonkor eutsi dio EAEn, eta antzeko haztapenetan jarraitu du estatuko erreferentziako batezbestekoarekiko.

2008 eta 2019 bitartean, soldaten dezilik txikienak, adibidez, % 9,3tik % 8,1era egin zuen behera.

Bigarreanean, berriz, %

6,6tik % 7,2ra hazi da. Beste muturrean, dezilik handiena % 16,4tik % 16,3ra jaitsi da, bederatzigarrena ere jaitsi da, % 16,4tik % 15,6ra.

III.4.9. KOADROA. EAE-KO SOLDATAPEKOEN BANAKETAREN BILAKAERA ESTATUKO SOLDATEN DEZILEN ARABERA DATUAK EHUNEKOETAN.											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2008	9,3	6,6	6,3	5,2	7,8	8,9	9,9	13,3	16,4	16,4	
2009	7,0	7,4	6,0	6,3	6,6	8,9	14,0	13,0	16,8	14,0	
2010	8,0	6,8	5,4	6,8	8,6	10,3	12,1	13,4	14,4	14,1	
2011	8,3	7,8	5,2	5,8	7,3	9,7	12,0	13,5	15,9	14,4	
2012	7,5	9,0	6,5	5,4	8,6	9,6	11,4	12,1	14,5	15,3	
2013	7,5	8,4	6,0	6,9	9,0	8,7	11,2	13,0	15,3	14,1	
2014	8,5	7,5	6,3	6,1	7,8	9,5	11,1	13,4	16,4	13,5	
2015	8,0	7,3	6,1	5,8	6,8	8,5	10,7	14,9	17,5	14,5	
2016	8,8	7,8	4,4	7,0	6,6	8,5	11,8	13,8	15,6	15,8	
2017	7,6	7,5	6,5	6,4	6,8	8,9	12,0	14,5	14,5	15,3	
2018	8,1	7,2	5,9	6,8	7,9	8,4	12,1	13,5	15,6	14,6	
2019	8,1	7,2	6,4	5,7	6,8	10,4	12,1	11,4	15,6	16,3	

Iturria: EIN: Biztanleria Aktiboaren inkesta.

5. ENPLEGU POLITIKAK

5.1. ENPLEGU POLITIKA AKTIBOAK

Enplegu politika aktiboak (EPA) enplegu-estrategiak eta haiek garatzen dituzten planak garatzeko tresna nagusietako bat dira, Eusko Jaurlaritzako Lan eta Enplegu Sailak (Enplegu eta Gizarte Gaietako Saila zenak) ezarrita, eta haien xedeak Euskadin laneratzea, lanari eustea eta promozionatzea, pertsonen enplegarritasuna hobetzea, enplegu mailak areagotzea eta enpleguaren egonkortasuna eta kalitatea egonkortzea dira.

Laneratzeko arazoak dituzten EAEko biztanleriari dagokionez, Eusko Jaurlaritzaren 2018ko "Gizarte-premiei buruzko inkestaren" (GPI) emaitzen txostenaren ondorio nagusia zen 2014. urtearen aldean aldeko bilakaera argia egon bada ere (inkesta lau urtekoa da), egiturazko lan-bazterketaren fenomenoak gure erkidegoan garrantzitsua izaten jarraitzen du. Gobernuaren txostenak nabarmentzen zuen 2018. urtean laneratzeko zailtasun bereziak dituzten pertsonen artean dagoen lan-arazo nagusia funtsean enplegu marjinaletako langabezia edo azpiokupazio egoera kronikoak zirela. Egoera horretan zeuden 81.630 pertsona (etxean nagusiak direnak, edo ez), lan egiteko adinean zeuden biztanleen % 5,9, eta laneratzeko arazo larriak zituzten pertsonen % 89,5. Hala ere, talde hori % 25,7 murriztu zen 2014ko zifraren aldean²³.

Bestalde, EAEko Hiru Alderdien Arteko Gizarte Elkarriketarako Mahaia, 2015ean, gogoeta egin eta estrategia berria sortu beharra adostu zuen 2015ean, aurrekoaren indarraldia bukatuta eta enplegurako politika aktiboen transferentzia-prozesua amaituta. Horren ondorioz, 2016an 2020ko Enpleguaren Euskal Estrategia (2020ko EEE) formulatu zen. Hau zen haren eginkizuna: Eusko Jaurlaritza eta enplegurako politiketan zuzenean edo zeharka parte hartzen duten gainerako eragin publikoak eta pribatuak zuzentzea/bideratzea, Euskadin 2020an enplegurako planteaturiko helburuen betetze-maila ahalik eta handiena izan dadin, betiere erakundeen lidertzapean eta lankidetzat publiko-pribatua baliatuz eta enpleguaren gaineko kontzeptu jakin batekin: enplegua pertsona garatzeko, gizarte kohesiorako eta aberastasuna sortzeko eta ekonomia garatzeko osagaia dela gizarte mailan aurreratuta dagoen gizarte lehiakorrean. 2020ko EEEn garapena ikuspegi orokorretik gauzatu da, eta Enplegurako Europako Estrategia hartzen du eredutzat Europa mailan, hain zuzen ere Europa 2020 Estrategiaren baitan²⁴.

5.1.1. 2017-2020 Enplegu Plana. 2019ko jarraipeneko txostena.

Bigarren mailan, EEEn ondoren, Enplegu Planak daude. Enplegu Plan Estrategiko berriak, 2017-2020rako denak eta 2017an zehaztuak²⁵, 2020ko EEEn definituriko jarraibideak zehazten ditu arlo operatiboan, zertarako-eta Eusko Jaurlaritzaren barruan enplegua sustatzearekin loturiko zerbitzuak eta programak betearazten dituzten sailtako lan-tresnak izateko. Hartara, lanaren, hezkuntzaren eta sustapen ekonomikoaren arloekin loturiko ezaugarriak biltzen dituen enpleguaren gaineko kontzeptu zabalarik eutsiko zaio. Era berean, "Ekonomia eta Enplegua Sustatzeko 2017-2020ko Esparru-programa" delakoaren funtsezko zatia da, eta horretan ere biltzen da, ekonomia suspertzearen arloan, Eusko Jaurlaritzak berrikuntzaren, nazioartekotzearen, industrializazioaren eta inbertsioaren arloan garatuko dituen oinarritzko lerro estrategikoak. Hori guztia 3 helburu nagusirekin:

1. Egungo langabezia-tasa etengabe murriztea, 2020ko azken hiruhilekoan % 10aren azpitik kokatu arte.
2. 2017-2020 epealdian 45.000 lanpostu sortzeko pizgarriak ematea, enpresa berriak sortuta, enplegurako aukera gutxien duten pertsonak kontratatzeko pizgarriak emanez eta birgaikuntzarako sustapen publikoa eginez enplegua sortzeko sektore garrantzitsu gisa.
3. Lehen lan esperientzia eskaintzea 20.000 gazteri 2017-2020 epealdian.

²³ Inkesta horri buruzko xehetasun gehiagorako, 2019ko memoria sozioekonomikoa ikus daiteke.

²⁴ Estrategia horri eta haren tarteko bilakaerari buruzko xehetasun gehiagorako, aurreko memoriak ikus daitezke.

²⁵ Kontseilu honek 2017-2020 Enplegu Planaren balorazioa egin zuen. Informazio gehiagorako: 5/2017 irizpena.

Hauxe nabarmentzen du emaitza kuantitatiboen aldetik: Planak lan-merkatuan izango zuen eragin globala zenbatetsi zuen, hauexek zehaztuta: 58.000 lanposturako pizgarriak, 6.000 enpresa berri sortzea eta 20.000 gazteri lan egiteko aukera ematea.

III.5.1. KOADROA. 2017-2020 ENPLEGU PLANA. ERAGIN ADIERAZLEAK. 2019ko emaitzen ebaluazioa.						
2017-2020 ALDIRAKO AURREIKUSITAKO ERAGIN EMAITZAK	ERAGIN ADIERAZLEAK	2017-2020RAKO AURREIKUSITAKO ERAGINA	2019KO EMAITZAK	PILATUTAKO EMAITZAK 2017-2019	AURRERAPEN MAILA HELBURUARE KIKO (BETETZAT HARTUKO DA % 75 EDO > BADA) ²⁶	2019KO EMAITZA 2017-2020 ALDIRA ERAMATEA
58.000 ENPLEGU PIZGARRIDUN*	ENPRESA BERRIAK SORTZEAREN ONDORIOZ SORTUTAKO ENPLEGUAK	12.000	3.963	11.553	% 96	% 123
	ETXEBIZITZA ETA EKIPAMENDU PUBLIKOAK BIRGATZEKO LAGUNTZA PUBLIKOAREKIN LOTUTAKO ENPLEGUAK	15.000	6.251	13.219	% 88	% 111
	KONTRATAZIOA SUSTATZEKO SORTUTAKO ENPLEGUAK	18.000	7.106	18.081	% 100	% 142
	LAN ESKAINTZA PUBLIKOETAN BARNE HARTUTAKO PLAZAK (TXANDA LIBREA)	13.000	6.482	15.065	% 116	% 145
	ENPLEGU PIZGARRIDUNAK, GUZTIRA	58.000*	23.802	57.918	% 100	% 131
LAGUNTZA JASOTAKO 6.000 ENPRESA BERRI	MIKROENPRESA ETA AUTONOMO BERRIAK	5.000	1.797	4.733	% 95	% 127
	ENPRESA BERRITZAILE BERRIAK	1.000	289	880	% 88	% 117
	LAGUNTZA JASOTAKO ENPRESA BERRIAK, GUZTIRA	6.000	2.086	5.613	% 94	% 125
LAN AUKERA DUTEN 20.000 GAZTE	"LEHEN AUKERAREN" BIDEZ KONTRATATUTAKOAK	3.000	616	1.423	% 47	% 67
	HEZKUNTZATIK LAN EGITERA IGAROTZEKO PROGRAMAKO PARTE-HARTZAILEAK	5.000	3.576	10.680	% 214	% 294
	EKINTZAILE GAZTE BERRIAK	3.500	1.515	3.412	% 97	% 129
	TOKIKO ETA ESKUALDEKO ENPLEGU PLANETAN KONTRATATUTAKOAK	2.500	1.033	2.955	% 118	% 158
	GAZTEENTZAKO PLAZAK LEP-ETAN	3.200	3.133	7.046	% 220	% 276
	TXANDA KONTRATUEN ONURADUNAK	400	65	143	% 36	% 62
	GAZTEEN ITZULTZE PROGRAMAKO PARTAIDEAK	200	12	18	% 9	% 34
	PRESTAKUNTZA ETA ENPLEGU BEKETAKO PARTAIDEAK	1.800	710	2.065	% 115	% 154
	BERARIAZKO SEKTOREETAN LAGUNTZEKO PROGRAMEN ONURADUNAK	400	33	66	% 17	% 25
	LAN AUKERA DUTEN GAZTEAK, GUZTIRA	20.000	10.693	27.808	% 139	% 186
Iturria: Eusko Jaurlaritza. Lan eta Enplegu Saila. Guk geuk egin dugu.						
* Hasiera batean, aurreikuspena 45.000 enplegu pizgarriidunekoa zen. Hasierako aurreikuspen horri 13.000 enplegu gehitu zaizkio, Administrazio orokorrean, Osakidetzan, Hezkuntzan eta Ertzaintzan aurreikusitako lan-eskaintza publikoetan gehitutako lanpostuekin bat datozenak.						

2020an Lan eta Enplegu Sailak Planaren "2019ko jarraipen-txostena" egin du. Urte horretan garatutako jarduketei esker, lehendabizi, 23.775 enplegu sustatu dira eta 2.086 enpresa sortu. Emaita horiek, 2017 eta 2018an izandakoekin batera (34.143 enplegu sustatuta eta 3.527 enpresa sortuta) lagundu dute enpleguen % 100 ia (57.918) sustatzen eta 2017-2020 aldi osorako aurreikusitako enpresa berrien % 94 (5.613) sortzen. Emaita horiek Planaren indarraldi osora estrapolatuta, 2020an bi helburuak aurreikusitakoaren gainetik beteko lirateke.

²⁶ Koadroan berdez nabarmendu dira 2019an aurreikusitako eraginaren % 75 gainditu dituzten adierazleak (Planeko 4 urteetatik 3 igaro baitira) eta gorri behetik geratu direnak (guk geuk egin dugu).

Gazteen enpleguari laguntzeko programari esker, 10.693 gazte lan-aukera bat izan dute 2019an, garatutako programen bidez²⁷. Eraitza horiek, 2017an lortutakoekin batuz (17.115 gazte), 2017-2020 aldirako aurreikusitako helburuen % 139 betetzen laguntzea ekarri du. Hori, Planaren gainerako urtera aplikatuko balitz, 2020an gazteen enplegurako helbururako aurreikusitakoa halako bi lortzea ekarriko luke ia.

Hirugarren helburuak langabezia-tasa etengabe murriztea aipatzen zuen, 2020ko azken hiruhilekoan % 10en azpitik kokatu arte. Langabezia-tasa % 9,5ean kokatu da 2019ko azken hiruhilekoan, beraz, tasa horren murrizketa 3,1 puntu handitu da abiapuntuko egoerarekiko. Hori, aurrerapen oso handitzat hartu da, azken xedea gaingitu arte.

Eta, erabilitako baliabide ekonomikoek dagokienez, 2019an jarduketa-ildoak garatzearen ondorioz, aurrekontuko 328 milioi euro gauzatu dira, hots, 2019rako aurreikusitako aurrekontuaren % 107. 2017, 2018 eta 2019an gauzatutako baliabideak metatuta aztertuta (902 milioi euro), aurrekontuan 2017-2020 aldi osorako aurreikusitako zenbatekoaren % 77 legoke gauzatuta.

ETE-en gizarte ekonomiaren eta tokiko garapenaren arloa gauzatu da gehien (% 137), eta ondoren Gazte enpleguaren sustapena (% 119) eta Renove birgaitze programak (% 115), baina denen aurrekontuek izan dute % 80ko edo gehiagoko gauzapena.

III.5.2. KOADROA. 2017-2020 ENPLEGU PLANA. BALIABIDE EKONOMIKOAK. 2019ko emaitzen ebaluazioa. DATUAK MILIOIKA EUROTAN

ESPARRU OPERATIBOAK	2017- 2020RAKO AURREIK. BALIAB.	2019RAKO AURREIK. BALIAB.	2019AN GAUZATU TAKO BALIAB.	2017- 2019AN GAUZATUT AKO BALIAB.	GAUZATZE MAILA 2019KO AURREIK. GAINEAN	GAUZATZE MAILA 2017- 2020KO AURREIK. GAINEAN
1. ETE-AK, GIZARTE EKONOMIA ETA TOKIKO GARAPENA	63	25	34	66	% 136	% 105
2. EKINTZAILETZA SUSTATZEA	86	23	18	56	% 78	% 65
3. GAZTEEN ENPLEGUA SUSTATZEA	99	24	28	90	% 117	% 91
4. ENPLEGURAKO PRESTAKUNTZA	282	61	65	185	% 107	% 66
5. LANERATZEKO PIZGARRIAK	298	96	94	254	% 98	% 85
6. RENOVE BIRGAITZE PROGRAMAK	347	78	89	251	% 114	% 72
GUZTIRA	1.175	307	328	902	% 107	% 77

Iturria: Eusko Jaurlaritz. Lan eta Enplegu Saila. Guk geuk egin dugu.

Nabarmentzekoa da, Plana diseinatu zen moduan, jarraipen-txostenek, generoaren eta adinaren ikuspegitik egindako jarduketek ebaluazioa egiten dutela.

Generoaren ikuspegitik, 2019. urteko Plan Operatiboan aurreikusitako jarduketa-lerroen garapen-maila aztertuz, ekimen multzoaren batez besteko eragin orokorra gizonen eta emakumeen artean antzekoa izan dela esan daiteke (% 51 eta % 49, hurrenez hurren). Hala ere, joera desberdinak hauteman dira zenbait esparrutan edo jarduketetan, gizon gehiagorekin (landa- eta itsas ingurunean enpleguari laguntzekoan, edo gizarte-ekonomian), edo emakume gehiagorekin (familia eta lan bizitza bateragarri egiteko laguntzetan). Kontuan hartu behar da genero-ikuspegiaren azterketa, pertsonentzat berariaz zuzendutako ekintzetan oinarritu dela (hala nola bekak, kontratazioarako zuzeneko laguntzak, enplegu babesturako laguntzak, prestakuntza-ekintzak eta ekintzailetza ekintzak), sexuaren arabera banatutako datuen benetako erabilgarritasuna kontuan hartuz.

²⁷ Programa horiek barne hartu dute enpresetan kontratatzea, beren tituluarekin, zahartze aktiboarekin, hezkuntza-mundutik lan-mundura igarotzeko lehen esperientzia batekin, nazioarteko mailan esperientzia praktika eskuratzeko bekekin eta lan-eskaintza publiko eta txanda-kontratuen bidez plantillak berritzearekin lotutako enpleguetan.

Esparru operatiboen arabera, emaitzen ikuspegitik, gizonen autoenplegu eta mikroekintzailatzarako joera zertxobait handiagoa hauteman izan da (% 54). Hori, ekintzaileei laguntzeko programan, Gaztempresa programan edo beste eragile batzuekin lankidetzan eskainitako laguntza-lerroetan (esaterako, Dema programa) islatu da. Joera hori handiagoa da gizarte-ekintzailatzetan. Hor, gizonen partaidetza nagusi da (% 62).

Gazteen enplegu-esparruan, gizon eta emakumeen kopurua orekatua da, oro har, jarduketa-lerro guztietan. Hala ere, emakume gehiago daude programa hauetan: hezkuntza mundutik lan mundura igarotzekoan unibertsitate eremuan (% 66), nazioarteko mugikortasun arloko hezkuntza-programa batzuetan, hala nola Erasmus beketan (% 59), edo atzerriko esperientzia-programa batzuetan, besteak beste, Global Training bekak (% 60). Gazteak kontratatzeko pizgarriei dagokionez, Lehen Aukera edo Gazteak itzultzen laguntzeko programek esaterako, gizonen partaidetza handiagoa erakutsi dute (% 76 eta % 68 hurrenez hurren), nahiz eta emakumeak kontratatzeko ekintza positiboko neurriak izan. Joera hori ikusten da gazteei itzultzen laguntzeko programan ere (% 58 gizon dira). Enplegurako prestakuntzari dagokionez, gizon kopurua emakumeena baino zertxobait handiagoa da (% 53) langabeentzako ekintzen kasuan. Bestalde, landunei zuzendutako ekintzen kasuan, emakume kopurua gizonena baino zertxobait handiagoa da (% 54). Antzera gertatzen da kontratatzeko konpromisoa hartzen duten prestakuntza ekintzetan; emakumeen partaidetza handiagoa da (% 54). Joera alderantzizkoa da lanbide gaitasunen egiaztapenean, gizonak gehiago direla (% 68).

Laneratzeko zailtasun bereziak dituzten taldeei laneratzen laguntzeko eta enplegarritasuna hobetzeko ekintzei dagokionez, emakume kopurua handiagoa da (% 56) eragin handiko programetan, hala nola tokiko eta eskualdeko enplegu planetan. Hori horrela, kontuan hartu behar dugu programa horren % 40ko gutxieneko baldintza ezartzen duela, kontratatutako pertsonen kopuru hori gutxienez emakumeak izan daitezen. Halaber, emakumeak gehiago dira (% 84) familia eta lana bateratzea sustatzeko enpresentzako laguntza programaren bidez lagundutako kontratazioetan. Bestalde, partaidetza orekatuagoa da luzaroko langabeak kontratatzen laguntzeko ekintzetan (% 47 emakume dira) eta prestakuntza eta laneratze aktibatze ekintzak uztartzen dituzten proiektu berezietan (% 44 emakume dira). Gainera, desgaitasuna edo bazterketa arriskua duten pertsonak gaitzen laguntzeko programetan gehiago parte hartzen dute gizonak (% 62) emakumeek baino. Joera hori bereziki esanguratsua da enplegu-zentro berezietan, izan ere, hor, emakume oso gutxi dago (% 35).

Bestalde, genero-ikuspegiari esparru eta programa desberdinen arabera lotzen zaio. Horrela, bi talde handi egongo lirateke, berariazko laguntza-neurriekin: alde batetik, gazteak, eta bestetik, 45 urtetik gorakoak.

Horrela, gazteek berezko esparru operatiboa dute Planean aurreikusitako 9 esparruren artean, "3. esparru operatiboa. Gazteen enplegua sustatzea" delakoa. Hor, zenbait laguntza-programen bidez enplegua lortzen laguntzeko jarduketa-lerro batzuk ezartzen dira. Programa horiek, gazteak kontratatzeko berariazko pizgarriak neurriak barne hartu dituzte, hezkuntza mundutik lan mundura igarotzen lagunduz. Horrela, lehen lan-aukera eman dute beren tituluarekin zerikusia duten enpleguetan, eta ordezkatzeko enplegua sustatu dute belaunaldi aldaketarengatik enpleguaren ordeztasun, enpresetan, edo administrazio publikoan bertan, eta enplegua sustatzeko tokiko proiektuetan eta tokiko erakundeen beste proiektu batzuetan, 2014-2020 Gazteen Enplegurako Programa Operatiboaren barruan, baita euren lan-esperientzia EAEtik kanpo egin duten gazteak itzultzea ere.

Halaber, gazteen prestakuntza eta trebakuntza sustatu da atzerriko esperientzia-programen bidez, eta lan eta prestakuntza ekintza eta ekimenez baliatuz, prestakuntza duelako eredu gisa unibertsitatean eta lanbide-heziketan. Bestalde, martxan jarri dira berariazko prestakuntza-ekintzak kalifikazio urriko gazteen aktibazio sozialalderako eta lankidetzak-hitzarmenak ezarri dira beste eragile batzuekin, lagun egiteko eta laneratzea errazten duten ekintza berritzaileak garatzeko.

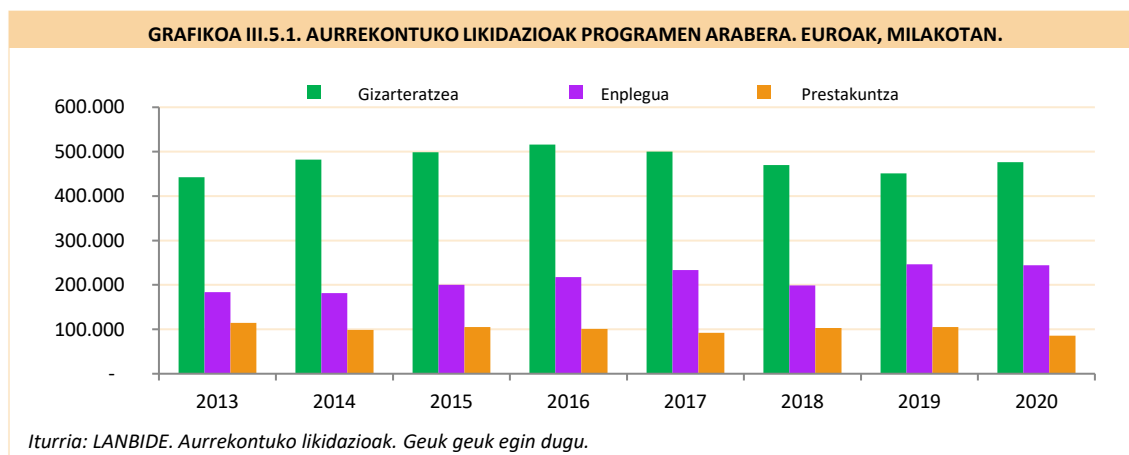
Gazteen kultura ekintzailea eta ekintzailtza berariaz sustatzen dira, unibertsitatea eta lanbide-heziketa barne hartuz, eta ideia berriak gara daitezen lagunduz, abian jarritz eta gazte ekintzaile berriak finkatuz. Bestalde, tokiko garapenaren esparru operatiboarekin lotutako programa batzuek berariaz lagundu dute gazte ekintzailtzean eta landa- eta itsas-ingurunean esperientzia praktikoa hartuz, edo sektoreak profesionalizatuz, hala nola merkataritza, gazteak trebatzeko berariazko ekintzen bidez.

45 urtetik gorako pertsonen dagokienez, lehentasunezko taldetzat hartu dute, funtsean, prestakuntza-ekintzen bidez, aholkularitza-ekintza integralen eta laneratzen laguntzeko programen bidez, enplegarritasuna hobetzeko jarduketara batzuetan; baita tokiko proiektuetan kontratatzeko pizgarrien bidez ere. Jarduketa horiek, langabeak berriro trebatzeko prestakuntza-ekintzak barne hartu dituzte, lan-merkatuak eskatutako gaitasun eta trebakuntzekin bat etortzeko. Horrez gain, prestakuntza-ekintza berritzaile integralak eta lana sustatzeko ekintzak ere barne hartzen dituzte, prestakuntza, esperientzia praktikoa, orientazioa eta laneratzeko laguntza (proiektu bereziak) konbinatuz, edo zeharkako gaitasunak eta gaitasun pertsonalak enplegu-anezken bidez hobetzekoak. Kontratazioarako pizgarrien esparrutik, 45 urtetik gorako pertsonen kontratazioa sustatu da, enplegua sustatzeko tokiko ekintzen barruan, lehentasunezko talde onuradunetako bat baita. Orobat, martxan jarri dira kolektibo hori kontratatzen laguntzeko berariazko neurriak txanda-kontratuen bidez eta luzaroko langabeak kontratatzen lagunduz.

5.1.2. LANBIDE-Euskal Enplegu Zerbitzuaren jarduerak.

LANBIDEK funtsezko eginkizuna du eratzikia EAEko enplegurako politika aktiboak garatzeko eta Enplegu Plana abiarazteko, zeren eta haren funtzioak lan jarduerak (enplegua sustatzeko programekin, bitartekaritzarekin, orientazioarekin, etab.) eta enplegurako prestakuntza baitira, landunena nahiz langabeena, baita Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta eta beste prestazio osagarri batzuk kudeatzea ere.

Aurrekontuko likidazioak oinarri hartuta (obligazio aintzatetsiak), jakin badakigu 2020an LANBIDEk 850,5 milioi euroko gastua izan zuela, 2019an baino % 2,8 gehiago, eta horietatik 476,7 milioi, gastu guztien % 56, Gizarteratze Programarako erabili ziren (2019an baino % 5,6 gehiago), 244,4 milioi euro (guztizkoaren % 28,7) Enplegu Programarako (2019an baino % 0,7 gutxiago) eta 85,8 milioi (gastuaren % 10,1) Prestakuntza Programarako (2019an baino % 18,5 gutxiago). Halaber, 2020an LANBIDEk 21,2 milioiko partida berezi bat izan zuen COVID-19ak eragindako krisiaren kontrako neurrietarako eta, zehazki, enpresentzako (17,9 milioi euro) eta familientzako (2 milioi) zenbait laguntzetarako²⁸.

²⁸ Gainerakoa, gutxi gorabehera gauzatutako gastuaren % 2,6, erakunde horren egitura eta laguntza gastuei dagokie.

Nahiz eta sinplifikazioa izan daitekeen enplegurako politiketako gastua prestakuntzako eta enplegurako programen baturatzat hartzea, gizarteratzearekiko berezko erlazioa duenez gero, LANBIDEK 2020ean enplegurako politika aktiboetan 330,2 milioi euroko gastua izan zuen, 2019an baino % 6 gutxiago. 2018 eta 2019 urte bitartean, berriz, % 16,,4ko igoera izan zen.

5.1.3. Enplegurako prestakuntza, landunei lehentasunez zuzendutakoa

Indarreko araudiaren eta eskumenen banaketaren ondorioz, langileentzako etengabeko prestakuntzako jarduerak Etengabeko Lanbide Heziketarako Euskal Fundazioaren (HOBETUZ) eta Estatuko Enplegurako Prestakuntzaren Fundazioaren (FUNDAE) bidez kudeatzen dira EAEn. Ekintza horien finantzazioa, nagusiki, bilketa-kuoten eta aurrekontu publikoetatik, bai Administrazio Zentraletik (EEZPri esleitutakoak), bai Eusko Jaurlaritzatik (HOBETUZ), etorritako funtsen bidez egiten da, 2019an LANBIDEn sartu zena, uztailaren 30eko 127/2019 DEKRETUA onartuz.

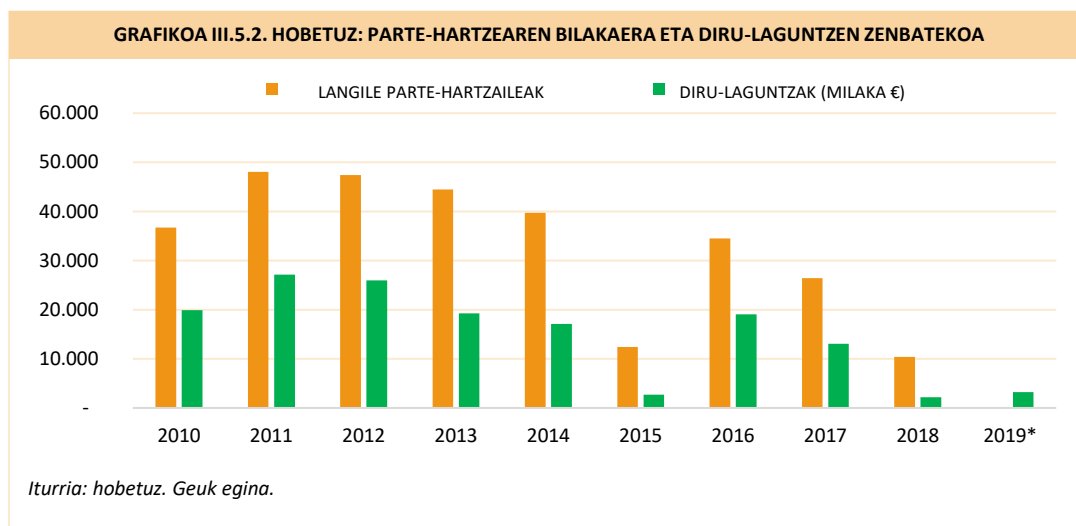
HOBETUZ²⁹,
Etengabeko
Lanbide
Heziketarako
Euskal
Fundazioaren
bidez egiten

III.5.3. KOADROA. HOBETUZ: 2018KO DEIALDIAREN BALANTZEA (BI URTEKOA). BEHIN BETIKO DATUAK.					
		PLAN MOTA	ESPEDIENTEAK	EMANDAKO DIRUL (milaka €)	PARTEHARTZAILEAK
ENPRESAK	EKINTZA ESTRATEGIKOAK	ENPRESA PLANAK	204	1.743,92	8.418
		ENPRESA TALDEEN PLANAK	42	455,74	1.956
		EGIAZTATZEKO PLANAK	2	8,64	18
		GUZTIRA	248	2.208,30	10.392

Iturria: HOBETUZ.

diren prestakuntza-jarduerai dagokienez, 2018an 248 espediente kudeatu zituen (langileentzako eskaintza deialdia bi urtekoa da). Horri esker, 10.392 langile prestatu ziren (-% 60,7 2017. urtearen aldean), 14.433 prestakuntza-ekintzetan parte hartu dutenak (langile berak urtean prestakuntza bat baino gehiago egin dezakeelako). Horretarako, 2,21 milioi euroko dirulaguntzak banatu ziren (-% 83,1).

2019rako deialdiaren emaitzen aurrerapenari dagokionez, guztira, 239 espediente onartu dira, eta 3,2 milioi euroko dirulaguntzak eman dira. Memoria hau egiteko datan ez daukagu daturik ekitaldi honetako azken likidazioari buruz; izan ere, COVID-19aren osasun-alarma egoera dela-eta, enplegurako lanbide heziketaren arloan hartutako neurri berezien artean, prestakuntza-ekintzak amaitzeko epea 2021eko ekainaren 30a arte zabaldu zen. Bestalde, HOBETUZ likidatzeko prozesuan dago eta 2020ko urtarrilaren 1ean LANBIDEK hartu zituen bere gain haren eginkizunak.

²⁹ Enpresa eta sindikatu erakundeetako ordezkariak eta Eusko Jaurlaritzak osatzen dute.

Eta, 2020ko deialdiaren aurreratzeari dagokionez (2019koa zabaltzearekin bat dator, beraz), 261 espediente onartu dira guztira, eta behin-behinean 33 milioi euroko dirulaguntzak onartu dira.

FUNDAEk, Enplegurako Trebakuntzarako Estatuko Fundazioak, sustatutako langileen etengabeko prestakuntza-ekintzei dagokionez (enpresa-planetarako, sektore arteko prestakuntza-planetarako, sektorekoak, gizarte-ekonomiarako eta langile autonomoentzat), 2019an (eskura ditugun azken datuak), EAEko 148.690 langilek 232.382 prestakuntza-ekintzetan parte hartu zuten (langile berak prestakuntza bat baino gehiago egin dezakeelako urtean), aurreko urtean baino % 3,8 gehiago, 15.915 prestakuntza-ekintzek esku hartu zutelako (-% 4,6 2018. urtearen aldean), 29,8 milioi euro erabili zituztenak enpleguan prestatzeko erabilgarri zeuden funtsetatik (+% 4,9). Hori dela eta, hobaria izan zuten Gizarte Segurantzarako kuotetan.

Enpresa trebatzaileen estaldura-tasa % 24,1 izan zen. Aurreko urtean, berriz, % 25,3 izan zen (% 19,82 batez beste Estatuan). Partaidetza-tasa hori oso desberdina da enpresaren tamainaren arabera: % 17,7 mikroenpresetan (1-9 langilekoak), % 53,6 enpresa txikietan (10-49 langilekoak), % 88,2 ertainetan (50-249 langilekoak) eta % 92,8 enpresa handietan (250 langile baino gehiago dituztenak). Horrenbestez, oro har, azken urtetako aldeak mantendu dira. Horrez gain, kontuan hartu behar da Gizarte Segurantzaren erreferentziako urtean (2019) izena emanda zeuden eta soldatapekoak zituzten enpresen % 84,4 direla mikroenpresak EAEen. Enpresa trebatzaileen % 62,1 dira.

III.5.4. KOADROA. FUNDAE: ENPLEGURAKO PRESTAKUNTZA EAE-N: PARTAIDETZA ZIFRA NAGUSIEN BILAKAERA.

		2015	2016	2017	2018	2019	% 17/18	% 18/19
EAE-N PRESTATUTAKO PARTAIDEAK								
IKASKETA MAILAREN ARABERA	PRESTAKUNTZA EKINTZAK, GUZTIRA	196.968	206.049	209.071	223.873	232.382	7,1	3,8
	% NAHITAEZKO LEHEN ETA BIGARREN MAILAKO IKASKETARIK GABE	22,7	32,2	26,0	23,8	22,6	-8,5	-5,0
	% BIGARREN HEZKUNTZA ETA LH	42,1	39,7	41,4	42,2	45,5	1,9	7,8
	% UNIBERTSITATEKO IKASKETAK	35,2	28,1	32,1	34,0	31,9	5,9	-6,2
JARDUERA SEKTOREAREN ARABERA	ENPRESA FORMATZAILEAK							
	GUZTIRA	19.805	17.465	17.054	16.681	15.915	-2,2	-4,6
	NEKAZARITZA	190	145	209	117	148	-44,0	26,5
	INDUSTRIA	3.250	2.953	2.991	2.992	2.909	0,0	-2,8
	ERAIKUNTZA	1.995	1.747	1.751	1.844	1.760	5,3	-4,6
	MERKATARITZA	4.564	3.916	3.498	3.511	3.308	0,4	-5,8
	OSTALARITZA	2.842	2.351	2.308	1.988	1.896	-13,9	-4,6
	BESTE ZERBITZU BATZUK*	6.964	6.353	6.297	6.229	5.894	-1,1	-5,4
PRESTAKUNTZA ORDUAK, PARTE-HARTZAILEKO		21,2	17,3	16,7	15,7	15,5	-6,0	-1,3
FINANTZIAZIOA: ERABILITAKO KREDITUA (MILIOIKA €)		30,0	28,0	28,1	28,4	29,8	1,1	4,9

Iturria: ENPLEGURAKO PRESTAKUNTZAREN FUNDAZIOAREN datuekin egindakoa.

** Barne hartzen dira, Osasuna eta gizarte-zerbitzuak, Hezkuntza, finantza bitartekotza, higiezin jarduerak, garraioa eta komunikazioak eta gizarte eta kultura jarduerak.*

Jarduera-sektoreen arabera, % 69,7k zerbitzuetako jarduerak egiten dituzte, eta nabarmentzekoa da merkataritzaren eta ostalaritzaren pisua, % 20,8 eta % 11,9 hurrenez hurren. Enpresa trebatzaileen % 18,3 industriaren sektorekoak dira eta % 11,1 eraikuntzakoak.

Prestakuntzako ekintzetako partaide horiei dagokionez, % 35,2 izan zen sektore pribatuan trebaturiko soldatapekoen ehunekoa. 2018an, berriz, % 34,5 izan zen (% 34,2 batez beste Estatuan). Horrez gain, trebaturiko 142.484 langileetatik gehienak gizonetakoak izan ziren, % 56,7, eta alde nabarmena dago gizonen eta emakumeen estaldura-tasan: % 37,6 eta % 32,5, hurrenez hurren.

Horrez gain, prestakuntzako ekintzetako partaidetza handiagoa da 36-45 urteko adin-taldean (partaideen % 34,1), eta ondoren 46-55 urtekoak (% 31,2) eta 26-35 urtekoak dira (% 20). Halaber, partaideen ikasketa maila gehienbat DBH ondorengo ikasketei dagokie

(prestakuntzako ekintzen % 45,5), eta ondoren unibertsitateko ikasketak dituztenak (% 31,9) eta, jarraian, lehen mailako eta bigarren mailako derrigorrezko ikasketak dituztenak (% 22,6). Horrela, prestakuntza-jarduera horien onuraduna den pertsona profila hauxe izango litzateke: 36 eta 45 urte artean, langile gaitua, enpresa handi bateko soldatkoa, 250 langile baino gehiagokoa.

Prestakuntzako edukiei dagokienez, gehienbat arlo hauekin zeuden lotuta prestakuntzak: segurantzak: segurantzak eta ingurumena (partaideen % 27,1), administrazioa eta kudeaketa (% 25,3), gizarte eta kultura zerbitzuak eta komunitaterako zerbitzuak (% 13) eta prestakuntza osagarria (% 9,2), besteak beste. Segurantzak eta ingurumeneko prestakuntza segurantzak eta prebentzioari eta ingurumen-kudeaketari buruzko ekintzek osatzen dute, eta administrazio eta kudeaketari buruzko prestakuntzak, berriz, administrazio eta auditoretzari, finantzak eta aseguruiei eta IKTen kudeaketari buruzko gaitasun-arloei buruzko prestakuntza-ekintzak biltzen ditu. Gizarte eta kulturako zerbitzuen eta komunitaterako zerbitzuen gaineko prestakuntza, azkenik, trebakuntza, hezkuntza eta gizarte arretarako eskumenetara dago bideratuta.

Trebakuntzaren modalitateak, azkenik, aldaketak izan zituen 2016an. Harrezkero, prestakuntza hiru metodologiaren bidez egin daiteke onura jasotzen duen trebakuntza: aurrez aurrekoa, teletrebakuntza eta mistoa, eta betiko urrutiko trebakuntza desagertu da. Horrela, online irakaskuntza sustatu daiteke, teknologia berrien bilakaerarekin bat etorrita.

III.5.5. KOADROA. FUNDAE: ETENGABEKO PRESTAKUNTZA EUSKADIN. ENPRESEK PRESTAKUNTZA HOBARITUAN DUTEN PARTAIDETZAREN BILAKAERA					
	ENPRESAK ENPRESAK	ESTALDURA	PARTAIDEAK (PRESTAKUNTZA EKINTZAK)	PRESTAKUNTZA ORDUAK (MILAKA)	BATEZ BESTEKO ORDUAK PARTAIDEKO
2014	22.336	34,5	174.343	4.295	24,6
2015	19.805	30,5	196.968	4.180	21,2
2016	17.465	26,9	206.049	3.559	17,3
2017	17.054	25,9	209.071	3.490	16,7
2018	16.681	25,3	223.873	3.525	15,7
2019	15.915	24,1	232.382	3.611	15,5
17/18 ALD. %	-2,2	-2,3	7,1	1,0	-6,0
18/19 ALD. %	-4,6	-4,7	3,8	2,4	-1,3

Iturria: FUNDAE. Enpresetako prestakuntza 2019. Euskadi. Guk geuk egin dugu.

Prestakuntzako edukiei dagokienez, gehienbat arlo hauekin zeuden lotuta prestakuntzak: segurantzak: segurantzak eta ingurumena (partaideen % 27,1), administrazioa eta kudeaketa (% 25,3), gizarte eta kultura zerbitzuak eta komunitaterako zerbitzuak (% 13) eta prestakuntza osagarria (% 9,2), besteak beste. Segurantzak eta ingurumeneko prestakuntza segurantzak eta prebentzioari eta ingurumen-kudeaketari buruzko ekintzek osatzen dute, eta administrazio eta kudeaketari buruzko prestakuntzak, berriz, administrazio eta auditoretzari, finantzak eta aseguruiei eta IKTen kudeaketari buruzko gaitasun-arloei buruzko prestakuntza-ekintzak biltzen ditu. Gizarte eta kulturako zerbitzuen eta komunitaterako zerbitzuen gaineko prestakuntza, azkenik, trebakuntza, hezkuntza eta gizarte arretarako eskumenetara dago bideratuta.

III.5.6. KOADROA. FUNDAE. PARTAIDETZA PRESTAKUNTZA JARDUERETAN, EAE-N, EDUKIAREN ARABERA. PARTAIDETZA HANDIENEN 10 TIPOLOGIEN XEHETASUNA. 2019.			
	PARTAIDEAK		BB ORDUAK
	KOP.	% BERT.	
SEGURANTZA ETA INGURUMENA	63.065	27,1	10,9
ADMINISTRATIOA ETA KUDEAKETA	58.704	25,3	13,7
GIZARTE ETA KULTURA ZERBITZUAK ETA KOMUNITATERAKO ZERBITZUAK	30.180	13,0	9,8
PRESTAKUNTZA OSAGARRIA	21.482	9,2	32,8
MERKATARITZA ETA MARKETING	14.772	6,4	14,6
INFORMATIKA ETA KOMUNIKAZIOAK	13.509	5,8	20,6
JANARI INDUSTRIAK	6.472	2,8	16,6
GARRAIOA ETA IBILGAILUEN MANTENTZE-LANAK	5.161	2,2	27,0
OSASUNA	5.025	2,2	13,5
FABRIKAZIO MEKANIKOA	4.026	1,7	20,5
GAINERAKOAK	9.986	4,3	-
GUZTIRA	232.382	100,0	15,5

Iturria: FUNDAE. Enpresetako prestakuntza 2019. Euskadi. Guk geuk egin dugu.

III.5.7. KOADROA. FUNDAE: ETENGABEKO PRESTAKUNTZA EUSKADIN, EMATEKO MODALITATEAREN ARABERA.									
	PARTAIDEAK			PRESTAKUNTZA ORDUAK			BB IRAUPENA		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
AURREZ AURREKOA	170.730	177.797	186.829	2.121.999	2.192.260	2.241.948	12,4	12,3	12,0
TELETREBAKUNTZA	35.595	43.680	43.344	1.228.526	1.208.915	1.243.973	34,5	27,7	28,7
MISTOA	2.746	2.396	2.209	139.605	123.358	125.471	51,5	51,6	52,3
GUZTIRA	209.071	223.873	232.382	3.490.130	3.524.533	3.611.392	16,7	15,7	15,5

Iturria: FUNDAE. Enpresetako prestakuntza 2019. Euskadi. Guk geuk egin dugu.

Horrenbestez, 2019an, presentziazko trebakuntza da oraindik gehien erabiltzen dena, partaideen % 80,4rekin. Hala ere, prestakuntzarik laburrena jaso dute, batez beste 12 orduko prestakuntzako ekintzen bidez. Teletrebakuntzak batez beste 28,7 orduko iraupena du, eta langile partaideen % 18,7 biltzen ditu. Azkenik, trebakuntza mistoak aurrez aurreko irakaskuntza eta teletrebakuntza uztartzen ditu, eta batez besteko iraupenik luzeeneko modalitatea bihurtu da, 52,3 ordu partaideko, baina partaideen % 0,9k baino ez dute aukeratu. Horrenbestez, 2019an 3,6 milioi ordu eman ziren

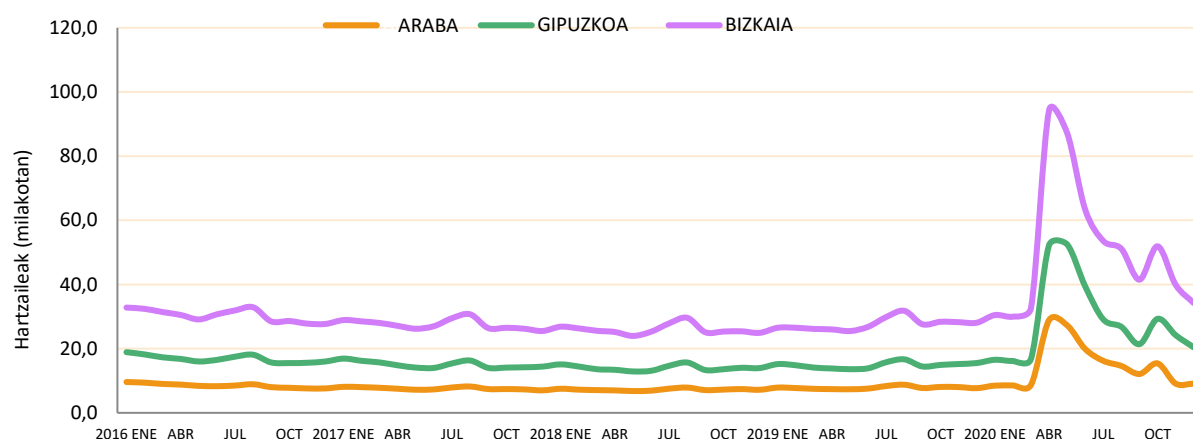
prestakuntzan. 100etik 62,1 geletan egin ziren, 34,4, telematika bidez eta 3,5 ordu aurrez aurreko trebakuntza eta online trebakuntza uztartzen dituzten ekintza mistoei dagokie.

5.2. ENPLEGU POLITIKA PASIBOAK

Langabeziagatiko prestazioek lan egin ahal eta nahi dutenak baina aldi baterako edo behin betiko lana galdu edo lanaldiaren zati handi bat murriztuta dutenak eta, horren ondorioz, soldatak antzeko moduan murriztuta dituztenak babesten dituzte. Kotizaziopeko prestazioak (erabateko langabezia edo langabezia partziala) eta laguntzako prestazioak (langabeziagatiko subsidioa) daude. 2012ko uztailan, 20/2012 Errege Lege Dekretua, aurrekontu egonkortasuna bermatzeko eta lehiakortasuna sustatzeko neurriei buruzkoa³⁰, aplikatzearen ondorioz, langabezia-prestazioen zenbatekoak murriztu ziren, eta zenbateko hauek geratu ziren:

- Kotizaziopeko prestazioen zenbatekoa langileek eta enpresariak Gizarte Segurantzari egoera horretarako ordaindutako kotizazioekin finantzatzeko da, eta langabeziaren lehenengo 6 hiletan langabearen kotizazio oinarriaren % 70 da (gainerakoan % 50), langabe bakoitzaren familia egoeraren arabera zenbait muga dituela.
- Langabeziagatiko subsidioa familia egoeraren arabera IPREM-en (Askotariko Efektuen Errentaren Adierazle Publikoa) gaineko ehuneko jakin baten erreferentzia duen prestazio ekonomikoa da. 2020rako IPREM 537,84 eurokoa izan da hilean, aurreko hiru urteetako berdina, beraz.

GRAFIKOA III.5.3. LANGABEZIA PRESTAZIOEN JASOTZAILEEN HILEKO KOPURUAREN BILAKAERA EAE-N (MILAKOETAN).

Iturria: Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioaren datuekin egindakoa.

5.2.1. Langabeziako estaldura eta prestazioen jasotzaileak

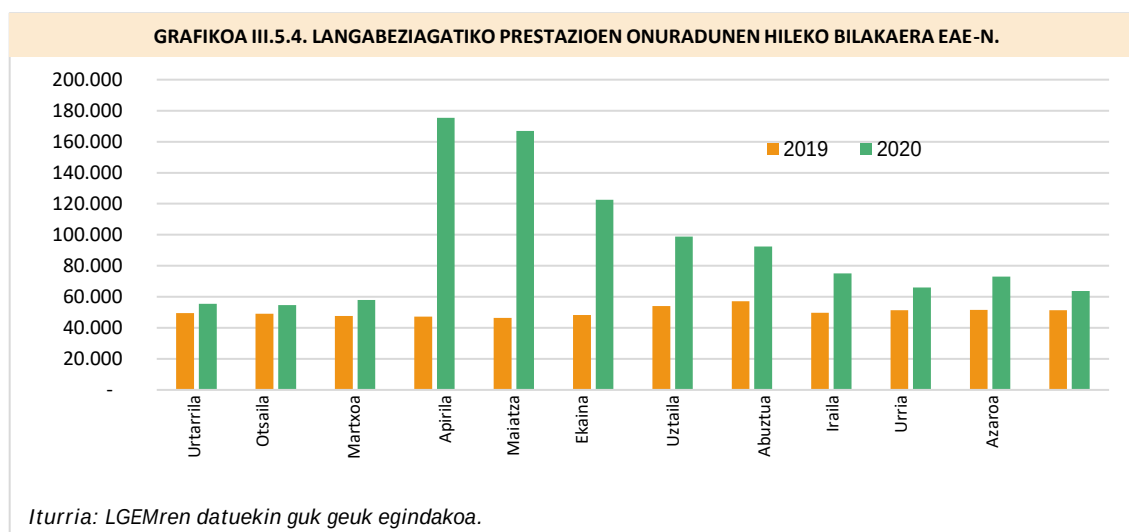
2020an langabeziagatiko prestazioen onuradunak, batez beste, 91.844 lagun izan ziren EAEn, aurreko urtean baino % 82,7 gehiago, nahiz eta urte horretan % 6,6 igo 2018aren aldean, Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioak emandako batez besteko datuen arabera. Prestazioa jaso zuten 91.844 pertsona horietatik, % 51,8 emakumeak dira (batezbestekoa baino gutxiago handitu da, % 74,1), eta % 48,2 gizonak (+% 92,9).

³⁰ BOE, 168. zk., 2012ko uztailaren 14koa.

III.5.8. KOADROA. LANGABEZIA PRESTAZIOEN ONURADUNEN KOPURUAREN BILAKAERA EAE-N. URTEKO BATEZ BESTEKOAK									
	ORDAINDUTAKOAREN ARABERAKO PRESTAZIOAK			LAGUNTZAKO PRESTAZIOAK			PRESTAZIOAK GUZTIRA*		
	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA
2016	14.675	16.872	31.547	12.218	11.910	24.128	26.893	28.782	55.675
2017	13.340	16.242	29.582	10.222	10.317	20.539	23.563	26.559	50.122
2018	13.126	16.302	29.428	8.510	9.232	17.742	21.636	25.533	47.169
2019	14.043	16.901	30.944	8.913	10.420	19.333	22.956	27.321	50.277
2020	33.577	35.332	68.909	10.699	12.236	22.935	44.276	47.568	91.844
Ald. %tan, 17/18	-1,6	0,4	-0,5	-16,7	-10,5	-13,6	-8,2	-3,9	-5,9
Ald. %tan, 18/19	7,0	3,7	5,2	4,7	12,9	9,0	6,1	7,0	6,6
Ald. %tan, 19/20	139,1	109,1	122,7	20,0	17,4	18,6	92,9	74,1	82,7

(*) Incluye Renta Activa de Inserción y Programa de Activación para el Empleo (PAE).
Iturria: EEZP, LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO Ministerioa.

2020an prestazio horien jasotzaileen kopuruaren hileko bilakaerak profil tradizional nolabait lineala apurtzen du uztail-abuztuan igoera izanda, harrezkero eta urtea amaitu arte jaisteko (III.5.3 grafikoa). Azken urtean, apirilean eta martxoan urtetik urterako gehikuntzak gertatu dira, % 200dik gainerakoak, pandemiaren, konfinamenduaren eta lan-merkatuan ezagutzen diren eraginen ondorioz. Apirilean egon ziren hartzaile gehien, 175.000 hartzaile baino gehiago. Harrezkero, azaroko igoera txiki bategatik izan ezik, hileko datua jaitsi egin da pixkanaka, eta 2020aren amaieran 63.665 hartzaile ziren, 2019ko abenduan baino % 24,2 gehiago.

Erregistraturiko langabezia guztiaren kopuruak kontuan izanik, esan liteke ezen, 2020ko abenduan (129.240 langabe erregistratuta egonda), EAEko 100 langabetatik 51k ez zutela prestaziorik jasotzen (55ek 2019an), jasotzen zuten 49etatik, 30ek kotizaziopeko prestazioa jasotzen zutela, 17k subsidiarioa eta 2k Gizarteratzeko Errenta Aktiboa.

Abenduko langabezia-prestazioak jaso zituzten 63.665 pertsonetatik, % 60,4, kotizaziopeko prestazioenak ziren (38.481 pertsona), % 35,3, laguntzenak (22.458) eta % 4,3k laneratzeko errenta aktiboa jasotzen zuen (2.726).

Estatuan, hil berean, 2,3 milioi onuradun erregistratu ziren (+% 17,1 2019ko abenduaren aldean), eta kotizaziopeko prestazioaren onuradunen ratioa % 45,4 zen, % 48,3koa subsidioetarako eta % 5,9 gizarteratze errenta aktiborako. Gainera, % 4,1ek behin-behineko nekazaritza-onuradunen prestazioa jasotzen zuten.

Estatuan, langabezia-prestazioen estaldura, erregistratutako langabeziarekiko, nabarmen aldatu da erkidegoen artean. Alde batetik, nabarmendu behar da Balearren kasuan, hor, eskura ditugun datuen arabera, aurretik lan-

esperientzia duten langabe guztiek (Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioaren metodologiak, kalkulu hori egiteko, lan-esperientziarik gabeko langabeak ez dituelako kontuan hartzen), prestazioren bat jasotzen dutelako. Bestalde, Melillan, langabezia dauden pertsonen % 40 baino gutxiagok jasotzen dute.

III.5.9. KOADROA. AUTONOMIA ERKIDEGO BAKOITZEKO, LANGABEZIAGATIKO PRESTAZIOEN GASTUAREN ETA ESTALDURAREN ADIERAZLEAK. ABENDUKO HILABETEAK.

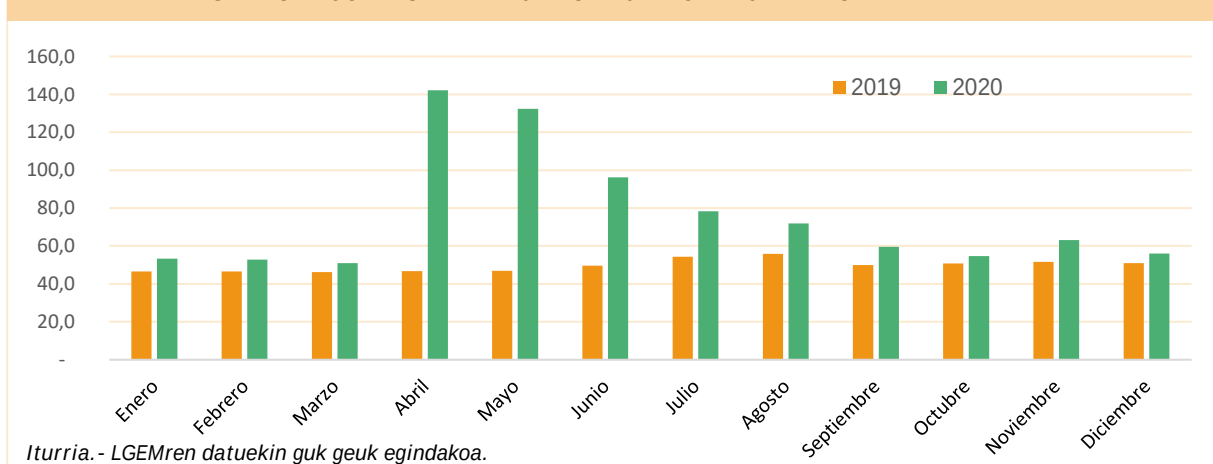
	ESTALDURA-TASA *					KONTRIBUZIO-PRESTAZIOAREN BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA ONURADUN BAKOITZEKO (€/ HILEAN)				
	2018	2019	2020	18-19	19-20	2018	2019	2020	% 18/19	% 19/20
ANDALUZIA	66,6	69,7	63,6	3,1	-6,1	800,7	828,2	829,3	3,4	0,1
ARAGOI	57,9	65,6	57,8	7,7	-7,8	841,8	861,2	848,5	2,3	-1,5
ASTURIAS	48,6	54,0	59,5	5,4	5,5	778,7	807,0	828,7	3,6	2,7
BALEAR UH.	137,4	152,5	136,8	15,1	-15,7	1.003,1	1.014,6	1.030,8	1,1	1,6
KANARIAR UH.	53,7	57,8	72,5	4,1	14,7	792,6	813,4	882,2	2,6	8,5
KANTABRIA	56,0	61,1	63,0	5,1	1,9	793,2	814,7	828,4	2,7	1,7
GAZTELA-MANTXA	52,4	55,8	57,3	3,4	1,5	786,7	821,0	830,6	4,4	1,2
G. ETA LEON	54,0	60,7	61,8	6,7	1,1	809,8	830,2	818,9	2,5	-1,4
KATALUNIA	65,7	71,6	62,3	5,9	-9,3	870,4	887,2	889,7	1,9	0,3
VALENTZIAKO E.	54,0	58,6	56,2	4,6	-2,4	807,1	825,6	818,8	2,3	-0,8
EXTREMADURA	72,6	76,8	74,2	4,2	-2,6	704,3	742,5	757,2	5,4	2,0
GALIZIA	57,4	62,1	68,8	4,7	6,7	803,1	828,1	819,6	3,1	-1,0
MADRIL	50,8	56,5	56,0	5,7	-0,5	855,5	875,2	873,6	2,3	-0,2
MURTZIA	59,9	66,2	58,6	6,3	-7,6	803,0	822,6	809,2	2,4	-1,6
NAFARROA	52,0	55,8	49,2	3,8	-6,6	915,2	931,7	918,7	1,8	-1,4
EAE	43,6	51,0	56,0	7,4	5,0	885,2	902,8	904,8	2,0	0,2
ERRIOXA	54,1	59,6	53,9	5,5	-5,7	851,2	865,0	851,3	1,6	-1,6
CEUTA	48,1	45,5	46,2	-2,6	0,7	786,5	844,4	850,9	7,4	0,8
MELILLA	39,3	34,7	39,5	-4,6	4,8	771,4	808,5	851,6	4,8	5,3
GUZTIRA	60,4	65,3	63,3	4,9	-2,0	835,0	856,9	864,1	2,6	0,8

Iturria: LGEMren datuekin egindakoa.

(*) Estaldura-tasak Ministerioaren metodologiaren arabera kalkulatu dira, hala nola hileko azken egunean alta-egoeran zeuden prestazioen onuradunak (kotizaziopekoak gehi subsidioak), eta lan-esperientzia zuten langabeak gehi behin-behineko nekazaritza-onuradunak (Andaluzian eta Extremaduran) zatituz.

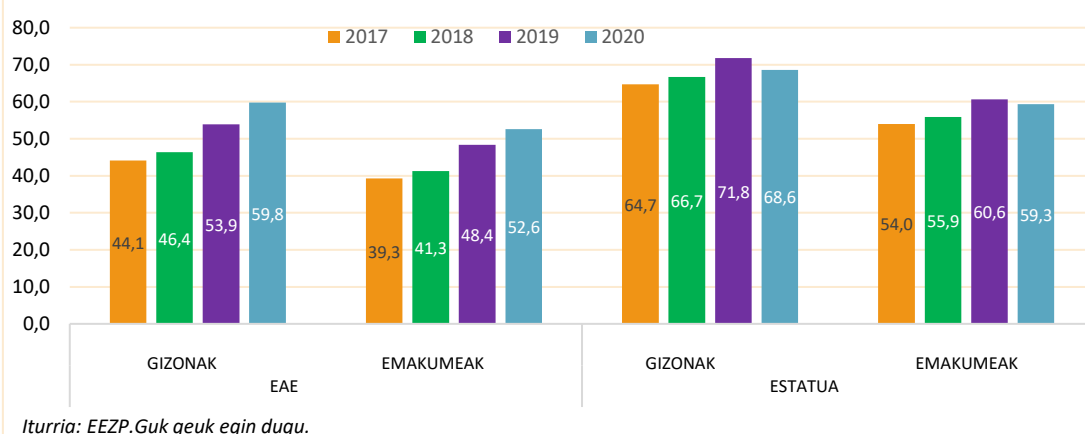
2020ko abenduko datuekin jarraituz, Estatuko batez besteko estaldura % 63,3 zen (2019ko abenduan baino % 2 gutxiago), eta EAEkoa baino txikiagoa da (lehenago lan eginda zeuden eta hil horretan erregistraturiko langabeen % 56, Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioak darabilen metodologiaren arabera). Estaldura hori 5 puntu igo da azken urtean. Bilakaera aldekoa izan arren, EAEk autonomia-erkidego guztietatik langabeziaren estaldura-tasarik txikienetako bat dauka, Ceuta, Melilla³¹, Nafarroa eta Errioxa alde batera utzita, eta Madrilan datu berarekin.

GRAFIKOA III.5.5. LANGABEZIA PRESTAZIOEN ESTALDURA TASEN HILEKO BILAKAERA EAE-N.

³¹ Arrazoietako bat da langabezia-laguntzari lotzeko, behin kotizaziopeko prestazioa amaituta, bizikidetza-unitatearen errenta kontuan hartzen dela, eta errenta hori, EAE-n, laguntza lortzeko gehieneko tartearen gainetik egoten dela askotan. Hori dela eta, langabezia dauden pertsona askok ezin dute laguntza hori eskuratu, eta sistema horretatik kanpo geratzen dira.

GRAFIKOA III.5.6. LANGABEZIA PRESTAZIOAREN ESTALDURA TASA SEXUAREN ARABERA, EAE-N ETA ESTATUKO BATEZ BESTEKOAK.

Sexuaren arabera, estaldura baxuagoa da emakumeentzat, bai EAEn, bai gainerako autonomia-erkidegoetan. 2020ko abenduan, langabezia-prestazioaren estaldura-tasa gure erkidegoan % 52,6 da emakumeen kasuan, eta % 59,8 gizonenean. Beraz, bi sexuen arteko aldea 7,2 puntukoa da. Azken urteko estalduraren hobekuntzak alde hori handitu du (5,5 puntukoa zen 2019ko abenduan), estaldura gehiago handitu delako gizonen artean (+5,9 puntu), emakumeen artean baino (+4,2).

Langabeziagatiko kotizaziopeko kontribuzioaren batez bestekoak gora egin du beste urte batez, 2020ko abenduan 904,8 euro EAEn (aurreko urtean baino % 0,2 gehiago), Estatu batez bestekoaren gainera (864,1 €, 2019ko abenduan baino % 0,8 gehiago). Hala, prestazio honen batez bestekoa handiagoa da orain ere EAEn: % 4,7 handiagoa EAEn Estatu osoan baino. EAE aldagai honen lehen tokietan dago, Nafarroarekin, Balearrekin eta Kataluniarekin batera.

5.2.2. Langabeziaren babeseko gastua eta diru-sarrera

EAEn 2020an langabezia prestazioetarako gastua, behin-behineko datuen arabera, 1.222,5 milioi eurokoa izan zen, 2019an baino % 86,6 gehiago. Zenbateko hori EAEko BPGd-aren % 1,70 da (% 0,82 aurreko urtean), eta Estatu osoko langabeziako gastu osoaren % 3,44 da. Estatuan 35.000 milioi baino gehiago da gastu hori (2019an baino % 92,6 gehiago).

Gastu horretatik eta jasotzaileen zifretatik, urteko 13.311 €-ko batez besteko gastua zenbatetsi da, hots, 2019koa baino % 2,1 gehiago.

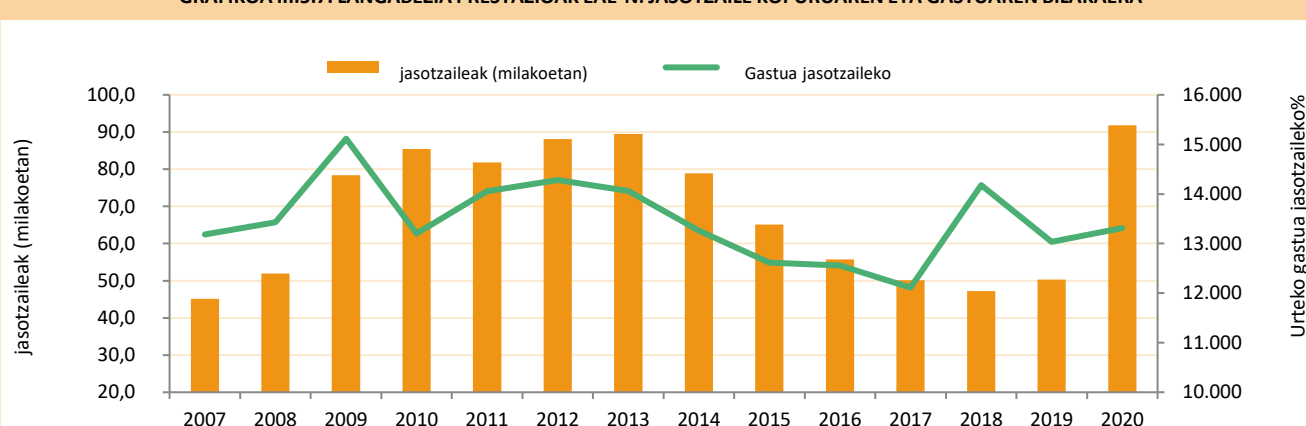
Bestalde, enpresek eta soldatapekoek EEZPrako ordaindutako kotizazio sozialen ziozko sarrerak, Gizarte Segurantzaren Diruzaintza Nagusiak bilduak EAEn, 1.316,05 milioi eurokoak ziren 2019an (eskuragarri dugun azken datua), hots, aurreko urtean baino % 6,2 gehiago. Hala, EAEn langabeziaren kontingentzia estaltzeko gastuen eta sarreraren arteko aldeak, 2017ean, saldo positiboa izan zuen, 660,78 milioi eurokoa. Aurreko urtean, 2018an alegia, berriz, 570,98 milioi euro ziren.

III.5.10. KOADROA. EAE-KO LANGABEZIAKO GASTUAREN ETA EEZP-REN GIZARTE SEGURANTZAKO KOTIZAZIOEN ONDORIOZ DIRU SARREREN BILAKAERA (EUROAK MILIOIKA)

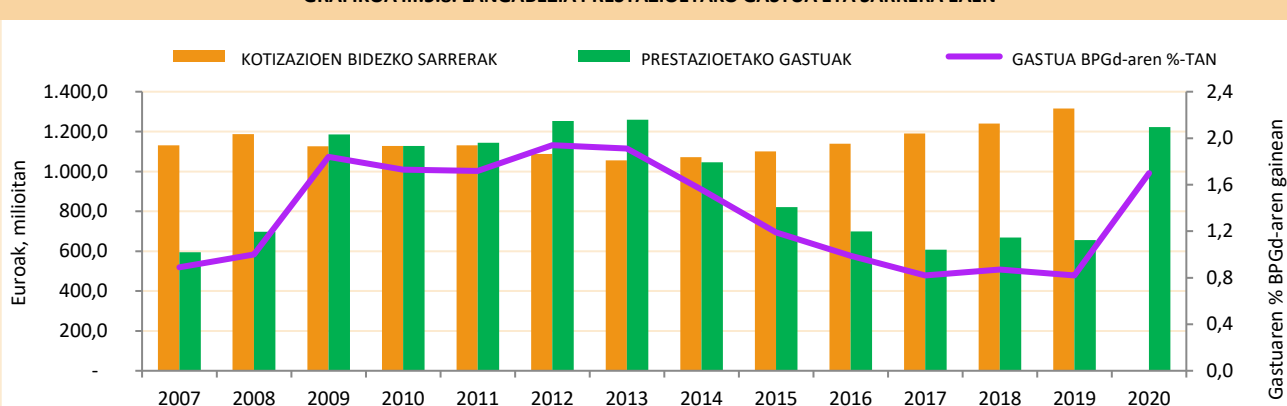
	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	19/18 %	19/20 %
ORDAINDUTAKOAREN ARABERAKO PRESTAZIO GORDINAK	502,16	396,92	363,87	444,14	404,86	959,69	-8,8	137,0
(-) Gizarte Segurantzaren langabetuaren kontura	37,78	31,90	29,48	28,94	30,91	96,71	6,8	212,9
(-) PFEZren atxikipenak	2,83	2,10	1,83	1,78	1,80	2,97	1,1	65,0
ORDAINDUTAKOAREN ARABERAKO PRESTAZIO GARBIAK	461,55	362,92	332,56	413,42	372,15	860,01	-10,0	131,1
LANGABEZIAGATIKO DIRU-LAGUNTZA PRESTAZIOAK	140,89	121,99	103,85	88,61	95,64	115,06	7,9	20,3
EEZPREN KOTIZAZIOAK GIZARTE SEGURANTZARA	219,34	184,08	170,33	166,65	187,48	247,45	12,5	32,0
-EEZPren kargura, ordaindutakoaren arabera prestazio bakoitzeko	191,74	159,29	147,51	141,92	151,74	199,31	6,9	31,3
-EEZPren kargura, laguntzako prestazio bakoitzeko	27,60	24,69	22,82	20,67	35,74	48,14	72,9	34,7
LANGABEZIAREN GASTUA GUZTIRA	821,78	699,17	606,74	668,68	655,27	1.222,52	-2,0	86,6
ESTATUKO GASTU OSOAREN GAIKEKO %	3,98	3,73	3,47	3,87	3,55	3,44	-8,3	-3,1
EEZP-RENTZAT BILDUTAKO KUOTAK	1.099,96	1.139,62	1.190,36	1.239,66	1.316,05	:	6,2	:
SALDOA	278,18	440,45	583,62	570,98	660,78	:		
DIRU SARRERA/GASTUA	1,34	1,63	1,96	1,85	2,01	:		

Iturria: EEZPren eta GSDoren datuekin egindakoa. Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioa eta Inklusio, Gizarte Segurantzaren eta Migrazio Ministerioak.

*2020ko zifrak behin-behinekoak dira.

GRAFIKOA III.5.7. LANGABEZIA PRESTAZIOAK EAE-N: JASOTZAILE KOPURUAREN ETA GASTUAREN BILAKAERA

Iturria: EEZPren datuekin egindakoa.

GRAFIKOA III.5.8. LANGABEZIA PRESTAZIOETAKO GASTUA ETA SARRERA EAEN

Iturria: EEZPren eta EUSTATen datuekin egindakoa.

5.3. DESGAITUEN ETA BAZTERTZEKO ARRISKUA DUTEN PERTSONEN ENPLEGAGARRITASUNERAKO ETA GIZARTERATZEKO ETA LANERATZEKO POLITIKAK

Bere inguruabar sozialengatik eta ekonomikoengatik (gizartean baztertuta edo arrisku horretan egotea) edo ezintasunen bat izateagatik lan-merkatuan berdintasunean sartzeko zailtasun bereziak dituzten pertsonentzako enplegu politikaren kopuruak aurkeztuko ditugu orain. Ordaindutako lana eta pertsona bakoitzari egokituriko zerbitzuen beharrezko prestazioak bermatzea da helburu nagusia, eta aldi berean, lan erregimen arruntean sartzeko baliabidea izan nahi dute. Hori guztia hain zuzen ere lana pertsonak gizarteratzeko bide nagusia dela onartuta.

5.3.1. Ezinduen enplegu arrunta

Ezinduentzako enplegu babesturako laguntzez gain, betiere Enplegurako Zentro Berezien bidez, LANBIDEk ezinduen enplegua sustatzen du merkatu arruntean, bi laguntza programa mota baliatuz:

Lehenik eta behin, lan-prestatzaile adituek eskainitako banako laguntza ematean dautza **laguntzako enplegu programak**, eta horiei esker, zailtasun bereziak dituzten langile ezinduek beren jarduera egin dezakete lan-merkatu arruntean. Hala, beharrezko baliabideak ematen zaizkie langileei laneratze-prozesua errazteko, baita laneratutako ezinduek lanean aurrera egitea eta jarraitzea ere.

2019ko aurrekontuetan esleitura milioi bat euro jarri ziren programa horretarako, baina COVID-19aren eraginaren ondorioz, urte horretan desgaitasuna duten pertsonen sinatutako kontratu batzuei ABEEE-ek

eragin zieten eta ez zuten amaitu 2019an lagundutako enplegua gainbegiratzeko aldia. Hori dela-eta, ekitaldian benetan gauzatutako aurrekontua 736.724 eurokoa izan zen, aurrekontuan jasotakoa eta 2018an gauzatutakoa baino % 26,3 gutxiago. Hala ere, laguntza eman zen desgaitasuna duten 95 lagun enpresa arruntetan laneratzeko (78 2018an); haietatik, 60 gizonak ziren eta 35 emakumeak, eta laneratutako 156 langileren jarraipena ere egin zen. Hala, azken zazpi urtean (2013-2019), 5,5 milioi euro baino gehiago erabili dira programa horretarako; 448 ezinduren laneratzea erraztu da eta 964 ezinduren jarraipena egin da.

III.5.11. KOADROA. KOADROA. EZINDUEI LAGUNTZEKO ENPLEGU PROGRAMA EAE-N: ZIFRA NAGUSIAK 2014-2019.						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ZENBATEKOA (MILAKA EUROTAN)	673,7	755,9	797,9	949,0	1.000,0	736,7
LAGUNDUTAKO LANGILEAK	60	53	49	69	78	95
JARRAIPENAK	143	127	116	148	154	156

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Enplegu eta Gizarteratze Zuzendaritza, LANBIDEren datuekin.

Bigarrenik, desgaitasuna duten pertsonen **enplegu mugagabea sustatzeko programan**, desgaitasuna duten 78 pertsonaren kontratazioarako diru-laguntza eman zuen 2019an, horietatik 55 (% 70,5) lanaldi osoan eta 36 lanaldi partzialean (% 29,5). Hala,

265.140,7 euro erabili ziren (-% 46,6 2018aren aldean), eta horietatik % 39,4, 32 kontratazioetarako diru-laguntzak emateko erabili ziren Bizkaian, % 40 Gipuzkoako 31 kontratazioetan eta % 20,6 Arabako kontratazioetan (kontrataturiko 15 ezindu).

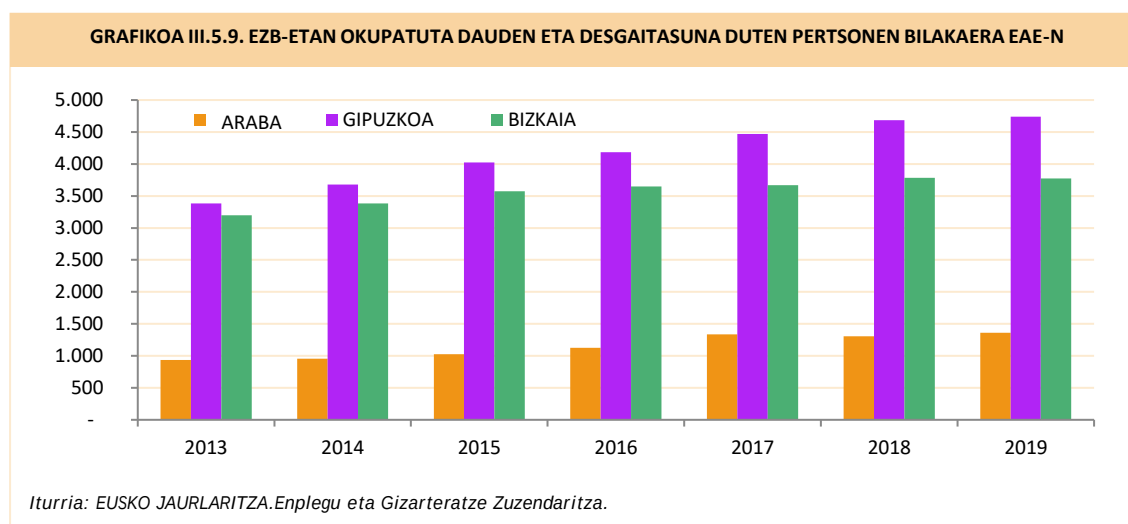
III.5.12. KOADROA. EZINDUEN LAN MUGAGABEA SUSTATZEKO PROGRAMA EAE-N: ZIFRA NAGUSIAK 2014-2019.						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ZENBATEKOA (MILAKA EUROTAN)	445,1	439,5	447,1	498,2	496,0	265,1
KONTRATATUTAKO LANGILEAK	141	125	141	149	150	78
- LANALDI OSOA	91	91	86	101	114	55
- LANALDI PARTZIALA	50	34	55	48	36	23

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Enplegu eta Gizarteratze Zuzendaritza, LANBIDEren datuekin.

5.3.2. Enplegurako zentro bereziak.

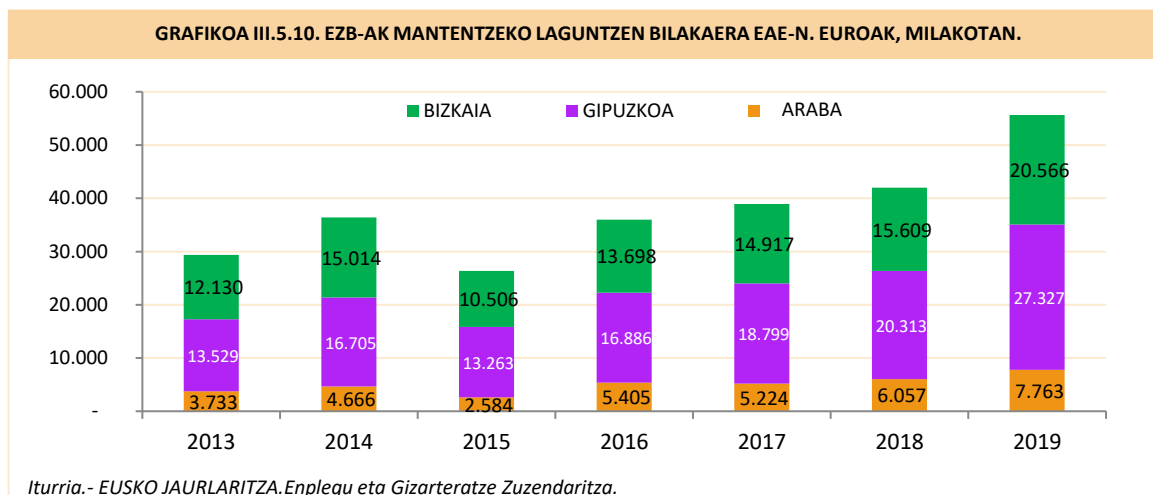
Desgaitasuna duten pertsonen eskubideei eta haien gizarteratzeari buruzko Lege Orokorraren Testu Bategina onartzen duen azaroaren 29ko 1/2013 EDaren 37.1. artikularekin bat etorritik, hauxe da ezinduen enplegu politikaren xedea: *“haien jarduera-tasak eta okupazio-tasak eta laneratzea handitzea, baita enpleguaren kalitatea hobetu eta haien lan-baldintzak hobetzea ere, betiere diskriminazioaren kontra aktiboki jardunda...”*

Arau horren arabera, desgaitasuna hauxe da: *“Egoera bat da, urritasun aurrez ikusteko moduan iraunkorrak dituzten pertsonak oztopoak aurkitzen dituztenean sortzen dena, oztopo horiek mugatu edo eragotzi egiten dietelarik gizartean egiaz eta erabat parte hartu ahal izatea, gainerakoen baldintza berdinekin”*. Euskadin, Administrazioaren konpromisoari eta jarduketa koordinatuari esker, gizarte-solaskideek eta desgaitasunaren elkarte eta enpresa egiturak jarduera garrantzitsuak egin dituzte araudi, programazio eta aurrekontu arloetan, desgaitasuna duten pertsonen laneratzeko. Eta enplegu babestua, enplegu zentro berezien bidez (EZB), oinarritzeko bihurtu da, zeren eta desgaitasuna duten langileei ekoizpen-lan ordaindua emateko helburu nagusia duten enpresak baitira. Izan ere, lan hori lagungarria izango da lan-merkatu arrunterako trantsizioa eta integrazioa errazteko.

2019ko abenduan, EAEn desgaitasuna duten 9.876 pertsona (horietatik % 64,8 gizonak ziren eta % 35,2 emakumeak) ari ziren lanean 76 EZBren plantilletan sartuta. Sexuaren arabera banaketa ia aldatu ez bada ere, kolektibo horretan 104 lagun gehiago daude (+% 1,1) 2018ko abenduan baino. Lurraldeka, Gipuzkoan lan egiten dute desgaitasuna duten pertsona gehienek hango 18 EZBetan (guztien % 48), eta ondoren Bizkaian (% 38,2) eta Araban (% 13,8). Eta ezintasun motaren arabera, talde horren % 47,3k ezintasun psikikoa dute, % 43,6k fisikoa eta gainerako % 9,1ek zentzumen-ezintasuna dute.

Horrez gain, araudian ezarrita dagoenez, gutxienez enpresako plantillaren % 70 desgaitasuna duten pertsonekin osatuta egon behar dute EZBek. EAEn, ratio hori % 87,7koa zen 2018an (eskura daukagun azken datua, EUSTATen Gizarte Zerbitzuen Estatikaren arabera).

EAEko **EZBei eusteko laguntzei** dagokienez, Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarteratze Zuzendaritzak, orotara, 2019an 55,66 milioi euro erabili zituen horretarako (+% 32,6 2018aren aldean), eta horietatik % 37 Bizkaiko 40 EZBri esleitu zitzaizkien, % 49,1 Gipuzkoako 18 EZBri eta funtsen gainerako % 13,9a Araban diharduten 18 zentroentzat.

Halaber, laneratzeko zailtasun handiak dituzten ezinduentzat (buruko paralisia, buruko gaitza, ezintasun intelektuala eta %65eko edo hortik

gorako gabezia fisiko aitortua duten pertsonak) diru-laguntzak ematen ditu LANBIDEk EZBetako lanbide-jarduerarako **laguntza-unitateentzat**. Lanbide arlo askotako taldeak dira, pertsona horien barrerak, oztopoak edo zailtasunak gainditzen laguntzeko, betiere gaitasun pertsonalak eta profesionalak eskuratzeko eta etengabe hobetzeko laguntza sistema osoa baliatuz.

III.5.13. KOADROA. KOADROA. JARDUERA PROFESIONALARI LAGUNTZEKO UNITATEAK EEE, EAE-N: ZIFRA NAGUSIAK 2014-2019.						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ZENBATEKOA (MILAKA EUROTAN)	3.918	4.000	3.990	4.200	4.523	4.200
LAGUNDUTAKO LANGILEAK	3.807	3.952	4.121	4.352	4.545	4.573
EEE	34	35	37	36	35	36
LAGUNTZA UNITATEAK (ADITUAK)	444	462	481	477	510	500

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Enplegu eta Gizarteratze Zuzendaritza, LANBIDEren datuekin.

LANBIDEK, 2019an, 4,2 milioi euro erabili zituen (-% 7,1 2018aren aldean) 4.573 langile ezinduri laguntzeko (+% 0,6) EAEko 36 EZBetan, laguntza-unitateetako 500 adituren lanari esker.

5.3.3. Laneratze enpresak

Gizarteratze-enpresak honela defini daitezke: gizarte bazterkeriako egoera paira dezaketen edo pairatzen ari diren pertsonen gizarteratzea eta laneratzeko erraztea helburu duten enpresak dira, pertsona horiek lan-merkatu sartzeko zailtasun handiak dituztelako. Gizarteratze-enpresen ezaugarri nagusia haien gizarte helburu bikoitza da: alde batetik, enpresa eratu deneko jardura ekonomikoa gauzatzea; eta bestetik, gizarte bazterkeriako arriskuan dauden taldeetako pertsonak gizarteratzea eta laneratzeko. Azken urteetan, Espainiar Estatuan laneratze enpresei dagokienez, asko sortu dira. Alde batetik, hainbat autonomia erkidegok (hauen artean EAE) mota hau arautu dute eta onarpena eta berariazko diru laguntzak eman dizkiote; gainera, enpresa kopurua esponentzialki hazi da.

Euskadin, Sarrerak Bermatzeari eta Gizarteratzeari buruzko abenduaren 23ko 18/2008 Legean xedatuta dagoenez, lanerako eskubidea ezinbesteko baldintza da herritartasun osoa eskuratu ahal izateko, eta lan-merkatuan hondar-partaidetza ez izateak, ezinbestean, bazterketa prozesua dakar, eta beste eskubide sozial batzuk erabiltzeko zuzeneko ondorioak ditu. Lana gizarteratzeko baliabidea dela onartuta, eta bizitzeko oinarritzko beharrei aurre egiteko diru-baliabideak izateko aitortzen diren prestazioekin batera, hauxe ezarri da Legean: herri administrazioek neurriak bideratu behar dituztela beren ezaugarriak direla-eta lan-merkatuan berdintasunean sartzeko zailtasunak izan

ditzaketen edo dituzten pertsonak edo taldeak laneratzen laguntzako eta errazteko. Neurri horien artean, laneratze enpresak sortzeko eta eusteko laguntza bildu da³², izan ere, 2002tik eman izan da laguntza hori urte hartan abenduaren 11ko Agindua onetsita, laguntza horiek araupetzen dituen.

Laguntza horien xedea laguntzarako zenbait formula ematea da enpresa mota horiei, beren berezitasunetara eta beharretara egokituta. Hartara, haien beren beregi sortutako diru-laguntzak arautzeko oinarriak ezarri dira. Haren esparruan, laneratze enpresak sortzeko erakunde sustatzaileentzako diru-laguntzak eta laneratze enpresei eurei, irauteko, zuzendutako diru-laguntzak aurreikusten dira. Hala, Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzako sailburuaren 2009ko maiatzaren 4ko AGINDUAREN bidez, laneratze enpresak sortzeko eta horiei eusteko laguntzak arautu dira, gaur egun Lanbideren menpe daudenak. Tresna horien bidez, Eusko Jaurlaritzak gizarteratze eta laneratze modalitate berezi hori hedatzea sustatu nahi du; haren bidez, pertsona bat, besteren konturako langile, bazkide langile edo laneko bazkide, laneratze enpresa batean sartzea kontratu baten bidez bideratzen da, laneko kontratua lehen kasuan eta sozietatekoa bigarren, eta lehenago txertaketarako hitzarmen bat sinatzen ondorioztatzen da.

III.5.14. KOADROA EAE-KO TXERTAKETARAKO ENPRENTZAKO LAGUNTZA PROGRAMAREN BILAKAERA. 2015-2019.

	ERAKUNDEAK	EMANDAKO LAGUNTZAK (milaka eurotan)	GIZARTERATZE LANPOSTUAK, GUZTIRA*
2015	39	7.623	..
2016	41	8.177	546
2017	37	8.128	604
2018	35	8.887	644
2019	36	10.899	699

Iturria: EUSKO JAURLARITZAKO datuekin guk geuk egina. Enplegu eta Gizarteratze Saila.

** Aurreko deialdiak + berriak eta berrituak.*

2003tik 2019ra bitartean, 126 milioi euro inguru banatu ditu Eusko Jaurlaritzak laguntza-lerro horrek, urtean 37 erakunde onuradun batez beste eta 4.000 laneratze-langile onuradun. 2019an laguntzak eman zitzaizkien 36 laneratze enpresari eta haien zenbatekoa 10,7 milioikoa izan zen. Laguntza horiek eman ziren 254 laneratze posturi eta ekoizpenari eta laneratzeari laguntzeko 134 teknikariren lanposturi laguntzeko. Horrela, 2019. urtearen amaieran, laneratze postuak, guztira, 699 izan dra (aurreko deialdi berriagoak).

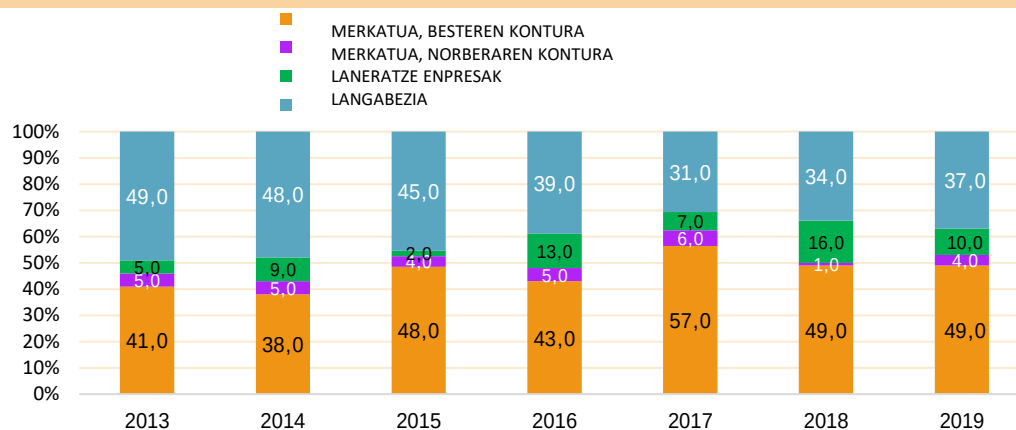
Bestalde, Eusko Jaurlaritzako Laneratze Enpresen Erregistroan 44 laneratze-enpresa zeuden 2019aren amaieran, aktibo gisa, eta horietatik, 43k, GIZATEAGizarteratzeko eta laneratze Euskadiko Enpresen Elkartearen parte hartzen zuten. Bere 2019ko "Gizarte-txostenetik" datu hauek atera ditugu:

Urte horretan, 1.368 langile zeuden (2018an baino 164 gehiago), eta horietatik, 836 (+59 2018. urtearen aldean, eta guztien % 61,1), laneratze langileak ziren. Horrela, 2019a, laneratze-enplegurik gehien sortu zen urtea izan da. Laneratze enplegu hori lanaldi osoko 523 lanposturi dagokie, aurreko urtean baino 34 gehiagori. 2019an, gutxi gorabehera 32,17 milioi euroko sarrerak dituzte (+0,84 milioi), eta horietatik 23,04 jardueraren ziozko fakturazioari dagokio eta gainerako 9,13 laguntza publikoei.

Laneratze prozesuaren emaitzari dagokionez, GIZATEA Memoriak erakusten duenez 2019an laneratze prozesuan zeuden 836 lagunetatik 554k (% 66) laneratze prozesuan jarraitzen zuten urtearen bukaeran, 39 lagunek (% 4) prozesua utzita zuen bukatu baino lehen, 74k (% 5) laneratze kontratua bukatu zuten eta 169k (% 20) laneratze prozesua bukatu zuten. Eta 169 lagun horietatik % 63 lan-merkatuan sartu ziren (82 lanpostu inoren kontura, 7 norberaren konturakoak eta 17 beste laneratze enpresa batzuetan). Gainerako % 37 (63 lagun) langabezia gelditu ziren.

³² Laneratze enpresen inguruko 18/2008 Legearen arauzko garapenaren xehetasuna ezagutzeko, azaroaren 11ko 182/2008 Dekretura jo daiteke. Horren bidez, laneratze enpresen kalifikazioa arautzen da. Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzako kontseilariaren 2009ko maiatzaren 4ko agindura ere jo daiteke. Horren bidez, 2002ko abenduaren 11ko agindua aldatzen da.

GRAFIKOA III.5.11. GIZATEA: LANERATZEAREN EMAITZAK. LANERATZEAREN EMAITZAK. BANAKETA EHUNEKOETAN

Iturria: GIZATEA. 2019ko gizarte memoria. Guk geuk egin dugu.

6. LANEKO OSASUNA

6.1. LANEKO ISTRIPUEN ETA LANBIDE-GAIXOTASUNEN URTEKO BILAKAERA

OSALANek (Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Erakundea) agerian utzi duenez, 2020an 29,35 lan-istripu izan ziren (lan-egunetan baja eragin duten istripu berriak, hain zuzen ere 1.000 langileko istripu kopuruaren eta berariaz laneko istripuen kontingentzia estalia duten Gizarte Segurantzako afiliatuen kopuruaren arteko zatiduraren bidez kalkulatzeko den kopurua) gure Erkidegoan milako (35,26 milako 2019an eta, beraz, ratioa 5,91 puntu murriztu da).

Sektore bakoitzari erreparatuta, eragin handiena eraikuntza gertatzen da (milako 61,58), 2019an baino 5,45 puntu gutxiagorekin. Ondoren datoz lehen sektorea, milako 58,30ekin (2019an baino 11,70 gutxiago) eta industria, milako 55,64ekin, 2019an baino 13,61 puntu gutxiagorekin. Azkenik, zerbitzuen eragina batez bestekoa baino txikiagoa da, milako 20,08 (-3,88 puntu).

Autonomia erkidegoei dagokienez, Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioak kalkulatzeko duen lanaldiko istripuen intzidentziaren indizeak erakusten duenez, Gaztela-Mantxa zen rankingeko buruan istripuetan 2020an, eta ondoren Nafarroa zegoen. EAEn, milako 25,9ko indizearekin, ratioa % 20,4 jaitzi da (-6,63 ehuneko puntu), eta, beste urte batez, Estatuko batez bestekoaren gainetik jarraitzen du, hein batean bere sektoreen egiturari esker, pisu handiagoa baitauka industriak, batez beste baino istripu gehiago dituen sektoreak.

III.6.1. KOADROA. LANEKO ISTRIPUEN ERAGINA, JARDUERA ETA LURRALDE HISTORIKOAREN ARABERA. DATUAK KONTINGENTZIA BARNE HARTUTA DUTEN MILA AFILIATUKO. 2019-2020.

	2019				
	LEHEN SEKTOREA	INDUSTRIA	ERAIKUNTZA	ZERBITZUAK	GUZTIRA
ARABA	42,60	63,22	69,50	28,35	39,07
BIZKAIA	90,74	74,36	70,15	24,62	35,72
GIPUZKOA	64,72	67,13	60,61	20,78	32,62
EAE	70,00	69,25	67,03	23,96	35,26
	2020				
	LEHEN SEKTOREA	INDUSTRIA	ERAIKUNTZA	ZERBITZUAK	GUZTIRA
ARABA	36,30	49,06	65,58	21,83	30,76
BIZKAIA	75,65	58,17	61,65	20,73	29,45
GIPUZKOA	52,80	56,93	59,84	18,20	28,48
EAE	58,30	55,64	61,58	20,08	29,35
	2019-2020 ALDAKUNTZA				
	LEHEN SEKTOREA	INDUSTRIA	ERAIKUNTZA	ZERBITZUAK	GUZTIRA
ARABA	-6,30	-14,16	-3,92	-6,52	-8,31
BIZKAIA	-15,09	-16,19	-8,50	-3,89	-6,27
GIPUZKOA	-11,92	-10,20	-0,77	-2,58	-4,14
EAE	-11,70	-13,61	-5,45	-3,88	-5,91

Iturria: OSALAN. EUSKO JAURLARITZA.

III.6.2. KOADROA. AUTONOMIA ERKIDEGO BAKOITZEAN LANALDIAN BAJAN EGOTEA ERAGIN DUEN ISTRIPU KOPURUA MILA LANGILEKO DATUAK.

	2017	2018	2019 ³³	2020*	19-20 ALDAK.	19/20 ALD. %
ESTATUA GUZTIRA	34,09	34,09	30,20	23,58	-6,62	-21,9
ANDALUZIA	38,47	38,38	34,05	26,95	-7,10	-20,9
ARAGOI	32,47	33,03	29,48	27,84	-1,64	-5,6
ASTURIAS	34,14	34,45	30,22	24,66	-5,56	-18,4
BALEAR UHARTEAK	50,25	49,96	43,49	28,69	-14,80	-34,0
KANARIAR UHARTEAK	36,18	35,31	28,76	20,02	-8,74	-30,4
KANTABRIA	30,20	30,79	28,00	24,64	-3,36	-12,0
GAZTELA-MANTXA	41,54	40,84	36,59	31,90	-4,69	-12,8
GAZTELA ETA LEON	33,06	33,92	29,76	24,84	-4,92	-16,5
KATALUNIA	32,84	33,13	28,92	21,17	-7,75	-26,8
VALENTZIAKO E.	31,11	31,71	28,25	23,40	-4,85	-17,2
EXTREMADURA	37,33	38,04	31,66	26,54	-5,12	-16,2
GALIZIA	36,27	35,14	31,59	22,76	-8,83	-28,0
MADRIL	27,57	27,84	24,37	18,04	-6,33	-26,0
MURTZIA	35,86	35,14	30,73	27,05	-3,68	-12,0
NAFARROA	35,41	37,47	37,66	30,75	-6,91	-18,3
EAE	35,96	33,90	32,53	25,90	-6,63	-20,4
- ARABA	36,71	34,72	36,17	28,28	-7,89	-21,8
- GIPIZKOA	33,59	32,06	29,38	24,71	-4,67	-15,9
- BIZKAIA	37,23	34,81	33,44	25,92	-7,52	-22,5
ERRIOXA	36,69	36,20	33,97	28,29	-5,68	-16,7
CEUTA	33,48	28,65	24,13	22,13	-2,00	-8,3
MELILLA	32,42	36,26	26,19	19,47	-6,72	-25,7

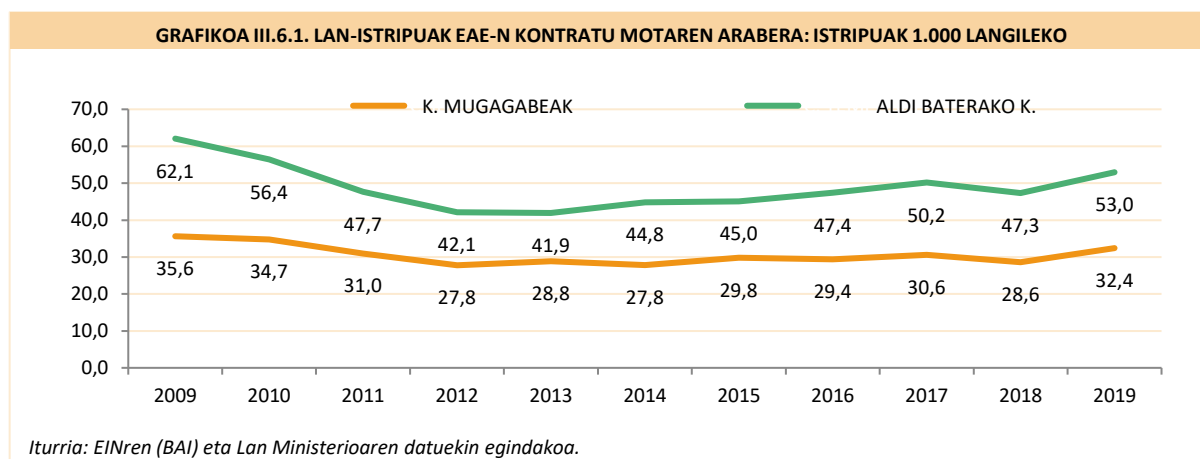
Iturria: LAN ETA GIZARTE EKONOMIA MINISTERIOA, Lan istripuei buruzko estatistikak.

(*) Datuen aurrerapena.

³³ 2019ko urtarrilaren 1az geroztik, Gizarte Segurantzak Langile Autonomoen Araubide Berezira (LAAB) afiliatutako pertsonentzat duen laneko istripuen berariazko estaldura derrigorrezko bihurtu zen orokorrean; horrek, izan ere, estatistika horren erreferentziako bitanlerian 2,5 milioi langile sartzea ekarri zuen. Hori dela-eta, Lan eta Gizarte Segurantzako Ministerioak ohartarazi du 2019ko datuak ezin direla 2018koekin eta aurrekoekin alderatu, soldatapekoiei buruzkoak baino ez direnak baizik.

Bestalde, kontratu motaren arabera lan istripuen datuek erakusten dutenez, lan ezbeharren kopurua handiagoa zen aldi baterako kontratua zuten pertsonen artean kontratu mugagabea zutenen artean baino. Hala adierazten dute 2019koak diren Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioren azken datuek.

Zehazki, kontratu mugagabea duten pertsonen ezbehar-tasa 32,4 izan zen mila soldatiko (EPA inkestaren enplegu sailak erabiliz). Aldi baterako kontratua duten pertsonen artean, berriz, 53 izan zen, milako. Istripuen banaketa zein den jakin beharko litzateke sektoreen, adinaren eta okupazio motaren arabera, behin betiko ondorioak atera ahal izateko. Eta, ikuspegi dinamikoaren arabera, nabarmentzekoa da 2009an kontratu mugagabea eta aldi baterako kontratua duten pertsonen arteko istripuen indizea 26,4 istripukoa zela 1.000 soldatapeko bakoitzeko, eta 2019an 20,5era gutxitu zen.

Datu absolutuei helduta, 2020an 30.202 lan istripu izan ziren EAEn, 2019an baino % 18,6 gutxiago (lan istripuagatik baja hartu behar izan duten langileen kopurua aintzat hartuta, lanaldian eta “in itinere” izandako istripuak barne). Estatu mailan, berriz, % 23,8ko jaitsiera izan zen, Lan eta Gizarte Segurantzaren Ministerioaren arabera (2019an baino % 1,7 gehiago). Bereiziz, lanaldian 26.958 istripu gertatu ziren (-% 18,3), eta 3.244 ‘in itinere’ (-% 20,9). Datu horiek 2014an hasitako gorako joera apurtzen dute baina, COVID-19ak 2020an lan-jardueran izandako ondorioak direla-eta, ezin da horri buruzko ondorioak atera.

Horrez gain, 2020an, 36.204 lan-istripu gertatu ziren bazarik gabe (-% 21,6, 2019aren aldean), eta 1.331 birgaixotze, aurretiko bajadun istripuen aldean (-% 29,5).

III.6.3. KOADROA. LANEKO OSASUNA EAE-N: BAJA EKARRITAKO ISTRIPU BERRIEK ETA GAIXOTASUN PROFESIONALEK ERAGINDAKO LANGILEAK											
	LANALDIKO ISTRIPUAK								ISTRIPUAK IN ITINERE	ISTRIPUAK, GUZTIRA	GAIX. PROF.
	GUZTIRA	LARRITASUNA			SEKTOREAK						
		ARINAK	LARRIAK	HILGARRIAK	NEKAZARITZA	INDUSTRIA	ERAIKUNTZA	ZERBITZUAK			
2016	28.090	27.918	138	34	673	9.861	2.640	14.916	3.512	31.602	1.148
2017	29.629	29.443	161	25	664	10.281	2.898	15.786	3.935	33.564	1.445
2018	30.115	29.912	169	34	641	10.524	2.998	15.952	3.857	33.972	1.512
2019	33.007	32.819	162	26	679	11.794	3.766	16.768	4.099	37.106	1.514
2020	26.958	26.768	169	21	562	9.133	3.426	13.837	3.244	30.202	1.242
% 18/19	9,6	9,7	-4,1	-23,5	5,9	12,1	25,6	5,1	6,3	9,2	0,1
% 19/20	-18,3	-18,4	4,3	-19,2	-17,2	-22,6	-9,0	-17,5	-20,9	-18,6	-18,0
Iturria: OSALAN.											

Lanaldian istripua izandako pertsonen errepertorioa badiugu (26.958, aurretik esan dugunez), % 74,9 gizonak izan ziren, eta % 25,1 emakumeak, aurreko urteen antzera. Horrez gain, larritasunaren arabera, azken urtean gorabehera larriak % 4,3 handitu dira, eta arinak, berriz, txikiagotu egin dira (-% 18,4), eta bereziki istripu hilgarriak, % 19,2 murriztu

direnak. Bestalde, sektoreak aztertuta, istripuek jaitsiera bereziki handia izan dute industrian (-% 22,6) eta, neurri txikiagoan, nekazaritzan (-% 17,2) eta hirugarren sektorean (-% 17,5). Eraikuntza ere, bestalde, jaitsi egin da, baina gutxiago: % 9.

Azkenik, 2020an 2.390 laneko gaixotasun aitortu dira, 2019an baino % 24,2 gutxiago. Honela banatuta daude: 1.242 bajarekin (2019an baino % 18 gutxiago) eta 1.148 bakarrik gabe (-% 29,9). Horietatik, % 35,9 emakumeei dagokie, eta % 64,1, gizonei. Gaixotasun profesional motaren arabera, % 90,9, agente fisikoek eragin zituzten, eta horien atzetik, larruazaleko gaixotasunak, % 3,8rekin; inhalatutako agente kimikoek eragindakoak (% 1,8 eta % 1,7 hurrenez hurren), eta azkenik, gaixotasun infekziosoak eta agente kantzerigenoek eragindakoak (% 1,5 eta % 0,1). Azken urteetako bilakaeraren azterketan jakinarazpen sisteman egindako aldaketak barne hartu dira, beraz, zifrak zuhertasunez hartu behar dira.

6.2. COVID-19AREN ERAGINA LANEKO OSASUNEAN

COVID-19a 2020ko martxoan agertu zen komunitate-transmisioko gaixotasun gisa, eta krisi sanitario, ekonomiko eta sozial larriaren aurrean, Gizarte Segurantzak prestazio ekonomiko handiagoa eta prebentzio izaera eman zizkion COVID-19ak eragindako aldi baterako ezintasunari (ABE), ABE gisa sartu baitzituen kontaktuagatik kutsatze susmoko egoerak edo "langile bereziki sentiberak" (LBS) direlakoan egoeren estaldura, eta, orobat, prebentzio-zerbitzuak lehen mailako arretako laguntzaile gisa kontuan hartu baitzituen aldi baterako ezintasunean.

Gainera, baja horiek prestazioen ondorioetarako lan-istripuekin parekatzea dela-eta, langileentzako prestazioa haien oinarri arautzailearen % 75ekoa da laneko baja hartu eta biharamunetik, eta ez oinarri arautzailearen % 60koa laugarren baja egunetik hogeigarrenera arte, biak barne, eta % 75ekoa 21. egunetik aurrera, gaixotasun arrunt bat dutenentzat bezala. Era berean, horrela administrazioak lehen egunetik hartzen du bere gain prestazio horren kostua, baja arruntean ez bezala, orduan 15. egunetik egiten baitu (6/2020 ED³⁴).

Gizarte Segurantzak jakinarazi du 2020ko abenduaren 31 arte Estatuan 874.412 baja gertatu zirena infekzioagatik eta 1.961.299 bakartzeagatik, eta haiei beste 63.566 LBS gehitu behar zitzaizkien, hots, COVID-19ak eragindako 2.889.377 baja urtean. Haietatik, 193.759, % 6,7, EAEn gertatu ziren, Inklusio, Gizarte Segurantzak eta Migrazio Ministerioak bere web atal berezian duen datu-basearen arabera.

Bestalde, Gizarte Segurantzaren aldizkari digitalak, 2021eko martxoko zenbakian, informazioa eskaintzen du baja horiri buruz 2020ko martxotik 2021eko otsailera bitartean; epe horretan 3,77 milioi prestazio izapidetu ziren COVID-19aren ziozko ABE-engatik, 6/2020 ED aplikatuta. Haietatik, 1,23 kutsatzeagatik izan ziren eta 2,53 bakartzeagatik. EAEn, 237.735 baja izapidetu ziren COVID-19agatik, Estatuko guztien % 6,3. Lurraldeka, 36.239 (% 15,2) Araban gertatu

III.6.4. KOADROA. "COVIS" BAJAK 2020KO MARTXOTIK 2021EKO OTSAILERA BITARTEAN MOTAREN ARABERA.				
	INFEKZIOA	BAKARTZEA	GUZTIRA	% BERTIKALA
ESTATUA	1.233.081	2.536.687	3.769.768	100,0
ANDALUZIA	155.123	343.369	498.492	13,2
ARAGOI	44.250	77.913	122.163	3,2
ASTURIAS	15.495	38.997	54.492	1,4
BALEAR UHARTEAK	33.330	46.162	79.492	2,1
KANARIAR UH.	10.200	70.494	80.694	2,1
KANTABRIA	9.182	28.280	37.462	1,0
GAZTELA ETA LEON	88.197	102.443	190.640	5,1
GAZTELA-MANTXA	69.000	117.813	186.813	5,0
KATALUNIA	243.127	491.216	734.343	19,5
VALENTZIAKO E.	123.071	268.638	391.709	10,4
CEUTA	900	4.202	5.102	0,1
EXTREMADURA	21.906	47.004	68.910	1,8
GALIZIA	38.039	94.530	132.569	3,5
MADRIL	239.805	464.072	703.877	18,7
MELILLA	1.304	4.710	6.014	0,2
MURTZIA	50.430	85.611	136.041	3,6
NAFARROA	31.960	38.221	70.181	1,9
EAE	48.343	189.392	237.735	6,3
- ARABA	7.861	28.378	36.239	1,0
- GIPUZKOA	15.895	67.107	83.002	2,2
- BIZKAIA	24.587	93.907	118.494	3,1
ERRIOXA	9.419	23.620	33.039	0,9

Iturria: SEGURIDAD SOCIAL aldizkaria. 2021eko martxoa. Guk geuk egin dugu.

³⁴ 8/2020 Errege Dekretua, martxoaren 17koa, COVID-19aren eragin ekonomiko eta sozialari aurre egiteko presako eta ezohiko neurriena.

ziren, 83.002 (% 34,9) Gipuzkoan eta gainerako 118.494 bajak (% 49,9) Bizkaian. Gainera, guztietatik, % 20,4 infekzioaren ziozko bajak izan ziren eta gainerako % 79,6 bakartzeagatik.

Estatuan, batez beste, COVID baja eskatu zuten pertsonak 19,23 egunez egon ziren kutsatzeko kasuan eta 12,61 egunez bakartzeko kasuan. Gainera, jardueri dagokienez, Gizarte Segurantzak azpimarratu du bajen % 10,9 osasuneko langileak izan zirela, % 8,7 txikizkako merkataritzakoak, % 6,2 administrazio publiko eta defentsakoak, % 4,6 janarien eta edarien zerbitzuetakoak eta % 4,4 hezkuntzakoak. Orobat, erasandako langileen % 3,9k egoitza-zentroetan lan egiten zuten.

ENPLEGUA ETA LAN-HARREMANAK EAE-N: ITURRIAK

1. **“GIZARTE SEGURANTZA”**. Aldizkari digitala. 2021eko martxo.
2. **LAN HARREMANEN KONTSEILUA (2021)**: Euskadiko gizarte eta lan egoera. 2020ko aurrerapena.
3. **EUROSTAT (2021)**: Lan indarrari buruzko inkesta. 2020ko laugarren hiruhilekoa (2021/04/15eko datuak)
4. **EUSTAT. BJA (2021)**: 2020ko laugarren hiruhilekoa (datuak 2021eko apirilaren 23an berrikusita). Datu bankua.
5. **ENPLEGURAKO PRESTAKUNTZAREN FUNDAZIOA (FUNDAE) (2020)**: Trebakuntza enpresetan. EAEko emaitzen txostena 2019.
6. **EUSKO JAURLARITZA. ENPLEGU ETA GIZARTE POLITIKEN SAILA (2019)**: 2020 Enplegurako Euskal Estrategia
7. **EUSKO JAURLARITZA. ENPLEGU ETA GIZARTE POLITIKEN SAILA (2019)**: Gizarte premiei buruzko inkesta 2018.
8. **EUSKO JAURLARITZA. OGASUN ETA EKONOMIA SAILA (2020)**: Aurrekontuko likidazioa LANBIDE 2019
9. **EUSKO JAURLARITZA. LAN ETA ENPLEGU SAILA (2020)**: 2017-2020 Enplegu Plana. 2019ko jarraipeneko txostena
10. **EUSKO JAURLARITZA. LAN ETA ENPLEGU SAILA (2021)**: EEE datuak. 2020ko abendua
11. **EUSKO JAURLARITZA. LAN ETA ENPLEGU SAILA (2021)**: 2020ko lan-gatazkei buruzko datuak
12. **EUSKO JAURLARITZA. ENPLEGU ETA GIZARTERATZE ZUZENDARITZA (2021)**: *“Gizarte bazterketaren kontrako borroka 2019”* txostena.
13. **HOBETUZ (2021)**: 2019-2020ko etengabeko prestakuntzari buruzko datuak.
14. **EIN (2020)**: Lan-kostuei buruzko urteko inkesta. 2019
15. **EIN (2020)**: Soldaten egiturari buruzko inkesta. 2018
16. **EIN (2020)**: Lanaren prezioen indizea, 2018.
17. **EIN (2021)**: Biztanleria Aktiboaren inkesta (BAI) 2020.
18. **EIN (2021)**: 2020ko laneko kostuen hiruhileko inkesta
19. **LANBIDE (2021)**: Kontratuen estatistika. 2020ko abendua
20. **LANBIDE/EEZP (2021)**: Erregistraturiko langabezia. 2020ko abendua
21. **INKLUSIO, GIZARTE SEGURANTZA ETA MIGRAZIO MINISTERIOA. GIZARTE SEGURANTZA (2021)**: Alfiliazioa altan. 2020ko abendua
22. **LAN ETA GIZARTE EKONOMIA MINISTERIOA (2021)**: Lan istripuei buruzko estatistikak. 2020ko datuak
23. **LAN ETA GIZARTE EKONOMIA MINISTERIOA (2021)**: Enplegua erregulazioko estatistikak. 2020ko datuak
24. **LAN ETA GIZARTE EKONOMIA MINISTERIOA (2021)**: LAN-ESTATISTIKAK 2020ko abendua
25. **LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA (2021)**: Erregistraturiko langabeziari buruzko hileko txostena. 2020ko abendua
26. **LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA. EEZP (2021)**: Langabezia prestazioen jasotzaileen datuak, mota eta sexuaren arabera. 2020ko batezbestekoak
27. **LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA. EEZP (2021)**: Kontratuen estatistika. 2020ko abendua
28. **LANE (2021)**: COVID-19ari eta lan-munduari buruzko behatokia. Eguneratutako zenbatespenak eta analisisa. Zazpigarren edizioa. 2021eko urtarrila.
29. **OSALAN (2021)**: Lan istripuei buruzko estatistikak. 2020ko abendua

7. EMPLEGUA ETA LAN HARREMANAK: LABURPENA ETA GOGOETAK

7.1. LABURPENA

Kapitulu honetan enpleguaren alderdi desberdinen urteko bilakaeraren jarraipena eskaini da (okupazioa, langabezia, lan-merkatuko sarrera-irteerak, soldatak, lan-osasuna, politika aktiboak eta pasiboak), bai eta EAEko lan-harremanen jarraipena ere, intereseko beste aldagai batzuen artean. Zalantzarik gabe, COVID-19ak eremu horretan, beste askotan bezala, izan duen eragina hain handia izan da 2020an, ezen Memoria honek duela urte batzuetatik aztertzen dituen denbora-serieen haustura etengabea baita, eta sarritan azalpen argirik gabe, bai denbora-ikuspegi nahikorik ez dagoelako, bai pandemiaren bilakaerari buruzko ziurgabetasuna dagoelako.

Lehendabizi, EUSTAT-en “*Biztanleria jardueraren arabera sailkatzeko inkestaren*” (BJSI) datuen arabera, EAEko **biztanleria aktiboa** 2020. urtearen amaieran 1.053.200 pertsonakoa zen, eta horietatik, % 52,1, gizonak ziren (548.800) eta % 47,9, emakumeak (504.400). 2012tik 2017ra, biztanleria aktiboa murrizten joan zen, intentsitate desberdinekin. 2018ak % 0,9ko igoera izan du, eta 2019ak, berriz, % 0,4koa (aztertutako datuak). 2020an 500 biztanle aktibo gutxiago zeuden (% 0ko tasarekin), eta bilakaera desberdina izan zuen sexuaren arabera: emakumeak % 0,2 jaitsi ziren (-1.000, termino absolutuetan); gizonak, berriz, % 0,1 hazi ziren, edo, beste era batera esanda, +400³⁵. EAEko jarduera-tasa orokorra % 56,3koa da 2020 amaitzean (2019an baino 3 hamarren gutxiago), emakumeena % 51,9koa izanik (2019an baino 4 hamarren gutxiago); gizonezkoen artean, berriz, % 61,1era jaisten da (-2 hamarren).

Halaber, 2019ko abendutik 2020ko abendura bitartean, okupazioak % 2 egin du behera Euskadin (-19.400 enplegu) (+% 1,5 2019an, berrikusitako datuak), eta emakume landunak -4.400 izan dira (galeraren % 22,7) eta gizonak -15.000 (% 77,3). Hala ere, kopuru horiek zenbait baliabideren erabilera masiboak baldintzatzen ditu, hala nola aldi baterako enplegu erregulazioko espedienteek, jarduera aldatzen baitute, baina ez nahitaez biztanleriaren egoera jarduera horri dagokionez.

Enpleguaren beherakada, batez ere, zerbitzuen sektorean gertatu da, 15.600 lanpostu galdu baititu (-% 2,3), guztizko galeraren % 80,4. Gainerako sektoreek, eraikuntzak izan ezik (zero hazkundea izan duenak) bilakaera negatiboak izan dituzte, baina txikiagoak. Industriak 2.100 lanpostu galdu zituen 2019an (% -1), eta 3.300 galdu zituen 2020an, -% 1,6ko tasarekin, gizonezkoen enpleguan datu negatiboa (% -2,7) eta emakumezkoen enpleguan positiboa (% +2,3) gehituta, 2020an ere industrian enpleguaren % 77,5 maskulinoa zela kontuan hartuta.

EAEko lan-merkatuaren 2020an kontuan hartu beharreko beste alderdi batzuk dira lanaldi partzialeko landunen ehunekoak behera egin izana (1,7 puntu jaitsi da, % 15,8ra arte), bai eta behin-behinekotasunak behera egin izana ere (1,4 puntu jaitsi da, soldatapeko pertsonen % 24tik % 22,6ra). Hori sektore pribatuan soilik gertatu da (-2,1 puntu), publikoan gora egiten jarraitu baitu (+1,1).

Bestalde, **Gizarte Segurantzaren kotizatzen duten pertsonen batez besteko kopurua** (alta emanda dauden pertsonak) 959.132 da 2020ko abenduan Euskadin; horietatik % 48 emakumeak dira (2019ko abenduan baino 2 hamarren gehiago) eta % 52 gizonak. Zifra hori % 2,2 jaitsi da aurreko urteko hilabete berarekin alderatuta (-% 1,9 batez beste Estatuan), eta 21.460 afiliatu galdu dira, 6 urteko bilakaera positiboaren ostean.

Jarduera-sektore handiei dagokionez, lehen sektorea % 0,5 murriztu da, eta guztizkoaren gaineko pisua % 1,2an mantendu da. Industriak, berriz, % 3,5 egin du behera, -% 2,2ko batez bestekoaren gainetik, eta % 18,5era jaitsi da afiliazioaren gainean duen pisua (-2 hamarren). Eraikuntza batez bestekoa baino gutxiago murriztu da, % 0,8, eta afiliazioaren % 5,9 da (+hamarren 1). Zerbitzuen sektorea, azkenik, batez bestekoa baino zertxobait hobea da eta % 2 jaitsi da, eta altako afiliazioaren % 74,5era igo da (+2 hamarren).

³⁵ Sexuaren araberako aldaketen batura ez dator bat, askotan, guztizko saldoarekin, "milaka" zifrak erabiltzen direlako eta BJAk biribilketa bat egiten duelako..

Ekoizpen-adarrei dagokionez, bereziki bilakaera negatiboa izan dute arte-, jolas- eta entretenimendu-arloek (-% 10,8, 1.891 afiliatu gutxiago) eta Ostalaritzak (-% 10,4), 7.000 afiliatu baino gehiago galdu baititu (izan ere, afiliazioaren jaitsiera osoaren % 33 da). Ondoren, aipagarriak dira, halaber, pertsonak enplegatzen dituzten etxeko unitateen (-% 6,1) eta manufaktura-industriaren (-% 3,8) afiliazioen beherakadak. Murritzeta hori bereziki garrantzitsua da, jarduera horrek gure ekoizpen-sisteman duen pisua dela eta (6.569 afiliazio galdu ditu altan, guztizko beherakadaren % 30,6, eta guztizkoaren gaineko pisua % 17,6koa da). Aitzitik, 2019ko abenduarekin alderatuta, energia-hornidurak, osasun-jarduerak eta gizarte-zerbitzuetakoak eta informazioekoak eta komunikazioetakoak % +5, +2,8 eta +2,3ko afiliazio-tasak izan dituzte, hurrenez hurren.

...

Euskadin ere behera egin du **kontratazioak** 2020an (-% 30,2), eta 2014-2019 aldiko bilakaera positiboa hautsi du, urte horretan hazkundea % 0,7koa izan baitzen. Jarduera guztiek bilakaera negatiboa izan dute, erauzketa-industriek izan ezik (+% 0,9), nahiz eta guztizkoarekiko duten pisua oso txikia izan. COVID-19ak jarduera osoan eragin handia izan duenez, baina horietako batzuetan nabarmen handiagoa, bereziki larria da ostalaritzako kontratazioan izandako beherakada (-% 61,2), guztizkoaren gainean duen pisua % 9,4koa baita, beherakada gertatu ondoren ere. Bigarrenik, arte-, jolas- eta entretenimendu-jarduerak % 53,7ko beherakada izan dute kontratazioetan, nahiz eta horien pisua dezente txikiagoa izan (kontratuen % 3). Hala eta guztiz ere, 2020an gehien kontratatu diren jarduerak honako hauek dira: manufaktura-industria (kontratuen % 14,8, % 27,8 murriztu dira), osasun-jarduerak eta gizarte-zerbitzuetakoak (kontratuen % 14,7, % 11,6 murriztu dira), merkataritza (guztizkoaren % 13,2, % 13,8 jaitsi dira) eta administrazio-jarduerak, horien artean ABLEak (kontratazioaren % 11,1). Aurreko urteetan bezala, sexuaren arabera aldeak hautematen dira; izan ere, manufaktura-industrian gizonak sinatutako kontratuen % 22,1 daude (2019an baino hamarren bat gehiago), eta emakumeen artean, berriz, osasun-jarduerak eta merkataritza (bien artean kontratuen % 39,2 daude).

2020an kontratatutako pertsonen kopuruari dagokionez, 245.475 dira (2019ko datuekin alderatuta, % -21). Adin-taldean arabera, LANBIDEren datuak oinarri hartuta, badakigu gehienak, bai gizonak bai emakumeak, 35 eta 54 urte artekoak direla (% 44,4), 35 eta 44 urte bitartekoak (guztizkoaren % 24,5) eta 45 eta 54 urte bitartekoak (% 19,9). 25 eta 34 urte bitartekoak ere % 28,3ko kontratua sinatu dute; 25 urtetik beherakoak, berriz, % 18,5. 2019ko % 20,1a baino ratio txikiagoa da, baina biztanleria aktiboan duten pisua baino askoz ere handiagoa, % 5koa baita (2020ko batez besteko datua). 2019ko bilakaerari dagokionez, bi sexuetan portaera nahiko antzekoa izanik, gutxien erortzen diren adin-taldeak (guztiek bilakaera negatiboak dituzte) 45 urtetik gorakoak dira (-% 18,1 45etik 54ra eta -% 14,5 54 urtetik gorakoak); 25 urtetik beherakoak, berriz, proportzio handiengan jaitsi dira kontratazioak (-% 27).

Kontratutako pertsonen banaketari dagokionez, ikasketa-mailaren arabera, % 44,2k derrigorrezko edo beheragoko ikasketak ditu, proportzio handiagoa gizonen artean (kontratutakoen % 48) eta zertxobait txikiagoa emakumeen artean (% 40,1). Bigarrenik, kontratuen % 20,2 Batxilergoko ikasketak dituzten pertsonen dagozkie. Ondoren, % 15,8 ikasketa profesionalak dituzten pertsonen dagozkie (antzeko proportzioa bi sexuetan) eta % 19 unibertsitate-ikasketak dituztenei. 2019ko bilakaerari dagokionez, ikasketa-maila guztiek behera egin dute; neurri handiengan batxilergoak egiten dute (-% 24,7) eta unibertsitate-ikasketek proportzio txikiagoan (-% 15,8).

Lanaldi motari dagokionez, bilakaera negatiboa izan da mota guztietan eta bi sexuetan. Lanaldi partzialeko kontratuak 268.907 dira EAEn (-% 33,7 2019arekin alderatuta), kontratu guztien % 38,2 (-2 portzentajezko puntu 2019arekin alderatuta). Lanaldi osoko kontratuak, berriz, 432.020 dira, iaz baino % 27,8 gutxiago (% 61,4). Gainerako % 0,4a aldizkako lanaldi finkoko 2.428 kontratari dagokie. Sexuaren arabera, lanaldi partzialeko kontratuen pisua oso desberdina da; izan ere, emakumeek sinatutako kontratuen erdiak baino gehiago dira (% 51,2 2020an, 2019an baino 2,3 puntu gutxiago), gizonak sinatutako kontratuen % 25,6ren aldean (-1,4 puntu). Horrela, lanaldi partzialeko kontratuen % 66,1 emakumeek sinatu zituzten 2020an (% 66,6 2019an).

Iraupenari dagokionez, sinatutako kontratu gehienak aldi baterakoak dira (% 91,5 guztira), 643.907, 2019an baino % 30,3 gutxiago, eta 59.448 kontratu mugagabe sinatu ziren, aurreko urtean baino % 29,2 gutxiago, hau da, kontratu guztien % 8,5 gutxiago (2019an baino 2 hamarren gehiago, eta 2018az geroztik baino 4 gutxiago, 2008tik ratio handiena izan duen urtea).

Horrez gain, kontrataturiko pertsonen zati handi batek hainbat aldiz egiten du urtean. Txandakatzek gora egin zuen 2019an, bai gizonen artean, bai emakumeen artean, eta behera egin zuen, nabarmen, 2020an, eta bi sexuetan, kontratazioak behera egin duelako, kontratatutako pertsonen kopuruak behera egin duena baino ia 10 puntu gehiago jaitsi baita (ikus denez, kontratuak % 30,2 murriztu dira, eta kontratatutako pertsonak, berriz, % 21, SEPEk emandako datuekin): Ratio osoa 2,87 da kontratatutako pertsonako (-38 ehunen). Aldi baterako kontratuen batez besteko iraupenari dagokionez, 2020an 48 egunekoa da (2019an baino 4 egun gehiago), eta Estatuan baino 5 egun gutxiagokoa, azken urtean ere 4 egunez luzatu dena.

...

EAEn 2020. urtean lan-merkatuak izandako bilakaeraren emaitza gisa, BJAren **langabezia-tasa orokorra** % 11,4koa izan da urtearen amaieran (laugarren hiruhilekoan), aurreko urtean baino 1,8 puntu bat handiagoa. Beraz, Europar Batasunaren batez bestekoa gainditu da (EBn % 7,4koa izan da eta Eurogunean % 8,2koa). Europar Batasunean, oso zabala da langabeziaren balio-sorta. Kopuru handietatik, adibidez, Grezian (% 16,4) eta Espainian (% 16,3), % 3-4 inguruko ratio txikietara, esaterako Txekiar Errepublikan, Hungarian eta Herbeheretan. Portugalek, Finlandiak eta Estoniak Europar Batasuneko batez bestekotik gertu dituzte langabezia-tasak (% 7,4 laugarren hiruhilekoan); Estatu Batuek % 6,7ko langabezia-tasarekin amaitu zuten 2020, Japoniak % 2,9rekin, erreferentziazko beste herrialde batzuk aipatzearen.

2020an, sei urtez jarraian behera egin ondoren, gora egin du langabeen kopuruak. Zehazki, kalkuluen arabera, 2020an 119.600 pertsona zeuden langabezian, aurreko urtean baino % 18,7 gehiago (+18.800 pertsona, horietatik % 81,9 gizonak eta % 18,1 emakumeak). Langabezia % 31,5 igo da gizonen artean eta % 6,6 emakumeen artean. Ondorioz, urtearen amaieran, sexuaren arabera langabezia tasa 7 hamarren ingurukoa da, % 11,7koa baita gizonen kasuan eta % 11koa emakumeen kasuan. Adinaren arabera, langabeen kopuruak bereziki gora egin du talde gazteenean (+% 32,7, hau da, +3.300 pertsona), % 19,5 25 eta 44 urte bitartekoen artean (+10.100) eta, neurri txikiagoan bada ere, baita 45 urtetik gorakoaren artean ere (+% 13,8, +5.400 pertsona). Ondorioz, gazteen langabezia-tasak proportzio handiagoan egin du gora, % 24,2ra iritsiz.

Bestalde, 2020. urtearen bukaeran, BJAk zenbatetsitako antzeko zifrak bildu zituen LANBIDEK **langabeziaren** inguruan, estatistika-eragiketa horretan berriki sartu ziren metodologia aldaketaren ondoren. Aurtengo abenduan 129.240 langabe zenbatu dira LANBIDEn, 2019an baino 15.078 gehiago (+% 13,2); urteko laugarren hiruhilekoan, berriz, 119.600 langabe zenbatu ditu EUSTATEk Jardueraren Arabera egiten duten Biztanleria Inkestan. Estatuko batez besteko langabeziaren igoera % 22,9koa izan da, eta 2020aren amaieran 3,8 milioi pertsonari eragin die langabeziak.

Zazpi saldo negatiboren ostean langabezia hazi den lehen urtea da, eta, gainera, bi sexuetan gora egin du langabeziak: batez ere gizonen artean (% 15,5), eta zertxobait gutxiago emakumeen artean (% 11,7), gizonen artean (% 13,2). Bilakaera horren ondorioz, langabeen % 54,4 emakumeak dira (2019an baino 8 hamarren gutxiago).

Adinaren arabera, langabeziak gora egin du talde guztietan, 45 urte eta gehiagoko emakumeen gutxieneko beherakada izan ezik. Gehiago hazi da 25 urtetik beherakoaren artean (+% 35,9), batez ere gizonen artean (+% 37,7 eta +% 33,9, hurrenez hurren, talde horretako emakumeen artean). Hala ere, kontuan hartu behar da igoera horrek, kolektiboaren tamaina txikia dela eta, 2.829 pertsonako hazkundera dakarrela (guztizko hazkunderaren % 18,8), eta horietatik 1.569 gizonak dira, eta gehienak 20 eta 24 urte bitartekoak. Hurrengo adin-taldean, 25 eta 44 urte bitartekoetan, langabetuen kopuruak gora egin du batez bestekoak baino neurri handiagoan (+% 20,1), batez ere emakumeen langabeziak eraginda (+% 23,6), eta gizonezkoenak, berriz, % 15,6 egin du gora. Azkenik, 44 urtetik

gorakoen artean, batez bestekoa baino gutxiago hazi da langabezia (+% 4,4), gizonen bilakaera dela eta (+% 11,1); izan ere, dagoeneko esan da emakumeen langabezia % 0,9 murriztu dela.

Ikasketa-mailaren arabera, langabeziak gora egin du 2019ko abenduarekin alderatuta (aurreko lau urteetan ez bezala), maila guztietan. Igoera handienak, batez bestekoaren gaineratik, ikasketarik gabeko pertsonen artean (+% 25,7) eta lanbide-ikasketak dituzten pertsonen artean (bai orokorrak (+% 14,4) bai goi-mailakoak (+% 21,4) izan dira. Halaber, +% 13,2ko batez bestekoaren gaineratik dago bigarren eta hirugarren mailako bigarren mailako ikasketen ondorengo langabeziaren igoera (+% 18,4); lehen mailako ikasketak, hezkuntza orokorreko bigarren mailakoak eta lehen zikloko goi-mailako ikasketak dituztenen artean, berriz, batez bestekoa baino gutxiago hazi da langabezia (+8,3, +9,7 eta +% 9, hurrenez hurren). Era berean, ikus daiteke 10 langabetik 7k (% 67,9) kualifikazio txikia dutela (hezkuntza orokorreko lehen edo bigarren mailako ikasketak dituzte). Informazio hori ez badugu ere, interesgarria litzateke jakitea ikasketa-mailaren arabera erregistratutako langabezia-zifren eta langabezian emandako denboraren zifren arteko gurutzaketa.

Langabezian daramaten denbora kontuan hartuta, 2020an murriztu egin da 6 hilabete baino gutxiago langabezian daramaten pertsonen kopurua (-% 6,1), bai emakumeen artean, bai gizonen artean (-% 6,3 emakumeak eta -% 5,9 gizonak), eta gora egin dute, bereziki, 6 hilabetetik urtebetera langabezian daramatenek (+% 40,1 guztira, +% 53,7 gizonak eta zertxobait gutxiago emakumeak, +% 28,9). Iraupen luzeko langabeziak, urtebete baino gehiago irauten duenak, gora egin du bi sexuetan eta nabarmen, batez bestekoaren gaineratik (+% 20,8 guztira, +% 24,5 gizonen kasuan eta +% 18,5 emakumeen kasuan). Horrela, iraupen luzeko langabeen ehunekoa % 50,7ra igo da 2020ko abenduan (% 45,1 Estatu osoan), 2019ko abenduan baino 3,2 puntu gehiago. Ratio hori % 44,8koa da gizonen artean (+3,4 puntu) eta % 55,7koa emakumeen artean (+3,2).

...

Kaleratzei eta enplegu-erregulazioko espedientei dagokienez, aurtien erabateko protagonismoa izan dute **etete**ko **eta murrizteko enplegu-erregulazioko espedienteek**. Enpresek neurri hori masiboki eskuratzeari esker, saihestu egin da egungo pandemia bezalako egoera koiuntural batek egiturazko eragin negatiboa izatea enpleguan, eta lehentasuna eman zaio enpleguari eusteari kontratuak iraungitzei baino.

Eusko Jaurlaritzako Lan eta Enplegu Sailak 30.558 enplegu-erregulazioko espediente zenbatu ditu 2020an, eta 208.795 langileri eragiten die, horietatik % 56,2 gizonari. Espediente motaren arabera, eragindako langileen % 86,9 aldi baterako etete-espedienteengatik dira, % 12,1 lanaldi-murrizketagatik eta gainerako % 1a azkentzeagatik enplegu-erregulazioko espedienteengatik. Azken horiek, desegite edo irazpen kolektiboko lan-erregulazioko espedienteek, 1.921 langileri eragiten diete. Ondorioz, 2020an 206.874 langileri eragin zieten aldi bereko enplegu-erregulazioko espedienteek (enplegu-erregulazioko espedienteek eragindako langileen % 99); 2019an, berriz, 2.152 langileri.

8/2020 Errege Lege Dekretuak Langileen Estatutuan jasotako ABEEE araubideari buruzko berezitasunak sartu zituen, eta, besteak beste, araubide orokorrarena baino prozedura arinagoa eta azkarragoa eratu zuen. Gainera, Gizarte Segurantzaren Diruzaintza Nagusiak enpresen kuota ordaintzetik salbuetsi zituen enpresak, bai eta batera bildutako kontzeptuengatik kuotetatik ere, osorik edo % 75ean, enpresak 50 langile edo gehiago baditu, betiere enpleguari eusteko konpromisoa hartzen badu. Era berean, arau horrek indartu egin zuen eragindako langileen estaldura, langabeziagatik ordaindutakoaren araberrako prestazioa jasotzeko eskubidea aitortzen baitzaie, nahiz eta ez izan horretarako gutxienezko okupazio-aldi kotizaturik. Gainera, prestazio hori jasotzen den denbora ez da kontuan hartzen ezarritako gehieneko denbora-tarteak kontsumitzeko.

Gizarte Segurantzaren estatistikei esker, hileroko ABEEE egoeran egon diren langileen kopuruen jarraipena egin daiteke. Hileroko afiliazio-buletinak apirilean hasi ziren datu horiek biltzen. Hilabete horretan, EAEn, 152.872 langileri eragiten zien, eta horietatik % 90,3 ezinbesteko espedienteen ondoriozkoak ziren, eta ia % 50ean banatzen ziren gizonen eta emakumeen artean. Kopuru hori hileroko serieko handiena da, ordutik, hilabetez hilabete behera egin baitzuen urrira arte; orduan, 22.749 pertsona izan ziren ABEEEk eragindakoak. Azaroan ere gora egin zuen enplegu-erregulazioko espedienteko langileen kopuruak, eta abenduan 39.183 ziren (% 46,7 gizonak eta % 53,3 emakumeak). Lurraldeka, % 14,1 Arabakoak dira, % 37,5 Gipuzkoakoak eta gainerako % 48,4 Bizkaikoak. Ezinbesteko kausaren pisua, lehen hilabeteetan ez bezala, langileen % 18,8ra baino ez da iristen.

...

Berebiziko garrantzia dute lan merkatuaren egoera horrek eta **enplegurako politikak**. Hauexek biltzen dituzte politika horiek: politika aktiboak, langabetuek lana lortu eta lana dutenek lanari eusteko helburua dutenak; eta politika pasiboak, langabetuen babes ekonomikoa lortzeko helburua dutenak.

Lehenik eta behin, Enplegu Estrategia eta hura garatzen duten Planak, Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Gaietako Sailak abiarazitako enplegurako politika aktiboen (EPA) tresna nagusiak dira, hain zuzen ere laneratzea sustatzera, enplegarritasun mailak handitzera eta enpleguaren egonkortasuna eta kalitatea indartzera bideratuta.

2017-2020 Enplegu Planaren "*2019ko jarraipen-txostenak*" gogorarazten duenez, plan horrek eragin globala izan zuen lan-merkatuan: 58.000 lanpostu sustatu ziren, 6.000 enpresa berri sortu ziren eta 20.000 gazteri lan-aukera eman zitzairen. 2019an, lehenik eta behin, 23.775 lanpostu sustatu dira eta 2.086 enpresa sortu dira. Emaizta horiek, 2017an eta 2018an lortutakoekin batera (34.143 enplegu sustatu dira eta 3.527 enpresa sortu dira), enpleguen % 100 inguru (57.918) sustatzen laguntzen dute, bai eta 2017-2020 aldi osorako aurreikusitako enpresa berrien % 94 (5.613) sortzen ere. Emaizta horiek Planaren indarraldi osora estrapolatuz gero, 2020an bi helburuak betetzea ekarriko luke horrek.

Bestalde, LANBIDEk (Enplegurako Euskal Zerbitzuak) funtsezko eginkizuna du ezarrita EAEko enplegurako politika aktiboak garatzeko eta Plana abiarazteko, zeren eta haren eginkizunak baitira laneko aktibazioa (enplegua sustatzeko programak, bitartekaritza, orientazioa, etab.) eta enplegurako trebakuntza (landunen trebakuntza nahiz langabezia daudena).

Aurrekontu-likidazioetatik abiatuta (aitortutako obligazioak), LANBIDEk 2020an 850,5 milioi euroko gastua izan zuela ezagutzen da, 2019an baino % 2,8 gehiago; horietatik 476,7 milioi euro bideratu ziren Gizarteratze Programara (2019an baino % 5,6 gehiago), 244,4 milioi euro (% 28,7) Enplegu Programara (2019an baino % 0,7 gutxiago) eta 85,8 milioi (gastuaren % 10,1) Prestakuntza Programara (2019an baino % 18,5 gutxiago). **Era berean, LANBIDEk 21,2 milioi euroko aparteko partida bat izan zuen 2020an, COVID-19ak eragindako krisiaren aurkako neurrietarako eta, zehazki, enpresei (17,9 milioi euro) eta familiei (2 milioi) laguntzeko.** Prestakuntza- eta enplegu-programen batura enplegu-politika aktiboetan egindako gastua kontuan hartzea sinplifikatzea bada ere, gizarteratze-programekin duen lotura dela eta, Lanbidek 2020an enplegu-politika aktiboetan egindako gastua 330,2 milioi eurokoa izango dela kalkulatu daiteke, 2019an baino % 6 gutxiago, 2018tik 2019ra bitartean izandako % 16,4ko hazkundearen aldean.

Bestalde, langileei zuzendutako etengabeko prestakuntza ere enplegu-politika aktiboen parte da. EAEn, araudiaren eta indarreko eskumenen banaketaren ondorioz, HOBETUZen (Etengabeko Lanbide Heziketarako Euskal Fundazioa) eta estatu mailako FUNDAEren (Enplegurako Trebakuntzarako Estatuko Fundazioa) bitartez kudeatzen dira aipaturiko jardura horiek.

Lehenik eta behin, 2018an, HOBETUZek (bi urtez behingo deialdia) 248 espediente kudeatu zituen, eta 14.433 prestakuntza-ekintzatan parte hartu duten 10.392 langileri (2017an baino % 60,7 gutxiago) prestakuntza ematea ahalbidetu zuen. Horretarako, 2,21 milioi euroko dirulaguntzak eman ziren (% 83,1 gutxiago). 2019rako deialdiaren emaitzen aurrerapenari dagokionez, guztira, 239 espediente onartu dira, eta 3,2 milioi euroko dirulaguntzak eman dira. Memoria hau egiten ari garen honetan, ez ditugu ekitaldi honen amaierako likidazioaren datuak; izan ere, COVID-19ak alarma sanitarioa sortu zuenez, enplegurako lanbide-heziketaren arloan hartutako salbuespenezko neurrien artean, prestakuntza-ekintzak amaitzeko epea 2021eko ekainaren 30era arte luzatu zen. Bestalde, HOBETUZ likidazio-prozesuan dago, eta 2020ko urtarrilaren 1ean LANBIDEk bere gain hartu zituen haren eginkizunak.

FUNDAEk sustaturiko ekintzei dagokienez, 2019an (azken datua) EAEko 148.690 langilek hartu zuten parte prestakuntzako 232.382 ekintzatan (langile berak prestakuntza bat baino gehiago egin dezake urtean), aurreko urtean baino % 3,8 gehiago, 15.915 enpresa trebatzailearen lanari esker (2018an baino -% 4,6): enplegurako prestakuntzarako 29,8 milioi erabili zituzten (+% 4,9) erabilgarri dauden funtsetatik, eta horren ondorioz hobaria izan zuen Gizarte Segurantzako kuotetan.

...

Enplegurako politika pasiboei dagokienez, langabeziaren ziozko prestazioetarako guztizko gastua, 2020an, eta behin-behineko datuen arabera, 1.222,5 milioi euro da, hots, 2019an baino % 86,6 gehiago. Zenbateko hori EAEren BPGaren % 1,70 da (% 0,82 aurreko urtean), Estatuko langabeziaren ziozko gastu osoaren % 3,44, non 35.500 milioi eurotik gorako gastua bildu baitzen (+% 92,6 2019aren aldean).

Azken urte horretan, apirilean eta maiatzean, langabezia-prestazioak jasotzen dituzten pertsonen kopuruak % 200 baino gehiago egin zuen gora, pandemiaren, konfinamenduaren eta lan-merkatuan izandako ondorioen kariaz. Hartzaileen maximoa apirilean gertatzen da (175.000 jasotzailetik gora). Ordutik, azaroan gorakada txiki bat izan ezik, hileroko datua jaisten ari da, 2020an 63.665 hartzaileekin amaituz, 2019ko abenduan baino % 24,2 gehiago.

Abenduko 63.665 hartzaileetatik, % 60,4 kotizaziopeko prestazioenak ziren (38.481 pertsona), % 35,3 sorospenenak (22.458) eta gainerako % 4,3ak Gizarteratzeko Errenta Aktiboa jasotzen zuen (2.726). Estatuan, hilabete horretan bertan 2,3 milioi onuradun erregistratu dira (2019ko abenduarekin alderatuta, % 17,1 gehiago). Eta, erregistratutako langabezia osoaren zifrak kontuan hartuta, esan daiteke 2020ko abenduan (129.240 langabe erregistratu ziren), EAEko 100 langabetik 51k ez zutela inolako prestaziorik jasotzen (55 2019an) eta, 49 langabeetatik, 30ek kontribuzio-prestazioa jasotzen zutela, 17k subsidioa eta 2k Gizarteratzeko Errenta Aktiboa.

Zifra horiek izanik, Estatuko batez besteko estaldura % 63,3koa zen (2019ko abenduan baino 2 puntu gutxiago), eta hori baino txikiagoa zen EAEko datua (hilabete horretan erregistratutako langabeen % 56k lehenago lan egin zuten, Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioaren metodologiaren arabera). Estaldura hori 5 puntu handitu da azken urtean. Bilakaera positibo hori gorabehera, EAEk autonomia-erkidego guztietako langabezia-estalduraren tasarik txikienetako bat mantentzen du, Ceuta eta Melilla³⁶, Nafarroa eta Errioxa izan ezik, eta Madrilgo datu berarekin.

...

Halaber, bere inguruabar sozialengatik eta ekonomikoengatik (gizartean baztertuta edo arrisku horretan egotea) edo ezintasunen bat izateagatik **lan-merkatuan** berdintasunean **sartzeko zailtasun bereziak** dituzten pertsonentzako enplegu politikaren kopuruak aurkeztuko dira. Ordaindutako lana eta pertsona bakoitzari egokituriko zerbitzuen beharrezko prestazioak bermatzea da helburu nagusia, eta aldi berean, lan erregimen arruntan sartzeko baliabidea izan nahi dute. Hori guztia hain zuzen ere lana pertsonak gizarteratzeko bide nagusia dela onartuta.

³⁶ Arrazoietako bat da langabeziagatik subsidioa jasotzeko, ordaindutakoaren arabera prestazioa amaitutakoan, kontuan hartzen dela bizikidetzaren errenta, ez pertsonala, eta errenta horrek, EAE, sarritan gaintu egiten duela subsidioa eskuratu ahal izateko gehieneko atalasea. Horregatik, langabetu askok ezin dute sorospen hori jaso, eta sistema horren estalduratik kanpo geratzen dira.

Lehenik eta behin, nabarmendu behar da 2019ko abenduan, EAEn, orotara 9.876 ezinduk (%64,8 gizonak eta %35,2 emakumeak) 76 Enpleguako Zentro Berezitako plantilletan egiten dutela lan. Sexuaren arabera banaketa ia aldatu ez bada ere, talde hori 104 pertsonatan handitu da (+% 1,1), 2018ko abenduaren aldean. Eta *zentro horiek mantentzeko laguntzei* dagokienez, Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak 55,66 milioi euro bideratu zituen 2019an (+% 32,6, 2018. urtearen aldean). Horrez gain, LANBIDEK, 2018an, 4,2 milioi euro erabili zituen (-% 7,1 2018aren aldean), 4.573 langile ezinduri laguntzeko (+% 0,6) EAEko 36 EZBetan, EZBko jarduera profesionalerako laguntza-unitateetako 500 adituren lanari esker.

Bestalde, Eusko Jaurlaritzak gizarteratze eta laneratze modalitate berezi hori laneratze enpresen bidez hedatzea sustatu nahi du; haren bidez, pertsona bat, bai besteren konturako langile gisa, bai bazkide langile edo laneko bazkide gisa, laneratze enpresa batean sartzea kontratu baten bidez bideratzen da, laneko kontratua lehen kasuan eta sozietatekoa bigarrenean, eta lehenago txertaketarako hitzarmen bat sinatzetik ondorioztatzen da. 2003tik 2019a bitartean, 126 milioi euro inguru banatu ditu Eusko Jaurlaritzak laguntza-lerro horrek, urtean 37 erakunde onuradun batez beste eta 4.000 laneratze-langile onuradun. 2019an 36 laneratze-enpresari eman zitzaizkien laguntzak, eta horien zenbatekoa 10,7 milioikoa izan zen. Laguntza horiek eman ziren 254 laneratze posturi eta ekoizpenari eta laneratzeari laguntzeko 134 teknikariren lanposturi laguntzeko. Horrela, 2019. urtearen amaieran, laneratze postuak, guztira, 699 izan dra (aurreko deialdi berriagoak).

...

Soldatei dagokienez, EINen Soldaten Egituraren Urteko Inkestaren arabera, langile bakoitzeko urteko batez besteko irabazia 2018an (azken datua) EAEn 28.471 € zen, hots, % 0,9ko igoera aurreko urtearekiko. Kopuru hori Estatuko batez bestekoa baino % 18,6 handiagoa da denboraldi berean, eta autonomia erkidegoen zerrendako lehenengoa da; ondoren Madril eta Nafarroa daude. Sexuen arabera soldaten aldeari dagokionez, emakumeen batez besteko soldata txikiagoa zen gizonezkoena bainoa autonomia erkidego guztietan 2018an, hala ere aldea desberdina da batzuen eta besteen artean. Enpleguak eta okupazioak erkidego bakoitzean duten egitura desberdina funtsezko faktorea da aldakortasun hori azaltzeko. Batez beste, emakumeen soldata gizonezkoen % 77,4koa zen gure erkidegoan (% 22,6ko aldea, 2017an baino puntu bat gutxiago).

Eta kontuan hartzen bada lanordu bakoitzeko irabazia, lanaldi desberdinak dituzten langileak berdintasun-baldintzetan ikasi ahal izateko beharrezkoa dena, 2018an EAEn 18,87 eurokoa izan zen irabazia, 2017an baino % 2,1 handiagoa (eta Estatuko batez bestekoa baino % 21,4 handiagoa, orduko 15,54 eurokoa baita). Sexuaren arabera, EAEko emakumeen orduko batez besteko irabazia 17,57 eurokoa zen 2018an (+% 3,1 2017ko datuekin alderatuta); gizonen kasuan, berriz, irabazia 19,95 eurora igotzen da (+% 2). Sexuaren aldeko alde hori kontuan hartuz, emakumeek orduko Euskadin gizonen % 88,1 kobratu zuten, hau da, orduko irabazia % 11,9 txikiagoa izan zen. Arrakala hori 9 hamarren murriztu da azken urtean.

Bestalde, EINen "*Laneko Prezioen Indizeak*" (soilik lan-merkatuaren presioen eraginez lan-eskuaren prezioan izandako aldaketa neurtzen du, betiere eginiko lanaren kalitatean eta kantitatean eraginik izan gabe) erakusten duenez, 2008 eta 2018 bitartean (eskuratu dugun azken datu), soldatek % 3,9 egin zuten gora EAEn. Estatuan, berriz, % 5,3 igo ziren. Eta eskuratu dugun 2018ko azken datuaren bilakaeran, LPI % 4,9 igo zen EAEn (+% 5,6 Estatuan).

...

OSALANek (Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Erakundea) agerian utzi duenez, 2020an 29,35 **lan-istripu** izan ziren (lan-egunetan baja eragin duten istripu berriak, hain zuzen ere 1.000 langileko istripu kopuruaren eta berariaz laneko istripuen kontingentzia estalia duten Gizarte Segurantzako afiliatuen kopuruaren arteko zatiduraren bidez kalkulatzeko den kopurua) gure Erkidegoan milako (35,26 milako 2019an eta, beraz, ratioa 5,91 puntu murriztu da). Sektore bakoitzari erreparatuta, eraikuntzan izan zen intzidentziarik handiena (61,58 milako), 5,45 puntu jaitsiz 2019koaren aldean. Ondoren lehen sektorea zegoen, 58,30 milako (-11,70 2019koaren aldean) eta industria, 55,64 milako, 13,61 puntu jaitsita 2019koaren aldean. Azkenik, zerbitzuen intzidentzia batez bestekoaren azpitik zegoen, 20,08 milako (-3,88 puntu).

Autonomia erkidegoei dagokienez, Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioak kalkulatzeko duen lanaldiko istripuen intzidentziaren indizeak erakusten duenez, Gaztela-Mantxa zen rankingeko buruan istripuetan 2020an, eta ondoren Nafarroa zegoen. EAEk, milako 25,9ko indizearekin, bere ratioa % 20,4 jaitsi da (-6,63 portzentaje-puntu), eta, beste urte batez, Estatuko batez bestekoaren gainetik mantentzen da, logikoa baita industria-sektorearen pisu handi samarra kontuan hartuta. Ehunekotan, Estatuko batez bestekoaren aldaketa negatiboa izan da aurten ere, eta Euskadin baino handiagoa: % -21,9koa.

Horrez gain, lan kontratu motaren arabera lan istripuei buruzko datuek erakusten dutenez, istripuen kopurua handiagoa da aldi baterako kontratu dutenen artean kontratu mugatua dutenen artean baino. Hala erakusten dute Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioaren 2018ko datuek. Zehazki, kontratu mugagabea zutenen istripu kopurua 32,4koa izan zen mila soldatapeko bakoitzeko (EParen lan serieak erabiliz); aldi baterako lan-kontratua dutenen artean, berriz, 53koa izan zen milako. Istripuen banaketa zein den jakin beharko litzateke sektoreen, adinaren eta okupazio motaren arabera, behin betiko ondorioak atera ahal izateko. Eta, ikuspegi dinamikoaren arabera, nabarmentzekoa da 2009an kontratu mugagabea eta aldi baterako kontratua duten pertsonen arteko istripuen indizea 26,4 istripukoa zela 1.000 soldatapeko bakoitzeko, eta 2019an 20,5era gutxitu zen.

Larritasunaren arabera, azken urtean gorabehera larriek gora egin dute (% 4,3), arinek (% 18,4) eta, neurri handiagoan, istripu hilgarriek (% 19,2). Gainera, ezbeharra izan zuten pertsonen % 74,9 gizonezkoak ziren.

...

Lan Harremanen Kontseiluak (LHK) 2020ari buruz emandako behin-behineko datuen arabera, hitzarmena indarrean zuten langileen % 37,3k hasi zuten urtea, % 47,4k luzatutako hitzarmena berritu gabe zuten eta % 15,3k hitzarmena bertan behera utzi zuten. **Negoiazio kolektiboaren** estaldura, beraz, langileen % 84,7engana heltzen zen (aurreko urtean baino 3,2 hamarren gehiago). Negoiazioari dagokionez, urtean zehar 193 hitzarmen izan dira Euskadin, 2019an baino % 33,2 gutxiago. EAEren esparruan, erregistratutako akordioen kopurua handiagoa izan zen (133 hitzarmen, sektoreko 3 hitzarmen eta enpresako 130 hitzarmen) EAEn eragina zuen Estatuan baino (erregistratutako 60 hitzarmen), eta, aldi berean, lehenengoek estalitako langileen kopurua handiagoa izan zen (85.543 pertsona, estatuko hitzarmenetan 24.105 izan ziren bitartean).

Horren ondorioz, hauxe da urtearen bukaeran negoziazio kolektiboaren egoera: langileen % 55,4k indarrean zegoen hitzarmen bat zuen (% 18,1ek urtean erregistratutako hitzarmenekin eta % 37,3k aurreko urteetan), % 34,8k luzatuta zeukan berritu gabe, eta gainerako % 9,8k hitzarmena bertan behera utzi zuen (beraz, egiteke zeuden hitzarmenen % 44,6ren batura zen). Ondorioz, 2020an negoziazio kolektiboaren estaldura % 90,2koa izan zen (2019an baino 5,2 puntu gehiago).

Lortutako akordioen edukiei dagokienez, EAEn indarrean dauden hitzarmenetan 2020rako itundutako batez besteko soldata-igoera % 1,69koa da (Estatu osoan % 1,89); aldiz, lanaldia, batez beste, urtean 0,66 ordu murriztea adostu da (2019an -1,69 ordu), eta urteko batez besteko lanaldi itundua 1.708 ordukoa da. Lana eta familia bateratzeko neurriak direla-eta, Lan Harremanetarako Kontseiluak nabarmentzen duenez, indarreko hitzarmenen % 47,2k baino ez ditu sartu horrelako neurriak (% 43,4k 2019an), horietako gehienak edoskitzarorako eskubidea metatzeko aukerarekiko lotuak dira, baita indarreko legerian ezarritakoa hobetzen duten ordaindutako zenbait baimen ere.

Bestalde, EINren "*hiru hilean behingo Lan Kostuen Inkestaren*" zifren arabera, 2020an (urteko batez bestekoak) 146,88 **ordu hitzartu ziren hilean enpresen eta langileen artean**, 2019an baino % 0,4 gutxiago. Ordu horietatik, 112,43 (-% 8,8 2019arekin alderatuta), % 76,5, benetan lan egindakoak izan ziren. Ratio hori nabarmen murriztu da 2020ko atipiko honetan, pandemiaren eta haren ondorioen ondorioz, eta horrek ez zuen beti utzi lan-jarduerari jarraitzea. Ondorioz, 2020an, 34,85 ordu lan egin gabe zeuden langile eta hilabete bakoitzeko, 2019an baino % 27,4 gehiago, eta benetan lan egindako orduen % 31.

Zifra horiekin zuzenean lotuta, gogorarazi nahi dugu pandemiaren ondorioz 2020an lan-merkatuan gertatutako fenomenoetako bat, enpleguaren beherakadaz gain, **telelanaren hedapena izan dela**, eta une honetan ez dakigu zein neurritan azkartu den behin betiko ezarpena. Oso modu garrantzitsuan, alarma-egoera eta konfinamendua deklaratu ondorengo urteko lehen hilabeteetan, eta ez beti baldintza tekniko eta antolakuntza-baldintza egokietan, telelanak aukera eman die enpresa askori duela gutxi egingarriak izango ez ziren jarduera- eta enplegu-mailei eusteko.

Estatistikako Institutu Nazionalaren Biztanleria Aktiboaren Inkestaren arabera, 2020ko bigarren hiruhilekoan (konfinamendu-egun gehienak hartzen dituen aldian), EAEko 32.700 pertsonak lan egin zuten noizbehinka etxebizitza partikularretik, hau da, biztanleria landunaren % 3,6k, 2019ko ia kopuru bera. Baina, horrez gain, 113.100ek (% 12,6) erreferentziazko asteko egunen erdia baino gehiago etxean lan egin zuten, 2019ko % 4,3aren aurrean. Horren ondorioz, 145.800 pertsonak, biztanleria landunaren % 16,2k, etxetik lan egin zuten, aurreko urtekoaren bikoitza baino gehiago. Sexuaren arabera, emakumeen tasa gizonena baino handiagoa da (% 16,5 eta % 15,9, hurrenez hurren), aurreko urtean telelanaren tasa handiagoa baitzuten gizonak (% 8,9 eta % 6,6, hurrenez hurren). Urtea (laugarren hiruhilekoa) amaitzeko, langileen zati handi bat lanpostuetara itzuli zen, eta telelan-tasak, noizbehinkakoak zein ohikoak, askoz txikiagoak izan ziren. Guztizko ratioa biztanleria landunaren % 9,5ekoa da (% 9,7 gizonen kasuan eta 9,3 emakumeen kasuan, eta, beraz, ia desagertu egin da genero-aldea).

EAEko datuak Estatuko batez bestekoarekin alderatuta, telelana gutxiago erabiltzen da gure erkidegoan. Desberdintasun horiek behar bezala interpretatzeko, ordea, ekoizpen-egitura bezalako aldagaiak aztertu beharko lirateke, eta, gainera, Estatuaren batez bestekoak errealitate eta datu oso desberdinak jasotzen dituela jo beharko litzateke. 2020ko bigarren hiruhilekoan, pandemia eta konfinamendua hasi zirenean, 3,5 milioi pertsona okupatuk baino gehiagok erabili zuten etxebizitzatik egindako lana Estatuan, guztizkoaren % 19,1ek (% 16,2 EAEn).

Amaitzeko, Eusko Jaurlaritzako Lan eta Enplegu Sailak **lan-gatazkei** buruz emandako datuek erakusten dute 2020an nabarmen murriztu dela gure erkidegoan greba-kopurua, eragindako langileen kopurua eta gatazka horien ondorioz lan egin gabeko lanaldien kopurua. EAEn 190 greba egin dira aurrean, 25.642 parte-hartzaile izan dituzte eta lan egin gabeko 59.741 lanegun sortu dituzte. 2019ko datuekin alderatuta, greba-kopuruak % 38,3 egin du behera, eta parte-hartzaileen kopuruak % 67,9. Lan egin gabeko lanaldiak, berriz, % 84,8 murriztu dira.

7.2. GOGOETAK

2021. urtearen erdialdean, gure bizimodua kolokan jarri duen pandemia baten bilakaerari buruzko ziurgabetasunez betetako aurrekaririk gabeko enplegu- eta sarrera-krisi bati aurre egin behar den bitartean, oso zaila da 2020an lan-merkatuak izan duen bilakaeraren balorazioa egitea, adierazle nagusien emaitza negatiboen egiaztapenetik harago, eta are gehiago kontuan hartzen bada ondorio horiek hedatzen jarraitzen dutela 2021. urtean.

2014-2019 aldian gora egin zuen enpleguak, eta, aldi horren amaieran, Euskadi 2008ko krisiaren aurreko okupazio-mailetara hurbildu zen. Hala eta guztiz ere, 2020an eten egin da susperraldi hori. Hala ere, enpleguak behera egin du hilero, pandemiaren hasierako beherakadaren ondoren, eta horrek lanpostuen galera handia ekarri du urteko saldoan.

Galera hori, hala ere, BPGd-arena baino askoz txikiagoa izan da, neurri handi batean enpresek ABEEEak masiboki erabiltzeagatik arindu baita, hasiera batean koiunturala zen egoera batek lan-merkatuan egiturazko eragin negatiboa izan ez zezan. Aldi baterako enplegu-erregulazioko espedienteak enpleguari eustea lehenesten ari dira kontratuak azkentzearen aurretik, aurrekaririk ez duen laguntza ekonomiko publikoari esker. Hori oso goraipagarria da, baina etorkizunak zalantza ugari sortzen ditu, bai luzapenen ikuspegitik, bai agerian jartzea kostatzen den pandemia osteko mundu honetan "etenda" dauden enplegu horien etorkizuneko bideragarritasunaren ikuspegitik.

2020an izandako enplegu-galera gizonezkoena izan da gehienbat, eta zerbitzuen sektoreko (ostalaritza) eta industriaren (manufaktura-industria) jarduerara-adar oso garrantzitsuei eragiten die bereziki gure egitura ekonomikoan. Sektore horiek ezaugarri eta arazo espezifiko eta oso desberdinak dituzte, eta erakundeek lehentasuna eman beharko diete, pandemia gainditzeko dugun bitartean aldi baterako egoerak kroniko bihurtu ez daitezela.

Gazteek lan-merkatuan parte hartzea ere deigarria da, bilakaera bereziki negatiboa izan baita. Langabezia-tasa handiak gizarte-arazoak eta -kostuak dakartza epe labur, ertain eta luzera, eta horiek kolektibo horri ez ezik, gizarte osoari ere eragiten diote. Horregatik, aurreko memorietan azalduetakoa errepikatzen dugu, hau da, gazteentzako enplegu-politika aktibo gehiago eta hobeak arbitratzen jarraitu behar dela, haien arazo espezifikoek erantzuteko eta kalitatezko enplegua bermatzeko.

Ildo horretan, epe ertainean iritsiko diren Europako funtsek erraztu egin beharko dute COVID-19aren krisiak gehien kaltetutako kolektiboak jarduerara itzultzea, ekimen publiko estrategikoen bidez, mundu osoan ekoizpen-sistema aurreratu eta lehiakor baterako trantsizioa errazteko; izan ere, sistema horren etorkizuneko bilakaerak, gaur egun, zalantza handiak sortzen ditu.

Bestalde, gogorarazi nahi dugu enplegu-politika aktiboen helburuetako bat langabezia murriztea dela, egiturazkoa bereziki, eta iraupen luzeko langabezia, eragiten digun pandemiatik harago, urtez urte gure gizartean arazo kroniko gisa mantentzen dela, kualifikaziorik eza eragiten duten faktoreetako bat baita. Pertsona horiek oso lehentasunezko arreta behar dute, gaur egungo egoeraren arabera arazoak kaltetu beharko ez luketena, laneratzeko behar diren tresnak eskura izan ditzaten, modu egonkor eta kalitatezkoan.

Gainera, enplegu-politika aktiboek garrantzi berezia hartzen dute beren prestakuntza-eskaintza jasotzeko dauden Europako funtsen xede-eremuetara egokitzeko behararen aurrean (digitalizazioa eta ekonomia jasangarria). Ildo horretan, gai izan behar dugu langabeei eta enplegu-eskatzaileei beharrezko tresna guztiak eskaintzeko, lan-merkatuan sartzea, mantentzea eta hobetzea errazteko, trantsizio handiek (teknologiko-digitala, soziosanitarioa eta energetiko-ingurumenekoa) gero eta eragin handiagoa duten ekoizpen-ehunetan.

Azkenik, garrantzitsua da enplegu-programak arautzen dituzten mekanismoak ebaluatzea eta berrikustea, bereziki okerren funtzionatu dutenak, haien eraginkortasuna handitzeko eta enplegu-estrategia berria eta horren ondoriozko planak garatzean lortu beharreko helburuak betetzen laguntzeko neurriak diseinatzeko eta ezartzen saiatzeko.

IV. KAPITULUA

Bizi-baldintzak eta gizarte babesa EAEn

Oro har, bizi-kalitatea neurtzen duten adierazleek egiturazko izaera dute, eta horrek zelanbaiteko dekalajea dakar gertaeren eta haien isla estatistikoaren artean. Horixe gertatuko da aurten memoria honen hainbat kapitulutan, eta argi eta garbi EAEko bizi-baldintzei buruzko atal honetan. Aztertuko ditugun adierazleetako batzuk 2019koak direnez gero (aurrekoak ere bai), eta, beraz, pandemia hasi aurrekoak, ez dute islatuko Memoria honen xede den urtearen egoera eta, zalantzarik gabe, pertsonen bizitzan izango duen eragin larria. Egoera normaletan, dekalaje horrek ez du eraginik biztanleriaren bizi-baldintzen urteko jarraipenean, baina, jakina, egoerok modu askotara kalifika daitezke, baina ez normaltzat.

Hurrengo orrialdeetan, lehenik eta behin, EAEko biztanleen bizi-baldintzen azterketa izango dugu aztergai, baita Estatuko eta Europako testuinguruaren konparazioa ere, COVID-19a iritsi aurreko unean, eta, zalantzarik gabe, 2021eko memoria sozioekonomikoari esker, aurrera egin ahal izango dugu gure denbora azterketan eta pandemiak euskal herritarren ongizatean duen eraginaren jarraipenean.

Bigarrenik, Euskadiko gizarte-babesari buruz eskuragarri dauden informazio-iturri nagusiak aztertzen dira. Horietako batzuetan, EAEko diru-sarrerak bermatzeko sistemaren prestazioei buruzkoetan, esaterako, pandemiaren eragina ikusten da.

1. BIZI-BALDINTZAK

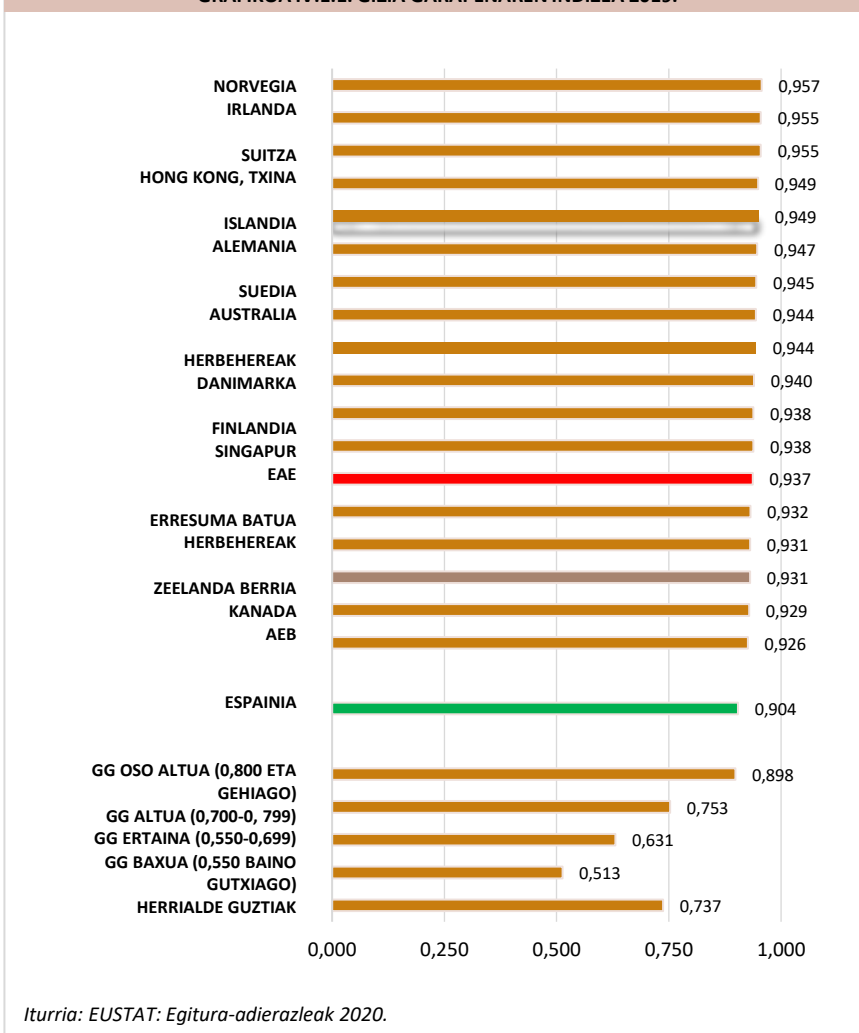
Memoria honen hurrengo orrialdeetan landuko diren bizi-baldintzen esparruen adierazle argigarriek adierazten dute Euskadik bizi-kalitatearen estandar handiak dituela, bai estatuan, bai nazioartean.

Munduko testuinguruan, EAEk 2019an (eskuragarri dagoen azken datua, 2020ko abenduan argitaratua) 12. postuan jarraitzen du -Singapurren eta Erresuma Batuen artean- **NBERen Giza Garapenaren Indizeko (GGI)** herrialdeen sailkapenaren arabera (2019ko posizio bera): mundu mailako giza aurrerapenaren indize sintetikoa da, osasunari, hezkuntzari eta pertsonen diru-sarrerei buruzko informazioa konbinatzen duena eta EUSKATEko Nazio Batuen Garapeneko Programak¹ aplikatzen duena.

NBGPen txostenak 189 herrialderen mundu mailako sailkapena ezartzen du, euren bizi baldintzen arabera ordenatuta. Azterketak GGI bat esleitzen dio bakoitzari (0tik 1era bitarteko eskalan), eta euskal gizartea planetako garatuenen artean dago, 0,937 punturekin, hain zuzen Norvegia (0,957), Irlanda, Suitza, Hong-Kong, Islandia, Alemania, Suedia, Australia, Herbehereak, Danimarka, Finlandia eta Singapurren atzetik. Espainia NBGPen txosteneko 25. postuan dago (2018an bezala), 0,904ko GGIarekin. Sailkapeneko azkena Niger dago 0,394rekin.

2010-2019 aldian, Euskadiko GGIn osagai guztiek hobera egin dute: bizi-itxaropena 82,4tik 83,9ra igaro da, eta hirugarren postuan dago, Hong Kongen (84,9) eta Japoniaren (84,6) atzetik. Gauza bera gertatzen da eskolatzeko urteen adierazleari dagokionez: 18,1 urtetik 18,6 urtera igaro da, eta lehen postuetan dago, bederatzigarren postuan, Australia (22), Belgika (19,8), Suedia (19,5), Finlandia (19,4), Islandia (19,1), Danimarka (18,9), Zeelanda Berria (18,8) eta Irlandaren (18,7) atzetik.

Eskolatzeko batez besteko urteei dagokionez, aipatutako aldian ere gora egin duten arren (10,2 urtetik 11,2 urtera), 51 herrialdek gainditzen dute EAE, Alemania (14,2 urte batez beste), Suitza, Estatu Batuak eta Kanada (hirurak 13,4rekin) buru direla. Bestalde, Euskadiko per capita errenta nazionala 50.877 dolarretik 57.438 dolararrera igo da 2010

GRAFIKOA IV.1.1. GIZIA GARAPENAREN INDIZEA 2019.

¹ GGI giza garapenaren oinarritzko hiru dimentsiotan zentratzen den indize konposatu bat da: bizitza luze eta osasuntsua izateko gaitasuna, jaiotzako bizi-itxaropenaren arabera neurtzen dena; ezagutzak eskuratzeko gaitasuna, batez besteko eskolatzeko urteen eta espero diren eskolatzeko urteen arabera neurtzen dena; eta bizi-maila duina lortzeko gaitasuna, per capita diru-sarrera nazionalaren arabera neurtzen dena. Informazio gehiagorako: [2020ko giza garapenaren indizeak eta adierazleak](#) (2019ko datuak).

eta 2019 bitartean, erosteko ahalmenaren parekotasunari dagokionez neurtuta, Norvegiako 66.494 dolarretatik eta Liechtensteingo 131.032 dolarretatik urrun (munduan pertsona bakoitzeko diru-sarrera handienak dituen herrialdea), baina Alemania (55.314 \$) edo Islandia (54.682 \$) bezalako herrialdeen aurretik. Aurreko urtearekin (2018) alderatuz gero, GGIaren lau osagaietatik hiruk hobera egin dute: bizi-itxaropena (3 hamarren, 83,6tik 83,9ra), eskolatzearen batez besteko urteak (hamarren bat, 11,1etik 11,2ra) eta errenta nazional gordina (56.659 dolarretik 57.438 dolarrera). Aitzitik, eskolatzeko urteak 18,7tik 18,6ra jaitsi dira.

Aurrekoa gorabehera, EAE ez dago gizarte bazterketaren arazotik kanpo, egungo gizarteetan zeharkako errealitatea baita. Erakunde eta ikertzaileek urte askoan erabili duten "pobrezia" kontzeptuak ez ditu agortzen gizarte-bazterketaren errealitatea eta dinamikak. Horrexegatik dago adostasun zabala azken hamarkadetan, bai gizarte ikerkuntzan diharduen pertsonalaren artean, bai kudeaketa publikoko taldeen artean: pobrezia-kategoria gizarte bazterkeria kategoriarantz zabaltzen da pobrezia ekonomikoaren gaineko ideia larria gainditzeko eta, batez ere, egungo gizarteetan gertatu diren eraldaketa sakonak, hain zuzen ere aurrerapen teknologikoek, bizimodu aldaketek eta aribideko gizarte erreformek eragindakoak.

Kapitulu honetan, lehenik eta behin, EBko bizi-baldintzei buruzko zifra nagusiak aurkezten dira, EUROSTATen Bizi Baldintzei buruzko Inkestaren (EU-SILC) azken datuetatik abiatuta, eta EAEren eta Estatuaren egoerarekin erlazioztatzen dira, "AROE" tasaren osagaiak xehetasunez aztertuta (*Population at risk of poverty and exclusion*), 2020rako Europako Batzordeak ezarritako helburuen bidez.

Jarraian, EInen 2019ko Bizi Baldintzei buruzko Inkestaren (BBI) emaitzak eskaintzen dira. Inkesta horrek aukera ematen du EAEk gainerako autonomia erkidegoekin alderatuta izan duen bilakaera konparatzeko, errentaren eta gabezia materialaren adierazle nagusiei dagokienez. Ondoren, Eusko Jaurlaritzaren 2018ko Pobrezia- eta Gizarte Desberdintasunen Inkestak (PGDI) aztertzen dituen desberdintasun adierazleen azterketa egiten da, Europako konparazio batekin batera².

EAEko familien, bateratzeko beharren eta horretarako garatzen diren politiken gaineko azterlanak osatzen du kapitulu honetako bigarren blokea. Azkenik, 2019ko Memoriako datuak eguneratuta, 2020ko Genero Berdintasunaren Indizea lantzen da, EAEk Europako testuinguruan duen egoera aztertuta.

1.1. EAE-KO BIZI-BALDINTZAK EUROPA MAILAN: "AROE" TASA

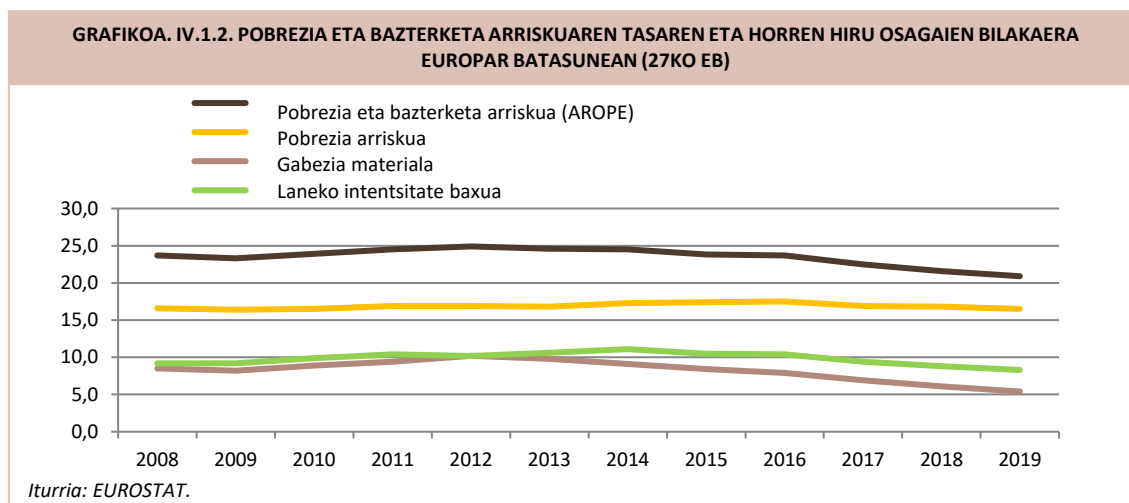
Europar Batasunean, 2008ko krisiak eragin oso larriak izan zituen jardura ekonomikoan eta enpleguan. EBko pobrezia edo bazterketa arriskuan dauden herritarren kopurua nabarmen hazi zen 2008tik aurrera, eta goia jo zuen 2012an, % 25 ingurura iritsita; apurka-apurka gutxitu zen harrezkero.

IV.1.1. TAULA. BIZI-BALDINTZAK EAE-N. "EUROPA 2020" ERREFERENTZIAKO ADIERAZLEAK ETA ESTATUAREKIN ETA EB-REKIN ALDERATZEA.				
	EAE		ESTATUA 2019	27 EB 2019
	2008	2019		
"AROE" TASA	13,9	14,4	25,3	20,9
- POBREZIAREN ATALASEAREN AZPITIK BIZTANLERIAREN % (% 60 MEDIANA) – MONETA-POBREZIA	9,1	10,0	20,7	16,5
- GABEZI MATERIAL LARRIA	2,8	3,5	4,7	5,4
- LAN-INTENSITATE BAXUA	6,5	10,3	10,8	8,3
<i>Iturriak: EUROSTAT eta EIN.</i>				

² Eusko Jaurlaritzaren 2018ko Pobrezia- eta Gizarte Desberdintasun- buruzko Inkestaren (2018) desberdintasun-adierazleen gaineko 1.3. atalean, 2017ko Memoria Sozioekonomikoan bildutako 2016ko PGDSren informazioa eguneratu da.

Egoera horrek (eskuragarri dauden azken datuak) biztanleriaren % 20,9ri eragiten zion 2019an, edo, bestela esanda, egungo EBko 91,3 milioi herritarri (107,5 milioi, Erresuma Batua barne hartzen badugu), Europa 2020 Estrategian ezarritako irizpideen arabera, "AROE tasa" izenekoan (*Population at risk of poverty and exclusion*)³.

Horietatik % 53,3 emakumeak ziren (haien AROPE tasa batez bestekoa baino puntu bat handiagoa da) eta % 46,7 gizonezkoak (pobrezia edo bazterketa arrisku-tasa: % 20).

2018. urtearekin alderatuta, Batasuneko batez besteko tasa 7 hamarren jaitsi da (3,4 milioi pertsona gutxiago kaltetuta); beraz, intzidentzia 5 herrialdetan soilik hazi da (Txekia, Frantzia, Malta, Eslovakia eta Suedia), batek aldatu barik eutsi dio (Portugal), eta gainerakoetan murriztu egin da. Eta 2008ko intzidentziari dagokionez, EBko batez bestekoa urte hartako datua baino % 2,3 puntu beherago dago (eraginpeko 8,6 milioi lagun), baina EBko 6 herrialderentzat pobrezia – horien artean Espainia- eta bazterketa arriskua oraindik krisiaren aurretik baino handiagoa da.

Hala, 2019ko datuek erakusten dutenez, Bulgarian pobrezia eta bazterketa arriskuan dago biztanleriaren % 32,5, eta egoera ahulean dauden pertsonen tasarik handiena ere badu. Ondoren Errumania (% 31,) eta Grezia (% 30); hauek, berriz, tasarik txikiak dituzte: Txekiar Errepublikak (% 12,5), Esloveniak (% 14,4) eta Finlandiak (% 15,6).

IV.1.2. TAULA. EB-N POBREZIA EDO GIZARTE BAZTERKETA ARRISKUAN DAGOEN BIZTANLERIA, "EUROPA 2020 ESTRATEGIA"REN IRIZPIDEEN ARABERA

	EHUNEKOA			ABSOLUTUAK (MILIOIOAK)		
	2008	2018	2019	2008	2018	2019
27KO EB	:	21,6	20,9	:	94,7	91,3
BELGIKA	20,8	20,0	19,5	2,2	2,2	2,2
BULGARIA	44,8	32,8	32,5	3,4	2,3	2,3
TXEKIAR ER.	15,3	12,2	12,5	1,6	1,3	1,3
DANIMARKA	16,3	17,0	16,3	0,9	1,0	0,9
ALEMANIA	20,1	18,7	17,4	16,4	15,3	14,2
ESTONIA	21,8	24,4	24,3	0,3	0,3	0,3
IRLANDA	23,7	21,1	20,6	1,1	1,0	1,0
GREZIA	28,1	31,8	30,0	3,1	3,3	3,1
ESPAINIA	23,8	26,1	25,3	10,8	12,0	11,8
FRANTZIA	18,5	17,4	17,9	11,2	11,0	11,1
KROAZIA	:	24,8	23,3	:	1,0	0,9
ITALIA	25,3	27,3	25,6	15,1	16,4	15,4
ZIPRE	23,3	23,9	22,3	0,2	0,2	0,2
LETONIA	34,2	28,4	27,3	0,7	0,5	0,5
LITUANIA	27,6	28,3	26,3	0,9	0,8	0,7
LUXENBURGO	15,5	20,7	20,6	0,1	0,1	0,1
HUNGARIA	28,2	19,6	18,9	2,8	1,9	1,8
MALTA	20,1	19,0	20,1	0,1	0,1	0,1
HERBEHEREAK	14,9	16,7	16,5	2,4	2,8	2,8
AUSTRIA	20,6	17,5	16,9	1,7	1,5	1,5
POLONIA	30,5	18,9	18,2	11,5	7,0	6,7
PORTUGAL	26,0	21,6	21,6	2,8	2,2	2,2
ERRUMANIA	44,2	32,5	31,2	9,4	6,4	6,1
ESLOVENIA	18,5	16,2	14,4	0,4	0,3	0,3
ESLOVAKIA	20,6	16,3	16,4	1,1	0,9	0,9
FINLANDIA	17,4	16,5	15,6	0,9	0,9	0,8
SUEDIA	14,9	18,0	18,8	1,4	1,8	1,9
EAE	13,9	12,1	14,4	0,30	0,26	0,31
ERRESUMA BATUA	23,2	23,1	:	14,1	15,1	:
28 EB (E.B. BARNE.)	23,7	21,8	21,4	116,1	109,9	107,5

Iturria: EUROSTAT eta EINren datuekin geuk egina.
(2020.12.02ko datuak)

³ "Europa 2020 Estrategia"ren ondorioetarako, pertsona bat pobrezia- eta gizarte-bazterketako arriskuan dagoela jo da, baldin eta langabezia-arazoak dituen edo oso lan-intentsitate txikia duen familia-unitate batekoa bada, pobrezia-arriskuan badago transferentzia sozialen ondoren eta/edo gabezia material larria badu.

Espainian, 2019ko ratioa % 25,3 zen, Europako batez bestekoa baino 4,4 puntu handiagoa (eraginpeko 11,8 milioi lagun baino gehiago), eta 8 hamarreneko murriztapena izan du aurreko urtearen aldean (hala ere, oraindik 2008ko datua baino 1,5 puntu gehiagoko ratioa du). Sexuaren arabera, emakumezkoen AROPEk % 26ko ratioa du, eta gizonezkoenak % 24,6koa. Hala, Espainia maila ertain-altuan dago, Italiaren edo Kroaziaren antzeko zifrekin.

EAEn, pobrezia eta bazterketa arriskuak biztanleriaren % 14,4ri eragiten dio 2019an (EUROSTATen eta EINen metodologiaren arabera), edo, bestela esanda, 313.600 pertsonari (nahiz eta interes handikoa izan, ez dago sexuaren araberrako informaziorik), 2018an baino 2,3 puntu gehiago eta 2008an baino puntu erdi gehiago (urte horretako intzidentzia % 13,9koa izan zen). Ratio hori, beste urte batez, nahiko baxua da Europarekin alderatuta, eta Esloveniakoarekin aldera daiteke, Europar Batasuneko bigarren tasarik baxuena baitu, Txekiar Errepublikaren ondoren, lehen ikusi den bezala.

Eta, Estatuko autonomia erkidegoei dagokienez, EAE bigarren posturik onena da (% 14,4, 2018an baino 2,3 puntu gehiago), Nafarroaren atzetik (% 11,7), azken urtean aurreratu duenez. 2019an, Estatuko batez bestekoak bezalaxe, "AROE" tasa 14 erkidegok murriztu dute, batek eutsi egin dio (Madril, % 19) eta soilik 5ek (EAE barne) handitu dute. Ratio handienak Melillan (% 38,5) eta Andaluzian eta Extremaduran (% 37,7) erregistratu dira. 2019an, Estatuko batez bestekoak bezalaxe, "AROE" tasa 14 erkidegok murriztu dute, batek eutsi egin dio (Madril, % 19) eta soilik 5ek (EAE barne) handitu dute. Ratio handienak Melillan (% 38,5) eta Andaluzian eta Extremaduran (% 37,7) daude, bietan % 37,7ko pobrezia eta bazterketa arriskuarekin.

V.1.3. TAULA. POBREZIA EDO GIZARTE BAZTERKETA ARRISKUAN DAUDEN BIZTANLEAK, "EUROPA 2020 ESTRATEGIA"REN ARABERA: "AROE" TASAKO OSAGAIAK. EHUNEKOA BIZTANLERIA OSOAREKIKO, 2017-2019.

	"AROE" TASA OROKORRA			1. POBREZIA ARRISKUA (%60KO ATALASEA)			2. GABEZIA MATERIAL LARRIA			3. LAN-INTENSITATE OSO BAXUA		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
ESTATUA, GUZTIRA	26,6	26,1	25,3	21,6	21,5	20,7	5,1	5,4	4,7	12,8	10,7	10,8
ANDALUZIA	37,3	38,2	37,7	31,0	32,0	31,3	5,2	8,0	5,9	21,9	18,1	18,0
ARAGOI	15,8	17,7	21,1	13,3	14,2	17,9	0,5	1,2	2,3	5,9	5,6	5,5
ASTURIAS	17,2	20,9	24,6	12,6	14,0	20,7	3,5	6,0	3,4	11,5	13,6	14,1
BALEARIAK	24,7	18,1	15,1	21,3	15,4	12,0	6,9	5,3	2,9	3,7	4,4	3,5
U. KANARIARRAK	40,2	36,4	35,0	30,5	32,1	28,5	13,6	8,8	3,9	19,2	16,3	14,8
KANTABRIA	20,5	25,0	19,4	17,6	19,9	17,3	2,2	3,6	0,9	9,3	11,2	7,9
GAZTELA-MANTXA	18,4	19,5	16,7	15,4	16,1	12,9	1,0	1,9	2,3	9,2	8,8	7,4
GAZTEA-LEON	33,9	33,5	30,7	28,1	29,9	26,2	4,4	7,2	7,4	12,8	12,3	11,8
KATALUNIA	19,4	18,9	18,8	15,0	13,6	13,9	5,0	6,5	5,7	8,8	5,8	8,3
VALENTZIAKO E.	31,3	30,2	27,0	25,6	26,0	23,7	7,4	2,9	4,8	13,6	10,7	10,1
EXTREMADURA	44,3	44,6	37,7	38,8	37,6	31,5	5,6	8,5	6,3	15,4	15,3	12,9
GALIZIA	22,6	23,0	24,3	18,7	18,8	20,0	2,4	1,6	3,6	12,0	11,1	11,9
MADRIL	20,6	19,0	19,0	16,9	16,1	15,0	5,4	4,7	4,5	9,2	6,5	6,8
MURTZIA	34,7	32,7	31,9	30,1	28,6	27,7	6,2	5,7	4,3	12,6	10,0	9,2
NAFARROA	13,5	12,6	11,7	8,3	8,9	7,7	0,3	5,9	3,0	8,2	8,1	5,5
EAE	14,5	12,1	14,4	9,7	8,6	10,0	3,7	3,2	3,5	7,7	7,1	10,3
ERRIOXA	14,4	20,4	15,2	9,7	16,6	12,3	2,9	3,5	1,6	5,4	8,8	6,3
CEUTA	35,8	49,3	45,9	32,5	38,3	40,6	3,8	15,7	6,2	30,6	34,6	29,9
MELILLA	29,4	24,1	38,5	26,2	21,4	35,7	9,4	8,6	12,9	13,9	15,6	24,8

Iturria: EIN. Bizi Baldintzen Inkesta.

1.1.1. Pobreziaren atalasearen azpitik dagoen biztanleria

Adierazle horren osagaietako dagokienez, batetik, 2019an EBko biztanleen % 16,5 pobrezia arriskuan zegoen gizarte transferentzien ondoren (moneta-pobrezia); egoera horretan daude, zehazki, diru-sarreraren kontsumo-unitateko banaketaren herrialde bakoitzeko medianaren % 60tik ("pobrezia-atalase" deritzon horretatik) beherako diru-sarrerak dituztenak (osagai hori da, beraz, herrialde bakoitzean gutxieneko errenta-atalase horretara heltzen ez diren biztanleen portzentajea).

Ehuneko hori 3 hamarren jaitsi da 2018ko datuekin alderatuta, eta bost pertsonatik bat baino gehiago Errumanian (% 23,8), Letonian (% 22,9), Bulgarian (% 22,6), Estonian (% 21,7), Espainian (% 20,7), Lituania (% 20,6) eta Italian (% 20,1) daude egoera horretan. Ratio baxuenak Txekiar Errepublikan (% 10,1), Finlandian (% 11,6) eta Eslovakian (% 11,9)

daude. 2008az geroztik, pobrezia arriskuan dauden pertsonen proportzioak gora egin du informazioa duten 14 herrialde kidetan, eta 12 murriztu da.

EAEn, tasa % 10era iritsi da 2019an, eta azken urtean 1,4 puntu igo da, eta 9 hamarren 2008tik. Gaur egun, 218.800 pertsonari eragiten die, aurreko urtean baino 28.800 gehiagori.

Autonomia erkidegoen testuinguruan, Euskadi, AROPE tasaren lehen osagai horretan, batez besteko orokorraren oso azpitik dago (% 10 eta % 20,7, hurrenez hurren), Nafarroaren atzetik (% 7,7). Beste muturrean, erkidego batzuek % 30eko ratioak gainditu dituzte: Ceuta (% 40,6), Melilla (% 35,7), Extremadura (% 31,5) eta Andaluzia (% 31,3).

1.1.2. Gabezia material larria

Bigarrenik, EBko herritarren % 5,4k gabezia material larria izan du 2019an; izan ere, bizi-baldintza batzuk dituzte, besteak beste, fakturei aurre egiteko (etxeko ohiko gastuei dagokienez), etxea bero mantentzeko edo urteko astebeteko oporraldia izateko⁴. Ratio hori 7 hamarren murriztu da azken urtean, eta % 8,5etik behera dago.

IV.1.4. TAULA. POBREZIA EDO GIZARTE BAZTERKETA ARRISKUAN DAGOEN BIZTANLERIA, "EUROPA 2020 ESTRATEGIA"REN ADIERAZLEEN ARABERA. "AROEPE" TASAKO OSAGAIAK: EHUNEKOA BIZTANLERIA OSOAREKIKO. 2008-2019.												
	1. POBREZIA ARRISKUA (% 60KO ATALASEA)				2. GABEZIA MATERIAL LARRIA				3. LAN-INTENSITATE OSO BAXUA			
	2008	2017	2018	2019	2008	2017	2018	2019	2008	2017	2018	2019
27KO EB	16,6	16,9	16,8	16,5	8,5	6,9	6,1	5,4	9,2	9,4	8,8	8,3
BELGIKA	14,7	15,9	16,4	14,8	5,6	5,2	5,0	4,4	11,7	13,9	12,6	12,4
BULGARIA	21,4	23,4	22,0	22,6	41,2	30,0	20,9	19,9	8,1	11,1	9,0	9,3
TXEKIAR ERREP.	9,0	9,1	9,6	10,1	6,8	3,7	2,8	2,7	7,2	5,5	4,5	4,2
DANIMARKA	11,8	12,4	12,7	12,5	2,0	3,1	3,4	2,6	8,5	10,0	9,8	9,3
ALEMANIA	15,2	16,1	16,0	14,8	5,5	3,4	3,1	2,6	11,7	8,7	8,1	7,6
ESTONIA	19,5	21,0	21,9	21,7	4,9	4,1	3,8	3,3	5,3	5,8	5,2	5,4
IRLANDA	15,5	15,6	:	13,1	5,5	5,2	4,9	5,4	13,7	16,2	13,0	13,6
GREZIA	20,1	20,2	18,5	17,9	11,2	21,1	16,7	16,2	7,5	15,6	14,6	13,8
ESPAINIA	19,8	21,6	21,5	20,7	3,6	5,1	5,4	4,7	6,6	12,8	10,7	10,8
FRANTZA	12,5	13,2	13,4	13,6	5,4	4,1	4,7	4,7	8,8	8,1	8,0	7,9
KROAZIA	:	20,0	19,3	18,3	:	10,3	8,6	7,2	:	12,2	11,2	9,2
ITALIA	18,9	20,3	20,3	20,1	7,5	10,1	8,5	7,4	10,4	11,8	11,3	10,0
ZIPRE	15,9	15,7	15,4	14,7	9,1	11,5	10,2	9,1	4,5	9,4	8,6	6,8
LETONIA	25,9	22,1	23,3	22,9	19,3	11,3	9,5	7,8	5,4	7,8	7,6	7,6
LITUANIA	20,9	22,9	22,9	20,6	12,5	12,4	11,1	9,4	6,1	9,7	9,0	7,5
LUXENBURGO	13,4	18,7	18,3	17,5	0,7	1,2	1,3	1,3	4,7	6,9	8,3	7,5
HUNGARIA	12,4	13,4	12,8	12,3	17,9	14,5	10,1	8,7	12,0	6,6	5,7	5,0
MALTA	15,3	16,7	16,8	17,1	4,3	3,3	3,0	3,6	8,6	7,1	5,5	4,9
HERBEHEREAK	10,5	13,2	13,3	13,2	1,5	2,6	2,4	2,5	8,2	9,5	8,6	9,2
AUSTRIA	15,2	14,4	14,3	13,3	5,9	3,7	2,8	2,6	7,4	8,3	7,3	7,8
POLONIA	16,9	15,0	14,8	15,4	17,7	5,9	4,7	3,6	8,0	5,7	5,6	4,7
PORTUGAL	18,5	18,3	17,3	17,2	9,7	6,9	6,0	5,6	6,3	8,0	7,2	6,2
ERRUMANIA	23,6	23,6	23,5	23,8	32,7	19,7	16,8	14,5	8,5	6,9	7,4	6,0
ESLOVENIA	12,3	13,3	13,3	12,0	6,7	4,6	3,7	2,6	6,7	6,2	5,4	5,2
ESLOVAKIA	10,9	12,4	12,2	11,9	11,8	7,0	7,0	7,9	5,2	5,4	5,2	6,2
FINLANDIA	13,6	11,5	12,0	11,6	3,5	2,1	2,8	2,4	7,5	10,7	10,8	9,7
SUEDIA	12,2	15,8	16,4	17,1	1,4	1,1	1,6	1,8	5,5	8,8	9,1	8,6
EAE	9,1	9,7	8,6	10,0	2,8	3,7	3,2	3,5	6,5	7,7	7,1	10,3
EERESUMA BATUA	18,7	17,0	18,6	:	4,5	4,1	4,6	:	10,4	10,1	8,6	:
28ko EB (E.B. barne)	16,5	16,9	16,9	16,8	8,5	6,6	5,8	5,5	9,2	9,5	8,8	8,5

Iturria: Geuk egina EUROSTAT eta EINen datuak erabiliz (20.12.2).

Batasunean, gabezia horren eragina oso desberdina da herrialdeen artean, Sueediatik eta Luxenburgotik Bulgariara (ia % 20) % 2tik behera baitaude, eta horietako gehienek (20) hobera egin dute emaitzetan. 2008. urtearekin alderatuta, gabezia larria duten pertsonen proportzioak gora egin du datuak dituzten 6 herrialdetan, eta behera egin du 19 herrialdetan.

⁴ Zehazki, EUROSTATen irizpideen arabera, **gabezia material larria** izateko bederatzi item hauetatik **lau bete** behar dira: fakturak garaiz ezin ordaintzea, etxea bero ezin edukitzea, ezusteko gastuak ezin ordaintzea, bi egunez behin haragia, arraina edo antzeko proteinak ezin jatea, urtero gutxienez astebeteko oporraldirik ezin hartzea eta kotxea, garbigailua, koloretako telebista eta telefonoa (sakelakoa barne) ez edukitzea.

Espainiak % 4,7ko tasa du (2018an baino 7 hamarren gutxiago), eta EAEk % 3,5ekoa (% 3,2 2018an), hau da, 76.000 pertsona (aurreko urtean baino 6.000 gehiago). 2008-2019 aldia aztertuta, bilakaera negatiboa izan du, % 2,8tik % 3,5era, baina beti % 5etik beherako mailetan mantendu da. Autonomia erkidegoei dagokienez, Melillan eta Gaztela eta Leonen daude intzidentzia handienak (% 12,9 eta %7,4, hurrenez hurren), Kantabrian (% 0,9), Errioxan (% 1,6) eta Gaztela-Mantxan (% 2,3).

1.1.3. Lan intentsitate oso txikiko biztanleria

Azkenik, EBko biztanleen % 8,3 lan-intentsitate oso txikiko etxeetan bizi dira 2019an, 59 urtetik beherako helduek azken urtean lan potentzial osoaren % 20 baino gutxiago lan egin dutenean (2018an baino puntu erdi gutxiago eta 2008an baino 9 hamarren gutxiago). Grezia (% 13,8), Irlanda (% 13,6) eta Belgika (% 12,4) dira Europar Batasuneko zerrendaburuak; Txekia, Hungaria, Polonia eta Eslovenia, berriz, % 5 ingurukoak dira. 2008. urtearekin alderatuta, tasa horrek gora egin du EBren zati handi batean (15 herrialdek dituzte datu eguneratuak), baina batez bestekoa ia ez da aldatu denboran zehar.

IV.1.5. TAULA. "AROE" TASAREN ETA BERE OSAGAIEN BILAKAERA, EAE-ESTATUKO BATEZ BESTEKOAREN ARTEKO ALDERAKETA.								
	POBREZIA ETA GIZARTE BAZTERKETA ARRISKUA (AROE)		1. POBREZIA ARRISKUA (<60KO ATALASEA) (MONETA-POBR.)		2. GABEZIA MATERIAL LARRIA		3. LAN-INTENTSITATEKO TXIKIA	
	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE
2008	23,8	13,9	19,8	9,1	3,6	2,8	6,6	6,5
2016	27,9	15,9	22,3	9,0	5,8	4,2	14,9	13,7
2017	26,6	14,5	21,6	9,7	5,1	3,7	12,8	7,7
2018	26,1	12,1	21,5	8,6	5,4	3,2	10,7	7,1
2019	25,3	14,4	20,7	10,0	4,7	3,5	10,8	10,3
18/19 ald.*	-0,8	2,3	-0,8	1,4	-0,7	0,3	0,1	3,2
08/19. ald.*	1,5	0,5	0,9	0,9	1,1	0,7	4,2	3,8

Iturria: ElNen datuekin eginikoa.

* Aldaketa ehunekoetan.

EAEren datuak 3,2 puntu egin du okerrera azken urtean, eta 2019an % 10,3ra iritsi da (224.000 pertsona, 2018an baino 70.000 gehiago), EBko batez bestekoaren gainetik (% 8,3) eta krisiaren hasierako % 6,5aren gainetik (3,8 puntu).

Espainia ere Batasuneko batez bestekoaren gainetik dago, eta hamarren bat baino ez da okertu 2018ko datuekin alderatuta (% 10,7tik % 10,8ra). Erkidego horietako askok, nahiz eta azken urtean hobera egin, ratio oso handiak dituzte: Ceuta, Melilla eta Andaluzia (% 29,9, % 24,8 eta % 18, hurren).

1.2. 2019KO BIZI-BALDINTZEN INKESTAREN EMAITZAK

Europar Batasuneko errentari eta bizi-baldintzei buruzko estatistika, «Statistics on income and living conditions», EU-SILC) deritzona, bateratzeko prozesu baten zatia da. Helburu nagusietako bat pobrezia eta gizarte-bazterketa aztertu ahal izateko informazioa ematea da. Alde horretatik, askotariko informazioa ematen du, etxebizitzetako buruzko datuak, hain zuzen ere: etxeko gastuak, diru-sarrerak, ekipamendua, egoera ekonomikoa, helduen jarduera, osasuna, osasun-arreta eskuratu ahal izatea, hezkuntza eta datu biografikoak.

1.2.1. Errenta

2019ko Inkestaren emaitzen arabera, lehenik eta behin, EAEko pertsona bakoitzeko batez besteko errenta urtean 15.300 eurokoa da (ez dago sexuaren araberako informaziorik), aurreko urtean baino % 3,9 gehiago lehen postuan eta ondoren Nafarroan, eta Estatuko batez bestekoa baino % 31 gehiago, azken horrek % 2,3 egin baitu gora. 2008arekin alderatuta, batez besteko errenta pertsonalaren bilakaera positiboa izan da EAEn, % 9 hazi baita, estatuko batez bestekotik gertu, % 8,8 hazi baita. Gainera, errenta baxuenak jasotzen dituzten pertsonen ehuneko txiki samarra du Euskadik (% 5,3 errentaren lehen dezilean), eta handiena, erkidego guztien artean, altuenak kobratzen dituztenen artean (% 19 errentaren hamargarren dezilean).

Bestalde, aurreko urtean EAEn etxe bakoitzeko jasotako batez besteko errenta % 3,9 igo da, eta 36.399 eurokoa da, Estatuko batez bestekoa baino % 24,9 handiagoa (29.132 euro gehiago, hau da, % 2,5 gehiago). EAeko datua, berriz ere, lehen postuan dago autonomia erkidegoen rankingean, eta ondoren dator Nafarroa (etxe bakoitzeko batez besteko diru-sarrera 34.612 eurokoa da).⁵ Eta 2008-2019 aldia kontuan hartzen badugu, krisia hasi zenetik, etxeko batez besteko errenta % 0,8 hazi da EAEn, eta Estatuan, berriz, % 1,2. Erkidego batzuetan igoera hori % 10etik gorakoa da (Balear Uharteetan eta Melillan); beste batzuetan, berriz, familiaren errenta nabarmen jaitsi da aztertutako epean (% 9,4 Murtzian eta % 5,6 Andaluzian).

IV.1.6. TAULA. BATEZ BESTEKO URTEKO ERRENTA GARBIAREN BILAKAERA PERTSONAKO ETA FAMILIAKO (ELKARRIZKETAREN AURREKO URTEA) AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA. 2008-2019. EUROAK.

	BATEZ BETEKO ERRENTA PERTSONAKO					BATEZ BESTEKO ERRENTA FAMILIAKO				
	2008	2018	2019	18/19 ald. %	08/19 ald. %	2008	2018	2019	18/19 ald. %	08/19 ald. %
ESTATUKO BATEZBESTEKOAK	10.737	11.412	11.680	2,3	8,8	28.787	28.417	29.132	2,5	1,2
ANDALUZIA	9.007	9.258	9.160	-1,1	1,7	25.248	24.091	23.826	-1,1	-5,6
ARAGOI	11.485	11.990	12.300	2,6	7,1	29.506	28.886	29.672	2,7	0,6
ASTURIAS	11.880	12.085	12.523	3,6	5,4	29.473	27.069	27.897	3,1	-5,3
BALEAR (ILLES)	11.229	13.240	12.410	-6,3	10,5	28.981	34.007	32.179	-5,4	11,0
U. KANARIARRAK	8.902	8.964	9.487	5,8	6,6	24.510	23.048	24.565	6,6	0,2
KANTABRIA	11.232	11.239	12.205	8,6	8,7	29.576	26.888	29.144	8,4	-1,5
GAZTELA ETA LEON	10.488	11.949	12.003	0,5	14,4	26.525	27.665	27.679	0,1	4,4
GAZTELA-MANTXA	9.064	9.533	9.715	1,9	7,2	24.974	24.401	24.853	1,9	-0,5
KATALUNIA	12.436	13.338	13.527	1,4	8,8	32.561	32.763	33.321	1,7	2,3
VALENTZAKO E.	9.864	10.232	10.611	3,7	7,6	25.802	25.207	26.176	3,8	1,4
EXTREMADURA	8.107	8.503	8.796	3,4	8,5	21.756	21.006	21.611	2,9	-0,7
GALIZIA	9.482	11.239	11.218	-0,2	18,3	25.859	27.658	27.541	-0,4	6,5
MADRIL	12.496	13.279	14.199	6,9	13,6	33.889	33.055	35.587	7,7	5,0
MURTZIA	9.119	9.111	8.956	-1,7	-1,8	26.995	24.801	24.448	-1,4	-9,4
NAFARROA	13.123	13.585	13.937	2,6	6,2	35.370	33.556	34.612	3,1	-2,1
EAE	14.038	14.722	15.300	3,9	9,0	36.110	35.049	36.399	3,9	0,8
ERRIOXA	10.916	12.029	12.697	5,6	16,3	27.835	28.549	30.162	5,6	8,4
CEUTA	8.047	9.784	10.164	3,9	26,3	29.776	28.700	30.432	6,0	2,2
MELILLA	11.065	12.507	11.733	-6,2	6,0	33.986	41.714	37.552	-10,0	10,5

Iturria: EIN. Bizi-baldintzei buruzko inkesta.

Autonomia erkidegoen araberako rankingeko posizioak txarrenen artean, hauexek daude bi aldagaiekin (famiako errenta eta pertsonako errenta), aurreko urteetan bezala: Extremadura, Murtzia, Kanariar Uharteak, Andaluzia eta Gaztela-Mantxa.

1.2.2. Gabezia materiala

Etxeetako bizi-baldintzen eta errenta mailaren beste adierazle bat hil-bukaerara heltzeko zailtasunak dituzten familien portzentajea da: gure erkidegoan familien %38,2 zegoen egoera horretan 2019an, eta portzentaje hori aurreko urtekoa baino 2,7 puntu handiagoa da. Estatuko batez bestekoa altuagoa da, % 47,9koa baita, baina 5,8 puntu jaitsi da 2018ko datuekin konparatuz. 2008ko egoerarekin alderatuta, zailtasunak 5,8 puntu egin du behera EAEn, eta 13 puntu Estatuan.

IV.1.7. TAULA. ZAILTASUN MATERIALAK DITUZTEN ETA/EDO GASTU BATZUK ORDAINDU EZIN DITUZTEN ETXEEN PORTZENTAJEA. EAE-ESTATUKO BATEZ BESTEKOAREN ARTEKO ALDERAKETA. ALDAKETA EHUNEKOETAN.

	EZIN DUTE URTERO GUTXIENEZ ASTEBETEKO OPORRALDIA HARTU		HIL-BUKAERARA HELTZEKO ZAILTASUNAK DITUZTE		ETXEBIZITZA NAGUSIAREN ORDAINKETAK BERANDU EGIN DITUZTE*		USTEKABEKO GASTUAK EZIN DITUZTE ORDAINDU	
	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE
2008	34,5	15,8	60,9	44,0	6,0	3,5	29,9	17,7
2016	39,5	22,4	60,9	39,9	8,4	5,3	38,1	19,0
2017	34,4	22,3	52,0	33,2	7,4	4,4	37,3	17,9
2018	34,2	18,1	53,7	35,5	7,3	5,0	36,0	22,2
2019	33,4	23,5	47,9	38,2	6,9	7,3	33,9	25,2
18-19 ald.	-0,8	5,4	-5,8	2,7	-0,4	2,3	-2,1	3,0
08-19 ald.	-1,1	7,7	-13,0	-5,8	0,9	3,8	4,0	7,5

* Etxebizitza nagusiarekin lotutako gastuen ordainketetan (hipoteka edo alokairua, gasaren, erkidegoaren, etab.en ordainagiriak,...) atzerapenak izan dituzte azken 12 hilabeteetan.

Iturria: EIN. Bizi-baldintzei buruzko inkesta.

⁵ Melillako datu altua, 37.552 €, zuhurtziaz hartu behar da, laginketaren tamaina txikia dela eta.

Gainera, kontuan izan behar da 2019an hilaren amaierara iristeko zailtasunak dituzten euskal familien % 38,2k "zailtasun asko" dituztela (% 6,4k 2018an), % 10,1ek "zailtasunak" baino ez dituztela eta % 22,2k "zailtasun batzuk" dituztela. Banaketa hori antzekoa da Estatu osoan, baina zailtasun maila altuenak pisu handiagoa du, zeren eta Espainiako familien % 7,4ra iritsiko bailitzateke.

Halaber, gastu batzuk ezin direla onartu adierazten duten familien ehunekoa kalkulatzeko du Inkestak⁶: EAEko familien % 23,5ek ezin du urtean astebeteko oporraldirik hartu 2019an (% 33,4 Estatuan), eta % 25,2k ezin dio aurre egin ustekabeko gastuei (% 33,9 Estatuan, batez beste). Ratio hori 3 puntu handitu da 2018. urtearekin alderatuta. Gainera, familien % 7,3k atzerapenak izan ditu etxebizitzarekin lotutako ordainketetan, 2018an baino 2,3 puntu gehiago; Espainiako familiek, berriz, % 6,9.

Europar Batasunean (EUROSTATen datuak), familien % 30,9k ezin du 2019an uste gabeko gastuei aurre egin, eta % 28k ezin du urtean astebeteko oporraldia hartu. Herrialdeen arteko aldeak handiak dira, eta haien bizi maila okertzeagatik nabarmentzen dira Kroazia, Grezia, Zipre, Letonia eta Lituania (etxeen ia erdiek ezusteko gastuei aurre egiteko zailtasunak dituzte, adibidez).

Ildo beretik, EUROSTATEk "gabezia materialaren indizea" definitu du, 1.1.2 atalean aipatutako bederatzi gastu eta ekipamendu kontzepturen zerrendatik gutxienez hiru onartu ezin diren etxeetan bizi diren pertsonen ehunekoaren arabera. Bertan, gabezia material "larria" aipatzen zen (9tik 4 gutxienez) (ikus 2. oin-oharra). Definizio horren arabera, 2019an Europako familien % 12k gabezia materiala zuten (2018an baino 1,4 puntu gutxiago), eta alde handiak daude herrialdeka, batez ere Batasuneko kide berrien eta gainerakoen artean.

IV.1.8 TAULA. EAE-KO ETXEEN GABEZIAREN ADIERAZLE NAGUSIAK. EAE-REN ETA EUROPAREN ARTEKO ALDERAKETA. 2018-2019.

	USTEKABEKO GASTUAK EZIN ORDAINTZEA		GABEZIA MATERIALAREN INDIZEA		ETXEA BERO EZIN EDUKITZEA	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
27KO EB	32,2	30,9	13,4	12,0	7,6	6,9
BELGIKA	24,5	25,3	10,7	9,3	5,2	3,9
BULGARIA	32,1	36,5	32,9	32,1	33,7	30,1
TXEKIAR ERREP.	23,7	21,8	7,8	7,0	2,7	2,8
DANIMARKA	25,2	22,9	7,2	6,1	3,0	2,8
ALEMANIA	28,1	26,0	7,8	6,8	2,7	2,5
ESTONIA	34,7	31,4	9,9	9,1	2,3	2,5
IRLANDA	37,3	38,0	11,6	12,6	4,4	4,9
GREZIA	50,4	47,8	33,6	30,4	22,7	17,9
ESPAINIA	35,9	33,9	13,9	12,4	9,1	7,5
FRANTZIA	31,4	30,6	11,0	11,1	5,0	6,2
KROAZIA	52,9	51,7	23,3	19,6	7,7	6,6
ITALIA	35,1	33,8	16,8	14,1	14,1	11,1
ZIPRE	49,5	47,5	27,0	23,1	21,9	21,0
LETONIA	55,3	49,8	21,0	16,4	7,5	8,0
LITUANIA	48,8	46,8	23,1	20,9	27,9	26,7
LUXENBURGO	19,7	16,7	4,8	3,7	2,1	2,4
HUNGARIA	33,3	33,0	19,6	18,5	6,1	5,4
MALTA	13,9	15,1	8,7	8,4	7,6	7,8
HERBEHEREAK	21,5	21,9	6,5	6,2	2,2	3,0
AUSTRIA	20,1	18,5	6,3	5,9	1,6	1,8
POLONIA	31,7	29,3	10,5	9,4	5,1	4,2
PORTUGAL	34,7	33,0	16,6	15,1	19,4	18,9
ERRUMANIA	45,9	44,3	32,2	27,8	9,6	9,3
ESLOVENIA	33,1	33,0	10,4	8,5	3,3	2,3
ESLOVAKIA	31,5	30,0	17,2	15,2	4,8	7,8
FINLANDIA	27,2	26,4	8,0	7,0	1,7	1,8
SUEDIA	20,2	20,5	4,5	4,7	2,3	1,9
EAE	22,2	25,2	7,6*	8,9*	6,7	5,6
ERRESUMA B.	34,6	:	11,5	:	5,4	:
28 EB (E.B. barne)	32,5	31,5	13,1	12,0	7,3	7,0

Iturria: EUROSTATen eta EInen datuekin guk geuk egina.

**Zenbatespena, zenbait metodologia desberdintasun baitago.*

⁶ Kapitulu honetako 2. oin-oharrean aipatutako aldagaiak aztertzen dira, EUROSTAT metodologiaren arabera: fakturak garaiz ordaindu ezin izatea, etxebizitza behar bezala bero edukitzea, ustekabeko gastuei aurre egitea, bi egunetik behin okela, arraina edo proteina baliokideak jatea, urtean astebeteko oporraldia hartzea, autoa, garbigailua, koloretako telebista edo telefonoa edukitzea (mugikorrek barne).

Alde batetik, familien % 7 baino gutxiago daude egoera horretan Luxenburgon, Suedian, Austrian eta Herbehereetan, besteak beste; gabezia materialaren indizea, berriz, % 30 ingurukoa da Bulgarian, Grezian eta Errumanian. Iturri horren arabera, Espainiak % 12,4ko ratioa du.

EINen arabera, bizi-baldintzen inkestaren barruan antzeko adierazle bat dago autonomia erkidegoentzat. Horren arabera, 2019an, EAEk % 8,9ko gabezia-indizea izango luke, eta Estatuko batez bestekoa % 11,8koa izango litzateke –EUROSTATen indizearen % 12,4ren aldean–; beraz, bi adierazleak –Europakoa eta Espainiakoa– konparagarritzat jo litezke, erreserba egokiekin.

Bestalde, gabeziaren beste adierazle bat dago, "Pobrezia energetikoa". Familia bat pobrezia energetikoko egoeran dagoela jotzen da ezin duenean ordaindu bere etxeko beharrak asetzeko adina energia eta/edo bere diru-sarreraren zati handi bat etxebizitzaren faktura energetikoa ordaintzeko erabili behar duenean. EAEn, fenomeno horri aspalditik ematen zaio arreta; Europan, ordea, "Fuel poverty" deritzona Erresuma Batua, Irlanda edo Belgikako agenda politikoaren parte da duela hamarkada batzuetatik.

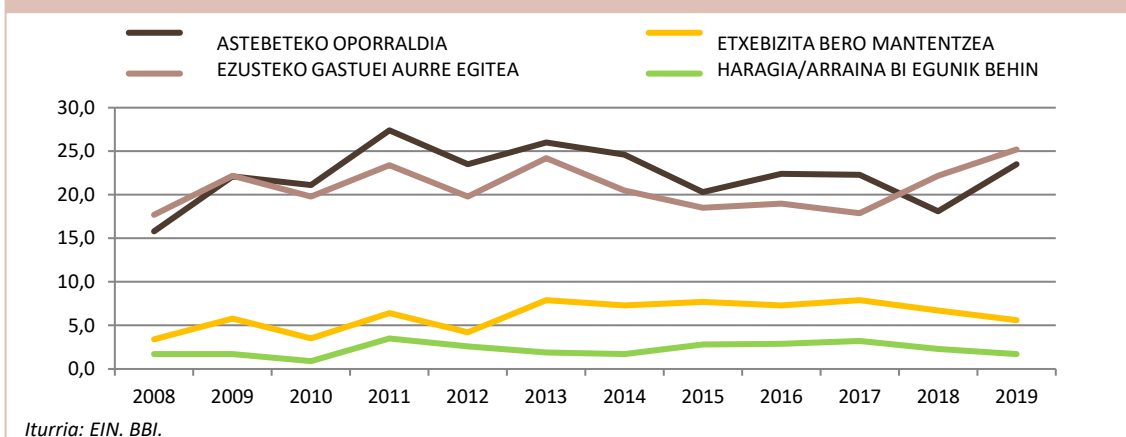
Europan, EUROSTATen zifrak baliatuz, 2019an etxeko tenperatura egokia mantentzeko ezintasunak familien % 6,9ri eragiten die (2018an baino 7 hamarren gutxiago), eta tasa horrek, 2012-2014 urteetan % 10etik gorakoa zenak, beherazko joera du ordutik. Iturri horren arabera, arazo honek balio sorta zabala du, Bulgarian % 30,1 edo Lituaniar % 26,7 izatetik Austrian, Finlandian eta Suedian % 2tik beherako indizeak izateraino. Estatuan, arazo horren eragina Europar Batasuneko batez bestekoaren gainetik dago, % 7,5eraino (-1,6 puntu 2018. urtearekin alderatuta).

IV.1.9. TAULA. POBREZIA ENERGETIKOA ESTATUAN: ETXEA BERO EZIN MANTENDU DEZAKETEN ETXEEN EHUNEKOA. 2008-2019.

	2008	2016	2017	2018	2019
ESTATUA, GUZTIRA	6,2	10,2	8,3	9,6	7,7
ANDALUZIA	8,3	11,8	8,4	14,6	9,5
ARAGOI	2,8	3,5	4,4	4,2	4,3
ASTURIAS	4,2	10,7	18,2	12,0	8,1
U. BALEARRAK	5,1	7,1	16,2	11,4	7,6
U. KANARIARRAK	3,7	6,9	8,7	7,1	6,5
KANTABRIA	2,5	17,4	4,4	4,8	2,9
GAZTELA-MANTXA	3,6	3,6	2,6	6,1	6,5
GAZTELA ETA LEON	4,7	9,9	12,6	14,7	12,7
KATALUNIA	5,4	9,1	6,1	8,6	8,8
VALENTZIAKO E.	6,0	20,9	9,5	5,1	5,3
EXTREMADURA	8,8	5,5	11,8	18,7	11,6
GALIZIA	9,4	9,6	6,8	6,4	6,5
MADRIL	7,3	6,9	7,9	9,0	7,6
MURTZIA	9,8	19,3	14,2	16,9	5,2
NAFARROA	2,8	4,3	4,8	6,4	9,1
EAE	3,4	7,3	7,9	6,7	5,6
ERRIOXA	4,1	7,9	5,7	6,9	3,4
CEUTA	9,8	1,8	0,0	11,5	4,9
MELILLA	17,7	18,7	6,3	12,2	6,8

Iturria: EIN. Bizi-baldintzei buruzko inkesta.

IV.1.3. GRAFIKOA. EAE-KO ZENBAIT GABEZIA-ADIERAZLEREN BILAKAERA: GASTU HAUEK EGITERIK EZ DUTEN FAMILIEN EHUNEKOA.

EINen Bizi-baldintzei buruzko Inkestaren arabera, berriz, 2019an EAEko familien % 5,6k ezin zuten etxebizitza tenperatura egokian mantendu, eta Estatuan % 7,7k (% 7,5 EUROSTATen arabera). Erkidego kaltetuenak Gaztela eta Leon (familien % 12,7) eta Extremadura (% 11,6) dira, eta beste muturrean Kantabria eta Errioxa daude (% 2,9 eta % 3,4ko intzidentziekin, hurrenez hurren). Aurreko urtearekin alderatuta, EAEko datua 1,1 puntu hobetu da, eta Estatuko batez bestekoa 1,9 puntu. Eta, 2008az geroztik gertatutakoa kontuan hartzen badugu, gabezia hori 2,2 puntutan handitu da EAEn, eta 1,5 Estatuko batez bestekoan.

Azkenik, gutxienez bi egunetik behin okela, oilaskoa edo arraina jaterik ez duten familien ehunekoa, pobrezia energetikoa legez, zailtasun ekonomiko eta gabezia handienak dituzten pertsonak erakusten dituzten adierazleak dira, ziurrenik muturreko pobrezian daudenak. EAEn, ratio hori % 1 eta % 3,5 artekoa izan ohi da (ikus IV.1.3 grafikoa), 2011n lortu zen serie historikoaren ratio maximoa. 2019an, gabezia horrek EAEko familien % 1,7ri eragiten die (2018an baino puntu erdi gutxiago), eta Estatuko batez bestekoa % 3,7koa da (aurreko urteko datu bera). Europar Batasunean, gabezia mota horrek familien % 6,7ri eragiten die 2019an, 2018an baino 3 hamarren gutxiago, Bulgariako % 27,6tik Danimarkako % 2,2ra bitarteko ratioekin.

1.3. POBREZIARI ETA GIZARTE DESBERDINTASUNEI BURUZKO INKESTAREN (PGDS) EMAITZAK 2018: DESBERDINTASUN-ADIERAZLEAK

Eusko Jaurlaritzak bi urterik behin egiten du “Pobreziari eta Gizarte Desberdintasunei buruzko Inkesta” (PGDI), eta horri esker, pobrezia gure gizartean duen intzidentzia, horri eragiten dioten arrisku faktoreak eta banaketa desberdina zein den jakiteko modua dago. 2018ko inkestaren emaitza nagusia ikusita, zelanbait okerrera egin du egoerak 2016-2018 aldian, EAEko pobrezia eta prekaritate arriskuaren intzidentzian eta eragindako pertsonen kopuruan 2014-2016 aldian izandako hobekuntzaren ondoren. Hala, krisiaren aurreko ongizate-mailetatik aldendu gara ⁷.

IV.1.10. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN PGDIko OINARRIZKO ADIERAZLEEN BILAKAERA									
		1996	2000	2004	2008	2012	2014	2016	2018
MANTENTZE POB.	POBREZIA ARRISKUA	13,3	7,9	5,6	5,7	7,3	8,2	7,1	8,0
	ONGIZATERIK EZA	36,3	24,7	21,9	16,4	19,9	21,9	18,4	22,4
METATZE POB.	POBREZIA ARRISKUA	3,6	4,2	3,6	1,5	1,4	2,0	1,6	0,9
	ONGIZATERIK EZA	25,3	17,2	19,4	18,6	17,5	20,0	17,0	20,2
BENETAKO POB.	POBREZIA ARRISKUA	8,7	5,1	4,5	4,2	5,3	5,9	5,7	6,1
	ONGIZATERIK EZA	16,5	11,0	11,2	8,2	10,1	11,5	10,8	12,5

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. PGDI 2018.

EAEko 2020ko Memoria Sozioekonomiko honen edizioaren ardatza haxe izango da: desberdintasun-adierazle nagusien bilakaera aztertzen duen estatistika-eragiketa honen atala, betiere errentaren banaketa aztertuta. Halaber, azterketa honen emaitzak EUROSTATen zenbakiekin erkatuko dira (EB-SILC). Hala, 2015eko Memoriak dakarren 2017ko informazioa eguneratzen da.

2018ko PGDIk nabarmentzen duenez, oro har, krisiarekin batera, gora egin zuen nabarmen desberdintasunak 2012-2014ko aldian, eta 2014 eta 2016 bitartean, enpleguaren berreskurapena eta talderik pobreenen migrazioa lagungarriak izan dira gorako bide hori mozteko. Ildo positibo hori hautsi egin da 2016 eta 2018 artean; biurteko horretan, desberdintasun-adierazleak areagotu egin dira berriro Euskadin.

Lehenik eta behin, beste adierazleen artean, Gini-ren indizea aztertzen da. Ekonomia bateko kideen edo familien diru-sarreraren banaketaren eta berdintasuneko banaketaren artean dagoen aldea neurtzen du, halako moldez non 0 indizeak berdintasun perfektua adierazten baitu, eta 100eko indizeak, berriz, berdintasunik ez perfektua.

IV.1.11. TAULA. DESBERDINTASUN-ADIERAZLE NAGUSIEN BILAKAERA EAE-N			
	GINI INDIZEA	RATIOA 80/20	HER. POBREENEN %10 SARREREN %
1996	28,0	4,2	3,68
2000	27,3	4,1	3,55
2004	26,0	3,9	3,76
2008	25,2	3,6	3,88
2012	25,3	3,7	3,75
2014	27,1	4,2	3,41
2016	25,8	3,9	3,48
2018	26,7	4,1	3,35

Iturria: PGDI 2018.

⁷ 2019ko Memoria Sozioekonomikoak zehazki dakartza 2018ko PGDIren emaitzak.

Indizeak beste norabide bat hartu du EAEn azken bi urtekoan: 2012ra arte etengabe behera (hobera) egin ostean, 1996an 28,0 izatetik 2008an 25,2 izatera eta 2012an 25,3 izatera igaro ondoren, 2014an 27,1era igo zen, eta 2016an berriz ere 25,8ra. 2018an, berriro goranzko joera hartu zuen, 26,7raino.

Europar Batasunean, 2012-2014 aldian, desberdintasunak egonkor eutsi zion oro har (30,9ko batez bestekoa ez zen aldatu); hala, 11 herrialde kidetan murriztu zen, baina berdin jarraitu zuen edo gainerako herrialdeetan hazi egin zen (Espainian nabarmen handitu zen, 34,7raino). 2016an, EBko batez bestekoa 3 hamarren jaitsi zen, eta Espainian, berriz, 2 hamarren. Azkenik, 2018an, EBko batez bestekoa berriz ere 2 hamarren jaitsi da (hobetu da) 2016arekin alderatuta, 30,6tik 30,4ra, eta Espainiako datua nabarmen jaitsi da (-1,5 puntu), 33,2raino. Gainerako herrialdeei begiratuta, gehiengoa dira (16 Espainia kontuan hartuta) koefiziente hori murriztu dutenak. Ratio handienak (desberdintasun handiena) Bulgarian (39,6), Lituania (36,9), Letonia (35,6), Eslovakian (20,9), Eslovenian (23,4) eta Txekiar Errepublikan (24) daude. Beraz, EAEko datua, goranzko joera duen arren, EBko baxuenen artean dago, Austriatik oso gertu, adibidez (26,8).

Bigarrenik, azaldutako joera antzekoa da baldin eta kontuan hartzen bada EAEko % 20 aberatsenen sarrerak eta % 20 pobreenen sarrerak erlazionatzen dituen zatidura (S80/S20).

Kasu honetan, behera egin zuen indizeak 1996tik 2008ra, 4,2tik 3,6ra hain zuzen, baina pixka bat gora egin zuen 2012an, 3,7raino, eta nabarmen 2014an: 4,2raino. 2016an, 3,9ra jaitsi da ratioa, baina 2018an berriz ere 4,1eraino egin du gora.

EBn, berriz ere, batez besteko datua nahiko egonkor mantendu da aztertutako urteetan (beti 5 inguru), eta 5,1era iritsi da 2018an, 2016an baino hamarren bat gutxiago.

Bulgaria, Lituania eta Errumania dira, 7tik gorako tasekin, egoerarik okerrenean dauden herrialdeak (desberdintasun handiena errentaren banaketan), ondoren Letonia (6,8), Italia (6,1) eta Espainia (6) daude. 2008tik 2014ra nabarmen egin zuen okerrera, eta ordutik hobera egin du, azken biurtekoan 6 hamarren jaitsi baita. Baliorik baxuenak, berriz, Eslovakian (3), Txekian (3,3) eta Finlandian (3,7) daude. EAE (4,1), Giniren indizearekin bezala, nahiz eta azken biurtekoan okerrera egin duen, aldeko posizioan dago, Herbehereen edo Danimarkaren aldean.

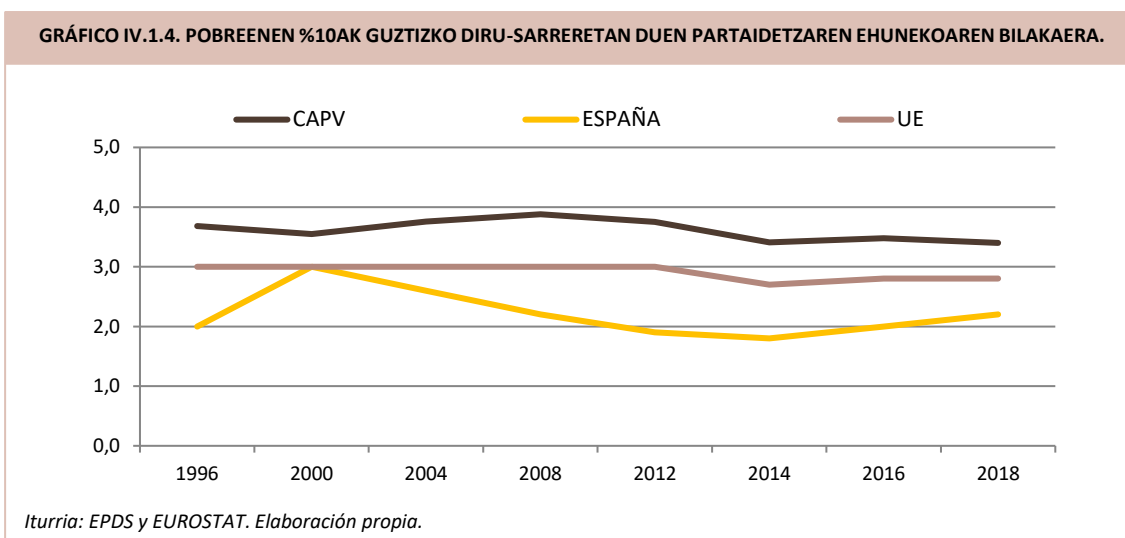
IV.1.12. TAULA. DESBERDINTASUN-ADIERAZLEEN BILAKAERA EB-N. EAE-RAKO PGDI-REN EMAITZEKIKO ALDERAKETA								
	GINI-REN KOFIZIENTEA				S80/S20 RATIOA			
	2008	2014	2016	2018	2008	2014	2016	2018
27KO EB	30,9	30,9	30,6	30,4	5,0	5,2	5,2	5,1
EURO GUNEA	30,5	30,9	30,7	30,6	4,9	5,2	5,2	5,1
BELGIKA	27,5	25,9	26,3	25,7	4,1	3,8	3,8	3,8
BULGARIA	35,9	35,4	38,3	39,6	6,5	6,8	7,9	7,7
TXEKIAR E.	24,7	25,1	25,1	24,0	3,4	3,5	3,5	3,3
DANIMARKA	25,1	27,7	27,7	27,8	3,6	4,1	4,1	4,1
ALEMANIA	30,2	30,7	29,5	31,1	4,8	5,1	4,6	5,1
ESTONIA	30,9	35,6	32,7	30,6	5,0	6,5	5,6	5,1
IRLANDA	29,9	31,1	29,5	28,9	4,4	4,9	4,4	4,2
GREZIA	33,4	34,5	34,3	32,3	5,9	6,5	6,6	5,5
ESPAINIA	31,9	34,7	34,5	33,0	5,7	6,8	6,6	6,0
FRANTZIA	29,8	29,2	29,3	28,5	4,4	4,3	4,3	4,2
KROAZIA	28,0	30,2	29,8	29,7	4,5	5,1	5,0	5,0
ITALIA	31,0	32,4	33,1	33,4	5,1	5,8	6,3	6,1
ZIPRE	29,0	34,8	32,1	29,1	4,3	5,4	4,9	4,3
LETONIA	37,5	35,5	34,5	35,6	7,3	6,5	6,2	6,8
LITUANIA	34,5	35,0	37,7	36,9	6,1	6,1	7,1	7,1
LUXENBURGO	27,7	28,7	31,0	31,3	4,1	4,4	5,0	5,2
HUNGARIA	25,2	28,6	28,2	28,7	3,6	4,3	4,3	4,4
MALTA	28,1	27,7	28,5	28,7	4,3	4,0	4,2	4,3
HERBEHEREAK	27,6	26,2	26,9	27,4	4,0	3,8	3,9	4,1
AUSTRIA	27,7	27,6	27,2	26,8	4,2	4,1	4,1	4,0
POLONIA	32,0	30,8	29,8	27,8	5,1	4,9	4,8	4,3
PORTUGAL	35,8	34,5	33,9	32,1	6,1	6,2	5,9	5,2
ERRUMANIA	36,0	35,0	34,7	35,1	7,0	7,2	7,2	7,2
ESLOVENIA	23,4	25,0	24,4	23,4	3,4	3,7	3,6	3,4
ESLOVAKIA	23,7	26,1	24,3	20,9	3,4	3,9	3,6	3,0
FINLANDIA	26,3	25,6	25,4	25,9	3,8	3,6	3,6	3,7
SUEDIA	24,0	25,4	27,6	27,0	3,5	3,9	4,3	4,1
EAE	25,2	27,1	25,8	26,7	3,6	4,2	3,9	4,1
ERRESUMA B.	33,9	31,6	31,5	33,5	5,6	5,1	5,1	5,6
28KO EB	30,9	30,9	30,8	30,8	5,0	5,2	5,2	5,1

Iturria: EUROSTATen eta EUSKO JAURLARITZAREN datuekin geuk eginikoa. PGDI 2018.

Bestalde, dinamikarik kezkarriena, azterturiko seriean, EAEn baliabide gutxien dituzten pertsonen % 10ari dagokion biztanleriaren guztizko diru-sarreraren zatiaren adierazlea da.

2000ko % 3,55etik 2008ko % 3,88ra igo ostean, adierazlea % 3,75era jaitsi zen 2012an eta % 3,41era 2014an. 2016an % 3,48ra igo ostean, 2018an berriz ere 3,35era jaitsi da, eta 1996-2012ko datuen azpitik jarraitzen du.

Bilakaera hori Europar Batasunean gertatu denarekin erkatuta ikusiko dugunez, azken hamarkadetan tasak egonkor eutsi dio %3aren inguruan EBn, baina behera egin zuen 2014an, %2,7raino, eta harrezkero berreskuratu egin du jaitsiera horren zati bat, 2,8 izateraino. Espainian %3aren inguruan zegoen 2000an, arestian esan dugunez, baina harrezkero nabarmen egin du behera 2014ko 1,8raino, baina harrezkero 4 hamarren berreskuratu ditu, 2018ko 2,2ko ratoraino, EAEko 3,35ekoa baino nabarmen txikiagoa.

Berriz ere PGDIri helduta, honekin dago lotuta EAEn adierazle honetan izandako okerrerako joera: biztanleriaren dezilen arabera oso bilakaera desberdinak izatea diru-sarrerak batezbesteko diru-sarreraren mailarekiko. Hala, per capita batez besteko sarrera korranteak %7-%10,5 handiagoak dira 2018an 2008an baino baliabide gutxiago dituen %80 horren barruan (3-10 dezilak), prekarioena den %20aren dinamika (1 eta 2 dezilak) okerragoa da. Errenten bigarren dezilean, sarrera arruntak %2,3 handiagoak baino ez dira 2018an 2008aren aldean. %10 pobreenen artean, berriz, %6ko jaitsiera izan da.

Dinamikarik berriak erakusten duenez (2016 eta 2018 bitartean) ordea, gorako bidean jarri dira sarrera arruntak biztanleria pobreenaren deziletan, %1,3 eta %1,8 bitarteko igoerekin %30 pobreenen sarreretan (1, 2 eta 3 dezilak), gainerako errenta-taldeetan izandakoen gainetik. Izan ere, errenta igoera handiena (% 7) 10ekoa da, populazio aberatsenari dagokiona.

IV.1.13. TAULA. PER CAPITA BATEZ BESTEKO SARRERA BALIOKIDEAK SARREREN DEZILEN ARABERA (HILEKO SARRERA GARBI OHIKOAK). EAE, 2008-2018 ALDIA.							
	2008	2012	2014	2016	2018	16/18 ald. %	08/18 ald. %
POBREENEN % 1-10(D1)	575	564	498	534	541	1,3	-6,0
%10-20 (D2)	820	818	753	826	839	1,6	2,3
%20-30 (D3)	973	980	930	1.022	1.041	1,8	7,0
%30-40 (D4)	1.137	1.147	1.108	1.181	1.231	4,2	8,2
%40-50 (D5)	1.289	1.307	1.276	1.345	1.407	4,6	9,2
%50-60 (D6)	1.438	1.474	1.441	1.518	1.584	4,4	10,1
%60-70 (D7)	1.607	1.650	1.631	1.704	1.768	3,8	10,0
%70-80 (D8)	1.813	1.883	1.857	1.898	2.027	6,8	11,8
%80-90 (D9)	2.094	2.191	2.187	2.215	2.348	6,0	12,1
ABERATSEN %10 (D10)	2.999	2.943	3.032	3.098	3.315	7,0	10,5
BATEZ BESTEKO	1.475	1.495	1.471	1.534	1.611	5,0	9,2

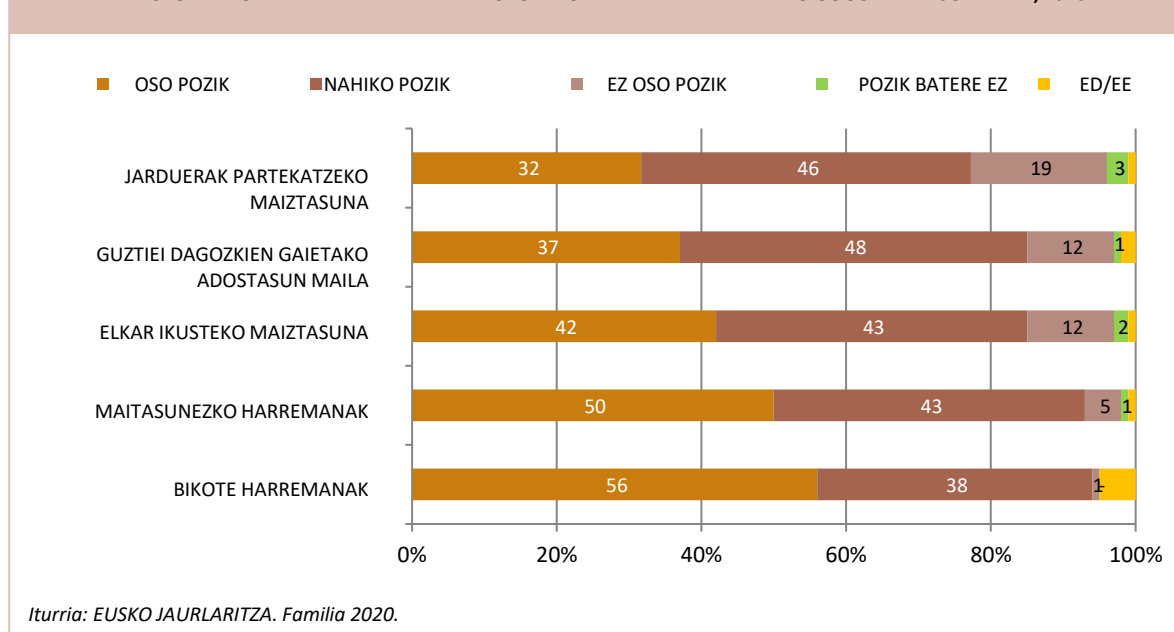
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. PGDI 2018.

1.4. FAMILIAK ETA LANA, NORBERAREN BIZITZA ETA FAMILIA BATERATZEA

EAEko familia-sistemen tipologia asko aldatu da azken hamarkadetan, demografia, gizarte eta kultura prozesuen ondorioz. Aldaketa nabarmenen artean “Eusko Jaurlaritzaren “2008ko Familien Inkestak” hauexek aipatzen ditu: familia moten aniztasun handiagoa, familien batez besteko tamaina txikiagoa, familia horietako erreferentziako pertsonen profileko aldaketa garrantzitsuak, familian dauden adingabeen proportzio txikiagoa eta mendekotasun egoera gehiago eta guraso bakarrekoen familiek dakarten gizarte errealitatea (beherazko joera izanik ere).

“Familien etengabeko inkestak” erakusten duenez, EAEk guztira 907.300 familia zituen 2019an (Estatuko familien % 4,9), 2018an baino % 0,3 gehiago, eta horietatik %30,4 eurekin bizi diren bikoteekin daude osatuta, %27,9 pertsona bakarrekokoak dira eta %22,9 seme-alabarik gabeko bikoteak dira. Batez besteko tamaina 2,38 pertsonakoa da etxe bakoitzeko, Estatuko batez bestekoa (2,50) baino txikiagoa. Euskadi etxeko kide gutxien dituen hirugarren autonomia erkidegoa da, Asturiasen (2,22) eta Gaztela eta Leonen (2,31) atzetik.

Aldaketak gorabehera, familiak pertsonen bizitzaren erdigunean jarraitzen du. Eusko Jaurlaritzako Prospekzio Soziologikoen Kabinetearen “Familia 2020” txostenaren arabera⁸, euskal herritarren % 93 oso edo nahiko pozik dago familiako pertsonen arteko harreman afektiboekin (% 91 2016an, aurreko inkestaren urtean), eta % 94 pozik dago bikote-harremanarekin. Halaber, % 85 oso edo nahiko pozik dago familia ikusten duen maiztasunarekin (% 84 2016an) eta % 78 jarduerak partekatzen dituen maiztasunarekin (ratio bera 2016an). Gainera, familia giroan nabarmentzen diren baliorik garrantzitsuenak maitasuna/maitasuna (inkestaren % 71), errespetua (% 57) eta komunikazioa (% 40) dira, erantzun anitzeko galdera batean.

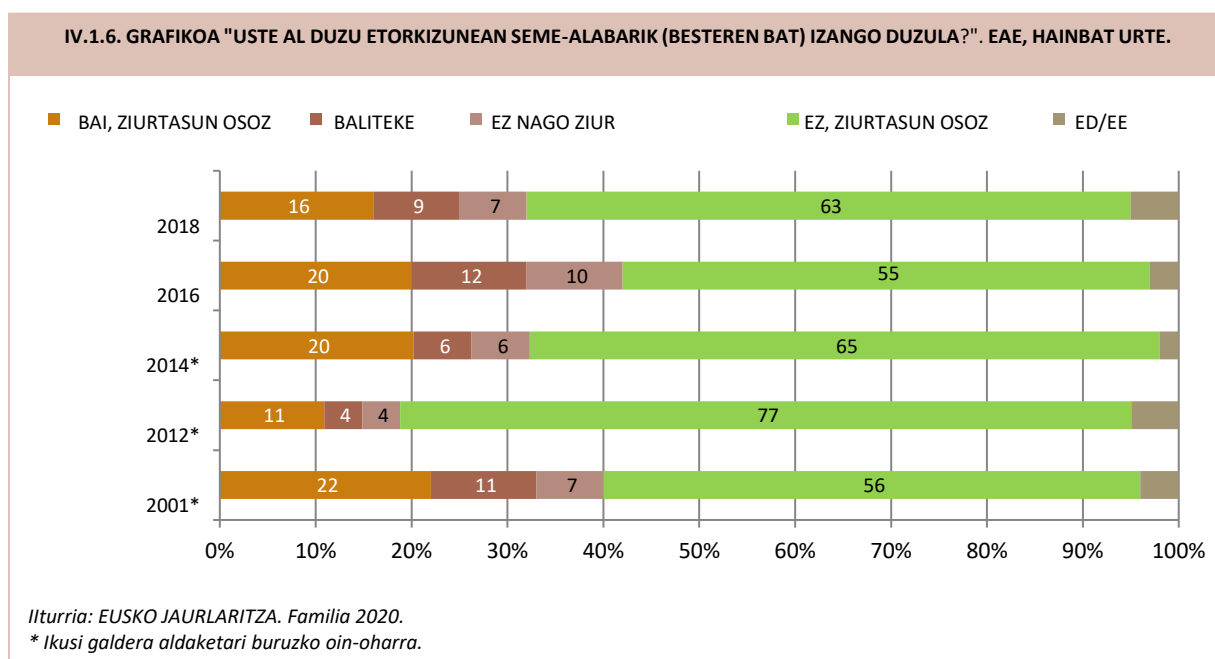
IV.1.5. GRAFIKOA. FAMILIA-BIZITZAREKIN LOTUTAKO ZENBAIT ALDERDIREKIKO GOGOBETETASUNA. EAE, 2020

Bestalde, eta aurreko inkestaren ildotik, elkarriketaturiko pertsona gehienek zioten 2019an nahiko lituzketen baino seme-alaba gutxiago dituztela (%43), baina, jakina, pertsonaren adinaren arabera da neurri handi batean erantzuna (30 urtetik beherakoen artean %86, 30 eta 45 urte bitartekoen artean %46 eta 46 eta 64 urte bitartekoetan %34). Seme-alaba gutxiago izateko arrazoien artean, oraindik halakorik izan ez duten arren guraso izatea espero dutenez gain

⁸ Txosten honetan ohararazten da aztertze egindako inkestak 2020ko martxoaren 12an egin zirela, COVID-19ak konfinatu aurretik, eta, beraz, jasotako iritziak, jakina, memoria hau egiteko unean eragiten digun pandemia larriaren aurrekoak dira. Halaber, laginaren tamaina mugatua beste batzuetan baino txikiagoa denez gero, aldagai soziodemografikoen arabera gurutzaketa batzuk egitea eragozten du, eta zuhurtiaz jokatzeko gomendatzen du emaitzak interpretatzerakoan.

(%37), arrazoi ekonomikoak (%16) eta uztartzeko zailtasunak (%6) daude, baita bestelako arrazoiak ere: osasuna, adina, bikotekiderik ez izatea, etab.

Etorkizuneko amatasun-aitatasunari dagokionez, elkarrizketatutako pertsonen ehunekoak behera egin du 2020an 2016ko inkestarekin alderatuta (% 20tik % 16ra), eta etorkizunean "ziurrenik" seme-alabak dituztenen ehunekoa % 12tik % 9ra egin du behera. Gainera, ziurtasun osoz seme-alabarik izango ez dutela diotenak % 55etik % 63ra igo dira azken laurtekoan.⁹

Gai horiei dagokionez, EInen "ugalkortasunari buruzko 2018ko Inkestak" jaiotza-tasarako pizgarriak aztertzen ditu, emakumeen pertzepzioaren arabera: EAEko emakumeen % 22,8k uste du amatasun- eta aitatasun-baimenen iraupena handitu egin beharko litzatekeela (% 30,7raino 30 eta 34 urte arteko adin-taldean), % 11,9k malgutasuna eskatzen du seme-alaba txikiak dituzten gurasoen lan-ordutegian, eta % 10ek seme-alaba txikiak dituzten familientzako neurriak dituzte. Halaber, elkarrizketatutako emakumeen % 16,7k ez du uste jaiotza-tasa sustatu behar denik¹⁰.

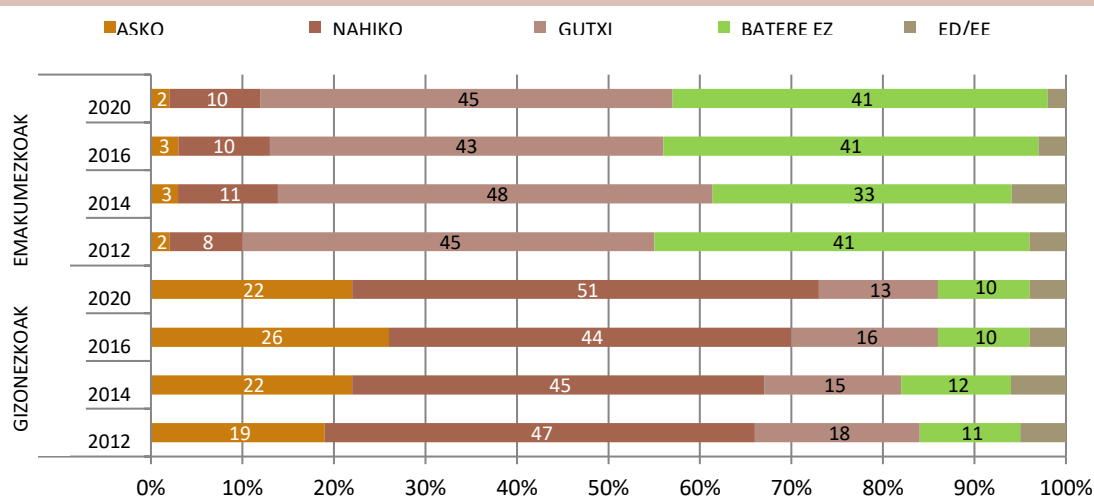
1.4.1. Bateratu beharrak

Azkenengo urteotan, familia-erakundean egondako eraldaketa handiek eta horrek ugalkortasunean izandako eraginak interes publiko handia sorrarazi dute, horrek guztiak dituen ondorioak direla-eta. Ugaltzeko eta laneratzeko adin aproposak bat datozenez gero, emakumezko gazteak egoera zailean daude, seme-alabak izateko erabakiari dagokionez. Ama izan nahi duten gehienek amatasuna lanarekin bateratu nahi izaten dute eta geroz eta gehiago dira bikoteko bi kideek lan egiten duten eta 15 urte baino gutxiagoko seme-alabak dituzten familiak.

"Familia 2020" azterlanak nabarmentzen du, zentzu horretan, elkarrizketatutako pertsonen % 51ek uste duela ondorengoak izateak nahiko oztopatzen duela emakumezkoen karrera profesionala (% 44ren iritzia 2016an) eta % 22k uste duela "asko" oztopatzen duela (% 26ren iritzia 2016an). Aitzitik, gizonezkoen artean, galdetutako pertsonen % 12k baino ez du nahiko oztoporik edo oztopo askorik ikusten karrera profesionalean seme-alabak izateagatik (% 13ren iritzia 2016. urtean egindako inkestan).

⁹ 2001 eta 2014 arteko inkesten galdera pixka bat desberdina zen: "Pentsatu al duzu etorkizunean seme-alaba bat (beste) izatea?"

¹⁰ Inkesta honen emaitzei buruzko xehetasun gehiago izateko, 2019ko Memoria Sozioekonomikora jo behar da.

IV.1.7. GRAFIKOA. AMATASUNA/AITATASUNA LANBIDE-KARRERAKO ERAGOZPEN GISA.
EAE. HAINBAT URTE

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Familia 2020.

2018an, Europar Batasunean bizi ziren 18 eta 64 urte bitarteko 308 milioi pertsonetatik, % 34k, 106 milioik, zaintza ardurak aitortzen zituen (EUROSTAT, Lan Indarraren Inkestaren 2018ko modulua, LFS). Ardura horiek 15 urtetik beherakoak (% 29), mendeko senideak (% 4) edo biak (% 1) zaintzea eskatzen zuten. Sexuaren arabera, tasa % 37koa zen emakumeentzat eta % 32koa gizonentzat. Zirkunstantzia horiek arazo berriak sortu dituzte bizikidetzeta-unitateen barruan, ordaindutako lana eta familiako zaintza bateratzeko beharrari dagokionez; hala, adibidez, adingabeak zaintzeko ardura duten EBko soldatapeko pertsonen % 27k lana eta zaintza bateragarri egiteko egokitu behar izan dituzte beren lanak (lanaldi-murrizketak, lan aldaketak edo zeregin aldaketak, etab.), eta sexuaren araberrako arrakala bat dago emakume langileen artean (% 39) gizonen aldean (%17) (EUROSTAT, 2018). Hori dela-eta, herritarrek euren familia bizitza eta norberaren konpromisoak eta lana bateratu ahal izatea gizarte politikari buruzko eztabaidaren ardatzetako bat bihurtu da.

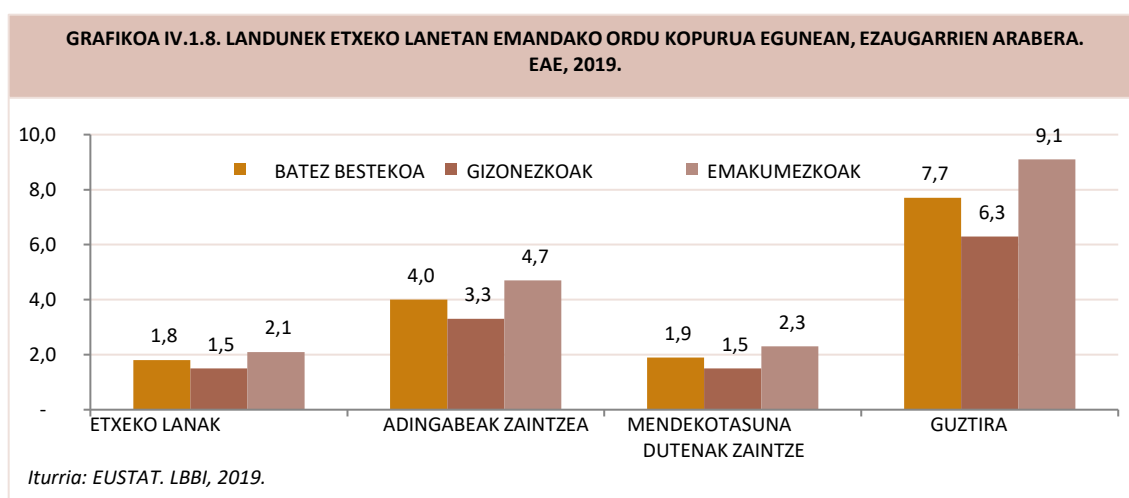
Eusko Jaurlaritzak 2018ko "Gizarte Beharrei buruzko Inkesta" (GBI) egin zuen lau urtean behin, eta, 2014arekin alderatuta, hauteman zuen murriztu egin zirela nahi ziren seme-alaben kopurua izateko aukerarekin lotutako arazoak (inkestan "ugalketa arazoak" esaten zaio horri), hain zuzen ekonomiaren eta lanaren egoera eta seme-alabak zaintzeko zailtasunak zirela eta. 2018an, EAEko familien % 4,2k dio ezin duela nahi adina seme-alaba izan. Arazo horien artean, zailtasun ekonomikoaren pisua nabarmentzen da: baliabide nahikorik ez izateak edo etxebizitza egokirik ez izateak familien % 3,3ri eragiten die faktore mugatzaile gisa, laneko segurtasunik ezaren arazoaren % 2,8ri eta seme-alaben zaintzarekin lotutakoaren % 2ri.¹¹

EAEn bizi diren landun familiek lana eta familia eta bizitza pertsonala bateratzeko dituzten posibilitateak ikertzen ditu EUSTATEk 2010. urtetik, hain zuzen "Lana eta bizitza pertsonala eta familia bateratzeari buruzko inkesta" erabiliz (LBI) 2019ko emaitzek (eskuragarri dauden azkenak) nabarmentzen dute, lehenik eta behin, EAEn lanean ari diren pertsonen batez besteko zailtasuna 10etik 4,5ekoa dela beren lana mendeko pertsonen zaintzarekin bateratzeko, eta pixka bat txikiagoa dela (10etik 4,1ekoa) seme-alaba adingabeak zaintzeari dagokionez, eta ez dela sexuaren araberrako alderik ikusten adingabeen zaintzari dagokionez, baina bai mendeko pertsonak zaintzearen aldetik: emakumeentzat zailtasuna 4,8koa da, eta gizonentzat 4,2koa. Era berean, Euskadiko pertsona landunen % 27,4k dio zailtasun handiak

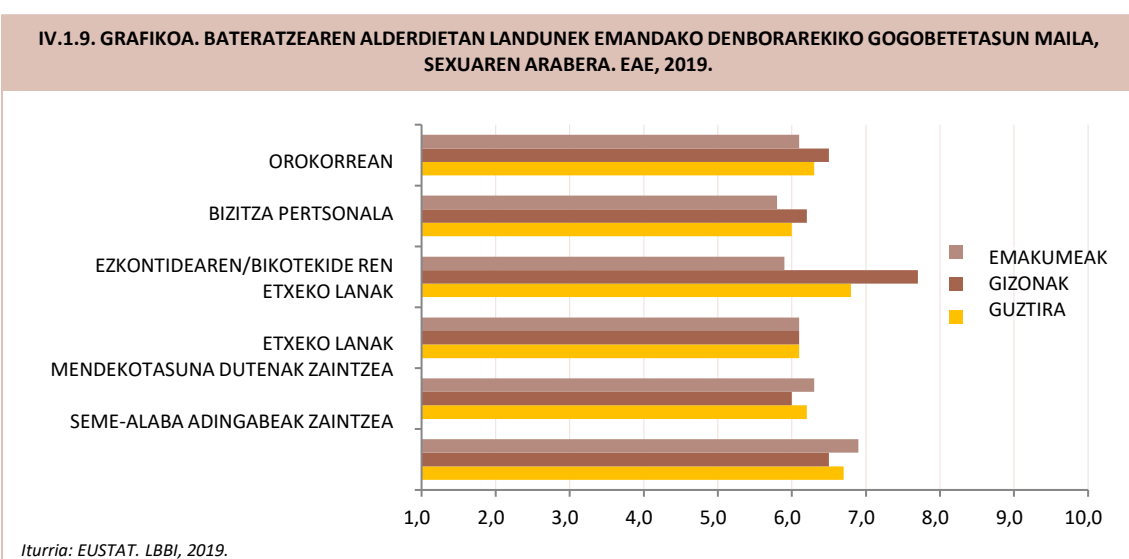
¹¹ Inkesta honen emaitzei buruzko xehetasun gehiago izateko, 2019ko Memoria Sozioekonomikora jo behar da.

dituela lana eta seme-alaba adingabeak zaintzeko, eta % 33k dio zailtasun maila hori bera duela mendeko pertsonak zaintzeko. Hirugarrenik, zailtasun maila handi hori landunen % 23,9k ere uste du lana eta jarduera pertsonalak bateragarri egin behar direnean.

Etiket kanpo lan egiten duten emakumeek, bestalde, gizonen baino % 42,4 ordu gehiago ematen dituzte egunean seme-alaba adingabeak zaintzen, eta % 53,3 gehiago mendeko pertsonak zaintzen; gainera, lankideek baino % 40 denbora gehiago ematen dute etxeko lanetan. Gizonen 3,3 ordu ematen dituzte egunero adingabeen zaintzan (datu bera aurreko 3 urteetan), eta emakumeek 4,7 ordu (datu bera 2018an). Alde hori areagotzen da menpeko pertsonak zaintzeko lanak kontuan hartuz gero; izan ere, gizonen 1,5 ordu erabiltzen dituzte egunero jarduera horri begira (2018. urtean 1,4 ordu) eta emakumeen 2,3 ordu (2018an 2,4). Gainera, emakumeen, batez beste, 2,1 ordu ematen dituzte etxeko lanak egiten, gizonen 1,5 ordu (2,1 eta 1,4, hurrenez hurren, 2018an). Batezbesteko horiek batuz, emakumeek etxeko lanetan eta zainketa lanetan emandako denbora, guztira, 9,2 ordu dira, gizonen 6,3 orduen aurrean. Beraz, tarte % 44,4koa da (% 50,8 2018an).

Beren gain hartutako kargen inguruko desberdintasun horrek ondorioak dakartza etxeko lanen banaketarekiko gogobetetasunean, zeren eta emakumeek, batez beste, 5,9ko gogobetetasun-maila adierazten baitute 10etik, ezkontideak edo bikotekideak etxean egiten dituen lanen gainean; gizonen kasuan, berriz, 7,7koa da.

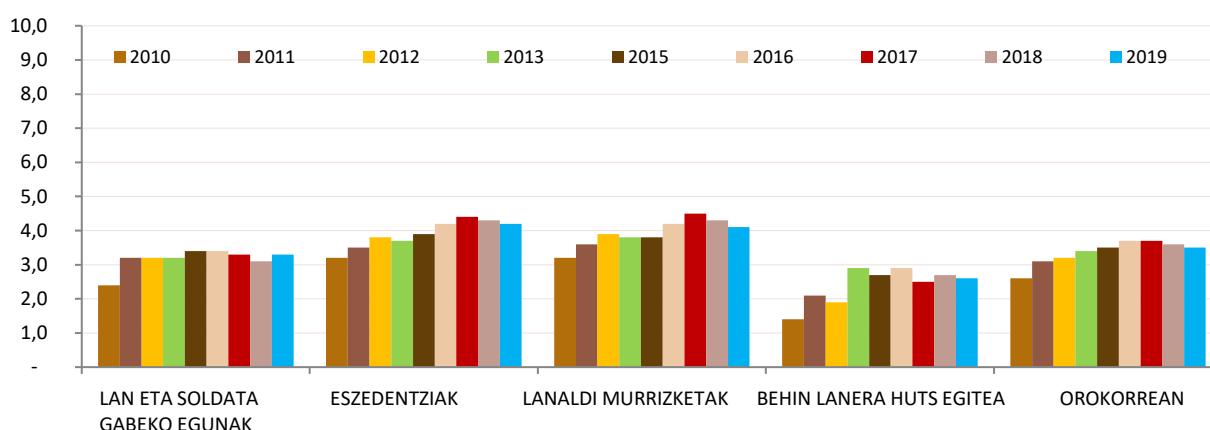

Kontziliazioaren hainbat alderdiri dagokionez, seme-alaba adingabeak zaintzeko denborarekiko batez besteko gogobetetasun maila 6,7koa da, eta altuagoa emakumeen artean (6,9 puntu; gizonen kasuan, berriz, 6,5 puntu). Gogobetetasun hori txikiagoa da, bai gizonen artean, bai emakumeen artean, mendeko pertsonen zaintzari dagokionez (6,2 batez beste, 6 gizonen kasuan eta 6,3 emakumeen kasuan). Bizitza pertsonalerako (aisialdia, ikasketak, gizarte bizitza) erabilgarri dagoen denborari dagokionez, batez besteko gogobetetasun maila 6 da, eta emakumeena, berriz, txikiagoa (5,8 emakumezkoek eta 6,2 gizonezkoek).

Enpresan edo erakundean baimen jakin batzuk eskatzeko zailtasunari dagokionez, datuek erakusten dute zailtasun horiek murrizten ari direla ordutik, 2017ra arte luzatu ondoren, aztertutako aldagai gehienetan.

Eustaten Inkestaren arabera, pertsona landunek, batez beste, 10etik 3,5eko zailtasun globala adierazten dute (2010ean 2,6), eta 2,6koa, zehazki, norberaren kontuetarako lanetik kanpo egoteko baimena lortzeko (2010ean 1,4). Lana, familia eta bizitza pertsonala bateratzea errazteko neurrien barruan, eszedentziek 4,2ko batez besteko zailtasuna dute (3,2 2010ean), lanaldi-murrizketak 4,1koa (3,2 2010ean), eta lanik eta soldatarik gabeko egunek 10etik 3,3ko zailtasun-indizea dute (2,4 2010ean).

GRAFIKOA. IV.1.10. LANEAN KONTZILIAZIOAREKIN LOTUTAKO BAIMENAK ESKATZEKO ZAILTASUNAREN BATEZ BESTEKO (10ETIK) MAILAREN BILAKAERA. EAE.

Iturria: EUSTAT. LBBI. Datu-bankua.

2018arekiko aldaketei dagokionez, 2019an zailtasunek behera egin dute, eta, oro har, aurreko urtean hasi ziren joera horretan. Horrek joera-aldaketa eragin lezake aipaturiko aldagai guztietan, lanik eta soldatarik gabeko egunak hartzeko aukeran izan ezik (ikus IV.1.10 grafikoa). Bestalde, oro har, ez da sexuaren araberrako alderik ikusten, eta adinak, ziurrenik lanpostuko antzintasunari lotuak, murriztu egiten ditu aipatutako kontziliazio neurriak hartzeko zailtasunak. Hala eta guztiz ere, emakumeen artean (4,1 10eko eskalan) gizonen artean baino beldur handiagoa dago (3,9 10etik) kontziliazioarekin lotutako alderdiek beren ibilbide profesionalean eragin negatiboa izatearen aldetik.

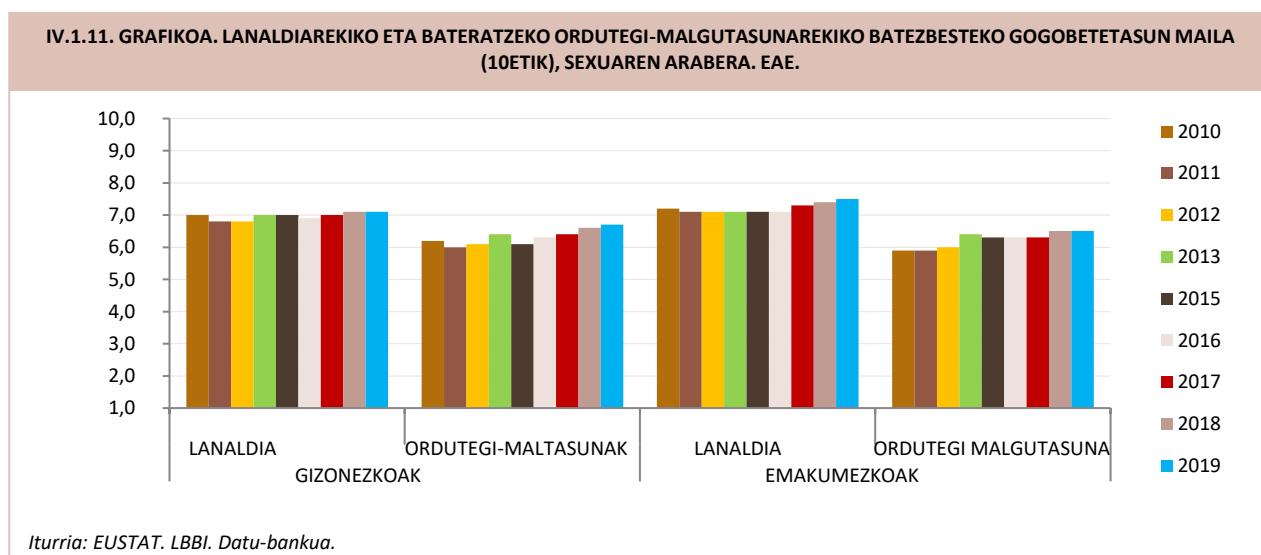
Horren isla da gizonen neurri horietan partaidetza oso txikia izana (eszedentziarako eskaerak eta lanaldi-murrizketak), eta, gainera, azken urteetan nabarmen hazi ez izana. Hala, 2018an, Eusko Jaurlaritzari laneko eszedentzia hartzeagatik eskatutako laguntzen % 4,37 soilik sinatu zituzten gizonen. Gauza bera esan daiteke lanaldi-murrizketei dagokionez, nahiz eta horietan gizonen partaidetza-ratioak handiagoak izan (eskaeren % 9,5 2018an), Eusko Jaurlaritzako Familia Politikako eta Aniztasuneko Zuzendaritzaren datuekin.

Alde hori Europar Batasun osoan gertatzen da; izan ere, EUROSTATEk adierazten du, batez beste, 2018an zaintza-lanak bateratzeko lanaldia murriztu zuten langileen % 18 soilik zirela gizonak (% 82 emakumeak), baina herrialdekako aldeak oso nabarmenak dira (gizonen % 42 Finlandian, arlo horretan berdintasunik handiena duen herrialdean, eta Txekian, berriz, % 3,2).

Ordutegi motei eta malgutasunari dagokienez, EUSTATEN LBBik adierazten du 2019an EAEko langileen % 20,5ek lanaldia ia egunero luzatu behar duela (eta % 19,2k batzuetan). 2018. urtearekin alderatuta, lanaldia maiztasun handiarekin edo noizbehinka luzatu behar duten pertsonen ehunekoa 4,8 puntu igo da. Ildo beretik, EUROSTATEk "antolaketa eta lanaldiari" buruz egindako inkestaren arabera, 2019an EBko langileen % 21ek lanaldia egokitu behar zuen bere enpleguaren eskakizunetara (gehituz, suposatzen dugu) astean behin eta % 19 gehiagok hilean behin (ratioak % 13 eta % 10 dira Espainian, hurrenez hurren).

LBBiren arabera, ordutegi malgua, kontziliazioa hobetzeko tresna osagarria, EAEko langileen % 42,7k baliatzen du (% 35,4k 2018an), eta neurri txikiagoan emakumeek (% 38,9) gizonak baino (% 46,2). Etxean bertan lan egiteari dagokionez, % 10ek noizean behin egiten du lan etxean eta % 5,5ek gutxienez egunen erdietan. Oro har, beraz, lana duten pertsonen % 15,5ek noizean behin edo maizago egiten du lan etxean (% 12,6 2018an), eta ratio hori nabarmen handituko da 2020an, COVID-19aren ondorioz¹².

2010. urteaz geroztik, langileen lanaldiarekiko gogobetetasuna eta ordutegien malgutasuna ia ez dira aldatu lehen kasuan, eta pixka bat hobetu da bigarreanean; aldi berean, sexuaren arabera aldeak oso txikiak dira. Gizonen artean, lanaldiari dagokionez, batez besteko gogobetetasun maila 2010eko 10etik 7koa izatetik 2019ko 7,1ekoa izatera igaro da, eta ordutegien malgutasunari dagokionez, handitu egin da (6,2 eta 6,7 artean). Emakumeen kasuan, lanaldiari buruzko gogobetetasuna 7,2tik 7,5era jaitzi da; ordutegien malgutasunari dagokionez, berriz, gogobetetasuna apalagoa zen telesailaren hasieran, baina handitu egin da, azken urtean gizonen gogobetetasunarekin ia parekatzeraino: 2010ean 5,9 izatetik 2019an 6,5 izatera.

Baldintza horien ondorioz, inkestak nabarmentzen du ezen, bikotekide biek lan egiten duten familietan, senideek edo ordaindu gabeko pertsonen zaintzen dituztela seme-alabak lanaldiak iraun bitartean eta eskola-ordutegitik kanpora kasuen %41ean. Kasuen %35,9an, berriz, bikotekide biek zaintzen dituzte seme-alabak, eta %4,7an ordaindutako beste pertsona batzuei dagokie zaintza. Bestalde, lanaldian zehar, mendekotasuna duten pertsonen zaintzaren % 55 ordainsaririk gabeko senideek egiten dute, kasuen % 22,5 ordainsaria duten beste pertsona batzuek eta kasuen % 17,2 gizarte zerbitzuek.

¹² Ikusi Memoria honetako EAEko lan-merkatuari buruzko III. Kapituluko atal egokia.

Adingabeen zaintzari dagokionez, aitita-amamek funtsezko zeregina betetzen dute: "Familia 2020" deritzon inkestari buruzko txostenaren arabera, bilobak dituztenei galdetuta (laginaren % 23), % 18k egunero zaintzen dituela adierazi du (2016an % 20k) eta % 19k astean behin baino gehiagotan (2016an % 23k). % 22k hilean behin baino gehiagotan egiten du (% 10ek 2016an). Biloben zaintzak adinekoak hartzen ditu kasuen % 59an (4 urte lehenago baino 6 puntu gehiago, baina intentsitate txikiagoarekin), eta zeregin hori, adinekoak egoteko, karga eramangarria da (1,4, Otik 10era bitarteko eskalan –ez da inola ere karga bat–, karga hori eramateko zaila da), 2016ko 2a baino txikiagoa.

Mendekotasuna duten pertsonak familian zaintzeari dagokionez, era berean, haxe erakusten du Eusko Jaurlaritzako Prospekzio Soziologikoko Kabineteak eginiko "Adinekoak 2018" txostenak: gizonen % 59k eta emakumeen % 61ek uste dute ezen, aurreko belaunaldien aldean, adineko gurasoak gutxiago zainduta daudela gaur egun, eta balorazio hori, gainera, oso antzekoa da adin-tarte guztietan (betiere % 50etik gorako ratioekin).

1.4.2. Familiei laguntzeko politika publikoak

Azaldutako egoera horiek arintzeko, familiei laguntzeko planak abiarazi zituen Eusko Jaurlaritzak 2002an, zertarako-eta familiek seme-alaba kopurua askatasunez erabakitzea galarazten duten eragozpen ekonomikoak eta gizarte eta laneko eragozpenak gainditzeko. Hala, Familiei Laguntzeko Legea onetsi zuen 2008an, eremuari lerrun juridiko handiagoa emateko eta familia politika integralerako oinarriak ezartzeko, betiere familien eta familiako kideen ongizatea eta bizi-kalitatea hobetze aldera.

Familientzako zuzeneko laguntzak 2002an hasi ziren I. Familia Planarekin. Familientzako zuzeneko laguntzak 2002an hasi ziren I. Familia Planarekin. Harrezkero, 2015era arte, 640 milioi euroko gastuak izan dira laguntza horietan, gutxi gorabehera erdibana banatuta jaiotza, adopzio edo aurre-adopzioko harrerarako laguntzen eta bateratzeko laguntzen artean.

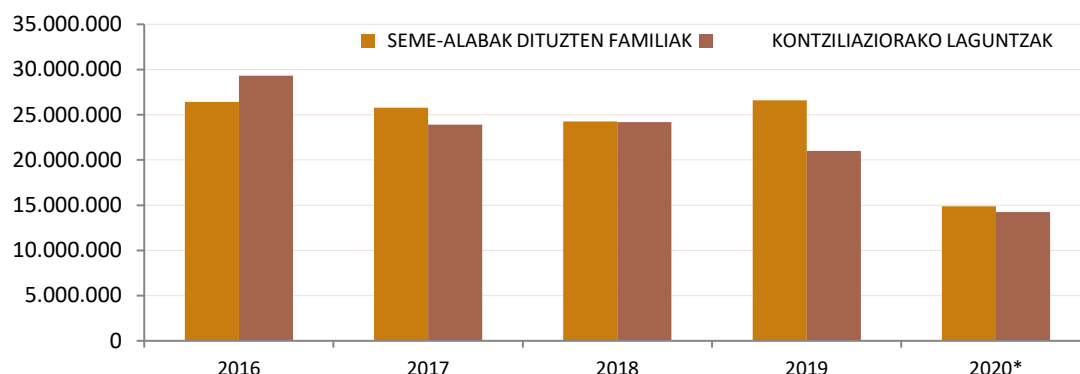
2011ko abenduan EAEko Familiei Laguntzeko Erakunde Arteko III. Plana onetsi zen 2011-2015 aldirako eta, gutxi gorabehera 674,6 milioi euroko aurrekontua izanik, familia politiken gaineko zeharkakotasun handiagoa eman zaio aurreko bi planekin alderatuta. Hartara, sailen eta erakundeen arteko lana indartu da. Lehendik dauden neurriak nahiz neurri berriak modu koherentean ordenatu nahi ditu, printzipio honen inspirazioarekin: lana, familia eta norberaren bizitza uztartzea familiako eta gizarteko kide guztiei dagokie, denok baitaukagu erantzukizun maila handiago edo txikiagoa. Eta emandako laguntzen kopuru zehatzei dagokienez¹³, planaren indarraldian 133,3 milioi euro erabili dira seme-alaben jaiotzagatik eta mantenuagatik, hain zuzen ere guztira 157.738 espedientetan.

Uztartzeko laguntzek, bestalde, 136,3 milioi euroko gastua ekarri dute, eta guztira 97.086 onuradun izan dira. Espedienteen aldetik nahiz gastuaren aldetik, adingabeak zaintzeko bateratze-laguntzei dagokie %96 eta, beraz, presentzia txikia dakar berekin beste bi lerroetan (menpekoak zaintzeko bateratze-laguntzak eta zaintzaileak kontratatze-laguntzak). Laburbilduz, aztertutako familientzako laguntzen bi lerroetan, 2011-2015 aldian 270 milioi euroko gastua izan da, gutxi gorabehera %50a bakoitzean.

2016-2020 aldiari dagokionez, ekitaldi horietako "EAEko Sektore Publikoaren Urteko Kontuen" aurrekontu-betearazpenari buruzko zifrak ditugu, zehazki, Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte politiketako Sailaren 3124 Programari (Familia eta Komunitate Politika) dagozkionak. 2020rako behin-behineko datuak izanik, azken bost urteetan 230 milioi euro baino gehiago bideratu dira familientzako laguntzetara, eta berriz ere % 50ean banatu dira seme-alabak dituzten familientzako laguntzen eta kontziliaziorako laguntzen artean.

¹³ III. Familia Planaren balantzeari buruzko xehetasuna gehiago izateko, 2017ko Memoria Sozioekonomikora jo behar da.

IV.1.12. GRAFIKOA. EUSKO JAURLARITZAKO LAN ETA GIZARTE POLITIKETAKO SAILAREN "FAMILIA ETA KOMUNITATE POLITIKA" PROGRAMAKO FAMILIENTZAKO TRANSFERENTZIEN ZENBATEKOAREN BILAKAERA. EUROTAN.

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Lan eta Gizarte Politiketako Saila.

* 2020ko datua behin-behinekoa da.

IV.1.14. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN FAMILIEI LAGUNTZEKO POLITIKA. FAMILIENTZAKO TRANSFERENTZIEN BILAKAERA PROGRAMEN ARABERA. EUROTAN.

		2016	2017	2018	2019	2020*	GUZT. 16-20*
SEME-ALABAK DITUZTEN FAMIL. LAG.	30/2015 DEKRETUA	24.928.600	25.706.450	24.209.000	26.607.117	14.890.100	116.341.267
	255/2006 DEKRETUA	1.471.200	65.500	32.300	400	-	1.569.400
	176/2002 ETA 109/2006 DEK.	5.400	-	900	-	-	6.300
	GUZTIRA	26.405.200	25.771.950	24.242.200	26.607.517	14.890.100	117.916.967
KONTZILIAZIOZAKO LAG.	ADINGABEAK ZAINTEAGATIK	28.278.185	23.056.734	23.260.936	20.071.769	13.387.599	108.055.223
	ZAINZAILAK KONTRATATZEAGATIK	326.813	210.167	262.255	270.092	216.630	1.285.957
	MENDEKOTASUNA DUTENAK ZAINTEAGATIK	711.927	644.937	657.260	671.297	511.517	3.196.938
	AMATASUN-LIZENTZIA EZ DUTEN GURASOAK	-	-	-	-	116.496	116.496
	GUZTIRA	29.316.925	23.911.838	24.180.451	21.013.158	14.232.243	112.654.615
	LAGUNTZAK, GUZTIRA	55.722.125	49.683.788	48.422.650	47.620.675	29.122.343	230.571.581

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Aurrekontuen betearazpena. Aitortutako betebeharra. Guk geuk egina.¹⁴

* 020ko abenduko behin-behineko aurrekontu-likidazioari dagokio (aitortutako betebeharrak) 2020ko datua; 2021eko maiatzean argitaratua.

2020an, aurrekontu-likidazioaren behin-behineko datuak baliatuz, Eusko Jaurlaritzako Familia Politikako eta Aniztasuneko Zuzendaritzak 29,12 milioi euro bideratu zituen, 2019an baino % 38,8 gutxiago, horietatik 14,89 milioi seme-alabak dituzten familientzako laguntzetarako (guztizkoaren % 51,1) eta 14,23 milioi kontziliaziorako laguntzetarako (guztizkoaren % 48,9).

Bestalde, Eusko Jaurlaritzaren "Gizarte Premiei buruzko Inkestak" adierazten du Familiei Laguntzeko Planeko laguntzak eta beste laguntza neurri paralelo batzuk (adibidez, udal batzuek edo Estatuko Administrazio Zentralak kudeatutakoak, normalean seme-alaba berri bat jaiotzen denean) familien % 3,4ra iritsi zirela 2018an, eta 2014an, berriz, % 3,9ra (ez dago aurreko urteetako informaziorik), jaiotza-tasak baldintzatutako testuinguru batean.

III. Planaren ebaluazio hori abiapuntua izan da familien gaineko politikei buruzko gogoeta prozesuan, hain zuzen plan berria egite aldera. Familiaren Euskal Kontseiluak, 2017ko abenduan, "Familien eta Haurren Aldeko Ituna" adostu zuen, eta ondoren, 2018ko urtarrilean, EAEko administrazioen multzoak izenpetu zuen. Itun horri esker, familiei

¹⁴ Diagnostikoari buruzko zehaztasun gehiago nahi bada, Memoria honen 2019ko ediziora jo behar da.

laguntzeko plan berria definitu ahal izan da 2018-2022 aldirako, tartean diren eragileek adostuta, eta ondoren 18 helburutan eta 116 ekintzatan garaturiko 5 ardatz identifikatu dira¹⁵. Hona hemen ardatzak:

- i. Gazteen emantzipazioa eta familia berrien eraketa erraztea.
- ii. Bizitza pertsonala, familia eta lana bateratzea erraztea, baita emakumeek eta gizonen seme-alabak zaintzeko lanetan duten baterako erantzukizuna ere.
- iii. Familiei laguntzea.
- iv. Haurren eta nerabeen ongizatea sustatzea.
- v. Familien eta haurren aldeko politiken lidergoa eta gobernantza bultzatzea.

Plan horren garapenak 460 milioi euroko gastua aurreikusten du 2018tik 2022ra bitartean Gizarte Politiketako Sailburuordetzaren neurrietan, batez ere kontziliazioaren arloan (286 milioi euro); horiei 785 milioi gehitu zaizkie seme-alabak dituzten familientzako errentak bermatzeko politiketan eta gazteen enplegurako programetan. Halaber, 220 milioi euro bideratuko dira Haurreskolak Partzuergora, 250 milioi euro beketara, 50 milioi euro gehiago gazteentzako etxebizitza-politiketara, 1.575 milioi euro ondorengoengatikoa kenkari fiskaletara eta 415 milioi euro Gizarte Zerbitzuetara.

IV.1.15. TAULA. FAMILIEN ETA HAURREN ALDEKO EUSKAL ITUNA. KONPROMISOEN DEKALOGOA (2018KO URTARRILA)

1. Baliabideak ematea seme-alabak dituzten familia guztiei eta haurren pobrezia-erazteko neurriak hartzea, betiere familia aniztasuna errespetatuz.
2. Erraztasunak ematea gurasoen beharrezko denbora eman dezaten seme-alabekin; hartara, gizarte denboraren antolamendu egokiagoa sustatuko da eta baterako antolakuntza erraztuko da.
3. Gazteen emantzipazioa eta bizitza-proiektu autonomoak erraztea, familia unitate berriak bideratzeko, nahi izanez gero seme-alabak izan ditzaten.
4. Gurasotasun positiboko, haurren osasuneko, gatazken aurrezaintzako eta familia bitartekotzako programak indartzea, gurasoen ahalmenak eta hezkuntza gaitasunak indartzeko.
5. Erraztasunak ematea haur guztiek haurrentzako kalitatezko zerbitzuak jaso ditzaten, zerbitzu eskuragarriak izan daitezen.
6. Hezkuntza politikak birbideratzea eta eskola sistema inklusioa eta baterako hezkuntzarako sistema sakontzea, gizartearen eta ekonomia-aldetik desabantailan dauden ikasleek zailtasunak konpentsatzeko eta ekitatea bermatzeko.
7. Erraztasunak ematea haurrek eta gazteek gizarte-hezkuntzako, kiroleko, kulturako eta aisialdiko baliabideen eskaintza zabalagoa eskura dezaten baldintza berdinetan.
8. Politika publikoei eragiten dieten arloen askotariko izaera dela-eta lankidetzaren lehenestea: genero ikuspegia, hezkuntza, berdintasuna, osasuna, etxebizitza, gizarte zerbitzuak, kultura edo enplegua.
9. Arlo horiekin loturiko eragile pribatuak sentibilizatzea, bereziki laneko harremanetan parte hartzen dutenekin hala nola sindikatuarekin eta enpresa elkarteekin.
10. Familien eta haurren politikaren gobernantza hobetzea.

Iturria: Eusko Jaurlaritzaren Lehendakariak.

Plan horren betetze mailari buruzko informazioak ez dago memoria hau egiteko unean, eta 2022an inpaktua adierazle hauek lortu beharko ditu:

- ✓ Haurren pobrezia-tasa % 20 gutxitzea.
- ✓ 25-44 urtekoen okupazio-tasa % 80raino igotzea.
- ✓ 1,50eraino handitzea EAEko emakumeen ugalkortasun-adierazle koiunturala.
- ✓ % 25 igotzea eskolatze-tasa garbiak urtebeteko haurren artean.
- ✓ Gutxienez % 50 murriztea etxeko lanetan dagoen aldea.
- ✓ Gazteen emantzipazioko batez besteko adina gutxitzea eta 25-29 urteko gazteen emantzipazio-tasa handitzea.

¹⁵ Planari buruzko xehetasun gehiago izateko, Eusko Jaurlaritzaren Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailaren web orrira jo behar da: http://www.euskadi.eus/contenidos/plan_departamental/20_plandep_xileg/es_def/adjuntos/IV%20Plan%20Interinstitucional%20de%20Apoyo%20a%20las%20Familias%20de%20la%20CAE%202018_2022

1.5. EMAKUME ETA GIZONEN BERDINTASUNA EAE-N: GENERO-BERDINT. INDIZEA 2020

IV.1.16. TAULA. GENERO-BERDINTASUNAREN INDIZEA (GBI): EAE-28KO EB-ESPAINIAREN ARTEKO ALDERAKETAREN BILAKAERA KATEGORIEN ARABERA

	2010			2015			2017		
	EAE	28KO EB	ESPAINIA	EAE	28 EB	ESPAINIA	EAE	28 EB	ESPAINIA
GENERO-BERDINTASUNAREN INDIZEA	68,8	65,0	67,4	69,3	66,2	68,3	71,1	67,4	70,1
1. ENPLEGUA	70,3	71,0	72,3	72,2	71,5	72,4	72,5	72,0	72,9
PARTAIDETZA	76,7	78,7	77,5	80,6	79,8	78,0	81,9	80,9	79,1
BEREIZKETA ETA KALITATEA LANEAN	64,4	64,0	67,4	64,7	64,0	67,3	64,1	64,0	67,1
2. DIRUA	83,1	78,4	76,0	84,5	79,6	75,9	83,7	81,4	76,7
FINANTZABIDEAK	73,6	70,0	69,9	76,1	73,0	71,0	76,5	73,8	72,2
EGOERA EKONOMIKOA	93,8	87,9	82,9	93,9	86,7	81,2	91,5	87,7	81,4
3. EZAGUTZA	61,2	62,8	64,2	63,9	63,4	65,3	65,2	63,5	67,4
LORPENA ETA PARTAIDETZA	70,6	70,4	73,0	70,8	72,1	73,3	73,1	72,8	76,0
BEREIZKETA	53,0	56,1	56,6	57,7	55,6	58,1	58,2	55,4	59,7
4. DENBORA	73,4	68,9	65,8	70,7	65,7	64,0	72,4	65,7	64,0
ZAINTZEKIN LOTUTAKO JARDUERAK	88,7	72,6	71,4	89,3	70,0	74,5	88,4	70,0	74,5
GIZARTE JARDUERAK	60,8	65,4	60,6	56,0	61,6	55,0	59,3	61,6	55,0
5. BOTEREA	54,3	43,5	52,9	52,9	48,5	57,0	58,0	51,9	62,0
BOTERE POLITIKOA	81,7	48,3	69,7	80,4	52,7	72,3	87,7	55,0	76,8
BOTERE EKONOMIKOA	38,6	31,8	35,8	36,3	39,5	43,5	41,3	43,6	53,4
BOTERE SOZIALA	50,7	53,7	59,2	50,7	55,0	58,9	53,9	58,2	58,1
6. OSASUNA	91,3	87,2	89,1	90,9	87,4	89,6	92,4	88,1	90,1
OSASUN EGOERA	97,0	91,1	93,6	96,2	91,2	93,2	97,3	92,2	94,1
JOKABIDE OSASUNTUA	80,6	75,4	78,6	80,6	75,4	78,6	81,3	75,4	78,6
OSASUN SISTEMA ESKURATZEA	97,4	96,5	96,2	96,8	97,1	98,3	99,8	98,3	98,9

Iturria: EUSTAT. EGITURA-ADIERAZLEAK. Genero-berdintasunaren Indizea 2020.

Genero-berdintasunaren Indizea (GBI) adierazle sintetiko bat da, eta gizonen eta emakumeen arteko desberdintasunak laburbiltzen ditu, haien ongizatean eta garapen pertsonalean eragina duten alderdi garrantzitsu batzuetan.

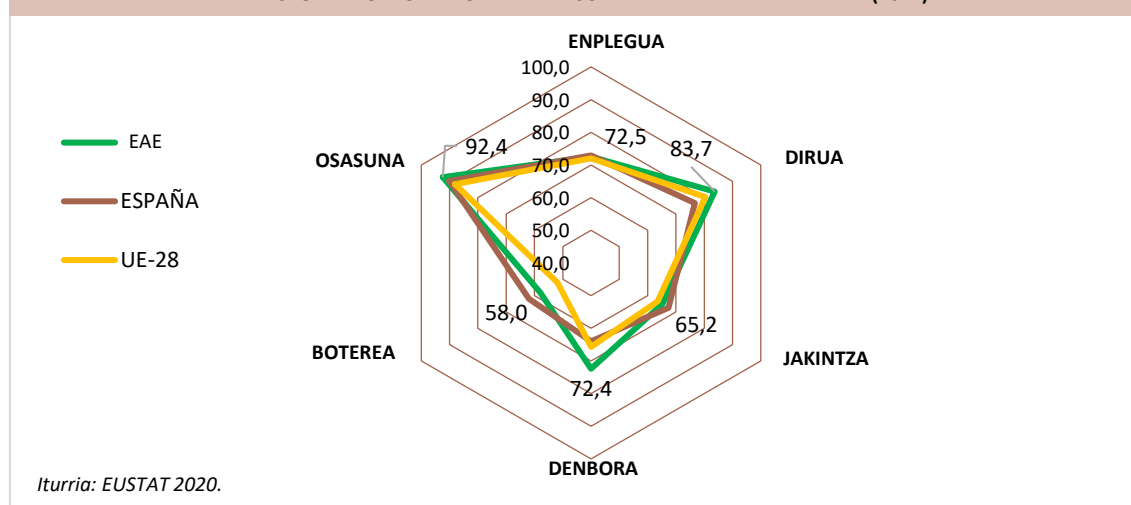
EAEkoa EUSTATEk kalkulatu du, *"Genero Berdintasunerako Europako Institutuaren" (EIGE)* metodologia erabiliz, baita erakunde horrek Europar Batasuneko 28 herrialdeei buruz emandako informazioa erabiliz ere. Metodologia horren aplikazioari esker, beraz, EBko herrialdeek ematen duten erreferentziaren aldean genero-berdintasunean EAEn egindako aurrerapenak alderatzeko modua dago.

Genero Berdintasunaren Indizea adierazle sintetiko bat da, eta eskala adimentsional batean laburbiltzen ditu gizonen eta emakumeen artean ongizatean eta garapen pertsonalean eragina duten alderdi garrantzitsu batzuetan oraindik dauden desberdintasunak (eskala horretan, 1ek erabateko desberdintasuna adierazten du, eta 100ek erabateko berdintasuna). Huraosatzean, sei dimentsiotan egituratutako 31 adierazlek parte hartzen dute, eta adierazle horiek 14 azpidimentsiotan¹⁶ banatzen dira, IV.1.17. taulan ikus daitekeenez. Neurketa horren emaitza nagusiak honako hauek dira:

- EAEko 2020ko GBIk 71,1 puntu ditu 100etik (2017ko datuak). Aurreko neurketan bezala (2015), EB-28ko batez bestekoak baino puntuazio hobea lortu du aztertzen diren dimentsio guztietan. Gainera, baliorik altuenak, Euskadin, Osasuna, Dirua eta Enplegua dimentsioetan lortzen dira, eta baxuena, berriz, Boterea dimentsioan.
- Aztertutako aldiaren (2010-2017), EAEko GBiren bilakaera positiboa izan da; izan ere, 2010ean 68,8 puntu lortu zituen, 2012an 69,1, 2015ean 69,3 eta 2017an 71,1. Gainera, eta Denboraren arloan izan ezik, hobetu egin dira genero-berdintasunaren adierazleak arlo guztietan, batez ere ezagutzarenean, non adierazleak 4 puntu irabazi baititu, batez ere ikasketa eremuen araberrako bereizketaren hobekuntzagatik, zeren eta 2010ean 53 puntu izatetik 2017an 58,2 izatera igaro baita. Boterearen dimentsioan, aurrerapena 3,7 puntukoa da, eta 58,0koa. Nabarmenezkoa da botere politikoaren azpidimentsioa, 6 puntu hobetzen baitu, 87,7raino. Aitzitik, denboraren adierazleak puntu 1 egin du okerrera, gizarte-jardueretan gertatutakoaren ondorioz; izan ere, 2010ean 60,8 puntu izatetik 2017an 59,3 puntu izatera igaro da.

¹⁶ Adierazleen eta iturrien xehetasunak izateko, Memoria honen glosariora jo behar da.

IV.1.13. GRAFIKOA. GENERO-BERDINTASUNAREN INDIZEA: ALDERAKETA (2017)

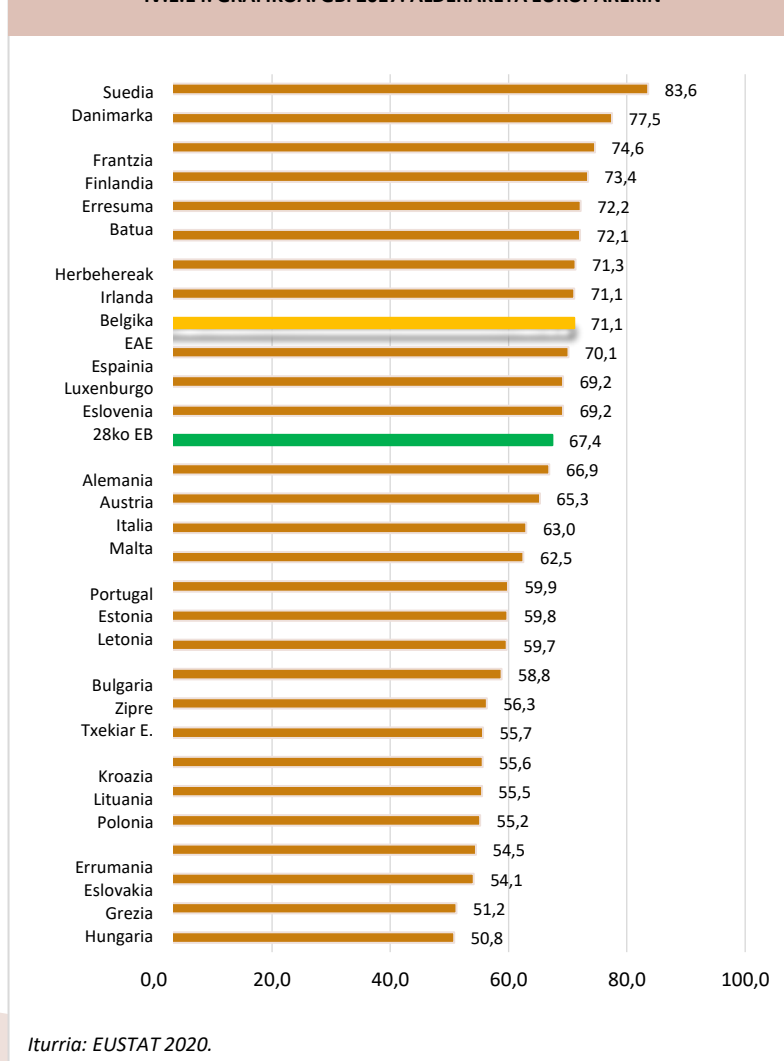
- Europarekiko konparazioa: EAE Suediaren, Danimarkaren, Frantziaren, Finlandiaren, Erresuma Batuen, Herbehereen eta Irlandaren atzetik dago, eta Belgikarekin berdinduta, baina Europar Batasuneko gainerako 20 kideen eta Europako batez bestekoaren aurretik.

- Espainiako GBIk 70,1 puntu zituen 2017an, EAEkoa baino puntu bat gutxiago. Gainera, GBiren dimentsioen erdien adierazle partzialetan, Euskadik Espainiak baino balio altuagoak lortu ditu 2017an: Espainiako emaitzak askoz gaitzen dituen dimentsioa Denborarena da, non distantzia 8,4 puntukoa den, baina diruan (+7) eta osasunean (+2,3) ere aurretik dago. Desabantailan dago, oster, Enpleguaren (-0,4), Ezagutzaren (-2,2) eta, batez ere, Boterearen (-4) dimentsioetan, bereziki botere sozialaren (-4,2) eta ekonomikoaren (-12,1) azpidimentsioetan, baina ez, ordea, Botere Politikoaren dimentsioetan, non EAEk ia 11 puntu gaitzen baitu Estatua.

- Genero-arrakala nulua da boluntariotzako eta ongintzako jardueren eta arreta sanitario eta odontologikoaren adierazleetan, baina oso handia botere ekonomikoaren adierazleetan.

- Europar Batasunarekin eta herrialde kideekin alderatzeaz gain, Euskadiko

IV.1.14. GRAFIKOA. GBI 2017: ALDERAKETA EUROPA REKIN

barne-egoera azter daiteke genero-arrakalaren adierazlea erabiliz, hau da, lehen deskribatutako arloetan (aztertutako 31 osagaiak, ikus IV.1.17 taula) gizonen eta emakumeen artean dagoen aldea, Otik (erabateko desberdintasuna) 1era (berdintasun osoa) doana.

Hala, egiaztatu egin daiteke genero-aldea nulua edo oso txikia dela osasunarekin lotutako osagaietan, hala nola osasun laguntzan eta odontologikoan (1,00 bietan), osasun oneko bizitza-urteetan (0,98), norberaren osasunaren pertzepzioan (0,97), bizi-itxaropenean (0,96) eta tabakoaren eta edari alkoholduen kontsumoan (0,94). Halaber, baliogabea da boluntariotzako eta ongintzako jardueretan, eta oso txikia diru-sarreraren banaketan eta pobrezia-arriskuan (0,98 kasu bietan)

Genero-arrakala handiena Botere kategorian dago, ordea: kirol federazioak (0,34), bankak publiko edo erdipublikoaren zuzendaritza (0,37), I+G arloko finantzaketa publikoa (0,40), enpresen zuzendaritza (0,44), jardura-sektoreen araberrako bereizketa (0,49), ikasketa-eremuen araberrako bereizketa (0,66) eta gobernuaren ordezkariak (0,77). Azken horietan, beren horretan darraite generoaren araberrako aldeak.

2010. urtearekin alderatuta, eboluzioak positiboak eta negatiboak izan dira, baina nabarmentzekoa da Informaziorako Baliabide Publikoetan (0,67tik 0,86ra) eta Enpresa Zuzendaritzan (0,26tik 0,44ra) izandako hobekuntza, eta I+G arloko finantzaketa publikoaren adierazleen (0,51tik 0,40ra) eta bankak publiko edo erdipublikoaren Zuzendaritzaren (0,50etik 0,37ra) egoera okerragoa.

IV.1.17. TAULA. GENERO-ARRAKALAREN BILAKAERA EAE-N GENERO BERTINTASUNAREN INDIZEAREN OSAGARIEN ARABERA		2010	2012	2015	2017
ENPLEGUA	LANALDI OSOKO LANA	0,80	0,84	0,82	0,83
	LAN-BIZITZAREN IRAUPENA	0,90	0,94	0,95	0,96
	JARDUERA-SEKTOREEN ARABERAKO BEREIZKETA	0,50	0,53	0,53	0,49
	LAN-MALGUTASUNA ARRAZOI PERTS. ETA FAMIL.	0,87	0,81	0,83	0,83
	LANBIDE-KARRERA	0,99	0,99	0,99	0,99
DIRUA	SOLDATAK	0,89	0,86	0,88	0,88
	SARRERAK	0,97	0,98	0,98	0,97
	POBREZIA ARRISKUA	0,97	0,98	0,98	0,98
	SARREREN BANAKETA	0,98	1,00	1,00	0,98
EZAGUTZA	UNIBERTSITATE IKASKETAK	0,95	0,94	0,95	0,91
	ETENGABEKO TREBAKUNTZA	0,98	0,95	0,95	0,99
	IKASKETA ARLOAREN ARABERAKO BEREIZKETA	0,62	0,62	0,66	0,66
DENBORA	PERTSONAK ZAINTZA	0,83	0,82	0,83	0,86
	ETXEKO JARDUERAK	0,94	0,93	0,95	0,90
	KIROL, KULTUR ETA AISIALDI JARDUERAK	0,93	0,98	0,89	0,94
	BOLUNTARIOTZA ETA ONGINTZA JARDUERAK	0,94	0,97	0,93	1,00
BOTEREA	GOBERNU ORDEZKARITZA	0,73	0,80	0,65	0,77
	PARLAMENTUKO ORDEZKARITZA	0,89	0,90	0,85	0,96
	LURRALDE BATZARRETAKE ORDEZKARITZA	0,82	0,94	0,90	0,90
	ENPRESA ZUZENDARITZA	0,26	0,27	0,34	0,44
	BANKA PUBLIKO EDO ERDIPUBLIKOKO ZUZEND.	0,50	0,43	0,38	0,37
	FINANTZIAZIO PUBLIKOA I+G	0,51	0,51	0,51	0,40
	HEDABIDE PUBLIKOAK	0,67	0,67	0,67	0,86
	KIROL FEDERAZIOAK	0,33	0,33	0,33	0,34
OSASUNA	NORBERAREN OSASUNAREN IRUDIPENA	0,98	0,96	0,97	0,97
	BIZI-ESPERANTZA	0,96	0,96	0,96	0,96
	OSASUN ONEKO BIZITZA URTEAK	0,98	0,98	0,98	0,98
	TABAKO ETA ALKOHOL KONTSUMOA	0,94	0,94	0,94	0,94
	OHITURA OSASUNTUAK	0,85	0,85	0,85	0,86
	OSASUN LAGUNTZA	1,00	1,00	1,00	1,00
	LAGUNTZA ODONTOLOGIKOA	0,98	0,99	0,98	1,00

Iturria: EUSTAT 2020.

BIZI-BALDINTZAK: ITURRIAK

1. **EUROSTAT** (2019): Lan-indarrari buruzko inkesta 2018. Familia-kontziliazioari buruzko modulua
2. **EUROSTAT** (2020): Bizi-baldintzei buruzko estatistika (UE-SILC) 2019
3. **EUROSTAT** (2020): "Lanaren antolamendua eta lanaldia" inkesta, 2019
4. **EUSTAT** (2020): Lana, bizitza pertsonala eta familia uztartzeari buruzko inkesta, 2019
5. **EUSTAT**. EGITURA-ADIERAZLEAK (2020). Genero-Berdintasunaren Indizea 2020 (2017ko datuak)
6. **EUSTAT**. EGITURA-ADIERAZLEAK (2020): Giza Garapenaren Indizea 2020 (2019ko datuak)
7. **EUSKO JAURLARITZA** (2019): Gizarte beharrei buruzko inkesta 2018
8. **EUSKO JAURLARITZA**. OGASUN ETA EKONOMIA SAILA: Aurrekontu likidazioak. Jardueren memoriak. Hainbat urte.
9. **EUSKO JAURLARITZA**. ENPLEGU ETA GIZARTE POLITIKETAKO SAILA (2018). Familiei laguntzeko IV. Plana 2018-2022
10. **EUSKO JAURLARITZA**. ENPLEGU ETA GIZARTE POLITIKETAKO SAILA (2019: Pobreziari eta gizarte desberdintasunei buruzko inkesta 2018
11. **EUSKO JAURLARITZA**. PROSPEKZIO SOZIOLOGIKOKO KABINETEA (2018): Adinekoak 2017
12. **EUSKO JAURLARITZA**. PROSPEKZIO SOZIOLOGIKOKO KABINETEA (2020): "*Familia 2020*" inkesta
13. **EUSKO JAURLARITZA**. LEHENDAKARITZA (2018): Lehendakariaren diskurtsoa familien eta haurren aldeko Euskal ituna sinatzean.
14. **EIN (2019)**: Ugalkortasunari buruzko inkesta 2018
15. **EIN (2020)**. Familiei buruzko etengabeko inkesta 2019
16. **EIN (2020)**: Bizi-baldintzei buruzko inkesta 2019

2. GIZARTE BABESA

IV. kapituluko bigarren atal honetan, gizarte babesak gure erkidegoan hartzen dituen eremu nagusiak birpasatzen dira; izan ere, 2020ko memoria sozioekonomikoaren gainerakoak bezala, horiek ere eragina dute COVID-19ak gure bizitzako alderdi guztietan duen eraginean.

Lehenik eta behin, EAEn gizarte babesean eginiko gastua berrikusiko dugu, eta EUSTATEk EBren metodologia jarraituz eginiko kontuak emango ditugu. Kasu honetan, zifrak 2019ko datu-aurrerapen bati buruzkoak direnez, ez da ondorio hori ikusiko, baina pandemia iritsi aurreko unean gaia zertan den jakiteko aukera emango digu.

Jarraian, Gizarteratzeko eta Diru Sarrerak Bermatzeko 18/2008 Legearen ondoriozko Gizarte Segurantzaren prestazioak eta pobrezia-eremuaren eta gizarte bazterketaren aurkako borrokaren tresnak aztertzen dira. Lege horren tresna nagusia DSBE da, eta aurreko titular hartzaileen kopuruak eta gastuak gora egin dute, hainbat urtez behera egin ondoren. Atal hau osatzeko, Bizitzeko Gutxieneko Diru-sarrera (BGDS) aurkeztu da. Estatuaren titulartasuneko egiturazko prestazio berri hori 2020an agertu da, COVID-19ak eragindako osasun krisiaren ondorioz, diru-sarrerak bermatzeko Espainiako ereduaren ahuleziei eta lurralde-aniztasunari konponbidea emateko.

Ondoren, Gizarte Zerbitzuei buruzko abenduaren 5eko 12/2008 Legearen ondoriozko Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistema azalduko da, baita dagokion estatistikaren emaitza nagusiak ere (zelanbaiteko dekalajea duten datuak dira, eta, beraz, pandemiak ez du eraginik oraindik, baina ikusi ahal izango dugu zelan zegoen sistema COVID-19ari aurre egiteko), eta, horrekin batera, EAEn mendekotasunari dagokion laguntza sistema arautzearen jarraipena egiten da. Atal honen barruan, COVID-19ak sisteman izan duen eraginari erreparatuko diogu, bereziki eragindako eremua delako, eta IMERSOk emandako datuak dauzkagulako.

Amaitzeko, eta memoria honen aurreko edizioetan bezala, Euskadiko gizarte aurreikuspeneko sistema osagarrien zifra handiak aurkezten dira.

Azkenik, gogorarazi behar dugu Europako Batzordearen 458/2007 Erregelamenduak, gizarte babesak barne hartzen dituen eremuen sailkapenean, langabezia-prestazioak berariaz barne hartzen dituen arren, horiei buruzko informazioa (Estatuko Enplegu Zerbitzu Publikoak kudeatutako Gizarte Segurantzako prestazioak) III. kapitulura eramatea erabaki dela. Memoria sozioekonomiko honen "lan-merkatua", enplegu politiken panorama osoa eskaintzeko, politika aktiboak eta pasiboak elkarrekin landuta

2.1. GIZARTE BABESAREN KONTUA. 2019KO AURRERAPENA.

Gizarte Babesaren Estatistiken Europako Sistemaren (SEEPROS) arabera, Gizarte Babesa honela definitu behar da: "erakundeek gauzatutako jarduera guztiak, arrisku edo beharrian jakin batzuek etxebizitzetara eta norbanakoei sorrarazitako kargak arintzeko helburu dutenak, betiere aldebereko hitzarmenik, elkarrekikorik edo banakakorik ez bada¹⁷".

IV.2.1. TAULA. GASTUA GIZARTE BABESEAN EAE-N. ADIERAZLE NAGUSIAK.

	2008	2015	2016	2017	2018	2019*	2107/18 ald.	2018/19 ald.*	2008/19* ald.
GASTUA, GUZTIRA (MILIOI EURO)	13.798	17.058	17.397	17.835	18.470	19.564	3,6	5,9	41,8
%-EKO GASTUA BPG-AREKIKO	19,8	24,9	24,4	24,2	24,0	24,6	-0,2	0,6	4,8
EURO/BIZTANLEKO GASTUA	6.402	7.852	8.003	8.188	8.456	8.918	3,3**	5,4**	39,3**
GASTUA P.K.TAN BIZTANLEKO	6.744	8.742	8.636	8.802	9.022	:	2,5	:	:
PRESTAZIOETAKO GASTUA (MILIOI €)	13.500	16.770	17.132	17.578	18.221	19.312	3,7	6,0	43,1
- GAIXOTASUNA/OSASUN LAGUNTZA	4.168	4.317	4.446	4.627	4.740	5.088	2,4	7,3	22,1
- ZAHARTASUNA	5.230	7.096	7.406	7.685	8.123	8.570	5,7	5,5	63,9
- LANGABEZIA	1.027	1.241	1.081	999	948	1.035	-5,1	9,1	0,8
- BESTELAKO FUNTZIOAK	3.075	4.116	4.199	4.267	4.410	4.619	3,4	4,7	50,2
GASTUA UNITATE INSTITUZIONALEKO									
- GIZ. SEG. SIST. ETA ESTATUAREN ADM.	8.169	10.248	10.480	10.815	11.236	11.926	3,9	6,1	46,0
- EUSKAL ADMINISTRAZIOAK	4.522	5.512	5.676	5.773	5.947	6.285	3,0	5,7	16,9
-ERAKUNDE PRIBATUAK	1.108	1.261	1.242	1.248	1.287	1.353	3,1	5,1	22,1

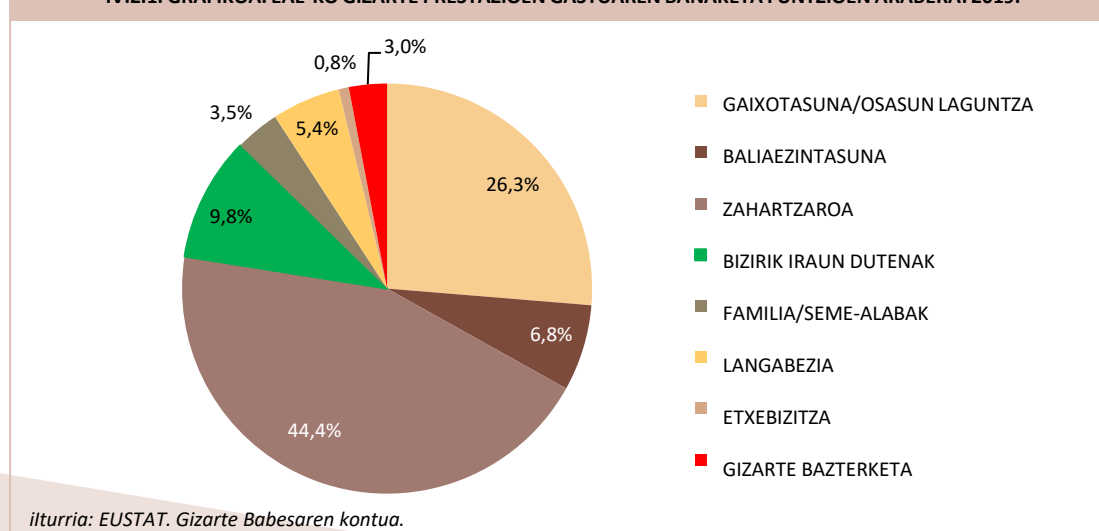
Iturria: EUSTAT. Gizarte Babesaren Kontua EAEn. Guk geuk egina.

* Behi-behineko datuak. ** Aldea ehuneko puntuetan.

Gizarte babesaren arloko beste estatistika batzuen aurrean –esaterako, LNErena–, Gizarte Segurantzako Sistemetako erakundeek egindako ekintzak baino ez ditu barne hartzen SEEPROS metodologian, eta behaketa-eremua gizarte babeseko ekintzak egiten dituen edozein erakundetara hedatzen da, publikoa zein pribatua izan, definizio orokorraren betekizunen arabera. Kontzeptu hori osatzeko, definizioan aipatzen diren eta funtzioak deitzen diren arrisku eta beharren zerrenda egiten da. Honako hauek dira: gaixotasuna/osasun-laguntza, baliaiezintasuna, zahartasuna, bizirik daudenak, familia/semi-alabak, langabezia, etxebizitza, beste nonbait sailkatu gabeko gizarte-bazterketa.

EUSTATen "EAEko Gizarte Babesaren Kontuaren" azken datuen arabera, 2019koak (behin-behineko datuak), funtzio horretara bideratutako baliabideen guztizko bolumena 19.564 milioi eurokoa izan zen Euskadin erreferentziako urtean, 2018an baino % 5,9 gehiago (+ 1.094 milioi). Zifra hori urte horretako BPGaren % 24,6 da (+4,8 puntu 2008arekin

IV.2.1. GRAFIKOA. EAE-KO GIZARTE PRESTAZIOEN GASTUAREN BANAKETA FUNTZIOEN ARABERA. 2019.

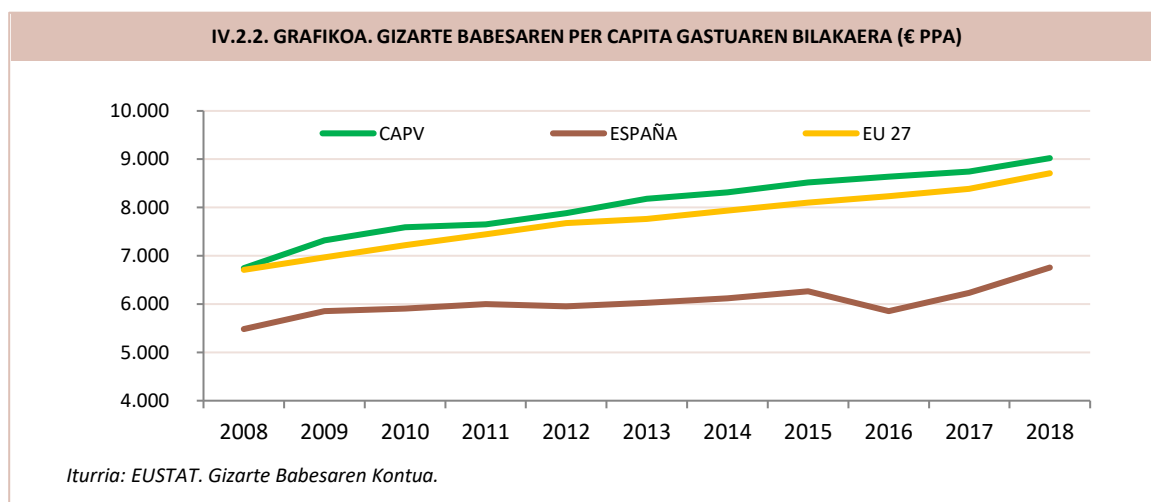
¹⁷ Ikusi Memoria honetako amaierako terminoen glosarioa.

alderatuta, eta 6 hamarren gehiago 2018an baino).

Gizarte babeseko gastu osoak etengabe egin du gora denborazko serie erabilgarrian, eta biztanleko gastua 6.402 €-koa izan zen 2008an, eta 8.918 €-koa 2019an (+% 39,3).

Administrazio gastuak kenduta, 19.312 milioi eurokoa izango dela aurreikusi dute, 2018an baino % 6 gehiago. Gastua funtzioen arabera aztertuta ikusten denez, "zahartasuna" funtzioari dagokion zatia, hau da, egoitzako eta etxeako arretarako pentsioak eta laguntza prestazioak, pisu handiena duena dela, 8.570 milioi euro, hots, guztizkoaren % 44,4. 2018arekin alderatuta, % 5,5 igo da, prestazioen batez besteko hazkundea (% 6) baino txikiagoa. Bigarren funtzioa, garrantziaren arabera, "Gaixotasuna/osasun-laguntza" da: 2019. urtean, 5.088 milioi euroko gastua izan zuen, guztizkoaren % 26,3, eta 2018an baino % 7,3 gehiago (prestazio guztiak baino gehiago hazi da). Bien artean, beraz, gizarte prestazioetan egindako gastuaren % 70,7 osatzen dute (ikus IV.2.1 grafikoa).

Unitate instituzionalen arabera Gizarte Babeseko gastuari dagokionez, 2018an (eskuragarri dagoen azken datua), Gizarte Segurantzako sistemak eta Estatuko Administrazioak egiten duten gastua % 61 da, eta % 6,1 hazi da aurreko urtearekin alderatuta. Bestalde, EAEko administrazioen gastua % 32,1ekoa da, 6.285 milioi eurokoa, 2018an baino % 5,7 gehiago. Gainerakoa, 1.353 milioi euro, erakunde pribatuek egindako gastuari dagokio (+% 5,1).

Amaitzeko, EUROSTATEk argitaratutako azken datuak baliatuz, 2018rako, Euskadiko gizarte babeseko per capita gastua, erosteko ahalmenaren parekotasunean neurtuta, 9.022 €-koa izan zen, EBko batez bestekoaren (8.709 €) eta Estatuko batez bestekoaren (6.457 €) gainetik, nahiz eta euroguneko biztanle bakoitzeko 9.738 €-tik behera egon.

2.2. GIZARTE SEGURANTZAREN PRESTAZIOAK¹⁸

IV.2.2. GIZARTE SEGURANTZAREN PENTSIOAK EAE-N, MOTAREN ARABERA. LABURPEN-TAULA

		2015	2016	2017	2018	2019	2020	% 18/19	% 19/20
ONURADUNAK (URTEKO B.B.)	-KOTIZAZIOPEKO PENTSIOAK	482.855	488.614	494.736	501.398	507.617	509.327	1,2	0,3
	-KOTIZAZIO GABEKO PENTSIOAK*	11.146	11.399	11.717	11.846	12.093	12.172	2,1	0,7
	GUZTIRA	494.001	500.013	506.453	513.244	519.710	521.499	1,3	0,3
	- BIZTANLERIAREN %	22,7	23,0	23,3	23,5	23,7	23,7	+0,2pp	+0,0pp
GASTUA (MILIOI EURO)*	-KOTIZAZIOPEKO PENTSIOAK	7.947,4	8.223,0	8.502,1	8.930,2	9.440,6	9.698,0	5,7	2,7
	-KOTIZAZIO GABEKO PENTSIOAK*	58,2	59,6	61,2	64,2	67,5	68,9	5,2	1,9
	GUZTIRA	8.005,6	8.282,6	8.563,3	8.994,4	9.508,1	9.766,9	5,7	2,7
	- BPG-AREN %	11,7	11,6	11,6	11,7	12,0	13,6	+0,3pp	+1,6pp

Iturria: INKLUSIO, GIZARTE SEGURANTZA ETA MIGRAZIO MINISTERIOAREN datuekin guk geuk egina. Informazio ekonomikoa eta finantzarioa eta ESTADIS eta IMSERSOREN datu-baseak.

** IMSERSOK argitaraturiko datuekin berrikusitako serieak (ikusi 2.2.2 atala).*

2020an, milioi erdi pertsona baino gehiago (521.499, lehen hurbilketaren arabera) Gizarte Segurantzaren sistemako pentsioen onuradunak izan ziren gure Erkidegoan (kotizaziopekoak eta kotizazio gabekoak¹⁹), hau da, aurreko urtean baino % 0,3 gehiago. Azken urteotan gertatzen ari den moduan, igoera hori kotizaziopeko pentsioen onuradunen kolektiboaren pisuaren eta bilakaeraren ondorio da, zeren eta gainerako modalitateak, oro har, gutxieneko kopuruetan mantentzen baitira. Hala, Gizarte Segurantzaren prestazio ekonomikoek estaltzen duten EAEko biztanleriaren ehunekoa % 23,7koa da, aurreko urteko ratio berean.

Kotizaziopeko pentsioei dagokienez (2020an onuradunen % 97,7 eta gastuaren % 99,3 dira), 2020an 509.327 onuradun izan ziren batez beste (+% 0,3), guztira 560.930 pentsio jaso zituztenak (+% 0,4); izan ere, pertsona bat kotizaziopeko pentsio baten baino gehiagoren onuradun izan daiteke, eta urteko gastua 9.698 milioi eurokoa izan zen (% 2,7). Kotizazio gabeko pentsioek, berriz, 12.172 pertsona estaltzen zituzten 2020an (urteko batez besteko datua), eta 68,9 milioi euroko gastua eragin (2019ko datuekin alderatuta, % 1,9).

Laburbilduz, EAEko pentsioen guztizko gastua, behin-behineko datuak baliatuz, 9.766,9 milioi eurora igo zen 2020an, 2019ko datuekin alderatuta % 2,7ko igoerarekin. Horrela, BPGaren gaineko ehunekoa 1,6 puntu igo zen, % 13,6ra arte (EUSTATen behin-behineko datuekin), azken urteko ekoizpenaren beherakada handia dela eta.

2.2.1. Transferitu gabeko kudeaketa duten prestazioak

a) Transferitu gabeko kudeaketa duten prestazioak

2020an, 509.327 pertsonak jaso zituzten Gizarte Segurantzako kotizaziopeko pentsioak EAEn, Estatuko pentsio guztien % 5,7k (2019ko ratio bera) eta aurreko urtean baino % 0,3 gehiagok. Sexuaren arabera, ia % 50ean banatzen dira (urteko batez besteko datuetan, % 51,9 gizonak dira).

Bestalde, kotizaziopeko pentsioen kopurua 560.930ekoa da (+% 0,4 2019arekin alderatuta). Hortaz, hartzaille bakoitzeko pentsio ratioa, urteko batez bestekoa, 1,1ekoa da, eta balio horri konstante eusten zaio. Pentsio horien batez besteko zenbatekoa hilean 1.255,90 eurokoa da (Estatuko batez bestekoa baino % 24,2 handiagoa, 2019an baino hamarren bat gutxiago); izan ere, 2019an baino % 2 handiagoa da, pentsio berriek, oro har, batez besteko pentsioen zenbatekoa handitzen baitute. Erretiroagatiko pentsioari dagokionez (kotizaziopeko pentsioen % 65,2), 2020an batez besteko zenbatekoa 1.428,90 € da hilean, 2019an baino % 1,9 gehiago.

¹⁸ Gizarte Segurantzako Institutu Nazionalak kudeatzen dituen transferitu gabeko Gizarte Segurantzaren prestazioak bi motatakoak dira:

- * Ordainutakoaren arabera, arestian kotizatu den denborari eta zenbatekoari jarraiki zehaztutakoak, iraupen mugagabea dute eta gizarte babesean gutxi gorabehera datu guztiaren % 50 dira. Prestazio horien eginkizuna honako hau da batez ere: Baldintza jakinak betez prestazio horren eskubidea lortu duten pertsonen errentak lortzeko orduan jarraitutasuna bermatzea laneko bizitza amaitzea eragin dezaketen arriskuen ondorioz errenta horiek eteten direnean.
- Ordainutakoaren arabera ez diren prestazioak, esate baterako, erretiro eta baliazintasun pentsioak (ordainutakoaren arabera ez direnean) eta amatasunagatiko eta familiek jasotzen dituzten prestazioak

¹⁹ Kalkulu horietatik kanpo utzi dira laguntza-pentsioak eta LISMItik eratorritakoak, desagertzeko joera dutenak eta informazio eguneraturik ez dutenak. Nolanahi ere, guztizkoarekiko duen pisua % 0,4tik beherakoa da.

Gainerako pentsioen batez besteko zenbateko guztiek gora egin dute 2020an: ezintasun iraunkorragatiko pentsioek batez bestekoaren azpitik egin dute gora (% 0,9), eta gainerakoek batez bestekoaren inguruan (% 1,9). Batez besteko zenbatekoa 1.259,90 eurokoa da (ezintasun iraunkorra), 882,60 eurokoa (alarguntasuna) eta 521,70 eurokoa (zurtasuna eta familiaren mesedea).

IV.2.3. TAULA. GIZARTE SEGURANTZAREN KOTIZAZIOPEKO PENTSIEN KOPURUAREN BILAKAERA EAE-N ETA HORREN BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA (€)									
	2016	2017	2018	2019	2020	% 2020*	LAS-rekiko % 2020	% 18/19	% 19/20
PENTISIO KOPURUA (MILAKOAK)									
GUZTIRA	536,7	543,7	551,3	558,5	560,9	100,0		1,3	0,4
EZINTASUN IRAUNKORRA	42,5	42,8	42,9	43,0	42,3	7,5		0,2	-1,6
ERRETIROA	341,0	347,7	355,2	362,3	365,8	65,2		2,0	1,0
ALARGUNTASUNA	135,3	135,2	135,4	135,4	134,9	24,1		0,0	-0,4
ZURZTASUNA/FAMILIA MESEDEA	17,9	17,9	17,8	17,8	17,8	3,2		0,0	0,0
B.B. ZENBATEKOA (EURO/MILA)									
GUZTIRA	1.120,5	1.142,6	1.173,8	1.231,5	1.255,9	100,0	132,2	4,9	2,0
EZINTASUN IRAUNKORRA	1.190,9	1.198,6	1.212,9	1.248,4	1.259,9	100,3	132,6	2,9	0,9
ERRETIROA	1.289,4	1.314,8	1.347,3	1.401,6	1.428,9	113,8	150,4	4,0	1,9
ALARGUNTASUNA	758,7	770,3	795,2	865,8	882,6	70,3	92,9	8,9	1,9
ZURZTASUNA/FAMILIA MESEDEA	468,8	477,3	488,8	511,8	521,7	41,5	54,9	4,7	1,9

Iturria: INKLUSIO, GIZARTE SEGURANTZA ETA MIGRAZIO MINISTERIOAREN datuekin eginikoa, "Lan-estatistiken Aldizkaria".
** Ehuneko bertikalak, %100tzat pentsio guztiak eta prestazioen batez bestekoa zenbatekoa hartuta.*

Erretiroagatiko pentsioak ardatz hartuta (EAEko pentsiodun gehienek jasotzen dituzte, esan bezala), 2020ko pentsio guztietatik 365.800 (% 61,7) gizonei zegozkien, eta % 38,3 emakumeei. Diferentzial hori urtetik urtera murrizten ari da, zehazki, puntu 1 2019tik 2020ra bitartean.

IV.2.4. TAULA. ERRETIROAGATIK PENTSIEN ZENBATEKOA EAE-N: GUZTIZKO BATEZ BESTEKO PENTSIAREN ETA ALTA BERRIEN BILAKAERA, SEXUAREN ARABERA. URTEKO BATEZ BESTEKOAK. EURO/HILEKO.								
	GUZTIRA, ERRETIRO PENTSIOK			ERRETIRO PENTSIEN ALTA BERRIAK			GIZON/EMAKUMEEN DIF. %*	
	GIZONAK	EMAK.	GUZTIRA	GIZONAK	EMAK.	GUZTIRA	PENTISIO GUZTIAK	ALTAK
2010	1.328,98	668,45	1.101,45	1.673,65	900,20	1.417,66	98,8	85,9
2016	1.533,79	856,81	1.289,44	1.807,41	1.369,01	1.633,74	79,0	32,0
2017	1.559,16	892,07	1.314,79	1.804,23	1.367,64	1.629,89	74,8	31,9
2018	1.592,25	934,43	1.347,32	1.795,91	1.389,02	1.625,28	70,4	29,3
2019	1.650,15	992,50	1.401,55	1.816,75	1.408,65	1.647,33	66,3	29,0
2020	1.679,06	1.026,01	1.428,91	1.871,65	1.484,97	1.707,53	63,6	26,0
18/19 ald. %	3,6	6,2	4,0	1,2	1,4	1,4	-5,8	-1,0
19/20 ald. %	1,8	3,4	2,0	3,0	5,4	3,7	-4,0	-10,2

Iturria: GSEN-REN DATU-BASEAK. Geuk egina.
** Gizonen batez bestekoa emakumeen batez besteko pentsioa baino handiagoa deneko ehunekoa.*

Eta pentsio horien zenbatekoak aztertuz gero, 2020rako batez besteko datuak baliatuta betiere, gizonen erretiro pentsioa emakumeena baino % 63,6 handiagoa zen EAEn, eta arrakala hori txikituz doa urtez urte (45,2 puntu murriztu da azken hamarkadan). Eta, azken urtean egindako alta berrien pentsioen batez besteko zenbatekoen konparazio hori eginda, aldea % 26koa da 2020an, aurreko urtekoa baino 3 puntu txikiagoa eta serie historikoko txikiena ere bai.

Era berean, erretiratuen kolektibo osoaren batez besteko erretiro pentsioak eta erretiroan sartutako azken pertsonenak (2020an, batez beste, % 19,5 gehiago kobratzen dute (% 17,5 2019an) kolektibo osoarekin alderatuta (1.707,53 € batez beste, eta 1.428,91 € guztira).

2020ko abenduaren 31n, amaitzeko, EAEko batez besteko pentsioa 1.264,91 eurokoa zen, eta % 2,1 igo zen 2019ko abenduarekin alderatuta.

IV.2.5. TAULA. GIZARTE SEGURANTZAREN KOTIZAZIOPEKO PENTSIOAK EAE-N, MOTAREN ARABERA, ONURADUNAK ETA BATEZ BESTEKO ZENBATEKOAK SEXUAREN ARABERA. 2020KO ABENDUAREN 31KO DATUAK.						
	ONURADUNAK			BATEZ BESTEKO ZENBAT. (€)		
	GIZONAK	EMAK.	GUZTIRA*	GIZONAK	EMAK.	GUZT.
EZINTASUN IRAUNKORRA	27.855	13.692	41.547	1.343,34	1.098,63	1.261,69
ERRETIROA	224.738	130.122	354.861	1.689,21	1.041,55	1.438,85
ALARGUNTASUNA	3.088	94.296	97.385	641,15	906,78	888,61
ZURZTASUNA	7.833	6.882	14.715	498,02	488,74	493,69
FAMILIA MESEDEA	604	1.545	2.149	742,62	740,94	741,39
KOTIZAZIOP. PENTS. GUZT.	264.118	246.537	510.657	1.579,61	970,61	1.264,91

Iturria: GSENren DATU-BASEA. Geuk egina.
*Ez dator bat gizonen eta emakumeen baturarekin, zenbait erregistrotan ez delako jaso pertsonaren sexua.

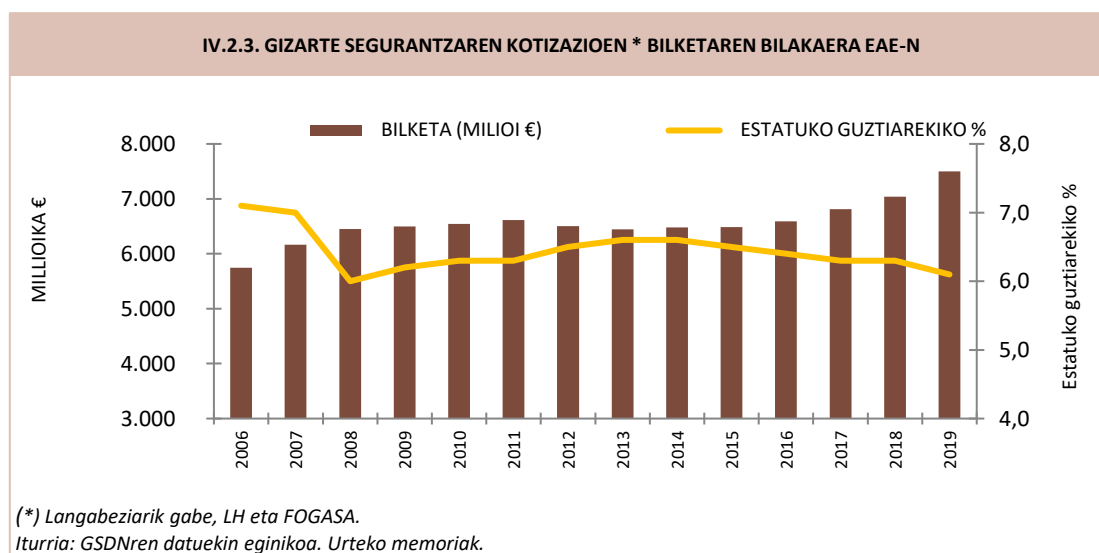
b) Gastua eta sarrera

Ikusi dugu pentsioetan zenbatetsitako guztizko gastua % 2,7 hazi zela 2020an (IV.2.2 taula), eta % 2,4, kotizaziopeko pentsioen urteko batez besteko kopuruaren eta zenbatekoaren biderkadura kontuan hartzen badugu (IV.2.6 taula).

Kotizaziopeko pentsioetako gastuaren bilakaera Gizarte Segurantzaren afiliatutako langileen kopuruarekin alderatzen badugu, altako afiliatu bakoitzeko pentsio horiek ordaintzeak hileko eurotan dakarren ahalegina kalkula dezakegu. 2020an hilean 743,39 euro dira, aurreko urtean baino % 4 gehiago (2019ko igoera bera), pentsioetan egindako gastuaren igoeraren (2019an baino txikiagoa) eta kotizatzaileen kopuruaren jaitsieraren (-% 1,5 urteko batez bestekoan) ondorioz.

IV.2.6. PENTSIOEN ARLOKO ESFORTZURAKO HURBILKETA EAE-N					
	KOTIZAZIOPEKO PENTSIOAK (1)	B.B. ZENBAT., €/HILEAN (2)	ZENBAT. G. €/HILEA (3) = (1)*(2)	GIZARTE SEGURANTZAKO AFILIATUAK* (4)	ESFORTZUA: €/HILEA AFILIAT. (3) / (4)
2016	536.700	1.120,5	601.372.350	904.800	664,65
2017	543.700	1.142,60	621.231.620	922.200	673,64
2018	551.300	1.173,80	647.115.940	941.900	687,03
2019	558.500	1.231,50	687.792.750	962.400	714,66
2020	560.900	1.255,90	704.434.310	947.600	743,39
18/19 ald. %	1,3	4,9	6,3	2,2	4,0
19/20 ald. %	0,4	2,0	2,4	-1,5	4,0

Iturria: INKLUSIO, GIZARTE SEGURANTZA ETA MIGRAZIOEN MINISTERIOAREN datuekin egina.
* Gizarte Segurantzaren alta emanda dauden kotizatzaileak.

Bestalde, 2019an (datu bateratuak dituen azken urtean), Gizarte Segurantzaren Sistemak 7.498,3 milioi euro bildu zituen EAEn, aurreko ekitaldian baino % 6,5 gehiago, eta Estatuan bildutako guztia % 6,1 (2018an, % 6,2). Kopuru hori gure erkidegoko BPGaren % 9,4 da urte horretan, behin-behineko datuen arabera (aurreko urtean baino 2 hamarren gehiago). Bildutako bolumen horretatik, 1.273,5 milioi Arabako Lurraldeari dagozkio (% 17), 2.498,8 milioi Gipuzkoari (% 33,3) eta 3.726,1 milioi Bizkaiari (guztizkoaren % 49,7).

Zenbateko horretatik, % 89,6 Gizarte Segurantzako kuotei dagokie, eta gainerako % 10,4a lan-istripuen eta lanbide-gaixotasunen mutualitateei. % 75,1aren jatorria erregimen orokorra da, 5.629,8 milioi eurokoa (+% 6,5 aurreko urtearekin alderatuta). Era berean, Gizarte Segurantzak langabeziari, FOGASari eta Lanbide Heziketari dagozkien kuotak biltzen ditu. Gure erkidegoan kuota horiek guztira 1.493 milioi euro izan ziren 2019an, 2019an baino 87 gehiago.

IV.2.7. TAULA. EAE-N GIZARTE SEGURANTZAKO DIRUZAINNTZA NAGUSIAREN KUOTEN BILKETARI BURUZKO BILAKAERA. MILIOI €.								
	BEHIN BETIKO DATUAK (MEMORIA)						ALDAK. %	
	2015	2016	2017	2018	2019	Dist. 2019*	17/18	18/19
OROKORRA	4.790,3	4.903,9	5.108,5	5.288,3	5.629,8	75,1	3,5	6,5
AUTONOMOAK	693,4	696,1	704,3	707,7	711,5	9,5	0,5	0,5
ITSASOKO LANGILEAK	28,5	30,2	31,3	32,4	35,3	0,5	3,5	9,0
IKATZ-MEATZARITZA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
AT/EP KUOTAK(DIRUZAINNTZA)	6,9	9,0	6,7	6,9	11,3	0,2	3,0	63,8
SEPE LANGABEAK	351,8	312,5	299,5	302,0	333,7	4,5	0,8	10,5
GSDN-REN KUOTAK, GUZTIRA (A)	5.871,0	5.951,7	6.150,3	6.337,4	6.721,7	89,6	3,0	6,1
AT ETA EP MUTUAK	408,3	424,2	443,9	464,3	532,3	7,1	4,6	14,6
ITC ARRUNTAK	202,8	212,3	214,1	234,9	229,7	3,1	9,7	-2,2
JARDUERA UZTEA	4,9	4,6	4,5	4,3	14,7	0,2	-4,4	241,9
MUTUAK, GUZTIRA (B)	616,0	641,1	662,5	703,5	776,6	10,4	6,2	10,4
GS-REN SISTEMAREN BILKETA, GUZTIRA (A+B)	6.487,0	6.592,8	6.812,8	7.040,9	7.498,3	100,0	3,3	6,5
LANGABEZI KUOTAK	1.100	1.140	1.190	1.240	1.316	17,6	4,2	6,1
FOGASA	28	29	30	31	33	0,4	3,3	6,5
LANBIDE HEZIKETA	122	126	130	135	144	1,9	3,8	6,7
<i>Iturriak. GIZARTE SEGURANTZA. Informazio ekonomikoa eta finantzarioa. GSDN: Urteko memoriak. Geuk egina.</i>								
<i>* Ehuneko bertikalak, %100tzat sistemak 2019an bildutako guztia hartuta (7.498,6 milioi euro).</i>								

Gizarte Segurantzak EAE-n dituen kotizaziopeko pentsioen gastua eta Gizarte Segurantzaren Diruzaintza Nagusiaren kuoten bilketako kopuruak erkatuta ikusten denez, 2019an (bi datuak ditugun azken ekitaldia), gastua 9.440,6 milioi eurokoa zen gure zenbatespenen arabera. Sarrerak, berriz, 7.498,6 milioi eurokoak ziren eta, beraz, saldo negatiboa izango litzateke, 1.942 milioi euro; 2018. urtean baino % 2,8 gehiago.

Emaitza defizitario hori, ordaindutakoaren arabera pentsioen diru-sarreraren eta gastuen arteko bilakaeraren ondorioz, aurreko ekitaldian baino gutxiago hazi da: 2019an gastua % 5,7 hazi zen, eta diru-sarrerak, berriz, % 6,5; beraz, ordaindutakoaren arabera pentsioen saldo negatiboa % 2,8 hazi da EAE-n 2018an baino (urte horretan % 11,8 handitu zen).

IV.2.8. TAULA. KOTIZAZIOPEKO PENTSIEN GASTUA ETA GSDN-REN KUOTAK BILTZEAGATIKO SARREREN BILAKAERA EAE-N (MILIOI EURO)								
	2016	2017	2018	2019	2020*	17/18 ALD. %	18/19 ALD. %	19/20 ALD. %
GSDN-K BILDUTAKO KUOTENGATIKO SARRERAK	6.592,8	6.812,8	7.040,9	7.498,6	..	3,3	6,5	..
G.S. REN KOTIZAZIOPEKO PENTSIEN GASTUA	8.223,0	8.502,1	8.930,2	9.440,6	9.698,0	5,0	5,7	2,7
SALDOA	-1.630,2	-1.689,3	-1.889,3	-1.942,0	..	11,8	2,8	..
SARRERA / GASTUA	0,80	0,80	0,79	0,79	..			
<i>Iturria. GIZARTE SEGURANTZA. Informazio ekonomikoa eta finantzarioa. Geuk egina.</i>								
<i>* Behin-behineko datuak.</i>								

2.2.2. Kudeaketa transferitua duten prestazioak: kotizazio gabeko prestazioak

Ordaindutakoaren arabera ez diren prestazioak inoiz kotizatu ez duten edo kotizaziopeko prestazioak lortzeko behar besteko denboraz kotizatu ez duten eta iraupeneko bitartekorik ez izateagatik beharizan-egoeran dauden pertsonen ematen zaizkienak dira. Errenta ekonomiko bat aitortzeaz gain, laguntza mediko eta farmazeutikoa eta gizarte zerbitzuak jasotzeko eskubidea ere badute; hortaz, beharizan-egoeran egonez gero estaldura osoa ematen diete. Estatuan autonomia erkidegoek dute eskumena. Aldiz, EAEn, eginkizunak eta zerbitzuak besterendu ondoren, prestazioa aitortzea, kudeatzea eta finantzatzea foru aldundiei dagokie. Ordaindutakoaren arabera ez diren prestazioak hiru motatakoak dira: Gizarte Segurantzaren kotizaziorik gabeko pentsioak, laguntza pentsioak eta MGL prestazioak. Jasotzen den zenbatekoa errenten eta egoera pertsonalaren arabera ezartzen da

EAEko foru aldundiek emandako kotizazio gabeko pentsioak (KGP) dira, beren bolumenagatik eta zenbatekoagatik, kotizazio gabeko prestazioen artean nabarmenenak. Diru-sarrera nahikorik ez duten pertsonentzat dira (ez dira nahikotzat joko urteko diru-sarreraren batura pentsioaren urteko zenbatekoa baino txikiagoa bada), eta zenbatekoa ia aldatu gabe dago 2013tik.

Pentsio horiek 2020an 12.172 pertsonak jaso zituzten (batez besteko datuak), aurreko urtean baino % 0,7 gehiago, 6.131 erretiro-modalitatean eta 6.041 baliaezintasunagatik.

KBPen zenbatekoak urtero ezartzen dira Estatu osorako. 2020rako, hilean 395,60 €-ko zenbatekoa ezarri zen erretirorako eta baliaezintasunerako, % 65eko edo hortik gorako mailarekin. Gainera, hainbat osagarri onartu ziren, eta horien aplikaziotik hilean 423,78ko batez besteko pentsioa kendu zen baliaezintasuneko KPBrako, eta 378,45eko erretiroko KPBrako (14 ordainsari bi kasuetan).

Zenbateko horietatik abiatuta, Gizarte Eskubideen eta Agenda 2030en Ministerioko Adinekoen eta Gizarte Zerbitzuen Institutuak (IMSERSO) urtean 68,9 milioi euroko gastu agregatua aurreikusi du, 2019an baino % 1,9 gehiago, gutxi gorabehera % 50ean banatuta erretiro eta baliaezintasun modalitateen artean.

IV.2.9. TAULA. G.S.REN ERRETIROKO KOTIZAZIO GABEKO PRESTAZIOAK
EAE-N: ADIERAZLE NAGUSIAK.

	ERRETIROKO KOTIZAZIO GABEKO P.*	ZENBATEKOAK (€)	B.B. PENTSIOA (€)
2015	4.981	24.497.653	356,40
2016	5.113	26.050.789	365,11
2017	5.405	26.270.956	352,31
2018	5.602	28.378.613	363,81
2019	5.949	30.929.791	376,86
2020	6.131	32.483.756	378,45

Iturria: IMSERSOREN datuekin eginikoa. Diru-prestazioen arloa.

**Urteko batez besteko datua.*

IV.2.10. TAULA. G.S.REN BALIEZINTASUNEN KOTIZAZIO GABEKO PRESTAZIOAK: ADIERAZLE NAGUSIAK.

	BALIAEZIN. KOTIZAZIO GABEKO P.*	ZENBATEKOAK (€)	B.B. PENTSIOA (€)
2015	6.165	33.750.542	390,46
2016	6.286	33.587.274	380,06
2017	6.312	34.932.106	391,71
2018	6.244	35.836.414	404,55
2019	6.144	36.619.313	418,12
2020	6.041	36.379.322	423,68

Iturria: IMSERSOREN datuekin eginikoa. Diru-prestazioen arloa.

**Urteko batez besteko datua.*

²⁰ Ez dago informazio eguneraturik Gizarte Segurantzaren laguntza-pentsioak eta Minusbaliatuak Gizarteratzeko 13/82 Legetik (LISMI) eratorritako prestazioak jasotzen dituzten pertsonen buruz. 1992an eta 1990ean indargabetu ziren, hurrenez hurren, eta ordutik behera egin du horien kopuruak. Era berean, ez da kontuan hartuko kapitulu honen sarreraren egiten den EAEko pentsioen gastu agregatuaren kalkuluan pentsio horiek adierazten duten gastuaren zenbatekoa; nolabehere, zenbateko hori milioi bat eurotik beherakoa izango litzateke.

2.3. POBREZIAREN ETA BAZTERKETAREN AURKAKO NEURRIAK EAE-N

Pobrezia, betidanik, desberdintasun ekonomikoekin lotuta egon da, eta diru-sarrera gutxiko biztanle-taldeekin lotuta. Hala eta guztiz ere, azken urteotan, gure gizartean izandako aldaketek –ekonomikoak, sozialak eta familiakoak – marjinazio-adierazpen berriak ekarri dituzte, eta horietan beste faktore batzuk (bakardadea, mendekotasuna, "edadismoa"), soil-soilik ekonomikoak izateaz gain, gizarte bazterketako prozesuen eragile ere badira.

EAEko pobrezia, marjinazioari eta gizarte bazterkeriari aurre egiteko tresna nagusien artean, betiere Gizarte Zerbitzuen Legean, Bazterketaren Aurkako Legean eta Gizarte Eskubideen Kartaren Legean, Diru-sarrerak Bermatzeko eta Gizarteratzeko Legean eta Gizarte Larrialdiko Laguntzen Dekretuaren baitan, honako hauek daude: egungo Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta (lehen, Oinarrizko Errenta), Gutxieneko Diru-sarrerak Bermatzeko Prestazio Osagarria (DSBE) eta Etxebizitzarako Prestazio Osagarria (EPO) eta Gizarte Larrialdiko Laguntzak (GLL), pobrezia kontratu plan integralean bildutako gutxieneko diru-sarrerak bermatzeko programak. Horiez gain, gizarteratzeko eta laneratzeko programak daude, esku hartzen duten alderdien (laneratzeko enpresak sortzea aurreikusten da), udalen eta baztertuta dauden edo baztertuta geratzeko arriskuan dauden pertsonen arteko hitzarmenen bidez.

2.3.1. Gizarteratzeko Plana 2017-2021. 2018-2019ko Jarraipen-txostena

Eusko Jaurlaritza pobrezia eta bazterkeriaren aurkako hainbat plan egiten ari da. Plan horien helburua da pobrezia eta gizarte bazterkeriaren aurka borrokatzeko oinarriak ezartzea eta aipatutako araudia garatzeko helburuak eta neurriak egituratzea. Gaur egun, "2017-2021 aldirako Gizarteratzeko IV. Euskal Plana" dago indarrean. Plan horrek lau helburu oinarri hartuta definitzen du bere estrategia.²¹

- ✓ Enplegua: enpleguaren prekarizazio-prozesuak prebenitzea eta horiei ekitea, gazteen eta/edo enplegarritasun-zailtasun handienak dituzten laneratzeko bultzatzea eta euskal enplegu sistemaren hobekuntza aurrera egitea.
- ✓ Diru-sarrerak bermatzea: diru-sarrerak bermatzeko euskal eredia zaintzea eta hobetzea, haren zilegitasun soziala eta iraunkortasun ekonomikoa bermatuta.
- ✓ Gizarte Zerbitzuak: Gizarte Zerbitzuen Legearen garapena bultzatzea halako moldez non herritar guztiek gizarte zerbitzuak eskuratzeko duten eskubidea bete, gizarte zerbitzuen sistema Planean ezarritako oinarrietarako egokitzapen kontzeptuala lortu eta gizarteratze-programa berriak bultzatuko baitira herritarrek eta gizarteak parte hartuta betiere.
- ✓ Etxebizitza: gizarte bazterketan edo arriskuan dauden pertsonen etxebizitza egoki baterako sarbidea erraztea, etxebizitzarako eskubide subjektiboa garatuta eta bizitegi-bazterketako egoerak prebenituta eta horiei aurre eginda.

IV.2.11. TAULA. 2017-2021 ALDIRAKO GIZARTERATZEKO IV. EUSKAL PLANA: INPAKTU-ADIERAZLEAK.

	ABIAPUNTUKO ADIERAZLEA	ESPERO DEN ADIERAZLEA
MANTENTZE-POBREZIA	7,1	< 5,6
GIZONEZKOEN OKUPAZIO-TASA	70,5	> 75
EMAKUMEZKOEN OKUPAZIO-TASA	62,4	> 66
LAN INTENSITATE BAXUKO TASA	10,2	< 8
ESKOLA-UZTEAREN TASA	7,3	< 7
GIZONEK IRITZITAKO OSASUN TXARRA	2,40	< 2,37
EMAKUMEEK IRITZITAKO OSASUN TXARRA	2,55	< 2,49
ETXEBIZITZA ESKURATU BEHAR DUTEN FAMILIAK	7,4	< 5

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Gizarteratzeko IV. Euskal Plana 2017-2021.

IV. Plan hau ezartzeko kalkulaturako baliabideak urtean 815 milioi eurokoak dira, honela banakatuta:

- Urtean 400 milioi euroko gastu zenbatetsia DSBE-n eta GLLn, 2012-2015 aldiko urteko batez besteko gastuari dagokiona.

²¹ Planari buruzko xehetasun gehiago izateko, 2017ko Memoriara eta web orri honetara jo behar da:

https://www.irekia.euskadi.eus/uploads/attachments/11247/IV_PLAN_VASCO_DE_INCLUSION.pdf?1519744181

- 100 milioi euro urtean etxebizitzarako prestazioetan, aurreko aldian egin dena baino 20 milioi euro gehiago.
- 200 milioi euro urtean alokairua babesteko beste politika batzuetarako, Etxebizitza Sailak 2018rako onartutako partida horretarako aurrekontuaren ildotik.
- 75 milioi euroko urteko gastua, 2017-2020 Enplegu Planean laneratzeko pizgarriei esleitutakoa (301 milioi, 4 urterako).
- 45 milioi euro inguruko urteko gastua Zorroari buruzko Dekretuaren esparruan ematen diren gizarteratzeko gizarte-zerbitzuetan (42 milioiko batez besteko gastua 2012 eta 2015 artean).

Kopuru horietatik abiatuta, eta Hezkuntzako eta Osasuneko gastuak kontuan hartu barik, Planak 4.000 milioi euroko gastu metatua aurreikusten du, IV.2.11. taulan zehaztutako helburu kuantitatiboak lortzeko erabili beharko dena. Memoria hau egin den egunean, Planaren bilakaera baloratzeko azken informazioa Eusko Jaurlaritzako Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako Sailaren 2019ko apirileko "2018ko jarraipen-txostena eta 2019ko aurreikuspenak" da, izaera kualitatibokoa, funtsean.

Balorazio orokorrean, honako ekimen hauek aipatzen ditu txostenak:

- **Enpleguaren arloan**, hainbat programa eta diru-laguntza jarri dira abian (Lehen Aukera, Proiektu Bereziak, Gazte Enplegurako Programa Operatiboa, Enplegu Zentroei Laguntzea, Laneratze-enpresentzako laguntzak, kontratatze konpromisoa duen prestakuntza, etab.). Guztira, Planaren ardatz honetan jasotako laguntza programek eta deialdiek 70 milioi euro inguru inbertitu zituzten 2018an eta 2019an. Aipatzekoak dira, halaber, lan-baldintzen zaintzan egindako aurrerapenak, ikuskapen-zerbitzuen bidez, Lanbide erakundea eraberritu eta modernizatzean eta Emakundek soldata-arrakala murrizteko estrategia abian jartzean egindakoak.
- **Diru-sarrerak bermatzeari** dagokionez, garapen maila ertaina da; izan ere, diru-sarrerak bermatzeko sistema arautzen duen araudia eguneratzeko proposamena prestatzen aurreratu bazen ere, erreforma hori artean ez zen eztabaidatu Legebiltzarrean. Seme-alabak dituzten familientzako diru-laguntzen kasuan, nolabaiteko aurrerapenaz hitz egin daiteke 121/2018 Dekretua onartuta, bigarren seme-alabentzako hirugarren urterokoa ezartzen duena.
- Aurrerapenak nabarmentzen dira **gizarteratzeko gizarte zerbitzuen** plangintzari dagokionez, hiru lurraldeetan lehen eta bigarren mailako laguntzako gizarte zerbitzuen mapak garatuta. Udalek baliabide berriak gutxi sortu zituzten arren, aldundiek Gizarte Zerbitzuen Maparen eta Zorroari buruzko Dekretuaren eskakizunetara egokitzeko prozesua egin zuten, zentro eta baliabide berriak sortuta, lehendik zeudenak esparru berrira egokituta, ratioak handituta, laguntza-ereduak definituta, etab.
- **Etxebizitzaren arloko** jarduketetan izandako aurrerapenak ere nabarmentzen dira, besteak beste, etxebizitzarako eskubide subjektiboa arautzea, Gaztelagun programa garatzea, zuzkidura-bizitokiak sortzea, hirugarren sektoreko erakundeei etxebizitzak lagatzea, Bizigune eta ASAP programak bultzatzea, Etxebizitzako Gastuetarako Prestazio Osagarriaren kudeaketa Etxebizitza Sailari transferitzea, etab. Hiri plangintzari dagokionez, hiri berrikuntzako esku-hartzeak eta hiri berrikuntzako esku-hartzeak planifikatzea eta sustatzea nabarmentzen da.
- **Osasunaren esparruan**, aurrerapen nagusiak egoera ahulean edo baztertuta dauden pertsonak osasun sistemara sartzei buruzkoak dira. Horretarako, 247/2017 Dekretua onartu eta garatu da, Euskadiko osasun sistemako langileek agindutako tratamendu medikoak betetzea errazteko laguntzak zabaltzen dituen. Garrantzitsua da, halaber, egoitza irregularra duten etorkinei OTIa lortzeko eskatzen zaien gutxieneko erroldatze-aldia urtebetetik hiru hilabetera laburtzea. Hala ere, jarduera hori ezin da gauzatutzat jo, Konstituzio Auzitegiak dekretu hori baliogabetu baitzuen. Era berean, 2017an, egoera irregularrean dauden migratzaileentzako osasunaren babes integraleko programa sortzeko instrukzioa argitaratu zen, eta horrek ezabatu egiten du aurretiazko gutxieneko erroldatze-denboraren betekizuna.

- **Hezkuntzaren esparruan**, hezkuntza konpentsatzeko programak mantendu eta indartzea aipatzen da (Bidelaguna, Hamaika Esku, Hezkuntza Berariaz indartzeko Programa, etab.), baita Haurreskolak Partzuergoko plazak handitzea eta 18.000 eurotik beherako errenta duten familia-unitateak Haurreskolen matrikulatik salbuestea ere.
- **Egoera ahulenean dauden gazteak Lanbide Heziketan sartzeari eta enplegurako trantsizioa sustatzeari** dagokionez, Oinarrizko eta Erdi Mailako Lanbide Heziketako eredu bat diseinatzeko jarraitu beharreko ereduari buruzko araudiaren berrikuspena nabarmentzen da, Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako graduatuak lortu ez dituen 15-17 urte bitarteko ikasleen beharrei erantzuteko. Era berean, lanbide heziketaren eremuan prestakuntza dualeko eredu bat finkatzeko aurrerapausoak egin dira.
- Aurrerapenak egin dira **genero-indarkeriaren biktima diren emakumeentzako** baliabideak hobetzeari dagokionez. Besteak beste, honako jardura hauek nabarmendu behar dira: Arabako Foru Aldundiaren kasuan, genero-indarkeriaren biktimei arreta espezializatua emateko Unitatea sendotzea; Bizkaiko Foru Aldundiaren kasuan, Suspergintzarekin elkarlanean, indarkeriaren biktima diren emakumeak erakartzeko programa bat eta erasotzailearekin bizi diren emakume biktimekin esku hartzeko programa bat, Sestaoko eta Getxoko udaletan ere jarduketak egitea; eta Gipuzkoako Foru Aldundiaren kasuan, emakumeentzako babes espezializatuko zentro bat irekitzea aurreikusten da, emakumeentzako babes espezializatua duena, eta, gainera, emakumeentzako babes espezializatuko zentro bat. Era berean, hainbat jardura egin dira lurraldeen eta udalen arteko desberdintasunak gutxitzeko arretaren kalitatean eta emakumeen aurkako indarkeriari aurre egiteko baliabideen eskuragarritasunean eta zuzkiduran, arreta berezia jarritz landa-eremuko udalerrietan.
- **Berrikuntzaren eta ezagutzaren kudeaketaren** alde egiteko eta gizarteratzeko euskal sistemaren zilegitasun soziala bermatzeko helburuari dagokionez, aurrerapausoak egin dira DSBEren kudeaketari buruzko datuak argitaratzeari eta gaiari buruzko ikerketa espezifiko batzuk egiteari dagokionez.
- Azkenik, aurrerapausoak egin dira **sistemaren artikulazioan eta gobernantzan**, hala nola jarraipen-txosten hau egitea, Planaren Jarraipen Batzorde Politiko Teknikoa sortzea, DSBE jasotzen duten eta gizarte zerbitzuetatik bazterketa arriskuan dauden pertsonen jarraipena indartzeko proiektu bat diseinatzea, arlo horretako graduondoko bi unibertsitate-titulu sortzea, edo laster lehen mailako arretako jardunbide egokien banku bat sortzea.

Garapen maila txikia duten neurrien artean, honako hauek aipatu ditu:

- ✓ Diru-sarrerak bermatzeko prestazioak arautzen dituen **araudiaren erreforma**, enplegurako pizgarrien sistema hobetzearekin edo seme-alabak ardurapean dituzten baliabide gutxiko familientzako prestazioak hobetzearekin lotutako helburuak jasotzen dituen
- ✓ **Enpleguaren esparruan**, laneratze-enpresen eta enpresa arrunten artean zein enplegu-zentro berezien eta enpresa arrunten artean itunak ahalbidetzeko neurriak, laneratze laguntzen proiektu pilotuak garatzea, DSBE jasotzen duten edo luzaroko langabezia dauden pertsonentzako txanda-kontratuetan hobariak areagotzea, eta LANBIDEN laguntza-premia handienak dituzten pertsonentzako orientazio eta laneratze eredu espezifiko bat ezartzea.

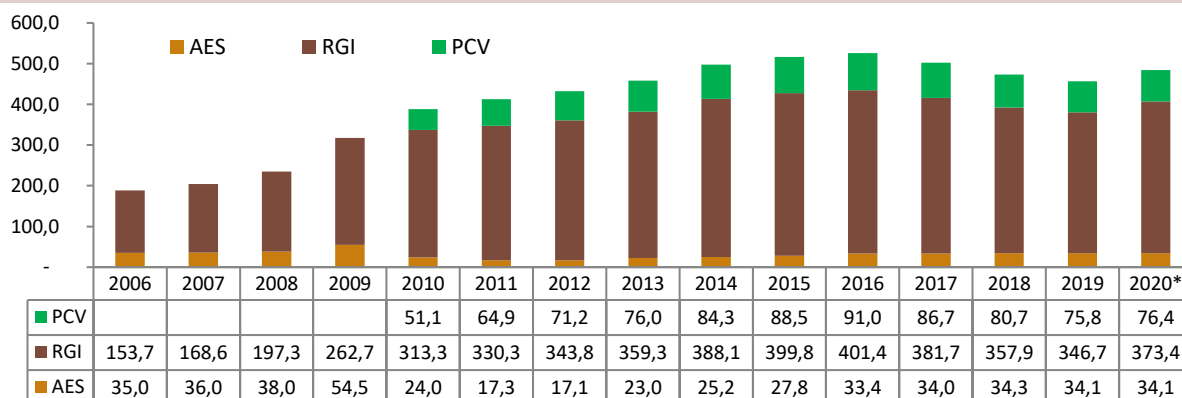
- ✓ **Gizarte Zerbitzuei** dagokienez, Zorroari buruzko Dekretuan eta Dekretu horren nahitaezko berrikuspenean jasotako gizarteratzeko Gizarte Zerbitzuen erregulazioa.
- ✓ **Osasunaren arloari** dagokionez, gizarte bazterketan dauden pertsonentzako laguntza-ibilbide soziosanitario espezifikoak definitzea eta gizarte egoera ahulenean dauden kolektiboak osasun sistemara iristea erraztuko duten esku-hartze espezifikoak garatzea, Hirugarren Sektoreko erakundeek kolektibo jakin batzuetara iristeko bitarteko eragile gisa duten eginkizuna sustatuta.
- ✓ **Hezkuntzaren esparruan**, sare-lana bultzatzea, lankidetzaren soziosanitarioaren eta hezkuntzakoaren bidez, desabantaila sozioedukatiboa duten ikasleei erantzun integrala emateko, ingurune hezkuntza planen bidez.
- ✓ **Sistemaren artikulazioari eta koordinazioari** dagokionez, gizarte zerbitzuen arloan egiten diren berrikuntzak eta ikerketak egituratu eta egonkortuko dituen plataforma bat sortzea, administrazio publikoen eta irabazi-asmorik gabeko erakunde pribatuen arteko lankidetzaren protokoloak edo akordioak egitea, erakunde horiek erreferentziazko eginkizunetan eta kasuaren koordinazioan parte har dezaten, eta gizarte bazterketari arreta emateko eredu bat diseinatzea, gizarte zerbitzuen esku-hartzeen eta gizarte zerbitzuen ezaugarrien esparruan.

2.3.2. Diru-sarrerak Bermatzeko Sistemako prestazioak

2009an Diru-sarrerak Bermatzeko eta Gizarteratzeko abenduaren 23ko 18/2008 Legea sartu zen indarrean. Haren helburuak honakoak dira: alde batetik, Diru-sarrerak Bermatzeko eta Gizarteratzeko Euskal Sistema eratzea, sistema autonomoa izanda —haren kudeaketan gizarte eta enplegu zerbitzuek hartzen dute parte eta herri administrazioaren beste arlo batzuek ere laguntzen dute—; bestetik, Diru-sarrerak Bermatzeko eta Gizarteratzeko Euskal Sistemaren funtzionamendu printzipioak eta egitura oinarriak ezartzea eta herritarrek prestazio ekonomikoak eta gizarteratzeko eta laneratzeko tresnak eskura ditzatela bermatzea, berdintasun eta zuzentasuneko irizpideen arabera, lurralde osoan era homogeneoan aplikatuko dela bermatzeko behar diren neurriak hartuz.

Sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemak, 2020an, 483,9 milioi euro gastatu zituen orotara, aurreko urtean baino %6 gehiago. Honelaxe daude banatuta: 373,4 milioi euro Diru-sarrerak Bermatzeko Errentan egindako gastuari dagozkie (guztizkoaren % 77,2 eta 2019an baino % 7,7 gehiago), 76,4 milioi euro Etxebizitzarako Prestazio Osagarriak (guztizkoaren % 15,8 eta 2019an baino % 0,8 gehiago), eta, Sistemaren gastu agregatua kalkulatzeko, 2020ko Gizarte Larrialdietarako Laguntzetara bideratutako 34,1 milioi euroak 2019ko datu ofizialetatik 2020rako % 7 falta direla kalkulatu da.

IV.2.4. GRAFIKOA. DIRU-SARRERAK BERMATZEKO SISTEMAKO PRESTAZIOEN GASTUAREN BILAKAERA (MILIOIKA EURO)

Iturria: Enplegu eta Inklusioko Zuzendaritzaren datuekin eginikoa. EUSKO JAURLARITZA.

* GLLetarako 2020ko datua gutxi gorabeherakoa da.

Prestazio horiek EAEko bizi-baldintzetan dituzten ondorioei dagokienez, Eusko Jaurlaritzaren “Txirotasunari eta gizarte desberdintasunei buruzko Inkestak” (TGDI) uste du 2018an pobrezia atalasearen azpitik bizi diren pertsonak Euskadin % 33,6 murriztu direla (%36,8 2016an, aurreko inkestako urtean), laguntza horien ondorioz. Prestazio horiek izan gabe benetako xhirotasun egoeran dauden pertsonak biztanleriaren % 9,1 dira (197.185 pertsona), baina prestazio horiek banatu ondoren portzentajea % 6,1ekoa da (130.966 pertsona): arreta jaso arren % 3,3 ez da pobreziatik irten gehi arreta jaso ez duen % 2,8. Kopuru horiek ikusita ondorioztatzen denez, EAEko Sarrerak Bermatzeko Sistemak pobrezia arriskuan zeuden biztanleen %69,3rengana iritsi zen 2018an (bi urte lehenagoko ratio bera): 136.567 pertsona (biztanleria osoaren % 6,3).

a) Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta

Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta (DSBE) ematen zaie EAEn gutxienez urtebetean errolatuta dauden eta oinarritzko beharrei eta laneratzeko eta gizarteratzeko prozesuaren ondoriozko beharrei aurre egiteko nahikoa diru-baliabiderik ez duten pertsonari, betiere 18/2008 Legeak eta hura garatzeko araudian ezarritako baldintzak betetzen badituzte.²²

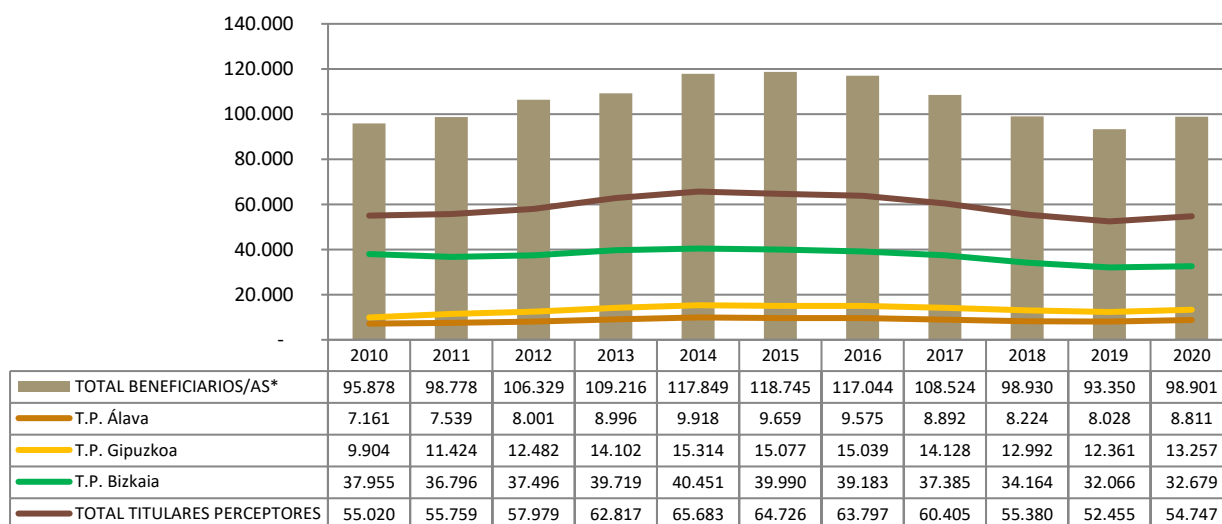
2020an, 373,4 milioi euro ordaindu ziren DSBE gisa (2019an baino % 7,7 gehiago, eta 2020ko EAEko Aurrekontu Orokorretan partida horretarako esleitutako zenbatekoa baino 3,4 milioi euro gehiago, hau da, 370 milioi euro). Gastuaren igoera hori, 2017-2019 hiru urtekoaren ondoren, Euskal Autonomia Erkidegoko hiru lurraldeetan ohikoa da. Hala, gastua proportzio handiagoan igo da Araban (+% 10,6), ondoren Gipuzkoan (+% 10,1), eta pixka bat gutxiago Bizkaian, batez bestekoaren azpitik (% 6,1).

IV.2.12. TAULA. DIRU-SARRERAK BERMATZEKO ERRENTA: GASTUAREN BILAKAERA LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA. MILIOI KA EURO.

	2016	2017	2018	2019	2020	2018/19 ALD. %	2019/20 ALD. %
ARABA	68,2	62,8	57,5	56,6	62,6	-1,6	10,6
GIPUZKOA	91,2	85,9	79,8	77,3	85,1	-3,1	10,1
BIZKAIA	242,0	233,0	220,7	212,8	225,7	-3,6	6,1
EAE	401,4	381,7	357,9	346,7	373,4	-3,1	7,7

Iturria: LANBIDE. Analisi, Azterlan eta Estatistika Zerbitzua.

IV.2.5. GRAFIKOA. DSBE: BIZIKIDETZA-UNITATE HARTZAILEEN BILAKAERA ABENDUAREN 31N, LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA.

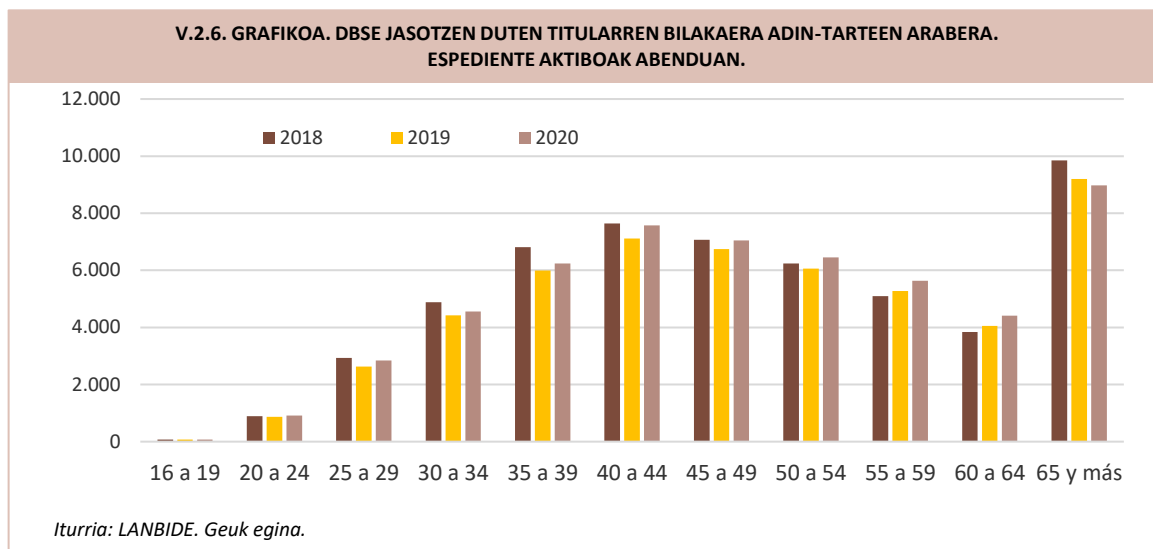

Iturria: LANBIDE.

* 2010 eta 2016 bitarteko onuradunen datuak urteko batez bestekoak dira.

²² <http://www.lanbide.euskadi.eus/rqi/-/informacion/rqi-legislacion-y-normativa/>

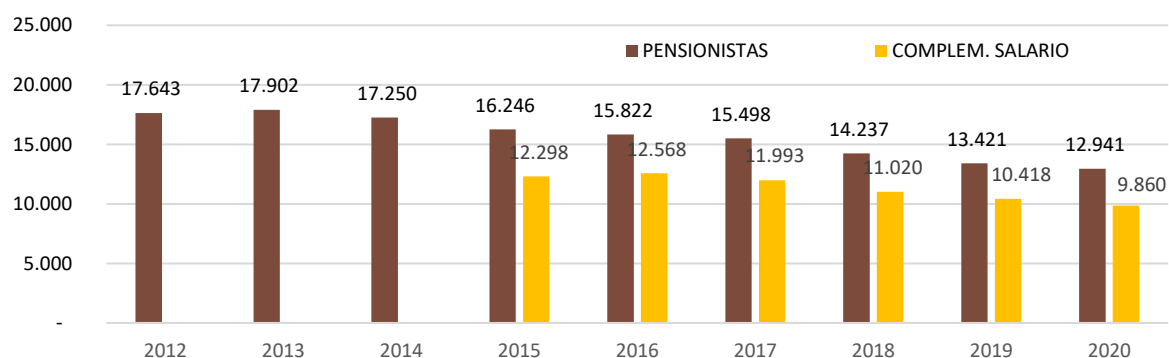
Bestalde, 2020an, 54.747 bizikidetza-unitatek jaso zuten DSBE (abenduko datua, 98.901 onuradunek); 2019a amaitzean, 52.455 izan ziren laguntza horiek jaso zituztenak. Horrek esan nahi du, 15 urtez etengabe hazi ondoren (1999 eta 2014 artean) eta bost urtez jaitsi ondoren (2015 eta 2019 artean)²³, % 4,4ko hazkundera izan dela.

Lurraldeka, Bizkaia eta Nafarroa Garaia dituzten bizikidetza-unitate hartzaile gehien (32.679 guztira), EAEko unitate guztien % 59,7, Gipuzkoak bizikidetza-unitate hartzaileen % 24,2 (13.257 guztira) eta Arabak gainerako % 16,1 (8.811 titular).

LANBIDEn 2020ko abenduan egindako espediente aktiboen fitxatik jakin da, halaber, inskribatutako bizikidetza-unitateen 54.747 titularretatik, % 41,7 gizonak zirela eta % 58,3 emakumeak (2019an baino hamarren bat gutxiago). Onuradun gehien biltzen dituen adin-tartea 40-59 urte bitartekoa da (guztizkoaren % 48,8, 2019an baino 8 hamarren gehiago), eta nabarmentzekoa da ere 8.975 jasotzailek 30 urte baino gehiago dituztela (-% 2,5). Aurreko taldean (60-64 urtekoak), berriz, hazkunderik handiena du ehunekoetan, %8,9, 4.417 lagun izateraino.

IV.2.7. GRAFIKOA. DSBE DIRU-SARREREN OSAGARRI GISA: PRESTAZIOA SOLDATAREN OSAGARRI GISA JASOTZEN DUTEN PENTSIODUNEN ETA LANGILEEN KOPURUAREN BILAKAERA. ABENDUAN*.

Iturria: LANBIDE. Geuk egina.

* Pentsiodunen 2012-2014ko datuak batez besteko datuak dira.

²³ Bizikidetza-unitate hartzaileen gehieneko kopurua (65.000 baino gehiago) lortu zen urtea, IV.2.5. grafikoan ikus daitekeenez.

LANBIDEn arabera, haxe da bizikidetza-unitate hartzaileen pertsona titularren profila (aztertutako sailean ia aldatzen ez dena): espainiar nazionalitateko emakumea, 40 urtetik gorakoa eta oinarritzko ikasketak dituen (% 68,9k nahitaezko ikasketak ditu, % 10,5ek lanbide titulazioaren bat eta % 4,3k unibertsitateko titulazioa).

Bestalde, prestazioa jasotzen duten atzerritarrak (15.891) titular hartzaileen % 29 dira (% 27,8 2019an), eta titular hartzaileen % 23,6 pentsiodunak dira (% 25,6 2019an). Halaber, 9.860k, bizikidetza-unitate hartzaileen % 18k, DSBE jasotzen dute soldata-errenten osagarri gisa (-1,9 puntu aurreko hiru urteekiko, urte horietan ratioa % 19,9koa izan baitzen).

DSBEren osagarriei dagokienez, lehengoa etxebizitzako prestazio osagarria da (EPO), 25.868 bizikidetza-unitatek jaso zutena aipatutako urtean, guztien % 47,3a. Bestalde, unitate horien 9.270 titularrek guraso bakarrak izateagatiko osagarri bat jasotzen dute (% 16,9k).

IV.2.13. TAULA. DIRU-SARRERAK BERMATZEKO ERRENTA: TITULARREN BANAKETAREN BILAKAERA, KONTZEPTU APLIKAGARRIEN ARABERA. ABENDUA.

	MODALITATEA		PENTSIODUNA		OSAGARRIAK		GUZT.
	LANEKO SARRERAK OSATZEKO	OINAR.	EZ	BAI	GURASO BAKARREK.	EPO	
2016	19,7	80,3	75,2	24,8	15,3	46,2	100,0
2017	19,9	80,1	74,3	25,7	15,5	46,2	100,0
2018	19,9	80,1	74,3	25,7	16,0	46,7	100,0
2019	19,9	80,1	74,4	25,6	16,7	46,7	100,0
2020	18,0	82,0	76,4	23,6	16,9	47,3	100,0
18/19 ald.	0,0	0,0	0,1	-0,1	0,1	0,0	-
19/20 ald.	-1,9	1,9	2,0	-2,0	0,2	0,6	-

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. LANBIDEn datuekin egindakoa.

Bestalde, Osasun, Gizarte Politika eta Berdintasunaren Ministerioaren “Gizarteratzeko Gutxieneko Errentei buruzko txostena”ri esker, autonomia erkidegoetako sarrerak bermatzeko sistemen kopuru handien konparaziozko jarraipena egin daiteke, sistema horiek garatzeko araudien heterogeneotasuna eta garapen maila ezberdinak kontuan izanik.

V.2.14. TAULA. DIRU-SARRERAK BERMATZEKO GUTXIENeko ERRENTEN ALDERAKETA ERKIDEGoen ARABERA. 2018-2019ko DATUAK.

	ESTALDURA-TASA (1.000 BIZT.)		TITULAR HARTZAILEAK				GASTU BURUTUA (MILIOI €)			
	2018	2019	2018	2019	% 2019	18/19 ALD. %	2018	2019	% 2019	18/19 ALD. %
ANDALUZIA	2,13	2,65	17.883	22.318	7,51	24,8	53,71	107,67	6,4	100,5
ARAGOI	7,56	7,13	9.894	9.401	3,16	-5,0	48,50	46,76	2,8	-3,6
ASTURIAS	21,69	21,46	22.305	21.947	7,39	-1,6	124,55	120,75	7,2	-3,1
BALEARS (ILLES)	8,60	9,09	9.714	10.449	3,52	7,6	21,33	27,58	1,6	29,3
U. KANARIARRAK	5,45	4,63	11.592	9.973	3,36	-14,0	42,62	36,53	2,2	-14,3
KANTABRIA	9,25	12,14	5.365	7.052	2,37	31,4	31,09	30,04	1,8	-3,4
GAZTELA-MANTXA	1,75	2,03	3.544	4.132	1,39	16,6	9,44	17,75	1,1	88,0
GAZTELA-LEON	6,03	5,45	14.536	13.069	4,40	-10,1	71,88	64,09	3,8	-10,8
KATALUNIA	3,76	4,19	28.572	32.166	10,82	12,6	240,51	267,53	15,9	11,2
CEUTA	3,12	2,11	266	179	0,06	-32,7	0,44	0,49	0,0	11,4
EXTREMADURA	5,58	7,48	5.982	7.991	2,69	33,6	48,43	47,43	2,8	-2,1
GALIZIA	5,27	5,04	14.238	13.600	4,58	-4,5	55,32	53,39	3,2	-3,5
MADRIL	5,02	4,30	33.000	28.643	9,64	-13,2	152,56	155,30	9,2	1,8
MELILLA	9,08	5,90	784	510	0,17	-34,9	3,31	1,59	0,1	-52,0
MURTZIA	3,96	4,25	5.856	6.355	2,14	8,5	16,52	18,47	1,1	11,8
NAFARROA	24,83	24,02	16.078	15.712	5,29	-2,3	103,52	103,09	6,1	-0,4
EAE	32,90	30,12	72.341	66.508	22,38	-8,1	438,56	422,49	25,1	-3,7
ERRIOXA	9,32	9,69	2.941	3.070	1,03	4,4	12,59	13,91	0,8	10,5
VALENTZIAKO E.	3,71	4,82	18.411	24.108	8,11	30,9	44,88	151,39	9,0	237,3
ESTATUA	6,28	6,32	293.302	297.183	100,0	1,3	1.519,67	1.686,26	100,0	11,0

Iturria: OSASUN, GIZARTE POLITIKA ETA BERDINTASUN MINISTERIOAREN datuekin eginikoa. Diru-sarrerak bermatzeko gutxieneko errentei buruzko txostena 2019.

2019ko txostenaren arabera (argitaratutako azkena), urte horretan, gure erkidegoak 6.352,42 euroko urteko gastua zuen prestazio horien titular bakoitzeko; Estatuan, batez beste, 5.779,39 eurokoa zen gastua (% 9,9 gehiago), eta mila biztanleko 30,12ko estaldura-tasa zuen, eta Estatuan, berriz, 6,32 eurokoa.

Azterlanaren arabera, gure Erkidegoak 2019an Estatuan prestazio horietarako emandako funts guztien % 25,1 erabili zuen DBErako gehi EPO, autonomia erkidegoen arabera. Euskal biztanleriak Estatu osoan duen pisuaren arabera egokitu beharko litzaiokeena baino askoz portzentaje handiagoa da; izan ere, %4,7koa da aipaturiko urtean.

Bestalde, DSBEn oinarritzko zenbatekoa hilean 667,05 eurokoa zen 2019an, autonomia erkidego guztietan handiena, eta ondoren Katalunia (644 €) eta Nafarroa (623,05 €).

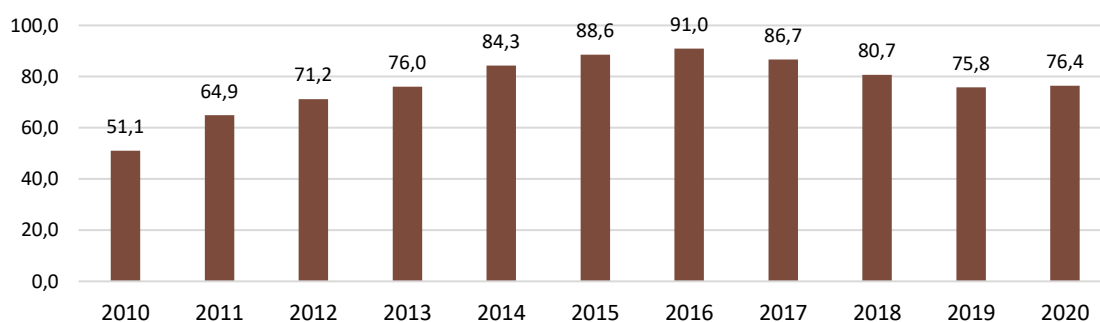
b) Etxebizitza gastuetarako Prestazio Osagarria

Atal honek dakarren informazioak osatu egiten du DSBEn Etxebizitzarako Prestazio Osagarriari buruzko informazioa, epigrafe honi dagokionez.

Etxebizitza gastuetarako Prestazio Osagarria (EPO) eskubide subjektiboko prestazio bilakatzeak sistemaren funtsezko osagai bihurtarazi du, eta 18/2008 Legearen helburua islatzen du: Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta osatzeko prestazio ekonomikoen sistema bat eratzea, biztanleria talderik ahulenei etxebizitzari lotutako gastuei aurre egiteko aukera emateko. Funtsezko gastuak estaltzeko gutxiengo egonkortasuna bermatu ez ezik, jarduketa tresna horren xedea GLLak jatorrizko helbururantz birbideratzea ere bada, hots, gastu bereziak estaltzea; horrela, beharrak direla-eta, urteen poderioz GLLak, praktikan, aldian aldiko izaera hartu eta, proportzio handi batean, etxebizitza gastuak ordaintzeko erabiliak izatera eraman zituen desbideratzea zuzendu da. Arestikoak ez du inondik inora esan nahi etxebizitza gastuak lege esparru berriak Gizarte Larrialdiko Laguntzei emandako xedeetatik at geratu direnik, halako gastuak estaltzeko Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren titularrak ez diren pertsonen bakarrik esleitu zitezkeenak baizik. EPOren xehetasunak, DSBEn prestazio osagarri den aldetik eta gehienez hilean 250 eurokoa izanik, etxebizitzaren prestazio osagarriari buruzko urtarilaren 2/2020 Dekretuan daude araututa.

Indarraldiko lehen urtean (2010), guztira 50 milioitik gorako gastua izan zuen EPOk, eta urtez urte joan da handitzen gastua, 2016ko 91 milioi euroraino (orain arte gehieneko zenbatekoa izan dena). 2020an 76,43 milioi euro bideratu ziren prestazio horretara (2019ko datuekin alderatuta, +% 0,8, eta 2020ko EAEko Aurrekontu Orokorretan partida horretarako esleitutako 79,5 milioiak baino 3,07 milioi gutxiago). Horietatik 12,95 milioi Arabari dagozkio (% 16,9), 44,74 Bizkaia (% 58,5) eta 18,75 milioi Gipuzkoari (% 24,6). Titularren kopuruari dagokionez, 2020ko abenduan, DSBE prestazioaren onuradun ziren 25.868 bizikidetz-unitatek jaso zuten, gainera (aurreko urtean baino % 5,7 gehiago).

IV.2.8. GRAFIKOA. ETXEBIZITZA GASTUETARAKO PRESTAZIO OSAGARRIA: DSBE-REN OSAGARRI GISA EGINIKO URTEKO GASTUAREN BIALAKERA. MILIOI EUROTAN.

Iturria: LANBIDE

c) Gizarte larrialdiko laguntzak

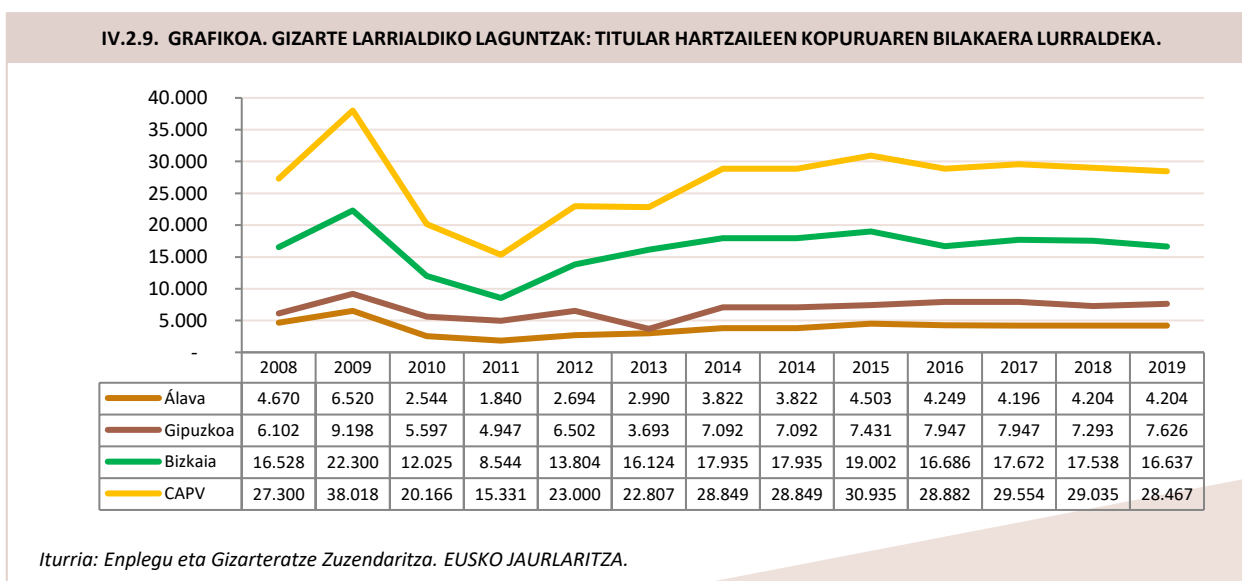
Gizarte Larrialdietarako Laguntzak (GLL) oinarritzko beharrian espezifikoei aurre egiteko prestazioak dira, baina ez dira aldizka ematen. Etxebizitzarekin daude lotuta batez ere eta noiz edo noiz ematen zaizkie gizarte-marjinazioaren egoerei aurrea hartzeko, egoera horiek saihesteko edo arintzeko beharrezkoak diren gastuak ordaintzeko baliabide nahikoak ez dituzten pertsonen. Helburu baterako dira, eta eman diren xederako baino ezin dira erabili.

IV.2.15. TAULA. GIZARTE LARRIALDIKO LAGUNTZAK 2018-2019. BANAKETA KONZEPITUEN ETA BATEZ BESTEKO ZENBATEKOEN ARABERA.						
	2018			2019		
	LAGUNTZA KOP.	ZENBAT. (MILA €)	B.B. ZENBAT. LAGUNTZAKO (€)	LAGUNTZA KOP.	ZENBAT. (MILA €)	B.B. ZENBAT. LAGUNTZAKO (€)
ALOKAIRUA	7.589	9.236,65	1.217,18	7.895	9.811,97	1.242,81
AMORTIZAZIO INTERESAK	3.247	4.776,17	1.470,74	3.540	5.687,80	1.606,82
BESTELAKO MANTENTZE-GASTUAK	17.418	6.144,05	352,75	18.356	7.586,07	413,28
ALTZARIAK ETA ETXEKO TRESNA ELEKT.	1.590	533,18	335,33	1.631	546,13	334,77
KONPONKETAK ETA INSTALAZIOAK	1.416	760,37	537,03	1.522	775,31	509,37
OINARRIZKO BEHARRAK	8.975	4.122,72	459,38	8.694	3.829,39	440,45
ZORPETZEA	1.774	1.522,36	858,35	977	641,37	656,25
ENERGIA	17.712	7.194,57	406,21	14.726	5.174,74	351,41
LAGUNTZAK, GUZTIRA	59.719	34.290,18	574,19	57.341	34.052,77	593,86
U. HARTZAILEAK	29.035			28.467		
HARTZAILEAK	58.253			59.502		

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Enplegu eta Inklusio Zuzendaritza.

Laguntza horien bidez estalitako berariazko gastuak etxebizitzaz edo ohiko bizitokiak gozatzeari eta mantentzeari, etxebizitzaren edo ohiko bizitokiaren epe luzerako bizigarritasunari eta oinarritzko ekipamenduari (altzariak, linea zuriko etxetresna elektrikoak, oinarritzko instalazioak edo horiek egokitzeko eta/edo konpontzeko gastuak) dagozkie eta jantziei, hezkuntzari, prestakuntzari edo osasun-arretaren inguruko lehen mailako beharrian lotutako ohiz kanpoko, aurreikusi gabeko eta ohikoak ez diren beharrianak sistema publikoek estaltzen ez dituztenak ordaintzekoak dira, bai eta oinarritzko Gizarte Zerbitzuen iritziz, gizarte bazterkeriako egoerak saihesteko edo arintzeko behar diren antzeko edozein beharrian ere.

EGPO indarrean hasi ondoren, GLLek jatorrizko helburuari heldu zioten berriro eta, horregatik, nabarmen murriztu zitzairen aurrekontu partida. Horrela, 2010ean, 24 milioi euro erabili ziren guztira laguntza horietarako. Aurreko urtean, aldiz, 54,5 milioi euro baliatu ziren. Datu ofizialak ditugun azken urtean, hots, 2019an, laguntza horietarako 34,05 milioi euro bideratu ziren (-% 0,7 2018. urtearen aldean). Horrela, Bizkaia guztiaren %55 egokitu zitzaizkion, Gipuzkoari

%28,6 eta Arabari gainerako %16,4a.

2019an 28.467 kontsumo unitate jaso zituzten, 2018an baino % 2 gutxiago; horietatik 4.204 Araban bizi ziren (% 14,8), 7.626 Gipuzkoan (% 26,8) eta 16.637 Bizkaian (% 58,4). Guztira, 57.341 laguntza eman ziren hainbat kontzepturengatik, hala nola lehen mailako premiak (8.694 laguntza), alokairua (7.895) edo interesen amortizazioa (3.540). Laguntzaren batez besteko zenbatekoa 593,86 izan zen (+% 3,4 2018. urtearekin alderatuta).

Bestalde, aurten, hirugarrenez, kategoria espezifiko gisa sartzen da "energia" (2016ra arte "beste mantentze-gastu batzuen" barruan sartzen zen), 14.726 laguntza jasotzen baititu (2018an baino % 16,9 gutxiago eta GLLetarako funtsen % 15,2).

2.3.3. Bizitzeko gutxieneko diru-sarrera

2020ko maiatzaren 29an 20/2020 Errege Lege Dekretuaren bidez onartu zen, Espainian Bizitzeko Gutxieneko Diru-sarrera (BGDS) ezartzeko. Pandemiaren krisi beteagertu zen, eta COVID-19ak Espainian eragindako ahulezia ekonomikoaren eta sozialaren igoerari erantzun zion. Hala eta guztiz ere, ez da pandemiari lotutako neurri koiunturala, egiturazko tresna bat baino, osasun-krisiak bizkortu duena diru-sarrerak bermatzeko Espainiako ereduaren ahuleziei eta lurralde-aniztasunari konponbidea emateko. Diru-sarrerak bermatzeko Espainiako ereduaren gabeziak sarritan aipatu dira Europako erakunde txosten eta gomendioetan, eta azken urteotan hainbat ekimen egin dira Espainian gutxieneko diru-sarreraren prestazio bat aztertze eta ezartzeko.

BGDS Gizarte Segurantzaren ordaindutakoaren arabera ez den prestazio ekonomiko gisa sortzen da, bakarrik edo bizikidetzaren batean integratuta bizi diren pertsonen pobrezia eta gizarte bazterketako arriskua prebenitzeko, baldin eta oinarritzko premiak betetzeko baliabide ekonomiko nahikorik ez izateagatik egoera ahulean badaude. Prestazio ekonomiko gisa, gutxieneko errenta bat bermatzen du. Alderdi ekonomikoaz gain, onuradunen gizarteratzeko eta laneratzeko benetako aukerak hobetzea du helburu.

Interesgarria da nabarmentzea foru-lurraldeetan bizitzeko gutxieneko diru-sarrera aplikatzeari buruz egiten den aurreikuspena, foru-ogasunak izateak dakarren espezifikotasuna dela eta. Euskadik eta Nafarroak, beraz, beren gain hartzen dituzte, beren lurralde-eremurako, Gizarte Segurantzaren Institutu Nazionalari esleitutako eginkizunak eta zerbitzuak, Eusko Jaurlaritzaren prestazio ekonomiko ez-kontributiboari dagokionez. Bien bitartean, hitzarmen bidezko kudeaketa-gomendio bat aurreikusten da, bizitzeko gutxieneko diru-sarreraren prestazio ekonomikoa dela eta, Euskadin eta Nafarroan onuradunei arreta integrala emate aldera.

IV.2.16. TAULA. DIRU-SARRERA MAXIMOAK ETA BIZITZAKO GUTXIENOKO DIRU-SARRERAN ETA DIRU-SARRERAK BERMATZEKO ERRENTAN JASO BEHARREKO DIRU-KOPURUAK, FAMILI UNITATEAREN OSAERAREN ARABERA. 2020.

FAMILI UNITATEAREN OSAERA	HILEKO ZENBATEKOAK			URTEKO ZENBATEKOAK		
	BGDS	DBSE	DBSE PENTSIODUNAK	BGDS	DBSE	DBSE PENTSIODUNAK
Pertsona bakarra	461,50 €	693,73 €	795,95 €	5.538,00 €	8.324,76 €	9.551,40 €
Pertsona 1, ume batekin	701,50 €	941,26 €	846,40 €	8.418,00 €	11.295,12 €	10.156,80 €
Pertsona 1, 2 umerekin	840,00 €	1.035,86 €	1.045,39 €	10.080,00 €	12.430,32 €	12.544,68 €
Pertsona 1, 3 ume edo gehiag.	978,42 €	1.035,86 €	1.124,98 €	11.741,00 €	12.430,32 €	13.499,76 €
2 pertsona ume barik	600,00 €	890,81 €	994,94 €	7.200,00 €	10.689,72 €	11.939,28 €
Pertsona 2, ume batekin	738,42 €	985,41 €	1.074,53 €	8.861,00 €	11.824,92 €	12.894,36 €
Pertsona 2, 2 umerekin	876,92 €	985,41 €	1.074,53 €	10.523,00 €	11.824,92 €	12.894,36 €
Pertsona 2, 3 ume edo gehiag.	1.015,33 €	985,41 €	1.074,53 €	12.184,00 €	11.824,92 €	12.894,36 €
3 pertsona ume barik	738,42 €	985,41 €	1.074,53 €	8.861,00 €	11.824,92 €	12.894,36 €
3 pertsona, ume batekin	876,92 €	985,41 €	1.074,53 €	10.523,00 €	11.824,92 €	12.894,36 €
3 pertsona, 2 ume edo gehiag.	1.015,33 €	985,41 €	1.074,53 €	12.184,00 €	11.824,92 €	12.894,36 €
3 pertsona ume barik	876,92 €	985,41 €	1.074,53 €	10.523,00 €	11.824,92 €	12.894,36 €
4 pertsona ume batekin	1.015,33 €	985,41 €	1.074,53 €	12.184,00 €	11.824,92 €	12.894,36 €

Iturria: GIZARTE SEGURANTZAREN eta LANBIDEREN datuekin eginikoa.

EAEn, DSBEn kudeatzaile den LANBIDEn esleitu zaio BGDSren kudeaketa; kasu batzuetan izan ezik, zenbateko handiagoko prestazioak eskaintzen ditu, eta zenbait kolektibo hartzen ditu barnean, hala nola pentsiodunak, estatuko prestazioan sartuta ez daudenak. DSBEn, beraz, BGDSren prestazio osagarri eta subsidiario gisa eratu dago.

BGDS 2020ko ekainaren 1etik aurrera jarri zen martxan, ondorio ekonomikoekin. Euskadin, BGDSen baldintzak betetzen dituztenek bakarrik egin behar izan zituzten eskaera-izapideak, baina ez DSBEn. DSBEn jasotzen duten pertsonen BGDSen baldintzak betetzen badituzte, Lanbidek ofizioz kudeatzen du prestazio berria.

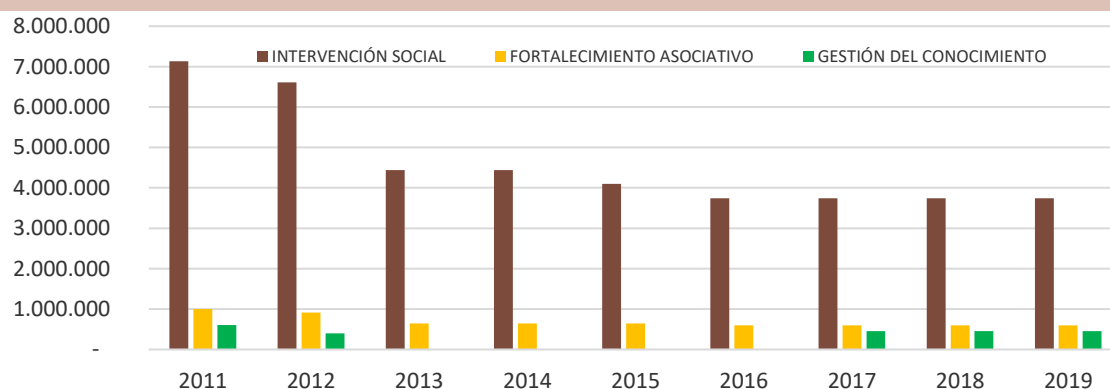
DSBEn osagarria eta subsidiarioa izateak aurrezpen handia ekarriko die Eusko Jaurlaritzaren diru-kutxei; izan ere, Estatuaren erantzukizuna izango da, Gizarte Segurantzaren bidez, DSBEn prestazioaren zatia finantzatzea, baldin eta horren kasua bat badator BGDSekin. Eusko Jaurlaritzaren datuen arabera, 30.000 pertsona sar daitezke BGDSen, eta DSBEn estaltzen dituen pertsonen kopurua 54.747 da (2020ko abenduko datua).

Espainian, abian jarri zenean, Gobernuak kalkulatu zuen 850.000 familiak (2,3 milioi pertsona inguru) jaso zezaketela BGDS. Abenduan, GSINK ia 160.000 etxeri onartu zien prestazio hori, eta 460.000 pertsonak baino gehiagok (horietatik % 47 adingabeak dira) 518 milioi euro baino gehiago jaso zituzten²⁴. Memoria hau egiten ari garen honetan, ez dakigu zein den gure erkidegoari dagokion prestazioaren zenbatekoa.

2.3.4. Gizarteratzeko programak: hirugarren sektoreko jarduerak sustatzeko diru-laguntzak esku-hartze sozialaren eremuan

Hau xe datu da Gizarte Zerbitzuei buruzko abenduaren 5eko 12/2008 Legearen 6.3. artikuluan: “Gizarte-ongizatea, gizarteratzea eta gizarte-kohesioa ez dira Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemaren berezko helburuak, baizik eta gizarte-babeseko beste sistema eta politika publiko batzuekin batera gauzatu beharrekoak; hala bada, horiek gauzatzeko orduan, Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistema bereak diren helburu eta eginkizunen esparruan arituko da elkarlanean. Halaber, elkartasuna eta elkarbizitza sustatzea eta gizartearen parte-hartzea sustatzea beste sistema eta politika publiko batzuekin partekatutako helburutzat joko dira.” Hortaz, gizarte zerbitzuen helburutzat hartzen da gizarte inklusioa, baina beste sistema eta politika publiko batzuekin partekatuta eta, horrekin bat, Diru-sarrerak Bermatzeari eta Gizarte Inklusioari buruzko 18/2008 Legean, gizarte inklusiorako politikaren zeharkakotasuna aipatzen da, eta horretan lagundu behar dute bi sistemek, Gizarte Zerbitzuek eta Diru-sarrerak Bermatzekoak.

IV.2.10. GRAFIKOA. HIRUGARREN SEKTOREKO JARDUERAK INDARTZEKO DIRU-LAGUNTZEN ZENBATEKOA ESKU-HARTZE SOZIALAREN EREMUAN. €.

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Enplegu eta Inklusio Zuzendaritza.

²⁴ Iturria: Gizarte Segurantzaren aldizkari digitala.

Hirugarren Sektoreko jarduerak EAeko gizarte esku-hartzearen arloan sustatzeko diru-laguntzak arautzeki buruzko abenduaren 29k 649/2009 Dekretuan, gizarte esku-hartzea, funtsean, pertsona guztiak gizarteratzera bideratuta zegoela aitortzen zen, baina hainbat laguntza-lerro edo esku-hartze agintzen zituen, ez soilik gizarteratzearen arloari lotutakoak, baizik eta bestelako zeharkako modalitateak hartzen ziren aintzat, honako hauek bilduta: familiaren babesa, droga-mendetasunaren prebentzioa, haurren eta nerabeen arreta eta babesa, etorkinen gizarteratzea eta, oro har, kulturartekotasuna, adinekoen arreta eta babesa, mendetasunean bizi direnak eta, oro har, ezintasuna eta maitasun-sexu askatasuna eta aniztasuna²⁵.

2019an, informazioa dagoen azken urtean, hirugarren sektoreko jarduerak gizarte esku-hartzearen eremuan sustatzeko diru-laguntzak eman ziren, guztira 4,79 milioi euro, aurreko urteko kopuru bera. Laguntza horietatik 3,74 milioi, %78,1, "gizarteko esku-hartze" lerrorako erabili ziren eta gainerako %12,5 (600.000 euro inguru), "elkartegintza indartzeko" eta gainerako % 9,4 (450.000 euro) "ezagutzaren kudeaketa" lerrorako.

2.4. GIZARTE ZERBITZUEN EUSKAL SISTEMA

Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistema (GZES) laguntza-sare publiko artikulatua da, erantzukizun publikokoa, eta pertsona, familia eta talde guztien gizarteratzea, autonomia eta gizarte-ongizatea bultzatzea du helburu, sustapena, prebentzioa, babesa eta laguntza garatuta, funtsean izaera pertsonal eta erlazionaleko prestazio eta zerbitzuen bidez. Titulartasun publiko eta pribatu itunduko prestazioek, zerbitzuek eta ekipamenduek osatzen dute, eta haien jarduerak gizarte ongizatea lortzera bideratutako antzeko sistema eta politika publiko edo osagarriekin koordinatu eta lankidetzan aritzen dira.

Gizarte-zerbitzuei buruzko abenduaren 5eko 12/2008 Legeak arautu eta agintzen du, eta hauek dira bere ezaugarri nagusiak: gizarte-zerbitzuetan eskubide subjektiboa ezartzea, sistema osatzen duten prestazio eta zerbitzuen katalogoa definitzea, eskubide horren eragina zehaztuz, eta garatu eta ezartzen dela bermatuz, eta azkenik, aipatutako katalogoaren garapena aurreikustea, prestazio eta zerbitzuen zorro baten bidez, haren ezaugarri nagusiak eta sarbide-baldintzak definitzen dituena.²⁶

GZES "Gizarte Zerbitzuen 2016-2019 Plan Estrategikoarekin" osatzen da. Plan horrek, GZES finkatze aldera, honako ikuspegi estrategiko hau ematen du: lehenik eta behin, GZESen zerbitzu eta prestazio ekonomiko guztietarako sarbidea bermatu nahi die eskuratzeko baldintzak betetzen dituzten pertsona guztiei, eta hala eskatzen badute, GZESen zerbitzu eta prestazio ekonomikoen estaldurak –eta, hala badagokio, intentsitatea– mapan eta eranskinetan (lurralde-mapak) aurreikusitakora egokitu behar dira, eta GZESen zerbitzu eta prestazio ekonomikoetan gastu publiko arrunta handitu behar da, betiere lurralde bakoitzean eskuragarri dauden pertsonak edo erabiltzaileak kontuan hartuta (abiapuntua).

Gastu aurreikuspenari dagokionez, Planak 2017ko gastu korrante publikoaren zenbatespena jasotzen du, 2011ko zifra errealetatik abiatuta. Kopuru horiei faktore zuzentzaile bat aplikatu zitzaion, betiere 2011 eta 2016 arteko gastuaren bilakaerari erreparatuta. Metodologia hori oinarri hartuta, GZESk 2017an 1.102,27 milioi euroko gastu korrante publikoa ekarriko zuela kalkulatu zen (urte horretako BPGaren % 1,5); horietatik % 11,4 prestazio ekonomikoei zegozkien, eta gainerakoa zerbitzuei, horietatik % 86 ordurako ezarrita zeudenei.²⁷

Kapitulu hau egiten ari garen honetan, ez daukagu informaziorik plan honen ezarpena baloratzeko.

²⁵ Geroago, abenduaren 4ko 271/2012 Dekretuak EAeko esku-hartze sozialaren eremuan hirugarren sektoreko jarduerak sustatzeko diru-laguntzak arautuko zituen, Enplegu eta Gizarte Gaietako Sailaren bidez. Horietatik kanpo geratuko zen droga-mendekotasunen prebentzioa, eskumen egitura dela-eta, jarduera-arlo hori Osasun eta Kontsumo Sailera igaro baitzen.

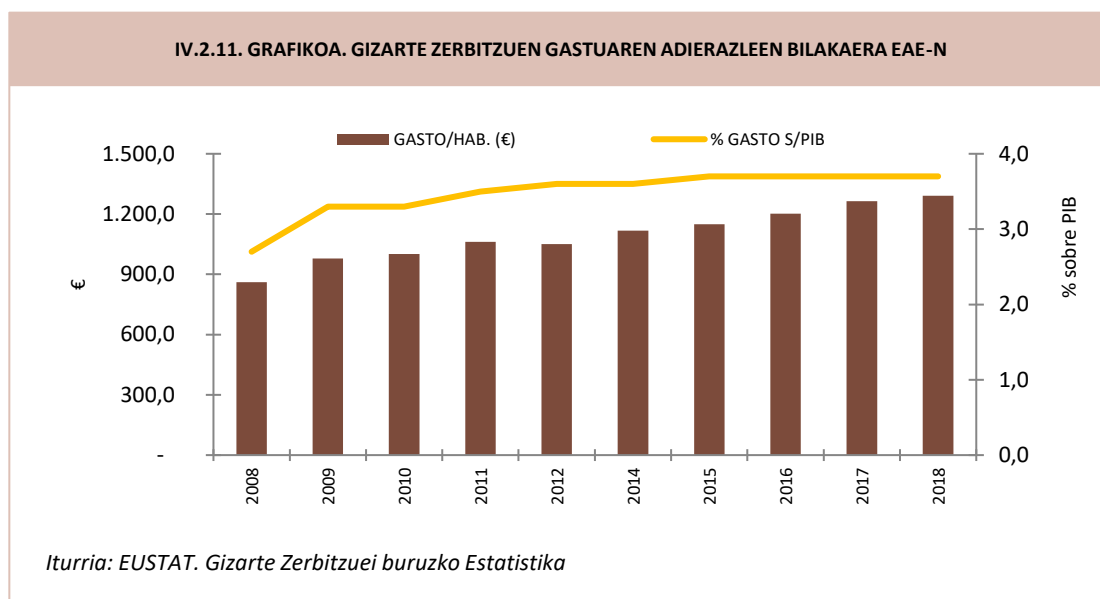
²⁶ Informazio gehiago izateko, Eusko Jaurlaritzaren web orrira jo behar da, gizarte zerbitzuen Arandia biltzen duena.

²⁷ Informazio gehiago izateko, Memoria honen 2019ko ediziora eta Planaren testura jo behar da.

2.4.1. EUSTATen Gizarte Zerbitzuei eta Gizarte Ekintzari buruzko estatistikaren emaitzak

EAEko Gizarte Zerbitzuen gastua 2018an (datuak dituen azken urtea) 2.815,1 milioi eurokoa izan zen, aurreko urtean baino % 2,3 gehiago, EUSTATen Gizarte Zerbitzuei eta Gizarte Ekintzari buruzko Estatistikaren arabera²⁸. Gastu hori gure erkidegoaren urte horretako BPGd-aren %3,67 da eta biztanle bakoitzeko batez beste 1.291,1 euroko gastua, 2017an baino %2,1 gehiago.

Gastuaren % 71, 2.002 milioi euro, gastu arruntei dagokie, eta horietatik 761 milioi familientzako transferentzietara bideratu ziren (-% 3,8 2017ko datuekin alderatuta). Gainera, administrazio publikoen finantzazioa 1.940,5 milioi eurokoa izan zen (% 1,1), % 68,9koa, eta sektore pribatutik, berriz, gainerako % 31,1a.

Sektoreko giza baliabideei dagokienez, EAEko gizarte zerbitzuek 56.870 pertsona hartzen zituzten 2018an, 2017an baino % 6,3 gehiago, eta EAEko pertsona landunen % 6,1 urte horretan (urteko batez besteko datua, BJA iturria). Horietatik, % 59,1 bertako langileei dagokie, eta gainerako % 40,9, boluntarioei. Hala, borondatezko lana egiten duten langileen laguntza 23.282 pertsonakoa zen, 2017an baino 2.234 gehiago.

IV.2.17. TAULA. GIZARTE ZERBITZUAK EAE-N. MAGNITUDE NAGUSIEN BILAKAERA					
	2016	2017	2018	% 16/17	% 17/18
GASTUA (MILAKA EURO)	2.609.249	2.751.101	2.815.136	5,4	2,3
- GASTU ARRUNTAK	1.781.544	1.916.835	2.002.079	7,6	4,4
--FAMILIENTZAKO TRANSFERENTZAK	801.040	791.438	761.000	-1,2	-3,8
- KAPITAL GASTUAK	26.665	42.827	52.057	60,6	21,6
GASTUA / BIZTANLEAK (EURO)	1.201,4	1.264,4	1.291,1	5,2	2,1
GASTU / BPG (%)	3,66	3,73	3,67	..	..
- FINANTZAZIO PUBLIKOA	1.873.266	1.919.832	1.940.520	2,5	1,1
- FINANTZAZIO PRIBATUA	735.983	831.269	974.616	12,9	17,2
LANGILEAK, GUZTIRA	51.405	53.507	56.870	4,1	6,3
- LANGILE PROPIOAK	30.703	32.459	33.588	5,7	3,5
- LANGILE BOLUNTARIOAK	20.702	21.048	23.282	1,7	10,6
- ENTITATE KOPURUA	1.396	1.378	1.393	-1,3	1,1
- ZENTRO KOPURUA	3.444	3.497	3.577	1,5	2,3
- EGOITZA KOPURUA	1.342	1.400	1.442	4,3	3,0
- EGOITZAKO PLAZAK	27.668	28.248	29.041	2,1	2,8

Iturria.- EUSTAT. Gizarte Zerbitzuen eta Gizarte Ekintzaren estatistikak. Datu-bankua. Geuk egina

²⁸ Kontuan izan Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta (DSBE) eta Enplegu Zentro Bereziak (EEE) ez daudela Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemaren barruan, nahiz eta estatistika horrek barne hartzen dituen. Horiei buruzko informazio espezifikoak jasotzeko, kapitulu honetako 2.3.2 atalera (DSBE) eta III. kapitulura jo behar da. Lan-merkatua.

Gizarte zerbitzuen aniztasunari dagokionez, herritar guztientzat eta adinekoentzat direnak dira baliabide gehien erabiltzen dituzten arloak; izan ere, bien artean gastuaren % 63,4 hartzen dute (guztizkoaren % 36,8 eta % 26,6, hurrenez hurren). Herritar guztientzako baliabideen artean, familientzako transferentziak nabarmentzen dira, 755,7 milioi euro, gastu osoaren % 26,8, eta % 3,9 gutxitu dira azken urtean. Adinekoei dagokionez, batez ere egoitza-zerbitzuak, eguneko laguntza-zentroak, etxez etxeko laguntza-zerbitzuak eta telelaguntza-zerbitzuak ematen dituzte.

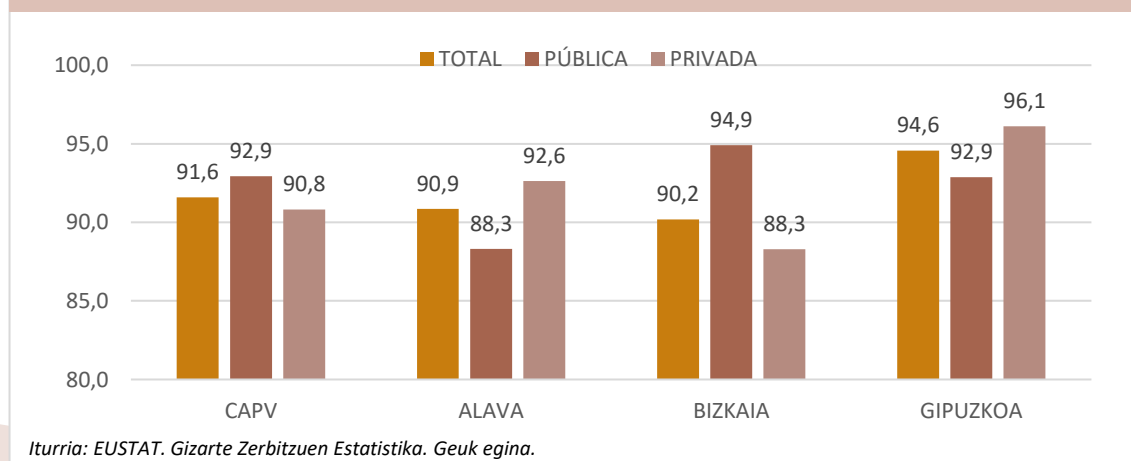
IV.2.18. TAULA. GIZARTE ZERBITZUAK EAE-N: GASTUAREN BANAKETA HARTZAILE MOTAREN ETA KONTZEPTUAREN ARABERA. MILAKA EURO.					
	2016	2017	2018	% 16/17	% 17/18
GASTUA (MILAKA EURO)	2.609.249	2.751.101	2.815.136	5,4	2,3
BIZTANLERIA ORO HAR	1.081.330	1.062.030	1.035.212	-1,8	-2,5
- FAMILIENTZAKO TRANSFERENT.	798.578	786.449	755.673	-1,5	-3,9
HAURRAK-GAZTEAK	85.923	106.967	119.189	24,5	11,4
- EGOITZAK	66.946	74.470	83.171	11,2	11,7
ADINEKOAK	691.756	711.632	749.763	2,9	5,4
- EGOITZAK	575.820	598.725	626.044	4,0	4,6
DESGAITASUNA DUTENAK	635.747	730.580	765.475	14,9	4,8
- EGOITZAK	118.194	121.299	125.519	2,6	3,5
- LAN-ZENTROAK ETA EZB*	428.485	509.139	439.076	18,8	-13,8
EMAKUMEAK	12.056	12.603	12.729	4,5	1,0
GIZARTE BAZTERKERIA	102.438	127.289	132.768	24,3	4,3
* Enplegu zentro bereziak					
Iturria: EUSTAT. Gizarte Zerbitzuen eta Gizarte Ekintzaren Estatistikak.					

Adinekoentzako egoitza-zentroei dagokionez, EAEn 445 zentro zeuden 2018an; horietatik 164 publikoak ziren eta 281 pribatuak. Gainera, 94 autonomoentzat ziren, 14 mendekoentzat, eta horietako gehienak, 337, bi kolektiboentzat, mistotzat hartzen baitziren. Sistema horrek, erreferentziako urtean, 626 milioi euroko gastua eragin zuen (+% 4,6), gizarte zerbitzuetan egindako gastu osoaren % 22,2 alegia.

Guztira 20.654 egoitza-plaza eskaini ziren; horietatik 7.504 (% 36,3) titulartasun publikokoak ziren, eta 13.150 (% 63,7) titulartasun pribatukoak. Lurraldeka, plazen % 15,8 Araban zeuden, % 54,8 Bizkaian eta % 24,9 Gipuzkoan, eta horietako bakoitzean banaketa publiko/pribatu desberdina dago; izan ere, batez beste, egoitza-plazetatik bat publikoa da; Gipuzkoan, berriz, pisu handiagoa du (% 47,7), Araban % 41,2 da eta, Bizkaian, berriz, % 28,9 baino ez da txikiagoa.

Bestalde, eskaintzen diren plazak pertsona autonomoentzat, mendekoentzat edo mistoentzat izan daitezke; ia guztiak 18.794 (% 91) mistoak dira, 1.057 (% 5,1) autonomoentzat, eta gainerako 803 (% 3,9) mendekotasuna duten pertsonentzako espezifikotzat jotzen dira.

IV.2.12. GRAFIKOA. EAE-KOK ADINEKOENTZAKO EGOITZEN OKUPAZIO-TASAK, TITULARTASUNAREN ARABERA. 2018.

2018an 18.916 erabiltzaile nagusi zeuden, eta kopuru hori, beraz, guztizko plazak baino txikiagoa da. Horietatik 6.974 (% 36,9) plaza publikoen erabiltzaileak dira, eta gainerako % 63,1a pribatuak. Okupazio-tasa, beraz, ez da gehiegi aldatzen egoitzaren titulartasun publikoaren edo pribatuaren arabera. Guztira % 91,6koa da (18.916 erabiltzaile 20.654 plazatarako), egoitza pribatuetan % 90,8koa eta publikoetan pixka bat handiagoa: % 92,9koa. Lurraldeka, okupazioa handiagoa da Gipuzkoan (okupazio pribatua % 96tik gorakoa da), eta plaza publikoen okupazioa handiagoa da Bizkaian (% 94,9).

2.4.2. 39/2006 Legearen Mendetasunari Arreta Eskaintzeko Sistemaren (AMAS) emaitzak

Autonomia Pertsonala Sustatzeko eta Mendekotasuna duten Pertsonak Zaintzeko Legea (Mendekotasun Legea)²⁹, 2007an indarrean sartu zen estatuko araudia hain zuzen, honako helburu honekin sortu zen: *"Egoera bereziki ahulean egoteagatik eguneroko bizitzako funtsezko jarduerak garatzeko, autonomia pertsonal handiagoa lortzeko eta herritartasun eskubideak erabat gauzatu ahal izateko laguntza behar duten pertsonen beharrei erantzutea; izan ere, Estatuko egoera subjektiboan dauden pertsonak gizarte politikerara jotzeko eskubidea aitortzen eta arautzen du"*. Aurrerapen handia dakar gizarte politikan, zeren eta mendekotasunean dauden pertsonak legean bertan ezarritako prestazioak eta zerbitzuak eskuratzeko duten eskubide subjektiboa aitortu eta arautzen baitu estatu mailan. Horren kudeaketa administrazio autonomikoei gauzatzen dute EAEn, arestian aipaturiko Gizarte Zerbitzuen Zorroaren zatia den aldetik.

IMSERSOren 2020ko abenduaren 31ko datuek adierazten dute, lehenik eta behin, erreferentziako datan EAEk 105.906 balorazio-eskaera zituela erregistratuta Mendekotasunaren Arretarako Sistemari (AMAS), eta horietatik gehienak, gainerako erkidegoetan lege, mendekotasun-graduaren aitortzearen berrikuspenei dagozkien. EAEko biztanleriaren % 4,77ko ratioa adierazten du eskaera-kopuruak (-0,05 puntu aurreko urtearekin alderatuta).

Eskaera horiek, gainera, Estatuan erregistratutako % 5,72 dira, eta gure erkidegoan, berriz, % 4,68; izan ere, Euskadik Estatuko populazio zahartuenetako bat du.

Eskatzailearen profila emakumeari dagokio (guztizkoaren % 64), 80 urte edo gehiagokoa (eskaeren % 53,3). Hurrengo adin-talde garrantzitsuenak 65 eta 79 urte artekoak da, eskaeren % 21.

IV.2.19. TAULA. MENDEKOTASUNAREN ARRETA AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA. ALDERAKETA 2020KO ABENDUAREN 31N.									
	ESKAEREN % BIZTANLERIAREKIKO			EBAZPENEN % ESKAEREKIKO			AITORTUEN % EBAZPENEKIKO		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
ANDALUZIA	4,64	4,88	4,69	91,16	88,05	88,67	81,06	81,44	81,04
ARAGOI	3,80	3,88	3,61	84,73	93,15	93,27	83,45	82,08	81,26
ASTURIAS	3,78	3,98	3,86	86,67	86,49	90,74	75,96	76,36	76,34
BALEARIAK	2,48	2,83	2,80	90,63	95,22	96,19	79,38	80,80	80,82
U. KANARIARRAK	2,30	2,47	2,51	73,41	71,31	70,65	85,34	85,53	85,76
KANTABRIA	4,27	4,39	4,35	97,57	98,08	97,93	84,47	84,70	84,66
GAZTELA-MANTXA	5,37	6,09	5,88	93,03	92,13	93,94	78,80	78,97	79,85
GAZTELA ETA LEON	4,27	4,42	4,15	94,41	95,13	95,80	79,48	79,66	79,57
KATALUNIA	4,19	4,35	4,13	91,82	92,10	93,34	78,69	77,96	76,77
VALENTZIAKO E.	2,35	2,89	3,08	87,39	84,19	87,41	83,25	84,73	84,82
EXTREMADURA	5,10	5,33	4,98	85,10	87,29	93,02	71,65	71,38	70,15
GALIZIA	2,97	2,99	2,86	99,43	99,53	99,57	85,17	87,30	87,56
MADRIL	3,27	3,44	3,30	99,92	99,24	96,79	75,04	75,66	74,80
MURTZIA	2,99	3,60	3,45	98,69	86,43	86,95	90,29	88,98	88,34
NAFARROA	3,09	3,07	2,98	97,74	92,93	99,46	77,37	78,55	73,81
EAE	4,68	4,82	4,77	99,43	99,50	99,54	77,09	76,29	75,24
ERRIOXA	4,83	4,85	4,59	99,95	99,97	99,94	73,23	74,16	73,62
CEUTA ETA MELILLA	2,54	2,60	2,62	96,38	97,18	95,86	70,20	70,45	70,66
ESTATUA, GUZTIRA	3,78	4,03	3,90	92,72	91,60	92,35	79,60	79,80	79,35

Iturria: Guk geuk egina IMSERSOREN datuekin. Autonomiarako eta Mendekotasunaren Arretarako Sistemaren (AMAS). Abenduaren 31ko datuak.

Erregistratutako 105.906 irizpen-eskaeretatik, % 99,54k jasoa zuen zegokion ebazpena (Estatuan, batez beste, % 92,35ek), eta 79.315 pertsonak (irizpena jaso duten kasuen % 75,24k) onartu zuten prestazioa jasotzeko eskubidea.

²⁹ Abenduaren 14ko 39/2006 Estatu Legea, Norberaren Autonomia eta Mendekotasuna dutenentzako Arreta sustatzeari buruzkoa.

Ehuneko hori Estatuko batez bestekoa (% 79,35) baino txikiagoa da. Pertsona horietatik, % 18,61ek III. mendekotasun-gradua³⁰ aitortuta zuen, % 24,22k II. gradua eta % 32,40k I. mendekotasun-maila.

IV.2.20. TAULA. MENDEKOTASUNAREN ARRETA AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA. ONURADUNAK ETA PRESTAZIOAK 2020-12-31N.

	ONURADUNAK BIZTANLERIAREKIKO			PRESTAZIOAK ONURADUNEN			FAMILIA ZAINTZAKO DIRU- PRESTAZIOAREN %		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
ANDALUZIA	2,53	2,62	2,70	1,32	1,33	1,36	25,44	24,61	23,63
ARAGOI	2,23	2,50	2,37	1,19	1,19	1,18	38,83	40,06	43,23
ASTURIAS	2,14	2,06	2,38	1,29	1,31	1,28	29,80	28,86	30,13
BALEARAK	1,53	1,80	1,97	1,28	1,39	1,60	52,96	50,93	45,57
U. KANARIARRAK	1,02	1,09	1,15	1,04	1,04	1,06	38,40	38,88	36,37
KANTABRIA	2,71	2,96	2,94	1,15	1,53	1,53	46,84	34,19	35,60
GAZTELA-MANTXA	3,88	4,37	4,41	1,34	1,33	1,34	19,65	19,57	20,34
GAZTELA ETA LEON	2,85	3,06	2,93	1,20	1,22	1,23	18,81	17,77	18,31
KATALUNIA	2,04	2,13	2,02	1,24	1,24	1,23	41,60	39,19	41,56
VALENTZIako E.	1,50	1,76	2,02	1,04	1,07	1,08	54,26	56,39	59,68
EXTREMADURA	2,72	2,64	2,73	1,09	1,10	1,09	21,31	21,00	20,56
GALIZIA	2,22	2,28	2,31	1,17	1,18	1,18	18,45	17,99	19,28
MADRIL	2,15	2,16	1,97	1,32	1,30	1,27	19,14	18,36	21,47
MURTZIA	2,37	2,35	2,34	1,25	1,26	1,25	51,48	50,59	51,47
NAFARROA	2,11	2,11	2,07	1,30	1,29	1,26	55,72	52,37	52,32
EAE	2,96	3,04	2,96	1,29	1,34	1,35	40,02	39,75	40,21
ERRIOXA	2,57	2,61	2,39	1,44	1,47	1,47	15,77	14,11	13,84
CEUTA ETA MELILLA	1,61	1,70	1,63	1,34	1,33	1,31	38,60	38,52	40,39
ESTATUA, GUZTIRA	2,26	2,37	2,37	1,25	1,27	1,27	30,81	30,26	31,57

Iturria: Guk geuk egina IMERSOREN datuekin. Autonomiarako eta Mendekotasunaren Arretarako Sistemaren (AMAS). Abenduaren 31ko datuak.

Bestalde, erreferentziako datan 88.748 prestazio eman ziren (2019ko datuekin alderatuta, % 1,1), eta horietatik % 40,21 Familia Zainketetarako Prestazio Ekonomikoari dagozkio (Estatuko batez bestekoa baino ratio handiagoa, % 31,57), % 13,71 egoitza-arretari, % 22,41 telelaguntza-zerbitzuari, % 7,59 eguneko eta gaueko zerbitzu garrantzitsuetako prestazioei eta % 7,59 eguneko eta gaueko zerbitzu garrantzitsuetako prestazioei.

Prestazio horiek 65.757 onuraduni dagozkie (pertsona bakoitzeko 1,35 prestazioko ratioa ematen da, pertsona bat zerbitzu edo prestazio bat baino gehiagoren onuradun izan baitaiteke); 79.315 onuradunen % 82,9k du aitortutako prestazioa jasotzeko eskubidea (% 83,1 2019an).

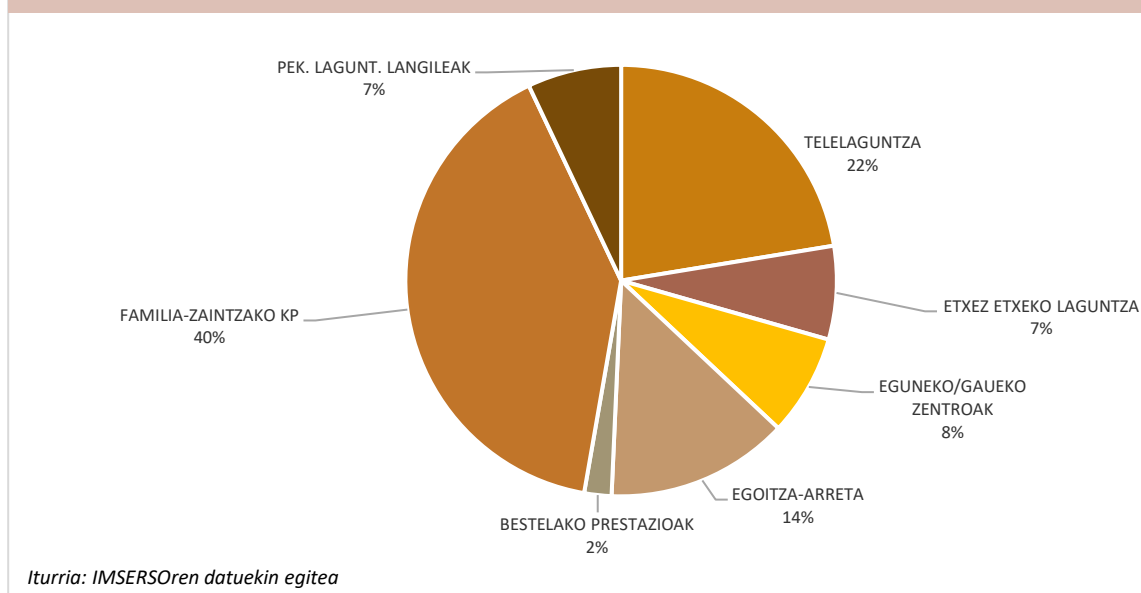
Zifra horien osagarri gisa, Gizarte Zerbitzuetako Zuzendarien eta Kudeatzaileen Espainiako Elkarteko kideek osatutako "Mendekotasunaren Espainiako Behatokiaren" txostenek aukera ematen dute AMASen hedapenaren balorazio profesionalaren jarraipena egiteko, autonomia-erkidegoen arabera AASLetik abiatuta, IMERSOREn zifrak oinarri hartuta. Azken txostenak 2020ko abenduak datuak baliatuz nabarmentzen duenez, EAEk beste autonomia erkidego batzuek baino garapen handiagoa du, bai baloratutako pertsonen ehunekoari dagokionez, bai emandako prestazioei dagokionez.

Sistemaren ezarpenaren zifren eta profesionalen balorazioen laburpen gisa, Behatokiak komunitateak puntuatzen ditu eta ranking bat aurkezten du. 2015ean, AMAS ezartzeko aldia amaituta zegoela iritzi zion, eta, beraz, ebaluazio-metodologia aldatu zen (besteak beste sortutako enplegua, jardunbide egokiak edo gardentasuna kontuan hartzeko), finkatzearen bigarren etapa bat baloratu ahal izateko, eta urte horretan bi puntuazio eman ziren, metodologia zaharrarekin eta berriarekin.

³⁰39/2006 Legearen 26. artikuluan, hiru gradutan sailkatzen da mendekotasuna:

- I. gradua. Mendekotasun moderatua: pertsonak laguntza behar duenean eguneroko bizitzako oinarritzko hainbat jardura egiteko, gutxienez egunear behin, edo laguntza aldizkako edo mugatua behar duenean autonomia pertsonalerako.
- II. gradua. Mendekotasun larria: pertsonak eguneroko bizitzako oinarritzko hainbat jardura egiteko laguntza behar duenean, egunear bi edo hiru aldiz, baina zaintzaile baten laguntza iraunkorrik nahi ez duenean edo autonomia pertsonalerako laguntza zabala behar duenean.
- III. gradua. Mendekotasun handia: pertsonak eguneroko bizitzan oinarritzko hainbat jardura egiteko laguntza behar duenean eta autonomia fisiko, mental, intelektual edo sentzoriala erabat galtzen duenean, beste pertsona baten laguntza ezinbestekoa eta etengabea behar du edo autonomia pertsonalerako laguntza orokorra behar du.

IV.2.13. GRAFIKOA. MENDEKOTASUNERAKO ARRETA EAE-N: PRESTAZIOEN BANAKETA MOTAREN ARABERA. 2020.12.31.

2020ko abenduko rankingean, seigarren urtean daborduko metodologia berriarekin, Gaztela eta Leon da buru (10etik 8,9ko "notarekin"), eta EAEk, 2019an bezala, seigarren postuan jarraitzen du, 5,4 punturekin (7 hamarren galdu ditu, hala ere); izan ere, 2015era arte, metodologia zaharrarekin, askoz posizio hobeak izan zituen, eta urte horietan, gure erkidegoaren arretra-sistema beste mendekotasun aurreratuago batzuk ezarri ziren.

IV.2.21. TAULA. MENDEKOTASUNAREN BEHATOKIAK MENDEKOTASUNAREN ARRETARI BURUZ EGINIKO EBALUAZIOA. URTE BAKOITZEKO ABENDUKO EGOERA*. 2012-2020.

	2012	2013	2014	2015**		2016	2017	2018	2019	2020
				AURREKO ESKALA	ESKALA BERRIA					
GAZTELA ETA LEON	9,2	9,6	10,0	9,2	8,6	8,9	9,3	9,3	9,3	8,9
GAZTELA-MANTXA	5,8	5,4	5,0	5,8	5,7	6,8	8,2	8,2	8,6	7,1
ANDALUZIA	7,1	5,8	7,1	7,9	7,5	6,8	6,4	6,8	6,4	7,1
GALIZA	5,8	5,0	4,2	5,0	4,3	6,1	6,1	5,4	5,4	6,8
U. BALEAREAK	2,5	2,9	3,8	2,5	2,1	3,6	2,1	2,9	5,0	6,1
EAE	7,5	8,3	7,5	8,3	6,8	5,4	5,7	6,1	6,1	5,4
ERRIOXA	6,7	6,3	6,3	6,7	6,1	7,9	6,1	7,1	6,8	5,0
EXTREMADURA	5,0	5,4	6,7	6,7	3,6	5,0	2,5	5,0	2,9	5,0
ESTATUA, B.B.	4,7	4,7	4,8	4,9	4,0	5,0	4,6	5,0	4,9	4,64
ASTURIAS	4,2	3,8	5,0	5,0	3,6	4,6	3,2	2,9	1,1	4,3
VALENTZIAKO E.	0,8	0,4	1,7	1,7	-	3,2	3,6	3,6	3,9	3,9
NAFARROA	5,4	5,0	5,0	3,3	2,5	2,9	3,9	4,3	3,6	3,9
MURTZIA	3,3	5,0	4,2	2,9	2,9	6,1	5,7	4,6	4,3	3,9
KANTABRIA	4,2	6,3	4,6	5,4	3,2	3,6	5,4	4,3	5,7	3,6
ARAGOI	3,8	3,8	3,3	3,8	2,1	2,5	3,2	5,0	5,7	3,2
MADRIL	3,8	4,2	4,2	4,6	5,7	6,1	3,9	6,8	5,0	3,2
CEUTA ETA MELILLA	2,1	1,3	1,7	3,8	3,2	4,3	3,6	3,9	3,9	2,5
U. KANARIARRAK	2,1	0,8	1,7	1,7	0,7	1,8	1,8	1,8	1,8	2,1
KATALUNIA	5,8	5,4	4,6	4,6	3,6	3,9	2,5	2,9	2,1	1,4

Iturria: MENDEKOTASUNAREN BEHATOKIA.

(*) Mendekotasunaren Arretarako Sistemaren ezarpen eta funtzionamendu mailari buruz Gizarte Zerbitzuetako Zuzendarien eta Kudeatzaileen Estatuko Elkartek sei hilean behin emandako puntuazioa, 0 eta 10 bitartekoa. Autonomia erkidegoak aldagai horretan puntuazio handienetik txikienera ordenatu dira 2020rako. Koloreak Behatokiaren balorazioari dagozkio.

(**) 2015ean ebaluazioaren metodologia aldatu zen. Puntuazioa eman da, aurreko metodologiaren (sistemaren ezarpena) eta berriaren (finkapena) arabera.

Behatokiak 2020az egiten duen balorazio orokorra oso negatiboa da, eta berezi ohartarazten du COVID-19aren inpaktuaren ondorioz (ebazteke dauden pertsonen itxarote-zerrendak, adibidez, murriztu egin dira, neurri handi batean, heriotzen ondorioz) AMASek egin duen atzerakada, baita autonomia erkidegoen aurrekontu-mugen ondorioz ere. Balioespen-eskalan desberdintasun handiak daude lurraldeen arabera, eta 8 erkidegok soilik gainditzen dute puntuazioaren 5 (Estatuko batez bestekoa 4,64 da).

Hurrengo atalean, pandemiak (heriotzak) sisteman duen eragina lantzen da berariaz.

2.4.3. COVID-19aren eragina Mendetasunaren Arretarako Sisteman (AMAS)

IMSERSOK bere kalkuluak egiten ditu COVID-19ak Mendekotasunaren Arretarako Sistemak (AMAS) artatutako kolektiboan duen eragin demografikoari buruz, bai oro har, bai bere prestazio eta zerbitzuetan, egoitza-zerbitzuak barne, artatzen duen kolektiboarentzat espero den gehiegizko heriotza-tasa kalkulata, Carlos III.a Osasun Institutuak biztanleria ekonomiko osoari buruz emandako zifrekin ikusi den legez.

2020ko martxotik abendura bitartean, IMSERSOK zenbatu duenez, Estatu osoan, mendekotasuna duten pertsonen gehiegizko 46.268 heriotza izan zirena (egindako mendekotasun-balorazioa dutenak eta sistemako prestazioren edo zerbitzuren baten onuradun direnak). Kopuru hori AMASek hartutako kolektiboaren % 4,13 da, eta % 45,2 espero den heriotza-tasaren aldean. Pertsona horien artean (% 80k baino gehiagok 80 urte baino gehiago zituen), hilkortasunaren eragin bereziki handia ikusten da egoitzetan arreta ematen zaien artean, 24.630 heriotza izan baitira gehiegitan, egoiliarren % 9,89.

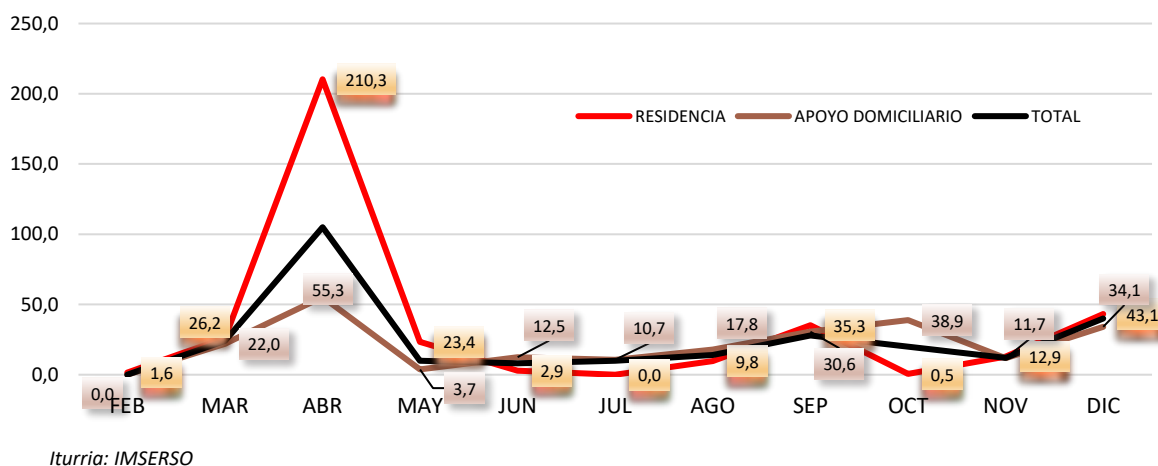
EAEko datuei dagokienez, mendeko 8.787 pertsona hil dira 2020ko martxotik abendura bitartean, uste baino 1.809 gehiago. Hortaz, gehiegizko heriotza-tasa % 25,9koa da (Estatuan batez beste % 45,2), eta apirilean gertatutako gehiegizko kopurua (% 106,7) gainerako hilabeteetan baino askoz handiagoa da (IV.2.22 taula). Bigarrenik, gehiegizko heriotza-tasaren % 30 gainditzen dute abenduan, 266 heriotza (% 36,7) eta irailean aurreikusitakoak baino 198 heriotza gehiago (% 32,2).

IV.2.22. TAULA. ARRETA SISTEMAREN ONURADUNEN HERIOTZAK EUSKADIN, 2020KO MARTXOTIK ABENDURA BITARTEAN. GEHIEGIZKO TASA ESPERO DEN HERIOTZA-TASAREKIKO.				
	IKUSITAKO HERIOTZAK	ESPERO DIREN HERIOTZAK	GEHIEGIZKOA	GEHIEG. %
MARTXOA	935	762	173	22,7
APIRILA	1.517	734	783	106,7
MAIATZA	761	708	53	7,5
EKAINA	673	622	51	8,2
UZTAILA	648	674	-26	-3,9
ABUZTUA	773	673	100	14,9
IRAILA	813	615	198	32,2
URRIA	831	709	122	17,2
AZAROA	846	757	89	11,8
ABENDUA	990	724	266	36,7
GUZTIRA	8.787	6.978	1.809	25,9
<i>Iturria: IMSERSO</i>				

Hildako 1.809 pertsona horietatik, % 43,7 egoitzetan bizi ziren (gehiiegizko heriotza-tasa % 37,1ekoa da), eta % 56,3k mendekotasun sistemaren prestazioren bat edo batzuk jasotzen zituzten beren etxeetan. Horrenbestez, horietan edo ospitaleetan hil ziren (kolektibo horrek gehiegizko heriotza-tasa txikiagoa du, % 23,8koa). Beraz, gehiegizko hilkortasunaren ratioa handiagoa izan zen egoitzetan, AMASen laguntza/prestazioren bat jasotzen zuten etxeetan baino.

Horiek dira urteko zifra agregatuak; izan ere, IMSERSOK bere txostenean nabarmentzen duen bezala, egoitza-prestazioa jasotzen zuten onuradunen gehiegizko hilkortasuna nabarmen handiagoa izan zen apirilean soilik etxean laguntza jaso zutenena baino (egoitzetako heriotza-tasaren % 201,3 eta etxebizitzetako % 55,3, hurrenez hurren). Gainerako aldian, hilkortasunaren gehiegizko kopuruak nahiko antzekoak izan ziren, IV. grafikoan ikusten den bezala.

IV.2.14. GRAFIKOA. EAE-KO AMAS-EN ONURADUNEN ARTEAN IZANDAKO GEHIEGIZKO HERIOTZA-TASAREN HILEKO BILAKAERA, PRESTAZIOAREN TOKIAREN ARABERA. 2020KO OTSAILETIK ABENDURA. EHUNEKOTAN.

2.5. GIZARTE BERRIKUSPENENKO SISTEMA OSAGARRIAK EAE-N

EAEn, gizarte aurreikuspen osagarriko sistema pribatua nagusi dira Borondatezko Gizarte Aurreikuspeneko Erakundeak (BGAE) eta horiek osatzen dituzten aurreikuspen planak. Euskal zergadunek gizarte aurreikuspen osagarriko erakundeei egindako ekarpenengatik errenta zergaren aitorpenean murrizten dutenaren % 92 inguru BGAEetara bideratzen dute. Gainerako % 8a beste batzuetarako erabiltzen da, hala nola pentsio planetarako eta funtsetarako, aseguru kolektiboen kontratuetarako, mutualitateetarako, etab.

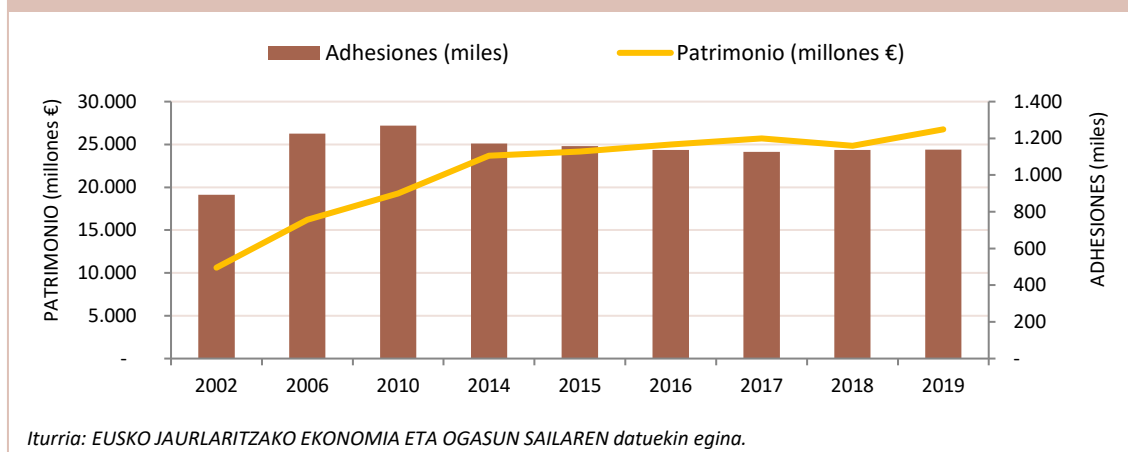
Gizarte Segurantzako sistema publikoen pentsio plan pribatu osagarriak dituzten herrialde guztietan bezala, EAEn bi plan mota handi daude: enplegu edo okupazio aurreikuspenekoak, langileei zuzendutakoak eta enpresaren eta lan-harremanen esparruan antolatzen direnak, eta finantza-erakundeek sustatutako banakako aurreikuspen planak edo kontu pertsonalak; azken horiekin edozein pertsona fisiko lotu daiteke. Gure legedian, gainera, hirugarren modalitate bat dago, aurreikuspen plan elkartuak, hain zuzen ere, elkarteko, sindikatuko, elkargo profesionaleko eta abarreko kideak, hain hedatuta ez daudenak.

2.5.1. Magnitude nagusiak

Eusko Jaurlaritzako Ekonomia eta Ogasun Sailak egindako EAEko gizarte aurreikuspen osagarriari buruzko txostenaren arabera, 2019an (eskuragarri dagoen azken datua), EAEko BGAEek 26.760 milioi euroko ondarea zuten. Zenbatekoa % 7,8 handitu da aurreko urtearekin alderatuta, eta aurtengo BPGaren % 33,7 da, behin-behineko datuen arabera. Halaber, 1,14 milioi bazkide edo atxikimendu daude erakunde horietan (kontuen kopurua kontuan hartuta, eta ez pertsonena; izan ere, zaila da zehaztea zenbat dauden bikoiztuta edo zenbat bazkide diren ekarpenak etenda), 2018an baino % 0,2 gehiago.

2010. urtearekin alderatuta (urte horretan lortu zen orain arteko atxikimendurik handiena (1,27 milioi), % 11,4 murriztu dira, eta BGAEen ondareak, berriz, % 39 handitzen jarraitu du 2010-2019 aldian. 2019ko abenduaren 31n, Euskadik 73 BGAE zituen; horietatik 43 enpleguko BGAEak ziren, 28 banakakoak eta 2 elkartuak.

IV.2.15. GRAFIKOA: BGAE-AK EAE-N: ATXIKIPENEN (MILAKOETAN) ETA ONDAREAREN (MILIOI EUROTAN) KOPURUAREN BILAKAERA).

Bazkideen erdiak baino gehiago, % 56,4, banakako BGAEetan zeuden, eta horien atzetik enpleguak (bazkideen % 43,5). Ondareari dagokionez, % 54,3 enpleguko BGAEei dagokie, eta gainerakoa banakakoei. Kotizaziopeko prestazio gehienak enplegu-erakundeei dagozkie (% 66,9), eta banakakoei (% 33). Azkenik, kuotak batez ere banakako BGAEei dagozkie (guztizkoaren % 55,2), eta gainerakoa enplegukoei (% 44,7).

IV.2.23. TAULA: EUSKADIKO BGAEak. 2019-12-3ko datuak (DATU EKONOMIKOAK EUROTAN)

	ELKARTUTAKO ERAKUNDEAK	ELKARTUETAKOAK	KUOTAK	ONDAREA	PRESTAZIOAK	ERRESKATEAK
ENPLEGUA	43	495.120	346.730.808	14.529.256.345	442.133.317	2.235.246
BANAKOAK	28	641.166	428.135.413	12.207.987.817	217.954.801	140.003.530
ELKARTUETAKOAK	2	1.455	246.855	22.846.515	503.852	63.911
GUZTIRA; BGAE	73	1.137.741	775.113.077	26.760.090.678	660.591.971	142.302.687

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Ekonomia eta Ogasun Saila.

2019ko balantze gisa, Euskadiko BGAEen ondarea 26.760 milioi eurotik gorakoa da, % 7,8handitu baita aurreko ekitaldiarekiko. Ondare hori EAEko BPGaren % 33,76 da; ratio hori Estatuko batez bestekoaren (% 9,35) oso gainetik dago, eta EB13ko batez bestekotik gertu (% 35. Aldi berean, ELGAko batez bestekotik oso urrun dago, zeren eta Euskadiko BGAEen Federazioak % 53,3an zenbatesten baitu (2019ko datua).

IV.2.24. TAULA. EUSKADIKO BGAEak. MANGITUDE NAGUSIEN BILAKAERA (ZENBATEKOA EUROTAN)

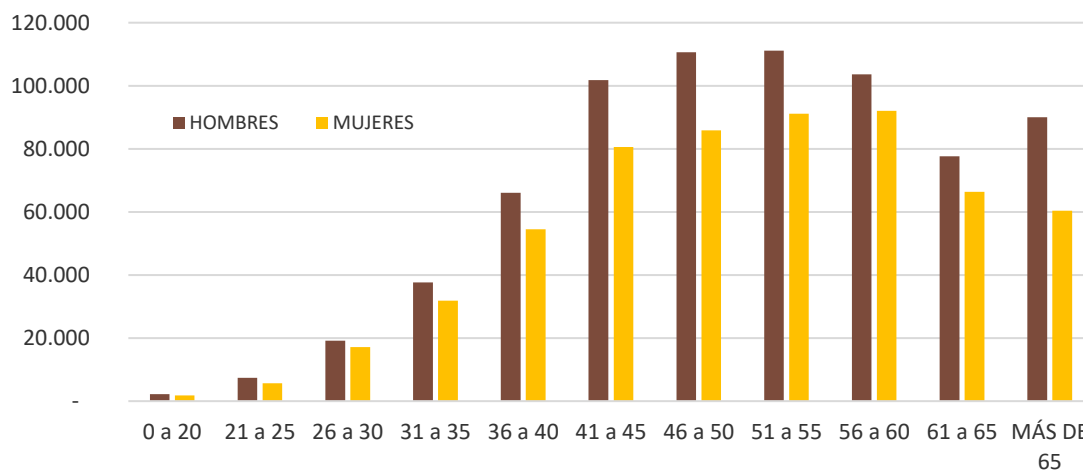
	2015	2016	2017	2018	2019	17/18 ALD. %	18/19 ALD. %
BAZKIDEAK (ATXIKIPENAK)	1.157.425	1.136.122	1.127.091	1.135.778	1.137.741	0,8	0,2
KUOTAK	764.020.875	671.808.760	697.194.974	727.207.826	775.113.077	4,3	6,6
PRESTAZIOAK	715.367.814	644.081.021	622.105.961	634.923.273	660.591.971	2,1	4,0
ONDAREA	24.177.371.662	24.976.018.731	25.708.104.293	24.826.018.697	26.760.090.678	-3,4	7,8
KUOTEN % BPGarekiko	1,10	0,95	1,09	1,11	1,00		
ONDAREAREN % BPGar.	34,93	35,25	33,47	32,32	33,76		

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin eginikoa. Ekonomia eta Ogasun Saila.

Bestalde, esan bezala, atxikimenduak 1,14 milioi eurokoak dira, 2018an baino % 0,2 gehiago, eta horietatik % 56 gizonak dira, eta % 44 emakumeak, aurreko ekitaldietan bezala. Era berean, Eusko Jaurlaritzaren txostenak azpimarratu duenez, BGAEen arteko bikoiztasunak ezabatzen badira, 830.129 pertsona babesturen atxikimenduak izango lirateke, 2018an baino % 0,9 gehiago.

Horrez gain, bazkideen % 11,4k 65 urte baino gehiago ditu, eta 65 urtetik beherakoen kolektiboa bakarrik kontuan hartzen bada, horien batez besteko adina 49 urte da (2018an baino urtebete gehiago), eta kopuru hori berbera da bi sexuetan. Kolektibo horren % 37k 46 urte baino gutxiago ditu, eta % 51k 46 eta 60 urte bitartean; gainerako % 12k 60 eta 65 urte artean.

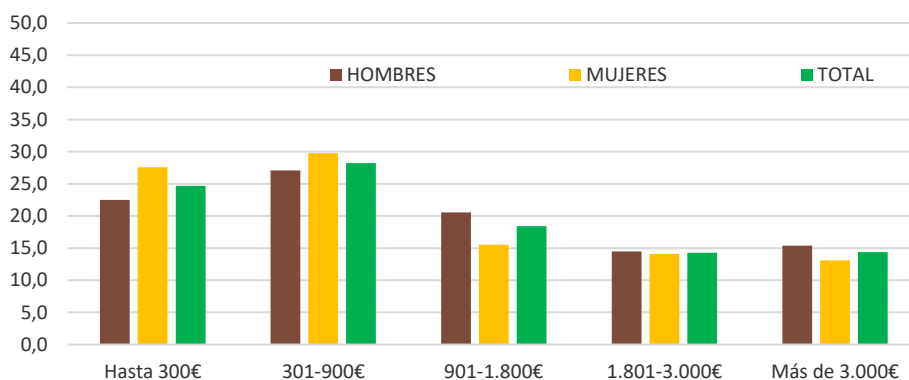
IV.2.16. GRAFIKOA. BERRIKUSPEN PLANAK DITUZTEN BGAE-EN BAZKIDEEN BANAKETA, ADIN-TARTEAREN ETA SEXUAREN ARABERA. EAE, 2019.

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Ekonomia eta Ogasun Saila.

Kuotek edo ekarpenek, bestalde, 775,1 milioi euro batu dituzte 2019an, 2018an baino % 6,6 gehiago. Generoaren ikuspegitik, aurreko ekitaldikoaren antzekoa izan da; izan ere, sistemari egindako ekarpenen % 60 gizonek egin dituzte, eta % 40 emakumeek.

IV.2.17. GRAFIKOA. BORONDATEZKO GIZARTE AURREIKUSPENEN PLANEN BAZKIDEEN BANAKETA EHUNENKOETAN, URTEKO EKARPENAREN ETA SEXUAREN ARABERA. EAE, 2019.

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Ekonomia eta Ogasun Saila.

Ekarpen horien zenbatekoari dagokionez, % 53k 900 eurotik beherako ekarpenak egin zituen. Emakumeen kasuan, ehuneko hori % 57rainokoa zen, eta gizonen artean, berriz, % 50ekoa. Beste muturrean, 1.800 €-tik gorako ekarpenak kolektiboaren % 29k egin zituen, eta ekarpenak egiten dituzten pertsonen artean % 33ra iritsi zen, enpleguko BGAEei soilik erreparatzen badiugu ³¹.

Bestalde, BGAEen prestazioak 660,6 milioi eurotik gorakoak dira, 2018koa baino % 4 handiagoak. Batez besteko zenbatekoa 9.948,26 € da, eta datu hori sexuaren arabera kalkulatzen bada, gizonek jasotako batez besteko zenbatekoa emakumeek jasotakoa baino % 51 handiagoa da (11.574,48 € eta 7.673,74 €, hurrenez hurren). Gainera, prestazioetan ordaindutakoaren % 75,6 erretiro-kontingentziari dagokio, eta % 16,4 erakundean sartutako pertsona baten heriotzari. % 7,4 ezintasun iraunkorrari dagokio, eta gainerako % 0,5 iraupen luzeko langabeziari.

Halaber, 2019an 142,3 milioi euro erreskatatu zituzten, aurreko urtean baino 154,3 milioi euro gutxiago (% 7,8 gutxiago) ³². Generoaren ikuspegitik, erreskateekin pentsioekin gertatzen denaren antzeko zerbait gertatzen da, hau da, 2019an erreskatatu dituzten gizonen ehuneko % 56 da, eta jasotako ehuneko % 61 da.

Azkenik, Eusko Jaurlaritzaren txostenak batera aztertzen du ekarpenen, prestazioen eta erreskateen bilakaera, eta txostenak dakarrenez, ekarpenen bidez bildutakoaren eta ordaindutako prestazioen eta aurreikuspen-planetan egindako erreskateen baturaren arteko aldeak saldo negatiboa du 2016-2019 aldian. 2019an, saldo negatiboa 26,5 milioi eurokoa izan da, eta % 57 murriztu da aurreko ekitaldiarekin alderatuta. Murrizketa horren arrazoia da, batetik, ekarpenak prestazioek baino erritmo biziagoan hazten direla, eta, bestetik, erreskateek ordaindutako zenbatekoa urtetik urtera gutxitzen ari dela.

IV.2.25 TAULA. EUSKADIKO BGAEak. EKARPEN, PRESTAZIO ETA ERRESKATEEN BILAKAERA (EUROTAN)

	2016	2017	2018	2019	% 17/18	% 18/19
1. EKARPENAK	671.808.760	697.194.974	727.207.826	775.113.077	4,3	6,6
2. PRESTAZIOAK	644.081.021	622.105.961	634.923.273	659.854.347	2,1	3,9
3. ERRESKATEAK	181.367.000	162.161.658	154.346.121	141.713.727	-4,8	-8,2
1 SALDOA- (2+3)	-153.639.261	-87.072.645	-62.061.567	-26.454.997	-28,7	-57,4

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin eginikoa. Ekonomia eta Ogasun Saila.

Beste alde batetik, Eusko Jaurlaritzako Lan eta Justizia Sailak 2019an txosten bat egin zuen, "Gizarte Segurantzako pentsioak Euskal Autonomia Erkidegoan 2017" izenburupean, eta pentsio horiei buruzko informazioa biltzeaz gain (memoria honetan bertan 2.2 atalean jasotzen den moduan), gure erkidegoan aurreikuspen planen bidez Gizarte Segurantzarekiko prestazio osagarriak ematen dituzten enpleguko BGAEen azterketan sakontzen zuen.

Lehenik eta behin, sistemari ekarpenak egiten dizkioten langileen % 61,5 sektore pribatuari zegokiola azpimarratu zuen, eta gainerako % 38,5 publikoari. Kopuru hori biztanleria landunarenarekin erlazionatuta, % 30,9ko ezarpen maila zegoen. Eusko Jaurlaritzaren 2006ko Gizarte Aurreikuspen Osagarriko Planak 2013rako planteatutako orokortze-helburuak kontuan hartuta (gutxienez % 70eko estaldura lortzea), beraz, ondoriozta daiteke sistemaren ezarpena oso eskasa dela.

Deigarria da, halaber, lurraldeen arabeko estalduran dagoen alde handia: Gipuzkoan enplegu planak dituzten langileen tasa beste bi lurraldeetan baino askoz handiagoa da: 2017an % 62 zen, Araban % 19 eta Bizkaian % 15.

³¹ Kontuan izan behar da, Eusko Jaurlaritzaren txostenean adierazten den bezala, 1.800 €-ko zenbateko hori 30.000 €-ko urteko soldata gordinaren % 6 dela. Euskadiko Gizarte Aurreikuspen Osagarriaren Planaren arabera, 37 urtean urteko soldata gordinaren % 6ko ekarpenak egin behar dira erretiroaren aurreko soldataren % 20ko pentsioa lortzeko.

³² BGAEei aplikatu beharreko araudiak aukera ematen die modalitate indibidualeko edo elkartuko BGAEetako bazkideei hamar urtetik gorako antzintasuna duten eskubide ekonomikoak aurretiaz erabiltzeko. Bestalde, enplegu-modalitateko BGAEek ez dute hamar urterako erreskatea baimentzen, salbuespen iragankor batekin: BGAEei buruzko otsailaren 23ko 5/2012 Legea indarrean sartzean erreskate-aukera hori zuten planek soilik jasotzen dute aurretiazko xedapenaren aukera hori, data horretan zeuden eskubide ekonomikoengatik.

Ezberdintasun handi horren arrazoia Gipuzkoan ezarpen handia duten bi BGAEen presentzia erabakigarria da: Geroa Pentsioak eta Lagun Aro³³.

2.5.2. Zerga araubidea

BGAEEK EAEn lortu duten garapen garrantzitsua, neurri handi batean, aurrezki formula horren erakargarritasuna areagotu duen zerga-estimulari zor zaio, batez ere PFEZaren bidez (bazkide osoentzat), baina baita Sozietateen gaineko Zergaren bidez ere (bai erakundeentzat eurentzat, bai enpresek edo bazkide babesleek enplegu planetan parte har dezaten sustatzeko).

EAEn, lurralde historiko bakoitzeko foru aldundiek eta batzar nagusiek betetzen dituzte zerga-arloko eskumenak. Oro har, bazkide osoak emandako zenbatekoak kengarriak dira pertsona fisikoen errentaren gaineko zergaren zerga-oinarritik³⁴. Bestalde, errenta geroratutzat hartzen diren heinean, BGAEetatik jasotako prestazioak (baita gertakizuna gertatu aurretik ordaindutako erreskateak edo kopuruak ere) lan pertsonalaren etekin osotzat hartzen dira, baita atxikipenaren ondorioetarako ere.³⁵

2018ko txostenetik aurrera Zerga Koordinaziorako Organoak emandako 2017ko PFEZaren likidazioaren datuen arabera, BGAEei eta gainerako aurreikuspen formulei egindako ekarpenen murrizketa 699 milioi eurokoa izan zen, 2016an baino % 4,3 gehiago. Zenbateko hori EAEko BPGaren % 0,95 da urte horretan (2016an % 0,94), 349.538 aitortzailerentzat, aurreko urtean baino % 1,7 gehiago, eta aurreko urtean baino % 1,7 gehiago.

Lurraldeka, Arabak aitortzaileen % 12,6 eta zerga-oinarriaren murrizketen guztizko zenbatekoaren % 14,6 hartzen ditu (44.166 aitortzaile eta 102,1 milioi euroko murrizketa); Bizkaiak aitortzaileen % 43 eta murrizketaren % 44 ditu, eta Gipuzkoak aitortzaileen % 44,4 eta murriztutako zenbatekoaren % 41,4.

Zenbateko horrek 2.000 €-ko batez besteko murrizketa dakar, hau da, aurreko ekitaldikoko batez besteko murrizketa baino % 2,6 handiagoa, eta hauexen artean dago: 1.340 €, errenta-maila baxuenen batez besteko ekarpen gisa (30.000 eurorainoko likidazio-oinarria), non zergadunen % 24k soilik egiten dituzten ekarpenak; 30.000 eta 90.000 € arteko oinarriak dituzten zergadunen batez besteko 2.684 euroko ekarpenak -non % 49,1 ekarpen maila altukoak diren- eta azkenik errenta maila altuetako 4.998 euroko batez besteko ekarpena, non ekarpenak egiten dituzten zergadunen portzentajea % 61,2koa den.

IV.2.26. TAULA. PFEZ-AREN LIKIDAZIOA. ZERGA-OINARRI OROKORRAREN MURRIZTAPENAK PENSIO PLAN ETA BGAE-ETARAKO EKARPENAGATIK.				
	ZENBATEKOA MILAKA €)	AITORTZAILEAK		B.B. MURRIZKETA(€)
		KOPURUA	GUZT. %	
2013	812.364	392.748	36,8	2.068
2014	650.214	356.947	34,0	1.822
2015	647.360	344.683	31,1	1.878
2016	670.098	343.690	30,8	1.950
2017	699.035	349.538	31,1	2.000
15/16 ALD. %	3,5	-0,3	-1,0	3,8
16/17 ALD. %	4,3	1,7	1,0	2,6

Iturria: ZERGAK KUDEATZEKO ORGANOAREN datuekin eginikoa.

³³ Txosten horri buruzko informazio gehiago izateko, 2019ko Memoria Sozioekonomikora jo behar da.

³⁴ Ondarearen gaineko Zerga Bereziari dagokionez, elkartekidearen eskubide kontsolidatuak soilik zenbatzen dira zerga honen aitortpena aurkezteko obligazioa dagoen zehazteko, nahiz eta salbuetsitako eskubidetzat hartzen diren eta, beraz, ez diren haren zerga-oinarriaren parte.

³⁵ Hala ere, prestazioa kapital gisa jasotzen bada, % 40ko murrizketa du, eta errenta-izaera badu, berriz, osorik sartzen da zerga-oinarrian.

GIZARTE BABESA: ITURRIAK

1. **EUSTAT (2020)**: Gizarte Zerbitzuen eta Gizarte Ekintzaren Estatistika 2018ko datuak.
2. **EUSTAT (2021)**. Gizarte Babesaren Kontua EAEn. 2019ko datuak.
3. **EUSKADIKO BGAE FEDERAZIOA (2020)**. Estatistika datuak, 2019ko IV. hiruhilekoa
4. **EUSKO JAURLARITZA (2016)**. Gizarte Zerbitzuen Plan Estrategikoa 2016-2019
5. **EUSKO JAURLARITZA (2017)**. Gizarteratze Aktiborako III. Plana 2017-2021
6. **EUSKO JAURLARITZA (2019)**. Gizarte Segurantzaren pentsioak EAEn (Laneko BGAEak barne). 2017. urtea.
7. **EUSKO JAURLARITZA (2020). EKONOMIA ETA OGASUN SAILA**. EAEn Gizarte Aurreikuspen Osagarriari buruzko txostena. 2019. urtea.
8. **EUSKO JAURLARITZA (2020)**: Gizarteratze Aktiborako III. Plana 2017-2021. 2018ko jarraipen-txostena eta 2019ko aurreikuspenak.
9. **EUSKO JAURLARITZA. ENPLEGU ETA GIZARTERATZEKO SAILBURUORDETZA (2021)**. Txostena: *"Gizarte bazterketaren kontrako borroka 2019"*.
10. **IMSERO (2021)**. COVID-19ak Autonomiarako eta Mendekotasunaren Arretarako Sistemari izandako eragina. 2020ko abenduaren 31ko datuak.
11. **IMSERO (2021)**. Autonomiarako eta Mendekotasunaren Arretarako Sistemaren Estatistika-informazioa. 2020ko abenduaren 31ko datuak.
12. **IMSERO (2021)**. Kotizazio gabeko pentsioei buruzko estatistika informazioa.
13. **GZIN. DATU-BASEA (2021)**. 2020ko abendua.
14. **LANBIDE (2021)**. DSBEn hileko txostena. 2020ko abendua.
15. **GIZARTE ESKUBIDEEN ETA 2030 AGENDAREN MINISTERIOA (2020)**. Gizarteratzeko gutxieneko errenten txostena 2019.
16. **LAN ETA EKONOMIA SOZIALAREN MINISTERIOA (2021)**. Lan-estatistiken aldizkaria. 2020ko abendua.
17. **MENDEKOTASUNAREN BEHATOKIA (2021)**. XXI Behatokiaren irizpena. 2020ko abenduaren 31ko datuak.
18. **EUSKO JAURLARITZAREN ZERGAK KOORDINATZEKO ORGANOA (2020)**. Urteko txostena 2018.
19. **"GIZARTE SEGURANTZA" ALDIZKARI DIGITALA**. 2020KO ABENDUA. Bizitzeko gutxieneko diru-sarrerari estatuan ezartzeari buruzko datuak.
20. **GIZARTE SEGURANTZA (2021)**. Informazio ekonomikoa eta finantzarioa autonomia erkidegoen arabera. 2020ko abenduan.
21. **GSDN (2020)**. Urteko memoriak. 2019. Urtea

3. BIZI-BALDINTZAK ETA GIZARTE-BABESA

3.1. LABURPENA

3.1.1. Bizi-baldintzak

Memoria sozioekonomikoaren kapitulu honek, lehenengo atalean, EAEko biztanleriaren bizi-baldintzen zifra adierazgarri nagusiak aurkeztu dizkigu, COVID-19aren pandemia agertu aurreko unean, bai eta estatuko eta Europako testuinguruan duen kokapen konparatiboa ere. Ikusiko dugunez, horiek, oro har, aurreko urteetako hobekuntzaren aurrean narriadura-seinaleak adierazten zituzten.

....

2008an hasitako krisiaren ondorioz, EBko pobrezia- edo bazterketa-arriskuan zeuden herritarren kopurua nabarmen hazi zen, eta 2012an goia jo zuen, % 25 ingurura iritsiz, eta ordutik behera egin zuen, apur bat. Pobrezia- edo bazterketa-arriskuak 2019an (eskura dagoen azken datua) biztanleriaren % 20,9ri eragiten dio, edo, bestela esanda, egungo EBko 91,3 milioi herritarri (107,5 milioi, Erresuma Batua barne hartzen badugu), Europa 2020 Estrategian ezarritako irizpideen arabera, **"AROE tasa" izenekoan (Population at risk of poverty and exclusion)**. 2018. urtearekin alderatuta, batasuneko batez besteko tasa 7 hamarren jaitsi da (3,4 milioi pertsona gutxiago kaltetuta); beraz, intzidentzia 5 herrialdetan soilik hazi da (Txekia, Frantzia, Malta, Eslovakia eta Suedia), batean aldaezin mantendu da (Portugal), eta gainerakoetan murriztu egin da. Espainian, 2019ko ratioa % 25,3koa da, Europako batez bestekoa (11,8 milioi pertsona) baino 4,4 puntu handiagoa, eta 8 hamarren jaitsi da aurreko urtearekin alderatuta.

EAEn (munduko testuinguruan 12. postuan mantentzen da, Singapur eta Erresuma Batuaren artean, NBEren Giza Garapenaren Indizearen sailkapenaren arabera), pobrezia- eta bazterketa-arriskuak biztanleriaren % 14,4ri eragiten dio 2019an (EUROSTAT eta EINren metodologiaren arabera), edo, bestela esanda, 313.600 pertsonari (nahiz eta interes handikoa izango litzatekeen, ez dago informaziorik 2008ko 2,3 puntu gehiagoko intzidentzian). Hala ere, ratio hori nahiko baxua da Europarekin alderatuta, eta Esloveniakoarekin aldera daiteke, Europar Batasuneko bigarren tasarik baxuena baitu, Txekiar Errepublikaren ondoren.

Egia bada ere EAEk Europako testuinguruan duen posizio konparatiboa oso ona dela AROPE tasa osatzen duten hiru elementuetan, adierazi behar dugu azken urtean (2018-2019) bilakaera kaskarra izan duela hiruretan, joera orokorraren aurka:

1. EBko biztanleen % 16,5 **pobrezia-arriskuan zegoen 2019an, gizarte-transferentzien ondoren**. Egoera horretan dago, kontsumo-unitate bakoitzeko diru-sarreraren banaketaren medianaren % 60tik beherako diru-sarrerak dituelako herrialde bakoitzean ("pobrezia-atalasea" deritzona; beraz, herrialde bakoitzean, gutxieneko errenta-atalase horretara iristen ez den biztanleriaren ehunekoa neurtuko luke, hau da, pobrezia-atalase hori". Ehunekoa hori 3 hamarren jaitsi da 2018ko datuekin alderatuta, eta bost pertsonatik bat baino gehiago Errumanian (% 23,8), Letonian (% 22,9), Bulgarian (% 22,6), Estonian (% 21,7) eta Espainian (% 20,7) daude egoera horretan, besteak beste. EAEn, tasa % 10era iritsi da 2019an, eta azken urtean 1,4 puntuko igoera izan du (+9 hamarren 2008ko datuekin alderatuta).
2. 2019an, EBko herritarren % 5,4k **gabezia material larria** izan dute; izan ere, baliabide-faltak eragindako bizi-baldintzak dituzte, hala nola fakturei aurre egiteko gaitasuna (etxeko ohiko gastuei buruzkoak), etxea bero edukitzea edo urtean astebeteko oporraldia hartu ahal izatea³⁶. Ratio hori puntu erdi murriztu da azken urtean, eta 2008ko % 8,5etik behera dago. Batasunean, gabezia horren eragina oso desberdina da herrialdeen artean, eta

³⁶ Zehazki, EUROSTATek uste du gabezia material larria duela, baldin eta gutxienez bederatzi item hauetako lau gertatzen badira: fakturak garaiz ordaindu ezin izatea, etxebizitza behar bezala bero edukitzea, ustekabeko gastuei aurre egitea, haragia, arraina edo proteina baliokideak bi egunetik behin jatea, urtean astebeteko oporraldia hartzea, autoa, garbigailua, telebista koloreduna edo telefono bat (mugikorrek barne) izatea.

herrialde gehienek hobetu dituzte emaitzak, azken urte honetan. Espainiak % 4,7ko tasa du (2018an baino 7 hamarren gutxiago), eta EAEk % 3,5koa (% 3,2 2018an), hau da, 76.000 pertsona (aurreko urtean baino 6.000 gehiago). 2008-2019 aldia aztertuta, bilakaera negatiboa izan du, % 2,8tik % 3,5era.

3. 2019an, Europar Batasuneko biztanleen % 8,3 **lan-intentsitate oso baxuko** etxeetan bizi zen; izan ere, egoera hori dela jotzen da etxeko 59 urte baino gutxiagoko helduek azkenengo urtean guztizko lan-ahalmenaren % 20 baino gutxiago lan egiten dutenean (2018an baino puntu erdi gutxiago eta 2008an baino hamar hamarren gutxiago). Grezia (% 13,8), Irlanda (% 13,6) eta Belgika (% 12,4) dira Europar Batasuneko zerrendaburuak, eta Txekia, Polonia, Hungaria eta Eslovenia, berriz, % 5 ingurukoak. EAEren datuak 3,2 puntu egin du okerrera azken urtean, eta 2019an % 10,3ra iritsi da (224.000 pertsona, 2018an baino 70.000 gehiago), EBko batez bestekoaren gainetik (% 8,3) eta 2008ko % 6,5aren gainetik (3,8 puntu).

...

Bigarrenik, Eusko Jaurlaritzaren **Pobreziari eta Gizarte Desberdintasunei buruzko Inkestaren** (PGDI) 2018ko azken datuek erakusten dute EAEko pobrezia- eta prekariedade-arriskua eta kaltetutako pertsonen kopurua handitu egin dela 2016rekiko, 2008ko krisiaren aurreko ongizate-mailetatik aldenduz, 2019ko Memoria Sozioekonomikoan ikusi zen bezala.

Eta, joera orokor horren barruan, PGDIren emaitzen txostenean ikusten da Euskadin desberdintasuna areagotu egin dela: nabarmen zela da 2008ko krisiaren garapenarekin batera, 2012-2014 aldian, desberdintasuna nabarmen handitu zela, eta 2014 eta 2016 artean enplegua berreskuratzeko eta egoera txarragoan zeuden kolektiboen emigrazioak gorakada horren zati bat murrizten lagundu zutela. Hala ere, ildo positibo hori hautsi egin da 2016 eta 2018 artean; biurteko horretan, desberdintasun-adierazleak areagotu egin dira berriro Euskadin.

- Lehenik eta behin, Giniren Indizeak³⁷ noranzkoa aldatu du azken biurtekoan: 2012ra arte etengabe jaitsi (hobetu) ondoren, 2014an 27,1era igo zen, eta 2016an, berriz, 25,8ra. 2018an, berriz ere goranzko joera hartu zuen, 26,7ra iritsi arte. Europar Batasunean, bi hamarren jaitsi da (hobekuntza) 2016arekin alderatuta, 30,6tik 30,4ra; Espainiaren datua, berriz, nabarmen murriztu da (-1,3 puntu), 33,2ra iritsi arte.
- Bigarrenik, deskribatutako joera antzekoa da EAEko biztanleen % 20 aberatsenen diru-sarrerak eta % 20 behartsuenen diru-sarrerak (S80/S20) lotzen dituen zatidura kontuan hartzen bada. Kasu horretan, indize hori 4,2tik 3,6ra jaitsi zen 1996 eta 2008 artean, eta apur bat igo zen 2012an, 3,7ra, eta nabarmenago 2014an, 4,2ra arte. 2016an ratio hori 3,9ra jaitsi zen, baina 2018an berriz ere 4,1era igo zen. EBn, berriz ere, batez besteko datua nahiko egonkor mantendu da aztertutako urteetan (beti 5 inguru), eta 5,1era iritsi da 2018an, 2016an baino hamarren bat gutxiago.
- Bestalde, dinamika kezkarri bat biztanleriaren diru-sarrera guztien zatiari dagokion adierazleari dagokio, hau da, EAEn baliabide gutxien dituzten pertsonen % 10i. 2000ko % 3,55etik 2008ko % 3,88ra igo ondoren, adierazlea % 3,75era jaitsi zen 2012an eta % 3,41era 2014an. 2016an % 3,48ra igo ostean, 2018an berriz ere 3,35era jaitsi da, eta 1996-2012ko datuen azpitik jarraitzen du. Bilakaera hori Europar Batasunean gertatutakoarekin alderatuz gero, ikus daiteke azken bi hamarkadetan tasak bere horretan jarraitu zuela, % 3 inguruan, Europar Batasunean, 2014an % 2,7raino jaitsi bazen ere, eta harrezkero, % 2,8an mantendu da. Espainia % 3an zegoen 2000n, baina behera egin du 2014ko 1,8ra arte, baina ordutik 4 hamarren berreskuratu ditu, 2018ko 2,2ko ratoraino, EAEko 3,35aren oso azpitik.

...

Bestalde, EINen **"bizi-baldintzen inkestako"** 2019ko zifrek, 2018an bezalaxe, ez dute joera argirik adierazten, hobera egiten duten eta okerrera egiten duten adierazle batzuk erakusten baitituzte:

³⁷ Giniren indizeak neurtzen du noraino urruntzen den banakoen edo familien diru-sarreraren banaketa ekonomia baten barruan erabat ekitatiboa den banaketa batetik; beraz, Oiko indizea ekitate perfektua da, eta 100eko indizea, berriz, ekitate falta perfektua.

- Aldeko bilakaera dutenen artean, bai errenta pertsonala bai familiakoa % 3,9 hazi dira, eta Estatuko batez bestekoa baino proportzio handiagoan hazi dira. Era berean, eta aurreko urtean bezalaxe, pobrezia energetikoak behera egiten jarraitzen du (% 6,7tik % 5,6ra), Europako joerei jarraituz. Gauza bera gertatzen da gutxienez bi egunetik behin okela, oilaskoa edo arraina jan ezin duten familien ehunekoarekin (% 2,2tik % 1,7ra jaitsi da), pobrezia energetikoarekin batera, seguruenik zailtasun eta gabezia handienak islatzen baititu.
- Datu kaltegarri gisa, 2019an gora egin du hilabete amaierara iristeko zailtasunak dituzten familien ehunekoak (% 38 baino gehiago), bai eta ezusteko gastuei aurre egiteko ezintasuna aitortzen dutenenak (% 25,2) edo etxebizitza nagusian ordainketak egiteko atzerapenak ere (2018an familien % 5i eragiten zien, eta 2019an, berriz, % 7,3ri).

...

Bestalde, EAEko **familia-sistemen tipologia** nabarmen aldatu da azken hamarkadetan, prozesu demografiko, sozial eta kulturalen ondorioz. Aldaketa nabarmenen artean, hauek daude: etxe-moten aniztasun gehiago; batez besteko tamainaren murrizketa; aldaketa handiak etxe horietako erreferentziazko pertsonen profilean; etxean dauden adingabeen proportzioaren murrizketa eta menpekotasun-egoeren areagotzea.

Azkenengo urteotan, familia-erakundean egondako eraldaketa handiek eta horrek ugalkortasunean izandako eraginak interes publiko handia sorrarazi dute, horrek guztiak dituen ondorioak direla-eta. Ugaltzeko eta laneratzeko adin aproposak bat datozenez gero, emakumezko gazteak egoera zailean daude, seme-alabak izateko erabakiari dagokionez. Eusko Jaurlaritzaren "*Familia 2020*" txostenaren arabera, elkarrizketatutako pertsonen % 51k uste du seme-alabak izateak dezente oztopatzen duela emakume baten karrera profesionala (% 44 2016an), eta % 22k uste du "asko" oztopatzen duela (% 26, 2016an). Gizonen kasuan, berriz, galdetutako pertsonen % 12k soilik ikusten ditu oztopo asko edo dezente karrera profesionallean seme-alabak izateagatik (% 13, 2016ko inkestan).

EUSTATEk "*bizitza laborala, pertsonala eta familiarra uztartzeari buruzko inkesta*" egin du. Inkesta horren 2019ko emaitzak nabarmentzekoak dira: etxetik kanpo lan egiten duten emakumeek, bestalde, gizonen baino % 42,4 ordu gehiago ematen dituzte egunean seme-alaba adingabeak zaintzen, eta % 53,3 gehiago mendeko pertsonak zaintzen; gainera, lankideek baino % 40 denbora gehiago ematen dute etxeko lanetan. Gizonen 3,3 ordu ematen dituzte egunero adingabeen zaintzan (datu bera aurreko 3 urteetan), eta emakumeek 4,7 ordu (datu bera 2018an). Alde hori dezente handiagoa da mendeko pertsonen zaintzari dagokionez; jarduera horretan egunean 1,5 ordu ematen dituzte gizonen (2018an 1,4) eta 2,3 ordu emakumeek (2018an 2,4). Gainera, etxeko lanetan, batez beste, 2,1 ordu ematen dituzte emakumeek; gizonen, berriz, 1,5 ordu (2018an, 2,1 eta 1,4 ordu, hurrenez hurren).

Batez besteko horiek batuta, emakumeek etxeko lanetan eta zaintzan ematen duten denbora 9,1 ordukoa izango litzateke, eta gizonen, berriz, 6,3 ordukoa, hau da, % 44,4ko aldea (2018an, % 50,8). Bere gain hartutako kargen desberdintasun horrek etxeko lanen banaketarekiko asebetetze-mailari eragiten dio; izan ere, emakumeek, batez beste, 10etik 5,9ko asebetetze-maila adierazten dute beren ezkontideak edo bikotekideak etxeko lanak egiteko eskaintzen duen lankidetzari buruz, eta gizonen 7,7koa.

Enpresei kontziliazioa errazteko baimen jakin batzuk eskatzeko zailtasunari dagokionez, 2019an 2018an hasitako zailtasun txikiagoen joera finkatu da, baina emaitzak 2010ekoak baino txikiagoak dira oraindik.

Ordutegi motei eta malgutasunari dagokionez, EUSTATEN ECVLk adierazten du 2019an EAEko langileen % 20,5ek lanaldia ia egunero luzatu behar dutela (eta % 19,2k batzuetan). 2018. urteari dagokionez, lanaldia luzatu behar duten pertsonen ehunekoa 4,8 puntu igo da, ohiko edo noizbehinka. Ildo beretik, EUROSTATEk "antolaketa eta lanaldiari" buruz egindako inkestaren arabera, 2019an EBko langileen % 21ek lanaldia egokitu behar zuten beren enpleguaren eskakizunetara (gehituz, suposatzen dugu) asteen behin eta % 19 gehiagok hilean behin (ratioak % 13 eta % 10 dira Espainian, hurrenez hurren).

ECLVren arabera, ordutegi malgua, kontziliazioa hobetzeko tresna osagarria, EAEko langileen % 42,7k baliatzen dute (% 35,4k 2018an), eta neurri txikiagoan emakumeek (% 38,9) gizonen baino (% 46,2). Norberaren etxean lan egiteari dagokionez, %10ek lantzean behin egiten du lan etxean eta %5,5ek egun erdia gutxienez. Oro har, beraz, enplegua

duten pertsonen % 15,5ek noizean behin edo maizago egiten du lan etxean (% 12,6 2018an), eta ratio hori nabarmen handituko da 2020an, COVID-19aren ondorioz³⁸.

2010. urteaz geroztik, langileen lanaldiarekiko gogobetetasuna eta ordutegien malgutasuna ia ez dira aldatu lehen kasuan, eta zertxobait hobetu da bigarrenean; aldi berean, sexuaren arabera aldeak oso txikiak dira. Gizonen artean, lanaldiari dagokionez, batez besteko asebetetze-maila 2010eko 10etik 7koa izatetik 2019ko 7,1ekoa izatera igaro da, eta ordutegien malgutasunari dagokionez, handitu egin da (6,2 eta 6,7 artean). Emakumeen kasuan, lanaldiari buruzko gogobetetasuna 7,2tik 7,5era jaitsi da; ordutegien malgutasunari dagokionez, berriz, gogobetetasuna apalagoa zen telesailaren hasieran, baina handitu egin da, azken urtean gizonen gogobetetasunarekin ia parekatzeraino: 2010ean 5,9 izatetik 2019an 6,5 izatera.

Azaldutako egoera horiek arintzeko, familiei laguntzeko planak abiarazi zituen Eusko Jaurlaritzak 2002an, zertarako eta familiek seme-alaba kopurua askatasunez erabakitzea galarazten duten eragozpen ekonomikoak eta gizarte eta laneko eragozpenak gainditzeko. Hala, Familiei Laguntzeko Legea onetsi zuen 2008an, markoari lerrun juridiko handiagoa emateko eta familia politika integralerako oinarriak ezartzeko, betiere familien eta familiako kideen ongizatea eta bizi-kalitatea hobetze aldera. III. Planaren bilakaera familien aldeko politikei buruzko gogoetarako abiapuntua izan zen, baita 2018an EAEko administrazio guztietarako sinaturiko “Familien eta haurren aldeko ituna” sinatzeko ere. Itun hori diagnostiko partekatu batean oinarritzen da, 2018-2022 aldirako Familiei Laguntzeko IV. Plana diseinatzeko balio izan duena. Oraindik ez dago horri buruzko informazio zehatzik atal hau amaitu zenean.

...

Genero Berdintasunaren Indizea (GBI) adierazle sintetiko bat da, eta gizonen eta emakumeen arteko desberdintasunak laburbiltzen ditu, haien ongizatean eta garapen pertsonalean eragina duten alderdi garrantzitsu batzuetan. EAEko, EUSTATEk kalkulatu du, Genero Berdintasunerako Europako Institutuaren (EIGE) metodologia erabiliz, bai eta erakunde horrek Europar Batasuneko 28 herrialdeei buruz emandako informazioa erabiliz ere. Metodologia horren aplikazioak, beraz, EAEn genero-berdintasunean egindako aurrerapenak EBko herrialdeek eskaintzen duten erreferentziarekin alderatzeko aukera ematen du. Adierazle sintetiko horrek eskala adimentsional batean laburbiltzen ditu –eskala horretan, 1ek erabateko desberdintasuna eta 100 erabateko berdintasuna adierazten ditu– gizonen eta emakumeen artean oraindik ere dauden desberdintasunak, haien ongizateari eta garapen pertsonalari eragiten dieten alderdi garrantzitsu batzuetan.

EAEko 2020ko GBIk 71,1 puntu ditu 100etik (2017ko datuak). Aurreko neurketan bezala (2015), EB-28ko batez bestekoak baino puntuazio hobea lortu du aztertzen diren dimentsio guztietan. Gainera, baliorik altuenak, Euskadin, osasunaren, diruaren eta enpleguaren dimentsioetan lortzen dira, eta baxuena, berriz, boterean.

Aztertutako aldian (2010-2017), EAEko GBiren bilakaera positiboa izan da; izan ere, 2010ean 68,8 puntu lortu zituen, 2012an 69,1, 2015ean 69,3 eta 2017an 71,1. Gainera, Denboraren arloan izan ezik, hobetu egin dira genero-berdintasunaren adierazleak arlo guztietan, batez ere ezagutzarenean, non adierazleak 4 puntu irabazi baititu, batez ere ikasketa-eremuen arabera bereizketaren hobekuntzagatik, 2010ean 53 puntu izatetik 2017an 58,2 izatera igaro baita. Boterearen dimentsioan, aurrerapena 3,7 puntukoa da, eta 58,0koa. Nabarmenezkoa da botere politikoaren azpidimentsioa, 6 puntu hobetzen baitu, 87,7ra iritsi arte. Aitzitik, denboraren adierazleak puntu 1 egin du okerrera, gizarte-jardueretan gertatutakoaren ondorioz; izan ere, 2010ean 60,8 puntu izatetik 2017an 59,3 puntu izatera igaro da.

Europako konparazioan, EAE Suediaren, Danimarkaren, Frantziaren, Finlandiaren, Erresuma Batuen, Herbehereen eta Irlandaren atzetik dago, eta Belgikarekin berdinduta, baina Europar Batasuneko gainerako 20 kideen eta Europako batez bestekoaren aurretik. Espainiako GBIk 70,1 puntu zituen 2017an, EAEkoa baino puntu bat gutxiago. Horrez gain, Euskadik Espainiak baino baliorik altuagoak lortu ditu 2017an, GBiren dimentsioen erdiaren adierazle partzialetan:

³⁸ Ikus III. kapituluaren dagokion atala. EAEko lan-merkatua, memoria honetan.

Espainiako emaitzak aise gaitzen dituen dimentsioa Denborarena da, non distantzia 8,4 puntukoa den, baina diruan (+7) eta osasunean (+2,3) ere aurretik dago. Aitzitik, desabantailan dago Enpleguaren (-0,4), Ezagutzaren (-2,2) eta, batez ere, Boterearen (-4) dimentsioetan, bereziki botere sozialaren (-4,2) eta ekonomikoaren (-12,1) azpidimentsioetan, baina ez, ordea, Botere politikoaren dimentsioetan, non EAEk ia 11 puntu gaitzen baitu Estatua.

3.1.2. Gizarte-babesa

Lehenik eta behin, EUSTATen 2019ko **"EAEko Gizarte Babesaren Kontuaren"** arabera, Euskadin funtzio horretarako erabilitako baliabideen bolumena 19.564 milioi eurokoa izan zen erreferentzia-urtean, 2018an baino % 5,9 gehiago (+1.094 milioi). Zifra hori urte horretako BPGren % 24,6 da (+4,8 puntu 2008arekin alderatuta, eta 6 hamarren gehiago 2018an baino). Gizarte-babeseko gastu osoak etengabe egin du gora denborazko serie erabilgarrian, eta biztanleko gastua 6.402 €-koa izan zen 2008an, eta 8.918 €-koa 2019an (+% 39,3). Gainera, EUROSTATEk 2018rako emandako azken datuak izanik, Euskadiko gizarte-babeseko per capita gastua, erosketa-ahalmenaren parekotasunean neurtuta, 9.022 €-koa izan zen, EBko batez bestekoaren (8.709 €) eta Estatuko batez bestekoaren (6.457 €) gainetik, nahiz eta euroguneko biztanle bakoitzeko 9.738 €-tik behera egon.

Bigarrenik, 2020an, milioi erdi pertsona baino gehiago (521.499, lehen hurbilketaren arabera) **Gizarte Segurantzaren sistemako pentsioen onuradunak** izan ziren gure Erkidegoan (kotizaziopekoak eta kotizazio gabekoak³⁹), aurreko urtean baino % 0,3 gehiago. Azken urteotan gertatzen ari den bezala, igoera hori kotizaziopeko pentsioen onuradunen kolektiboaren pisuaren eta bilakaeraren ondorio da, gainerako modalitateak, oro har, gutxieneko kopuruetan mantentzen baitira. Horrela, Gizarte Segurantzaren prestazio ekonomikoek estaltzen duten EAEko biztanleriaren ehunekoa % 23,7koa da, aurreko urteko ratio berean.

Pentsio kontributiboei dagokienez (2020an onuradunen % 97,7 eta gastuaren % 99,3 dira), 2020an 509.327 onuradun izan ziren batez beste (+% 0,3), guztira 560.930 pentsio jaso zituztenak (+% 0,4); izan ere, pertsona bat pentsio kontributibo baten baino gehiagoren onuradun izan daiteke, eta urteko gastua 9.698 milioi eurokoa izan zen (% 2,7). Kotizazio gabeko pentsioek, berriz, 12.172 pertsona estaltzen zituzten 2020an (urteko batez besteko datua), 68,9 milioi euroko gastua eraginez (2019ko datuekin alderatuta, % 1,9). Laburbilduz, EAEko pentsioen guztizko gastua, behin-behineko datuak ikusita, 9.766,9 milioi eurokoa izan zen 2020an, 2019arekin alderatuta % 2,7ko igoerarekin, BPGren gaineko ehunekoa 1,6 puntu izanik, % 13,6raino (EUSTATen behin-behineko datuekin).

Gizarte Segurantzaren kontribuzio-pentsioen EAEko gastua eta Gizarte Segurantzaren Diruzaintza Nagusiaren kuoten bilketa-zifrak erlazionatzen baditugu, 2019an, bi zifrak eskuragarri dauden azken ekitaldian, gastua 9.440,6 milioi eurokoa zen, 7.498,6 milioi euroko diru-sarreraren aurrean, eta, beraz, saldoa negatiboa izango litzateke, 1.942 milioi eurokoa, 2018an baino % 2,8 handiagoa.

Bestalde, **Diru-sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemaren** funtsezko prestazioa Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta (DSBE) izenekoa da, Gizarteratzeko eta Diru-sarrerak Bermatzeari buruzko abenduaren 23ko 18/2008 Legeak ezarritakoari jarraiki. Laguntza horien ondorioz, 2018ko PGDIren arabera, pobrezia-mugaren azpitik bizi diren pertsonen kopurua % 33,6 jaitsi da Euskadin. Zifra horietatik ere ondorioztatzen da Sistema hori, pobrezia-arriskuan dauden biztanleen % 69,3rengana heltzen zela aipatutako urtean: 136.567 lagun (biztanleria osoaren % 6,3).

2020an, 54.747 bizikidetz-unitatek jaso zuten DSBE (abenduko datua, 98.901 onuradunek); 2019a amaitzean, 52.455 izan ziren laguntza horiek jaso zituztenak. Horrek esan nahi du, 15 urtez etengabe hazi ondoren (1999 eta 2014 artean⁴⁰) eta bost urtez jaitsi ondoren (2015 eta 2019 artean), % 4,4ko hazkundera izan dela. LANBIDEn 2020ko abenduan egindako espediente aktiboen fitxatik jakin da, halaber, inskribatutako bizikidetz-unitateen 54.747 titularretatik, % 41,7 gizonak zirela eta % 58,3 emakumeak (2019an baino hamarren bat gutxiago). Onuradunen

³⁹ Kalkulu horietatik kanpo utzi dira laguntza-pentsioak eta LISMItik eratorritakoak, desagertzeko joera dutenak eta informazio eguneratutik ez dutenak. Nolanahi ere, guztizkoarekiko duen pisua % 0,4tik beherakoa da.

⁴⁰ Bizikidetz-unitate hartzaileen gehieneko kopurua (65.000 baino gehiago) lortu zen urtea, IV.2.5. grafikoan ikus daitekeenez.

kontzentrazio handiena duen adin-tartea 40 eta 59 urte artekoa da (guztizkoaren % 48,8, 2019an baino 8 hamarren gehiago), eta nabarmentzekoa da, halaber, 3.826 hartzailek 30 urte baino gutxiago dituztela (% 7). 2019ko abenduari dagokionez, adin-tarte guztietan igo da titular-hartzaileen kopurua, 64 urtetik gorakoen kasuan izan ezik, horiek 8.975 titular baitituzte (-% 2,5); aurreko adin-taldean, berriz, % 8,9 hazi da gehien (4.417 pertsona).

LANBIDEn arabera, haxe da bizikidetz-unitate hartzaileen pertsona titullarraren profila (aztertutako sailean ia aldatzen ez dena): espainiar nazionalitateko emakumea, 40 urtetik gorakoa eta oinarritzko ikasketak dituen (% 68,9k nahitaezko ikasketak ditu, % 10,5ek lanbide titulazioaren bat eta % 4,3k unibertsitateko titulazioa). Prestazioa jasotzen duten atzeritarrak, 15.891, titular hartzaileen % 29 dira (% 27,8 2019an), eta titular hartzaileen % 23,6 pentsiodunak dira (% 25,6 2019an). Era berean, 9.860k, bizikidetz-unitate hartzaileen % 18k, DSBE jasotzen dute soldata-errenten osagarri gisa (-1,9 puntu aurreko hiru urteekiko, horietan ratioa % 19,9koa izan baitzen), eta 8.737 titularrek, DSBE prestazioarekin batera, guraso bakarragatiko osagarria jasotzen dute (% 16,7).

2010ean, Etxebizitzaren Prestazio Osagarria (EPO) abian jarri zen, arestian aipatu dugun 18/2008 Legea garatzeko. Haren helburua Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren osagarri diren prestazio ekonomikoen sistema egituratzea da, biztanleriako talderik ahulenei etxebizitzaren inguruko gastuak ordaindu ahal izan dezaten. Indarraldiko lehen urtean (2010), guztira 50 milioitik gorako gastua izan zuen EPOk, eta urtez urte joan da handitzen gastua, 2016ko 91 milioi euroraino (orain arte gehieneko zenbatekoa izan dena). 2020an, 76,43 milioi euro erabili ziren prestazio horretarako, (2019ko +% 0,8aren aldean). Titular hartzaileen kopuruari dagokionez, 2020ko abenduan DBEn 25.868 bizikidetz-unitate onuradunek gainera EPO jaso zuten (aurreko urtean baino %5,7 gehiago).

EPO abian jarrita, gizarte-larrialdirako laguntzak (GLL), diru-sarrerak bermatzeko euskal sistemaren hirugarren tresna denak, jatorrizko helburua berreskuratu du (oinarritzko berariazko beharrei aurre egitea, etxebizitzarekin loturikoak nagusiki, batzuetan bat-batean gertatu direnak, gizarte-bazterkeriako egoerak prebenitzeko, saihesteko edo arintzeko beharrezkoak diren gastuei aurre egiteko nahikoa baliabiderik ez duten pertsonentzat), eta nabarmen murriztu da hien aurrekontu-saila. Datu ofizialak ditugun azken urtean, hots, 2018an, laguntza horietarako 34,05 milioi euro bideratu ziren (+% 0,7 2017. urtearen aldean). Halaber, guztira 28.467 kontsumo-unitate hartzaile zenbatu ziren, 2018an baino % 2 gutxiago, eta orotara 57.341 laguntza eman ziren hainbat kontzepturengatik, hala nola oinarritzko beharrak (8.694 laguntza), alokairua (7.895) edo interesen amortizazioa (3.540), hots, laguntza bakoitzeko batez besteko zenbatekoa 593,86 euro da (+% 3,4, 2018aren aldean). Bestalde, aurrean, hirugarrenez, kategoria espezifiko gisa sartzen da "energia" (2016ra arte "beste mantentze-gastu batzuen" barruan sartzen zen), 14.726 laguntza jasotzen baititu (2018an baino % 16,9 gutxiago eta GLLetarako funtsen % 15,2).

Azken finean, Diru-sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemak 483,9 milioi euro gastatu zituen 2020an, 2019an baino % 6 gehiago (gastua hiru urtez jaitsi ondoren), honela banatuta: 373,4 milioi Diru-sarrerak Bermatzeko Errentan egindako gastuari dagozkio (guztizkoaren % 77,2 eta 2019an baino % 7,7 gehiago), 76,4 milioi Etxebizitzako Gastuak Osatzeko Prestaziorako (guztizkoaren % 15,8 eta 2019an baino % 0,8 gehiago), eta zenbatetsi da, Sistemaren gastu erantsia kalkulatzeko, 2019an gizarte-larrialdietarako laguntzetara bideratutako 34,1 milioi euroak mantendu egin direla 2020an (sistema osoaren %7), laguntza horri buruzko 2020ko datu ofizialik ez badago ere.

Konparazioa egite aldera, Osasun, Gizarte Politika eta Berdintasun Ministerioaren "*Gizarteratzeko Gutxieneko Errenten Txostena*"ri esker, autonomia erkidegoetako sarrerak bermatzeko sisteman kopuru handien konparaziozko segimendua egin daiteke, betiere era askotako araudiak eta sistemak garatzeko maila ezberdinak daudela kontuan izanik. 2019ko ekitaldiari buruzko txostenaren arabera (argitaratutako azkena), urte horretan gure erkidegoak 6.352,42 euro gastatu zuen urtean prestazio horien titular bakoitzeko, estatuko 5.779,39 euroko batez bestekoaren aldean (% 9,9 gehiago), eta haren estaldura-tasa 30,12koa izan zen mila biztanleko. Estatuko batez bestekoa, berriz, 6,32 izan zen mila biztanleko. Azterlanaren arabera, gure Erkidegoak 2019an Estatuan prestazio horietarako emandako funts guztien % 25,1 erabili zuen DBErako gehi EPO, autonomia erkidegoen arabera. Euskal biztanleriak Estatu osoan duen pisuaren arabera egokitu beharko litzaiokeena baino askoz portzentaje handiagoa da; izan ere, %4,7koa da aipaturiko urtean.

2020an, Estatuan **Bizitzeko Gutxieneko Errenda** sortu da (BGE). Pandemiaren krisi betean agertzen da, eta COVID-19ak eragindako kalteberatasun ekonomiko eta sozialaren hazkundeari erantzuten dio. Hala ere, ez da pandemiari lotutako neurri koiuntural eta salbuespenezkoa, egiturazko tresna bat baizik, zeinaren agerpena COVID-19aren osasun-krisiak bizkortu egin baitu, eta haren helburua da konponbidea jartzea diru-sarrerak bermatzeko Espainiako ereduaren ahuleziei eta lurralde-aniztasunari. BGE Gizarte Segurantzaren ordaindutakoaren arabera ez den prestazio ekonomiko gisa sortzen da, bakarrik edo bizikidetzaren unitate batean integratuta bizi diren pertsonen pobrezia- eta gizarte-bazterketako arriskua prebenitzeko, baldin eta oinarritzko premiak asetzeko baliabide ekonomiko nahikorik ez izateagatik egoera ahulean badaude. Alderdi ekonomikoaz gain, onuradunen gizarteratzeko eta laneratzeko benetako aukerak hobetzea du helburu.

Espanian, abian jarri zenean, Gobernuak kalkulatu zuen 850.000 etxek (2,3 milioi pertsona inguru) jaso zezaketela BGE. Abenduan, GSINK ia 160.000 etxeri onartu zien prestazio hori, eta 460.000 pertsonak baino gehiagok (horietatik % 47 adingabeak dira) 518 milioi euro baino gehiago jaso zituzten.

EAEn, DSBEn kudeatzaile den LANBIDEn esleitu zaio BGEren kudeaketa; kasu batzuetan izan ezik, zenbateko handiagoko prestazioak eskaintzen ditu, eta zenbait kolektibo hartzen ditu barnean, hala nola pentsiodunak, estatuko prestazioan sartuta ez daudenak. DSBEn, beraz, BGEren prestazio osagarri eta subsidiario gisa konfiguratuta dago. Memoria hau egiten ari garen honetan, ez dakigu zein den gure erkidegoari dagokion prestazioaren zenbatekoa.

Bestalde, **Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistema (GSES)** arretako sare publiko egituratua da, erantzukizun publikokoa, eta bere helburua da gizarteratzea, autonomia eta ongizatea bideratzea pertsona, familia eta talde guztiei, sustapen, prebentzio, babes eta laguntza funtzioa garatuz, pertsona eta harreman prestazio eta zerbitzuen bidez funtsean. Gizarte-zerbitzuei buruzko abenduaren 5eko 12/2008 Legeak arautu eta agintzen du, eta hauek dira bere ezaugarri nagusiak: gizarte-zerbitzuetan eskubide subjektiboa ezartzea, sistema osatzen duten prestazio eta zerbitzuen katalogoa definitzea, eskubide horren eragina zehaztuz, eta garatu eta ezartzen dela bermatuz, eta azkenik, aipatutako katalogoaren garapena aurreikustea, prestazio eta zerbitzuen zorro baten bidez, haren ezaugarri nagusiak eta sarbide-baldintzak definitzen dituena.

EAEko Gizarte Zerbitzuen gastua 2018an (datuak dituen azken urtea) 2.815,1 milioi eurokoa izan zen, aurreko urtean baino % 2,3 gehiago, EUSTATen "*Gizarte Zerbitzuei eta Gizarte Ekintzari buruzko Estatistika*"ren arabera. Gastu hori, gure erkidegoko BPGren % 3,67 ekartzen du urte horretan, eta biztanleko 1.291,1 €-ko gastua batez beste, 2017an baino % 2,1 gehiago. Gastuaren % 71, ia 2.002 milioi euro, gastu arruntei dagokio, eta horietatik, 761 milioi euro familientzako transferentzietarako erabili ziren (-% 1,2 2017aren aldean). Gainera, administrazio publikoen finantziarioa 1.940,5 milioi eurokoa izan zen (% 1,1), % 68,9koa, eta sektore pribatutik, berriz, gainerako % 31,1.

Gizarte zerbitzu ugarien artean, biztanleentzako eta adineko pertsonentzako zerbitzuak dira baliabiderik gehien jasotzen dituztenak, bien artean gastuaren % 63,4 hartzen baitute (guztizkoaren % 36,8 eta % 26,6 hurrenez hurren). Herritar guztientzako baliabideen artean, familientzako transferentziak nabarmentzen dira, 755,7 milioi euro, gastu osoaren % 26,8, eta % 3,9 murriztu dira azken urtean. Adinekoei dagokienez, haiei ematen zaien arreta batez ere prestazio hauek dira: egoitza zerbitzuak, laguntzako eguneko zentroak, etxeko laguntza zerbitzuak eta telelaguntza. Adinekoentzako egoitza-zentroei dagokienez, EAEn 445 zentro zeuden 2018an; horietatik 164 publikoak ziren eta 281 pribatuak. Sistema horrek, erreferentziako urtean, 626 milioi euroko gastua eragin zuen (+% 4,6), gizarte-zerbitzuetan egindako gastu osoaren % 22,2.

2007ko Mendetasunaren Legea ezartzeari dagokienez, IMSERSOren 2020ko abenduaren 31ko azken datuek erakusten dutenez, aipaturiko data horretan, EAEk 105.906 balorazio-eskabide zituen erregistraturik Mendekotasunaren Arretarako Sistemari. Horietatik (gainerako erkidegoetan bezala) gehienak mendekotasun-gradua aintzatesteko berrikuspenei dagozkie. Eskatzailearen profila emakumeari dagokio (guztizkoaren % 64), 80 urte edo gehiagokoa (eskabideen % 53,3). Erregistratutako 105.906 irizpen-eskaeretatik, % 99,54k zegokion ebazpena jaso zuten jada (Estatuan, batez beste, % 92,35), eta 79.315 pertsonari, irizpena jaso zuten kasuen % 75,24ari, prestazioa jasotzeko eskubidea onartu zieten. Erreferentziako datan, 88.748 prestazio eman ziren (2019ko datuekin alderatuta, % 1,1), eta

horietatik % 40,21 familia-zaintzagatiko prestazio ekonomikoari dagozkio (Estatuko batez bestekoa baino ratio handiagoa, % 31,57koa), % 13,71 egoitza-arretari, % 22,41 telelaguntza-zerbitzuari, % 7,59 eguneko/gaueko zentroetako zainketei eta % 7 zerbitzu garrantzitsuei, besteak beste.

IMsERSOK **COVID-19ak** Mendekotasunaren Arretarako Sistemak (MAS) artatutako kolektiboan duen **eragin demografikoa** kalkulatu du, bai orokorrean, bai haren prestazio eta zerbitzuetan, egoitza-zerbitzuak barne, artatzen duen kolektiboarentzat espero den gehiegizko hilkortasuna kalkulatzuz, Carlos III.a Osasun Institutuak gizarte eta ekonomia arloko memoria honen I. kapituluaren biztanleria osoarentzat dituen zifrekin ikusi den bezala.

Euskadin, mendekotasuna duten 8.787 pertsona (mendekotasun-balorazioa eginda dutenak eta sistemako prestazio edo zerbitzuren baten onuradunak) hil dira 2020ko martxotik abendura bitartean, uste baino 1.958 gehiago; beraz, gehiegizko hilkortasuna % 28,2koa da (Estatuan batez beste % 45,2), eta apirilean gertatutako gaindikina (% 106,6) gainerako hilabeteetan baino askoz handiagoa da. Bigarrenik, gehiegizko hilkortasunaren % 30 gainditzen dute abenduan, 266 heriotza (% 36,8) eta irailean aurreikusitakoa baino 199 heriotza gehiago (% 32,3). Hildako 1.958 pertsona horietatik, 855 (% 43,7) egoitzetan bizi ziren (% 37,1eko gehiegizko hilkortasuna gertatzen da bertan) eta 1.104 (% 56,3) mendekotasun-sistemaren prestazioren bat edo batzuk jasotzen zituzten beren etxeetan; beraz, horietan edo ospitaleetan hil ziren (kolektibo horrek gehiegizko hilkortasuna du, % 23,8koa).

Amaitzeko, EAEko **borondatezko gizarte-aurreikuspeneko sistemaren** bilakaeraren balantze gisa, Eusko Jaurlaritzako Ekonomia eta Ogasun Sailak adierazten du 2019an EAEko BGAEek 26.760 milioi euroko ondarea zutela (azken datu erabilgarria). Zenbateko hori % 7,8 handitu da aurreko urtearekin alderatuta, eta aurtengo BPGren % 33,7 da, behin-behineko datuekin. Halaber, 1,14 milioi bazkide edo atxikimendu daude erakunde horietan (kontuen kopurua aintzat hartuta, eta ez pertsonena; izan ere, zaila da zehaztea zenbat dauden bikoiztuta edo zenbat bazkide diren ekarpenak etenda), 2018an baino % 0,2 gehiago. 2019ko abenduaren 31n, Euskadik 73 BGAE zituen; horietatik 43 enpleguko BGAEak ziren, 28 banakakoak eta 2 elkartuak.

Bazkideen erdiak baino gehiago, % 56,4, banakako BGAEetan zeuden, eta horien atzetik enpleguak (bazkideen % 43,5). Ondareari dagokionez, % 54,3 enpleguko BGAEei dagokie, eta gainerakoa banakakoei; aldiz, ordaindutako prestazio gehienak enplegu-erakundeei dagozkie (% 66,9), eta banakakoei (% 33). Azkenik, kuotak batez ere banakako BGAEei dagozkie (guztizkoaren % 55,2), eta gainerakoa enplegukoei (% 44,7). 2019an 775,1 milioi euroko ekarpenak egin dituzte, 2018an baino % 6,6 gehiago. Bestalde, 660,6 milioi euro baino gehiago jaso dira, 2018an baino % 4 gehiago. Halaber, 2019an 142,3 milioi euro erreskatatu ziren, aurreko urtean baino 154,3 milioi euro gutxiago (% 7,8 gutxiago).

3.2. BIZI-BALDINTZAK ETA GIZARTE-BABESA

3.2.1. Bizi-baldintzak

Lehenik eta behin, nabarmendu behar da azken urteetako ongizate-mailen hobekuntzaren ondoren, bizi-baldintzen azken adierazleen zati handi batek, 2018. eta 2019. urteetakoak, gure bizi-kalitatea okertzea ahalbidetzen duten aldaketek ohartarazten dutela, eta horrek kezkatu egin behar gaituela COVID-19aren pandemiak eragindako krisi ekonomiko eta sozialari aurre egiten diogun une honetan, oraindik ez baita islatzen aztertzen ari garen kopuruetan.

Egia da Euskadik oso posizio aldekoetan jarraitzen duela bizi-kalitatearen nazioarteko rankingetan (GGIn), Europako AROPE tasaren hainbat esparrutan bezala, baina, aurreko orrialdeetan ikusi dugun bezala, 2019an okerrera egin zuen hura osatzen duten hiru elementuetan, Europako testuinguruan joera oraindik ere etengabeko hobekuntzakoa zenean. Gauza bera gertatzen zen desberdintasun-adierazleekin: posizio konparatu hobe, baina bilakaera negatiboa aztertutako azken urtean. Hori guztia dela eta, jokabide horien kausak aztertu behar dira, geldiarazteko eta eboluzio positiboko bide bat berreskuratzeko, eta, are gehiago, pandemiaren ondorioz 2020an izango den narriadura gehigarria kontuan hartuta.

Bestalde, aldaketa sakona izan du azken hamarkadetan familia sistemen tipologiak EAEn, prozesu demografikoen, sozialen eta kulturalen ondorioz eta, beraz, oso kontuan hartu beharrekoak dira familia-unitate motetan gertatzen ari diren aldaketak eta aldaketa horien ondorioak. Izan ere, herri botereen lehentasunezko arreta behar dute, zeren eta, tipologia desberdinak izan arren, familiek beren nagusitasunari eusten baitiote.

Familia-politikei dagokionez, Eusko Jaurlaritzak azken urteetan garatutako ekimenen emaitzei buruzko informazioa behin eta berriz falta denez, ezin dira baloratu arlo horretan egiten diren ahalegin publikoak; beraz, gabezia hori konpontzeko eskatzen zaie arduradunei.

Eta, laneko bizitza eta bizitza pertsonala bateratzeko enpresetan egiten diren ekimenei dagokionez, oraindik ere berrikuntza-ahalegin handia egin behar da neurri berriak diseinatzeko eta formulatzeko, edo daudenak birkonfiguratzeko. Ildo horretan, ordutegi-malgutasuneko neurriak eta telelana funtsezkoak dira pertsonen eta zerbitzuak ematen dituzten enpresen beharrak modu eraginkorrean orekatzeko, eta inkestetan adierazi da formula horien balorazio oso positiboa egiten dutela langileek, eta horrek adierazten du zein den lanean jorratu beharreko norabidea.

3.2.2. Gizarte-babesa

Kapitulu honetan azaldutako datuek erakusten dute 2020an, arazoak gertatu arren, EAEko gizarte-babeseko sistemak bere estaldurari eutsi diola, Europako herrialde nagusiekin aldera daitezkeen mailetan eta Estatuko egoerarekin modu mesedegarrian.

- ✓ Diru-sarrerak Bermatzeko Sistemari dagokionez, gure ongizate-sistemaren funtsezko tresna baita, 2019ko gure Memorian jada nabarmendu genuen Eusko Jaurlaritzaren azken PGDI (2018ko datuak) sistemak funtzionatzen duela eta Euskadiko pobrezia murriztea ahalbidetzen duela baieztatzeak aukera ematen zuela, nahiz eta haren emaitzek nolabaiteko geldialdia eragin sistema horrek pobreziaaren atalasea atzean uzten laguntzen zien pertsonen ehunekoari dagokionez.
- ✓ Hala eta guztiz ere, pandemiak eragindako premien gorakadaren ondoren, 2020an, handitu egin dira gastua eta unitate hartzaileen kopurua. Horri esker, esan dezakegu sistema eskakizunen gorakadari erantzuten ari zaiola, araudi erregulatzailerak diseinatu zuen moduan.

- ✓ Prestazio horiek jasotzen dituzten titularrei dagokienez, bi gauza nabarmendu behar dira. Lehenik eta behin, azken urtean murriztu egin da, bai termino absolutuetan bai ehunekoetan, DSBE jasotzen duten pertsonen kopurua, beren soldata-errenten osagarri gisa, eta, bigarrenik, beren pentsioak osatzen dituzten pertsonen kopurua (izan ere, 64 urtetik gorako pertsonen taldea da murriztu den bakarra 2019arekin alderatuta). horri esker, arreta eskaini beharko zaien unitate hartzaileen profiletan aldaketa batzuk antzeman daitezke. Horrek ez du eragozten 2020an 40 urtetik gorako eta oinarrizko ikasketak dituen emakumearen profilari eustea, DSBE jasotzen duten titularren artean nagusi den moduan.
- ✓ Gizarte zerbitzuen euskal sistemari dagokionez, hasteko, 2019ko memorian azaldutakoa errepikatzen dugu: ez dela lortu haren lege arautzailea unibertsalizatzeko helburua, eta aurreikusitako arau-garapenaren zatirik handiena egiteke dagoela. Premiazkotzat jotzen dugu nahi den gizarte-zerbitzuen ereduari buruzko herri-hausnarketa egitea, gero eta disfuntzionalagoa baita legean proposatzen den ereduaren eta errealitatearen arteko desadostasuna, are gehiago 2020an agerian jarri diren sistemaren ahulezien aurrean, hain eragin handia izan duen pandemia baten aurrean.
- ✓ Gizarte Segurantzaren pentsioei dagokienez, defizitaren saldoa gero eta handiagoa izateak, eta sistemaren iraunkortasunak eta ekitateak kezkatzen gaituzte. Onuradunen kopuruak gora egin duenez eta ordezkapenak eragin dituen (pentsiodun berriek gehiago kobratzen dute hiltzen direnek baino), egoera hori iraultzeko formulak gaitu behar dira, eta lehenbailehen negoziatu behar dira Administrazioaren eta gizarte-eragileen artean Pentsio Sistema Publikoaren iraunkortasunerako eta nahikotasunerako mekanismo egokienei buruz Diputatuen Kongresuan berriki adostutako pentsioak erreformatzeko gomendioak.

Sistemaren iraunkortasunari, nahikotasunari eta ekitateari buruzko eztabaida honek, diru-sarreraren gaineko beharrezko jarduketari buruzko gogoeta ere jaso behar du.

Egoera horren aurrean, gure ustez, 2020ak, alderdi askotan hain gogorra izan den urteak, are nabarmenago utzi du gure herrialdeko gizarte-babeseko sistemaren beharrezko hobekuntza, eta hobekuntza horrek berekin dakar sistemaren iraunkortasuna bermatzea eta haren prestazioak errealitate berrietara eta pandemiak dagoeneko gure gizarteak bere gain hartutako erronkei gehitu dizkien premia gero eta handiagoetara egokitzea.

V. KAPITULUA

Bizi kalitatea EAEn

1. HEZKUNTZA ETA KULTURA

Hezkuntza da pertsonen eta gizartearen aurrerapenean gehien eragiten duen faktoreetako bat, izan ere, beharrezkoa da ongizatean eta gizarte kohesioan eta hazkunde ekonomikoan mailarik onenak lortzeko, baita zientzia, teknologia eta berrikuntza sustatzeko ere, besteak beste. Garrantzitsua izan da beti garapen ekonomikorako eta sozialerako, baina, gaur egungo munduan, neurri batean zientziaren aurrerapenak eta horren aplikazioek eragindako aldaketa sakonak dauden mundu honetan, geroz eta garrantzi handiagoa hartu du, baita azkar garatzen diren IKTek eragindako aldaketengatik ere.

Ekonomia modernoetan, jakintza ekoizpenaren faktorerik garrantzitsuenetako bat bilakatu da. Arlo ekonomikoan eta sozialean gehien aurreratu diren gizarteak dira jakintzan oinarrituriko aurrerapena lortu dutenak, eskolaren bidez transmititzen den jakintzan nahiz ikerketaren bidez sortzen denean. Hezkuntzak, zientziak eta berrikuntza teknologikoak geroz eta eragin handiagoa dute produktibitatean eta lehiakortasun ekonomikoan, baita lurraldeen garapen sozialaren eta kulturalaren zati handi batean ere.

Bosgarren kapituluko lehenengo atala bi bloketan banatuta dago. Alde batetik, hezkuntza aztertzen da eta bestetik, kulturaren alorreko zenbait alderdi.

Lehenengo blokea lehenengo hiru epigrafeetan azaltzen da, eta, bertan, ikasleek unibertsitatetik kanpoko irakaskuntzetan egindako matrikulen garapena, unibertsitatean matrikulatutakoen eta graduatutakoen garapena eta lau atal handi hauetan banatutako zenbait hezkuntza adierazle jasotzen dira: eskolatze eta hezkuntza testuinguruko adierazleak, hezkuntza finantzazioko adierazleak, hezkuntza emaitzetako adierazleak, eta, bukatzeko, zenbait unibertsitate adierazle.

Bigarren blokean (laugarren epigrafean) kultura lantzen da. Lehenik eta behin, kulturari lotutako ohiturei eta praktikei buruzko zenbait adierazle aztertzen dira, bigarrenik, kultura enpresak eta enplegua modu xehean aztertzen dira, eta, hirugarrenik, autonomia erkidegoetako administrazioek kulturaren egindako gastu publikoa eta etxeetako kultura kontsumoaren gastua aztertzen dira. Bukatzeko, epigrafearen bukaeran gure autonomia erkidegoan euskarak duen egoera aztertzen da.

1.1. UNIBERTSITATETIK KANPOKO IRAKASKUNTZAK

1.1.1. Araubide orokorreko irakaskuntzetan matrikulatutako ikasleak

EUSTAT-en “*Eskola Jarduerako Estatistika (EJE)*” urtean behin egiten den errolda ekimena da, eta, horri esker, aurretiazko azterketetan hezkuntza sistema ezagutzen da, eta, bertan, irakaskuntza arautua eskaintzen duten ikastetxe guztiak kontuan hartzen dira, hau da, Eusko Jaurlaritzako Ikastetxeen Erregistroan daudenak, publikoak zein pribatuak. Bertan, araubide orokorreko eta araubide bereziko irakaskuntzak ezberdintzen dira. Lehenengoen artean hauek daude: Haur Hezkuntza, Lehen Hezkuntza, Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza, Batxilergoa, Lanbide Heziketa eta Helduentzako Hezkuntza. Araubide bereziko irakaskuntzak hauek dira: hizkuntzak, musika, kirola, arte plastikoak, dantza eta arte dramatikoak.

Estatistika horren arabera, unibertsitatetik kanpoko araubide orokorreko irakaskuntzan 376.104 pertsona zeuden matrikulatuta 2019/2020 ikasturtean (Helduen Hezkuntzakoak kanpo (HE), eta, horrek esan nahi du aurreko ikasturtearekin alderatuz % 0,04ko hazkundea egon zela (155 ikasle gehiago).

Mailen arabera eta hezkuntza berezia zenbatu gabe, beheko mailetan (Haur eta Lehen Hezkuntza) 215.280 ikasle matrikulatu ziren (horietariko 85.239 Haur Hezkuntzan eta -% 2,3ko murrizketa egon zen aurreko aldietako joerari

jarraituz), 130.041 Lehen Hezkuntzan (-% 0,8ko jaitsiera, azken urteetako gehikuntza joera apurtuz), Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan 86.304 (+% 1,4) eta Oinarrizko LHn ¹ 4.700 (+% 2,8).

Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren Ondoko hezkuntzari dagokionez, Batxilergoan 31.234 ² pertsona matrikulatu ziren (+% 3,2 aurreko urtearekin alderatuta) eta 15.102 erdi mailako Lanbide Heziketan (+% 2,5). Hala, derrigorrezko hezkuntza amaitzean, ikasleen % 67,4k Batxilergoa aukeratu zuen, eta % 32,6k, berriz, erdi mailako Prestakuntzan eskaintako modulueta bat egitea erabaki zuen.

Bestalde, goi-mailako Lanbide Heziketan 22.016 pertsona matrikulatu ziren, aurreko ikasturtean baino % 2,6 gehiago³.

V.1.1. TAULA. ERREGIMEN OROKORREAN MATRIKULATUTAKO IKASLEAK, MAILAREN ARABERA (1)

	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/19	2019/20	VAR. 2017/18 2018/19	VAR. 2018/19 2019/20	DIF. 2018/19 2019/20
GUZTIRA	370.042	373.455	375.318	375.949	376.104	0,2	0,0	155
HAUR HEZKUNTZA	93.318	91.103	89.023	87.243	85.239	-2,0	-2,3	-2.004
LEHEN HEZKUNTZA	128.198	129.521	130.625	131.057	130.041	0,3	-0,8	-1.016
HEZKUNTZA BEREZIA (HEZKUNTZA HAUR HEZKUNTZA ETA LEHEN HEZKUNTZA)	486	510	486	484	458	-0,4	-5,4	-26
DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZA (DBH)	79.374	81.389	83.225	85.142	86.304	2,3	1,4	1.162
HEZKUNTZA BEREZIA (DBH)	294	321	363	403	422	11,0	4,7	19
OINARRIZKO LANBIDE HEZIKETA	4.083	4.385	4.607	4.570	4.700	-0,8	2,8	130
BATXILERGOA	30.045	30.231	30.398	30.272	31.234	-0,4	3,2	962
ERDI-MAILAKO LH	13.993	14.439	14.520	14.732	15.102	1,5	2,5	370
GOI-MAILAKO LH	19.723	21.012	21.505	21.468	22.016	-0,2	2,6	548
HEZKUNTZA BEREZIA: ZEREGINEN IKASKUNTZA	528	544	566	578	588	2,1	1,7	10

(i) Unibertsitateaz kanpoko araubide orokorreko irakaskuntzak. Ez da sartzen Helduen Hezkuntza Iraunkorra
Iturria: Eustat. Eskola Jardueraren Estatistika

Sexuen banaketari dagokionez,⁴ EUSTATEk 2019/2020 ikasturteari buruz dituen datuen arabera, Lanbide Heziketako ikasleen % 63 baino gehiago gizonak izan ziren (% 65,4 erdi mailako LHn eta % 63,7 goi mailako LHn), eta Batxilergoan

emakumeen ehunekoa handiagoa izan zen: % 54,7 emakume eta % 45,3 gizon.

V.1.2 TAULA ARAUBIDE OROKORREKO UNIBERTSITATEK KANPOKO IRAKASKUNTZETAN MATRIKULATUTAKO IKASLEAK, HEZKUNTZA MAILAREN ETA SEXUAREN ARABERA (1)

	2018/19			2019/20		
	2018/19	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
GUZTIRA (HE GABE)	375.949	52,6	47,4	376.104	52,6	47,4
HAUR HEZKUNTZA	87.243	51,5	48,5	85.239	51,4	48,6
HB (HAUR HEZKUNTZA)	49	55,1	44,9	39	48,7	51,3
LEHEN HEZKUNTZA	131.057	51,6	48,4	130.041	51,6	48,4
HB (LEHEN HEZKUNTZA)	435	69,2	30,8	419	72,3	27,7
DBH	85.142	51,5	48,5	86.304	51,5	48,5
HB (DBH)	403	68,2	31,8	422	67,3	32,7
BATXILERGOA	30.272	45,8	54,2	31.234	45,3	54,7
ERDI MAILAKO LH	14.732	65,1	34,9	15.102	65,4	34,6
GOI MAILAKO LH	21.468	64,2	35,8	22.016	63,7	36,3
HB (ZEREGINEN IKASKUNTZA)	578	59,9	40,1	588	61,1	38,9
OINARRIZKO LH	4.570	71,1	28,9	4.700	72,4	27,6

(i) Araubide orokorreko unibertsitatez kanpoko irakaskuntzak. Helduen Hezkuntza Iraunkorra ez da barnean sartzen Iturria: EUSTAT. Eskola jardueraren estatistika

¹ Oinarrizko Lanbide Heziketaren tituluari esker, aurrera egin daiteke Hezkuntza Sisteman lanbide bat gaitasunez betez, eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako graduatuko tituluaren lan-ondorio berdinak ditu enplegu publikoak eta pribatuak lortzeko.

² Batxilergoan bi ikasturte akademiko daude, ohiko moduan 16 eta 18 urte artean egiten direnak.

³ Lanbide Heziketaren irakaskuntza sisteman 16 urterekin sartzen dira ikasleak erdi mailako graduari Batxilergoaren alternatiba gisa, eta 18 urterekin goi mailako graduari, betiere, hezkuntza tertziarioaren edo goi mailako irakaskuntzaren baitan.

Erdi mailako prestakuntza zikloekin teknikari titulua lortzen da, eta goi-mailako prestakuntza zikloekin, aldiz, goi-mailako teknikari titulua.

⁴ Derrigorrezko Lehen Hezkuntzako eta Bigarren Hezkuntzako sexuen banaketa ez da aztertuta, horrek ez baitu zerikusirik hautaketa arrazoiekin.

Ikastetxeen titulartasunari dagokionez, Haur Hezkuntzan eta Lehen Hezkuntzan matrikulazioen erdia baino gehiago ikastetxe publikoetan egiten badira ere (% 52,6 eta % 51,8, hurrenez hurren), kontrakoa gertatzen da DBHn, halako moldez non handiagoa baita sare pribatuko matrikulazioa (% 53,6 eta % 46,4).

V.1.3 TAULA ARAUBIDE OROKORREKO UNIBERTSITATEK KANPOKO IRAKASKUNTZETAN MATRIKULATUTAKO IKASLEAK, HEZKUNTZA MAILAREN ETA IKASTETXEAREN TITULARTASUNAREN ARABERA (1)						
	2018/19			2019/20		
	GUZTIRA	PUBLIKOA	PRIBATUA	GUZTIRA	PUBLIKOA	PRIBATUA
GUZTIRA (HE GABE)	375.949	50,6	49,4	376.104	50,9	49,1
HAUR HEZKUNTZA	87.243	52,2	47,8	85.239	52,6	47,4
HB (HAUR HEZKUNTZA)	49	10,2	89,8	39	15,4	84,6
LEHEN HEZKUNTZA	131.057	51,8	48,2	130.041	51,8	48,2
HB (LEHEN HEZKUNTZA)	435	35,6	64,4	419	40,6	59,4
DBH	85.142	46,0	54,0	86.304	46,4	53,6
HB (DBH)	403	56,6	43,4	422	56,2	43,8
BATXILERGOA	30.272	48,0	52,0	31.234	48,2	51,8
ERDI MAILAKO LH	14.732	62,4	37,6	15.102	62,8	37,2
GOI MAILAKO LH	21.468	55,9	44,1	22.016	57,1	42,9
HB (ZEREGINEN IKASKUNTZA)	578	62,5	37,5	588	63,4	36,6
OINARRIZKO LH	4.570	28,0	72,0	4.700	28,0	72,0

(i) Araubide orokorreko unibertsitatez kanpoko irakaskuntzak. Helduen Hezkuntza Iraunkorra ez da barnean sartzen
Iturria: EUSTAT. Eskola jardueraren estatistika

Derrigorrezko

Hezkuntzaren ondoko irakaskuntzari dagokionez, hauek dira datuak: Batxilergoan matrikulazioa pixka bat handiagoa da sare pribatuan (% 51,8 pribatuan eta % 48,2 publikoan) eta LHn ikastetxe publikoetako matrikulak dira nagusi (% 62,8 erdi-mailako LHn eta % 57,1 goi-mailako LHn).

1.1.2. Batxilergoa: modalitateen arabera matrikulatutako ikasleak

Modalitateen arabera 5, 2019-20 ikasturtean ikasleen % 54,8 Zientzietan matrikulatu zen, % 33,1 Gizarte Zientzietan, % 8,1 Giza Zientzietan eta % 4 Arteetan.

Emakumeen parte-hartzea gizonena baino handiagoa da, batez ere Arteetan (% 73,4), Giza Zientzietan (% 67,6) eta Gizarte Zientzietan (% 58,8). Aldiz, Zientzietan matrikulatutako gizonen ehunekoa emakumeena baino handiagoa da (% 51,1 eta % 48,9).

V.1.4 TAULA IKASLEEN BATXILERGOKO BANAKETA, MODALITATEAREN ETA SEXUAREN ARABERA												
	2017/18			2018/19				2019/2020				ALD. 2018/19 GUZTIRA 2019/2020
	GUZTIRA	% HORIZONTALA		GUZTIRA	% BERTIKALA	% HORIZONTALA		GUZTIRA	% BERTIKALA	% HORIZONTALA		
		GIZONAK	EMAKUMEAK			GIZONAK	EMAKUMEAK			GIZONAK	EMAKUMEAK	
GUZTIRA	30.398	14.242	30.272	30.272	100,0	13.864	16.408	31.234	100,	14.154	17.080	3,2
ARTEAK	1.072	33	67	1.133	3,7	29	71	1.241	4,0	26,6	73,4	9,5
GIZA /GIZARTE ZIENTZIAK (GIZA ZIENTZIAK)	2.523	34	66	2.452	8,1	33	67	2.537	8,1	32,4	67,6	3,5
GIZA /GIZARTE ZIENTZIAK (GIZARTE ZIENTZIAK)	10.385	41	59	10.063	33,2	41	59	10.346	33,1	41,2	58,8	2,8
ZIENTZIAK	16.418	53	47	16.624	54,9	52	48	17.110	54,8	51,1	48,9	2,9
Iturria: EUSTAT. Eskola jardueraren estatistika.												

1.1.3. Erdi mailako eta goi mailako Lanbide Heziketa: adar profesionalen arabera matrikulatutako ikasleak

⁵ 2015-2016 ikasturtetik aurrera, Batxilergoko modalitateak Zientziak, Giza Zientziak, Gizarte Zientziak eta Arteak dira.

V.1.1, V.1.6 eta V.1.7 tauletako datuek erakusten duten bezala, 2018-19 eta 2019-20 ikasturteen artean % 2,5 hazi zen erdi-mailako graduiko LHN matrikulatutako ikasle kopurua (14.732tik 15.102ra) eta % 2,6 goi-mailako graduiko matrikulatutakoena (21.468tik 22.016ra).

Erreferentziatzeko ikasturtean (2019-20), erdi mailako adar profesionaletan matrikulatu ziren ikasle gehienak: Fabrikazio Mekanikoa (% 15,1, +% 3,8), Osasuna (% 14,7, -% 0,1), Elektrizitatea eta Elektronika (% 8,9, +% 0,6), Administrazioa eta Kudeaketa (% 8,1, +% 5,2), Instalazioa eta Mantentze-lanak (% 7,8, +% 9,6), Garraioa eta ibilgailuen mantentze-lanak (% 7,6, +%1,2), Informatika eta Komunikazioak (% 7,3, +%6,2) eta Gizarte, Kultura eta Komunitate Zerbitzuak (% 6,9, +%4,7). Guztietan ikusi da matrikulazioak gora egin duela.

Goi mailako titulazioen artean hauek nabarmendu ziren matrikulazio bolumenaren arabera: Fabrikazio Mekanikoa (% 15, +% 1,8), Administrazioa eta Kudeaketa (% 11,2, -% 0,1), Elektrizitatea eta Elektronika (% 10,8, +% 3), Informatika eta Komunikazioak (% 9,8, +% 7,2), Gizarte eta Kultura Zerbitzuak (% 9,5, +% 0,2), Osasuna (% 7,3, +% 1,6) eta Instalazio eta Mantentzea (% 7, +% 7,6). Matrikulazioak gora egin zuen guztietan, Administrazioan eta Kudeaketan izan ezik, orduan pixka bat behera egin baitzuen.

Emakumearen parte-hartzea oso handia da irudi pertsonalean, zerbitzu soziokulturetan eta komunitatearentzako zerbitzuetan eta ehungintzan, jantzigintzan eta larrugintzan. Emakumeen matrikulazioari dagokionez, bigarren talde garrantzitsu batean, Administrazioa eta Kudeaketa eta Osasuna taldeak nabarmentzen dira. Hirugarren batean, Kimika eta Elikagaien Industriak; eta, ondoren, Arte Grafikoak, Merkataritza eta Marketina, Ostalaritza eta Turismoa, eta Eraikuntza eta Obra Zibila.

Alabaina, emakumeek Lanbide Heziketan duten partaidetzaren batez bestekoa txikiagoa da oraindik ere gizonena baino (erdi mailako graduak % 34,6 eta goi mailako graduak % 36,3, eta gizonak, berriz, % 65,4 eta % 63,7). Profil teknikoagoa duten lanbide-familiatan emakumeen matrikulazio txikia ikusten da, eta, gainera, lan-munduratzeko hobia izan ohi dute. Hala, Elektrizitatea eta Elektronika, Fabrikazio mekanikoa, Informatika eta Komunikazioak, Instalazioa eta Mantentze-lanak, Garraioa eta Ibilgailuen Mantentze-lanak sailetan emakumeen matrikulazioa % 14,8ra iristen da, kasurik onenean.

V.1.5. TAULA IKASLE KOPURU GEHIEN DUTEN ADARRAK

	ERDI MAILA (% bertikalak)			GOI MAILA (% bertikalak)		
	2017-18	2018-19	2019-20	2017-18	2018-19	2019-20
GUZTIRA	14.520	14.732	15.102	21.505	21.468	22.016
JARDUERA FISIKOA ETA KIROL JARDUERAK	0,9	0,8	0,7	3,7	3,6	3,5
ADMINISTRATZIOA ETA KUDEAKETA	7,5	7,9	8,1	11,3	11,5	11,2
NEKAZARITZA	1,8	1,7	1,7	1,1	1,2	1,2
ARTE GRAFIKOAK	1,9	1,8	1,7	1,1	1,1	1,2
MERKATARITZA ETA MARKETINA	2,6	2,7	2,6	5,1	5,3	5,3
ERAIKUNTZAK ETA OBRA ZIBILAK	0,7	0,7	1,0	1,4	1,2	1,3
ELEKTRIZITATEA ETA ELEKTRONIKA	9,3	9,1	8,9	11,2	10,7	10,8
ENERGIA ETA URA	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5
FABRIKAZIO MEKANIKOA	14,5	14,9	15,1	14,9	15,1	15,0
OSTALARITZA ETA TURISMOA	5,9	5,5	5,5	4,7	4,7	4,4
IRUDI PERTSONALA	6,0	5,7	5,0	1,8	1,6	1,8
IRUDIA ETA SOINUA	0,4	0,4	0,3	2,8	2,8	2,6
ELIKADURA INDUSTRIAK	1,1	1,1	1,1	0,1	0,1	0,1
INFORMATIKA ETA KOMUNIKAZIOAK	6,8	7,1	7,3	8,6	9,4	9,8
INSTALAZIOA ETA MANTENTZE LANAK	7,2	7,3	7,8	6,7	6,7	7,0
ZURA, ALTZARIAK ETA KORTXOA	1,7	1,8	1,9	0,3	0,3	0,3
ITSASOA ETA ARRANTZA	1,3	1,3	1,2	1,1	1,1	1,1
KIMIKA	0,7	0,7	0,7	2,1	2,1	2,2
OSASUNA	15,0	15,0	14,7	7,1	7,4	7,3
SEGURTASUNA ETA INGURUMENA	0,0	0,0	0,0	0,7	0,5	0,5
GIZARTE ETA KULTURA ZERBITZUAK ETA KOMUNITATERAKO ZERBITZUAK	6,8	6,8	6,9	10,3	9,8	9,5
EHUNGINTZA, JANTZIGINTZA ETA LARRUGINTZA	0,1	0,1	0,2	0,6	0,5	0,5
GARRAIOA ETA IBILGAILUEN MANTENTZE LANAK	7,9	7,7	7,6	2,7	2,8	2,7

Iturria: EUSTAT. Eskola jardueraren estatistika

V.1.6. TAULA ERDI MAILAKO LANBIDE HEZIKETAKO IKASLEAK, ADAR PROFESIOALEN ARABERA, EAE-N.

	2017-18		2018-19		2019-20		ALDAKUNTZA, GUZTIRA		ALDAKUNTZA, EMAKUMEAK		% EMAKUMEAK		
	GUZTIRA	EMAKU- MEAK	GUZTIRA	EMAKU- MEAK	GUZTIRA	EMAKU- MEAK	17-18/18- 19	18-19/19- 20	17-18/18- 19	18-19/19- 20	2017-18	2018-19	2019-20
GUZTIRA	14.520	4.981	14.732	5.148	15.102	5.230	1,5	2,5	3,4	1,6	34,3	34,9	34,6
JARDUERA FISIKOA ETA KIROL JARDUERAK	127	34	121	26	112	24	-4,7	-7,4	-23,5	-7,7	26,8	21,5	21,4
ADMINISTRAZIOA ETA KUDEAKETA	1.089	629	1.157	700	1.217	741	6,2	5,2	11,3	5,9	57,8	60,5	60,9
NEKAZARITZA	264	50	244	39	258	47	-7,6	5,7	-22,0	20,5	18,9	16,0	18,2
ARTE GRAFIKOAK	277	108	265	95	257	107	-4,3	-3,0	-12,0	12,6	39,0	35,8	41,6
MERKATARITZA ETA MARKETINA	373	189	399	197	396	181	7,0	-0,8	4,2	-8,1	50,7	49,4	45,7
ERAIKUNTZAK ETA OBRA ZIBILAK	98	22	105	21	148	34	7,1	41,0	-4,5	61,9	22,4	20,0	23,0
ELEKTRIZITATEA ETA ELEKTRONIKA	1.346	51	1.342	60	1.350	55	-0,3	0,6	17,6	-8,3	3,8	4,5	4,1
ENERGIA ETA URA	-	-	-	-	-	-							
FABRIKAZIO MEKANIKOA	2.110	64	2.201	119	2.284	137	4,3	3,8	85,9	15,1	3,0	5,4	6,0
OSTALARITZA ETA TURISMOA	850	297	811	298	828	300	-4,6	2,1	0,3	0,7	34,9	36,7	36,2
IRUDI PERTSONALA	867	792	834	741	759	676	-3,8	-9,0	-6,4	-8,8	91,3	88,8	89,1
IRUDIA ETA SOINUA	57	10	52	10	49	10	-8,8	-5,8	0,0	0,0	17,5	19,2	20,4
ELIKADURA INDUSTRIAK	154	95	167	98	166	95	8,4	-0,6	3,2	-3,1	61,7	58,7	57,2
INFORMATIKA ETA KOMUNIKAZIOAK	983	63	1.044	76	1.109	85	6,2	6,2	20,6	11,8	6,4	7,3	7,7
INSTALAZIOA ETA MANTENTZE LANAK	1.046	31	1.078	44	1.181	45	3,1	9,6	41,9	2,3	3,0	4,1	3,8
ZURA, ALTZARIAK ETA KORTXOA	254	36	263	38	284	39	3,5	8,0	5,6	2,6	14,2	14,4	13,7
ITSASOA ETA ARRANTZA	188	6	188	11	174	9	0,0	-7,4	83,3	-18,2	3,2	5,9	5,2
KIMIKA	99	53	102	57	108	59	3,0	5,9	7,5	3,5	53,5	55,9	54,6
OSASUNA	2.183	1.638	2.216	1.661	2.213	1.677	1,5	-0,1	1,4	1,0	75,0	75,0	75,8
SEGURTASUNA ETA INGURUMENA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
GIZARTE ETA KULTURA ZERBITZUAK ETA KOMUNITATERAKO ZERBITZUAK	982	765	998	801	1.045	839	1,6	4,7	4,7	4,7	77,9	80,3	80,3
EHUNGINTZA, JANTZIGINTZA ETA LARRUGINTZA	20	15	17	14	23	18	-	35,3	-	28,6		82,4	78,3
GARRAIOA ETA IBILGAILUEN MANTENTZE LANAK	1.153	33	1.128	42	1.141	52	-2,2	1,2	27,3	23,8	2,9	3,7	4,6

Iturria: EUSTAT. Eskola jardueraren estatistika

V.1.7. TAULA ERDI MAILAKO LANBIDE HEZIKETAKO IKASLEAK, ADAR PROFESIOALEN ARABERA, EAE-N.

	2017-18		2018-19		2019-20		ALDAKUNTZA, GUZTIRA		ALDAKUNTZA, EMAKUMEAK		% EMAKUMEAK		
	GUZTIRA	EMAKU-MEAK	GUZTIRA	EMAKU-MEAK	GUZTIRA	EMAKU-MEAK	17-18/ 18-19	18-19/ 19-20	17-18/ 18-19	18-19/ 19-20	2017-18	2018-19	2019-20
GUZTIRA	21.505	7.568	21.468	7.691	22.016	7.990	-0,2	2,6	1,6	3,9	35,2	35,8	36,3
JARDUERA FISIKOA ETA KIROL JARDUERAK	799	176	782	185	760	179	-2,1	-2,8	5,1	-3,2	22,0	23,7	23,6
ADMINISTRATZIOA ETA KUDEAKETA	2.428	1.515	2.465	1.550	2.462	1.564	1,5	-0,1	2,3	0,9	62,4	62,9	63,5
NEKAZARITZA	228	23	247	42	255	52	8,3	3,2	82,6	23,8	10,1	17,0	20,4
ARTE GRAFIKOAK	245	120	244	124	270	153	-0,4	10,7	3,3	23,4	49,0	50,8	56,7
MERKATARITZA ETA MARKETINA	1.095	517	1.139	522	1.161	488	4,0	1,9	1,0	-6,5	47,2	45,8	42,0
ERAIKUNTZAK ETA OBRA ZIBILAK	298	102	251	100	295	108	-15,8	17,5	-2,0	8,0	34,2	39,8	36,6
ELEKTRIZITATEA ETA ELEKTRONIKA	2.412	142	2.305	172	2.375	195	-4,4	3,0	21,1	13,4	5,9	7,5	8,2
ENERGIA ETA URA	114	16	99	8	115	11	-13,2	16,2	-50,0	37,5	14,0	8,1	9,6
FABRIKAZIO MEKANIKOA	3.200	338	3.251	348	3.308	427	1,6	1,8	3,0	22,7	10,6	10,7	12,9
OSTALARITZA ETA TURISMOA	1.019	500	1.005	499	975	479	-1,4	-3,0	-0,2	-4,0	49,1	49,7	49,1
IRUDI PERTSONALA	391	376	347	327	397	375	-11,3	14,4	-13,0	14,7	96,2	94,2	94,5
IRUDIA ETA SOINUA	608	162	600	157	572	145	-1,3	-4,7	-3,1	-7,6	26,6	26,2	25,3
ELIKADURA INDUSTRIAK	22	14	22	9	20	12		-9,1	-35,7	33,3	63,6	40,9	60,0
INFORMATIKA ETA KOMUNIKAZIOAK	1.850	204	2.019	282	2.165	321	9,1	7,2	38,2	13,8	11,0	14,0	14,8
INSTALAZIO ETA MANTENTZE LANAK	1.433	81	1.437	88	1.546	106	0,3	7,6	8,6	20,5	5,7	6,1	6,9
ZURA, ALTZARIAK ETA KORTXOA	74	10	68	14	73	25	-8,1	7,4	40,0	78,6	13,5	20,6	34,2
ITSASOA ETA ARRANTZA	247	7	233	6	240	7	-5,7	3,0	-14,3	16,7	2,8	2,6	2,9
KIMIKA	462	237	456	264	490	295	-1,3	7,5	11,4	11,7	51,3	57,9	60,2
OSASUNA	1.518	1.154	1.582	1.210	1.607	1.242	4,2	1,6	4,9	2,6	76,0	76,5	77,3
SEGURTASUNA ETA INGURUMENA	145	53	110	46	116	39	-24,1	5,5	-13,2	-15,2	36,6	41,8	33,6
GIZARTE ETA KULTURA ZERBITZUAK ETA KOMUNITATERAKO ZERBITZUAK	2.205	1.694	2.096	1.620	2.101	1.638	-4,9	0,2	-4,4	1,1	76,8	77,3	78,0
EHUNGINTZA, JANTZIGINTZA ETA LARRUGINTZA	121	108	106	93	108	95	-12,4	1,9	-13,9	2,2	89,3	87,7	88,0
GARRAIOA ETA IBILGAILUEN MANTENTZE LANAK	591	19	604	25	605	34	2,2	0,2	31,6	36,0	3,2	4,1	5,6

Iturria: EUSTAT. Eskola jardueraren estatistika

1.2. UNIBERTSITATEKO IRAKASKUNTZAK

1.2.1. Unibertsitateko matrikulazioa

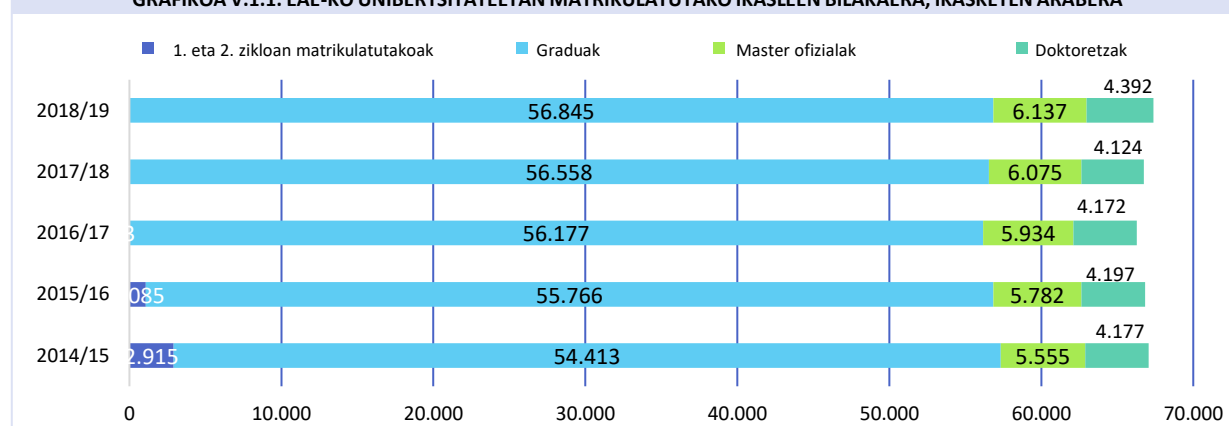
EUSTATen “Unibertsitate Estatistikan” jasotako datuen arabera, 2018-19 ikasturtean EAEko unibertsitateetan 67.374 ikasle zeuden matrikulatuta, hau da, aurreko ikasturtearekin alderatuta, % 0,9 gehiago.

Graduko ikasleak % 84,4 izan ziren, hau da, aurreko ikasturtean baino % 0,5 gehiago. Gainerako % 15,6a graduondoko ikasketetan matrikulatu zen (master ofizialak eta doktoretzak); lehenengoak % 1 gehitu ziren eta bigarrenak % 6,5. Lehenengo eta bigarren zikloko ikasketak desagertu egin ziren 2017/18 ikasturtean.

V.1.8. TAULA EAE-N UNIBERTSITATEAN MATRIKULATUTAKO IKASLEEN BILAKAERA, IKASKETEN ARABERA

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19		ALDAKUNTZA REN %
					GUZTIRA	% BERTIKALA	2017/18- 2018/19
GUZTIRA	67.060	66.830	66.286	66.757	67.374	100	0,9
LEHENENGO ETA BIGARREN ZIKLOETAN MATRIKULATUTAKOAK	2.915	1.085	3				
GRADUETAN MATRIKULATUTAKOAK	54.413	55.766	56.177	56.558	56.845	84,4	0,5
GRADUONDOETAN MATRIKULATUTAKOAK	9.732	9.979	10.106	10.199	10.529	15,6	3,2
MASTER OFIZIALAK	5.555	5.782	5.934	6.075	6.137	9,1	1,0
DOKTORETZAK	4.177	4.197	4.172	4.124	4.392	6,5	6,5

Iturria: EUSTAT. Unibertsitateko estatistika

GRAFIKOA V.1.1. EAE-KO UNIBERTSITATEETAN MATRIKULATUTAKO IKASLEEN BILAKAERA, IKASKETEN ARABERA

Iturria: EUSTAT. Unibertsitateko estatistika

Ikastetxeen titulartasuna kontuan hartuta, ikasleen % 72 unibertsitate publikoan matrikulatu zen eta azken 8 urteetan 7 puntu galdu dira alor horretan. Gradueta, ratioa bera (% 72) izan zen, master ofizialetakoa % 62,2ra gutxitu zen eta doktoresetako ikasketen ratioa % 86,6koa izan zen.

Unibertsitateko ikasle gehienak emakumeak izan ziren (% 53,8). Gradueta % 54,4 izan ziren eta doktoresetan % 51,3. Masterretako parte-hartzea orekatuagoa da (% 49,6 emakumeak dira).

**V.1.9. KOADROA. EAE-KO UNIBERTSITATEETAN MATRIKULATUTAKO IKASLEAK IKASKETEN, SEXUAREN ETA UNIBERTSITATEAREN
TITULARTASUNAREN ARABERA**

	2016-17			2017-18			2018-19		
	GUZTIRA	EMAKU- MEEN %	IKASTETXE PUBLIKOEN %	GUZTIRA	EMAKU- MEEN %	IKASTETXE PUBLIKOEN %	GUZTIRA	EMAKU- MEEN %	IKASTETXE PUBLIKOEN %
GUZTIRA	66.286	53,5	73,4	66.757	53,8	72,5	67.374	53,8	72,0
LEHENENGO ETA BIGARREN ZIKLOETAN MATRIKULATUTAKOAK	3	33,3	66,7						
GRADUETAN MATRIKULATUTAKOAK	56.177	53,9	73,9	56.558	54,3	72,7	56.845	54,4	72,0
GRADUONDOETAN MATRIKULATUTAKOAK	10.106	51,3	70,5	10.199	50,8	71,3	10.529	50,3	72,4
MASTER OFIZIALAK	5.934	50,9	59,9	6.075	50,0	60,8	6.137	49,6	62,2
DOKTORETZAK	4.172	51,7	85,6	4.124	51,9	86,8	4.392	51,3	86,6

Iturria: EUSTAT. Unibertsitateko estatistika

EUSTATen datuen arabera, graduako matrikulen erdia ikasketa hauetan egin zen: Enpresen administrazioa eta zuzendaritza (5.683), Lehen Hezkuntza (4.007), Zuzenbidea (3.508), Psikologia (2.766), Haur Hezkuntza (2.140) Ingeniaritza mekanikoa (2.138), Medikuntza (1.840), Erizaintza (1.492), Gizarte Hezkuntza (1.489), Teknologia industrialeko ingeniaritza (1.431), Gizarte Langintza (1.338) eta Ingeniaritza elektroniko industrial eta automatikoa (1.256).

Generoa erabakigarria da unibertsitateko ikasketak aukeratzeko orduan; hala, titulazioen % 36n gehienak emakumeak dira eta % 39n gizonak; soilik titulazioen % 25en dago sexu bien kopurua orekatuta.

Gradu batzuetan emakumeen kopurua % 80 baino gehiagokoa da, besteak beste, hauetan: Haur Hezkuntza, Pedagogia, Erizaintza, Hizkuntza modernoak eta kudeaketa, Itzulpenlengintza eta interpretazioa eta Ondasun kulturalen kontserbazioa eta eraberritzea.

Alderantziz, emakumeek laurdena baino gutxiago osatzen duten titulazioak ingeniaritza adarrekoak dira. Gainera, ondorengo lau titulazioetan gizonen kopuruak % 90 gainditzen du: Itsas ingeniaritza, Komunikazioen elektronika, Mekatronika eta Automobilgintza.

Bukatzeko, hauek izan ziren parekidetasun handiena izan zuten graduak: Matematika, Enpresen administrazioa eta zuzendaritza, Ingurumen Zientziak, Arkitektura teknikoak eta Ingeniaritza kimikoa.

Laburbilduz, Lanbide Heziketako matrikulazioan gertatzen den bezala, titulazioak sexuaren arabera hautatzean dauden aldeei eusten zaie. Hala, kopuru agregatueta ikusten denez, emakumeek unibertsitateko adar teknikoetan duten parte-hartzea (Ingeniaritza eta Arkitektura) gizonena baino txikiagoa da (2018-19 ikasturtean % 27,3 eta % 72,7).

V.1.10. TAULA UNIBERTSITATEAN MATRIKULATUTAKO IKASLEAK, IKASKETA ADARREN ETA SEXUAREN ARABERA.

	2016-17			2017-18			2018-19		
	GUZTIRA	% HORIZONTALAK		GUZTIRA	% HORIZONTALAK		GUZTIRA	% HORIZONTALAK	
		GIZONAK	EMAKUMEAK		GIZONAK	EMAKUMEAK		GIZONAK	EMAKUMEAK
Guztira	56.177	46,1	53,9	56.558	45,7	54,3	67.374	46,2	53,8
Arteak eta giza zientziak	5.285	37,2	62,8	5.231	37,0	63,0	6.139	37,9	62,1
Zientziak	3.021	47,7	52,3	3.050	47,9	52,1	4.232	48,5	51,5
Osasun zientziak	7.638	23,9	76,1	7.480	23,0	77,0	8.843	23,2	76,8
Gizarte eta zuzenbide zientziak	27.827	41,8	58,2	28.525	41,4	58,6	32.768	41,2	58,8
Ingeniaritza eta arkitektura	12.406	72,9	27,1	12.272	72,7	27,3	15.392	72,7	27,3
<i>Iturria: EUSTAT. Unibertsitateko estatistika</i>									

1.2.2. Unibertsitateko tituluak lortzea

2018-19 ikasturtean 12.993 pertsona graduatu ziren, aurreko ikasturtean baino % 1,3 gehiago. Emakumeak, guztira, % 56,4 izan ziren. Ikasketa moten arabera, 9.316 ikaslek graduako titulua lortu zuten, 3.219k master ofizialeko titulua, eta 458k doktoretza titulua. Aurreko ikasturtearekin alderatuz, aldakuntza positiboa izan zen graduatan (+% 1,2), baina negatiboa master ofizialetan (-% 0,8), eta gainditutako tesiak % 24,8 gehitu ziren.

Graduko ikasketetara joz gero, ikasleen % 52,3 Gizarte Zientzien eta Zientzia Juridikoen adarreko ikasketetan graduatu zen, eta ondoren, % 20,6 Ingeniaritza eta Arkitektura ikasketetan. Neurri txikiagoan Osasun Zientzietan (% 14,2), Arte eta Giza Zientzietan (% 7,7) eta Zientzietan (% 5,2). Titulazio bikoitzeko ikasketak bukatu zituzten 335 ikaslek.

Sexuen arteko aldeak ikusten dira graduako ikasketen adararren hautaketan, eta emakumeek nahiago dituzte Osasun Zientzien barruan sartzen diren programak (% 80,3 emakumeak dira), Arteak eta Giza Zientziak (% 68,7), Gizarte Zientziak eta Zientzia Juridikoak (% 62,2) eta Zientziak (% 56,1), betiere irakaskuntza teknikoan aldean (emakumeak % 29,7 baino ez dira).

V.1.11. TAULA EAE-KO UNIBERTSITATEETAN MATRIKULATUTAKO IKASLEEN BILAKAERA								
	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19			
					GUZTIRA	% BERTIKALAK	% EMAKUMEAK (HORIZONTALA)	AURREKO IKASTURTEA REKIKO ALDAKUNTZA
GRADUAK	8.068	8.709	8.897	9.209	9.316	100,0	58,2	1,2
ARTEA ETA GIZA ZIENTZIAK	680	714	714	741	715	7,7	68,7	-3,5
ZIENTZIAK	406	498	457	466	485	5,2	56,1	4,1
OSASUN ZIENTZIAK	828	1231	1.285	1.294	1322	14,2	80,3	2,2
GIZARTE ETA ZUZENBIDE ZIENTZIAK	4281	4389	4.457	4.792	4871	52,3	62,2	1,6
INGENIARITZA ETA ARKITEKTURA	1873	1877	1.984	1.916	1923	20,6	29,7	0,4
<i>TITULAZIO BIKOITZAK (*)</i>	139	166	159	205	335			63,4
MASTER OFIZIALAK	2.933	3172	3204	3.244	3.219		51,1	-0,8
DOKTORETZA TESIAK	528	844	764	367	458		57,6	24,8
GUZTIRA	11.529	12.725	12.865	12.820	12.993		56,4	1,3

(*) Aurreko erregistroetan gehitutako zenbatekoa
Iturria: EUSTAT. Unibertsitateko estatistika

1.3. HEZKUNTZA ADIERAZLEAK

Epigrafe hau egiteko oinarritzat hartu da jarraian adierazten den Hezkuntza eta Lanbide Heziketa Ministerioko “Hezkuntza adierazleen Estatuko Sistemaren Mapa”. Memoria sozioekonomiko honetan ohikoa den moduan, zenbait adierazletan urteko jarraipena egiten da eta beste batzuk bi urtean behin edo hiru urtean behin aztertzen dira, modu horretan, beste adierazle batzuk aztertu ahal izateko; era berean, beste adierazle batzuk informazio berria eskuragarri dagoenean aztertzen dira (PISA txostenaren kasuan, memoria sozioekonomikoaren edizio honetan).

Bestalde, epigrafearen amaieran, Hezkuntza adierazleen Estatuko Sistemaren Mapan bilduta ez dauden Unibertsitate Sistemako beste adierazle batzuk eta unibertsitateek Shangaiako sailkapenean duten postua azaldu dira.

V.1.12. TAULA ADIERAZLEEN SAILKAPENA (HEZKUNTZA ADIERAZLEEN ESTATUKO SISTEMA)	
Eskolaratzea eta hezkuntza ingurunea	E1. Eskolaratzea eta biztanleria
	E1.1. Eskolaratzea eta 0tik 29 urtera arteko biztanleak
	E1.2. Eskolaratzea, titulartasunaren arabera
	E1.3. Hezkuntzako bizi itxaropena 5 urtetik aurrera
	E2. Derrigorrezkoak ez diren mailetakoa adin teorikoetako eskolaratze tasak
	E2.1. Haur Hezkuntza
	E2.2. Derrigorrezko irakaskuntzen ondoko Bigarren Hezkuntza
	E2.3. Goi mailako Hezkuntza
	E3. Ikasle atzerriarrak
	E4. Ikasleak, talde eta irakasle bakoitzeko
	E4.1. Ikasleak, hezkuntza talde bakoitzeko
	E4.2. Ikasleak, irakasle bakoitzeko
	E5. Lanbide Heziketa
	E5.1. Sarbide tasa gordinak eta Lanbide Heziketako titulazioa
	E5.2. Lanbide Heziketako ikasleak, prestakuntza adarraren eta sexuaren arabera
	E6. Atzerriko hizkuntzen ikaskuntza
Hezkuntza finantzaketa	E6.1. Atzerriko hizkuntza ikasgai gisa
	E6.2. Irakasteko hizkuntza gisa atzerriko hizkuntza erabiltzea
	E7. Etengabeko ikaskuntzan parte hartzea
Hezkuntza emaitzen adierazleak	E8. Hezkuntza laguntza behar duten eta behar bereziak dituzten ikasleak
	F1. Hezkuntzako gastu osoa
	F1.1. Hezkuntzako gastu publikoa eta etxeetako gastua
Hezkuntza emaitzen adierazleak	F1.2. Hitzarmenetarako gastu publikoa
	F2. Hezkuntzako gastua ikasle bakoitzeko
	R1. Oinarrizko gaitasunak Lehen Hezkuntzako laugarren mailan
Hezkuntza emaitzen adierazleak	R1.1. Irakurketa ulermeneko gaitasuna (PIRLS)
	R2. 15 urterekin izan beharreko ezinbesteko gaitasunak (PISA)
	R3. Ikasleen adinaren egokitasuna

- R3.1. Derrigorrezko hezkuntzako ikasleen adinaren egokitasuna
- R3.2. Maila errepikatu duten ikasleak
- R4. Hezkuntza eta trebakuntza uzte goiztiarra
- R5. Titulua lortu dutenen tasak
- R5.1. DBHko graduatze tasa gordina
- R5.2. Graduatzeko tasa gordina Bigarren Hezkuntzako bigarren etapako ikasketetan
- R5.3. Goi mailako ikasketetako titulua dutenen ehunekoa gazteen artean
- R6. Helduen prestakuntza maila
- R7. Jarduera eta langabezia tasak prestakuntza mailaren arabera
- R7.1. Jarduera tasak prestakuntza mailaren arabera
- R7.2. Langabezia tasak prestakuntza mailaren arabera
- R8. Laneko diru-sarrerak, prestakuntza mailaren arabera

Iturria: Hezkuntza adierazleen estatuko sistema. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

Epigrafe honetan zehar kontuan izan behar dira memoria honetako glosarioan jasota dauden Hezkuntzako Normalizatutako Nazioarteko Sailkapena -CINE 2011- eta Hezkuntzako Sailkapen Nazionala -CNED 2014-.

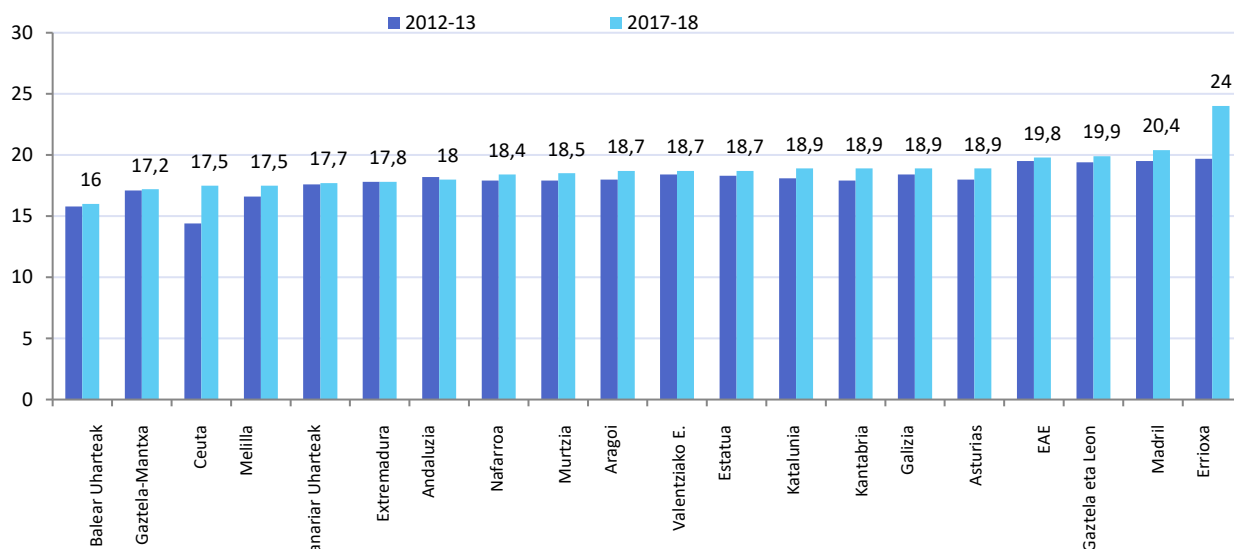
1.3.1. Eskolaratze eta hezkuntza ingurune adierazleak

Hezkuntzako bizi itxaropena 5 urtetik aurrera ⁶

Hezkuntzaren alorrean, bizi itxaropena ustez bost urteko pertsona bat hezkuntza eta prestakuntza sisteman egongo den urteen batez bestekoa da, erreferentziako ikasturtean eskolarizazio mailekin bat eginez.

Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioaren "Hezkuntza adierazleen estatuko sistema. 2020ko edizioa" izeneko txostenaren arabera, ia-ia autonomia erkidego guztietan adierazle hori gehitu egin da 2012-13 ikasturtetik aurrera. 2017-18 ikasturtean, EAE autonomia erkidegoen sailkapeneko laugarren postuan zegoen, 19,8 urteko balioarekin.

V.1.2. GRAFIKOA. HEZKUNTZAKO BIZI ITXAROPENA BOST URTEREkin

Iturria: Hezkuntzako adierazleen estatuko sistema. 2020ko edizioa

⁶ Espainian derrigorrezko hezkuntza 6 urterekin hasten den arren, 5 urteko adina hartzen da kontuan eta halaxe jasota dago Eurostaten eta ELGaren adierazleetan, izan ere, horrek nazioarteko konparazioa egitea ahalbidetzen du

Nazioarteko konparazioan, hezkuntzan 5 eta 39 urte bitartean espero den urte-kopurua hartzen da kontuan. 2017-18 ikasturtean eskolaratze urte handienak zituzten herrialdeak Suedia eta Finlandia ziren (21), ondoren Irlanda eta Danimarka (20) eta, azkenik, Herbehereak, Lituania, Letonia, Grezia eta Belgika (19) zeuden. Jarraian Espainia zegoen 18 urterekin beste hiru herrialderekin batera, eta horien artean Alemania zegoen. 17 urterekin bederatzi herrialde zeuden, besteak beste Frantzia, eta 16 urterekin bi herrialde. Kopuru txikiena Luxenburgon zegoen (15).

Etengabeko ikaskuntzan parte hartzea

Etengabeko ikaskuntzako ekintza batean parte hartzen duten 25 eta 64 urte bitarteko biztanleen ehunekoa bezala definitzen da, adin bereko biztanleria osoaren gainetik.

Hezkuntza eta prestakuntza alorreko Europako lankidetzaren esparru estrategikoaren barnean (ET2020), Europako Kontseiluak 2009ko maiatzeko bilkuran ondorioztatu zuenez, Europako herrialdeek ikaskuntza bizitza osoan sustatu beharko lukete helduek beraien trebakuntza, prestakuntza eta eguneratzea hobetzeko prozesuetan duten parte-hartzea gehituz, etengabeko ikaskuntzaren ikuspegitik, hezkuntza sistema formalen nahiz bestelako jarduera ez-formalen bidez. Hala, EBk 2020rako helburu bezala ezarri du 25-64 urteko helduen % 15ek, gutxienez, hartuko duela parte etengabeko ikaskuntzako jardueraren batean.

⁷2030erako Agendaren 4. GJH-an, ⁸ 4.3 helburua hauxe da: *Gaurtik 2030era, bermatzea emakume eta gizon guztiek prestakuntza teknikoa, profesionala eta goi mailako kalitatezko prestakuntza jasotzen dutela, unibertsitateko irakaskuntza barne, 4.3.1 adierazle orokorrean definitutakoa*: Ikasleen eta helduen irakaskuntza akademikoko eta ez akademikoko eta aurreko 12 hilabeteetako trebakuntzako parte-hartze tasa.

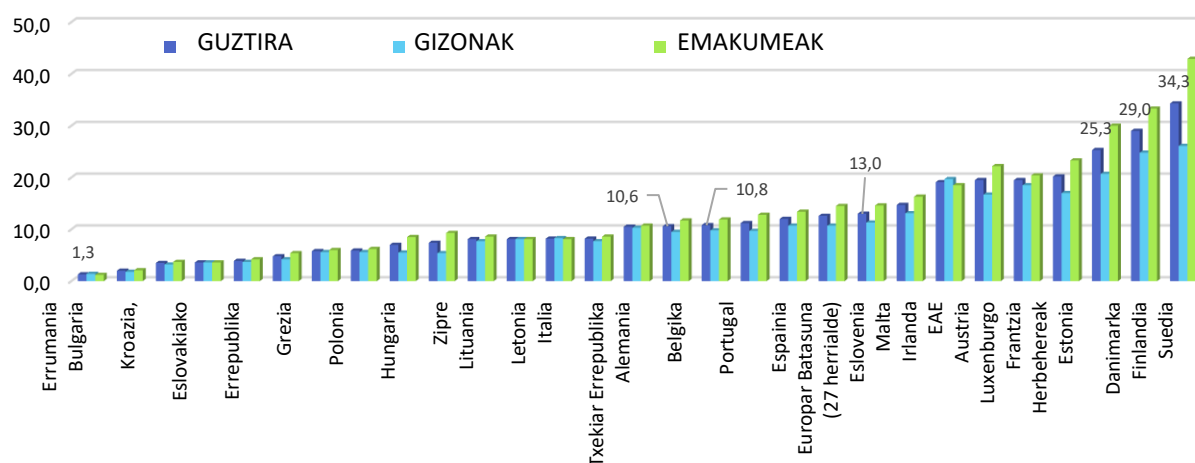
Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioaren 2020ko “Hezkuntza adierazleen estatuko sistema” txosteneko datuen arabera, 2019an EAEn, 25 eta 65 arteko biztanleriaren % 13k inkesta egin baino aurreko lau asteetan prestakuntza jardueraren batean parte hartu zuen. Modu horretan, EAE EB28ko batez bestekoaren gainetik dago (% 10,8), baina Europako helburura iristeko 2 puntu falta zaizkio (% 15) eta Eskandinaviako herrialdeetako partaidetza ratioetatik urrun dago: Suedia (% 34,3), Finlandia (% 29) eta Danimarka (% 25,3).

Autonomia erkidegoen arabera, ehuneko handienak Nafarroan eta Euskadin daude (bietan % 13). Lurralde guztietan (hau da, EBko estatuak eta autonomia erkidegoak) emakumeen parte-hartzea gizonena baino handiagoa da. EAEn, % 14,6 eta % 11,3, hain zuzen ere.

⁷ Garapen jasangarriko helburua

⁸ NBEren garapen jasangarrirako 2030erako Agenda

GRAFIKOA V.1.3. IRAKASKUNTZA IRAUNKORREAN IKASTEN DUTEN 25-64 URTE ARTEKOEN EHUNEKOA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA

Iturria: Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa.

1.3.2. Hezkuntza finantzaketaren adierazleak

EUSTAT: Hezkuntzaren kontua

EUSTATen Hezkuntzaren kontuan hezkuntza alor guztietako (araututakoak eta ez arautuak) ohiko gastua eta kapital gastua jasotzen dira, hezkuntza erakundeetan eta bestelako zentroetan eta enpresetan egindakoak, eta iturri publikoekin eta pribatuekin finantzatuak izan direnak.

Kontu horren arabera, Euskadiko 2018ko hezkuntzako gastu osoa % 2,4 gehitu zen aurreko urtearekin alderatuz, eta 3.949 M€-koa izan zen. Kapitulua hau bukatzean, ez dago datu berririk eskuragarri, eta, beraz, gure 2018ko memoria hartu dugu erreferentziatzat.

Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa: hezkuntzan egindako gastu publikoa administrazio motaren arabera

Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioaren “Espainiako hezkuntzaren zifrak, 2021eko edizioa” txostenean jasotako datuen arabera, EB27ko⁹ hezkuntzako gastu publikoa 2017an BPGd-ren % 4,64koa izan zen, hau da, estatuko % 4,07ko ratioaren gainetik. Hauek dira ratio handienak dituzten herrialdeak: Danimarka (% 7,33), Suedia (% 7,06), Belgika (% 6,29), Finlandia (% 6,06), Zipre (% 5,77), Frantzia (% 5,45), Austria (% 5,25) eta Herbehereak (% 5,18).

V.1.13 taulan azaltzen den moduan, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioaren datuen arabera, 2019an, estatuko administrazio eta unibertsitate guztien hezkuntzako gastu publikoa (finantza kapituluak kenduz, hala, gorabeherak kentzen direlarik eta nazioarteko konparazioak egin daitezkeelarik) 52.853 milioi eurokoa izan zen, hau da, BPGd-ren % 4,25 (aurreko urtean % 4,19).

Administrazioen arabera estatuko gastu publikoa aztertuz, logikoa den moduan, zati handiena Hezkuntza Ministerioari eta autonomia erkidegoetako hezkuntza administrazioei dagokie (Hezkuntza Kontseilariak eta Sailak). Hala, 2019ko autonomia erkidegoetako hezkuntza administrazioen gastua 46.417 milioi eurokoa izan zen (2018an 44.214,9 milioi), hau da, BPGd-ren % 3,73 (aurreko urtean, % 3,67). EAEn, gastu hori 2.902,8 milioi eurokoa izan zen (2.762 milioi 2018an), hau da, BPGd-ren % 3,9, estatuko ratioa baino 0,17 puntu handiagoa eta EAEko 2018koa baino 7 ehunen handiagoa.

⁹ Metodologian ez da barne hartzen Haur Hezkuntzako gastua.

Europako eta erreferentziako herrialdeetako batez bestekoarekin konparatzeko, gastu guztiak izan ditugu aintzat (administrazioen multzokoak), lehenengo paragrafoan aipatutakoak. Horrenbestez, EAEko eta Europako batez bestekoak (lurralde gehiago izateagatik) ez dira zuzenean konparagarriak, baina nahiko hurbilketa zuzena ematen digute, eta horietan oinarrituta esan dezakegu gure erkidegoak gastu publiko txikiagoa duela BPGd-ren gainean erreferentziazko herrialdeek baino.

V.1.13 TAULA HEZKUNTZAKO GASTU PUBLIKOAREN GARAPENA, ADMINISTRAZIO MOTAREN ARABERA (MILA €).
GASTU PUBLIKOA, FINANTZA KAPITULUAK KANPO

	GASTUA				% GASTUA/BPGd			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
ESTATUA, GUZTIRA	47.192.045	48.908.164	50.430.116	52.853.171	4,24	4,21	4,19	4,25
HEZKUNTZA ESKUMENAK DITUZTEN HKKM ETA AUTONOMIA ERKIDEGOETAKO HEZKUNTZA ADMINISTRAZIOAK	41.387.707	42.832.461	44.214.964	46.417.701	3,72	3,69	3,67	3,73
<i>Hezkuntza, Kultura eta Kirol Ministerioa</i>	2.037.294	2.103.203	2.162.060	2.192.398	0,18	0,18	0,18	0,18
<i>Hezkuntza, Kultura eta Kirol Ministerioa, autonomia erkidegoetara egindako transferentziak kenduta</i>	1.680.532	1.709.367	1.797.933	1.826.606	0,15	0,15	0,15	0,15
Autonomia erkidegoetako hezkuntza administrazioak (Hezkuntza Kontseilaritzak/Sailak)	39.707.175	41.123.094	42.417.031	44.591.095	3,56	3,54	3,52	3,58
ANDALUZIA	7.604.793	7.908.329	8.105.710	8.411.555	5,12	5,09	5,04	5,07
ARAGOI	1.119.802	1.170.995	1.219.199	1.268.254	3,27	3,29	3,31	3,33
ASTURIAS	798.838	820.846	830.903	866.769	3,68	3,63	3,57	3,65
BALEAR UHARTEAK	861.135	908.234	955.167	1.006.072	2,89	2,89	2,91	2,98
KANARIAR UHARTEAK	1.592.699	1.643.219	1.698.521	1.862.039	3,79	3,72	3,71	3,95
KANTABRIA	570.031	569.907	588.723	617.618	4,48	4,31	4,29	4,35
GAZTELA ETA LEON	2.096.544	2.116.940	2.182.941	2.244.792	3,83	3,78	3,73	3,75
GAZTELA-MANTXA	1.562.327	1.623.367	1.700.148	1.828.487	4,08	4,07	4,09	4,27
KATALUNIA	6.139.980	6.428.514	6.653.436	6.910.701	2,89	2,90	2,90	2,92
VALENTZIA	4.300.411	4.456.698	4.654.896	4.935.892	4,17	4,13	4,16	4,25
EXTREMADURA	1.016.417	1.031.124	1.064.100	1.116.324	5,49	5,28	5,30	5,40
GALIZIA	2.317.044	2.385.149	2.442.203	2.548.970	3,98	3,95	3,91	3,96
MADRIL	4.849.327	5.004.857	5.166.939	5.514.667	2,29	2,25	2,24	2,30
MURTZIA	1.339.958	1.378.366	1.426.659	1.523.214	4,56	4,51	4,57	4,71
NAFARROA	620.376	656.506	675.027	728.933	3,31	3,36	3,37	3,48
EAE	2.642.160	2.740.020	2.762.043	2.902.797	3,94	3,93	3,83	3,90
ERRIOXA	275.333	280.024	290.416	304.011	3,44	3,38	3,38	3,43
<i>Hezkuntza eskumen guztiak ez dituzten autonomia erkidegoak</i>	.	.	.	.				
<i>Beste administrazio batzuk</i>	3.283.621	3.568.671	3.679.354	3.868.878				
ADMINISTRAZIOAK BANATU GABEKO GASTUA - Egotzitako gizarte kotizazioak	4.487.000	4.443.000	4.445.000	4.509.000				
<i>Estatuko administrazioek tokiko erakundeek egindako transferentziak - DOIKUNTZA PARTIDA</i>	-211.219	-221.474	-244.173	-267.156				

Iturria: Baliabide ekonomikoak. Gastu publikoa. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa, EIN eta guk egindakoa

Unibertsitatez kanpoko eta unibertsitateko hezkuntza erakundeetan egindako gastua, administrazio motaren arabera

V.1.14 taulan ikus daitekeen bezala, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioaren datuen arabera, 2019an Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailak unibertsitatetik kanpoko hezkuntzan egindako gastuak (BPGd-ren gaineko gastuaren ehunekoa) autonomia erkidegoetako hezkuntza administrazioek egindako gastuaren batez bestekoa gainditzen zuen (BPGd-ren % 3,2 eta % 2,8), baina ez unibertsitate hezkuntzan egindakoa (% 0,6 eta % 0,8).

V.1.14. TAULA GASTU PUBLIKOAREN BILAKAERA (FINANTZA CAP-AK SALBUETSITA) UNIBERTSITATETIK KANPOKO HEZKUNTZA ERAKUNDEETAN ETA UNIBERTSITATE HEZKUNTZAKO ERAKUNDEETAN, ADMINISTRAZIO MOTAREN ARABERA								
	GASTUAK (MILA EUROTAN).				GASTUA / BPGd (%)			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
UNIBERTSITATETIK KANPOKO HEZKUNTZA ERAKUNDEAK								
GUZTIRA	33.431.447	34.530.476	35.742.957	37.729.058	3,0	3,0	3,0	3,0
Hezkuntza Ministerioa eta autonomia erkidegoetako hezkuntza administrazioak	31.024.517	32.015.184	33.172.410	35.037.616	2,8	2,8	2,8	2,8
Hezkuntza Ministerioa	626.225	608.996	612.004	623.764	0,1	0,1	0,1	0,1
Hezkuntza Ministerioa, autonomia erkidegoei egindako transferentziak kenduta	509.532	472.442	523.680	548.077	0,1	0,0	0,0	0,0
Autonomia erkidegoetako hezkuntza administrazioak	30.514.985	31.542.742	32.648.729	34.489.539	2,7	2,7	2,7	2,8
EAEko Kontseilaritza/Hezkuntza Saila	2.139.695	2.191.373	2.247.723	2.384.155	3,2	3,1	3,1	3,2
Beste administrazio batzuk					3,0	3,0	3,0	3,0
Estatuko administrazioek tokiko erakundeei egindako transferentziak - DOIKUNTZA PARTIDA	2.618.149	2.736.766	2.814.621	2.958.497	2,8	2,8	2,8	2,8
UNIBERTSITATE HEZKUNTZAKO ERAKUNDEAK								
GUZTIRA	8.815.558	9.135.927	9.362.566	9.719.699	0,8	0,8	0,8	0,8
Hezkuntza Ministerioa eta autonomia erkidegoetako hezkuntza administrazioak	8.799.269	9.098.118	9.331.459	9.684.323	0,8	0,8	0,8	0,8
Hezkuntza Ministerioa	226.684	227.880	220.686	217.703	0,0	0,0	0,0	0,0
Hezkuntza Ministerioa, autonomia erkidegoei egindako transferentziak kenduta	226.684	227.880	220.686	217.703	0,0	0,0	0,0	0,0
Autonomia erkidegoetako hezkuntza administrazioak	8.572.584	8.870.238	9.110.773	9.466.620	0,8	0,8	0,8	0,8
EAEko Kontseilaritza/Hezkuntza Saila	422.248	439.825	444.083	449.511	0,6	0,6	0,6	0,6
Beste administrazio batzuk					.	.	.	.
Estatuko administrazioek tokiko erakundeei egindako transferentziak - DOIKUNTZA PARTIDA	16.289	37.809	31.207	35.476	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Iturria: Baliabide ekonomikoak. Gastu publikoa. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa, EIN eta guk egindakoa</i>								
<i>Bekak ez daude barnean</i>								

Unibertsitatez kanpoko irakaskuntzako gastu publikoa ikasle bakoitzeko. Estatuko konparazioa

Ikasle bakoitzeko eta autonomia erkidegoen arabera gastu publikoa unibertsitatez kanpoko irakaskuntzarentzat kalkulatzeko, ELGAk adierazleen proiektuan indize hori eskuratzeko aplikatzen duen arau metodologia erabiltzen da. Beraz:

- Autonomia erkidegoan hezkuntzan egindako gastu publiko guztia barne hartzen da (beken gastua salbuetsiz), albo batera utzita hura finantzatzen duen erakundea. Horren ondorioz, hezkuntzakoak ez diren administrazioen hezkuntza gastuak gehitzeaz gain, egotzitako gizarte kotizazioen gastua lurraldeen arabera banatzen da.
- Finantza kapituluak gastuaren zenbatekoan kentzen dira.
- Urte beteko ikasle gisa bi ikasturteko zifrak haztatzearen emaitza erabiltzen da (adibidez, 2017rako, 2016-2017ko eta 2017-2018ko ikasleak erabiltzen dira), unibertsitatez kanpoko irakaskuntzako estatistikan agertzen dena. Horrez gain, irakaskuntza ezberdinetan matrikulatutakoen zenbatekoa denbora osoko baliokideetara eraldatzen da nazioarteko estatistikan erabiltzen diren konbertsio faktore berdinekin.
- "Ikasle publiko eta itundu bakoitzeko gastu publikoa" "Ikasle publiko bakoitzeko gastu publikora" pasatzeko, hitzarmen ekonomikoetarako eta itundutako ikastetxe pribatuaren dirulaguntzetarako zenbatekoa kentzen da, eta ikasleen datuen artean, bakarrik ikastetxe publikoetako ikasleak jasotzen dira. Lanbide prestakuntzako jarduerekin lotutako gastua ere kanpoan utzi da.

Beste alde batetik, adierazlean eragin dezaketen askotariko faktoreak daude eta horiek ez daude kalkuluan jasota, besteak beste, banaketa geografikoa, ikasleak hezkuntza maila ezberdinetan banatuta egotea eta eskaintza publikoaren eta pribatuaren garrantzia.

Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioaren datuen arabera, ikasle bakoitzeko (publikoa eta itundua) unibertsitatez kanpoko hezkuntzan egindako gastu publikoa 6.720 eurora iritsi zen EAEn 2018. urtean, eta EAEk lehen postua lortu zuen berriz ere autonomia-erkidegoen sailkapenean. Gastu hori % 4,4 hazi da 2015eko datuekin alderatuta, eta estatuan, berriz, % 8,9. Estatuko batez bestekoa 5.163 eurokoa izan zen; beraz, EAEko ikasle bakoitzeko gastua estatukoa baino % 30,2 handiagoa izan zen.

2018. urtean, unibertsitatez kanpoko irakaskuntzan ikastetxe publikoko ikasle bakoitzeko egindako gastu publikoa 9.415 eurokoa izan zen EAEn, eta, beraz, gure erkidegoak du, berriz ere, ikasle bakoitzeko gasturik handiena. Gastu hori % 4,9 gehitu da 2015ekoarekin alderatuta, eta estatuan, berriz, % 9,8. Estatuko batez bestekoa 5.968 eurokoa izan zen; beraz, EAEko ikastetxe publikoetan ikasle bakoitzeko batez besteko gastua estatukoa baino % 57,8 handiagoa izan zen.

V.1.15. TAULA UNIBERTSITATEZ KANPOKO IKASLE BAKOITZEKO GASTU PUBLIKOA (1), AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA										
	IKASLE PUBLIKO ETA ITUNDU BAKOITZEKO GASTU PUBLIKOA (EUROAK)					IKASLE PUBLIKO BAKOITZEKO GASTU PUBLIKOA (EUROAK)				
	2015	2016	2017	2018	Ald. % 2015/18	2015	2016	2017	2018	Ald. % 2015/18
ESTATUA	4.743	4.879	5.014	5.163	8,9	5.436	5.607	5.779	5.968	9,8
ANDALUZIA	4.220	4.419	4.536	4.617	9,4	4.735	4.943	5.077	5.210	10,0
ARAGOI	4.891	5.131	5.318	5.536	13,2	5.631	5.917	6.213	6.485	15,2
ASTURIAS	5.747	5.814	5.936	6.032	5,0	6.679	6.785	6.927	7.053	5,6
BALEAR UHARTEAK	5.102	5.328	5.465	5.672	11,2	5.917	6.379	6.493	6.767	14,4
KANARIAR UHARTEAK	4.627	4.991	5.281	5.238	13,2	5.102	5.514	5.903	5.853	14,7
KANTABRIA	5.644	5.934	5.915	6.154	9,0	6.595	6.917	6.864	7.183	8,9
GAZTELA ETA LEON	5.372	5.529	5.654	5.833	8,6	6.399	6.538	6.761	6.942	8,5
GAZTELA-MANTXA	4.545	4.619	4.859	5.151	13,3	4.885	4.988	5.255	5.594	14,5
KATALUNIA	4.580	4.721	4.868	5.042	10,1	5.197	5.386	5.557	5.798	11,6
VALENTZIAKO E.	4.628	4.819	4.944	5.127	10,8	5.246	5.510	5.609	5.803	10,6
EXTREMADURA	5.595	5.678	5.856	6.124	9,5	6.255	6.341	6.539	6.846	9,4
GALIZIA	5.585	5.699	5.985	6.151	10,1	6.460	6.598	6.932	7.134	10,4
MADRIL	3.957	3.945	4.039	4.159	5,1	4.593	4.591	4.727	4.892	6,5
MURTZIA	4.545	4.613	4.674	4.838	6,4	5.074	5.159	5.262	5.391	6,2
NAFARROA	5.731	5.829	6.035	6.173	7,7	6.951	7.128	7.456	7.622	9,7
EAE	6.437	6.502	6.601	6.720	4,4	8.973	9.054	9.298	9.415	4,9
ERRIOXA	5.004	5.149	5.257	5.430	8,5	5.863	6.052	6.215	6.420	9,5

(1) Ikasle bakoitzeko gastu publikoa unibertsitatez kanpoko irakaskuntzetan, hau da, lanbide prestakuntza kenduta. Ikasleak denbora osoko balioak direla aldatu dira, nazioarteko estatistikan erabiltzen den metodologiarekin bat eginez.

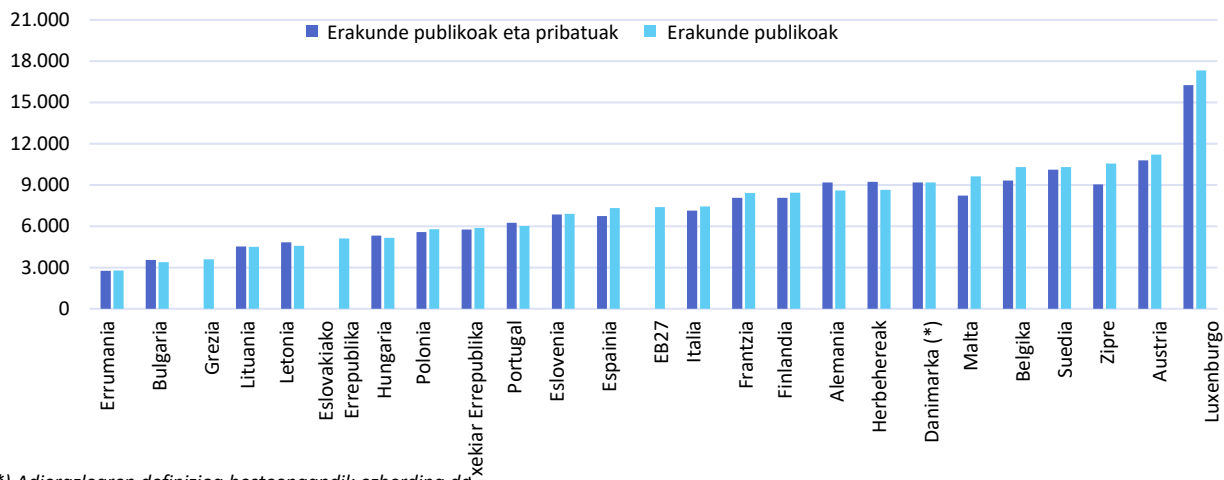
Iturria: Hezkuntzaren zifrak Espainian. 2021eko eta aurreko urteetako argitalpenak.

Ikasleko gastuak (EAP erabiliz bihurturiko euroak) hezkuntza erakundeetan. Nazioarteko erkaketa

Aurreko adierazleak ez bezala, adierazle honek erakunde publikoetako eta pribatuak gastu publikoa nahiz pribatua kontuan hartzen ditu lanerako prestakuntza sartzear gain, eta eurotan kalkulatu dago. Dena den, EAPa erabilia bihurtu da. Hezkuntza maila guztiei erreparatzen zaie, haurren hasierako hezkuntza garapenari (Haur Hezkuntzaren lehenengo zikloa) izan ezik.

EUROSTATen arabera, 2017an ikasle bakoitzeko gastua 6.738 eurokoa izan zen estatuan hezkuntza erakunde publikoetan eta pribatuak, eta 7.330 eurokoa erakunde publikoetan. Bi gastuak Italian, Frantzia, Finlandian, Alemanian, Herbehereetan, Maltan, Belgikan, Suedian eta Zipren jasotako azpitik daude, eta Austrian eta Luxenburgon erregistratutakoetatik urrun.

V.1.4. GRAFIKOA. IKASLE BAKOITZEKO GASTUA (EUROAK, PPS ERABILITA ALDATUTAKOAK). 2017

(*) Adierazlearen definizioa besteengandik ezberdina da.
Iturria: EUSTAT. Espainiako Hezkuntzako zifrak. 2021eko argitalpena. Hezkuntza eta Lanbide Prestakuntza Ministerioa

Eusko Jaurlaritzaren Hezkuntza Sailaren gastua

Eusko Jaurlaritzaren Hezkuntza Sailaren gastua (Hezkuntzaren arloan soilik) 2019an 2.944,7 milioi eurokoa izan zen. Horrek esan nahi du % 5,2 gehitu dela aurreko ekitaldiarekin alderatuta. Zenbateko horrek Eusko Jaurlaritzaren gastuaren % 24,5eko partaidetza izan zuen, aurreko urtean baino txikiagoa (% 24,7). Gastu hori EAEko BPGd-ren % 3,83 da, 2018an baino handiagoa (% 3,8). Ikasle bakoitzeko hezkuntzako gastu-ratioa (ikasleena, guztira, hau da, araubide orokorrekoan ¹⁰ zein berezikoan ¹¹) berriro igo zen 2018 eta 2019 bitartean, 5.753 eurotik 6.055 eurora.

Bestalde, 2020ko aurrekontuetan Hezkuntzarako partida 2.823,6 milioi eurokoa da. Horrek esan nahi du % 1,1eko gutxitzea egon dela aurreko urteko aurrekontuarekin alderatuta. Eusko Jaurlaritzako gastuen aurrekontuan duen partaidetza % 24koa da. Gastu hori EAEko BPGd-ren % 3,93 da.

V.1.16 TAULA EUSKO JAURLARITZAK HEZKUNTZAN LIKIDATUTAKO/AURREKONTUETAN SARTUTAKO GASTUAREN BILAKAERA

Urteak	Mila euro	Jaurlaritzaren guztia (mila euro)	Ejk likidatutako gastuaren gaineko %	BPGd (mila €)	BPGd-ren gaineko %	2013= 100 oinarria	Ikasleak guztira (1)	Gastuak ikasle bakoitzeko, eurotan
Aurrekontu likidazioekin								
2015	2.560.630	10.161.474	25,2	68.496.577	3,74	100	480.859	5.325
2016	2.588.781	10.364.639	25,0	71.239.291	3,78	101	486.870	5.317
2017	2.788.757	10.823.734	25,8	73.697.375	3,91	109	485.858	5.740
2018	2.798.940	11.317.546	24,7	76.888.235	3,80	109	486.550	5.753
2019	2.944.662	12.038.657	24,5	79.445.517	3,83	115	486.335	6.055
Ald. 18/19	5,2	6,4						
Aurrekontuekin								
2019	2.854.407	11.784.109	24,2	79.445.517	3,59	111	486.335	..
2020	2.823.633	11.774.000	24,0	71.834.412	3,93	110	..	..
Ald. 19/20	-1,1	-0,1						

(1) Ikasle guztien artean araubide orokorreko ikasleak eta araubide bereziko ikasleak sartzen dira. Araubide orokorreko ikasleen artean unibertsitatez kanpoko ikasleak –zeintzuen artean hezkuntza bereziko ikasleak eta helduen hezkuntza iraunkorrekoak sartzen diren- eta unibertsitateko ikasleak daude. Araubide bereziko ikasleen artean arte plastiko eta diseinuko, hizkuntzetako, musikako, dantzako, kiroleko eta diseinuko goi-mailako ikasketetako ikasleak sartzen dira.

¹⁰ Unibertsitarioa eta ez-unibertsitarioa.

¹¹ Arte plastikoak eta diseinua, hizkuntzak, musika, dantza, kirola eta diseinuko goi mailako ikasketak.

1.3.3. Hezkuntza emaitzen adierazleak

PISA proiektua Irakurmenean eta gaitasun zientifikoan eta matematikoan lorturiko batez besteko emaitzak. 2018ko argitalpena.

PISA (Ikasleen nazioarteko ebaluazio programa) ELGAren nazioarteko konparazio azterketa bat da eta helburua da baloratzea ikasleek zein mailara arte erabili ditzaketen ikastetxeetan ikasitako eta praktikaturako ezagutzak eta trebetasunak, ezagutza horiek garrantzitsuak izan daitezkeen egoeretan daudenean. Hiru urtean behin egiten da eta 15 urtetik aurrerako ikasleak ebaluatzen dira hiru alor hauetan: Irakurmena, matematikak eta zientziak. PISAren ziklo bakoitzean, ikasleek alor bakoitzeko azterketa sakonak egiten dituzte. 2018ko edizioan 79 herrialdek eta ekonomiak parte hartu zuten eta ebaluatu zen gaitasun nagusia irakurmena izan zen.

PISAren emaitzak aurkezteko modurik sinpleena lurralde bakoitzeko batez besteko errendimendua kalkulatzeko da (hau da, ikasleen batez besteko puntuazio zenbatetsia). Konparazioak egitean beharrezkoa da kontuan hartzea herrialde eta eskualdeetan aplikatzen diren ikasketa planak ezberdinak direla eta, ondorioz, konparazioetan ez dira bakarrik puntuazio horiek kontuan hartu behar, izan ere, emaitzak erkatzean, zantzagarritasun estatistikoa ere kalkulatu egin behar da (hau da, zenbaketen akatsak).

Beraz, garrantzitsua da aipatzea batez besteko puntuazioak konparatzean bakarrik estatistikoki adierazgarriak direnak kontuan hartu behar direla. Horregatik, PISAk batez besteko puntuazioa nabarmenki aldatzen ez zaien herrialdeak/ekonomiak zenbatzen ditu (konfiantzaren % 95ean).

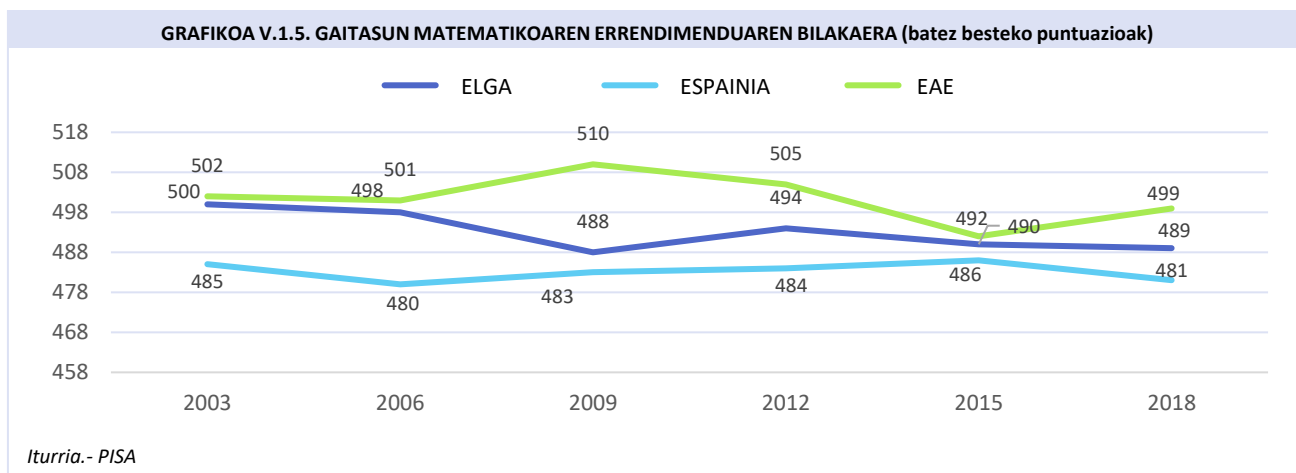
Matematikarako gaitasuna

Euskadiko ikasleen batez besteko puntuazio zenbatetsia 499 puntukoa da, estatuko batez bestekoa baino 18 puntu gehiagokoa (481) eta ELGAkoa baino 10 puntu gehiagokoa (489). (Ikus V.1.17 taula).

Batez besteko puntuazio horrekin eta % 95eko konfiantza tartearekin, honako hauek dira matematikako batez besteko puntuazioa Euskadikoarekin alderatuta hain ezberdina ez duten herrialdeak: Frantzia, Irlanda, Norvegia, Alemania, Austria, Txekiar Errepublika, Islandia, Suedia, Letonia, Zeelanda Berria, Portugal, Erresuma Batua, Aragoi, Asturias, Kantabria, Gaztela eta Leon, Katalunia, Galizia, Errioxa eta Nafarroa.

Japonia (527), Korea (526) eta Estonia (523) dira aukeratutako herrialdeen artean matematiketan emaitza onenak lortu dituztenak.

Autonomia erkidegoei dagokienez, batez besteko puntuaziorik handienak Nafarroakoak (503) eta Gaztela eta Leongoak (502) dira; EAErekin (499), Kantabriarekin, Galiziarekin, Aragoirekin eta Kataluniarekin batera, estatuko batez bestekoa baino emaitza nabarmen handiagoak lortu dituzte.

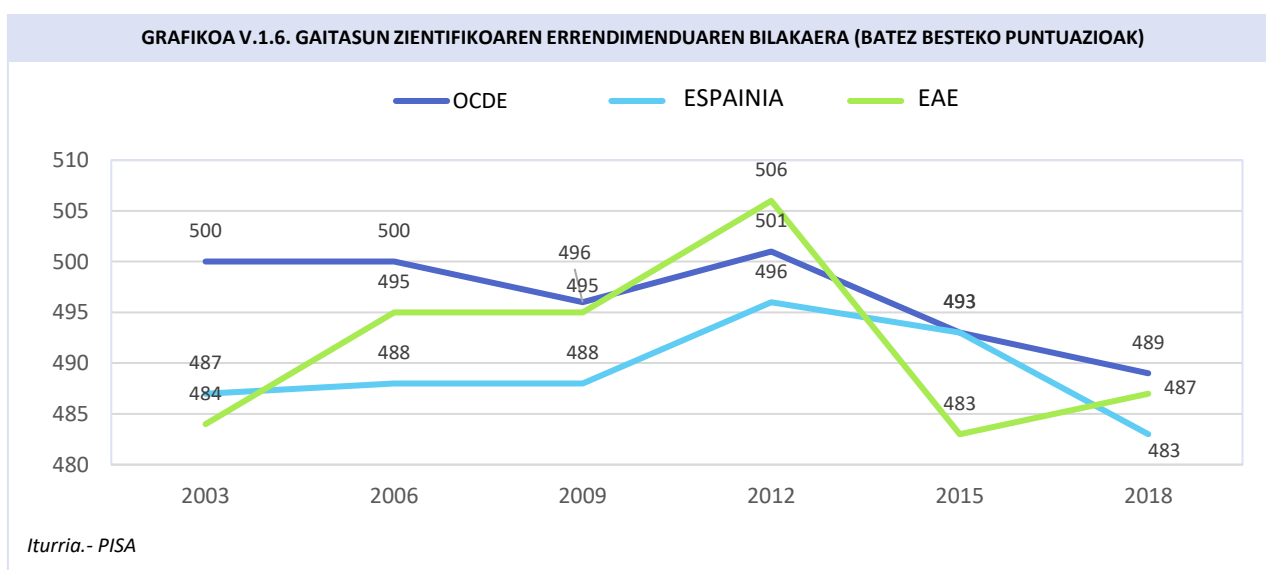
Gaitasun zientifikoa

Gaitasun zientifikoari dagokionez, Euskadiko ikasleen batez besteko puntuazioa 487 puntukoa da, ELGAko batez bestekoa baino 2 puntu txikiagoa (489), baina estatukoa baino 4 puntu handiagoa (483). (Ikus V.1.18 taula).

Hala ere, ELGArekiko aldea ez da esanguratsua. Hauek dira batez besteko puntuazioa Euskadikoarekin alderatuta hain ezberdina ez duten lurraldeak: ELGA erdia, Hungaria, Frantzia, Danimarka, Irlanda, Norvegia, Austria, Txekiar Errepublika, Letonia, Suitza, Espainia, Lituania, Portugal, Errusiako Federazioa, Aragoi, Asturias, Balear Uharteak, Kantabria, Gaztela-Mantxa, Katalunia, Valentziako Erkidegoa, Extremadura, Errioxa, Madrilgo Erkidegoa, Murtziako Eskualdea eta Nafarroa.

Estonia (530), Japonia (529) eta Finlandia (522) dira batez besteko puntuaziorik handienak lortu dituzten herrialdeak.

Autonomia-erkidegoen artean, zientzietako batez besteko errendimendu altuena Galizian (510) eta Gaztela eta Leonen (501) lortzen da. Asturiasekin batera (496), emaitza askoz altuagoak lortzen dituzte estatuko gainerakoekin alderatuta. Gainera, Galiziak eta Gaztela eta Leonek zientzietan ateratako emaitzak ELGAren batez bestekoa baino askoz ere handiagoak dira.

Irakurmena: 2018an ebaluatu zen gaitasun nagusia

Aipatu moduan, irakurmena izan zen edizio honetan ebaluatu zen gaitasun nagusia. 2000. eta 2009. urteko edizioetan ere gaitasun hori ebaluatu zen nagusiki.

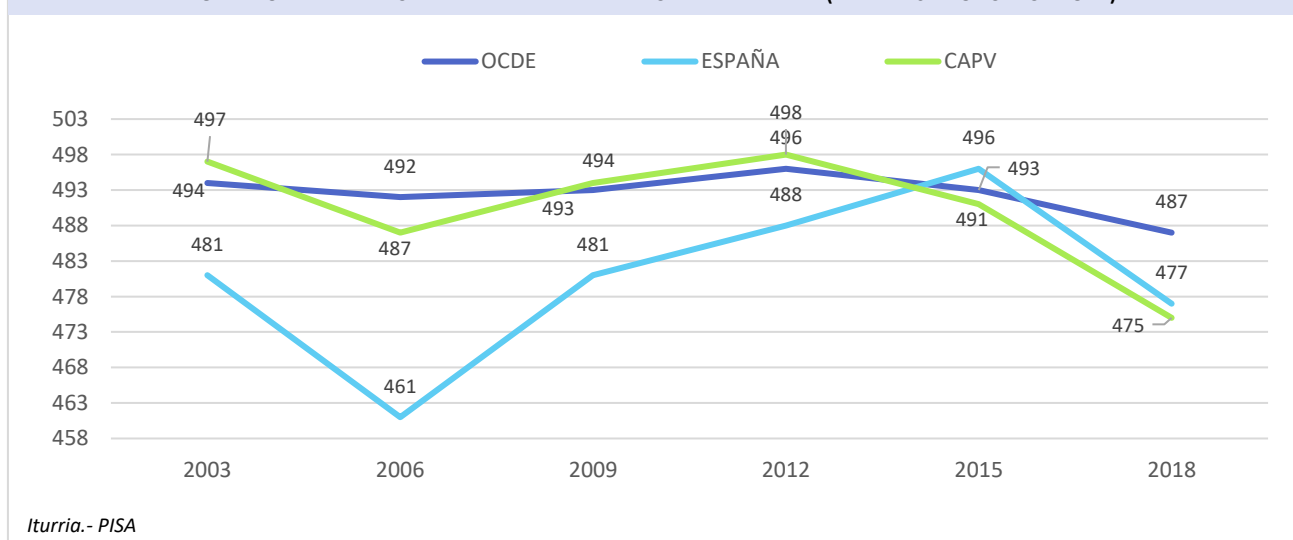
Azken hamarkadan nabarmenki aldatu da irakurmena, bereziki, irakurtzen duguna eta irakurtzeko modua, gehienbat IKTek geroz eta eragin gehiago dutelako eta asko garatu direlako. Irakurketa inprimatutako formatuan egiten jarraitzen da baina formatu digitalean geroz eta gehiago irakurtzen da; gainera, ez da bakarrik testuala, baizik eta entzumenezkoa eta ikusizkoa baita ere.

Aurretik, ikasketa eta ikerketa bilaketak egitean, onetsi egiten zen entziklopedia edo hiztegi batean kontsultak egitea; gaur egun, Internet bilatzaile batean egiten dira bilaketak eta ikasleek milioika erantzun jasotzen dituzte eta horien artean aukeratu behar izaten dute, erabilgarritasuna, fidagarritasuna eta egiazkotasuna kontuan hartuta. Gaur egun, sekula baino gehiago, irakurketa kritikoa izan behar da: askotariko iturriak kontrastatu behar dira, anbiguitasunean zehar nabigatu behar da, gertakariak eta iritziak erlatibizatu behar dira, kontrakoak diruditen interpretazioak ezberdindu behar dira eta zein baieztapen dauden bermatuta eta zeintzuk ez erabaki behar da. Aldaketa horiekin bat, eskola mailako irakurmenaren ebaluazioa aldatzen ari da baita ere maila nazionalean eta nazioartekoan (PISA, adibidez).

Irakurmenari dagokionez, Euskadiko ikasleen batez besteko puntuazioa 475 puntukoa da, ELGAko batez bestekoa baino 12 puntu txikiagoa (487) eta Estatukoa baino 2 puntu txikiagoa (477)¹². (Ikus V.1.19 taula).

Estonia (523), Kanada (520) eta Finlandia (520) dira batez besteko puntuaziorik handienak lortu dituzten lurraldeak. Autonomia erkidegoen batez besteko errendimendurik handiena Gaztela eta Leonen (497), Asturiasen (495) eta Galizian (494) lortu zuten.

GRAFIKOA V.1.7. IRAKURMENAREN ERRENDIMENDUAREN BILAKAERA (BATEZ BESTEKO PUNTUAZIOAK)

¹² ELGAk 2018ko Espainiako PISAko estatuko eta eskualdeetako irakurmen emaitzen argitalpena atzeratzea erabaki zuen. Espainiako datuek PISAren estandar teknikoak bete zituzten eta ez zuten akats teknikorik eta ez ziren manipulatuak izan. Hala ere, datu batzuk erakutsi zuten ikasleek erantzutean gezur itxurako joera izan zutela. Ondorioz, ELGAk momentuz ezin du Espainiako emaitzen nazioarteko konparagarritasun guztia bermatu.

IV.2.17. TAULA BATEZ BESTEKO EMAITZAK MATEMATIKAKO GAITASUNEAN.
(2018ko puntuazioen arabera antolatuta)

	2018	2015	2012	2009	2006	2003
JAPONIA	527	532	536	529	523	534
HEGO KOREA	526	524	554	546	547	542
ESTONIA	523	520	521			
HERBEHEREAK	519	512	523			
POLONIA	516	504	518			
SUITZA	515	521	531	534	530	527
KANADA	512	516	518	527	527	532
DANIMARKA	509	511				
ESLOVENIA	509	510				
BELGIKA	508	507	515			
FINLANDIA	507	511	519	541	548	544
SUEDIA	502					
ERRESUMA BATUA	502					
NORVEGIA	501					
ALEMANIA	500	506	514			
IRLANDA	500	504				
ELGA-REN BATEZ BESTEKO	489	490	494	488	498	500
ESPAINIA	481	486	484	483	480	485
NAFARROA	503	518	517	511	515	
GAZTELA ETA LEON	502	506	509	514	515	503
EAE	499	492	505	510	501	502
KANTABRIA	499	495	491	495		
GALIZIA	498	494	489	489	494	
ERRIOXA	497	505		504	526	
ARAGOI	497	500	496	506	513	
ASTURIAS	491	492	500	494	497	
KATALUNIA	490	500	493	496	488	494
ESTATUKO BATEZ BESTEKO	481	486	484	483	480	485
MADRIL	486	503	503	496		
BALEAR UHARTEAK	483					
GAZTELA-MANTXA	479	486				
MURTZIA	474	470	462			
VALENTZIAKO E.	473	485				
EXTREMADURA	470	473	461			
ANDALUZIA	467	466	472			
KANARIAR UHARTEAK	460	452				
EAE-REN ETA ESTATUAREN ARTEKO EZBERDINTASUNA	18	6	21	27	21	17
EAE-REN ETA ELGA-REN ARTEKO EZBERDINTASUNA	10	2	11	22	3	2

* Aurreko urteetan ez da herrialdearen datua aipatu urte horietan datua ez zegoelako lehenengo postuetan edo herrialde horrek ez zuelako azterketan parte hartu
Iturria: PISA eta geuk egina

IV.2.18. TAULA BATEZ BESTEKO EMAITZAK ZIENTZIAKO GAITASUNEAN.
(2018ko puntuazioen arabera antolatuta)

	2018	2015	2012	2009	2006	2003
ESTONIA	530	534	541			
JAPONIA	529	538	547		531	548
SINGAPUR		556				
FINLANDIA	522	531	545	554	563	548
HEGO KOREA	519	516	538		522	538
KANADA	518	528	525		534	519
POLONIA	511	501	526			
ZEELANDA BERRIA	508					
ESLOVENIA	507	513	514			
ERRESUMA BATUA	505	509	514			
HERBEHEREAK	503	509	522			
ALEMANIA	503	509	524			
AUSTRALIA	503	510	521			
AEB	502	496	497			
SUEDIA	499	493				
BELGIKA	499	502	505			
TXEKIAR ERREPUBLIKA	497	493	508			
IRLANDA	496	503	522			
SUITZA	495	506	515	517		
FRANTZIA	493	495	499			
DANIMARKA	493	502	498			
PORTUGAL	492	501				
NORVEGIA	490	498				
AUSTRIA	490	495	506			
ELGA-REN BATEZ BESTEKO	489	493	501	496	500	500
ESPAINIA	483	493	496	488	488	487
GALIZIA	510	512	512	506		
GAZTELA ETA LEON	501	519	519	516	520	502
ASTURIAS	496	501	517	502	508	
KANTABRIA	495	496	501	500	509	
ARAGOI	493	508	504	505	513	
NAFARROA	492	512	514	509	511	
KATALUNIA	489	504	492	497	491	502
EAE	487	483	506	495	495	484
MADRIL	487	516	517			
EAE	487					
ERRIOXA	487	498	510	509	520	
GAZTELA-MANTXA	484	497				
ESTATUKO BATEZ BESTEKO	483	493	496	488	488	487
BALEAR UHARTEAK	482	485				
MURTZIA	479	484				
VALENTZIAKO E.	478	494				
EXTREMADURA	473	474				
ANDALUZIA	471	473				
KANARIAR UHARTEAK	470	475				
EAE-REN ETA ESTATUAREN ARTEKO EZBERDINTASUNA	4	-10	10	7	7	-3
EAE-REN ETA ELGA-REN ARTEKO EZBERDINTASUNA	-2	-10	5	-1	-5	-16

* Aurreko urteetan ez da herrialdearen datua aipatu urte horietan datua ez zegoelako lehenengo postuetan edo herrialde horrek ez zuelako azterketan parte hartu
Iturria: PISA eta geuk egina

IV.2.19 TAULA IRAKURMENENKO BATEZ BESTEKO EMAITZAK. (2018ko puntuazioen arabera antolatuta)						
	2018	2015	2012	2009	2006	2003
ESTONIA	523	519	516			
KANADA	520	527	523	524	527	528
FINLANDIA	520	526	524	536	547	543
IRLANDA	518	521	523			
HEGO KOREA	514	517	536	539	556	534
POLONIA	512	506	518			
SUEDIA	506	500				
ZEELANDA BERRIA	506	509	512	521	521	522
AEB	505	497	498			
ERRESUMA BATUA	504	498	499			
JAPONIA	504	516	538	520	498	498
AUSTRALIA	503	503	512	515	513	525
DANIMARKA	501	500				
NORVEGIA	499	513	504	503	484	500
ALEMANIA	498	509	508			
ESLOVENIA	495	505				
BELGIKA	493	499	509	506	501	507
FRANTZIA	493	499	505			
PORTUGAL	492	498				
TXEK.ERRE.	490					
HERBEHEREAK	485	503	511	508		
ELGA-REN BATEZ BESTEKO	487	493	496	493	492	494
ESPAINIA	477	496	488	481	461	481
GAZTELA ETA LEON	497	522	505	503	478	499
ASTURIAS	495	498	504	490	477	
GALIZIA	494	509	499			
ARAGOI	490	506	493	495	483	493
KATALUNIA	484	500	501	498	477	483
KANTABRIA	483	501	485			
MURTZIA	481					
BALEAR UHARTEAK	479					
GAZTELA-MANTXA	478	499				
ESTATUKO BATEZ BESTEKO	477	496	488	481	461	481
EAE	475	491	498	494	487	497
MADRIL	474	520	511	503		
VALENTZIAKO E.	473	499				
NAFARROA	472	514	509	497	481	
KANARIAR UHARTEAK	472					
ERRIOXA	467	491	490			
EAE-REN ETA ESTATUAREN ARTEKO EZBERDINTASUNA	-2	-5	10	13	26	16
EAE-REN ETA ELGA-REN ARTEKO EZBERDINTASUNA	-12	-2	2	1	-5	3

* Aurreko urteetan ez da herrialdearen datua aipatu urte horietan datua ez zegoelako lehenengo postuetan edo herrialde horrek ez zuelako azterketan parte hartu
Iturria: PISA eta geuk egin

Derrigorrezko hezkuntzako ikasleen adinaren egokitasuna

Derrigorrezko hezkuntzako ikasleen egokitasun-tasa hezkuntza sistemaren emaitzen neurri garrantzitsu bat da. Derrigorrezko eskolatzean aurrera egiten duten, hau da, haien adinari dagokion mailan ikasten duten ikasleak bistaratzen ditu. Estatistikaren ikuspegitik, adinari dagokion mailan matrikulatuta dauden ikasleen ehunekoa da.

Datuak ikusita berretsi egiten da arreta berezia jarri behar dela lehen adinetan, zeren eta eskolako atzerapenak eta, ondorioz, ezegokitasunak, gora egin eta metatu egiten dira urteetan.

Hezkuntza eta Lanbide Prestakuntzako Ministerioaren “Espainiako Hezkuntzaren zifrak. 2021eko edizioa” txosteneko datuen arabera, 2018-19 ikasturtean EAEko 8 urteko ikasleen % 94,1 Lehen Hezkuntzako 3. mailan zegoen matrikulatuta, adin horretako ikasturte teorikoan, hain zuzen ere; eta 10 urterekin, etapa horretako 5. mailako ikasleen tasa ehuneko 3,7 puntu baxuagoa zen (% 90,4). DBHko adinetan egokitasun tasek behera egiten dute adinean gora egin

ahala. Hala, 12 urteko ikasleen % 88,2 hezkuntza etapa horretako lehenengo mailan zegoen matrikulatuta, 14 urteko ikasleen % 79,9 hirugarren mailan eta 15 urtekoen % 77,1 laugarren mailan. Ratio horiek estatuko batez bestekoak baino handiagoak dira, V.1.20 taulan ageri denez.

2018-19 ikasturteko datuak 2008-09 ikasturteko datuekin alderatuz, ikusten dugu 8 eta 10 urte artean tasak zerbait gutxitzen direla, eta 12, 14 eta 15 urteetan hobetu egiten direla. Horrek esan nahi du adin talde horietan egokitasuna denborarekin hobetu egin dela.

Generoari dagokionez, emakumeek gizonak baino egokitasun tasa altuagoak dituzte. EAEko kasu zehatzean, 2018-19 ikasturtean hauexek dira ezberdintasunak: 2,4 aldeko ehuneko puntu emakumeentzat 8 urterekin, 3,3 puntukoa 10 urterekin, 3,7 puntukoa 12 urterekin, 8,1 puntukoa 14 urterekin eta 8,1 puntukoa 15 urterekin.

Hala ere, garapen datuak aztertuta ondorioztatzen denez (2008-09 eta 2018-19 ikasturteen artean), aldeko tartean, emakumeek jaitziera nabarmena dute 14 urtetik aurrera. Hala, 14 urtekoen arteko aldea 8,2tik 8,1era igaro da, eta 15 urtekoena 9,8tik 8,1era.

V.1.20 .TAULA EGOKITASUN TASAK 8, 10, 12, 14 ETA 15 URTEREKIN										
	8 urte		10 urte		12 urte		14 urte		15 urte	
	2008-09	2018-19	2008-09	2018-19	2008-09	2018-19	2008-09	2018-19	2008-09	2018-19
SEXU BIAK-ESTATUA	93,7	93,6	90,3	89,5	83,5	86,2	73,1	74,7	58,7	70,6
SEXU BIAK-EAE	94,9	94,1	91,0	90,4	88,1	88,2	79,2	79,9	71,7	77,1
GIZONAK-ESTATUA	92,8	92,6	89,1	88,0	80,9	84,4	69,0	70,8	53,6	66,5
GIZONAK-EAE	94,1	92,9	89,6	88,8	86,4	86,3	75,3	76,0	67,0	73,2
EMAKUMEAK-ESTATUA	94,7	94,6	91,7	91,1	86,1	88,2	77,3	78,9	64,2	74,9
EMAKUMEAK-EAE	95,7	95,3	92,5	92,1	89,8	90,1	83,5	84,1	76,8	81,3
Ezb. Emakumeak-Gizonak ESTATUA	1,9	2,0	2,6	3,1	5,2	3,8	8,3	8,1	10,6	8,4
Ezb. Emakumeak-Gizonak EAE	1,6	2,4	2,9	3,3	3,4	3,7	8,2	8,1	9,8	8,1

Iturria: Hezkuntzaren zifrak Espainian. 2021eko argitalpena. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

Autonomia
erkidegoen
saikapenean, 2018-19
ikasturtean (aurreko
urteetan bezala),
Kataluniak lortu du,
aztertutako adin
bakoitzean,

V.1.21. TAULA EAE-REN SAILKAPENEN POSTUA ADIN GARRANTZITSUEN EGOKITASUN ALORREAN 2018-19 IKASTURTEA										
8 urte		10 urte		12 urte		14 urte		15 urte		
Katalunia	96,8	Katalunia	94,9	Katalunia	93,2	Katalunia	86,7	Katalunia	81,9	
Asturias	94,8	Kantabria	91,4	Asturias	88,2	EAE	79,9	EAE	77,1	
Galizia	94,8	Asturias	91,3	EAE	88,2					
Kantabria	94,5	Galizia	90,7							
Kanariar Uharteak	94,2	EAE	90,4							
EAE	94,1									

Iturria: Hezkuntzaren zifrak Espainian. 2020ko argitalpena. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

egokitasun-tasarik onena. EAE seigarren postuan dago 8 urteko adinean, bosgarren postuan 10 urteko adinean, hirugarren 12 urteko adinean eta bigarren 14 eta 15 urteko adinean, V.1.21 taulan jasota dagoen moduan.

Hezkuntza eta trebakuntza goiz uztea

Gehienez bigarren hezkuntzako lehen etapa edo aurreko hezkuntza mailak dituzten (INSN 0, 1 eta 2) eta inolako hezkuntzarik edo prestakuntzarik jarraitzen ez duten 18-24 urte bitarteko pertsonen ehunekoa da.

Europa 2020ko Estrategiaren lehentasunezko helburuetako bat hezkuntza eta trebakuntza uzte goiztiarraren ehunekoa % 10 baino gutxiagokoa izatea da. Espainiak, ehuneko altua duenez gero, % 15etik behera murrizteko helburua ezarri du. Europako Batzordeak ere adierazle hori du 4. Garapen jasangarriko helburuaren jarraipena egiteko Europako adierazleen artean.

Gure autonomia erkidegoan hezkuntza eta trebakuntza goiz uztearen tasak joera beherakorra du, eta Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioaren “*Espainiako Hezkuntzaren zifrak. 2021eko edizioa*” txosteneko datuen arabera, 2018-19 ikasturtean % 6,7koa izan zen, estatuko baxuena (batez bestekoa % 17,3koa da). Bestalde, datu antzekoenak dituen autonomia erkidegoa Madril da, % 11,9ko ratioarekin. Hala, EBk 2020rako ezarritako % 10eko helburua soberan gainditzea lortu du EAEk. Espainiak, tasa altua duenez gero, % 15etik behera gutxitzeko helburua ezarri du.

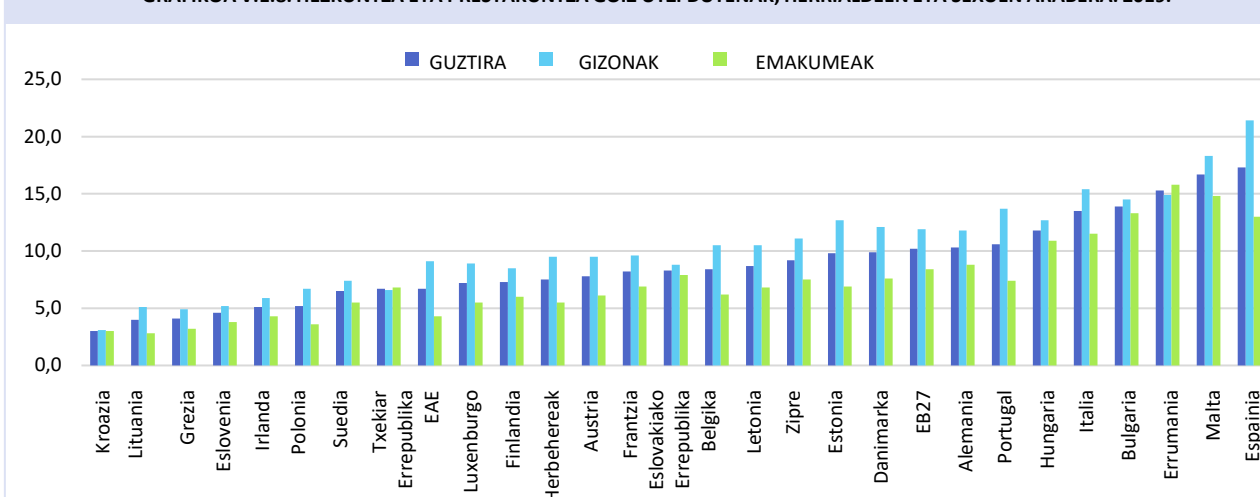
V.1.22 TAULA EB-KO HEZKUNTZA ETA PRESTAKUNTZA GOIZ UZTEAREN DATUAK, SEXUAREN ARABERA.									
	GUZTIRA			GIZONAK			EMAKUMEAK		
	2009	2014	2019	2009	2014	2019	2009	2014	2019
EB27	14,0	11,1	10,2	16,0	12,7	11,9	12,0	9,4	8,4
ALEMANIA	11,1	9,5	10,3	11,5	10,0	11,8	10,7	8,9	8,8
AUSTRIA	8,8	7,0	7,8	8,6	7,6	9,5	8,9	6,5	6,1
BELGIKA	11,1	9,8	8,4	12,8	11,8	10,5	9,3	7,7	6,2
BULGARIA	14,7	12,9	13,9	13,7	12,8	14,5	15,8	12,9	13,3
ZIPRE	11,7	6,8	9,2	15,2	11,2	11,1	8,7	2,9	7,5
KROAZIA	5,2	2,8	3,0	5,5	3,1	3,1	4,8	2,5	3,0
DANIMARKA	11,5	8,1	9,9	14,3	9,7	12,1	8,4	6,4	7,6
ESLOVENIA	5,3	4,4	4,6	7,2	6,0	5,2	3,2	2,7	3,8
ESPAINIA	30,9	21,9	17,3	37,4	25,6	21,4	24,1	18,1	13,0
ESTONIA	13,5	12,0	9,8	17,9	16,0	12,7	9,1	7,9	6,9
FINLANDIA	9,9	9,5	7,3	10,7	11,9	8,5	9,0	7,2	6,0
FRANTZIA	12,4	8,8	8,2	14,5	9,9	9,6	10,3	7,8	6,9
GREZIA	14,2	9,0	4,1	17,9	11,5	4,9	10,5	6,6	3,2
HUNGARIA	11,5	11,4	11,8	12,2	12,5	12,7	10,8	10,3	10,9
IRLANDA	11,8	6,7	5,1	15,7	8,3	5,9	7,9	5,1	4,3
ITALIA	19,1	15,0	13,5	21,8	17,7	15,4	16,2	12,2	11,5
LETONIA	14,3	8,5	8,7	17,6	11,7	10,5	11,0	5,1	6,8
LITUANIA	8,7	5,9	4,0	11,6	7,0	5,1	5,8	4,6	2,8
LUXENBURGO	7,7	6,1	7,2	8,9	8,3	8,9	6,6	3,7	5,5
MALTA	25,7	20,9	16,7	30,1	22,5	18,3	21,1	19,2	14,8
HERBEHEREAK	11,3	8,7	7,5	13,6	10,6	9,5	9,0	6,8	5,5
POLONIA	5,3	5,4	5,2	6,6	7,3	6,7	3,9	3,3	3,6
PORTUGAL	30,9	17,4	10,6	35,8	20,7	13,7	25,8	14,1	7,4
TXEKIAR ERREPUBLIKA	5,4	5,5	6,7	5,5	5,8	6,6	5,2	5,2	6,8
ESLOVAKIAR ERREPUBLIKA	4,9	6,7	8,3	5,7	6,9	8,8	4,1	6,6	7,9
ERRUMANIA	16,6	18,1	15,3	16,1	19,5	14,9	17,2	16,7	15,8
SUEDIA	7,0	6,7	6,5	8,0	7,3	7,4	6,0	6,0	5,5
EAE	16,6	9,4	6,7	21,7	11,8	9,1	11,5	7,0	4,3

Iturria: Hezkuntzaren zifrak Espainian. 2021eko argitalpena. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

EB27ko batez bestekoa % 10,2koa da. Uzte tasa baxuenak dituzten herrialdeak Kroazia (% 3), Lituania, (% 4) eta Grezia (% 4,1) dira.

Sexuaren aldetik, uzte-tasak baxuagoa izaten jarraitzen du emakumeen artean gizonen artean baino herrialde eta autonomia erkidego gehienetan. EAEn, 2019an, emakumeen tasa gizonena baino 4,8 puntu gutxiagokoa izan zen (% 4,3 eta % 9,1).

GRAFIKOA V.1.8. HEZKUNTZA ETA PRESTAKUNTZA GOIZ UTZI DUTENAK, HERRIALDEEN ETA SEXUEN ARABERA. 2019.

Iturria: Espainiako Hezkuntzaren zifrak. 2021eko argitalpena. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa.

1.3.4. Unibertsitate adierazleak.

a) Errendimendu akademikoko adierazleak (azken datuak 2018-19 ikasturtekoak dira). Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa 2020ko argitalpena.¹³

Errendimendu, arrakasta, eskola-uzte, aldaketa eta egokitasun tasak: graduiko ikasleak

EAEko ikasle horien **errendimendu** tasa (gainditutako eta matrikulatutako kredituen arteko erlazioa) 2018-19 ikasturtean % 81,7koa izan zen, estatuko batez bestekoa (% 78) eta aurreko ikasturtekoa (% 81,3) baino handiagoa. Zehazki, gure autonomia erkidegoa autonomia erkidegoen sailkapeneko laugarren postuan dago, hauen atzetik: Nafarroa (% 87,3); Katalunia (% 84,3) eta Valentziako Erkidegoa (% 82,5). Emakumeen tasak gizonenak baino handiagoak dira autonomia erkidego guztietan. EAEn, emakumeek gizonen baino 10,5 ehuneko puntu gehiago dituzte (% 86,5 eta % 76).

EAEko **arrakasta tasa** (gainditutako kredituen eta aurkeztutako kredituen arteko lotura) % 89,7koa izan zen, estatuko batez bestekoaren gainera (% 88,1). Gure autonomia erkidegoa autonomia erkidegoen sailkapeneko laugarren postuan dago berriz ere, hauen atzetik: Errioxa (% 91,3), Nafarroa (% 90,8) eta Katalunia (% 90,4). Emakumeen tasak gizonenak baino handiagoak dira autonomia erkidego guztietan. EAEn, emakumeek gizonen baino 6,1 ehuneko puntu gehiago dituzte (% 92,4 eta % 86,3).

Ikasketen lehenengo urtean eskola uzten dutenen tasa (titulazioan izena ematen duten eta lehenengo urtean ikasketak uzten dituzten ikasleen ehunekoa) EAEn % 14,2koa izan zen 2016/17 ikasturte hasieran, estatuko batez bestekoa baino baxuagoa, hain zuzen ere (% 21,8). EAEk autonomia erkidego guztien tasa txikiena du.

Ikasketen lehenengo urteko aldaketa tasa, 2016/17 ikasturteko ikasleetan EAEn % 7,2koa izan zen, batez bestekoa baino baxuagoa (% 8,7). Euskadik hirugarren tasa baxuena du, Errioxaren (% 4,7) eta Gaztela eta Leonen (% 7,1) atzetik. Azkenik, 2015- 16 ikasturtean lau urteko graduak ikasten hasi ziren ikasleen **egokitasun tasa** (gradua

¹³ Biztanleria esparrua aldatu egiten da adierazle bakoitzean, baina denbora esparrua finkoa da eta argitalpenean n hizkia n-1 ikasturteari edo n-2 urteari dagokio (arlotan ekonomikoan).

aurreikusitako denboraren aurretik bukatzen duten ikasleen ehunekoa) , % 44,1 da eta autonomia erkidegoen sailkapenean bigarren handiena da (Nafarroaren atzetik); bestalde, batez bestekoa % 36,2koa da.

V.1.23. TAULA MAILA. ERRENDIMENDU, ARRAKASTA, ESKOLA-UZTE, ALDAKETA ETA EGOKITASUN TASA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA									
	Errendimendu tasa 2018-19 ikasturtea			Arrakasta tasa 2018-19 ikasturtea			Lehenengo urtean eskola uzten dutenen tasa	Lehenengo urtean aldatzen dutenen tasa	Egokitasun tasa 4 urteko iraupen teorikoa
	Guzti ra	Gizonak	Emaku meak	Guzti ra	Gizonak	Emaku meak	2016-17 ikasturte hasierako taldea	2016-17 ikasturte hasierako taldea	2015-16 ikasturte hasierako taldea
GUZTIRA	78,0	72,8	82,0	88,1	85,3	90,3	21,8	8,7	36,2
ANDALUZIA	75,1	68,6	80,2	86,8	83,7	89,0	17,6	8,6	33,7
ARAGOI	79,4	74,2	83,7	87,8	84,8	90,1	17,2	8,3	35,1
ASTURIAS	76,0	71,0	80,1	86,1	83,3	88,3	20,4	10,7	29,7
BALEAR UHARTEAK	76,7	70,8	80,6	84,7	81,2	86,9	24,2	12,2	24,1
KANARIAR UHARTEAK	74,9	69,6	78,8	86,7	84,3	88,3	21,7	9,1	32,0
KANTABRIA	80,3	75,8	84,6	87,2	84,5	89,7	16,4	8,8	36,3
GAZTELA-MANTXA	78,7	72,1	83,6	87,1	83,5	89,6	17,0	8,8	35,4
GAZTELA ETA LEON	81,0	75,8	84,8	87,9	85,0	90,0	15,2	7,1	43,3
KATALUNIA	84,3	80,2	87,5	90,4	87,6	92,5	20,5	8,6	42,1
VALENTZIAKO E.	82,5	78,0	85,8	89,2	86,6	91,1	15,5	7,5	40,2
EXTREMADURA	79,3	72,6	84,4	87,4	83,5	90,1	17,9	8,4	38,5
GALIZIA	75,4	68,4	80,8	85,7	81,5	88,7	16,5	8,2	34,6
MADRIL	81,5	76,3	85,6	88,4	85,1	91,0	15,7	8,6	35,7
MURTZIA	76,5	71,2	80,4	86,8	84,3	88,5	18,9	9,9	34,0
NAFARROA	87,3	82,7	90,9	90,8	87,6	93,3	20,5	8,8	48,0
EAE	81,7	76,0	86,5	89,7	86,3	92,4	14,2	7,2	44,1
ERRIOXA	80,1	74,5	83,1	91,3	88,2	92,9	19,4	4,7	35,9

Iturria: Unibertsitateko estatistikak, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

Errendimendu, eskola uzte, aldaketa eta egokitasun tasak: masterreko ikasleak

EAEko 2018-2019 ikasturteko ikasle horien **errendimendu tasa** % 92,6koa izan zen, graduiko ikasketetako errendimendu tasa (% 81,7) baino handiagoa. Estatuko batez bestekoarekin alderatuta, EAEren ratioa ere handiagoa da (% 92,6 eta % 89,8). Horrela, EAE autonomia erkidegoen sailkapeneko laugarren postuan dago, hain zuzen ere, hauen atzetik: Nafarroa (% 97,6), Gaztela eta Leon (% 94,3) eta Kantabria (% 93,5). Emakumeek gizonak baino tasa handiagoak dituzte autonomia erkidego guztietan, Nafarroan izan ezik. EAE, emakumeek gizonak baino ehuneko 2,2 puntu gehiago dituzte (% 93,7 eta % 91,5).

EAEko ikasle horien arrakasta tasa (gainditutako eta aurkeztutako kredituen arteko erlazioa) 2018-19 ikasturtean % 98,8koa izan zen, estatuko batez bestekoa baino handiagoa (% 98,1). Zehazki, Euskadi Nafarroaren (% 99,8), Kantabriaren (% 99,2), Asturiasen (% 99), Gaztela-Mantxaren, Gaztela eta Leonen eta Extremaduraren (guztiak % 98,9) atzetik eta Valentziako Erkidegoaren parean dago. Emakumeek autonomia erkidego guztietan gizonak baino tasa handiagoak dituzte, Nafarroan izan ezik. EAE emakumeek gizonak baino ehuneko puntu bat gehiago dute (% 99,3 eta % 98,3).

Masterren lehenengo urtean eskola uzten dutenen tasa (titulazioan izena ematen duten eta lehenengo urtean ikasketak uzten dituzten ikasleen ehunekoa) % 5,2koa izan zen 2016-17 ikasturtean, estatuko batez bestekoa baino txikiagoa, hain zuzen ere (% 12,3). EAEk bigarren uzte-tasarik txikiena du Gaztela eta Leonen (% 5,1) atzetik eta Nafarroaren kopuru berdinarekin.

Ikasle berberentzat, **ikasketen lehenengo urtean beste ikasketa batzuetara aldatutako ikasleen tasa** % 1ekoa izan zen, estatuko batez bestekoa baino gutxiago (% 1,6). EAE erdian kokatuta dago adierazle horri dagokionez. Errioxa,

Gaztela eta Leonek, Nafarroak, Murtziak, Valentziako Erkidegoak, Kanariar Uharteek eta Kantabriak EAEk baino zifra txikiagoak dituzte.

Bukatzeko, 2018-19 ikasturtean ikasten hasi zirenen **egokitasun tasa** % 77,9koa izan zen iraupen teorikoa urtebetekoa duten masterretan (estatuko batez besteko % 72,3koa baino handiagoa). Ratio horren gainetik daude Nafarroa (% 90,6), Asturias (% 85,4) Gaztela eta Leon (% 82,4) eta Aragoi (% 82,1).

V.1.24 .TAULA MASTERRAK. ERRENDIMENDU, ARRAKASTA, ESKOLA-UZTE, ALDAKETA ETA EGOKITASUN TASA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA									
	Errendimendu tasa 2018-19 ikasturtea			Arrakasta tasa 2018-19 ikasturtea			Lehenengo urtean eskola uzten dutenen tasa	Lehenengo urtean aldatzen dutenen tasa	Egokitasun tasa
	Guzti ra	Gizonak	Emaku meak	Guzti ra	Gizonak	Emaku meak	2016-17 ikasturte hasierako taldea	2016-17 ikasturte hasierako taldea	Urte beteko iraupen teorikoa 2018/19 ikasturte hasierako taldea
GUZTIRA	89,8	88,2	91,1	98,1	97,7	98,4	12,3	1,6	72,3
ANDALUZIA	87,6	85,0	89,6	98,6	98,0	99,0	15,9	3,3	70,0
ARAGOI	92,0	90,7	93,3	98,7	98,3	98,9	5,6	1,3	82,1
ASTURIAS	91,5	88,4	94,3	99,0	98,6	99,3	8,5	1,6	85,4
BALEAR UHARTEAK	88,0	87,5	88,3	98,6	98,4	98,8	9,0	1,4	60,9
KANARIAR UHARTEAK	90,3	88,9	91,4	98,2	97,6	98,6	5,6	0,9	72,3
KANTABRIA	93,5	91,4	95,0	99,2	98,8	99,4	12,0	0,9	63,5
GAZTELA-MANTXA	90,8	89,6	92,0	98,9	98,5	99,3	9,1	1,4	73,2
GAZTELA ETA LEON	94,3	93,5	95,0	98,9	98,6	99,2	5,1	0,5	82,4
KATALUNIA	91,6	90,4	92,6	97,5	97,2	97,8	13,9	1,4	73,1
VALENTZIAKO E.	92,0	90,3	93,2	98,8	98,4	99,1	7,5	0,8	77,7
EXTREMADURA	90,8	89,5	91,8	98,9	98,7	99,0	8,6	1,1	63,5
GALIZIA	88,2	86,7	89,4	98,2	97,8	98,4	6,7	1,2	71,1
MADRIL	89,9	88,4	91,2	97,9	97,5	98,2	14,4	1,8	72,4
MURTZIA	90,4	88,5	91,8	98,5	98,0	98,9	6,8	0,7	76,0
NAFARROA	97,6	97,8	97,3	99,8	99,9	99,7	5,2	0,6	90,6
EAE	92,6	91,5	93,7	98,8	98,3	99,3	5,2	1,0	77,9
ERRIOXA	86,0	83,7	87,6	96,1	95,5	96,5	15,4	0,4	64,6

Iturria: Unibertsitateko estatistikak, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

b) Nazioartekotzea. 2018-19 Ikasturtea Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa 2020ko argitalpena.

Espainiako Unibertsitate Sisteman (EUS) sartzea.

Nazioarteko ikaslea da ohiko bizilekua atzerriko herrialdea izanik EUSeko unibertsitate presentzial batean ikasten duen ikaslea.

Sarreretan **credit mobility (mugikortasun programak)** eta **degree mobility (ohiko matrikulak)** zenbatzen dira, eta 2015/2016 ikasturtetik aurrera, doktoretzan ohiko matrikula duten nazioarteko ikasleak barne hartzen dira.

Credit mobility (mugikortasun programak): atzerriko unibertsitatean matrikulaturiko ikasleei dagokie, aldi jakin batean Espainiako unibertsitate presentzialean ikasten dutenak mugikortasun programa baten bidez (Erasmus barne), baina helburua ez da titulua Espainian eskuratzea.

Degree mobility (ohiko matrikula): ohiko moduan Espainiako unibertsitate presentzial batean matrikulatzen diren ikasleak, eta, aldi berean, familiaren ohiko etxebizitza atzerriko herrialde batean dutenak.

2018/19 ikasturtean 3.561 nazioarteko ikasle ikasi zuten EAEko unibertsitate batean, aurreko ikasturtean baino % 5 gehiago. Estatuko gehikuntza % 3,9koa izan zen (120.991tik 125.675ra). Mugikortasun motari dagokionez, % 58,9k mugikortasun programa batean parte hartu zuen eta % 41,1 ohiko moduan matrikulatu zen. Estatuan, ratioak % 45,5 eta % 54,5 dira, hurrenez hurren.

Euskadin, % 62,6 unibertsitate publikoan matrikulatu zen eta % 37,4 pribatuan. Sexuari dagokionez, % 55,3 emakumeak izan ziren eta % 44,7 gizonak.

V.1.25. TAULA NAZIOARTEKO IKASLEEN SARRERAK, MUGIKORTASUN PROGRAMAREN ARABERA.							
	2017/18 IKASTURTEA			2018/19 IKASTURTEA			ALDAKUNTZA GUZTIRA 2018/19 2019/20
	GUZTIRA	MUGIKORTASUN MOTA (% horizontalak)		GUZTIRA	MUGIKORTASUN MOTA (% horizontalak)		
	Ikasleak	Mugikortasun programak (credit mobility)	Ohiko matrikula (degree mobility)	Ikasleak	Mugikortasun programak (credit mobility)	Ohiko matrikula (degree mobility)	
ESTATUA	120.991	48,0	52,0	125.675	45,5	54,5	3,9
EAE	3.392	60,6	40,4	3.561	58,9	41,1	5,0
Iturria: Unibertsitateko estatistikak, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa							

Iturria: Unibertsitateko estatistikak, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

V.1.26. TAULA NAZIOARTEKO IKASLEEN SARRERAK, SEXUAREN ETA UNIBERTSITATE TITULARTASUNAREN ARABERA										
	2017/18 IKASTURTEA					2018/19 IKASTURTEA				
	GUZTIRA	SEXUA (% horizontalak)		UNIBERTSITATE MOTA (% horizontalak)		GUZTIRA	SEXUA (% horizontalak)		UNIBERTSITATE MOTA (% horizontalak)	
		Gizonak	Emakum eak	Unib. publikoak	Unib. pribatuak		Gizonak	Emaku meak	Unib. publikoak	Unib. pribatuak
ESTATUA	120.991	43,3	56,7	72,1	27,9	125.675	42,8	57,2	71,9	28,1
EAE	3.392	44,4	55,6	58,8	41,2	3.561	44,7	55,3	62,6	37,4

Iturria: Unibertsitateko estatistikak, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

Jatorri herrialdeari dagokionez, EAEn eta estatuan EB28ko ikasle asko daude (EAEn % 48,9 eta estatuan % 45,2), baita Latinoamerika eta Karibeakoak ere (EAEn % 36,1 eta estatuan % 31,7).

Espainiako Unibertsitate Sistematik (EUS) irtetean.

Ikasleen irteerak erakusten dituzten estatistiketan soilik mugikortasun programa baten bidez mugitzen direnak (credit mobility) hartzen dira kontuan, eta ez dira doktoretzako ikasleak kontuan hartzen.

2018-19 ikasturtean 3.312 ikasle irten ziren EAEtik mugikortasun programa baten bidez, aurreko ikasturtean baino % 1,1 gehiago. Estatuko gehikuntza % 5,5ekoa izan zen (42.002tik 44.297ra).

EAEtik irten zirenetatik % 54,1 unibertsitate publikoan matrikulatu ziren eta % 45,9 unibertsitate pribatu batean. Sexuari dagokionez, % 58 emakumeak ziren eta % 42 gizonak.

V.1.27. TAULA NAZIOARTEKO IKASLEEN SARRERAK NAZIONALITATEAREN ARABERA				
	ESTATUA (% bertikala)		EAE (% bertikala)	
	2017/18	2018/19	2017/18	2018/19
GUZTIRA	120.991	125.675	3.392	3.561
EB28	45,9	45,2	49,1	48,9
EUROPAKO GAINERAKO LEKUAK	4,4	4,6	5,4	4,1
AEB ETA KANADA	7,8	8,0	3,8	3,7
LATINOAMERIKA ETA KARIBEA	32,1	31,7	34,9	36,1
AFRIKA IPARRALDEA	2,0	2,4	0,9	0,9
GAINONTZEKO AFRIKA	0,7	0,7	0,3	0,4
ASIA ETA OZEANIA	7,0	7,4	5,7	5,9

Iturria: Unibertsitateko estatistikak, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

V.1.28. TAULA, IKASLEEN IRTEERAK MUGIKORTASUN PROGRAMA BATEN BIDEZ, SEXUAREN ETA UNIBERTSITATEAREN TITULARTASUNAREN ARABERA.								
	2016/17 IKASTURTEA	2017/18 IKASTURTEA	2018/19 IKASTURTEA					ALDAKETA 2017-18 2018/19
	Ikasleak	Ikasleak	Ikasleak	SEXUA		UNIBERTSITATE MOTA		
				Gizonak	Emakum eak	Unib. publikoak	Unib. pribatuak	
ESTATUA	39.568	42.002	44.297	41,7	58,3	82,7	17,2	5,5
EAE	3.068	3.277	3.312	42,0	58,0	54,1	45,9	1,1
Iturria: Unibertsitateko estatistikak, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa								

Iturria: Unibertsitateko estatistikak, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

c) Academic Ranking of Word Universities (Shangaiko sailkapena)

Nahiz eta iturri publikoa ez izan, ARWU unibertsitateen sailkapen orokorren aitzindaria da, eta fidagarriena baita ere.

2003tik, ARWU urtero munduko 500 unibertsitate garrantzitsuenak aurkezten ditu metodologia gardena eta hirugarrenen datu objektiboak erabiliz. Aurten, 2018an, 501 eta 1000 artean sailkatutako unibertsitateak ere ARWU World Top 500 Candidates (TOP 500-etarako hautagaiak) gisa argitaratu dira.

V.1.29. TAULA SHANGHAIKO UNIBERTSITATEKO SAILKAPENA: ADIERAZLEAK ETA GARRANTZIAK			
Irizpidea	Adierazlea	Kodea	Garrantzia
Hezkuntzaren kalitatea	Nobel sariak eta Fields dominak irabazi dituen erakunde bateko ikasleak	Alumni	10
Fakultatearen kalitatea	Nobel sariak eta Fields dominak irabazi dituen erakunde bateko langileak	Saria	20
	21 Gai-kategoria anitzetan aipamen garrantzitsuak dituzten zientzialariak	HiCi	20
Ikerketa emaitzak	Nature and Science-n argitaratutako artikulak*	N&S	20
	Science Citation Index-Expanded-en (SCIE) eta Social Science Citation Index-en (SSCI) indexatutako agiriak	PUB	20
Per capita etekina	Erakunde baten per capita etekin akademikoa	PCP	10
GUZTIRA			100
* Giza eta Gizarte Zientzietan espezializatutako erakundeentzat, besteak beste, London School of Economics, N&S ez da kontuan hartzen, eta N&S-ren garrantzia beste adierazle batzuetara aldatu da			

ARWU sailkapenak Nobel sariak, Fields dominadunak, sarri aipatutako ikerlariak edo Nature edo Science bezalako aldizkarietan argitaratutako artikulak dituzten unibertsitateak hartzen ditu kontuan. Gainera, Science Citation Index-Expanded-ek (SCIE) eta Social Science Citation Index-ek (SSCI) indexatutako artikulak asko dituzten unibertsitateak ere sartzen dira.

Unibertsitateak jarduera akademikoko edo ikerketako zenbait adierazleren bidez daude sailkatuta, Nobel sariak eta Fields dominak irabazten dituzten, sarri aipatutako ikertzaileak diren, Nature eta Science aldizkarian argitaratutako lanak dituzten eta aipuen indize nagusietan indexatutako artikulak dituzten ikasle ohiak eta langileak barne. Hala, erakunde baten per capita jarduera akademikoa ere kontuan hartzen da¹⁴.

V.1.30 TAULA SHANGHAIKO UNIBERTSITATEKO SAILKAPENAREN ADIERAZLEEN DEFINIZIOA	
Adierazlea	Definizioa
Alumni	Erakunde horretako lizentziatura, maisutza edo doktoretza tituluak lortzen dituzten ikasleak. Garrantziak graduak lortzeko aldien arabera ezartzen dira.
Saria	Fisika, Kimika, Medikuntza eta Ekonomia Nobel Sariak eta Matematikako Fields Dominak irabazten dituzten pertsonak. Garrantziak sariak irabazteko aldien arabera ezartzen dira.
HiCi	Aipamen garrantzitsuak dituzten eta Thomson Reuters-ek aukeratu dituen ikertzaileak. Aipamen garrantzitsuak dituzten ikertzaile nagusien afiliazioak bakarrik hartzen dira kontuan.
N&S	Urte zehatz batzuen artean Nature eta Science aldizkarietan argitaratutako lanak. Autorearen afiliazio ordena ezberdintzeko pisu ezberdinak esleitzen dira.
PUB	Urte horretan SCIE eta SSCI indexatutako artikulak guztiak. Bakarrik 'Article' motako argitalpenak kontuan hartzen dira. Erakunde bateko agiri guztiak kalkulatzeko, pisu berezia ezarri zitzaizen Social Science Citation Index-en indexatutako artikuluei.
PCP	Aurreko bost adierazleetatik haztatutako puntuazioak, langile akademikoak oinarri hartuz lanaldi osoan banatuta.
<i>Iturria: Geuk egina ARWUren datuekin</i>	

¹⁴ Adierazle bakoitzeko puntu gehienak dituen erakundeari 100 puntu esleitzen zaizkio eta beste erakunde batzuenak kalkulatzeko, puntuaziorik handienaren ehunetara jotzen da. Adierazle bakoitzaren datuei buruzko banaketa aztertzen da edozein distorsio ondorio adierazgarri antzemateko; teknika estatistiko estandarrez baliatzen da beharrezkoa izanez gero, adierazlea doitzeko. Adierazle bakoitzaren puntuak V.1.26 taulan adierazitako moduan haztatzen dira, erakunde baten azken puntuazio orokorrera iritsi arte. Puntu gehienak lortzen dituen erakundeari 100 puntu ematen zaizkio eta beste erakunde batzuenak, puntuazio handienetik abiatuta ehunekoetan kalkulatu dira. Erakundearen tarteak horren gainetik kokatzen diren erakunde kopurua islatzen du.

2020ko sailkapen orokorrean, lehenengo bostak AEBetan eta Erresuma Batuan daude, eta hauexek dira: Harvard (AEB), Stanford (AEB), Cambridge (Erresuma Batua), Massachusetts Institute of Technology-MIT (AEB) eta Kalifornia, Berkeley (AEB).

20 unibertsitate onenak herrialde hauetan daude: Ameriketako Estatu Batuak (15), Erresuma Batua (3), Frantzia (1) eta Suitza (1). Lehenengo aldiz sartu da Paris-Saclay Unibertsitatea 20 unibertsitate onenen sailkapenean.

Paris-Saclay unibertsitatearen barne daude hiru unibertsitate (Paris-Sud edo Paris XI, Versailles eta Evry), Grande Ecoles eta beste ikerketa erakunde batzuk.

Ez da lehenengo fusioa, izan ere, iaz Sorbonako Unibertsitatea sortu zuten Sorbonnek (Paris IV) eta Pierre et Marie Curiek (Paris VI), beste erakunde txikiago batzuekin batera.

Eskualdeen arabera:

- AEBetan, Harvardeko Unibertsitatea da lehena (sailkapen orokorrean lehenengoa, 18. urtez jarraian) eta Stanford-eko Unibertsitatea bigarren postuan dago (bigarren dago baita ere sailkapen orokorrean). Beste 10 unibertsitate nagusiak hauek dira: MIT, Berkeley, Princeton, Columbia, Caltech eta Chicago. Eta ondoren, Yale, Cornell, California-LA, John Hopkins, Washington, California-San Diego, Pennsylvania eta California-San Francisco daude.
- Erresuma Batuan, Cambridgeko Unibertsitatea (orokorreko hirugarrena) eta Oxfordeko Unibertsitatea daude (orokorreko bederatzigarrena). Eta ondoren, Londresko University College (hamaseigarrena mundu mailako sailkapenean), Londresko Imperial College (25), Manchesterrekoa (36) eta Edinburgokoa (42) daude.
- Europa kontinentalean, Frantziako Paris-Saclay (orokorrean 14.na) onena bihurtu da ARWUn lehen aldiz agertu ondoren. Jarraian Zuricheko ETH (20) eta Kopengaheneko Unibertsitatea (33) daude.
- Tokioko Unibertsitatea (26) da Asiako lehenengoa, eta Tsinghuako Unibertsitateak (29) Kyotokoa (34) gainditzen du, eta Asiako bigarren unibertsitate onena da.
- Melbourneko Unibertsitatea (35) da Ozeaniako lehenengoa.

V.1.31 TAULA ARWU-REN SAILKAPENEN TOP 20-AN DAUDEN UNIBERTSITATEAK					
2020	2019	2018	2017	ERAKUNDEA	HERRIALDEA
1	1	1	1	Harvard-eko Unibertsitatea	AEB
2	2	2	2	Stanford-eko Unibertsitatea	AEB
3	3	3	3	Cambridge-ko Unibertsitatea	ERRESUMA BATUA
4	4	4	4	Massachusetts-eko Teknologia Institutua (MIT)	AEB
5	5	5	5	Kalifornia-ko Unibertsitatea, Berkeley	AEB
6	6	6	6	Princeton-eko Unibertsitatea	AEB
7	8	8	8	Columbia-ko Unibertsitatea	AEB
8	9	9	9	Kaliforniako (Caltech) Teknologia Institutua	AEB
9	7	7	7	Oxford-eko Unibertsitatea	ERRESUMA BATUA
10	10	10	10	Chicago-ko Unibertsitatea	AEB
11	12	12	11	Yale-go Unibertsitatea	AEB
12	13	12	14	Cornell-eko Unibertsitatea	AEB
13	11	11	12	Kalifornia-ko Unibertsitatea, Los Angeles	AEB
14				Paris-Saclay Unibertsitatea	Frantzia
15	16	18	18	Johns Hopkins Unibertsitatea	AEB
16	15	17	16	University College (Londres)	ERRESUMA BATUA
17	14	14	13	Washington-eko Unibertsitatea	AEB
18	18	15	15	Kaliforniako Unibertsitatea, San Diego	AEB
19	17	16	17	Pennsylvania-ko Unibertsitatea	AEB
20	19	19	19	Zurich-eko Teknologiako Suitzako Institutu Federala	SUITZA
21	20	20	20	Kaliforniako Unibertsitatea, San Frantzisko	AEB

Iturria: ARWU

Espainiak 2020an 13 unibertsitate zituen TOP 500 zerrendan. Lehenengoa Bartzelonako Unibertsitatea da, eta mundu mailan TOP 200 zerrendan dago. Ondoren, TOP 300 zerrendan daude Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa, Madrilgo Konplutentsea, Granadako eta Valentziakoak. UPV-EHU, 2019an, sailkapeneko TOP 400 zerrendan zegoen eta estatu mailako bederatzigarren postuan, ondorengo taulan jasota dagoen moduan.

V.1.32 TAULA ARWUREN TOP 500 SAILKAPENEAN DAUDEN ESPAINIAKO UNIBERTSITATEAK				
	ARWU 2017	ARWU 2018	ARWU 2019	ARWU 2020
TOP100	-	-	-	-
TOP200		Bartzelonako Unibertsitatea Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea Pompeu Fabra U. Granadako U.	Bartzelonako Unibertsitatea	Bartzelonako Unibertsitatea
TOP300	Pompeu Fabra U. Bartzelonako Unibertsitatea Granadako U.	Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa Madrilgo Unibertsitate Autonomoa	Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea Granadako U. Valentziako U.	Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea Granadako U. Valentziako U.
TOP 400	Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa Madrilgo Unibertsitate Autonomoa Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea Santiago de Compostelako U.	UPV-EHU	Madrilgo Unibertsitate Autonomoa Pompeu Fabra U.	Madrilgo Unibertsitate Autonomoa Valentziako U. Politeknikoa Pompeu Fabra U. UPV-EHU
TOP 500	Valentziako U. Politeknikoa Jaume I U. UPV-EHU Valentziako U.	Valentziako U. Politeknikoa Santiago de Compostelako U. Valentziako U.	Valentziako U. Politeknikoa Oviedoko Unibertsitatea Sevillako Unibertsitatea Balear Uharteetako Unibertsitatea UPV-EHU Zaragozako Unibertsitatea	Oviedoko Unibertsitatea Santiago de Compostelako Unibertsitatea Sevillako Unibertsitatea Zaragozako Unibertsitatea

Iturria: ARWU eta guk egindakoa.

1.4. Kultura

1.4.1. Kultura ohiturak eta praktikak

Kultura eta Kirol Ministerioak argitaratzen duen “2020ko kultura estatistiken urtekaria” txostenaren arabera, ekipamenduak bisitatzeri (museoak, erakusketak, arte-galeriak, monumentuak edo aztarnategi arkeologikoak), liburuak irakurtzeari, liburutegietara joateari, antzerki-ikuskizunei, operari, zarzuelari, balletari, dantzari edo egungo musika kulturari lotutako ohiturak dituzten 15 urtetik gorako pertsonen ehunekoa handiagoa izaten da EAEn estatuan baino, eta joera, aurreko urteekin alderatuta, geroz eta handiagoa da.

Aitzitik, jarduera artistikoak egiteari dagokionez (idaztea, margotzea, marraztea, argazkigintza, dantza/balleta, abesbatza batean abestea edo instrumentu bat jotzea), hau da, praktika aktiboetan, ratioak handiagoak dira estatuan.

EAEko biztanleen artean kultura ohitura eta praktika ohikoenak dira hauek: musika entzutea eta kontzertuetara joatea (2019an 15 urteko eta hortik gorako herritarren % 85,6), telesailletako bideoak, filmak eta bestelakoak ikustea (% 74,7), liburuak irakurtzea (% 70,9), zinema-aretoetara joatea (% 56,1), museoetara joatea (% 48,2), liburutegietara zuzenean joatea edo Internet bidez (% 32,5), eta arte eszenikoen ikuskizunetara joatea (% 32,3). Kopuru txikiagoak dituzte arte galerietako, erakusketetako eta arkeologia aztarnategietako bisitek.

Jarduera kultural aktiboetan EAEn oso ohikoak dira arte plastikoak, beste argazkigintza (% 24,7) bideoak egitea (% 14,5), margotzea eta marraztea (% 13,1), idazteko zaletasuna (% 7,4) edo musika instrumentu bat jotzea (% 7,3).

V.1.33. TAULA 15 URTE ETA GEHIAGOKOEN KULTURA OHITURAK ETA PRAKTIKAK (KOLEKTIBO BAKOITZAREN %)				
	EAE		ESTATUA	
	2015	2019	2015	2019
OHITURAK				
MUSEOAK BISITATZEA	39,7	48,2	33,2	40,5
ERAKUSKETAK BISITATZEA	25,4	34,3	23,8	29,8
ARTE GALERIAK BISITATZEA	11,8	16,4	12,7	16,0
MONUMENTUAK BISITATZEA	41,9	51,1	41,4	49,3
ARKEOLOGIA AZTARNATEGIAK BISITATZEA	12,8	22,4	16,6	21,8
LIBURUTEGIETARA SARTZEA (MODU PRESENTZIALEAN EDO INTERNET BIDEZ)	31,9	32,5	25,6	26,8
LIBURUAK IRAKURTZEA	65,9	70,9	62,6	65,8
ARTE ESZENIKOETAKO IKUSKIZUNAK IKUSTEA (1)	31,8	32,3	29,9	30,8
MUSIKA ENTZUTEA ETA KONTZERTUETARA JOATEA	89,2	85,6	87,2	87,2
ZINEMA ARETOETARA JOATEA	59,5	56,1	54	57,8
SERIEAK, PELIKULAK ETA BESTELAKOAK IKUSTEA.		74,7		65,1
JARDUERAK				
IDAZTEA	7,6	7,4	7,8	8,7
PINTATZEA, MARRAZTEA	13,2	13,1	13,7	16,1
ARGAZKIAK ATERATZEA	26,1	24,7	28,9	28,2
BIDEOAK EGITEA	12	14,5	15,0	16,7
WEBGUNEAK DISEINATZEA	3,7	2,9	3,0	3,2
ANTZERKIGINTZA	1,3	1,0	2,2	2,2
DANTZATZEA ETA BALLETA	4,3	4,9	4,9	6,2
MUSIKA INSTRUMENTU BAT JOTZEA	7,6	7,3	7,8	9,6
ABESBATZAN ABESTEA	1,8	1,9	2,4	2,7
(1) Antzerkia, opera, zartzueta, balleta, dantza, zirkua, eta abar.				
Iturria: Hezkuntza eta Kirol Ministerioa. 2020ko eta aurreko kultura estatistiken urtekaria				

1.4.2. Kultura enpresak eta enplegua

Datu iturri beraren arabera, EAEn 2018 eta 2019 artean, kultura enpresen kopurua % 0,1 gutxitu zen, eta 6.010 enpresa zeuden guztira. Enplegua, berriz ere, murriztu egin da (2018 eta 2019 artean % 1,7, hau da, 29,9 mila pertsonatik 29,4 mila pertsonara). Estatuan, aldi berean, enpresa kopurua % 4 hazi da eta enplegua % 2,9.

V.1.34. TAULA KULTURA ENPRESAK ETA ENPLEGUA						
	EAE			ESTATUA		
	ENPRESAK	ENPLEGUA		ENPRESAK	ENPLEGUA	
		MILAKOTAN	%, GUZTITIK ENPLEGUAREN A		MILAKOTAN	%, GUZTITIK ENPLEGUARENA
2016	6.148	34,9	3,9	115.955	656,3	3,6
2017	5.804	32,1	3,6	118.407	687,2	3,7
2018	6.014	29,9	3,2	122.673	690,3	3,6
2019	6.010	29,4	3,1	127.581	710,2	3,6
Ald. 2018-19 (%)	-0,1	-1,7	-3,1	4,0	2,9	0,0
Iturria: Hezkuntza eta Kirol Ministerioa. 2020ko eta aurreko kultura estatistiken urtekaria						

EAEko kultura enpresetan lan egiten duten 29,4 mila pertsona horiek EAEko enplegu osoaren % 3,1 dira, hau da, estatuko batez bestekoa (% 3,6) eta aurreko urteetako (% 3,2, % 3,6 eta % 3,9 2018, 2017 eta 2016an, hurrenez hurren) baino ratio txikiagoa.

Kultur enplegu gehien sortzen duten autonomia erkidegoen zerrendan EAE bosgarren postuan dago, Madril (% 5,3), Kataluniaren (% 4,5), Balear Uharten (% 4,3) eta Kanariar Uharten (% 3,5) atzetik, eta Andaluziaren, Galiziaren eta Nafarroaren (% 3,1) parean.

V.1.35 TAULA KULTURA ENPLEGUA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA (ENPLEGUKO EHUNEKO OSOETAN)				
	2016	2017	2018	2019
ESTATUKO BATEZ BESTEKOA	3,6	3,7	3,6	3,6
ANDALUZIA	2,8	3,1	3,1	3,1
ARAGOI	2,9	2,2	2,3	2,6
ASTURIAS	2,9	2,9	2,8	2,6
BALEAR UHARTEAK	3,3	4,2	3,4	4,3
KANARIAR UHARTEAK	2,6	2,8	2,9	3,5
GAZTELA ETA LEON	2,6	2,4	2,4	2,3
GAZTELA-MANTXA	2,7	2,3	2,7	2,5
KATALUNIA	4,4	4,7	4,4	4,5
VALENTZIAKO E.	2,9	2,9	3,3	3,0
GALIZIA	3,5	3,5	3,2	3,1
MADRIL	5,7	5,7	5,4	5,3
MURTZIA	2,2	2,1	2,3	2,4
NAFARROA	3,3	2,7	3,0	3,1
EAE	3,9	3,6	3,2	3,1
KANTABRIA, EXTREMADURA, ERRIOKA, CEUTA ETA MELILLA	2,2	2,5	2,2	2,2

Iturria: Hezkuntza eta Kirol Ministerioa. Kultura Estatistiken urtekaria. 2020 eta aurrekoak

1.4.3. Kulturako gastu publikoa

Kulturaren sektoreak EAEko ekonomian eta gizartean duen garrantzia zenbatesteko zeharkako iturriak erabiltzen dira, hain zuzen ere, Hezkuntza eta Kiroleko Ministerioak argitaratzen duen “Kultura Estatistiken Urtekaria” delakoa¹⁵.

Kultura Ministerioaren urtekari horrek kulturako gastu publikotzat hartzen du “*herri administrazioek, aintzatetsitako obligazioen aldiari, kulturarako erabilitako gastu likidatua eta, beraz, finantza-emaiaren arabera izango da gastu publikoa edo pribatua, eta ez hartzailearen arabera*”. Ez dira kentzen kultura erakunde publiko jakin batzuk eduki ditzaketen jatorri pribatuko sarrerak, adibidez, museoek eduki ditzaketenak. Enpresek edo partikularrek kultur erakunde publikoei emandako babesengatik, dohaintzengatik, eta abar izan ditzaketen balizko zerga-arintzeak ere ez dira sartzen kulturako gastutzat.

EAEko administrazioak 2018an kulturean likidatutako gastua, Kultura eta Kiroleko Ministerioaren arabera, 122,6 milioi eurokoa izan zen, 2017an baino 9,4 milioi gehiagokoa. Horrek esan nahi du gehikuntza % 8,3koa izan zela. Gastu hori, era berean, 2018an, estatuko autonomia erkidegoetako administrazioek likidatutako gastuaren % 10,4 da (% 10,3 aurreko urtean), eta Eusko Jaurlaritzak urte horretan egindako gastuaren % 1,06 (aurreko urtean, % 1,04). Gainera, gure autonomia erkidegoko BPGd-ren % 0,17 da. Horrek esan nahi du kulturak gurean beste Autonomia Erkidegoetan baino garrantzi handiagoa duela, batez beste % 0,1 izaten baita gainerako erkidegoetan. Adierazle honetan, lehenengo postuetan dauden erkidegoak Nafarroa, Extremadura eta EAE dira, betiere, dituzten ezaugarri bereziengatik Ceuta eta Melilla kanpoan utziz gero. Biztanleko egin den gastuari dagokionez, EAEn kopuru hori 56,3 €-ra iritsi zen 2018. urtean, 2017. urtean baino 4,1 gehiago, eta kopuru hori estatu osoko batez bestekoa baino altuagoa da (25,3 €).

¹⁵Ikerketa honen esparruan sartutako kultura sektoreak hauek dira: Kultura ondasun eta zerbitzuak (monumentu historikoak, museoak, aztarnategi arkeologikoak, agiritegiak eta liburutegiak), arte plastikoak eta eszenikoak (erakusketak, argazkilaritza, musika, dantza eta antzerkia), liburuak eta ikus-entzunezkoak (zinema, bideoa eta grabatutako musika) eta diziplina artekoa (kultura sustapena eta hedapena, administrazio eta zerbitzu orokorrak eta hizkuntza politika).

V.1.36. TAULA AUTONOMIA ERKIDEGOETAKO ADMINISTRAZIOEK KULTURAN LIKIDATU DUTEN GASTUA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA										
	BALIO ABSOLUTUAK		ESTATU MAILAN KULTURAN LIKIDATU DEN GASTUAREN %		AUTONOMIA ERKIDEGOEK GUZTIRA LIKIDATUTAKO GASTUAREN %		BPGd-ren %		BIZTANLE BAKOITZEKO BATEZ BESTEKO GASTUA (€)	
	(MILA EUROTAN).									
		2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
ESTATUA, GUZTIRA	1.143.810	1.178.386	100	100	0,61	0,59	0,10	0,10	24,6	25,3
ANDALUZIA	172.302	195.393	15,6	16,6	0,53	0,58	0,11	0,12	20,5	23,2
ARAGOI	19.225	22.589	1,7	1,9	0,34	0,37	0,05	0,06	14,6	17,1
ASTURIAS	22.283	21.892	2,0	1,9	0,54	0,51	0,10	0,09	21,5	21,4
BALEAR UHARTEAK	20.448	23.347	1,9	2,0	0,44	0,46	0,07	0,07	17,8	19,6
KANARIAR UHARTEAK	21.637	31.268	2,0	2,7	0,28	0,39	0,05	0,07	10,0	14,2
KANTABRIA	17.540	17.055	1,6	1,4	0,70	0,64	0,13	0,12	30,2	29,3
GAZTELA ETA LEON	64.019	61.526	5,8	5,2	0,60	0,59	0,11	0,11	26,3	25,6
GAZTELA-MANTXA	28.066	31.110	2,5	2,6	0,33	0,35	0,07	0,08	13,8	15,3
KATALUNIA	276.978	250.628	24,2	21,3	0,79	0,61	0,12	0,11	37,2	33,1
VALENTZIAKO E.	94.188	104.628	8,5	8,9	0,50	0,50	0,09	0,09	19,1	21,0
EXTREMADURA	35.054	35.383	3,2	3,0	0,74	0,71	0,19	0,18	32,5	33,2
GALIZIA	75.208	78.750	6,8	6,7	0,68	0,77	0,12	0,13	27,8	29,2
MADRIL	93.519	92.675	8,5	7,9	0,46	0,43	0,04	0,04	14,4	14,0
MURTZIA	26.459	21.672	2,4	1,8	0,51	0,39	0,09	0,07	18,0	14,6
NAFARROA	40.569	44.947	3,7	3,8	1,02	1,08	0,21	0,22	63,4	69,2
EAE	113.172	122.590	10,3	10,4	1,04	1,06	0,16	0,17	52,2	56,3
ERRIOXA	9.436	9.417	0,9	0,8	0,67	0,63	0,12	0,11	30,2	30,0
CEUTA	3.737	4.261	0,3	0,4	1,47	1,60	0,22	0,25	43,9	50,2
MELILLA	9.969	9.253	0,9	0,8	4,00	3,54	0,65	0,59	117,4	109,3
Iturria: Hezkuntza eta Kirol Ministerioa. Kultura Estatistiken urtekaria, 2020										

Iturria: Hezkuntza eta Kirol Ministerioa. Kultura Estatistiken urtekaria, 2020

1.4.4. Familiek kultura kontsumitzeko egiten duten gastua

Kultura eta Kirol Ministerioaren datuen arabera, EAEko etxeek kultura ondasun eta zerbitzuetan egindako gastua, 2019. urtean, 567,8 milioi eurokoa izan zen, 2018an baino 19,4 milioi euro gutxiago, hau da, % 3,3ko murrizketa. Gastu hori EAEko ondasun eta zerbitzuetan eginiko gastuaren % 1,8 da, autonomia erkidego guztien batez bestekoa baino baxuagoa (% 2,2).

V.1.37. TAULA ETXEEK ONDASUNETAN ETA ZERBITZU KULTURALETAN EGITEN DUTEN BATEZ BESTEKO GASTUA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA								
	BALIO ABSOLUTUA		ONDASUN ETA ZERBITZUETAKO GASTU OSOAREN %		ETXEETAKO BATEZ BESTEKOAK (EUROAK)		PERTSONEN BATEZ BESTEKOAK (EUROAK)	
	(MILIOI EUROTAN)							
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
ESTATUA, GUZTIRA	12.714,3	12.451,5	2,3	2,2	682,5	664,4	274,6	266,9
ANDALUZIA	2.073,6	1.980,0	2,2	2,2	644,0	612,8	248,3	236,0
ARAGOI	333,0	381,5	2,5	2,3	616,7	704,5	257,5	293,0
ASTURIAS	276,8	270,5	2,2	2,2	610,1	595,4	273,0	268,0
BALEAR UHARTEAK	328,3	328,7	2,2	2,2	723,9	714,6	280,7	275,4
KANARIAR UHARTEAK	502,9	511,1	2,5	2,3	593,8	596,4	231,5	231,4
KANTABRIA	152,2	150,9	2,1	2,1	632,3	625,8	264,5	262,6
GAZTELA ETA LEON	741,8	599,8	2,2	2,2	725,5	586,2	314,3	255,0
GAZTELA-MANTXA	477,9	486,3	2,4	2,3	610,0	617,4	238,6	241,7
KATALUNIA	2.004,5	2.072,2	2,1	2,1	660,6	675,5	269,0	275,3
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	1.540,4	1.431,2	2,5	2,4	770,4	711,3	312,7	288,3
EXTREMADURA	221,3	203,5	2,0	2,0	516,1	473,7	209,7	193,8
GALIZIA	632,0	607,2	2,0	2,1	578,6	554,3	236,0	226,8
MADRIL	2.090,8	2.098,4	2,3	2,2	797,1	795,4	321,2	317,4
MURTZIA	405,9	444,6	2,8	2,7	751,2	812,3	275,8	298,6
NAFARROA	222,6	192,2	2,1	2,2	860,4	740,9	348,7	298,0
EAE	587,2	567,8	1,8	1,8	648,5	623,1	273,1	262,9
ERRIOXA	85,2	90,5	2,5	2,4	652,3	691,0	275,5	290,9
CEUTA ETA MELILLA	37,9	35,2	2,3	2,2	700,0	643,9	224,6	209,0
Iturria: Kultura eta Kirol Ministerioa. 2020ko Kultura Estatistiken Urtekarria								

Iturria: Kultura eta Kirol Ministerioa, 2020ko Kultura Estatistiken Urtekaria

Etxeko batez besteko gastuari dagokionez, EAE hamaikagarren postuan dago sailkapenean, 623,1 euroekin (-% 3,9 aurreko urtearekin alderatuta), Murtzia, Madril, Nafarroa, Balear Uharteak, Valentziako Erkidegoa, Aragoi, Errioxa, Katalunia, Ceuta eta Melilla eta Kantabriaren atzetik.

Pertsonako batez besteko gastuari dagokionez, EAE hamargarren postuan dago sailkapenean, 262,9 euroekin (-% 3,7 aurreko urtearekin alderatuta), Madril, Murtzia, Nafarroa, Aragoi, Errioxa, Valentzia, Balear Uharteak, Katalunia eta Asturiasen atzetik.

Gastu taldeari erreparatuz (liburuak eta aldizkako argitalpenak, kultura zerbitzuak, euskarriak, ikus-entzunezko ekipamendu eta osagarriak eta informazioa tratatzekoak eta telefono mugikorrek eta Internetekin lotutako zerbitzuak), etxe bakoitzean gastatutako 623,1 euroen % 27,2 telefono mugikorretarako eta Internetekin lotutako zerbitzuetarako izan zen, % 26,5 liburu eta argitalpenetarako, % 26,1 ikus-entzunezko euskarri, ekipamendu eta osagarriak eta informazioa tratatzeko elementuetarako eta % 20,2 kultura zerbitzuetarako. Batera, ikus-entzunezko euskarriak, ekipamenduak eta osagarriak eta informazioa tratatzekoak eta Telefono mugikorrek eta Internetekin lotutako zerbitzuak gastuaren % 53,2 izan ziren.

Estatuan, ikus-entzunezko euskarriak, ekipamenduak eta osagarriak eta informazioa tratatzekoak eta telefono mugikorrek eta Internetekin lotutako zerbitzuak % 58,7 izan ziren. Bestalde, liburuak eta aldizkako argitalpenak % 18,9, eta kultura zerbitzuak % 22,5.

Gure erkidegoak pertsona bakoitzeko gastu gutxiago egiten du kultura-zerbitzuetan, ikus-entzunezko euskarri, ekipo eta osagarrietan, informazioaren tratamenduan eta telefonia mugikorrean eta Internetekin lotutako zerbitzuetan.

V.1.38. TAULA ETXE BAKOITZEAN KULTURA ONDASUN ETA ZERBITZUETAN EGITEN DUTEN BATEZ BESTEKO GASTUA, AUTONOMIA ERKIDEGO BAKOITZAREN ETA GASTU TALDEAREN ARABERA (EUROTAN)

	GUZTIRA		LIBURUAK ETA ALDIZKAKO ARGITALPENAK		KULTURA ZERBITZUAK		IKUS-ENTZUNEZKO EUSKARRIAK, EKIPAMENDUAK ETA OSAGARRIAK ETA INFORMAZIOA TRATATZEKOAK		TELEFONO MUGIKORRAK ETA INTERNETEKIN LOTUTAKO ZERBITZUAK	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
ESTATUA, GUZTIRA	682,5	664,4	135,3	125,5	135,4	149,2	167,2	168,4	244,6	221,3
ANDALUZIA	644,0	612,8	82,1	64,9	132,5	131,0	145,4	170,9	284,0	246,0
ARAGOI	616,7	704,5	149,4	143,7	134,6	163,4	140,8	190,4	191,8	206,9
ASTURIAS	610,1	595,4	134,8	117,0	59,3	104,9	143,2	133,0	272,9	240,5
BALEAR UHARTEAK	723,9	714,6	158,7	152,0	137,2	161,6	178,9	187,2	249,1	213,7
KANARIAR UHARTEAK	593,8	596,4	100,5	80,7	73,8	108,9	156,9	162,2	262,6	244,7
KANTABRIA	632,3	625,8	136,7	137,3	102,3	114,4	180,2	158,5	213,1	215,6
GAZTELA ETA LEON	725,5	586,2	153,2	140,0	183,8	120,8	159,2	137,5	229,2	187,9
GAZTELA-MANTXA	610,0	617,4	116,4	105,6	110,4	125,2	136,2	128,5	247,0	258,1
KATALUNIA	660,6	675,5	130,7	133,5	121,8	132,6	183,2	190,4	224,9	219,1
VALENTZIako ERKIDEGO	770,4	711,3	132,9	115,3	164,7	164,9	197,2	189,6	275,6	241,5
EXTREMADURA	516,1	473,7	89,1	82,4	62,1	66,0	113,6	117,4	251,2	207,9
GALIZIA	578,6	554,3	128,9	125,0	73,7	94,6	140,8	108,8	235,3	225,9
MADRIL	797,1	795,4	195,4	179,7	198,6	257,1	196,1	176,8	207,0	181,7
MURTZIA	751,2	812,3	136,9	177,2	111,4	151,4	185,2	198,0	317,6	285,7
NAFARROA	860,4	740,9	210,9	173,6	232,0	178,6	165,6	178,1	251,8	210,7
EAE	648,5	623,1	180,1	165,3	113,9	126,0	151,5	162,6	203,0	169,2
ERRIOXA	652,3	691,0	165,9	195,0	141,6	166,0	146,0	152,6	198,7	177,4
CEUTA ETA MELILLA	700,0	643,9	---	---	---	---	---	---	---	---
EHUNEKO BANAKETA HORIZONTALA										
ESTATUA, GUZTIRA	100,0	100,0	19,8	18,9	19,8	22,5	24,5	25,3	35,8	33,3
EAE	100,0	100,0	27,8	26,5	17,6	20,2	23,4	26,1	31,3	27,2

*Ikuskizunak eta bestelako kultura zerbitzuak barne

Iturria: Kultura eta Kirol Ministerioa, 2020ko Kultura Estatistiken Urtekaria

1.5. EUSKARA: VI. INKESTA SOZIOLOGIKOA (2016)

Eusko Jaurlaritzako Hizkuntza Politikako Sailburuordetzak sustatutako azterketa soziolinguistikoek erakusten dute aldizka ezarri eta ebaluatu nahi dituztela euskararen aldeko ekintza positiboko politikak.

Inkesta soziolinguistikoak bost urtean behin egiten dira 1991. urtetik aurrera, eta euskalduntze prozesua ebaluatzeko tresna zientifiko erabilgarrienak eta zehatzenak dira.

Euskararen egoerari buruzko azken datuak 2019an argitaratu zen VI. Inkesta Soziolinguistikokoak (2016) dira. Bertan askotariko ikerketa alorrak aztertzen dira, eta horien artean lau dira nabarmenenak:

- Herritarren gaitasun linguistikoa edo hizkuntzaren ezagutza.
- Hizkuntza transmititzea.
- Euskara alor jakin batzuetan erabiltzea (etxean, ahaideekin, lagunekin, erosketak egitean, lanean, inguru formal publiko eta pribatuetan, eta abar); eta
- euskararekiko jarrera.

Gaitasun linguistikoa

Hiru hiztun mota daude euskara ulertzeko edo euskaraz hitz egiteko duten gaitasunaren arabera banatuta:

- Euskalduna (elebiduna): euskaraz ondo edo nahiko ondo hitz egiten du eta euskara ondo edo nahiko ondo ulertzeko gai da.
- Euskaldun pasiboa (elebidun pasiboa): ez da gai euskaraz ondo edo nahiko ondo hitz egiteko. Hala ere, euskara ezagutza maila nahikoa du. Zehazki, talde horretan daude gutxienez honako baldintzetako bat betetzen dutenak:
 - Euskara ulertzeko eta euskaraz “zerbait” hitz egiteko gai da.
 - Euskara “ondo” edo “nahiko ondo” ulertzeko gai da.
- Ez euskalduna: ez da gai euskaraz hitz egiteko ezta euskara ulertzeko.

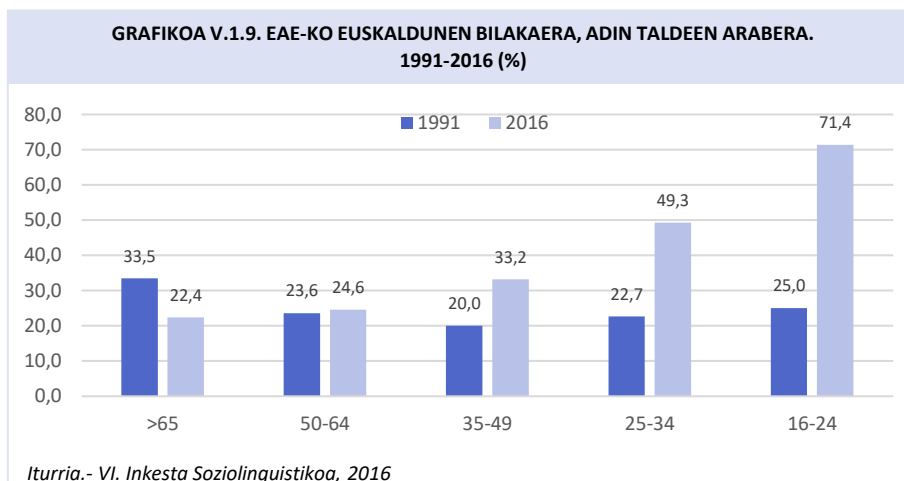
VI. Inkesta Soziolinguistikoaren arabera, 2016an 16 urte edo gehiagoko biztanleen % 33,9 euskalduna zen, % 19,1 euskaldun pasiboa eta % 47 ez zen euskalduna. 2016an EAEn 631.000 euskaldun zeuden, 1991an baino 212.000 gehiago. Euskaldunek ia 10 puntuko ehuneko hazkundea izan dute (% 24,1tik % 33,9ra).

Hiru lurraldeen artean ezberdintasun handiak daude. Gipuzkoako biztanleen erdia euskalduna da (% 50,6). Bizkaian, euskaldunak biztanleen laurden bat baino zertxobait gehiago dira (% 27,6). Azkenik, Araban, euskaldunak biztanleen bosten bat dira (% 19,2). Hiriburuei dagokienez, guztietan lurraldeetan baino euskaldun gutxiago daude proportzioan. Hala, Donostian euskaldunak % 35,4 dira, Bilbon % 18,6 eta Gasteizen % 17,9.

V.1.39. TAULA GAITASUN LINGUISTIKOA LURRALDEEN ETA HIRIBURUEN ARABERA. EAE, 2016 (%)						
	HIRIBURUAK			LURRALDEAK		
	GASTEIZ	BILBO	DONOSTIA	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100
EUSKALDUNAK	17,9	18,6	35,4	19,2	27,6	50,6
GAZTELANIAZ BAKARRIK HITZ EGITEN DUTENAK, ELEBAKARRAK	18,4	21,1	21,5	62,4	52	32,1
EUSKALDUN PASIBOAK	63,7	60,3	43,1	18,4	20,4	17,3

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

Adin taldeen arabera, euskaldun gehienak 16 eta 24 urte artekoak dira. 2016an, 16 eta 24 urte artekoen % 71,4 euskalduna zen eta 1991an, aldiz, % 25. Hala ere, gazteek biztanleria osoarekin alderatuta pisu txikia dutenez, euskaldunen kopuruak gora egiteak ez du garrantzi handiagoa biztanleria osoari buruzko emaitzetan.

Euskararen transmisioa

Ama hizkuntzaz ari garenean, umeei etxean hiru urtera arte gurasoengandik edo senideengandik jasotzen duten hizkuntzaz ari gara.

VI. Inkesta Soziolinguistikoa arabera, 2016an EAEko 16 urte edo gehiagoko biztanleen % 17,5k etxean bakarrik euskara jaso zuen eta % 6k euskara eta gaztelania. Modu paraleloan, laurik hiruk (% 76,4) etxean bakarrik gaztelania edo euskara ez zen beste hizkuntza bat jaso zuen. Hemen nagusiki gaztelania aipatzen dugun arren, ez dugu ahaztu behar geroz eta biztanle gehiagok ama hizkuntza gisa beste hizkuntza batzuk dituztela, besteak beste errumaniera, portugesa, arabiarra, errusiera, eta abar.

V.1.40 TAULA AMA HIZKUNTZA LURRALDEEN ARABERA EAE 2016 (%)				
	EAE	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA
GUZTIRA	1.864.380	273.086	986.155	605.139
EUSKARA	17,5	3,8	11,9	32,9
EUSKARA ETA GAZTELANIA	6,0	3,2	5,7	7,9
GAZTELANIA	76,4	93	82,4	59,2

Iturria: VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

2016an euskara ama hizkuntza gisa zutenen 16 urte eta gehiagoko ehunekoa orain dela 25 urtekoa baino txikiagoa da. 1991. urtean % 20,7 zen eta 2016an % 17,5 (3,2 puntu gutxiago).

Euskararekin batera gaztelania ama hizkuntza gisa dutenen ehunekoa, aldiz, handiagoa da. 1991. urtean % 2,6 zen eta 2016an % 6 (3,4 puntu gehiago).

Gaztelania edo beste hizkuntza bat ama hizkuntza gisa zutenen ehunekoa antzekoa izan zen 1991n eta 2016an (% 76,7 eta % 76,4).

EAE 16 urte eta gehiagoko euskaldunek etxean eskuratu duten hizkuntza aztertuko dugu ondoren.

Euskaldunak honela sailkatzen dira ama hizkuntzaren arabera:

- Jatorrizko euskaldunak: 3 urtera arte gurasoengandik edo bizilagunengandik etxean bakarrik euskara jaso dutenak.
- Jatorrizko elebidunak: 3 urtera arte gurasoengandik edo bizilagunengandik etxean euskara eta gaztelania eskuratu dutenak.
- Euskaldun berriak: 3 urtera arte ez dute gurasoengandik edo bizilagunengandik etxean euskara jaso. Etxetik kanpo ikasi dute euskara, eskolan edo euskaltegian.

2016an, euskaldunen ia erdia jatorrizkoa zen (% 50). Euskaldunen % 13,2 jatorrizko elebidunak ziren. Eta, azkenik, heren bat baino gehiago euskaldun berriak ziren (% 36,8). Talde hori garrantzia handia hartzen ari da euskaldunen artean.

Ezberdintasun nabarmenak daude lurraldeen artean euskaldunek euskaraz hitz egiteko duten

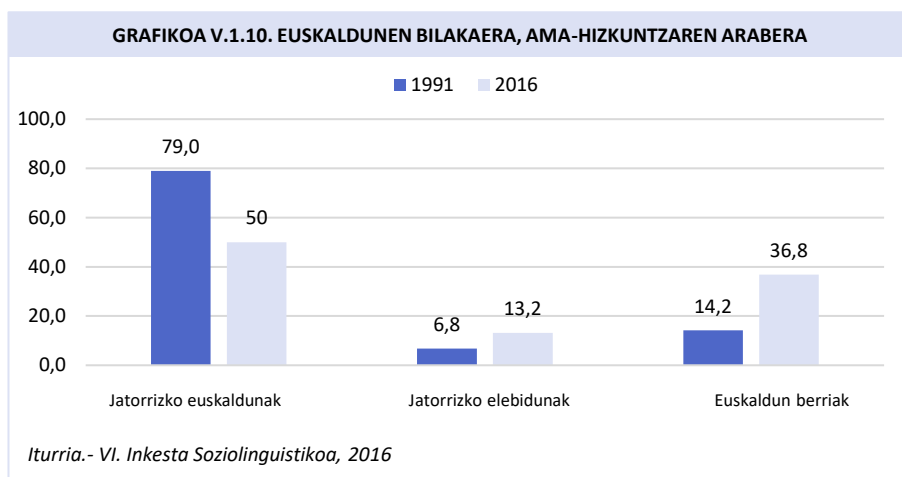
erraztasunari dagokionez. Gaztelaniaz euskaraz baino hobeto moldatzen diren euskaldunak gehiengoa ziren Araban (% 70,8), Bizkaian erdia baino pixka bat gehiago (% 54,7) eta Gipuzkoan heren bat baino gutxiago (% 29,8). Euskaraz hobeto moldatzen diren elebidunei dagokienez, aldiz, kontrakoa gertatzen da: gehienak Gipuzkoan zeuden (% 35,9), eta gutxienak Araban (% 6,7).

Hizkuntzaren familiako transmisioaren ezaugarriak zeintzuk ziren jakiteko, inkesta bete zutenei galdetu zitzairen ea etxean zein hizkuntza eskuratu zuten, gurasoen hizkuntza gaitasunarekin bat. Kontuan hartu behar da inkesta egin zutenen adina 16 urtetik 100 urte ingurura artekoa zela. Ondorioz, jakin dezakegu nola transmititu duten gurasoek euskara orain dela ia ehun urtetik gaur egunera arte.

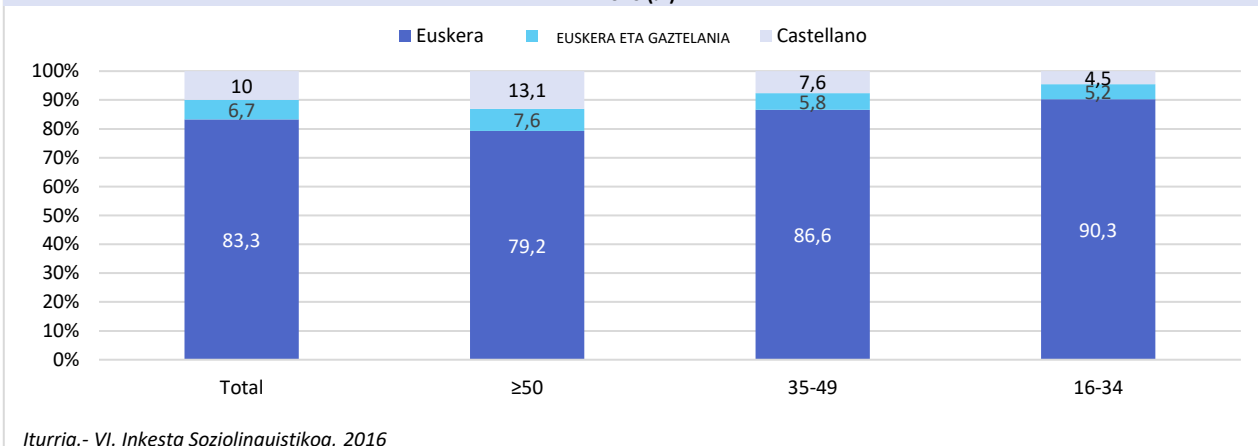
Bi gurasoak euskaldunak ziren kasuetan, seme-alaben % 83,3k etxean bakarrik euskara eskuratu zuen, % 6,7k euskara eta gaztelania eta % 10ek ez zuen euskara eskuratu.

Guraso bietako bat bakarrik euskalduna zen kasuetan, % 55,3k bakarrik gaztelania transmititzen zuen eta % 44,7k euskara eta gaztelania.

Azpirarratzekoa da bi gurasoak euskaldunak ziren kasuetan, euskararen transmisioa gehitu egiten zela adinak behera egin ahala. Hala, euskararen transmisioko adierazlerik handiena inkesta egin zuten 16-34 urte artekoek dagokie. Adin horretako gazteen % 90,3k etxean bakarrik euskara jaso zuen, eta % 5,2k euskara eta gaztelania.

GRAFIKOA V.1.11. FAMILIAKO HIZKUNTZAREN TRANSMISIOA, GURASO BIAK EUSKALDUNAK DIRENEAN ETA ADIN TALDEEN ARABERA. EAE 2016 (%)

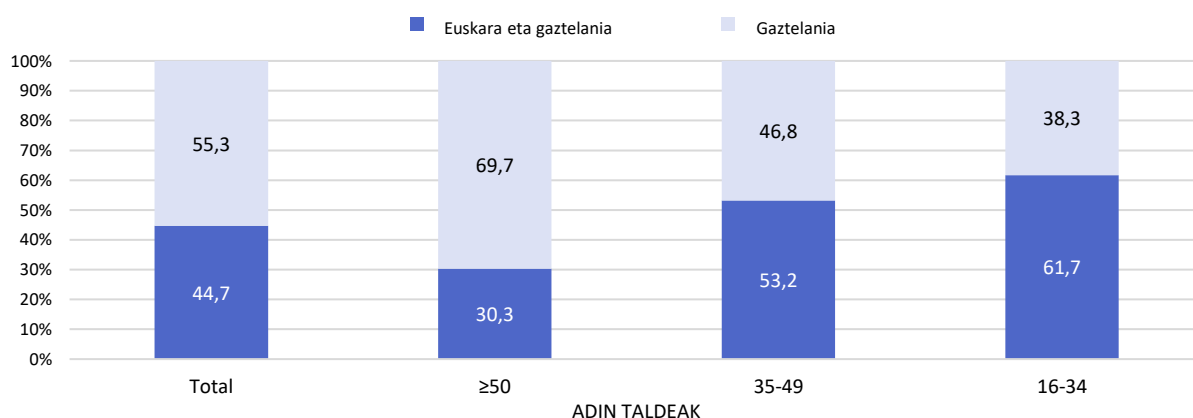

Era berean, 35 eta 49 urte artekoen artean, guraso biak euskaldunak ziren kasuetan, % 86,6k etxean bakarrik euskara jaso zuen eta % 5,8k euskara eta gaztelania.

Bukatzeko, 50 urte eta gehiagokoan artean, euskararen transmisioa txikiagoa zen: % 79,2k bakarrik euskara eskuratu zuen eta % 7,6k euskara eta gaztelania.

Gurasoetako batek euskara ez zekien kasuetan, ezberdintasun nabariak zeuden euskararen transmisioan adinaren arabera. Adinak behera egin ahala, euskararen transmisioa gehitu egiten da. Hala, gurasoetako batek euskara ez dakien kasuetan, 50 urte baino gutxiagokoan erdiak baino gehiagok etxean euskara eta gaztelania jaso zituen: 16 eta 34 urte artekoetatik % 61,7k eta 35 eta 49 urte artekoetatik % 53,2k.

GRAFIKOA V.1.12. FAMILIAKO HIZKUNTZAREN TRANSMISIOA, GURASO BIETAKO BAT EUSKALDUNA DENEAN ETA ADIN TALDEEN ARABERA. EAE 2016.(%)

Iturria.- VI. Inkesta Soziolinguistikoa, 2016

Euskararen erabilera

Geroz eta gehiago dira euskara erabiltzen dutenak. 16 urte edo gehiagoko pertsonen % 19k erabiltzen zuen euskara gaztelania bezainbeste edo gehiago (5 puntuko gehiago 1991 eta 2016 artean). % 8,1ek euskara gaztelania baino gutxiago erabiltzen zuen eta gainerako % 72,9k soilik gaztelania erabiltzen zuen.

Zona soziolinguistikoen arabera (lehenengoa erdaldunena eta laugarrena euskaldunena izanik) 2016an lehen zona soziolinguistikoa euskara gaztelania bezainbeste edo gehiago erabiltzen zen (euskaldunen % 20). Euskaldunen ehunekoa gehitzen doan heinean eta ondorioz harreman sarea handitzearekin batera, euskara gaztelania adina edo gehiago erabiltzen zutenen ehunekoa gehitzen zen. Hala, bigarren zona soziolinguistikoa, euskara gaztelania adina edo gehiago erabiltzen zuten euskaldunak % 52,6 ziren, hirugarrenean % 86,3 eta laugarrenean, hau da, eremu euskaldunean, % 95,3.

Euskararen erabilera gehitu egin da EAEko hiru lurraldeetan, lehenengo, bigarren eta hirugarren zona soziolinguistikoetan eta 65 urte baino gutxiagokoan artean.

Euskararen erabilera gehiago gehitu da eremu formaletan eta gutxiago etxean (anai-arreben artean salbuetsita).

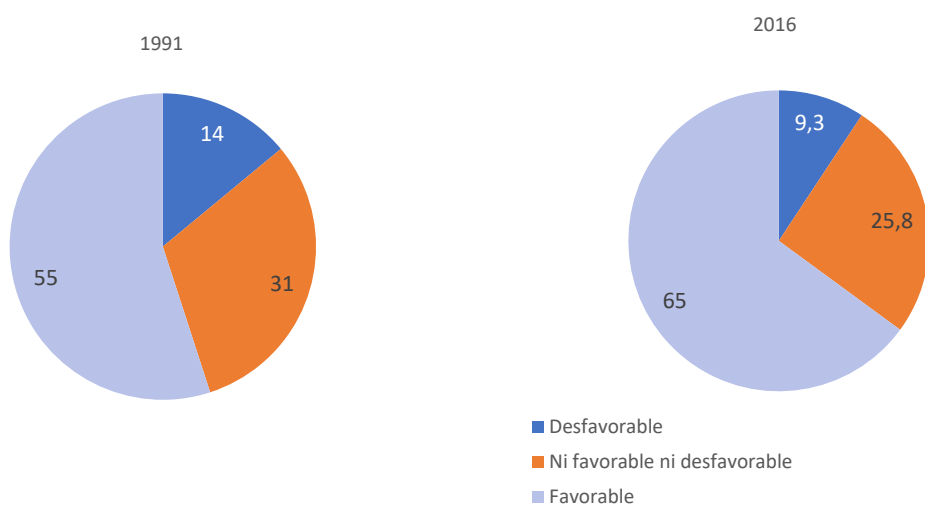
Euskararen ezagutza eta erabilera ez dira neurri berean gehitu. Bi faktore nagusi hauek dira bilakaeraren oinarria: erraztasuna eta harremanen sarea.

Euskaldunen % 36,8k etxetik kanpo ikasi du euskara, eta 6-24 urte artekoen artean ehunekoak biztanleen erdia gainditzen du (% 53,9). Gainera, euskaldunen erdia (% 51,9) lehenengo eta bigarren zona soziolinguistikoetan bizi da. Ondorioz, gehienak euskal hitzuna ez den etxe batean bizi dira, eta hurbileko harreman-sarea ere ez da euskalduna.

Euskararekiko jarrera

Euskararen erabilera sustatzearekiko aldeko jarrera gehitu egin da EAEn 1991tik 2016ra. 2016an, % 65 euskara sustatzearen alde zegoen, 1991n baino 10 puntu gehiago. Kontrako jarrerak, aldiz, behera egin du: 1991n % 14 euskara sustatzearen aurka agertu zen, eta 2016ko inkestan ehuneko hori % 9,3an geratu zen.

V.1.13. GRAFIKOA EUSKARAREN ERABILERA SUSTATZEAREKIKO JARRERAREN BILAKAERA EAE, 1991-2016 (%)

Iturria.- VI. Inkesta soziolinguistikoa, 2016

Euskararekiko jarrera oso lotuta dago gaitasun linguistikoarekin. Hala, euskararen erabilera sustatzearen alde daude euskaldunen % 87,1, euskaldun pasiboen % 63,4 eta ez euskaldunen % 49,7.

Euskara sustatzearekiko aldeko jarrera handiagoa da Gipuzkoan (% 74,6) Bizkaian (% 62,2) eta Araban (% 53,4) baino.

HEZKUNTZA ETA KULTURA: ITURRIAK

1. **ACADEMIC RANKING OF WORD UNIVERSITIES (ARWU).** SHANGAIKO UNIBERTSITATEKO SAILKAPENA. 2019KO DATUAK
2. **EUSTAT ESTATISTIKA UNIBERTSITARIOA.** 2018/19 IKASTURTEA
3. **EUSTAT.** KONTU EKONOMIKOAK.
4. **EUSTAT.** ESKOLA-JARDUERAREN ESTATISTIKA. 2019/20 IKASTURTEA
5. **EUSKO JAURLARITZA.** EAEKO KONTU OROKORRAK ETA AURREKONTUAK.
6. **EUSKO JAURLARITZA.** VI. INKESTA SOZIOLINGUISTIKOA, 2016
7. **EIN.** ESPAINIAKO LURRALDE KONTABILITATEA.
8. **HEZKUNTZA ETA KIROL MINISTERIOA.** KULTURA ESTATISTIKEN URTEKARIA. 2020KO ARGITALPENA.
9. **HEZKUNTZA ETA LANBIDE HEZIKETAKO MINISTERIOA UNIBERTSITATEKO ESTATISTIKAK.** 2020KO ARGITALPENA.
10. **NAZIOARTEKOTZEA.** 2018-19 IKASTURTEA
11. **ERRENDIMENDU AKADEMIKOA.** 2018-19 IKASTURTEA
12. **HEZKUNTZA ETA LANBIDE HEZIKETAKO MINISTERIOA HEZKUNTZAREN ZIFRAK ESPAINIAN.** 2021EKO ARGITALPENA.
13. **HEZKUNTZA ETA LANBIDE HEZIKETAKO MINISTERIOA BALIABIDE EKONOMIKOAK.** GASTU PUBLIKOA.
14. **HEZKUNTZA ETA LANBIDE HEZIKETAKO MINISTERIOA HEZKUNTZAKO ADIERAZLEEN ESTATUKO SISTEMA,** 2020.

2. INGURUMENAREN EGOERA

2.1. SARRERA. EKONOMIA LINEALETIK EKONOMIA ZIRKULARRERA

Garapenaren kontzeptua aldatu egin da urteetan zehar eta gaur egun herrialdeek adostu dute garapen jasagarria (oparotasuna eta aukera ekonomikoak, gizarte ongizate handiagoa eta ingurumena babestea sustatzen dituenak) bultzatu behar dela biztanleen egungo egoera hobetzeko eta etorkizuneko belaunaldia ez arriskatzeko.

Jasagarritasunak eta garapen jasagarriak printzipio bat jarraitzen dute, eta horren arabera, eskuragarri dauden baliabideak ezin dira edonola xahutu, hau da, bitarteko naturalak babestu behar dira eta hazkunde ekonomikoaren eta baliabide naturalen kontsumoaren arteko lotura hautsi behar da.

Testuinguru horretan, gobernuak, gizarteak eta enpresak ingurumenarekin erlazionatzeko moduak aldatzen hasi dira eta ekonomia linealeko “erauzi, ekoiztu, erabili eta bota” eredutik ekonomia zirkularreko “gutxitu, berrerabili eta birziklatu” eredura pasatzen hasi dira.

“V. kapitulua. EAEko bizitza kalitatea” bigarren atal honen helburua gure autonomia erkidegoko ingurumenarekin lotutako gaiei buruzko errealitatea eta garapena ezagutzea da, bereziki, airearen kalitateari, berotegi efektuko gasen emisioei, ur gezaren kontsumoari eta hondakinak sortzeari eta kudeatzeari dagokionez. Epigrafearen bukaeran, manufaktura industriak ingurumenaren babesaren alorrean egindako gastuak laburki aztertu dira.

2.2. AIREAREN KALITATEA

102/2011 ¹⁶ Errege Dekretuan ingurumeneko kutsatzaile nagusientzako mugak ezartzen dira eta airearen kalitatearen kudeaketa arautzen da, zehaztuz, nola neurtu eta ebaluatu behar den, zein informazio eman behar zaien biztanleei eta zeintzuk diren kontzentrazio balioak gainditzean egin beharreko jarduketak.

Osasuna babesteko mugak dituzten kutsatzaile batzuk honako hauek dira: SO₂ (sufre dioxidoa), NO₂ (nitrogeno dioxidoa), PM₁₀ (10 mikratik beherako diametroa duten partikulak), PM_{2,5} (2,5 mikratik beherako diametroa duten partikulak), CO (karbono monoxidoa), O₃ (ozonoa), C₆H₆ (bentzenoa), Pb (beruna), As (arsenikoa), Cd (kadmioa), Ni (nikela) eta B(a)P (bentzo(a)pirenoa).

¹⁶ Urtarrilaren 27ko 39/2017 Errege Dekretua, Airearen kalitatea hobetzeari buruzko urtarrilaren 28ko 102/2011 Errege Dekretua aldatzen duena.

2.2.1. Airearen kalitatea ebaluatzeko lurraldearen zonifikazioa

Gure autonomia erkidegoan airearen kalitatea orokorrean ebaluatzeko lurraldearen zonak eta aglomerazioak kontuan hartzen dira. Lurraldearen zonifikazioa kutsatzailearen arabera da baita ere.

SO₂, NO₂, CO eta partikulen (PM₁₀, PM_{2,5}) kasuan, EAE 8 zonatan banatzen da, antzeko orografia duten aireko arro hauen arabera: Enkarterriak- Nerbioi Garaia, Nerbioi Behea, Kostaldea, Donostialdea, Ibaizabal-Deba Garaia, Goierri, Arabako Lautada eta EAE-Erribera.

Hau da, eskuineko maparen goiko aldeko zonifikazioa erabiltzen da.

Ozonoaren kasuan, kutsatzailearen jokaera ezberdina da.

Analisi estatistikoak agerian uzten du ezberdintasun nabaria dagoela estazioetan erregistratutako batez besteko mailen urtaroko zikloan, estazioen eta itsasoaren arteko distantziaren arabera.

Ozonoarentzako 5 zonak hauek dira: Kostaldea, Bilbo-Barakaldo, Kantabriako Aranak, barneko arroak eta Ebroren bailara, beheko mapan ikus daitekeen bezala.

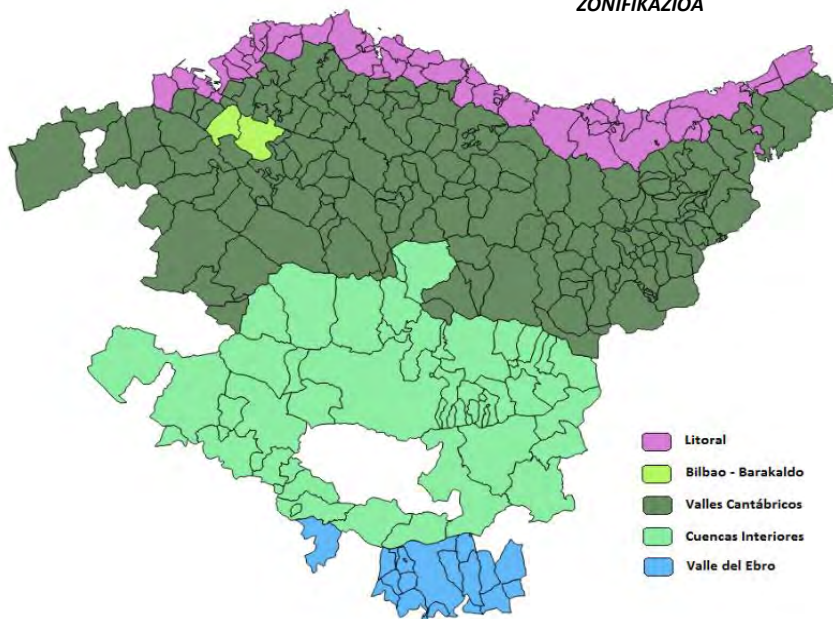
Hau da, eskuinean dagoen beheko maparen zonifikazioa erabiltzen da.

C₆H₆-aren, Pb-aren, metal astunen eta bentzo(a)pireno-aren ebaluazioa orokorrean egiten da EAE guztiarentzat.

SO₂, NO₂, CO eta partikulak NEURTZEKO ZONIFIKAZIOA

OZONO TROPOSFERIKOA NEURTZEKO ZONIFIKAZIOA

2.2.2. Airearen kalitatearen helburuak eta emaitzak. 2019

Hauek dira airearen kalitateari lotutako helburuak:

- Gehienezko balioa, hau da, ezagutza zientifikoetan oinarritutako maila, efektu kaltegarriak saihesteko, prebenitzeko edo gutxitzeko; muga hori ez da gainditu behar.
- Helburu balioa, hau da, ahal den heinean gainditu behar ez den maila, efektu kaltegarriak saihesteko, prebenitzeko edo gutxitzeko.
- Epe luzerako helburua, hau da, epe luzean gainditu behar ez den maila, salbuetsiz neurri proportzionatuen bitartez hori posible ez izatea. Helburua efektu kaltegarriak modu eraginkorrean babestea da.
- Informazio atalasea: kutsatzaile baten maila da, eta hortik aurrera, esposizio labur bat bereziki zaurgarriak diren populazio taldeetako pertsonen osasunerako arriskutsua da. Beraz, administrazio eskudunek informazio egokia berehala eman behar dute.
- Alerta atalasea: maila horretatik aurrera, esposizio laburra populazio guztiarentzat arriskutsua da eta administrazio eskudunek berehala neurriak ezarri behar dituzte.

Ekonomia Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Sailaren “EAEko aire kalitatearen 2019ko urteko txostena” agirian jasota dagoen moduan, hauek dira airearen kalitatea hobetzeko araudian ezarritako mugak:

BATEZ BESTEKOA		GEHIENEZKO BALIOA	ALERTA ATALASEA	BETETZE EGUNA
SO ₂	ORDUTEGIA	350 µg/m ³ (24 gaitzitze urtean, gehienez)	500 µg/m ³ (3 orduan)	2005-01-01
	EGUNERO	125 µg/m ³ (3 gaitzitze urtean, gehienez)		2005-01-01
NO ₂	ORDUTEGIA	200 µg/m ³ (18 gaitzitze urtean, gehienez)	400 µg/m ³ (3 orduan)	2010-01-01
	URTERO	40 µg/m ³		2010-01-01
PM ₁₀	EGUNERO	50 µg/m ³ (35 gaitzitze urtean, gehienez)		2005-01-01
	URTERO	40 µg/m ³		2005-01-01
PM _{2,5}	URTERO	25 µg/m ³		2015-01-01
CO	ZORTZI ORDUKO BATEZ BESTEKO MUGIKORREN EGUNEKO GEHIENEZKOA	10 µg/m ³		2005-01-01
O ₃	ORDUTEGIA	180 µg/m ³	240 µg/m ³ (jarraikako 3 orduz)	2004-01-01
	ZORTZI ORDUKO BATEZ BESTEKO MUGIKORREN EGUNEKO GEHIENEZKOA	120 µg/m ³ (25 gaitzitze urtean, gehienez, 3 urteko aldi baten batez besteko moduan)	120 µg/m ³	2010-01-01 (2010-2012 aldia)
BENTZENOA	URTERO	5 µg/m ³		2010-01-01
METALAK	PLOMOA	URTERO 0,5 µg/m ³		2005-01-01
	ARTSENIKOA	URTERO 6 ng/m ³		2013-01-01
	KADMIOA	URTERO 5 ng/m ³		2013-01-01
	NIKELA	URTERO 20 ng/m ³		2013-01-01
BENTZO(A)PIRENOA	URTERO	1 ng/m ³		2013-01-01

2019an lau estazio berri gehitu dira sarera, eta estazio horiek Andoainean, Usurbilen, Lasarte-Orian eta Zubietan (Donostia) kokatuta daude. Estazio horiek txostenean jaso dira, nahiz eta ebaluaziorako beharrezkoak diren datu baliozkoen gutxienezko ehunekoa ez bete. Era berean, 2019an Barakaldon eta Puion (Donostia) instalatutako ekipo berrien PM_{2,5} neurriak eta Durangon instalatutako ekipo berriaren bentzeno neurria gehitu dira.

Estatistiken emaitzen arabera, 2018an bezala, 2019an ere estazio guztiek gehienezko balioak eta helburua bete zituzten Valderejoko estazioak salbu, hark ez baitzuen Ozonoaren helburu balioa bete. Orokorrean, joera bera dute SO₂k eta CO_k. NO₂ pixka bat hobetu da Bilboko Maria Diaz Harokoa estazioan eta partikulek 2018ko joera positiboarekin jarraitzen dute. Pm10en urteko batez bestekoak 8.5-23 µg/m³ (landa edo hiri estazioak) artekoak dira eta PM2.5enak 5-12 µg/m³ artekoak.

Txosten horretako datuen arabera, hauxe da **kutsatzaile bakoitzaren egoera**.

V.2.1. TAULA AIREAREN KALITATEA: EAEko KUTSATZAILE ATMOSFERIKOEN EMAITZEN LABURPENA. 2019		
	BALORAZIO OROKORRA	XEHETASUNA
SO ₂	Mailak airearen kalitatearen araubidean ezarritako mugen barne daude.	2019an 3 ordu balio altu erregistratu ziren (urteko gehienekoak) Abantoko, Puioko eta Arraizko estazioetan. Balioak hauek izan ziren: 355, 274 eta 207 µg/m ³ . Hurrengo balio altuena San Juliango 196 µg/m ³ -ko ordu balioa izan zen. Inoiz ere ez zen gaintu araubidean ezarritako muga, hau da, 350 balioa ezin dela gaintu urtean 24 aldiz baino gehiagotan. Eguneko batez bestekoentzako ezarritako gehienezko balioa ere ez zen gaintu.
NO ₂	Balioak airearen kalitatearen araubidean ezarritako mugen barne daude.	Hiriburuetako trafiko estazioetan (Ategorrieta eta Easo Donostian, Gasteiz hiribidea Gasteizen eta Maria Diaz Harokoa eta Mazarredo Bilbon) NO ₂ ren maila handiagoak jasotzen dira, eta ez da 200 µg/m ³ gaintuzten duen ordu baliorik detektatu kasu batean ere. Bilboko Maria Diaz Haroko estazioan 2017an urteko 40 µg/m ³ ko gehienezko balioa gaintu zen eta 2018an urteko batez bestekoa 39 µg/m ³ koa izan zen eta 2019an 36 µg/m ³ koa.
PM ₁₀ eta PM _{2,5}	Mailak airearen kalitatearen araubidean ezarritako mugen barne daude.	Urteko PM ₁₀ -en batez bestekoak aurreko urteko joera jarraitu du, eta batez besteko horien kontzentrazio tarteak 8,5-23 µg/m ³ artean kokatu ziren. PM _{2,5} en urteko batez bestekoak, Valderejon eta Pagoetan erregistratutako 5 µg/m ³ -ko gutxiengoaren (landa estazioa) eta Barakaldoko 12 µg/m ³ -ko urteko batez bestekoaren artean kokatu ziren. PM _{2,5} neurtzeko, lurralde osoan 19 neurketa egiten ziren aurretik eta gaur egun, aldiz, 25.
CO	Mailak oso baxuak izan ziren estazio guztietan, gehienezko balioaren oso azpitik.	Ordu balio handienak dituen estazioa Erandioko Jose Luis Goyoaga, z/g (Altzagako igarobidea) helbidean kokatutako trafiko estazioa da, BI-711 errepedetik gertu dagoena.
O ₃	Estazioetan erregistratutako batez besteko mailen urtaro zikloaren diferentzia, estazioek itsasotik duten gertutasunaren arabera.	O ₃ ri dagokionez, 180 µg/m ³ baino gehiagoko balioak erregistratu ziren (herriarrei informazioa emateko atalasea) bakarrik Valderejoko estazioan uztailaren 12ko 16:00etan (UTC). Pertsonen osasuna babesteko balio objektiboari (3 urteko batez bestekoan gehienez ere 25 aldiz 120 µg/m ³ -ren gainetik egotea) dagokionez, Valderejon gaintu zen. Epe luzean, 120 µg/m ³ -ko helburua aldi gehiagotan gaintu zuten estazioak hauek izan ziren: Valderejo, Jaizkibel, Urkiola eta Eltziego. Guztiak ere altitude handiagoan eta landa eremuetan kokatuta daude.
Bentzenoa	Urteko batez bestekoak baxuak dira, eta urteko araubideak zehaztutako mugaren barne daude, hau da, 5 µg/m ³ -ko urteko batez bestekoaren barne.	Durangoko unitate berria aipatu behar da.
Metalak eta Bentzo(a)pirenoa	Metalen eta bentzo(a)pirenoaren mailak oso baxuak dira horiek neurtu dituzten lau estazioetan: Maria Diaz Harokoa (Bilbo), Erandio (Erandio), Tolosa hiribidea (Donostia) eta Martxoaren Hiru (Gasteiz).	Nabarmenezkoa da zehaztuen mugaren azpitik dauden datuen ehunekoa handia dela, bereziki, Tolosa eta Martxoaren Hiruko etorbideetan.
Iturria: EAEko aire kalitatearen urteko txostena. 2019. EUSKO JAURLARITZA		

2.2.3. Airearen kalitatearen indizea eta jasangarritasun adierazlea. 2019

Airearen kalitate indizeak (AKI) biztanleei airearen kalitateari buruzko informazioa modu argian eta errazean helarazteko balio du. Indizea jasotzeko, denbora errealean neurtzen dira zenbait kutsatzaile zonetan banatutako hainbat estazioetan. AKIk detektatutako balioak tarteetan banatzen dira, eta, horiei, bilbe edo kolore bat esleitzen zaie, eremu zehatz bateko airearen kalitatea adierazteko.

2019ra arte ez zen erreferentziarik egon Europa mailan informazio horren parametroak homogeneizatzeko. Beraz, Batasuneko estatu bakoitzak eta autonomia erkidego edo eskualde bakoitzak lurraldeko aire kalitatearen adierazleak ematen zituen bakoitzaren irizpideen arabera. Hala, gaur egunera arte, gure autonomia erkidegoko AKI bost kategoriatan banatuta dago eta horiek airearen kalitatearen egoera definitzen dute: Oso ona, Ona, Hobetu beharrekoa, Txarra eta Oso txarra.

EGUNEKO AKI, 2019. URTERA ARTE	NO2	SO2	CO	O3	PM10	PM2,5
OSO ONA	0-50	0-50	0-5	0-60	0-25	0-16
ONA	50-100	50-85	5-7	60-100	25-50	16-33
HOBETU BEHARREKOA	100-200	85-125	7-10	100-140	50-65	33-39
TXARRA	200-400	125-200	10-15	140-160	65-85	39-50
OSO TXARRA	> 400	> 200	> 15	> 160	> 85	> 50

2019an mailak aldatu ziren 2019ko martxoaren 18ko TEC/351/2019 Agindua betez. Agindu horren bidez onetsi zen Airearen Kalitatearen Indize Nazionala eta Europa mailan bateratu egin ziren maila bakoitzean kutsatzaile bakoitzarentzat ezarritako balioak; horiek izango dira, era berean, testu honen eskuineko aldeko taulan daudenak.

EGUNEROKO AKI, 2019. URTETIK AURRERA	SO2	NO2	O3	PM10	PM2,5
OSO ONA	0-100	0-40	0-80	0-20	0-10
ONA	100-200	40-100	80-120	20-35	10-20
HALA MODUZKOA	200-350	100-200	120-180	35-50	20-25
TXARRA	350-500	200-400	180-240	50-100	25-50
OSO TXARRA	500-1250	400-1000	240-600	100-1200	50-800 3

Bestalde, jasangarritasun adierazleak ehunekoetan laburtzen ditu airearen kalitatea txarra edo oso txarra ez duten egun kopuruak (2019ra arte) eta hala-moduzkoa, txarra edo oso txarra (2019tik aurrera) ez dutenak. Hauek dira adierazlea kalkulatzeko irizpideak:

2019ra arte	2019tik aurrera
Urteko jasangarritasun adierazlea: ("Oso ona" kalifikazioa duten egunak + "Ona" dutenak + "Hala moduzkoa" dutenak) / Urteko egun guztiak.	Urteko jasangarritasun adierazlea: ("Oso ona" kalifikazioa duten egunak + "Ona" dutenak) / Urteko egun guztiak.
Hileko jasangarritasun adierazlea: ("Oso ona" kalifikazioa duten egunak + "Ona" dutenak + "Hala moduzkoa" dutenak) / Hileko egun guztiak.	Hileko jasangarritasun adierazlea: ("Oso ona" kalifikazioa duten egunak + "Ona" dutenak) / Hileko egun guztiak.

Eusko Jaurlaritzako Ekonomia Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Sailak emandako informazioaren arabera, 2019an 67 egunetan airearen kalitatea txarra izan zen (% 2,29) eta egun batean ere ez zen izan oso txarra. 67 horietatik 24 Nerbioi Beherean ikusi ziren, 16 Donostialdean, 9 Arabako Lautadan, 8 Goierriin, 7 Ibaizabal-Deba Garaian eta 3 Erriberan. 2019ko datuak eta aurrekoak ezin dira alderatu.

V.2.2. TAULA AIREAREN KALITATEA. JASANGARRITASUN ADIERAZLEA (1) ZONAREN ARABERA.

	ESTAZIO KOPURUA	2015	2016	2017	2018	METODOLO GIA HAUSTURA	2019*
1: ENKARTERRIAK-NERBIOI GARAIA	2	% 90,96	% 90,16	% 100,00	% 100,00		% 96,16
2: NERBIOI BEHEA	20	% 87,67	% 82,79	% 93,70	% 93,42		% 79,45
3: KOSTALDEA	2	% 88,49	% 87,16	% 97,53	% 92,33		% 98,63
4: DONOSTIALDEA	11	% 75,34	% 74,86	% 92,88	% 90,41		% 84,11
5: IBAIZABAL-DEBA GARAIA	5	% 89,32	% 80,33	% 88,22	% 90,14		% 91,51
6: GOIERRI	4	% 86,58	% 86,89	% 97,53	% 99,18		% 89,86
7: ARABAKO LAUTADA	5	% 78,90	% 80,05	% 96,99	% 98,90		% 94,25
8: EAE-ERRIBERA	2	% 69,86	% 74,32	% 97,26	% 93,42		% 97,53
EAE	51	% 83,39	% 82,07	% 95,51	% 94,73		% 91,44

(*) 2019an mailak aldatu ziren 2019ko martxoaren 18ko TEC/351/2019 Agindua betez. Horren bidez, Airearen Kalitateko Adierazle Nazionala onetsi zen. Iturria: Ekonomia Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Saila.

V.2.3 TAULA AIREAREN KALITATEAREN ADIERAZLEAREN ETA JASANGARRITASUN ADIERAZLEAREN BILAKAERA. 2019

	AIREAREN KALITATEA (Urteko egun guztiak oinarri hartuz, egunen %)					GUZTIRA	JASANGARRITAS UN ADIERAZLEA (%) (1)
	OSO ONA	ONA	HALA MODUZKOA	TXARRA	OSO TXARRA		
1: ENKARTERRIAK-NERBIOI GARAIA	240	111	14	0	0	365	% 96,16
2: NERBIOI BEHEA	37	253	51	24	0	365	% 79,45
3: KOSTALDEA	195	165	5	0	0	365	% 98,63
4: DONOSTIALDEA	55	252	42	16	0	365	% 84,11
5: IBAIZABAL-DEBA GARAIA	107	227	24	7	0	365	% 91,51
6: GOIERRI	138	190	29	8	0	365	% 89,86
7: ARABAKO LAUTADA	167	177	12	9	0	365	% 94,25
8: EAE-ERRIBERA	164	192	6	3	0	365	% 97,53
ZONA BAKOITZEKO EGUN KOPURUA, AIREAREN KALITATEAREN ARABERA.	1.103	1.567	183	67	0	2.920	% 91,44
EGUNEN %, AIREAREN KALITATEAREN ARABERA	% 37,77	% 53,66	% 6,27	% 2,29	% 0,00		

Iturria: Ekonomia Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Saila.

2.3. KLIMA ALDAKETA. BEROTEGI EFEKTUKO GAS EMISIOAK. 2018

Klima aldaketa XXI. mendeko ingurumen erronka nagusienetakoa da. Nazio batuek 2014an argitaratutako bosgarren ebaluazio txostenaren arabera, lurraren klima aldatu egin da atmosferan metatutako berotegi-efektuko gasen ondorioz. Hori dela-eta, lur-planetako batez besteko tenperatura 0,85 °C igo da azken mendean eta XXI. mendearen bukaerarako 3,7 °C eta 4,8 °C bitartean igo daiteke.

2015eko Parisko Biltzarrean, 175 parte-hartzailek, hau da, 174 herrialdek eta EBk, akordio bat sinatu zuten “Mundu mailako batez besteko tenperaturaren gehikuntza 2°C azpitik mantentzeko industrializazio aurreko balioak oinarri hartuz, eta tenperaturaren gehikuntza 1,5°C-tan mantentzeko lanean jarraitzeko”.

EBk 2020rako emisioak % 20 eta 2030erako % 40 murrizteko konpromisoa hartu zuen 1990. urtearekin alderatuta, eta hori guztia “2020ra arteko klima eta energiari buruzko neurri multzoarekin” eta “2030erako klimari eta energiari buruzko esparruarekin” bat. Epe luzean, “2050erako epe luzerako estrategiak”, Europako Hitzarmen Berdeak (European Green Deal), eta klima neutraltasuna lortzeko Europako Araubide proposamenak (European Climate Law) 2050erako

edo ahalik eta azkarren klima neutraltasuna lortzeko helburua ezartzen dute, hau da, xurgatzeek emisioak konpentsatu ahal izateko emisioak gutxitzea.

EBk honako mekanismoa ezartzen du herrialdeetan helburuak banatzeko:

- Emisio eskubideen merkataritzako Europako araudiak araututako sektoreak (EU-ETS). Orokorrean industria instalazio edo instalazio energetiko handiak izaten dira eta emisio asko egiten dituzte (energia sektorea eta industria sektore energetikoak, nagusiki kontsumo energetiko handia dutenak). EBk arautzen ditu emisioak emisio eskubideak esleitzuz. Eskubideen eta emisioen murrizketa % 21ekoa izango da 2020an eta % 43koa 2030ean, 2005. urtearekin alderatuz.
- Zehaztu gabeko sektoreak (etxebizitza, nekazaritza, hondakinak, garraioa, eta abar), emisioak gutxitzeko nazio mailako helburu lotesleak dituztenak. EBko batez besteko murrizketa helburuak 2020rako % 10ekoak eta 2030erako % 30ekoak dira, 2005. urtearekin alderatuta.

Eskualdeek ez dute juridikoki lotesleak diren berotegi-efektuko gasak (BEG) murrizteko helbururik, baina Euskal Autonomia Erkidegoko 2050erako Klima Aldaketaren Estrategiak helburu hauek ezartzen ditu: Euskadiko berotegi-efektuko gasen isurketak murriztea, gutxienez % 40 2030ean eta % 80 2050ean, 2005. urtearekin alderatuta eta EAE klima aldaketarekiko erresilientea dela bermatzea. Gainera, beste helburu batzuen artean daude 2050erako energia berriztagarrien kontsumoa azken kontsumoarekiko % 40koa izatea. Planifikatzeko lehen zikloaren ondoren (2015-2020) Klima 2050 estrategia berrikusteko prozesua hasi da eta une honetan Europar helburu handizaleagoak ezartzen ari dira klimari dagokionez.

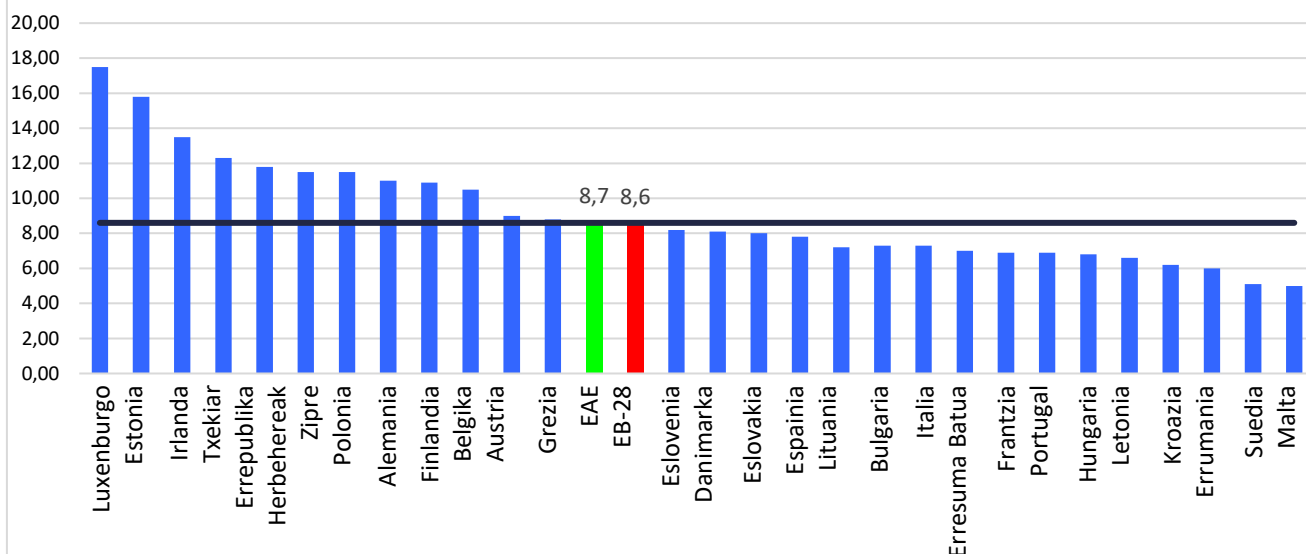
"Euskal Autonomia Erkidegoko berotegi-efektuko gasen isuriaren inbentarioaren" ¹⁷ azken datuen arabera, berotegi-efektuko gasen isuriak, CO₂-baliokidean neurtuta, % 3,6 murriztu dira 2018. urtean 2017. urtearekin alderatuta (isurketa horiek sektore guztietako isurketen jaitsiera orokortuak baldintzatzen ditu, bizitegi- eta zerbitzu-sektoreetan izandako gorakadak izan ezik). 2005eko datuekin alderatuta¹⁸, isurketak % 25,7 murriztu dira. 1990. urtearekin alderatuta (oinarri-urtea), isurketak % 8,9 murriztu dira.

Araututako sektoreen isurketek apur bat behera egin dute azken urte honetan, batez ere elektrizitatea gutxiago sortzen delako. 2005. urteari dagokionez, araututako sektoreen isurketak % 46 gutxitu dira (EBren 2020rako batez besteko helburua: -% 21 eta 2030erako: -% 43), eta isurketa lausoak % 11 (EBren 2020rako batez besteko helburua: -% 10).

Emisioen intentsitatea, hau da, BPGd unitate bat sortzeko emisioak, % 36 gutxitu da 2005ekin alderatuta eta % 52 1990ekin alderatuta. Horrek esan nahi du EAEko ekonomiak emisioekiko duen lotura gutxitzen ari dela. Gure emisioen intentsitatea, beraz, Europako batez bestekoaren azpitik dago erosketa parekotasun terminoetan.

Per capita emisioak % 28 gutxitu ziren 2005etik, eta % 12 1990etik. Hala ere, gure per capita emisioek EB28koak baino pixka bat baxuagoak izaten jarraitzen dute. EBn ezberdintasun asko daude per capita emisioetan askotariko faktore hauengatik: ekoizpen sistemaren egitura, per capita errentaren maila, kontsumitutako energia mota, batez besteko urteko tenperatura, eta abar.

¹⁷ Inbentario honetan, kontsumitutako elektrizitate emisioak kontuan hartzen dira, gure eremu geografikoaren barne eta kanpo gertatutakoak.

GRAFIKOA V.2.1. CO₂-REN EMISIO RATIOAK EUSKADIKO ETA EB-28KO ESTATUETAKO BIZTANLE BAKOITZEKO (2018*)

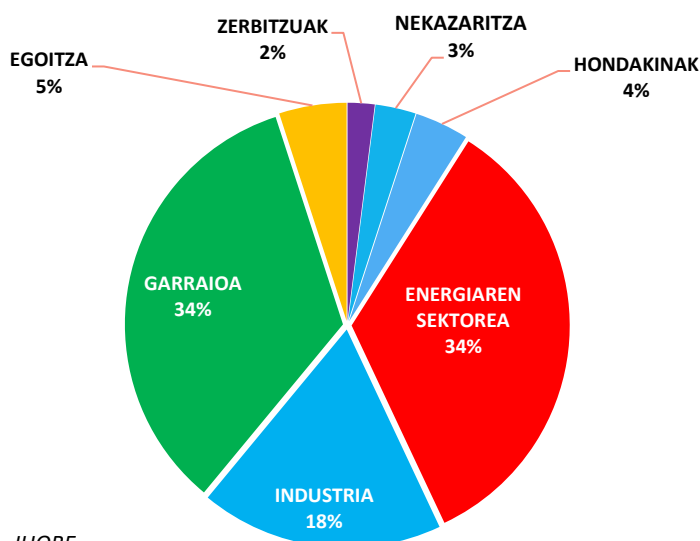
Iturria.- IHOBE

*2018ko Espainiako emisioak, webgune honetan argitaratutako datuetan oinarrituta: <https://www.miteco.gob.es/es/calidad-y-evaluacionambiental/temas/sistema-espanol-de-inventario-sei-/Inventario-GEI.aspx>. Para Europa a partir de la publicación "Annual European Union approximated greenhouse gas inventory for the year 2018" EEA Report No 16/2019

BEG emisioen inbentariora ekarpen gehien egiten duten sektoreak energia sektorea, garraioa eta industria dira. Guztien artean emisioen % 86 sortzen dute.

Hala ere, kontuan hartuta energia sektoreko emisioak gainerako sektoreen energia hornidurarengatik sortzen direla, banaketa hori aztertzeke sektore bakoitzean kontsumo elektrikoak sortutako emisioak gehitu dira. Ikuspegi horretatik, industria eta garraio sektoreetako emisioak bakoitzaren % 30 dira gutxi gorabehera eta energia eraldatzeko sektoreak (finketa, barne kontsumoak, galerak, eta abar) % 10 baino zerbait gehiago sortzen du eta egoitza eta zerbitzuen sektoreek batera % 16. Nekazaritza eta hondakinen sektoreek emisio gutxiago sortzen dituzte ikuspegi bietatik.

V.2.2. GRAFIKOA. BEG-EN EMISIO ZUZENAK EAE-KO SEKTOREEN ARABERA 2018-AN

Iturria.- IHOBE

Emisioen bilakaera historikoari dagokionez, gehien gutxitu dituzten sektoreak industria eta energia sektoreak dira. Emisioak gutxitu dituzte baita ere nekazaritza eta hondakinen sektoreek, baina, aurretik aipatu moduan, ez dute asko sortzen. Egoitza eta zerbitzu sektoreek emisioak ehunekoetan gehitu dituzte (ia % 50 egoitza sektoreak eta bikoitza baino zerbait gehiago zerbitzuenak) 1990etik, baina 2005etik aurrera emisioak ez dira nabarmenki aldatu.

Termino erlatibo (1990etik bikoiztu egin dira) eta absolutuetan (3 milioi tona baino gehiago) emisioak gehien gehitu dituen sektorea garraioarena da. Gehikuntzak salgaien eta pertsonen garraioan gertatu dira. 2005etik aurrera izan den bilakaera nabarmena da, izan ere, emisioak gehitu dituen sektore bakarra da (% 15). Bilakaera aldatu egin da, izan ere, 2008ko krisiaren ondoren emisioak gutxitu ondoren, azken urteetan gehitzen joan dira, 2018ko murrizketa salbuetsita.

V.2.4 TAULA BEG EMISIOAK SEKTOREEN ARABERA EAE-N (CO2 MILAKA TONA BALIOKIDEAK)

	1990	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2018 % BERTIKAL A S/ET	ALD. 2017-18	ALD. 2005-18	ALD. 1990-18
ENERGIAREN SEKTOREA	7.790,9	10.628,1	7.835,9	7.060,9	6.353,6	6.710,0	6.381,6	34	-4,9	-40,0	-18,1
ENERGIAREN SEKTOREA (Z)	2.985,5	8.482,1	6.114,8	4.171,1	4.100,3	4.076,9	3.921,5	21	-3,8	-53,8	31,4
ENERGIA ELEKTRIKO INPORTATUA (EEI)	4.805,4	2.146,0	1.721,1	2.889,8	2.253,3	2.633,1	2.460,1	13	-6,6	14,6	-48,8
INDUSTRIA (Z)	7.231,4	5.451,1	5.507,7	3.612,0	3.562,3	3.700,6	3.396,8	18	-8,2	-37,7	-53,0
GARRAIOA (Z)	2.799,3	5.623,6	5.220,8	5.870,0	6.138,9	6.533,1	6.440,3	34	-1,4	14,5	130,1
EGOITZAKOA (Z)	631,8	945,6	889,7	763,5	694,3	859,2	910,8	5	6,0	-3,7	44,2
ZERBITZUAK (Z)	224,4	453,4	504,7	487,4	420,7	443,1	451,8	2	2,0	-0,3	101,3
NEKAZARITZA (Z)	1.071,2	1.113,9	762,6	668,4	636,1	594,4	560,3	3	-5,7	-49,7	-47,7
HONDAKINAK (Z)	1.048,9	1.262,6	1.055,4	890,0	851,5	804,4	796,4	4	-1,0	-36,9	-24,1
EMISIO ZUZENAK (Z)	15.992,4	23.332,2	20.055,8	16.462,2	16.404,0	17.011,7	16.477,9	87	-3,1	-29,4	3,0
EMISIO GUZTIAK (ZUZENAK+EEI)	20.797,8	25.478,2	21.776,9	19.352,1	18.657,3	19.644,8	18.938,0	100	-3,6	-25,7	-8,9

(Z): Emisio zuzenak

Iturria: IHOBE, EAEko berotegi efektuko gas emisioen inbentarioa

Ondoren, 2018ko sektore igorleen egoera eta garapena azalduko ditugu IHOBEren datuen arabera, V.2.4 taulan laburtuta daudenak.

- Energia sektorea. EAEko isurketen % 34 da.
Bere emisioak % 4,9 jaitsi ziren 2017ko datuekin alderatuta, batez ere sektore elektrikoan emisio gutxiago sortu zirelako. 2005eko datuekin alderatuta, % 40 jaitsi ziren, eta 1990eko datuekin alderatuta, % 18,1.
- Garraioaren sektorea. Isurketen % 34 hartzen du, eta Euskadiko bigarren isurpen iturririk handiena da. Gutxi gorabehera, isurien % 96 errepide bidezko garraioari daude lotuta.
Emisioak % 1,4 gutxitu ziren 2017. urtearekin alderatuta. 2005ekin alderatuta, % 14,5 gehitu dira, nagusiki, turismoen emisioengatik. 1990ekin alderatuta, salgaien eta pertsonen garraioaren emisioak bikoiztu egin dira.
- Industria sektorea. EAEko emisioen % 18 (emisio guztiak) industria sektorearenak dira, baina kontsumitzen duen elektrizitateari lotutako emisioak kontuan hartuz gero (zeharkako emisioak), ehunekoa % 31koa da.
Emisio zuzenak % 8,2 gutxitu ziren 2017rekin alderatuta industriako BPGd gehitzen zegoen testuinguruan. Murrizketa araututako sektoreetan eta zehaztu gabekoetan gertatu da. 2005etik aurrera % 37,7 gutxitu da eta 1990ekin alderatuta % 53.

1. Egoitza sektorea eta zerbitzuak. Batera, EAEko berotegi efektuko gasen % 7 dira. Kontsumitzen duen elektrizitateari lotutako emisioak kontuan hartuz gero (zeharkako emisioak), ehuneko hori % 17raino igotzen da.
Egoitza sektoreak % 3,7 gutxitu ditu emisioak 2005. urtearekin alderatuz, baina, 1990. urtearekin alderatuz, % 44,2 gehitu ditu. 2017 eta 2018 artean % 6 gehitu dira.
Zerbitzuen sektoreak, 2005. urtearekin alderatuz, % 0,3 bakarrik gutxitu ditu emisioak, eta 1990. urtearekin alderatuz, % 101,3 gehitu ditu. 2017 eta 2018 artean % 2 gehitu ditu.
2. Nekazaritza, abeltzaintza eta arrantza sektorea. EAEko isurketa guztien % 3 sortzen ditu. Isurketak % 5,7 gutxitu dira 2017ko datuekin alderatuta, % 49,7 2005eko datuekin alderatuta eta % 47,7 1990eko datuekin alderatuta.
3. Hondakinen sektorea. EAEko isurketa guztien % 4 sortzen du. Isurketak % 1 gutxitu dira 2017ko datuekin alderatuta, % 36,9 2005eko datuekin alderatuta eta % 24,1 1990eko datuekin alderatuta. Emisioak gutxitu egin dira askotariko faktoreak direla-eta, besteak beste, isurien tasa baxuagoa delako (etxeko hondakinen sorrera gutxitzea, birziklapen ehunekoa gehitzea, zabortegetako aurretratatamenduak, errausketak, eta abar) eta emisio zehaztugabeak gutxiago izan direlako zabortegetako gasa jasotzeko eta erretzeko hobekuntzen ondorioz.

2.4. UR GEZA JASOTZEA ETA KONTSUMITZEA. 2018

Ur-hornidura gizartearen garapen demografikorako, sozialerako eta ekonomikorako oinarritzko zerbitzuetako bat da, eta herri administrazioek nahitaez eman behar dute zerbitzu hori. Uraren hiri eskariak, bere ezaugarri nagusiei dagokienez, heterogenotasun handia du erabileraren aldetik, zeren eta etxeko erabilerak nahiz uraren beste erabilera batzuk sartzen baitira, hala -nola udalekoak, taldeetakoak, industrietakoak, merkataritzakoak eta nekazaritzakoak. Aldi berean, industria turistikoak eta bigarren etxebizitzak uraren eskari handia sortzen dute zona askotako horniduran; izan ere, bertako biztanleei (errolatuak) dagokiena baino handiagoa izan daiteke.

EINen “*Uraren hornidurari eta saneamenduari buruzko estatistikaren*”¹⁹ arabera (bi urtean behin egiten den egiturazko jardura), 2018an EAEn hiri hornidurako sare publikoetan 154,5 Hm³ ur hornitu ziren, 2016an baino % 7,6 gutxiago, eta beherako joerarekin jarraitu zen. 154,5 Hm³ horietatik % 79,4 (122,8 Hm³) erregistraturiko ur bolumenak izan ziren (erabiltzaileen edukiontzietan neurtuak), eta gainerako ur bolumenak erregistratu gabekoak izan ziren (neurketa-estazioen bidez zenbatetsiak edo neurtu gabekoak).

Erregistratutako eta banatutako uraren 122,8 Hm horietatik (2016rekin alderatuta % 10,1 gutxitu da), eta erabiltzaile taldeen arabera banatuta, 82,2 Hm³ (% 66,9) etxeak hornitzeko erabili ziren; 33 Hm³ (% 26,8) sektore ekonomikoetan (industria, zerbitzuak eta abeltzaintza) eta 7,7 Hm³ (% 6,2) udal kontsumoetarako (lorategiak ureztatzea, kaleak garbitzea eta bestelako erabilerak).

2018. urtearekin alderatuta, kontsumoa gutxitu egin da erabiltzaile talde guztietan: etxeetako kontsumoa % 7,3, sektore ekonomikoetako % 13,9 eta udal kontsumoetako % 20,2.

Erregistratu gabeko ura honako bi hauetan banakatzen da: itxurazko galerak (neurketa akatsak, iruzurrak eta zenbatetsitako kontsumoak) eta benetako galerak (saneamendu-sareko ihesak, hausturak eta matxurak). Azken horiek sareotara hornituriko ur guztiaren % 12,8 izan ziren 2018an, 2016an izandako % 8,4ren gainetik, baina estatuan zenbatutakoaren % 15,4ren azpitik.

¹⁹ Inkestaren helburu nagusia uraren ziklo osoarekin lotutako unitate fisikoak zenbatzea eta magnitude ekonomikoak baloratzea da; ziklo hori osatzen dute ur hornidurak eta saneamenduak (estolderia eta hondakin uren arazketa).

V.2.5 TAULA EAE-KO HORNIDURA PUBLIKORAKO ZAINDU ETA BANATUTAKO UR BOLUMENA					
	2012	2014	2016	2018	% ald. 16/18
SARERA HORNITUTAKO UR BOLUMENA (mila m3)					
1. Hornidura publikoko sarera hornitutako ur bolumena (a)	198.951	184.827	167.276	154.531	-7,6
1.1. Erregistratutako eta banatutako ur bolumen guztia	154.880	146.602	136.487	122.753	-10,1
1.2. Erregistratu gabeko ur bolumena	44.071	38.225	30.789	31.778	3,2
1.2.1. Benetako galerak (b)	23.798	16.475	14.070	19.819	40,9
1.2.2. Ustezko galerak	20.273	21.750	16.719	11.959	-28,5
Banaketa sare publikoan galdutako uraren %: benetako galerak (b/a)	12,0	8,9	8,4	12,8	
UR BANAKETA ERABILTZAILE TALDE HANDIEN ARABERA (mila m3)					
Erregistratutako eta banatutako ur bolumen guztia, erabiltzaile motaren arabera	154.880	146.602	136.487	122.753	-10,1
Etxeak	92.471	91.899	88.622	82.150	-7,3
Sektore ekonomikoak	41.592	45.211	38.287	32.956	-13,9
Udal kontsumoak eta BESTE BATZUK	20.817	9.492	9.578	7.647	-20,2
Banatutako uraren zenbateko osoa (mila euro)	112.465	123.555	129.051	122.730	-4,9
Hornidura zerbitzuetako inbertsioaren zenbateko osoa (mila €)	5.199	5.434	2.744	5.361	95,4
Iturria: EIN. Uraren hornidurari eta saneamenduari buruzko estatistika					

Per capita datuei dagokienez, EAEko kontsumoa estatuko batez bestekoa (133) baino txikiagoa izan zen berriro, 104 litrokoa biztanle bakoitzeko, eta 2016 eta 2018 artean % 7,1eko jaitsiera erregistratu zen, estatuan % 2,2ko jaitsiera izan zen bitartean.

V.2.6 TAULA ETXEETAKO BATEZ BESTEKO UR KONTSUMOA ETA UNITATEKO BALIOA											
	BATEZ BESTEKO KONTSUMOA (litro/biztanle/egun)					Uraren unitate kostua (€/m3)					
	2012	2014	2016	2018	% ald. 16/18	2012	2014	2016	2018		
									Guztira	Hornidura	Saneamendua
ANDALUZIA	129	126	129	128	-0,8	1,62	1,74	1,81	1,83	1,05	0,78
ARAGOI	138	130	137	129	-5,8	1,29	1,46	1,45	1,53	0,69	0,84
ASTURIAS	130	134	150	140	-6,7	1,29	1,32	1,32	1,40	0,64	0,76
BALEAR UHARTEAK	133	124	134	121	-9,7	2,38	2,71	2,19	2,54	1,37	1,17
KANARIAR UHARTEAK	149	144	150	135	-10,0	1,97	2,03	2,09	2,10	1,72	0,38
KANTABRIA	155	152	155	172	11,0	1,36	1,56	1,75	1,67	0,90	0,77
GAZTELA ETA LEON	152	166	152	148	-2,6	1,02	1,00	0,95	1,13	0,61	0,52
GAZTELA- MANTXA	146	125	128	135	5,5	1,31	1,28	1,28	1,25	0,79	0,46
KATALUNIA	126	118	127	123	-3,1	2,29	2,54	2,75	2,67	1,52	1,15
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	160	162	163	175	7,4	1,98	2,03	0,07	2,05	1,21	0,84
EXTREMADURA	140	125	129	126	-2,3	1,45	1,49	1,52	1,47	1,00	0,47
GALIZIA	134	129	138	125	-9,4	1,11	1,19	1,11	1,28	0,69	0,59
MADRIL	135	131	133	125	-6,0	1,90	2,02	2,08	1,93	1,24	0,69
MURTZIA	143	126	132	149	12,9	2,50	2,73	2,73	2,57	1,72	0,85
NAFARROA	129	111	112	114	1,8	1,38	1,47	1,41	1,43	0,77	0,66
EAE	119	116	112	104	-7,1	1,36	1,52	1,75	2,05	1,00	1,05
ERRIOXA	134	106	115	116	0,9	1,02	1,06	1,15	1,01	0,51	0,50
CEUTA ETA MELILLA	118	105	103	119	15,5	1,88	1,95	1,97	1,92	1,43	0,49
ESTATUA	137	132	136	133	-2,2	1,73	1,83	1,89	1,91	1,13	0,78
Iturria: EIN. Uraren hornidurari eta saneamenduari buruzko estatistika											

Bestalde, uraren aleko kostua (ur-horniduragatik ordaindutako zenbatekoak eta estolda, arazketa eta saneamendu eta isurketa kanonengatik ordaindutako zenbatekoak zati erabiltzaileei banaturiko eta erregistraturiko ur bolumenarekin eginda) EAEn 2,05 euro/m3-koa izan zen 2018an (% 48,8 hornidura-tasei dagokie eta % 51,2 saneamendu-tasei), hots, beste igoera bat, kasu honetan % 17,1ekoa 2016rekin alderatuta. Estatuko batez besteko unitate kostua txikiagoa izan zen (1,91 euro/m³).

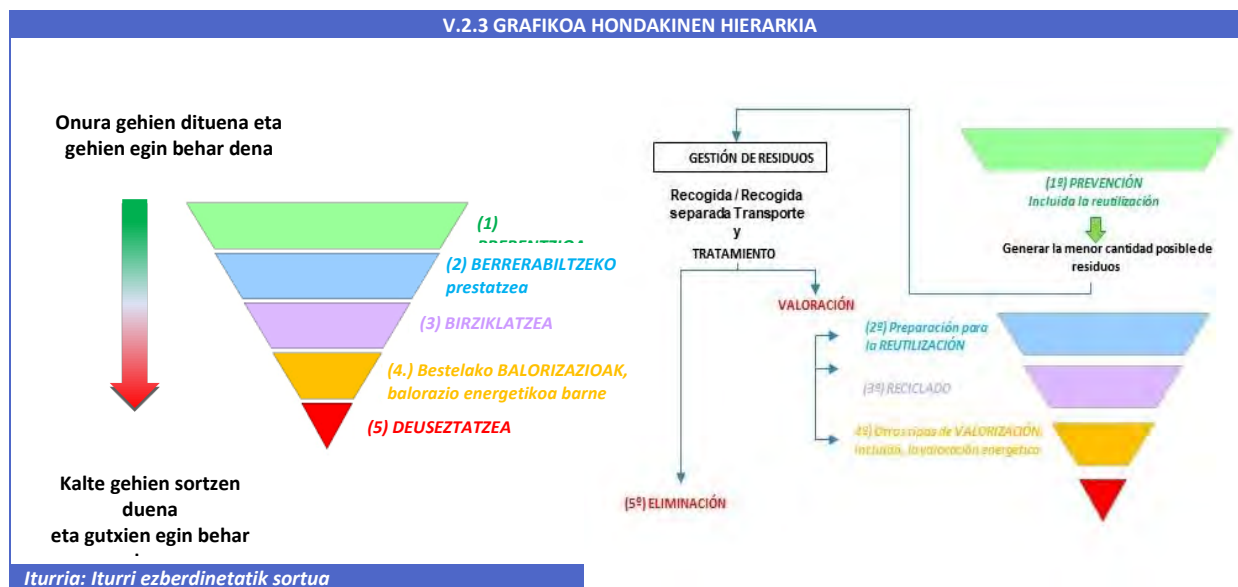
2.5. HONDAKINAK SORTZEA ETA KUDEATZEA

EBk hondakinen arazoa ikuspegi zabalagotik eta orokorragotik lantzearen aldeko apustua egin du, hondakinen kudeaketaren hierarkia betetzean eraginik handiena duten alderdi guztiak azpimarratuz.

Ekonomia zirkularra deritzona da, eta horren helburu nagusia produktuek, materialek eta baliabideek ekonomian ahalik eta denbora luzeenean jarraitzea da, baita hondakin ahalik eta gutxien sortzea eta saihestu ezin izan diren hondakinak ahalik eta gehien baliatzea ere. Ziklo biologikoetan nahiz ziklo teknologikoetan aplikatzen da. Hala, sortutako hondakinetatik materialak eta substantziak berreskuratzen dira, ondoren ekoizpen-prozesuan sartuko direnak, segurtasunez gizakien osasunerako eta ingurumenerako. Azken finean, hazkunde ekonomikoa kontsumotik aparte uztea da.

Hondakinak biltzeko eta kudeatzeko moduaren bidez birziklapen tasa handiak lortu daitezke eta materialak ekonomiara itzul daitezke, edo, alderantziz, sistema ez eraginkor bat sortu daiteke, non hondakin birziklagarri gehienek zabortegetan edo erraustegietan bukatzen duten.

Hondakinei eta kutsatutako lurzoruei buruzko uztailaren 28ko 22/2011 Legearen 3.m) artikuluan (BOE, 2011-07-29) zehaztu dagoenez: “*hondakinen kudeaketa*” hondakinak biltzea, garraiatzea eta tratatzea da, lan horien zaintza gauzatuz, baita ere zabortegeak itxi ondorengo mantentze-lanak egitea, negoziatzaile edo agente gisa gauzatutako jarduketak barne. 8.1. artikuluan haxe dago ezarrita: “administrazio eskudunek, hondakinak prebentzioaren eta hondakinak kudeatzearen legeriaren alorrean eta horretarako politikak garatuz, ingurumen emaitza onenak lortzeko, honako lehentasun ordenaren arabera aplikatuko dute hondakinen hierarkia: a) prebentzioa; b) berrerabiltzeko prestatzea,²⁰ eta ²¹ c) birziklatzea,²² d) bestelako balorizazioak, balorazio energetikoa barne; eta e) deuseztatzea.”²³

²⁰ Berrerabiltzeko prestatzea: balorizazio lana da, eta, horren bidez, egiaztatzea, garbiketak eta konponketak egiten dira, hala, produktuak edo hondakin bihurtu diren produktuen osagarriak berrerabiltzeko prestatzen direlarik, aurretiazko bestelako eraldaketarik gabe (22/2011 Legearen 3.s. art.).

²¹ Balorizazioa: eragiketa bat, bere emaitza nagusia hondakinak xede erabilgarria izatea delarik, beste material batzuk ordezkatzeko dituelako, material horiek, bestela, funtzio zehatz bat betetzeko erabiliko zirelarik, edo, emaitza, hondakina prestatzea delarik, funtzio hori betetzeko instalakuntzan edo ekonomian, orokorrean (22/2011 Legearen 3.s. art.).

²² Birziklatzea: balorizazio lana da, zeinaren bitartez, hondakinak berriz ere produktu, material edo substantzia bihurtzen diren, bai hori jatorrizko xedea izanik, bai bestelako xedeetarako. Material organikoaren eraldaketa barne, baina, ez balorizazio energetikoa ezta erregai gisa edo betetze lanetarako erabiliko diren materialen eraldaketa. (22/2011 Legearen 3.t. art.).

²³ Deuseztatzea: balorizazioa ez den eragiketa, bai, horren bigarren mailako helburua substantzien edo energiaren aprobetxamendua denean (22/2011 Legearen 3.v. art.).

2.5.1. Arriskutsuak ez diren hondakinen kudeaketa.

Epigrafe honetan, kontuan hartuz INEk ez duela autonomia erkidegoen arabera informazioa ematen, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Sailaren estatistikak/inbentarioak erabiliko ditugu. Inbentarioan jasotako hondakin ez arriskutsuen barne daude hondakin mota guztiak, hondakin arriskutsuak, hiri hondakinak eta eraikuntza eta eraiste hondakinak.

Hondakin ez arriskutsuak (fabrikazio, eraldaketa, erabilera, kontsumo, garbiketa edo industria jarduerak sortutako mantentze hondakinak) eta jarduera ekonomikoek sortutako hondakin ez arriskutsuak barne hartzen dira, betiere, horien hondakinen sorkuntzari buruzko informazioa eskuragarri izanez gero, bai nekazaritza eta elikadura sektoreetakoak, bai zerbitzuak.

Kapitulu hau bukatu zen unean ez zeuden argitaratuta arriskutsuak ez diren hondakinei buruzko datu berriak. Azkenak 2018koak dira. Horietan oinarrituta, 2016 eta 2018 artean kudeatutako hondakin ez arriskutsuak % 4,2 gehitu ziren. Argibide gehiago nahi izanez gero, jo 2019ko gure memoria sozioekonomikora.

Hala ere, ezin dugu ahaztu 2020ko otsailaren 6an Zaldibarko industria hondakin ez arriskutsuen zabortearen luizia gertatu zela eta 2 gizon hil zirela. Horrez gain, ingurumeneko kalteak sortu ziren, bereziki, airearen eta uraren kalitatean. Airearen kalitateari dagokionez, Eusko Jaurlaritzako ingurumeneko eskumenak dituen sailak zabortearen inguruan airearen kalitatea zaintzeko eta kontrolatzeko plan bat sortu zuen. Bertan, modu jarraituan kutsatzaile atmosferikoak neurtzen dira. Otsail bukaeran, Eusko Jaurlaritzaren datuen arabera, zabortearen inguruan hiri eremuetarako ohikoak diren mailetan egonkortuta zeuden dioxina eta furano mailak. Uraren kalitateari dagokionez, Zaldibarko zabortearen lizentziatutako sistemak bat zuen legerian ezarrita dagoen moduan. Hala, jaso ondoren, eskualdeko kolektorerak eramaten zituzten Ingurumen Baimen Integratuen zehaztu bezala. Ikusirik luizak azpiegitura hori kalte zuela, Aixola errektora egindako isuriak saihesteko irtenbideak ezarri ziren lizentziatutako guztiak eskualdeko saneamendura bideratu arte, ordura arte moduan.

2.5.2. Hiri hondakinen kudeaketa. 2018

Eusko Jaurlaritzako *Jasangarritasuneko ingurumen adierazleekin* batera doazen definizioetan hiriko edo udalerriko hondakinak (HH) definitzen dira, honela: etxeetan, saltokietan, bulegoetan eta zerbitzuetan sortutako hondakinak eta arriskutsuak ez direnak, eta beraiei izaera edo osaera dela-eta, aurreko lekuetan edo jardueretan sortutakoetan asimilatu daitezkeenak. HH hondakinak dira baita ere bide publikoak, inguru berdeak, aisialdi eremuak eta hondartzak garbitzean sortutakoak, etxeetako animalien hilotzak, eta abandonatutako altzariak, tresnak eta ibilgailuak, baita ere etxeetako eraikuntza eta konponketetako obra txikietan sortutako hondakinak eta zaborrak.

Bere aldetik, 22/2011 Legearen 3.b. artikuluan *etxe hondakinak* etxeetako jardueren ondorioz sortutakoak direla dago jasota (ez arriskutsuak), baita aurrekoen antzekoak ere, zerbitzuetan eta industrietan sortutakoak. Kategoria horren barne daude baita ere etxeetan sortzen diren gailu elektriko eta elektronikoetako hondakinak, arropa, pilak, metagailuak, altzariak eta tresnak, baita eraikuntza eta konponketa txikietako obretan sortutako hondakinak eta zaborrak ere. Etxeko hondakinak dira bide publikoak, eremu berdeak, aisialdi eremuak eta hondartzak garbitzean sortutakoak, etxeetako animalien hilotzak eta abandonatutako ibilgailuak.

EINen "*Hondakinen bilketari eta tratamenduari buruzko estatistikaren*" arabera, 2018an hiri hondakinak kudeatzeko enpresek 1.040.595 hondakin tona jaso zituzten EAEn, aurreko urtean baino % 12 gehiago. Bilketa motaren arabera bereizita (nahastuta edo gaika bilduta), gehienak (% 80,5) nahastitako hondakinak izan ziren. 2017. urtearekin alderatuta, nahasketen kopuruak % 11,1 egin du gora eta gaika bildutako kopuruak % 13,3. Estatuan, berriz, nahasketak antzeko kopuruetan mantendu dira eta gaika bildutakoak % 4,1 igo dira.

Gaika bildutako hiriko hondakinei dagokienez, EAEn, hauexek nabarmendu ziren bolumenaren aldetik: papera eta kartoia (147.679 Tm, % 36,4), animalia eta landare hondakinak (64.337, % 15,8), beira (61.700 Tm, % 15,2), ontzi mistoak eta bilgarri nahastuak (47.662 Tm, % 11,7), egur hondakinak (36.885 Tm, % 9,1) eta hondakin mineralak – horien artean sartzen dira eraikuntzakoak eta eraispeneakoak- (35.532 Tm, % 8,7). Estatuan hauexek nabarmendu behar dira: papera eta kartoia (% 24,2), animaliak eta landareak (% 22,9), beira (% 18,9), ontzi mistoak eta bilgarri nahastuak (% 16,8) eta hondakin mineralak –horien artean sartzen dira eraikuntzakoak eta eraispeneakoak- (% 10,7).

Per capita terminoetan, EAEn 2018an 479 Kg/biztanleko jaso ziren hiri hondakinetan; 2017rako kalkulaturakoa baino gehiago (428,8 Kg/biztanleko) eta estatuko batez bestekoa baino gutxiago (485,9).

Banatutako hondakin moten arabera, hauek dira nagusiak: 68 kg/papera eta kartoia (estatuan 22,8 kg/biztanleko), 28,4 kg/beira (estatuan 17,9 kg/biztanleko) eta 21,9 kg/biztanleko ontzi mistoak eta bilgarriak (estatuan 15,9 kg/biztanleko).

V.2.7 TAULA HIRI HONDAKINEN SORRERA (tonak)								
	EAE				ESTATUA			
	2016	2017	2018	ALDAKUNTZA 2017/18	2016	2017	2018	ALDAKUNTZA 2017/18
HIRI HONDAKINAK (HH)	987.223	929.438	1.040.595	12,0	21.878.373	22.515.181	22.703.767	0,8
HH NAHASTUAK (1)	670.781	571.011	634.347	11,1	18.052.075	18.271.990	18.284.563	0,1
GAIKA BILDUTAKO HH	316.442	358.427	406.248	13,3	3.826.298	4.243.191	4.419.204	4,1
% HH NAHASTUAK/GUZTIRA	82,5	81,2	80,5		67,9	61,4	61,0	
GAIKA BILDUTAKO HH S/GUZTIRA	17,5	18,8	19,5		32,1	38,6	39,0	
(1) Hondakin nahasietan, etxeko hondakinak eta antzekoak eta nahastutako etxeko hondakin handiak daude. Iturria: EIN. Hondakinen bilketari eta tratamenduari buruzko estatistika. Hiri hondakinak								

V.2.8 TAULA GAIKA BILDUTAKO HIRI HONDAKINEN BILKETA, HONDAKIN MOTEN ARABERA								
	EAE				ESTATUA			
	2017		2018		2017		2018	
	KANTITATE A (Tm)	GUZTIARE N %	KANTITATE A (Tm)	GUZTIAR EN %	KANTITATEA (Tm)	GUZTIAREN %	KANTITATE A (Tm)	GUZTIARE N %
06 HONDAKIN METALIKOAK	1.476	0,4	1.065	0,3	20.940	0,5	27.875	0,6
07.1 BEIRA HONDAKINAK	59.903	16,7	61.700	15,2	815.883	19,2	834.764	18,9
07.2 PAPER ETA KARTOI HONDAKINAK	139.386	38,9	147.679	36,4	1.061.380	25,0	1.067.384	24,2
07.4 PLASTIKOEN HONDAKINAK	2.325	0,6	2.255	0,6	24.571	0,6	24.050	0,5
07.5 EGUR HONDAKINAK	37.757	10,5	36.885	9,1	189.733	4,5	136.153	3,1
07.6 EHUN HONDAKINAK	10.814	3,0	5.223	1,3	39.235	0,9	40.344	0,9
08.2 ETA 08.43 BOTATAKO EKIPO ELEKTRIKOAK ETA BOTATAKO EKIPAMENDU ELEKTRONIKOEN OSAGIAK	7.290	2,0	3.746	0,9	54.599	1,3	58.733	1,3
08.41 PILEN ETA METAGAILUEN HONDAKINAK	174	0,0	142	0,0	1.780	0,0	1.890	0,0
09. ANIMALIA ETA LANDAREEN HONDAKINAK	19.882	5,5	64.337	15,8	876.822	20,7	1.010.016	22,9
10.21 ONTZI MISTOAK ETA BILGARRI NAHASTUAK	43.283	12,1	47.662	11,7	660.932	15,6	743.556	16,8
11 LOHI ARRUNTAK (LEHORRAK)	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
12 HONDAKIN MINERALAK (ERAIKUNTZAKOAK ETA ERAISPEAKOAK)	36.071	10,1	35.532	8,7	495.597	11,7	472.548	10,7
18 BESTE BATZUK	66	0,0	22	0,0	1.719	0,0	1.891	0,0
GUZTIRA	358.427	100	406.248	100	4.243.191	100	4.419.204	100
Iturria: EIN. Hondakinen bilketari eta tratamenduari buruzko estatistika. Hiri hondakinak								

V.2.9 TAULA HIRI HONDAKINEN BILKETA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA (kg biztanleko)

	2016	2017	2018				
			GUZTIRA	HONDAKIN NAHASTUAK	GAIKAKO BILKETA (ADIERAZGARRIENAK)		
	GUZTIRA	GUZTIRA			PAPERA ETA KARTOIA	BEIRA	ONTZI MISTOAK ETA BILGARRIAK
ANDALUZIA	523	521,9	526,7	465	13,9	12,9	11,2
ARAGOI	401,7	440,6	494,4	379,8	22	14,4	14,5
ASTURIAS	518,7	516,1	489,1	394,4	40,8	16	12,4
BALEAR UHARTEAK	740,2	750	815,2	627,3	46,2	34,7	29,9
KANARIAR UHARTEAK	581,2	598,9	608,3	527,4	18,5	18,8	10,4
KANTABRIA	538,2	535,1	566,1	465	17,9	19,4	10,8
GAZTELA ETA LEON	435,8	443,8	450,4	386,9	18,1	20,6	10,9
GAZTELA-MANTXA	475,3	461,4	476,4	423,4	13,8	10,5	11
KATALUNIA	477,3	501,9	461,8	310,5	29,9	22,4	21,1
VALENTZIAKO ERKIDEGOIA	448,4	493,9	514,3	434,7	14,2	17,2	10,7
EXTREMADURA	449,6	466,4	476,9	421	34,2	7,7	12,3
GALIZIA	409,3	413,9	421,7	353,4	13,9	17	9,6
MADRIL	383,5	403,3	386,1	307,3	18,4	15,9	24,3
MURTZIA	472,3	492	493,5	437,8	14,1	17,8	12,3
NAFARROA	453,8	442,9	455	268,4	43,2	26	34,6
EAE	456	428,8	479	292	68	28,4	21,9
ERRIOXA	441,7	418,5	428,9	355,4	26,1	28,5	17,6
CEUTA ETA MELILLA	..						
ESTATUA	471	483,9	485,9	391,3	22,8	17,9	15,9

Iturria: EIN. Hondakinen bilketari eta tratamenduari buruzko estatistika. Hiri hondakinak

Tratamendua aztertze-
helburuarekin, eta EINek
autonomia-erkidegoka horri
buruzko informaziorik ematen ez
duenez, Eusko Jaurlaritzaren "EAEko
Hiri Hondakinen Estatistika"
erabiltzen dugu. Horren arabera,
2018an, EAEn 544 kg/hiri-hondakin
kudeatu ziren biztanle bakoitzeko.
2017 eta 2018 urteen artean
gehikuntza gertatu zen, 528tik 544
kg/biztanleko kopurura.

V.2.10 TAULA EAE-N SORTUTAKO HIRI HONDAKINEN KUDEAKETAREN HURBILKETA
(kg/biztanleko) LABURPEN TAULA*

	2016	2017	2018	ALDAKUNTZA 2017-18 (DIFERENTZIAN)
GUZTIRA, SORTUTAKO ETA KUDEATUTAKO HIRI HONDAKINAK	523	528	544	17
BIRZIKLAPENA	176	183	195	12
KONPOSTA	25	27	31	4
BALORIZAZIO ENERGETIKOA ETA ERRAUSTEA	112	109	106	-3
ZABORTEGIAN UZTEA	173	168	172	4

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Ekonomia Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Saila eta geuk
egina

* Taula hau egiteko hainbat informazio iturrietako datuak erabili dira, eta, beraz, lerroen
baturak ez du zertan zenbateko guztiarekin bat etorri.

Biztanle bakoitzeko 544 kg horietatik, 195 birziklatu egin ziren, 31 konpostari dagozkio (ongarri organikoa) eta 106 balorizazio energetikoa eta errausketa izan ziren eta gainerakoak, hau da, 172, zabortegira joan ziren.

2017. urteari dagokionez, birziklatutako hondakinak 12 kg/biztanleko hazi ziren, ongarri organiko bihurtutako hondakinak 4 kg/biztanleko eta energetikoki balorizatutako eta erraustutako hondakinak 3 kg/biztanleko gutxitu ziren. Bestalde, zabortegira eramandakoak 4 kg/biztanleko gehitu ziren.

2.5.3. Hondakin arriskutsuen kudeaketa. 2018

Hondakin ez arriskutsuekin moduan, epigrafe honetan, Eusko Jaurlaritzaren "Hondakin arriskutsuen inbentarioa" erabiliko dugu, izan ere, INEK ez du autonomia erkidegoen arabera informaziorik ematen gai horri dagokionez.

Eusko Jaurlaritzak, estatuko araubidea betez (22/2011 Legearen 3.e) artikulua) definitu ditu hondakin arriskutsuak, hau da, Lege horren III. eranskinean jasotako ezaugarri bat edo batzuk dituen hondakina eta gobernuak onetsi dezakeena da, Europako araubidearekin edo Espainiak dituen nazioarteko hitzarmenekin bat eginez, baita ere hondakin horiek bildu dituzten edukigailuak eta ontziak.

Inbentario horretako datuen arabera, 2017 eta 2018 artean, kudeatutako hondakin arriskutsuak % 3,1 gehitu ziren, 326.169 Tm-ko kopuruarekin, hain zuzen ere. Horien artean, prozesu termikoen industriako hondakinak (hondakin arriskutsuen % 42,4), metalen tratamendu- eta estaldura-hondakinak (% 13), olio erabiliak (% 10,5), metalen mekanizazio-industriako hondakinak (% 9) eta eraikuntza- eta eraispin-hondakinak (% 6,3) nabarmentzen dira berriro.

Hondakin arriskutsu guztien 2018ko tratamenduari dagokionez, % 64,7 birziklatu edo konposta egin zen (2017koaren antzeko ratioa: % 64,4), % 0,9 energetikoki balorizatu zen (aurreko urteko ratio bera), % 0,1 erraustu egin zen eta gainerako % 34,2a ezabatu egin zen (% 34,6 aurreko urtean).

V.2.11 TAULA EAE-KO HONDAKIN ARRISKUTSUEN BILAKAERA, HEZ* KODEAREN ARABERA (Tonak)							
	2016		2017		2018		ALDAKUNTZA 2017-18
	GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK	GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK	GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK	
01- MEATZEAK ETA HARROBIAK	9	0,0	0	0,0	0	0,0	
02- NEKAZ., HORTIKULTURA, AKUIKULTURA...	3	0,0	3	0,0	16	0,0	433,3
03-IND. ZURA ETA PAPERAK	1	0,0	1	0,0	0	0,0	-100
04-IND. LARRUA ETA EHUNAK	0	0,0	0	0,0	0	0,0	
05- PETROLIO FINKETA	2.579	0,8	1.332	0,4	970	0,3	-27,2
06-IND. KIMIKA INORGANIKOA	1.515	0,5	1.569	0,5	2.201	0,7	40,3
07-IND. KIMIKA ORGANIKOA	4.120	1,3	4.159	1,3	4.858	1,5	16,8
08- MARGOAK, BERNIZAK ETA TINDUAK	6.068	1,9	6.400	2,0	6.328	1,9	-1,1
09-IND. FOTOGRAFIKOA	304	0,1	243	0,1	201	0,1	-17,1
10-IND. PROZESU TERMIKOAK	140.097	43,6	138.418	43,7	138.309	42,4	-0,1
11-METALEN TRATAMENDUA ETA ESTALDURA	40.069	12,5	43.631	13,8	42.440	13,0	-2,7
12-IND. METALEN MEKANIZATUA	25.559	7,9	28.451	9,0	29.389	9,0	3,3
13- ERABILITAKO OLIOAK	35.407	11,0	31.414	9,9	34.211	10,5	8,9
14. ERABILITAKO DISOLBAGARRIAK	2.818	0,9	2.341	0,7	2.595	0,8	10,8
15- ONTZIAK ETA TRAPUAK	10.351	3,2	9.367	3,0	9.476	2,9	1,2
16- BESTELAKO HONDAKINAK	15.194	4,7	11.392	3,6	13.107	4,0	15,1
17. ERAIKUNTZA ETA ERAISPENA	15.875	4,9	17.842	5,6	20.565	6,3	15,3
18- ZERBITZU MEDIKUAK ETA ALBAITARITZA ZERBITZUAK.	1.633	0,5	1.498	0,5	1.515	0,5	1,2
19-IND. HONDAKINEN TRATAMENDUA	12.459	3,9	12.013	3,8	12.983	4,0	8,1
20- UDALAKOAK ETA ASIMILAGARRIAK	7.565	2,4	6.353	2,0	7.003	2,1	10,2
GUZTIRA	321.628	100,0	316.429	100,0	326.169	100,0	3,1

* HEZ: Hondakinen Europako Zerrenda. Iturria: Eusko Jaurlaritzako Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Saila

V.2.12 TAULA EAE-N SORTUTAKO HONDAKIN ARRISKUTSUEN KUDEAKETA								
		2016		2017		2018		ALDAKETA 2017-18
		GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK	GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK	GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK	
HONDAKINAK, GUZTIRA		321.628	100	316.429	100	326.169	100	3,1
BERRESKURATZE LANAK	BIRZIKLATZEA+BERRER ABILTZEA+KONPOSTA EGITEA	212.275	66,0	203.844	64,4	211.019	64,7	3,5
	BALORIZAZIO ENERGETIKOA	3.216	1,0	2.748	0,9	3.054	0,9	11,1
DEUSEZTATZE LANAK	ERRAUSTEA	2.573	0,8	482	0,2	414	0,1	-14,1
	DEUSEZTATZEA	103.564	32,2	109.355	34,6	111.682	34,2	2,1
Iturria: Eusko Jaurlaritzako Ekonomiaren Garapen, Jasanagarritasun eta Inaurumen Saila								

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Saila

2.6. INGURUMEN BABESA ETA MANUFATURA INDUSTRIA. 2018

INEren “*Industria enpresek ingurumen babesean izandako gastuaren inkesta*” oinarri hartuta egiten da ingurumena babesteko gastuaren azterketa. Inkesta horretan, ingurumena babesteko industriaren sektoreak eginiko gastua azaltzen da, gastu arruntetan nahiz inbertsiokoetan, hain zuzen bere jardueraren ondoriozko kutsadura ekiditeko, murrizteko edo desagerrarazteko (airea kutsatzen duten igorpenak, kutsadura akustikoa, hondakin-uren trataera eta ortutako hondakin solidoak, etab).

Azken datuen arabera, 2018an, manufatura enpresen ingurumen babeseko gastu osoa (ohiko gastua eta inbertsioa) EAEn 205,5 milioi eurokoa izan zen, eta, horrek esan nahi du, % 15,8ko gehikuntza egon zela 2017. urtearekin alderatuz.

Gastua BPGd-ren ehuneko gisa neurtuta, gehikuntza dago baita ere. 2018an % 0,29 izan zen, hau da, aurreko urteko ratioa baino lau ehunen gehiago eta estatuko % 0,19ko batez bestekoa baino ehunen bat gehiago. Hala, EAE bosgarren postuan dago 2018an gehien gastatzen duten erkidegoen zerrendan, Asturiasen (% 0,49), Nafarroaren (% 0,43), Kantabriaren (% 0,40) eta Gaztela-Mantxaren (% 0,34) atzetik, eta Aragoiren (% 0,29) parean.

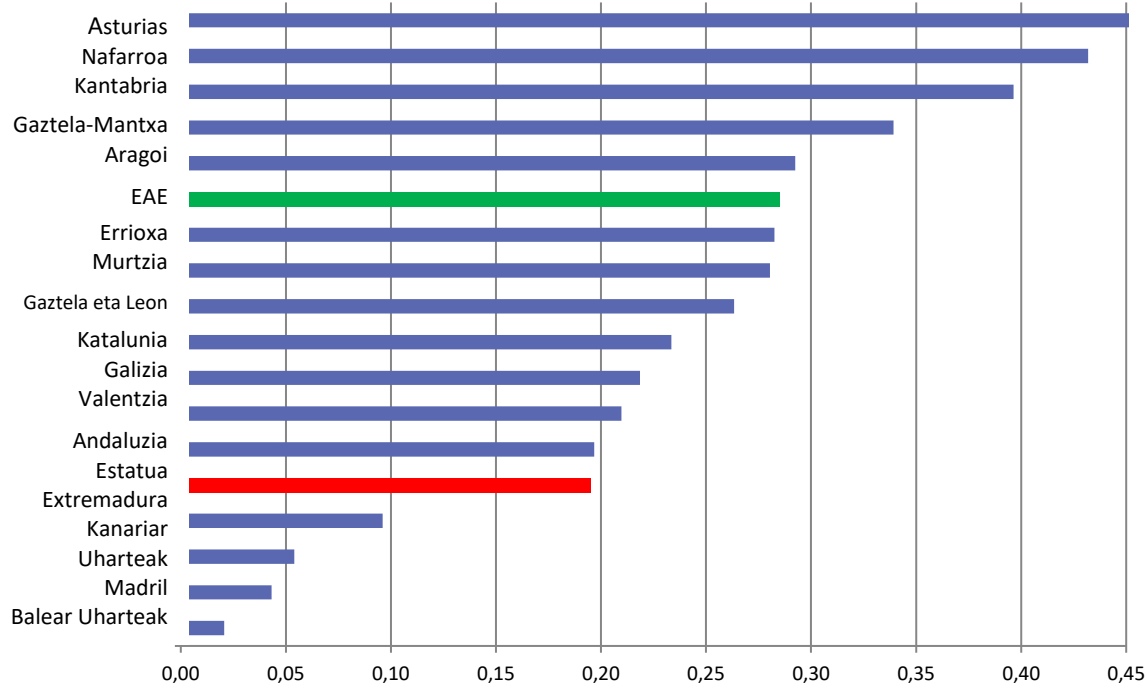
V.2.13 TAULA EAE-KO MANUFATURA ENPRESEK INGURUMEN BABESEAN EGINDAKO GASTU ARRUNTA ETA INBERTSIOA

	GASTU ARRUNTA ETA INBERTSIOA (€)				BPGd-ren GAINEKO EHUNEOA**			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
ANDALUZIA	276.698.066	280.140.420	286.893.860	316.308.516	0,19	0,19	0,18	0,20
ARAGOI	82.907.096	87.975.935	100.399.167	107.765.391	0,25	0,26	0,28	0,29
ASTURIAS	87.141.618	79.297.905	90.604.311	113.662.571	0,41	0,37	0,40	0,49
BALEAR UHARTEAK	5.880.140	6.729.963	6.116.577	6.788.775	0,02	0,02	0,02	0,02
KANARIAR UHARTEAK	21.638.364	23.665.294	22.609.693	24.791.063	0,05	0,06	0,05	0,05
KANTABRIA	40.017.192	42.170.932	48.697.405	54.449.682	0,32	0,33	0,37	0,40
GAZTELA ETA LEON	123.675.671	132.500.222	141.654.129	153.983.032	0,23	0,24	0,25	0,26
GAZTELA-MANTXA	140.852.513	123.080.962	126.583.058	140.845.592	0,38	0,32	0,32	0,34
KATALUNIA	497.103.579	501.013.308	516.792.915	535.571.222	0,24	0,24	0,23	0,23
VALENTZIA	184.044.581	205.270.380	218.373.848	234.525.434	0,18	0,20	0,20	0,21
EXTREMADURA	16.914.226	18.263.483	16.564.808	19.298.470	0,09	0,10	0,08	0,10
GALIZIA	121.306.620	119.052.332	119.775.156	136.458.077	0,21	0,20	0,20	0,22
MADRIL	91.167.100	89.903.481	103.202.008	99.782.781	0,04	0,04	0,05	0,04
MURTZIA	74.577.959	80.787.439	82.624.741	87.514.597	0,26	0,28	0,27	0,28
NAFARROA	75.950.400	79.257.600	83.728.232	86.586.154	0,42	0,42	0,43	0,43
EAE	175.860.177	181.033.809	177.395.567	205.462.340	0,27	0,27	0,25	0,29
ERRIOXA	21.761.388	23.682.168	22.384.073	24.277.888	0,27	0,30	0,27	0,28
ESTATUA*	2.037.496.690	2.073.825.633	2.164.399.548	2.348.071.585	0,19	0,19	0,19	0,19

*Estatuko BPGd-ren barruan Ceuta, Melilla eta Extra-Regio biltzen dira.

Iturria: Estatistika Institutu Nazionala

GRAFIKOA V.2.4. MANUFATURA ENPRESEK BPGd-n INGURUMEN ALORREAN EGITEN DUTEN GASTU ARRUNTA ETA INBERTSIOA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA, 2018. (EHUNEKOAK)

INGURUMENAREN EGOERA: ITURRIAK

1. EUSKO JAURLARITZA. Ekonomia Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Saila.

EAEko aire kalitatearen urteko txostena. 2019

Airearen kalitatearen adierazlea. 2019.

Hiri hondakinen estatistika. 2018

Hondakin arriskutsuen estatistika. 2018

2. IHOBE

"Euskadiko ekonomia zirkularreko diagnostikoa"

www.ihobe.eus/economia-circular

EAEko berotegi efektuko gas emisioen inbentarioa 2018

3. EIN.

Ur hornidurari eta saneamenduari buruzko estatistika. 2018

Hondakinen bilketari eta tratamenduari buruzko estatistika. Hiri hondakinak. 2018

Industriak ingurumen babesean egiten duen gastuaren inkesta. 2018

3. OSASUNA ETA OSASUN SISTEMA

2019ko abenduaren 31n, Wuhaneko Osasun eta Sanitateko Udal Batzordeak (Hubeiko probintzia, Txina) etiologia ezezaguneko pneumonia bateko 27 kasuren berri eman zuen, eta horien artean 7 kasu larri zeuden. Lehenengo kasuaren sintomen hasiera 2019ko abenduaren 8an izan zen. 2020ko urtarrilaren 7an, Txinako Agintaritzek agerraldiaren sortzaile gisa identifikatu zuten Coronaviridae familiako birus mota berri bat, ondoren SARS-CoV-2 izena eman zitzaiona. Horren sekuentzia genetikoaren berri eman zuen Txinako Agintaritzak urtarrilaren 12an.

Koronabirusak birus familia handi baten barne daude eta gaixotasunak sor ditzakete animalien eta gizakiengan. Gaixotasun zoonotikoa da, eta horrek esan nahi du animalietatik gizakietara transmititzen dela. Gizakiengan, zenbait koronabirusek arnasketa infekzioak sortzen dituzte, besteak beste ohiko hotzeriak eta gaixotasun larriagoak, adibidez Ekialde Ertaineko arnasketa sindromea (MERS) eta arnas sindrome akutua (SRAS). SARS-CoV-2 koronabirusak COVID-19 gaixotasun infekziosoa sortzen du.

Birus berria eta gaixotasuna ezezagunak ziren Wuhanen agerraldia gertatu zenera arte. Gaur egun, COVID-19a mundu mailako pandemia da eta hala izendatu zuen OMEk 2020ko martxoaren 11n.

Gure memoria sozioekonomikoaren aurreko edizioetan bezala, V.3 kapituluaren biztanleen osasun egoera, Osakidetzak eskaintzen duen laguntza, osasun pribatuko adierazle nagusien bilakaera eta osasun sistemaren gastua aztertuko dira.

3.1. OSASUN EGOERA

3.1.1. Koronabirusaren gaixotasuna. COVID-19

Epigrafe honetan COVID-19ari buruzko informazio zientifiko-teknikoa aurkeztuko dugu, baita ere Osasun Ministerioiko Osasun Publikoaren, Kalitatearen eta Berrikuntzaren Zuzendaritza Nagusiaren Osasun Alerta eta Larrialdiak Koordinatzeko Zentroak argitaratutako “COVID-19ak sortutako koronabirus gaixotasuna” agiria (2021eko urtarrilaren 15ean argitaratutakoa).

2020an gure autonomia erkidegoan gaixotasunak izandako bilakaeraren datuak memoria honen I. kapituluaren (EAEko demografia) azaldu dira.

3.1.1.1. Informazio epidemiologikoa

a) Informazio epidemiologikoa

Bildutako ebidentzia zientifikoarekin baieztatu da SARS-CoV-2 pertsona batetik bestera transmititu daitekeela hainbat modutan, nagusiki, kontaktuaren bidez eta gaixorik dagoen pertsona batek arnasketa tanten eta aerosolen bitartez beste pertsona baten goiko eta beheko arnas bideetara SARS-CoV-2a igorrita. Kutsatzeak gertatu daitezke baita ere eskuen edo kutsatutako objektuen bidezko zeharkako kontaktuarekin, hau da, gaixorik dagoen pertsonaren arnas jariatzeek beste pertsonaren arnas bideetako mukosak eta konjuntiboa ukitzean. Plazentaren bidezko transmisio bertikala gertatzea ere posible da, baina hori ez da askotan gertatu.

Bestelako transmisio bideei dagokienez, nahiz eta askotan genoma eta batzuetan gaixorik dauden pertsonen gorozkietan eta gernuan infekzio birusa detektatu den, gorozkien eta gernuaren bidezko transmisioa beste hipotesi bat da eta gaur arte ez dago horren ebidentziarik. Ezaugarri kliniko gastrointestinalak egon arren, ez dira oso ohikoak COVID-19 kasuetan, eta, beraz, transmisio-bide horrek, existituz gero ere, eragin txikia izango luke epidemiaren bilakaeran. SARS-CoV-2a semenean bilatu dute baina, orokorrean ez dute aurkitu; hala ere, pazienteen talde txiki batean gaixotasunaren fase akutuan eta lehenengo egunetan detektatu zen. Horrek ez du esan nahi infekzioa sexuaren bidez transmititu daitekeenik, izan ere, ez dute frogatu birusa semenean garraiatzen denik eta kasu batean ere ez dira

baztertu bestelako transmisio aukerak. SARS-CoV-2a odolaren edo hemoderibatuen bitartez transmititzea oso zaila da. Alde batetik, biremia duten pertsonen karga birala oso baxua da eta, beste alde batetik, orain arte ez da kasu batik ere identifikatu.

Gizakien koronabirusak (ez SARS-CoV-2a) modu eraginkorrean inaktibatzen dira etanolaren % 62-71rekin, sodio hipokloritoaren % 0,1-0,5ekin eta glutaraldehidoaren % 2rekin.

Tarteko inkubazio aldia 5,1 egunekoa da. 11,7 egun igarotzean sintomak dituzten kasuen % 95ek jada sintomak garatzen ditu. Parametro hori erabiltzen da kasu baten kontaktuak berrogeialdian egon behar duen denbora kalkulatzeko eta hala, infekzioa beste pertsona batzuei ez transmititzeko. Kontaktuen azterketa zehatzetan detektatutako kasuetan eta behaketetan oinarrituz deskubritu zuten infekzioaren transmisioa sintomak hasi baino 1-2 egun aurretik hasten dela.

Sintomak agertzen direnetik osatu arteko batez besteko denbora 2 astekoa da gaixotasuna arina izan denean eta 3-6 astekoa gaixotasuna larria edo kritikoa izan denean. Sintomak hasten direnetik sintoma larriak agertzen diren arte (besteak beste hipoxemia)²⁴ astebete igarotzen da, eta 2-8 aste heriotza gertatzen den arte.

Deskribapen hori arauarekin bat datorren arren, hainbat pertsonen sintoma horiek denbora luzean eta askotan sufritzen dituzte, asteetan edo hilabeteetan, eta sintomek osotasun propioa eratzen dutenean esaten da COVID-19 iraunkorra edo "Long COVID" pairatzen dutela.

RT-PCR teknika asko erabili da pandemian zehar detektatzeko ea pertsona bat infektatuta dagoen eta, era berean, jakiteko zein den gaixotasuna transmititu dezakeen aldia. Teknika horren bitartez ikusi da infektatuta dauden pertsona askok karga biral handia izaten dutela (10^5 eta 10^8 genoma kopien artean/lagin nasofaringeo edo listu lagin bakoitzeko) sintomak hasi aurretik eta klinika agertu ondorengo lehenengo egunetan. Infekzio arina duten pazienteetan, sudurreko laginetako eta lagin orofaringeetako karga birala sintomak hasi eta 5-6 egunetan gertatzen da eta 10. egunean desagertzen da normalean. Paziente batzuetan birusa detektatzen da 10. egunaren ondoren, baina karga birala 100-1.000 aldiz txikiagoa da, eta horrek esan nahi du transmisio gaitasuna modu progresiboan gutxitzen dela. Gainera, frogatu dute infekzio birusik ez dela egoten (hau da, birusa ez dela kultiboetan hazten) 10^5 kopia azpiko karga biralekin. Horrek esan nahi du sintoma arinak dituzten pertsonen, sintomak hasi eta ondorengo astebetetik haratago, beste batzuei infekzioa transmititzeko duten probabilitatea oso baxua dela, baita ere birusa PCR-ren bidez detektatu daitekeenean.

Kasu arinetan, infekzioaren transmisioa sintomak agertu eta astebetean gertatuko litzateke, hau da, 2-3 egun aurretik eta 7-8 egun ondoren. Kasu larrietan transmisioa handiagoa eta iraunkorragoa izango litzateke.

Immunitatea sortzeari dagokionez, gaur egun nahiko ebidentzia zientifiko dago SARS-CoV-2aren bidezko infekzioan zehar antigorputz neutralizatzaileak sortzeari buruz. Hainbat azterketetan egiaztatu da indar neutralizatzaile handiagoa duten antigorputzak S proteinaren zona jakin batera doazenak direla. Bestalde, ez dakite zein den immunitatearen iraupena.

²⁴ Hipoxemia odoleko oxigeno kantitatea modu larrian gutxitzea da.

b) Gaixotasunari buruzko informazioa

COVID-19aren sintoma ohikoenak sukarra, ezul lehorra eta nekea dira. Hain ohikoak ez diren sintoma batzuk izaten dituzte zenbait pazienteek baita ere, adibidez hauek: minak eta ondoezak, sudurreko kongestioa, buruko mina, konjuntibitisa, eztarriko mina, beherakoa, dastamena edo usaimena galtzea, larruazaleko erupzioak edo eskuetako edo oinetako kolore aldaketak. Sintoma horiek arinak izaten dira eta gradualki hasten dira. Infektatuta dauden pertsona batzuk bakarrik sintoma arinak izaten dituzte.

Gaixotasuna garatzeko arrisku gehiago duten taldeak pertsona nagusiagoak eta aurretik gaixotasun medikoak dituztenak dira (adibidez gaixotasun kardiobaskularrak eta hipertentsio arteriala, biriketako gaixotasun buxatzaile kronikoa, minbizia, immunodepresioa, haurdunaldia edo beste gaixotasun kroniko batzuk). Erretzaileek eta obesitatea dutenek baita ere. Hala ere, patologiarik gabeko pertsona guztiek izan dezakete COVID-19a eta larriki gaixotu daitezke.

Komorbilitateari dagokionez ²⁵, kontuan izan behar dugu gaixotasunari lotutako komorbilitateak biztanleen artean patologia horiek duten ²⁶ prebalentziarekin lotu behar direla. Espainiar estatuan, gaixotasun kardiobaskularrak eta mellitus diabetesak mailak gaintzen dituzte Zaintzako Sare Nazionalean jakinarazitako kasuetan, eta kasu larrienetan goranzko gradienteak izaten da. Biriketako gaixotasun buxatzaile kronikoak (BGBK) prebalentzia bera du biztanleria orokorrean eta COVID-19 kasuetan, eta kasu larrietan proportzioa askoz ere handiagoa da. COVID-19agatiko heriotzak gertatzen direnean ere minbiziak edo gaixotasun neurologikoei prebalentzia handiagoa dute biztanleen prebalentziarekin alderatuta. Hipertentsio arterialari, gibeiko gaixotasunei, giltzurruneko gaixotasun kronikoari eta immunodepresioari dagokienez, badirudi ez dagoela lotura handirik COVID-19arekin eskuragarri dauden datuen arabera. Hala ere, beste serie batzuetan, baldintza horiek gaixotasunaren bilakaera okerrari lotutako faktore garrantzitsutzat jo dira.

Ondorio eta zailtasun nagusiak hauek dira: biriketako fibrosia, biriketako funtzioaren narriadura, neuropatiak, bihotz erasana eta sistema muskuloeskeletikoarena. Garrantzitsua da ondorioak ezagutzea pazienteen jarraipen planak eta tratamenduak sortzeko.

Gaixotasunak umeengan duen inpaktua oso ezberdina da helduekin alderatuta. Umeen artean, klinika arina eta sintomarik eza egoten da batzuetan karga birala altua denean, baita ere gaixotasun erradiologiko garrantzitsuak daudenean. Hala ere, helduekin alderatuta proportzio baxuagoan bada ere, umeek ere gaixotasun larria sufritu dezakete.

Klinika arinagoa eta ezaugarri klinikoak kontuan hartuta, umeen zaintzari buruzko hausnarketa egin behar da, izan ere, kasu batzuetan estimazio baxuegiak egin daitezke proba diagnostikoak egiteko definizioak betetzen ez dituztenean.

Adingabeek infekzioa beste batzuei transmititzeko duten gaitasuna aztertzen ari dira. Lagin nasofaringeetako birus bideragarriaren presentzia kontuan hartuta, helduetan detektatutako karga biral berdinak detektatu dira, jaioberrietan baita ere. Hala ere, ezulik gabeko klinika arinenak transmisio gaitasuna gutxituko luke.

3.1.2. Bizi itxaropena (BI)

X adineko bizi itxaropena (XBI) x adin horretako pertsona batek ustez biziko duen batez besteko urte kopurua da, adinaren arabera berariazko heriotza tasetan egungo joerak iraunez gero. Jaiotza uneko bizi itxaropenak (JBI) goranzko bilakaera du denboraren aldetik herrialde garatu gehienetan.

EUSTATen datuen arabera, 2019. urtean Euskadin jaiotzako bizi-itxaropena 80,8 urtekoa zen gizonentzat eta 86,6 urtekoa emakumeentzat, estatuko antzekoa (80,9 eta 86,2) eta EB28koa baino handiagoa (78,3 eta 83,6 urte, hurrenez hurren, 2018an); gainera, EAEko emakumeen bizi-itxaropena Europako altuenen artean dago.

²⁵ Pertsona bakarrean bi gaixotasun edo gehiago batera egotea, normalean elkarrekin lotuta.

²⁶ Epidemiologian, gaixotasun bat sufritzen duten pertsonen proportzioa, aztertu den biztanleria guztiarekin alderatuta.

EAEko gizonen zein emakumeen bizi itxaropena etengabe gehitu da azken 44 urteetan zehar; 11,2 urtekoa da gizonen kasuan eta 9,7 urtekoa emakumeen kasuan. Bi sexuen bizi-itxaropenen arteko aldea 5,8 urtera murriztu da, 1991ko 8,7 urteko maximotik.

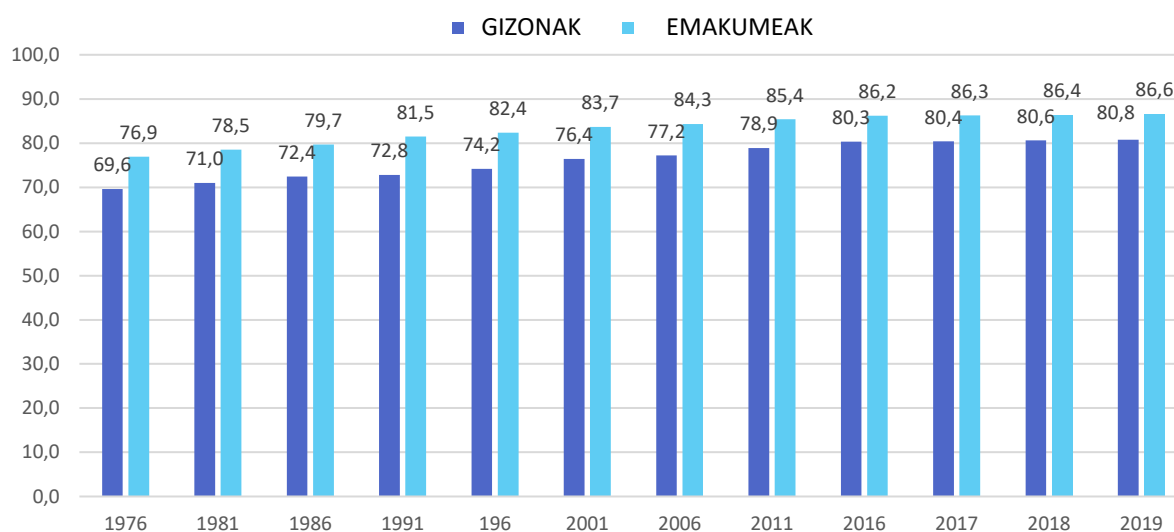
EUSTATen 2030era arteko bizi-itxaropenaren proiektzioen arabera, EAEko biztanleria are urte gehiagoz biziko da: 83,7 urtera iritsiko da gizonen kasuan eta 88,8 urtera emakumeen kasuan.

Tumoreak dira gure bizi itxaropenari urte gehien kentzen dioten faktoreak. Guztiz deuseztatuko balirateke, gizonen bizi itxaropena 4,4 urte (85,2 urte) eta emakumeena 3 urte (89,6 urte) luzatuko litzateke. Arinagoak dira, aldiz, heriotzaren kanpoko kausengatik sortutako kalteak; horiek 7 bizi hilabete kentzen dizkiete gizonei eta 3 emakumeei. Zifra horiek gutxitu egiten dira trafiko istripu kasuetan, hilabete gizonen kasuan eta ezer ez emakumeen kasuan.

Hala ere, hainbat azterlanek adierazten duten bezala, COVID-19ak biztanlerian duen inpaktua hilkortasuna areagotzen eta bizi-itxaropena jaisten ari da.

Adibide gisa, EINek 2020ko irailaren 22an argitaratu zituen 2020-2070erako biztanleria-proiektzioen arabera, COVID-19aren ondorioz, bizi-itxaropena 0,9 urte jaitsiko litzateke gizonen kasuan eta 0,8 urte emakumeen kasuan, eta jaitsiera hori 2021ean berreskuratuko litzateke. Hala ere, olatu berri batean murgilduta, zaila dirudi bizi itxaropenaren murrizketa zenbatestea, bai eta jaitsiera berreskuratzen noiz hasiko litzatekeen zehaztea ere.

V.3.1. GRAFIKOA EAE-N JAIOTZEKO UNEAN DAGOEN BIZI-ITXAROPENAREN BILAKAERA, SEXUAREN ARABERA

Iturria: EUSTAT

3.1.3. Hilkortasuna

a) Heriotzak²⁷

Eustaten “*Heriotzen estatistikaren*” arabera, 2019an EAEn 21.560 pertsona hil ziren. % 49,9 gizonak ziren eta % 50,1 emakumeak. Heriotzen kopuru handi bat adinekoen adin-tarteetan gertatzen da. Hala, heriotzen % 64,9 (14.001) 80 urtetik gorakoak izan ziren. Zehazki, 80 eta 89 urte arteko 7.970 pertsona hil ziren, 90-99 urte arteko 5.725 eta 100-109 urte arteko 306. Heriotza kausekin lotuta, 2019an gehienak transmititzen ez diren gaixotasunen ondorioz gertatu ziren, nagusiki, gaixotasun kardiobaskularrak eta tumoreak. Hala, EUSTATen datuen arabera, heriotzen % 29,3 tumoreek eragin dituzte, 6.309 heriotzarekin; ondoren, zirkulazio-sistemako gaixotasunak daude, % 26,1 eta 5.620 heriotzekin. Horien ondoren, arnas sistemarekin lotutako gaixotasunak, % 10 hain zuzen ere (2.158 heriotza).

2020an, behin-behineko datuen arabera 24.237 heriotza gertatu dira; horietatik 3.052 (% 12,6) COVID-19aren ondorioz gertatu ziren, EUSTATen datuen arabera. Heriotza guztien artean, 12.186 emakumeak izan ziren eta 12.051 gizonak. 2019ko datuekin alderatuta, % 12,4ko igoera izan da EAEn.

V.3.2 taulako datuetan ikus daitekeen moduan, 2020an gehitu egin ziren “gainerako gaixotasunen” ondoriozko datuak (+% 64,3), eta heriotza guztien % 34,7 izan ziren. Bigarrenik, tumoreek eragindako heriotzak daude (% 25,7), eta hirugarrenik, zirkulazio-aparatuko gaixotasunek eragindakoak (% 23,1).

Gainerako gaixotasunen ondoriozko heriotzez gain (aipatu dugun moduan % 64,3 gehitu zirenak), gora egin dute “kanpoko kausen” ondoriozko heriotzek (+% 4) eta digestio-sistemako gaixotasunek eragindakoak (+% 3,4) eta behera egin dute tumoreek (-% 1,3), zirkulazio-sistemako gaixotasunek (-% 0,2) eta arnas sistemako gaixotasunek eragindakoak (- % 28,2).

2020an gertatutako heriotzen artean, 39 izan ziren urtebetetik beherakoenak, 2019an baino gutxiago, urte batetik beherako 43 haur hil baitziren. Bestalde, 80 urte edo gehiagoko 15.761 pertsona hil ziren, 2019an baino % 11,1 gehiago, eta 100 urte edo gehiagoko 332 pertsona, 2019an baino 26 gehiago.

COVID-19aren ondoriozko heriotzak modu xeheagoan aztertzeko irakurleek memoria sozioekonomiko honen demografiari buruzko I. kapitulua irakur dezakete.

V.3.1. TAULA EAE-KO ADIN NAGUSIENETAKO HERIOTZEN BILAKAERA

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	>=80	80-89	90-99	100-109	>=110	Guztiaren >=80
		% HORIZONTALA	% HORIZONTALA						
2015	21.509	50,0	50,0	13.756	8.661	4.819	276		64,0
2016	21.223	50,8	49,2	13.584	8.345	4.995	244		64,0
2017	21.632	50,0	50,0	14.060	8.534	5.252	274		65,0
2018	21.745	50,0	50,0	14.156	8.395	5.466	295		65,1
2019	21.560	49,9	50,1	14.001	7.970	5.725	306		64,9
2020 b-b	24.237	49,7	50,3	15.761	8.938	6.491	331	1	65,0

Iturria: EUSTAT, *Heriotzen estatistika*

²⁷ Hemen aurkezten den informazioa osatzeko, memoria honetako “I. EAEn demografia” kapitulua irakurri daiteke.

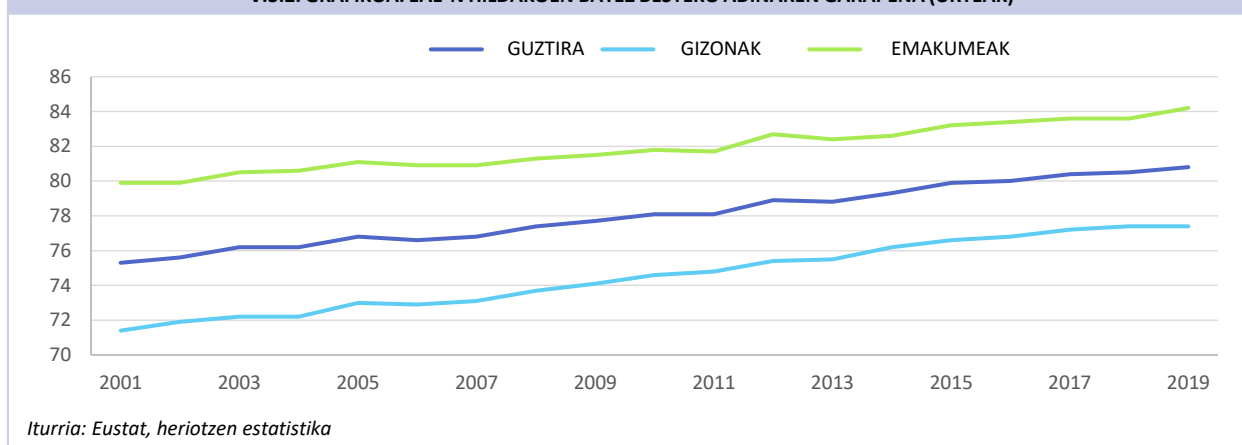
V.3.2. TAULA EAE-KO HERIOTZAK, KAUSEN ARABERA

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2019-20 ald.
GUZTIRA	20.157	21.509	21.223	21.632	21.745	21.560	24.237	12,4
TUMOREAK	6.360	6.379	6.320	6.352	6.360	6.309	6.230	-1,3
ZIRKULAZIO SISTEMA	5.388	5.788	5.733	5.763	5.776	5.620	5.610	-0,2
ARNASKETA SISTEMA	1.868	2.119	2.055	2.345	2.330	2.158	1.550	-28,2
DIGESTIO SISTEMA	1.291	1.462	1.436	1.424	1.439	1.404	1.452	3,4
KANPOKO KAUSAK	948	976	933	922	1.012	956	994	4,0
BESTELAKO GAIXOTASUNAK	4.302	4.785	4.746	4.826	4.828	5.113	8.401	64,3
HERIOTZA KAUSA OHIKOENEN ARTEKO EHUNEKO BANAKETAREN BILAKAERA								
TUMOREAK	31,6	29,7	29,8	29,4	29,2	29,3	25,7	
ZIRKULAZIO SISTEMA	26,7	26,9	27,0	26,6	26,6	26,1	23,1	
ARNASKETA SISTEMA	9,3	9,9	9,7	10,8	10,7	10,0	6,4	
DIGESTIO SISTEMA	6,4	6,8	6,8	6,6	6,6	6,5	6,0	
KANPOKO KAUSAK	4,7	4,5	4,4	4,3	4,7	4,4	4,1	
BESTELAKO GAIXOTASUNAK	21,3	22,2	22,4	22,3	22,2	23,7	34,7	

Iturria: EUSTAT. Heriotzen estatistika

Azkenik, hildakoen batez besteko adinari dagokionez, EUSTATen azken datuak 2019. urteari buruzkoak dira, eta horien arabera, joera goranzkoa da eta emakumeentzako handiagoa. 2019an, batez besteko adina 80,8 urtekoa zen (77,4 gizonena eta 84,2 emakumeena). Hamar urte aurretik, 2009an, 77,7 urtekoa zen, hau da, azken hamarkadan, 3,1 urteko gehikuntza gertatu da.

V.3.2. GRAFIKOA. EAE-N HILDAKOEN BATEZ BESTEKO ADINAREN GARAPENA (URTEAK)

Iturria: Eustat, heriotzen estatistika

b) Heriotza goiztiarra. Galdutako bizitza urte potentzialak

Hilkortasun goiztiarraren inpaktua baloratzeko, Galdutako bizitza urte potentzialak kalkulatzen dira (GBUP). Zenbait irizpide komun dituzten eta behaketa epidemiologiko prospektibo baten barruan dauden pertsonen talde batekin egiten da, behar baino lehen hildako (70 urte bete baino lehen) pertsonen bizi ez dituzten bizitza-urteak oinarri hartuta (heriotza gertatu deneko adinaren eta 70 urteko adinaren arteko diferentziatik metaturiko batura).

Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailaren datuen arabera, azken urteetan (2016-2019), gizonen heriotza goiztiarreko hiru kausa nagusiak trakeako, bronkioetako eta biriketako tumore gaiztoak, kardiopatia iskemikoak eta suizidioak eta norbere buruari egindako lesioak izan dira. 2019an, bizitzako urte potentzial gehien galarazi dituzten sei heriotza kausak trakeako, bronkioetako eta biriketako tumore gaiztoak, kardiopatia iskemikoak, suizidioak eta autolesioak, trafiko istripuak ibilgailu motordunekin, drogen bidezko ustekabeko pozoitzeak eta entzefaloko tumore gaiztoak izan ziren.

Emakumeen kasuan, 2016-2019 urteen artean, bi heriotza kausa nagusiak bularreko tumore gaiztoak eta trakeako, bronkioetako eta biriketako tumore gaiztoak izan ziren. 2019an, bizitzako urte potentzial gehien galarazi dituzten sei heriotza kausak bularreko tumore gaiztoak, trakeako, bronkioetako eta biriketako tumore gaiztoak, gaixotasun zerebrobaskularrak, obulutegiko tumore gaiztoak eta koloneko tumore gaiztoak eta kardiopatia iskemikoak izan dira.

V.3.3 TAULA GALDUTAKO BIZITZAKO URTE POTENTZIALAK SEXUAREN ARABERA ETA EAE-KO KAUSA NAGUSIAK			
GIZONAK 2016		EMAKUMEAK 2016	
TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKAKO TUMORE GAIZTOAK	3.565	TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKAKO TUMORE GAIZTOAK	2.253
KARDIOPATIA ISKEMIKOAK	2.620	BULARREKO TUMORE GAIZTOAK	1.768
SUIZIDIOAK ETA NORBERE BURUARI EGINDAKO LESIOAK	2.363	SUIZIDIOAK ETA NORBERE BURUARI EGINDAKO LESIOAK	740
IBILGAILU MOTORDUNETAKO TRAFIKO ISTRIPUAK	1.395	KOLONEKO TUMORE GAIZTOAK	708
GIBELEKO ETA GIBEL BARRUKO BEHAZUN BIDEETAKO TUMORE GAIZTOAK	1.020	ENTZEFALOKO TUMORE GAIZTOAK	707
GAIXOTASUN ZEREBRO-BASKULARRAK	995	OBULUTEGIKO TUMORE GAIZTOAK	555
GIZONAK 2017		EMAKUMEAK 2017	
TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKETAKO TUMORE GAIZTOAK	3.443	BULARRETAKO TUMORE GAIZTOAK	2.055
KARDIOPATIA ISKEMIKOAK	3.130	TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKETAKO TUMORE GAIZTOAK	1.885
SUIZIDIOA ETA AUTOLESIOAK	1.958	OBULUTEGIKO TUMORE GAIZTOAK	670
ENTZEFALOKO TUMORE GAIZTOAK	1.225	SUIZIDIOA ETA AUTOLESIOAK	648
GIBELEKO ETA GIBEL BARRUKO BEHAZUN BIDEETAKO TUMORE GAIZTOAK	938	GARUNEO GAIXOTASUN BASKULARRAK	593
GARUNEO GAIXOTASUN BASKULARRAK	925	KARDIOPATIA ISKEMIKOAK	568
GIZONAK 2018		EMAKUMEAK 2018	
TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKETAKO TUMORE GAIZTOAK	3.688	BULARRETAKO TUMORE GAIZTOAK	1.808
KARDIOPATIA ISKEMIKOAK	2.690	TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKETAKO TUMORE GAIZTOAK	1.643
SUIZIDIOA ETA AUTOLESIOAK	1.630	PANKREAKO TUMORE GAIZTOAK	698
GIBELEKO ETA GIBEL BARRUKO BEHAZUN BIDEETAKO TUMORE GAIZTOAK	1.020	SUIZIDIOA ETA AUTOLESIOAK	660
GARUNEO GAIXOTASUN BASKULARRAK	968	OBULUTEGIKO TUMORE GAIZTOAK	658
ENTZEFALOKO TUMORE GAIZTOAK	830	ENTZEFALOKO TUMORE GAIZTOAK	605
GIZONAK 2019		EMAKUMEAK 2019	
TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKETAKO TUMORE GAIZTOAK	3.558	BULARRETAKO TUMORE GAIZTOAK	1.573
KARDIOPATIA ISKEMIKOAK	2.615	TRAKEA, BRONKIO ETA BIRIKETAKO TUMORE GAIZTOAK	1.558
SUIZIDIOA ETA AUTOLESIOAK	1.830	GARUNEO GAIXOTASUN BASKULARRAK	658
IBILGAILU MOTORDUNETAKO TRAFIKO ISTRIPUAK	973	OBULUTEGIKO TUMORE GAIZTOAK	633
DROGEN BIDEZKO ISTRIPUZKO POZOITZEA	950	KOLONEKO TUMORE GAIZTOAK	583
ENTZEFALOKO TUMORE GAIZTOAK	935	KARDIOPATIA ISKEMIKOAK	583
Iturria: Heriotzen erregistroa. Plangintza, Antolamendu eta Osasun Ebaluazioko Zuzendaritza Osasun Saila. EUSKO JAURLARITZA			

3.2. BIZITZA OSASUNGARRIRAKO OHITURAK ETA OSASUN MENTALA

OMEk aipatzen duen moduan, osasuna ongizate fisikoko, mentaleko eta sozialeko egoera osoa da, eta pertsonen jokaera eta jarrera osasuntsuak eta ez osasuntsuak erabakigarriak dira osasunean. Elikadura orekatua eta bestelako ohitura osasungarriak (esaterako, ariketa fisikoa, beharrezko orduak lo egitea, tabakorik ez erretzea eta edari alkoholduak neurrian hartzea) lagungarriak dira gaitz ugariaren kontrako aurrezaintzan.

Nazioarteko aldizkari ospetsuetan argitaratutako askotariko artikuluekin bat, COVID-19a larritasun psikologikoko iturri garrantzitsua da mundu osoan zehar. COVID-19ak eta konfinamenduak (etxean eta etxetik kanpo) estresa, antsietatea, etorkizunarekiko kezka, gaixotzeko beldurrak eta abar sortu ahal izan dituzte, eta, ondorioz, tristezia sentimenduak edo lo egiteko arazoak sortu ahal izan dira baita ere. Erreakzio horiek ohikoak dira eta ez dira arraroak pandemia bezalako ez-ohiko egoera batean. Hala ere, iraunez gero, sintoma larriagoak agertu daitezke, besteak beste, depresioa edo etsipena, tristura, gosea aldatzea, insomnioa edo lo gehiegi egitea, antsietatea, estres akutua edo trauma osteko estresaren sintomak, haserrea, gogaitzea eta akidura emozional bizia. Ondorioz, eguneroko jarduerak garatzeko ezintasuna edo, gutxienez, zailtasuna eragin dezakete.

Herrialde guztietako osasun-agintarien gomendio garrantzitsuenetako bat isolamendu/urruntze soziala izan bada ere COVID-19aren hedapena saihesteko, ekintza horrek eragin emozionala izan dezake, gure ohiturak aldatzen baititu (etxeko jarduerak, lana eta eskola), bai eta gure bizi-ohitura osasungarrietan ere, hala-nola jarduera fisikoak eta aisialdikoak egitea eta naturarekin harremanetan egotea.

Valentziako Unibertsitateak estatu osoan egindako inkesta baten arabera, apirilaren 15etik maiatzaren 15era (etxeratze agindua indarrean egon zen unean) elkarrizketatutakoen % 69k jarduera fisikoko errutinak aldatu zituen, hirutik batek lo egiteko kalitatearen, estresa kontrolatzeko eta laguntza sozialeko ohiturak aldatu zituen eta bakarrik gutxiengo batek, laurden batek, dieta eta elikadurako ohiturak aldatu zituen.

OMEk egindako *“The impact of COVID-19 on mental, neurological and substance use services: results of a rapid assessment”* azterketan jasota dago (2020ko uztaila eta abuztuaren arteko aldia aztertzen duena) dolua, isolamendua, gaixotzeko beldurra, diru-sarreraren galera eta etorkizunarekiko zalantza direla-eta osasun mentaleko gaixotasunak sortzen edo larritzen ari direla. Pertsona askok alkohol edo droga gehiago kontsumitzen dituzte eta insomnio edo antsietate arazo gehiago dituzte. Bestalde, COVID-19ak zailtasun neurologikoak eta mentalak sortu ditzake, adibidez, eldarnio egoerak, asaldura edo istripu zerebrobaskularrak. Gaixotasun mentalak, neurologikoak edo drogek sortutakoak sufritzen dituzten pertsonak ere SARS-CoV-2rekin infektatzeko zaurgarritasun gehiago dute eta gaixotasun larriak eta heriotza pairatzeko arrisku gehiago izan dezakete.

OMEren arabera, pandemiaren aurretik herrialdeek osasuneko aurrekontu nazionaletatik % 2 baino gutxiago bideratzen zuten osasun mentalerako eta zailtasunak izaten zituzten biztanleen beharrei erantzuteko.

Azterketaren arabera, COVID-19ak inkesta bete zuten herrialdeen % 93tako oinarritzko osasun mentaleko zerbitzuak kaltetu edo gelditu ditu, izan ere, osasun mentaleko arreta eskaria gehitu egin da. Herrialdeek arazo orokorrak zeudela adierazi zuten oinarritzko osasun mentaleko hainbat zerbitzutan:

- Herrialdeen % 60 baino gehiagok adierazi zuen pertsona zaurgarriei zuzendutako osasun mentaleko zerbitzuetan arazoak gertatu zirela, umeak eta nerabeak (% 72), adinekoak (% 70) eta jaio aurreko edo jaio ondoko zerbitzuak behar dituzten emakumeak (% 61) barne.

- % 67k esan zuen arazoak zeudela orientazio psikologikoko eta psikoterapiako zerbitzuetan; % 65ek arriskuak murrizteko oinarritzko zerbitzuetan eta % 45ek opiazeoen menpekoentzako ²⁸ opiazeoen agonistekin egiten diren mantentze tratamenduetan.
- Heren batek baino gehiagok (% 35) esan zuen arazoak egon zirela larrialdizko esku-hartzeetan, konbultsio luzeak, abstinentsia-sindrome larriak, drogen kontsumoarekin lotutako arazoak, eta eldarnio-egoerak sufritzen dituzten pertsonen zuzendutakoak barne; aurrekoak, sarritan, bestelako nahasmendu mediko larrien seinale izaten dira.
- % 30ek aipatu zuen gaixotasun mentalak, neurologikoak eta drogen kontsumoarekin lotutakoak tratatzeko medikamenduak eskuratzeko arazoak izan zituela.
- Hiru laurden inguruk adierazi zuen gutxienez arazo partzialak izan zituela ondorioak arintzeko osasun mentaleko zerbitzuetan eta lantokietan (% 78 eta % 75 hurrenez hurren).

Herrialde askok (% 70) Telemedikuntza edo teleterapia ezarri dute aurrez aurreko arreta-zerbitzuen nahasmenduak konpontzeko, baina desberdintasun nabarmenak daude esku-hartze horiek ezartzerakoan. Diru-sarrera handiko herrialdeen % 80k baino gehiagok adierazi zuen telemedikuntzara eta teleterapiara jo zuela osasun mentaleko zerbitzuen zailtasunak arintzeko, eta ehuneko hori ez da % 50era iristen diru-sarrera txikiko herrialdeen kasuan.

Herrialdeen % 89k adierazi zuen osasun mentala eta laguntza psikosoziala COVID-19ari aurre egiteko nazio mailako planen barne zeudela, baina hala ere, herrialde horien % 17k du finantzazio osagarri nahikoa jardura horiek ordaintzeko.

Egoera hori ikusirik, mundu mailan geroz eta gehiago eskatzen ari dira behar duten biztanle guztientzako eta lehen mailako arreta medikoan lan egiten dutenentzako detekzio eta osasun mentala tratatzeko programak sortzea eta hedatzea.

Aldi berean, konfinamenduan, depresioa eta antsietatea garatzeko arrisku-faktore garrantzitsuena da, hain zuzen ere, osasungarriak ez diren bizi-ohiturak izatea; aitzitik, bizitza osasuntsua izatea, adibidez, elikadura zaintzea edo aktibo mantentzea, eta estresa edo naturarekin kontaktuan egoteko denbora erabiltzeko estrategiaren bat erabiltzea, gure osasun mentala hobetzeko funtsezko tresna gisa azaltzen dira.

3.3. OSAKIDETZAREN LAGUNTZA JARDUERA

3.3.1. Baliabideak erabiltzea: Batez besteko egonaldia eta txandakatze-indizea

Batez besteko egonaldia eraginkortasuneko adierazletzat hartzen da, jardunbide kliniko erabakigarriaren garapenarekin lotutakoa. Hala, batez besteko egonaldia murrizteak, txandakatze-indizea haztearekin batera, ospitaleratze arloko produktibitatea handiagoa dela adierazten du.

Osakidetza datuen arabera, 2020an ospitale arinetan eta epe ertain eta luzeko ospitaleetan izandako batez besteko egonaldiak 5,1 egunekoak izan ziren, 2019an erregistratutako 4,9 egunak baino gehiago, baina 2017ko 6 egunak baino gutxiago. Batez bestekoaren oso gainetik daude errehabilitazioko zerbitzu medikoak (32,1), psikiatria (13,8) eta zaintza aringarriak (12,1); hala ere, 2019ko balioekin alderatuz, gutxitu egin dira. Gehikuntzak izan dira digestioko zerbitzu medikoetan (6tik 6,1 egunera), hematologian (8,6tik 9,4ra) eta neumologian (5,7tik 6,2ra).

²⁸ Biokimikan, agonista bat da jasotzaile zelular batera batu daitekeen substantzia bat eta ekintza jakin bat sortu dezakeena zelulan, nagusiki, substantzia fisiologiko baten antzekoa.

Laguntzaren eskaria gutxitu egiten da sareko batez besteko okupazio indizea 2019ko % 76,6tik 2020ko % 67,8ra gutxitzen doan heinean. Horrela, sareko batez besteko adierazlea gutxitu egin da zerbitzu guztietan (medikoak eta kirurgikoak) barne medikuntzan (% 143,6tik % 146,4ra) eta pneumologian (% 138,7tik % 153,8ra) izan ezik. Bestalde, digestio-zerbitzu medikoak eta kirurgia kardiobaskularreko zerbitzu kirurgikoak % 100 baino gehiago okupatzen zuten eta orain gutxitu egin dira, % 85,7 eta % 86,8, hurrenez hurren.

V.3.4 TAULA OSAKIDETZAKO BALIABIDE PUBLIKOEN ERABILERA, ESPEZIALITATEAREN ARABERA (BATEZ BESTEKO EGONALDIA ETA OKUPAZIO ADIERAZLEA)

ZERBITZUAK	BATEZ BESTEKO EGONALDIA (EGUNAK)								OKUPAZIO ADIERAZLEA (%)							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OROKORRA	5,2	5,1	5,0	5,0	6,0	4,7	4,9	5,1	77,8	77,7	78,8	77,0	79,7	78,9	76,6	67,8
OSASUN ZERBITZUAK																
BARNEKO MEDIKUNTZA	7,6	7,2	7,1	6,9	6,9	6,7	6,9	6,8	124,3	121,4	125,3	122,5	126,8	137,4	143,6	146,4
KARDIOLOGIA	4,8	4,7	4,6	4,4	4,2	4,3	4,4	4,0	96,2	94,4	93,3	87,7	83,0	80,0	82,9	64,2
DIGESTIBOA	7,2	6,8	6,8	6,5	6,4	6,3	6,0	6,1	110,4	108,7	107,0	104,3	105,2	101,4	101,7	85,7
HEMATOLOGIA	10,2	9,5	8,5	7,7	8,2	9,0	8,6	9,4	96,7	89,4	86,2	77,8	95,1	96,8	87,6	80,0
PNEUMOLOGIA	5,6	6,0	6,1	5,9	5,6	5,6	5,7	6,2	128,9	139,0	156,9	148,4	142,5	150,4	138,7	153,8
PSIKIATRIA	14,5	14,6	14,0	14,2	14,1	14,7	14,6	13,8	100,3	98,8	98,1	99,0	91,7	97,9	98,0	82,1
ERREHABILITAZIOA	26,9	29,4	32,9	33,9	35,8	37,2	33,9	32,1	76,5	76,3	80,5	84,5	87,8	84,3	86,9	69,2
ZAIINTZA	14,0	13,6	13,4	13,8	13,6	13,8	13,3	12,1	86,7	88,9	92,2	92,0	87,3	93,8	95,0	81,7
ARINGARRIAK																
KIRURGIA ZERBITZUAK																
KIRURGIA OROKORRA	4,1	3,9	3,7	3,6	3,7	3,6	3,5	3,4	82,5	79,3	75,0	72,4	69,0	66,7	66,6	53,4
KIRURGIA PLASTIKOA	4,3	4,3	3,7	3,6	3,6	3,4	3,7	3,3	58,2	62,7	56,1	60,7	56,9	56,5	68,1	57,3
BIHOTZ-HODIETAKO KIRURGIA	3,6	4,1	3,9	4,2	5,1	5,1	5,2	4,6	84,9	111,6	108,3	114,2	115,6	105,4	103,2	86,8
KIRURGIA KARDIOPASKULARRA	5,0	4,8	4,4	4,9	5,4	5,1	5,5	5,4	76,7	69,4	65,2	69,6	71,6	76,4	76,9	66,5
KIRURGIA TORAZIKOA	3,9	4,1	4,2	4,1	3,8	3,7	3,6	3,6	72,0	78,0	81,0	91,6	87,4	92,4	87,9	68,5
NEUROKIRURGIA	5,1	5,1	5,1	5,0	5,4	5,4	5,5	4,9	82,3	87,0	86,5	84,1	79,9	81,4	82,6	64,1
TRAUMATOLOGIA	4,4	4,3	4,2	4,1	4,0	3,8	3,7	3,5	86,6	87,1	83,4	83,0	80,7	80,5	83,5	64,7
UROLOGIA	4,0	3,9	3,8	3,8	3,6	3,4	3,4	3,1	103,8	101,8	103,2	103,9	100,8	94,6	91,5	70,1

Iturria: Osakidetza. Akutu ospitaleak + Egonaldi ertain eta luzeko ospitaleak

3.3.2. Itxarote zerrendak kanpoko kontsultetan eta kirurgia programatuan

3.3.2.1. Kanpoko kontsultak

Itxarote-zerrendei dagokienez, kanpo-kontsultetako zerrendetan dauden pazienteen kopurua 2019an 101.836 izatetik 2020an 62.160 izatera igaro da, hau da, % 39 jaitsi da. Espezialitate guztietan murriztu dira itxarote-zerrendak, eta jaitsiera handienak dermatologian (13.036 pazienteetik 3.633ra) eta alergologian (2.743tik 1.138ra) gertatu dira.

Zerrendan paziente gehien dituzten espezialitateak berdinak izan dira urtetik urtera, eta ia ordena berean. 2019an traumatologia (16.124), dermatologia (13.036), oftalmologia (11.828), errehabilitazioa (8.217) eta ginekologia (8.456) izan ziren. Bestalde, 2020an traumatologia (9.863, 2019ko datuekin alderatuta % 38,8 gutxiago), oftalmologia (7.952, - % 32,8), ginekologia (6.542, - % 22,6), ORL-otorrinolaringologia (5.290, - % 9,8), errehabilitazioa (4.094, - % 50,2) eta dermatologia (3.633, - % 72,1) izan dira.

V.3.5 TAULA OSAKIDETZAKO KANPO KONTSULTETAKO ITXAROTE ZERRENDAK (paziente gehien dituzten espezialitateak)											
	PAZIENTE KOPURUA						ALDAKUNTZAK %				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	16-17	17-18	17-18	18-19	19-20
ALERGOLOGIA	2.712	3.026	3.397	4.015	2.743	1.138	11,6	12,3	18,2	-31,7	-58,5
KARDIOLOGIA	2.954	3.094	3.091	3.292	3.520	2.230	4,7	-0,1	6,5	6,9	-36,6
DERMATOLOGIA	9.941	11.438	12.496	13.452	13.036	3.633	15,1	9,2	7,7	-3,1	-72,1
DIGESTIBOA	3.146	3.212	3.360	3.159	3.347	2.032	2,1	4,6	-6,0	6,0	-39,3
ENDOKRINOLOGIA	1.518	1.876	1.624	1.850	1.801	1.469	23,6	-13,4	13,9	-2,6	-18,4
NEUROLOGIA	3.551	3.833	4.295	4.170	4.387	2.622	7,9	12,1	-2,9	5,2	-40,2
ERREHABILITAZIOA	7.255	8.734	9.012	9.017	8.217	4.094	20,4	3,2	0,1	-8,9	-50,2
KIRURGIA OROKORRA	2.422	2.805	2.478	3.152	2.919	2.052	15,8	-11,7	27,2	-7,4	-29,7
OFTALMOLOGIA	13.293	13.813	11.486	11.581	11.828	7.952	3,9	-16,8	0,8	2,1	-32,8
OTORRINOLARINGOLOGIA	5.920	5.919	5.989	6.405	5.864	5.290	0,0	1,2	6,9	-8,4	-9,8
TRAUMATOLOGIA	18.360	18.152	17.184	18.955	16.124	9.863	-1,1	-5,3	10,3	-14,9	-38,8
UROLOGIA	2.922	3.573	3.648	4.936	3.349	2.304	22,3	2,1	35,3	-32,2	-31,2
GINEKOLOGIA	6.102	6.509	7.661	7.312	8.456	6.542	6,7	17,7	-4,6	15,6	-22,6
BESTE BATZUK	11.028	11.725	14.379	16.173	16.245	10.939	6,3	22,6	12,5	0,4	-32,7
GUZTIRA	91.124	97.709	100.100	107.469	101.836	62.160	7,2	2,4	7,4	-5,2	-39,0

Iturria: Osakidetza. Akutu ospitaleak + Egonaldi ertain eta luzeko ospitaleak

Zain egoteko denborari dagokionez, 2020an hilabete baino gehiago itxarote zerrendan zeudenak % 35,9 ziren, eta % 64,1ek hilabete baino gutxiago itxaroten zuen; ratio hori 2019ko datua baino ehuneko 10 puntu gehiagokoa izan zen.

V.3.6 TAULA OSAKIDETZAKO KANPO KONTSULTETAKO ITXAROTE ZERRENDAK ETA ATZERAPEN DENBORAK (%)						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
< 1 HILABETE	60,6	60,7	59,5	57,0	54,1	64,1
> 1 HILABETE	39,4	39,3	40,5	43,0	45,9	35,9

Iturria: Osakidetza, Akutu ospitaleak + Egonaldi ertain eta luzeko ospitaleak

Datu horiek *Osasun Sistema Nazionaleko* itxarote-zerrendei buruzko Informazio Sistemak (SISLE-SNS) oinarritzko espezialitateetan 2019ko datuekin (ikus V.3.7 taula) eskaintzen dituenekin alderatzen baditugu, ikusten dugu osasun-txartela duten 1.000 biztanleko itxarote-zerrendetan dauden pazienteen kopurua estatukoa baino txikiagoa dela Sistema Nazionalek aztertutako espezialitate guztietan, Ginekologian izan ezik (3,8 eta 2,7).

V.3.7 TAULA KANPOKO KONTSULTETAKO ITXAROTE ZERRENDEN EGOERA (LEHENENGO KONTSULTAK ETA OINARRIZKO ESPEZIALITATEAK) OSAKIDETZAN ETA OSASUN SISTEMA NAZIONALEAN								
	2018				2019			
	OSASUNENKO SISTEMA NAZIONALA (OSN) (2)			OSAKIDETZA (1)	OSASUNENKO SISTEMA NAZIONALA (OSN) (2)			OSAKIDETZA (1)
	OSASUN TXARTELA DUTEN PAZIENTEEN KOPURUA 1.000 BIZTANLEKO	60 EGUNETIK GORAKO DATA EZARRITA DUTENEN %	ITXAROTEKO BATEZ BESTEKO DENBORA (EGUNAK)	OSASUN TXARTELA DUTEN PAZIENTEEN KOPURUA 1.000 BIZTANLEKO	OSASUN TXARTELA DUTEN PAZIENTEEN KOPURUA 1.000 BIZTANLEKO	60 EGUNETIK GORAKO DATA EZARRITA DUTENEN %	ITXAROTEKO BATEZ BESTEKO DENBORA (EGUNAK)	OSASUN TXARTELA DUTEN PAZIENTEEN KOPURUA 1.000 BIZTANLEKO
LEHENENGO KONTSULTA GUZTIAK	62,5	43,8	96	48,7	63,7	49,1	88	45,9
GINEKOLOGIA	2,7	32,5	58	1,8	2,7	35,3	51	3,8
OFTALMOLOGIA	8,6	50,4	85	1,5	8,4	54,5	83	5,3
TRAUMATOLOGIA	9,8	52,1	105	6,1	9,9	56,2	109	7,3
DERMATOLOGIA	6,9	50,8	70	1,4	7,5	59,9	74	5,9
ORL	3,7	37,1	61	0,8	3,9	44,6	68	2,6
NEUROLOGIA	2,5	40,9	70	1,9	2,9	50,6	73	2,0
KIRURGIA OROKORRA ETA DIGESTIO APARATUA	2,1	29,2	61	4,1	2,2	34,2	68	1,3
UROLOGIA	2,4	39,4	96	1,4	2,4	41,0	87	1,5
DIGESTIBOA	2,5	41,4	69	5,2	2,7	49,6	76	1,5
KARDIOLOGIA	1,9	36,2	65	2,9	1,9	39,1	65	1,6
Iturria: (1) Osakidetza, (2) Osasun Sistema Nazionaleko itxarote-zerrendei buruzko Informazio Sistema (IZIS-OSN) eta guk egindakoa.								

Iturria: (1) Osakidetza, (2) Osasun Sistema Nazionaleko itxarote-zerrendei buruzko Informazio Sistema (IZIS-OSN) eta guk egindakoa.

Arreta jasotzeko hilabete baino gehiago zain egoten diren pazienteei dagokienez, adierazleak zuzenean konparagarriak ez direnean ere ondorioren bat atera daiteke, izan ere, estatuan itxaroteen neurketa 60 egun baino gehiago igarotzean egiten da, eta zifra horren gainetik zain egoten direnen ehunekoa % 49,1ekoa da. Bestalde, EAEn hilabete baino gehiago itxaron zutenak % 45,9 izan ziren 2019an.

3.3.2.2. Programatutako kirurgia

2019an gutxitu egin zen EAEn itxarote-zerrenda kirurgikoan zeuden pazienteen kopurua, 17.795etik 17.512ra. Hau da, osasun txartela duten mila biztanleko 8,1 pazientetik 7,9 pazientera, 15,5eko estatuko batez bestekoaren azpitik. Itxarote egunen batez besteko kopurua gutxitu egin zen baita ere (49,1etik 47,9 egunera), estatuko zifra baino txikiagoa (121 egun). Bestalde, ebakuntza egiteko 3 hilabetetik gora itxaron behar duten pazienteen ehunekoa handitu egin da, hots, % 12,5etik % 23,4ra.

2020an, EAeko itxarote zerrenda kirurgikoetan zeuden pazienteak gutxitu egin ziren berriz ere, 17.512tik 16.827ra (osasun txartela duten mila biztanleko 7,9tik 7,6ra). Batez besteko berandutze-egunak 47,9 egunetik 68,2 egunera igo dira.

V.3.8. TAULA KIRURGIAKO ITXAROTE ZERRENDAK ETA OSAKIDETZAN ETA OSASUN SISTEMA NAZIONALEAN EGONDAKO ATZERAPENEN BATEZ BESTEKOAK					
	OSAKIDETZA (1)			OSASUNENKO SISTEMA NAZIONALA (2)	
	2018	2019	2020	2018	2019
PAZIENTE KOPURUA	17.795	17.512	16.827	668.288	704.997
OSASUN TXARTELA DUTEN PAZIENTEEN KOPURUA 1.000 BIZTANLEKO	8,1	7,9	7,6	14,8	15,5
BATEZ BESTEKO ATZERAPENA (EGUNAK)	49,1	47,9	68,2	129	121
PAZIENTE KOPURUA > 3 HILABETE	2.415	2.181	3.935	-	-
PAZIENTEEN EHUNEKOA > 3 HILABETE	13,6	12,5	23,4	-	-
PAZIENTEEN EHUNEKOA > 6 HILABETE	-	-	-	20,0	19,9

Iturria: (1) Osakidetza, (2) Osasun Sistema Nazionaleko itxarote-zerrendei buruzko Informazio Sistema (IZIS-OSN) eta guk egindakoa.

3.4. OSASUN ARRETA PRIBATUAREN ESTATISTIKA: ASEGURU LIBREKO ENTITATEAK

Estatistika honen helburua da EAEn establezimenduren bat duten aseguru askeko erakundeen (hemendik aurrera, AEE) baliabideei eta jardueri buruzko informazioa izatea.

EUSTATen arabera, Euskadin diharduten AEE-ek 474.462 pertsonari ematen zieten zerbitzua osasuneko aseguru pribatu baten bidez 2019an, hots, % 9ko igoera 2017. urtearekin alderatuz. Horrenbestez, EAeko % 21,7k osasun aseguru pribatua du kontratatuta. Lurraldez lurralde, aseguraturiko pertsonen % 69,7 Bizkaikoa da, % 18,9 Gipuzkoakoa eta % 11,4 Arabakoa.

Horrez gain, AEE-ek 343,9 milioi euro jaso zituzten primen kontzeptuan, hau da, 2017. urtearekin alderatuz, % 4,7 gehiago, eta 2019an, BPGd-ren % 0,43 zen. Aseguratu bakoitzeko batez besteko prima 725 eurokoa da (2017an, 755 euro). Lurraldez lurralde, primen % 71,8 Bizkaikoa da, % 17,9 Gipuzkoakoa eta % 10,3 Arabakoa.

V.3.9. TAULA EAE-KO ASEGURU LIBREKO ERAKUNDEEN BILAKAERA

	2010	2011	2015	2017	2019	Aldakuntza 2017-19
POLIZAK	215.086	213.328	226.692	243.344	264.056	8,5
ASEGURATUAK	382.677	382.610	407.171	435.219	474.462	9,0
ASEGURUA DUTENAK (%)	17,6	17,6	18,7	20	21,7	8,5
PRIMAK (MILA EUROTAN)	267.618	277.731	312.694	328.513	343.882	4,7
PRIMA / ASEGURUA DUTENAK (EUROAK)	699	726	768	755	725	-4,0
PRIMA/BIZTANLEKO (EUROAK)	123	128	144	151	157	4,0
PRIMA/BPGd	0,41	0,42	0,45	0,45	0,43	

* Kopuru osoa erakunde ezberdinei dagokie, nahiz eta balitekeen horiek lurralde ezberdinetan jardutea

Iturria: EUSTAT. Osasun Arreta Pribatuaren Estatistika

Estaldura zuten pertsona guztietatik % 53,2 emakumeak izan ziren eta % 46,8 gizonak; horietako gehienak 45-64 urteko eta 25-44 urteko adin-tarteetan zeuden (% 32,5 eta % 28, hurrenez hurren).

Aseguratutako pertsonen % 58,3 (276.730) aseguru kolektiboetatik dator; % 35,6 (168.705) banakako aseguruetatik edo familiarretatik eta % 6,1 (29.027) funtzionarioen mutualitate publikoetatik. 2017.urtearekin alderatuz, funtzionarioen mutualitate publikoak % 7 gutxitu ziren (berriz ere), eta banakako edo familiako aseguruak eta kolektiboetakoak gehitu egin ziren, % 14 eta % 8,1 hurrenez hurren.

V.3.10. TAULA EAE-N ASEGURU LIBREKO ERAKUNDEEN ASEGURUAK DITUZTEN PERTSONEN EZAUGARRIAK

ASEGURUAK DITUZTEN PERTSONEN EZAUGARRIAK					
	2015	2017	2019		ALD. 2017-19
	GUZTIRA	GUZTIRA	GUZTIRA	%, GUZTITIK	
PERTSONAK, GUZTIRA	407.171	435.219	474.462		9,0
GIZONAK	189.584	204.469	221.850	46,8	8,5
EMAKUMEAK	217.587	230.750	252.612	53,2	9,5
0-14 URTE	55.171	56.867	63.161	13,3	11,1
15-24 URTE	30.274	32.282	38.021	8,0	17,8
25-44 URTE	120.552	126.265	132.690	28,0	5,1
45-64 URTE	130.152	147.003	154.396	32,5	5,0
65-74 URTE	40.815	44.012	50.494	10,6	14,7
75 URTE ETA GEHIAGO	30.207	28.790	35.700	7,5	24,0
ASEGURUA DUTEN PERTSONAK, MODALITATEAREN ARABERA					
	2015	2017	2019		ALD. 2017-19
	GUZTIRA	GUZTIRA	GUZTIRA	%, GUZTITIK	
INDIBIDUALAK EDO FAMILIAKOAK	132.468	148.022	168.705	35,6	14,0
FUNTZIONARIOEN MUTUALITATE PUBLIKOAK	33.273	31.205	29.027	6,1	-7,0
BESTE KOLEKTIBO BATZUK	241.430	255.992	276.730	58,3	8,1

Iturria: EUSTAT. Osasun Arreta Pribatuaren Estatistika

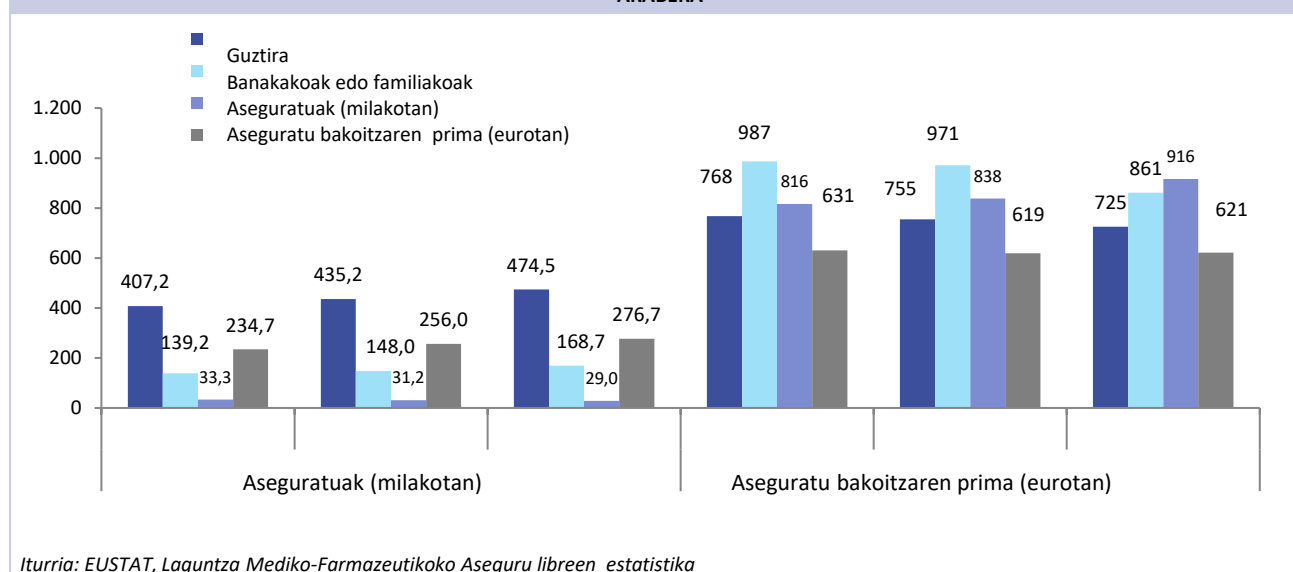
Aipatu moduan, aseguru bakoitzeko batez besteko prima 725 eurokoa da. Poliza motaren arabera, aseguru bakoitzeko prima altuena mutualitate publikoetakoa da (916 €), ondoren, banakako seguruak edo familiakoak daude (861 €) eta, azkenik, beste kolektiboetakoak (621 €).

V.3.11. TAULA EUSKADIKO OSASUN ARRETA PRIBATUKO POLIZAK, POLIZA MOTAREN, KONTZEPTUAREN ETA ALDIAREN ARABERA

	GUZTIRA			INDIBIDUALAK EDO FAMILIAKOAK			FUNTZIONARIOEN MUTUALITATE PUBLIKOAK			BESTE KOLEKTIBO BATZUK		
	2015	2017	2019	2015	2017	2019	2015	2017	2019	2015	2017	2019
POLIZAK	226.692	243.344	264.056	86.033	93.636	103.039	18.866	18.430	18.230	121.793	131.278	142.787
ASEGURUA DUTEN PERTSONAK	407.171	435.219	474.462	139.217	148.022	168.705	33.273	31.205	29.027	234.681	255.992	276.730
PRIMEN BOLUMENA (mila €)	312.694	328.513	343.882	137.411	143.802	145.310	27.163	26.135	26.600	148.119	158.577	171.973
ASEGURATU BAKOITZEKO PRIMAK	768	755	725	987	971	861	816	838	916	631	619	621

Iturria: EUSTAT

GRAFIKOA V.3.3. ASEGURUA DUTEN PERTSONEN KOPURUAREN BILAKAERA ETA ASEGURATUEN PRIMEN BILAKAERA, POLIZA MOTAREN ARABERA

3.5. OSASUN SISTEMAREN FINANTZAZIOA ETA GASTUA

3.5.1. EUSTATen Osasun kontua, 2019

Osasun gastuaren bitartez neurtzen da osasunerako ondasun eta zerbitzuen azken kontsumoa, hau da, eragile finantzazailer batek egindako gastu arrunta. Gastu horren finantzazioaren barne daude administrazio publikoak, derrigorrezko osasun aseguruak, osasun aseguru boluntarioak eta etxeetako ordainketa zuzenak.

Eustaten datuen arabera, EAEko osasuneko gastu arrunta -Osasun Kontuen Sisteman ELGaren metodologiarekin kalkulatu dena (System of Health Accounts-SHA 2011) 7.042 milioi eurokoa izan zen 2019an, eta, beraz, % 4,7 hazi zen 2018ko datuarekin alderatuz. 2010-2019 aldian, gastu arrunt osoa balio absolutuan gehitu egin zen eta urteko batez besteko tasa % 2,5ekoa izan zen.

7.042 milioi euroko gastua 2019ko BPGd-ren % 8,9 izan zen, aurreko urtean baino ehuneko hamarren bat gehiago. Biztanleko gastua 3.216 eurokoa izan da, 2018an baino % 4,4 gehiago.

Finantzioari dagokionez, 2019ko gastu arruntaren 7.042 milioi euroetatik, 4.849 milioi euro administrazio publikoen eta derrigorrezko ordainketako aseguru multzokoak ziren, hau da, gastuaren % 68,9 (% 5,2ko gehikuntza 2018rekin alderatuz) eta ordainketa boluntarioko osasun aseguru eta etxeen ordainketa zuzenaren multzokoak 2.193 milioi euro, hau da, % 31,1 (% 3,6ko gehikuntza aurreko urtearekin alderatuz).

2010. urteaz geroztik, borondatezko etxeei eta osasun-aseguru dagokien zenbatekoaren hazkundera handiagoa izan da administrazio publiko eta nahitaezko aseguru guztiei dagokiena baino; ondorioz, azken horien ekarpena 2010ean % 74,3koa izatetik 2019an % 68,9koa izatera igaro da; aldiz, etxe eta osasun-aseguru boluntarioen ekarpena 2010ean % 25,7koa izatetik 2019an % 31,1ekoa izatera igaro da.

Funtzioen arabera gastuaren banaketan oinarrituz egindako Osasun Kontuaren datuak zorrotzago aztertuta ondorioztatu da handiena osasun laguntza sendagarri anbulatorioa dela gastu arruntaren % 56,5ekin, eta % 6,9 gehitu zen 2018. urtearekin alderatuta. Bigarren funtzio garrantzitsua produktu medikoa izan zen (produktu

farmazeutikoak, protesiak, eta abar), gastu arruntaren % 16,5ekin eta 2018. urtearekin alderatuz % 1,1eko gehikuntzarekin. Hirugarrenik, epe luzeko osasun laguntzako gastua (horren barne dago menpekotasuna duten pertsonentzako osasun arretarako gastua) gastu arruntaren % 16,1 izan zen eta % 1,9 gehitu zen 2018ko datuarekin alderatuta.

V.3.12 TAULA EAE-KO OSASUN KONTUAREN ADIERAZLEAK, 2005-2019

	2010	2015	2017	2018	2019	% BERTIKALA 2019	Ald. 2018/19
Gastu arrunta guztira (milioi €)	5.641,7	5.994,8	6.418,1	6.728,6	7.041,9	100	4,7
Administrazio publikoak. Derrigorrezko aseguruak (milioi €)	4.191,0	4.233,0	4.456,5	4.611,1	4.849,2	68,9	5,2
Ordainketa boluntarioko sistemak. Etxeen ordainketak (milioi €)	1.450,8	1.761,7	1.961,6	2.117,5	2.192,7	31,1	3,6
Gastua biztanle bakoitzeko (€)	2.598	2.789	2.947	3.081	3.216		
BPGd-ren gaineko gastu arrunta (%)	8,5	8,8	8,7	8,8	8,9		
Administrazio publikoen osasun gastua, ehunekoetan	15,4	16,0	15,9	16,2	-		

Iturria: EUSTAT. EAEko Osasun Kontua

V.3.13 TAULA EAE-KO OSASUNEN GASTU ARRUNTA (MILA EUROTAN), FUNTZIOEN ETA ALDIEN ARABERA

	2010	2017	2018	2019	% BERTIKALA 2019	ALD. 2018-19	ALD. URTEKO BATEZ BESTEKO 2010-19
OSASUNEN GASTU ARRUNTA, GUZTIRA.	5.641.786	6.418.107	6.728.636	7.041.853	100,0	4,7	2,5
--HC.1 OSASUN LAGUNTZA SENDAGARRIA	2.986.866	3.523.199	3.721.741	3.976.854	56,5	6,9	3,2
--HC.1.1 OSPITALETAKO LAGUNTZA	1.382.903	1.457.486	1.525.927	1.632.753	23,2	7,0	1,9
--HC.1.2 EGUNEKO OSPITALIZAZIOETAKO LAGUNTZA	108.896	152.786	157.555	163.512	2,3	3,8	4,6
--HC.1.3 LAGUNTZA ANBULATORIOA	1.456.023	1.873.408	1.999.063	2.139.978	30,4	7,0	4,4
--HC.1.4 ETXEZ ETXEKO LAGUNTZA	39.044	39.519	39.196	40.611	0,6	3,6	0,4
--HC.2 ERREHABILITAZIOKO OSASUN LAGUNTZA	95.767	126.734	130.326	136.097	1,9	4,4	4,0
--HC.2.1 OSPITALETAKO LAGUNTZA	15237	38297	40238	41468	0,6	3,1	11,8
--HC.2.2 EGUNEKO OSPITALIZAZIOETAKO LAGUNTZA	26.563	37.268	37.817	39.119	0,6	3,4	4,4
--HC.2.3 LAGUNTZA ANBULATORIOA	53.967	51.169	52.271	55.510	0,8	6,2	0,3
--HC.2.4 ETXEZ ETXEKO LAGUNTZA	-	-	-	-	-	-	-
--HC.3 EPE LUZEKO OSASUN LAGUNTZA	903024	1076794	1109299	1130746	16,1	1,9	2,5
--HC.3.1 OSPITALETAKO LAGUNTZA	651.070	784.266	806.958	827.468	11,8	2,5	2,7
--HC.3.2 EGUNEKO OSPITALIZAZIOETAKO LAGUNTZA	51.664	65.059	70.067	69.308	1,0	-1,1	3,3
--HC.3.3 LAGUNTZA ANBULATORIOA	0	679	726	712	0,0	-1,9	-
--HC.3.4 ETXEZ ETXEKO LAGUNTZA	200.290	226.790	231.548	233.258	3,3	0,7	1,7
--HC4 OSASUN ZERBITZU OSAGARRIAK	341.665	314.716	328.452	341.903	4,9	4,1	0,0
--HC.4.1. LABORATEGI KLINIKOAK	138.346	133.003	137.926	139.599	2,0	1,2	0,1
--HC.4.2 IRUDIEN BIDEZKO DIAGNOSTIKOA	127.570	93.968	100.687	109.621	1,6	8,9	-1,7
--HC.4.3 GAIKOEN GARRAIOA ETA ERRESKATE ZERBITZUAK	75.749	87.745	89.839	92.683	1,3	3,2	2,3
--HC.5. PRODUKTU MEDIKOAK (FUNTZIOEI ESLEITU GABEAK)	1.057.622	1.103.118	1.148.567	1.160.990	16,5	1,1	1,0
--HC.5.1 PRODUKTU FARMAZEUTIKOAK ETA BESTELAKO OSASUN MATERIAL GALKORRA	878.726	882.509	899.372	901.604	12,8	0,2	0,3
--HC.5.2. MATERIAL TERAPEUTIKOA ETA BESTELAKO OSASUN MATERIAL IRAUNKORRA	178.896	220.609	249.195	259.386	3,7	4,1	4,2
--HC.6 PREBENTZIO ZERBITZUAK	75.203	91.781	93.809	94.542	1,3	0,8	2,6
--HC.6.1 INFORMAZIO, HEZKUNTZA ETA AHOLKULARITZA PROGRAMAK	22.667	20.030	22.280	21.302	0,3	-4,4	-0,7
--HC.6.2 IMMUNIZAZIO PROGRAMAK	10.294	9.295	8.603	8.316	0,1	-3,3	-2,3
--HC.6.3 GAIKOTASUNAK GOIZ DETEKTATZEKO PROGRAMAK	346	0	0	0	0,0	-	-100,0
--HC.6.4 EGOERA OSASUNGARRIAK KONTROLATZEKO PROGRAMAK	18.197	36.599	35.787	36.569	0,5	2,2	8,1
--HC.6.5 ZAINITZA EPIDEMIOLOGIKOA ETA ARRISKUAK ETA GAIKOTASUNAK KONTROLATZEKO PROGRAMAK	23.699	25.857	27.139	28.355	0,4	4,5	2,0
--HC.6.6 HONDAMENDIETARAKO PRESTAKUNTZA ETA LARRIALDIETAN ERANTZUTZEKO PROGRAMAK	-	-	-	-	-	-	-
--HC.7. OSASUN SISTEMAREN ETA OSASUN FINANTZAKETAREN GOBERNANTZA ETA ADMINISTRATZIOA	181.639	181.765	196.442	200.721	2,9	2,2	1,1
--HC.7.1 OSASUN SISTEMAREN GOBERNANTZA ETA ADMINISTRATZIOA	127.685	136.097	148.980	151.749	2,2	1,9	1,9
--HC.7.2 OSASUN FINANTZAZIOKO ADMINISTRATZIOA	53.954	45.668	47.462	48.972	0,7	3,2	-1,1

Iturria: EUSTAT. Osasun Kontua

Administrazio publikoen esfortzu adierazlea, hau da, osasunean egindako gastua administrazio publikoen Euskadiko gastu osoarekin alderatuta, % 16,2koa izan zen 2018an. Adierazle horren nazioarteko konparazioa egiteko eskuragarri dauden azken datuak 2017koak dira; urte horretan, ELGAren batez bestekoa % 15,1koa izan zen eta estatuan % 15,3koa; kasu bietan EAEko % 15,9koaren azpitik.

Nazioarteari dagokionez, 2019an Euskadi BPGd-ren gaineko gastu arrunteko ELGAren batez bestekoaren gainetik dago, % 8,9ko ratioarekin, ELGAren batez bestekoa (% 8,8) baino hamarren bat gorago, nahiz eta estatukoa (% 9) baino apur bat txikiagoa izan.

Bestalde, biztanle bakoitzeko osasun gastuaren adierazleak (\$) erakusten du Euskadin osasunera bideratutako gastuak ELGAren batez bestekoaren antzeko bilakaera izan duela, nahiz eta erritmo handiagoan hazi den. 2003an, Euskadiko biztanle bakoitzeko osasun gastua 2.226koa zen, ELGAko batez besteko gastuaren ia berdina, 2.221, eta estatuaren gainetik (2.015). 2003-2019 urteetan, Euskadiko biztanle bakoitzeko osasun-gastua ELGAko eta estatuko batez bestekoaren gainetik hazi da, eta haien arteko diferentziala handitu egin da. 2019an, 4.871ko per capita gastua du, hau da, ELGAren batez bestekoaren gainetik gaude, % 15ean, 4.224rekin, estatuaren gainetik (3.616) eta Finlandiaren gainetik (4.578).

V.3.14 TAULA GASTU ADIERAZLEAK HERRIALDEEN ARABERA, ESKURAGARRI DAUDEN AZKEN URTEAK					
	Gastu publikoa BPGD-ren % tan	Gastu publikoa gastu osoaren % tan	Gastu osoa BPGD-ren % tan	Gastu guztia biztanle bakoitzeko (EAP, US\$)	BPGd biztanleko (EAP, US\$)
ELGA	-	15,1	8,8	4.224	-
ALEMANIA	9,9	19,9	11,7	6.646	55.795
AUSTRIA	7,8	15,7	10,4	5.851	58.731
BELGIKA	7,9	15,3	10,3	5.428	53.746
KANADA	7,6	19,3	10,8	5.418	50.967
DANIMARKA	8,4	16,6	10,0	5.568	59.266
ESPAINIA	6,4	15,3	9,0	3.616	41.903
AEB	14,4	22,5	17,0	11.072	65.281
FINLANDIA	7,0	13,0	9,1	4.578	50.568
FRANTZIA	9,4	15,5	11,2	5.376	47.868
IRLANDA	5,1	20,0	6,8	5.276	90.562
ISLANDIA	7,3	15,7	8,8	4.811	59.061
ITALIA	6,4	13,4	8,7	3.649	43.901
NORVEGIA	9,0	17,9	10,5	6.647	69.426
ERRESUMA BATUA	8,0	18,7	10,3	4.653	48.226
SUEDIA	9,3	18,7	10,9	5.782	55.095
SUITZA	7,8	11,0	12,1	7.732	70.770
EAE	6,1	15,9	8,9	4.871	54.957
<i>Iturria: EUSTAT. EAEko eta ELGAko Osasun Kontua, Health Statistics</i>					

Saillapenaren goiko muturrean AEB (11.072) Suitza (7.732), Norvegia (6.647) eta Alemania (6.646) daude.

3.5.2. Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailaren gastua

Eusko Jaurlaritzaren 2019ko aurrekontuko likidazioaren datuen arabera, Osasunaren atalak, 4.009 milioi euro izanik, lehen tokian jarraitzen du baliabideen portzentajea, hots, gastuaren % 33,3 da, non programa nagusia Osakidetzaren transferentziei dagokien eta BPGd nominalaren % 5,05 den, aurreko urteko portzentajea baino handiagoa (% 4,78). Kopuru absolutuetan, 2018 eta 2019 bitartean, likidaturiko gastua 309 milioi euro handiagoa izan da (+% 8,4).

Osasuneko Finantzazioa eta Kontratazioa eta Farmazia programak ia likidaturiko gastu osoa dira (% 98,2). Zehazki, Osasun Finantzaketa eta Kontratazioa % 85,4 eta Farmazia % 12,8.

Aurrekontuetan jasotako zenbateko guztitik benetan egikaritu zenaren arteko desbideratzeari dagokionez, 2019an, likidatutako gastua aurrekontuetakoa baino gehiago izan zen (209.153 mila euro gehiago). Desbideratzea goranzkoa izan zen gastuaren partida hauen ondorioz: *Osasun finantzazioa eta kontratazioa* (+229.165 mila euro) eta *Egitura eta laguntza* (+214 mila euro).

Bere aldetik, berariaz sanitarioak diren gastuen aurrekontua 2020rako 3.943,7 milioi eurokoa da (+% 3,8 2019ko aurrekontuetako gastuarekin alderatuz). Gastu hori BPGd nominalaren % 5,49 da, 2019koa baino gehiago (bai aurrekontuetan bai likidazioan).

V.3.15 TAULA EUSKO JAURLARITZAKO OSASUN SAILAREN GASTUAREN BANAKETA (Programen arabera eta mila eurotan)

	2015	2016	2017	2018	2019			2020	AURREKONTU ALDAKUNTZA (%)
	AURREKONTU LIKIDAZIOAK				HASIERAKO AURREKONTU A	LIKIDAZIOA	DIFERENTZIA (L-P)	HASIERAKO AURREKONTU A	2019-20
EGITURA ETA LAGUNTZA	14.009	15.090	15.066	14.905	18.522	18.736	214	18.810	1,6
OSASUN FINANTZAZIOA ETA KONTRATAZIOA	2.859.674	2.940.563	3.027.327	3.110.591	3.193.060	3.422.225	229.165	3.331.447	4,3
OSASUN PUBLIKOA	36.593	36.244	37.226	37.871	42.870	38.651	-4.219	46.461	8,4
OSASUN IKERKETA ETA PLANIFIKAZIOA	7.840	6.320	7.123	77.746	10.407	8.080	-2.327	11.190	7,5
FARMAZIA	500.909	512.330	518.447	522.044	530.661	514.566	-16.095	530.928	0,1
ADIKZIOAK	4.405	4.319	4.056	3.996	4.604	3.969	-635	4.855	5,5
OSASUNEAN, GUZTIRA	3.423.430	3.514.866	3.612.479	3.700.238	3.800.123	4.009.276	209.153	3.943.691	3,8
EJ-REN GASTUA, GUZTIRA	10.161.474	10.364.639	10.823.734	11.317.546	11.784.109	12.038.657	254.548	11.774.000	-0,1
BPGd	68.496.577	71.239.291	73.697.375	76.888.235	79.445.517	79.445.517		71.834.412	
OSASUNAREN %, GUZTIA oinarri hartuz	33,7	33,9	33,4	32,7	32,2	33,3		33,5	
OSASUNAREN %, BPGD OINARRI HARTUZ	5,00	4,93	4,90	4,81	4,78	5,05		5,49	

Iturria: EAEko kontu orokorrak eta aurrekontuak, EUSTatek eta geuk egina

Osasun, Kontsumo eta Gizarte Ongizate Ministerioaren datuen arabera, biztanle bakoitzeko ²⁹ gastu publikoak gora egin du EAEn 2019 eta 2020 artean, 1.731 eurotik 1.817 eurora biztanle bakoitzeko hain zuzen ere. Gure autonomia erkidegoa biztanleko gastu handiena egiten duena da aztertutako aldi osoan (2012-2020). EAetik gertu Asturias (1.795), Nafarroa (1.772) eta Extremadura (1.667) daude.

V.3.16 TAULA BALIABIDE EKONOMIKOAK. HASIERAKO AURREKONTUAK, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA.
Biztanle bakoitzeko euroak* 2020an eguneratuta

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 b-b
AE	1.211	1.142	1.145	1.177	1.220	1.267	1.312	1.328	1.387
ANDALUZIA	1.124	1.010	978	1.007	1.050	1.109	1.169	1.165	1.304
ARAGOI	1.382	1.211	1.206	1.207	1.367	1.443	1.516	1.515	1.558
ASTURIAS	1.444	1.392	1.402	1.425	1.463	1.587	1.637	1.727	1.795
BALEAR UHARTEAK	1.111	1.058	1.071	1.172	1.226	1.297	1.358	1.456	1.429
KANARIAR UHARTEAK	1.249	1.225	1.233	1.239	1.238	1.262	1.349	1.366	1.407
KANTABRIA	1.272	1.310	1.339	1.348	1.383	1.419	1.470	1.503	1.583
GAZTELA ETA LEON	1.352	1.289	1.282	1.322	1.348	1.431	1.487	1.492	1.493
GAZTELA-MANTXA	1.238	1.167	1.152	1.175	1.286	1.337	1.381	1.379	1.478
KATALUNIA	1.166	1.108	1.118	1.145	1.141	1.193	1.185	1.173	1.279
VALENTZIAKO E.	1.096	995	1.084	1.112	1.198	1.233	1.292	1.334	1.345
EXTREMADURA	1.370	1.191	1.208	1.287	1.454	1.453	1.524	1.613	1.667
GALIZIA	1.274	1.238	1.202	1.247	1.292	1.334	1.428	1.477	1.521
MADRIL	1.116	1.109	1.094	1.142	1.160	1.179	1.202	1.221	1.210
MURTZIA	1.234	1.072	1.110	1.126	1.191	1.206	1.262	1.290	1.278
NAFARROA	1.429	1.341	1.403	1.467	1.551	1.636	1.646	1.672	1.772
EAE	1.597	1.607	1.586	1.602	1.616	1.671	1.734	1.731	1.817
ERRIOXA	1.141	1.090	1.114	1.127	1.170	1.200	1.239	1.236	1.299

* Estatistikako Institutu Nazionalak argitaratutako erroldako biztanleria datuak.

(bb) behin-behinekoa

Iturria: Osasun, Kontsumo eta Gizarte Ongizate Ministerioa

²⁹ Datuek osasuneko aurreko aurrekontuak azaltzen dituzte, autonomia erkidego bakoitzaren mailan bateratuak, hain zuzen autonomia erkidegoek beren aurrekontu bateratuaren sartutako erakundeei dagozkienak. Beraz, baztertuta gelditzen dira fundazioak, partzuergoak, enpresa publikoak eta osasunaren arloan jarduerak egiten dituen eta gutxi gorabehera aurrekontua duen beste edozein erakunde publiko. Biztanleriaren datuak INEk argitaraturiko erroldari dagozkio.

3.5.3. Osakidetzaren gastua

EAEko Kontu Orokorrak oinarri hartuta Osakidetzak egiten duen aurrekontu likidazioak erakusten duenez, erakundeak eginiko gastua, 2019an, 3.372,5 milioi eurokoa izan zen. Hots, berriz ere gehitu da gastua, zehazkiago, % 8,4 2018 eta 2019 urteen artean. Hori BPGd nominalaren % 4,2 da, 2018ko ratioa baino bi ehuneko hamarren gehiago. Gehikuntza hori gertatu da ustiapen eta inbertsio gastuak gehitu egin direlako. Likidaturiko guztiaren % 92,8 Ustiapen Gastuei dagokie eta % 7,1 Inbertsioei.

Likidaturiko ustiapen gastuak 3.132 milioi eurokoak dira, hots, % 5,4ko gehikuntza 2018ko likidazioarekin alderatuta. Langileria gastuak (soldatak eta ordainsariak gehi kotizazio sozialak), ustiapen gastuen % 64,5 dira, guztira 2.019,4 milioi euro, eta antzera mantendu da aurreko urteko gastuarekin alderatuta. Funtzionamendu gastuak 947,7 milioi eurokoak izan ziren, hots, % 4,1eko igoera aurreko aldiarekiko. Funtzionamendu gastuen % 82,1 hornidurei dagokie, % 5,2 gehitu ondoren.

Likidatutako kapitalaren aurrekontua 240,5 milioi eurokoa da, 2018an likidatutakoa baino % 70,1 gehiago.

V.3.17 TAULA OSAKIDETZAREN GASTUEN LIKIDAZIOA (mila eurotan)						
	2015	2016	2017	2018	2019	ALD (%) 2018-19
KAPITAL AURREKONTUAREN EGIKARITZEA:	73.839	65.742	102.371	141.428	240.508	70,1
INBERTSIOAK						
USTIAPEN AURREKONTUAREN EGIKARITZEA:	2.621.373	2.670.293	2.768.141	2.970.419	3.131.957	5,4
USTIAPEN GASTUAK						
I. LANGILERIA GASTUAK	1.761.493	1.801.678	1.858.536	2.016.625	2.019.405	0,1
II: FUNTZIONAMENDU GASTUAK	837.822	853.021	857.332	910.438	947.665	4,1
HORNIKUNTZAK	683.519	700.740	698.175	739.171	777.688	5,2
FUNTZIONAMENDUKO BESTE GASTU BATZUK	154.303	152.281	159.157	171.267	169.977	-0,8
BESTE BATZUK (FINANTZA GASTUAK, DIRULAGUNTZAK...)	22.058	15.594	52.273	43.356	164.887	280,3
EGIKARITZE GUZTIA, INBERTSIOAK ETA GASTUAK	2.695.212	2.736.035	2.870.512	3.111.847	3.372.465	8,4
BPGd	68.496.577	71.239.291	73.697.375	76.888.235	79.445.517	
BPGD-REN GAINEKO GASTUA (%)	3,9	3,8	3,9	4,0	4,2	

Iturria: Norberak egina EAEko Kontu Orokorrak oinarri hartuz

Aurrekontuan jasotako zenbatekoa 2019an benetan egikaritutakotik aldentzeari dagokionez, likidatutako gastua aurrekontuan jasotakoa baino handiagoa da (262,2 milioi euro gehiago), eta ustiapen gastuei dagokie (+21.682 mila euro).

V.3.18 TAULA OSAKIDETZAREN GASTUEN LIKIDAZIOA ETA AURREKONTUA (euroak milaka)									
	2017			2018			2019		
	AURREKONTU ALDATUA LIKID. DIFERENTZIA (L-P)			AURREKONTU ALDATUA	LIKIDAZIOA	DIFERENTZIA (L-P)	AURREKONTU ALDATUA	LIKIDAZIOA	DIFERENTZIA (L-P)
INBERTSIOAK	66.490	102.371	35.881	94.771	141.428	46.657	255.810	240.508	-15.302
USTIAPEN GASTUAK	2.730.212	2.768.141	37.929	2.796.716	2.970.419	173.703	3.110.275	3.131.957	21.682
LANGILERIA GASTUAK	1.858.553	1.858.536	-17	1.891.091	2.016.625	125.534	2.019.919	2.019.405	-514
FUNTZIONAMENDU GASTUAK	865.437	857.332	-8.105	898.552	910.438	11.886	948.920	947.665	-1.255
BESTE BATZUK (FINANTZA GASTUAK, DIRULAGUNTZAK...)	6.222	52.272	46.050	7.073	43.356	36.283	141.435	164.887	23.452
GUZTIRA	2.796.702	2.870.512	73.810	2.891.487	3.111.847	220.360	3.110.275	3.372.465	262.190

Iturria: Norberak egina EAEko Kontu Orokorrak oinarri hartuz

3.6. EUSKO JAURLARITZAREN 2013-2020-RAKO OSASUN PLANAREN EBALUAZIOA

Eusko Jaurlaritzaren 2013-2020rako Osasun Plana lehentasunezko 5 arlotan dago egituratuta, eta horietako bakoitzean, helburuak, ekintzak eta harekin loturiko adierazleak ezarri dira.

- ARLOA: Osasuna eta osasuneko berdintasuna politika publiko guztietan txertatzea eta berdintasunezko eta kalitatezko euskal osasun sistema indartzea.
- ARLOA: Biztanleriarekin jardutea gaixotasunak eragindako heriotza tasa eta populazioarengan eragin handiena duten gaixotasunen mendekotasuna gutxitzeko.
- ARLOA: Zahartze osasuntsua sustatzea.
- ARLOA: Haurren eta gazteen osasun baldintzak eta aukerak hobetzea.
- ARLOA: Ingurune eta bizimodu osasuntsuak, sektoreen arteko lankidetzaren, tokiko lanaren eta gizarte lanaren bidez. 1. eta 5. arloak zeharkakoak dira eta 2., 3. eta 4. arloak, berriz, biztanle talde espezifikoiei dagozkie.

Memoria hau argitaratu zen egunean, Osasun Planeko 2013-2020 emaitzen urteko txostenaren 2019ko memoria ez zegoen argitaratuta. 2018ko emaitzak ikusteko, irakurleek 2019ko memoria kontsultatu dezakete.

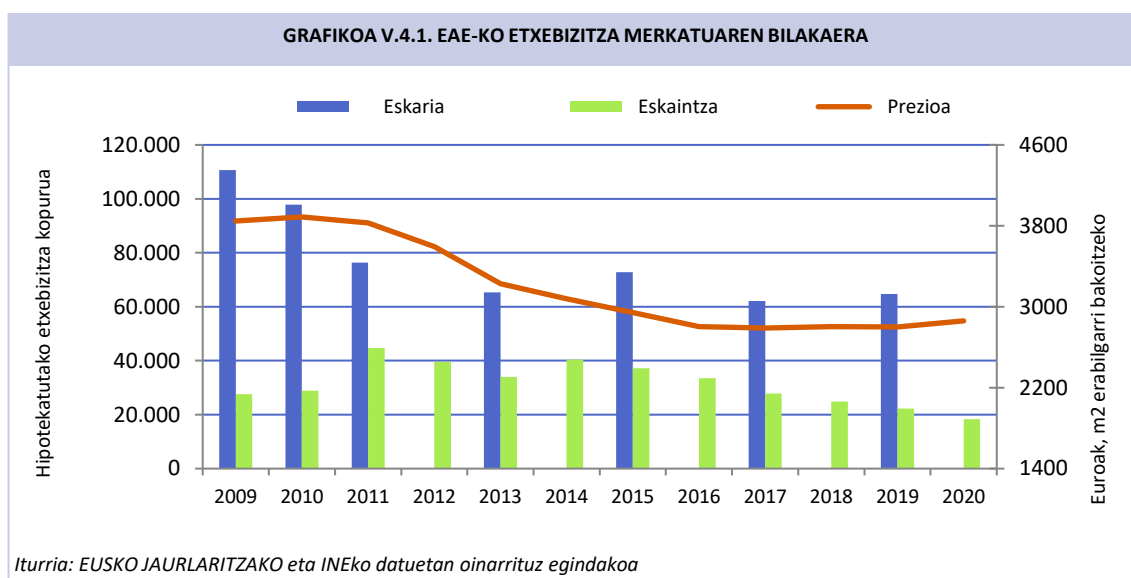
OSASUNA ETA OSASUN SISTEMA: ITURRIAK

1. **EUSTAT.** Osasunari buruzko Inkesta. 2019
2. **EUSTAT.** Osasun Arreta Pribatuaren Estatistika, 2019.
3. **EUSTAT.** Heriotzen estatistika, 2019 eta 2020.
4. **EUSTAT.** Fenomeno demografikoak aztertze adierazleak.
5. **EUSKO JAURLARITZA (2019).** EAEko administrazio orokorraren aurrekontu likidazioak eta urteko kontuak
6. **EUSKO JAURLARITZA (2019).** Zuzenbide pribatuko ente publikoen eta sektore publikoko fundazioen aurrekontu likidazioak eta urteko kontuak (OSAKIDETZA)
7. **EUSKO JAURLARITZA (2020).** Euskal Autonomia Erkidegoko aurrekontu orokorrak
8. **EUSKO JAURLARITZA,** Osasun Saila. Heriotzen erregistroa. Eskaera zehatza.
9. **EUSKO JAURLARITZA.** EAEko Osasun inkesta, (ESCAV 2018)
10. **OSASUN MINISTERIOA,** Osasun Publikoko Zuzendaritza Nagusiaren Osasun Alerta eta Larrialdiak Koordinatzeko Zentroa, Kalitatea eta Berrikuntza: *“Enfermedad por coronavirus, COVID-19”*
11. **OSASUN, KONTSUMO ETA GIZARTE ONGIZATE MINISTERIOA (2019).** Funtsezko adierazleak
12. **OSASUN, KONTSUMO ETA GIZARTE ONGIZATE MINISTERIOA (2019).** Osasunaren Sistema Nazionalaren Itxarote Zerrenden Informazio Sistema
13. **OSASUN, KONTSUMO ETA GIZARTE ONGIZATE MINISTERIOA (2020).** Osasuneko Sistema Nazionalaren baliabide ekonomikoak.
14. **OSASUNAREN MUNDUKO ERAKUNDEA (OME)** *“The impact of COVID-19 on mental, neurological and substance use services: results of a rapid assessment”*
15. **OSAKIDETZA.** Eskaera zehatzak. 2019ko eta 2020ko datuak.

4. ETXEBIZITZA

Ondoren, EAEko 2020ko etxebizitzaren egoerari buruzko zifra nagusiak azalduko dira, eskaintzaren aldetik (stocka eta prezioak), nahiz eskariaren aldetik (eskuratzeko beharra, aldaketa eta birgaikuntza, eta etxebizitza babestuen eskaria ere bai). Alokairuaren inguruan, Eusko Jaurlaritzako Alokairu Merkatuko Estatistika (AME) berriaren emaitzak eta Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agenda Ministerioaren (aurretik Sustapen Ministerioa) autonomia erkidegoen arabera konparazioa eguneratu dira. Ondoren, urteko eraikuntza jardueraren eta salerosketa jardueraren datu nagusiak aurkeztu dira.

Era berean, etxebizitzaren krisiaren inpaktua (hipoteka betearazpenak eta kaleratzeak) eta EAEko etxebizitza hutsen stock-a aztertu dira, eta, bukatzeko, Eusko Jaurlaritzak, Etxebizitzaren plan zuzentzailearen bidez eta foru aldundiek ohiko etxebizitzagatik PFEZren kenkariaren bidez gauzatuak politikak ebaluatu da.

EAEko higiezinaren merkatuaren bilakaeraren ezaugarri nagusia da hau: 2020an eta Eusko Jaurlaritzaren Higiezinaren Eskaintzaren Inkestako emaitzen arabera, etxebizitzaren eskaintzaren % 17,8ko gutxitzea egon da, aurreko urteko - % 10,5eko jaitsierarekin batera. Bestalde, etxebizitzaren eskaria edo beharra³⁰, 2019ko azken datuen arabera, % 4,2 gehitu zen 2017rekin alderatuz, 2009-2010 urteetako gehieneko zifretatik urrun.

4.1. ETXEBIZITZA ESKAINTZA

Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailaren "Higiezinaren Eskaintzaren Estatistikak" ³¹erakusten duenez³², 2020an, etxebizitzaren eskaintza osoak (salmenta gehi alokairua) % 17,8 egin zuen behera (2019an -% 10,5), eta urte osoan 18.279 etxebizitza zenbatetsi ziren³³³⁴.

³⁰ Grafikoa azaltzen den eskaerak eskuratzeko behar diren etxebizitzaren kopurua erakusten du; eskaintza higiezin sustatzaile eta agenteek emandakoa da; prezioak eurotan daude salgai dauden etxebizitza libreen (berriak nahiz erabiliak) m² erabilgarri bakoitzeko.

³¹ 107 sustatzailei (5 etxebizitza promozio baino gehiago dituztenak) eta 177 higiezinaren agentziei egindako inkestaren datuak dira, eta, beraz, ez da eskaintza guztia jasotzen. Inkesta honen emaitzen alderdirik interesgarriena, datu absolutuak baino, datuen bilakaera da.

³³ Inkesta honetako datu guztiak hiru hilero batez besteko mugikorraren bidez adierazten dira 4. ordenan, eta, beraz, IV. hiru hilero datua, era berean, urteko batez bestekoa da.

Lagin hori, prezioen estatistikaren oinarria izanda, honela dago osatuta: % 90,5 saltzeko eskaintako etxebizitzak dira eta % 9,5 alokatzeko eskaintakoak. Salgai dauden etxebizitzetatik % 21,6 etxebizitza berriak dira eta % 78,4 erabiliak, eta berrien % 36,9 babes publikoko motaren baten pean daude. Alokairuko etxebizitzetatik % 40,4 libreak dira eta % 59,6 berriz, babestuak

Datu horietatik ondorioztatu da 2014ko salbuespenarekin, EAEko etxebizitza merkatuan 10 urtez jarraian eskaintza jaisten doala, izan ere, 2011n 44.643 etxebizitza eskaini ziren, eta 2020an, aldiz, 18.279. Azken urte honetan, eta 2019an ez bezala, etxebizitza berrien eskaintza gutxitu egin da, bai libreena (-% 9,5), baita babestutakoena (-% 6,4), eta, beraz, etxebizitzen agregatua % 8,4 gutxitu da (2019an +% 23,5). Bestalde, etxebizitza erabilien eskaintzak behera egiten jarraitzen du (-% 21,3), eta aldi berean, 2019an bezala, babestutako alokairuak gehitzen doaz (+% 5,9, bilakaera positiboa duen modalitate bakarra da) eta libreak gutxitzen (-% 20,3); agregatua % 6,5 gutxitu da.

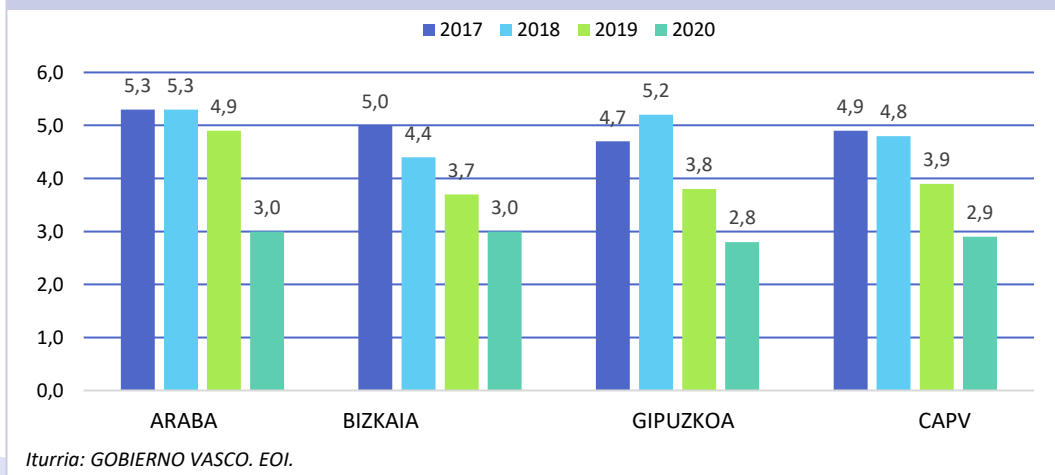
V.4.1. TAULA EAE-KO ETXEBIZITZA ESKAINTZAREN BILAKAERAREN LABURPENA									
	GUZTIRA	ETXEBIZITZAK SALGAI					ETXEBIZITZAK ALOKAGAI		
		SALGAIK, GUZTIRA	ETXEBIZITZA BERRIAK			ETXEBIZITZA ERABILIAK	ALOKAGAIK, GUZTIRA	LIBREAK	BABESTUAK
			GUZTIRA	BABESTUAK	LIBREAK				
2014	40.400	37.755	4.731	2.268	2.463	33.024	2.645	2.505	140
2015	37.259	35.510	3.519	1.545	1.974	31.991	1.749	1.570	179
2016	33.535	32.137	3.049	1.283	1.766	29.089	1.398	1.006	392
2017	27.798	26.295	2.933	1.206	1.727	23.363	1.503	944	559
2018	24.822	22.863	3.161	1.059	2.102	19.702	1.959	1.016	943
2019	22.228	20.361	3.903	1.409	2.494	16.458	1.866	884	983
2020	18.279	16.535	3.577	1.320	2.257	12.958	1.745	704	1.041
18/19ko ald. %	-10,5	-10,9	23,5	33,1	18,6	-16,5	-4,7	-13,0	4,2
19/20 aldak, %	-17,8	-18,8	-8,4	-6,4	-9,5	-21,3	-6,5	-20,3	5,9

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Higiezinaren Eskaintzari buruzko Estatistika.

Prezioak direla-eta (zehazki aztertuko dira hurrengo epigrafeetan) salgai dauden etxebizitza libreen (berriak eta erabiliak) batez besteko balioa 2020an 2.868,2 euro/m²-koa zen, eta % 2,5eko gehikuntza izan zuen 2019. urtearekin alderatuz; bestalde, aurreko urtean % 0,2 gutxitu zen. Etxebizitza berrien merkatuari dagokionez, prezioak % 5,4 gehitu dira eta bigarren eskuko etxebizitzak % 1,3. Bestalde, babestutako etxebizitza berrien batez besteko prezioa ez da aldatu azken urtean eta alokairu libreko batez besteko errenta % 0,4 gutxitu da. Babestutako alokairuaren errenta, batez beste, 352,2 eurokoa izan zen, aurreko urtean baino % 3,1 gehiago.

Higiezinaren merkatuaren dinamismoari dagokionez, higiezinaren agentziek etxebizitza bat saltzeko behar zuten batez besteko denbora 2020 bukaeran 3,1 hilabetekoa zen, aurreko bi urteetan bezala; bestalde, 2008an hasitako serie historikotik zifrarik baxuena da.

GRAFIKOA V.4.2. SALMENTAN DAUDEN ERABILITAKO ETXEBIZITZA LIBREEN HASIERAKO ESKAINTZATIK AZKEN PREZIORA GUTXITUTAKO BATEZ BESTEKO EHUNEKOA

Gainera, higiezinaren eskaintzari buruzko inkestaren arabera, 2020an salmenta eragiketa eraginkorrak egiteko erabilitako etxebizitza libreen prezioak murriztu egin behar izan zituzten jabeek, batez beste % 2,9, aurreko urtean baino 1 puntu gutxiago. Lurraldeen arabera, murrizketa handiena Araban eta Bizkaian gertatu zen (-% 3koa batez besteko prezioa oinarri hartuta), eta ondoren Gipuzkoan (-% 2,8).

4.1.1. Salgai eta alokairuan dauden etxebizitzaren eskaintza eta prezioak: Eusko Jaurlaritzako Higiezinaren Eskaintzari buruzko Estatistika.

(a) Etxebizitza berriak

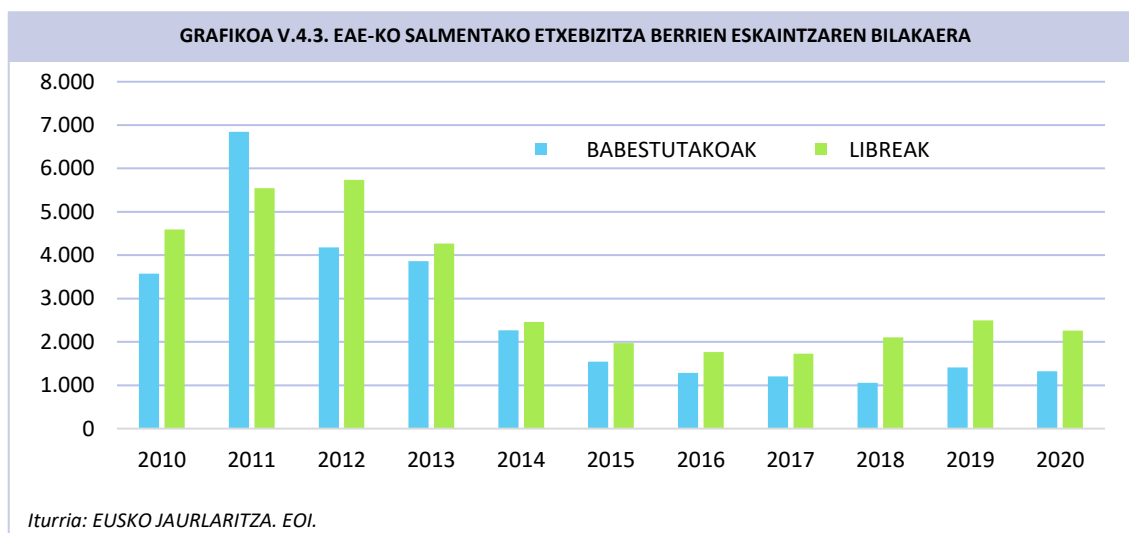
Lehenik eta behin, salgai dauden etxebizitza libre berrien eskaintza 2020ko laugarren hiruhilekoan 2.257 etxebizitzakoa izan zen, 2019an baino % 9,5 gutxiago. Lurraldeen arabera banaketa hau da: Bizkaian % 45,8, Gipuzkoan % 44,4 eta Araban gainerako % 9,8a.

Etxebizitza libre berrien batez besteko prezioa 2020ko laugarren hiruhilekoan 303.400 eurokoa zen; 2019an, berriz, 289.100 eurokoa zen, hots, % 4,9ko igoera gertatu zen.

Metro karratu bakoitzeko euroei dagokionez, 3.611,5 €/m² zen zenbatekoa, 2019ko batez bestekoa baino % 5,4 gehiago. Lurraldeen arabera, Arabaren batez bestekoa baxuagoa da (2.964,1 €/m²) eta Bizkaian eta Gipuzkoan 3.672,6 €/m² eta 3.689 €/m² hurrenez hurren. Bilakaerari dagokionez, Araban izan zen handiena, % 7,2koa. Bestalde, Bizkaian metro karratu bakoitzeko prezioa % 6,9 igo zen eta Gipuzkoan % 3,8.

V.4.2. TAULA EAEko ETXEBIZITZA SALGAIEN BATEZ BESTEKO PREZIOAREN BILAKAERA. €/M ² ERABILGARRIAK.					
	ETXEBIZITZA LIBREA				ETXEBIZITZA BABESTUA
	LIBREAK, GUZTIRA *	ERABILIA	BERRIA	ETXEBIZITZA EREDUA **	
2014	3.079,8	3.058,2	3.338,9	2.960,2	1.682,1
2015	2.943,1	2.922,9	3.273,7	2.843,1	1.674,2
2016	2.802,0	2.778,9	3.180,7	2.862,9	1.744,1
2017	2.789,7	2.758,1	3.222,0	2.917,3	1.750,2
2018	2.805,4	2.755,6	3.247,7	3.016,2	1.777,7
2019	2.799,5	2.704,4	3.427,4	3.012,3	1.805,6
2020	2.868,2	2.738,8	3.611,5	3.082,5	1.806,0
18/19ko ald. %	-0,2	-1,9	5,5	-0,1	1,6
19/20 aldak. %	2,5	1,3	5,4	2,3	0,0

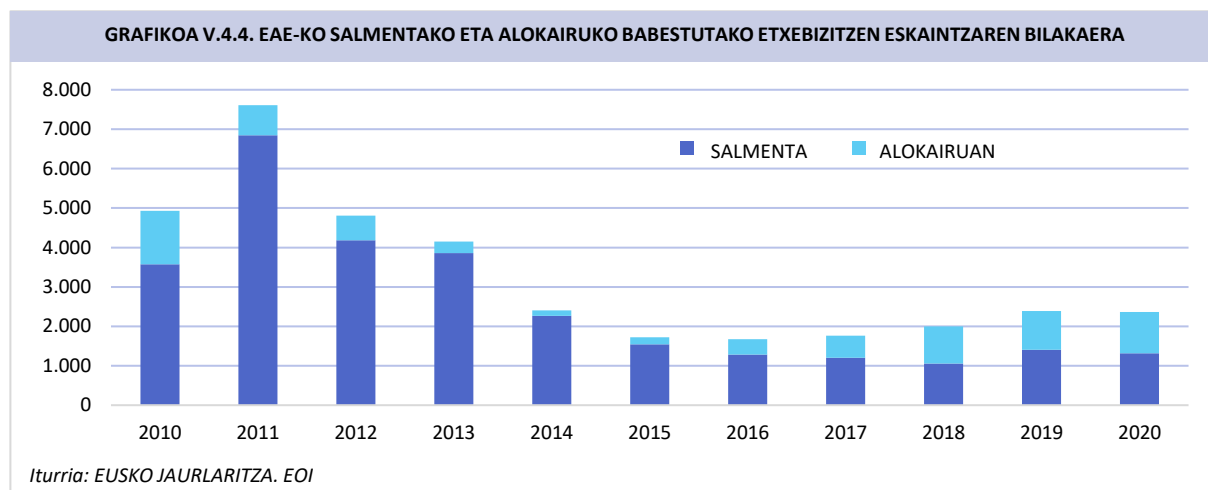
* Etxebizitza berrien eta erabilien batez besteko prezioa
 ** Etxebizitza berriak, kolektiboak, araubide librekoak, zuzenean sustatzaileak eskaintutakoak, akabera maila ohikoa eta 60 eta 90 m²-ko azalera dutenak
 Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Higiezinaren Eskaintzari buruzko Estatistika.

Merkatu babestuari dagokionez, gogoratu behar da 2006tik ez dagoela salgai dauden etxebizitza sozialen eskaintzarik, eta etxebizitza horiek soilik alokairuan eskaintzen dira. Salmentako Babes Ofizialeko Etxebizitzaren eskaintza 2020ko laugarren hiruhilekoan 1.320 etxeetakoa izan zen, aurreko urtean baino % 6,4 gutxiago (azken hamarkadan % 63 gutxitu da).

Salmentan eskaintako babes ofizialeko etxebizitzaren batez besteko prezioa 2020an 1.806 €/m² da, eta ez da aldatu aurreko urtearekin alderatuta. Zenbait ezberdintasun daude lurraldeen arabera: Bizkaian daude prezio altuenak (1.832,9 €/m²), eta, ondoren, Gipuzkoan (1.810,7 €/m²). Azken urtean % 1 eta % 0,1 gehitu dira hurrenez hurren. Bestalde, Arabak batez besteko prezio txikiagoa du (1.644,9 €/m²) eta haren bilakaera kontrakoa da, % 6,8 gutxitu baita.

Horrez gain, 2007. urtearen amaieraz geroztik, oso bolumen txikietan bada ere, babes erregimenen bat daukaten bestelako etxebizitza tipologiak hasi ziren agertzen: tasatutako babes ofizialeko etxebizitzak eta udaleko tasatutako etxebizitzak. Etxebizitza horiek etxebizitza babestuak baino zerbait garestiago eskaintzen dira, baina etxebizitza librearen preziora iritsi gabe. Ez dago haien prezioen informazio zehatz eguneraturik.

(b) Etxebizitza erabiliak

Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailaren datuetan ikusten dugu 2020an, guztira bigarren eskuko 12.958 etxebizitza eskaini zirela, aurreko urtean baino % 21,3 gutxiago³⁵. Etxebizitza horiek ondoko banaketa daukate lurraldez lurralde: Bizkaian % 58,9, Araban % 16,4 eta Gipuzkoan gainontzeko % 24,7a.

V.4.3 TAULA ERABILITAKO SALMENTA ETXEBIZITZAK, M ² ERABILGARRIEN ARABERAKO BATEZ BESTEKO PREZIOAK (€) ETA BATEZ BESTEKO PREZIOAK (MILAKA EUROTAN), LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA.												
	EAE			ARABA			BIZKAIA			GIPUZKOA		
	Zk.	Prezioa, m ²	Prezioa/ etxebizitza	Zk.	Prezioa, m ²	Prezioa/ etxebizitza	Zk.	Prezioa, m ²	Prezioa/ etxebizitza	Zk.	Prezioa m ²	Prezioa/ etxebizitza
2014	33.024	3.058,2	251,1	6.974	2.611,6	207,9	19.062	3.165,4	264,6	6.988	3.192,6	255,2
2015	31.991	2.922,9	246,0	7.677	2.527,2	204,6	17.323	3.017,9	261,2	6.991	3.111,5	253,3
2016	29.089	2.778,9	238,6	7.303	2.417,9	198,1	15.856	2.900,7	258,6	5.930	2.879,0	233,6
2017	23.363	2.758,1	237,4	3.943	2.329,2	191,1	14.754	2.865,7	253,0	4.666	2.756,9	224,7
2018	19.702	2.755,6	236,0	2.975	2.400,7	200,4	12.564	2.839,4	248,0	4.163	2.728,3	222,5
2019	16.458	2.704,4	232,1	2.449	2.392,1	203,3	10.153	2.764,0	241,8	3.856	2.714,2	221,9
2020	12.958	2.738,8	233,7	2.124	2.536,8	220,6	7.636	2.746,9	239,4	3.198	2.837,9	227,9
% 18/19	-16,5	-1,9	-1,7	-17,7	-0,4	1,5	-19,2	-2,7	-2,5	-7,4	-0,5	-0,3
% 19/20	-21,3	1,3	0,7	-13,3	6,0	8,5	-24,8	-0,6	-1,0	-17,1	4,6	2,7

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Higiezinaren Eskaintzari buruzko Estatistika.

EAEko bigarren eskuko saltzeko etxebizitzaren batez besteko prezioa 2.738,8 €/m²-koa zen 2020an, aurreko urtean erregistratutako batez bestekoa baino % 1,3 gehiago. Lurraldeka, Bizkaian % 0,6 jaitsi dira prezioak, eta Gipuzkoan eta Araban, berriz, igo egin dira: % 4,6 eta % 6 hurrenez hurren. Beraz, prezioak Araban 2.536,8 eurokoak dira, Gipuzkoan 2.837,9 €/m²-koak eta Bizkaia tartean dago, 2.746,9 €/m²-ko kopuruarekin.

³⁵ Eskaria, V.4.3 taulan ikus daitekeen bezala, 2017an Araban nabarmenki jaitsi zen, (-% 46) bi higiezinaren agentzia handik eskaintza nabarmenki eguneratu zutelako. Horren ondorioz, lurraldeen arabera haztapenak asko aldatu ziren eta batez besteko prezioen jaitsiera ratioei eragin zion horrek.

Etxebizitzako prezioetan, EAEko batez bestekoa 233.700 eurokoa da (-% 0,7, 2019koaren aldean; urte hartan batez besteko prezioa 232.100 eurokoa zen), Bizkaiaren 239.400 €, eta Arabaren 220.600 € artean. Gipuzkoa beste bien artean dago berriro ere: 227.900 euro etxebizitza bakoitzeko.

(c) Alokairu araubidea

2020ko laugarren hiruhilekoari buruzko higiezin eskaintzaren inkestaren arabera, 1.745 etxebizitza eskaini ziren alokairurako, aurreko urtean baino % 6,5 gutxiago. Etxebizitza libreei dagokienez (eskaintzaren % 40,3), % 20,3 gutxitu da eskaintza, 884 etxebizitzatik 704 etxebizitzara; alokairuko etxebizitza babestuek, aldiz, % 5,9 egin dute gora. Beraz, babesturiko alokairua, 2019ko % 52,6tik 2019ko % 59,7ra igaro zen.

V.4.4. TAULA ESKAINTZEN DIREN ALOKAIRUKO ETXEBIZITZA LIBREAK ETA HILEKO BATEZ BESTEKO ERRENTA. €.								
	ETXEBIZITZAK				HILEKO ERRENTA (€)			
	EAE	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	EAE	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA
2014	2.505	178	1.885	442	844,7	729,4	861,0	818,5
2015	1.570	168	1.124	278	871,1	740,4	880,1	911,5
2016	1.006	69	770	167	879,9	773,8	889,4	868,6
2017	944	114	679	151	944,3	709,7	955,5	1.028,0
2018	1.016	91	652	273	1.028,4	861,5	962,2	1.229,6
2019	884	58	583	243	1.044,7	917,5	1.014,2	1.136,7
2020	704	39	481	184	1.040,7	795,3	1.022,8	1.122,6
% 18/19	-13,0	-36,1	-10,6	-11,1	1,6	6,5	5,4	-7,6
% 19/20	-20,3	-33,7	-17,4	-24,2	-0,4	-13,3	0,9	-1,2

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Higiezin Eskaintzari buruzko Estatistika.

Alokairuko etxebizitza babestuen batez besteko errenta (aldatu egiten da etxebizitzaren pertsona esleipendunen diru-sarreraren arabera) hileko 352,2 €-koa izan zen 2020an, aurreko urtean baino % 3,1 gehiago. Hala ere, errentaren batez besteko prezioa ezberdina da alokairu motaren arabera, babes ofizialeko etxebizitzaren alokairua hileko 489,4 eurokoa zelarik, eta gizarte etxebizitzena, 251,6 eurokoa.

Bestetik, 2020ko laugarren hiruhilekoan alokairurako eskaintako etxebizitza librean lagina, esan dugunez, 704 unitatekoa zen. Lurralde banaketa honelakoa da: Bizkaian % 68,3, Araban % 5,5 eta Gipuzkoan % 26,2.

Batez bestez, partikularrenak diren eta higiezin jabetzaren agenteen bidez alokatzeko eskaintzen diren etxebizitzak aurreko urtean baino % 0,4 gutxiago izan ziren. Lurralde historikoen arabera, Gipuzkoak du preziorik handiena (hilean 1.122,6 €); ondoren, Bizkaia dago (hilean 1.022,8 €), eta, azkenik, Araba (hilean 795,3 €). Bilakaeraren analisiak gorakada izan du Bizkaian (+% 0,9) eta Gipuzkoan (-% 1,2) eta, bereziki, Araban (-% 13,3) gutxitu egin zen.

Konparatuz, alokairu libreko etxebizitzaren metro karratuko hileko eskaintza babestutako etxebizitzena baino 2,7 aldiz handiagoa izan zen (13,9 €/m² eta 5,1 €/m²) 2020ko laugarren hiruhilekoan, 2019an baino hamarren bat gehiago.

V.4.5 TAULA EAEn ALOKAIRURAKO ESKAINTZEN DIREN ETXEBIZITZEN ERRENTAREN BILAKAERA (€/HILEAN).		
	MERKATU BABESTUA	MERKATU LIBREA
2014	326,3	844,7
2015	345,2	871,1
2016	268,0	879,9
2017	329,4	944,3
2018	318,9	1.028,4
2019	341,7	1.044,7
2020	352,2	1.040,7
% 18/19	7,2	1,6
% 19/20	3,1	-0,4

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Higiezin Eskaintzari buruzko Estatistika.

4.1.2. Alokairu araubidea: Eusko Jaurlaritzako Alokairu Libreko Estatistika (ALE)

Alokairuari buruz eskuragarri zeuden prezioekin (Eusko Jaurlaritzako EOI, Idealista, Fotocasa, eta abarretako datuak) higiezin eskaintzari buruzko informazioa jasotzen genuen, eta, horren arabera, eskaintzen ziren etxebizitzak gutxi ziren, eta, horrenbestez, beste tresna bat behar zen, Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailak sortu zuen ALE, hain zuzen ere; estatistika horrek loturak ezartzen ditu alokairuko kontratuetan sinatutako prezio eraginkorrekarekin edo errentarekin.

ALE hori Etxebizitzaren ekainaren 18ko 3/2015 Legetik aurrera sortutako erregistroetan gordailututako bermeetan oinarritzen da, eta, beraz, nahitaezkoa da hiri-errentamenduen kontratuak erregistratzea eta etxebizitzak alokatzeko kontratuen bermeak gordailutzea Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Sailak Eusko Jaurlaritzan duen ordezkaritza bakoitzean. Nabarmendu egin behar da ALEk alokairuko prezioen datu berriei buruzko kalitatea ematen duela, izan ere, datu horiek errolda batetik lortzen dira.

2019ko ekainean (eskuragarri dagoen azken datua), ohiko etxebizitzaren kontratua zuten etxebizitza libre kolektiboetarako 52.000 berme baino gehiago zeuden ordainduta (urtebete baino gehiagoko kontratuak) lurraldeetako hiru erregistroetan, eta, horrek esan nahi du Euskadiko alokairuko etxebizitzaren parkeak ehuneko oso handia zuela, 90.000 etxebizitza ingururekin, hain zuzen ere³⁶.

2019ko ekainaren 30ean (bigarren hiruhilekoko datuak, eskuragarri dauden azkenak) indarrean dauden 52.024 alokairu berme zenbatu ziren (2018a amaitzean baino 5.134 gehiago), hileko batez besteko errenta 667,6 eurokoa izanik (+% 2,5 2018arekin alderatuta). Datu hori nabarmen txikiagoa da Araban (586,3 euro) eta Bizkaian 673,9 eurora eta Gipuzkoan 690,3 eurora igo da.

Batez besteko errentaren diferentziala, gainera, handia da udalerriaren tamainaren arabera; beraz, alokairu kontratuen batez besteko prezioak gora egiten du udalerria handiagoa den heinean, V.4.6 taulan ikusten den moduan.

Urteko hazkundea aztertuta, hiru lurraldeetan arinki moteldu da batez besteko errentaren hazkunde tasa: Araban, 2019ko bigarren hiruhilekoko errenta % 4,8 gehitu zen 2018ko hiruhileko berarekin alderatuz, hau da, aurreko urtean baino 4 hamarren gutxiago. Bizkaian % 3,4ra iritsi da (+% 3,1 aurreko urtean) eta Gipuzkoan % 2,8 hazi da (+% 4,3 2018an).

V.4.6. TAULA EAE-KO ALOKAIRU LIBREKO MERKATUA: ORDAINDUTAKO BERMEAK ETA BATEZ BESTEKO HILEKO ERRENTA (URTEBETE BAINO GEHIAGOKO KONTRATUAK), 20.000 BIZTANLE BAINO GEHIAGOKO UDALERRIETAN. 2018-2019 ALDIKO KONPARAZIOA.

	ORDAINDUTAKO BERMEAK		BATEZ BESTEKO HILEKO ERRENTA (€)	
	2018-12-31	2019-06-30	2018-12-31	2019-06-30
BILBO	8.791	9.747	724,74	742,1
DONOSTIA	5.888	6.305	859,48	880,0
GASTEIZ	5.378	6.061	593,84	612,2
BARAKALDO	1.986	2.206	622,73	637,2
IRUN	1.764	1.969	632,94	648,7
GETXO	1.566	1.782	828,47	847,6
ERRENTERIA	949	1.046	615,09	629,3
SANTURTZI	776	897	596,56	610,2
EIBAR	808	823	517,85	528,5
BASAURI	693	786	586,42	600,6
DURANGO	638	726	588,28	600,7
PORTUGALETE	593	677	605,72	616,1
LEIOA	589	628	739,30	755,1
ZARAUTZ	564	621	750,65	770,4
SESTAO	422	529	565,80	579,2
GALDAKAO	475	517	609,25	623,8
ERANDIO	424	455	644,40	658,0
ARRASATE-MONDRAGON	363	409	502,76	516,6
>20.000 UDALERRIAK	32.667	36.184	-	-
EAE-N, GUZTIRA	46.890	52.024	651,30	667,6

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. ALE. Guk egindakoa.

V.4.7 TAULA EAE-KO ALOKAIRU LIBREKO MERKATUAREN BILAKAERA: ORDAINDUTAKO BERMEAK ETA BATEZ BESTEKO HILEROKO ERRENTAK (URTEBETE BAINO GEHIAGOKO KONTRATUAK). 2016-2019.

		2016	2017	2018	2019-06-30
BERMEAK	GUZTIRA	18.517	22.644	22.092	52.024
	ARABA	2.666	3.216	3.140	7.343
	GIPUZKOA	6.860	8.257	8.843	19.656
	BIZKAIA	8.991	11.171	10.109	25.025
BATEZ BESTEKO HILEKO ERRENTAK (€)	GUZTIRA	629,9	641,0	666,9	667,6
	ARABA	545,7	562,3	591,4	586,3
	GIPUZKOA	648,3	660,3	688,4	690,3
	BIZKAIA	641,8	649,9	671,9	673,9

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. ALE. Guk egindakoa.

³⁶ Zifra horren barne, azterketa honetan jasotako alokairuez gain, babestutako alokairuko etxebizitzak daude, merkatu azpitik daudenak, baita familia bakarreko etxebizitzaren kontratuak ere eta urtebete baino gutxiagoko kontratutun etxebizitza batzuk, Eusko Jaurlaritzak 2017an egindako Etxebizitza Beharren eta Eskariaren Inkestaren arabera.

4.1.3. Etxebizitzaren salerosketa prezioen erkaketa, autonomia erkidegoen arabera (INE)

EIN 2008an hasi zen “Etxebizitzaren Prezioen Indizea” (EPI) egiten. Hiru hilean behingo adierazle horrek prezio libreko etxebizitzaren (berriak nahiz bigarren eskukoak) salerosketa prezioen mailaren bilakaera neurtu nahi du denboran zehar³⁷. Horren eremutik kanpo daude, hortaz, etxebizitza babestuak, haien prezioak araututa daudelako eta ez direlako merkatuaren ohiko mekanismoen bidez arautzen.

Inkestako emaitzek erakusten dutenez, prezioek 2008-2013 epealdian behera egin ostean, neurri desberdinekin, 2014an lehen igoerak izan ziren estatu mailan, eta bilakaera askoz orekatuagoa da EAEn (izan ere, aldakuntza nulua izan zen). 2015ean autonomia erkidego guztiek tasa positiboak izan zituzten eta joera mantendu egin du ordutik, baina, hala ere, ratioak geroz eta txikiagoak dira. 2020ko laugarren hiruhilekoan, EAEk % 2,2ko aldakuntza izan zuen, estatuko batez bestekoaren gainetik (% 1,5). Datuen arabera, Extremadurak eta Nafarroak zifra baxuak zituzten (% 0,4 eta % 0,6 hurrenez hurren) Ceutak eta Melillak % 5 eta Murtziak % 3, urte arteko gehikuntzarekin.

V.4.8 TAULA ETXEBIZITZAREN PREZIOEN INDIZEA: LAU HIRUHILEKOETAKO URTEKO ALDAKUNTZA TASAK				
	2017	2018	2019	2020
ESTATUKO BATEZ BESTEKOAK	7,2	6,6	3,6	1,5
ANDALUZIA	4,5	5,6	4,1	1,7
ARAGOI	3,1	6,2	5,5	1,1
ASTURIAS	2,4	3,4	4,3	1,9
BALEAR UHARTEAK	9,8	6,4	5,5	2,4
KANARIAR UHARTEAK	6,0	4,1	3,1	0,8
KANTABRIA	4,4	6,2	2,1	1,2
GAZTELA ETA LEON	2,3	4,7	5,0	1,2
GAZTELA-MANTXA	0,4	4,1	3,0	1,2
KATALUNIA	10,2	8,1	3,4	1,0
VALENTZIAKO ERKIDEGOAK	4,1	4,2	3,8	1,7
EXTREMADURA	0,2	2,7	2,2	0,4
GALIZIA	2,9	4,1	3,9	1,2
MADRIL	11,9	9,6	2,9	1,5
MURTZIA	1,9	4,5	4,6	3,0
NAFARROA	2,1	4,0	3,2	0,6
EAE	7,1	5,0	2,9	2,2
ERRIOXA	3,6	5,5	4,7	1,0
CEUTA	8,0	9,1	5,2	4,9
MELILLA	7,7	7,5	3,3	5,4

Iturria: EIN. EPI.

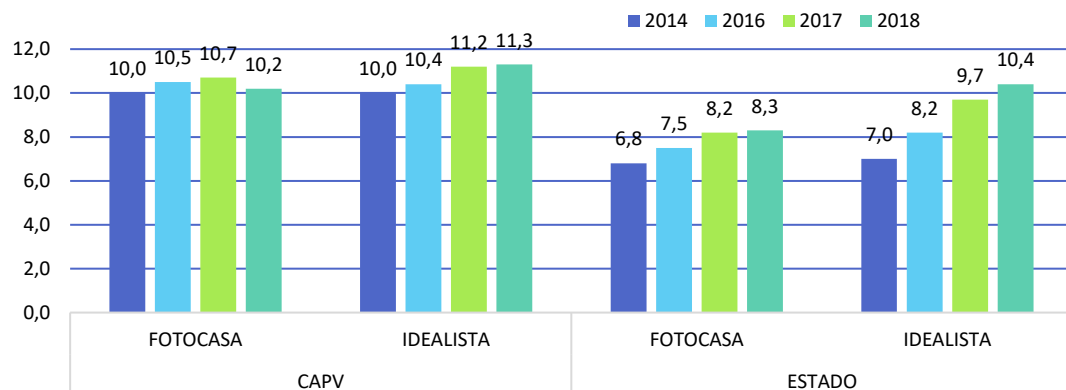
4.1.4. Egoitzako alokairuko errenten konparaketa, autonomia erkidegoen arabera (Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agenda Ministerioa)

Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agenda Ministerioaren (aurretik Sustapen Ministerioa izan zena) “Etxebizitzaren eta lurzoruaren behatokia” izeneko txostenean, urtean behin, bere Aldizkari Ofizialaren monografia gisa, autonomia erkidegoen araberrako konparaketa bat egiten da egoitzazko alokairuko errenten inguruan. Azkenak 2018ko datuak ditu, eta konparaketa hori estatuan guztiz arrakastatsuak diren bi higiezin atarietako informazioarekin egiten da, Fotocasa eta Idealista, hain zuzen ere.

Iturrien artean ezberdintasun batzuk daude (Fotocasan urte horretan, 9 autonomia erkidegoetan, EAE barne, alokairuko errentek behera egin dutela jasotzen da eta Idealistaren arabera bakarrik Katalunian jaitsi ziren), baina, hala ere, egiaztatu da preziorik altuenak Katalunian eta Madrilen daudela, etxebizitzaren metro karratu bakoitza 12-14 euro artean dagoelarik. Hirugarrenik, Balear Uharteak daude Idealistaren arabera, eta EAE, Fotocasaren kopuruak kontuan hartuz gero. Hala, EAEko alokairuen batez besteko errenta 10,2 euro/m²-koa zen iturri baten arabera eta 11,3koa bestearen arabera, biak ere batez besteko estatuko 8,3 eta 10,4 euro/m²-ko kopuruen gainetik.

³⁷ EPI Europar Batasunaren estatistika bateratuen produkzioaren eremuan planteatutako informazio eskaerari dagokio; beraz, haren helburuetako bat estatu kideak alderatzeko tresna izatea da, etxebizitza librearen prezioen bilakaerari dagokionez. Notarioen Kontseilu Nagusiak emandako datu-baseetako informazioa darabil, Egiaztapenerako Notarioen Agentziaren bitartez. Administrazio-erregistroak erabiltza, batetik, biztanleria guztia informazio osoa dago eskuragai, eta horri esker, ez dago zertan laginketara jo; bestetik, edozein salerosketako informazioa sortzen den unean sar daiteke indizearen kalkuluan: funtsezkoa da hori adierazle koiunturala izan nahi duen indize batean.

GRAFIKOA V.4.5. EAE-KO ETA ESTATUKO ETXEBIZITZEN ALOKAIRUKO BATEZ BESTEKO ERRENTEN BILAKAERA, HIGIEZINEN ATARIEN ARABERA. EUROAK, METRO KARRATUKO.

Iturria: GARRAIO, MUGIKORTASUN ETA HIRI AGENDA MINISTERIOA. Guk egindakoa.

4.2. ETXEBIZITZAK ERAIKITZEA

Lehenik eta behin, Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitzaren Behatokiak jakinarazi duenez, EAEn **hasitako etxebizitzaren** gutzitako kopuruak ikurra aldatu zuen 2010-2011 biurtekoan, hazkunde nabarmena izanik, 2008an eta 2009an jaitsiera handia izan ondoren. 2012 eta 2015 bitartean, ordea, behera egin du hasitako etxebizitzaren kopuruak, neurri desberdinean, hain zuzen ere, %15 aldiko azken urtean.

V.4.9 TAULA ERAIKUNTZA JARDUERA EAEn: HASITAKO ETA AMAITUTAKO ETXEBIZITZAK

	HASITAKO ETXEBIZITZAK			AMAITUTAKO ETXEBIZITZAK		
	LIBREAK	BABES-TUAK	GUZTI-RA	LIBREAK	BABESTUAK	GUZTI-RA
2014	2.181	1.379	3.560	2.560	2.440	5.000
2015	2.094	932	3.026	3.611	1.957	5.568
2016	4.407	1.201	5.608	1.869	1.729	3.598
2017	2.920	1.344	4.264	3.380	357	3.737
2018	4.617	1.732	6.349	3.562	859	4.421
2019	4.326	2.139	6.465	3.409	1.344	4.753
2020*	3.124	1.319	4.443	3.390	562	3.952
% 18/19	-6,3	23,5	1,8	-4,3	56,5	7,5
% 19/20	-27,8	-38,3	-31,3	-0,6	-58,2	-16,9

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Etxebizitzaren Behatokia.

* Behin-behineko datuak.

2016tik 2019ra bitartean hasitako etxebizitzek gora egin dute oro har, baina urtetik urtera tasa txikiagoak izan dituzte (+% 1,8 2019an). 2020an (behin-behineko datuak) 4.443 etxebizitza hasi ziren, aurreko urtean baino % 31,3 gutxiago, hasitako etxebizitza babestuen % 38,3 (1.319 unitate) eta hasitako etxebizitza libreen -% 27,8 (3.124 unitate) jaitsi baitziren.

Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza Plana 2006-2009 abian jarri zenetik, etxebizitza babestuen merkaturan figura berriak sortu dira. Horrek ekarri du, oraingoz, zuzkidura etxebizitzak eraikitzen hasia 2006az geroztik, 2007az geroztik udal etxebizitza tasatuak (saltzeko)

eta 2009az geroztik etxebizitza autonomiko tasatuak. 2020an 99 zuzkidura etxebizitza (2019an baino % 54,4 gutxiago) eta 28 udal etxebizitza tasatu eraikitzen hasi ziren, guztiak ere jabetzan (2019rekin alderatuz, -% 73,1). Halaber, Eusko

V.4.10 TAULA EAEn HASITAKO ETXEBIZITZA BABESTUEN BILAKAERA, TIPOLOGIAREN ARABERA.

V.4.10 Taula EALIHASTAKO ETXEBIZITZA BABESTUEN BILAKERA, TIPOLOGIAREN ARABERA:						
	EJREN KALIFIKAZIOA DUTENAK			EJREN KALIFIKAZIOAZ KANPOKOAK		GUZTIRA
				ZUZKIDURA ETXEBIZITZAK	UDALAREN TASATUTAKO ETXEBIZITZAK (JABE+ALOK**)	
	BOEAK	SOZIALAK	TASATUAK			
2014	1.239	0	40	55	45	1.379
2015	514	185	80	0	153	932
2016	678	17	159	154	193	1.201
2017	598	284	207	160	95	1.344
2018	1.050	105	72	305	200	1.732
2019	1.558	76	184	217	104	2.139
2020*	909	139	144	99	28	1.319
% 18/19	48,4	-27,6	155,6	-28,9	-48,0	23,5
% 19/20	-41,7	82,9	-21,7	-54,4	-73,1	-38,3

Iturria: EUSKO JAURLARITZAKO datuekin egina. Etxebizitzaren Behatokia.

* Behin-behineko datuak.

** Alokairuko udalaren etxebizitza tasatuak 2018an hasi ziren.

Jaurilaritzaren kalifikazioaren menpeko etxebizitzetzi dagokienez, 909 BOE hasi ziren (-% 41,7, 2019rekin alderatuz), 139 etxebizitza sozial (+% 82,9 2019rekin alderatuz) eta 144 etxebizitza tasatu (-% 21,7).

Bestalde, 2020an 3.952 **etxebizitza bukatu** zituzten EAEn, aurreko urtean baino % 16,9 gutxiago, etxebizitza babestu amaituen (-% 58,2) eta etxebizitza librean (-% 0,6) jaitsieraren ondorioz. Ondorioz, etxebizitza babestuek EAEko eraikuntza jardueran duten partaidetza nabarmen murriztu da aurreko; izan ere, amaitutako etxebizitzaren artean, 2019ko % 28,3tik 2020ko % 14,3ra igaro da.

V.4.11. TAULA EAE-KO OBRA NAGUSIEN LIZENTZIEN GARAPENA, MOTAREN ETA LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA.											
		2008	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	% 19/20	% 08/20
EAE	GUZTIRA	3.133	2.585	2.744	3.145	3.087	3.329	3.304	2.885	-12,7	-7,9
	BERRIAK	1.024	390	444	518	459	475	436	377	-13,5	-63,2
	BIRGAITZEAK	2.019	2.133	2.240	2.567	2.563	2.778	2.800	2.445	-12,7	21,1
	ERAISTEAK	90	62	60	60	65	76	68	63	-7,4	-30,0
ARABA	GUZTIRA	977	693	718	810	786	820	827	704	-14,9	-27,9
	BERRIAK	368	113	129	137	128	136	133	113	-15,0	-69,3
	BIRGAITZEAK	588	558	572	659	644	664	673	568	-15,6	-3,4
	ERAISTEAK	21	22	17	14	14	20	21	23	9,5	9,5
BIZKAIA	GUZTIRA	1.447	1.404	1.449	1.646	1.695	1.773	1.744	1.528	-12,4	5,6
	BERRIAK	386	179	178	243	202	216	178	161	-9,6	-58,3
	BIRGAITZEAK	1.028	1.203	1.244	1.380	1.462	1.530	1.541	1.348	-12,5	31,1
	ERAISTEAK	33	22	27	23	31	27	25	19	-24,0	-42,4
GIPUZKOA	GUZTIRA	709	488	577	689	606	736	733	653	-10,9	-7,9
	BERRIAK	270	98	137	138	129	123	125	103	-17,6	-61,9
	BIRGAITZEAK	403	372	424	528	457	584	586	529	-9,7	31,3
	ERAISTEAK	36	18	16	23	20	29	22	21	-4,5	-41,7

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Eraikuntza eta etxebizitzari buruzko azterketa

Bestalde, Etxebizitzaren Euskal Behatokiak 2020ko laugarren hiru hilabetearen bere *“Eraikuntzari eta Etxebizitzari buruzko estatistika”* nabarmentzen duenez, finkatu egin da aurreko eraikuntzako obren tipologia joera, geroztik eta gehiago birgaikuntzara bideratuta, krisia hasi zenetik ikusi izan denez.

2019an, EAEko udalek guztira 2.885 *obra handiko lizentzia* eman zituzten (lizentzia berriak, birgaitzekoak eta eraistekoak zenbatuz), 2019an baino % 12,7 gutxiago. Lizentzietatik % 13,1 solairu berriko eraikuntzetarako izan ziren, % 2,2 eraisteko, eta % 84,7 eraikinak birgaitzeko (2019ko ratio bera), hau da, 10etik 8, 2003. urtearen aurretik lizentzia guztien % 50 baino gutxiago izaten zirelarik.

Lurraldez lurralde, lizentzien % 53 Bizkaian eman ziren, % 24,4 Araban eta gainerako % 22,6ak Gipuzkoan. Lizentzia motari dagokionez, Bizkaian birgaitzeko lizentzien kopuru handiagoa nabarmentzen da (lizentzien % 88,2, eta batez bestekoa % 84,7 da). Ratorik txikiena, berriz, Gipuzkoan dago (% 81), non eraispeneren lizentziak % 3,2raino iristen diren (EAEko batez bestekoa % 2,2 da).

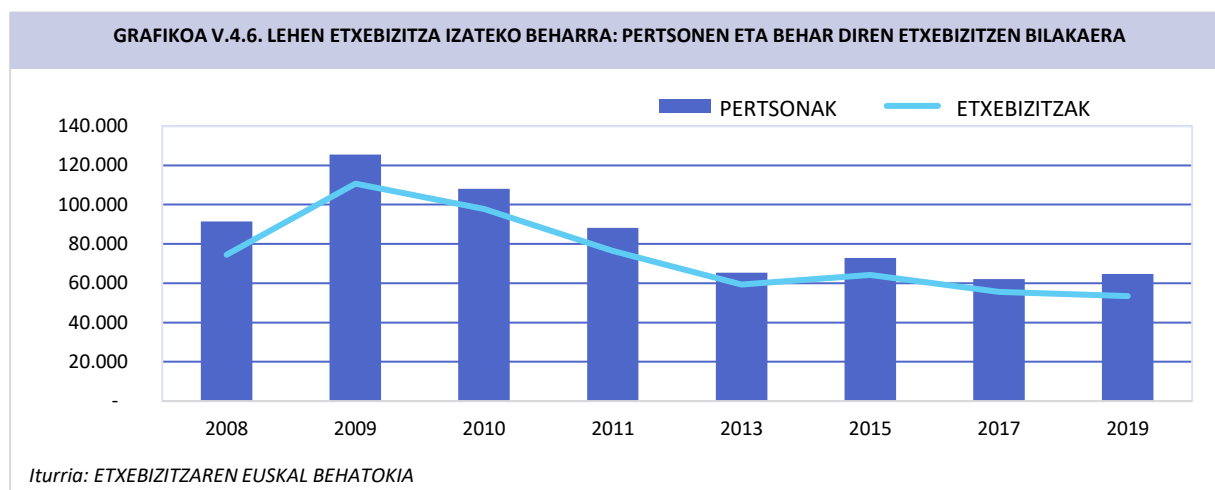
2008-2020ko epealdian gertaturikoa hartzen badugu kontuan, % 7,9 gutxitu da obra nagusiko lizentzia kopurua (eraispeneren barne), eta etxebizitza berriak eraikitzeko lizentzien jaitsiera nabarmentzen da: % 63,2 egin du behera. Bigarren tokian, eraispenerako, % 30 jaitsi dira. Birgaitzerako lizentziek, berriz, % 21,1 egin zuten gora aldi berean.

4.3. ETXEBIZITZEN ESKARIA

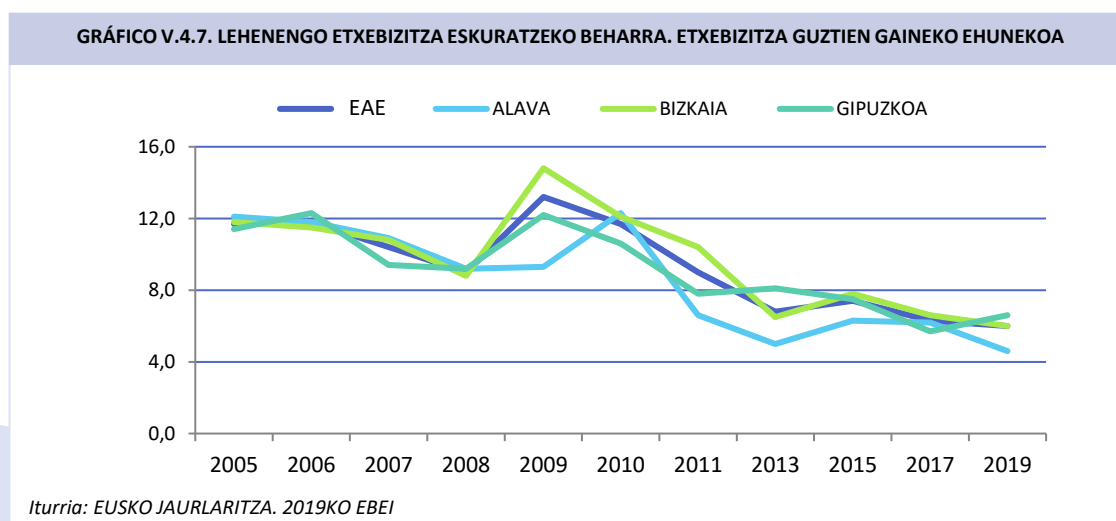
4.3.1. 2019ko etxebizitza beharrak eta eskaria

a) Etxebizitza izateko beharra

Gurasoekin edo tutoreekin bizi diren 18 eta 44 urte arteko pertsonen lehenengo etxebizitza izateko beharrari dagokionez, Eusko Jaurlaritzaren “Etxebizitzaren Beharrei eta Eskariari buruzko Inkestan” (EBEI) egiaztatu zuten, 2019an, diru-sarrerak zituzten 64.702 pertsonen lehenengo etxebizitza eskuratzeko beharra zutela eta, beraz, 2017ko inkestorekin alderatuz, % 4,2ko gehikuntza egon zen. Pertsona horiek behar duten etxebizitza kopuruari dagokionez (baxuagoa da, etxebizitza banaka edo bikotean eskuratu dezaketelako), guztira 53.447 pertsona dira, bi urte lehenago baino % 3,7 gutxiago. Bilakaera horrek adierazten du Euskadin egonkortu egin dela lehen etxebizitza eskuratzeko eskaera, 2009tik hona izandako beheranzko bilakaeraren ondoren (ikus V.4.6 grafikoa), izan ere, urte horretan, 110.667 etxebizitza eskatu zituzten 125.514 pertsonen.

Modu koherentean, etxebizitza horiek EAEko etxeen gain duten pisu erlatiboa neurtzen duen egonkortzeko joera du baita ere. 2019an, lehenengo etxebizitzari lotuta egindako eskari kopurua EAEko etxe guztien % 6 izan zen, 2017an baino hiru hamarren gutxiago eta 2009ko % 13,2ko kopuruarekin alderatuz, erdia baino gutxiago. Azken urteetan, bilakaera horri esker hurbiltzen joan dira lurraldeetako behar adierazleak, eta 2019an beraien arteko ezberdintasunak txikiak izan ziren. Gipuzkoa da behar gehien duen lurraldea (% 6,6) eta bera da gehitu den bakarra. Bizkaian adierazlea jaitsi egin da baita ere % 6,6tik batez besteko % 6ra arte. Arabak adierazle baxuena du % 4,6, hau da, 2017an baino ehuneko 1,6 puntu gutxiago.

Lehenengo etxebizitza eskatzen duten pertsonen profila aztertuta, nagusiki 25-34 urte arteko pertsonak dira (% 58,3). Ondoren, 35-44 urte artekoak daude (% 25,5) eta azkenik, 18-24 urte bitartekoak (% 16,3). Batez besteko adina 30,6 urtekoa da, 2017an baino 0,6 gehiago.

Eskatzaileen % 54,8 gizonak dira eta % 45,2 emakumeak. Ikasketa mailari dagokionez, % 43,7k unibertsitateko titulua du, % 29,8k lanbide ikasketak eta % 14,5ek bigarren mailakoak. Lehen mailako ikasketak dituztenak % 12 dira.

Gainera, lehen etxebizitza eskatzen dutenek, kasuen % 44,8an, inoren konturako lana eta kontratu finkoak dituzte, eta % 39,4tik behera aldi baterako kontratuak. Beraien kontura lan egiten duten langileak % 10,8 dira, eta % 2,9 langabezian dago. Etxebizitza moten gainera, preferentziei dagokionez, % 45,7k alokairua lehenesten du. % 40,3k, berriz, jabetza aukeratzen du.

Eskariari dagokionez, familiaren emantzipazioa aipatzen du % 74,8k zio nagusi gisa, eta % 23,5ek, berriz, independentzia bikotekidearekin bizitzearekin lotzen du. Gainerako % 1,8ak bestelako arrazoiak azaltzen ditu, adibidez, lana dela-eta lekualdatzearen beharra.

Datuak aztertzean ez da ahaztu behar 53.447 etxebizitza eskatu direla, eta eskaera egin duten familien herenak baino zertxobait gehiagok (% 36k) nahikoa diru-sarrera dituela epe labur edo ertainean eskaera horri erantzuteko (% 33,2k 2017an). Egoera hori hiru lurraldeen berdina da, baina zertxobait hobea Bizkaian, eskariaren % 40,2k nahikoa diru-sarrera baititu, eta % 34,4k Araban eta % 30,5ek Gipuzkoan.

2017rekin alderatuz, gehitu egin da eskari eraginkorra (diru-sarrera nahikoak direla-eta) 18.438 etxebizitzatik 2017ko 19.255 etxebizitzara, hain zuzen ere (+% 4,4). Gehikuntza hori Bizkaian eta Gipuzkoan oinarritzen da, hurrenez hurren % 3,9ko eta % 11,9ko hazkunde tasekin, izan ere, Araban % 9,4 gutxitu zen.

V.4.12. TAULA EAE-N ETXEBIZITZA BEHAR DUTEN BIZTANLEEN EZAUGARRIAK. 2011-2019. EHUNEKO BERTIKALAK, BEHARRA DUEN KOLEKTIBO OSOAN.

	2011	2013	2015	2017	2019
ADINA					
18 ETA 24 URTE ARTEAN	14,7	12,9	11,9	15,6	16,3
25 ETA 34 URTE ARTEAN	71,9	73,2	68,2	62,7	58,3
35 ETA 44 URTE ARTEAN	13,4	13,9	19,8	21,7	25,5
BATEZ BESTEKO ADINA	28,8	28,0	30,3	30,0	30,6
SEXUA					
EMAKUMEAK	48,1	48,6	42,5	47,5	45,2
GIZONAK	51,9	51,4	57,5	52,5	54,8
SARBIDE MOTA					
INDIBIDUALA	47,4	52,3	49,9	55,2	43,7
BIKOTEAREKIN	52,6	47,7	50,1	44,8	56,3
IKASKETA MAILA					
IKASKETARIK EZ / LEHEN	18,0	11,4	11,4	11,2	12,0
IKASKETA PROFESIONALAK	26,0	32,5	35,2	34,8	29,8
BIGARREN MAILAKO IKASKETAK	10,4	10,6	8,5	11,8	14,5
UNIBERTSITATEKO IKASKETAK	45,6	45,5	44,9	42,1	43,7
JARDUERAREKIN DUEN LOTURA					
BERE KONTURA LAN EGITEN DU	7,9	11,0	13,3	9,4	10,8
LANDUN FINKOA	69,1	44,1	37,7	38,4	44,8
LANDUNA, ALDI BATERAKOA	14,6	36,6	44,7	45,7	39,4
LANGABEA	5,8	5,5	3,0	4,0	2,9
BESTE EGOERA BAT ETA ED/EE	2,6	2,9	1,3	2,5	2,1
EDUKITZE ARAUBIDEA					
JABETZA	52,0	36,7	26,5	36,1	40,3
ALOKAIRUA	17,8	38,7	52,2	49,0	45,7
BATA NAHIZ BESTEA	30,3	24,6	22,4	14,9	14,0

Iturria: EUSKO JAURLARITZAKO datuekin egina. EBEI.

V.4.13. TAULA ETXEBIZITZA ESKARIEN BANAKETA, DIRU-SARREREN ARABERA. EMANTZIPATU GABEKO 18 ETA 44 URTE BITARTEKO PERTSONENTZAKO BEHARREZKO ETXEBIZITZA KOPURUA. 2017-2019.

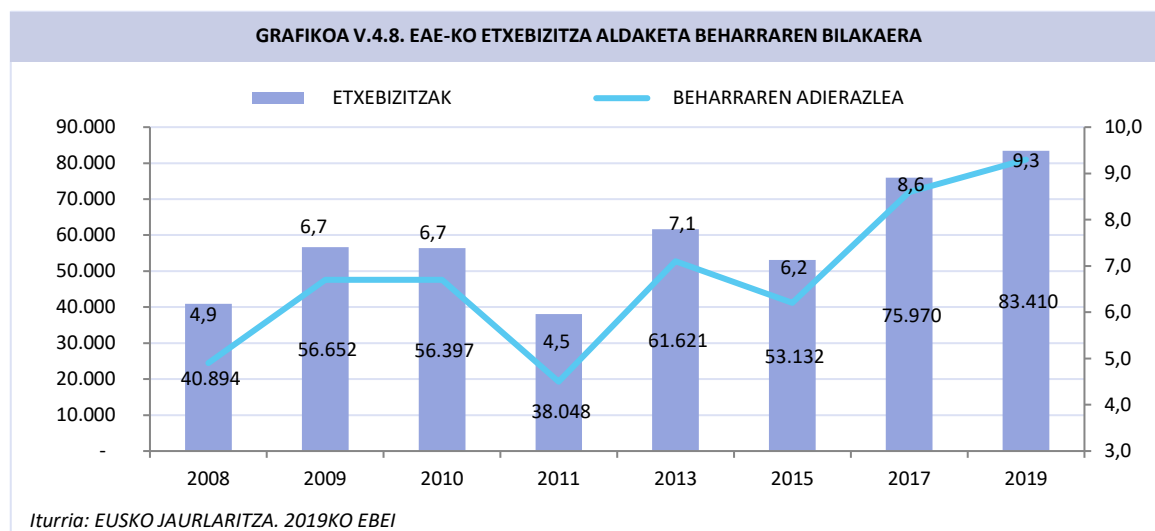
		DIRU-SARRERA NAHIKOEKIN		NAHIKOA EZ DIREN EDO IRREGULARRAK DIREN DIRU-SARREREKIN		ESKARIA GUZTIRA, DIRU-SARREREKIN
		ETXEBIZITZAK	% H	ETXEBIZITZAK	% H	
2017	ARABA	2.390	28,5	5.993	71,5	8.383
	BIZKAIA	10.820	35,4	19.723	64,6	30.543
	GIPUZKOA	5.228	31,5	11.377	68,5	16.605
	EAE	18.438	33,2	37.093	66,8	55.531
2019	ARABA	2.165	34,4	4.137	65,6	6.302
	BIZKAIA	11.240	40,2	16.717	59,8	27.958
	GIPUZKOA	5.850	30,5	13.337	69,5	19.187
	EAE	19.255	36,0	34.192	64,0	53.447

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. EBEI. Guk egindakoa.

Halaber, etxebizitza eskuratzeko beharra zehazteko baldintza gisa norbere diru-sarrerak izatea ezarriko ez balitz, 2019an behar ziren 53.447 etxebizitzak 79.256 etxebizitzara arte gehituko lirateke, izan ere, 25.809 etxebizitza gehiagotan ez dago diru-sarrerarik.

(b) Aldaketa beharra

2019. urtean, 83.410 euskal familiak zioen etxebizitza aldatu beharra zuela, hau da, % 9,3k. Kopuru hori % 9,8 hazi da 2017ko datuekin alderatuta, orduan etxebizitza guztien % 8,6 baitziren. Datu horiekin, 2011n hasitako gehikuntza joerara itzultzen da, 2013-2015 aldian gutxitzen egon ondoren (ikus V.4.8 grafikoa).

Lurraldeen arabera, joerak ezberdinak dira. Bizkaian eta Gipuzkoan etxebizitza aldatzeko eskarian aldaketak egon dira, Bizkaian batez bestekoaren gainetik etxeetako % 18,7ko gehikuntzarekin (48.672 etxe) eta Gipuzkoan zerbait txikiagoa, % 6,1ekoa (24.245 etxe). Araban, alderantziz, jaitsi egin dira aldatzeko beharra duten etxeak: eskaria % 13,6 gutxitu da, hau da, 10.493 etxe. Ondorioz, Arabak behar adierazle txikiena du, % 7,7koa (2017an baino 1,3 puntu gutxiago) eta ondoren Gipuzkoa dago % 8,4ko kopuruarekin (+ 0,5 puntu). Bizkaia ratio handiagoa du (etxeen % 10,4, 2017ko datuarekin alderatuz +1,5 puntu).

83.410 etxebizitzek dute aldatzeko beharra, eta hurrengo urtean hori egiteko aurreikuspena dute % 28k (23.376), beraz, 2017. urteko % 35,7ko kopuruarekin alderatuz, 7,7 puntu gutxitu da. Gainera, % 47,5ek aurreikusi du etxebizitza hurrengo bi urteetan aldatu ahal izango duela (39.655 etxebizitzek) eta gainerako % 62,9ak ez du uste 4 urte igaro aurretik aldatu ahal izango duenik.

V.4.14. TAULA LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA EAE-N ETXEBIZITZA ALDATZEKO BEHARRAREN KUANTIFIKAZIOA							
	ETXEBIZITZAK			BEHARRAREN ADIERAZLEA			
	2015	2017	2019	2015	2017	2019	
ARABA	9.307	12.140	10.493	7,1	9,0	7,7	
BIZKAIA	26.042	40.987	48.672	5,8	8,9	10,4	
GIPUZKOA	17.784	22.843	24.245	6,3	7,9	8,4	
EAE	53.132	75.970	83.410	6,2	8,6	9,3	

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. EBEI 2017.

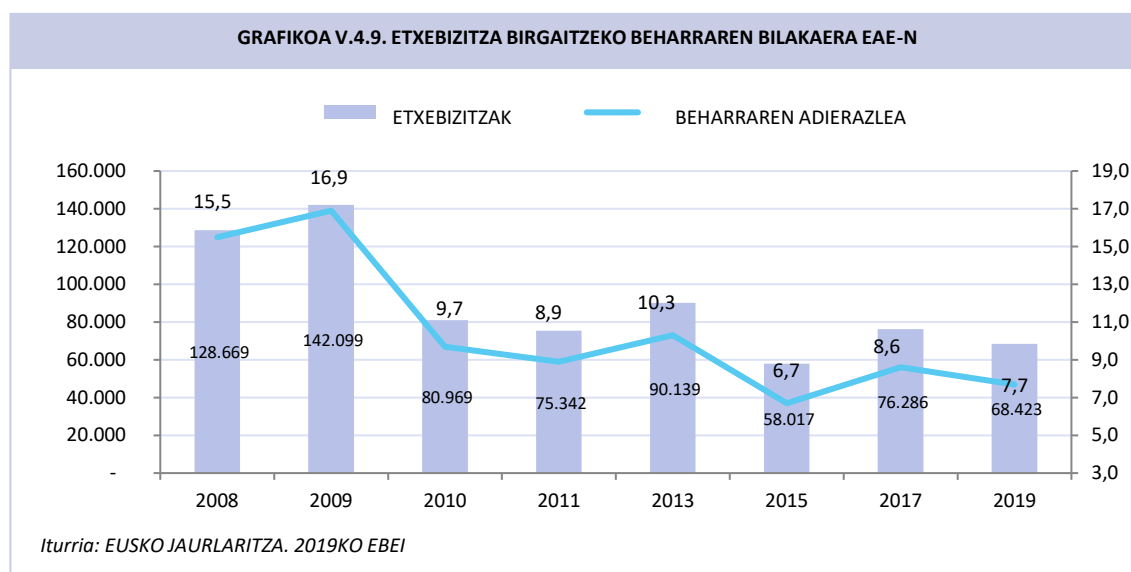
Etxebizitzaren tamaina desegokia da oraindik ere etxebizitza aldatzeko arrazoiak; izan ere, hala aipatzen du % 31,6k, eta ondoren irisgarritasuna (% 14,4) eta etxebizitzaren egoera txarra (% 11,4) daude. Jarraian, alokairu merkeagoa bilatzea (% 10,4) eta egungo etxebizitzaren kokapen txarra (% 8,9) daude; horiexek dira arrazoirik ohikoenak.

c) Birgaikuntza beharra

EBElren zenbatespenen arabera, 68.423 euskal familiek behar dute etxebizitza birgaitzeko esku-hartzea 2019an. Hala, kopuru hori EAEko famili etxebizitza parkearen % 7,7 da. Bilakaerari dagokionez, birgaitzeko beharrak behera egin du 2017arekin alderatuta, bai etxe kopuruan (-% 10,3), bai behar horren eragin erlatiboan (ehuneko -0,9 puntu). Epe luzea kontuan hartuz (ikus V.4.9 grafiko), 2009tik zenbait etxek duten birgaitze beharraren nolabaiteko oreka gertatuko litzateke gorabehera batzuen ondoren (2009an, birgaitzea behar zuten etxebizitzak 142.099 ziren).

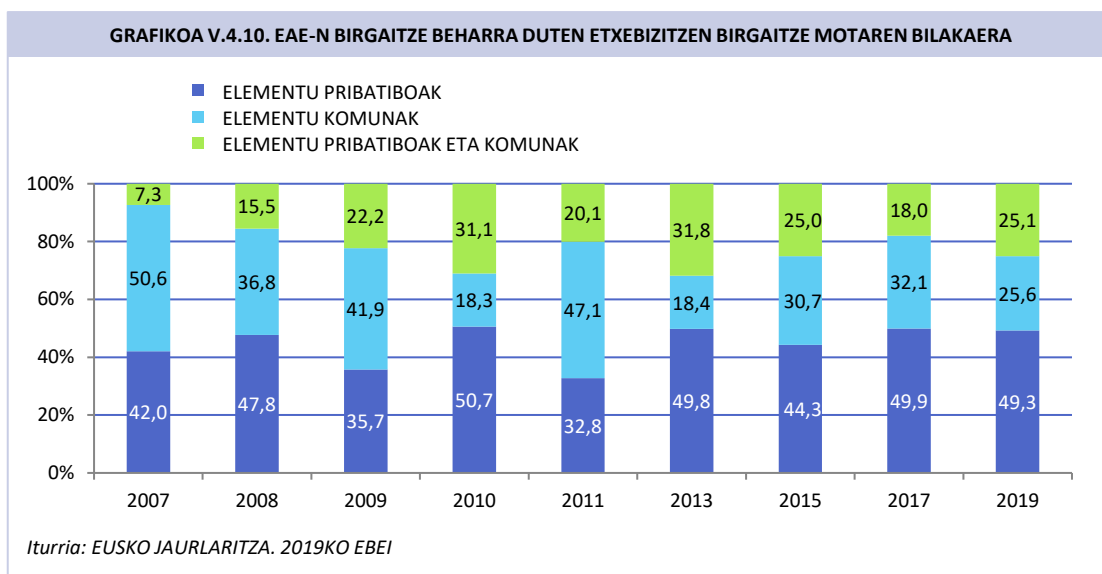
V.4.15. TAULA LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA EAE-KO ETXEBIZITZA BIRGAITZEAREN BEHARRAREN KUANTIFIKAZIOA						
	ETXEBIZITZAK			BEHARRAREN ADIERAZLEA		
	2015	2017	2019	2015	2017	2019
ARABA	6.684	9.790	8.374	5,1	7,2	6,1
BIZKAIA	27.612	43.590	37.934	6,1	9,4	8,1
GIPUZKOA	23.720	22.906	22.115	8,4	7,9	7,6
EAE	58.017	76.286	68.423	6,7	8,6	7,7

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. ENDV 2019.

Lurraldeen arabera ondorioztatu da Araba eta Bizkaia garrantzitsuak izan direla 2019an beharrak jaisteko, izan ere, esku-hartze hori behar duten etxebizitza kopurua batez bestekoaren gainetik jaitsi zen, 2017an eta 2019an % 14,5 eta % 13 hurrenez hurren. Gipuzkoan, bestalde, % 3,5 gutxiti dira behar hori duten etxeak (batez bestekoa -% 10,3koa da). Bilakaera horren ondorioz, Arabak behar gutxien duen lurraldea izaten jarraitzen du % 6,1ekin (beharra duten 8.374 etxebizitza), eta Gipuzkoa tartean dago % 7,6rekin (22.115 etxebizitza). Bizkaiak, aldiz, batez besteko % 7,7ko ratioa gainditzen du, izan ere, eraberritzeko beharra dute % 8,1 etxebizitzek (37.934).

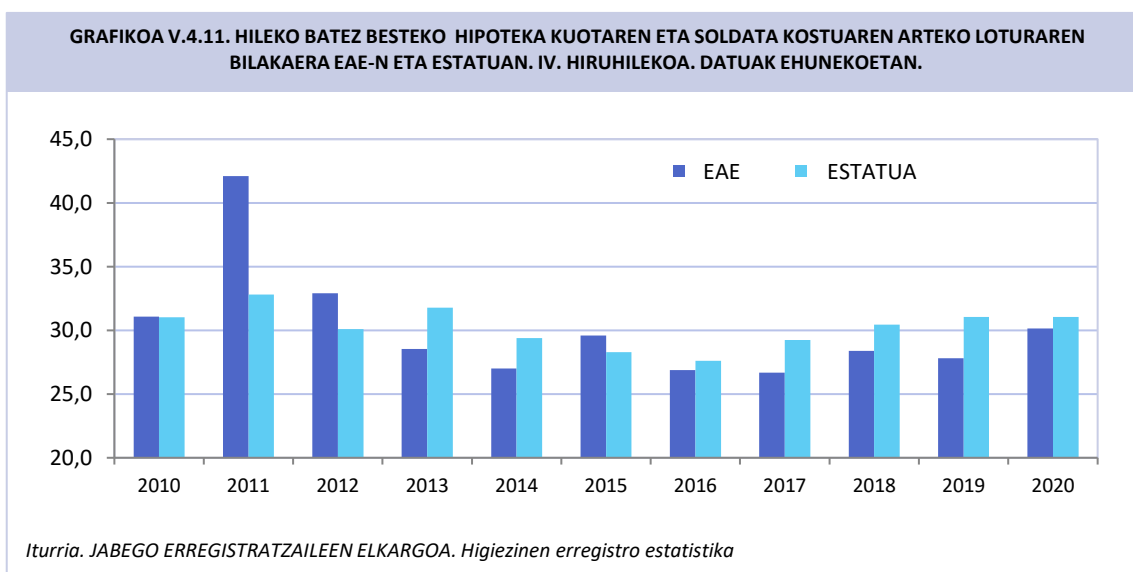
Beharrezko birgaikuntzaren ezaugarriei dagokienez, familien ia erdiarentzat gutxi gorabehera (% 49,3), familia etxebizitzetako elementu pribatuak dira beharraren ardatza (komunak, lurra, berokuntza instalazioa, leihoak aldatzea, etab.). % 25,1ek etxebizitza barruan eta eraikineko eremu komunetan birgaitzea behar du, eta gainerako % 25,6a eraikineko eremu komunetan soilik egiten diren birgaitze-ekintzei dagokie.

4.3.2. Familien finantza ahalegina

EAEko familiek etxebizitzak ordaintzeko egin behar duten finantza ahaleginari dagokionez, Eusko Jaurlaritzako Etxebizitzaren Behatokiak erakutsi du *“Higiezinaren Erregistro Estatistikako”* datuak erabilita, finantza ahalegin hori hileko batez besteko hipoteka kuotaren eta soldata kostuaren arteko loturaren ikuspuntutik aztertuz gero, % 30,14koa izan dela 2020ko laugarren hiruhilekoan, hau da, aurreko urtean baino 2,34 puntu gehiago. Estatu osoari dagokionez, bere joera desberdina da, 2020. urtearen amaieran ahalegin hori batez besteko soldata-kostuaren % 31,04 baita, aurreko urteko ratio bera.

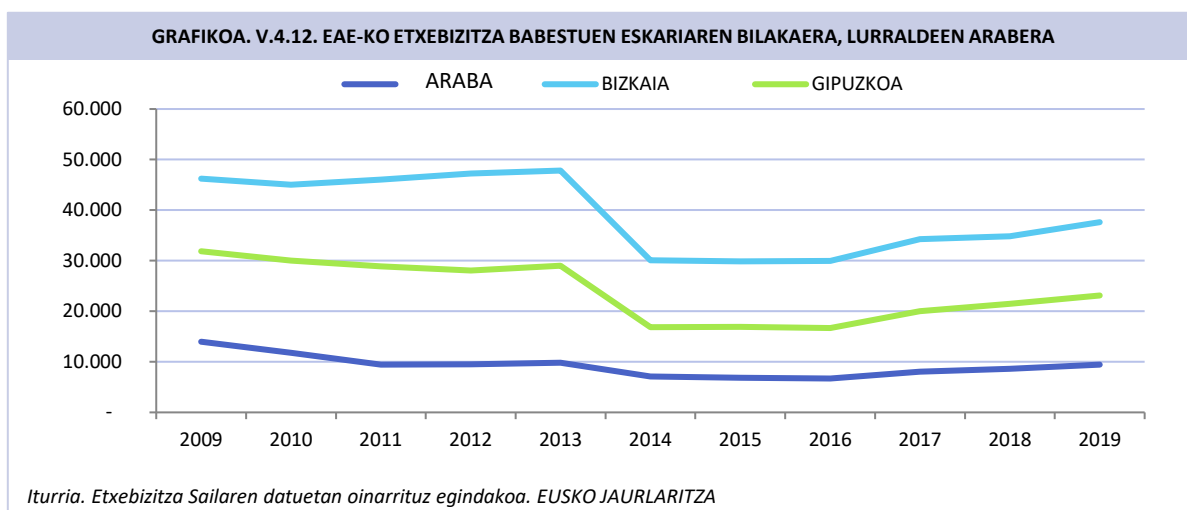
Epe luzeagoaren ikuspegitik, azken hamarkadan (2010 eta 2020 artean) finantza-ahalegin hori 0,9 puntu murriztu da EAEn, eta ez da aldatu estatu osoan.

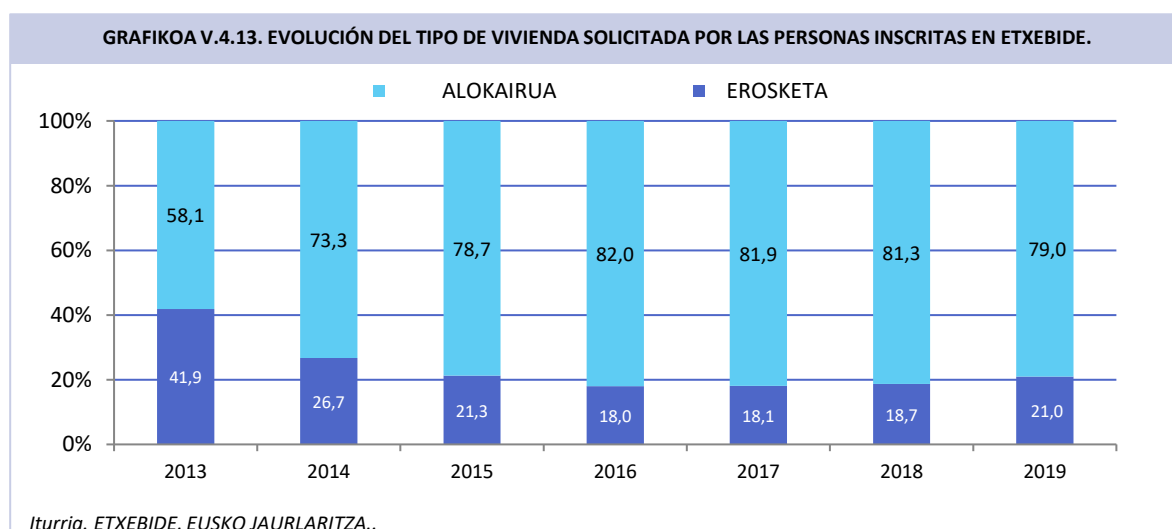
4.3.3. Etxebiden (Euskal Etxebizitza Zerbitzuan) erregistratutako etxebizitza babestuen eskaria ³⁸

Etxebizitzaren Euskal Behatokiak “Etxebide Zerbitzuaren 2019ko ebaluazio orokorraren txostenean” jaso zuen Etxebiden inskribatutako etxebizitza babestuko eskaria 2017an nabarmenki igo zela, % 17,2, eta, hori inflexio puntua izan zela aurreko urteetako dinamikarekin alderatuz³⁹. 2018an goranzko joerak jarraitu zuen, baina intentsitate baxuagoarekin: eskariak % 4 gehitu ziren, eta 2018 eta 2019 artean, bikoiztu, hau da, % 8. Hala, urtea bukatzean, Euskadin etxebizitza babestuak eskuratzeko 70.179 eskari zeuden, aurreko urtean baino 5.172 gehiago. Sexuen arabera banaketa nahiko egonkor mantendu da urte hauetan, emakumeak gizonak baino pixka bat gehiago izan direlarik (2019an bakarka egindako eskarien % 54,4).

Lurraldeen arabera, etxebizitza babestuen eskaria bereziki igo zen Araban 2019an (+% 9,1, 2018rekin alderatuz), eta Bizkaian (+% 7,9) eta Gipuzkoan (+% 7,5) batez bestekoa baino zerbait gutxiago. Hala ere, Bizkaiko eskaria erdia baino gehiagokoa da oraindik ere (% 53,6), ondoren, Gipuzkoakoa (% 32,9) eta azkenik, Arabakoa (% 13,4) daudelarik.

Eskatutako etxe motei dagokienez, 2013an inskribatuta zeudenetatik % 58,1ek alokairua nahi zuen eta 2019an % 79k (% 21ek erostea nahiago zuen).

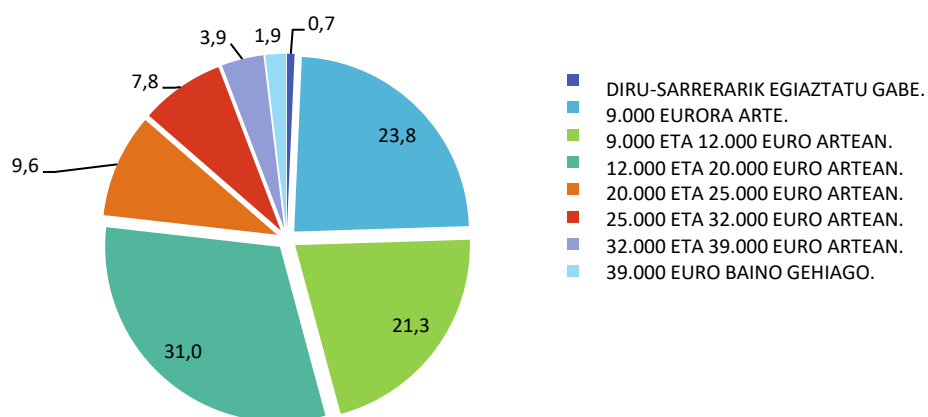

³⁸ Atal honetako datu batzuk ezin izan dira eguneratu 2019ko memoriarekin alderatuta, eta interesa dutenez, 2018ko emaitzak mantendu dira.

³⁹ 2014 eta 2016 artean ia ez zen aldatu Etxebideko eskari kopurua, 2013an jaitsiera nabarmena egon ondoren nagusiki araubide bat indarrean jarri zelako; horren arabera, izen-emateak bi urtean behin berritu behar dira, bestela, baja egoera aitortzen baita.

2019an Etxebiden inskribatutako pertsonen kolektiboaren ezaugarriei dagokienez, EAEko etxebizitza babestuen eskatzaileen % 21,3ren urteko diru-sarrera haztatuak 9.000 eta 12.000 euro artekoak ziren eta % 31renak 12.000 eta 20.000 euro artekoak. Bestalde, % 23,8k 9.000 eurotik beherako diru-sarrerak zituen eta % 23,2k, berriz, 20.000 eurotik gorakoak. Azkenik, % 0,7k ez zuen diru-sarrerarik edo ez zuen horrelakorik egiaztatu.

GRAFIKOA V.4.14. ETXEBIDEN IZENA EMAN DUTENEN BANAKETA, AITORTUTAKO DIRU-SARREREN ARABERA. DATUAK URTEKO EUROEN ARABERA. 2019.

Iturria: GOBIERNO VASCO. ETXEBIDE.

Hau da etxebizitza babestua eskatu zuten pertsonen aitortutako hilabeteko ordainketa gaitasuna: kalkuluen arabera, batez beste, ordaintzeko gaitasuna 357 eurokoa zen. Gaitasun hori altuagoa zen erosteko etxeen eskatzaileen artean (460 euro/hilean) babestutako alokairuko etxebizitzaren eskatzaileen artean baino (315,2 euro/hilean). Tartean arabera banaketan, aukera guztietan (alokairua, erosketa edo guztia), inskribatutako pertsona guztien erdiak baino gehiagok esan zuen 450 euro baino gutxiago ordaintzeko gaitasuna zuela: % 76,8 eskatzaile guztiek, % 51,3 erosketa eskatzaileen artean, eta % 87,2 alokairuko eskatzaileen artean.

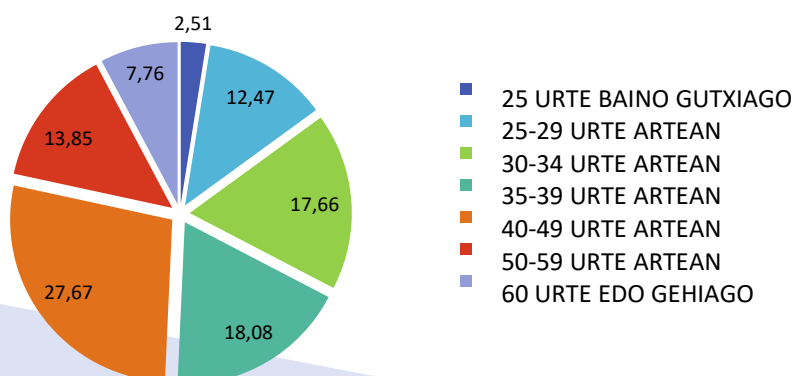
Inskribatutako pertsonen adinari dagokionez, betidanik gazteak nagusi izan badira ere, gaur egun (azken datuak 2018koak dira) % 49,3k 40 urte baino gehiago ditu. 30 urtetik beherakoak, berriz, % 15 dira. Horrekin bat eginez, behatokiak, 2019ko txostenean azpimarratu zuen bakarrik etxebizitza eskatzaileen % 26 ez dela emantzipatu eta familiaren etxean

V.4.16 TAULA EAE-KO ETXEBIZITZA BABESTUEN ESKATZAILEEK HILEAN ORDAINTZEKO DUTEN GAITASUNA DATUAK EHUNEKOETAN. 2019.

	ALOKAIRU ESKARIA	EROSKETA ESKARIA	GUZTIRA
180 EURORA ARTE	11,0	1,4	8,2
181 EUROTİK 300 EURORA ARTE	45,3	12,4	35,8
301 EUROTİK 450 EURORA ARTE	30,9	37,5	32,8
451 EUROTİK 600 EURORA ARTE	11,4	32,7	17,5
600 EURO BAINO GEHIAGO	1,5	16,1	5,7
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0
HILABETEAN ORDAINTZEKO BATEZ BESTEKO GAITASUNA (€)	315,2	459,6	356,8

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. ETXEBIDE.

GRAFIKOA V.4.15. ETXEBIDEN IZENA EMAN DUTENEN BANAKETA, ADINAREN ARABERA. 2018KO EKAINA.

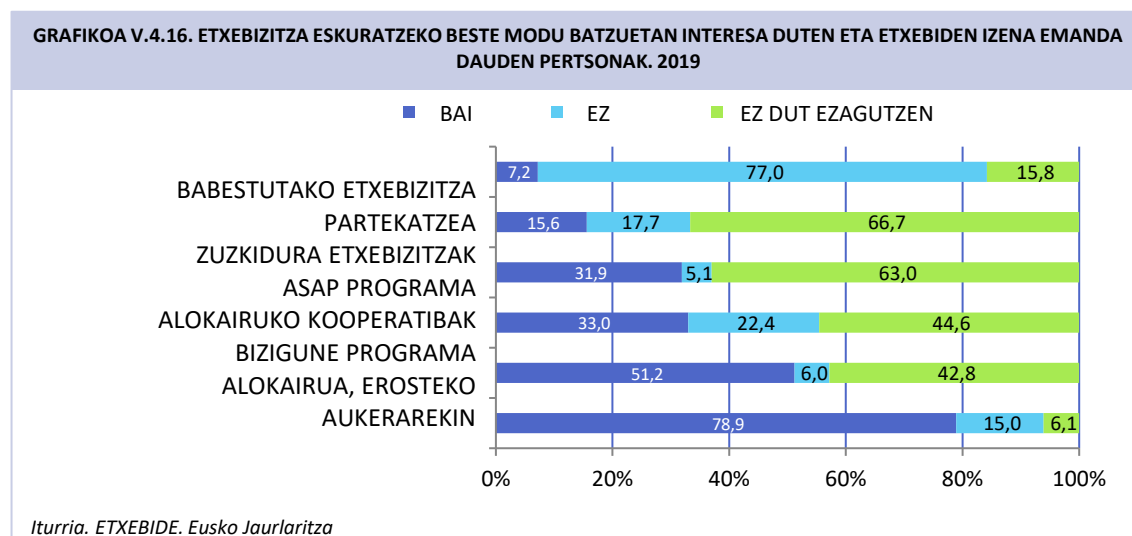
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. ETXEBIDE.

bizitzen jarraitzen duela, eta, gainerako % 74ak etxe independentea du. Bilakaerari dagokionez, serie guztiko emantzipazio tasa altuena da, nabarmenki ezberdina delarik 2005eko emantzipatuen % 32,5ekin.

Etxebizitza babestua izateko/aldatzeko arrazoi nagusiei dagokienez, inskribatutako pertsonak arrazoi nagusiak hauek direla adierazi zuten: independizatzeko beharra edo etxebizitza berri bat sortzeko beharra, “norbere kontura bizitzeko” (erantzunen % 36,3) beharra eta “bikotearekin bizitzeko edo ezkontzeko” (% 35) beharra baita ere. Beste batzuk, “dibortziateagatik edo banatzeagatik” (% 12) zela esan zuten, eta beste batzuk, “beste arrazoi batzuk” (% 16,6) aipatu zituzten. Ohiko etxebizitza aldatu behar duten pertsonak dagokionez, gehienek esan zuten “alokairu eskuragarri bat izan nahi zutela” (% 53,5), ondoren, “etxebizitza bat jabetzan izan nahi zutela” adierazi zutenak zeuden (% 13,1) eta bukatzeko, egungo etxebizitzak “bizigarritasun baldintza txarrak” zituela adierazi zutenak (% 12,5).

Gainera, babestutako etxebizitzaren eskatzaileei galdetu zitzairen ea bazekiten beste aukerarik ote zegoen alokairuko edo erosteko babes publikoko etxebizitzaren beharrak betetzeko⁴⁰, eta gehienek erantzun zuten interesgarritzat jotzen zutela erosteko aukera ematen zuen alokairua. Zehazki, galdetutakoen % 79k esan zuen modalitate horretan interesa zuela, eta % 15ek esan zuen ez zela irtenbide egokia.

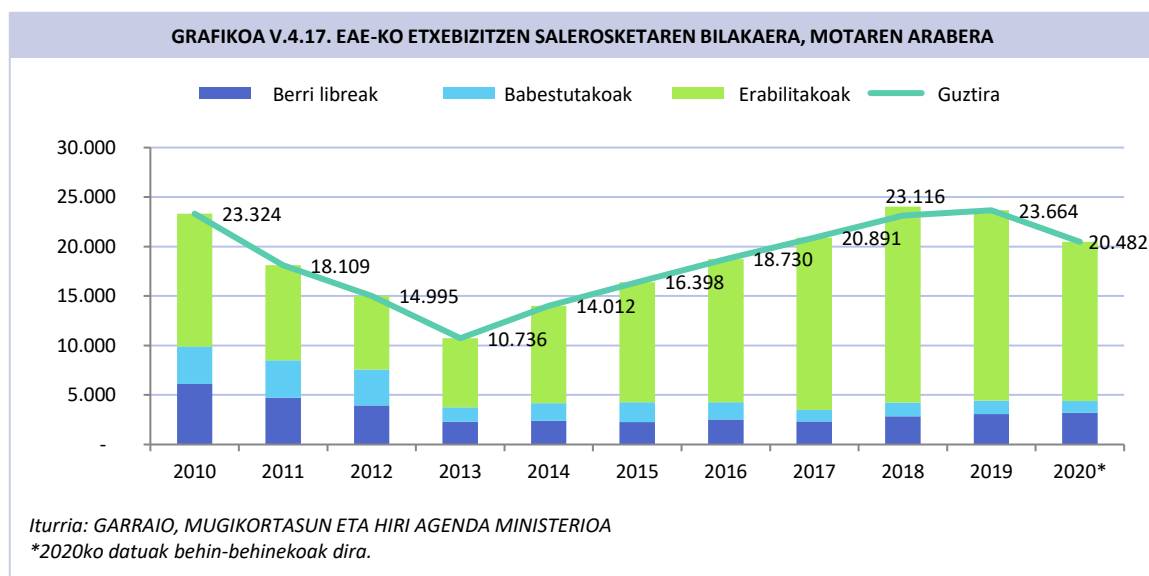
Bitik batek uste du Bizigune programa interesgarria dela, eta ASAP programa interesgarritzat jotzen du % 32k. Programa horiei dagokienez, askok ez du beraien berri: % 43k ez daki Bizigune zer den, eta % 63k ez daki ASAP zer den. Alokairuko kooperatibetan interesa du etxebizitza babestuen eskatzaileen hirutik batek (% 33,0). Zuzkidura etxebizitza kontuan hartzen dutenak gutxiago dira, % 18, hain zuzen ere. Eta bakarrik % 7k ikusten du aukera moduan babestutako etxebizitza beste eskatzaile batzuekin partekatzea. Askok ez dute aukera horien berri, V.4.16 grafikoan ikus daitekeen moduan.

⁴⁰ Programa horien deskribapenak eta zifrak kapitulu honen 4.6.1 atalean xehetasunekin azaldu dira.

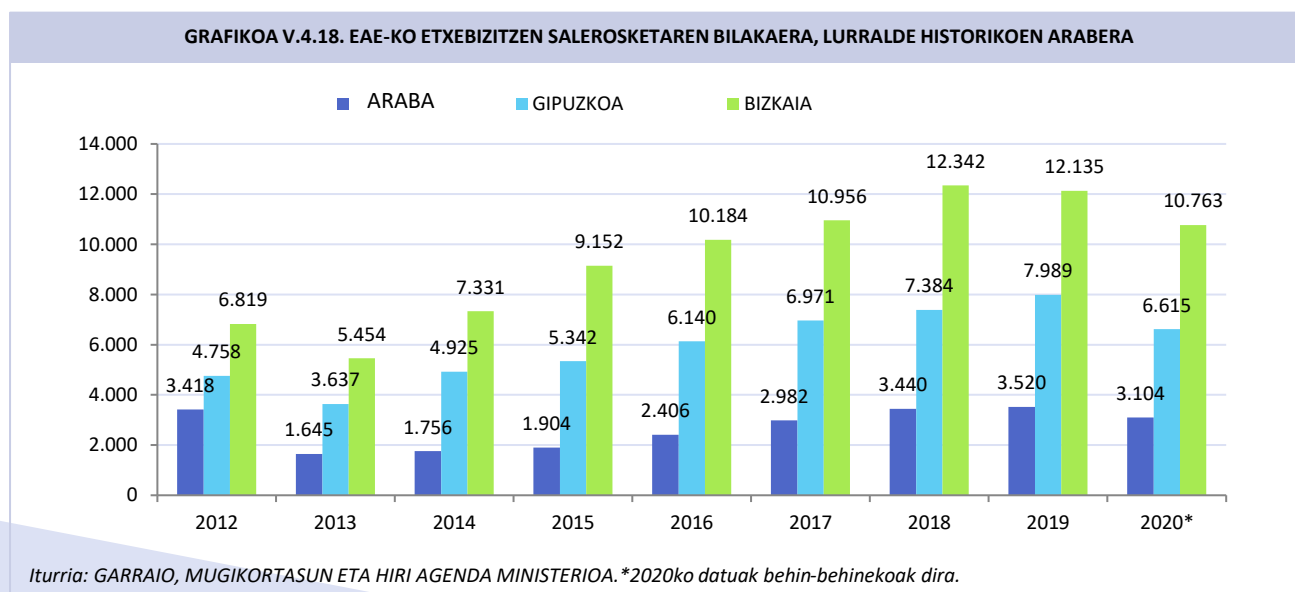
4.4. HIGIEZINEN ARLOKO JARDUERA: ETXEBIZITZEN SALEROSKETAK

Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agenda Ministerioak (aurreko Sustapen Ministerioa) Notariotza Estatistikatik jasotako datuen arabera, EAEn notarioaren aurrean 20.482 etxebizitza-salerosketa formalizatu ziren guztira 2020. urtean (behin-behineko datuak), hots, % 13,4ko murrizketa 2019. urtearen aldean (- % 14,5 erregistratu zen epealdi berean, estatuan, non guztira 487.089 transakzio erregistratu baitziren).

Bilakaera desberdina da etxebizitza motaren arabera: etxebizitza berri libreen transakzioak 3.191 izan ziren (% 15,6), 2019an baino % 4,3 gehiago. Bigarren eskuko etxebizitzaren transakzioei dagokienez, 2020an 16.079 transakzio egin ziren guztira, 2019ko datua baino % 16,4 gutxiago; beraz, ratio hori, transakzio guztien -% 13,4ren azpitik dago. Ondorioz, tipologia horrek garrantzia galtzen du transakzio guztiei dagokienez, % 81,3tik % 78,5era gutxitu baita.

Babestutako etxebizitzek kontrako bilakaera izan dute baita ere: 2020an EAEn 1.212 salerosketa egin ziren, 2019an baino % 11,3 gutxiago. Modu horretan, etxebizitzaren segmentu horrek garrantzia pixka bat irabazi du transakzio guztietan, 2019ko % 5,8tik 2020ko % 5,9ra igaroz, hain zuzen ere.

Zifrak lurraldeen arabera aztertuta, azken urteko joera negatiboa hiru lurraldeetan gertatu da, bereziki Gipuzkoan, bertan transakzioak batez bestekoa baino gehiago gutxitu baitira, % 17,2. Bizkaian % 11,3 gutxitu dira eta Araban % 11,8. Bilakaera horren ondorioz, Bizkaian salerosketa gehienak erregistratzen dira oraindik ere (% 52,5) eta transakzio guztietan oinarrituta 1,2 puntu irabazi ditu. Ondoren, Gipuzkoa (% 32,3, aurreko urtean baino 1,5 puntu gutxiagorekin) eta Araba daude (% 15,2, +3 hamarren gehiago).

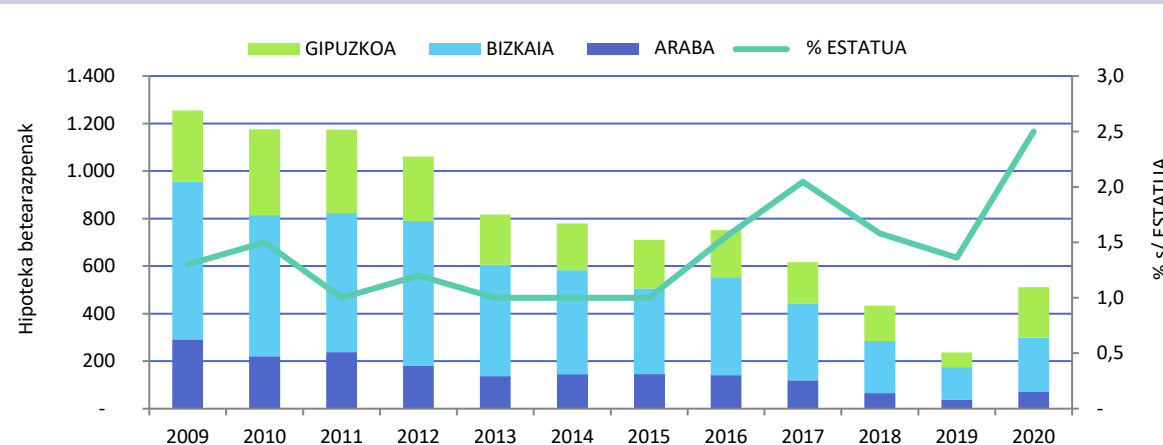
4.5. HIPOTEKA EGIKARITZEAK, BOTATZEAK ETA KALERATZEAK

Krisiak bizi-baldintzetan duen eraginetako bat da hipotekak edo alokairuko errentak ezin ordaintzeagatik etxebizitza galtzen duten familien kopuruak gora egiten duela. Hipoteka betearazpenen, botatze judizialen eta kaleratzeen bilakaera aztertzean, fenomeno horri buruzko informazioa eskuratu dezakegu.

4.5.1. Hipoteka betearazpenak

Botere Judizialaren Kontseilu Nagusiak (BJKN) Hipoteka betearazpenen baitan, bahi edo hartzekodunarentzako hipotekaren bidez bermaturiko zorrak ordaintzeko lehen instantziako epaitegietan izapideturiko prozedurak bildu dira, hartzekodunaren aldeko hipoteka eskritura dutenak eta jabetza erregistroan inskribatuak. Komeni da azpimarratzea jabeak ez direla hasten diren betearazpen guztietan botatzen eta prozedura judizialek hipoteka betearazpenengatiko hainbat ziurtagiri egiteko aukera ematen dutela. Gainera, hipoteka betearazpen horiek pertsona fisiko eta juridikoen hiri finkenak dira (etxebizitzak, orubeak eta abar barne).

GRAFIKOA V.4.19. EAE-N AURKEZTUTAKO HIPOTEKA BETEARAZPENEN BILAKAERA, ETA ESTATUKO DATUA OINARRI HARTUZ DUEN GARRANTZIAREN BILAKAERA.

Iturria: CGPJ. Krisiak organo judizialean izandako ondorioen estatistikak

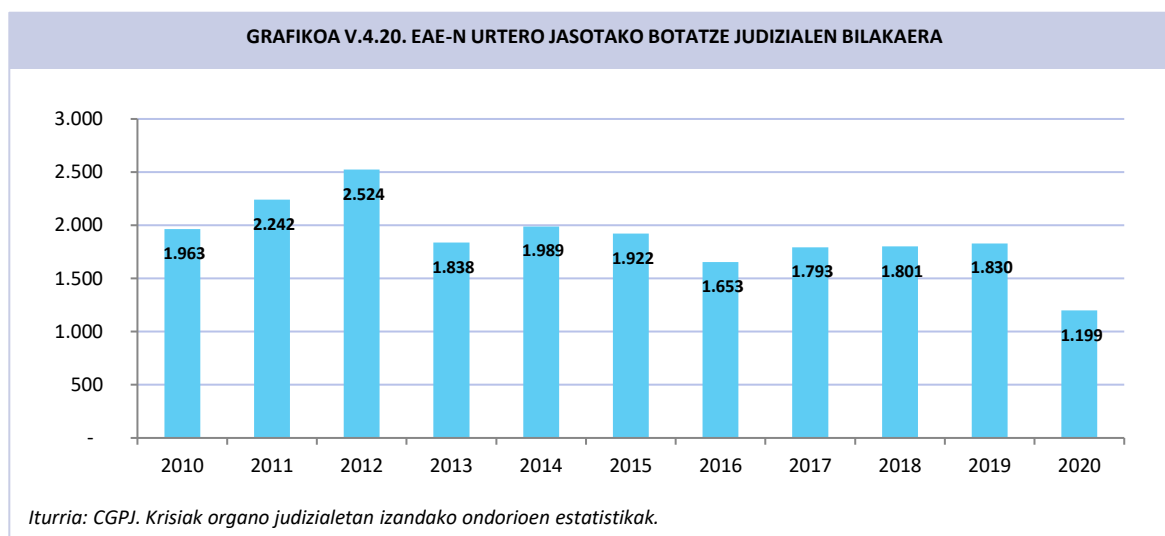
BJKNk hiru hilean behin estatistika txosten bat egiten du krisiak organo judizialean dituen ondorioei buruz, eta Euskadiko lehen instantziako epaitegietan aurkezturiko hipoteka betearazpenen jarraipena egiten du, eta adierazi duenez⁴¹, 2020an 511 egikaritze erregistratu ziren, hots, % 115,6ko gehikuntza handia aurreko urtearen aldean, eta baliteke hori joera aldaketaren hasiera izatea. Izan ere, 2010etik (2016an izandako igoera txiki bat salbuetsiz) era horretako prozedurek behera egin dute, 2009an bideratu zirelarik betearazpen gehien, 1.255, hain zuzen ere. 2020an aurkeztutako 511 betearazpenak estatuko 20.460etako % 2,5 dira (+% 17,5 2019ko datuekin alderatuta).

⁴¹ Aurkeztutako betearazpenen bilakaera aztertu zuten, ez ebatzitako betearazpenena, ezin baita jakin zenbateko eragina duen 2012an ezarritako luzamenduak berez aldakorra den betearazpenen ebazpenen tasan.

Lurraldeen arabera, Araban 72 betearazpen egin ziren, 2019an baino % 94,6 gehiago eta EAEko % 14,1. Bizkaian 227 hipoteka betearazpen egin ziren, aurreko urtean baino % 65,7 gehiago, eta guztiaren % 44,4. Gipuzkoan, 2020an, 212 betearazpen aurkeztu ziren, aurreko urtean baino % 236,5 gehiago (gehikuntza handiena izan da), eta EAEko % 41,5.

4.5.2. Botatzeak eta kaleratzeak

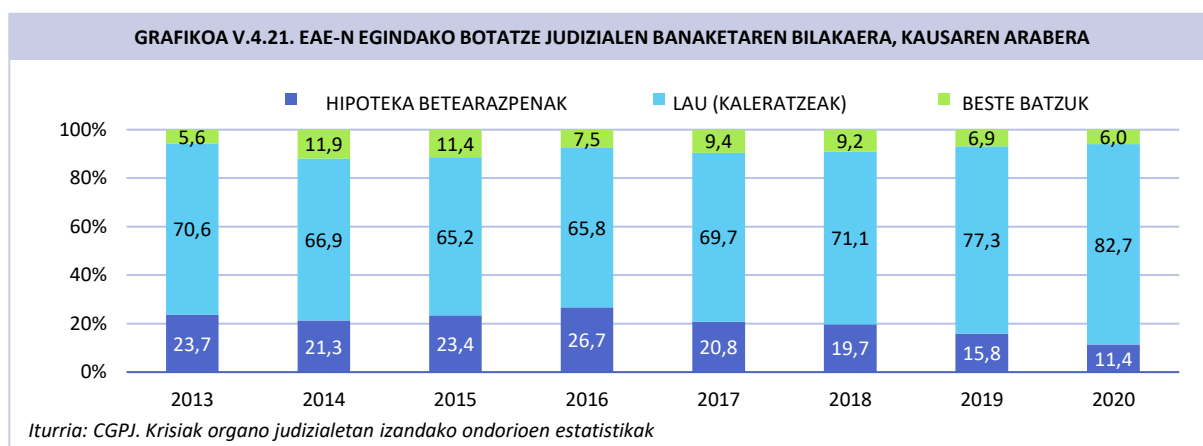
Hipoteka betearazpena egin eta zenbait hilabete igaro ondoren, higiezinaren desjabetzea etorriko litzateke, zeinaren bidez higiezinaren jabetza kentzen zaion pertsona bati, epaileak emandako ebazpena betearazteko. Etxegabetze deritzo prozesu horri, baina termino hori ez da zuzena, zeren eta etxegabetzea soilik alokairu edo errentamendu kasuei baitagokie.

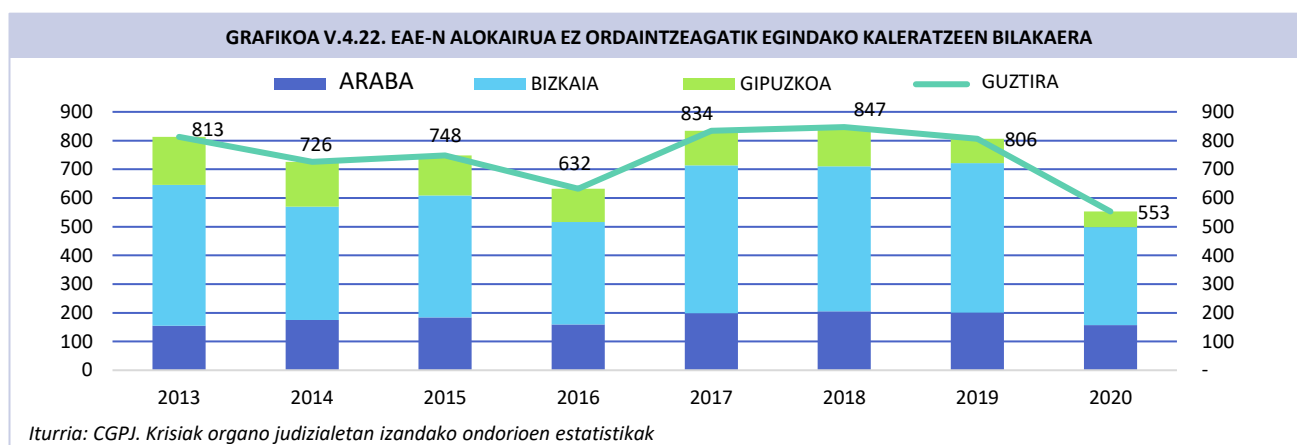
Guztira, 2020an, EAEn 1.199 botatze egin zituzten (botatze bat ondasun higiezin bakoitzeko, botatze edo jabetza ematea sortzen dituen ezartzeak eta erabakitzen den prozesu mota edo prozesuaren fasea albo batera utzita erabakitzen denean, betiere, higiezinaren jabetza aldatzen bada, eta kontuan hartu gabe landa edo hiri finka den edo etxebizitza den edo ez), 2019an baino ia % 34,5 gutxiago. Datu hori estatuan egindakoen % 2,2 da, eta azken horiek ere % 21 gutxitu ziren.

Bestalde, lehen instantziako epaitegiek egindako botatzeen zifrak, 2013tik eskuragarri daudenak, banatu egin daitezke hipoteka egikaritzeetatik, Hiri Alokairuetako Lege prozeduretatik (nagusiki ordaindu gabeko alokairuak) edo beste arrazoi batzuegatik (arbitrajeko laudoak, familia prozesuak, eta abar) eratortzen diren heinean.

Hala, 2020an, Euskadin, lehen instantziako epaitegiek 669 botatze egin zituzten, aurreko urtean baino % 35,9 gutxiago, eta estatuko kopuru osoaren % 2,3. Horietatik 76 hipoteka egikaritzeak izan ziren (-% 53,9, 2019rekin alderatuz), 553 kaleratze prozedurak (-% 31,4) eta 40 beste prozedura batzuk (-% 44,4). Kopuru osoa kontuan hartuz, serie guztian, alokairuko kaleratzeak botatze gehienak izan ziren, 2020an % 82,7, eskuragarri dagoen serieko kopuru handiena, hain zuzen ere.

Alokairua ez ordaintzeagatik kaleratzei dagokienez, 2020an Euskadin egindako 553 kaleratzeak (aurreko urtearekin alderatuz -% 31,4) estatuko % 2,6 izan ziren. Lurraldean arabera, bilakaerak ez du ezberdintasun asko: Araban 157 kaleratze egin ziren, 2019an baino % 21,9 gutxiago, eta kopuru osoaren % 28,4. Gipuzkoan 55 kaleratze egin ziren, aurreko urtean baino % 35,3 gutxiago eta kopuru osoaren % 9,9. Bizkaiko garapena, aldiz, beharrezkoa da: 341 kaleratze egon ziren, 2019an baino % 34,4 gutxiago, eta gure autonomia erkidego guztiko % 61,7.

Edonola ere, kontuan hartu behar da COVID-19ari aurre egiteko gizarte eta ekonomia ereduaren berehalako neurri osagarriak ezartzen dituen martxoaren 31ko 11/2020 Legegintza Errege Dekretuak 2020ko datuak moldatu ahal izan dituela abuztuaren 9ra arte debekatuta egon zirelako.

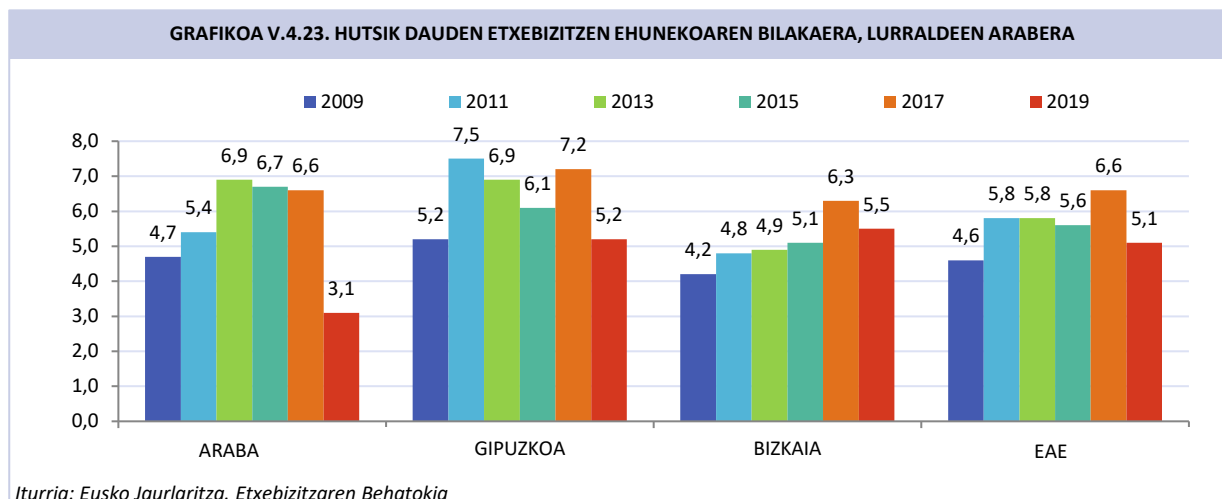
4.6. ETXEBIZITZA HUTSAK ETA BIZILAGUNIK GABEAK: 2019-KO DATUAK⁴²

V.4.17 TAULA EAE-KO ETXEBIZITZA PARKEAREN BANAKETA. 2019.								
	EAE		ARABA		BIZKAIA		GIPUZKOA	
	KOP. E	%	KOP. E	%	KOP. E	%	KOP. E	%
GUZTIRA	1.059.465	100,0	165.639	100,0	548.502	100,0	345.324	100,0
OKUPATUA	972.486	91,8	151.239	91,3	502.483	91,6	318.763	92,3
HUTSAK:	86.979	8,2	14.400	8,7	46.018	8,4	26.561	7,7
- DENBORALDIA	33.446	3,2	9.327	5,6	15.643	2,9	8.476	2,5
- HUTSIK	53.533	5,1	5.073	3,1	30.375	5,5	18.085	5,2

Iturria: Etxebizitzaren Behatokia. EUSKO JAURLARITZA.

⁴² Atal honek eguneratu egiten du 2018ko memoria sozioekonomikoan jasotako "2017ko EAEko Etxebizitzaren erabilerrari buruzko inkesta".

Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailak "EAEko Etxebizitza hutsen bi urtean behingo zenbaketa eta ezaugarrien inkesta" sortu zuen 1997 eta 2015 urteen artean, eta 2017an aurrekoaren ordeztu "EAEko etxebizitzaren erabilerari buruzko inkesta" sortu zuen gure autonomia erkidegoko etxebizitza hutsen parkearen tamaina eta kudeaketa aukerak aztertzeko; informazio hori garrantzitsua da hutsik dauden etxebizitzak mugitzeko politikak diseinatzeko.

2019ko inkesta da eskuragarri dagoen azkena, eta bertako emaitzen txostenean jasota dago EAEn milioi bat etxebizitza baino zertxobait gehiago zenbatu zirela urte horretan, eta horietatik % 91,8 okupatuta egon ohi direla (2017an, % 91). Eta hutsik dauden edo nagusiak ez diren etxebizitzaren % 8,2tik (ia 87.000 unitate) % 3,2 sasoiko etxebizitzak dira, eta gainerako % 5,1a (53.533 etxebizitza) jenderik gabeko etxebizitzaren parkeari dagokio (% 6,6 2017an).

Lurraldeka, Arabako etxebizitza hutsen tasa izan zen baxuena 2019an. Arabakoa % 3,1 izan zen, Bizkaikoa % 5,5 eta Gipuzkoakoa % 5,2. 2017. urtearekin alderatuta, beherakada esanguratsua gertatu da jenderik gabeko etxebizitzaren kopuruan (% 22,7koa termino absolutuetan), eta EAEko tasa orokorra 1,5 puntu jaitsi da, % 6,6tik % 5,1era.

Udalerrien tamainari dagokionez, etxebizitza hutsen portzentaje handiena % 11,9koa izan da 2.500 biztanletik beherako udalerrietan (2017an % 12,3koa). Ratioa % 6,4koa da 2.500 eta 10.000 biztanle arteko udalerrietan (2017an % 9,1) eta % 6,2koa 10.000 eta 20.000 biztanle arteko udalerrietan (2017an % 8,5). 20.000 eta 40.000 biztanle arteko udalerrietan etxebizitzaren % 4,6 hutsik dago (2017an % 7,2) eta 40.000 eta 100.000 biztanle artekoetan % 4,3 (2017an % 5,3). Amaitzeko, 100.000 biztanletik gorako udalerrietan, hau da, hiru lurraldeetako hiriburuetan, etxebizitza hutsen ratioa % 3,1koa da (2017an % 4,1).

Hortaz, 2017 eta 2019 artean gutxitu egin zen hutsik dauden etxebizitzaren kopurua tamaina guztietako udalerrietan,

100.000 biztanletik gorakoetan baita ere. Gainera, etxebizitza hutsak askoz ere gutxiago dira EAEko hiriburuetan (batez besteko % 3,1). Zehazki, Bilbon % 4, Donostian % 3 eta Gasteizen % 2.

V.4.18 TAULA EAE-KO ETXEBIZITZA HUTSEN PARKEAREN BILAKAERA UDALERRIAREN TAMAINAREN ARABERA. 2015-2019.								
	DATU ABSOLUTUAK					ETXEBIZITZA GUZTIEN GAINEKO RATIOA		
	2015	2017	2019	DIF.17-19	% 17/19	2015	2017	2019
GUZTIRA	58.697	69.231	53.533	-15.698	-22,7	5,6	6,6	5,1
< 2.500	6.908	9.093	9.104	11	0,1	9,4	12,3	11,9
2.501 – 10.000	9.773	13.675	9.796	-3.879	-28,4	6,5	9,1	6,4
10.001 – 20.000	10.625	14.047	9.802	-4.245	-30,2	6,5	8,5	6,2
20.001 – 40.000	5.684	8.410	4.980	-3.430	-40,8	4,9	7,2	4,6
40.001 – 100.000	8.194	8.897	8.106	-791	-8,9	4,9	5,3	4,3
> 100.000	17.512	15.109	11.745	-3.364	-22,3	4,7	4,1	3,1
Iturria. Etxebizitzaren Behatokia. EUSKO JAURLARITZA.								

Horren ondorioz, 2019an hutsik zeuden 5 etxebizitzatik bakarra zegoen hiriburuan (% 21,9), eta heren bat baino zertxobait gehiago (% 35,3) 10.000 biztanle baino gutxiagoko udalerrietan. Halaber, 40.000 biztanle baino gehiagoko udalerrietako etxebizitza hutsak 2017an % 34,7 ziren eta 2019an % 37.

EAEko etxebizitza hutsen ezaugarri nagusiak kontuan hartuta, % 79,3k 100 m² erabilgarri baino gutxiago du eta horietatik gehienek (% 36,87) 75 eta 99 m² arteko tamaina dute. 50 m² baino gutxiagoko apartamentuen kopuru erlatiboa oso txikia da (% 6,4). Era berean, etxebizitza horien % 52,2k 5 gela ditu (egongela eta sukalde barne) eta % 63,4k komun bat du (% 35,8k bi komun ditu). Bestalde, % 65,7k hodi bidezko gas instalazioa du eta % 32,8k instalazio erantsiak ditu (trastelekuak, besteak beste). Egoerari dagokionez, % 24,6ren bizigarritasuna ezin hobea da, % 24,1ek birgaikuntza txikiak behar ditu eta % 24,7k birgaikuntza handia behar du (gainerako % 26,7a “ez daki/ez du erantzun” eremukoa da).

Beraz, EAEko etxebizitza hutsen kopurua eta ezaugarriak aztertu ondoren, Etxebizitzaren Behatokiak azpimarratu du batzuk jada eskaintzan daudela salerosketa merkatuan, eta beste gutxi batzuk alokairuan eskaintzen direla. Etxebizitza horiek, beraz, ez dira kudeatzeko modukoak etxebizitza hutsen mobilizazio programetan. Halaber, beste batzuk aldi baterako daude hutsik, ezinbestean, jabeen

osasunarekin lotutako arrazoiengatik edo lanagatik. Horregatik, Etxebizitzaren Erabileraren Inkestaren oinarria “kudeatu daitezkeen” etxebizitza hutsak dira: 2019an guztira 26.207 etxebizitza erabat kudeagarri zenbatu ziren, 2017an baino % 24 gutxiago eta etxebizitzaren parkearen % 2,5, eta jenderik gabeko etxebizitzaren erdia gutxi gorabehera (etxebizitzaren parke osoaren % 3,3 2017an). Bizkaian 14.873 etxebizitza kudeagarri zeuden (parkearen % 2,7), Gipuzkoan 9.377 (% 2,7) eta Araban % 1.957 (etxebizitza parkearen % 1,2 bakarrik).

V.4.19 TAULA EAE-KO ETXEBIZITZA HUTSEN PARKEAREN BANAKETA, MOTAREN ARABERA. 2017-2019.

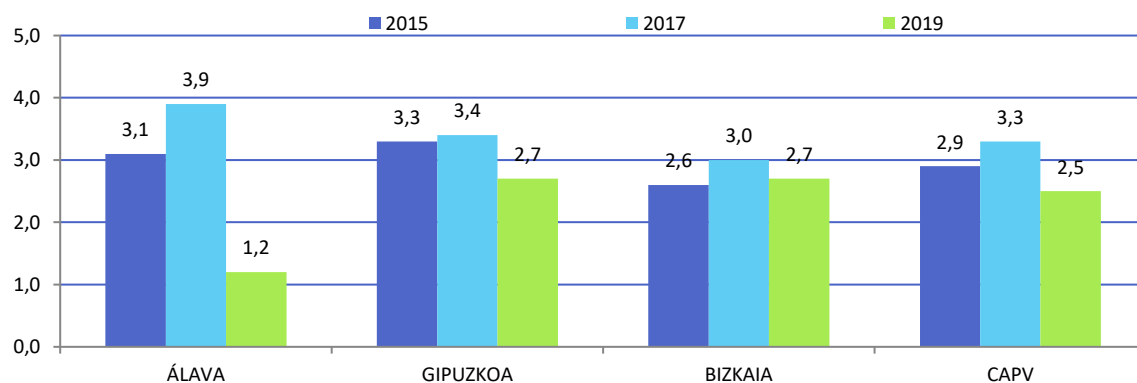
	2017		2019		ALDAK. 17/19	
	KOP. % / PARKEAREN ARABERA		KOP. % / PARKEAREN ARABERA		% KOP.	% / BP-KO PARKEAREN ARABERA
EZ NAGUSIAK	93.923	9,0	86.979	8,2	-7,4	-0,8
DENBORALDIA	24.693	2,4	33.446	3,2	35,4	0,8
HUTSAK	69.231	6,6	53.533	5,1	-22,7	-1,5
Eskaintzan	27.563	2,6	17.869	1,7	-35,2	-0,9
* Kudeatu daitezkeenak	41.668	4,0	34.068	3,2	-18,2	-0,8
** Kudeatu daitezkeenak, lekualdaketak kanpo	34.466	3,3	26.207	2,5	-24,0	-0,8

Iturria. Etxebizitzaren Behatokia. EUSKO JAURLARITZA. Guk egindakoa.

** Bigarren etxebizitzarako erabiltzen ez diren eta eskaintza merkatuan ez dauden etxebizitzak (erosketa edo alokairua).*

*** Aurrekoek gain, lana, hezkuntza, osasuna, menpekotasuna edo gizarte larrialdiak direla-eta egindako etxebizitza aldaketak kanpoan utzi dira.*

GRAFIKOA V.4.24. . KUDEATU DAITEZKEEN ETXEBIZITZEN EHUNEN BILAKAERA LURRALDEEN ARABERA (PARKE OSOAREN EHUNEN BILAKAERA)

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Etxebizitzaren Behatokia

4.7. ETXEBIZITZA POLITIKA

4.7.1. Eusko Jaurlaritzaren etxebizitza politika

a) 2018-2020ko etxebizitza plana. Azken ebaluazioa.

2010etik aurrera, Eusko Jaurlaritzaren etxebizitza politikaren oinarria alokairuko etxebizitza publikoaren parkea gehitzea eta hiri birgaitze eta berrikuntza politika berria sustatzea izan da, irtenbide eraginkor eta jasangarri gisa, hain zuzen ere. Halaber, lurzorua kudeatzeko politika aktiboari eutsi nahi dio, etxebizitza berriaren eraikuntzaren sektorea dinamizatzeko eta lurralde banaketa orekatuagoa lortzeko xedearekin, betiere, etxebizitza politikaren zerbitzurako baliabideen erabilera eraginkortasun handiagoa izateko, baina kontuan hartuta etxebizitzaren merkatua errotik aldatu dela finantza krisiagatik eta higiezinaren burbuila lehertu izanagatik.

V.4.20 TAULA 2018-2020-KO ETXEBIZITZA PLAN ZUZENTZAILEA. ETXEBIZITZA PROGRAMAREN GASTUAK. MILA EUROTAN.

	2018-2020				KONPROMETITUTAKO GASTUAK	GUZTIRA
	2018	2019	2020	GUZTIRA		
LURZORUA ESKURATZEA	4.160	7.640	10.500	22.300	11.900	34.200
ERAIKUNTZA	2.000	12.538	22.313	36.850	29.325	66.175
TALDEKO ENPRESEN KAPITAL TRANSFERENTZIAK	12.425	15.040	18.250	45.715	9.630	55.345
- VISESA PROGRAMAKO KONTRATUA	425	5.040	8.250	13.715	9.630	23.345
- ALOKABIDE, ERAGIKETEN BIDEZ	12.000	10.000	10.000	32.000	-	32.000
ETXEBIZITZA ETA LURZORUKO DIRULAGUNTZA POLITIKAK	129.815	160.208	179.037	469.060	110.874	579.934
- EPE ETA EPO	91.190	94.500	94.500	280.190	-	280.190
- GAZTELAGUN PROGRAMA	-	5.000	11.250	16.250	34.500	50.750
- LURZORUA ESKURATZEA ETA HIRIGINTZA	100	450	450	1.000	-	1.000
- ALOKAIRUA SUSTATZEA	500	2.699	8.309	11.508	6.205	17.713
- ALOKAIRUAREN SUSTAPENA – DIRULAGUNTZAK	250	1.320	2.410	3.980	38.770	42.750
- LANDA GUNEETAKO ERABILITAKO ETXEBIZITZAK	100	100	100	300	-	300
- HITZARTUTAKO SUSTAPENAK	500	750	750	2.000	-	2.000
- ETXEBIZITZA HUTSEN MOBILIZAZIOA (BIZIGUNE 1 ETA 2)	26.000	29.130	31.057	86.187	-	86.187
- ERAIKUNTZA BIRGAITZEA	10.000	20.000	20.000	50.000	14.500	64.500
- ALOKAIRURAKO BITARTEKARITZA PROGRAMA	225	280	280	785	-	785
- ETXEBIZITZEN BIRGAITZE ERAGINKORRERAKO DIRULAGUNTZAK	550	2.577	4.342	7.469	7.076	14.545
- IRISGARRITASUNA	400	3.402	55,89	9.391	9.823	19.214
BESTELAKO DIRULAGUNTZA POLITIKAK	2.400	3.350	3.550	9.300	700	10.000
- ERAIKAL	100	400	600	1.100	700	1.800
- BERRIKUNTZA BABESTEKO DIRULAGUNTZAK	2.300	2.950	2.950	8.200	-	8.200
LANGILEEN ETA FUNTZIONAMENDU GASTUAK	18.488	18.507	18.525	55.520	-	55.520
BESTE GASTU BATZUK	509	1.250	1.500	3.260	2.100	5.360
SP-N KOSTUAK, GUZTIRA 2018-2020	169.798	218.532	253.674	642.005	164.529	806.534
2018. URTEAREN AURREKO KONPROMISOENGATIKO GASTU FINKOAK	46.369	17.898	8.549	72.817	24.655	97.471
ETXEBIZITZA PROGRAMEN GASTUEN AURREKONTUAK, GUZTIRA	216.167	236.430	26.223	714.821	189.184	904.005

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Etxebizitza Sailburuordetza. 2018-2020rako Etxebizitzaren Plan Zuzentzailea.

2018tik indarrean dago 2018-2020ko Etxebizitza Plan Zuzendaria, 6 ardatz estrategikoren inguruan zehaztuta (alokairuko etxebizitza parkea bultzatzea, etxebizitza babestuen parkearen kudeaketa eraginkorrean aurrera egitea, etxebizitza esleitzeko eta eskuratzeko beharkizunetarako prozedurak berrikustea eta aldatzea, etxebizitzaren berrikuntzan aurrera egitea eta lankidetzaren sareak sortzea arloko politikak hobeto kudeatzeko eta uztartzeko). Aurreikusitako gastu osoa 806,5 milioi eurokoa da, eta horietatik 526,3 gastuen eraturako aurrekontuari dagozkio, eta gainerako 280,2 milioiak etxebizitza prestazioen (EPO eta EPE) zenbatekoari.

Helburua, “alokairuko etxebizitzaren parke publikoaren hazkundera sustatzea da, etxebizitzarako eskubide subjektiboa bermatzeko eta zailtasun gehien dituzten kolektiboaren beharrak betetzeko eta nahasketaren bidez gizarte kohesioa lortzeko, arreta berezia eskainiz gazteen emantzipazioari eta oso zahartua dagoen gizarte bateko pertsona nagusien bizi kalitatea hobetzeko. Horretarako, irisgarritasuna eta eraginkortasun energetikoa areagotzen dira, eta, hori guztia, agente eta erakunde publiko eta pribatuaren arteko lankidetzarekin”. Ikuspegiari dagokionez, hiru urtean Etxebizitzaren

3/2015 Legea ezartzea aurreikusi da. Lege horrek, EAEko etxebizitza politiken jarduteko esparru nagusia osatzen du, eta, beraz, legea garatuz, kudeaketa efiziente eta eraginkor batekin eta beharrezko baliabideak erabiliz, epe luzerako etxebizitza politika jasangarrirako oinarriak ezarriko dira.

V.4.21 TAULA 2018-2020-KO ETXEBIZITZA PLAN ZUZENTZAILEA. 2020-KO HELBURUEN EBALUAZIOA ETA AZKEN EBALUAZIOA (2018-2020).

ADIERAZLEAK	2020		2018-2020		BETETZE MAILA AZKENA	
	HELBURUA	GAUZATZEA	HELBURUA	GAUZATZEA	%	MAILA
BABESTUTAKO ALOKAIRUA						
ETXEBIZITZA BABESTU BERRIAK ALOKAIRUAN	1.050	760	2.725	2.053	75,3	
- SAILA	250	122	775	753	97,2	
- VISESA	475	520	1.100	1.126	102,4	
- TOKIKO ERAKUNDEAK	125	76	500	132	26,4	
- EKIMEN PRIBATUA	200	42	350	42	12,0	
ERABILERA LAGAPENeko KOOPERATIBAK	100	0	225	109	48,4	
BIZIGUNE PROGRAMA (MET.)	6.400	6.451	6.400	6.451	100,8	
ASAP PROGRAMA (MET.)	800	276	800	276	34,5	
ETXEBIZITZA IZATEKO ESKUBIDEA AINTZATETSITA DUTEN ETXEAK (MET.)	7.000	6.137	7.000	6.137	87,7	
EPE / LPE JASOTZEN DUTEN ETXEAK	27.600	33.870	28.750	33.870	117,8	
BABESTUTAKO BIRGAIKUNTZA						
BIRGAITZERAKO LAGUNTZAK JASO DITUZTEN ETXEAK	10.700	7.519	31.230	29.160	93,4	
BIRGAITZE ERAGINKORRA	3.000	1.856	8.000	6.880	86,0	
IRISGARRITASUN UNIBERTSALA: DIRULAGUNTZAK JASOTZEN DITUZTEN PROIEKTUAK	140	86	420	393	93,6	
BESTE ADIERAZLE BATZUK						
BABESTUTAKO ALOKAIRUKO PARKEA (MET.)	22.000	25.823	22.000	25.823	117,4	
BABESTUTAKO ALOKAIRUKO PARKE PUBLIKOAREN EHUNEKOA, PARKE PUBLIKO GUZTIA OINARRI HARTUTA (MET.)	% 33	% 34	% 33	345	103,0	
EUSKOREGITEN ERREGISTRATUTAKO EIT-AK (MET.)	35.000	47.637	35.000	47.637	136,1	
ERREGISTRATUTAKO ALOKAIRUKO KONTRATU KOPURUA (MET.)	50.000	103.909	50.000	103.909	207,8	
HIRUGARREN SEKTOREKO ERAKUNDEEI ETA BESTE ADMINISTRAZIO BATZUEI LAGATAKO ETXEBIZITZA KOPURUA	45	75	100	137	137,0	
SUSTAPENETARAKO EGOITZA ALTERNATIBEN PROGRAMA	20	32	60	81	135,0	
GENERO INDARKERIAREN AURKAKO EGOITZA ALTERNATIBEN PROGRAMA	20	41	60	93	155,0	
GAZTELAGUN PROGRAMA (MET.)	2.500	1.992	2.500	1.992	79,7	

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. ETXEBIZITZAREN BEHATOKIA.

Betetze mailari dagokionez, ondoren, Etxebizitzaren Euskal Behatokiaren ebaluazioaren laburpen bat azalduko da, 2020ko ekitaldian gauzatutako jarduketei buruzkoa, hain zuzen ere. Horrez gain, planaren azken ebaluazioaren laburpena ere jaso da.

Etxebizitzaren Behatokiak egindako ebaluazio txostenak nabarmentzen du, lehenik eta behin, planaren egikaritzearen azken ekitaldia COVID-19ak eragindako pandemiak markatu duela eta administrazioek arreta eman behar izan dietela egoera zailean zeuden eta berehalako erantzunak behar zituzten herritarrei. Testuinguru horretan, Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailburuordetza salbuespenezko neurriak hartu ditu, hala nola babestutako alokairu publikoak ordaintzetik salbuestea edo etxebizitza libreetako alokairua ordaintzeko laguntzak ematea.

Egoera horrek 2020ko emaitzak baldintzatu dituen arren, orokorrean 2018-2020 urteetarako Etxebizitzaren Plan Zuzentzailea maila handian bete da:

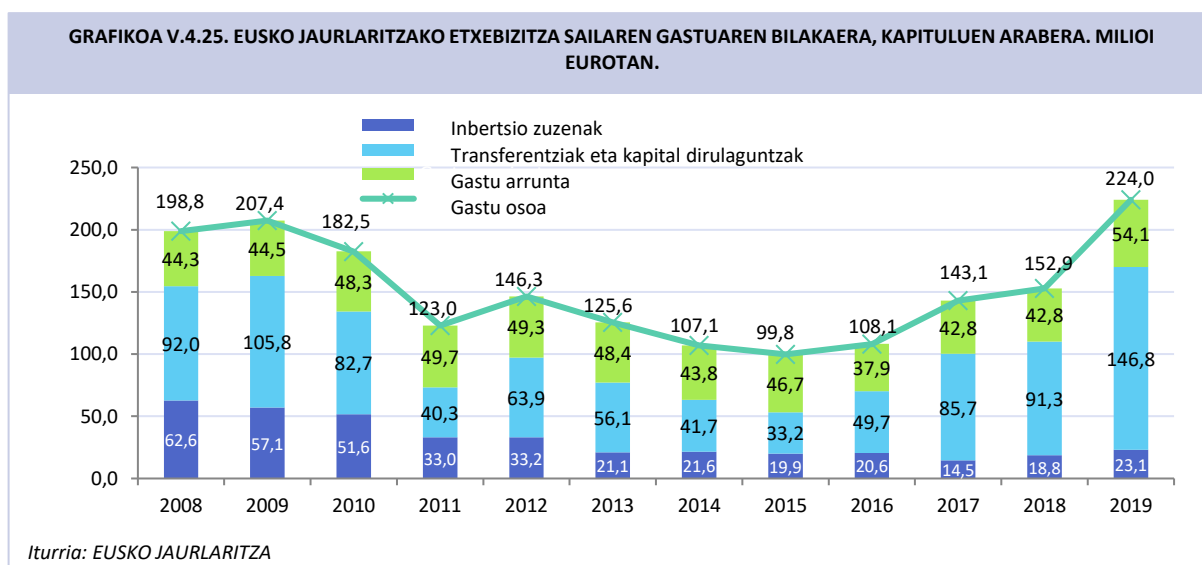
- **Alokairuko adierazleei dagokionez**, Etxebizitza Sailak eta VISESAK planeko helburuak lortu dituzte. Sailaren kasuan, 2020an emaitzak gutxitu arren obrak aldi batean geldirik egon zirelako, helburutik oso gertu egon dira (% 97), eta VISESAK helburua gainditu du (% 102). Alokairu erregimeneko sustapen berriko etxebizitzaren helburu orokorra ez da heldu lortu nahi zen mailara (% 75etik gora), ekimen pribatuak eta toki-erakundeak oso gutxi bete direlako.

Bestalde, Bizigune programak ere (6.451 etxebizitza huts hartu dira alokairu babestuko merkatutarako) helburua gainditu du, eta ASAP, Biziguneren programa osagarria, helburutik urrun geratu da (% 34). Etxebizitzarako Prestazio Osagarri edo Etxebizitzarako Prestazio Ekonomiko gisa egoera ahulenean dauden etxeentzako laguntzek nabarmen gainditu dute ezarritako helburua (33.870 jasotzaile), eta etxebizitzarako eskubide subjektiboa duten 6.137 familia helburura hurbildu dira (% 88).

- **Birgaitzeetan** izan du eragin nabarmenena Covid-19ak. Egoera horretan, etxe askok birgaitze lanak atzeratu dituzte eta 2020an ez dira Plan Zuzentzailearen helburuak bete. Bestalde, konfinamenduak asko mugatu du administrazio-kudeaketarako gaitasuna. Hala ere, aurreko bi urteetan lortutako emaitza onen ondorioz, betetze-maila handiak lortu dira planaren helburu orokorretan. Zehazki, etxebizitzak eta eraikinak birgaitzeko partikularrei eta jabeen erkidegoei zuzendutako 1. programak 29.160 etxebizitza birgaitzen lagundu du (aurreikusitako helburuaren % 93). 4. programari dagokionez, zeinak eraikinen birgaitze eraginkorra babesten baitu, betetze-maila % 86koa izan da 2018-2020 aldian (2020an % 62an geratu da). Azkenik, irisgarritasun unibertsala sustatzeko programak ere okerrera egin du 2020an (% 61), baina % 93 gainditzea lortu du plana gauzatu den hiru urteetan.
- **Beste adierazle** batzuekin lotuta, alokairu babestuko parkea 25.823 etxebizitzara iritsi da, eta hasierako helburua (22.00 etxebizitza) nabarmen gainditu du. Horrela, alokairuko parke publikoaren kuota babestutako parkearen % 34ra iristen da. Halaber, Euskoregiten erregistratutako EITen bolumenak (47.637) eta erregistratutako alokairu kontratuen kopuruak (103.909) nabarmen gainditu dituzte Plan Zuzentzailean ezarritako helburuak. Behatokiak egiaztatu du, azkenik, helburu sozialenak asko bete direla, hala nola etxebizitzak hirugarren sektoreko erakundeei eta beste administrazio batzuei lagatzea (% 137), edo bizitoki-alternatibarako programak ezartzea botatzean (% 135) eta genero-indarkeriaren aurka (% 155). Azkenik, Gaztelagun programak, gazteen emantzipazioa bultzatzera bideratuak, betetze-maila ertaina lortu du. Guztira 1.992 gazteri egin die mesede (helburuaren % 80) bi urtetan (2019 eta 2020).

b) Etxebizitza gastua

Etxebizitza politikari dagokionez, Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailak gehienezko kopuruak 2009an izan zituen 207,4 milioi eurekin, eta 2015ean erdira gutxitu zen kopurua (99,8 milioi euro), kontrako egoera baten ondorioz. 2016tik aurrera hazten hasi zen eta 2019an (eskuragarri dagoen azken datua) 224 milioi euro lortu ziren (+% 46,5); horrek esan nahi du, 2009ko gehienezko kopurua gainditu zela. Zenbateko hori EAEko BPGd-ren % 0,28 da, aurreko urtean baino 8 ehunen gehiago, izan ere, gastuak bilakaera ona izan du eta ekonomia hazi egin da.

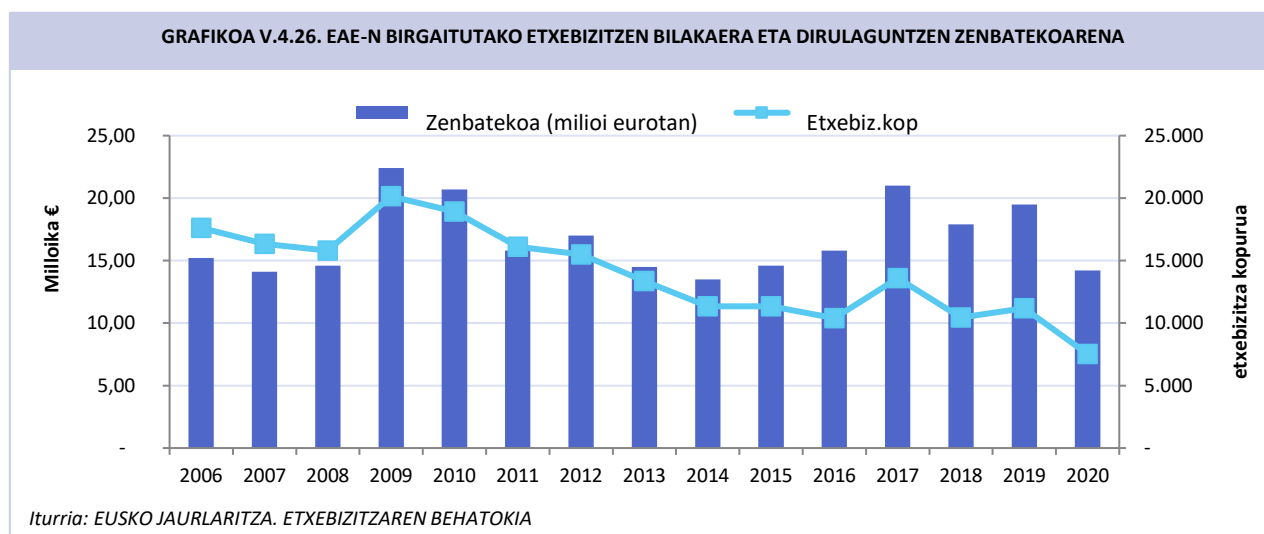
Hurrengo ataletan, Etxebizitza Sailak, 2020an, Etxebizitza Planaren Zuzentzarauak aplikatuz, gauzatutako birgaitze politika eta alokairuko sustapen jarduketa nagusiak aurkezten dira, eta hori guztia, Etxebizitzaren Euskal Behatokiak 2021ean sortutako datuen aurrerakuntzen laburpen txostenetan oinarrituz.

c) Birgaikuntza 2020ko jarduketak.

Birgaikuntza Eusko Jaurlaritzako etxebizitza politikaren ardatz estrategikoetako bat da, aurretik aipatu den moduan. 2020ko datuei dagokienez, Etxebizitzaren Behatokiak aurreikusi du urtean emandako laguntzei esker EAEn 7.519 etxebizitzek birgaitzeak egin dituztela (-% 32,8 2019. urtearekin alderatuz), guztira 14,2 milioi euroko zenbatekoarekin (-% 27,2). Bilakaerari dagokionez, dirulaguntzen kopurua eta birgaitutako etxebizitzak nabarmenki jaisten ari ziren 2009ko gehienezko historikotik, eta, orduan, 20.142 etxebizitza birgaitzeko lanak hasi zituzten (22,4 milioi euro) 2016tik aurrera berreskuratzen hasteko, izan ere, badirudi 2020an jardura gelditu egin zela (ikus V.4.26 grafikoa). 2020ko datuen arabera, batez besteko dirulaguntzak 1.889 eurokoak izan ziren etxebizitza bakoitzeko, aurreko ekitaldian baino % 8,4 gehiago.

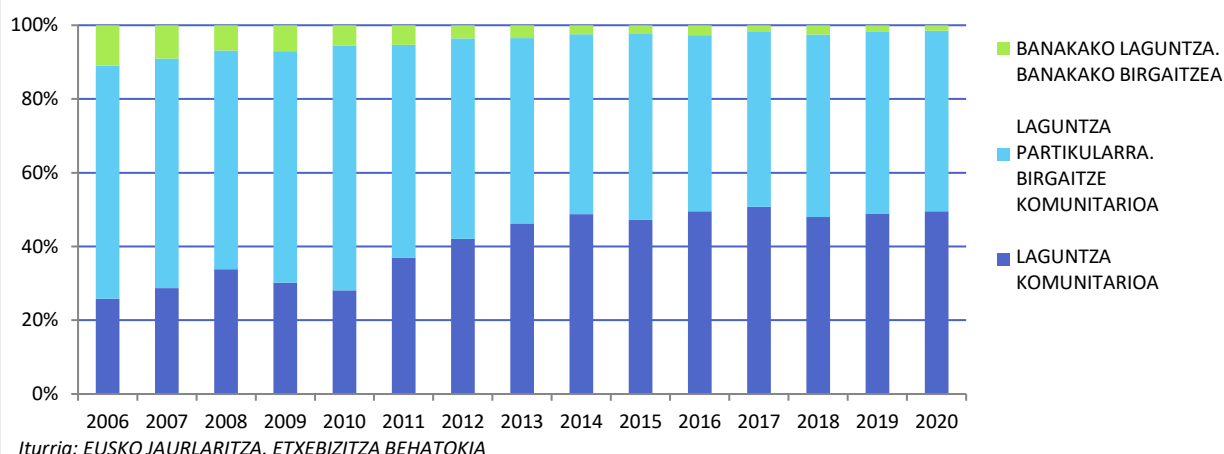
V.4.22 TAULA EUSKO JAURLARITZAREN ETXEBIZITZA SAILAREN GASTU LIKIDATUAREN BILAKAERA ETA BPGd-N DUEN GARRANTZIA.					
	ETXEBIZITZA SAILAREN GASTUA		EAEko BPGd PREZIO ARRUNTETAN		%, SAILA BPGd-ren gainean
	Mili. Euro	Geh. %	Mili. Euro	Geh. %	
2013	125,6	-13,3	65.906	-1,3	0,19
2014	107,1	-14,7	66.378	0,7	0,16
2015	99,8	-6,8	68.497	3,2	0,15
2016	108,1	8,3	71.239	4,0	0,15
2017	143,1	32,4	73.697	3,5	0,19
2018	152,9	6,8	76.888	4,3	0,20
2019	224,0	46,5	79.446	3,3	0,28

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Behatokiaren eta EUSTATen datuak erabilia egindakoa.

Norbanakoak edo jabeen erkidegoak eska ditzakete dirulaguntzak, eta partikularrek dirulaguntzak eska ditzakete elementu pribatuak edo komunak berritzeko. Emandako laguntza gehienak elementu komunitarioak birgaitzeko erabili ziren (14 milioi euro, dirulaguntza guztien % 98,5); % 1,5 besterik ez zen izan etxebizitza barruko lanetarako.

GRAFIKOA V.4.27. ETXEBIZITZAK BIRGAITZEKO DIRULAGUNTZEN BANAKETA, MOTAREN ARABERA. DATUAK EHUNekoETAN.

Birgaitze motari dagokionez, dirulaguntzen erdia eraikinen egitura eta eraikuntza doikuntzetarako da (6,9 milioi euro, funtsen % 48,9), ondoren, irisgarritasuna hobetzeko obrak (3,2 milioi euro, funtsen % 22,6) eta eraikinen eraginkortasun energetikoa hobetzeko bilgarrietan egindako jarduketak (4 milioi euro, % 28) zeudelarik. Gainerako laguntzek, zenbateko askoz ere baxuagoak dituzte, eta akabera orokorrak hobetzeko, txosten teknikoak egiteko eta bizigarritasun baldintzak egokitzeko izan dira.

d) Alokairua 2020ko jarduketak.

Lehenik eta behin, alokairuko etxebizitzak sustatzeko helburuarekin, Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailak, babestutako etxebizitzaren zuzeneko sustatzaile gisa jarduteaz gain, politika bat ezartzen du.

Dirulaguntzetakoa, alokairuko araubidea sustatzeko beste eragile publiko eta pribatuei laguntzak emanaz, azken urteetan joera oso irregularra izan delarik, eraginpeko etxebizitzari eta funtsei dagokienez.

2018an jarduera oso baxua izan zen politika horretan (bakarrik 50.000 euroko dirulaguntza bat eman zen) eta 2019an lanari ekin zitzaion berriz ere eta alokairuentzako laguntzetarako 3,2 milioi euro eman ziren. 2020an, 4,44 milioi euro bideratu dira laguntza horietara, aurreko urtean baino % 37,7 gehiago, alokairuko 76 etxebizitza sustatzeko. Kopuru horretatik % 68,4, (3,04 milioi) dirulaguntzetarako erabili zen eta gainerako % 31,6a subsidioetarako.

V.4.23 TAULA EUSKO JAURLARITZAKO ETXEBIZITZA SAILAK ALOKAIRURAKO EMANDAKO DIRULAGUNTZEN ETA LAGUNTZEN BILAKAERA. ERAGINPEKO ETXEBIZITZAK ETA GASTUA, EUROTAN.

	ETXEBIZITZAK	ALOKAIRURAKO LAGUNTZAK (EUROAK)			
		DIRULAGUNTZA K	LAGUNTZA K	GUZTIRA	ALD. %
2013	22	880.000	916.957	1.796.957	-94,6
2014	229	5.159.000	3.361.788	8.520.788	374,2
2015	0	0	0	0	-100,0
2016	184	8.019.600	7.679.699	15.699.299	-
2017	104	3.936.200	106.515	4.042.715	-74,2
2018	1	49.692	0	49.692	-98,8
2019	83	2.421.000	845.637	3.226.637	6.392,3
2020	76	3.040.000	1.403.837	4.443.837	37,7

Iturria: Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza Behatokia.

V.4.24 TAULA EUSKO JAURLARITZAREN ETXEBIZITZA SAILAK ALOKAIRUA SUSTATZEKO EMATEN DITUEN MAILEGUEN BILAKAERA. EUROAK.

	BERRIA, ALOKAIRUAN	ZUZKIDURA ETXEBIZITZAK	BABESTUTAKO ALOKAIRUA	GUZTIRA
2013	7.700.000	5.125.000	0	12.825.000
2014	0	0	0	0
2015	0	0	3.740.000	3.740.000
2016	8.300.000	0	0	8.300.000
2017	6.430.000	0	542.000	6.972.000
2018	0	0	0	0
2019	16.005.000	2.542.000	0	18.548.000
2020	2.894.375	0	0	2.894.375

Iturria: Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza Behatokia.

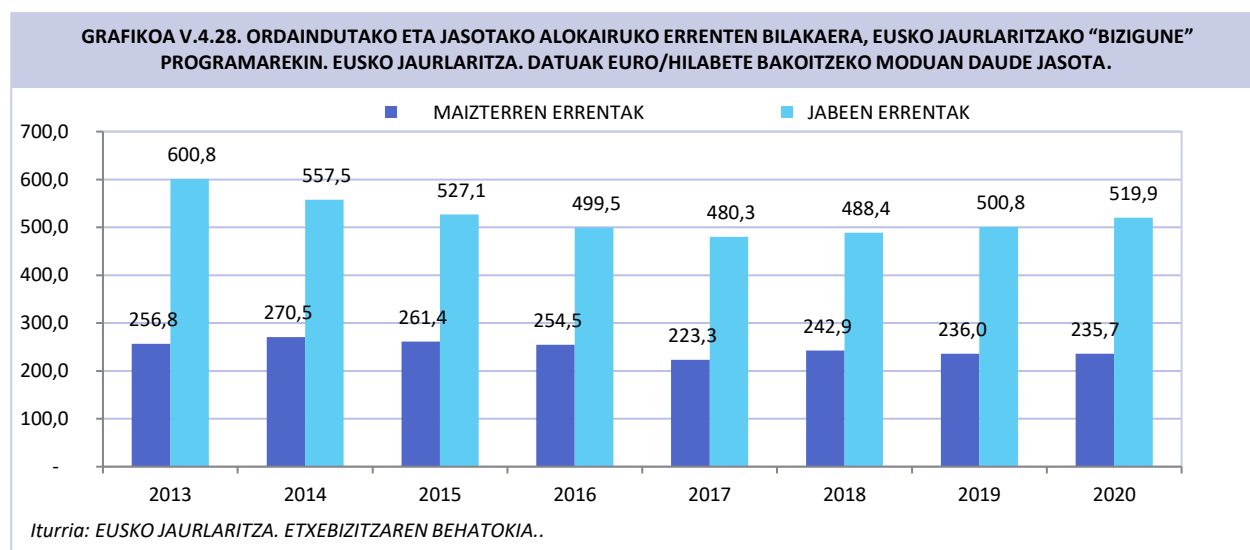
Gainera, gobernuak maileguak ematen ditu baldintza berezietan alokairuko etxebizitza sustatzaileentzat. 2020an maileguak formalizatu ziren alokairuko etxebizitza berriak sustatzeko 2,89 milioi euroko balioarekin. 2019an 16 milioi eman ziren. Ez da mailegurik eman zuzkidura etxebizitzak sustatzeko ezta babestutako alokairuak sustatzeko, eta, beraz, mailegu horien kopuru guztia 2,89 milioi eurokoa izan zen, 2019an baino % 84,3 gutxiago (ikus V.4.24 taula).

Bestalde, Etxebizitza Sailaren “Bizigune” programaren helburua etxebizitzaren alokairua erraztea da jabeek jasotzen duten errenta baino kopuru baxuagoan. Modu horretan, EAEko etxebizitza hutsak erabiltzen dira babestutako alokairuan horiek eskainiz. 2020an, errentariak ordaindu duten hileko batez besteko errenta 235,7 eurokoa izan da; jabeek, berriz, 519,9 euro jaso dituzte hilean, batez beste. Laguntzekin 30,5 milioi euro eman dira guztira, 2019an baino % 4,7 gehiago.

V.4.25 TAULA EUSKO JAURLARITZAREN “BIZIGUNE” PROGRAMAREN LAGUNTZEN BILAKAERA				
	ETXEBIZITZAK ESKURATUTAKOAK	DIRULAGUNTZAK (MILIOI EUROTAN)	EURO/ETXEB.	ALD. %
2013	5.174	20,49	3.959,6	-12,2
2014	4.590	19,27	4.199,0	6,0
2015	4.589	19,27	4.199,9	0,0
2016	4.499	19,50	4.334,3	3,2
2017	4.639	24,00	5.173,5	19,4
2018	5.325	23,50	4.413,2	-14,7
2019	6.004	29,13	4.851,8	9,9
2020	6.451	30,50	4.732,0	-2,5

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Etxebizitzaren Behatokia.

2020ko abenduan eskuratu eta kudeatutako 6.451 etxebizitzekin, 2019. urtearekin alderatuz, % 7,4ko hazkundera egon da, eta programa hori martxan jarri zenetik egon den zifrarik handiena da. Bilakaera horren ondorioz, batez besteko diru-laguntza 4.732 eurokoa da etxebizitza bakoitzeko, 2019an baino % 2,5 gutxiago.

Bizigune programaren etxebizitza horiek “Alokabide” sozietate publikoak kudeatzen ditu, sailaren alokairurako etxebizitza parkeko etxeak kudeatzeaz gain (etxebizitza guztien % 23,4). Gainera, bereak (% 30,9), Biziguneren bidez eskuratutakoak (% 43,2), ondoren ikusiko diren ASAP programako etxebizitzak (% 1,9) eta hirugarrenen alokairuko etxebizitzak ere (% 0,6) kudeatzen ditu. 2020an 14.809 etxebizitza kudeatu zituzten guztira, aurreko urtean baino % 3,9 gehiago, hala, 2015ean hasitako goranzko joera mantenduz.

Era berean, Eusko Jaurlaritzak, partikularren arteko alokairu araubidea bultzatu beharra zegoela-eta, alokairu libreko merkatuan bitartekaritza lana egiteko egitarau berria abiarazi zuen 2012an, "ASAP programa" (Alokairu Segurua Arrazoizko Prezioa) deiturikoa; Bizigune programak arrakasta izan badu ere, kostu handia dakarkio sailari. 2020an 276 errentamendu-kontratu formalizatu ziren. Era berean, Etxebizitzaren Behatokiak nabarmendu du 2020an programak 313 etxebizitza dituela inskribatuta, aurreko urtean baino 42 gehiago, eta, beraz, okupatutako etxebizitzaren tasa % 88,2koa da (2019an, % 82,3). Bestalde, batez besteko alokairu errenta 506 eurokoa izan zen 2020an (+% 1,5 aurreko urtearekin alderatuta).

Azkenik, 2019an, "Gaztelagun" programa jarri zen abian alokairua ordaintzeko zuzeneko laguntzen bidez gazteen emantzipazioa bultzatzeko. 2020an 1.800 pertsonari eman zitzaizkien laguntzak (2019an baino 1.054 gehiagori), guztira 3 milioi euro (aurreko urtean baino 2 gehiago), eta, beraz, batez beste 1.663,92 euroko laguntza eman zitzaion onuradun bakoitzari (2019an baino % 28,4 gehiago).

V.4.26 TAULA "ASAP" ALOKAIRUAREN BITARTEKARITZA PROGRAMA. EMAITZA NAGUSIAK		
	ETXEBIZITZAK INSKRIBATUTAKOAK	SINATUTAKO ALOKAIRU KONTRATUAK
2015	233	145
2016	254	221
2017	260	209
2018	263	212
2019	271	223
2020	313	276

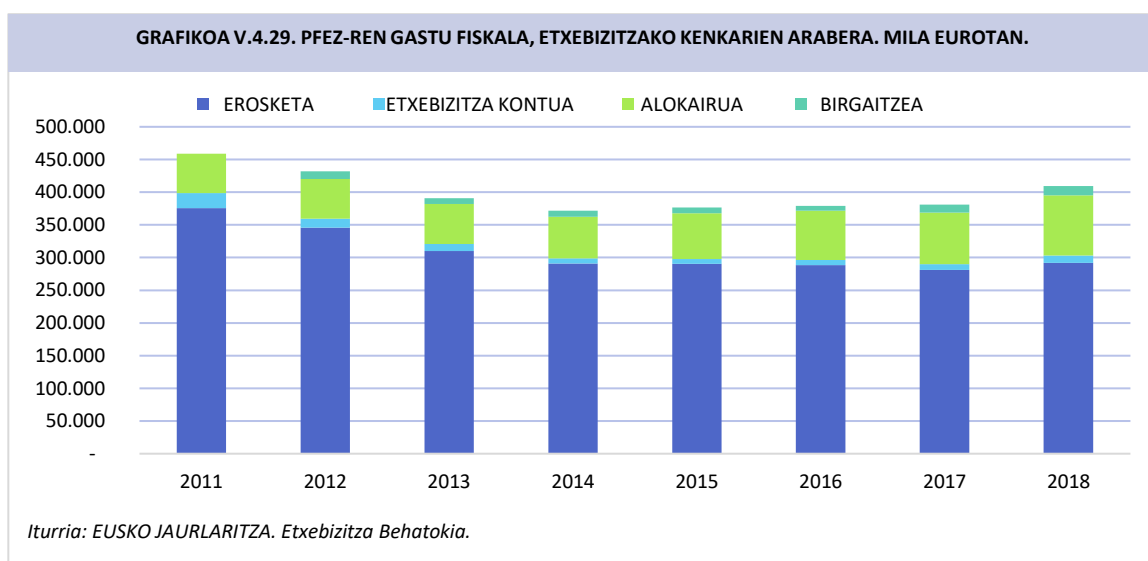
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. ETXEBIZITZAREN BEHATOKIA.

V.4.27 TAULA "GAZTELAGUN" PROGRAMA. EMAITZA NAGUSIAK			
	JASOTZAILEAK	ZENBATEKOA GUZTIRA (M€)	BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA (€)
2019	746	966.528,0	1.295,60
2020	1.800	2.995.069,0	1.663,92

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. ETXEBIZITZAREN BEHATOKIA.

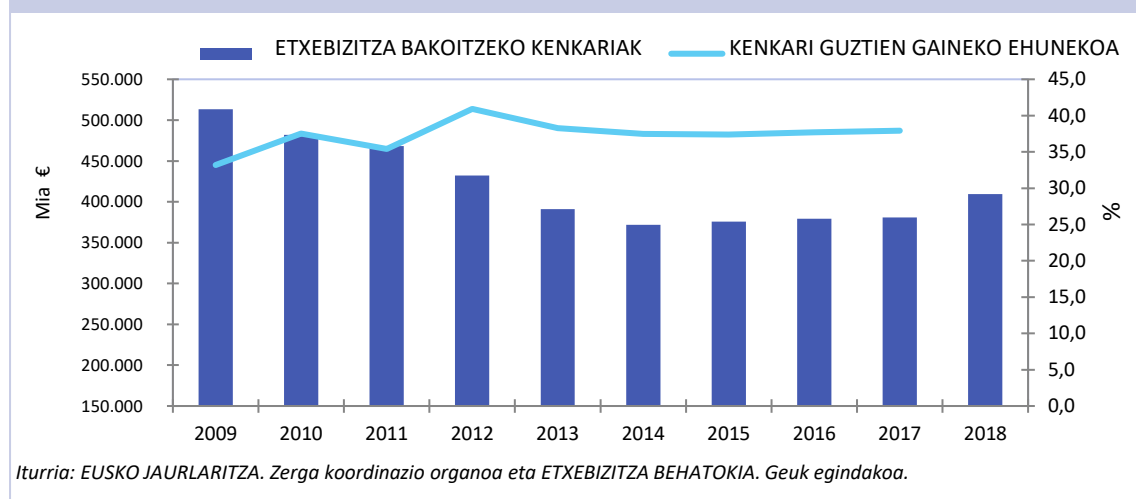
4.7.2. Foru Aldundien etxebizitzarako politika fiskala

Eusko Jaurlaritzak garatu duen etxebizitza politikaz gain, interesgarria da gastu fiskalen kopuru handiak ezagutzea, foru aldundiek etxebizitza gaietan esku-hartze publikoa egiteko tresna gisa erabiltzen dituztelako. "Etxebizitzari lotutako politika fiskala Euskadin: gastu fiskalaren irismena eta eragina" izeneko txostenak, (2020an Etxebizitzaren Euskal Behatokiak egin zuena hiru foru aldundietako PFEZren ziozko 2011tik 2018rako likidazioen datuak oinarrituta) nabarmentzen du lehenik eta behin, EAEko ogasunek 3.208 milioi euro gutxiago kobratu dituztela etxebizitzarekin loturiko PFEZren kenkari fiskalengatik; bestela esanda, urtean 400 milioi euro inguru gutxiago.

Gastu fiskalaren zenbatekoa erosketaren PFEZren kenkariei (eta etxebizitza kontuei), alokairuari eta birgaikuntzari dagozkie, baina intentsitate ezberdinarekin: etxebizitza erosteko pizgarrien zioz 2011-2018 aldian kobratzeari utzitako 2.564,5 milioi euroekin du zerikusia gasturik handienak (% 79,9). Alokairuaren ziozko kenkariarekin lotutako gastu fiskala, berriz, 561,7 milioi eurokoa izan da epealdi berean (etxebizitza guztien % 17,5). Azkenik, birgaitzearekin lotutako gastu fiskala % 2,6 baino ez da izan, 81,9 milioi euro.

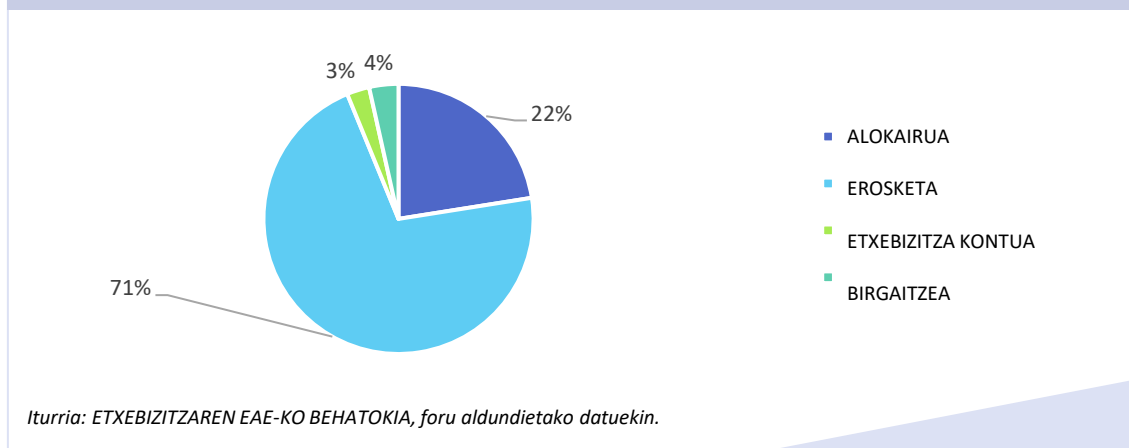
GRAFIKOA V.4.30. ETXEBIZITZA BAKOITZEKO KENKARIEN BILAKAERA PFEZ-N ETA KENKARIEN GAI NEAN DUEN GARRANTZIA GUZTIA

Datu erabilgarriak dituen azken ekitaldiari dagokionez, etxebizitzagatik kenkariaren zenbatekoa 2018an 409,3 milioi eurokoa izan zen, 2017an baino % 7,5 gehiago. Zenbateko hori Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailak urte horretan egindako gastuaren % 267,7 da (152,9 milioi euro), aurreko apartatuan ikusi den moduan. Behatokiak azpimarratu zuen zenbateko hori ekitaldiko PFEZren diru-bilketaren % 7,5 izan zela, baina, memoria hau egin zen unean ez zegoen kenkariaren gainerako pisuari buruzko daturik.

Behatokiak nabarmentzen duenez, azken urteetan gastu fiskala murrizteko prozesua gertatu da etxebizitzaren erosketarekin lotuta. Alokairukoa, aldiz, pixka bat gehitu da. Hala ere, 2018ko datuen arabera joera aldaketa gertatu daiteke, izan ere, erosketari lotutako gastu fiskala 291,9 milioi euro baino gehiagokoa da, 2017an baino % 3,9 gehiago. Beste modu batera esanda, kendutako guztiaren % 71,3 (% 74 etxebizitza kontuak gehituz gero). Alokairuari lotutako gastuak gora egiten jarraitzen du eta aurreko ekitaldietan baino gehiago, 92 milioi eurora arte, hau da, 2017an baino % 16,9 gehiago (guztiaren % 22,5). Bestalde, birgaitzei lotutako gastu fiskala % 16,2ra arte hazi zen eta 14 milioi euroak gainditu zituen, baina etxebizitza bakoitzagatik kendutakoaren % 3,5eko garrantzi marjinala mantentzen du.

GRAFIKOA V.4.31. KENKARIA DUTEN PFEZ-REN AITORPENEN BANAKETA, ETXEBIZITZAREN ETA MOTAREN ARABERA, 2018.

Bestalde, etxebizitzari lotutako PFEZren kenkari motaren bat duten aitortpenen kopurua nahiko egonkor mantendu da azken urteetan, nahiz eta 2014tik aurrera ohiko etxebizitzaren inbertsioaren eta kenkarien mugak gutxitu egin ziren. Bestalde, ⁴³ kengarria den gehienezko inbertsioa 8.500 eurokoa da % 18ko kenkari orokorreko zenbatekoarekin eta ez % 23 baino altuagoa, bakarrik 30 urte baino gutxiago dutenentzat eta familia ugariak dituztenentzat.

Era berean, 2018an, orotara 307.366 aitortpenek izan zuten ohiko etxebizitza eskuratzearen ziozko kenkaria (etxebizitzaren ziozko 407.182 kenkarien % 75,5). Alokairuko kenkariari dagokionez, berriz, askoz txikiagoa da kopurua, orotara 91.191 aitortpen besterik ez baitira (aitortpen guztien % 22,4). Kopuru horiek, beraz, bat datoz EAEko etxebizitzaren merkatuaren errealitatearekin, non jabetzapeko etxebizitzaren pisua askoz handiagoa den.

ETXEBIZITZA: ITURRIAK

1. **JABETZAREN ERREGISTRATZAILEEN ELKARGOA (2021).** Higiezinaren Erregistroari buruzko Estatistika. 2020ko IV. hiruhilekoa
2. **BOTERE JUDIZIALAREN KONTSEILU NAGUSIA (2021).** Krisiak organo judizialean eragindako ondorioei buruzko estatistikak. 2020ko IV. hiruhilekoa
3. **EUSKO JAURLARITZA (2018).** 2018-2020rako Etxebizitzaren Plan Zuzentzailea.
4. **EUSKO JAURLARITZA (2020).** Etxebizitzaren Behar eta Eskariari buruzko Inkesta, 2019
5. **EUSKO JAURLARITZA (2020).** Alokairuko Merkatuaren Estatistika (AME). 2019ko II. hiruhilekoko datuak
6. **EUSKO JAURLARITZA (2021).** Higiezinaren Eskaintzari buruzko Estatistika. 2020ko IV. hiruhilekoa
7. **EUSKO JAURLARITZA (2021).** Eraikuntza eta etxebizitzari buruzko estatistika 2020ko IV. hiruhilekoa
8. **EUSKO JAURLARITZA. ZERGAK KOORDINATZEKO ORGANO (2020).** Euskal ogasunaren urteroko txosten integratua, 2018.
9. **INE (2021).** Etxebizitzaren Prezioen Indizea (EPI). 2020ko IV. hiruhilekoa
10. **GARRAIO, MUGIKORTASUN ETA HIRI AGENDA MINISTERIOA (2021).** Etxebizitzaren salerosketaren estatistika. 2020ko IV. hiruhilekoa
11. **GARRAIO, MUGIKORTASUN ETA HIRI AGENDA MINISTERIOA. ETXEBIZITZAREN ETA LURZORUAREN BEHATOKIA (2019).** Aldizkari estatistikoa. 2019ko iraila
12. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2020).** Etxebide Zerbitzuaren ebaluazio orokorraren txostena, 2019
13. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2020).** 2019ko etxebizitza politiken ebaluazio txostena
14. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2020).** Euskadiko etxebizitzari lotutako politika fiskala: gastu fiskalaren irismena eta inpaktua. 2018ko datuak
15. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2021).** 2020ko birgaitze politikaren ebaluazioa
16. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2021).** 2020ko alokairu politikaren ebaluazioa
17. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2021).** 2018-2020 urteetarako Plan Zuzentzailearen azken ebaluazioa

⁴³ 2013ko ekitaldian estatuan, orokorrean kendu ziren etxebizitza erosteko PFEZ kenkariak, Euskadin eta Nafarroan izan ezik, eta 2015etik aurrera, kendu egin ziren kontratu berrientzako alokairua ordaintzeko kenkari orokorrak. Orain dela gutxi, Nafarroako Foru Komunitateak kenkari horiek kendu ditu baita ere, eta, beraz, gaur egun, EAE da kenkari horiek mantentzen dituen autonomia erkidego bakarra (bakarrik autonomia erkidego batzuk mantentzen dituzte zenbait kenkari alokairua ordaintzeko, eta, edonola ere, horien garrantzia baxua da, kolektibo eta inguruabar oso espezifikoetara bideratzen baitira).

5. BIZI BALDINTZAK: LABURPENA ETA GOGOETAK

5.1. LABURPENA

5.1.1. Hezkuntza eta kultura

Hezkuntza

EUSTATen arabera, 2019/20 ikasturtean 376.104 ikasle⁴⁴ matrikulatu ziren EAEn unibertsitateaz kanpoko erregimen orokorreko irakaskuntzan, hau da, % 0,04 hazi ziren aurreko ikasturtearekin alderatuta (+155).

Matrikulazioa hezkuntza berezirik gabe eginez gero eta mailaka bereiziz gero, beheragoko mailetan (Haur Hezkuntza eta Lehen Hezkuntza) 215.280 ikasle matrikulatu ziren: 85.239 Haur Hezkuntzan (-% 2,3, aurreko aldietakoei gehituta) eta 130.041 Lehen Hezkuntzan (-% 0,8, hazkunde-joera hautsiz); Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan 86.304 (+% 1,4) eta Oinarrizko Lanbide Heziketan 4.700 (+% 2,8).

Derrigorrezko Hezkuntzaren Ondoko Hezkuntzari dagokionez, Batxilergoan 31.234 pertsona matrikulatu ziren eta erdi-mailako Lanbide Heziketan 15.102. Hala, derrigorrezko hezkuntza amaitzean, ikasleen % 67,4k Batxilergoa aukeratu zuen, eta % 32,6k, berriz, Erdi Mailako Prestakuntzan eskainitako moduluetakoa bat egitea erabaki zuen. Batxilergoan eta erdi-mailako Lanbide Heziketan matrikulazioa % 3,2 eta % 2,5 hazi da, hurrenez hurren. Bestalde, goi-mailako Lanbide Heziketan 22.016 pertsona matrikulatu ziren, aurreko ikasturtean baino % 2,6 gehiago.

Ikastetxeen titulartasunari dagokionez, Haur Hezkuntzan eta Lehen Hezkuntzan matrikulazioen erdia baino gehiago ikastetxe publikoetan gertatzen badira ere (% 52,6 eta % 51,8, hurrenez hurren), kontrakoa gertatzen da DBHn, halako moldez non handiagoa baita sare pribatuko matrikulazioa (% 53,6 eta % 46,4). DBH ondorengo irakaskuntzari dagokionez, hauxe dugu: Batxilergoan matrikulazioa sare pribatuan soilik da handiagoa (% 51,8 eta publikoan % 48,2); LHn, berriz, ikastetxe publikoetako matrikulak dira nagusi (% 62,8 erdi-mailako LHn eta % 57,1 goi-mailako LHn).

Lanbide-modalitateen edo -familien hautaketari dagokionez⁴⁵, Batxilergoan, 2019-20 ikasturtean, ikasleen % 54,8 Zientzietan matrikulatu zen, % 33,1 Gizarte Zientzietan, % 8,1 Humanitateetan eta % 4 Arteetan. Emakumeen parte-hartzea gizonena baino handiagoa da, batez ere Arteetan (% 73,4), Giza Zientzietan (% 67,6) eta Gizarte Zientzietan (% 55,8). Aldiz, Zientzietan matrikulatutako gizonen ehunekoa emakumeena baino handiagoa da (% 51,1 vs % 48,9).

Ikasketa profesionalean, EUSTATen arabera, ikasleen bolumen handiena bildu zuten erdi-mailako lanbide-arloak berriz ere hauek izan ziren: Fabrikazio Mekanikoa (% 15,1, +% 3,8), Osasuna (% 14,7, +% 5,9), Elektrizitatea eta Elektronika (% 8,9, +% 0,6), Administrazioa eta Kudeaketa (% 8,1, +% 5,2), Instalazioa eta Mantentze-lanak (% 7,8, + % 9,6), Garraioa eta ibilgailuen mantentze-lanak (% 7,6, +%1,2), Informatika eta Komunikazioak (% 7,3, +%6,2) eta Gizarte, Kultura eta Komunitate Zerbitzuak (% 6,9, +%4,7). Guztietan ikusi da matrikulazioak gora egin duela. Goi mailako titulazioen artean hauek nabarmendu ziren matrikulazio bolumenaren arabera: Fabrikazio Mekanikoa (% 15, +% 1,8), Administrazioa eta Kudeaketa (% 11,2, -% 0,1), Elektrizitatea eta Elektronika (% 10,8, +% 3), Informatika eta Komunikazioak (% 9,8, +% 7,2), Gizarte eta Kultura Zerbitzuak (% 9,5, +% 0,2), Osasuna (% 7,3, +% 1,6) eta Instalazio eta Mantentzea (% 7, +% 7,6). Matrikulazioak gora egin zuen guztietan, Administrazioan eta Kudeaketan izan ezik, orduan pixka bat behera egin baitzuen.

Emakumearen parte-hartzea oso handia da irudi pertsonalean, zerbitzu soziokulturetan eta komunitatearentzat, eta ehungintzan, jantzigintzan eta larrugintzan. Emakumeen matrikulazioari dagokionez, bigarren talde garrantzitsu

⁴⁴ Alde batera utzita helduentzako hezkuntza eta araubide bereziko irakaskuntzak.

⁴⁵ 2015-2016 ikasturteaz geroztik eskaintzen diren Batxilergoko modalitateak Zientziak, Giza eta Gizarte Zientziak eta Arteak dira.

batean, Administrazioa eta Kudeaketa eta Osasuna familiak nabarmentzen dira. Hirugarren batean, Kimika eta Elikagaien Industriak; eta, ondoren, Arte Grafikoak, Merkataritza eta Marketina, Ostalaritza eta Turismoa, eta Eraikuntza eta Obra Zibila.

Hala ere, batez beste, emakumeek gizonek baino gutxiago parte hartzen dute ikasketa profesionaletan (erdi-mailan % 34,6 eta goi-mailan % 36,3; gizonen kasuan, berriz, % 65,4 eta % 63,7). Profil teknikoagoa duten lanbide-familietan emakumeen matrikulazio txikia ikusten da, eta, gainera, lan-munduratzeko hobeia izan ohi dute. Hala, Elektrizitatea eta Elektronika, Fabrikazio mekanikoa, Informatika eta Komunikazioak, Instalazioa eta Mantentze-lanak, Garraioa eta Ibilgailuen Mantentze-lanak sailetan emakumeen matrikulazioa % 14,8ra iristen da, kasurik onenean.

Kopuru agregatuetan, Lanbide Heziketan gizonen ehunekoa % 63tik gorakoa den bitartean, Batxilergoan proportzioa orekatuagoa da: guztizkoaren % 54,7 emakumeak dira, eta % 45,3 gizonak.

Unibertsitate-irakaskuntzei dagokionez, 2018-19 ikasturtean 67.374 pertsona matrikulatu ziren guztira EAEko unibertsitateetan, hau da, % 0,9 gehiago aurreko urtearekin alderatuta. Ikasleen % 72 unibertsitate publikora joaten da. Bestalde, sexuaren arabera banaketak islatzen du unibertsitate sartzeko emakumeen aldeko aldea (% 53,8 emakumeak dira).

Lanbide Heziketako matrikulazioan gertatzen den bezala, unibertsitateko arlo teknikoetan (Ingeniaritza eta arkitektura) emakumeen parte-hartzea gizonena baino txikiagoa da (% 27,3 vs % 72,7).

Unibertsitateko graduazioari dagokionez, datuak % 0,4 igo dira, 12.993 pertsonatan kokatuz, eta horietatik % 56,4 emakumeak dira. Graduiko ikasketetara joz gero, ikasleen % 52,3 Gizarte Zientzien eta Zientzia Juridikoen adarreko ikasketetan graduatu ziren, eta ondoren, % 20,6 Ingeniaritza eta Arkitektura. Neurri txikiagoan Osasun Zientzietan (% 14,2), Arte eta Giza Zientzietan (% 7,7) eta Zientzietan (% 5,2). Sexuen arteko aldeak ikusten dira graduiko ikasketen adarraren hautaketan, eta emakumeek nahiago dituzte osasun-zientzien barruan sartzen diren programak (guztizkoaren % 80,3 emakumeak dira), arteak eta giza zientziak (% 68,7), gizarte-zientziak eta zientzia juridikoak (% 62,2) eta zientziak (% 56,1), betiere irakaskuntza teknikoaren aldean (emakumeak % 29,7 baino ez).

Hezkuntza-adierazleei dagokionez⁴⁶:

- Hezkuntzako bizitza esperantza 5 urtetik aurrera

Bost urtetik aurrerako bizi-itxaropena hezkuntzan 2017-18 ikasturtean, EAE laugarren postuan zegoen autonomia-erkidegoen sailkapenean, 19,8 urteko balioarekin. Nazioarteko konparazioan, hezkuntzan 5 eta 39 urte bitartean espero den urte-kopurua hartzen da kontuan. Eskolatze urte gehien espero diren herrialdeak Suedia eta Finlandia dira (21), ondoren Irlanda eta Danimarka (20) eta Herbehereak, Lituania, Letonia, Grezia eta Belgika (19). Jarraian, Espainia dago, 18 urterekin.

- Etengabeko ikaskuntzan parte hartzea

EAEEn, 2019an, 25 eta 65 urte bitarteko biztanleen % 13k etengabeko prestakuntza-jardueraren batean parte hartu zuen. Nafarroarekin batera, EAEk ageri du ratio handiena autonomia-erkidegoen rankingean, eta EB27ko ratioaren gainetik dago (% 10,8). Hala ere, Euskadi Europako helburutik (% 15) 2 puntura dago, eta herrialde nordikoetan ikusten diren parte-hartze ratioetatik urrun dago: Suedia (% 34,3), Finlandia (% 29) eta Danimarka (% 25,3).

⁴⁶ Hezkuntza-adierazleen bilakaeraren laburpena egiteko, honako hauek hartu dira iturri nagusitzat:

- Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioaren datu-basea

- Hezkuntzako adierazleen Estatuko sistema 2018ko edizioa. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

- EUSTATen irakaskuntzaren estatistika.

- Las cifras de la educación en España, 2019ko edizioa, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioarena.

- Eusko Jaurlaritza

Xehetasun gehiagorako, kapitulu honetako dagokion atalera joko dugu..

- Hezkuntzako gastu publikoa, Administrazio motaren arabera

EB27an, 2017an, Hezkuntzako gastu publikoa BPGren % 4,64ra iritsi zen, Estatuko % 4,07tik gorako ratioa. Hauek dira ratio altuenak dituzten herrialdeak: Danimarka (% 7,33), Suedia (% 7,06), Belgika (% 6,29), Finlandia (% 6,06), Zipre (% 5,77), Frantzia (% 5,45), Austria (% 5,25) eta Herbehereak (% 5,18).

2019an, 52.853 milioi euroko gastu publikoa egin zuten Estatuko administrazio eta unibertsitate guztientzat⁴⁷, BPGren % 4,25 (% 4,19 aurreko urtean).

Hezkuntza Administrazioen gastua 46.417 milioi eurokoa izan zen 2019an, hau da, BPGren % 3,73. EAEn, gastu hori 2.902,8 milioi eurokoa da (2.740 milioi 2017an), hau da, BPGren % 3,9, estatuko ratioa baino 0,32 puntu handiagoa eta 2018koa baino 7 ehunen txikiagoa.

Europako batez bestekoarekin eta erreferentziazko herrialdeekin alderatzeko, gastu guztiak hartu behar ditugu kontuan (administrazio guztienak). EAEko eta Europako batez besteko datuak (hedaduraz, herrialdeak) zuzenean konparagarriak ez badira ere, nahiko hurbilketa egokia egiteko aukera ematen digute, eta, horietan oinarrituta, esan dezakegu gure Erkidegoak gastu publiko txikiagoa duela BPGd-arekiko, gai horretan erreferentzia diren herrialdeek baino.

Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailak unibertsitatez kanpoko hezkuntzan egindako ahalegina autonomia-erkidegoetako hezkuntza-administrazioen batez bestekoa baino handiagoa da (% 3,2 eta % 2,8, hurrenez hurren); ez, ordea, unibertsitate-hezkuntzan egindakoa (% 0,6 eta % 0,8, hurrenez hurren).

Aldi berean, Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailaren gastua 2.944,7 milioi eurokoa izan zen 2019an. Horrek esan nahi du % 5,2 igo dela aurreko ekitaldiarekin alderatuta. Zenbateko horrek Eusko Jaurlaritzaren guztizko gastuaren % 24,5eko partaidetza izan zuen, aurreko urtean baino txikiagoa (% 24,7). Gastu hori EAEko BPGren % 3,83 da, 2018an baino handiagoa (% 3,8).

Bestalde, 2020ko aurrekontuetan, Hezkuntzarako partida 2.823,6 milioi eurokoa da. Horrek esan nahi du % 1,1eko jaitsiera izan dela aurreko urteko aurrekontuarekin alderatuta. Eusko Jaurlaritzaren gastuen aurrekontuan duen partaidetza % 24koa da. Gastu hori EAEko BPGren % 3,93 da.

- Ikasle bakoitzeko gastu publikoa unibertsitatez kanpoko irakaskuntzan. Estatuko konparazioa

Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioaren datuen arabera, ikasle bakoitzeko (publikoa eta itundua) unibertsitatez kanpoko hezkuntzan egindako gastu publikoa 6.720 eurora iritsi zen EAEn 2018. urtean, eta EAEk lehen postua lortu zuen berriz ere autonomia-erkidegoen sailkapenean. Gastu hori % 4,4 hazi da 2015eko datuekin alderatuta, eta Estatuan, berriz, % 8,9. Estatuko batez bestekoa 5.163 eurokoa izan zen; beraz, EAEko ikasle bakoitzeko gastua Estatukoa baino % 30,2 handiagoa izan zen.

2018. urtean, unibertsitatez kanpoko irakaskuntzan ikastetxe publikoko ikasle bakoitzeko egindako gastu publikoa 9.415 eurokoa izan zen EAEn, eta, beraz, gure erkidegoak du, berriz ere, ikasle bakoitzeko gasturik handiena. Gastu hori % 4,9 igo da 2015ekoarekin alderatuta, eta Estatuan, berriz, % 9,8. Estatuko batez bestekoa 5.968 eurokoa izan zen; beraz, EAEko ikastetxe publikoetan ikasle bakoitzeko batez besteko gastua Estatukoa baino % 57,8 handiagoa izan zen.

- Ikasle bakoitzeko gastua (PPS erabiliz bihurtutako euroak) hezkuntza-erakundeetan. Nazioarteko konparazioa⁴⁸

⁴⁷ Finantza-kapituluak kenduta, horrek gorabeherak ezabatzen ditu eta nazioarteko konparazioa ahalbidetzen du.

2017an, ikasle bakoitzeko gastua 6.738 eurora iritsi zen Estatuan, hezkuntza-erakunde publiko eta pribatuetan; eta 7.330 eurora, erakunde publikoetan. Bi gastuak Italian, Frantzian, Finlandian, Alemanian, Herbehereetan, Maltan, Belgikan, Suedian eta Zipren jasotako en azpitik daude, eta Austrian eta Luxenburgon erregistratutakoetatik urrun.

- Eusko Jaurlaritzaren hezkuntza-gastua ikasle bakoitzeko

Ikasle bakoitzeko hezkuntzako gastu-ratioa (ikasleena, guztira, hau da, araubide orokorrekoa⁴⁹ zein berezikoa⁵⁰) berriro igo zen 2018 eta 2019 bitartean, 5.753 eurotik 6.055 eurora.

- PISA

Matematikarako gaitasunari dagokionez, Euskadiko ikasleen batez besteko puntuazioa 499 puntukoa da, Estatuko batez bestekoa baino 18 puntu handiagoa (481) eta ELGAkoa baino 10 puntu handiagoa (489). Batez besteko puntuazio horrekin eta % 95eko konfiantza-tartearekin, honako hauek dira matematikako batez besteko puntuazioa Euskadin ez duten lurraldeak: Frantzia, Irlanda, Norvegia, Alemania, Austria, Txekiar Errepublika, Islandia, Suedia, Letonia, Zeelanda Berria, Portugal, Erresuma Batua, Aragoi, Asturias, Kantabria, Gaztela eta Leon, Katalunia, Galizia, Errioxa eta Nafarroa. Autonomia-erkidegoei dagokionez, batez besteko puntuaziorik altuenak Nafarroakoak (503) eta Gaztela eta Leongoak (502) dira; EAErekin (499), Kantabriarekin, Galiziarekin, Aragoirekin eta Kataluniarekin batera, Estatuko batez bestekoa baino emaitza nabarmen handiagoak lortu dituzte.

Gaitasun zientifikoari dagokionez, Euskadiko ikasleen batez besteko puntuazioa 487 puntukoa da, ELGAko batez bestekoa baino 2 puntu txikiagoa (489), baina Estatukoa baino 4 puntu handiagoa (483). Hala ere, ELGArekiko aldea ez da esanguratsua. Hauek dira batez besteko puntuazioa Euskadiko ez duten lurraldeak: ELGA erdia, Hungaria, Frantzia, Danimarka, Irlanda, Norvegia, Austria, Txekiar Errepublika, Letonia, Suitza, Espainia, Lituania, Portugal, Errusiako Federazioa, Aragoi, Asturias, Balear Uharteak, Kantabria, Gaztela-Mantxa, Katalunia, Valentziako Erkidegoa, Extremadura, Errioxa, Madrilgo Erkidegoa, Murtziako Eskualdea eta Nafarroa. Autonomia-erkidegoen artean, zientzietako batez besteko errendimendu altuena Galizian (510) eta Gaztela eta Leonen (502) lortzen da. Asturiasekin batera (496), emaitza askoz altuagoak lortzen dituzte Estatu osokoek baino.

Irakurtzeko gaitasunari dagokionez, Euskadiko ikasleen batez besteko puntuazioa 475 puntukoa da, ELGAko batez bestekoa baino 12 puntu txikiagoa (487) eta Estatukoa baino 2 puntu txikiagoa (477). Estonia (523), Kanada (520) eta Finlandia (520) dira batez besteko puntuaziorik altuenak lortu dituzten herrialdeak. Autonomia-erkidegoen batez besteko errendimendurik altuena Gaztela eta Leonen (497), Asturiasen (495) eta Galizian (494) lortzen da.

- Ikasleen adinaren egokitasuna

Autonomia-erkidegoen rankingean, 2018-19 ikasturtean (aurreko urteetan bezala), Kataluniak lortu du, aztertutako adin bakoitzean, egokitasun-tasarik onena. EAE seigarren postuan dago 8 urterekin, bosgarrena 10 urterekin, hirugarrena 12 urterekin, eta bigarrena 14 eta 15 urterekin. Genero-ikuspegitik, emakumeek gizonek baino egokitasun-tasa handiagoak dituzte.

- Hezkuntza eta prestakuntza goiz uztea

Beheranzko joera du, eta 2018-19 ikasturtean % 6,7koa izan zen, EB27ko (% 10,2) eta estatuko (% 17,3) batez bestekoaren azpitik. Horrela, EAEk Europar Batasunak 2020rako ezarritako % 10eko helburua lortu du.

- Nazioartekotzeko unibertsitate-adierazleak

⁴⁸ Aurreko adierazlean ez bezala, erakunde publiko eta pribatuetan egindako gastu publikoa eta pribatua kontuan hartzen ditu, lanerako prestakuntza barne hartzeaz gain, eta PPS erabiliz bihurtutako eurotan kalkulatuta dago. Hezkuntza-maila guztiak hartzen dira kontuan, haur-hezkuntzako lehen zikloa izan ezik.

⁴⁹ Unibertsitarioa eta ez-unibertsitarioa.

⁵⁰ Arte plastikoak eta diseinua, hizkuntzak, musika, dantza, kirola eta diseinuko goi-mailako ikasketak.

2018/19 ikasturtean 3.561 nazioarteko ikasle sartu ziren EAEko unibertsitate batean, aurreko ikasturtean baino % 5 gehiago. Estatuko igoera % 3koa izan zen mugikortasun motari dagokionez, % 58,9k mugikortasun programa baten bidez egin zuen eta % 41,1ek ohiko matrikulazioa egin zuen. Estatuan, ratioak % 45,5 eta % 54,5 dira, hurrenez hurren. Euskadin, % 62,2 unibertsitate publikoan matrikulatu zen eta % 34,4 pribatuan. Jatorrizko herrialdeari dagokionez, EB-28tik eta Latinoamerika eta Karibetik etorritako ikasleak nabarmentzen dira, bai EAEn, bai Estatuan.

Irteerei dagokionez, 2018/19 ikasturtean 3.312 ikasle irten ziren EAetik mugikortasun-programa baten bidez, aurreko ikasturtean baino % 1,1 gehiago. Estatuko hazkundera % 5,5ekoa izan da. EAetik irten zirenetatik, % 54,1 unibertsitate publikoan matrikulatu zen eta % 45,9 pribatu batean. Sexuari dagokionez, % 56,1 emakumeak ziren eta % 43,9 gizonak.

- Shanghaiko Unibertsitate rankinga

Espainiak, 2020an, 13 unibertsitate ditu TOP 500en. Rankingean lehena Bartzelonako Unibertsitatea da, TOP 200ean kokatua mundu mailan. Jarraian, TOP 300 delakoen artean, Bartzelonako Unibertsitate Autonomia, Madrilgo Complutense, Granadako eta Valentziako daude. UPV-EHU sailkapeneko TOP400en artean dago eta estatuko sailkapenean bederatzigarren postuan dago.

Kultura

“Estatistika kulturalen urtekariaren datuen arabera. 2020 ” izenekoak, Kultura eta Kirol Ministerioak argitaratutakoak, ekipamenduak bisitatzea (museoak, erakusketak, arte-galeriak, monumentuak edo aztarnategi arkeologikoak), liburuak irakurtzea, liburutegietara joatea, antzerki-ikuskizunak, opera, zarzuela, balleta, dantza edo egungo musika... kultura-ohiturak dituzten 15 urtetik gorako pertsonen ehunekoa handiagoa izaten da EAEn Estatuan baino, eta joera, aurreko urteekin alderatuta, gero eta handiagoa da. Aitzitik, jarduera artistikoak egiteari dagokionez (idaztea, margotzea, marraztea, argazkigintza, dantza/balleta/dantza, abesbatza batean abestea edo instrumentu bat jotzea), hau da, praktika aktiboetan, ratioak handiagoak dira Estatuan.

Datu iturri beraren arabera, kultur enpresen kopuruak % 0,1 egin du behera EAEn 2018 eta 2019 bitartean, eta 6.010 dira. Bestalde, enpleguak behera egin du berririo (% 1,7, 29,9tik 29,4ra). Estatuan, aldi berean, enpresen kopurua % 4 hazi da eta enplegua % 2,9. EAEko kultura-enpresetan lan egiten duten 29,4 mila pertsona horiek EAEko enplegu osoaren % 3,1 dira, Estatuko batez bestekoa (% 3,6) eta aurreko urteetako (% 3,2, % 3,6 eta % 3,9 2018, 2017 eta 2016an, hurrenez hurren) baino ratio txikiagoa. Kultur enplegu gehien sortzen duten autonomia-erkidegoen zerrendan, EAE bosgarren postuan dago, Madrilan (% 5,3), Kataluniaren (% 4,5), Balearren (% 4,3) eta Kanarien (% 3,5) atzetik, eta Andaluziaren, Galiziaren eta Nafarroaren (% 3,1) ondoan.

Bestalde, 2018an Euskal Autonomia Erkidegoak kulturaren egindako gastua % 8,3 hazi zen 2017arekin alderatuta, Kultura eta Kirol Ministerioaren datuen arabera. Gastu hori gure erkidegoko BPGren % 0,17 da, autonomia-erkidego guztietako batez besteko ratioaren gainetik (% 0,1). EAEko biztanle bakoitzeko gastua 56,6 eurokoa da, 2017an baino 4,1 euro gehiago, eta kopuru hori Estatuko batez bestekoa (25,3 €) baino handiagoa da.

Bestalde, 2019an 567,8 milioi euro gastatu zituzten euskal etxeek kultur ondasun eta zerbitzuetan, hau da, % 3,3 gutxiago. Etxeko batez besteko gastuari dagokionez, EAE hamaikagarren postuan dago sailkapenean, 623,1 euroekin (- % 3,9 aurreko urtearekin alderatuta), Murtzia, Madril, Nafarroa, Balear Uharteak, Valentziako Erkidegoa, Aragoi, Errioxa, Katalunia, Ceuta eta Melilla eta Kantabriaren atzetik. Pertsonako batez besteko gastuari dagokionez, EAE hamargarren postuan dago sailkapenean, 262,9 euroekin (-% 3,7 aurreko urtearekin alderatuta), Madril, Murtzia, Nafarroa, Aragoi, Errioxa, Valentzia, Balear Uharteak, Katalunia eta Asturiasen atzetik.

Gure erkidegoak pertsona bakoitzeko gastu gutxiago egiten du kultura-zerbitzuetan, ikus-entzunezko euskarri, ekipo eta osagarrietan, informazioaren tratamenduan eta telefonia mugikorrean eta Internetekin lotutako zerbitzuetan. Aitzitik, aldizkako liburu eta argitalpenen gastua handiagoa da gure erkidegoan Estatuan baino.

Amaitzeko, euskal herritarren artean euskara erabiltzeari buruzko ondorio nagusiak jasotzen dira, VI. Inkesta soziolinguistikoaren datuen arabera:

- 16 urte edo gehiagoko biztanleen % 33,9 euskaldunak ziren 2016an; 1991n % 24,1 ziren.
- Euskaldunen hazkunderik handiena gazteen artean gertatzen ari da: 2016an, 16-24 urte bitarteko biztanleen % 71,4 ziren euskaldunak; 1991n, berriz, % 25. Hala ere, gazteek biztanleria osoarekin alderatuta pisu txikia dutenez, euskaldunen kopuruak gora egiteak ez du garrantzi handiagoa biztanleria osoari buruzko emaitzetan.
- Euskal hiltunen heren bat baino gehiago euskaldun berriak ziren, eta talde horrek gora egin du 1991tik 2016ra (% 14,2tik % 36,8ra).
- Gero eta gehiago dira euskara erabiltzen dutenak. 2016an, 16 urte edo gehiagoko pertsonen % 19k erabiltzen zuen euskara gaztelaniak adina edo gehiago (5 puntuko igoera erregistratu da 1991 eta 2016 artean).
- 2016an, euskal hiltunen erdiak (% 51,9) lehen eta bigarren eremu soziolinguistikoetan bizi ziren (4 eremu definitzen dira: lehena erdaldunena da eta laugarrena euskaldunena). Ondorioz, gehienak euskal hiltuna ez den etxe batean bizi dira, eta hurbileko harreman-sarea ere ez da euskalduna.
- Euskararen erabilera sustatzearen aldeko jarrerak gora egin du EAEn. 2016an, % 65 euskara sustatzearen alde agertu ziren, 1991n baino 10 puntu gehiago. Kontrako jarrerak, aldiz, behera egin du: 1991n, % 14 euskara sustatzearen aurka agertu zen, eta 2016ko inkestan ehuneko hori % 9,3an geratu zen.

5.1.2. Inguru naturalaren egoera

Hauek dira osasuna babesteko mugak dituzten eta airean dauden kutsatzaileak: SO₂ (sufre dioxidoa), NO₂ (nitrogeno dioxidoa), PM₁₀ (10 mikratik beherako diametroa duten partikulak), PM_{2,5} (2,5 mikratik beherako diametroa duten partikulak), CO (karbono monoxidoa), O₃ (ozonoa), C₆H₆ (bentzenoa), Pb (beruna), As (arsenikoa), Cd (kadmioa), Ni (nikela) eta B(a)P (bentzo(a)pirenoa). Eusko Jaurlaritzak emandako informazioaren arabera, 2019an estazio guztiek muga-balioak eta xede-balioak bete zituzten, Valderejoko estazioak izan ezik, horrek ez baitzuen bete Ozonorako helburu-balioa.

Bestalde, airearen kalitatearen indizearen arabera (airearen kalitatearen berri modu argi eta errazean emateko balio duen adierazlea) 67 egun erregistratu ziren airearen kalitate txarrarekin (egun guztien % 2,29) eta bat ere ez oso kalitate txarrarekin. 67 horietatik 24 Nerbioi Beherean ikusi ziren, 16 Donostialdean, 9 Arabako Lautadan, 8 Goierriin, 7 Ibaizabal-Deba Garaian eta 3 Erriberan. Aldaketa metodologikoak direla eta, 2019ko datuak eta aurrekoak ezin dira alderatu.

Klima-aldaketa XXI. mendeko ingurumen-erronka nagusietako bat da. EBk konpromisoa hartzen du 2030erako isurketak % 40 murrizteko (1990ekoarekin alderatuta), "2030erako klimari eta energiari buruzko esparruan" eta "2050erako karbono gutxiako ekonomia batean" ezarritako plangintzarekin bat etorritik. Plangintza horretan, 2050erako BEG isurketak % 80 murrizteko jarraitu beharreko plangintza ezartzen da (1990ekoarekin alderatuta ere bai). Eskualdeek ez dute juridikoki lotesleak diren berotegi-efektuko gasak (BEG) murrizteko helbururik, baina Euskal Autonomia Erkidegoko 2050erako Klima Aldaketaren Estrategiak borondatezko helburu hau ezartzen du: Euskadiko berotegi-efektuko gasen isurketak murriztea, gutxienez % 40 2030ean eta gutxienez % 80 2050ean, 2005. urtearekin alderatuta.

"Euskal Autonomia Erkidegoko berotegi-efektuko gasen isuriaren inbentarioaren" azken datuen arabera, berotegi-efektuko gasen isuriak, CO₂-baliokidean neurtuta, % 3,6 murriztu dira 2018. urtean 2017. urtearekin alderatuta (isurketa horiek sektore guztietako isurketen beherakada orokortuak baldintzatzen ditu, bizitegi- eta zerbitzu-

sektoreetan izandako gorakadak izan ezik). 2005eko datuekin alderatuta⁵¹, isurketak % 25,7 murriztu dira. 1990. urtearekin alderatuta (oinarri-urtea), isurketak % 8,9 murriztu dira.

Araututako sektoreen isurketek apur bat behera egin dute azken urte honetan, batez ere elektrizitatea gutxiago sortzen delako. 2005ari dagokionez, araututako sektoreen isurketak % 46 gutxitu dira (EBren 2020rako batez besteko helburua: -% 21 eta 2030erako: -% 43), eta isurketa lausoak % 11 (EBren 2020rako batez besteko helburua: % -10).

Igorpenen intentsitatea, hau da, BPG unitate bat gauzatzeko sortutako igorpenak % 36 jaitsi ziren 2005. urtearen aldean, eta % 52, 1990. urtearen aldean. EAEko igorpenen intentsitatea, beraz, 28ko EBren batez bestekoaren azpitik mantendu da, erosceta-parekotasunari dagokionez. *Per-capita igorpenak* % 28 jaitsi ziren 2005. urtetik, eta % 12 1990.etik. Hala ere, gure per capita igorpenek 28ko EBren batezbestekoaren gainetik jarraitzen dute.

Orain 2018ko isurketak aztertuko ditugu, sektoreka:

- Energia-sektorea. EAEko isurketa zuzen guztien % 34 da. Bere emisioak % 4,9 jaitsi ziren 2017ko datuekin alderatuta, batez ere sektore elektrikoan emisio gutxiago izan zirelako. 2005eko datuekin alderatuta, % 40 jaitsi ziren, eta 1990eko datuekin alderatuta, % 18,1.
- Garraioaren sektorea. Isurketen % 34 hartzen du, eta Euskadiko bigarren isuri-iturririk handiena da. Sektore honetako isurketen % 96, gutxi gorabehera, errepideko garraioarekin lotuta daude. Isurketek % 14 egin zuten behera 2017ko datuekin alderatuta. 2005eko datuekin alderatuta, % 14,5 hazi ziren, eta 1990eko datuekin alderatuta, bikoiztu egin dira.
- Industria-sektorea. EAEko isurketen % 18 da (zuzeneko isuriak), baina zeharkako isuriak kontuan hartuz gero, ehuneko hori % 31ra igoko litzateke. Isuriak % 8,2 jaitsi dira 2017arekin alderatuta. 2005. urteaz geroztik, % 37,7 jaitsi dira, eta 1990. urtearekin alderatuta, % 53.
- Egoitza- eta zerbitzu-sektorea. Batera, EAEko berotegi-efektuko gasen % 7 dira. Kontsumitzen duen elektrizitateari lotutako emisioak kontuan hartuz gero (zeharkako emisioak), ehuneko hori % 17raino igotzen da.
- Etxebizitzen sektoreak % 3,7 murriztu ditu isurketak 2005. urteaz geroztik, baina % 44,2 igo dira 1990. urtearekin alderatuta. Zerbitzuen sektorean, berriz, isurketak % 0,3 murriztu dira 2005eko datuekin alderatuta, eta % 101,3 igo dira 1990eko datuekin alderatuta.
- Nekazaritza, abeltzaintza eta arrantzaren sektorea. EAEko isurketen % 3 da. Isurketak % 5,7 jaitsi dira 2017ko datuekin alderatuta, % 49,7 2005eko datuekin alderatuta eta % 47,7 1990eko datuekin alderatuta.
- Hondakinen sektorea. EAEko isurketa guztien % 4 da. Isurketak % 1 jaitsi dira 2017ko datuekin alderatuta, % 36,9 2005eko datuekin alderatuta eta % 24,1 1990eko datuekin alderatuta.

Edateko urari dagokionez, EINren datuen arabera, gure erkidegoan 2018an 154,5 Hm³ ur eman zitzaizkien hiri-hornidurako sare publikoei, 2016an baino % 7,6 gutxiago, eta beheranzko joerarekin jarraitu zen. Saneamendu-sareko ihesek, hausturek eta matxurek eragindako ur galdua sare horiei emandako ur guztiaren % 12,8 izan zen, 2016an erregistratutako % 8,4aren gainetik, baina Estatuan kalkulaturako % 15,4aren azpitik.

⁵¹ Klima 2050 Euskal Estrategiaren eta Europako herrialdeen oinarri-urtea, 406/2009/EE isurketa lausoen ahaleginak banatzeko erabakiaren barruan..

Per capita datuei dagokienez, EAEko kontsumoa estatuko batez bestekoa baino txikiagoa izan zen berriro, 104 litro biztanleko eta biztanle bakoitzeko, eta 2016 eta 2018 artean % 7,1eko beherakada erregistratu zen, Estatuan % 2,2ko beherakada izan zen bitartean.

EAEn, 2018an, uraren kostu unitarioa 2,05 euro/m³-koa izan zen (zatidura: ur-horniduragatik ordaindutako zenbatekoak gehi estolderiagatik, arazketagatik eta saneamendu- eta isurketa-kanonengatik ordaindutako zenbatekoak, eta erregistratutako eta erabiltzaileei banatutako ur-bolumena), eta horrek berriro ere % 17,1eko igoera ekarri zuen 2016ko balioarekiko. Estatuan, batez besteko kostu unitarioa txikiagoa izan zen (1,91 euro/m³).

Hondakinak sortu eta kudeatzeari dagokionez, 2016 eta 2018 artean kudeatutako hondakin ez-arriskutsuek % 4,2 egin zuten gora.

Hiri-hondakinei dagokienez, *"Hondakinen bilketari eta tratamenduari buruzko estatistika. Hiri-hondakinak"* EINren izeneko estatistika horren datuen arabera, 2018an, hiri-hondakinak kudeatzen dituzten enpresek 1.040.595 tona hiri-hondakin bildu zituzten EAEn, aurreko urtean baino % 12 gehiago. Bilketa motaren arabera bereizita (nahastuta edo gaika bilduta), gehienak (% 61) nahasitako hondakinak izan ziren. 2017. urtearekin alderatuta, nahasketen kopuruak % 11,1 egin du gora eta gaika bildutakoen kopuruak % 13,3. Estatuan, berriz, nahasketak antzeko kopuruetan mantendu dira eta gaika bildutakoak % 4,1 igo dira.

Biztanle bakoitzeko, 2018. urtean, hiri-hondakinen 479 kg bildu ziren EAEn. Kopuru hori 2017rako kalkulaturakoa (428,8 kg/biztanle) baino handiagoa da, baina estatuko batez bestekoa (485,9 kg/biztanle) baino txikiagoa. Bereizitako hondakin motaren arabera bereizita (hondakin nagusien artean), honako hauek daude: 68 kg/papera eta kartoia (Estatuan 22,8 kg/biztanle), 28,4 kg/beira (Estatuan 17,9 kg/biztanle) eta 21,9 kg/biztanle ontzi mistoak eta bilgarriak (Estatuan 15,9 kg/biztanle).

Tratamendua aztertzeke helburuarekin, eta EINek autonomia-erkidegoka horri buruzko informaziorik ematen ez duenez, Eusko Jaurlaritzaren "EAEko Hiri Hondakinen Estatistika" erabiltzen dugu. Horren arabera, 2018an, EAEn 544 kg/hiri-hondakin kudeatu ziren biztanle bakoitzeko. Hala, 2017 eta 2018 artean hazkundea erregistratu da, 528 kg/biztanle izatetik 544 kg/biztanle izatera igaro baita. Biztanle bakoitzeko 544 kg horietatik, 195 birziklatu egin ziren, 31 konpostari dagozkio (ongarri organikoa), 106 balorizazio energetikoa eta errausketa izan ziren; eta gainerakoak, hau da, 172 zabortegira joan ziren.

2017. urteari dagokionez, birziklatutako hondakinak 12 kg/bizt hazi ziren, ongarri organiko bihurtutako hondakinak 4 kg/bizt. Eta energetikoki balorizatutako eta erraustutako hondakinak 3 kg/biztanle gutxitu ziren. Bestalde, zabortegira eramandakoak 4 kg/bizt gehitu ziren.

Hondakin arriskutsuei dagokienez, 2017tik 2018ra bitartean, hondakin arriskutsuen kopuruak % 3,1 egin zuen gora, eta 326.169 tonakoa izan zen. Horien artean, prozesu termikoen industriako hondakinak (hondakin arriskutsuen % 42,4), metalen tratamendu- eta estaldura-hondakinak (% 13), olio erabiliak (% 10,5), metalen mekanizazio-industriako hondakinak (% 9) eta eraikuntza- eta eraipen-hondakinak (% 6,3) nabarmentzen dira berriro.

Hondakin arriskutsu guztien 2018ko tratamenduari dagokionez, % 64,7 birziklatu edo konposta egin zen (2017koaren antzeko ratioa: % 64,4), % 0,9 energetikoki balorizatu zen (aurreko urteko ratio bera), % 0,1 erraustu egin zen eta gainerako % 34,2 ezabatu egin zen (% 34,6 aurreko urtean).

Amaitzeko, EINren *ingurumen-babeseko industriaren gastuaren inkestaren azken datuek* erakusten dutenez, EAEn, 2018. urtean, gastu hori (gastu arrunta eta inbertsioa) % 15,8 hazi zen 2017. urtearekin alderatuta. Ahaleginari dagokionez (hau da, BPGren portzentaje gisa), 2018an, % 0,29an kokatu zen, aurreko urteko ratioa baino lau ehunen gehiago, hau da, Estatuko batez bestekoa baino hamarren bat gehiago (% 0,19). Hala, EAE bosgarren postuan dago 2018an gehien gastatzen duten erkidegoen zerrendan, Asturiasen (% 0,49), Nafarroaren (% 0,43), Kantabriaren (% 0,40) eta Gaztela-Mantxaren (% 0,34) atzetik, eta Aragoiaren (% 0,29) parean.

5.1.3. Osasuna eta osasun-sistema

2019ko abenduaren 31n, Txinako etiologia ezezaguneko 27 pneumonia kasurenberri eman zuen, zazpi kasu larri barne. 2020ko urtarrilaren 7an, Txinako agintariek Coronaviridae familiako birus mota berri bat identifikatu zuten agente eragile gisa; birus hori SARS-CoV-2 gisa identifikatu da COVID-19 gaixotasuna sorratzen du. Gaur egun, COVID-19a munduko pandemia bat da, OMEk 2020ko martxoaren 11n deklaraturakoa.

EUSTATen datuen arabera, 2019. urtean Euskadin jaiotako **bizi-itxaropena** 80,8 urtekoa zen gizonentzat eta 86,6 urtekoa emakumeentzat, Estatuko antzekoa (80,9 eta 86,2) eta EB28koa baino altuagoa (78,3 eta 83,6 urte, hurrenez hurren, 2018an); gainera, euskal emakumeen bizi-itxaropena Europako altuenen artean dago. Euskal gizonen zein emakumeen bizi-itxaropena etengabe handitu da urteetan zehar; 11,2 urtekoa da gizonen kasuan eta 9,7 urtekoa emakumeen kasuan. Bi sexuen bizi-itxaropenen arteko aldea 5,8 urtera murriztu da, 1991ko 8,7 urteko maximotik.

EUSTATen 2030era arteko bizi-itxaropenaren proiektzioen arabera, euskal biztanleria are urte gehiagoz biziko da: 83,7 urtera iritsiko da gizonen kasuan eta 88,8 urtera emakumeen kasuan. Hala ere, hainbat azterlanek adierazten duten bezala, COVID-19ak biztanlerian duen inpaktuak hilkortasuna areagotzen eta bizi-itxaropena jaisten ari da. Adibide gisa, EInk 2020ko irailaren 22an argitaratu zituen 2020-2070erako biztanleria-proiektzioen arabera, COVID-19aren ondorioz, bizi-itxaropena 0,9 urte jaitsiko litzateke gizonen kasuan eta 0,8 urte emakumeen kasuan, eta jaitsiera hori 2021ean berreskuratuko litzateke. Hala ere, olatu berri batean murgilduta, zaila dirudi bizi-itxaropenaren murrizketa zenbatestea, bai eta jaitsiera noiz hasiko litzatekeen berreskuratzen zehaztea ere.

Hilkortasunari dagokionez, 2019an 21.560 pertsona hil ziren EAEn. % 49,9 gizonezkoak ziren eta % 50,1 emakumezkoak. Heriotzen kopuru handi bat adinekoen adin-tarteetan gertatzen da. Hala, % 64,9 (14.001) 80 urtetik gorakoak dira. Zehazki, 80-89 urteko taldean 7.970 pertsona hil ziren, 90-99 urteko taldean 5.725 eta 100-109 urteko taldean 306. Heriotza-arrazoiei dagokionez, 2019an gehienak gaixotasun ez transmitigarrien ondorioz gertatzen dira, batez ere gaixotasun kardiobaskularren eta tumoreen ondorioz. Hala, EUSTATen datuen arabera, heriotzen % 29,3 tumoreek eragin dituzte, 6.309 heriotzarekin; ondoren, zirkulazio-sistemako gaixotasunak daude, % 26,1 eta 5.620 heriotzekin. Horien ondoren, arnas sistemarekin lotutako gaixotasunak, % 10,7 hain zuzen ere (2.158 heriotza).

2020an, behin-behineko datuen arabera, 24.237 dira heriotzak, eta horietatik 3.052 (guztizkoaren % 12,6) COVID-19ari dagozkio. Heriotza guztien artean, 12.186 emakumeak izan ziren eta 12.051 gizonak. 2019ko datuekin alderatuta, % 12,4ko igoera izan da EAEn. Heriotzen arrazoiei dagokionez, "Gainerako gaixotasunen" ondoriozko heriotzak igo egin dira (+% 64,3), guztien % 34,7 izan arte. Bigarrenik, tumoreek eragindako heriotzak daude (guztizkoaren % 25,7), eta hirugarrenean, zirkulazio-aparatuko gaixotasunek eragindakoak (guztizkoaren % 23,1). Gainerako gaixotasunen ondoriozko heriotzez gain, gora egin dute "kanpoko kausen" ondoriozko heriotzek (+% 4) eta digestio-sistemako gaixotasunek eragindakoak (+% 3,4); behera egin dute tumoreek (-% 1,3), zirkulazio-sistemako gaixotasunek (-% 0,2) eta arnas sistemako gaixotasunek eragindakoak (-% 28,2).

2020an izandako heriotzen artean, 39 izan ziren urtebetetik beherakoenak, 2019an baino txikiagoak, urte batetik beherako 43 haur hil baitziren. Bestalde, 80 urte edo gehiagoko 15.761 pertsona hil ziren, 2019an baino % 11,1 gehiago, eta 100 urte edo gehiagoko 332 pertsona, 2019an baino 26 gehiago.

Herrialde guztietako osasun-agintarien gomendio garrantzitsuenetako bat isolamendu/urruntze soziala izan bada ere COVID-19aren hedapena saihesteko, ekintza horrek eragin emozionala izan dezake, gure ohiturak aldatzen baititu (etxeko jarduerak, lana eta eskola), bai eta gure bizi-ohitura osasungarrietan ere, hala nola jarduera fisikoak eta aisialdikoak egitea eta naturarekin harremanetan egotea. OMEren *"The impact of COVID-19 On mental, neurological and substance use services: Results of a rapid assessment"* azterlanean jasotzen den bezala, dolua, isolamendua, gaixotasunarekiko beldurra, ospitaleratzeen galera eta etorkizunari buruzko ziurgabetasuna osasun mentaleko nahasmenduak sortzen edo larriagotzen ari dira; eta COVID-19aren pandemiak, berriz, aldatu edo geldiarazi ditu egindako inkestan parte hartu duten herrialdeen % 93ren osasun mentaleko funtsezko zerbitzuak, osasun mentaleko arretaren eskariak gora egiten duen bitartean.

Herrialde askok (% 70) Telemedikuntza edo teleterapia hartu dute aurrez aurreko arreta-zerbitzuen nahasmenduak konpontzeko, baina desberdintasun nabarmenak daude esku-hartze horiek hartzerakoan. Diru-sarrera handiko herrialdeen % 80k baino gehiagok adierazi zuten telemedikuntzara eta teleterapiara jo zutela osasun mentaleko zerbitzuen zailtasunak arintzeko, eta ehuneko hori ez da % 50era iristen diru-sarrera txikiko herrialdeen kasuan.

Azterlanaren esparruan, herrialdeen % 89k adierazi zuten osasun mentala eta laguntza psikosoziala COVID-19ri erantzuteko plan nazionalen parte zirela, baina herrialde horien % 17k baino ez dute finantzaketa gehigarri nahikoa jarduera horiek ordaintzeko. Egoera horren aurrean, gero eta gehiago eskatzen da mundu mailan osasun mentalaren detekzio eta tratamendurako programa sendoak sortzea eta zabaltzea, lehen mailako arreta orokorrean lan egiten duten medikuentzat eta jendearentzat.

Aldi berean, konfinamenduan, depresioa eta antsietatea garatzeko arrisku-faktore garrantzitsuena da, hain zuzen ere, osasungarriak ez diren **bizi-ohiturak** izatea; aitzitik, bizitza osasuntsua izatea, adibidez, elikadura zaintzea edo aktibo mantentzea, eta estresa edo naturarekin kontaktuan egoteko denbora erabiltzeko estrategiaren bat erabiltzea, gure osasun mentala hobetzeko funtsezko tresna gisa azaltzen dira.

Jarraian, Euskadiko **laguntzako baliabideen eta jardueraren** zenbait adierazle azalduko ditugu Osakidetzaren datuak erabiliz. Horien arabera, 2020an, laguntza-eskaerak behera egin du. Horrela, sareko batez besteko okupazio globala % 76,6tik % 67,8ra igo da 2019 eta 2020 bitartean. Izan ere, indizeak behera egin du zerbitzu guztietan (medikuntzan zein kirurgikoan), barne medikuntzan (% 143,6tik % 146,4ra) eta pneumologian (% 138,7tik % 153,8ra) izan ezik. Bestalde, digestio-zerbitzu medikoak eta kirurgia kardiobaskularreko zerbitzu kirurgikoak % 100 baino gehiago okupatzen zuten, % 85,7 eta % 86,8, hurrenez hurren.

Batez besteko egonaldia 5,1 egunekoa da, 2019an erregistratutako 4,9 egunen gainetik, baina 2017an jasotako 6 egunen azpitik. Digestio-zerbitzuko (6 egunetik 6,1era), hematologiako (8,6tik 9,4ra) eta pneumologiako (5,7tik 6,2ra) mediku-zerbitzuetan ikusten dira igoerak:

Itxarote-zerrendei dagokienez, kanpo-kontsultetako zerrendetan dauden pazienteen kopurua 2019an 101.836 izatetik 2020an 62.160 izatera igaro da, hau da, % 39 jaitsi da. Espezialitate guztietan murriztu dira itxarote-zerrendak, eta jaitsiera handienak dermatologian (13.036 paziente izatetik 3.633 izatera) eta alergologian (2.743 izatetik 1.138 izatera) izan dira. Zerrendan paziente gehien dituzten espezialitateak berdinak izan dira urtetik urtera, eta ia ordena berean. 2019an traumatologia (16.124), dermatologia (13.036), oftalmologia (11.828), errehabilitazioa (8.217) eta ginekologia (8.456) izan ziren. Bestalde, 2020an traumatologia (9.863), oftalmologia (7.952, -% 32,8), ginekologia (6.542, -% 22,6), ORL-otorrinolaringologia (5.290, -% 9,8), errehabilitazioa (4.094, -% 50,2) eta dermatologia (3.633, -% 72,1) dira.

Datu horiek Osasun Sistema Nazionaleko itxarote-zerrendei buruzko Informazio Sistemak (SISLE-SNS) oinarritzko espezialitateetan (2019ko datuekin) eskaintzen dituen EAEko datuekin alderatzen baditugu, ikusten dugu osasun-txartela duten 1.000 biztanleko itxarote-zerrendetan dauden pazienteen kopurua Estatukoa baino txikiagoa dela Sistema Nazionalak aztertutako espezialitate guztietan, Ginekologian izan ezik.

Bestalde, kirurgiako itxarote-zerrendetan dauden pazienteen kopuruak ere behera egin du 2020an, 17.512 pertsona izatetik 16.827 izatera igaro baita. Batez besteko berandutze-egunak 47,9 egunetik 68,2 egunera igo dira.

Osasun pribatuko adierazleei dagokienez, EUSTATen datuen arabera, 474.462 pertsonak (biztanle guztien % 22,7) osasun-aseguru pribatu bat zuten 2019an, beraz, % 9 gehiago 2017. urtearen aldean. Horietatik, % 53,2 emakumeak izan ziren, eta % 46,8 gizonak. Gehienak 45-64 eta 25-44 adin-tarteetan daude (% 32,5 eta % 28 hurrenez hurren). Prima gisa 343,9 milioi euro bildu ziren guztira, hau da, % 4,7 gehiago 2017arekin alderatuta. Aseguratutako pertsona bakoitzeko batez besteko prima 725 eurokoa da.

Orain **osasun-sistemaren gastua** aztertuko dugu.

EUSTATen osasun-inkestaren datuen arabera, EAEko osasun-gastu arrunta, ELGAren metodologiaren arabera kalkulatu, 7.042 milioi eurokoa izan zen 2019an (+ % 4,7 2018arekin alderatuta). Gastu hori EAEko BPGren % 8,9 da. Biztanleko gastua 3.216 eurokoa izan da, 2018an baino % 4,4 gehiago.

Gastu horren gastuaren % 68,9 administrazio publikoek eta nahitaez ordaindu beharreko aseguruak finantzatzeko dute, eta % 31,1, berriz, borondatez ordaintzeko osasun-aseguruak eta etxeetako ordainketa zuzenak. 2010. urteaz geroztik, borondatezko etxeei eta osasun-aseguruak dagokien zenbatekoaren hazkundera handiagoa izan da administrazio publiko eta nahitaezko aseguru guztiei dagokiena baino; ondorioz, azken horien ekarpena 2010ean % 74,3koa izatetik 2019an % 68,9koa izatera igaro da; aldiz, etxe eta osasun-aseguru boluntarioen ekarpena 2010ean % 25,7koa izatetik 2019an % 31,1koa izatera igaro da.

Nazioarteari dagokionez, Euskadi BPGren gaineko gastu arrunteko ELGAren batez bestekoaren gainetik dago, % 8,9ko ratioarekin, ELGAren batez bestekoa (% 8,8) baino hamarren bat gorago, nahiz eta Estatukoa (% 9) baino apur bat txikiagoa izan.

Bestalde, biztanle bakoitzeko osasun-gastuaren adierazleak (\$) erakusten du Euskadin osasunera bideratutako gastuak ELGAren batez bestekoaren antzeko bilakaera izan duela, nahiz eta erritmo handiagoan hazi den. 2003an, Euskadiko biztanle bakoitzeko osasun-gastua 2.226 zen, ELGAko batez besteko gastuaren ia berdina, 2.221, eta Estatuaren gainetik (2.015). 2003-2019 urteetan, Euskadiko biztanle bakoitzeko osasun-gastua ELGAko eta Estatuaren batez bestekoaren gainetik hazi da, eta haien arteko diferentziala handitu egin da. 2019an, 4.871ko per capita gastua du, hau da, ELGAren batez bestekoaren gainetik gaude, % 15ean, 4.224rekin, Estatuaren gainetik (3.616) eta Finlandiaren gainetik (4.578). Sailkapenaren goiko muturrean Suitza (7.732), Norvegia (6.647) eta Alemania (6.646) daude.

Eusko Jaurlaritzaren 2019ko aurrekontu-likidazioaren datuen arabera, 4.009 milioi euroko Osasun Atala da, oraindik ere, baliabideen ehunekoari dagokionez lehen postuan dagoena (gastu osoaren % 33,3), non programa nagusia Osakidetza egindako transferentziei dagokien. Baliabideen bolumen hori BPG nominalaren % 5,05 da, aurreko urteko ratioa baino pixka bat handiagoa. Termino absolutuetan, 2018 eta 2019 artean, likidatutako gastua 309 milioi eurotan handitu da (+% 8,4). Osasuneko Finantzazioa eta Kontratazioa eta Farmazia programak ia likidaturiko guztizko gastu osoa dira (% 98,2). Zehazki, Osasun Finantzaketa eta Kontratazioa % 85,4 eta Farmazia % 12,8.

Osasun, Kontsumo eta Gizarte Ongizate Ministerioaren datuen arabera, biztanle bakoitzeko⁵² gastu publikoak gora egin du EAEn 2019 eta 2020 artean, 1.731 eurotik 1.817 eurora biztanle bakoitzeko. Gure erkidegoa biztanleko gastu handiena egiten duena da aztertutako aldi osoan (2012-2020). EAetik gertu Asturias (1.795), Nafarroa (1.722) eta Extremadura (1.667) daude.

EAEko kontu orokorretatik abiatuta egindako Osakidetza aurrekontu-likidazioak agerian uzten du erakundeak 2019an egindako gastua 33.372,5 milioi eurokoa dela (+% 8,4 2018. urtearekin alderatuta). Horrek BPGd nominalaren % 4,2 suposatzen du, aurreko urtean baino ehuneko bi hamarren handiagoa. Hazkunde hori esplikatzen du ustiapen-gastuen zein inbertsioen hazkundeak.

⁵² Datuek autonomia-erkidegoek aurrekontu bateratuetan sartu dituzten erakundeek hasierako osasun-aurrekontuak islatzen dituzte, autonomia-erkidego bakoitzaren mailan finkatuak. Beraz, kanpoan geratzen dira fundazioak, partzuergoak, enpresa publikoak eta osasunaren arloan jarduerak egiten dituzten eta gutxi gorabeherako aurrekontua duten beste edozein erakunde publiko. Biztanleriari buruzko datuak Estatistikako Institutu Nazionalak argitaratutako erroldari dagozkio.

Zehazki, likidatutako ustiapen-gastuak 3.132 milioi eurokoak dira; horietatik 2.019,4 langile-gastuei dagozkie (ustiapen-gastuen % 64,5), aurreko urteko gastuaren antzera.

Bestalde, likidatutako kapitalaren aurrekontua 240,5 milioi eurokoa da, 2018an likidatutakoa baino % 70,1 handiagoa.

Aurrekontuan jasotako zenbatekoa 2019an benetan gauzatutakotik aldentzeari dagokionez, likidatutako gastua aurrekontuan jasotakoa baino handiagoa da (262,2 milioi euro gehiago), eta ustiapen-gastuei dagokie (+21.682 milioi euro).

5.1.4. Etxebizitza

Lehenik eta behin, **Eusko Jaurlaritzaren Higiezinaren Eskaintzari buruzko Estatistikak** (OFIN) adierazten du 2020an etxebizitzaren eskaintza osoa (salmenta gehi alokairua) % 17,8 jaitsi dela (-% 10,5 2019an), eta urte osoan 18.279 unitatera iritsi dela. Azken urte honen ideia orokor gisa, esan behar da etxebizitza-eskaintza osoak behera egiten jarraitzen duela, salgai dauden etxebizitzaren artean beheranzko joeraren ondorioz (etxebizitza erabilia zein berria, librea zein babestua). Era berean, behera egin du alokairu librearen eskaintzak, eta bilakaera positiboa izan duen modalitate bakarra alokairu babestua da, oso pisu txikia baitu oraindik ere.

Etxebizitza motaren arabera, honako datu hauek nabarmentzen dira:

- EAEko salmentako etxebizitza libre berrien eskaintza % 9,5 izan da, eta haren batez besteko prezioa 3.611,5 €/ m²-koa izan da 2020ko laugarren hiruhilekoan, 2019an baino % 5,4 gehiago. Lurralde-azterketak batez besteko baxuagoa erakusten du Araban (2.964,1 €/ m²); Bizkaian eta Gipuzkoan, berriz, 3.672,6 €/ m² eta 3.689 €/ m² dira, hurrenez hurren.
- Salmentan eskaintako babes ofizialeko etxebizitzaren batez besteko prezioa 2020an 1.806 €/ m² da, eta ez da aldatu aurreko urtearekin alderatuta. Bere eskaintza 1.320ra igo da 2020ko laugarren hiruhilekoan, aurreko urtean baino % 6,4 gutxiago.
- Bigarren eskuko etxebizitzaren stockak % 21,3ko beherakada izan du eskaintzan, eta batez besteko prezioa 2.738,8 €/ m²-koa izan da 2020an, aurreko urtean baino % 1,3 gehiago. Lurraldeka, Bizkaian % 0,6 jaitsi dira prezioak, eta Gipuzkoan eta Araban, berriz, igo dira: % 4,6 eta % 6, hurrenez hurren. Ondorioz, prezioak 2.837,9 €/ m² (Gipuzkoa) eta 2.536,8 € (Araba) artekoak dira, eta Bizkaia tarteko posizioan dago, 2.746,9 €/ m² batez beste.
- 1.745 etxebizitza eskaini dira alokairuan, aurreko urtean baino % 6,5 gutxiago. Segmentu libreak (eskaintzaren % 40,3) % 20,3 egin du behera, 884 unitatetik 704 unitatera, eta alokairuko etxebizitza babestuenak, berriz, % 5,9 egin du gora; beraz, alokairu babestua 2019an % 52,6koa zen, eta 2020an % 59,7koa. Bestalde, EAEko alokairuko etxebizitza babestuen batez besteko errenta 352,2 eurokoa zen 2020an, aurreko urtean baino % 3,1 handiagoa.
- Azkenik, alokairuan eskaintako etxebizitza libreen lagina hilean 1.040,7 eurokoa da 2020an, aurreko urtean baino % 0,4 gutxiago. Lurralde historikoen arabera, Gipuzkoak du preziorik handiena (hilean 1.122,6 €); ondoren, Bizkaia dago (hilean 1.022,8 €), eta, azkenik, Araba (hilean 795,3 €). Bilakaeraren analisiak gorakada izan du Bizkaian (+% 6,5) eta Bizkaian (+% 0,9), Gipuzkoan (-% 1,2) eta, bereziki, Araban (-% 13,3).

Bestalde, Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailak **alokairuaren merkatuaren estatistika** (AME) egiten du 2019az geroztik, EAEko alokairuaren merkata aztertzeko. Eragiketa hori Etxebizitzaren ekainaren 18ko 3/2015 Legetik aurrera sortutako erregistroetan gordailututako fidantzetan oinarritzen da, eta, beraz, nahitaezkoa da hiri-errentamenduen kontratuak erregistratzea eta etxebizitzak alokatzeko kontratuen fidantzak gordailutzea Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Sailak Eusko Jaurlaritzan duen ordezkartza bakoitzean.

2019ko ekainaren 30ean (bigarren hiruhilekoko datuak, eskuragarri dauden azkenak) indarrean dauden 52.024 alokairu-fidantza zenbatu ziren (2018a amaitzean baino 5.143 gehiago), hileko batez besteko errenta 667,6 eurokoa izanik (+% 2,5 2018arekin alderatuta). Datu hori nabarmen txikiagoa da Araban (586,3 euro), Bizkaian 673,9 eurora eta

Gipuzkoan 690,3 eurora igo da. Batez besteko errentaren diferentziala, gainera, handia da udalerraren dimentsioaren arabera; beraz, alokairu-kontratuen batez besteko prezioak gora egiten du udalerrria handiagoa den heinean. Urteko hazkunde-tasak aztertuz gero, hiru lurraldeetan moteldu egin da batez besteko errentaren hazkundera: Araban, 2019ko bigarren hiruhilekoko errenta % 4,8 hazi da 2018ko hiruhileko berarekin alderatuta, aurreko urtean baino 4 hamarren gutxiago. Bizkaian % 3,4ra iritsi da (+% 3,1 aurreko urtean) eta Gipuzkoan % 2,8 hazi da (+% 4,3 2018an).

Eraikuntza-jarduerari dagokionez, Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitzaren Behatokiak adierazten du EAEn hasitako etxebizitzaren kopurua, 2008an eta 2009an nabarmen jaitsi ondoren, zeinuz aldatu zela 2010-2011 biurtekoan, eta nabarmen hazi zela. 2012 eta 2015 artean, ordea, hasitako etxebizitzaren kopuruak behera egin du intentsitate desberdinekin, % 15 azken urtean. 2016tik 2019ra bitartean, hasitako etxebizitzek gora egin dute oro har, baina urtetik urtera tasa txikiagoak izan dituzte (+% 1,8 2019an). 2020an (behin-behineko datuak) 4.443 etxebizitza hasi ziren, aurreko urtean baino % 31,3 gutxiago, hasitako etxebizitza babestuen % 38,3 (1.319 unitate) eta hasitako etxebizitza librean -% 27,8 (3.124 unitate) jaitsi baitziren.

Bestalde, 2020an 3.952 etxebizitza amaitu ziren EAEn, aurreko urtean baino % 16,9 gutxiago, etxebizitza babestu amaituen (-% 58,2) eta etxebizitza librean (-% 0,6) beherakadaren ondorioz. Ondorioz, etxebizitza babestuek EAEko eraikuntza-jardueran duten partaidetza nabarmen murriztu da aurreko urtean; izan ere, amaitutako etxebizitzaren artean, 2019ko % 28,3tik 2020ko % 14,3ra igaro da.

Etxebizitza-eskariari dagokionez, gurasoekin edo tutoreekin bizi diren 18 eta 44 urte bitarteko pertsonen lehen etxebizitza eskuratzeko duten beharra hurbiltzean, Eusko Jaurlaritzaren azken "etxebizitza Beharren eta Eskariaren Inkesta" (EBEI), 2019koa, diru-sarrerak zituzten 64.702 pertsona lehen etxebizitza eskuratzeko premian zeuden guztira, eta horrek esan nahi du % 4,2ko igoera egon dela 2017an. Kolektibo horrek behar dituen etxebizitzaren kopuruari dagokionez (txikiagoa da, etxebizitza banaka edo bikoteka har baitaiteke), 53.447 etxebizitza daude guztira, bi urte lehenago baino % 3,7 gutxiago. Bilakaera horrek adierazten du Euskadin egonkortu egin dela lehen etxebizitza eskuratzeko eskaera, 2009tik hona izandako beheranzko bilakaeraren ondoren; izan ere, urte horretan, 110.667 etxebizitza eskatu zituzten 125.514 pertsonak. Hala ere, ez da ahaztu behar 53.447 etxebizitza eskatu direla, eta eskaera egin duten familien herenak baino zertxobait gehiagok (% 36k) nahikoa diru-sarrera dituela epe labur edo ertainean eskaera horri erantzuteko (% 33,2k 2017an). Egoera hori hiru lurraldeen berdina da, baina zertxobait hobe Bizkaian, eskariaren % 40,2k nahikoa diru-sarrera baititu, eta % 34,4k Araban eta % 30,5ek Araban.

Halaber, 83.410 familiak etxebizitza aldatzeko beharra adierazi dute, etxebizitza guztien % 9,3k. Kopuru hori % 9,8 hazi da 2017ko datuekin alderatuta, orduan etxebizitza guztien % 8,6 baitziren. Datu horiek 2011n hasitako goranzko bidea sendotzea dakarte, 2013-2015 aldian behera egin ondoren. Etxebizitza aldatzeko beharra duten 83.410 familietatik, datorren urtean aldaketari aurre egin ahal izateko aurreikuspena % 28koa da (23.376), hau da, 7,7 puntu jaitsi da 2017ko datuekin alderatuta. Gainera, familien % 47,5ek bi urteko epean etxebizitza aldaketari aurre egitea aurreikusten dute (39.655 familia), eta gainerako % 62,9k ez dute lau urte baino lehen egitea espero.

Azkenik, EBEIren arabera, 2019an birgaitzeko esku-hartzea behar duten 68.423 euskal etxe daude, EAEko familia-etxebizitzaren parkearen % 7,7. Bilakaerari dagokionez, birgaitzeko beharrak behera egin du 2017arekin alderatuta, bai etxeetan (-% 10,3), bai behar horren eragin erlatiboan (-ehuneko 0,9 puntu). Epe luzeko ikuspegitik begiratuta, birgaitzeko beharra duten familien ehunekoa egonkortu egin dela esan nahi du, gorabehera batzuen ondoren, 2009tik. Eskatutako birgaitzearen ezaugarriak dagokionez, familien ia erdientzat (% 49,3) birgaitze-beharrak familia-etxebizitzetako elementu pribatibotatik oinarritzen dira (bainugela, lurrerua, berokuntza-instalazioak, leihoak aldatzea). % 25,1ek etxebizitza barruan eta eraikineko eremu komunetan birgaitzea behar du, eta gainerako % 25,6a eraikineko eremu komunetan soilik egiten diren birgaitze-ekintzei dagokie.

EAEko familiek beren etxebizitzak ordaintzeko egiten duten **finantza-ahaleginari** dagokionez, Espainiako Jabetza Erregistratzaileen, Ondasun Higiezinaren eta Merkataritzako Erregistratzaileen Elkargoaren Higiezinaren Erregistroko Estatistikak adierazten du ahalegin hori, batez besteko hileko hipoteka-kuotaren eta soldata-kostuaren arabera neurtuta, % 30,14koa dela 2020ko laugarren hiruhilekoan, aurreko urtean baino 2,34 puntu handiagoa. Estatu osoari

dagokionez, bere ibilbidea desberdina da, 2020. urtearen amaieran ahalegin hori batez besteko soldata-kostuaren % 31,04 baita, aurreko urteko ratio bera. Epe luzeagoaren ikuspegitik, azken hamarkadan (2010 eta 2020 artean) finantza-ahalegin hori 0,9 puntu murriztu da EAEn, eta ez da aldatu Estatu osoan.

Higiezinaren jarduerari dagokionez, Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agendaren Ministerioak (lehenengo Sustapen Ministerioak) Notario Estatistikaren bidez emandako datuen arabera, 2020an notario aurrean formalizatutako etxebizitzaren salerosketa kopurua (behin-behineko datuak) 20.482 izan zen, hau da, 2019ko datuekin alderatuta, % 13,4 jaitsi zen (aldi berean, % 14,5 erregistratu zen, 48.089 transakzio egin ziren Estatu osoan).

Bestalde, **bizi-baldintzen krisiaren ondorioetako bat** da hipotekak edo alokairu-errentak ordaindu ezin dituztelako etxebizitzak galtzen dituzten familien kopurua handitzea. Botere Judizialaren Kontseilu Nagusiak (BJKN) jarraipena egiten die Euskadiko lehen auzialdiko epaitegietan aurkeztutako hipoteka-exekuzioei, eta 2020an 511 exekuzio erregistratu zirela adierazten du; kopuru horrek esan nahi du % 115,6ko igoera izan dela aurreko urtearekin alderatuta, joera-aldaketa izan daitekeenean, eta Estatuko 20.460 hipoteka-exekuzioetatik % 2,5ekoa (2019arekin alderatuta, +% 17,5). Halaber, 2020an 553 etxegabetze egin ziren gure erkidegoan alokairua ez ordaintzeagatik (-% 31,4 aurreko urtearekin alderatuta), hau da, Estatu osoaren % 2,6⁵³.

Bestalde, Eusko Jaurlaritzak **“EAEko etxebizitzaren erabilerari buruzko inkesta”** egiten du, gure Erkidegoan hutsik dauden etxebizitzaren parkearen dimentsioa eta kudeatzeko posibilitateak zein diren jakiteko, informazio garrantzitsua baita hutsik dauden etxebizitzak mugiarazteko politikak sortzeko. 2019ko azken emaitzak aztertuta, Etxebizitzaren Euskal Behatokiak nabarmendu du EAEn milioi bat etxebizitza baino zertxobait gehiago zenbatu direla, eta horietatik % 91,8 okupatuta egon ohi direla (2017an, % 91). Eta hutsik dauden edo nagusiak ez diren etxebizitzak % 8,2tik (ia 87.000 unitate) % 3,2 sasoiko etxebizitzak dira, eta gainerako % 5,1 (53.533 etxebizitza) jenderik gabeko etxebizitzaren parkeari dagokio (% 6,6 2017an). Lurraldeka, Araban, jenderik gabeko etxebizitzaren tasa hiru lurraldeetatik txikiena da 2019an. % 3,1ekoa da, Bizkaian % 5,5ekoa eta Gipuzkoan % 5,2koa. 2017. urtearekin alderatuta, beherakada esanguratsua gertatu da jenderik gabeko etxebizitzaren kopuruan (% 22,7koa termino absolutuetan), eta EAEko tasa orokorra 1,5 puntu jaitsi da, % 6,6tik % 5,1era.

Era berean, Etxebizitzaren Behatokiak nabarmentzen duenez, etxebizitza horietako zenbait dagoeneko merkatuan daude eta, beraz, ezin kudea daitezke etxebizitza hutsak mugiarazteko programen ondorioetarako. Halaber, beste batzuk aldi baterako daude hutsik, ezinbestean, jabeen osasunarekin lotutako arrazoiengatik edo lanagatik. Horrexegatik jartzen du arreta “kudeagarriak” deritzen etxebizitza hutsetan: 2019an 26.207 etxebizitza erabat kudeagarri zenbatu ziren, 2017an baino % 24 gutxiago eta etxebizitzaren parkearen % 2,5, eta jenderik gabeko etxebizitzaren erdia gutxi gorabehera (etxebizitzaren parke osoaren % 3,3 2017an).

Etxebizitza-politikari dagokionez, Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailak gauzatutako gastua, 2009an goia jo zuena (207,4 milioi euro), erdira jaitsi zen 2015ean (99,8 milioi euroraino), egoera txarraren ondorioz. 2016tik aurrera, hazkunde-bideari berrekin zaio, 2019an 224 milioi euro lortu arte (eskuragarri dagoen azken datu finkatua) (+% 46,5); beraz, 2009ko maximoa gainditu da. Zenbateko hori EAEko BPGren % 0,28 da, aurreko urtean baino 8 ehunen gehiago, gastuaren bilakaeraren eta ekonomiaren hazkundearen ondorioz.

2020an amaitutzat eman da 2018-2020 Etxebizitza Plan Zuzentzailea, 6 ardatz estrategikoren inguruan definitua (alokairuko etxebizitzaren parkea sustatzea, etxebizitza babestuen parkearen kudeaketa eraginkorrean aurrera egitea, etxebizitza babestua eskuratzeko esleipen-prozedurak eta baldintzak berrikustea eta aldatzea, eraikinen mantentzea eta birgaitzea sustatzea, etxebizitzaren berrikuntzan aurrera egitea eta lankidetzaren sareak sortzea politika sektorialak hobeto kudeatzeko eta integratzeko), eta guztira 806,5 milioi euroko gastua aurreikusten zuena. Haren ebaluazio-txostenak nabarmentzen du, lehenik eta behin, 2020an COVID-19ak eragindako pandemia izan dela nagusi, eta administrazioek artatu behar izan dutela egoera zailean zegoen eta berehalako erantzunak behar zituen biztanleria.

⁵³ Nolanahi ere, kontuan hartu behar da martxoaren 31ko 11/2020 Errege Lege Dekretuak, COVID-19ari aurre egiteko gizarte- eta ekonomia-arloan premiazko neurri osagarriak hartzen dituenak, 2020ko datuetan izan dezakeen eragina, datu horiek abuztuaren 9ra arte debekatzeari dagokionez.

Testuinguru horretan, Gobernuak salbuespenezko neurriak hartu ditu, hala nola babestutako alokairu publikoak ordaintzetik salbuestea edo etxebizitza libreetako alokairua ordaintzeko laguntzak. Hala ere, egoera horrek ez du eragotzi Planaren betetze-maila handia izatea:

- *Alokairuari buruzko adierazleak* kontuan hartuta, aurreikusitako helburuak lortu dira. Sailaren kasuan, errealizazioa helburura asko hurbildu da (% 97), eta VISESAk bere helburua gainditu du (% 102). Alokairu-erregimeneko sustapen berriko etxebizitzaren helburu orokorra ez da heldu lortu nahi zen mailara (% 75etik gora), ekimen pribatuak eta toki-erakundeak oso gutxi bete direlako. Bestalde, Bizigune programak ere (6.451 etxebizitza huts hartu dira alokairu babestuko merkaturako) helburua gainditu du, eta ASAP, Biziguneren programa osagarria, helburutik urrun geratu da (% 34). Etxebizitzarako Prestazio Osagarri edo Etxebizitzarako Prestazio Ekonomiko gisa egoera ahulenean dauden etxeentzako laguntzek nabarmen gainditu dute ezarritako helburua, 33.870 jasotzaile, eta etxebizitzarako eskubide subjektiboa duten 6.137 familia helburura hurbildu dira (% 88).
- *Birgaitzeari dagokionez*, etxe askok jarduerak atzeratzea erabaki dute, eta, ondorioz, 2020ko jarduerak ez dituzte Gida Planaren helburuak bete. Bestalde, konfinamenduak asko mugatu du administrazio-kudeaketarako gaitasuna. Hala ere, aurreko bi urteetan lortutako emaitza onen ondorioz, betetze-maila handiak lortu dira Planaren helburu orokorretan. Zehazki, etxebizitzak eta eraikinak birgaitzeko partikularrei eta jabeen erkidegoei zuzendutako 1. programak 29.160 etxebizitza birgaitzen lagundu du (aurreikusitako helburuaren % 93). 4. programari dagokionez, zeinak eraikinen birgaitze eraginkorra babesten baitu, betetze-maila % 86koa izan da 2018-2020 aldian (2020an % 62an geratu da). Azkenik, irisgarritasun unibertsala sustatzeko programak ere okerrera egin du 2020an (% 61), baina % 93 gainditzea lortu du plana gauzatu den hiru urteetan.
- *Beste adierazle batzuekin lotuta*, alokairu babestuko parkea 25.823 etxebizitzara iritsi da, eta hasierako helburua (22.00 etxebizitza) nabarmen gainditu du. Horrela, alokairuko parke publikoaren kuota babestutako parkearen guztizkoaren % 34ra iristen da. Halaber, Euskoregiten erregistratutako ElTen bolumenak (47.637) eta erregistratutako alokairu-kontratuen kopuruak (103.909) nabarmen gainditu dituzte Plan Zuzentzailean ezarritako helburuak. Behatokiak egiaztatu du, azkenik, helburu sozialen asko bete direla, hala nola etxebizitzak hirugarren sektoreko erakundeei eta beste administrazio batzuei lagatzea (% 137), edo bizitoki-alternatibarako programak abiaraztean aurrean (% 135) eta genero-indarkeriaren aurrean (% 155). Azkenik, Gaztelagun programak, gazteen emantzipazioa bultzatzera bideratuak, betetze-maila ertaina lortu du. Guztira 1.992 gazteri egin die mesede (helburuaren % 80) bi urtetan (2019 eta 2020).

2020ko gauzatze zehatzei dagokionez, Etxebizitzaren Behatokiak uste du urtean emandako laguntzek, lehenik eta behin, EAEn 7.519 etxebizitza birgaitzen lagundu dutela (2019ko datuekin alderatuta, % 32,8), 14,2 milioi euro guztira (% 27,2). Batez besteko dirulaguntza 1.889 eurokoa da etxebizitza bakoitzeko, aurreko ekitaldian baino % 8,4 gehiago. Emandako laguntza gehienak erkidegoaren elementuak birgaitzeko dira (14 milioi euro, guztizkoaren % 98,5), eta % 1,5 soilik bideratzen dira etxebizitzaren barruko lanetara.

Alokairuaren merkatua sustatzeari dagokionez, politika horren jarduera oso txikia izan zen 2018an (50.000 euroko dirulaguntza bat baino ez zen eman), eta 2019an, berriz, alokairurako laguntzetara bideratu zen (3,2 milioi euro). 2020an, 4,44 milioi euro bideratu dira laguntza horietara, aurreko urtean baino % 37,7 gehiago, alokairuko 76 etxebizitza sustatzeko. Kopuru horretatik, % 68,4, 3,04 milioi, dirulaguntzetarako erabili ziren, eta gainerako % 31,6, subsidioetarako.

Bestalde, Etxebizitza Sailaren “Bizigune” programaren helburua etxebizitzaren alokairua erraztea da jabeek jasotzen duten errenta baino kopuru baxuagoan. Modu horretan, EAEn etxebizitza hutsak erabiltzen dira, babestutako alokairuan horiek eskainiz. 2020an, errentariak ordaindu duten hileko batez besteko errenta 235,7 € da; jabeek, berriz, 519,9 € jaso dituzte hilean, batez beste. Laguntza horien zenbatekoa 30,5 milioi eurokoa da, 2019an baino % 4,7 gehiago. 2020ko abenduan atzemandako eta kudeatutako 6.451 etxebizitzek % 7,4ko igoera izan dute 2019ko datuekin

alderatuta, eta kopururik altuena programa martxan jarri zenetik. Bilakaera horren ondorioz, batez besteko diru-laguntza 4.732 eurokoa da etxebizitza bakoitzeko, 2019an baino % 2,5 gutxiago.

Era berean, Eusko Jaurlaritzak, partikularren artean errentamendu-erregimena sustatzeko beharra ikusita, 2012tik aurrera alokairu libreko merkatuan bitartekaritza-programa bat garatzen du, "ASAP programa" (Alokairu segurua Arrazoizko Prezioa), eta, gainera, Bizigunek, emaitzak gorabehera, kostu handia dakarkio Sailari. 2020an 276 errentamendu-kontratu formalizatu ziren. Era berean, Etxebizitzaren Behatokiak nabarmendu du 2020an programak 313 etxebizitza dituela inskribatuta, aurreko urtean baino 42 gehiago, eta, beraz, okupatutako etxebizitzaren tasa % 88,2koa da (2019an, % 82,3). Bestalde, batez besteko alokairu-errenta 506 eurokoa izan zen 2020an (+% 1,5 aurreko urtearekin alderatuta).

Azkenik, 2019an, "Gaztelagun" programa jarri zen abian, alokairua ordaintzeko zuzeneko laguntzen bidez gazteen emantzipazioa bultzatzeko. 2020an 1.800 pertsonari eman zitzaizkien laguntzak (2019an baino 1.054 gehiagori), guztira 3 milioi euro (aurreko urtean baino 2 gehiagori), eta, beraz, batez beste 1.663,92 euroko laguntza eman zitzaizen onuradun bakoitzeko (2019an baino % 28,4 gehiagori).

Amaitzeko, azken txostenak, "*Euskadiko etxebizitzari lotutako zerga-politika: zerga-gastuaren irismena eta eragina*", Etxebizitzaren Euskal Behatokiak hiru foru-aldundien PFEZagatiko likidazioen datuetan oinarrituta egina, nabarmentzen du, lehenik eta behin, EAEko ogasunek 3.208 milioi euro ez dituztela sartu 2011tik 2018ra bitartean etxebizitzari lotutako PFEZaren kenkari fiskalengatik, edo, gutxi gorabehera, urteko 400 milioi euro inguru. Gastu fiskalaren zenbateko hori erosketari (eta etxebizitza-kontuei), alokairuari eta birgaitzeari egindako PFEZren kenkarietara lotzen da, baina intentsitate desberdinarekin: lotutako gastu handiena 2011-2018 aldian etxebizitza erosteko pizgarriengatik ordaintzeari utzi dioten 2.564,5 milioi euroekin lotuta dago (guztizkoaren % 79,9), eta % 1,5eko alokairuko gastu fiskala, berriz, kenkari guztiekin lotuta dago (% 1,5). Azkenik, birgaitzearekin lotutako gastu fiskala % 2,6 baino ez da izan, 81,9 milioi euro. Datu erabilgarriak dituen azken ekitaldiari dagokionez, etxebizitzagatiko kenkariaren zenbatekoa 2018an 409,3 milioi eurokoa izan zen, 2017an baino % 7,5 gehiago. Zenbateko hori Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailak urte horretan egindako gastuaren % 267,7 da (152,9 milioi euro).

5.2. BIZI KALITATEA

5.2.1. Hezkuntza eta Kultura

Kapitulu honetako eduki zehatzak baloratu aurretik, EGABek nabarmendu du beharrezkoa dela hezkuntza-sistemak COVIDen aurrean izan duen erantzuna aztertzea, gertatu diren akatsak eta ikasi ahal izan dena detektatzeko, sistema doitzeko, etorkizunean bizi garen egoeraren antzeko egoeretan erantzun egokia eta onena eman dezan.

Beste urte batez, ikusten dugu, derrigorrezko hezkuntza amaitzean, ikasle gehienek batxilergoa aukeratzen jarraitzen dutela erdi-mailako lanbide-moduluaren aurrean; horrek ez du esan nahi familien hezkuntza-aukeraketan erabakiak egokiak direnik, baina berriz ere azpimarratzen dugu hezkuntza-informazio eta -orientazio egokiaren ahaleginak areagotu behar direla irakaskuntzaren lehen urteetatik, non aukera guztiek prestigioa hartzen duten, eta ikasleek zein familiek prestakuntza-ibilbideen aukera guztiak ezagutu behar dituztela, bai batxilergoarekin lotutakoak, bai goi-mailako LHko zikloetan eta unibertsitatean sartzeko bideak direnak, bai erdi-mailako zikloetatik hasita helburu bera lor dezaketenak. Beharrezkoa da erdi-mailako zikloak bistaratzeari uztea, batxilergo sartzeko behar diren mailetara iristen ez diren ikasleentzat soilik aukera gisa.

Bestalde, generoaren arabera segmentazio garrantzitsua ikusten jarraitzen dugu; hala, emakumeen partaidetza-tasa txikiagoa da arlo zientifiko-teknikoetan, eta askoz ere handiagoa pertsonen zaintzan eta osasunean. Ildo horretan, uste dugu garrantzitsua dela ikasleak eta familiak sentsibilizatzen jarraitzea, genero-eten desatseginak saihestearen garrantziari buruz. Horretarako, funtsezkoa da haren kausak bilatzea eta zuzentzea, eta botere publikoak zorrotz arduratzea horretaz.

Gainera, hezkuntza-adierazleen azterketak agerian uzten du gure erkidegoa egoera onean dagoela gainerako autonomia-erkidegoekin alderatuz gero. Hala ere, nazioarteko konparazioan, Europako batez bestekoarekiko dugun posizioa egokia bada ere, adierazle askotan EAEko emaitzak batez bestekoa baino handiagoak direnez, hobetzeko marjina dago, iparraldeko herrialdeetako erregistroak, kasu batzuetan, handiagoak baitira.

Azkenik, PISAren emaitzetatik abiatuta, irakurketarekiko (15 urteko ikasleen aldetik) erakutsi den interesari dagokionez gerta daitekeen egoerak kezkatzen gaitu. Alderdi horri buruzko jarraipen zehatzagoa egin beharko litzateke, ondorio bat lortzeko eta erabaki egokienak hartzeko.

Kulturari dagokionez, alde batetik, azpimarratu nahi dugu euskal herritarrek ez dutela jarduera artistikoak egiteko joera handirik (idaztea, margotzea, marraztea, argazkigintza, dantza/balleta/dantza, koru batean abestea edo instrumentu bat jotzea), eta hori Estatuko batez bestekoa baino praktika aktiboak direla.

Bestalde, gogora ekarri behar dugu kulturak berez aberastasuna sortzen duela, eta, horregatik, kezkatuta gaude kultura-enpresen kopuruak eta horietan lan egiteak beherakada erakusten dutelako, eta hori ez da Estatuan gertatzen.

Gainera, harritzen gaitu, errenta erabilgarri handiena duen erkidegoa izan arren, EAEk hamaikagarren postua izateak etxeko batez besteko gastuari dagokionez autonomia-erkidegoen rankingean, eta, pertsonako batez besteko gastuari dagokionez, estatuko batez bestekoaren azpitik egoteak eta hamargarren postuan egoteak.

5.2.2. Inguru naturalaren egoera

- Atsegin handiz egiaztatu behar dugu berotegi-efektuko gasen (BEG) isurketek behera egin zutela 2018an (azken datua eskuragarri dago), eta araututako sektoreetan nahiz bestelakoetan isurketen murrizketa EBk ezarritako helburuak baino handiagoa izan zela. Hala ere, Klima Aldaketaren aurkako 2050erako Euskal Estrategiaren helburuak ikusita, berriro diogu eragile guztiek (gizartea, enpresak eta administrazioak) ahaleginak egiten jarraitu behar dutela.
- BPG unitate bat sortzeko izandako isurketek ere beheranzko joera erakusten dutela ikusten dugu, baina 28en EBko batez bestekoa baino pixka bat handiagoa dela nabarmentzen dugu.
- Deigarria da errepide bidezko garraioari, bizitegi-sektoreari eta zerbitzu-sektoreari lotutako emisioen igoera 2018an. Trantsizio hirukoitz batean gauden heinean (teknologia-digitala, energetiko-ingurumenekoa eta demografikoa eta soziala), badakigu egungo bidea inbertitzeko behar diren neurriak bultzatzen ari direla eta bultzatuko direla, eta eragile guztiek (gizarteak, enpresek eta administrazioek) ildo horretan duten inplikazioa indartzea espero dugu.

Hala, adibidez, komunikazioei dagokionez, Euskadik kokapen geografiko estrategikoa du Europan, eta errepideko garraioa gero eta jasangarriagoa denez eta errepidearen eta itsasontziaren edo trenaren arteko intermodalitatea bilatzen denez, irekitzen zaizkigun aukerak aprobetxatzeko gai izan behar dugu, eta, horretarako, beharrezkoa da kalitatezko azpiegitura logistikoa lehiakor eta intermodal bat izatea, erakunde publiko eta pribatuekin lankidetzan aritzeko.

- Badakigu ur galduaren ehunekoa handitu egin dela, eta ihesak ahalik eta gehien mugatzen dituzten inbertsioekin saihestu beharreko baliabideak xahutu egin direla.
- Era berean, nabarmendu nahi dugu 2018an gora egin duela hondakin ez-arriskutsuen, hiri-hondakinen (HH) eta hondakin arriskutsuen sorrerak.
- Azkenik, enpresek ingurumena babesteko egiten duten gastuari dagokionez, egokitzat jotzen dugu adieraztea 2017an izandako beherakadaren ondoren (joera hautsi zuen), EAEk hazkunde-tasak erakutsiko dituela berriro 2018an, bai termino absolutuetan, bai BPGren gaineko ehunekoan.

Amaitzeko, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearen ustez, beharrezkoa da BEG eta hondakinak murrizten lagunduko duten bizi-ohituretan eragile guztiak (gizartea, enpresak eta administrazioak) sentsibilizatzen jarraitzea, bai eta ekonomia zirkularrean oinarritutako garapen ekonomiko, jasangarri, adimendun eta arduratsua sustatuko duten ekintza eta politika publikoak ezartzea ere.

5.2.3. Osasuna eta osasun-sistema

Osasun-gastuak gora egiten jarraitzen du. 2003-2019 urteetan, Euskadiko biztanle bakoitzeko osasun-gastua ELGAko eta Estatuko batez bestekoaren gainetik hazi da, eta haien arteko diferentziala handitu egin da.

COVID-19aren agerpenaren ondorioz, osasuna are protagonistagoa da, eta agerian geratu da osasun-sistemen garrantzia, bai eta osasun-arreta ona bermatuko diguten eta balizko osasun-krisi edo pandemiari azkar eta eraginkortasunez erantzutea ahalbidetuko diguten egitura nahikoak izateko beharra ere.

COVID-19arekin bizi dugun esperientziak agerian utzi du, are gehiago, ekonomia, gizarte-harremanak eta gure bizitzako alderdi guztiak osasunaren mende daudela.

Egiaztatu dugu lotura estua dagoela osasun fisikoaren, buru-osasunaren eta bizi-ohitura osasungarrien artean. COVID-19ak eta konfinamenduak (etxekoa eta ez etxekoa) erreakzio emozional negatiboak eragin ahal izan dituzte, eta, horiek jarraituz gero, sintoma larriagoak eragin ditzakete, hala nola depresioa eta antsietatea; ondorioz, eguneroko jarduerak garatzeko ezintasuna edo, gutxienez, zailtasuna eragin dezakete. Elikadura zaindus edo aktibo mantenduz bizimodu osasungarria egitea eta estresa edo naturarekin kontaktuan egoteko denbora erabiltzeko estrategiaren bat erabiltzea funtsezkoak dira gure osasun mentala eta, ondorioz, gure osasun fisikoa hobetzeko.

Bestalde, pandemiak ahalik eta gehien tentsionatu du euskal osasun sistema, muturreko egoera baten aurrean zentzuz erantzuteko gai izan baita. Hala ere, bizi dugun egoerak erronka eta zeregin batzuk planteatzen ditu: nola erantzun den, arazo nagusiak non egon diren eta horiek zuzentzeko zer behar den ebaluatzea, etorkizunean antzeko egoera baten aurrean prest egoteko.

Gainera, nabarmendu behar dugu bi osasun-kontu zaindu behar direla, zuzeneko lotura dutenak COVIDarekin. Lehenik eta behin, biztanleriaren osasun mentala, luzatzen ari den egoera baten aurrean (neke pandemikoa); horregatik, beharrezkoa da administrazio publikoek arreta jartzea eta baliabideak eta ahaleginak ematea osasun mentaleko nahasmenduen balizko areagotzea eta larriagotzea arintzeko eta konpontzeko. Ildo horretan, gizarte-zerbitzuek jarraipen prebentiboa egin behar diote suizidioek eta autolesioek eragindako hilkortasun goiztiarrari.

Bigarrenik, arreta egokia jarri behar zaie COVID iraunkorra duten pertsonari. Hori guztia, gaur egun herritarrak azkar eta eraginkortasunez txertatzeak duen lehentasuna ahaztu gabe.

Etorkizunari begira, osasun-ikerketak eta digitalizazioak berebiziko garrantzia izango dute osasun-sisteman. Gure ustez, ikerketa-azterlanak eta saiakuntza klinikoak garatzeak eta teknologia digitaleko, edizio genetiko eta Big Datako

aurrerapenak garatzeak osasunaren prebentzioan eta hobekuntzan aurrera egitea ahalbidetuko dute, aurrerapen teknologiko horiek diagnostiko eta tratamendu askoz pertsonalizatuagoak eskainiko baitituzte. Telemedikuntza edo teleterapia, aurrez aurreko arretaren osagarri gisa, etorkizunean protagonista izan behar da.

Ildo horretan, komenigarria da administrazioek, gizarte gisa, prozesu horiek behar bezala diseinatzea eta planifikatzea eremu desberdinetatik, haien ezarpena desberdintasun-iturri izan ez dadin eta gure osasun-sistemaren kalitatean nahi ez diren ondorioak sor ez ditzan.

5.2.4. Etxebizitza

Azken urtean, aurreko urteetan bezalaxe, Euskadiko etxebizitzaren merkatuak behera egiten jarraitu du eskaintzari dagokionez, eta prezioek egonkortasun erlatiboa izan dute, nahiz eta gorantz egin. Hala ere, etxebizitzaren salerosketa sei urtez jarraian hazi ondoren, higiezinaren transakzioak murriztu egin dira 2020an, eta ikusi egin beharko da zikloaldaketa edo COVID delakoak eragindako etenaldi baten aurrean gauden, higiezinaren jarduerari ere eragiten baitio.

Eraikuntzari dagokionez, 2018-2019 biurtekoan datu positiboak lortu ondoren, 2020an ere behera egin dute hasitako eta amaitutako etxebizitzek, eta birgaitze-lanek, neurri batean behintzat, jarduerari eutsi diote. Izan ere, pairatzen ari garen pandemiaren ondorioz ikusten den aldeko efektu bakanetako bat da etxeko obren eskaria handitu egin dela, eta horrek sektorea mantentzen laguntzen du.

Bestalde, alokairuko etxebizitzaren eskaintza murriztu egin da berriro azken urte honetan, eta haren parke babestua zertxobait handitu bada ere, eskasa da dagoen eskariarekin alderatuta. Gainera, alokairu pribatuaren errentei eutsi arren, errenta horiek handiak izaten jarraitzen dute, eta eskaintza oso txikia da; horrek zaildu egiten du errenta hori eskuratzea. Horrek kolektibo zabaletan izan dezakeen eragina kezkarria da, hala nola gazteen artean eta baliabide gutxien dituzten pertsonen artean.

Era berean, Kontseilu honen kezka adierazi nahi dugu osasun-krisiak hipoteka-exekuzioetan, kaleratzeetan eta etxegabetzeetan izan dituen ondorioengatik. Egia da 2020an 2019an baino kaleratze eta etxegabetze gutxiago kontabilizatu zirela, baina arreta berezia jarri beharko da langileei laguntzeko programak bertan behera uzteak ekar ditzakeen ondorio negatiboen eta lan-merkatuaren balizko narriaduraren aurrean, horiek prozedura-kopurua handitu baitezakete, batez ere kolektibo kalteberenei eraginez.

Testuinguru horren aurrean, EGABetik etxebizitza-politikak behar bezala garatzearen eta gauzatzearen garrantzia nabarmentzen dugu. Ildo horretan, 2018-2020 aldirako Gida Plana positibotzat jotzen dugu, eta haren balantzeak berresten du azken urteetan norabide egokian aurrera egin dela.

Diseinatzen ari den plan berriari begira, gogora ekarri behar dugu beharrezkoa dela aztertzea zer ekimen jar daitezkeen abian alokairuen prezioei eusteko, gazteen emantzipazioa eragozten baitute eta kolektibo kalteberei sarbidea zailtzen baitiete. Era berean, ahalegin handiagoa egin behar da etxebizitza eskuratzeko dauden programak ezagutarazteko, herritarrek programa horien berri gutxi dutelako.

Halaber, administrazio publikoek beharrezko neurriak ezarri beharko dituzte etxebizitza hutsen stocka aprobetxatzeko eta etxebizitza-premia arintzeko.

Era berean, eta biztanle guztiek etxebizitza duin eta egoki bat eskuratu ahal izan dezaten, etxebizitza horren funtzio soziala bermatuz, arlo horretako modalitate berriek (aldi baterako jabetza, partekatua, cohousinga) eskaintzen dituzten aukerak lantzen jarraitu behar da, politika publiko eta arau-estaldura egokiak garatuz. Gainera, biztanleriaren zahartzea kontuan hartu behar da kolektiboaren premiei erantzun egokia emango dieten bizi-toki-soluzioak erraztu eta garatzeko orduan, bizitegi-eredu tradizionalarekiko alternatibak sortuz, pandemia honetan bizi izan ditugunak bezalako egoeren aurrean ahuleziak erakutsi baititu.

Azkenik, ez da ahaztu behar jasangarritasunak gero eta garrantzi handiagoa duela eraikuntza berrietan eta lehendik dauden birgaitzean, eta hori izan behar da arreta-guneetako bat eta sustatu beharreko alderdietako bat; gainera, jarduera garatzeko eta sortzeko ahalmen handia duen eremua da. Ildo horretan, beharrezkoa da "next Generation" funts europarrek etxebizitza-politika publikoen garapenean dituzten aukerak kontuan hartzea eta aprobetxatzea, batez ere EAEko etxebizitza-parkearen energia-eraginkortasuna birgaitzeko eta hobetzeko.

VI. KAPITULUA

Araugintza EAEn

EAErentzako Autonomia Estatutuaren abenduaren 18ko 3/1979 Lege Organikoak azaltzen du EAEn eskumena dela gai jakin batzuetan legeria garatzea eta bere lurraldearen barruan estatuaren oinarritzko legeria betearaztea. Era berean, lege horrek adierazten du EAEko botereak Legebiltzarraren bidez, Eusko Jurlaritzaren bidez eta lehendakariaren bidez gauzatuko direla, eta lurralde historikoek beren foru erakundeak estatutuan xedatutakoaren arabera edukiko eta antolatuko dituztela.

EAEko autogobernurako erakundeak indarrean sartzean, ezinbestekoa suertatu zen, Autonomia Estatutuan ezarritakoarekin bat etorritik, Legebiltzarrak Eusko Jurlaritzaren antolaketari eta eskumenei buruzko legeak eta erakunde komunen eskumen maila eta lurralde historikoen eskumen maila arautzeko legeak onestea.

Eusko Jurlaritzaren egitura, haren eskumenak eta Legebiltzarrarekin dituen harremanak finkatzeko helburuarekin, Gobernuari buruzko ekainaren 30eko 7/1981 Legea onetsi zen. Besteak beste, legearen arabera, Gobernuak eskumen hauek ditu: legeak egiteko ekimena, lege proiektuak onetsiz eta Legebiltzarrari bidaliz; legegintzarako eskuordetzea, legegintzako dekretuen bidez; eta araudiak egiteko ahalmena, dekretuen eta aginduen bidez.

Gerora, Autonomia erkidegoko erakunde komunen eta bertako lurralde historikoetako foru organoen arteko harremanei buruzko azaroaren 25eko 27/1983 Legea aldarrikatu zen. Lege horrek Eusko Legebiltzarra izendatzen du lege maila duten arauak onesteko gaitasuna daukan erakunde bakar gisa autonomia erkidego osoan, baldin eta lege horien gaia Autonomia Estatutuaren arabera autonomia erkidegoari badagokio eta estatutuan lege honek edo ondorengo legeek ez badiete gaia lurralde historikoetako foru organoei esleitzen. Tradizio historikoarekin bat etorritik, lurralde historikoetako foru organoak Batzar Nagusiak eta Foru Aldundiak dira.

Era berean, lurralde historikoetako eskumenak arautzen ditu. Ezartzen duenez, beraien bakarreko eskumenekoak diren gaitan lurralde historikoei dagokie arauak egiteko ahalmena, bakoitzaren Batzar Nagusien foru arauen bidez.

Legegintza Botereak eginiko araua da legea zentzu hertsian, hots, Parlamentuak eginikoa. Zenbait kasutan, oso espezifikotik, gobernuak onetsitako lege mailako arauak onartzen dira: legegintza dekretuak (EEren 82.-85. artikulua) eta lege dekretuak (EEren 86. artikulua).

Legegintzako ekimena, hau da, prozedura legegilea martxan jartzeko gaitasuna, honako hauek proposa dezakete:

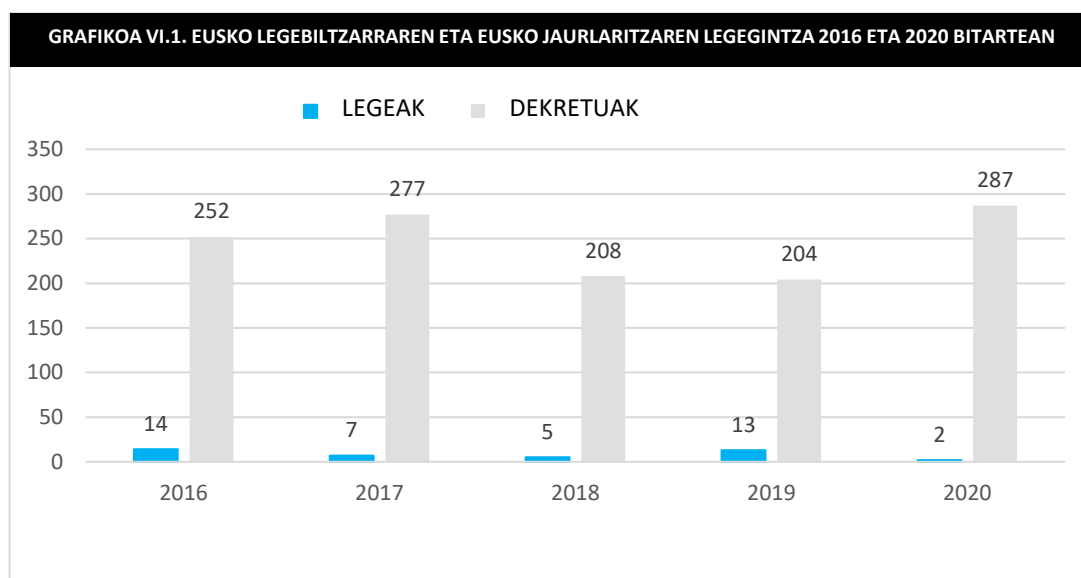
- Talde parlamentarioak, edo parlamentari bat beste lauren sinadurarekin.
- Gobernua.
- Lurralde historikoak ordezkatzen dituzten erakundeak.
- Legegintzako herri-ekimena, EAEko 30.000 herritarren sinadurarekin.

Ekimena Eusko Jurlaritzarena denean “lege proiektua” izena jasotzen du; gainerako kasuetan, “lege proposamena” da.

Eusko Legebiltzarrak, legeak egiteko bere eginkizuna betez, 2 lege onetsi zituen, guztira, 2020an, honako hauek:

- [1/2020 Legea, urriaren 29koa, Euskal Autonomia Erkidegoko 2020ko ekitaldirako Aurrekontu Orokorrak onartzen dituen Legea aldatzen duena.](#)
- [1/2020 Legegintzako Dekretua, uztailaren 22koa, Euskal Autonomia Erkidegoko Poliziaren Legearen testuategia onartzen duena.](#)

Bestalde, **Eusko Jaurlaritzak**, arauak egiteko bere ahalmena erabiliz, guztira 287 dekretu onartu zituen 2020an.

Halaber, Eusko Jaurlaritzaren XI. Legealdiko 2016-2020 urteetarako **Legegintzako Egitaraua** ezagutu da, Gobernu Kontseiluak 2017ko maiatzaren 9an onetsia hain zuzen. Hainbat lege proiektu onetsi dira 2020an (letra lodiz eta atzealde urdinarekin nabarmenduak), eta izapidetzeak aurrera jarraitzen du Eusko Legebiltzarrean (VI.1. taula).

VI.1. TAULA. XI. LEGEALDIA (2016-2020). LEGEGINTZA PROGRAMA ETA BALANTZEA 2020KO ABENDUAREN 31N

SAILA	AURREIKUSITAKO ARAUA	EGABen EBAZPEN*	GOBERNUAREN EGOERA (hala denean, onespen-data)	LEGEBILTZARRAREN EGOERA
LEHENDAKARITZA	Emakumeen eta gizonen berdintasunerako legea bigarren aldatzeko legea	14/2019 Irizpena	C. G. 2020/02/28	Izapidetzen
	EAEko Kulturako Zentroen Legea		C.G 2019/06/25	Izapidetzen
GOBERNANTZA PUBLIKOA ET AUTOGOBERNUA	Xedapen orokorrak egiteko prozeduraren Legea		C. G. 2019/1/22	Izapidetzen
	EAEko Herri Administrazioen zigor-ahalmenari buruzko 2/1998 Legea aldatzeko Legea		C. G.2021/11/ 27	Izapidetzen
	Enplegu Publikoaren Legea	15/2018 Irizpena	C. G. 2019/1/29	Izapidetzen
	Euskal Sektore Publikoaren gardentasunaren, herritarren parte hartzearen eta gobernu onaren Legea	12/2015 Irizpena	C.G. 19/09/2017	
	Euskal Sektore Publikoko antolamendu eta funtzionamenduaren Legea	13/2015 Irizpena	C. G. 2017/10/037	
	Euskal Sektore Publikoaren Legea		C.G. 2020/12/29	Izapidetzen
GARAPEN EKONOMIKOA ETA AZPIEGITURAK	Herri administrazioen energia jasangarritasunaren Legea	-	C. G.2017/06/ 27	Otsailaren 21eko 4/2019 Legea onartua
	Mugikortasun jasangarriaren Legea	11/2019 Irizpena	C. G.2019/12/3	Izapidetzen
	Landa Garapenari buruzko apirilaren 8ko 10/1998 legea aldatzeko Legea			
	EAEko portu eta itsas garraioaren Legea	8/2015 Irizpena	C G. 2018/06/13	Ekainaren 28ko 2/2018 Legea onartua
	Errepideen Plan Orokorraren Legea hirugarrenez aldatzeko Legea		C G. 2018/06/12	Azaroaren 29ko 5/2018 Legea onartua
ENPLEGUA ETA GIZARTE POLITIKAK	Euskal enplegu sistemaren Legea			
	Diru-sarreraren bermerako eta gizarte inklusiorako legea aldatzeko Legea **		C. G. 2018/04/17	
	Haurrei eta nerabeei arreta eta babesa emateko 3/2005 legea aldatzeko Legea			
	Gazteriaren Legea	15/2019 Irizpena	C.G. 2020/11/24	Izapidetzen
INGURUMENA, LURRALDE PLANGINTZA ETA ETXEBIZITZA	Klima Aldaketaren Legea***			
	Ondare naturala kontserbatzeko Legea***	3/2019 Irizpena	C.G. 2020/11/28	Izapidetzen
	Ingurumen-administrazioaren Legea***	4/2019 Irizpena	C.G. 2020/11/3	Izapidetzen
OGASUNA ETA EKONOMIA	Ekarpenen Legea			
	Aurrezki-kutxen eta Banku-fundazioen Legea	5/2015 Irizpena		
	Diru-laguntzak arautzeko Legea			
	2018-2021eko Estatistikako Euskal Planaren Legea		C. G. 2018/11/27	
HEZKUNTZA	Lanbide Heziketaren Legea **	15/2015 Irizpena	C. G. 2017/05/30	Ekainaren 28ko 4/2018 Legea onartua
	Hezkuntzaren Euskal Legea			
KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKA	Kultur Ondarearen Euskal Legea	19/2015 Irizpena	C. G. 2017/07/18	Maiatzaren 9ko 6/2019 Legea onartua
	Euskadiko Kirolaren 14/98 Legea egokitzeko Legea			
	Kiroleko dopinaren aurkako legea aldatzeko Legea	10/2011 Irizpena	C. G. 2017/07/04	Ekainaren 7ko 1/2018 Legea onartua
	Euskadiko agiritegien kudeaketa integralaren Legea	8/2012 Irizpena		
	Euskadiko kirolean iritsi eta horietan jarduteko Legea	11/2015 Irizpena	C. G. 2017/11/07	Izapidetzen
SEGURTASUNA	Euskadiko Poliziaren Legea aldatzeko Legea		C.G. 2018/06/26	Abenduaren 20ko 11/2019 Legea onartua
LANA ETA JUSTIZIA	Euskadiko Kooperatiben Legea	13/2018 Irizpena	C. G. 2018/12/ 18	Ekainaren 27ko 7/2019 Legea onartua

Iturria: LEHENDAKARITZA Burutzapenaren balantzea. Gobernu egitaraua. 2020ko ekitaldia. Geuk egina.

* Oharra: arau horiei buruzko hainbat bertsioen gainerakoak izan daitezke EGABen irizpenak, aurreko legealdikoak baitira.

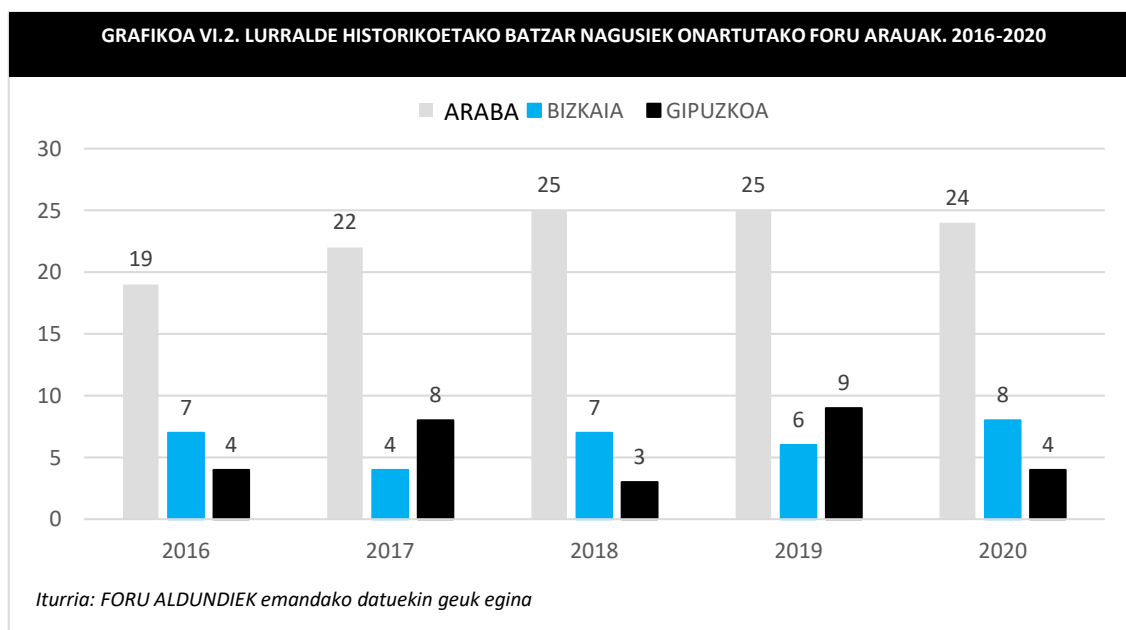
** Gobernu talde parlamentarioen ekimenari esker lege-proposizio gisa izapidetuak (PNV; PSE)

*** Ingurumenaren, Klima-aldaketaren eta Naturaren Kontserbazioaren Legea deritzona 3tan banatu da: Klima-aldaketaren Legea bera, Natur Ondarearen Kontserbazioaren Legea eta Ingurumen-administrazioaren Legea

Bere aldetik, Eusko Jaurlaritzak urtero onesten du **Urteko Araubide Plana**. Bertan jasotzen dira lege proiektuak eta dekretu maila duten xedapen orokorrak, hain zuzen ere, gobernuaren planaren barne daudenak, eta sail bakoitzak urtean onesteko aurreikuspenak dituztenak. 2020rako aurreikusitako planean 116 proiektu dekretu zeuden. Horietatik 50 onetsi ziren (ikus, VI.2. taula).

VI.2. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN 2020KO URTEKO ARAUGINTZA PLANA. BURUTZAPEN MAILA.		
	PROIEKTU KOP.	ONARTUAK
LEHENDAKARITZA	1	0
GOBERNANTZA PUBLIKOA ETA AUTOGOBERNUA	9	4
GARAPEN EKONOMIKOA ETA AZPIEGITURAK	20	15
BERDINTASUNA, JUSTIZIA ETA GIZARTE POLITIKAK	11	4
LANA ETA ENPLEGUA	5	0
GARAPEN EKONOMIKOA, IRAUNKORTASUNA ETA INGURUMENA	20	15
EKONOMIA ETA OGASUNA	8	3
HEZKUNTZA	21	5
OSASUNA	13	1
TURISMOA, MERKATARITZA ETA KONTSUMOA	6	0
KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKA	9	1
SEGURTASUNA	7	2
GUZTIRA	116	50
<i>Iturria: LEHENDAKARITZA Burutzapenaren balantzea. Gobernu egitaraua. 2020ko ekitaldia.</i>		

Lurralde Historikoen Batzar Nagusiei dagokienez, hauxe izan da haien araugintza 2020an, onetsitako foru arauak oinarri hartuta: Araban 24 foru arau onetsi dira, Gipuzkoan 4 arau onetsi dira (2019an berretsita baina 5 gutxiago) eta Bizkaian, guztira, 8 arau onetsi dira 2020. urtean, aurreko urtean baino pixka bat gehiago (6 izan ziren).

Azkenik, Euskadiko EGABek, erakunde aholku-emailea den aldetik, zazpi irizpen eman ditu 2020an

- 1/20 Irizpena, Profesional sanitarioen informazio-sistemaren dekretu-proiektuari buruzkoa.
- 2/20 Irizpena, Industria-segurtasunaren dekretu-proiektuari buruzkoa.
- 3/20 Irizpena, Klima Aldaketaren Euskal Legearen Aurreproiektuari buruzkoa.
- 4/20 Irizpena, Landa Garapeneko Legearen Aurreproiektuari buruzkoa.
- 5/20 Irizpena, Euskal Autonomia Erkidegoko itsas uretako eta ur kontinentaletako arrantza-turismoari eta arrantza-erakustaldiei buruzko dekretu-proiektuari buruzkoa.
- 6/20 Irizpena, gabeko etxebizitzak arautu eta benetan okupatuz bere funtzio soziala betetzeko neurriak ezartzen dituen dekretu-proiektuari buruzkoa.
- 7/19 Irizpena “Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren Euskal Sarearen osaera arautu eta eguneratzen duen ekainaren 23ko 109/2015 Dekretua hirugarrenez aldatzeko dekretu-proiektuari” buruzkoa.

VII. KAPITULUA. ERANSKINAK

1. COVID-19AREN ERAGINA EUSKADIN

COVID-19ak eragindako pandemia historia hurbileko munduko krisirik garrantzitsuenetako bat da, eta eragin handia du osasunaren, gizartearen eta ekonomiaren ikuspegitik. 2020an CESe bere ekimeneko txosten bat egin zuen osasun-krisialdi larri honek 2020an EAEko ekonomia eta gizarte arloetan izandako eraginera lehen hurbilketa bat eginez, eta erakunde maila bakoitzak epe laburrean bideratutako erantzunak bildu zituen. Haren xedea orain esku artean dugun 2020ko Memoria Sozioekonomikoan analisi lasai eta osoago baterako aurrerapena izatea zen.

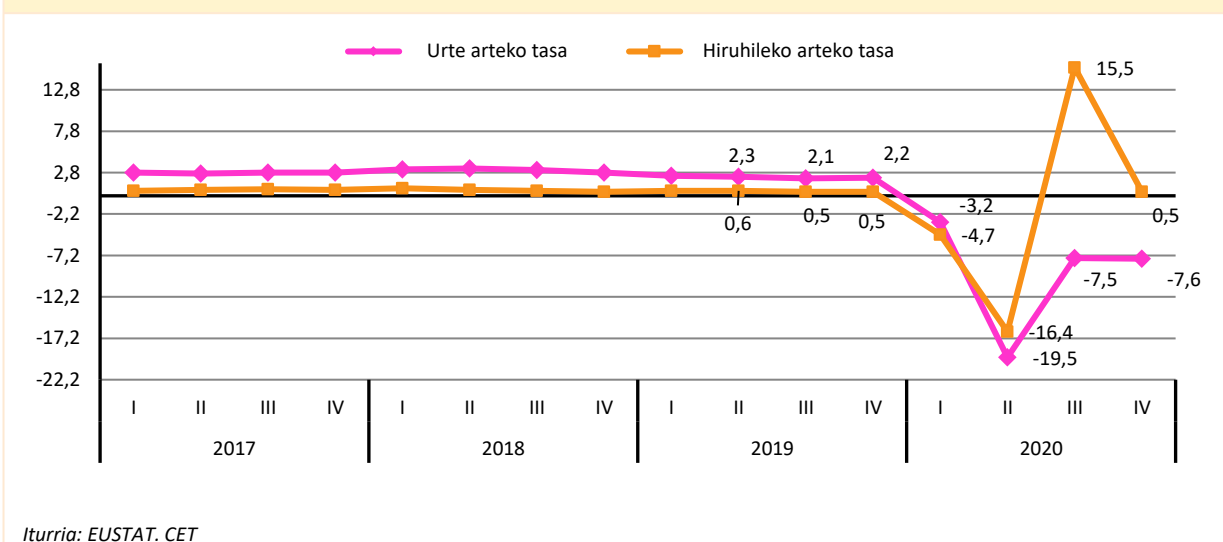
Orain, laburbilduta eta Memoria honetan sartutako edukiak oinarri hartuta, COVID-19aren eraginaren berrikusketa ordenatu bat aurkeztuko da -haietako batzuk geure ekimeneko azterlanean aurreratu ziren-, eta espero dugu haien bidez, eduki hori eguneratzearekin batera, bizi dugun errealtatea sakonago ezagutu ahalko dugula. Oraindik osagabea bada ere, pandemia hau gure gizartea nola aldatzen ari den oro har antzematen ahalbidetzen du informazio honek.

1.1. EKONOMIA

2020ko martxoko bigarren hamabostalditik aurrera COVID-19aren ondorioz hartutako ezohiko neurriek jarduera ekonomikoaren beherakada larria ekarri dute, eta horrek BPGd-aren murrizketa ekarri du, zeinak ez baitu aurrekaririk serie estatistikoetan. EUSTATen “*Kontu ekonomikoek*” (HKE) erakusten dute EAEko ekonomiak, 2020 osorako, % 9,5eko jaitsiera erregistratu zuela. Ondorioz, 2014az geroztik ikusitako **BPGd**-aren urteko hazkunde etengabearen joera hautsi egin da aparteko atzerakada horrekin, zeinak, izan ere, 2009an ikusitako BPGd-aren % 4,1eko jaitsiera bikoizten baitu. Zehazkiago, urtetik urtera, BPGd-a % 3,2 murriztu da 2020ko lehenengo hiruhilekoan, % 19,5 bigarrenean, % 7,5 hirugarrenean eta % 7,6 laugarrenean.

Uzkurtze hori (-% 9,5) Espainiako ekonomiarentzat zenbatetsitakoa (-% 11) baino txikiagoa da, baina eurogunekoa (-% 6,6) eta EB27 osokoa (-% 6,2) baino handiagoa.

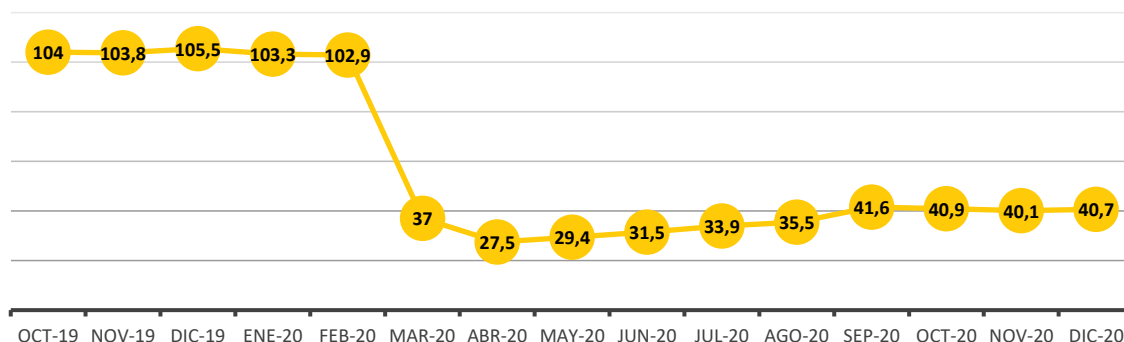
GRAFIKOA VII.1.1. EAEKO BPG. BOLUMEN KATEATUAREN ALDAKUNTZA-TASAK. 2015EKO OINARRIA.

Eusko Jaurlaritzako Ekonomia eta Ogasun Sailaren informazioaren arabera, **Euskal ekonomiaren termometroa** 37 baliora jaitsi zen martxoan eta 27,5era 2020ko apirilean, eta beheranzko eremuan sartu zen bete-betean (< 50eko balioa). Maiatzetik aurrera, termometroa pauso txikiak ematen hasi zen suspertze-prozesuan, baina urritik azarora bitartean

okerrera egin zuen apur bat. Abenduan berriro egin zuen hobera eta 40,7 balioan kokatu zen; ondorioz, desazkunde eremuan artean.

GRAFIKOA VII.1.2. EUSKAL EKONOMIAREN TERMOMETROAREN HILEKO BILAKAERA.

Iturria: Ekonomia eta Ogasun Saila. Eusko Jaurlaritza

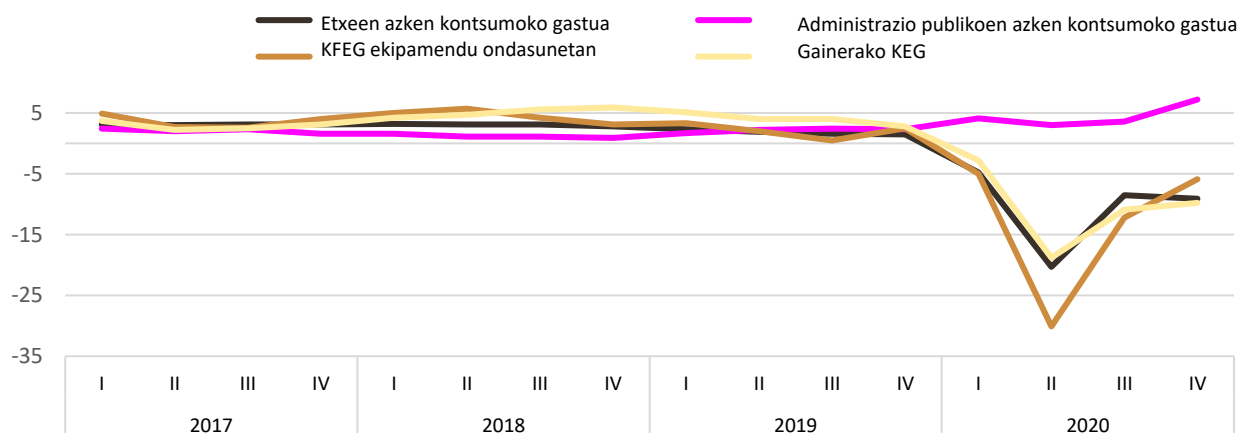
Eskariaren aldetik, **barne-eskariak** % 8,5eko atzerakada izan du urtetik urtera. Jaitsiera hori BPGd osoarentzat zenbatetsitakoa (-% 9,5) baino txikiagoa da; ondorioz, kanpoko sektorearen ekarpena ere negatiboa izan da.

Barne-eskariaren osagai handien bilakaera -azken kontsumoko gastua eta kapital-eraketa gordina- negatiboa izan da eta jaitsierarik handienak bigarren hiruhilekoan erregistratu dira.

Hala ere, azken kontsumoko gastuaren kasuan, bi jokabide kontrajarri ikusten ditugu. Kontsumo pribatuko gastuak lau hiruhilekoetan aldakuntza tasa negatiboak izan dituen bitartean, kontsumo publikoko gastuak aldakuntza positiboak izan ditu. Gastu publikoaren eta pribatuaren bilakaera bateratuaren ondorioz, azken kontsumoko gastua % 3 jaitsi da lehen hiruhilekoan, % 15,4 bigarreanean, % 5,9 hirugarrenean eta % 5,7 laugarrenean.

Bestalde, kapital-eraketa gordinak (Inbertsioa) jaitsiera izan du 2020ko lehenengo hiruhilekoan (-% 3,6), bigarreanean areagotu dena (-% 23), eta ondoren suspertzen hasi da, baina aldakuntza tasa negatiboetan jarraituz (-% 11,4 hirugarren hiruhilekoan eta -% 8,4 laugarrenean).

GRAFIKOA VII.1.3. BARNE ESKARIAREN AGREGATU MAKROEKONOMIKOEN BILAKAERA. URTETIK URTERAKO ALDAKUNTZA-TASAK (ERREALAK).

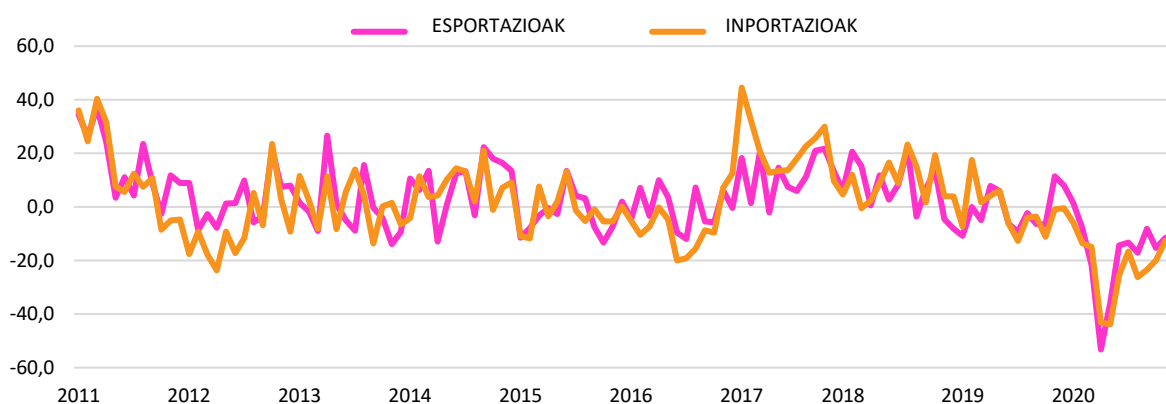
Iturria: EUSTAT.

Kanpoko eskariari dagokionez, “*Kanpo Merkataritzaren Estatistikak*” (aduana-erregistroetan oinarritua) eskaintzen dituen atzeritarrekiko ondasunen kanpo-merkataritzari buruzko behin-behineko datuek (Estatuko gainerako lurraldeak ez ditu barne hartzen) kanpo-merkataritzaren beherakada berresten dute; beherakada horrek eragin handiagoa izan du martxoan, apirilean eta maiatzetan. Esportazioen urtetik urterako jaitsiera % 21,8koa izan zen martxoan, % 53,2koa apirilean eta % 36koa maiatzetan. Inportazioen kasuan, jaitsiera-ratioak % 14,9koak izan ziren martxoan, % 43,2koak apirilean eta % 43,8koak maiatzetan.

2020 osoan esportazioak % 17,8 jaitsi dira, ez-energetikoak (guztien % 95,4) % 13,8 jaitsita eta energetikoak % 53. Bestalde, inportazioak % 21,9 jaitsi dira, ez-energetikoak (guztien % 81,5) % 13 jaitsita eta energetikoak % 46,4.

2020an kanpoko saldoak 5.159,6 milioiko superabita erakusten du. Ondasun eta produktu energetikoak eta ez-energetikoak berezita, berriz ere ikusten da saldo energetikoa defizitarioa dela (-1.946,8 milioi euro). Produktu ez-energetikoenak, aldiz, 7.106,4 milioiko superabita erregistratu du berriro.

GRAFIKOA VII.1.4. KANPO-MERKATARITZA. ALDAKUNTZA-TASA NOMINALAK.

Iturria: EUSTAT.

COVID-19ak **enpresa-sarean** izandako eraginari dagokionez, Gizarte Segurantzaren izena emandako enpresei buruzko datuek agerian uzten dute 2020an nabarmen suntsitu dela enpresa-sarea. Martxoan otsailean, konfinamendua hasi baino lehentxeago, baino 1.768 enpresa gutxiago zeuden izena emanda Gizarte Segurantzaren, eta apirilean martxoan baino 339 gutxiago. Maiatzetan, 57.409 enpresa zeuden (apirilean erregistratutakoak, 56.786, baino 623 gehiago), baina maiatzetik aurrera joera aldatu egin zen eta enpresa-

VII.1.1. TAULA. GIZARTE SEGURANTZAN IZENA EMANDAKO ENPRESAK

		EAE		ESTATUA	
		ENPRESA KOP.	ALD. URTETIK URTERA	ENPRESA KOP.	ALD. URTETIK URTERA
2019	URTARRILA	58.740	0,2	1.326.961	1,1
	OTSAILA	58.942	0,4	1.324.997	1,4
	MARTXOA	59.306	0,5	1.337.695	1,2
	APIRILA	59.095	0,2	1.338.348	0,8
	MAIATZA	59.406	0,0	1.344.083	0,7
	EKAINA	59.407	0,0	1.349.325	0,5
	UZTAILA	58.362	-0,1	1.328.629	0,2
	ABUZTUA	57.992	0,2	1.323.342	0,9
	IRAILA	58.800	-0,4	1.327.869	-0,6
	URRIA	58.883	-0,2	1.318.915	-0,1
	AZAROA	59.213	0,1	1.332.983	0,6
	ABENDUA	58.958	-0,5	1.340.415	-0,5
2020	URTARRILA	58.437	-0,5	1.318.325	-0,7
	OTSAILA	58.893	-0,1	1.324.427	0,0
	MARTXOA	57.125	-3,7	1.238.554	-7,4
	APIRILA	56.786	-3,9	1.233.187	-7,9
	MAIATZA	57.409	-3,4	1.259.417	-6,3
	EKAINA	57.346	-3,5	1.273.339	-5,6
	UZTAILA	57.234	-1,9	1.282.346	-3,5
	ABUZTUA	56.876	-1,9	1.276.979	-3,5
	IRAILA	57.778	-1,7	1.286.659	-3,1
	URRIA	57.954	-1,6	1.286.436	-2,5
	AZAROA	57.460	-3,0	1.287.803	-3,4
	ABENDUA	57.522	-2,4	1.295.656	-3,3

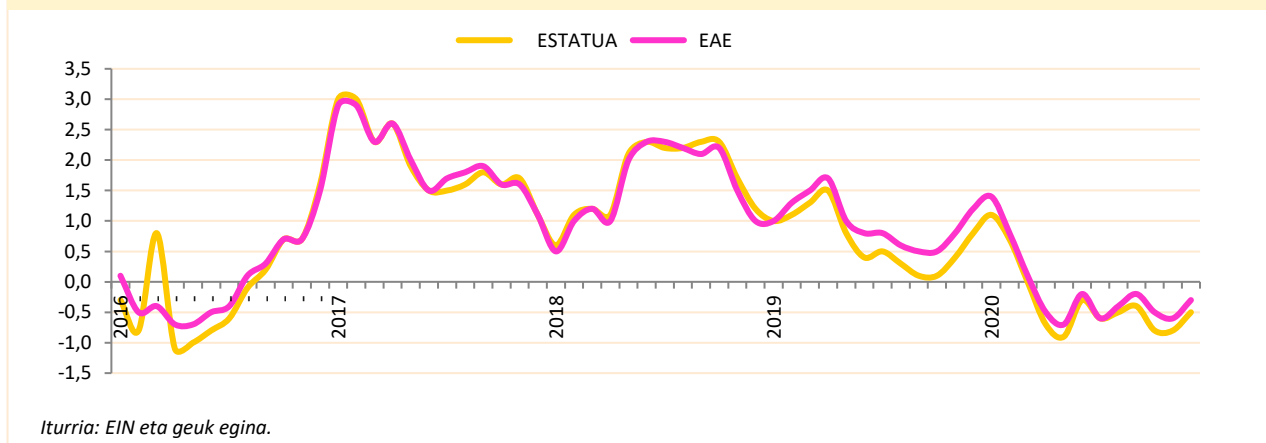
Iturria: INKLUSIO, GIZARTE SEGURANTZA ETA MIGRAZIO MINISTERIOA

kopurua jaisten hasi zen abuztura arte¹. Abuztuan eta urrian enpresa kopurua handitu egin zen, azaroan berriro murriztu zen, eta apur bat hazi zen abenduan berriro. Hala, Euskadin enpresa aktiboen kopurua 57.522koa zen abenduan, hau da, otsailetik abendura bitartean 1.371 enpresa galdu ziren. Urtetik urtera, 2019ko abendutik 2020ko abendura bitartean, 1.436an murriztu zen enpresen kopurua (-% 2,4). Osasun-krisialdia hasi zenetik enpresen kopurua gehiago murriztu da Estatuan Euskadin baino.

Bestalde, urte osoan **autonomoak** 169.618 ziren, 2019an baino 1.348 gutxiago, % 0,8ko jaitsiera urtetik urtera.

Inflazioari dagokionez, 2020an kontsumoko prezioak moteldu egin ziren, EINren datuen arabera. Hala, bederatzi hilabete negatiboan kateatu ondoren, 2020ko abenduko KPIren urterik urterako tasa -% 0,3koa zen, baina 2020 osorako urteko batez besteko tasa -% 0,1ekoa izan zen. Antzeko egoera bat aurkitzeko 2014ra egin behar da atzera, 2008ko krisitik irteten hasi zen urtera. Horrela, 2020ko abenduan EAEko tasa Estatu osokoa (-% 0,5) baino bi hamarren handiagoa da. Inflazioa moteltzen gehien lagundu zuten taldeak garraioa, komunikazioak eta aisialdia eta kultura izan ziren, % 4,1, % 4 eta % 2,2 jaitsita, hurrenez hurren.

GRAFIKOA VII.1.5. KONTSUMOKO PREZIOEN INDIZEA: URTE ARTEKO ALDAKUNTZA TASAK.

EINren “Lan-kostuari buruzko hiru hilekoko inkesta. LKHI” delakoak erakusten duenez, EAEn, % 0,5 egin zuen gora enpresen laneko kostuak² 2020ko laugarren hiru hilekoan 2019ko epealdi beraren aldean (Estatuan % 0,1 murriztu da), eta 3.273,2 euroan kokatzen da langileko eta hileko, hots, 520,9 euro gehiago Estatuan baino.

Lanaren ezkutuko produktibitateari dagokionez, 2020an % 1,4ko jaitsiera izan zen kopuru errealean.

Eskaintzaren ikuspuntutik, **lehen sektoreak**, etxeko konfinamenduan funtsezko jardueratzat jota, ez zuen jaitsiera hain handirik izan 2020ko lehenengo bi hiru hilekoetan; azken bietan, aldiz, bai, izan ditu.

Urtetik urtera, **industriaren** uzkurdura % 3,6koa izan da 2020ko lehenengo hiru hilekoan, % 26,7koa bigarrenean, % 9,5ekoa hirugarrenean eta % 7,2koa laugarrenean. Urteko balantzeak % 11,8ko murrizketa erakusten du 2019tik 2020ra bitartean.

EUSTATen **Industria produkzioaren indizearen (IPI)** urtetik urterako aldakuntza metatua 2020ko abenduan (datu zuzenduak eta 2015ko oinarria), 2019ko abenduaren aldean, -% 13,3koa da EAE osorako. EAEko hiru industria azpisektorerik garrantzitsuenetakoa bik batez bestekoa baino jaitsiera handiagoak erregistratu dituzte: Metalurgiak - % 20,1 eta Garraioko materialak -% 15,2. Bestalde, makineria eta ekipamenduaren IPI % 7,3 murriztu da.

¹ Abuztuan ohikoa izaten da enpresa-sarea galtzea.

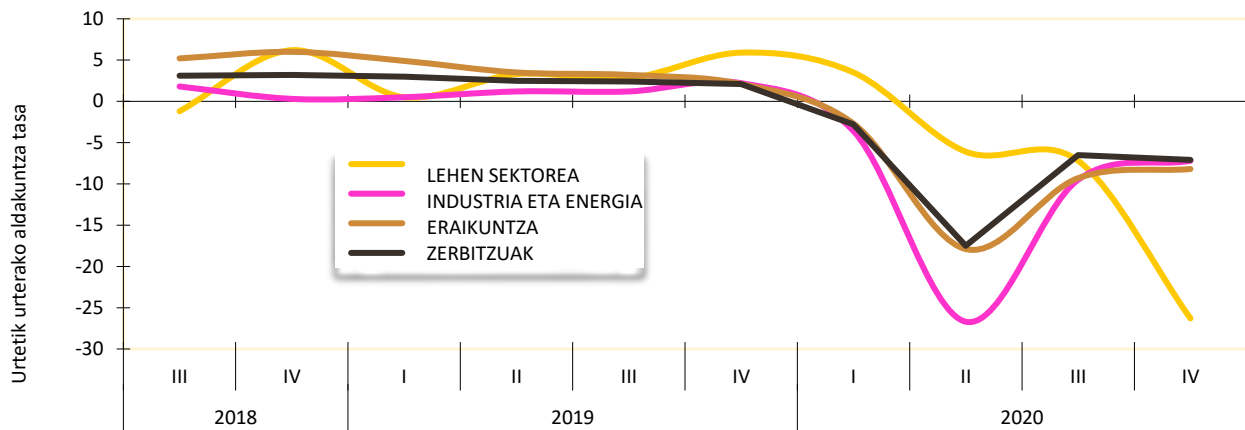
² Industria, eraikuntza eta zerbitzuak (etxeen enplegatzaile jarduerak eta lurraldez kanpoko erakunde eta organismoen jarduerak izan ezik).

Eraikuntzaren sektorea % 2,7 jaitsi da 2020ko lehenengo hiruhilekoan, % 17,9 bigarreanean, % 9,3 hirugarreanean eta % 8,2 laugarreanean. Urteko balantzeak % 9,5eko murrizketa erakusten du 2019tik 2020ra bitartean. EUSTATen *Eraikuntzaren egoera-indizeari* buruzko urteko balantzeak urtetik urterako % 7,3ko jaitsiera metatua erakusten du, lan-egutegiko zenbaki homogeneousotan; % 7,5 jaitsi da eraikuntza, eta % 6 obra zibila.

Zerbitzuen sektorearen balio erantsiaren murrizketa % 2,8koa izan da 2020ko lehenengo hiruhilekoan, % 17,5koa bigarreanean, % 6,5koa hirugarreanean eta % 7,1koa laugarreanean. Urteko balantzeak % 8,5eko murrizketa jasotzen du. Hala ere, merkatuko zerbitzuak eta merkatuaz kanpoko zerbitzuak bereizita, portaerako kontrakoak dira.

VII.1.2. TAULA. IET-REN BILAKAERA JARDUERA-ADARREN ARABERA 2015ko OINARRIA. BILDUTAKO DATUAK. URTETIK URTERAKO GEHIKUNTZA METATUA.			
	2018-12	2019-12	2020-12
IPI	2,2	1,6	-13,3
02. ERAUZKETA-INDUSTRIAK	13,6	-2,5	2,3
03. ELIKAGAIEN INDUSTRIAK, EDARIAK, TABAKOA	7,2	0,1	-7,3
04. EHUNGINTZA, EBAKETA, LARRUGINTZA ETA OINETAKOAK	-7,7	2,2	-20,9
05. ZURA, PAPER A ETA ARTE GRAFIKOAK	0,5	3	-6,6
06. KOKE-GAIK ETA PETROLIO-FINTZEA	9,7	-15,3	-15,9
07. INDUSTRIA KIMIKOA	0,6	-2,7	-9,6
08. FARMAZIAKO PRODUKTUAK	2,5	27,5	10,1
09. KAUTXUA ETA PLASTIKOAK	0,1	1,8	-13,5
10. METALURGIA	0	0	-20,1
11. PRODUK. INFORMATIKOAK ETA ELEKTRONIKOAK	8,3	-3,4	-9,9
12. MATERIAL ETA EKIPAMENDU ELEKTRIKOA	6,5	5,6	-9,4
13. MAKINAK ETA EKIPAMENDUA	4	1	-7,3
14. GARRAIORAKO MATERIALA	3,9	0,8	-15,2
15. ALTZARIAK ETA BESTE MANUFATURA BATZUK	3,3	3,9	-7,2
16. ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA LURRUNA	-1,6	14,7	-12
17. URA	0,5	1,5	-0,1
Iturria: EUSTAT IPI (2021eko maiatza)			

GRAFIKOA: VII.1.6. EAEKO ESKAINTZA-AGREGATUEN BILAKAERA. Bolumen-indizearen urte arteko aldakuntza-tasa

Iturria: HKE. EUSTAT

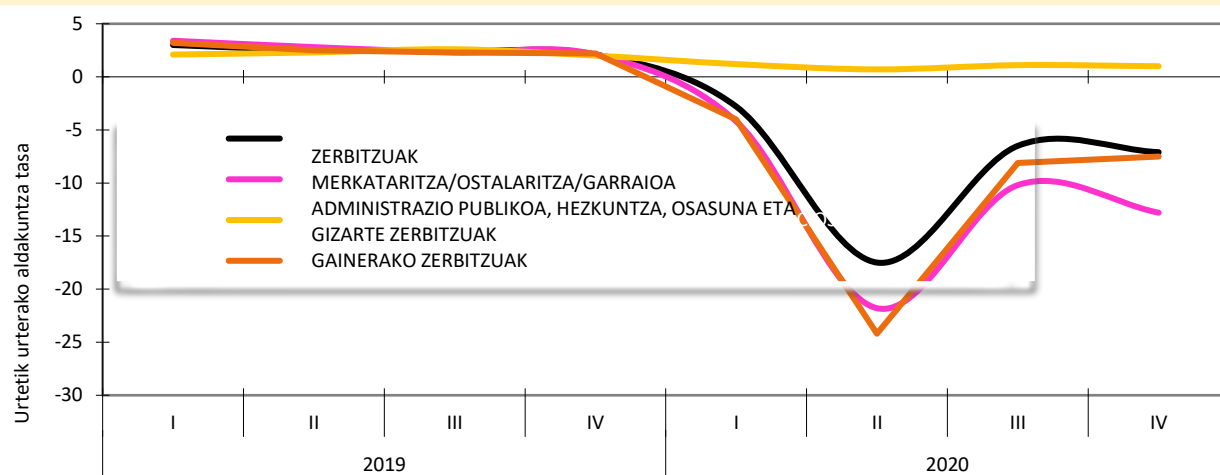
Hala, administrazio publikoaren, hezkuntzaren, osasunaren eta gizarte zerbitzuen taldeak biltzen dituen jardueren urtetik urtera % 1,2ko hazkundea izan du 2020ko lehenengo hiruhilekoan, % 0,7koa bigarreanean, % 1,1koa hirugarreanean eta % 1koa laugarreanean, pandemiari erantzun behar izan diolako. Urteko balantzeak % 1eko igoera erakusten du 2019tik 2020ra bitartean.

Jarduera pribatuaren, aldiz, bereziki merkataritza, garraio eta ostalaritza jardueretan, jarduera gelditu eta/edo murriztuta geratu da, eta haien jarduerak jaitsiera handiak izan ditu. Orotara, jarduera horiek urtetik urtera % 4,2ko

jaitziera izan dute 2020ko lehenengo hiruhilekoan, % 21,8koa bigarrenean, % 10,2koa hirugarrenean eta % 12,8koa laugarrenean. Urteko balantzeak % 12,3ko jaitziera erakusten du 2019tik 2020ra bitartean.

Bestalde, gainerako zerbitzuen adarreko jarduerak ere (higiezinetak jarduerak, profesionalak, zientifikoak eta teknikoak, finantzarioak eta aseguruak) beherakada nabarmena izan dute: % 4koa 2020ko lehen hiruhilekoan, % 24,2koa bigarrenean, % 8,1koa hirugarrenean eta % 7,5koa laugarrenean. Urteko balantzeak % 11ko jaitziera erakusten du 2019tik 2020ra bitartean.

GRAFIKOA VII.1.7. BILAKAERA ZERBITZUEN SEKTOREAN.
BOLUMEN INDIZEAREN URTETIK URTERAKO ALDAKUNTZA TASA. EAE.

Iturria: HKE. EUSTAT

EUSTATen *Txikizkako merkataritzaren salmenta-indizearen* datuen arabera, Euskadiko *txikizkako merkataritzaren sektoreak* salmenta txikiagoak izan zituen 2020ko lehenengo hiruhilekoan aurreko urteko hiruhileko beraren aldean, egutegiaren eraginak zuzendu ondoren eta prezio konstanteetan, % 3,6 txikiagoak, hain zuzen ere, bigarren hiruhilekoan jaitziera areagotu eta -% 16ra iritsi zen, hirugarrenean % 1,3ko igoera zenbatetsi da eta laugarrenean berriro jaitzi da (-% 1,6). Urte osorako urtetik urtera % 4,9ko jaitziera zenbatetsi da, prezio konstanteetan, 2019ko 2020ra bitartean. Bestalde, EAEko txikizkako merkataritzaren sektorean diharduten langileen balantzeak 2020 osorako % 2,3ko jaitziera erakusten du.

VII.1.3. TAULA. TXIKIZKAKO MERKATARITZAREN SALMENTA-INDIZEAREN BILAKAERA EAE-N URTETIK URTERAKO TASAK
EGUTEGIAREN ERAGINAK ZUZENDUTA. PREZIO KONSTANTEAK

	1. Indize orokorra EAE	Elikagaiak				Gainerako produktuak				Automoziorako erregaia	Tasa orokorra zerbitzugaririk gabe
		1.1. Guztira	1.1.1. Espezializatu	1.1.2. Espezializatu gabea, elikagaiak nagusi direla	1.2. Guztira	1.2.1. Pertsonaren ekipamenduan espezializatu	1.2.2. Etxerako ekipamenduan espezializatu	1.2.3. Bestelako kontsumo-ondasunetan espezializatu	1.2.4. Espezializatu gabea		
I-2019	1,9	1,4	-0,4	2,3	2,1	0	0,8	0,8	9,3	3	1,8
II-2019	0	1,8	0,4	2,5	-1,8	-2,6	-1,9	1,6	-2,1	1,5	-0,1
III-2019	1,5	2,5	2,3	2,6	0,6	-1,5	3	0,7	0,4	1,3	1,5
IV-2019	0,2	0,3	-0,9	0,9	-0,9	-4,7	3,3	-0,7	-0,2	7,8	-0,3
I-2020	-3,6	3,8	-2,9	6,9	-9,8	-6,8	-9,4	-14,4	-13,1	-5,5	-3,4
II-2020	-16	4,3	-8,4	10,7	-31,1	-32,5	-27,1	-32,6	-33,5	-34,1	-14,3
III 2020	1,3	1,5	-3	3,8	2,1	-1,6	10,6	1,9	-5,4	-4,7	1,8
IV 2020	-1,6	3,4	-5,2	7,6	-3,6	-14,7	11,2	3,6	-11,1	-17,7	-0,3
2019	0,9	2	-0,1	1,8	1,5	0,3	2	-0,1	-2,2	1,4	0,5
2020	-4,9	-1,2	-4,9	-6,6	3	-5,2	7,1	-10,2	-13,9	-2,7	-9,2

Iturria: EUSTAT, Txikizkako Merkataritzaren Indizea (BMIT).

Azalera handiko saltokietako eta elikadura-kateetako merkataritza-indizea -

% 5,8 eta -% 4,6 jaitsi zen, urtetik urtera eta prezio konstanteetan, apirilean eta maiatzean, hurrenez hurren, elikagaiei lotuta ez dauden produktuen salmentetan gertatutako jaitsieraren ondorioz, elikagaien salmentak hil guztietan igo baitira. Maiatzaz geroztik, indizea suspertu egiten da, baina azaroan jaitsiera bat gertatu da, alarma-egoera berria ezartzearekin batera. 2020ko balantzeak % 2,8ko hazkundea erakusten du. Enpleguak, bestalde, % 0,2ko hazkunde metatua erakusten du 2019aren aldean.

Turismoaren sektoreari dagokionez, 2020 osoan sarrerak, ostatu-gauak eta batez besteko egonaldia nabarmen murriztu dira 2019aren aldean, EUSTATen “*Establezimendu turistiko hartzaileen inkesta*”ren datuen arabera. Daturik txarrenak apirilean eta maiatzean daude. Maiatzaren 9ko SND/399/2020 Agindua aldarrikatzearekin batera, egoera hobetzen hasi zen, baina pixka bat besterik ez, eta urtebete lehenagoko erregistroen aldean izandako jaitsierak nabarmenak dira. Udazkenean murrizketa berriak ezarri zizkieten mugikortasunari eta beste shock bat eragin zuen horrek ostatu turistikoaren sektorean.

Hala, hotel-establezimenduetan, urte osoan, sarrerak 2019an baino % 60,7 urriagoak izan dira, eta ostatu-gauak % 59,8. 2019an baino 2.090.163 sarrera eta 4.201.875 ostatu-gau gutxiago dira. Eskainitako plazako okupazio-maila % 52tik % 30era igaro da. Errentagarritasun-adierazleei dagokienez, EAEko hotelen eguneko batez besteko tarifa 72,62 eurokoa izan da 2020an, 2019an baino % 22,3 gutxiago. Gela eskuragarri bakoitzeko sarrerak (RevPar) establezimenduen okupazio-mailaren arabera dira, eta 2020an 29,79 eurokoak dira, 2019an baino % 53,4 gutxiago.

Landa ostatuetan ere jaitsiera handiak gertatu dira (-% 59,2 sarreretan eta -% 52,4 ostatu-gauetan). Uztailan eta abuztuan ostatu horiek hotel-establezimenduek baino erregistro hobeak izan zituzten; hala ere, bereziki eragin diete mugikortasunaren murrizketek eta taldeko baimendutako pertsona kopuruko mugek. Hala, azaroan eta abenduan ez dute mugimendurik izan ia.

Apartamentu turistikoek, bestalde, arestiko establezimenduek baino erregistro hobeak erakusten dituzte. Hala urtetik urterako jaitsiera % 49,4koa da sarreretan eta % 36,9koa ostatu-gauetan. Izan ere, udako hiletan jaitsiera ehuneko hobeak izan dituzte beste bi establezimendu turistiko moten aldean.

VII.1.4. TAULA. AZALERA HANDIKO SALTOKIETAKO ETA ELIKADURA-KATEETAKO MERKATARITZA-INDIZEA. EAE URTETIK URTERAKO TASAK

	EGUTEGIAREN ERAGINAK ZUZENDUTA. PREZIO KONSTANTEAK			LANGILE LANDUNAK (URTARORIK GABEKO DATUAK)
	SALMENTAK			
	INDIZE OROKORRA	ELIKAGAIK	GAINERAKO PRODUK- TUAK	
2020-OTSAILA	6	6,7	4,6	1,5
2020-MARTXOA	0,5	17,6	-37,0	1,4
2020-APIRILA	-5,8	20,1	-63,6	0,5
2020-MAIATZA	-4,6	10,0	-35,5	0,7
2020-EKAINA	9	8,1	10,8	0,4
2020-UZTAILA	0,7	1,8	-1,1	0,4
2020-ABUZTUA	4,2	3,2	6	-0,1
2020-IRAILA	3,8	4,6	2,4	-1,4
2020-URRIA	6,2	6,5	5,5	1,2
2020-AZAROA	-1,3	5,9	-14,2	-2
2020-ABENDUA	6,2	8,7	1,3	-1,6
2019	1,4	1,7	0,8	1,6
2020 bb	2,8	8,1	-9,5	0,2

Iturria: EUSTAT, Azalera handiko saltokietako eta elikadura-kateetako merkataritza-indizea.

VII.1.5. TAULA. SARRERAK, OSTATU-GAUAK ETA OKUPAZIO-MAILA EAE-KO OSTATU TURISTIKOETAN, OSTATU MOTAREN ARABERA

			HOTEL-ESTABLEZIMENDUAK			LANDETXEAK			APARTAMENTU TURISTIKOAK		
			SARRERAK	OSTATU-GAUAK	PLAZA BAKOITZEKO OKUPAZIO-MAILA	SARRERAK	OSTATU-GAUAK	PLAZA BAKOITZEKO OKUPAZIO-MAILA	SARRERAK	OSTATU-GAUAK	PLAZA BAKOITZEKO OKUPAZIO-MAILA
2019			3.441.967	7.021.938	52,0	167.077	431.689	29,0	89.986	324.639	32,7
2020			1.351.804	2.820.063	30,0	68.184	205.389	19,0	45.520	204.966	22,5
ALDAKUNTZAK			%	%	PB	%	%	PB	%	%	PB
2019-2020			-60,7	-59,8	-22,0	-59,2	-52,4	-10,0	-49,4	-36,9	-10,2
HILEKOA	MARTXOA		-71,7	-66,0	-38,2	-73,8	-70,1	-6,5	-65,3	-44,5	-2,8
	APIRILA		-99,5	-97,6	-40,3	-98,5	-95,3	8,7	-93,0	-75,4	-15,4
	MAIATZ A		-97,4	-94,8	-65,2	-93,7	-85,0	-12,1	-87,3	-70,4	-14,6
	EKAINA	dg	dg	dg	-63,4	-68,4	-60,1	-11,6	-69,5	-62,5	-18,5
	UZTAILA		-45,2	-50,8	-40,9	-34,5	-31,7	-11,6	-27,4	-30,0	-14,6
	ABUZTU A		-39,2	-43,1	-37,4	-22,0	-29,6	-15,2	-20,8	-20,9	-13,7
	IRAILA		-59,0	-60,2	-55,4	-61,1	-56,7	-18,3	-45,4	-32,8	-12,9
	URRIA		-63,1	-63,6	-57,4	-61,2	-53,9	-11,6	-51,4	-29,0	-10,0
AZAROA			-81,9	-79,2	-71,1	-93,1	-85,5	-13,9	-73,1	-36,4	-10,6
ABE.			-72,9	-74,1	-64,4	-91,2	-88,6	-18,6	-65,0	-26,0	-9,5

Iturria: EUSTAT, Establezimendu turistiko hartzaileen inkesta.

2020an osasun-krisialdiaren eta Estatu gehienek mugikortasunari ezarritako murrizketen ondorioz bizi izandako egoerak eragin handia izan du **aireko trafikoa**. Hegazkineria zibilaren datuen arabera, 2020an guztira 1,8 milioi bidaiari igaro ziren EAeko hiru aireportuetatik (% 93 Bilboko aireportutik), hots, 2019an baino % 71,6 gutxiago. Bestalde, salgaien trafikoa % 1,1 murriztu zen, 64.718 Tm guztira. Salgaien trafiko horren % 99,4 Gasteizko aireportuan erregistratzen da, eta 2019tik 2020ra bitartean % 0,2 baino ez da jaitsi hor.

VII.1.6. TAULA. AIREKO TRAFIKO ZIBILAREN BILAKAERA, KONTZEPTUAREN ETA AIREPORTUAREN ARABERA

	EAE, GUZTIRA			GASTEIZ			BILBO			DONOSTIA		
	Aire-ontziak	Pertsonak (milakotan)	Salgaiak (Tm-)	Aire-ontziak	Pertsonak (milakotan)	Salgaiak (Tm-)	Aire-ontziak	Pertsonak (milakotan)	Salgaiak (Tm-)	Aire-ontziak	Pertsonak (milakotan)	Salgaiak (Tm-)
2018	66.136	5.900	63.379	9.755	141	62.156	49.966	5.470	1.216	6.415	289	7
2019	68.861	6.400	65.443	10.797	174	64.463	51.591	5.906	980	6.473	320	0,4
2020 bb	33.134	1.819	64.718	10.317	45	64.334	20.496	1.690	384	2321	84	0,02
Aldakuntza 2019-20	-51,9	-71,6	-1,1	-4,4	-74,1	-0,2	-60,3	-71,4	-60,8	-64,1	-73,8	-95,0

bb: Behin-behinekoa

Iturria: Garraio Ministerioa. Hegazkintza zibila

Finantzen sektoreari dagokionez, Ekonomia Gaietarako eta Eraldaketa Digitalaren Ministerioaren 2020ko apirilko "Ekonomia adierazleen laburpenak" jasotako datuen arabera, 2020an Europako Banku Zentralak ez zuen aldatu egun baterako esku-hartze tasa eurogunean, eta % 0,00an eutsi zion urte osoan. Japoniako Bankuak ere, bestalde, 2019an itxi bezala eutsi zion 2020 osoan, hots, -% 0,10ean. Eta AEBko Erreserba Federalak behin jaitsi zuen (martxoan), % 1,75etik % 0,25era, eta horrela eutsi zion urte osoan.

Euroguneako diru-merkatuko interes-tasei dagokionez (gordailuak), urteko batez besteko balioa kontuan hartuta, negatiboak izan dira berriro epe guztietan. Hau da 2020ko lehenengo hiru hilabetearen eta azkenekoaren arteko aldakuntza: hilabeterako euriborra -% 0,47tik -% 0,55era igaro da; 3 hilabeterako euriborra -% 0,41etik -% 0,52era igaro da; sei hilerako euriborra -% 0,35etik -% 0,51ra igaro da; eta urtebeterako euriborra -% 0,27tik -% 0,48ra igaro da.

Finantza-erakundeetan jarritako gordailuen analisiak, Espainiako Bankuaren “Aldizkari Estatistikoaren” datuen arabera, erakusten du administrazio publikoen jabetzapekoen guztizko saldoa 6.102 milioi eurokoa izan zen EAEn 2020 amaitzean. Kopuru horrek % 27,1eko igoera ekarri dio urteko tasari, eta % 7,7 dira Estatuko gordailuetan. Beste sektore egoiliar batzuetako gordailuen (BSE) balioa 85.759 milioi eurokoa izan zen, hau da, horien balioak % 4,4ko igoera izan zuen aurreko ekitaldikoaren aldean, eta % 6,4ko ratioa estatuko guztizkoaren gainean. Beste sektore egoiliar batzuen gordailuak modalitate desberdinen arabera aztertzen baditugu (agerikoa, epera eta aktiboen aldi baterako lagapena), hauxe ikusiko dugu: % 80,6 ageriko gordailuak dira (% 76,2 209an), % 11,3 eperako gordailuak eta % 1,4 aktiboen aldi baterako lagapenak (ALL). Ageriko gordailuek gora jarraitzen duten bitartean (+% 11,8), eperako gordailuek behera jarraitzen dute. Hala izan da, gordailuek ordainsari urria dutelako, edo batere ez.

VII.1.7. TAULA. SEKTORE PRIBATUAK ETA ADMINISTRAZIO PUBLIKOEN GORDAILU-ENTITATEETAN DITUZTEN GORDAILUAK (XII-31ko SALDOAK)										
	EUROAK, MILIOITAN					BANAK ETA	ESTATUA	ESTATUKO GUZTIZKOA REN GAINEKO %	ALDAKUNTZA (%)	
	2016	2017	2018	2019	2020				2018-19	2019-20
Pribatua eta publikoa guztira	76.117	79.661	81.517	86.935	91.862	100	1.409.286	6,5	6,6	5,7
Sektore publikoa guztira	2.902	3.226	4.407	4.800	6.102	6,6	79.416	7,7	8,9	27,1
Sektore pribatua (BSE) guztira	73.216	76.435	77.110	82.135	85.759	93,4	1.329.870	6,4	6,5	4,4
Ageriko gordailuak	34.084	56.570	60.083	66.238	74.079	80,6	1.164.348	6,4	10,2	11,8
Eperako gordailuak	25.073	18.219	15.061	13.030	10.405	11,3	144.079	7,2	-13,5	-20,1
ALL		1.646	1.967	2.868	1.275	1,4	21.444	5,9	45,8	-55,5

Iturria: Espainiako Bankua. Buletin Estatistikoa.

Euroguneko finantza-erakundeek EDBn bizi diren etxeei 2019 eta 2020 artean maileguak egiteko interes-tasak behera egin du kontsumorako kredituaren kasuan (% 7,91tik % 7,57ra) zein etxebizitzarako kredituan (% 1,93tik % 1,67ra).

Gordailu-erakundeek EAEn emandako guztizko kredituaren saldo biziak gora egin du 2020an: 68.467 milioi eurotik 70.155 milioi eurora (+% 2,4). Hazkunde hori, gehien bat, administrazio publikoei emandako kredituaren saldoaren gehikuntzaren ondorio da (+% 7), baina sektore pribatuari emandakoa ere (guztizkoaren % 88,4) igo egin da, gutxiago bada ere (+% 1,8).

VII.1.8. TAULA. GORDAILU ENTITATEEN SEKTORE PUBLIKOARI ETA PRIBATUARI EMANDAKO KREDITUA (saldoak 12/31n).										
	EUROAK, MILIOITAN						BANAKETA EAE 2020	ESTATUA 2020	ESTATUARE N GAINEKO %	2019-20 ALDAKUN- TZA (%)
	2015	2016	2017	2018	2019	2020				
Guztira	70.037	71.564	70.862	68.467	68.515	70.155	100,0	1.249.301	5,6	2,4
Adm. publikoa	6.636	6.997	6.612	7.148	7.618	8.150	11,6	74.357	11,0	7,0
Sektore Pribatua (BSE)	63.400	64.566	64.250	61.319	60.897	62.005	88,4	1.174.944	5,3	1,8

Iturria: Espainiako Bankua. Buletin Estatistikoa.

Beste sektore egoiliar batzuei etxebizitza erosteko hipoteka-bermea duten kreditu-saldoei dagokienez, Espainiako Bankuaren datuekin Estatu osoaren aldean (ez dago daturik Autonomia Erkidegoen mailan), hauxe dugu: magnitude horrek berriz ere egin du behera 2019 eta 2020 bitartean, % 1,2, hain zuzen (487.561 milioi eurotik 481.193 milioi eurora).

Bestalde, Jabetza, Merkataritza eta Ondasun Higigarrien Erregistratzaileen Espainiako Elkargoaren datuek, EINren “Hipoteken Estatistikan” argitaratutakoak, adierazi egiten dute EAEn eratutako hipoteka kopurua % 0,4 hazi dela berriro 2019 eta 2020 bitartean (behin-behineko datuen arabera). Hipotekatutako finka gainean emandako batez besteko zenbatekoa, aldiz, % 2,9 murriztu da, 161.571 mila eurokoa izanda aurreko ekitaldiko 166.341 mila euroren aurrean. Hipoteka kopuruaren igoera horren arrazoi nagusia da landa-finken gaineko hipotekek izandako gehikuntza da (+% 14,4), hirikoen gehikuntza txikiagoa izan baita (+% 0,2).

Etxebizitzaren gaineko hipoteken kopurua % 1,5 igo da eta etxebizitza hipotekatuaren gainean mailegatutako batez besteko zenbatekoa % 2,2 igo da, 144.198 eurotik 147.307ra.

VII.1.9. TAULA. LANDA-FINKEN ETA HIRI-FINKEN HIPOTEKAK EAE-N

	2018			2019			2020 bb			ALDAKUNTZA		
	Kopurua	Zenbatekoa (euroak, milakotan)	Batez besteko zenbatekoa (€)	Kop.	Zenbatekoa (euroak, milakotan)	Batez besteko zenbatekoa (€)	Kop.	Zenbatekoa (euroak, milakotan)	Batez besteko zenbatekoa (€)	Kop.	Zenbatekoa	Batez besteko zenbatekoa
HIPOTEKAK GUZTIRA	24.502	4.094.353	167.103	25.737	4.281.108	166.341	25.838	4.174.679	161.571	0,4	-2,5	-2,9
Landa-finkak	363	60.686	167.179	411	70.778	172.209	470	75.209	160.019	14,4	6,3	-7,1
Hiri-finkak	24.139	4.033.667	167.102	25.326	4.210.330	166.245	25.368	4.099.470	161.600	0,2	-2,6	-2,8
- Etxebizitzak	18.169	2.555.140	140.632	18.961	2.734.129	144.198	19.254	2.836.247	147.307	1,5	3,7	2,2
- Orubeak	357	436.377	1.222.345	349	473.802	1.357.599	344	426.523	1.239.892	-1,4	-10,0	-8,7
- Beste batzuk	5.613	1.042.150	185.667	6.016	1.002.399	166.622	5.770	836.700	145.009	-4,1	-16,5	-13,0

bb: behin-behinekoa.

Iturria: EIN Hipoteken Estatistika (Jabetza, Merkataritza eta Ondasun Higigarrien Erregistratzaileen Espainiako Elkargoa).

Burtsari dagokionez, IBEX-35 indizea % 15,5 jaitsi da 2019ko abendutik 2020ko abendura bitartean. Madrilo Bursaren urteko batez besteko kapitalizazioa, 620.715 milioi 2020an, % 12,5 jaitsi da aurreko urtearen aldean eta batez besteko kontratazio bolumena, 425.170 milioi euro, % 9,5 jaitsi da.

Bestalde, Bilboko Bursaren 2000 Indizeak 1.291,2 puntu izan zituen 2020ko abenduan, hau da, % 13,1 jaitsi zen aurreko urteko abenduko datuekin alderatuta. Bilboko Bursaren kontratazio-bolumena (erosketak eta salmentak), 2020an, 96.625,4 milioi eurokoa izan zen, hau da, % 9,7 igo zen 2019aren aldean.

Bestalde, COVID-19ak eragin handia izan du **finantza publikoetan**, diru-sarrerak murriztu egin direlako jardueraren, kontsumoaren beherakadaren eta gastu-premia handiagoen ondorioz.

Lehenik, Eusko Jaurlaritzako Ekonomia eta Ogasun Sailaren “Aurrekontuaren betearazpenari buruzko estatistikaren” arabera, 2020an Eusko Jaurlaritzaren eta hiru foru aldundien sarrera likidoak, guztira, 18.156,9 milioioak izan dira, 2019an baino % 4,8 gehiago. Izan ere, eguneko eragiketen bilakaera (zuzeneko zergen bidezko bilketa % 3,9 jaitsi da eta zeharkakoen bidezkoa % 14,0, halako moldez non ezin duten konpentsatu eguneko transferentzien % 242,1eko igoera handia), finantza-pasiboen % 156,5eko igoera handiarekin orekatzen da (zorpetze handiagotari lotuta).

VII.1.10. TAULA. EAE-KO SEKTORE PUBLIKOA ERREFERENTZIAZKO ADIERAZLEAK.

	ALDAK. % ZERGA ITUNDUENGATIKO BILKETA	ESPEN BPGD-AREN GAINKO AURREKONTU SALDOA		ESPEN* ZORPETZEA	
		AURREZKI GORDINA	SUPERABITA / DEFIZITA	ALDAK. %	BPGD-AREN GAINKO %
2016	+2,7	1,3	-0,03	+4,6	15,6
2017	+11,8	2,1	+0,6	+2,3	15,5
2018	+3,5	2,6	+1,1	-0,2	14,9
2019	+3,3	2,4	+0,9	-6,1	13,5
2020	-9,8	0,7	-0,8	+15,2	17,2

* Zor bizia epealdiaren amaieran.

Iturria: EUSTATen eta Eusko Jaurlaritzaren datuekin landutakoa.

Zerga Itunduen barruan, zuzeneko zerga eta zeharkako zerga gehienak sartzen dira, eta guztizkoaren % 90etik gora. Hala, 2020an, 13.949,25 milioi euro bildu ziren, aurreko ekitaldian baino % 9,8 gutxiago. Orotara, portaera hobea izan du zuzeneko zergapetzeak (-% 4,1) zeharkakoak baino (-% 14,8), eta bildutako bolumena 13.949,25 milioi eurokoa izan da, EAEko BPGd-aren % 19,4. % 9,8ko jaitsiera egon arren, bilketa horrek laugarren urtez gaintitu ditu 2007ko zifrak. Bildutako guztiaren % 40,8 PFEZari dagokio, % 37 BEZari (kudeaketa propioa, eta barne eragiketengatiko eta aduanengatiko doikuntza), % 7,5 Sozietateen gaineko Zergari eta gainerakoa, % 15,1, zenbait zerga bereziri.

Bestalde, Euskal Sekto Publikoaren gastu osoa (Tokiko erakundeak alde batera utzita), 2020an, 17.305,7 milioi euro izan zen, hots, % 2,1eko jaitsiera izan zuen 2019aren aldean, halako moldez non magnitude horrek EAEko BPGd-an duen portzentajeak 2019ko % 22,3tik 2020ko % 24,1era igo baitu.

Kapituluen arteko aldakuntza esanguratsuenek zenbait ezberdintasun dituzte aurreko urteekiko: Lehenik, pertsonal-gastuek aurreko urteetako joera positiboari eutsi diote, baina 2019an baino gutxiago hazi dira (+% 3,6, aurreko urtean baino bi puntu gutxiago), eta aldi berean eguneko transferentziak finkatu dira (+% 3,8, 2019an baino 4 hamarren gehiago); Eusko Jaurlaritzak igoera nabarmena izan du, % 5,7, eta foru aldundien % 8ko jaitziera konpentsatu du. Funtzionamendu gastuek (ondasun eta zerbitzuen erosketari dagokionez), bestalde, aurreko urteetako joerari eutsi diote, eta 2019an baino proportzio handiagoan hazi dira (+% 6,1, aurreko urteko +% 4,9ren aldean). Inbertsio errealak, bestalde, % 0,6 baino ez ziren jaitsi 2019an, eta 2020an % 4,4 jaitsi dira, foru aldundien -% 13,4ko amiltzeak eraginda, Eusko Jaurlaritzak % 14,8ko positiboari eutsi baitio.

2019n Euskal Sektore Publikoaren eguneko sarrerak % 4,9 jaitsi direnez izaera bereko gastuak % 4,2 igo diren bitartean, % 72,5 jaitsi da aurrezki gordina, 525,5 milioi euroraino. Zenbateko honek gure erkidegoko BPGd-aren % 0,7 hartzen du (behin-behineko datuak). Horrez gain, 596,1 milioi euroko (BPGd-aren % 0,8) defizit publikoa izan da (finantzazio beharra), finantzakoak ez diren gastuak (egunekoak gehi kapitalekoak) handiagoak baitira horrelako sarrerak baino. Aurreko ekitaldian, 689 milioi euroko superabita izana zen (BPGd-aren % 0,9).

VII.1.11. TAULA. EUSKAL SEKTORE PUBLIKOA: AURREKONTU-MAGNITUDE BATERATUAK. EUROAK, MILAKOTAN					
	2018	2019	2020	% 18/19	% 19/20
1.- EGUNEKO SARRERAK	15.651.919	16.169.965	15.382.348	3,3	-4,9
2.- EGUNEKO GASTUAK	13.689.051	14.260.620	14.856.820	4,2	4,2
2.1.- PERTSONAL-GASTUAK	2.418.719	2.554.710	2.646.462	5,6	3,6
2.2.- FUNTZIONAMENDU GASTUAK	4.104.193	4.306.174	4.568.207	4,9	6,1
2.3.- FINANTZA GASTUAK	218.890	213.141	179.066	-2,6	-16,0
2.4.- EGUNEKO TRANSFERENTZIAK	6.947.249	7.186.595	7.463.086	3,4	3,8
3.- AURREZKI GORDINA (1-2)	1.962.867	1.909.346	525.528	-2,7	-72,5
4.- KAPITAL SARRERAK	138.332	86.885	103.093	-37,2	18,7
5.- KAPITAL GASTUAK	1.268.967	1.307.208	1.224.757	3,0	-6,3
5.1.- INBERTSIO ERREALAK	422.585	425.079	406.297	0,6	-4,4
5.2.- KAPITAL-TRANSFERENTZIAK	864.382	882.129	818.461	2,1	-7,2
6.- FINANTZAZIO GAITASUNA (+) / BEHARRA (-) (3+4-5)	832.232	689.022	-596.136	-17,2	-
7.- FINANTZA AKTIBOEN ALDAKUNTZA GARBIA	-127.440	-351.352	-183.326	-	-
7.1.- FINANTZA AKTIBOEN ALDAKUNTZA. SARRERAK	83.417	80.002	131.824	-4,1	64,8
7.2.- FINANTZA AKTIBOEN ALDAKUNTZA. GASTUAK	210.857	431.355	315.150	104,6	-26,9
8.- FINANTZA PASIBOEN ALDAKUNTZA GARBIA	-25.554	-689.416	1.630.651	2.597,9	-
8.1.- FINANTZA PASIBOEN ALDAKUNTZA. SARRERAK	1.457.897	990.084	2.539.662	-32,1	156,5
8.2.- FINANTZA PASIBOEN ALDAKUNTZA. GASTUAK	1.483.450	1.679.500	909.011	13,2	-45,9
9.- AURREKONTU SUPERABITA / DEFIZITA (6+7+8)	679.239	-351.745	851.189	-	-
9.1.- ORDAINDU GABEKO OBLIGAZIOAK	1.249.736	1.304.860	1.232.434	4,4	-5,6
9.2.- KOBRATU GABEKO ESKUBIDEAK	703.428	587.495	791.464	-16,5	34,7
10.- AURREKONTU-SUPERABITA / -DEFIZITA, KUTXARI DAGOKIONEZ	1.225.547	365.619	1.292.159	-70,2	253,4
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Aurrekontuaren betearazpenari buruzko estatistika.					

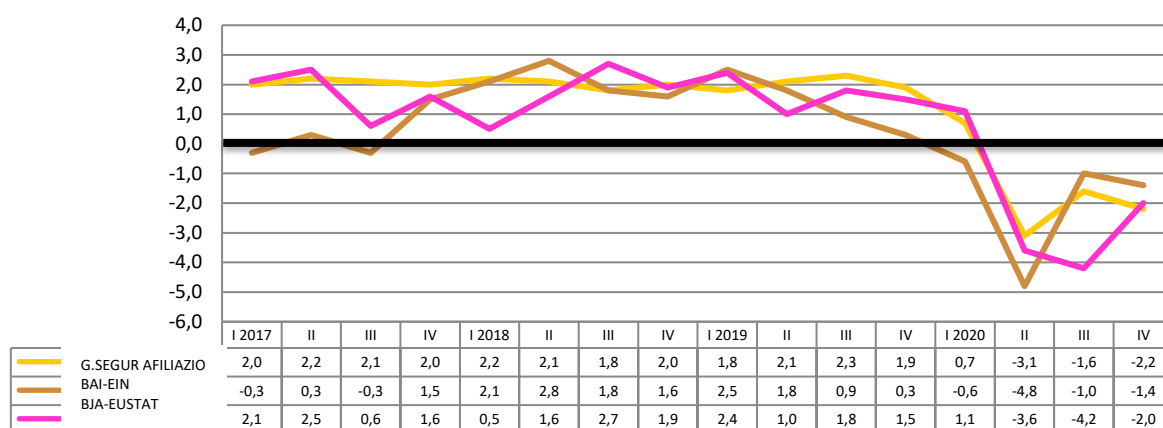
Eusko Jaurlaritzaren Aurrekontuaren betearazpenari buruzko estatistikak, azkenik, erakusten du EAEko sektore publiko osoaren (Eusko Jaurlaritza eta foru aldundiak) zorpetze garbia hazi egin dela 2020an bost ekitaldiz jaitsi ondoren eta, izan ere, 1.630 milioi eurotik gorakoa izan da. Zorpetze gordinak % 156,5eko gehikuntza izan du, 2.539,7 milioi eurokoa izanda. Horietatik 2.092,6 milioi Eusko Jaurlaritzari dagozkio (+% 140,3, 2019rekin alderatuz gero) eta gainerako 447,1 milioiak foru aldundiei (+% 274,5). Zorpetze handiago horrekin batera, gainera, aurreko urteekin alderatuta zorraren amortizazio txikiagoa dago (909 milioi euro, eta horietatik 689,6 Eusko Jaurlaritzari dagozkio). Hori dela-eta, zor bizia % 15,2 gehitu da ekitaldiaren bukaeran. Hala, ekitaldiaren amaieran, Eusko Jaurlaritzak eta foru-aldundiek 12.325,7 milioi euroko zorra dute (BPGd-aren % 17,2). Beste urtebetetz, gehiena Eusko Jaurlaritzari dagokio (osoaren % 84,4).

1.2. LAN-MERKATUA

Lehendabizi, EUSTATen “Biztanleria jardueraren arabera sailkatzeko inkestaren” (BJSI) datuen arabera, EAEko **biztanleria aktiboa** 2020. urtearen amaieran 1.053.200 pertsonakoa zen, eta horietatik, % 52,1, gizonak ziren (548.800) eta % 47,9, emakumeak (504.400). 2012tik 2017ra bitartean biztanleria aktiboa pixkanaka murriztu zen, zenbait intentsitateekin. 2018ak % 0,9ko igoera izan zuen eta 2019ak, azkenik, % 0,4ko gehikuntza (datu berrikusiak). 2020ak biztanleria aktibo apur bat galdu du, 500 lagun (% 0eko tasarekin) eta bilakaera desberdina izan du sexuaren arabera: emakumeak % 0,2 gutxiago dira (-1.000 zenbaki absolutuetan), eta gizonak, aldiz, % 0,1 gehiago, hau da, +400 lagun³. EAEko jarduera-tasa orokorra % 56,3 zen 2020. urtea bukatzean (2019an baino 3 hamarren gutxiago), eta emakumeak % 51,9 ziren (4 hamarren gutxiago). Gizonezkoen biztanleria, berriz, % 61,1eraino jaitsi zen (2 hamarren gutxiago).

Era berean, 2019ko abendutik 2020ko abendura bitartean, Euskadin **okupazioa** % 2 jaitsi da (19.400 langile gutxiago) (+% 1,5 2019an, datu berrikusiak); emakume landunak 4.400 gutxiago dira (galeraren % 22,7) eta gizonak 15.000 gutxiago (% 77,3). Hala ere, zifra horiek baliabide batzuk masiboki erabili izanak baldintzatu ditu, hala nola ABEEEak, zeinak jarduera aldatzen dute baina ez derrigorrez biztanleriak harekiko duen egoera.

GRÁFICO VII.1.8. ENPLEGUAREN BILAKAERA-ADIERAZLEAK EAE-N: URTETIK URTERAKO HIRUHILEKOKO ALDAKUNTZA-TASAK.

ITURRIA.- EUSTATen, EINren eta Gizarte Segurantzaren datuekin egina.

Enpleguaren jaitsiera zerbitzuen sektorean gertatu da batez ere, 15.600 enplegu galduta (-% 2,3), galera osoaren % 80,4. Gainerako sektoreek, eraikuntzak izan ezik, zeinak zero hazkundea izan baitu, bilakaera negatiboak izan dituzte, baina txikiagoak. Industriak 2.100 lanpostu galdu zituen 2019an (% 1), eta 3.300 galdu ditu 2020an, -%1,6ko tasarekin, gizonezkoen enpleguaren datu negatiboaren (-% 2,7) eta emakumezkoen datu positiboaren (+% 2,3) agregatu gisa, kontuan hartuz, 2020an artean, industrian enpleguaren % 77,5 gizonezkoena dela.

Hauek dira 2020an euskal lan-merkatuan aintzat hartu beharreko beste alderdi batzuk: lanaldi partziala duten pertsonen ehunekoaren jaitsiera, 1,7 puntu jaitsita % 15,8raino, eta aldi baterakotasunarena, 1,4 puntu jaitsita, soldatapekoen % 24tik % 22,6ra, eta hori sektore pribatuan baino ez (2,1 puntu gutxiago), publikoan gora jarraitu baitu (1,1 gehiago).

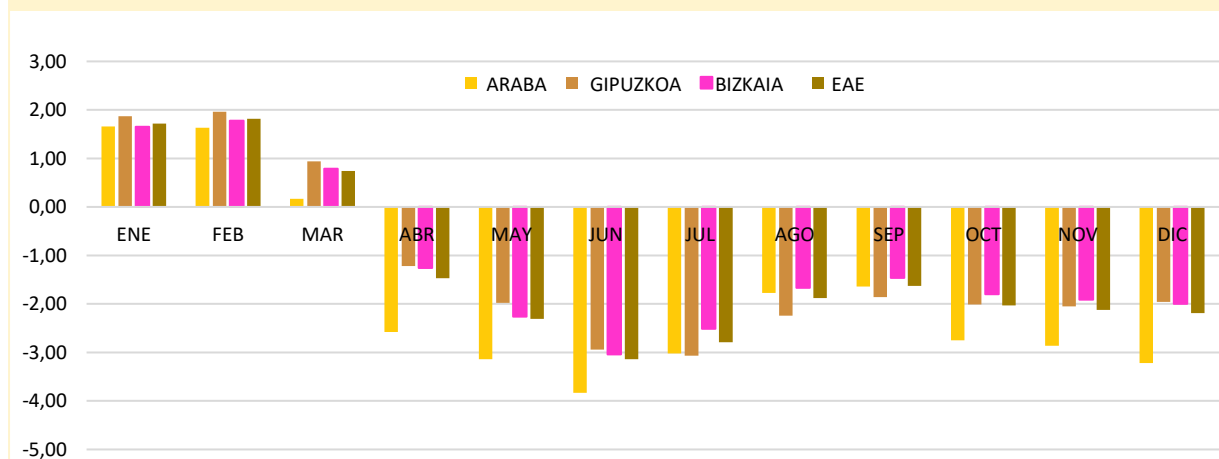
³ Sexuaren araberako aldaketen batura maiz ez dator bat saldo osoarekin, datuak milaka adierazita daudelako, eta BJAk datuak biribiltzen dituelako.

Bestalde, **Gizarte Segurantzari kotizatzen dioten pertsonen** batez besteko kopurua (alta egoeran dauden afiliatuak) 2020ko abenduan 959.132 laguneko zen Euskadin; haietatik % 48 emakumeak dira (2019ko abenduan baino 2 hamarren gehiago) eta % 52 gizonak. % 2,2 egin du behera aurreko urteko hil beraren aldean (-% 1,9 batez beste Estatuan), eta guztira 21.460 afiliatu gutxiago daude alta emanda, 6 urtez bilakaera positiboak izan ondoren.

Jarduera-sektore handiei dagokienez, lehen sektorea % 0,5 jaitsi da eta guztizkoaren gainean duen pisuari % 1,2an eutsi dio. Bestalde, industria, % 3,5 jaitsi da, -% 2,2ko batez bestekoaren gainetik, eta afiliazioaren gainean duen pisua % 18,5eraino murriztu da (-2 hamarren). Eraikuntza batez bestekoaren azpitik jaitsi da, % 0,8, eta afiliazioaren % 5,9 dauka (hamarren bat gehiago). Azkenik, zerbitzuen sektoreak batezbestekoa baino apur bat portaera hobea izan du, % 2 jaitsi baita. Bestalde, alta egoeran dagoen afiliazioa % 74,5eraino handitu da (+2 hamarren).

Adar produktiboei dagokienez, bilakaera bereziki negatiboa izan dute Arte, aisialdi eta entretenitzeko jarduerak (-% 10,8, 1.891 afiliatu galduta) eta Ostalaritzak (-% 10,4), 7.000 afiliatu baino gehiago galduta (izan ere, afiliazioaren jaitsiera osoaren % 33 da). Gero, esanguratsuak dira, halaber, afiliazioak Etxeko langileen enplegatzaileen (-% 6,1) eta Manufaktura-industriaren (-% 3,8) adarretan izandako jaitsierak. Jaitsiera horrek garrantzi berezia du, jarduera horrek gure ekoizpen sisteman duen pisua dela-eta (alta egoerako 6.569 afiliazio galdu ditu, jaitsiera osoaren % 30,6, eta guztizkoaren gainean duen pisua % 17,6 da). Kontrako zentzuan, afiliazioa handitu dute Energia-hornidurak, Osasun eta gizarte-zerbitzuetako jarduerak eta Informazioak eta komunikazioek, +% 5, +% 2,8 eta +% 2,3ko tasekin, hurrenez hurren, 2019ko abenduaren aldean.

GRAFIKOA VII.1.9. GIZARTE SEGURANTZAKO AFILIZIOAK LURRALDEKA: URTETIK URTERAKO HILEKO ALDAKUNTZA. DATUAK EHUNEKOETAN.

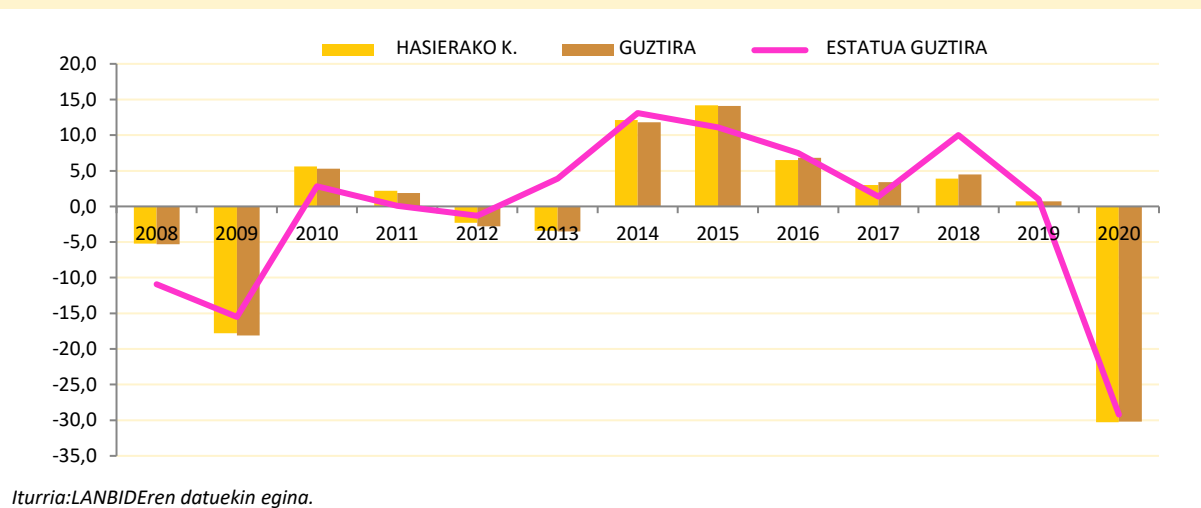

Iturria.- Inklusio, gizarte segurantza eta migrazio ministerioa

Kontratazioa ere nabarmen jaitsi da 2020an Euskadin (-% 30,2), eta 2014-2019 aldiko bilakaera positiboa hautsi du. Azken urte horretan igoera ozta-ozta iritsi zen % 0,7ra. Jarduera guztiek izan dute bilakaera negatiboa, Erauzketa industrietan izan ezik (+% 0,9), guztizkoan duen pisua oso txikia bada ere. COVID-19ak jarduera osoan izan duen eragin handia dela-eta, nabarmen handiagoa haietako batzuetan, bereziki larria da Ostalaritzan kontratazioak izan duen jaitsiera (-% 61,2), guztizkoan duen pisua, jaitsieraren ondoren ere, % 9,4koa baita. Bigarrenik, Arte, aisialdi eta entretenitzeko jardueren kontratazioak % 53,7 jaitsi dira, baina haien pisua nahiko txikiagoa da (kontratuen % 3). Hala eta guztiz ere, hauek dira 2020an gehien kontratatatu diren jarduerak: Manufaktura-industria (kontratuen % 14,8, nabarmen jaitsita, % 27,8), Osasun eta gizarte-zerbitzuetako jarduerak (kontratuen % 14,7, % 11,6 jaitsita), Merkataritza (kontratuen % 13,2, % 13,8 jaitsita) eta Administrazio jarduerak, haien artean ABLeak (kontratuen % 11,1, % 28,2 jaitsita). Aurreko urteetan bezala, sexuaren arabera aldea ikusten dira, zeren eta manufaktura-industriak biltzen baitu gizonek

izenpeturiko kontratuen % 22,1 (2019an baino hamarren bat gehiago). Emakumeen artean, berriz, osasun jarduerak eta merkataritza dira pisurik handiena biltzen duten jarduera-atalak (bien artean kontratuen % 39,2).

GRAFIKOA VII.1.10. LAN-KONTRATUEN URTEKO ALDAKUNTZA (%TAN) EAE-N: HASIERAKO KONTRATUAK ETA GUZTIZKOAK. ESTATUKO GUZTIZKOAREKIN ALDERATUTA

2020an kontratatutako pertsona kopurua kontuan hartuz, bi sexuetan portaera nahiko antzekoa izanik, 2019aren aldean gutxien jaitsi diren adin-taldeak (guztiekin baitutuzte bilakaera negatiboak) nagusiak dira, 45 urtez gorakoak (-% 18,1 45-54 urtekoak eta -% 14,5 54 urtez gorakoak); 25 urtez azpikoekin kontratazioak, aldiz, gehiago jaitsi dira (-% 27). Ikasketa maila dagokienez, denak jaitsi dira; gehien jaitsi dena batxilergoa da (-% 24,7) eta unibertsitate-ikasketak jaitsi dira gutxien (-% 15,8).

Lanaldi-motari dagokionez, mota guztietan eta bi sexuetan izan da bilakaera negatiboa. EAEn 268.907 dira lanaldi partzialeko kontratuak (-% 33,7 2019aren aldean), guztien % 38,2) (2 ehuneko puntu gutxiago 2019aren aldean). Lanaldi osoko kontratuak, bestalde, 432.020 dira, aurreko urtean baino % 27,8 gutxiago (eta guztien % 61,4 dira). Gainerako % 0,4 lanaldi finko eteneko 2.428 kontratuei dagokie. Sexuaren arabera, lanaldi partzialeko kontratazioaren pisua oso desberdina da, zeren eta emakumeek sinaturiko kontratuen erditik gorakoa baita (% 51,2 2020an, 2019an baino 2,3 puntu gutxiago). Gizonekoek sinaturiko kontratuak, berriz, % 25,6 dira (1,4 puntu gutxiago). Hala, 2020. urtean emakumeek sinatu zituzten lanaldi partzialeko kontratuen % 66,1 (% 66,6 2019an).

VII.1.12. TAULA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LAN KONTRATUAK: LANALDI MOTAREN ETA IRAUPENAREN ARABERAKO DATUAK, ETA BESTE DATU INTERESGARRI BATZUK

		2015	2016	2017	2018	2019	2020	% 18/19	% 19/20
LANALDI PARTZIALA	MUGAGABEA	21.827	23.780	25.292	30.416	27.995	20.106	-8,0	-28,2
	ALDI BATERAKO	320.392	347.952	360.480	369.506	377.614	248.801	2,2	-34,1
	GUZTIRA	342.219	371.732	385.772	399.922	405.609	268.907	1,4	-33,7
LANALDI OSOA	MUGAGABEA	36.170	39.258	45.514	55.187	51.603	36.914	-6,5	-28,5
	ALDI BATERAKO	486.826	513.117	524.292	543.050	546.630	395.106	0,7	-27,7
	GUZTIRA	522.996	552.375	569.806	598.237	598.233	432.020	-0,1	-27,8
LANALDI FINKO ETENA	MUGAGABEA	2.040	2.492	2.522	3.022	4.333	2.428	43,4	-44,0
KONTRATUAK GUZTIRA		867.255	926.599	958.100	1.001.181	1.008.175	703.355	0,7	-30,2
HASIERAKO KONTRATUAK		850.108	905.528	932.989	969.338	975.677	680.409	0,7	-30,3
ALDAKETAK		17.147	21.071	25.111	31.843	32.498	22.946	2,1	-29,4
LANALDI PARTZIALEKO TASA		39,5	40,1	40,3	40,0	40,2	38,2	0,5	-5,0
ATZERRITARREI EGINDAKO KONTRATUAK		84.787	93.887	103.574	126.658	140.355	104.693	10,8	-25,4

Iturria: SEPE. Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioa. Guk geuk egin dugu.

Iraupenari dagokionez, sinatutako kontratu gehienek, aldi baterakoak izaten jarraitzen dute (kontratu guztien % 91,5), 643.907 izanda, 2019an baino % 30,3 gutxiago. Bestalde, 59.448 mugagabe sinatu ziren, aurreko urtean baino % 29,2 gutxiago. Horrenbestez, kontratu guztien % 8,5 (2019an baino 2 hamarren gutxiago eta 2018an baino 4 gutxiago; 2008tik ratorik handiena gertatu zen urte horretan).

EAEn 2020. urtean lan-merkatuak izandako bilakaeraren emaitza gisa, BJAREN **langabezia-tasa orokorra** % 11,4koa izan da urtearen amaieran (laugarren hiruilekoan), aurreko urtean baino 1,8 puntu handiagoa. Beraz, Europar Batasunaren batez bestekoa gainditu da (EBn % 7,4koa izan da eta Eurogunean % 8,2koa). Europar Batasunean, oso zabala da langabeziaren balio-sorta. Kopuru handietatik, adibidez, Grezian (% 16,4) eta Espainian (% 16,3), % 3-4 inguruko ratio txikietara, esaterako Txekiar Errepublikan, Hungarian eta Herbeheretan. Portugalek, Finlandiak eta Estoniak EBko batez bestekoaren inguruko langabezia-tasak dituzte (% 7,4 laugarren hiruilekoan). AEBk % 6,7ko langabezia-tasarekin bukatu zen 2020. urtea, eta Japoniak, berriz, % 2,9rekin, zenbait adibide aipatzearren.

2020an, sei urtez jarraian jaitsi ondoren, igo egin da langabetuen kopurua. Zehazki, eginiko zenbatespenen arabera, 2020ko amaieran 119.600 langabetu zeuden, aurreko urtean baino % 18,7 gehiago (+18.800 lagun, horietatik % 81,9 gizonetakoak eta % 18,1 emakumeak). Langabezia % 31,5 igo da gizonen artean eta % 6,6 baino ez emakumeen artean. Horren ondorioz, urte amaieran sexuaren arabera langabezia-tasetan 7 hamarreko aldea egon da, gizonen kasuan % 11,7koak izan direlako; emakumeen kasuan, berriz, % 11koak. Adinen arabera, langabetuen kopurua talderik gazteenean igo da gehien (+% 32,7, hots, 3.300 lagun gehiago), % 19,5 25-44 urteetan (+10.100), baita 45 urtez gorakoen artean, gutxiago bada ere (+% 13,8, 5.400 lagun gehiago). Horren ondorioz, gazteen langabezia-tasa hein handiagoan igo da, % 24,2ra iritsita.

VII.1.13. TAULA. LANGABEAK EAE-N. ALDAGAI NAGUSIEN BILAKAERA. MILAKOTAN (IV. HIRUHILEKOAK)

	PERTSONA KOPURUA (MILAKOTAN)				ALDEA (MILAKOTAN)			ALDAKUNTZAREN %			LANGABEZIA-TASA		
	2017	2018	2019	2020	17-18	18-19	19-20	17/18	18/19	19/20	2018	2019	2020
GUZTIRA	118,5	110,0	100,8	119,6	-8,5	-9,2	18,8	-7,2	-8,4	18,7	10,5	9,6	11,4
GIZONAK	60,2	56,7	48,9	64,3	-3,5	-7,8	15,4	-5,8	-13,8	31,5	10,3	8,9	11,7
EMAKUMEAK	58,3	53,3	51,9	55,3	-5,0	-1,4	3,4	-8,6	-2,6	6,6	10,6	10,3	11,0
ADINA: 16-24	6,9	9,4	10,1	13,4	2,5	0,7	3,3	36,2	7,4	32,7	19,2	22,2	24,2
ADINA: 25-44	63,3	57,0	51,7	61,8	-6,3	-5,3	10,1	-10,0	-9,3	19,5	11,7	10,6	13,3
ADINA: +45	48,3	43,5	39,0	44,4	-4,8	-4,5	5,4	-9,9	-10,3	13,8	8,5	7,5	8,3

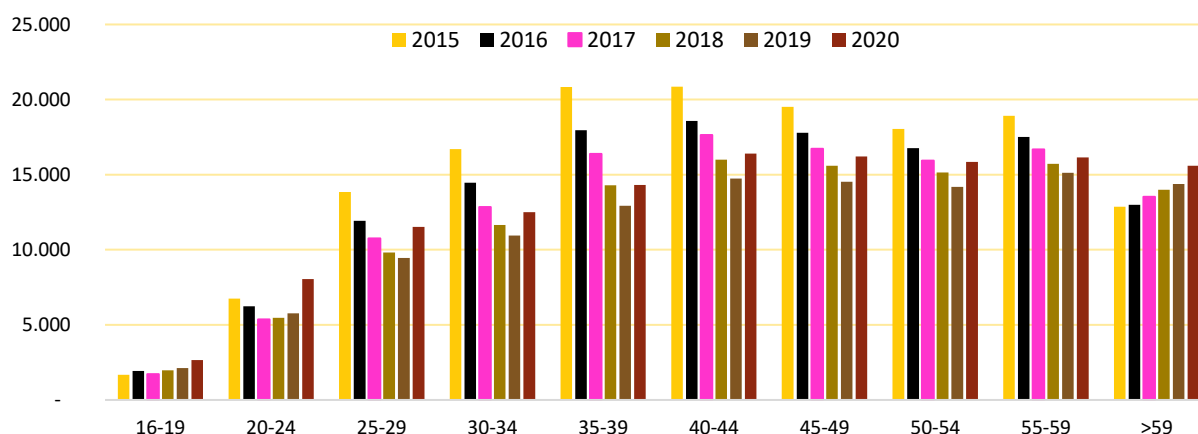
Iturria: EUSTAT, BJA. Datu bankua.

Bestalde, 2020. urtearen bukaeran, BJAk zenbatetsitakoen antzeko zifrak bildu zituen LANBIDEK **langabeziaren** inguruan, estatistika-eragiketa horretan berriki sartu ziren metodologia aldaketaren ondoren. 2020ko abenduan 129.240 langabe zeuden erregistratuta LANBIDEn, 2019an baino 15.078 gehiago (+% 13,2), EUSTATen biztanleria jardueraren arabera sailkatzeko inkestak 2020ko laugarren hiruilekoan zenbatetsitako 119.600 langabeen aldean. Estatuan igoera batez beste % 22,9koa izan da, eta 2020a amaitzean, langabeziak 3,8 milioi laguni eragiten die.

Zazpi saldo negatiboren ondoren langabezia igo den lehen urtea da eta, gainera, langabezia sexu bietan igo da: gizonen artean igo da batez ere (+% 15,5) eta apur bat gutxiago emakumeen artean (+% 11,7), gizonak +% 13,2ko batez bestekoaren gainetik. Bilakaera horren ondorioz, langabetuen % 54,4 emakumeak dira (2019an baino 8 hamarren gutxiago).

Adinei dagokienez, talde guztietan hazi da langabezia, 45 urte eta gehiagoko emakumeen kasuan izan ezik, jaitsiera oso txikia izan baitute. Igoera biziagoa izan da 25 urtetik beherakoen artean (+% 35,9), batez ere gizonezkoetan (+% 37,7, eta talde horretako emakumeen +% 33,9), baina kontuan hartu behar da hazkunde horrek, talde txikia dela-eta, 2.829 lagun gehiago izan dituela (igoera osoaren % 18,8), horietatik 1.569 gizonak, eta gehienak 20 eta 24 urte artekoak. Hurrengo adin-taldean, 25-44 urtekoan, batez bestekoa baino gehiago igo da langabetuen kopurua (+% 20,1), batez ere emakumeen langabeziaren ondorioz (+% 23,6), eta gizonen artean % 15,6 igo da. Azkenik, 44 urtez gorako pertsonen artean langabezia batez bestekoa baino gutxiago hazi da (+% 4,4), gizonen langabeziaren bilakaeraren ondorioz (+% 11,1), aipatu denez, emakumeena % 0,9 jaitsi baita.

GRAFKOA VII.1.11. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LANGABETUEN BANAKETAREN BILAKAERA ADINAREN ARABERA. ABENDUKO HILABETEA.

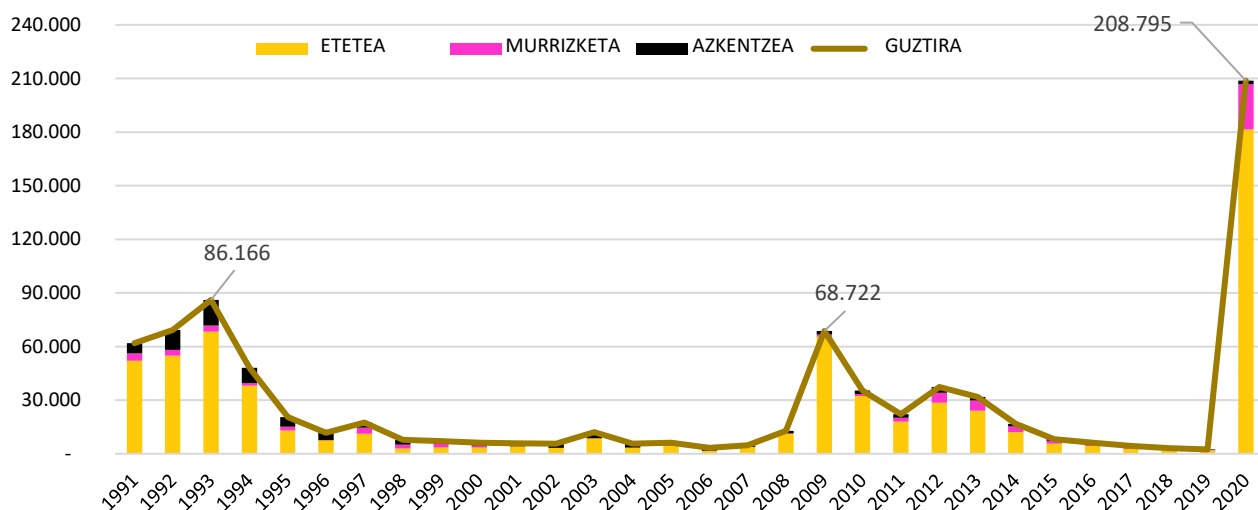
Iturria: LANBIDEn datuekin egina.

Ikasketa-mailei dagokienez, langabezia maila guztietan igo da 2019ko abenduaren aldean (aurreko lau urteetan gertatutakoaren kontra). Igoerarik handienak, batez bestekoaren gainetik, ikasketarik ez duten (+% 25,7) eta lanbide ikasketa orokorrak (+% 14,4) zein goi-mailakoak (+% 21,4) dituzten pertsonen artean gertatu dira. Bigarren hezkuntza ondoko bigarren eta hirugarren mailako ikasketentzat ere langabezia +% 13,2ko batez bestekoaren gainetik igo da (+% 18,4), eta lehen hezkuntzako, hezkuntza orokorreko bigarreneko eta lehen zikloko goi-mailako hezkuntzako ikasketak dituzten pertsonen langabezia, aldiz, batez bestekoaren azpitik igo da (+% 8,3, +% 9,7 eta +% 9, hurrenez hurren). Halaber, ikusten da 10 langabetutik 7 ira (% 67,9) kualifikazio urrikotzat jo daitezkeela (lehen hezkuntzako edo hezkuntza orokorreko bigarreneko ikasketekin). Informazio hori ez badaukagu ere, interesgarria litzateke ikasketa-mailaren arabera erregistratutako langabezia zifrak langabezian emandako denboraren zifrekin gurutzatuta ezagutzea.

Langabezian emandako denbora kontuan hartzen badugu, 2020an murriztu da langabezian 6 hilabete baino gutxiago emandako pertsonen kopurua (-% 6,1), bai emakumeen bai gizonen artean (-% 6,3 emakumeak eta -% 5,9 gizonak), eta bereziki gehitu dira langabezian 6 hilabetetik urtebetara bitartean eman dutenak (+% 40,1 guztira, +% 53,7 gizonak eta apur bat gutxiago emakumeak, +% 28,9). Luzaroko langabezia ere, urte bat baino gehiago dirauena, sexu bietan igo da, eta nabarmen, batez bestekoaren gainetik (+% 20,8 guztira, +% 24,5 gizonentzat eta +% 18,5 emakumeentzat). Hala, luzaroko langabetuen ehunekoa, langabetu guztien aldean, % 50,7raino igo da 2020ko abenduan (% 45,1 Estatu osoan), 2019ko abenduan baino 3,2 puntu gutxiago. ratio hori % 44,8koa da gizonen artean (3,4 puntu gehiago) eta % 55,7koa emakumeen artean (+3,2).

Kaleratzeei eta enplegu-erregulazioko espedientei dagokienez, 2020an erabateko protagonismoa **ABEEE-ek izan dute, eteteko eta murrizteko enplegu-erregulazioko espedienteek**. Enpresek masiboki eskuratu dute neurri hori eta, horri esker, pandemiak eragindako egungo koiunturazko egoerak enpleguan eragin negatiboa izatea saihestu ahal izan da, lehentasuna emanez enpleguari eusteari kontratuak azkentzearen gainetik.

GRAFIKOA VII.1.12. EEE-EN BILAKAERA HISTORIKOA EAE-N, MOTAREN ARABERA*

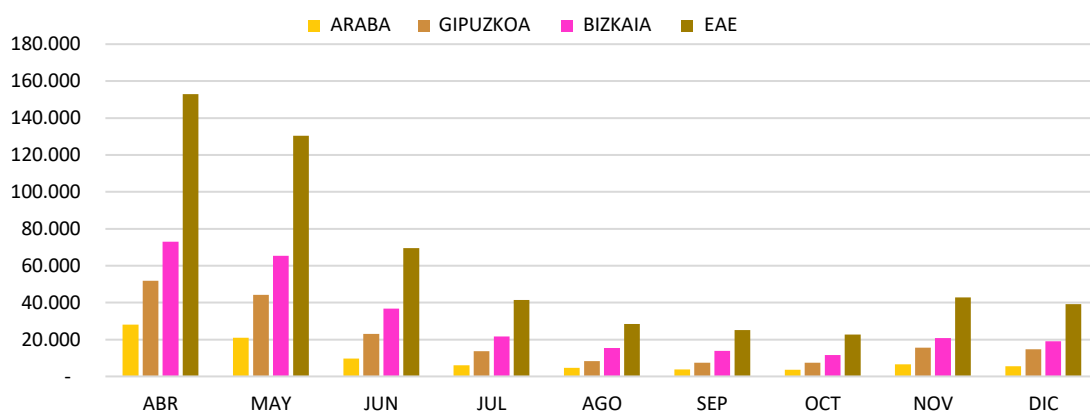
EUSKO JAURLARITZA. Lan eta Enplegu Saila. * ABEEEak etete- eta murrizketa-espedienteen baturari dagozkio.

Eusko Jaurlaritzako Lan eta Enplegu Sailak 30.558 enplegu-erregulazioko espediente (EEE) zenbatu ditu 2020an; 208.795 langileri eragin diete, haietatik % 56,2 gizonak. Espediente motari dagokionez, eragindako langileen % 86,9k aldi baterako eteteko espedienteak izan dituzte, % 12,1ek lanaldia murriztekoak eta gainerako % 1ek azkentzeko EEEdak. Azken horiek, azkentze edo kaleratze kolektiboko EEEdak, beraz, 1.921 langileri eragiten diete. Ondorioz, ABEEE-ek, aldi baterako eteteko edo lanaldia murrizteko espedienteek 206.874 langileri eragin zieten 2020an (EEE-ek eragindako taldearen % 99ri); 2019an, aldiz, 2.152 langileri eragin zieten.

8/2020 Errege Lege-dekretuak espezialitateak gehitu zizkion Langileen Estatutuan jasotako ABEEE-en araubideari eta, besteak beste, araubide orokorrarena baino prozedura bizkor eta azkarrago bat eratu zuen. Gainera, Gizarte Segurantzaren Diruzaintza Nagusiak enpresa-kuota ordaintzetik salbuetsi zituen enpresak, bai eta bilketa bateratuko kontzeptuengatiko kuotetatik ere, osorik edo % 75ean, baldin eta enpresak 50 langile edo gehiago baditu eta, betiere, enpleguari eusteko konpromisoa hartzen badu. Orobat, arau horrek eragindako langileen estaldura indartu zuen, eta langabeziaren ziozko kotizaziopeko prestazioa jasotzeko eskubidea aitortu zien, horretarako behar den gutxieneko okupazio kotizatuko aldirik izan ez arren. Gainera, prestazio hori jasotzen den denbora ez da kontuan hartzen prestazioa jasotzeko ezarritako gehieneko aldiak kontsumitzeko.

Gizarte Segurantzaren estatistikei esker hilero ABEEEn egon diren langileen zifren jarraipena egin daiteke. Haren hileko afiliazio buletinak apirilean hasi ziren datu horiek jasotzen. Hilabete horretan, EAEn eragindako 152.872 langile erregistratu ziren, eta horietatik % 90,3 ezinbesteko kausarengatiko espedienteetan zeuden. Zenbateko hori ia % 50ean banatzen zen gizonen eta emakumeen artean. Hileko sailean hori da zifrarik handiena eta, harrezkero, hiletik hileraz jaitsi zen urria arte. Orduan ABEEE-ek eragindako 22.749 lagun zenbatu ziren. Azaroan berriro igo zen EEEn zeuden langileen kopurua, abenduan 39.183 izan arte (% 46,7 gizonak eta % 53,3 emakumeak). Lurraldeka, % 14,1 Arabakoak dira, % 37,5 Gipuzkoakoak eta gainerako % 48,4 Bizkaikoak. Lehenengo hilen aldean, ezinbesteko kasuaren pisua ozta-ozta iristen da langileen % 18,8 izatera.

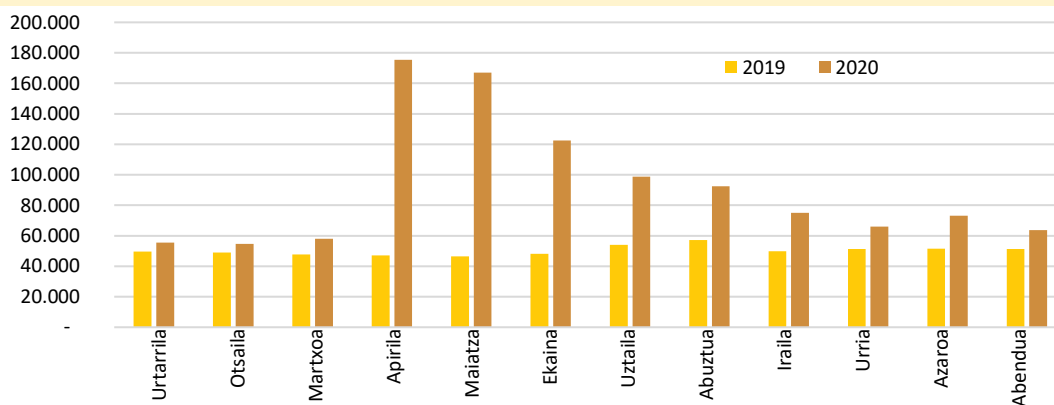
GRAFIKOA VII.1.13. EAE-N ABEEE-K ERASANDAKO LANGILEEN BILAKAERA, LURRALDEKA, 2020ko APIRILETIK ABENDURA.

Iturria: INKLUSIO, GIZARTE SEGURANTZA ETA MIGRAZIO MINISTERIOA Guk geuk egin dugu.

Enplegurako politika pasiboei dagokienez, EAEn 2020an langabezia prestazioetarako gastua, behin-behineko datuen arabera, 1.222,5 milioi eurokoa izan zen, 2019an baino % 86,6 gehiago. Zenbateko hori EAEko BPGd-aren % 1,70 da (% 0,82 aurreko urtean), eta Estatu osoko langabeziako gastu osoaren % 3,44 da. Estatuan 35.000 milioi baino gehiago da gastu hori (2019an baino % 92,6 gehiago).

GRAFIKOA VII.1.14. LANGABEZIAGATIKO PRESTAZIOEN ONURADUNEN HILEKO BILAKAERA EAE-N, 2019-2020.

Iturria: LGEMren datuekin egin

Azken urtean, apirilean eta martxoan urtetik urterako gehikuntzak gertatu dira % 200dik gaineko langabezia-prestazioen hartzaileen kopuruan pandemiaren, konfinamenduaren eta lan-merkatuan ezagutzen diren eraginaren ondorioz. Apirilean egon ziren hartzaile gehien, 175.000 hartzaile baino gehiago. Harrezkero, azaroko igoera txiki bategatik izan ezik, hileko datua jaitsi egin da pixkanaka, eta 2020aren amaieran 63.665 hartzaile ziren, 2019ko abenduan baino % 24,2 gehiago.

Abenduko 63.665 hartzaileetatik, % 60,4, kotizaziopeko prestazioenak ziren (38.481 pertsona), % 35,3, laguntzenak (22.458) eta % 4,3k laneratzeko errenta aktiboa jasotzen zuten (2.726). Estatuan, hil horretan 2,3 milioi onuradun erregistratu ziren (+% 17,1 2019ko abenduaren aldean). Eta, erregistraturiko langabezia guztiaren kopuruak kontuan izanik, esan liteke ezen, 2020ko abenduan (129.240 langabetu erregistratuta egonda), EAEko 100 langabetatik 51k ez zutela prestaziorik jasotzen (55ek 2019an), jasotzen zuten 49etatik, 30ek kotizaziopeko prestazioa jasotzen zutela, 17k subsidiarioa eta 2k Gizarteratzeko Errenta Aktiboa.

Kopuru horiek izanik, Estatuko batez besteko estaldura % 63,3 zen (2019ko abenduan baino % 2 gutxiago), eta EAEkoa baino txikiagoa da (lehenago lan eginda zeuden eta hil horretan erregistraturiko langabeen % 56, Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioak darabilen metodologiaren arabera). Estaldura hori 5 puntu igo da azken urtean. Bilakaera aldekoa izan arren, EAEk autonomia-erkidego guztietatik langabeziaren estaldura-tasarik txikienetako bat dauka, Ceuta, Melilla, Nafarroa eta Errioxa alde batera utzita, eta Madrilen datu berarekin.

Bestalde, EINren “*Lan-kostuari buruzko hiruhilekoko inkestako*” zifren arabera, 2020an (urteko batez bestekoak) **enpresen eta langileen artean itundutako hileko orduak** 146,88 izan ziren, 2019an baino % 0,4 gutxiago. Ordu horietatik, 112,43 (-% 8,8 2019aren aldean), % 76,5, benetan lan eginak izan ziren. Ratio hori nabarmen murriztu da 2020 ezohiko honetan, pandemia eta haren ondorioak direla-eta, ezin izan baitzaio lan-jarduerari beti eutsi. Ondorioz, lan egin gabeko orduak 34,85 izan dira 2020an langile eta hilabete bakoitzeko, hots, 2019an baino % 27,4 gehiago, eta benetan lan egindako orduen % 31.

Zifra horiei zuzenean lotuta, gogoratuko dugu 2020an lan-merkatuan pandemiaren ondorioz gertatutako gertakarietako bat, enpleguaren jaitsieraz gain, **telelanaren zabalkundea** izan dela, baina une honetan ez dakigu zein neurritan bizkortu den haren behin betiko ezarpena. Era oso garrantzitsuan urteko lehen hiletan alarma-egoera eta konfinamendua ezarri ondoren eta ez beti baldintza tekniko egokietan eta ondo antolatuta, telelanak duela gutxi ezinezkoak izango ziren jarduera eta enplegu maileri eustea ahalbidetu die enpresa askori.

EINren EPAk erakusten du, lehenik, 2020ko bigarren hiruhilekoan (aldi horrek jasotzen ditu konfinamendu egun gehienak), EAEko 32.700 lagunek noizean behin lan egin zutela euren etxeetatik, hau da, landunen % 3,6k, 2019ko zifra bera ia. Baina, gainera, beste 113.100 lagunek, % 12,6k, erreferentziako asteko egunen erdietan baino gehiago lan egin zuten etxean, 2019an % 4,3 ziren bitartean. Horren ondorioz, 145.800 lagunek, landunen % 16,2k, etxetik lan

egin zuten aurreko urtekoak halako bi baino gehiago. Sexuaren arabera, emakumeen tasa gizonena baino altuagoa da (% 16,5 eta % 15,9, hurrenez hurren), baina aurreko urtean telelanaren tasa altuagoa zuten gizonen (% 8,9 gizonak ziren eta % 6,6 emakumeak). Langile asko euren lanpostuetara itzuli ondoren, urtea (laugarren hiruhilekoa) telelan tasa askoz txikiagoekin amaitzen da (bai noizean behingoari, bai ohikoari dagokienez). Ratioa, guztira, landunen % 9,5ean geratu da (% 9,7 gizonentzat eta % 9,3 emakumeentzat eta, beraz, ia guztiz desagertu da genero-arrakala).

VII.1.14. TAULA. ERREFERENTZIAKO ASTEAN TELELANA EGIN ZUEN BIZTANLERIA LANDUNAREN EHUNEKOA. EAE ETA ESTATUA.

	EAE			ESTATUA		
	NOIZEAN BEHIN	EGUNEN ERDIAK BAINO GEHIAGO	GUZTIRA	NOIZEAN BEHIN	EGUNEN ERDIAK BAINO GEHIAGO	GUZTIRA
2015	3,0	3,1	6,2	2,9	3,6	6,4
2016	3,2	2,9	6,1	2,9	3,5	6,4
2017	3,1	3,3	6,4	3,0	4,3	7,3
2018	2,9	3,7	6,6	3,2	4,8	8,0
2019	3,5	4,3	7,8	3,5	4,8	8,3
II-2020	3,6	12,6	16,2	2,9	16,2	19,1
III-2020	4,6	7,6	12,2	4,2	10,3	14,5
IV-2020	4,1	5,4	9,5	4,8	9,9	14,7

Iturria: EIN. EPA.

EAEko datuak Estatuko batez bestekoarekin alderatuta, gure erkidegoan gutxiago erabiltzen da telelana. Dena dela, alde horien interpretazio zuzena egiteko, zenbait aldagai aztertu behar lirateke, hala nola egitura produktiboa, eta gainera kontuan hartu Estatuko batez bestekoak era askotako errealitateak eta datuak jasotzen dituela. 2020ko bigarren hiruhilekoan, pandemia eta konfinamendua hastearekin batera, Estatuan 3,5 milioi landunek baino gehiagok erabili zuten etxetik egindako lana, guztien % 19,1ek (% 16,2k EAEn).

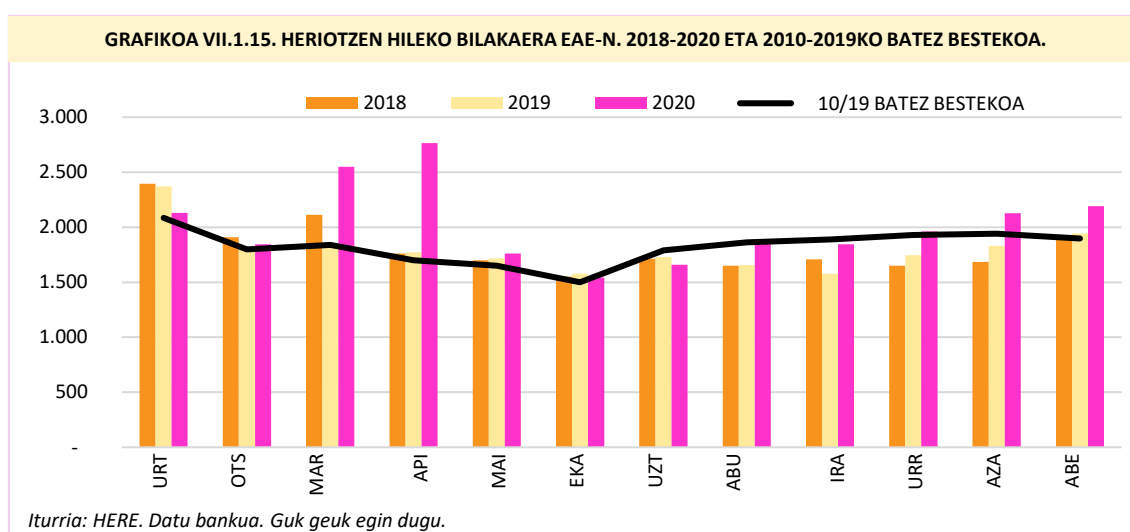
1.3. ERAGIN DEMOGRAFIKOA ETA SOZIALA

Oso zaila da COVID-19ak gure gizartean eta, oro har, gure munduan izan dezakeen giza eta gizarte eragina zenbatestea; izan ere, ziurgabetasun zientifiko eta ekonomiko handiak ditugu aurrean, eta ziur aski ezin izango dira konpondu urte batzuk igaro arte. Epe laburrean, pertsonen osasunean duen eraginaren zifrak eta asistentzia-sisteman duen isla ezagutzen ditugu. Pertsonen bizi-baldintzetan daukan eraginari dagokionez, datozen hilabete eta urteetako bilakaera ekonomikoak benetako eragina izango du gure ongizate-sisteman.

Urte hasieran lehenengo kasuak agertu zirenetik, birusa mundu osotik zabaldu da eta kutsatu eta hildako lagunak milioika dira. Aldi berean, mundu mailan birusa geldi dezaketen txertoak azkar sortzeko egindako eginahal zientifiko eta ekonomiko eskerga eta 2020aren amaieran hasitako txertaketa-kanpainak martxan jartzea, mundu garatuan behintzat, itxaropena dira aurrekaririk gabeko mundu mailako pandemia horren aurreko bizimodura itzuli ahal izateko.

2020a amaitzean gure planetan 90 milioi COVID kasu zeuden diagnostikatuta eta ia 2 milioi lagun hilda, eta pandemiaren hirugarren agerraldiari aurre egiten. European, gaixotutakoak 30 milioi ziren ia, eta zendutakoak 600.000 baino gehiago. Espainian, agintariak 2,1 milioi lagun diagnostikatu (PCR) zenbatzen zituzten eta 52.000 hildako baino gehiago, baina oro har uste da zifra horiek benetako datuak baino askoz txikiagoak direla.

Euskadin, zeina Estatuan COVID-19k kaltetutako lehenengo erkidegoetako bat izan baitzen, 2021eko urtarilaren 3rako (Osakidetzaren datuak) ia 119.703 pertsona kutsatuak zirela kalkulatu zen; horietatik 3.103 hil ziren. Gaixoen % 53,6 emakumeak dira eta % 46,4 gizonak. Gainera, birusa bereziki kaltegarria izaten da adineko pertsonen artean, eta gurea gizarte zahartua da; hori dela eta, hilkortasun handia gertatu da adin aurreratuenetan, 80 eta 89 urte bitarteko gaixoen artean (100.000ko 0,18ko gorako hilkortasuna), bai eta 90 urtetik gorako gaixoen artean ere (100.000ko 0,26tik gorakoa).

EUSTATen Heriotzen Estatistikaren (HE) behin-behineko datuen arabera, 2020an EAEn 24.237 heriotza gertatu dira, 2019an baino % 12,4 gehiago. Haietatik, 3.052 heriotza COVID-19ak eragin zituen (guztien % 12,6); horietatik, 2.738 berariazko analisi batek baieztatu zituen, eta 314, aldiz, COVID-19 probable gisa diagnostikatu ziren. Zentze horietatik gehienak martxoan (504) eta apirilean (1.047) gertatu ziren, murriztu ziren maiatzean (149), ekainean (24) eta uztailan (8), eta berriro gehitu ziren abuztuan (93) eta irailean (255). Laugarren hiruhilekoak goranzko joerari eutsi zion, COVIDek eragindako 199, 415 eta 358 heriotzarekin urrian, azaroan eta abenduan, hurrenez hurren.

Lurraldez lurralde, COVID-19ak eragindako heriotzetatik, 1.602 Bizkaian gertatu ziren (% 52,5), 584 Araban (% 19,1) eta 866 Gipuzkoan (% 28,4). Hiriburuek dauzkate pandemia honek eragindako hildako kopururik handienak, 619 heriotza Bilbon, 489 Gasteizen eta 249 Donostian. 40.000 biztanle baino gehiago dituzten udalerrien artean eragin berezia jasan dute Barakaldok (158 hildako) eta Basaurik (98). Sexuari dagokionez, EUSTATen estatistikak erakusten du 2020an EAEn COVID-19agatik hildako 3.052 lagunetatik, HEren arabera, 1561 gizonak zirela eta 1.491 emakumeak (% 51,1 eta % 48,9, hurrenez hurren) eta, adinari dagokionez, talderik erasanak 80-89 urtekoak (1.398 hildako, guztien % 43,5), 90-99koak (863 hildako, % 28,3) eta 70-79koak (541, guztien % 17,7); haien ondoren, 60-69koak (196), 50-59koak (59), 100 eta gehiagokoak (38 heriotza) eta, azkenik, 21 hildako gertatu dira 50 urtetik beherako pertsonen artean.

Orobat, HEk pertsona horiek zendu ziren lekua ezagutzeko aukera ematen du. COVID-19ak eragindako heriotza gehienak ospitaleetan gertatu ziren (2.177, guztien % 71,3), eta ondoren egoitza soziosanitarioetan (693 hildako, % 22,7), etxeetan (% 5,7) eta beste leku batzuetan (% 0,3).

Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailaren

buletinak iturri hartuta, 2020ko martxotik 2021eko urtarrilaren 3ra bitartean COVID-19ak 119.703 kasu eragin zituen gure erkidegoan (PCR-ren edo antigenoen testaren arabera positiboak). Haietatik, % 54 emakume dira eta % 46 gizon. Adinaren arabera, positiboak herenetan banatzen dira, gutxi gora behera, 40 urtetik beherako, 40-60 urteko eta 60 urtetik gorako hiri adin-tarteen artean. Hala ere, erregistratutako heriotzak, 3.103, 60 urtetik gorako pertsonen artean baino ez dira gertatu ia: heriotzen % 96,2 pilatzen dituzte eta % 89,3k 70 urte baino gehiago zeuzkaten. Adin-talde bakoitzean 100.000 biztanleko intzidentzia kontuan hartuz gero, handia da 20-29 urteko taldearentzat (6.700 baino gehiago 100.000 biztanleko), 80-89 urtekoentzat eta bereziki 90 urtetik gorakoentzat. Sexuari dagokionez, oro har intzidentzia handiagoa sumatzen da emakumeen artean.

Halere, heriotzen banaketa kontuan hartzen badugu, ugariagoak izan dira gizonen artean; izan ere, gizonen hilgarritasun-tasak handiagoak dira adin-talde guztietan. Batez besteko hilgarritasun-indizea 0,03koa da 100.000 biztanleko, 0,02 emakumeentzat eta 0,03 gizonentzat. Adinaren arabera, tasak handitu egiten dira adinarekin, hilgarritasuna 100.000ko 0,18 baino handiagoa baita 80 urtetik aurrera (0,24raino laurogei urteko gizonen artean) eta 0,26 90 urte eta gehiagoko pertsonen artean (0,34 gizonen artean eta 0,24 emakumeen artean).

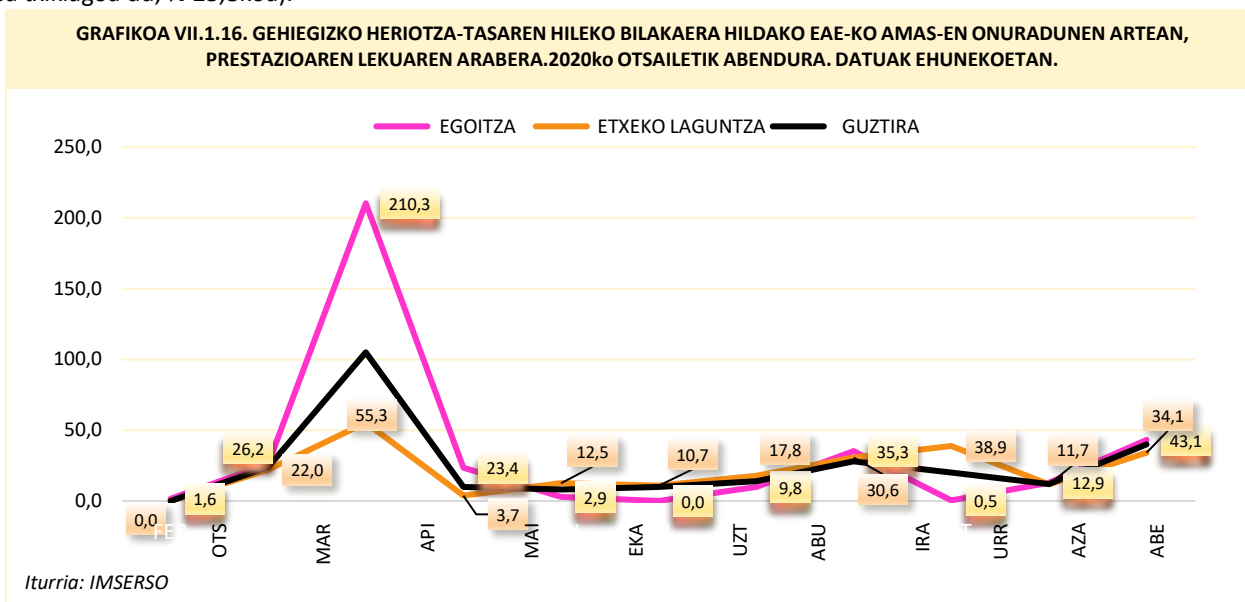
Halere, heriotzen banaketa kontuan hartzen badugu, ugariagoak izan dira gizonen artean; izan ere, gizonen hilgarritasun-tasak handiagoak dira adin-talde guztietan. Batez besteko hilgarritasun-indizea 0,03koa da 100.000 biztanleko, 0,02 emakumeentzat eta 0,03 gizonentzat. Adinaren arabera, tasak handitu egiten dira adinarekin, hilgarritasuna 100.000ko 0,18 baino handiagoa baita 80 urtetik aurrera (0,24raino laurogei urteko gizonen artean) eta 0,26 90 urte eta gehiagoko pertsonen artean (0,34 gizonen artean eta 0,24 emakumeen artean).

IMSERSOK **COVID-19aren inpaktu demografikoa** zenbatetsi du Mendetasunaren Arretarako Sistemak (AMAS) artatutako kolektiboan, bai oro har, bai prestazio eta zerbitzu bakoitzean, egoitzakoak barne, artatzen duen kolektiboarentzat espero zenaren aldeko gehiegizko heriotza-tasa kalkulatu.

VII.1.15. TAULA. COVID-19AREN ERAGINA EAE-N. HERIOTZAK SEXUAREN ETA ADINAREN ARABERA. HILGARITASUN-INDIZEAK 100.000 BIZTANLEKO ADIN TALDEEN ARABERA. 2020.						
	HERIOTZAK			HILGARITASUN-INDIZEA		
	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK
0 – 9	1	0	1	0,00	0,00	0,00
10 – 19	0	0	0	0,00	0,00	0,00
20 – 29	2	1	1	0,00	0,00	0,00
30 – 39	10	4	6	0,00	0,00	0,00
40 – 49	28	10	18	0,00	0,00	0,00
50 – 59	61	28	33	0,00	0,00	0,00
60 – 69	215	56	159	0,02	0,01	0,03
70 – 79	557	174	383	0,07	0,04	0,09
80 – 89	1.302	635	667	0,18	0,14	0,24
90 ETA GEHIAGO	911	636	275	0,26	0,24	0,34
GUZTIRA	3.103	1.555	1.548	0,03	0,02	0,03

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. OSASUN SAILA.

Euskadin, 2020ko martxoaren eta abenduaren artean mendeko 8.878 lagun (mendekotasunaren balorazioa eginda dutenak eta Sistemaren prestazio edo zerbitzuren baten onuradun direnak) hil direla zenbatu da, espero baino 1.958 gehiago eta, beraz, gehiegizko heriotza-tasa % 28,2koa da (Estatuko batez bestekoa, aldiz, % 45,2 da), eta apirilean gertatutako gehiegizko tasa (% 106,6) gainerako hiletakoa baino askoz handiagoa izan da. Bigarrenik, gehiegizko heriotza-tasa % 30 baino handiagoa izan da abenduan -espero baino 266 heriotza gehiago, % 36,8- eta irailean -espero baino 199 heriotza gehiago, % 32,3ko gehiegizko tasa-. Hildako 1.958 pertsona horietatik, 855 (% 43,7) egoitzetan bizi ziren (% 37,1eko gehiegizko heriotza-tasa gertatu da haietan) eta 1.104k (% 56,3) mendekotasun-sistemaren prestazioren bat edo batzuk jasotzen zituzten beren etxeetan; beraz, edo etxeetan edo ospitaleetan hil ziren (kolektibo horrek hilkortasun-tasa txikiagoa du, % 23,8koa).

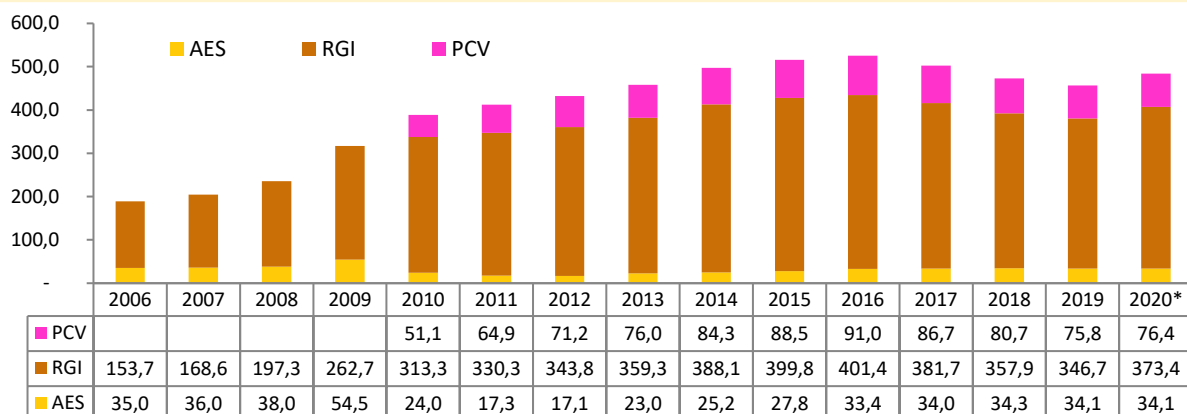
Agerikoa da COVID-19ak **bizi baldintzetan** duen eragin negatiboak nabarmenkiago erasango diola gure erkidegoko gizarte-babeseko sistemari; hain zuzen ere, pobrezia- eta bazterketa-egoerak hain modu eraginkorrean murriztea lortu duen babes-sistemari. Hala ere, denbora bat igaro beharko da hori datu ebaluagarri bihurtzeko.

Memoria hau egiteko datan, Diru-sarrerak Bermatzeko Sistemaren 2020ko zifrak dauzkagu, pandemiak gizarte babeseko sisteman izandako inpaktuari buruzko lehen informazio aurrerapen gisa, baita Espainian ezarritako bizitzeko gutxieneko errenta berriari buruzko datu orokor batzuk ere.

Diru-sarrerak bermatzeko errenta (DB) jasotzen duten bizikidetzak-unitateak 54.747 izan ziren 2020an (abenduko datu, 98.901 onuradun dagokiona); 2019a amaitzean, aldiz, 52.455 lagunek jasotzen zituzten laguntza horiek. Horrek esan nahi du, 15 urtez gora etengabe egin (1999tik 2014ra bitartean) eta bost urtez jaitsi ondoren (2015etik 2019era), % 4,4 gehitu dela. Lanbideren 2020ko abenduak espediente aktiboen fitxari esker, jakin badakigu 54.747 pertsona zeudela inskribatuta bizikidetzak unitateen titular gisa; % 41,7 gizonezkoak ziren eta % 58,3 emakumezkoak (2019an baino hamarren bat gutxiago). Onuradun gehien biltzen dituen adin-tartea 40-59 urte bitartekoa da (guztizkoaren % 48,8, 2019an baino 8 hamarren gehiago), eta nabarmentzekoa da, halaber, 3.826 jasotzailek 30 urte baino gehiago dituztela (% 7). 2019ko abenduaren aldean, adin-tarte guztietan igo da titular hartzaileen kopurua, 64 urtetik gorakoaren artean izan ezik -8.975 titular dira, -% 2,5); haren aurreko adin-taldeak, aldiz, 60.64 urte bitartekoak, ehuneko igoerarik handiena izan du, % 8,9, 4.417 lagun izateraino.

Lanbideren arabera, haxe da bizikidetza-unitate hartzaileen pertsona titularren profila (aztertutako sailean ia aldatzen ez dena): espainiar nazionalitateko emakumea, 40 urtetik gorakoa eta oinarritzko ikasketak dituen (% 68,9k nahitaezko ikasketak dituzte, % 10,5ek lanbide titulazioen bat eta % 4,3k unibertsitateko titulazioa). Prestazioa jasotzen duten atzeritarrak, 15.891, titular hartzaileen % 29 dira (% 27,8 2019an), eta titular hartzaileen % 23,6 pentsiodunak dira (% 25,6 2019an). Orobat, 9.806k, bizikidetza-unitate hartzaileen % 18k, DBE jasotzen dute soldata errenten osagarri gisa (aurreko hiru urteetan baino 1,9 puntu gutxiago; urte horietan ratioa % 19,9 izan zen) eta, aldi berean, 8,737 titularrek DBEekin batera guraso bakarra izateagatik osagarri bat jasotzen dute (% 16,7k).

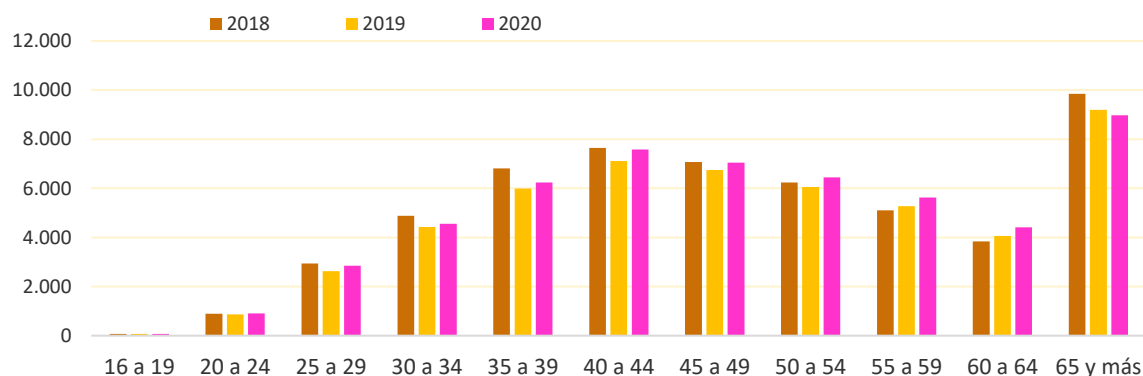
GRAFIKOA VII.1.17. DIRU-SARRERAK BERMATZEKO EUSKAL SISTEMAKO PRESTAZIOETAKO GASTUAREN BILAKAERA (MILIOIKA EUROTAN)

Iturria.- Guk geuk egin dugu Enplegu eta Gizarteratze Zuzendaritzaren datuak erabilia.
EUSKO JAURLARITZA.* GLLen 2020ko datua estimazio bat da.

2010ean, **Etxebizitzaren Prestazio Osagarria** (EPO) abian jarri zen, arestian aipatu dugun 18/2008 Legea garatzeko. Haren helburua Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren osagarri diren prestazio ekonomikoen sistema egituratzea da, biztanleriako talderik ahuleneke etxebizitzaren inguruko gastuak ordaindu ahal izan dezaten. Indarraldiko lehen urtean (2010), guztira 50 milioitik gorako gastua izan zuen EPOk, eta urtez urte joan da handitzen gastua, 2016ko 91 milioi euroraino (orain arte gehieneko zenbatekoa izan dena). 2020an, 76,43 milioi euro erabili ziren prestazio horretarako, (2019an baino % 0,8 gehiago). Titular hartzaileen kopuruari dagokionez, 2020ko abenduan DBEren 25.868 bizikidetza-unitate onuradunek gainera EPO jaso zuten (aurreko urtean baino % 5,7 gehiago).

GRAFIKOA VII.1.18. DBE JASOTZEN DUTEN TITULARREN BILAKAERA ADIN-TARTEEN ARABERA. ABENDUKO ESPEDIENTE AKTIBOAK

Iturria: LANBIDE. Guk geuk egin dugu.

EPO abian jarrita, **gizarte-larrialdirako laguntzak** (GLL), diru-sarrerak bermatzeko euskal sistemaren hirugarren tresna denak, jatorrizko helburua berreskuratu du (oinarrizko berariazko beharrei aurre egitea, etxebizitzarekin loturikoak nagusiki, batzuetan bat-batean gertatu direnak, gizarte-bazterkeriako egoerak prebenitzeko, saihesteko edo arintzeko beharrezkoak diren gastuei aurre egiteko nahikoa baliabiderik ez duten pertsonentzat), eta nabarmen murriztu da hien aurrekontu-saila. Datu ofizialak ditugun azken urtean, hots, 2019an, laguntza horietarako 34,05 milioi euro bideratu ziren (2018an baino % 0,7 gehiago). Halaber, guztira 28.467 kontsumo-unitate hartzaile zenbatzen da, 2018an baino % 2 gutxiago. Guztira, urtean 57,341 laguntza eman ziren kontzeptu desberdinak direla eta, esate baterako oinarritzko premiak (8.694 laguntza), alokairua (7.895) edo interesen amortizazioa (3.540); batez besteko zenbatekoa 593,86 eurokoa izan zen laguntza bakoitzeko (2018an baino % 3,4 gehiago). Bestalde, aurrean, eta hirugarren aldiz, “energia” sartu da berariazko kategoria gisa (2016a arte “bestelako mantentze gastuen” barruan sartzen zen), eta 14.726 laguntza jasotzen ditu (2018an baino % 16,9 gutxiago eta GLLtarako funtsen % 15,2).

Sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemak, 2020an, 483,9 milioi euro gastatu zituen orotara, 2019an baino % 6 gehiago (gastua hiru urtez jaitsi ondoren). Honelaxe daude banatuta: 373,4 milioi Diru-sarrerak Bermatzeko Errentan eginiko gastuari dagozkie (guztizkoaren % 77,2, eta 2019an baino % 7,7 gehiago), 76,4 milioi Etxebizitzaren Prestazio Osagarriarako (guztizkoaren % 15,8 eta 2019an baino % 0,8 gehiago), eta eginiko zenbatespenen arabera, Sistemaren gastu agregatua kalkulatzeko, 2019an Gizarte Larrialdirako Laguntzetarako erabilitako 34,1 milioi eurori eutsi zaie 2020an (Sistemako gastu guztiaren % 7), laguntza horri buruzko 2020rako datu ofizialak izan arte.

2020an Estatuan bizitzeko gutxieneko errenta (BGE) sortu da. Pandemiaren krisi betean agertzen da, eta COVID-19ak Espainian eragindako zaurgarritasun ekonomiko eta sozialaren hazkunderari erantzuten dio. Hala ere, ez da pandemiari lotutako koiunturazko neurria, egiturazko tresna bat baizik, zeinaren agerpena osasun-krisiak bizkortu egin baitu, eta haren helburua da konponbidea jartzea diru-sarrerak bermatzeko Espainiako ereduaren ahuleziei eta lurralde-aniztasunari. BGE Gizarte Segurantzaren prestazio ekonomiko gisa sortu da, kotizazio habeko modalitatean, bakarrik edo bizikidetzaren batean integratuta bizi diren pertsonen pobrezia- eta gizarte-bazterketako arriskua prebenitzeko prestazioa izan dadin, baldin eta pertsona horiek zaurgarritasun-egoeran badaude, beren oinarritzko premiak estaltzeko behar beste baliabide ekonomikorik ez dutelako. Alderdi ekonomikoaz gain, onuradunen gizarteratzeko eta laneratzeko benetako aukerak hobetzea du helburu.

Espainian, martxan jarri zen unean gobernuak kalkulatu zuen BGE 850.000 etxek jaso ahalko zutela, 2,3 milioi lagunek gutxi gorabehera. Abenduan GSINek ia 160.000 etxeri onartu zion prestazio hori eta, hala, 460.000 lagunek baino gehiagok -haietatik % 47 adingabeak dira- 518 milioi euro baino gehiago zituzten jasoak.

EAEn, BGEn kudeaketa Lanbideri esleitu zaio. Berak kudeatzen du DBE ere eta, kasu batzuetan izan ezik, eskaintzen dituen prestazioen zenbatekoa handiagoa da eta Estatuko prestazioan sartzen ez diren kolektibo batzuk biltzen ditu, hala nola pentsiodunak. DBE, beraz, BGEn prestazio osagarri eta subsidiario gisa geratzen da eratuta. Memoria hau egiteko datan ez dakigu gure erkidegoari dagokion prestazioaren zenbatekoa zein den.

Amaitzeko, Memoria honen ondorioetarako, **genero-arrakalean duen eraginaren** azterketa demografiaren eta lanaren arloetara mugatzen da (arloan sexu aldagaia bereizita dauden adierazle guztietan sartzen da); izan ere, ez daukagu informazio esanguratsurik intereseko beste kontu batzuei buruz -besteak beste, errentak, hezkuntza edo erantzunkidetasuna- 2018ko EAEko Memoria sozioekonomikoan aztertu ziren terminoetan. “*Generoko balantz*” gisa esan liteke, lehenik, emakumeek, epidemiak haien osasunari gizonenari baino gehiago erasaten badie ere, heriotza-tasa txikiagoa dutela, orotara osasun-egoerari eta heriotza-zioei dagokienez gertatzen den bezala.

Lan-merkatuan, jarduera-tasek antzeko portaera izan dute sexu bietan eta, beraz, azken urtean ez da ia aldatu haien arteko arrakala. Okupazioak, bestalde, beherakada handiagoa izan du gizonen artean (hala erakusten dute bai BJAk bai Gizarte Segurantzako afiliazioak) gure egitura ekonomikoaren ondorioz, eta langabezia-tasak ia berdinduta geratu dira. Gizarte-babesari dagokionez, ez da aldaketa aipagarriarik antzeman langabeziaren estalduraren arloko arrakalean, ABEEE prestazioetan edo DBEn. Nolanahi ere, emakumeek eta gizonen mekanismo horietara duten eskuragarritasun maila

berdintzeko joera dagoela ikusten da, eta horren jarraipena egin beharko da, ondorio arrazoituak atera ahal izateko eta egoeraren araberakoa baino ez izateko aukera baztertzeko.

2. GARAPEN JASANGARRIKO HELBURUAK EAE-N. EUSKADI BASQUE COUNTRY 2030 AGENDAREN JARRAIPENA

2015eko irailaren 25ean Nazio Batuen Batzar Nagusiak aho batez onetsi zuen Garapen Jasangarrirako 2030 Agenda. Pertsonen eta planetaren oraingo eta etorkizuneko duintasun, bake eta oparotasunaren aldeko mundu mailako plan bat da.

2030 Agendak 17 helburu ditu, eta haiek garatzen dituzten 169 xede, eta garapen jasangarriaren hiru dimentsioak biltzen dituzte (gizartea, ekonomia eta ingurumena); eta haren jarraipena egiteko 232 adierazle diseinatu ziren.

Agenda 2030 horren ezaugarri bereizgarrietako bat lurralde dimentsioaren sustapenarekiko engaiamendua eta tokiko eskalara egokitzea dira. Bera definitzeko hasierako fasetik, Nazio Batuek eta Europako Batzordeak garrantzi handia eman diete herritarrek hurbilen dituzten lurralde eremuei. Egoera global bat jartzen da mahai gainean eta Nazio Batuek ezartzen du lurralde bakoitzak bere inguruabarrak aintzat hartuz egin behar duela bide hori.

Garapen jasangarrirako helburuek (GJH) ez diote zer egin behar dugun; aitzitik, gure politika publikoak hobetzen eta norberaren lurralde egoera kontuan hartuz lehentasunak finkatzen laguntzen duen testuinguru bat definitzen dute.

Ezartzen hasi zenetik, herrialdeek eta eskualdeek euren garapenerako plan eta estrategietara ari dira eramaten ikuspegi partekatatu hori. Agendak aurreikusten duenez, herrialde bakoitzak bere errealitatera egokitu behar ditu adierazle globalak, gizarte, ekonomia eta ingurumen arazo nagusiei helduz, eta haiek 2020, 2025 eta 2030ean lortu beharreko xede jakin batzuei lotuz.

Euskadik bere gain hartu du egiten duen eginahala GJHein lerrokatzeko erronka. Euskadi Basque Country 2030 Agendak gobernu-programak eta hura garatzen duten arloko politikek 17 GJHei lotutako helburu eta xedeekin duten lerrokatze eta laguntza maila islatzen du.

Euskadi Basque Country 2030 Agendak 2016-2020 aldia hartzen du, EAEko XI. legegaldiaren indarraldi bera.

Agenda hori 17 GJHen inguruan egituratzen da, eta GJH horiek herrialde-helburuei lotuta daude eta 100 xedetan garatzen dira. Helburu bakoitzean 3-10 xede daude, Eusko Jaurlaritzak dituen eskumenen arabera eta, beraz, helburu bakoitzean ez dute zabaltasun berdina.

Euskadi Basque Country 2030 Agendaren 17 helburuetako bakoitzari emaitza-adierazle batzuk lotzen zaizkio, 50 adierazlek osatutako aginte-koadro bat osatu arte. Haien artean, nazioarte mailako adierazle sintetiko gisa Giza Garapenaren Indizea dago.

Adierazleen definizio hori zabalik dago, hau da, Nazio Batuen adierazleen adierazle-TAULA eta Europar Batasunarena bilakatu ahala, Euskadi Basque Country Agendako adierazleen aginte-TAULA aldaketa horietara egokitu ahalko da.

VII.2.1. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN 2016-2020 GOBERNU-PROGRAMA NAZIO BATUEN 2030 AGENDAREKIN LERROKATZEA		
NAZIO BATUEN 2030 AGENDA		EUSKO JAURLARITZAREN 2016-2020 PROGRAMA
GARAPEN JASANGARRIRAKO HELBURUAK (GJH) 17	GARRANTZIZKO EREMUAK 5	HERRIALDE-HELBURUAK 15
1. Txirotasunaren amaiera 2. Gosearen amaiera / elikagaiak 3. Bizi osasuntsua 4. Hezkuntza inklusiboa 5. Genero-berdintasuna	PERTSONAK Txirotasuna eta gosea bere modu eta dimentsio guztietan amaitzea, eta gizaki guztiek euren ahalmena duintasunez eta berdintasunez eta ingurumen osasungarri batean garatu ahal izatea zaintzea.	✓ Txirotasun-tasa % 20 gutxitzea ✓ Bizi itxaropena luzatzea ✓ Jaiotza-tasa handitzea ✓ Eskola uztea < % 8
6. Ura eta saneamendua 7. Kontsumo eta ekoizpen jasangarriak 8. Klima aldaketa 9. Itsas baliabideak 10. Ekosistemak	PLANETA Planeta narriaduraren aurka babestea, are kontsumo eta ekoizpen jasangarriaren, natura baliabideen kudeaketa jasangarriaren eta klima aldaketari aurre egiteko premia neurrien bitartez, halako moldez non oraingo eta etorkizuneko belaunaldien beharrianak ase ditzakeen.	✓ CO2 isuriak % 200 murriztea
11. Hazkunde ekonomikoa eta enplegua 12. Azpiegiturak eta berrikuntza 13. Energia 14. Desberdintasuna murriztea 15. Zaintzak eta hiri kokaguneak	OPAROTASUNA Gizaki guztiek bizitza oparo eta betea izan dezaketela eta aurrerabide ekonomiko, sozial eta teknologikoa naturaren erritmoan gertatzen dela zaintzea.	✓ < % 10eko langabezia ✓ Lan esperientzia duten 20.000 gazte ✓ EBren BPGd-aren % 125 ✓ BPGd-aren % 25 industriakoa ✓ 100 berrikuntza proiektu estrategiko ✓ Lidergoa gardentasun-indizeetan
16. Bakea eta zuzentasuna	BAKEA Beldurrik eta indarkeriarik ez duten gizarte baketsu, bidezko eta inklusiboak bultzatzea	✓ ETA armagabetzea eta desegitea
17. Aliantzak / Garapenerako lankidetzak	LANKIDETZA Agenda garapen jasangarrirako mundu mailako aliantza biziberritu baten bitartez ezartzeko behar diren baliabideak mobilizatzea, mundu mailako elkartasun handiagoko espirituan oinarrituta eta batez ere txiro eta zaurgarrien beharrianak ardatz hartuta, herrialde guztien, alderdi interesdun guztien eta pertsona guztien lankidetzarekin.	✓ Estatus politiko berria

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agenda

2.1. EUSKADI BASQUE COUNTRY 2030 AGENDAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK

Orain eskematikoki aurkeztuko dira Euskadi Basque Country 2030 Agendak bere jarraipenerako definitutako adierazleak, Eusko Jaurlaritzaren urteko txostenetatik ateratako datuekin. Horretarako, 17 GJHei lotutako xedek definitu eta lotutako agente-TAULA aurkeztuko da, XI. legealdiko gobernu-programarako definitutako adierazle-sistema oinarri hartuta⁴. Eusko Jaurlaritzak garatutako jarduketa guztiak xehetasunez berrikusteko, [urteko jarraipen-txostenetara](#) jo behar da.

TXIROITASUNA BERE MODU GUZTIETAN ETA MUNDU OSOAN AMAITZEA

- **1. xedea.** Txirotasun-egoerei erantzutea, eta gizarte laguntzen eraginkortasuna hobetzea, gizarteratzea bultzatuz eta gizarte-bazterketako egoerak kronifikatu ahal izatea saihestuz.
- **2. xedea.** Gizarte laguntzen erabilera egokia ziurtatzea gehien behar dituzten pertsoneri irits dakizkiekeen, erakundeen arteko lankidetzeta eta datuen arteko lotura bultzatuz.
- **3. xedea.** Gizarte Larrialdiko Laguntzak (GLL) bermatzea, txirotasun energetikoa barne.
- **4. xedea.** Etxerik gabeko pertsonak artatzea.
- **5. xedea.** Adostasun zabaleko gizarte itun bat sustatzea Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemaren finantzazioa finkatu eta jasagarritasuna bermatzeko.
- **6. xedea.** Gizarte zerbitzuen eta euskal enplegu zerbitzuaren arteko koordinazioaren eta lankidetzaren bidez enplegarritasun zaileko pertsonen arreta optimizatzea.

VII.2.2. TAULA. 1. HELBURUAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK EAE-N

	Unitatea	2017	2018	2019
TXIROITASUN EKONOMIKOKO INDIZEA (AROE)	%	9,7	8,6	10,0
TXIROITASUN MATERIALEKO INDIZEA (AROE)	%	3,7	3,2	3,5
LAN INTENSITATE URRIKO FAMILIA UNITATEAK (AROE)	%	7,7	7,1	10,3

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipeneko urteko txostenak.

GOSEA AMAITZEA, ELIKAGAIEN SEGURTASUNA ETA NUTRIZIOA HOBETZEA
LORTZEA ETA NEKAZARITZA JASANGARRIA SUSTATZEA

- **7. xedea.** Nekazaritzaren lehiakortasuna eta jasagarritasuna hobetzea.
- **8. xedea.** Landa eta kostaldeko eremuei azpiegitura eta zerbitzu egokiak jartzea hiri ingurunearen pareko bizi baldintzak eta biztanleriari eustea ziurtatzeko.
- **9. xedea.** Lehen sektorea gaztetzea etorkizun berme gisa.
- **10. xedea.** Berrikuntza eta ikerkuntza sustatzea nekazaritzaren lehiakortasuna hobetzeko.
- **11. xedea.** Nekazaritza ekologikoa eta haren transformazio-industria sustatzea.

VII.2.3. TAULA. 2. HELBURUAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK EAE-N

	Unitatea	2017	2018	2019
BIZI ITXAROPENA JAIOTZEAN	urteak	83,5	83,6	..
OBESITATE-TASA	%	12,8	12,8	..
NEKAZARITZA EKOLOGIKOKO AREAK	ha	4.244	..	5.661

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipeneko urteko txostenak.

⁴ Kasuren batean txosten horietan emandako datuak Memoria horren zenbait ediziori dagozkion ataletan jasotako informazioarekin osatu dira.

BIZI OSASUNTUA BERMATZEA ETA PERTSONA GUZTIEN ONGIZATEA ADIN GUZTIETAN SUSTATZEA

- **12. xedea.** Osasun-sistemaren estaldura unibertsala eta eskuragarritasuna bermatzeko.
- **13. xedea.** Pertsonen erantzunkidetasuna sustatzea osasunaren zaindaz.
- **14. xedea.** Osasun-laguntzan ekitatea babestea, genero-ikuspegia eta talderik ahulenak eta kalitatezko arreta azpimarratuz.
- **15. xedea.** Komunitate inguruneke osasuna sustatzea, jarduera fisikoa eta elikadura osasungarria sustatuz.
- **16. xedea.** Osasun publikoa bultzatzea erakundeen arteko koordinazio eta lankidetzarako formulak ezarriz, eta koordinazio soziosanitarioa indartzea.

- **17. xedea.** Zaintza aringarrien arreta eta gaixotasun kroniko, gaixotasun mental eta gaixotasun arraroen berariazko arreta indartzea.
- **18. xedea.** HIESa eta beste gaixotasun infekziozko batzuk prebenitzea.

VII.2.4. TAULA. 3. HELBURUAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK EAE-N				
	Unitatea	2016	2017	2018
BIZI ITXAROPENA JAIOTZEAN	urteak	83,5	83,5	83,6
PERTSONAKO OSASUN GASTU PUBLIKOA	€/pertsona	1.616	1.671	1.733
MINBIZI BAHEKETAK	BULARRA	79,4	77,1	77,2
ESTALITAKO	KOLONA	72,4	72,3	71,2
BIZITANLERIAREN %				
<i>Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipeneko urteko txostenak.</i>				

- **19. xedea.** Adikzioak prebenitu eta artatzea gazteen arteko jarduketak areagotuz.
- **20. xedea.** Herrialde txirotuetatik edo gatazketan murgilduta daudenetatik datozen adingabeei eta aldi baterako harreran dauden adingabeei osasun-laguntza eta laguntza kirurgikoa ematea.
- **21. xedea.** Osasun ikerketa eta berrikuntza.

KALITATEZKO HEZKUNTZA INKLUSIBO ETA EKITATIBOA ZIURTATZEA, ETA PERTSONA GUZTIENTZAKO IKASKUNTZA ETENGABERAKO AUKERAK SUSTATZEA.

- **22. xedea.** Kalitatezko eskola inklusibo, ekitatibo eta berritzailea sustatzea, bikaintasunerantz aurrera egin eta hezkuntza eskuratzeko berdintasuna bermatzen duena.
- **23. xedea.** Gure ikastetxeetan oreka, gizarte kohesio, kulturartekotasun eta bizikidetzat handiagoa lortzea.
- **24. xedea.** Eskolan eleaniztasuna bultzatzea.
- **25. xedea.** Hezkuntza azpiegiturak eraiki eta egokitzea.

- **26. xedea.** Irakaskuntzaren modernizazio teknologikoa bultzatzea.
- **27. xedea.** Bizikidetzaren eta giza eskubideen arloko hezkuntza sustatzea (indarkeriarik eza, dibertsitatea eta elkartasuna).

VII.2.5. TAULA. 4. HELBURUAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK EAE-N				
	Unitatea	2017	2018	2019
ESKOLA UZTEAREN TASA < % 8	%	7,0	6,9	6,7
HIRUGARREN MAILAKO IKASKETAK AMAITU DITUZTEN 30-34 URTEKO BIZITANLEEN %	%	55,1	57,1	59,0
BIZITZA OSOKO IKASKUNTZAN PARTE HARTZEN DUTEN HELDUEN %	%	13,2	12,7	13,0
<i>Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipeneko urteko txostenak.</i>				

- **28. xedea.** Bikaintasuneko lanbide heziketa finkatzea, enpresaren eskariei eta pertsonen enplegarritasunari erantzunez, laugarren industria-iraultzaren erronkei begira bereziki.

5 IGUALDAD
DE GÉNERO

GENERO-BERDINTASUNA LORTZEA ETA EMAKUME ETA NESKA GUZTIAK AHALDUNTZEA

- **29. xedea.** Balioen aldaketa sustatzea emakumeen eta gizonen arteko benetako berdintasuna lortzeko.
- **30. xedea.** Lanaren arloan emakumeen eta gizonen berdintasuna bultzatzea, soldata bazterkeria borrokatuz eta norberaren bizitza, familia eta lana bateratzea sustatuz.
- **31. xedea.** Gurasotasun positiboa eta erantzunkidetasuna sustatzea.

- **32. xedea.** Emakumeen aurkako indarkeria desagerraraztea eta genero-indarkeriaren biktimen arreta judiziala hobetzea. NBEren Biztanleriaren Funtzari laguntzea indarkeria jasaten duten emakume eta neskentzako funtsezko zerbitzuei buruzko programa bateratuan (UNFPS-NBE Emakumeak) parte hartzeko.

VII.2.6. TAULA. 5. HELBURUAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK EAE-N

	Unitatea	2016	2017	2018	2019
GENERO-BERDINTASUNAREN INDIZEA		..	71,1	..	..
BATEZ BESTEKO SOLDATA (GENEROAREN ARABERAKO ALDEA)					
- EMAKUMEAK	€	23.428	24.166	24.757	..
- GIZONA	€	31.001	31.619	31.970	..
HIRUGARREN MAILAKO IKASKETAK AMAITU DITUZTEN 30-34 URTEKO GIZONEN ETA EMAKUMEEN % (GENERO-DESBERDINTASUNA IKASKETA MAILAN)					
- EMAKUMEAK	%	..	62,9	62,2	60,2
- GIZONAK	%	..	47,2	51,8	57,8

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipeneko urteko txostenak.

6 AGUA LIMPIA
Y SANEAMIENTO

PERTSONA GUZTIENTZAKO URAREN ESKURAGARRITASUNA ETA KUDEAKETA JASANGARRIA ETA SANEAMENDUA BERMATZEA

- **33. xedea.** Kalitatea ziurtatu eta zarrastelkeria, espekulazioa eta kutsatzea borrokatzen dituen uraren politika bat bultzatzea.
- **34. xedea.** Ura hornitu, saneatu eta arazteko azpiegitura hidraulikoak garatu eta gauzatzea, dagoen plangintzaren arabera. Uraren kanonaren bilketaren % 5 garapen bideko herrialdeetako hornidura eta saneamendurako lankidetzatza proiektuetarako erabiltzea.
- **35. xedea.** 2015-2021 Plan Hidrologikoa berrikustea.

VII.2.7. TAULA. 6. HELBURUAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK EAE-N

	Unitatea	2016	2017	2018	2019	2020
IBAIETAKO URAREN KALITATEA*		..	57,5	..	52,8	..
UR-HORNIDURA GUZTIRA		..	% 100	..	..	% 100
URAREN UNITATEKO KOSTUA	€/m ²	1,94	..	2,05	..	..

* Ebaluatutako ibaietako ur masaren gainean

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipeneko urteko txostenak.

PERTSONA GUZTIEK ENERGIA ESKURAGARRI, FIDAGARRI, JASANGARRI ETA MODERNOA ESKURATU AHAL DUTELA BERMATZEA

- **36. xedea.** Gasaren alde egitea, energia berriztagarrien ezarpen handiagorako trantsizioko energia gisa, eta nazioarteko konexio energetikoari laguntzea gas- eta elektrizitate-horniduran.
- **37. xedea.** Teknologiaren eta enpresen garapenari laguntzea energia-iturri berriztagarri eta jasangarriak erabiltzeko.
- **38. xedea.** Energia-aurrezpen eta -efizientzia proiektuak bultzatzea.
- **39. xedea.** Garraioan gasolioa pixkanaka kentzea, garraioan (lur eta itsasokoan) gasera igarotzea eta ibilgailu elektrikoa sartzea bultzatuz.

VII.2.8. TAULA. 7. HELBURUAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK EAE-N

	Unitatea	2016	2017	2018	2019
ENERGIA BERRIZTAGARRIEN KUOTA ENERGIAREN AZKEN KONTSUMO GORDINEAN	%	14,3	13,3	16,8	14,6
INTENSITATE ENERGETIKOA (KONTSUMOAREN INTENSITATEA/BPGd – AZKEN INTENSITATE ENERGETIKOA BARNE)	tep/M€	71,0	71,0	71,0	62,8
ENERGIA-FAKTURA: KONTSUMITUTAKO ENERGIAREN URTEKO KOSTUA	Eguneko M€	4.978	5.468	5.995	5.939

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipeneko urteko txostenak.

ETENGABEKO EKONOMIA HAZKUNDE INKLUSIBO ETA IRAUNKORRA, ENPLEGU BETEA ETA PRODUKTIBOA ETA PERTSONA GUZTIENTZAKO GANORAZKO LANA SUSTATZEA

- **40. xedea.** Kalitatezko enplegu inklusiboa sustatzea.
- **41. xedea.** Lanbide kualifikazioa eta birziklatzea sustatzea, enpresekin, unibertsitate eta lanbide prestakuntzako zentroekin lankidetzat estua izanda, prestakuntza duala eta enpresa eta erakundeetako praktikak bultzatuz.
- **42. xedea.** Gazteen laneratzea bultzatzea eta ekintzailtzari laguntzea.
- **43. xedea.** Gizarte-elkarrikeria eta langileek euren enpresetan parte hartzea eta langile autonomoen arteko lankidetzat sustatzea.
- **44. xedea.** Enpresaren erantzukizun soziala sustatzea.
- **45. xedea.** Gizarte ekonomiako enpresak sustatzea.
- **46. xedea.** Lanean osasuna, segurtasuna eta berdintasuna sustatzea.

VII.2.9. TAULA. 8. HELBURUAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK EAE-N

	Unitatea	2017	2018	2019	2020
PER CAPITA BPGd-a	€/pertsona	33.088	34.079	34.273	..
LANGABEZIA-TASA	%	11,2	9,97	9,09	10,0 (20/III)
BATEZ BESTEKO SOLDATA	€	28.205	28.481	..	..

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipeneko urteko txostenak.

AZPIEGITURA ERRESILIENTEAK ERAIKITZEA, INDUSTRIALIZAZIO INKLUSIBO ETA JASANGARRIA SUSTATZEA ETA BERRIKUNTZA BULTZATZEA

- **47. xedea.** Garraio jasangarri multimodala sustatzea, arreta berezia jarriz trenbideko garraioari (abiadura handikoa, aldirietakoa eta tranbia) eta plataforma logistikoei.
- **48. xedea.** Berrikuntzaren, fabrikazio adimentsuko lidergoaren eta industrian zerbitzu aurreratuak sartzearen alde egitea.
- **49. xedea.** ETE-ei eta zailtasunetan dauden enpresak berregituratzen laguntzea.
- **50. xedea.** Proiektu industrial estrategikoak sustatzea.
- **51. xedea.** Ikerketaren, berrikuntzaren eta teknologiaren alde egitea, fabrikazio aurreratuari, energiari eta biozientzia-osasunari bereziki erreparatu.
- **52. xedea.** Berrikuntza ez-teknologikoa eta enpresa-kudeaketa aurreratua garatzea.
- **53. xedea.** Informazioaren eta ezagutzaren gizarteak sustatzea teknologien aukerak aprobetxatzeko lehiakortasuna –zibersegurtasuna barne-, ongizatea eta bizi kalitatea hobetzeko.

VII.2.10. TAULA. 9. HELBURUAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK EAE-N

	Unitatea	2016	2017	2018	2019
BPGd INDUSTRIALA	Guztizko BPGd-aren gaineko %	251.906	24,3	24,3	23,9
I+G GASTUA / BPGd	%		1,85	1,85	1,97
PERTSONEN MUGIKORTASUNA LURREKO GARRAIO KOLEKTIBOKO ZERBITZU PUBLIKOETAN	personak	251.906	..	262.450	262.021

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipeneko urteko txostenak.

HERRIALDEETAKO ETA HAIEN ARTEKO DESBERDINTASUNA MURRIZTEA

- **54. xedea.** Zahartze aktiboa eta belaunaldiarteko elkartasuna sustatzea.
- **55. xedea.** Pertsonen zaintzako zerbitzu publikoa optimizatzea osasun-zerbitzuen eta gizarte-zerbitzuen arteko harreman estua finkatuz.
- **56. xedea.** Hirugarren sektore sozialari laguntzea.
- **57. xedea.** Boluntarioen lana bultzatzea.
- **58. xedea.** Immigrazioaren aldeko eta arrazismoaren eta xenofobiaren aurkako gizarte ituna bultzatzea.
- **59. xedea.** Bizikidetzaren eta giza eskubideen erronka sortuberrien aurreko (immigrazioa, errefuxiatuak, erlijio dibertsitatea,...) dibertsitatearen eta elkartasunaren kudeaketa positiboa.
- **60. xedea.** Giza eskubideekiko errespetuan eta aniztasunean oinarritutako bake eta bizikidetzak kultura sustatzea.

VII.2.11. TAULA. 10. HELBURUAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK EAE-N

	Unitatea	2015	2016	2017	2018	2019
DESGAITASUNA DUTEN PERTSONEN ENPLEGU-TASA	%	33,2	..	29,3	25,8	..
ETORKINEN ENPLEGU-TASA	%	..	52,6	..	55,6	52,8
GINI INDIZEA		25,8	..	26,7	26,7	..

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipeneko urteko txostenak.

HIRIAK ETA GIZA-KOKAGUNEAK INKLUSIBOAK, SEGURUAK, ERRESILENTEAK ETA JASANGARRIAK IZATEA LORTZEA

- **61. xedea.** Lurralde estrategia jasangarria, soziala, adimentsua, orekatua eta parte-hartzailea sustatzea.
- **62. xedea.** Hiriak birgaitzea, berroneratzea eta berritzea sustatzea.
- **63. xedea.** Etxebizitzarako eskubide subjektiboa garatzea.
- **64. xedea.** Garraio publiko jasangarri eta intermodala bultzatzea.
- **65. xedea.** Kultura eta kultura ondarea dinamizatu eta sustatzeko estrategia bat bultzatzea.
- **66. xedea.** Euskararen erabilera sustatzea.
- **67. xedea.** Larrialdien aurreko prebentzio- eta alerta-sistema eta herritarren autobabesa indartzea.

VII.2.12. TAULA. 11. HELBURUAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK EAE-N

	Unitatea	2015	2016	2017	2018	2019
KRIMINALITATE-TASA	Arau-hauste penalak / 1.000 b	..	38	38	41	43
PM10 METAKETA HIRIETAN	ugr/m ³	..	15,9	..	15,6	13,6
HIRI HONDAKINEN BIRZIKLATZE-TASA	Kg/pertsona	161	173	180	168	168

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipeneko urteko txostenak.

KONTSUMO ETA EKOIZPEN JASANGARRIKO MODALITATEAK BERMATZEA

- **68. xedea.** Ekonomia zirkularren alde egitea.
- **69. xedea.** Ingurumenaren arloan eredarria den administrazio publiko bat eratzen aurrera egitea.
- **70. xedea.** Informazio eta prestakuntza bizkor eta eraginkorra eskaintzea kontsumitzaileak engaiatu eta arduratsuagoak izan daitezen.
- **71. xedea.** EAEko jardura turistikoa bikaintasuna eta jasangarritasuna sustatzea.

VII.2.13. TAULA. 12. HELBURUAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK EAE-N

	Unitatea	2015	2016	2017	2018
AZKEN ENERGIA-KONTSUMOA	%	100eko oinarria	91	96	91
ETXEKO MATERIAL-KONTSUMOA	t	9,2 (2014)	9,8	12,0	..
SORTUTAKO HIRI HONDAKINEN RATIOA BIZTANLEKO	Kg/pertsona	502	515	520	479

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipeneko urteko txostenak.

13 ACCIÓN
POR EL CLIMA**KLIMA ALDAKETAREN AURKA BORROKATZEKO PREMIAZKO NEURRIAK HARTZEA**

- **72. xedea.** Karbono gutxiko ekonomia lehiakorra bultzatzea.
- **73. xedea.** Energia-aurrezpena eta -efizientzia sustatzea
- **74. xedea.** Energia berriztagarrien erabilera bultzatzea.
- **75. xedea.** Kontsumo jasangarria, ekodiseinuaren sustapena eta garraio publikoaren erabilera bultzatzea.
- **76. xedea.** Lurralde Antolamenduen Gidalerroetan eta lurralde eta hiri plangintzako tresnetan klima-aldaketara egokitze ikuspegia txertatzea.

VII.2.14. TAULA. 13. HELBURUAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK EAE-N

	Unitatea	1990	2016	2017	2018	2019
BEROTEGI-EFEKTUKO GASEN /BEG) ISURIA % 20 MURRIZTEA	%	OINARRIA 100,0	90,6	96,3	91,1	89,2
CO ₂ KONTSUMO BALIOKIDEA ORDUKO KW-EKO	CO ₂ gr/KWh	..	291	296	..	..
AIREAREN KALITATE-INDIZEA	%	..	99,0	..	99,7	91,4

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipeneko urteko txostenak.

14 VIDA
SUBMARINA**OZEANOAK, ITSASOAK ETA GARAPEN JASANGARRIRAKO ITSAS BALIABIDEAK BABESTU ETA ERA JASANGARRIAN ERABILTZEA**

- **77. xedea.** Arrantza jasangarri eta lehiakorra sustatzea.
- **78. xedea.** Arrantzaren azpisektorean berrikuntza eta ikerkuntza sustatzea.
- **79. xedea.** Lur-itsaso isurien kudeaketa jasangarria.
- **80. xedea.** Kostaldea babestea lurzoruaren erabilera arautuz.

VII.2.15. TAULA. 14. HELBURUAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK EAE-N

	Unitatea	2017	2018	2019
LURRAZALEKO UR-MASEN KALITATEA	%	58,4	..	54,2
BAINURAKO UREN KALITATEA	%	85,0	87,3	..
IBAIETAKO UREN KALITATEA	%	57,5	..	52,0

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipeneko urteko txostenak.

LUR EKOSISTEMEN ERABILERA JASANGARRIA BABESTU, LEHENERATU ETA SUSTATZEA, BASOAK ERA JASANGARRIAN KUDEATZEA, BASAMORTUTZEAREN AURKA BORROKATZEA, LURREN DEGRADAZIOA GELDITU ETA ALDERANTZIKATZEA ETA BIODIBERTSITATEAREN GALERA GELDITZEA: LUR EKOSISTEMEN ETA BIODIBERTSITATEAREN KUDEAKETA JASANGARRIA

- **81. xedea.** Lur ekosistemen erabilera jasangarria sustatzea lurzoruen erabilerak arautuz.
- **82. xedea.** Ingurumena egokitzeko politikak indartzea herritarren ingurumena babestu eta zaintzeko erantzunkidetasunean aurrera eginez.
- **83. xedea.** Biodibertsitatea babestea.
- **84. xedea.** Natura 2000 Sarea eremu babestuen europar sarea osatzen duten eremuak antolatzeko planak garatzea.
- **85. xedea.** Nekazaritza ekologikoa sustatzea.
- **86. xedea.** Nekazaritzaren azpisektorean berrikuntza eta ikerkuntza sustatzea.

VII.2.16. TAULA. 15. HELBURUAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK EAE-N			
	Unitatea	2016	2017
KUTSATUTA EGON DAITEZKEEN ETA ERABILERA BERRIETARAKO BERRISKURATU DIREN LURZORUEN AZALERA	ha kutsatu guztien gaineko %	8,0	11,3
ZUHAIZTUN NATURGUNEEN DENTSITATEA	ha %	67,29	..

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipeneko urteko txostenak.

GARAPEN JASANGARRIRAKO GIZARTE BAKETSU ETA INKLUSIBOAK SUSTATZEA, PERTSONA GUZTIEI JUSTIZIA ESKURATZEA ERRAZTEA ETA MAILA GUZTIETAN KONTUAK EMATEN DITUZTEN ERAKUNDE ERAGINKOR ETA INKLUSIBOAK ERAIKITZEA

- **87. xedea.** Giza eskubideekiko errespetuan eta aniztasunean oinarritutako bake eta bizikidetzak kultura sustatzea.
- **88. xedea.** Administrazio publiko ireki, garden eta eraginkorra bultzatzea.
- **89. xedea.** Kargu publikoen zintzotasuna ziurtatzea.
- **90. xedea.** Kultura dibertsitatearen balio positiboak buruz sentsibilizatzeko eta arrazakeria eta xenofobia prebenitzeko programak bultzatzea.
- **91. xedea.** Segurtasun eta polizia zerbitzu publiko efiziente eta hurbila sustatzea.
- **92. xedea.** Sistema judizial moderno, azkar eta eraginkorra bultzatzea eta adingabeen arretoa judiziala garatzea.
- **93. xedea.** Gatazkak konpontzeko ordezkari sistemak bultzatzea.
- **94. xedea.** Indarkeriaren amaiera ordenatua sustatzea, ETaren armagabetzea eta desagitea barne.
- **95. xedea.** Egia, justizia eta erreparazioa eta biktimak guztiekiko elkartzuneko politika publikoak ezartzea.
- **96. xedea.** Pertsona desagertuen inguruneari laguntza ematea.

VII.2.17. TAULA. 16. HELBURUAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK EAE-N						
	Unitatea	2016	2017	2018	2019	2020
KONFIANTZA HERRIALDEKO GOBERNUAN	%	74	..	67	77	76
NAZIOARTEKO GARDENTASUN-INDIZEA		100	..	..	..	..
HERRIALDEKO DEMOKRAZIAREN FUNTZIONAMENDUARI BURUZKO IRITZIA	%	..	59	59	59	..

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipeneko urteko txostenak.

GARAPEN JASANGARRIRAKO MUNDU ITUNA EZARTZEKO BALIABIDEAK INDARTZEA ETA HURA SUSPERTZEA

- **97. xedea.** Basque Country nazioartekotze estrategia globala lankidetzan publiko-pribatuaren bidez garatzea.
- **98. xedea.** Garapenaren aldeko lankidetzan politika finkatzea eta berariazko estrategien bidez lankidetzan tresnak eguneratzea.
- **99. xedea.** Garapenerako lankidetzan politika publikoen koherentzia eta erakundearteko koordinazioa bultzatzea.
- **100. xedea.** Estatu, Europa eta nazioarte mailako aliantzen garapenak bultzatzea lankidetzan-politika publikoei lotutako ekimen estrategikoak martxan jartzeko.

VII.2.18. TAULA. 17. HELBURUAREN JARRAIPEN-ADIERAZLEAK EAE-N				
	Unitatea	2017	2018	2019
GIZA GARAPENAREN INDIZEA		0,931	0,934	0,937
EUSKADIKO GAZTEAK LANKIDETZAN PROGRAMAKO GAZTE PARTAIDEAK*		100	99	..
- EMAKUMEAK		100	81	..
- GIZONAK			18	..
AYUDA A LA COOPERACIÓN AL DESARROLLO	BPGd-aren GAINEN %	..	0,429	0,410

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipeneko urteko txostenak.

2.2. XI. LEGEALDIAREN (2016-2020) BALANTZEA EUSKO JAURLARITZAK EGINDAKO 2030 AGENDARI DAGOKIONEZ

Lehendakariak 2021eko martxoaren 9an aurkeztu zuen “2030 Agendaren 2021-2024 lan-planaren” zirriborroaren bidez, gobernua 2030 Agendari dagokionez XI. legegaldia buruz egin duen balantze orokorra ezagutzen da. Hemen balantze horren laburpen bat eskaintzen da. Xehiago ezagutzeko, [aurkeztutako dokumentura](#) jo daiteke.

XI. legegaldian Euskadi Basque Country 2030 Agendaren sailarteko lidergoa Kanpo Ekintzako Idazkaritza Nagusiaren eskuetan egon zen eta, Kanpo Ekintzarako Sailarteko Batzordearen bitartez, Eusko Jaurlaritzan azken buruan hura betetzeko arloko politikak eta estrategiak ezartzeko ardura duten sailen jarduketan jarraipena egin zuen. Gainera, ezarritako helburuak betetzen egindako aurrerapen-maila ebaluatu, egiaztatu eta zabaldu zuen eta estatu eta nazioarte mailako elkarrikeria izan zuen. Kanpo Ekintzako Idazkaritza Nagusiak urteko jarraipen-txostenak egin eta Eusko Legebiltzarrari bidali zizkion.

Euskadi Basque Country 2030 Agendaren xedea sinergia eta lankidetzan eraldatzaileko efektua sustatzea izan zen. Hainbat erakunde, gizarte-eragile eta Eusko Jaurlaritzako sailen **inplikazio eta lankidetzan kasu zehatzak** sartu zituen. Hauek dira adibiderik nabarmenenetako batzuk:

- Klima-aldaketaren aurkako 2050 Estrategia: Plangintza-tresna honek Euskadiren jarduketan bideratzen du 2050raino, eta tarteko helburuak dauka 2020 eta 2030erako, bai klima-aldaketa arintzeko, bai hari egokitzeko.
- Elikagaien Xahuketaren aurkako Euskadiko Plataforma: Foro horretan instituzioek, erakundeek eta gizarte-entitateek parte hartzen dute eta bat datoz euren helburuan: 2030ean urtero xahutzen diren 350.000 tonatik gora elikagaiak erdira murriztea.

- Euskadiko Hiri Agenda (Bultzatu 2050): Hiri eta herri inklusibo, seguru eta erresilienteak lurralde- eta hiri-jasangarritasuneko adierazleekin lortzeko bide-orria. Lurraldeen, udalerrien eta gizarte-, politika- eta ekonomia-eragileen parte-hartzea bultzatzen du.
- Euskadi Open Government Partnership: Gobernu irekian aurrera egiteko erakundearteko plana, “Gobernu Irekirako Aliantza (Open Government Partnership – OGP)” sareak hautatua. Plan horrek mundu osoan haren tokiko gobernuentzako programan parte hartuko duten 20 eskualdeen artean kokatu du Euskadi.
- Eskolako Agenda 2030 eta Lanbide Heziketarako 2030 Agenda: Ingurugela ekipamendu publikoen sareak Eskolako Agenda 2030 eraldatu du GJHak lehen eta bigarren hezkuntzako eta lanbide heziketako ikasleei hurbiltzeko.
- EHU Agenda 2030: Euskadiko unibertsitate publikoaren estrategia garapen operatibo eta neurgarri batekin GJHei egindako ekarpen zehatza prestakuntza eta ikerkuntzaren bidez eta gizarteari ezagutza transferituz zehazteko.

Gainera, hauek ere gehitu behar dira: Teknologia Parkeen Sarearen estrategia, zeinak bere estrategiaren erdian jarri baititu GJHak;

Euskadiko Ekonomia Zirkularrerako Estrategia, sortutako hondakinak % 30 murriztea bilatzen duena; edo 2030erako Jasangarritasunerako Hezkuntza Estrategia, zeinak gure bizimoduaren trantsizioarako jarduketara gida praktikoa egin baitu.

Beste ekimen batzuen artean, Euskal Herriko Unibertsitatean GJHei buruzko udako eskola bat sortu zen. Bertan, 2019 eta 2020ko edizioetan, agente publiko eta pribatuaren bidez, arakatu zen nola bihurtu eraginkorrak gure politika publikoak, eta nola erakutsi 2030 Agendak sektore pribatuarentzat dakartzen aukerak.

Aipamen berezia merezi du Bonu Jasangarrien ekimenak. 2018, 2019 eta 2020an hiru jaulkipen egin ziren, 1.700 milioi eurokoak guztira. “Euskadi Bonu Jasangarriak” berariaz sustatzen du gure herrialdean 2030 Agenda ezartzea. Bonua jaulkita eskuratutako baliabideak gure agendan identifikatutako gizarte eta ingurumen erronka batzuei heltzen dieten programak finantzatzeko erabiltzen ari dira.

Programen % 83 gizarte proiektuetarako dira, eta % 17 inguru proiektu berdeetarako. Betetzen dela bermatzeko kanpotik berrikusten du Sustainabilitysek, Europar Ingurumenaren, gizartearen eta gobernantzaren arloko kalifikazioarako dauden hiru agentziarik handienetako batek, eta finantza-produktu sendo eta garden gisa kalifikatu du bonua.

Aurrekontuen ikuspuntutik, Eusko Jaurlaritzako aurrekontuak 2030 Agendarekin eta GJHein lerrotan dira. Euskadi Basque Country 2030 Agendarentzako baliabideak Euskadiko aurrekontu orokorrean garapen jasangarriko helburuei zuzenean lotuta dauden baliabideek osatu dituzte.

Gainera, Eusko Jaurlaritzak gobernu-programan Euskadi Basque Country 2030 Agendaren 17 helburuei lotuta dauden adierazleen sistema eratu du, eranskin honetako aurreko atalean laburbildu dena.

Bestalde, **Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipena eta aliantzen sorrera**, batez ere, Kanpo Ekintzako foroaren bitartez bideratu ziren: Sailarteko Batzordea eta Erakundearteko Batzordea: Esparru orokor hori sailei atxikitako arloko foroekin osatu zen.

2030 Agenda ezartzeko gobernantza-mekanismoei dagokienez, koordinazio-esparrua Kanpo Ekintzako Erakundearteko Batzordea izan zen, Eusko Jaurlaritzak, hiru foru aldundiek, EUDELek eta EAEko hiru hiriburuek parte hartuta. Erakundearteko aliantza eta lankidetzak esparru hori Maila Anitzeko Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jaso zen. Agendak 50 xede eta 258 ekintza hautatu zituen, haien bidez Euskal Autonomia Erkidegoko erakundeek elkarrekin 2030 Agenda gauzatzen laguntzeko.

Toki erakundeekin hitz eta lan egiteko mekanismoak EUDELekin sinatutako aliantza batean gauzatu ziren. Esparru horretan Udalerrien Euskal Sareak garapen jasangarriko helburuei egindako ekarpena eta haiek Udalsarea 2030 sarearen bidez ezartzeko gida jaso ahal izan ziren. Gainera, Eusko Jaurlaritzak 2030 Gure Udala Agenda zerbitzua bultzatu zuen, EAEko udalerriei Tokiko 2030 Agenda-Udalsarea 2030 bultzatzeari buruz aholkatzeko funtsetarako.

Enpresa pribatuaren eremuan, SPRIk eta Mundu Itunak⁵ martxan jarri zuten euskal enpresentzako proiektu bat GJHei heltzeko. Aliantza horretan Euskadiko hiru patronalek -ADEGI, CEBEK eta SEA- parte hartu zuten, eta hari esker, ETE-ek gida praktikoa bat daukate euren erakundeetan garapen jasangarrirako ekintzak ezartzeko. Gainera, plataforma bat jarri da eskuragarri enpresei prestakuntza eta kudeaketa ibilbide ireki bat errazteko. Proiektu hori Mundu Ituna-SPRI lankidetzaren bidez errepikatu zen euskal klusterrek 2030 Agendaren prestakuntza eta kudeaketako on-line plataformaren preskriptore jardun zezaten.

Bestalde, erakunde publikoen, pribatuen eta gizarte zibilaren arteko lankidetzari begira, Euskadi 2030 Gunea sortu zen, zenbait arlotako 17 euskal erakundek osatutako lantalde pilotua, “2030 Agendaren ezarpenari eta garapen jasangarrirako helburuei egiten dien ekarpenari bide emateko euskal erakundeentzako gida praktikoa” bat prestatzeko.

⁵ [Nazio Batuen Mundu Ituna](#) enpresa eta erakundeei egindako dei bat da, euren estrategiak eta eragiketak giza eskubideei, lan-arauei, ingurumenari eta ustelkeriaren kontrako borrokari buruzko hamar printzipio unibertsalekin lerroka ditzaten. NBEren agindua dauka sektore pribatuan garapen jasangarrirako helburuak (GJH) sustatzeko. Haren eginkizuna enpresa jasangarrien nazioarteko mugimendu bat sortzea da, nahi dugun mundua sortzeko. Halaber, gaitasun berdingabea dauka enpresak garapen jasangarria sustatzeko lan egiten duten beste eragile batzuekin elkartzeko: gobernuak, gizarte zibila, Nazio Batuak.

Sortu zenetik, Espainiako Sarea Mundu Ituneko lehenengo plataforma nazionalerako bat da eta sinatzaile gehien dituen tokiko sarea. Haren kudeaketa-eredua eta antolakuntza-egitura Mundu Ituneko aurreratuenetako bat da, baita tokiko sare nabarmen bat ere, Mundu Itunaren hamar printzipioen ezarpena sustatzeko eta sektore pribatua NBEren helburuetan lagundu dezan sentsibilizatzeko sortutako jarduerak eta tresna motagatik.

3. EUSKADIKO EKONOMIA SUSPERTZEKO ETA ENPLEGURAKO “BERPIZTU” PROGRAMA (2020-2024)

“BERPIZTU”: Suspertzea, Birsortzea. Euskal erakundeek erantzuna da COVID-19aren osasun-pandemiak eragindako ekonomia- eta enplegu-krisia gainditzeko. Jaurlaritzak eta foru aldundiek 2020ko irailaren 29an aurkeztutako konpromisoan jasotako helburu bateratua galdutako enplegua berreskuratzea eta langabezia-tasa % 10en azpitik kokatzea da.

BERPIZTU lehentasunezko konpromiso politiko eta instituzional bat da. Politikoa, “Ekonomia suspertzeko eta enplegurako programa” baten aldeko konpromisoa EAJk eta PSEk 2020ko irailaren 1ean XII. legealdirako formalizatutako koalizio hitzarmenean jasotzen delako. Eta instituzionala, legebiltzarrari bidalitako gobernu-programak berak jasotzen duelako legealdi honetako lehentasunen artean.

Konpromiso horri erantzunez, Lehendakariak irailaren 29ko gobernu-kontseiluan aurkeztu zituen programaren oinarriak, gero eragile ekonomiko eta sozialekin eztabaidatzeko, behin betiko dokumentua egin eta urte horretako azaroan onartu xedez⁶.

Orain haren ildo orokorren eta jarduketaren lehen balantzearen laburpen bat aurkeztuko da, 2020ko irail-abendu aldiari eta 2021erako gauzapean-aurreikuspenari dagokiona.

3.1. PROGRAMAREN ILDO OROKORRAK

Europako eta Estatuko ekonomiak elkarri oso lotuta daude eta, beraz, euskal ekonomiak ere Covid-19aren krisiaren eragin handia jasango du, bai ekonomia-jarduerari dagokionez 2020an BPGd-a % 10,1 jaitea aurreikusten da⁷, bai enpleguari dagokionez -langabezia-tasa % 11,2raino igotzea aurreikusten da-. Krisia indarrez ari da kolpatzen euskal ekonomiako funtsezko sektoreak, hala nola automobilgintza eta industria aeronautikoa, energia, zerbitzuak eta, bereziki, merkataritza eta turismoa.

Etorkizuna eta nazioarteko testuingurua megajoera batzuek baldintzatzen dituzte eta erronka bat izango dira testuinguru globalean zein gure errealitatean. Megajoera horiek trantsizio teknologiko-digital, energetiko-klimatiko eta sanitario-sozial hirukoitz batean laburbiltzen dira. Helburua Euskadi digital, berde eta inklusiboagoa lortzea da.

Erakundearteko lankidetzak eta koordinazioa funtsezkoak dira egoera berriari erantzuteko eta, beraz, Eusko Jaurlaritzak estrategia bat ezarri du foru aldundiekin batera krisia koordinatuta kudeatzeko, larrialdi-planak eta osasun, gizarte eta ekonomia neurriak hartuz pertsona eta sektore erasanen alde.

Paraleloki, Eusko Jaurlaritzak eta foru aldundiek “Ekonomiaren susperraldiaren eta enpleguaren aldeko konpromiso” bat partekatu dute, BERPIZTU ekonomia susperraldiaren eta enpleguaren aldeko programaren oinarri komuna dena. Ekonomiaren susperraldiaren eta enpleguaren aldeko konpromisoa Lehendakariak jarri zuen mahai ganean maiatzaren 27an egindako Covid-19 mahai sozioekonomikoaren bileran: *“Ahalik eta enplegu gehienari eutsi eta galdutako enplegua berreskuratze behar den guztia egin”*.

BERPIZTU berreraikitze programa herrialdeko estrategia global batean sartzen da, “giza garapen jasangarria”, eta Nazio Batuen “2030erako garapen jasangarriko helburuak” betetzen laguntzen du.

Halaber, programa lerrokatuta dago “Next Generation EU” Eurpako funtsarekin. Funts hori erreferentzia-esparru global da baliabide publiko eta pribatuak Europa ekologiko, digital eta erresilente bat eraikitza bideratzeko, hazkunde jasangarri eta integraziaile baten bidez, gizarte eta lurralde batasuna indartzeko.

⁶ Informazio gehiagorako [BERPIZTU](#) dokumentura jo.

⁷ Azkenean -% 9,5ekoa izan zen, EUSTATen behin-behineko datuekin (HKE) memoria hau egiteko datan.

Euskadik partekatzen eta bere egiten ditu orientabide horiek BERPIZTU bere ekonomiaren susperraldiaren eta enpleguaren aldeko programa definitzeko, eta lotura bat ezarri du horretarako bere programaren ardatzen eta Europako suspertzeko tresnen artean. Hala, ekonomia suspertzeko ardatzak susperraldirako eta erresilentziarako mekanismoaren filosofia eta funtsa biltzen ditu, eta enplegua sortzeko ardatzak REACT-EU gizarte eta lurralde batasunerako programaren dimentsio nagusiak biltzen ditu.

Bestalde, programa egiturazko erreforma-esparru global batean sartzen da. Euskadik aurreikusita dauka erreforma horiei ekitea, EBren gomendioei jarraituz, eta enpleguaren, susperraldi ekonomikoaren eta erresilentziaren dimentsioak indartuko dituzte.

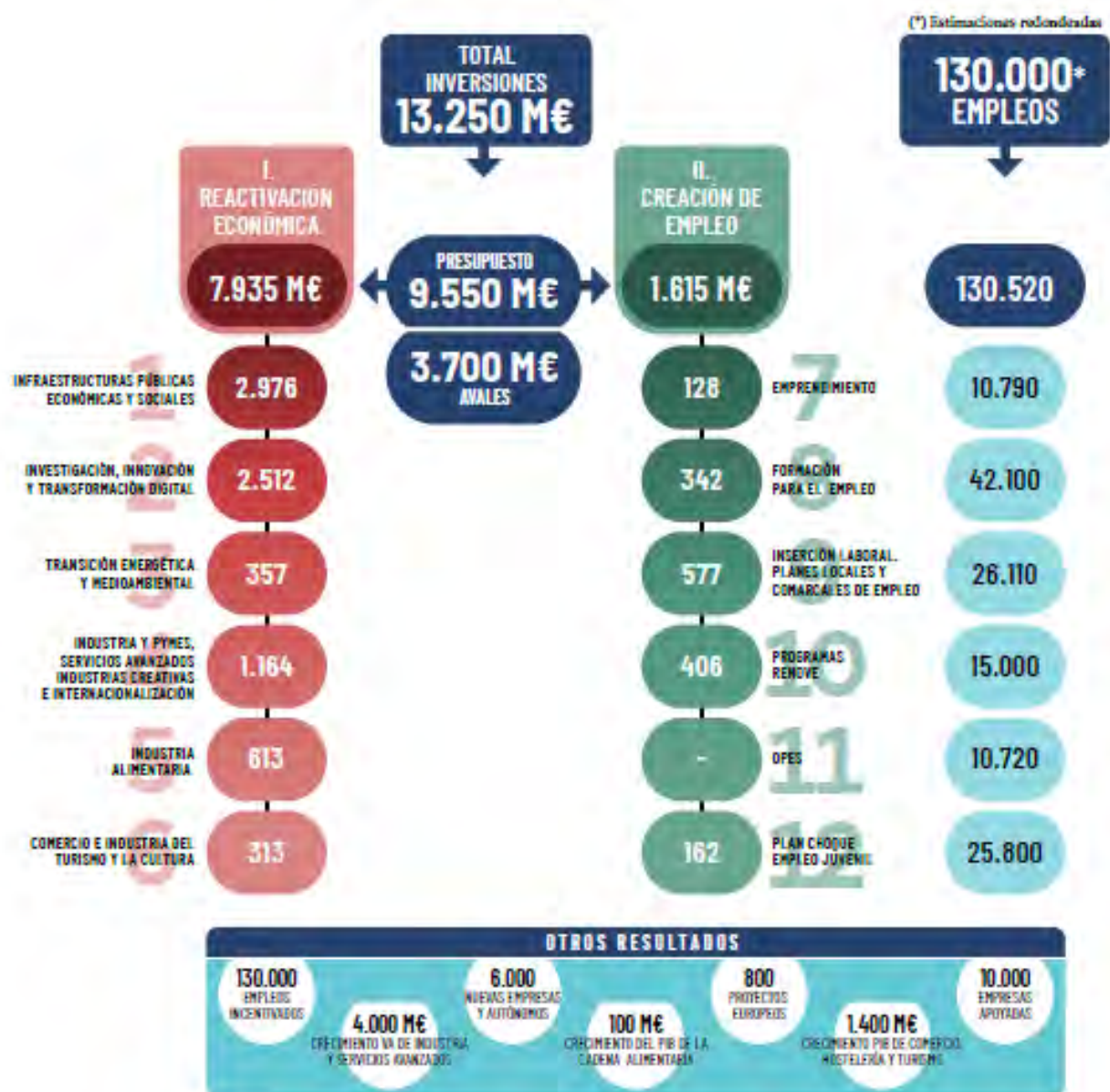
BERPIZTU bere ekonomiaren susperraldiaren eta enpleguaren aldeko 2020-2024 programa, beraz, ekonomiaren susperraldiaren eta enpleguaren funtsezko erronkak erdiesteko osoko erantzun gisa dago pentsatuta, eta 2 ardatz bertikal nagusitan egituratzen da: “Ekonomiaren suspertzea” eta “Enplegua sortzea”. Ardatz horiek 12 jarduketa-politikatan zabaltzen dira. Erreferentzia-esparrua dira haiek ekonomia suspertu eta bultzatzearen eta enpleguaren arloko zenbait neurri eta tresnenez, zainak estrategiaren aldian garatuko baitira. Orobat, hirugarren ardatz edo zeharkako area bat definitzen da, “enpleguaren kalitatea hobetzeari” buruzkoa, programako hamahirugarren politika dena. Ardatz horiek VII.3.1 TAULAn zerrendatu dira.

Programak, 2020-2024 aldirako, zenbatetsi du aurrekontuan 13.250 milioi euro sartuko direla, eta haiekin euskal ekonomian 130.000 enplegu eragitea espero da (ikus xehetasuna VII.3.2 TAULAn).

VII.3.1. TAULA. BERPIZTU 2020-2024 PROGRAMA: ARDATZAK ETA JARDUKETA-POLITIKAK	
1. ARDATZA. EKONOMIA SUSPERTZEA	
1.	EKONOMIA ETA GIZARTE AZPIEGITURA PUBLIKOETAKO INBERTSIOA
2.	IKERKUNTZA, BERRIKUNTZA ETA ERALDAKETA DIGITALA
3.	ENERGIA ETA INGURUMEN TRANTSIZIOA
4.	INDUSTRIA ETA ETE-AK, ZERBITZU AURRERATUAK, INDUSTRIA SORTZAILEAK ETA NAZIOARTEKOTZEA
5.	ELIKAGAIEN INDUSTRIA
6.	MERKATITZA ETA TURISMOAREN ETA KULTURAREN INDUSTRIA
2. ARDATZA: ENPLEGUA SORTZEA	
7.	EKINTZAILTZA. ENPRESA BERRIAK
8.	ENPLEGURAKO PRESTAKUNTZA
9.	LANERATZEA. TOKIKO ETA ESKUALDEKO ENPLEGU PLANAK
10.	RENOVE PROGRAMAK. ERAIKUNTZAREN BIRGAITZEA
11.	ENPLEGU-ESKAINZA PUBLIKOAK (EEP)
12.	GAZTE-ENPLEGURAKO TALKA PLANA
ZEHARKAKO ARDATZA:	
13. ENPLEGUAREN KALITATEA ETA GENERO-BERDINTASUNA HOBETZEA	
✓	GIZONEN ETA EMAKUMEEN ARTEKO SOLDATA-ARRAKALA MURRIZTEA
✓	EZEGONKORTASUNA MURRIZTEA (ALDI BATERAKO ETA LAN PARTZIALEKO KONTRATUAK)
✓	PREBENTZIOA ETA LANEKO SEGURTASUNA HANDITZEA
✓	LAN-IKUSKAPENA INDARTZEA
✓	ERANTZUNKIDETASUNA ETA LANA ETA FAMILIA BATERATZEA SUSTATZEA
✓	ENPRESA INKLUSIBO ETA PARTE-HARTZAILEAGOKO EREDUETARAKO BILAKAERA
✓	GIZARTE ELKARRIZKETA ETA LAN-HARREMANEN AUTONOMIA ESPARRUA BULTZATZEA
Iturria: Eusko Jaurlaritza.	

VII.3.2. TAULA. BERPIZTU 2020-2024 PROGRAMA.

AURREKONTURAKO ETA ENPLEGUA SORTZEKO AURREIKUSPENAK

Nota: Datos de inversión y empleo referidos al período de legislatura 2020-2024 desde la fecha de inicio de la misma (en la generación de empleo se ha tomado el 30% en 2020 y el 70% en 2021 de las estimaciones iniciales para descontar el impacto de la pandemia (excepto OPEs al 100%). En los presupuestos se ha estimado el 50% del total del año 2020, excepto los avales que se imputan al 100%).

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. BERPIZTU PROGRAMA.

3.2. 2020ko EMAITZAK ETA 2021erako AURREIKUSPENAK

BERPIZTUko artezkaritza-kontseiluak 2021eko martxoaren 10ean 2020ko emaitzen eta 2021erako aurreikuspenen txostenak⁸, lehenik, kalkulatu du, **1. ardatzari (Ekonomia suspertzea)** dagokionez, 2020ko irailetik abendura bitartean ardatz horrentzat 1.015 milioi euro bideratu zirela, gastu-konpromisoetatik ateratako aurrekontuaren betearazpenaren zenbatespena kontuan hartuz. (Txostena aurkezteko datan, datu horiek behin-behineko aurrerapena dira, eta berriak daitezke behin betiko betearazpenaren datuak edukitakoan). VII.3.3 TAULAn aurkeztu da jarduteko politika bultzatzaileetan duen banaketaren xehetasuna.

VII.3.3. TAULA. 1. ARDATZA. EKONOMIA SUSPERTZEA: 2020-2021 AURREKONTU METATUAREN AURRERAPENA MILIOIKA EUROTAN.				
POLITIKA BULTZATZAILAK	AURREIKUSPENA 2020-2024	BETEARAZPENA IRA.-ABE. 2020	AURREKONTU ONARTUAK 2021	AURRERAPEN GLOBAL METATUA 2020-2021
1. EKONOMIA ETA GIZARTE AZPIEGITURA PUBLIKO BERRIAK	2.976	341	637	978
2. IKERKUNTZA, BERRIKUNTZA ETA ERALDAKETA DIGITALA	2.512	264	536	800
3. ENERGIA ETA INGURUMEN TRANTSIZIOA	357	39	99	138
4. INDUSTRIA ETA ETE-AK, ZERBITZU AURRERATUAK, INDUSTRIA SORTZAILAK ETA NAZIOARTEKOTZEA	1.164	236	252	488
5. ELIKAGAIEN INDUSTRIA	613	110	144	254
6. MERKATITZA ETA TURISMOAREN ETA KULTURAREN INDUSTRIA	313	25	72	97
AURREKONTUAK GUZTIRA	7.935	1.015	1.740	2.755
<i>Iturria: EUSKO JAURLARITZA. BERPIZTU 2020-2024. 2020ko emaitzen eta 2021erako aurreikuspenen txostena</i>				

Halaber, beste 1.740 milioi euro sartu dira aurrekontuan ardatz horrentzat, Eusko Legebiltzarrak onetsitako EAEko 2021eko aurrekontu orokorretatik eta, beraz, 2020-2021erako aurrerapen global metatua 2.755 milioi eurokoa litzateke, 2020-2024 aldirako aurrekontuan sartutako guztiaren % 34,7.

2.755 milioi horietatik, heren bat, % 35,5 (978 milioi euro), azpiegitura berritarako dira, % 29 (800 milioi) ikerkuntza, berrikuntza eta eraldaketa digitalerako, eta % 17,7 (488 milioi euro) industria eta ETE, zerbitzu aurreratu, industria sortzaile eta nazioartekotzerako, partida nagusi gisa.

Bigarrenik, **2. ardatzeko (Enplegua sortzea)** 2020-2021eko emaitzen aurrerapena VII.3.4 TAULAn zehaztu da.

VII.3.4. TAULA. 2. ARDATZA. ENPLEGUA SORTZEA: 2020-2021 AURREKONTU METATUAREN AURRERAPENA ETA EKARPENA ENPLEGUA BULTZATZEARI. INBERTSIO ZIFRAK MILIOIKA EUROTAN.								
POLITIKA BULTZATZAILAK	AURREIKUSPENA 2020-2024		BETEARAZPENA IRA.-ABE. 2020		AURREKONTU ONARTUAK 2021		AURRERAPEN GLOBAL METATUA 2020-2021	
	INBERTSIOAK	ENPLEGUAK	INBERTSIOAK	ENPLEGUAK	INBERTSIOAK	ENPLEGUAK	INBERTSIOAK	ENPLEGUAK
7. EKINTZAILTZA. ENPRESA BERRIAK	128	10.790	15	1.674	27	1.820	42	3.494
8. ENPLEGURAKO PRESTAKUNTZA	342	42.100	31	3.967	75	7.102	106	11.069
9. LANERATZEA. TOKIKO ETA ESKUALDEKO ENPLEGU PLANAK	577	26.110	60	4.970	126	4.404	186	9.374
10. RENOVE PROGRAMAK. BIRGAIKUNTZA, ERAIKUNTZA	406	15.000	51	3.225	87	2.530	138	5.755
11. ENPLEGU-ESKINTZA PUBLIKOAK (EEP)	*	10.720	*	2.538	*	2.625	*	5.163
12. GAZTE-ENPLEGURAKO TALKA PLANA	162	25.800	11	2.519	30	4.352	41	6.871
ENPLEGU PROGRAMA GUZTIRA	1.615	130.520	168	18.893	345	22.833	513	41.726
<i>Iturria: EUSKO JAURLARITZA. BERPIZTU 2020-2024. 2020ko emaitzen eta 2021erako aurreikuspenen txostena</i>								
<i>*EPE-ei dagokienez, ez dira jaso aurrekontuko gastuak Eusko Jaurlaritzaren 1. kapitulu orokorrean (langileak) sartuta daudelako..</i>								

⁸ Informazio gehiagorako [Balantze dokumentura](#) jo.

Aurreko kasuan bezala, 2020ko irail-abendurako behin-behineko betearazpena aurkezten da 2021eko aurrekontu orokorretatik onartutako partidekin batera. Enplegua bultzatzeari buruzko datuak Jaurilaritzaren aurrekontuetako “2010 txostena-Enplegu-planetik” atera dira, eta hari Osasun Renove Programa eta Beint eta Global Training beketarako aurreikusitako aurrekontua gehitu zaio.

2020ko irailetik abendura bitartean 168 milioi euroko inbertsioa kalkulatu da bigarren jarduketa-ardatz horrentzat, eta 18.893 enplegu bultzatzea, eta horrek, 2021eko aurrekontuan aurreikusitako zifrei batuta, 513 milioi euro eta 41.726 enpleguko datu agregatueta eramaten gaitu 2020-2021erako, 2020-2024 aldi osorako aurreikusitako funtsen % 31,8 eta enpleguen % 32.

513 milioi euroetatik, herenak baino gehiago, % 36,3 (186 milioi euro) laneratzeko eta toki eta eskualdeko enplegu planetarako dira, % 26,9 (138 milioi) Renove Programarako eta % 20,7 (106 milioi euro) enplegurako prestakuntzarako, aurrekontu-partida nagusi gisa. Enplegua bultzatzeari dagokionez, enpleguen erdiak ia enplegurako prestakuntzatik (11.069 enplegu, guztien % 26,5) eta laneratzeko ekimenetatik eta toki eta eskualdeko enplegu planetatik letozke (9.374 enplegu, % 22,5).

Azkenik, VII.3.5 TAULAn ekonomia-jardueran izandako **beste eragin** batzuen ikuspegi metatu global bat aurkezten da, enpresa berriak sortzeko aurreikuspena (mikroeteak eta autonomo berriak barne), I+G+B proiektuak bultzatu eta finantzatzea eta enpresa industrialei modernizatzen eta zabaltzen laguntzea kontuan hartuta.

2020-2021eko aurrerapen global metatuan kalkulatzeko da 1.745 enpresa berri sortuko direla, 2020-2024 aldirako aurreikusitakoen % 29,1, eta Europako 147 I+G+B proiektuetan parte hartzea, BERPIZTUren indarraldirako kalkulaturako 600etatik. Bestalde, kalkulatu da 3.530 ETE industrialei lagunduko zaiela, 1.330i 2020an eta 2.200i 2021ean, programak guztira aurreikusitako 10.000 laguntza-ekintzetatik. Kalkulatutako 3.530 laguntza-ekintzetatik, erdiak baino gehiago, % 36,3, proiektu berriak garatzeko laguntzari dagozkio, % 19,3 berrikuntza ez-teknologikorako laguntzari eta % 16 modernizatze eta zabaltzeko laguntzari, ekimen kopururik handiena duten kategorien artean.

VII.3.5. TAULA. BESTE ERAGIN BATZUK. 2020-2021 BALANTZE METATUA				
ADIERAZLEAK	AURREIKUSPEN 2020-2024	BETEARAZPEN IRA.-ABE. 2020	AURREKONTU ONARTUAK 2021	AURRERAPEN GLOBAL METATUA 2020-2021
SORTUTAKO ENPRESA BERRIAK	6.000	660	1.085	1.745
Mikroenpresa berriak eta autonomoak	5.000	545	910	1.455
Enpresa berritzaile berriak	1.000	115	175	290
EUROPAKO I+G+B PROIEKTUAK	600	97	50	147
Ikerkuntza eta berrikuntzako esparru- programetako Europako I+G+B proiektuak	600	97	50	147
LAGUNDUTAKO ETE INDUSTRIALAK	10.000	1.330	2.200	3.530
Nazioartekotzeko	1.500	170	350	520
Modernizatze eta zabaltzeko	1.500	214	350	564
Berrikuntza teknologikorako eta enpresak digitalizatze	1.000	238	250	488
Berrikuntza ez-teknologikorako	2.000	231	450	681
Produktu berrien garapenerako.	4.000	477	800	1.277

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. BERPIZTU 2020-2024. 2020ko emaitzen eta 2021erako aurreikuspenen txostena

4. KONTSUMITZAILEEN ETA ERABILTZAILEEN DEFENTSA ETA BABESA 2020AN**4.1. GATAZKEN KONPONBIDEA**

Bitartekaritza eta arbitrajearen alde egiten du Kontsumobidek (Kontsumoko Euskal Institutua) kontsumoari buruzko gatazkak konpontzeko.

Kontsumonideren 2020ko memorian jasotako datuen arabera, 2020an 55.595 kontsulta jaso ziren EAE osoan: 13.459 Kontsumobiden, 34.887 Kontsumitzailea Informatzeko Udal Bulegoetan (KIUB); eta 7.237 kontsumitzaile elkarteetan). Berriz ere, telefonia eta Internet zerbitzuak nabarmentzen dira, kontsulten % 16,6 sortuta, eta ondoren garraioak, kontsulten % 12, eta bidaiak, % 11,8.

Osasun- eta laguntza-zerbitzuak ere nabarmentzen dira, kontsulten % 7,7 sortuta, hein handi batean Dentixek eskatutako hartzekodunen konkurtsoa dela-eta.

4.1.1. Erreklamazioak, kexak eta salaketak Euskadin

Datu-iturri beraren arabera, Euskadin 2020an 27.163 erreklamazio, kexa eta salaketa izapidetu ziren kontsumo-bulegoen bitartez: 12.415 Kontsumobideren bidez, 12.592 Kontsumitzailea Informatzeko Udal Bulegoen bidez (KIUB); eta 2.156 kontsumitzaile elkarte bidez.

Beste urte batez telekomunikazioak eta telefonia daude buru rankingean, erreklamazio gehien jaso baitituzte, 7.102, guztien % 26,2.

Aurten, COVID-19aren eraginez, garrantzi berezia hartu dute bi sektorek, garraioek (3.313, % 12) eta bidaiak (3.006, % 11,1)

Era berean, nabarmendu behar da osasungintza- eta laguntza-sektoreak bizi izan duen igoera; izan ere, 2019tik 2020ra bitartean erreklamazio, kexa eta salaketen % 0,9tik % 4,8ra igo da. Igoera horrek azalpen bat dauka, Dentixek hartzekodunen konkurtsoa eskatu duelako, eta horrek eragina izan duelako Euskadiko kontsumitzaileen artean.

VII.4.1. TAULA. ERREKLAMAZIOAK, KEXAK, SALAKETAK EUSKADIN SEKTOREEN ETA ERAKUNDEEN ARABERA. 2020

	KIUB	KONTSU MOBIDE	KONTS UMITZ AILE ELKAR TEAK	GUZTIRA	
				ABS.	% BERTIKALA
TELEKOMUNIKAZIOAK - TELEFONIA ZERBITZUAK	3.501	3.274	327	7.102	26,2
GARRAIOAK	1.952	1.054	309	3.313	12,2
BIDAIK	1.639	1.134	233	3.006	11,1
BANKU ZERBITZUAK	980	475	511	1.966	7,2
ETXETRESNA ELEKTRIKOAK (INFORMATIKA ETA IKUS-ENTZUNEZKO EKIPOAK BARNE)	562	1.197	34	1.793	6,6
OSASUN- ETA LAGUNTZA- ZERBITZUA	495	492	304	1.291	4,8
HORNIDURA ZERBITZUA (ENERGIA, URA, BESTELAKOAK)	519	473	69	1.061	3,9
IBILGAILUEN KONPONKETA	173	484	26	683	2,5
OIHALAK, OINETAKOAK ETA OSAGARRIAK	185	407	13	605	2,2
ASEGURUAK	336	156	80	572	2,1
ALTZARIAK	184	317	22	523	1,9
IBILGAILUAK	240	234	10	484	1,8
ETXEBIZITZA, HIGIEZINEN SUSTAPENA	133	255	81	469	1,7
ETXETRESNA ELEKTRIKOEN KONPONKETA (INFORMATIKA ETA IKUS-ENTZUNEZKO EKIPOAK BARNE)	114	198	12	324	1,2
ETXEBIZITZEN KONPONKETA, GREMIOAK	94	51	14	159	0,6
ELIKAGAIK	33	68	1	102	0,4
TINDATEGIAK, IKUZTEGIAK	16	40	1	57	0,2
MATERIAL ELEKTRIKOA	43	7	4	54	0,2
PRODUKTU KIMIKOAK (KOSMETIKOAK, DROGERIA ETA LURRINDEGIA BARNE)	21	21	0	42	0,2
JOSTAILUAK	11	25	0	36	0,1
ZERBITZUGUNEAK	1	14	0	15	0,1
ZENBAIT ZERBITZU	1.111	1.586	100	2.797	10,3
ZENBAIT PRODUKTU	249	453	5	707	2,6
GUZTIRA	12.592	12.415	2.156	27.163	100,0

Iturria: KONTSUMOBIDE

4.1.1.1. Kontsumobiden aurkeztutako erreklamazioak, kexak eta salaketak

Esan dugunez, Kontsumobidek 12.415 erreklamazio, kexa edo salaketa jaso zituen. Sektoreka, lehen tokietan Telefonía zerbitzuak (3.274, guztien % 26), Zenbait zerbitzu (1.586, % 12,8), Etxetresna elektrikoak (1.197, % 9,6), Bidaia (1.134, % 9,1) eta Garraioak (1.053, % 8,5) daude (ikus 1. TAULA).

2. TAULAK erakusten duenez, % 55,3 Interneten bidez kontratatutako produktu edo zerbitzuek eragin zituzten, % 39,7 establezimenduan bertan kontratatutako produktu edo zerbitzuek.

Aurkezteko moduaren arabera, erreklamazio, kexa eta salaketen % 47,2 aurrez aurre egin ziren. Hala ere, nabarmentzekoa da igo direla online aurkeztutakoak (posta elektronikoz eta web bidez): 2019an % 8,7 ziren, eta 2020an, aldiz, % 46. Webean izapideak erraztearen ondorio da igoera horren herena baino gehiago, eta gainerakoa 2020an aurrez aurreko arretan gertatu den mugaketaren ondorio da.

Kontsumobiden 2020an erreklamazio, kexa eta salaketa guztien % 12,3 (1.525, 12.415etik guztira) COVID-19ari lotutako gaien ingurukoak izan dira. Sektoreka, Zenbait zerbitzuz gain, nabarmentzekoak dira Bidaiek (624), Garraioek (481), Telekomunikazioek (39), Etxetresna elektrikoek (32) eta Osasun- eta laguntza-zerbitzuak (30) eragindako erreklamazioak.

VII.4.2. TAULA: ERREKLAMAZIOAK, KEXAK, SALAKETAK KONTSUMOBIDEN SALTZEKO MODUEN ARABERA. 2020

	ABSOLUTUA	% BERTIKALA
URRUTITIK / INTERNET	6.869	55,3
ESTABLEZIMENDUAN	4.925	39,7
ESTABLEZIMENDUTIK KANPO	621	5,0
GUZTIRA	12.415	100,0

Iturria: KONTSUMOBIDE

VII.4.3. TAULA: ERREKLAMAZIOAK, KEXAK, SALAKETAK KONTSUMOBIDEN AURKEZTEKO MODUEN ARABERA. 2020

	GUZTIRA	% BERTIKALA
POSTA ELEKTRONIKOZ	1.136	9,2
POSTAZ	82	0,7
AURREZ AURRE	5.865	47,2
TELEFONOZ	21	0,2
WEB BIDEZ	3.208	25,8
ZIURTAGIRIRIK GABEKO WEB BIDEZ	1.365	11,0
GUZTIRA	12.415	100,0

Iturria: KONTSUMOBIDE

VII.4.4. TAULA: KORONABIRUSA. ERREKLAMAZIOAK, KEXAK, SALAKETAK KONTSUMOBIDEN SEKTOREEN ETA SALTZEKO MODUEN ARABERA. 2020

PRODUKTUA/ZERBITZUA	URRUTITIK / INTERNET	ESTABLEZIMENDUAN	ESTABLEZIMENDUTIK KANPO	GUZTIRA
Bidaia	483	134	7	624
Garraioak	457	19	5	481
Telekomunikazioak- Telefonía zerbitzuak	31	2	3	36
Etxetresna elektrikoak (informatika eta ikus-entzunezko ekipoak barne)	25	7	0	32
Osasun- eta laguntza-zerbitzua	1	28	1	30
Oihalak, oinetakoak eta osagarriak	12	6	0	18
Ibilgailuak	5	3	1	9
Elikagaiak	4	4	0	8
Banku zerbitzuak	1	7	0	8
Etxebizitza, higiezinaren sustapena	5	2	0	7
Altzariak	3	3	0	6
Etxetresna elektrikoaren konponketa (informatika eta ikus-entzunezko ekipoak barne)	6	0	0	6
Hornidura zerbitzua (energia, ura, bestelakoak)	5	0	1	6
Ibilgailuen konponketa		4	0	4
Produktu kimikoak (kosmetikoak, drogeria eta lurrindegia barne)	2	0	0	2
Aseguruak	2	0	0	2
Jostailuak	1	0	0	1
Zenbait produktu	10	15	0	25
Zenbait zerbitzu	99	112	9	220
GUZTIRA	1.152	346	27	1.525

Iturria: KONTSUMOBIDE

4.1.2. Zehapen-espedienteak

Zehapen-espediente bat hasteko bi bide daude: merkatuaren ikuskapen- eta kontrol-kanpainetan hautemandako arau-hausteen ondorioz edo jasotako erreklamazioengatik.

KONTSUMOBIDEren datuen arabera, 2020an 510 zehapen-espediente hasi ziren guztira: 221 Araban, 170 Gipuzkoan eta 119 Bizkaian.

Telekomunikazioen sektoreak 103 zehapen-espediente pilatzen ditu (guztien % 20,2), eta buruan dago zerrendan haren sektorea. Ondoren, Zenbait zerbitzu daude (% 21) eta gero Ibilgailuen konponketa (% 12,5) eta Jostailuak (% 9)

VII.4.5. TAULA: HASITAKO ZEHAPEN-ESPEDIENTEAK SEKTOREKA. 2020

	GUZTIR A	% BERTIKALA
TELEKOMUNIKAZIOAK-TELEFONIA ZERBITZUAK	103	20,2
IBILGAILUEN KONPONKETA	64	12,5
JOSTAILUAK	46	9,0
ETXETRESNA ELEKTRIKOAK (INFORMATIKA ETA IKUS-ENTZUNEZKO EKIPOAK BARNE)	28	5,5
IBILGAILUAK	19	3,7
ETXEBIZITZA, HIGIEZINEN SUSTAPENA	16	3,1
ALTZARIAK	15	2,9
GARRAIOAK	15	2,9
BIDAIK	12	2,4
OSASUN- ETA LAGUNTZA- ZERBITZUA	11	2,2
MATERIAL ELEKTRIKOA	10	2,0
ETXETRESNA ELEKTRIKOEN KONPONKETA (INFORMATIKA ETA IKUS-ENTZUNEZKO EKIPOAK BARNE)	8	1,6
ETXEBIZITZEN KONPONKETA, GREMIOAK	6	1,2
OIHAK, OINETAKOAK ETA OSAGARRIAK	6	1,2
HORNIDURA ZERBITZUA (ENERGIA, URA, BESTELAKOAK)	5	1,0
BANKU ZERBITZUAK	5	1,0
TINDATEGIAK, IKUZTEGIAK	5	1,0
ASEGURUAK	1	0,2
ZENBAIT ZERBITZU	107	21,0
ZENBAIT PRODUKTU	24	4,7
INFORMAZIOARIK GABE	4	0,8
GUZTIRA	510	100,0

Iturria: KONTSUMOBIDE

4.1.3. Kontsumoko arbitrajea

Kontsumoko arbitraje sistema prozedura berezi bat da kontsumoko gatazkak konpontzeko, eta haren bereizgarriak borondatezkoa, azkarra, eraginkorra, inpartziala eta doakoa izatea dira.

Bide erraz, azkar eta doakoa da kontsumitzaileen eta enpresen artean sor daitezkeen gatazkak konpontzeko.

Kontsumoko arbitraje sistemaren erreferentziako organoa Euskadiko Kontsumoko Arbitraje Batzordea da eta Kontsumobideri atxikita dago.

Euskadiko Kontsumoko Arbitraje Batzordeak ADR (Alternative Dispute Resolution) ziurtagiria du, Espainiako ordenamendu juridikoan Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2013ko maiatzaren 21eko 2013/11/EB Zuzentaraua —kontsumo-arloko auzien ebazpen alternatiboari buruzkoa— txertatzen duen azaroaren 2ko 7/2017 Legearen arabera, eta egiaztatutako erakundeen estatuko zerrendan sartuta dago.

4.1.3.1. Enpresen arbitraje sistemari atxikitzea

Arbitrajeari atxikitzea konpromiso publiko bat da enpresarentzat kontsumitzaileen eskubidea babesteko eta berariazko borondate bat sor daitezkeen kontsumo gatazkak konpontzeko bide adiskidetsura jotzeko. Publizitate positibo horrek, printzipioz, bermatzen du establezimenduek kontsumoaren arloan xedatutako araudia betetzen dutela.

KONTSUMOBIDEren datuen arabera, urtez urte handitu da sistemari atxikitako enpresen kopurua. 1994an guztira 527 enpresa zeuden atxikita sistemari, 2000 7.355 ziren, 2010ean 14.054 eta 2020an 15.742.

Sektoreka, "beste batzuk" epigrafea alde batera utzita, hauek dira enpresa atxiki gehien duten sektoreak: Txikizkako beste salmenta mota bat (2.770 enpresa, guztien % 17,6), Oihalak eta oinetakoak eta Gremioak eta etxebizitza (% 11,4 bakoitza), Elikagaiak (1.560, % 9,9) eta Automobilak eta Ostalaritza (% 6 bakoitza). Eta hauek dira enpresa atxiki gutxien dutenak: Etxez etxeko salmenta (enpresa bakar bat), Publizitatea (7 enpresa), Merkataritza elektronikoa (9 enpresa), Energia (27 enpresa, guztien % 9) eta Bidaia-agentziak (49 enpresa, guztien % 0,3).

4.1.3.2. Erreklamazioen ebazpena: kontsumoko arbitrajea

2020an 904 arbitraje-eskaera jaso ziren.

Telefoniak erregistratzen du eskaera gehien (guztien % 72,7). Urrun datoz beste hauek: Energia (% 4,8), Gremioak, etxebizitza (% 3,3), Bestelakoak (% 3,2), Automobilak (% 2,9) eta Bidaia-agentziak (% 2,1).

Jasotako eskaera guztietatik:

- 2020ko abenduaren 31n 70 izapidetzen ari ziren eta 834 ebatzita zeuden.
- Kontsumobidek bitartekaritza egin du enpresekin eta aurreko 237 akordio lortu ditu laudorik eman beharrik gabe.
- 39 eskaera ezetsi dira (pertsonek azken kontsumitzailea ez zelako, lesioengatik, delituengatik...).
- 125 alditan kontsumoko arbitraje sistemari atxiki gabeko enpresek muzin egin diote Kontsumobidek kontsumitzaileen ekimenez atxikitzeko egin dien gonbidapenari.

VII.4.6. TAULA. EAE-N KONTSUMOKO ARBITRAJEARI ATXIKITAKO ENPRESAN JARDUERA-SEKTOREEN ARABERA (2020-12-31n)

	GUZTIRA	% BERTIKALA
BESTELAKOAK	2.849	18,1
TXIKIZKAKO BESTE SALMENTA MOTA BAT	2.770	17,6
OIHALAK, OINETAKOAK	1.799	11,4
GREMIOAK, ETXEBIZITZA	1.796	11,4
ELIKAGAIK	1.560	9,9
AUTOMOBILAK	948	6,0
OSTALARITZA	945	6,0
ALTZARIAK	857	5,4
IRAKASKUNTZA	396	2,5
ETXETRESNA ELEKTRIKOAK, LTZ	344	2,2
BITXIAK, ERLOJUAK	316	2,0
HIGIEZINEN SUSTAPENA	296	1,9
BAZARRAK	241	1,5
INFORMATIKA	140	0,9
TELEFONIA	98	0,6
TINDATEGIAK	91	0,6
AISIALDIKO JARDUERAK	69	0,4
ASEGURUAK	67	0,4
GARRAIOAK	67	0,4
BIDAIA-AGENTZIAK	49	0,3
ENERGIA	27	0,2
MERKATARITZA ELEKTRONIKOA	9	0,1
PUBLIZITATEA	7	0,0
ETXEZ ETXKO SALMENTA	1	0,0
GUZTIRA	15.742	100,0

Iturria: KONTSUMOBIDE

VII.4.7. TAULA. KONTSUMOKO ARBITRAJE ESKAERAK EAE-N JARDUERA-SEKTOREEN ARABERA (2020-12-31n)

	GUZTIRA	% BERTIKALA
TELEFONIA	657	72,7
ENERGIA	43	4,8
GREMIOAK, ETXEBIZITZA	30	3,3
BESTELAKOAK	29	3,2
AUTOMOBILAK	26	2,9
BIDAIA-AGENTZIAK	19	2,1
ALTZARIAK	17	1,9
ETXETRESNA ELEKTRIKOAK, LTZ	16	1,8
IRAKASKUNTZA	15	1,7
AISIALDIKO JARDUERAK	9	1,0
TINDATEGIAK	9	1,0
TXIKIZKAKO BESTE SALMENTA MOTA BAT	8	0,9
GARRAIOAK	8	0,9
OIHALAK, OINETAKOAK	7	0,8
BAZARRAK	2	0,2
HIGIEZINEN SUSTAPENA	2	0,2
ASEGURUAK	2	0,2
ELIKAGAIK	1	0,1
MERKATARITZA ELEKTRONIKOA	1	0,1
OSTALARITZA	1	0,1
INFORMATIKA	1	0,1
BANKU ZERBITZUAK	1	0,1
GUZTIRA	904	100,0

Iturria: KONTSUMOBIDE

4.2. MERKATU-KONTROLA

Merkatu-kontrola saltzen diren produktu eta zerbitzuek legedian etiketari, informazioari eta segurtasunari dagokienez eskatzen diren baldintzak betetzen dituztela egiaztatzeko jarduerak dira.

Haren barruan, alde batetik, *ikuskapen eta kontrol kanpainak* sartzen dira, hau da, araudia betetzen dela zaintzeko programatutako jarduketak. Bereziki azpimarratzen da oso araututa dauden sektoreen ikuskapen sistematikoa eta produktu ezberdinen etiketen kasua. Bestetik, *osasunarentzat edo segurtasunarentzat arriskua ekar dezaketen produktuak topatu, geldiarazi eta merkaturatik kentzea egongo litzateke*.

4.2.1. Ikuskapen eta kontrol kanpainak

Ikuskapen kanpainak, zenbait zio direla-eta (aldaketak araudian, kontsumo handia, erreklamazio kopurua, arazoak hautematea, normalizatzeko premiak, etab.), berariazko kontrolerako hautatzen diren produktuetan, ondasunetan eta zerbitzuetan edo merkataritza jardunbideetan programatzen dira.

Espero litekeenez, COVID-19aren krisiak baldintzatu du lan hori eta kanpaina batzuk eten behar izan dira beste berri batzuk ezartzen ziren bitartean.

Hala, 2020an ikuskapen kanpaina hauek egin dira:

- Autozerbitzuko ikuztegien ikuskapen kanpaina.
- NBE musukoen etiketen eta dokumentazioaren kontrol kanpaina.
- Musuko higienikoen etiketen eta dokumentazioaren kontrol kanpaina.
- Online saldutako musuko higienikoen eta NBE musukoen kontrol kanpaina.
- Telefono zerbitzuen urrituko kontratazioaren ikuskapen kanpaina.
- Produktuen Internet bidezko erosketaren gaineko ikuskapen kanpaina.
- Internet bidez saltzeko web orrien ikuskapena COVID-19aren krisian.
- Merkataritza jardunbide desleialen eta gehiegizko prezioen kontrola musukoetan, erabilera bakarreko eskularruetan eta gel hidroalkoholikoan.

4.2.2. Elikadurakoak ez diren produktuen segurtasunaren gaineko kontrola

Informazio Truke Azkarraren Sistema Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2001eko abenduaren 3ko 2001/95/EE Zuzentarauan, produktuen segurtasun orokorrari buruzkoan, oinarritzen da, eta gure ordenamendu juridikora abenduaren 26ko 1801/2003 EDk, produktuen segurtasun orokorrari buruzkoak, ekarri du. Sistema horrek produktu seguruen merkaturatzea kontrolatzeko mekanismoak areagotzea lortu du.

EBk jakin badaki indartu behar dela eremu hori, barruko mugak ezabatzearen ondorioz jatorriko eta helmugako araudietan alde handiak dituzten produktuen joan-etorriak ahalbidetzen dituztelako.

2020 osoan 2.943 produktu-alerta jaso ziren. Zenbait produktu epigrafea alde batera utzita, alerta gehienak jostailuengatik (792 produktu-alerta), ibilgailuengatik (589 produktu) eta material elektrikoagatik (332 produktu) sortu ziren.

VII.4.8. TAULA. ALERTA JASOTAKO PRODUKTUAK 2020

	GUZTIRA
JOSTAILUAK	792
IBILGAILUAK	589
MATERIAL ELEKTRIKOA	332
PRODUKTU KIMIKOAK (KOSMETIKOAK, DROGERIA ETA LURRINDEGIA BARNE)	190
OIHALAK, OINETAKOAK ETA OSAGARRIAK	173
ETXETRESNA ELEKTRIKOAK (INFORMATIKA ETA IKUS-ENTZUNEZKO EKIPOAK BARNE)	136
ZENBAIT PRODUKTU	731
GUZTIRA	2.943

Iturria: KONTSUMOBIDE

Alertatutako 2.943 produktu horietatik 70 aurkitu ziren. Zehazki, 30 babes-musuko higienikoei zegozkien (guztira 7.607 unitate kendu ziren), 22 jostailuei, 9 material elektrikoari, 4 oihak, oinetako eta osagarriei; 3 etxetresna elektrikoari eta 2 zenbait produkturi. Guztira 8.074 unitate kendu ziren.

VII.4.9. TAULA. EUSKADIN ALERTATU AURKITU ETA KENDUTAKO PRODUKTUAK (2020)		
	AURKITUAK	KENDUTAKO UNITATEAK
BABES-MUSUKOAK ETA HIGIENIKOAK	30	7.607
JOSTAILUAK	22	338
MATERIAL ELEKTRIKOA	9	86
ZENBAIT PRODUKTU	2	27
ETXETRESNA ELEKTRIKOAK (INFORMATIKA ETA IKUS-ENTZUNEZKO EKIPOAK BARNE)	3	9
OIHAK, OINETAKOAK ETA OSAGARRIAK	4	7
GUZTIRA	70	8.074

Iturria: KONTSUMOBIDE

4.2.3. Jarraiera ikuskatzaileak

2020an Kontsumobideak 3.211 ikuskapen jarduketak egin zituen guztira (2019an baino 631 gehiago), eta haien artean sartzen dira kanpainak eragindako ikuskapen jarduketak, zein programatu gabekoak, batez ere salaketen eta erreklamazioen ondoriozkoak, Kanpo Merkataritza Ikuskatzeko eta Zaintzeko Zerbitzu Ofizialarekin (SOIVRE) koordinatutako jarduketak, produktu irregularren agerpenen eta/edo autonomia erkidegoen arteko inhibizioen eta komunikazioen ondoriozkoak.

Zenbait produktu edo zerbitzuren ondoriozko jarduketak alde batera utzita, gehienak hauekin izan zuten zerikusia: Jostailuak (guztien % 30,7), Material elektrikoak (% 15,5), Telekomunikazioak (% 9), Oihak, oinetakoak eta osagarriak (% 6,3) eta Etxetresna elektrikoak (% 2,7).

Bestela esanda, jostailuak; material elektrikoak; telekomunikazioak; oihak, oinetakoak eta osagarriak; eta etxetresna elektrikoak gehien ikuskatutako produktuak izan ohi dira.

VII.4.10. TAULA. IKUSKAPEN JARDUKETAK SEKTOREKA		
	GUZTIRA	%
JOSTAILUAK	1.109	30,7
MATERIAL ELEKTRIKOA	560	15,5
TELEKOMUNIKAZIOAK- TELEFONIA ZERBITZUAK	324	9,0
OIHAK, OINETAKOAK ETA OSAGARRIAK	229	6,3
ETXETRESNA ELEKTRIKOAK (INFORMATIKA ETA IKUS-ENTZUNEZKO EKIPOAK BARNE)	96	2,7
IBILGAILUAK	57	1,6
IBILGAILUEN KONPONKETA	19	0,5
ZENBAIT PRODUKTU	946	26,2
ZENBAIT ZERBITZU	271	7,5
GUZTIRA	3.611	100,0

Iturria: Eusko Jaurlaritzaren Kontsumo eta Industria Segurtasuneko Zuzendaritza.

EKOIZPEN SEKTOREAK

• ESJNren egitura

Lau mailatan dago egituratuta (atalak, multzoak, taldeak eta klaseak):

	ESJN 93	ESJN 99
Atalak (kode alfabetikoa)	17 atal	21 atal
Multzoak (bi digitudun zenbakizko kodea)	60 multzo	88 multzo
Taldeak (hiru digitudun zenbakizko kodea)	222 talde	272 talde
Klaseak (lau digitudun zenbakizko kodea)	512 klase	629 klase

Ondoren, ESJN 2009 azalduko da multzoen arabera kategorizazioa:

A	Nekazaritza, abeltzaintza, basozaintza eta arrantza
01	Nekazaritza, abeltzaintza, ehiza eta horiekin lotutako zerbitzuak
02	Basogintza eta basoen ustiapena
03	Arrantza eta akuikultura
B	Erauzketa-industriak
05	Antrazitaren, harrikaitzaren eta lignitoaren erauzketa
06	Petrolioaren eta gas naturalaren erauzketa
07	Mineral metalikoen erauzketa
08	Beste erauzketa-industria batzuk
09	Erauzketa-industrietan laguntzeko jarduerak
C	Manufaktura-industria
10	Elikagaien industria
11	Edarien fabrikazioa
12	Tabakoaren industria
13	Ehungintza
14	Jantzien ebaketa
15	Larrugintza eta zapatagintza
16	Eguraren eta artelazkiaren industria, altzariak, saskigintza eta espartzugintza salbu
17	Papergintza
18	Arte grafikoak eta grabaturiko euskarrien erreproduktzioa
19	Kokea lortzeko eta petrolio fintzeko fabrikak
20	Industria kimikoa
21	Produktu farmazeutikoen fabrikazioa
22	Kautxuzko eta plastikozko produktuen fabrikazioa
23	Metalikoak ez diren beste produktu mineral batzuen fabrikazioa
24	Metalurgia; burdingintza, altzairugintza eta burdinaren aleazioen fabrikazioa
25	Produktu metalikoen fabrikazioa, makineria eta ekipoa izan ezik
26	Produktu informatikoen, elektronikoen eta optikoen fabrikazioa
27	Material eta ekipa elektrikoen fabrikazioa
28	BESG makineriaren eta ekipamenduaren fabrik.
29	Motordun ibilgailu, atoi eta erdiatoien fabrikazioa
30	Beste garraio-material baten fabrikazioa
31	Altzarien fabrikazioa
32	Beste manufaktura-industria batzuk
33	Makineriaren eta ekipoen konponketa eta instalazioa
D	Argindarraren, gasaren, lurrunaren eta aire egokituaren hornidura:
35	Argindarraren, gasaren, lurrunaren eta aire egokituaren hornidura
E	Ur hornidura, saneamendu-jarduerak, hondakinen kudeaketa eta kutsadura garbitzea
36	Uraren biltzea, arazketa eta banaketa
37	Hondakin-ura biltzea eta tratatzea
38	Hondakinak biltzea, tratatzea eta desagerraraztea; balioestea
39	Kutsadura kentzeko jarduerak eta hondakinak kudeatzeko beste zerbitzu batzuk
F	Eraikuntza
41	Eraikinen eraikuntza
42	Ingeniaritza zibila
43	Eraikuntza espezializatuko jarduerak
G	Handizkako merkataritza, txikizkako, ibilgailu motordunen eta motorren konponketa
45	Motordun ibilgailuen eta bizikleten salmenta eta konponketa
46	Handizkako merkataritza eta merkataritza bitartekariak, motordun ibilgailuena eta motozikletena izan ezik
47	Txikizkako merkataritza, motordun ibilgailuak eta motozikletak izan ezik

H	Garraioa eta biltegiatzea
49	Lurreko eta hodieko garraioa
50	Itsasoko eta barruko bide nabigagarrietako garraioa
51	Aireko garraioa
52	Biltegiatzea eta garraioari lotutako jarduerak
53	Posta jarduerak
I	Ostalaritza
55	Ostatu zerbitzuak
56	Janari eta edari zerbitzuak
J	Informazioa eta komunikazioak
58	Edizioa
59	Zinema, bide eta telebista saioetako jarduerak, soinu grabazioa eta edizio musikala
60	Programazio eta irratia eta telebistako emisioko jarduerak
61	Telekomunikazioak
62	Programazioa, aholkularitza eta informatikarekin lotutako beste jarduerak batzuk
63	Informazio zerbitzuak
K	Finantza- eta aseguru-jarduerak
64	Finantza-zerbitzuak, aseguruak eta pentsio-funtsak izan ezik
65	Aseguruak eta pentsio-funtsak, nahitaezko Gizarte Segurantzaren izan ezik
66	Finantza-zerbitzuetan eta aseguruaren jarduerak osagarriak
L	Higiezinaren arloko jarduerak
68	Higiezinaren arloko jarduerak
M	Jarduerak profesionalak, zientifikoak eta teknikoak
69	Lege eta kontabilitate jarduerak
70	Egoitza nagusien jarduerak; enpresak kudeatzeko aholkularitza jarduerak
71	Arkitektura eta ingeniariaren zerbitzu teknikoak; entsegu eta analisi teknikoak
72	Ikerketa eta garapena
73	Publizitatea eta merkatu azterketak
74	Beste jarduerak profesional, zientifiko eta tekniko batzuk
75	Albaitaritza jarduerak
N	Administrazio jarduerak eta zerbitzu osagarriak
77	Alokairu jarduerak
78	Enpleguarekin lotutako jarduerak
79	Bidaia-agentzien, operadore turistikoaren, erreserba zerbitzuen jarduerak eta horiekin lotutako jarduerak
80	Segurtasun eta ikerketa jarduerak
81	Eraikinetarako zerbitzuak eta lorezaintza jarduerak
82	Administrazio jarduerak eta zerbitzu lagungarriak
O	Administrazio publikoa eta defentsa; derrigorrezko gizarte segurantzaren
84	Administrazio publikoa eta defentsa; derrigorrezko gizarte segurantzaren
P	Hezkuntza
85	Hezkuntza
Q	Osasun eta gizarte zerbitzuetako jarduerak
86	Osasun jarduerak
87	Laguntza egoitza establezimenduetan
88	Gizarte zerbitzuen jarduerak ostaturik gabe
R	Arte, aisialdi eta entretenitzeko jarduerak
90	Sorkuntza, arte eta ikuskizunetako jarduerak
91	Liburutegi, artxibo, museo eta bestelako kultur jarduerak batzuk
92	Ausazko jokoen eta apustuen jarduerak
93	Kirol, aisialdi eta entretenitzeko jarduerak
S	Beste zerbitzu batzuk
94	Elkartegintza jarduerak
95	Ordenagailuen konponketa, norberaren gauzak eta etxean erabiltzeko produktuak
96	Beste zerbitzu pertsonal batzuk
T	Familien jarduerak etxeko pertsonalaren enplegatzaile gisa; familien jarduerak norberaren erabilerarako ondasunen etazzerbitzuen ekoizle gisa
97	Familien jarduerak etxeko pertsonalaren enplegatzaile gisa
98	Lurraldez kanpoko erakundearen jarduerak
99	Lurraldez kanpoko erakundearen jarduerak

• **EUSTAT-EN INKESTA INDUSTRIALA**

EJSN 2009aren arabera, **atal** hauek biltzen ditu:

- o B: Erauzketa industriak
- o C: Manufaktura-industria
- o D: Argindarraren, gasaren, lurrunaren eta aire egokituaren hornidura
- o E: Ur hornidura, saneamendu, hondakinen kudeaketa eta kutsadura desagerrarazte jarduerak.

Hala ere, bere sailkapena du, baina EJSNrekiko baliokidetzak ezarri dira.

SEKTORE SAILKAPENA (A3, A6, A17, A31, A60, A84)

A3	A6	A17	A31	A60	A84	IZEN LABURTUA / DENOMINACIÓN ABREVIADA	
		1				Agropesquero	Nekazaritza eta arrantza
			1			Agropecuario	Nekazaritza eta abeltzaintza
				1		Agricultura y ganadería	Nekazaritza eta abeltzaintza
					1	Agricultura	Nekazaritza
					2	Ganadería	Abeltzaintza
				2	3	Selvicultura	Basogintza
		2	2			Pesca y acuicultura	Arrantza eta akuikultura
1				3	4	Pesca y acuicultura	Arrantza eta akuikultura
						Industria y construcción	Industria eta eraikuntza
	2					Industria	Industria
		3				Industrias extractivas	Ateratze-industriak
			3			Extracción de petróleo y gas	Petrolio eta gasa ateratzea
				4	5	Carbones	Ikatzak
					5	Extracción de petróleo y gas	Petrolio eta gasa ateratzea
					6	Extracción de uranio	Uranio ateratzea
						Min. metálicos y no metálicos	Metalezko eta ez-metalezko meak
				7	8	Minerales metálicos	Metalezko meak
				8	9	Minerales no metálicos	Ez-metalezko meak
		4				Industria manufacturera	Manufaktura-industria
			5			Industria de la alimentación	Elikagai-industria
				9		Industria de la alimentación	Elikagai-industria
					10	Industrias cárnicas	Okela-industriak
					11	Industrias lácteas	Esne-industriak
					12	Conservas de pescado	Arrain-kontserbak
					13	Pan y molinería	Ogia eta errotaritza
					14	Otras alimenticias	Bestelako elikagai-industriak
					15	Bebidas	Edariak
				10	16	Industria del tabaco	Tabakoaren industria
			6			Textil y confección	Ehungintza eta jantzigintza
				11	17	Industria textil	Ehunaren industria
				12	18	Confección y peletería	Jantzigintza eta larrugintza
		7				Industria del cuero y calzado	Larruaren eta oinetakoaren ind.
			13	19		Industria del cuero y calzado	Larruaren eta oinetakoaren ind.
		8				Industria de la madera	Zurgintza
				14	20	Industria de la madera	Zurgintza
			9			Papel, edición y gráficas	Papera, argitalpena eta grafikoak
				15	21	Industria del papel	Papergintza
				16	22	Edición y artes gráficas	Argitalpena eta arte grafikoak
		10				Refino de petróleo	Petrolio fintzea
			17	23		Refino de petróleo	Petrolio fintzea
			11			Industria química	Kimika-industria
				18		Industria química	Kimika-industria
					24	Química básica	Oinarritzko kimika
					25	Química industrial	Industri kimika
					26	Química final	Azken kimika
			12			Caucho y plástico	Kautxua eta plastikoak
				19		Caucho y plástico	Kautxua eta plastikoak
					27	Caucho y neumáticos	Kautxua eta pneumatikoak
					28	Artículos de plástico	Plastikozko artikulak
			13			Industria no metálica	Ez-metalezko industria
				20		Industria no metálica	Ez-metalezko industria
					29	Industria del vidrio	Beiragintza
					30	Cemento, cal y yeso	Zementua, karea eta igeltsua

			31	Otras no metálicas	Bestelako ez-metalezkoak
		14		Metalurgia y artíc. metálicos	Metalgintza eta metalezko artik.
2		21		Metalurgia	Metalgintza
			32	Siderurgia	Altzairugintza
			33	Metalurgia no férrea	Ez-burdinazko metalgintza
			34	Fundición	Galdategiak
		22		Artículos metálicos	Metalezko artikulua
			35	Construcción metálica	Metalezko eraikuntza
			36	Forja y estampación	Forja eta estanzapazioa
			37	Ingeniería mecánica	Ingeniaritza mekanikoa
			38	Artículos metálicos	Metalezko artikulua
	15			Maquinaria	Makineria
		23		Maquinaria	Makineria
			39	Máquina-herramienta	Makina erreminta
			40	Aparatos domésticos	Etxeko aparatuak
			41	Otra maquinaria	Bestelako makineria
	16			Material eléctrico	Material elektrikoa
		24	42	Maq. oficina y eq. informático	Bulego-mak. eta informatika-tres.
		25	43	Material eléctrico	Material elektrikoa
		26	44	Material electrónico	Material elektronikoa
		27	45	Material de precisión	Doitasun handiko materiala
	17			Material de transporte	Garraio-materiala
		28	46	Automóviles y sus piezas	Automobilak eta horien piezak
		29		Otro material de transporte	Bestelako garraio-materiala
			47	Construcción naval	Ontzigintza
			48	Otro material de transporte	Bestelako garraio-materiala
	18			Otras manufactureras	Bestelako manufaktura-ind.
		30		Fabricación de muebles	Altzarigintza
			49	Fabricación de muebles	Altzarigintza
			50	Otras manufactureras	Bestelako manufaktura-ind.
		31	51	Reciclaje	Birziklatzea
5	19			Energía eléctrica, gas y agua	Energia elektrikoa, gasa eta ura
		32		Energía eléctrica y gas	Energia elektrikoa eta gasa
			52	Energía eléctrica	Energia elektrikoa
			53	Gas y vapor de agua	Gasa eta ur-lurruna
		33	54	Agua	Ura
3	6	20		Construcción	Eraikuntza
		34	55	Construcción	Eraikuntza
				Servicios	Zerbitzuak
4				Comercio, hostelería y transp.	Merkataritza, ostalaritza eta garra.
	7	21		Comercio y reparación	Merkataritza eta konponketa
		35	56	Venta y reparación automóviles	Automobilak saldu eta konpontzea
		36	57	Comercio al por mayor	Handizkako merkataritza
		37	58	Comercio al por menor	Txikizkako merkataritza
	8	22		Hostelería	Ostalaritza
		38	59	Hostelería	Ostalaritza
	9	23		Transporte y comunicaciones	Garraioa eta komunikazioak
		39		Transporte terrestre	Lehorreko garraioa
			60	Transporte ferroviario	Burdinbide-garraioa
			61	T. mercancías carretera	Errepidezko zama-garraioa
			62	Otro transporte terrestre	Lehorreko bestelako garraioa
		40	63	Transporte marítimo	Itsasoko garraioa
		41	64	Transporte aéreo	Aireko garraioa
		42	65	Anexos al transporte	Garraioari erantsiak
		43	66	Comunicaciones	Komunikazioak
					Bankuak, aseguruak eta enp.zer.
5				Banca, seguros y ser. Empresas	
	10	24		Banca y seguros	Bankuak eta aseguruak
		44	67	Banca	Bankuak
		45	68	Seguros	Aseguruak
		46	69	Auxiliares financieros	Finantza-laguntzaileak
	11	25		Servicios a empresas	Enpresentzako zerbitzuak
		47	70	Actividades inmobiliarias	Onibar-jarduerak
		48	71	Alquiler de maquinaria	Makineria alokatzea
		49	72	Actividades informáticas	Informatika-jarduerak

		50	73	Investigación y desarrollo	Ikerketa eta garapena
		51	74	Otras actividades empresariales	Enpresen bestelako jarduerak
6				Otras actividades de servicios	Bestelako zerbitzu-jarduerak
	12	26		Administración Pública	Herri-administrazioa
			52	Administración Pública	Herri-administrazioa
3	13	27		Educación	Hezkuntza
			53	Educación	Hezkuntza
	14	28		Sanidad y servicios sociales	Osasuna eta gizarte-zerbitzuak
			54	Sanidad y servicios sociales	Osasuna eta gizarte-zerbitzuak
			77	Sanidad	Osasuna
			78	Servicios sociales	Gizarte-zerbitzuak
	15	29		Servicios personales	Gizabanakoentzako zerbitzuak
			55	Saneamiento público	Guztionezko saneamendua
			56	Actividades asociativas	Elkarte-jarduerak
			57	Act. recreativas y culturales	Jolas- eta kultur jarduerak
			58	Servicios personales	Gizabanakoentzako zerbitzuak
	16	30		Servicio doméstico	Etxeko zerbitzua
			59	Servicio doméstico	Etxeko zerbitzua
	17	31	60	Organismos extraterritoriales	Lurraldez kanpoko erakundeak
			84	Organismos extraterritoriales	Lurraldez kanpoko erakundeak

ZIENTZIA, TEKNOLOGIA ETA BERRIKUNTZA

- Enpresa berritzailea izango da inkestan kontuan hartutako tartean berrikuntzaren bat sartu duen enpresa.
- Berrikuntzat hartuko da produktu (edo zerbitzu) berria nahiz zeharo hobetua, prozesu berria, komertzializazio- metodo berria edo antolakuntza-metodo berria sartzea enpresaren barne-praktiketan, lantokiaren antolakuntzan edo kanpoko harremanetan. Berrikuntza guztien ezaugarri komuna zera izango da, aldaketa horiek dagoeneko sartuta egon beharko direla enpresaren lanean, hau da, merkatura atera direnak. Prozesu, komertzializazio-metodo edo antolakuntza-metodo bat sartuta dagoela esan daiteke modu eraginkorrean sartzen denean enpresaren eginkizunetan.

Definizio hori kontuan hartuta, bi berrikuntza mota bereiz daitezke: berrikuntza teknologikoak eta berrikuntza ez teknologikoak. Berrikuntza teknologikoa produktu bat (ondasun bat edo zerbitzu bat, berria edo nabarmenki hobetua denean eta merkaturatu sartuta dagoenean) edo prozesu bat (establezimenduan bertan prozesu berria edo nabarmenki hobetua ezartzea) izan daiteke, eta berrikuntza ez teknologikoak antolakuntzaren edo komertzializatzeko moduaren berrikuntzek osatzen dituzte.

- Jarduera berritzaileak dituen enpresa inkestan aztertutako urteetan berrikuntza-jarduerak garatu dituen enpresa da, abian diren berrikuntzak eta bertan behera utzitako berrikuntzak dituzten enpresak barne.

LAN MERKATUA

BJA-RI (EUSTAT), BAI-RI (EIN) ETA LFS-RI (EUROSTAT) BURUZKO DEFINIZIOAK

- L.N.B. Biztanleria aktiboa. Lanaren Nazioarteko Bulegoaren arabera (LNB), ondasunak eta zerbitzuak ekoizteko lan egiten duten pertsona guztiak dira, eta une horretan lanik ez dutenak, lan bila dabilenak eta lanean hasteko moduan daudenak. Biztanleria Landunak (LNB) eta Biztanleria Langabeak (LNB) osatzen duten multzoa da.
- L.N.B. Biztanleria ez-aktiboa: LNBren arabera, Biztanleria Aktiboa ez den biztanleria da. Talde hauetan sailkatzen dira: etxeko lanak egiten dituztenak, ikasten ari direnak, erretiroan daudenak, pentsiodunak, errentistak eta ezinduak.
- L.N.B. Biztanleria landuna. LNBren arabera, ordaindutako lana duten edo aparteko jarduera egin eta lanean ari diren pertsona guztiak dira, edo beren lanarekin lotura formala dutenak, edo oporregatik, gaixotasunagatik, lan-gatazkagatik, gorabehera teknikoengatik, etab. lanetik kanpora izandakoak.

- L.N.B. Langabezian dagoen biztanleria. LNBren arabera, soldatapeko lanik edo aparteko lanik ez duten pertsonak dira, egun lan bila ari direnak eta lanerako moduan daudenak.
- 2002. urteaz geroztik, langabe daude, aurreko baldintzak betetzeaz gain, aurreko lau asteetan lana bilatzeko aipaturiko erregelamendu horretan aktibotzat jotako pertsonen kudeaketaren bat egin dutenak. Ez da bilaketa aktibotzat jotzen lan eskaera berritzeko izapidea edo prestakuntza ikastaroak direla-eta enplegu bulego publikoarekin kontaktatzea.
- Jarduera-tasa. Talde jakin baten jarduera-tasa da biztanleria aktiboan eta talde horren barruan dauden pertsonen proportzioa.
- B.J.A.n, 16 urte (urteak beteta) eta gehiagokoen gainean kalkulatzeko dira.

$$\text{Jarduera-tasa} = \frac{\sum \text{aktiboak}}{16 \text{ urte eta gehiagokoak}} \times 100$$

- L.N.B. Okupazio-tasa. Landun pertsonen adin horietako biztanleria osoarekiko proportzioa da okupazio-tasa.

Lehenik eta behin, 16-64 urteko (adina beteta) biztanleen gainean kalkulaturiko okupazio-tasa eskaintzen ditu web guneak bere tauletan, halako moldez non bateragarria baita Eurostatek darabilen definizioarekin.

$$\text{Okupazio-tasa} = \frac{\sum \text{landunak}}{16 - 64 \text{ urtekoak}} \times 100$$

Bigarrenik, 16 urtetik gorako (adina beteta) biztanleriarekiko kalkulaturiko okupazio-tasa eskaintzen du Datu-bankuak:

$$\text{Okupazio-tasa} = \frac{\sum \text{landunak}}{16 \text{ urte eta gehiagokoak}} \times 100$$

Alabaina, Europa 2020 helburuan, 20-64 urteko adin-tartea ezarri da.

- Langabezia-tasa. Langabezian dauden talde horretako pertsona aktiboen proportzioari deritzo talde batekolangabezia-tasa

B.J.A.n, 16 urte eta gehiagokoen (adina beteta) biztanleekiko kalkulatzeko dira.

$$\text{Langabezia-tasa} = \frac{\sum \text{langabeak}}{\sum \text{aktiboak}} \times 100$$

LAN-KOSTUEI BURUZKO HIRUHILEKO INKESTA (EIN):

a) LAN EGINDAKO ETA LAN EGIN GABEKO DENBORA

1. Lan egindako orduak

- Benetako orduak: egiaz lan egindako orduak dira, laneko ohiko aldietan nahiz aparteko lanaldian, lantokiak galdutako orduak barne; egiazko denbora da indarreko araudia dela bide. Itundutako orduen eta aparteko orduen edota ordu osagarrien batura da, ken lan egin gabeko orduak; ordu horietatik kanpo gelditzen dira lantokian galdutako orduak, benetako lantzat jotzen baitira. Laburbilduz, lan egindako orduak dira (ohiko lanaldian edo apartekoan) ken lan egin gabeko orduak.
- Lanaldi itundua: langilearen eta enpresaren artean ahozko akordioaren, banako kontratuaren edo hitzarmen kolektiboaren bidez lege ezarritako orduak dira.
- Aparteko orduak: itundutako lanalditik gorako orduak dira, nahitaez egin beharrekoak (aparteko ordu estrukturalak) edo borondatezkoak (estrukturalak ez diren aparteko orduak).
- Ordu osagarriak: lanaldi partzialeko kontratuan itundutako orduak dira ohiko orduen osagarri gisa. Ohiko ordu gisa ordaintzen eta kotizatzen dira.

2. Lan egin gabeko orduak

2.1. Lan egin gabeko orduak eta ordainduak. Arrazoi hauengatik lan egin gabeko orduak sartzen dira:

- Oporraldiak eta hilean izandako jaiegunak.
- Aldi baterako ezintasun bajako egunak.
- Amatasun, adopzio eta norberaren arrazoiengatik baimen egunak.
- Aparteko orduengatik konpentsazioan emandako atsedenaldiak.
- Ordezkaritza sindikaleko orduak, ezinbesteko betebeharra betetzekoak eta azterketetara eta medikuaren bisitetara joatea, besteak beste.
- Arrazoi teknikoak, antolakuntzakoak edo ekoizpenekoak direla-eta lan egin gabeko orduak edo egunak dira: langileak zerbitzua emateari edo ondasunak ekoizteari aldi batez uztea (etenaldi egunak) edo lanaldi murrizketak (murrizpen orduak), enpresen krisialdiak gainditzeko xedearekin.
- Lantokian galdutako orduak: ez langileari ez enpresaburuari ezin egotz dakizkiokeen arrazoiengatik lan egin gabeko orduak dira hala nola lanera lantzean behin ez azaltzea, makinak haustea, lehengairik eza, ezbehar atmosferikoak, mugimendu-indarra edo bestelako ezinbesteko kausak. Lan egin gabeko ordu horiek berreskuratzea ahalbidetzen du legeak, egunean ordu bat lan eginda, baina aurretik jakinarazpena egin bada eta kontrako akordiorik ez badago. Berreskuratu ez diren orduak baizik ez dira biltzen osagai honetan eta, beraz, benetan lan egin gabeko ordutzat har daitezke.

2.2. Lan egin gabeko eta ordaindu gabeko orduak. Hauexek sartzen dira

- - Lan-gatazka: Grebengatik galdutako guztizko ordu kopurua da, greben toki, sektore edo enpresa eremukoak diren edo greba osoak edo partzialak diren aintzat hartu gabe. Ez da zenbatzen ondoren berreskuraturiko denbora.
- - Absentismoa; legezko zaintza; ugazaben itxiera....

Ugazaben itxieran, enpresaburuak lantokia ixten du talde-gatazkagatik, indarkeria edo kalte arriskuak daudenean, lantokia legez kanpo hartzen denean edo ekoizpenaren ohiko prozesua galarazten duten irregulartasunak direnean.

Legezko zaintza lanaldi murrizketa da berau eskatzen duten langileentzat, bere zaintzape zuzenean 6 urtetik beherako adingabea edo lanik egiten ez duen ezindu fisikoa edo psikikoa duelako.

b) LAN-KOSTUAK

Enplegatzaileak lan-faktorea erabiltzeagatik egiten duen kostuari deritzo lan-kostua. Bi ikuspegitik aztertzen da:

- **Lan-kostua lan unitateko:** langile eta hile bakoitzeko lan-kostua da. Langile bati hilabeteen enplegua emateak enpresarioari dakarkion kostua neurtzen du.
- **Lan-kostua denbora unitateko:** benetako lan egindako ordu bakoitzeko lan-kostua da. Benetako lan ordu batekin enpresarioari dakarkion kostua neurtzen du.

Kopuru garbietan neurtu behar da kostua enplegatzailearentzat, hots, jasotako diru-laguntzak kenduta, eta partida-multzo zabala dakar, inkestak bi bloke nagusitan biltzen duena: lan-kostua eta beste kostu batzuk.

1. LAN KOSTUA

Inoren konturako laneko zerbitzuen lanbide prestazioagatik langileei eskudirutan edo gauzatan eginiko diru-kopuru guztiak biltzen ditu, dela benetan lan egindako lana ordaintzekoak, ordaintzeko era edozein delarik ere, edo lan gisa zenbaturiko atsedenaldikoak.

Hauexek biltzen dituzte **soldatako diru-kopuruak**: oinarrizko soldata, soldata osagarriak, aparteko orduen edota ordu osagarrien ziozko ordainketak, aparteko dohaintzak eta gauzatako soldata.

Aparteko orduen edota ordu osagarrien ziozko ordainketak: aparteko orduen ziozko ordainketei dagozkie, bai estrukturalak (nahitaezkoak), bai ez-estrukturalak (borondatezkoak), eta ordu osagarrien ziozko ordainketei dagozkie lanaldi partzialeko langileen kasuan.

Aparteko dohaintzak: hilabetetik gorako aldizkakotasuna duten ordainsariak dira: aparteko pagak, etekinetan, primetan eta helburuetan parte hartzearen ziozko ordainketak eta ezohiko bestelako edozein ordainketa.

Ordainketa atzeratuak: erreferentziako hilean ordaindu diren baina aurreko epealdian sortu diren ordainketa guztiak dira.

2. BESTE KOSTU BATZUK

Beste kostuek barne hartzen dituzte soldatakoak ez diren diru-kopuruak eta Gizarte Segurantzarako nahitaezko kotizazioak.

Soldatakoak ez diren diru-kopuruak: langilek jasotako diru-kopuruak dira, ez bere lan jardueragatik, baizik lana betearazteak eragindako gastuak konpentsatzeko edo langileari ezin egotz dakizkiokeen betebeharrak edo egoerak estaltzeko.

Gizarte Segurantzarako nahitaezko kotizazioak: lege ezarritako ekarpenak dira, enplegatzaileak bere langileen alde Gizarte Segurantzaren Sistemari eginikoak, Sistemak ezarritako prestazioak estaltzeko, eta egoera hauen ondoriozkoak dira: gaixotasuna, amatasuna, laneko istripuak, baliaezintasuna, erretiroak, familia, bizirik irautea, langabezia, lanbide heziketa, soldata bermea edo Gizarte Segurantzaren Sistemak estalitako bestelako edozein kontingentzia.

KALERATZE MOTAK ETA ENPLEGUA ERREGULATZEKO ESPEDIENTEAK

1. KALERATZE MOTAK

1.1. Diziplinazko kaleratzea: Enpresariaren aldebakarreko erabakia da, langilearen arau-hauste larri eta errudunaren ondorioz lan-kontratua suntsitzera daramana. Langileen Estatutuaren Legearen testu bategina onesten duen urriaren 23ko 2/2015 Legegintzako Errege Dekretuaren 54. Artikuluak arautzen du. Honako hauek kontratuaren arau-haustetzat joko dira:

- a) Behin eta berriz eta justifikatu gabe berandu joatea edo ez joatea lanera.
- b) Diziplinarik eza edo desobedientzia lanean.
- c) Enpresariari edo enpresan lan egiten duten pertsonen egindako irainak, ahozkoak zein fisikoak, bai eta pertsona horiekin bizi diren familiartekoei egindakoak ere.
- d) Kontratuaren fede ona urratzea nahiz lana gauzatzean konfiantza gehiegikeriak egitea.
- e) Lan errendimendu normala edo adostua modu jarraituan eta borondatez murriztea.
- f) Ohiko mozkorkeria edo toxikomania, baldin eta lanean negatiboki eragiten badute.
- g) Arraza edo etnia jatorria, erlijioa edo sinesmenak, desgaitasuna, adina edo orientazio sexuala dela eta egindako jazarpena eta jazarpen sexuala edo sexuagatikoa egitea enpresariari edo enpresan lan egiten duten pertsonen.

1.2. Kaleratze objektiboa: (Kolektiboa edo banakakoa izan daiteke) enpresariaren aldebakarreko erabakia da, eta lan-kontratua suntsitzea dakar, enpresaren antolaketari edo funtzionamenduari eragiten dieten arrazoiengatik (arrazoi ekonomikoak, teknikoak, antolaketakoak edo ekoizpenekoak). Urriaren 23ko 2/2015 Legegintzako Errege Dekretuaren 52 artikuluan arautzen da, eta horren bidez onesten da Langileen Estatutuaren Legearen testu bategina. Kontratua honako arrazoi hauengatik suntsitu ahal izango da:

a) Langilearen trakestasunagatik, aurretiaz ezaguna edo enpresan eraginkorki kokatu ostean azaldutakoa izanda ere. Probaldi bat bete aurretik izandako trakestasuna ezin izango da alegatu hori bete ostean.

b) Langilea ez egokitzeagatik bere lanpostuan egindako aldaketa teknikoetara, baldin eta aldaketa horiek arrazoiengatik. Aurrez, enpresariak langileari ikastaro bat eskaini beharko dio, egindako aldaketetara egokitzea erraztuko duena. Prestakuntzari eskainitako denbora laneko denbora efektibotzat joko da beti, eta enpresariak ordura arteko batez besteko soldata ordainduko dio langileari. Enpresariak ezin izango du suntsitzea erabaki harik eta gutxienez bi hilabete igarotzen diren arte aldaketa txertatu zenetik edo egokitze prestakuntza amaitu zenetik.

c) 51.1 artikuluan aurreikusitako kasuren bat gertatzen denean eta suntsitzeak artikuluko horretan ezarritakoa baino pertsona kopuru txikiagoari eragiten dionean

Langileen ordezkariak lehentasuna izango dute enpresan gelditzeko atal honetan aipatzen den kasuan.

d) Lanera ez joateagatik, justifikatuta egon arren aldizka gertatzen denean eta bi hilabetez jarraian lansaio baliodunehuneko hogeira iristen denean. Hori guztia, baldin eta aurreko hamabi hilabeteetako asistentzia faltak, guztira, egun baliodunen ehuneko bostera iristen badira, edo ehuneko hogeita bostera hamabi hilabeteko aldiaren baitako lau hilabetez-jarraitzen.

Ez dira asistentzia falta gisa zenbatuko, aurreko paragrafoko ondorioetarako, honako arrazoi hauen ondorioz gertatzen direnak: greba orokorra (greba horrek irauten duen bitartean); langileen legezko ordezkarien jarduerak gauzatzea; amatasuna, haurdunaldiko eta edoskitzeko arriskua; haurdunaldiak, erditzeak edo edoskitzeak eragindako gaixotasunak; aitatasuna; lizentziak eta oporrak; gaixotasuna edo lanekoa ez den istripua, baldin eta baja osasun zerbitzu ofizialek adostu badute eta hogeit egun baino gehiagoko iraupena badu; genero biolentziatik eratorritako egoera fisiko edo psikologikoak eragindako kasuetan, baldin eta arretako gizarte zerbitzuek edo osasun

zerbitzuek, kasuan kasu, egiaztatu badute.

Minbiziarengatik edo gaixotasun larri batengatik tratamendua hartzeagatiko hutsegiteak ere ez dira zenbatuko.

e) Irabazi asmorik gabeko erakundeek plan eta programa publiko zehatzak egikaritzeko zuzenean hitzartutako kontratu mugagabeen kasuan, zuzkidura ekonomiko egonkorrik ez dutenean eta administrazio publikoek finantzatzen dituztenean urteko aurrekontuko edo aurrekontuz kanpoko kontsignazioen bidez, izaera finalistako kanpo-ordainketen ondorio gisa, lan-kontratua mantentzeko beharrezko kontsignazioa nahikoa ez izateagatik.

Suntsitzeak 51.1 artikuluan ezarritako langile kopuruari edo gehiagori eragiten badie, artikuluko horretan aurreikusitako prozedurari jarraitu beharko zaio.

2.- BANAKAKO KALERATZEA VS KOLEKTIBOA

Kaleratzea banakakoa izango da langile bakarrari eragiten badio edo ez bada iristen 51. artikuluko atalaseetara. Kaleratze bat kolektibotzat jo daiteke soilik arrazoi ekonomikoak, teknikoak, antolaketakoak edo ekoizpenekoak baldin badaude tarteko, eta gutxieneko langile kopuru bati eragin behar dio.

Langileen Estatutuaren testuategina onetsi zuen urriaren 23ko 2/2015 Legegintzako Errege Dekretuaren 51. artikuluko arabera, kaleratze kolektibotzat joko da arrazoi ekonomikoetan, teknikoetan, antolaketakoetan edo ekoizpenekoetan oinarritutako kontratu-suntsipena, lauogeita hamar eguneko tartean, honako hauei eragiten badie gutxienez:

- a) Hamar langile, ehun langile baino gutxiagoko enpresen kasuan.
- b) Langile kopuruaren ehuneko hamarra, ehun eta hirurehun langile artean dauzkaten enpresen kasuan.
- c) Hogeita hamar langile, hirurehun langile baino gehiagoko enpresen

kasuan Hau da, honako kasu hauetan jo behar da **kaleratze kolektibora**:

- Lan-kontratuen suntsitzeak, arrazoi ekonomikoengatik, teknikoengatik, antolaketakoengatik edo ekoizpenekoengatik, honako langile kopuru honi eragiten badio 90 eguneko tartean:
 - 10 langile, 100 langile baino gutxiagoko enpresen kasuan.
 - Langile kopuruaren % 10, 100 eta 300 langile artean dauzkaten enpresen kasuan.
 - 30 langile 300 langile baino gehiagoko enpresen kasuan.

Laneko kontratua suntsitzeak enpresako plantilla osoari eragiten dionean, baldin eta ukitutako langilekopurua bost baino handiagoa bada

3.- ENPLEGUA ARAUTZEKO ESPEDIENTEAK

Urriaren 29ko 1483/2012 Errege Dekretuaren bidez arautzen da kaleratze kolektiboen eta kontratuak etetearen nahiz jardunaldia murriztearen prozeduren araudia.

Hiru kasu hartzen dira aintzat:

- a) Arrazoi ekonomiko, tekniko, antolamenduzko edo ekoizpenekoengatik suntsitzea kontratuak

b) Lan-kontratua etetea ("Langileen Estatutuaren 47. artikuluan aipatzen diren arrazoi ekonomiko, tekniko, antolamenduzko edo ekoizpenekoengatik eten ahal izango da lan-kontratua, kapitulu horretan aurreikusitako prozeduraren arabera, baldin eta langileak egiten zuen jarduera eteteak egun osoei, jarraituei edo txandakakoei eragiten badie, gutxienez lansaio arrunt batean zehar").

c) Jardunaldia murriztea arrazoi ekonomiko, tekniko, antolamenduzko edo ekoizpenekoengatik (lansaioaren ehuneko 10 eta 70 arteko aldi baterako murrizketa, eguneroko, asteroko, hileroko edo urteroko lansaioaren oinarriaren gain kalkulatu).

HEZKUNTZA

- **Hezkuntzaren Nazioarteko Sailkapen Normalizatuak (HNSN 2011) eta Hezkuntzaren Sailkapen Nazionalak (HSN 2014) honako kategorizazio hau ezarri dute:**

HNSH 2011	HSN 2014
0 Lehen haurtzaroko hezkuntza edo lehen hezkuntzaren aurrekoa	0 Haur hezkuntza
1 Lehen hezkuntza	1 Lehen hezkuntza
2 Bigarren hezkuntza baxua 3 Bigarren hezkuntza altua	2 Bigarren hezkuntzako lehen etapa edo antzekoa
4 DBH ondorengo hezkuntza ez tertziarioa	3 Bigarren hezkuntzako bigarren etapa eta antzekoa 4 Goi-mailakoa ez den DBH ondorengo hezkuntza
Hezkuntza tertziarioa edo maila handiagokoa 5 Ziklo laburreko hezkuntza tertziarioa	5 LHko irakaskuntzak, arte plastikoak eta diseinua eta goi graduako kiroletakoak eta baliokideak; batxilergo titulua behar duten unibertsitateko titulu propioak, 2 urtekoak edo luzeagoak
6 Hezkuntza tertziarioko edo maila baliokideko gradua	6 Gehienez 240 ECTS kredituko unibertsitate graduak, unibertsitate diplomaturak, adituaren edo espezialistaren unibertsitate titulu propioak eta antzekoak
7 Maisutzaren maila, espezializazioa edo baliokidea	7 240 ECTS kreditutik gorako unibertsitate graduak, lizentziaturak, Osasunaren Zientzietako masterrak eta espezialitateak egoitza sistemaren bidez eta antzekoak
8 Doktorego maila edo baliokidea	Doktorego irakaskuntzak 9 Hezkuntza ez formala

- **Unibertsitateko graduak jakintza-adarrei atxikitzea:**

JAKINTZA-ADARRAK				
ARTEAK ETA HUMNITATEAK	ZIENTZIAK	OSASUNAREN ZIENTZIAK	INGENIARITZA ETA ARKITEKTURA	GIZARTE ETA LEGE ZIENTZ.
Arte Gradua	Biologia Gradua	Osasun Biologiako Gradua	Arkitektura Gradua	Antropologia Sozialeko eta Kulturako Gradua
Arte Eszenikoetako Gradua	Biokimika Gradua	Erizaintza Gradua	Diseinua Gradua	Jarduera Fisikoko Zientzietako Gradua
Arte Ederretako Gradua	Bioteknologia Gradua	Farmazia Gradua	Informatika Gradua	Kirolaren Zientzietako Gradua
Dantzaren Zientzietako Gradua	Elikagaien Zientziako eta Teknologiako Gradua	Fisioterapia Gradua	Ingeniaritza Aeronautikoko Gradua	Lanaren eta Giza Baliabideen Zientzietako Gradua
Antzinateko Zientzietako eta Hizkuntzetako Gradua	Ingurumen Zientzietako Gradua	Logopedia	Ingurumen Ingeniaritza Gradua	Lan Harremanetako eta Giza Baliabideetako Gradua
Diseinua Gradua	Zientzia Esperimentaleko Gradua	Medikuntza Gradua	Ingeniaritza Biomedikoko Gradua	Lan Harremanetako eta Enpleguko Gradua
Barnealdean Diseinuko Gradua	Fisika Gradua	Giza Elikadura Dietetikako Gradua	Ingeniaritza eta Konputagailuen Gradua	Merkataritza Gradua
Moda Diseinuko Gradua	Geologia Gradua	Odontologia Gradua		Garapen, Merkataritza Kudeaketa eta Merkaturako Estrategietako Gradua
Multimedia Diseinu eta Diseinu Grafikoko Gradua	Estatistika Aplikatu Gradua	Optika eta Optometria Gradua	Eraikuntza Ingeniaritzako Gradua	Marketin Gradua
Espainiera Gradua: hizkuntza eta literatura	Matematika Gradua	Optika, Optometria eta Audiologia Gradua	Energiaren Ingeniaritza Gradua	Marketing eta Kudeaketa Komertzialeko Gradua
Asia eta Afrika Gradua: Arabiera, Txinera eta Japoniera	Matematika eta Estatistika Gradua	Podologia Gradua	Softwarearen Ingeniaritza Gradua	Kriminologia Gradua
Ikasketa Hispanikoetako Gradua:	Kimika Gradua	Psikologia Gradua	Ingeniaritza Elektrikoko Gradua	Zuzenbide Gradua

espainiera eta bere literaturak				
Ikasketa Ingelesetako Gradua: Hizkuntza, Literatura eta Kultura		Lan-terapiako Gradua	Komunikazioetako Ingeniaritza Elektronikoko Gradua	Ekonomia Gradua
Filologia Klasikoko Gradua		Albaitaritza Gradua		Estatistika eta Enpresa Gradua
Filosofia Gradua			Komunikazio Zibiletako Ingeniaritza Gradua	Haur Hezkuntzako Gradua
Geografia eta Historia Gradua			Diseinu Industrialeko eta Produktuaren Garapeneko Ingeniaritza Gradua	Lehen Hezkuntzako Gradua
Kultur Kudeaketako Gradua			Industrial eta Produktuaren Garapena	Gizarte Hezkuntzako Gradua
Historia Gradua			Elektronika, Industria eta Automatika Ingeniaritza Gradua	Pedagogia Gradua
Artearen Historiako Gradua			Materialen Ingeniaritza Gradua	Enpresen Administrazio eta Zuzendaritzako Gradua
Historiako eta Musikaren Zientzietako Gradua			Ikus-entzunekeko Sistemen Ingeniaritza Gradua	Enpresen Zuzendaritzako eta Sorkuntzako Gradua
Humanitate Gradua			Ikus-entzunekeko Sistemen Ingeniaritza eta Multimedia Gradua	Finantza Zuzendaritza eta Kontabilitateko Gradua
Hizkuntza eta Literatura Espainoleko Gradua			Komunikazio Sistemen Ingeniaritza Gradua	Finantza eta Kontabilitateko Gradua
Komunikazioan eta Marketinean Aplikaturiko Hizkuntzetako Gradua			Informazio Sistemetako Ingeniaritza Gradua	Merkataritza eta Finantza Kudeaketako Gradua
Hizkuntza Moderno eta Itzulpen gintza Gradua			Soinu eta irudiaren Ingeniaritza Gradua	Geografia eta Lurraldearen Antolamenduko Gradua
Hizkuntza Modernoaren eta Bere Hizkuntzen Gradua			Teknologia Industrialeko Ingeniaritza Gradua	Hirigintza, Lurralde Antolamendu eta Iraunkortasuneko Gradua
Hizkuntza Moderno, Kultura eta Komunikazio Gradua			Telekomunikazio Teknologietako Ingeniaritza Gradua	Publizitate Komunikazioko Gradua
Paisajismo Gradua			Ingeniaritza Industrialeko Gradua	Ikus-entzunezko eta Multimedia Gradua
Itzulpen gintza Gradua			Ingeniaritza Matematikako Gradua	Kazetaritza Gradua
Itzulpen gintza eta Interpretazio Gradua			Ingeniaritza Mekanikoko Gradua	Publizitate Gradua
			Ingeniaritza Kimikoko Gradua	Publizitate eta Harreman Politiketako Gradua
			Telekomunikazio Sistemen Ingeniaritzako Gradua	Zientzia Politiketako Gradua
			Antolaketa Industrialeko Gradua	Zientzia Politikoko eta Administrazio Politikoko Gradua
				Zientzia Politikoko eta Merkataritza Kudeaketako Gradua
				Nazioarteko Harremanetako Gradua
				Soziologia Gradua
				Turismo eta Aisialdi Enpresen Nazioarteko Zuzendaritza Gradua
				Garraioaren eta Logistikaren Zientzietako Gradua
				Gizarte Laneko Gradua
				Informazio eta Dokumentazio Gradua

- **Adinkeria**

Adinaren ziozko diskriminazioa, ingelesezko “ageism” terminoarekin ere ezaguna (aldi berean, Europako Batzordeak «edaísmo» itzuli du gaztelaniara) adinaren zioz pertsonen edo taldeen kontra eginiko estereotipifikazioa eta diskriminazioa da. Pertsonak adinaren arabera diskriminatzen dituzten zenbait sinesmen, arau eta balio biltzen ditu adinkeriak.

- **Gizarte Babesaren Kontua¹.**

SEEPROS Gidaliburuaren arabera, hauexek biltzen ditu Gizarte Babesaren kontzeptuak: "ezarritako zenbait arriskuk edo beharrek familientzat eta banakoentzat dakarten karga arintzeko erakunde publikoek edo pribatuak eginiko esku-hartzeak, betiere aldibereko, elkarrekiko edo banako akordiorik ez badago". Banako “akordiorik” ez izateak berekin dakar taldeka egitea arriskuaren, kontingentziaren edo behararen estaldura, eta beraz, kanpoan gelditzen dira banako ekimenen, partikularren edo soilik bere alde hartutako familien ondoriozko balizko gastuak.

Soilik Gizarte Segurantzaren Sistemetako erakundeek buruturiko ekintzak biltzen dituzten gizarte babesaren arloko beste estatistika batzuen aurrean, hala nola Lanaren Nazioarteko Bulegoa, SEEPROS metodologian, definizio orokorreko beharkizunen arabera gizarte babesteko ekintzak burutzen dituen edozein erakundetara dago irekita behatze-eremua, publikoa nahiz pribatua.

Hona hemen Gizarte Babesaren kontzeptuaren barruko estaldura duten kontingentziak:

- **Gaixotasun funtzioa / Osasun arreta: Funtzio horretan, bi prestazio mota sartu behar dira:**
 - Gaixotasunaren ziozko sarreraren galera ordeztzeko eskudiruzko prestazioak.
 - Irizpide horrek berekin dakar baliaezintasunagatik edo amatasunagatik emandako laguntza funtzio horretan sartzeko baliaezintasunaren edo familiaren/semi-alaben ordeztze, hurrenez hurren. Langileari enpresan emandako osasun arreta ez dago bilduta, ekoizpen prozesuko beharrezko input gisa hartzen baita; errendimendua lortzen du enpresarioak horregatik.
- **Baliaezintasun funtzioa:** funtzio horren barruan, bi mota handitan sailka daitezkeen hainbat prestazio biltzen dira:
 - Alde batetik, lan jarduera egiteko gaitasuna osorik edo zati batez galtzearen ziozko sarrerak murrizketa konpentsatzeko onuradunari emandako prestazio ekonomikoak, legerian ezarritakoaren arabera.
 - Bestalde, errehabilitazio zerbitzuak eta beste batzuk, gaixotasun / osasun arreta funtzioan zenbatzen den osasun laguntzakoak izan ezik.

Garrantzizkoa da zehaztea soilik zenbatzen direla funtzio honetan erretiro adinera iritsi ez diren onuradunek jasotako baliaezintasun pentsioak. Adin hori gaingiduta, zahartzaro funtzioari egozten zaio prestazioa. Era berean, ez dira hemen sartzen lan ezintasuneko aldietako diru eta laguntza prestazioak (legean ezarritako irizpideekin bat etorritik), gaixotasun / osasun arreta funtzioan.

- **Zahartzaro funtzioa:** zahartzaroaren ondorioak nolabait arintzeko sortutako prestazio multzo osoa hartzen du bere baitan, hauexek barne: sarreraren galera, ohiko atazak egiteko autonomia galera edo gizarte jardueraren gutxipena.

¹ http://www.eustat.eus/estadisticas/tema_94/opt_0/tipo_5/ti_Cuenta_de_la_Proteccion_Social/temas.html

ESSPROS 2008ko Gidaliburuan ezarritakoaren arabera, erretiro eta zahartzaro pentsioak eta baliaezintasun pentsioak biltzen ditu funtzioak, baldin eta onuradunak 65 urte edo gehiago badituzte.

- Bizirik irauten dutenen funtzioa: funtzio honetan, diru-iturri nagusia den senidearen edo pertsonaren galera izan dutenei emandako prestazio ekonomiko guztiak daude bilduta. ESSPROS 2008ko Gidaliburuan ezarritakoaren arabera, bizirik irauteari dagozkion pentsio guztiak daude bilduta.

Era berean, heriotzak eragindako kargak betetzeko zenbait konpentsazio biltzen dira, hala nola ehorztetxeko gastuak.

- **Familia / Seme-alabak** funtzioak: seme-alaben jaiotzak eta hazkuntzak dakartzan gastuak gutxitzeko familiei emandako diru-laguntzak sartzen ditu, baita familiako beste kide batzuen mantentzea ere. Emakume langileei erditu aurretik edo ondoren emandako errentak mantentzea ere sartzen da.

Halaber, funtzio honetan biltzen dira familia erakundea eta bereziki seme-alabak babesteko gizarte zerbitzu guztiak hala nola zentro espezializatuak edo etxe partikularretako ostatu-hartzea, edo haurtzaindegi zerbitzuak.

- **Langabezia funtzioa:** SEEPROS 1996ko Gidaliburuan funtzio horrek, enplegu politiketako ohiko sailkapenaren arabera, neurri pasiboak biltzen dira alde batetik, hots, ordaindutako enplegurik ez izateak dakartzan ondorioak arintzeko –bereziki sarrera-iturri nahikorik ez izatearekin lotutakoak-, eta bestetik, neurri aktiboak, langabezia egoerei aurrea hartzeko edo gutxitzeko.

Horrenbestez, langabezia subsidioek (zati batekoa edo osoa), bizirik irauteko errentak edo erretiro aurreratuko pentsioak osatzen dute funtzioa, betiere erretiroa hartzeko arrazoia lan-merkatuaren egoeran badago, baita lanbide heziketako subsidioak eta onuradunak gaur egun eta geroan enpleguaren aldetik izan ditzakeen posibilitateak hobetzeko era guztietako laguntzak eta prestazioak. Horrez gain, INEMek bere kargura dauden langabeek zenbait onura jasotzeko duten eskubidea bermatzeko Gizarte Segurantzari eginiko kotizazioak zenbatzen dira funtzio honetan.

- **Etxebizitza funtzioa:** kasu honetan, etxebizitza gastuei aurre egiteko familiei emandako laguntzak dira. Okupatzaileentzako laguntzak izan behar dute, etxebizitzaren jabeak izan zein alokairuan izan, eta ez eraikitzaileentzat edo beren etxebizitzak okupatzen ez dituzten jabeentzat. Honakoak dira, funtsean, laguntzak: alokairu kostuak edo hipoteka interesen ordainketak gutxitzeko ohiko transferentziak.

Aurreko edizioen aldean, Eusko Jaurlaritzak etxebizitzaren arloko eskumenak erabiltzearen ondoriozko gastuak biltzen dira edizio honetan. Ildo horretan, aldatu egin da serie osoa, emaitzak bateratuak izan daitezkeen denboraren aldetik. Metodologia dela-eta, etxebizitza eskuratzen dutenen aldeko zuzeneko diru-laguntzen eta interesen subsidioen zenbatekoak zenbatu dira soilik, baita alokairuko etxebizitzaren sustatzaileentzako eta eskuratzaileentzako laguntzak ere.

- **Beste tokiren batean sailkatu gabeko Gizarte Bazterketa funtzioa:** funtzio honen garrantzia oso txikia da SEEPROS 1996ko Gidaliburuak planteatzen duen eskema funtzionalaren eraketan. Beste ezein funtziotan sartzen ez diren arriskuekin eta beharrek lotutako prestazioak daude bertan. Funtzioak, jakina, prestazio sorta heterogenoa biltzen du, zeinen ezaugarri komuna diru-baliabide urriarekin lotutako gizarte bazterketak galarazten edo arintzen saiatzea baita, edo osasunaren, hezkuntzaren edo enpleguaren arloko arazoaren presentziarekin loturikoak.

Bestalde, hona hemen sistemak eta sistema-taldeak Euskal Autonomia Erkidegoko Gizarte Babeseko Kontuan:

- **Gizarte Segurantzaren Sistema.** Gizarte Segurantzako erregimenek osatzen dute. Erregimen horiek kudeatzen dituzte Gizarte Segurantzako Institutu Nazionalak, Itsasoko Gizarte Institutuak eta laneko istripuen eta gaixotasun profesionalen mutualitateak. Gizarte segurantzaren familia-babesa dago bilduta berariazko sistema batean. Gizarte Segurantzaren Konpentsazio Fondoa fikziozko sistema da, gizarte

segurantzaren superabita eta defizita duten erregimenen arteko transferentzien konpentsazio-ganbera gisa diharduena eta erregimen horien artean ezin bana daitezkeen gastuak eta sarrerak egozten zaizkionak.

- Enplegu Institutu Nazionala. Erakunde independente bat da eta garrantzi handia du langabeen gizarte-babesean.
- Funtzionario publikoen erregimenak. Epigrafe honetan Funtzionario Publikoen Araubide Berezia dagokien langileen gizarte-babeserako diru-sarrerak eta gastuak daude jasota. Horren barruan sartzen dira oinarritzko prestazioak deritzenak edo klase pasiboaren erregimena, eta administrazio-mutualismoari dagozkionak, aipaturiko aldiaren indarrean dauden funtzionarioen hiru mutualitateek ordaindutakoak: Estatuko Funtzionario Zibilen Mutualitatea (MUFACE), Indar Armatuen Gizarte Erakundeak (ISFAS) eta Mutualitate Orokor Judiziala (MUGEJU). Multzo horretan sartzen da, baita ere, herri-administrazioek haien langileek aldi baterako ezintasunen bat dutenean edo seme- alabaren bat izaten dutenean haien soldata eta ordainsariei eusteko jartzen dituzten zenbatekoen balioespena.
- Bestelako Gizarte Babeseko Sistemak: askotariko sistemak eta erakundeek emandako gizarte babesa biltzen duen gainerako multzoa da eta, beraz, taldeetako heterogeneoa da. Hona hemen taldekatzen dituen sistemarik garrantzitsuenak:
- Osasun sistema publikoa, osasunaren arloko beren eskumenak direla bide euskal administrazioek eginiko jarduketak biltzen ditu.
- Gizarte zerbitzuen sistema publikoa, EAEko administrazioen maila desberdinek gizarte zerbitzuaren arloan dauden erantzukizunak biltzen dituena. Langileen enplegatzaileengandik zuzenean jasotzen dituzten eta prestazio horien nahitaezotasunaren arabera bi sistematan banantzen direnak.
- Gizarte aseguru pribatuaren definizioari dagozkion aseguru fenomenoak, Kontuen Europako Sistemaren (KES-95) arabera, bereziki Borondatezko Gizarte Aurreikuspeneko Erakunde zati bat (honelakotzat har daiteke).
- Gizarte babesaren arloan berariazko helburua duten erakunde publikoen ekintza, hala nola Soldatak Bermatzeko Fondoa (FOGASA).
- Gizarte zerbitzuen arloan diharduten Irabazteko Asmorik gabeko Erakunde Pribatuaren jarduketa.